B E R I G T.

Bij de uitgave van dit laatste Stuk van mijn AARDRIJKSKUNDIG WOORDENBOEK, vind ik mij in de eerste plaats verpligt, openlijk mijnen opregten dank te betuigen voor zoo vele blijken van goedkeuring, als ik op dezen mijnen arbeid van onderscheidene kanten heb mogen ontvangen, en welke mij niet weinig hebben aangemoedigd, om deze moeijelijke taak, die reeds in het eerste Stuk geheel voor mijne rekening lag, en welke ik nog gedeeltelijk onder eenen pijnelijken ligchaamstoestand heb moeten afwerken, met al die zorg te volbrengen, welke in mijn vermogen was.

Niet alleen toch hebben al de beoordeelende tijdschriften, over het algemeen, mijnen arbeid met lof bekend gemaakt; maar ook onderscheidene mannen van aanzienlijken rang in ons Vaderland en in het rijk der letteren, hebben mij wel, op de vereerendste wijze, hunne goedkeuring gelieven te betuigen, en door

wel-

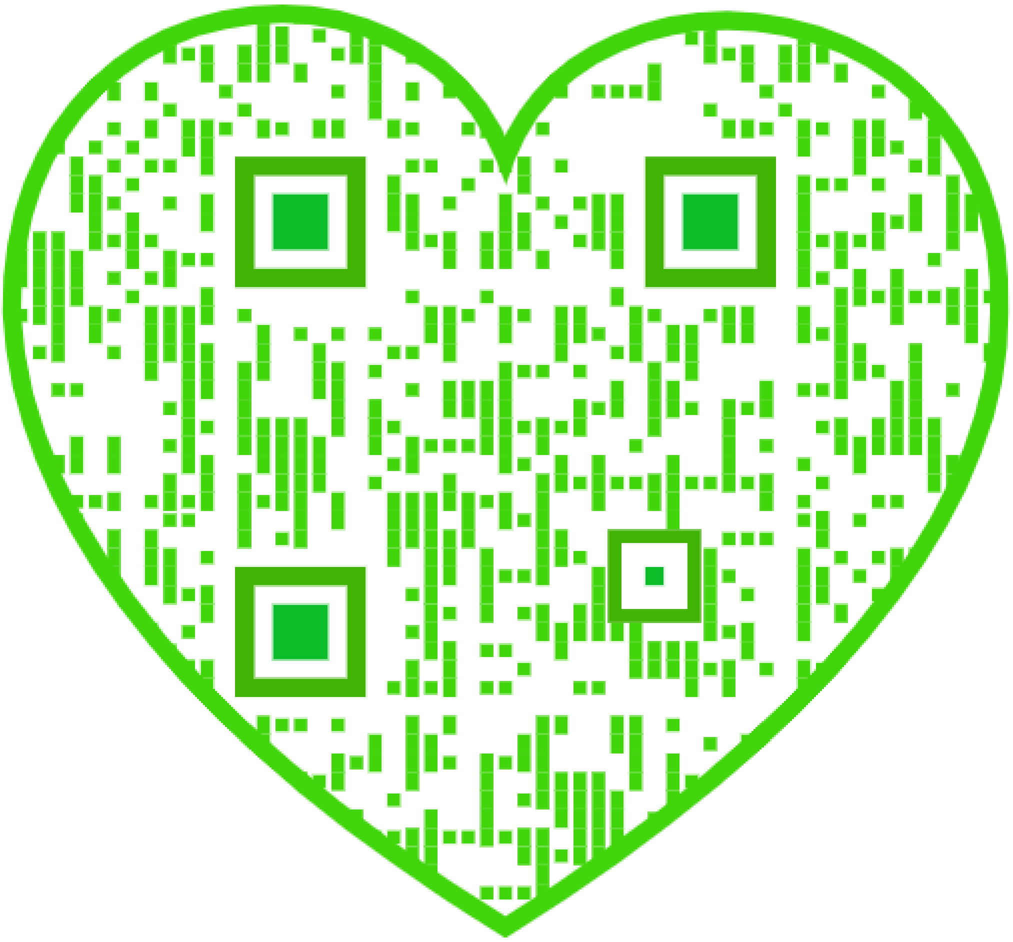

welwillende bijdragen en inlichtingen mijnen arbeid veraangenaamd. Bij een volgend berigt, omtrent mijn geheel werk, waarbij ik ook de onderscheidene bronnen, waaruit ik geput heb, zal opgeven, zal ik hunne namen, in zooverre mij zulks zal geoorloofd zijn, met dankbaarheid vermelden.

Ik kan echter hier niet voorbij gaan hulde te doen aan de hulp, die ik, in mijne bewerking, van de ijverige welwillendheid van mijnen Zoon heb mogen genieten, en vooral ook aan de verpligtende welwillendheid van mijnen waardigen vriend R. VAN DER PYL, Kostschoolhouder te *Dordrecht*, welke, bij de pers wonende, van den beginne af aan, de vooral bij zulk een werk allermoeijelijkste taak van de correctie der proeven op zich nam, en mij door menige leerzame en nuttige aanmerking verpligtte: jammer, dat eene ongelukkige ongesteldheid hem belettede, mij dezen belangrijken dienst, die zoo veel tot het welgelukken van mijn werk toebragt, tot den einde toe te bewijzen. Mogt eene spoedige herstelling hem aan zijne waardige betrekkingen, — aan de Maatschappij, van welke hij zulk een waardig lid was — en aan de jeugd, die zoo veel verpligting aan hem heeft, wedergeven! Voor het laatste gedeelte heeft de kundige B. SCHREUDERS, thans Kostschoolhouder te *Voorburg*, mij in dezen behulpzaam geweest, waarvoor ik hem hier openlijk mijnen warmsten dank betuig.

Dan, hoewel ik geene mij bekende en voor mij toegan-

gankelijke bronnen heb onbezocht gelaten, — mij alle reisbeschrijvingen en aardrijkskundige tijdschriften, in de mij bekende talen, zooveel mij mogelijk was, heb aangeschaft, en alle merkwaardigheden en veranderingen heb aangeteekend, (waarvan ik mij durf vleijen, dat ook in dit laatste Stuk onderscheidene artikelen het bewijs zullen opleveren) is echter niemand meer, dan ik overtuigd van het onvolmaakte, dat mijn werk nog aankleeft en van hetgene het in onderscheidene opzigten nog te wenschen overlaat. En wie, die bedenkt, hoeveel er vereischt wordt tot één werk, waarvan elk artikel eene nieuwe en bijzondere nasporing vordert, en vooral die met den weinigen tijd bekend is, welke mijne beroepsbezigheden voor mijne letterkundige uitspanningen overlaten, zal dit billijk anders verwachten? Voegt men nu hierbij den spoed met welken, om welbekende redenen, het eerste Stuk moest gedrukt worden, de menigvuldige latere berigten, bijzonder door Engelsche reizigers omtrent de binnenlanden van Afrika, een gedeelte van Amerika, Australië, enz. ontvangen, de aanmerkingen door onderscheidene Boekbeoordeelaars, en andere deskundigen mij medegedeeld en de misstellingen, die ik door aanhoudende nasporing zelf vond; dan zal men zich niet verwonderen, dat ik al spoedig besloot, om na den afloop van het geheele werk deze onderscheidene verbeteringen en vermeerderingen in een Bijvoegsel te verzamelen, en den bezitteren des werks aan te bieden, ten einde dit werk, naar mijn vermogen, zoo

volkomen te maken, als men dit vooral van een aardrijkskundig werk verwachten kan.

Natuurlijk zal ik, alvorens met dezen arbeid te beginnen, de aanmerkingen van Heeren beoordeelaren en andere deskundigen ook op dit laatste Stuk afwachten. Van onderscheidene kanten en zelfs uit eenige onzer koloniën zijn mij tot mijn plan bijdragen toegezonden en verder toegezegd, en ik verzoek die op nieuws van allen, die eenig belang in de voltooijing van mijnen arbeid gelieven te stellen. Bijzonder verzoek ik die omtrent de verschillende deelen van ons Vaderland; want hoe gaarne ik ook hieromtrent zoo naauwkeurig mogelijk had willen zijn, was ik, tegen mijnen zin, omtrent vele plaatsen verpligt de voorhanden zijnde berigten te volgen, daar ik op aanhoudende verzoeken, zoo door mij, als door de uitgevers, gedaan, volstrekt geen antwoord ontving, hetwelk ik hoop, dat mij in dezen tot verschooning zal verstrekken. Op andere plaatsen was ik gelukkiger, daar ik mijne ingezondene artikelen van dezelve aanmerkelijk verbeterd terug ontving, eene hulp die ik altijd dankbaar zal erkennen, en die mij tot het bijvoegsel van *onder medewerking van onderscheidene Vaderlandsche Aardrijkskundigen* op den titel verpligtte.

Dewijl niets anders, dan de uitbreiding eener wetenschap, tot welker bevordering ons Vaderland zoo veel heeft toegebragt, het doel van mijnen arbeid

is,

is, zal ik gaarne alle aanmerkingen en inlichtingen met dankbaarheid ontvangen en van dezelve het zorgvuldigste gebruik maken, terwijl ik de namen der Schrijvers, die zulks niet mogten afkeuren, in de algemeene voorrede, die ik bij het Bijvoegsel omtrent mijnen geheelen arbeid zal voegen, dankbaar zal bekend maken: alleen verzoek ik van naamlooze brieven, gelijk er bij de uitgevers menigvuldig zijn ingekomen, verschoond te blijven, daar ik hierdoor verhinderd word om, indien zulks noodig is, met de geëerde Schrijvers in correspondentie te treden, terwijl zij, die dezen weg verkiezen mogten, om ongegronde of hatelijke aanmerkingen te maken, hiervan geene voldoening zouden hebben, dewijl ik, van mijne goede bedoeling overtuigd, van den beginne af aan, vastelijk besloten heb, dezen nimmer te beantwoorden.

Eene zwarigheid echter, die voor elken Aardrijkskundigen van belang blijft, kan ik hierbij niet voorbijgaan: de verschillende spelling namelijk van de namen van sommige plaatsen, door onderscheidene Schrijvers. Hierdoor zoekt men wel eens eene plaats naar de eene spelling, die volgens eene andere te vinden is. Dit heeft mij dikwerf ten onregte doen beschuldigen van plaatsen overgeslagen te hebben, die volgens eene andere spelling vermeld zijn. Ik heb, vooral in de laatste stukken, de onderscheidene spellingen opgegeven, en hoop die, in het bijvoegsel, verder, zoo veel mij mogelijk is, te doen kennen.

Ter

Ter vermijding van briefporten verzoek ik de brieven, aanmerkingen, enz., waarmede men mij zal willen vereeren, in te sluiten aan de Uitgevers, of wel aan hunne Correspondenten, zijnde:

te *Amsterdam*: bij C. L. SCHLEIJER, in de Warmoesstraat.

— *Leijden*: D. DU MORTIER & ZOON.

— *Rotterdam*: CONTZE en OVERBROEK; op de Hoogstraat.

— *Brussel*: BREST VAN KEMPEN, op de Gerzenmarkt.

Hattem November 1826.

J. VAN WIJK, ROELANDSZOON.

Bij de Uitgevers dezes zijn nog afzonderlijke deelen te bekomen van:

J. VAN WIJK, Rz. AARDRIJKSKUNDIG WOORDENBOEK.

(*Drukmediaan.*)

Ie. Deel *eerste* Stuk A, B.	*f* 5.	10
—— *tweede* —— B — D.	6.	—
—— *derde* —— E — H.	6.	—
IIe Deel *eerste* —— I — M.	6.	—
—— *tweede* —— M — P.	6.	—
—— *derde* —— Q — T.	6.	—
—— *vierde* —— T — Z.	6.	—
De twee deelen *compleet.*	41.	10
Deze hebben *bij inteekening* gekost. . . .	56.	—
(*Zwaar Velijn papier in Carton.*)		
Ie Deel *eerste* Stuk A, B.	6.	10
—— *tweede* —— B — D.	7.	50
—— *derde* —— E — H.	7.	50
IIe Deel *eerste* —— I — M.	7.	50
—— *tweede* —— M — P.	7.	50
—— *derde* —— Q — T.	7.	50
—— *vierde* —— T — Z.	7.	50
De twee deelen *compleet.*	51.	10
(Deze hebben *bij inteekening* gekost. . . .	46.	—)

———

TWEEDE NAAMLIJST

DER

INTEEKENAREN.

Abeleven, (A.) Ontvanger der Registratie te Harderwijk.
Abeleven, Ads. (S. J.) Burgemeester van het Schoutsambt Ubbergen.
Acker, (M. van den) Med. Doctor en Notaris te Joure.
Ackermans, (Mr. G. J.) Procureur Crimineel in Zeeland te Middelburg.
Administratie van 's Rijks Magazijnen van Geneesmiddelen, (de) 's Hage.
Aken, Jr. (van) President van de kamer van Koophandel, voor dezelve kamer te Gent.
Albarda, (Mr. W.) te Leeuwarden.
Albarda, Jsz. Ontvanger der Registratie en Domeinen te Harlingen.
Albarda, (G. G) Heer van Dijxterhuis, Lid der Ridderschap en Gedeputeerde Staten te Groningen.
Alma, (H. W.) 1e Commies aan het Bureau van den Gouverneur van Vriesland te Leeuwarden.
Alphen, (H. van) Stud. in de Regtsgeleerdheid te Groningen.
Alpherts (W. J.) med. et art. obst. Doctor te Cuilenborg.
Alstein, (d' Hoop van) Directeur der Registratie in de Provincie Oost Vlaanderen te Gent.
Ammon, (B. W. P.) Med. Doctor te Deventer.
Andel, (F van den) Heel- en Vroedmeester te Amsterdam, *best papier*.
Andreae, (Mr. P.) Notaris te Leeuwarden.
Andreae, (Johannes) Ontvanger der Directe Belastingen in de Gemeente Nijland, Provincie Vriesland Arrondissement Sneek.
Anemaet, (. . .) Luitenant bij de Afd. Kurasiers No. 1. te Arnhem.
Ardesch, (C. H.) te Nijkerk.
Ardesch, (. . .) Majoor Comm. het 1e Batt. der 13e Afd. Nat. Infanterie te Nijmegen.
Arnoldie, (J. B.) Stads Heel- en Vroedmeester te Monnikendam.
Asberg, (G. F. van) Lid van de 1e kamer der Staten Generaal te Leeuwarden.
Asbroek, (J. B. van) Principaal aan 't stedelijk Collegie te Mechelen.
Asperen, Hz. (J. van) Ingenieur van de Waterstaat en de Publieke werken te Alkmaar.
Asperen, (J. A. van) Predikant te Sprang.
Assen, (H. van) Houtkooper te Dokkum.
Athlone, (Lord) Graaf en Pair van Ierland te 's Hage, *best papier*.
Attema, (A. R.) Notaris te Wolvega.
Awater, (H.) R. K. P. en Pastoor te Berkel.

B.

Baart de la Faille, (J.) Med. Doctor. te Groningen.
Bagelaar, (. .) Luit. Kolonel, voor de 6e Afd. Nat. Infant. te Brugge.
Baillet, (Graaf) Agent der Algemeene Ned. Maatschappij te Antwerpen.
Bake, (Mr. Alexander) Rector te Leeuw.
Bakker, (T.) Kapitein ter zee te Amst.
Bakker, (Pieter) Apothecar te Hoorn.
Balck, (Carel W.) Negociant te Arnhem.
Balleur, (N. le) Lid der Gedeputeerde Staten van Gelderland te Bommel.
Baligand, (J. J.) Koopman te Gent.

* Ba-

Banens, (J. L.) Ontvanger der Directe Belastingen te Wijk bij Duurstede.
Barattij, (Jacob.) te Amsterdam.
Barends, (T.) Boekhandel. te Harderwijk.
Barendtszen, (L.J.) Notaris te Tubbergen.
Barnecaaten, (H. J.) Onderwijzer te Almelo.
Barneveld, (W. van) Lid van 't Koninklijk Instituut en andere geleerde Maatschappijen te Hattem.
Barnouw, (Pieter) Onderwijzer te Zaandijk.
Bauer, (J. J.) President van de algemeene Rekenkamer te Batavia.
Bavel, (Jacques van) Koopmansklerk te Antwerpen.
Bebingh, (H. J.) Secretaris bij het Bestuur te Appingadam.
Becius, (A. M.) Student te Amersfoort.
Beekman, (G. J.) Koopman te Devent.
Beeler, (A. C.) Kostschoolhoudster te Deventer.
Beers, (A. van) Med. Doctor te Edam.
Beins, (J. F.) Onderwijzer te Hogezand.
Beizeit, (H. J.) Onderwijzer te Leeuw.
Bek, (D.) Notaris te Rijp.
Belleroche, (. . .) te Oostende.
Beneden, (F. F. van) Vicaris van de Kerk der H. H. Michaël en Gudula te Brussel.
Bentinck, (Graaf Willem F. C.) Kamerheer van Z. M. te 's Hage, *best papier.*
Bentinck tot Buckhorst, (B. H.) Gouverneur van Overijssel te Zwol, *best papier.*
Berg, (W. van den) R. K. P. en Rector te Grave.
Bergen en Comp., (W. van), Boekhandelaars te Breda.
Bergh, (. . van den) Agent van het Depart. van Oorlog te Antwerpen.
Bergh, (G. van den) 's lands Aannemer te Weesp.
Bergh Aerts, (O.) Koopman te Antw.
Bergsma, (I. J.) Grietman van Dantumadeel te Leeuwarden.
Bergwever en de Veer (. . .) Wijnkoopers te Alkmaar.
Berkhout, (Nanning) Predikant te Sneek.
Besier, (G. A.) te Deventer.
Bessem, (R.) Avondschoolhouder te Vollenhoven.
Bestelmeijer, (Johan Willem) 2e Onderwijzer bij de lagere school te Samarang.
Beucker Andreae, (Mr. D. H.) Griffier bij de Regtbank van 1e Aanleg te Leeuwarden.
Beugen, (J. van) R. K. Pr. en Pastoor te Alkmaar.
Beusechem, (N. P. van) Thesaurier te Gouda.
Bibliotheek der 5e Afd. Infant., (de) te Utrecht.
Bibliotheek der Afdeeling Kuirassiers No. 1., (de) te Arnhem.
Bienema, (S. S. Bergsma Wed. wijlen den Heer E. R. van) te Oudeschoot.
Bibliotheek der Heeren Officiers van de 10e Afd. Nat. Infant., (de) te Amst.
Bibliotheek van het 1e Bat., 2e Afd. Nat. Infant. te Middelburg.
Biersma, (R.) Griffier bij het Vredegeregt te Heerenveen.
Biesen, (G. P. van der) te Amsterdam.
Binkes, (Mr. F.) Advocaat te Leeuw.
Binkes, (C.) Secretaris van Wonseradeel te Bolswaard.
Biskanter, (J.) 2e Luit. bij de 10e Afd. Nat. Infant. te Amsterdam.
Bisschoff, (. . .) 2e Onderwijzer op de school te Weltevreden te Batavia,
Bisseling, (Th.) R. K. P. en Kapellaan te Wageningen.
Blaauw, (Tidde J.) Burgemeester van de Gemeente te Sappemeer.
Blaauw, (de Erven) D. Papierkoopers te Wormerveer.
Blanche en Zn., (A. F.) Boekhandelaars te Utrecht.
Blanken Jz., (A.) Lid van 't Koninkl. Ned. Instituut te Gouda.
Blanken, (Mr. W. M.) Advokaat te Gouda.
Blanken Jansz., (J.) Inspecteur Generaal van de Waterstaat en de Publieke Werken te Alkmaar.
Blanken, (J. Ant.) Hoofdingenieur van de Waterstaat en de Publieke werken in de provincie Utrecht.
Bleeker, (Albertus) Vrederegter te Zaandam.
Blocquerij, (J. C. van de) President Burgemeester van de stad Hoorn.
Blocquerij, (C. J. van de) te Hoorn.
Bloemen, (A. P.) Apotheker te Sneek.
Bloemendaal, (Frederik) Zeildoek Fabrikeur te Krommenie.
Bloemendaal, (. . .) Kostschoolhoute Delfshaven.
Bock, (M.), Chirurgijn te Hellevoetsl.
Bodart, (L.) 2e Luitenant bij de Afd. Infanterie No. 13 te Arnhem.
Boeckholt, (H. H. van) Commies Visiteur der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Zierikzee.
Boelen, (P. R.) Kapitein bij het 1e Bat. de 8e Afd. Nat. Infanterie te Koeverd.
Boer, (P. C. de) Med. Doctor te Sappemeer.
Boer, (H. de) Burgemeester ter Tenboer.
Boersema, (J. F.) Leeraar der Doopsgezinden te Pieterzijl.
Bogstra, (Jan) Brander te Franeker.

Bois, (A. du) Luit. bij 't Regim. Lanciers te Brussel.
Bolding, (Mr. A. van Dongen) Makelaar te Gouda.
Bommel, (C. van) Controleur der Directe Belastingen te Assen.
Bommel, (A. van) te Zwol.
Bonebakker, (A.) Predik. te Rozendaal.
Bonebakker, (D.) Burgemeester te Wijk bij Duurstede.
Boode, (L. W.) J. U. Stud. te Leiden.
Booghmans, (J. S.) Controleur der Directe Belastingen te Zwol.
Boomsma, (A.) Chirurgijn aan den Helder.
Boon, (Wijnand) Koopman te Rijp.
Boot, (A.) Burgemeester te Edam.
Boreel, (W.) Kolonel van het Reg. Huzaren No. 6 te Brussel, *best papier*.
Borgh, (F. J.) Chir. en Vroedmeester te Groningen.
Borgman, (Hendrik K.) Burgem. van Kloosterburen en Majoor van het 3e Batt. der Schutterij te Groningen.
Borking Gz., (D.) Kostschoolhouder te Middelburg.
Born, (A. J.) Koopman te Sneek.
Borrekens Follet, Koopman te Antwerpen.
Borssele van Wadenoijen, (A G.) Kamerheer van Z. M. te Wadenoijen.
Borst, (Corn. E.) Burgemeester der Gemeente te Hogezand.
Bosch, (P. P.) Luit. Ingenieur te Oostende.
Bosch, (A. Sickenga Wed. G.) te Wolega.
Bosscha, (Mr. P.) Hoogleeraar in de Letteren te Deventer.
Bosschaerd, (. . .) te Antwerpen.
Botbergen, (. . .) te Amsterdam.
Both Hendriksen, (Mr. W. J.) te Utr.
Bouberg, (S. J.) Oud Kolonel bij de Koloniale Marine te Amsterdam, 2 *Exempl.*
Boudier Jz., (P.) R. K. P. en Pastoor te Purmerend.
Bougine, (H.) Controleur bij het Kantoor van Waarborg te Zwol.
Bouricius, (. . .) 1e Luit. der 17e Afd. Infanterie te Gent.
Bousquet, (. . .) 1e Luit. Ingenieur te Maastricht.
Bouwers, (J.) Schoolopziener van het zesde Distrikt provincie Groningen te Oude Pekel-A.
Bramer, (J.) R. K. Pastoor te Borne.
Brands, (Hendrik Adriaan) 1e onderwijzer bij 's lands lagere school en Leeraar in de Nederl. taal bij de Militaire school te Samarang.
Brans, (A.) Post Directeur, te Gouda.
Brans Wz., (P. J.) eerste ondermeester aan de Nederl. school te Brugge.
Brantjes, (K.) Koopman te Purmerend.
Brantsen van Hulkestein, (. . .) Lid van de Gedeputeerde Staten van Gelderland te Arnhem.
Brantsma, (G. S.) voor de groote societeit te Leeuwarden.
Breet, (Klaas) Papier Fabrikeur te Zaandijk.
Breet, (Jacob) Papier Fabrikeur te Zaandijk.
Breggen, (P. van der) Vrederegter te Harderwijk.
Breugel, (Jonkheer R. van) Inspecteur der Directe Belastingen in de Provincie Groningen en Drenthen te Groningen.
Brink, (C. B. ten) Coopman te Sneek.
Brocades, (W.) Apothekar te Meppel.
Broeckhuisen, (R. W. H. Baron van) Ontvanger der Domeinen te Harderwijk.
Broek, (J. F. van den) Instituteur te Antwerpen.
Broedelet, (D.) Predikant en Schoolopziender te Purmerend.
Broek, (C. L. van den) Predikant te 's Hage.
Broek, (F. J. van den) R. C. Pastoor te Alkmaar.
Bronckhorst, (C. R. van) President van de Regtbank van eerste aanleg te Hoorn.
Brongers, (Mr. H. H.) Notaris en Advocaat te Groningen.
Brongers, (R.) Procureur bij de Regtbank van eersten aanleg te Appingadam te Groningen.
Brouckere, (du) Staatsraad Gouverneur van Limburg te Maastricht.
Brouwer, (Mr. A.) Advocaat te Heerenveen.
Brouwer, (Jan) Leeraar der Doopsgezinden te Leeuwarden.
Bruce, (. . .) Generaal Majoor en Militie Commissaris te Groningen.
Brugma (Mr. J.) Advocaat te Groningen.
Brugsma, (. .) Onderwijzer te Groningen.
Bruin, (J. F. de) Plaatselijke Kommandant te Zwol, *best papier*.
Brunjes, (C.) Heelmeester te Buiksloot.
Bruin Kops, (Mr. G. W. de) Ontvanger der Directe Belastingen te Zaandam.
Buchuer, (. . .) Med. Doctor te Gouda.
Buitenweerd, (R.) Openbaar schoolonderwijzer te Twello.
Bulsing, (D. J.) Scheeps Kapitein te Amsterdam.
Buma, (W. W.) J. U. Student te Groningen.

Burck, (G.) Predikant te Harlingen.
Buren, (H. K. van) Aannemer te Delfzijl.
Burg, (D. van der) Stads Fransch en Nederduitsch Onderwijzer te Naarden.
Burggraaff, (P.) Onderwijzer te Leeuwarden.
Buurman, (J.) Hoofdonderwijzer aan de departements school, te Nijmegen.
Bus de Gisignies, (Burggraaf du) Gouverneur der Provincie Zuid Braband te Brussel; 2 *Exemplaren best papier.*
Buseman, (H. K.) Eerste Assessor te Scheemda.
Busscher, (Jan Theunis) Kapitein Luit. ter zee en Leeraar in de Mathesis aan de Militaire school te Samarang.
Buijsman, (Hk.) Onderwijzer te Buiksloot.

C.

Calbet, (. . .) Priester te Nijmegen.
Callegoed, (N. van) Instituteur te Arnhem, *best papier.*
Camper, geb. van Limburg Stirum (de Wed.) te Gent.
Camstra thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg, (J. S. F.) Grietman over Wonseradeel te Leeuwarden.
Camstra, thoe Swartzenberg en Hohenlandsberg, Douarriere van Andringa de Kempenaar (Mevr. W. J. A.) te Lemmer.
Canneman, (G. A.) J. U. Student te Groningen.
Capellen, (van der) Secretaris van Staat, Gouverneur Generaal van Nederl. Indie te Batavia, *best papier.*
Capellen, (Baron van der) Generaal Majoor, Provintiale Commandant van Antwerpen.
Carbasius, (N.) Directeur van 't Postkantoor te Hoorn.
Carsten, (J.) 2e Luit. Ing. te Gent.
Caters, (G. A. de) Lid der Gedep. Staten van Antwerpen.
Caters, (P. J. de) Rentenier te Antwerpen.
Cats, (S. H.) Stedelijk Ontvanger te Leeuwarden.
Cats, Sz. (J.) Koopman te Leeuwarden.
Cenie, (. . .) Koopman te Antwerpen, *best papier.*
Chalmot, (W. L. de) Ontvanger der Directe Belastingen te Ubbergen.
Charles Mulle, (J.) te Amsterdam.
Chevallier, (P. F. H.) eerste Luitenant Ordonnance Officier van zijne Exell. den Gouv. Gen. van Nederl. Indie te Batavia.
Cleef, (Gebroeders van) Boekhandelaars te Amsterdam.
Cleveringa, (J. A.) Secretaris der drie Delfzijlen, te Appingadam.
Clifford, (J.) Lid der Commisie van van Liquidatie te Amsterdam, *best papier.*
Cock, (R. F. de) Ontvanger der Registratie en Successie te Winschoten.
Coevorden, (S. J. van) Gekwal. Collecteur te Groningen.
Colff, (Pieter) Notaris te Medenblik.
Collier, (P. E.) President van 't Seminarium te Mechelen.
Collings, (. . .) te Amsterdam.
Conard, (Mr. Jh.) Advocaat te Antwerpen.
Conard, (J. W.) Ingenieur bij den Waterstaat te Maastricht.
Colthoff, (W. A.) Ridmeester Adjudant bij de Afd. Kuirassiers No. 1 te Arnhem.
Coole Az., (L. de) Geadmitteerd Landmeter te Wijk bij Duurstede.
Corell, (J.) Predikant in de beide Avezathen.
Cornelius, (Hermanus Christiaan) Luit. Kolonel en Directeur der Militaire school te Samarang.
Coste, (A. de la) Raadsheer bij het Hoog Geregshof te Brussel.
Costerus Nz., (W.) te Monnikendam.
Costerus, (W. P.) Koopman te Edam.
Courrech, (J.) V. D. M. te Noordzijpe.
Craanen, (H. O.) Med. Doctor te Naarden.
Cramer, (A. H.) Inspecteur der Posterijen op den Dijkhof bij Deventer.
Crane, (M. C. de) Wethouder te Zierikzee.
Crombrugghe, (. . . van) Staatsraad te Gent.
Crombrugghe, (C. G. van) Principaal van het Gymnasium te Aalst.
Cromhout, (H. G.) Controleur te Oldenzaal.
Crommelin, (H. A.) Burgemeester te Haarlem, *best papier.*
Crone, (W. A.) Med. et Art. Obs. Doctor te Delfzijl.
Crone, (H. G. Th.) Koopman te Amsterdam.
Cuijlits, (Jaques) Secretaris der kamer van Koophandel te Antwerpen.

D.

Daalen, (J. van) te Twello.
Daalen, (Mr. H. B. van) Advocaat Notaris en Stads Secret. te Wageningen.
Daendels, (E. A.) Directeur der Dir. Belastingen en In- en Uitgaande Reg-

Regten en Accijnsen in de prov. Overijsel te Zwol.
Dam, (Jan) te Zaandam.
Dam, (L. J. van) Predikant te Beemster.
Dam, (J. van) Anat. Chir. et art. Obst. Lector te Alkmaar.
Decker, (C.) Notaris te Weesp.
Dedem, (Baron J. A. G. van) Lid van de Gedeputeerde staten van Gelderland te Arnhem.
Deharven, (A.) Makelaar te Antwerpen.
Deinsen, (D. van) Agent van 's Rijks Kassier te Middelburg.
Deketh, (Mr. A.) Advocaat te Leeuwarden.
Deketh, (. . . Blok) Ontvanger te Zwol.
Dekker, (D.) Burgemeester te Zaandam.
Dekker Gz., (Cs.) Koopman te Westzaan.
Delin, (Joseph) voor het schoolonderwijzers gezelschap te Antwerpen.
Delprat (G. H. M.) V. D. M. te Rotterdam.
Deruijck, (J.) Fabrikant te Gent.
Deursen, (H. A. van) Predikant bij de Hervormde Gemeente te Nieuwendam.
Dieperink, (B.) Openbaar schoolonderwijzer te Wilp.
Diephuis, (M. C.) te Turmsum.
Dinter, (van) Geëmploijeerd bij de In- en Uitgaande Regten te Antwerpen.
Doesburg, (J. G. van) Onderwijzer te Vollenhoven.
Dolder, (W. J. van) Predikant te Wageningen.
Dolsma, (A. C.) Onderwijzer te Kampen.
Domis, (Hendrik Jacob) Inspecteur van Financien en school Opziener te Samarang; 2 *Exempl.*
Dommer van Polderveldt, (Jonkhr.) te Ubbergen.
Donker Hzn., (D.) Onderwijzer der Jeugd te Zaandam.
Donnij, Secretaris der Regering, voor de stads Bibliotheek te Oostende.
Doorn, (A. P. van) Regter ter Instructie te Middelburg.
Dörge, (A.) Directeur der Posterijen te Gorinchem.
Dorhout, (Mr. B.) Advocaat te Leeuwarden.
Dorrepaal, (D.), Koopman te Antwerpen.
Doudrich, (J. H.) te Weesp.
Doijer, (H. Azn.) Boekhandelaar te Zwol; 2 *Exempl.*
Dragt, (H. F. van) Openbaar school Onderwijzer te Nijbroek.
Drost Azn., (A.) te Amsterdam.
Du Bois, (A.) Luitenant bij 't Regiment Lanciers te Thiel.
Dujardin, (J. G.) Makelaar te Brugge.
Duijveus, (Mr. J.) Notaris te Enkhuizen.
Dull, (E.) Notaris te Appingadam.
Dumbar, (Mr. D.) Secretaris te Deventer.
Dumbeck, (F. J.) Hoogleeraar te Leuven.
Dunné, (F. H. van), Eerste Commies aan 't Gouvernement van Drenthe te Assen.
Dupré, (J. F.) Makelaar te Antwerpen.
Durleu, (J. J.) Gepensioneerd Luit. Kolonel ter Zee te Groningen.
Durot, (Octave) particulier te Gent.
Dussen van Middelharnis, (J. van) te Dordrecht.
Duijn Pzn., (Adriaan) Koopman te Zaandam.
Duijvené, (J. E.) 1ste Luitenant Ingenieur te Gent.
Duijvis, (A.) Koopman te Zaandam.
Dijk, (L. van) Zoutzieder te Harlingen; *best papier.*
Dijkhoff, (W.) Apothekar en Chirurgijn te Zaandam.
Dijkhuizen, (A. van) Burgemeester te Slochteren.

E.

Ebmeijer, (H.) Koopman te Zandama.
Ebmeijer, Wed. Cs. Corver, (Alida) te Zaandam.
Eckhardt, (C.) Majoor bij de 8e Afd. Infanterie te 's Hage.
Eekhout, (J.) Kapitein Ingenieur te Utrecht.
Eekma, (Mr. K.) Procureur bij de Regtbank van eersten Aanleg te Heerenveen.
Eichler, Lt. Kolonel, Directeur van de 5de Artill. Directie te Gent.
Eichstorff, (de Kampferbeck van) Gepensioneerd Majoor te Dokkum.
Eindhoven, (J.) Koopman te Hoorn.
Ekkart, (J.) Onderwijzer te Groningen.
Elderink, (D.) te Enschede.
Elst, (P. F. van der) Koopman te Brussel.
Dezelfde voor de Kamer van Koophandel te Brussel.
Embden, (J. B. van) Med. Dr. te Amsterdam.
Emous, (J.) Onderwijzer te Zaandam.
Enden, (van den) Griffier te Breda.
Engelberts Gerrits, (G.) te Amsterdam.
Engelen, (J.) R. K. P. en Pastoor te Bolswaard.
Engelen, (J. H. van) Koopman te Zwol.
Engelkens, (E. H.) Lid van de Gedeputeerde Staten te Groningen.

Englert, (H.) Kostschoolhouder te Rhenen.
Enklaar, (B. C.) Praeceptor der Latijnsche scholen te Zwolle.
Entel, (W. ten) te Deventer.
Erler, (J. G.) Rector te Almelo.
Ermel, (H. M. van) Ontvanger der Domeinen te Thiel.
Escurij, (C. E. E. Baron Collot d') Grietman over Baradeel te Leeuwarden.
Escurij, (Jonkh. J. W. M. Baron Collot) Litt. Hum. Stud. te Franeker.
Ertborn, (Ridder Florent van) Burgemeester van Antwerpen voor de stads Bibliotheek, *best papier.*
Esser, (Mr. Pieter Hendrik) Procureur Generaal over Nederlandsch Indien te Batavia.
Estrikz, (. . .) Burgemeester te Mechelen voor de stad.
Evenblij, (J.) Burgemeester te Zaandam.
Everdingen (F. van) R. K. Pastoor te Gouda.
Everts, (. . .) Generaal Majoor te Groningen.
Ewijk, (B. van) Postmeester te Beusichem.
Exalto d'Almarus (A. H.) Predikant te Beek bij Nijmegen.
Eijken, (J.) Secretaris te Purmerend.
Eijmael, (. . .) Luit. Kolonel te Harderwijk.
Eijsinga, (R. P.) Lid der Provinciale Staten te Leeuwarden.

F

Faber, (A. J.) Procureur te Hoorn.
Faber, (R. J. de) R. K. Priester en Kapellaan te Harlingen.
Fabritius, (E. W.) Commis Griffier bij de Regtbank van eerste aanleg te Alkmaar.
Faille d'Huysse, (Baron della) Lid der Staten Generaal te Gend.
Falisee, (. . .) te Brussel.
Farret, (D. P.) Predikant te Harlingen.
Faure, (W. J. van Boneval) Verificateur der Registratie en Domeinen in de provincien Groningen en Drenthe te Groningen.
Febvre d'Alost, (Mr. A. le) Advokaat bij het Hooggeregtshof te Brussel.
Feddes, (Claas Corn. zn.) Vrederegter van het kanton Leeuwarden No. 2. te Leeuwarden.
Feenstra, (Thijs) Burgemeester te Leeuwarden.
Feltz, (G. W. van der) Griffier bij de Regtbank te Assen.
Feitz, (Mr. L. O. W.) Ontvanger der Directe Belastingen te Bedum.
Fogteloo, (J.) Directeur der Posterijen te Dokkum.
Fortuin, (C) Predikant te Zwolle.
Foir, (Maas du) Lid van den Raad te Weesp.
Four, (du) Onderwijzer te Middelburg.
Fouw, (L. de) Secretaris; voor de stad Goes.
Francken, (J.) Onderwijzer te Koog aan de Zaan.
François en Zoon, (J.) Koopman en Fabrijkant te Moordregt.
Frere, (J. M.) Grondeigenaar te Antwerpen.
Frerie, (J.) Secretaris der stad Nijkerk.
Fridagh, (J. A. Baron van) te Zwol.
Frouhoff, (J.) R. K. Pastoor te Haarlem.
Frutier, (J. A.) Lid van de Gedeputeerde Staten te Groningen.

G.

Gall, (E.) Kapitein bij de 10 Afd. Nat. Infant., Ridder van de Militaire Willems orde te Amsterdam.
Gallé, (S. A.) Inspecteur der Directe Belastingen in de Provincie Overijssel te Zwol.
Galesloot, (. . .) Koopman te Brussel.
Gallieris, (N. de) Luit. Kolonel der Afdeel. Kurassiers No. 3 te Deventer.
Gallis, (Mr. Fs.) Secretaris te Purmerend.
Gaman, (Mr. J.) Advocaat te Dendermonde.
Gampert, (J. F. G.) Boekhandelaar te Amsterdam.
Gansnebgent Tengnagel tot Luttenberg, (J. J.) Burgemeester en Lid der Staten van Overijssel te Kampen.
Gardner, (Ridder G.) Luit. bij de Afd. Kurassiers No. 3 te Zutphen.
Gavre, (Le Prince de) Grand Marechal de la Cour te Brussel, *best papier.*
Gaijmans, (A. A.) Lid van de Gedeputeerde Staten van Gelderland te Arnhem.
Geel, (P. C. van) Vicaris bij de kerk van Finisterre te Brussel.
Geelen Az., (J. van) Onderwijzer te Moordregt.
Geelhand, (Jonkheer) te Antwerpen.
Geelhand, (J. P.) Rentenier te Antwerpen.
Geerdes, (J.) R. K. Pastoor te Sappemeer.
Gelder, (P. Smidt van) Lid der Regtbank van Koophandel te Haarlem.
Gelder Schouten en Comp., (van) Papierfabrikeurs te Wormerveer.
Geldrop P. Az., (P. van) Procureur te Hoorn.

Hoorn.

Genderen, (M. Semeins van) Burgemeester te Enkhuizen.

Genootschap *door Weetlust vereenigd*, (Het) te Zwol.

Genootschap *Diversa Sed Una*, (Het) te Dordrecht.

Gerdenier, (Jan) Notaris en Direkteur van 't Postkantoor te Medenblik.

Gerlach, (W. C.) Luit. Magazijnmeester der Artillerie te Dendermonde.

Gertsen, (D. J. F.) R. K. Priester te Haarlem.

Gerving, (B. J.) R. K. Pastoor te Alkmaar.

Geuns, (S. J. M. van) J. U. Cand. te Utrecht.

Geij, (. . .) 1e Kapitein Ingenieur te Gent.

Ghelcke, (Felix de) Lid der Staten Generaal te Yperen.

Githuis, (H. J.) Makelaar te Amsterdam.

Gockinga, (C. H.) Lid der Staten Generaal te Groningen.

Gockinga, (C.) Kolonel te Hogezand.

Gockinga Hz., (R.) Regter in de Regtbank te Groningen.

Goedkoop, (A.) Predikant te Gent.

Goes van Dirxland, (Baron van der) Lid der eerste kamer van de Staten Generaal te 's Hage.

Goeverneur, (P. J.) te Amsterdam.

Gogh Bz., (B. van) Med. Doctor te 's Hage.

Goinga, (S. P. van) Notaris te Heerenveen.

Goldman, (J. C.) Hoofd-Directeur der Financiën in Nederlandsch Indië te Batavia.

Golstein van Hoekenburg, (H. A. J. Baron van) Lid van de Ridderschap van Overijssel te Kampen.

Gomarus, (G. A.) Raad der stad Zwol.

Goor Hinloopen, (C. van) te Zaandam.

Goorlaecken, (R. van) Scheepsmakelaar te Antwerpen.

Goovaerts, (P. C.) Koopman te Antwerpen.

Gorkom, (J. E. van) Luit. Kol. te Gent.

Goubau, (Baron) Direkteur Generaal voor de zaken van den Roomsch-Kath. Eerdienst, voor de Generale Directie derzelve te Brussel.

Graaff, (S. van de) te Batavia.

Gracht d'Eeghem, (. . . van der) Lid der Ridderschap te Brugge.

Graevestein, (J. Sappius) Kapitein bij de 5e Afd. Infanterie te Naarden.

Graevestein, (Mr. F. J.) Notaris te Kuilenburg, 2 *Exemplaren.*

Graft, (Mr. A. van de) Notaris te Middelburg.

Gratama, (A.) te Leeuwarden.

Greven, (J.) 1e Ondermeester aan de Nederlandsche school te Gent.

Greijdanus, (P.) Rector van de Latijnsche Scholen te Harlingen.

Grevé, (K. Hovens), Christen Leeraar te Steenwijk.

Greve, (A.) Ingenieur van de Waterstaat en de Publ. Werken te Alkmaar.

Grim, (J. W. C.) te Amsterdam.

Groebel, (C. P.) Stads Dansmeester te Arnhem.

Groenewoud, (J. C. Swijghuizen) L. L. O. O. Professor te Franeker.

Groese, (van der) Administrateur van Kleeding bij de 16de Afd. Nat. Infanterie te Yperen.

Gronrijp, (T. T.) te Sneek.

Groot, (Jan) Boekhandelaar te Zaandam, 2 *Exemplaren.*

Groot, (G. de) Onderwijzer der Jeugd te Meppel.

Grootes, (M.) Koopman te Westzaan.

Grothe, (A. L. E.) 1e Luitenant bij 't Regement Ligte Dragonders No. 5. Ridder der Militaire Willemsorde te Mechelen.

Gruneboseh, (J. W.) Luit. Kolonel, kommanderende het Depôt Batt. der 13 Afd. Nat. Infanterie te Arnhem.

Gruchart, (H.) Lid der Gedeputeerde Staten te Groningen.

Gumaïns, (N. van) Majoor te Gent.

Guijot, (F. L.) Lid der Ridderschap te Antwerpen.

H.

H., (J.) te Amsterdam.

Haan, (Fs. de) Onderwijzer der Jeugd te Deventer.

Haas, (A. C. de) Commissionair in publieke Fondsen te Brussel.

Hackert, (A.) Aannemer te Gorinchem.

Haene, (Graaf J. B. d') te Gent.

Haer, (B. van der) Lid van de Gedep. Staten van Vriesland te Leeuwarden.

Haer, (D. B. van der) Griffier der Staten van Vriesland te Leeuwarden.

Hafkenscheid, (M.) Koopman te Amsterdam, 2 *Exemplaren.*

Hage, (P.) te Muiden.

Hageman, (. . .) Controleur der Posterijen te Brussel.

Hageman, (. . . Mr.) te 's Hage.

Hakbijl, (L.) Kostschoolhouder te Amsterdam.

Hamaide, (L. de la) Eerste Advocaat Generaal te Brussel.

Hamelberg, (H. A.) Instituteur te Z. Bommel.

Hanekuik, (Jacob) Notaris te Harlingen.

Hannema, (Sjoerd) te Harlingen.
Hanssens, (. . .) Directeur van Politie te Gent.
Harbaur, (Dr.) Professor te Brussel.
Harbrink, (J.) Lid van den Raad te Zijpe.
Haren, (W. A. van) te Leeuwarden.
Harmens, (W.) President Burgemeester te Harlingen, *best papier.*
Harting Comans, (M. G.) Kolonel te 's Hage, *best papier.*
Hartog, (Joseph) Koopman te Antwerpen.
Hartogs, (B. J.) Bankhouder te Zwol.
Hartsen, (A.) Koopman te Amsterdam.
Hasselt, (B. F. W. van) Directeur van 't Postkantoor te Leeuwarden.
Hasselt, (J. C. van) Negociant te Groningen.
Hattem, (G. van) Notaris te Sliedrecht.
Haze Bomme, (de) Kapitein bij de Infanterie te Middelburg.
Heeckeren, (W. R. J. D. Baron van) Grietman van Ameland te Dokkum.
Heek, (G. J. van) Koopman te Enschedee.
Heemskerck, (. . .) Luitenant bij het Regement Ligte Dragonders No 5 te Mechelen.
Heerdt, (Graaf van) Opperstalmeester van Z. M. te 's Hage, *best papier.*
Heerdt, (Baron van) Luit. Kolonel 5e Afd. Nat. Infanterie te Zwol.
Heetveld, (. . .) Notaris te Brussel.
Heide, (B. van der) te Harlingen.
Heide, (L. van der) Onderwijzer te Zwol.
Heinen, (B.) Onderwijzer in de eerste school te Meppel.
Hekelaar, (Klaas) Zeildoek-Fabrikeur te Krommenie.
Hellendoorn, (H.) Koopman te Zwol.
Hemert tot Dingshoff, (Baron W. F. van) Directeur der Registratie en Domeinen in de Provincie Overijssel te Zwol.
Hengst en Zoon, (P. den) Boekhandelaars te Amsterdam, 2 *Exemplaren.*
Henke, (P.) Kostschoolhouder te Groningen.
Hennequin, (P.) Kolonel Ingenieur te Gent.
Heringa, (K.) Predikant te Beusichem.
Hermans, (P.) R. K. Pastoor te Thiel.
Herwerden, (C. L. van) Schout en Notaris aan den Helder.
Hesse, (Ns. van) R. K. Pastoor aan den Helder.
Hesselink, (J. D.) Zeepzieder te Groningen.
Hesselink, (Abrah.) Negociant te Sneek.
Hesselink, (J.) Papierfabrikeur te Groningen.
Hessing, (A.) Boekhandelaar te Bolsward.
Hessling, (J. N. Schermer) Predikant te Hempens.
Hettema, (Jonkh. Mr. M.) Lid van de Provinciale Staten van Vriesland te Leeuwarden.
Heufke, (J. M.) Procureur te Zwol.
Heusde, (Wijbo van) te Enschedee.
Heijblom, (D. C.) Guarnizoens Apotheker te Brugge.
Heije Schoutheer, (. . .) Referendaris bij den Raad van State en Secretaris der stad Gent.
Heijde, (Chs. van der) Particulier te Oostende.
Heijm, (S. A. C. van der) als Bibliothekaris van het letterlievend Genootschap tot Nut en Beschaving te Amsterdam.
Heijmeriks, (B.) te Nijmegen.
Hillebrandt, (Wm.) Visiteur bij de In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Harlingen.
Hinlopen, (J.) J. Utr. Candidatus te Utrecht.
Hoebeeck, (H. J.) 1e Assistent onderwijzer aan de Stadsschool in Terarke te Brussel.
Hoegarden, (Joseph van) Koopman te Brussel.
Hoeksema, (F. S.) Kostschoolhouder te Groningen.
Hoen, (M.) Instituteur te Vollenhoven.
Hoeth, (J.) Ontvanger bij het kantoor van Waarborg der Goude en Zilvere Werken te Groningen.
Hoevell, (Baron van) Lid der Ridderschap van Overijssel en Ontvanger te Deventer.
Hoffman, (J. J.) Med. Doctor te Scheemda.
Hofdijk, (G.) Gemeente Ontvanger te 's Hage.
Hofmeister, (D. G.) Plaatsvervanger bij het Vredegeregt te Edam.
Hofstede, (P.) Gouverneur van Drenthe te Assen.
Hofstede, (J.) Ontvanger Generaal te Assen.
Hogendorp, (van) Luit. Kolonel bij het Regiment ligte Dragonders No. 4 te Maastricht.
Hoitzema, (M. van Bolhuis) te Groningen.
Hojel, (J. H.) Kapt. bij 't 3e Batt. Veldartillerie te Maastricht.
Holst, (C. P.) Makelaar te Amsterdam.
Holst, (G. J. Roland) Makelaar te Amsterdam.
Holterman, (J. W.) Genees- en Heelmeester in de Zijpe.
Homan, (A.) Notaris te Assen.
Homrigh, (Mr. Izaak van) Dijkgraaf van Geemster ambagt, de Schagen en Niedorpen heggen, en Vrederegter

ter van het kanton in de Zijpe op het Zand.
Houdius, (J.) Predikant te Werkhoven.
Honig Janszn., (Jacob) Papierfabrikeur te Zaandijk.
Hooff, (H. L. van) Luit. Ingenieur te Dendermonde.
Hookoop, (A. en J.) Boekhandelaars te Leiden.
Hooft, (O. B. 't) te Dordrecht.
Hooft van Iddekinge, (J. H.) 2e Luitenant bij de 7e Afd. Nat. Infanterie te Deventer.
Hoogenhuijzen, (G. van) Majoor en Plaatsmajoor te Oostende.
Hoogeveen, (K. J.) Kapitein der Artillerie te Antwerpen.
Hoonaard, (W. van den) Onderwijzer te Hillegersberg.
Hoop, (A J. van der) Lid der Provinciale Staten en Burgemeester te Groningen.
Hoorn, (van J.) Taalonderwijzer te Brussel.
Hoove, (A. Muller ten) Kapitein der Schutterij te Appeldoorn.
Hopbergen, (van) 1e Luit. Adjudant 3e Batt. 17e Afd. Nat. Infanterie te Gent.
Horst, (C. van der) Administrateur der Diligences op Arnhem en Antwerpen te Amsterdam.
Horst Gzn., (Joan. ter) Secretaris der stad Leeuwarden.
Hospices et Secours de la ville de Bruxelles, (Guitte, Chef de Bureau, pour l'administration des).
Houssart, (J. J.) Chir. et art. Obst. Doctor te Amerongen.
Houttuijn, (Hajo) Koopman te Zaandijk.
Hoving, (H. W.) Lid van de Gedeputeerde Staten te Groningen.
Hovingh, (G. H.) Makelaar te Amsterdam.
Hoijinck van Papendrecht, voor het Reg. ligte Dragonders No. 4 te Maastricht.
Hoijink van Papendrecht, (C.) Adjudant der Koninklijke Paleizen te Amsterdam, *best papier*.
Huber, (Mr. N. H. Wielinga) Advokaat te Leeuwarden.
Huberts, (Hk.) R. K. Pastoor te Huissen.
Huidekoper, (J.) Koninklijke Deensche Consul te Harlingen.
Hulst, (J.) Majoor kommandant van het eerste Batt. der 8ste Afd. Nat. Infanterie te Leeuwarden.
Hulst, (S.) Boekhouder op het kantoor Generaal van Drenthe te Assen.
Hulst, (A. van) kommies Griffier bij 't Vredegeregt te Hoorn.
Hulters en Zoonen, (H.) Kooplieden te Amsterdam.
Huijssen de Kattendijke, (. . .) Lid der staten Generaal te Middelburg.
Huijstens Kerremans, (. . .) Lid der staten Generaal te Gent, *best pap.*

J.

Jacobs, (. . . de) Luit. Kolonel, voor de Bibliotheek van het Regiment Husaren No. 6. te Brussel.
Jacobs, (Hartog A.) Koopman te Blokziel.
Jacobs Crabeels, Koopman. te Antwerpen.
Jager, (Klaas de) Koopman te Zaandijk.
Jansen, (F. J.) Boekhandelaar te Sluis in Vlaanderen.
Jansen, (H.) Kapitein Magazijnmeester der Artillerie te Oostende.
Janszen, (C.) te Amsterdam, *best papier.*
Jappe, (J. H.) Ingenieur Verificateur van het Kadaster te Groningen.
Jarges, (Jonkhr.) Lid der staten Generaal te Groningen, *best papier.*
Idsinga, (J. W. van) Directeur van 't Postkantoor te Tilburg.
Imhoff, (G. W. van) Gouverneur der Provincie Groningen te Groningen.
Ingenohl, (M. L.) te Assen.
Inn und Kniphausen van de Nienoort, (H. C. Baron van) Lid der Gedeputeerde staten te Groningen.
Jong Gz., (A. de) Koopman, te 's Hage.
Jong van Beek en Donk, (B. de) 2e. Luitenant Ingenieur te Grave.
Jongbloed, (J.) Ontvanger der Directe Belastingen te Langweer.
Jonghloed, (J.) R. C. P. en Kapelaan te Wijk bij Duurstede.
Jonge, (F. C. de) Lid der staten Generaal te Middelburg, *best papier.*
Jonge (Jonkheer B. de) te Middelburg.
Jongh, (H. Y. de) Secretaris der Grietenij Doniawerstal te Langweer.
Jongh, (G. F. de) Notaris te Gorredijk.
Jongh, (C. de) Onderwijzer te Deventer.
Jongkees, (C.) Secretaris der Gemeente aan den Helder.
Jonglas, (Pieter) Hoofd onderwijzer aan de Koninklijke lagere school te Gent.
Joirrtsma, (F. A.) Med. art. et obst Doctor te Hoorn.
Ising, (. . .) Adj. Agent bij het Dep. van Oorlog te Gent.
Jutting, (Ths.) Predikant bij de Evang. Luth. Gemeente to Hoorn.
Ittersum, (Baron W. van) Inspecteur der Directe belastingen in- en uitgaande regten en accijnsen te Zwol.

K.

K.

Kaal, (F.) Boekhandelaar te Amsterdam, voor een inget. Exempl.
Kaars Sijpesteijn, (W.) Zeildoek fabrikeur te Krommenie.
Kasteele, (J. Ths. van de) Burgemeester en Secretaris te Beusichem.
Kehr, (J.) Ontvanger der in- en uitgaande regten te Weesp.
Kehrer, (W.) te Amsterdam.
Keiser, (...) Kolonel. Voor de Bibliotheek der 1e. Afd. Nationale Infanterie te Brussel, 2 Exempl.
Kempen, (Brest van) Boekhandelaar te Brussel, 2 Exempl.
Kempeneers, (G.) Koopman te Antwerpen.
Kerchove, (Fr. de) Luit. Kolonel van Marechaussée te Brussel.
Kerkhoven, (Johs.) te Twello.
Kesteloot, (J. L.) Hoogleeraar te Gent.
Keverberg d'Aldingoor, (Baron de) Lid van de eerste kamer der staten Generaal te Maastrigt, *best papier.*
Keyser, (C. B. de) Controleur der Posterijen te Oostende.
Kikkert, (Reinier) Boekverkooper te Vlaardingen.
Kilian, (J. G.) Particulier te Brussel.
Kist, (N. C.) Predikant te Zoelen.
Kist Pz., (Pieter) Koopman te Zaandam.
Klinkenberg, (W. G. van) Mr. Zeilmaker te Amsterdam.
Kluyver, (Pieter) Koopman te Koog aan de Zaan.
Kniphorst, (G.) Burgemeester te Assen.
Kniphorst, (Mr. G. L.) Notaris te Meppel.
Knoll, (J.) Kapitein bij de 5e. Afd. Infanterie te Utrecht.
Knox, (Ph.) Makelaar te Gouda.
Kock Kellerman, (de) Koopman te Antwerpen.
Kok, (J.) Boekhandelaar te Zaandam.
Koning, (K.) Stads Schoolonderwijzer te Medenblik.
Koning, (J.) Schout te Zaandijk.
Koning, (As. de) V. D. M. aan den Helder.
Kooiman, (K.) Onderwijzer te Kampen.
Kool, (I. J.) Papierfabrikeur te Zaandijk.
Kooman, (H. A.) te Groningen.
Koopman, (N. B.) Directeur van 't Postkantoor te Antwerpen.
Koopmans, (K.) te Amsterdam.
Kops, (Mr. G. W. de Bruijn) Ontvanger der Directe Belastingen te Zaandam.
Korff, (Andries) Koopman aan den Helder.
Korver, (J.) Burgemeester en Notaris te Oosthuizen.
Koster, (J. M.) Onderwijzer te Antwerpen.
Kraaijenoord, (H. van) Huis-Onderwijzer te Batavia.
Kramer Renette, (M. J.) Notaris te Zwol, *best papier.*
Kramers Jz., (Jb.) Onderwijzer te Vreeswijk.
Kroef, (W. J. P.) Secretaris. Voor de stad Zierikzee.
Krom, (J. Herm) Predikant te Gouda.
Kroon, (Th.) Apotheker en Drogist te Deventer.
Krom, (Herm. Joh.) Predikant te Willemstad.
Kraijenhoff, (Jonkh.) Majoor bij 't Regim. Huzaren No. 6 te Brussel.
Kruimel, (J. G.) te Amsterdam.
Kruijff, (E. de) Fung. Hoofd-Ingenieur van de Waterstaat, prov. Limburg te Maastricht.
Kuiler, (Hendrik ter) Burgemeester te Enschedee.
Kuipers, (A. P. H.) Apotheker te Leeuwarden.
Kuijper, (Claas) Koopman te Zaandijk.
Kuijpers Hz., (J.) Boekhandelaar te Groningen.
Kijmmell, (J. A. R.) Bewaarder der Hijpotheken en Ontvanger der Registratie, Domeinen en Successie te Assen.

L.

Laan, (J. van der) te Oude Schoot.
Laar, (H. van de) Med. Doctor. te Enkhuizen.
Laer, (G. toe) 1e Luitenant bij de Afdeeling Kurassiers No. 3 te Deventer.
Lammens, (P.) voor de Bibliotheek te Gent.
Lammers, (G.) R. K. Pastoor te Winschoten.
Lange, Allard Zn., (Pieter de) Koopman te Zaandam.
Lange, (A. P. de) Notaris te Alkmaar.
Larveij, (J. G. de) Kamerheer van Z. M. te 's Hage, *best papier.*
Latenstein, (A.) Stads Architect te Zaandam.
Lauts, (. . .) Hoogleeraar aan het Atheneum te Brussel.
Ledeboer, (A.) Predikant te Harlingen.
Ledeboer, (A.) te Haasdrecht.
Leen, (G.) Rector te Zwol.
Leep, (. . .) Notaris te Oostende.
Leersum, (W. C. van) Officier van Gezondh. bij 't Reg. Huzaren No. 8 te Gend.

Leeuw, (L. de) Stads-Hoofdschoolhouder te Steenwijk.
Leeuwen, (Mr. J. van) voor de Groote Societeit te Arnhem.
Leeuwen, (J. van) Griffier bij de Regtbank van Koophandel te Leeuwarden.
Leeuwen, (J. W. van) Boekhandelaar te Leijden, 2 Exemplaren.
Leeuwen, (W. D. van) Med. Doctor te Alkmaar.
Leeuwen, (Mr. Lichtvoet van) Advokaat te Gouda.
Leeuwen Berkman, (G. M. van) Koopman te Schoonhoven.
Leggelo Bz., (R. B. van) Ingenieur Landmeter van de 1e klasse in de provincie Groningen en Drenthe.
Lehnkering en Sandersleben, Expediteurs te Arnhem.
Lemker, (F.) President Burgemeester te Kampen, *best papier.*
Lenting, (Diederik), Hervormd Predikant te Batavia, 2 *Exempl.*
Lenderink, (H.) Onderwijzer te Deventer.
Leijden, (Cornelis van) Zeildoek Fabrikeur te Krommenie.
Leijden, (Dirk van) Zeildoek Fabrikeur te Krommenie.
Leijden, (Pieter van) Zeildoek Fabrikeur te Krommenie.
Leijssens, (Joseph) Makelaar te Antwerpen.
Libert, (L.) Notaris te Rhenen.
Lichtenvoort, (W. C. Star) Regter in de Regtbank te Winschoten.
Lietmans, (M.) Makelaar te Sneek.
Liet, (P. van der) Onderwijzer aan de Koninklijke lagere school te Antwerpen.
Lich, (. . .) Kapitein bij de 17e Afd. Nat. Infanterie te Gent.
Ligtenfeld, (Mr. A.) Advokaat te Leeuwarden.
Limburg Stirum, (Otto Graaf van) Luit. Generaal Gouverneur der Residentie te Leeuwarden.
Limburg Stirum, (W. B. Graaf van) Luit. Adjudant te Antwerpen, *best papier.*
Limburg Stirum, (M. D. van) Kadet der Genie te Delft.
Limnander de Nieuwenhove, (B.) Membre de l'ordre Equestre te Gent.
List, (. . .) Luit. Kolonel bij het korps Rijdende Artillerie, Ridder der Militaire Willemsorde en Officier van het Legioen van eer te Breda.
Lidth de Jeude, (C. C. van) Lid der Staten van de Provincie Gelderland en President Burgemeester te Thiel.
Lidth de Jeude, (Mr. W. A. van) te Thiel.
Lippens, (P.) Lid van de Prov. Staten van Oost Vlaanderen te Gend.
Lochteren Stakebrandt, (van) Lid der Staten Generaal te Zwol, *best papier.*
Loenen, (I. J. van) Presid. Burgemeester en Med. Doctor te Harderwijk.
Losgert, (A.) Predikant te Zoelmond.
Lousbergs, (Hubert) Fabrijkant te Gent.
Lijcklama a Nijeholt, (A. G.) Grietman van Utingeradeel te Heerenveen.
Lijnden, (Baron H. W. J. van) Vrederegter te Velp.
Lijsen van Lerius, Bankier te Antwerpen.

M.

Maagh, (S. R.) Ontvanger der In- en Uitgaande Regten te Sappemeer.
Maagh, (P.) Ontvanger der Directe Belastingen te Beemster, *best papier.*
Maanen, (Johannis van) Openbaar Onderwijzer te Huizen.
Maaren, (Joh. van) Apothekar te Gorinchem.
Maarsman, (G.) Boekhandelaar te Vlissingen.
Maas, (L.) R. K. Pastoor te Vaassen.
Maas, (Mevr. Cornelia Hoekwater geb.) te Delft.
Maas Czn., (P.) Fabrikeur te Delft.
Maas Jzn., (C.) te Delft.
Maas, (J. P. van der) Hoofdonderwijzer der Nederl. school te Brugge.
Mabilde Botte, Scheeps-Makelaar te Gend.
Madlener, (. . .) Luitenant Kolonel en Kommandant te Oostende.
Maelen, (P. M. G. van der) Koopman te Brussel.
Male Denijs, (van de) Lid van de Staten Generaal te Brugge.
Maleck de Werthenfels, (A.) Agent van de Alg. Ned. Maatschappij te Dendermonde, *best papier.*
Man, (Mr. W. de) te Thiel.
Maquaire, (Pierre Joseph) Kostschoolhouder te Gent.
Mariënhoff, (H. J.) Notaris te Wijk bij Duurstede.
Marle, (H. W. van) Directeur der Posterijen te Apeldoorn.
Marle, (C. van) voor het Koninklijk Genootschap Concordia te Brussel.
Marnstra, (Dominicus annes) Predikant en Schoolopziener te Samarang.
Marnix, (Graaf Du) Opperjagermeester te Brussel.
Martens, (. . .) 1e. Luitenant Ingenieur, te Gent.
Martens, (J. F.) te Antwerpen.
Martin, (J. F.) Lid der staten van Vries-

Vriesland te Leeuwarden.
Marijt, (J.) te Gouda.
Mauritz, (Hk.) Chirurgijn te Wormerveer.
Maij, (A. J.) Boekhandelaar te Koog aan de Zaan. voor 2 inget. Exempl.
Dezelfde voor N. N.
Meegen, (Mevr. G. van) Institutrice te Groningen.
Meelboom, (M. P.) Predikant te Haarlem.
Meerbeeck, (. . . van) Chirurgijn, enz. aan den Helder.
Meesters, (J.) Fabrikant te Steenwijk.
Meddens, Aarts-priester te Groningen.
Méganck, (F.) Instituteur van de 1e. klasse en bestuurder van het Kostschool te Nevele prov. Oost Vlaanderen.
Mees, (A.) Kassier te Rotterdam.
Meis, (Jan Cornelis) Schoolonderwijzer te Batavia.
Mekel, (J.) Boekhandelaar te Appingadam.
Meubrede, (A. C.) Staatsraad Gouverneur van de Provincie Antwerpen, *best papier*.
Menalda, (G.) Koopman te Groningen.
Merck, 1e. Luit. der Artillerie te Oostende.
Merens, (M.) Ingenieur van den Waterstaat en de Publieke werken te Alkmaar.
Merkus, (Mr. P.) Algemeene Secretaris der hooge regering van Nederlands Indie, Directeur van het Bataafsch Genootschap te Batavia, *best papier*.
Mertens, (I. J.) Magazijn meester der Artillerie te Naarden.
Merwede, (As. van der) Burgemeester en Lid der staten van Overijssel te Kampen.
Merz, (Elie) Koopman te Zaandam.
Mesdach, (L.) Directeur der Directe Belastingen in- uitgaande regten in de Provincie Oost Vlaanderen te Gent.
Mesdag, (G.) Azijnmaker te Groningen.
Mesdag, (W. C. van) Apotheker te Groningen.
Messchert Cz., (N.) Koopman te Hoorn.
Metz, (Mr. P. J.) Advokaat en Notaris te Heerenveen.
Metz, (N. L.) Apotheker, Leeuwarden.
Meukeren, (J. H. van) Notaris te Nieuwendam.
Meulen, (D. C. van der) Adj. Burgemeester te Muiden.
Meulen, (P. van der) Boekhandelaar te Dokkum.
Meurs, (Mr. H. J. van) Lid der Provinciale staten van Gelderland en Notaris te Harderwijk.
Meijbaum, (Mr. F. G.) Presid. van de Regtbank te Arnhem.
Meijer, (A. F.) Generaal Majoor en Provinciale kommandant van Overijssel te Zwol, *best papier*.
Meijer, (H. Lofvers) Onderwijzer te Groningen.
Meijeringh, (J. R.) Apotheker te Zwol.
Meijerink, (H.) Onderwijzer te Hengelo.
Meijnema, (K.) Zeilmaker te Koog aan de Zaan.
Middel, (K. Kuiper) Onderwijzer te Winschoten.
Middelburg, (G. L.) Institutrice te Monnikendam.
Middelhoven, (J.) Koopman te Zaandam.
Milius, (P. J. Meesters) Med. en Chir. Doctor te Amersfoort.
Mill, (R. van) Schoolonderwijzer te Wamel.
Minhart, (Mr. L. F. J.) Advokaat te Dendermonde.
Miskeijn, (J.) Kapitein te Antwerpen.
Mispelblom Beijer, (A. J.) Directeur der Posterijen te Sneek.
Modderman, (J. R.) Hoofd-Inspecteur der in- en uitgaande regten en accijnsen te Groningen.
Modderman, (Mr. A.) Advokaat te Hogezand.
Moens, (Mr. J. M.) Regter ter Instructie te Zierikzee.
Moeshak, (F.) R. K. Pastoor te Harderwijk.
Mol, (J. D. C. C. W. de) te Harderwijk.
Molenaar, (L.) te Purmerend.
Monde, (N. van der) Boekhandelaar te Utrecht.
Dezelfde voor 3 inget. Exempl.
Mooleman van Breeenen (C. J.) Fabrikant te Gouda.
Moreau de Bioul, (de) Membre de la premiere Chambre des Etats Generaux te Namen.
Morjoux, (C. M. D.) Directeur van het Engelsch Grens-Postkant. te Oostende.
Moulin, (Jurriaan) te Kampen.
Mulder, (C.) Chem. en Bot. Professor te Franeker,
Mulder, (H.) te Nunspeet.
Mulert tot de Leemcule, (Baron W. J.) te Wageningen.
Mulier, (Mr. G. N.) Advokaat te Leeuwarden.
Mulier, (P.) Ontvanger der Directe belastingen Bolswaard.

Muller, (O. J.) Procureur bij Regtbank van eerste aanleg te Groningen.
Muller, (J. H.) Aarts Priester van Salland en Drenthe. te Zwol.
Muller, (J. W. A.) R. K. P. en Pastoor Lid van de Prov. commissie van onderwijs in Overijssel te Deventer.
Munnich, (M. H.) Institutrice te Weesp.
Muuniks, (B.) Ontvanger van het Buitengewoon zegel te Groningen.

N.

Nassau, (H. J.) te Assen.
Nazet, (George) Secretaris bij den Algemeenen Raad van bestuur der Burgerlijke Godshuizen en Armen der Stad Leuven.
Nellesteijn, (W. H. van) te Amsterdam, *best papier.*
Nicaise, (Lodewijk Joseph) Directeur over den arbeid van het huis van reclusie en tuchtiging te Gent.
Nieborg, (G.) Ontvanger der Directe belastingen te Zuidbroek.
Niekerk, (A. J. van) Wijnkooper te Beusichem.
Nienhuis, (Mr. H.) Procureur bij de Regtbank van eersten aanleg te Groningen.
Nieuhoff, (. . .) Hoogleeraar te Harderwijk.
Niewenhuijzen, (D.) Makelaar te Amsterdam.
Noë, (L.) Apothekar te Leeuwarden.
Noodt van Zuidscharwoude, (W. W.) Substitut Officier bij de Regtbank van eersten aanleg te Leeuwarden.
Noome, (Jan) Burgemeester te Zaandam.
Noorduijn (J.), Boekhandelaar te Gorinchem.
Nooij, (F.) Apotheker te Monnikendam.
Normant, (C. A. le) Professor in de Nederduitsche Taal te Gent.
Nuhout van der Veen, (J.) Notaris te Alkmaar.
Numan, (A.) Med. Doct. en Hoogleeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.
Nijhof, (Mr. Jacob) Notaris te Arnhem.
Nijhoff, (J. L.) Predikant te Gouda.
Nijsingh, (Mr. A. Snoek) Advocaat te Schiphorst.

O.

Oeberius, (H. Braunius) Secretaris der stad te Bolsweard.
Oester, (. . .) Majoor bij de Generale Staf, Adjudant bij de Luit. Generaal B. Constant Villars te Brussel, *best papier.*
Offerhaus, (J.) Officier bij de Regtbank te Groningen.
Oldenneel, (W. van) Kolonel bij de Afdeeling Kurassiers No. 9 te Haarlem, *best papier.*
Olivier, (J. B.) Vice President van de Gedep. Staten der prov. Antwerpen te Mechelen.
Ommeren, (F. van) Kolonel Kommandant der stad te Antwerpen.
Ommeren, (B. F. van) Openbaar Schoolonderwijzer en Ontvanger der Directe Belastingen en Accijnsen te Ingen.
Oomkens, (J.) Boekhandelaar te Groningen, *best papier.*
Oortman Ondaatje, (P. P. E.) 2e Luit. Ingenieur te Samarang.
Oosterkamp, (J. van den) Kapitein Kwartierm. bij de Afdeeling Kurassiers No. 1 te Arnhem.
Oosting, (J. B.) Lid van de Regtbank te Leeuwarden.
Ooijkaas, (J. J.) Burgem. te Alphen.
Orden, (G. van) Lid Korrespondent van 't Koninklijk Nederlandsch Instituut te Zaandam.
Osselen, (J. van) Schoolonderwijzer te Eckenweel.
Otten, (W.) Med. Chir. et art Obst. Doctor te Wageningen.
Ouburg Jr. (A.) Ondermeester te Mechelen.
Ouboter, (. . .) Burgem. en Secretaris van Ursuw, arrondissem. te Alkmaar.
Ouwens, (. . .) Controleur der Dir. Belastingen, in- en uitgaande Regten en Accijnsen te Alkmaar.
Overvelt, (Mr. S. J. van) Advocaat te Leeuwarden.
Ovink, (As.) Koopman te Zwol.
Ozij, (J. J. R.) Bankier te Antwerpen.

P.

Pählig, (Mr. J. E.) Advocaat te Groningen.
Paige, (L. A. le) Makelaar in Wissel te Antwerpen.
Papegaaij, (G.) stads Fransch Kostschoolhouder te Weesp.
Pallandt, (A. W. van) Lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal te Zwolle.
Pallandt tot Eerde, (A. van) Kamerheer van Z. M. te Wiel.
Palthe, (Mr. B.) Advocaat te Oldenzaal.
Pannekoek, (A.) te Arnhem.
Pannekoek, (N.) Papier Fabrikant te Heelsum.
Parra, (Mevr. de Wed. de la) te Amsterdam.

Pau-

Pauli en Claus, (Jean) te Gend.
Pauls, (J.) R. K. P. en Pastoor te Gouda.
Pelgrim, (. . .) Burgemeester en Notaris te Huissen.
Pelkwijk, (J. ter) Lid van de Gedeput. Staten van Overijssel te Zwol.
Penning, (J. L. L.) Adelborst bij de Marine te Schoonhoven.
Peters, (J. H.) Med. Doctor te Wormerveer.
Philips Bz., (L.) Negociant te Z. Boemel.
Piek van Langen, (J.) Griffier enz. te Schoonhoven.
Piepers, (J. W.) Adjunct Agent bij het Departement van Oorlog te Deventer.
Pierets, (. . .) Rentenier te Mechelen.
Pierik, (J. A.) R. K. Pastoor te Delfzyl.
Piers de Raveschoot, (Ph.) Burgemeester te Gent.
Pietermaet, (J. A.) Oud Raad in de Vroedschap en Oud Schepen der stad Leijden, te 's Hage.
Pieters, (J.) Onderwijzer aan de Koninklijke Nederd. School te Brussel.
Pitlo, (Mr. R. B.) Advocaat te Thiel.
Plauchen, (P. A.) Med. Doctor te Brussel.
Plettenburg, (Baron A. C. van) Ontvanger der Registratie en Domeinen te Vollenhovon.
Plooster, (M. L.) Aannemer van Publieke werken te Ameiden.
Plum Stordeur, (J.) Eerste Commies bij 't Gouvernement van Noord Holland te Amsterdam.
Poelijoe, (D.) Directeur te Leijden.
Poelman Filo en Fervaeche, Fabrikanten te Gent.
Poll, (W. C. S. van de) Jur. Utr. Cand. te Amersfoort.
Poll Jz. (J. van de) Lid der Ged. Staten in Overijssel te Zwol, *best papier*.
Poll, (A. A. van de) Arrondissements Inspecteur te Almelo.
Pollin, (L.) Onder Pastoor te Oostende.
Poort, (R. H.) Apothecar te Enkhuizen.
Porte, (G. André de la) Koopman te Arnhem.
Pos, (Adrianus) Heel- en Vroedmeester te Amsterdam.
Post, (W. S. G. F.) Notaris te Eck en Wiel.
Postma, (Iede Iedes) Onderwijzer bij de lagere school te Rembang.
Pottinga, (J.) Zoutzieder te Harlingen.
Poullet, (J. J.) Schepen der stad Leuven en President der Kamer van Koophandel, voor de Kamer van Koophandel te Leuven.
Priester, (J. B.) R. K. Aartspriester en Pastoor te Groningen.
Prince, (Corn.) Fabrikant en Koopman te Gouda.
Prins, (Cornelis) Burgem. te Wormerveer.
Prins, (T.) Onderwijzer der Jeugd te Meppel.
Prins, (J.) Bewaarder der Hypotheken en Ontvanger der Domeinen te Alkmaar.
Prins, (J. J.) Litt. Hum. Stud. te Amsterdam.
Prouk, (Jan) Hoofd-Onderwijzer aan den Helder.
Puffius, (C. H.) Heel- en Vroedmeester te Weesp.
Punt, (H.) Onderwijzer te Kampen.

Q.

Quack, (Peter Will.) Koopman te Nijmegen.
Quanjer, (J. H.) Instituteur te Zwol.
Quant, (J.) Schoolonderwijzer in het Algemeen Wees- en Armenhuis aan den Helder.
Quarles van Ufford, (Jonkhr. Mr. P. N.) Ridder van den Nederlandschen Leeuw, beschreven in de Ridderschap van Holland, President bij de Regtbank te Haarlem, *bet papier*.

R.

Racer, (Mr. F. H.) Advocaat te Oldenzaal.
Rademaker, (G.) Predikant te Zwolle.
Raedt, (H. J.) Procureur bij de Regtbank te Almelo.
Raesfelt, (. . . van) Lid der Staten van Overijssel te Zwolle.
Rambonnet, (F. R.) Arrondissements Inspecteur te Zwolle.
Rambonnet, (F.) Secretaris der stad Kampen.
Ramdohr. Kolonel, kommanderende de 8e Afd. Infanterie te Groningen.
Ransow, (Graaf) te Arnhem.
Rappard, (J. A. A. C. van) Kapitein Ingenieur te Maastricht.
Rauen, (J. A.) Chir. Majoor bij de 5e Afd. Nat. Inf. te Amersfoort.
Rechteren van Appeltern, (Graaf van) Lid der Gedeputeerde Staten van Gelderland te Arnhem.
Ree, (B. H. van) Heel- en Vroedmeester, Lid van verscheide Genootschappen te Zaandam.
Reede van Middachten, (Graaf van) Kamerheer des Konings te 's Hage.
Rede van Oudshoorn, (Baron) Kapitein Commandant der Koninklijke Marechaussee in de prov. Antwerpen.
Reiche, (J. F.) stads Med. Doctor te Has-

Hasselt.
Reiding van Lijphart, (Mr. F. S.) Advocaat en Notaris te Appingadam.
Reiger, (Mr. A.) Procureur bij de Regtbank van Eersten Aanleg te Groningen.
Reinbach, (Mr. W. M.) Vrederegter van het kanton Harlingen.
Reisthuizen, (D.) Boekhouder bij de Marine te Medenblik.
Renaud, (W. J.) Lid van de Staten van Gelderland te Cuilenburg.
Renesse Breidbach, (Graaf de) Lid der Staten Generaal, te Elderen.
Rengers, (W. F. L.) Directeur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen, te Leeuwarden.
Rengers, (A. H. van Burmanca) Grietman over Gaasterland, te Leeuwarden.
Rengers, (. . . van Welderen) Grietman van Wijmbritseradeel, te Leeuwarden.
Renique, (Hippolite) Employé in het huis van reclusie en tuchtiging te Gent.
Renno, (J. C.) Provinciale Comm. te Arnhem.
Rentjes, (A. P.) Onderwijzer te Groningen.
Reuhl, (W.) Schoolonderwijzer te Gouda.
Reijffert, (M. K.) Notaris te Enkhuizen.
Rheims, (Baron von) Kapitein der 4e divisie van het algemeen depot der Landmagt No. 33 te Hoorn.
Ridder, (J. de) Rentmeester te Amerongen.
Ridder, (O. J. de) te Amerongen.
Riesen, (J. W. van) Ontvanger der Directe Belastingen te Wolvega.
Rink, (Mr. H. J.) Secretaris der Stad Thiel.
Rinsma, (F.) Apothekar te Groningen.
Ritmeester, (. . .) Ingenieur Verificateur van het Kadaster in Vriesland, te Leeuwarden.
Robbertson, (John) Magazijnmeester der Artillerie te Nijmegen.
Robijns, (J. W.) Boekhandelaar te Deventer.
Dezelfde voor een inget. Exemplaar.
Rodenhuis, (Pieter) Lid der Staten van Vriesland, te Harlingen.
Roeland, (D.) Adsistent Onderwijzer aan 's Rijks kweekschool te Lier.
Roels, (. . .) Griffier der Staten van West Vlaanderen, te Brugge.
Roll, (J. M. L.) Evang. Luth. Predikant te Amsterdam.
Romar, (P. J.) Secretaris der stad Franeker.
Romein, (T.) Student te Groningen.
Rompel, (F. F.) Controleur van het zegel te Leeuwarden.
Roo, (Mr. J. de) Notaris te Thiel.
Roorda van Eijsinga, (P. P.) Eerste Commies bij het Inlandsch Departement te Batavia.
Roos Haijtema, (. . .) te Cuilenburg.
Rooseboom, (W. W.) Koopman te Amsterdam, *best papier.*
Roosmale, (W. G.) te Deventer.
Rost van Tonningen, (. . .) Luit. Kolonel van het 15e Batt. der 15e Afd. Nat. Infanterie te Antwerpen.
Rottiers, (Ridder B. E. A.) Kolonel te Antwerpen.
Roijen, (. . .) Majoor bij 't Regiment Lanciers te Thiel.
Roijer, (Mr. W. H.) 's Rijks Advocaat in Overijssel, te Zwolle.
Roza, (. . .) Ontvanger te Muiden.
Ruigrok van de Werve, (G.) R. K. Pastoor, te Nieuwendam.
Ruitenga, (Watze) Apothekar en Drogist te Harlingen.
Ruiter, (A. F.) Boekverkooper te Harlingen.
Ruuk, (Mr. R. P. de) Advocaat te Z. Boemel.
Rijkens, (R. G.) Onderwijzer te Groningen.
Rijn, (W. van) Wijnkooper te Rotterdam.
Rijnders, (G. J.) Chir. en Vroedmeester te Hoorn.
Rijndorp, (H. J. van) Predikant te Nieuwkoop.

S.

Sagels, (H. F.) Stads Heel- en Vroedmeester te Arnhem.
Salm Salm, (Erfprins van) Kolonel kommand. de 15e Afd. Nat. Infanterie te Antwerpen, 4 *Exemplaren.*
Saltet, (...) Predikant te Amsterdam.
San, (G. de) Magazijnmeester en Controleur van 't zegel te Groningen.
Sandelin, (A.) Kommissaris der Koninklijke Maatschappij van Taal- en Letterkunde te Brugge.
Sanden, (N. G. van der) Apothekar te 's Hage.
Sanders, (G. E. J.) R. K. Pastoor te Wormerveer.
Schadee, (J.) Ontvanger Particulier te Heerenveen.
Scheer, (D. H. van der) Boekhandelaar te Koeverden.
Scheffelaar Klots, (Petrus) Kwekeling voor het onderwijs der Jeugd te Westzaan.
Schellwald, (J.) te Amsterdam.
Scheltema, (. . .) te Amsterdam.
Schepper, (Leend.) Med. Doctor te Nieu-

Nieuwendam.
Schepper, (G. IJssel de) Entreposeur der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Deventer.
Schepper, (W. J. IJssel de) te Deventer, *best papier.*
Schermer, (N. J.) Koopman te Wormerveer.
Scherpenzeel Heusch, (J. L. Baron van) Luitenant bij 't Regement ligte Dragonders No. 5. te Mechelen.
Schilge, (. . .) te Weesp.
Schimmel, (Mr. J.) Burgemeester te Weesp.
Schimmelpenninck van den Oije, (A. J. Baronne) te Apeldoorn.
Schlingemare, (F. S.) te Zwolle, *best papier.*
Schmauss, (Mr. Johan Jacob) Vrederegter van het kanton Deventer.
Schmidt auf Altenstadt, (J. C. F. von) Secretaris der stad Medenblik.
Schmitt, (. . .) Gepensioneerd Luit. Kolonel te Amsterdam.
Sneck, (H. E.) te Amsterdam.
Sneither, (Mr. J.) Ridder der Militaire Willems-orde, Secretaris der hooge Regering van Nederlands Indië te Batavia.
Schokker, (J.) Med. et Art. Obst. Doctor te Purmerend.
School van het Dep. Zwolle der Maatschappij tot Nut van 't Agemeen, (de)
Schoolonderwijzers Gezelschap, (Het) te Vollenhoven.
Schorer, (J. C.) Student te Utrecht.
Schröter, (J. J. E. F.) 1e Commies der Posterijen te Leuven.
Schott, (A. C.) Burgemeester te Hattem.
Schouwenberg, (G.) Instituteur te Zwol.
Schovel, (. . .) Luitenant bij 't Regement Lanciers te Tiel..
Schraverus, (Cs.) Burgemeester te Landsmeer en Watergang.
Schrikker, (J. G.) Boekhouder te Amsterdam.
Schuitemaker, (D.) Koopman te Medenblik.
Schultze, (H.) Eerste commies ter Provinciale Griffie van Vriesland te Leeuwarden.
Schummelketel, (A.) Luit. Kolonel in Engelsche dienst te Deventer.
Schut, (W.) Vrederegter van het kanton No. 1 te Alkmaar.
Schutte, (. . .) Verificateur der Registratie in de Provincie Groningen en Drenthe, te Assen.
Schuuring, (. . .) Kapitein bij de 5 Afd. Nat. Inf. te Utrecht.
Schuuring, (B.) Boekhandelaar te Rotterdam.
Schuurman, (. . .) Kolonel, voor de Bibl. der 17 Afd. Nat. Infanterie te Gent.
Schuurman, (J. B.) Med. Doctor en Vrederegter te Steenwijk.
Schwartz, (C. B. J. van) Gepensioneerd Lt. Generaal te Leeuwarden.
Schwartzenberg en Hohenlansberg geboren Baronnesse thoe Swartzenberg, (J. A. Douarriere Baronesse thoe) te Leeuwarden.
Schawartzenberg en Hohenlansberg, (G. F. Baron thoe) te Leeuwarden.
Scourion, (. . .) Secretaris der stad Brugge, voor de stads Bibliotheek.
Sels, (. . . Generaal te Kampen.
Serret, (F. Baron de) Lid der staten Generaal te 's Hage.
Serruijs en Comp., (Jacques) Reeders te Antwerpen.
Seur q. q, (Jan la) te Zaandam.
Siccama, (J. H. M Hora) Secretaris der stad Groningen.
Siccama van de Harkstede, (J. Hora) Kontroleur der Directe belastingen te Groningen.
Sichterman, (P. C. A.) Lid van de Staten van Overijssel te Zwolle.
Siedsma, (J.) Vrederegter te Sneek.
Siepkamp, (A. P. van de) Rector te Enschedee.
Sigtenhorst, (A. J. van) Boekhandelaar te Deventer.
Dezelfde voor zes inget. Exemplaren.
Simers, (C.) Gedelegueerde van den ontvanger der directe belastingen, in en uitgaande regten en accijnsen te Zijpe.
Simonsz, (C. P.) te Harlingen.
Sitter, (Mr. W. R. de) Advocaat te Winschoten.
Sitter, (W. de) Procureur te Winsum.
Six, (P.) J. U. Stud. te Leiden.
Slaterus, (F. L.) te Twello.
Sleijden, (V. C. van der) te 's Hage.
Slicher, (L. C.) Student te Leijden.
Sloet tot Warwelo, (Baron) Lid der eerste kamer van de staten generaal, kommandeur der Duitsche Orde te 's Hage.
Sloet van Oldrwtenborg, (Baron J. W.) te Vollenhoven.
Sloos, (A.) Notaris en Secretaris te Zijpe.
Sluis, (H. van der) Lid van de Gedeputeerde staten van Overijssel te Zwolle.
Sluyter, (Dirk) Kostschoolhouder te Amsterdam.
Sluyterman van Lo, (Mr. W. L.) Advocaat te Sneek.
Slype, (J. G. C. van) Burgemeester der

der stad Maastricht.
Dezelfde voor de stad Maastricht.
Smet de Naeijer, (de) Fabrikant, Ridder van de orde van de Nederl. Leeuw te Gent.
Smid, (P. E.) Houtkooper te Groningen.
Sminia, (Jr. H. B. van) Lid der staten van Vriesland te Leeuwarden.
Sminia, (W. L. van) Grietman van Tietjeskseradeel te Leeuwarden.
Sminia, (D. B. H. van) J. U. Stud. te Groningen.
Smit, (M.) Boekverkoopers bediende te Groningen.
Smits, (J. A.) Predikant te Renkum.
Smitte, (von der) Kapitein Plaatsmajoor te Gent.
Snel, (P.) Burgem. en Secretaris van Berkenwoude.
Snel, (H. Wijgmans) Conrector te Zwol.
Snouckaert van Schauburg, (R. W.) Kolonel Adjudant te Gent.
Societeit *de Eensgezindheid*, (de) te Heerenveen.
Societeit, (de groote) te Kampen.
Societeit *tot Nut en Vermaak*, (de) te Almelo.
Societeit *de Harmonie*, (de) te Harderwijk.
Societeit *tot Nut en Vermaak*, (de) te Grave.
Societeit *de Eendragt* (de) te Alkmaar.
Solvijns, (L.) Koopman te Antwerpen.
Someren, (R. H. van) te Rotterdam.
Somers, (C.) Makelaar in Wissel te Antwerpen.
Sonnaville, (Doctor P. de) Burgemeester te Alkmaar, *best papier*.
onsbeeck, (Mr. F. L.) Bewaarder der Hypotheken te Groningen.
Spandaw, (Mr. H. A.) Advocaat te Zuidbroek.
Spanjaard, (O.) Boekhandelaar te Steenwijk.
Speelman Wobma, (. . .) Ontvanger Particulier te Sneek.
Spengler, (J.) te Amsterdam.
Spiegel, (Jonkh. van de) Lid der Staten Generaal te 's Hage.
Spit, (Gerardus) R. C. Pastoor te Rotterdam.
Sprée, (S.) Controleur der Directe Belastingen te Harlingen.
Spruit, (Karel) Bijzonder Onderwijzer te Samarang.
Spruijt, (. . .) President der Regtbank van Eersten Aanleg te Antwerpen.
Stam, (A. W.) Koopman te Sneek.
Stam, (Corn. Kuiper van der) Koopman te Enkhuizen.
Steenbergen, (L.) Onderwijzer te Zalk bij Zwol.
Steinbach, (A. A.) Pastoor te Hoorn.
Steins Bisschop, (J. N. A.) R. K. Pastoor te Groningen.
Stelwagen, (J. J.) te Dokkum.
Sterke, (. . .) Kolonel, voor de Leesbibliotheek der Heeren Officieren van het Regiment Ligte Dragonders No. 5, *twee Exemplaren*.
Stern, (J. C. F.) te Leeuwarden.
Stevens, (Mr. P. J.) Advocaat te Brussel.
Stheeman, (Mr. U. E.) Burgem. en Notaris te Scheemda.
Stibbe, (J. S.) Koopman te Kampen.
Stip, (Wilke Jakobs) Schoolonderwijzer te Batavia.
Stolp, (D.) Papier-Fabikeur te Westzaan.
Stolp, (Hendrik) Papier-Fabrikeur te Westzaan.
Stolte, (J.) Ontvanger der Registratie te Zwol.
Storm van 's Gravesande, (C. J. J.) Controleur der Posterijen te Leeuwarden.
Storms, (J.) Makelaar te Antwerpen.
Stort, (K.) Rector der Latijnsche scholen te Dokkum.
Straaten, (... van) Majoor te Antwerpen.
Straatman, (J. C.) Ontvanger der Directe Belastingen en Accijnsen te Amerongen.
Strackke, (J. C.) Rijks Roeijer te Amersfoort.
Stroink H. Bzn. (J.) te Enschedee.
Suchtelen tot de Haar, (... van) Lid van de Staten Generaal en Preside t Burgemeester te Deventer.
Suidingh, (P. H.) Onderwijzer in de Stads-Armenschool te Groningen.
Sulpke, (C. G.) Boekhandelaar te Amsterdam.
Swaan, (J. G. F.) Kapitein kwartiermeester der 7e Afdeeling Nat. Infanterie, te Zwol.
Swalue en Asman, Apothekers te Leeuwarden.
Swalve, (H. B.) Koopman te Leeuwarden.
Swart, (W.) Med. Doctor te Leeuwarden.
Swart, (J.) Leermeester voor de Wis- en Zeevaartkunde in de kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam.
Swart, (H.) Apotheker te Dordrecht.
Swart, (W. J.) Koopman te Kampen.
Swinderen, (O. van) Directeur der Belastingen te Groningen.
Swinderen, (O. de R. van) te Groningen.

Swinderen van Allersma, (R. de Marees van) Oud Lid der Gedeputeerde Staten te Groningen.
Sijbouts, (Mr. H.) Advocaat te Leeuwarden.
Sijbouts Jzn., (S.) Koopman te Leeuwarden.
Sijll, (H. T. van) Kostschoolhouder te Beusichem.
Sijmons, (N. J.) te Amsterdam.
Sijtzama, (J. G. van) Kolonel en Provinciale Kommandant van Vriesland te Leeuwarden.
Sijtzama, (M. P. D. van) Grietman van Idaaradeel te Leeuwarden.

T.

Taijmans, (C. F.) Secretaris van den Plaatselijken Kommandant der stad, te Brussel.
Teenstra, (Douwe Martens) Lid der Provinciale Staten van Groningen te Ruige Zand.
Temminck, (C. J.) Directeur van 's Rijks Museum te Amsterdam.
Temminck, (Coenraad Liebrecht) Raad van Justitie te Samarang.
Temming, (H. van) Konstverlakker te Leeuwarden.
Tengnagel, (Baron Z. W. A. L. van) Kolonel, Directeur van het Personeel bij oorlog te 's Hage.
Terveen, (J. G. van) Boekhandelaar te Utrecht.
Terwogt, (A.) Fransch- en Hollandsch Onderwijzer te Harlingen.
Tetroode, (J. A. van) Boekhandelaar te Amsterdam, 3 *Exemplaren.*
Tets van Goudriaan, (. . . van) Staatsraad Gouverneur van Noord Holland te Haarlem, *best papier.*
Teijlingen van Kamerijk, (D. G. van) Oud Burgemeester te Gouda.
Themmen, (C. J.) Med. Chir. et art. obst. Doctor te Deventer.
Theunissen, (J. B. H.) Kapitein Adj. bij 't Regiment Artillerie No. 5 te Alkmaar.
Thiennes, (Graaf de) Staats Minister, President der eerste Kamer van de Staten Generaal te Brussel, *best pap.*
Thiennes Leinburg, (Graaf de) te Gent.
Thierens, (Mr. Johs. P.) Burgemeester te Naarden.
Thomeze, (J. W. de) Fung. Hooft Ingenieur voor de Waterstaat te Kampen.
Thompson, (J. J.) Boekhandelaar te Rotterdam. Dezelfde voor een ingeteekend Exemplaar.
Tienen, (B. van) te Amsterdam.
Tilborgh, (J. A. van) Koopman te Antwerpen.
Timmer, (H.) Ontvanger der Directe Belastingen in de Gemeente Wurfum en Kloosterburen te Appingadam.
Tinne, (Abr. Fs.) Controleur der Dir. Belastingen van de eerste klasse in de Divisie van Monnikendam en Raad der stad Monnikendam, *best papier.*
Tobias, (J. A.) Olijslager te Renkum.
Touckens, (Mr. H.) Advocaat te Assen.
Tonckens, (U.) Procureur bij de Regtbank te Appingadam.
Toukes, (H. E.) Olijslager te Groningen.
Torck, vrouwe van Rozendaal, (Baronesse Douariere de) te Rozendaal.
Tresling, (Mr. J. Ruardi) Advocaat te Groningen.
Trier van Tiegl, (de Ridder van) Lid der Gedep. Staten in de Provincie Antwerpen.
Trip, (A. B.) Luit. Kolonel Kommandant der stad Delfzijl
Trip, (H.) Notaris te Groningen.
Tromp, (T. S.) Lid van de Regtbank van Eersten Aanleg te Leeuwarden.
Tromp, (S. S.) Theol. Stud. te Leiden.
Tulleken, (F. O.) te Hattem.
Tulleken, (J. B.) Advocaat te Nijmegen.
Tuuk, (Mr. M. van de) Notaris te Veendam.

U.

Uchelen, (van) Kapitein Kwartiermeester bij 't Regiment Lanciers te Utrecht.
Uges, (Uge) Procureur te Winschoten.
Uilkens, (J. A.) Hoogleeraar te Groningen.
Uitterdijk, (J.) Controleur der Veenderijen in het 3de Distrikt te Wolvega.
Umbgrove, (W.) Rentmeester te Deventer.
Uijlenbroek, (P. J.) Mathes. et Philos. Nat. Cand. te Leiden.

V.

Valkenburg, (. . . van) Adelborst der eerste klasse bij Z.M. Marine te 's Hage.
Vander, (Jan) Pres. Burgemeester te Zaandam.
Vantoers, (. . .) Staatsraad te Gend, *best papier.*
Vas, (Jan) Koopman te Wormerveer.
Vas, Wed. Dirk Visser, (Mevrouw A.) te Zaandam.
Vassij, (de) Luit. Kolonel, Commandant van het huis van Reclusie en Tuchtiging te Gent.
Veenendaal, (J. G. van) Onderwijzer der Jeugd te Elst bij Amerongen.
Veenhoven Hzn., (J.) Griffier bij het

Vre-

Vredegeregt kanton Hogezand.
Vegelin van Claerbergen, (Ph. E. A.) Lid der Gedeputeerde Staten te Leeuwarden.
Vegelin van Claerbergen, (Freule F. A. M.) te Dronrijp.
Vegt, (W. J. van der) Onderwijzer in de Armenschool te Zwol.
Vegt, (J. van der) Predikant te Elden en Driel.
Velde Gzn., (As. van de) Koopman te Alkmaar.
Velthuijsen, (P. C.) R. K. P. en Kapellaan te Breukelen.
Verdoorn, (W.) Aannemer van publieke Werken te Goes.
Veltrup, (M. te) Lid van den Raad te Zaandam.
Verbrugge, (Mr. M.) Advocaat aan 't Hoog Geregtshof te Brussel.
Verdussen, Inspecteur der Registr. en Domeinen te Antwerpen.
Verheijden, (P. B.) Negociant te Antwerpen.
Vermeer, (Mr. J. W.) te Beek bij Nijmegen.
Vermeulen, (A. C. G.) Conrector te Rotterdam.
Vermeulen, (R. P.) President Burgemeester voor de stad Z. Bommel.
Verrassel, (de Ridder H. J.) Koninklijk Solliciteur te Brussel.
Verschuir, (Dr.) Chir. en Vroedmeester te Groningen.
Verschuur, (Fontein) Lid van de Staten Generaal en President Burgemeester der stad Alkmaar.
Dezelfde voor de Archiven der stad Alkmaar.
Versteeg (Johannes) Onderwijzer bij de lagere school te Sourakarta.
Versteegh, (F. H.) Negociant te Edam.
Versteegh, (M. J.) Lid van de Provinciale staten van Gelderland te Avezathen.
Verstege, 1e. Luitenant voor de Bibliotheek van het 1e. Bataillon 8e. Afd. Nat. Infanterie, onder de zinspreuk *Studium peritos reddit* te Leeuwarden.
Vervoort, (Jean) Makelaar in Assurantie te Antwerpen.
Veugen, Directeur in de Provincie Limburg te Maastricht.
Veijl, (C. G. Gerdenier de) Griffier bij 't Vredegeregt te Medenblik.
Viëtor, (N. Burhoven) Assessor van Menaldumadeel en Ontvanger der Directe belastingen te Dronrijp.
Vieweg en Zoon, (Wed. J. C.) Boekhandelaars te Nijmegen.
Vinke, (H. E) Theol. Doctor en Predikant te Alkmaar.
Vinke, (J.) Koopman te Amsterdam.
Vinkers, (J.) Gouverneur te Twello.
Virieu, (de) Secretaris der Kommissie van Liquidatie van den Nederlands Indischen achterstand te Batavia.
Vis, (J.) Koopman te Zaandijk.
Vis, (Albert) te Wormerveer.
Visser, (W.) Directeur van de Maatschappij van Weldadigheid te Frederiksoord.
Visser, (H. W. C. A.) Schoolopziener en Secretaris der Commissie van onderwijs voor de Leesbibliotheek der onderwijzers gezelschappen in het 8e school Distrikt in Vriesland te Sneek.
Visser, (Sake M.) Koopman in Boter te Akkrum, *best papier.*
Visser en Co. Boekhandelaars te Amsterdam.
Visser, (W. de) Ontvanger der Belastingen te Wadenoijen.
Vitringa, (C. L.) Burgem. van Ermelo te Harderwijk.
Vlaeijen, (J.) Koopman te Antwerpen.
Vlaming, (J.) R. K. Pastoor te Franeker.
Vleuten, (A. J. van) Koopman te Zaandijk.
Voerst, (Baron G. H. van) te Vollenhoven.
Vollenhoven, (A. May van) Boekhandelaar te Rotterdam, *voor 2 Exempl.*
Vollenhoven van Ommershoff, (D. M.) te Velp.
Vollmann, (J. W.) Instititeur te Antwerpen.
Voodt, (J. B. van der) Co-redacteur du Journal de la Belgique te Brussel.
Vos, (Mr. G.) Lid der Gedeputeerde Staten van Drenthe te Assen.
Voortman, (A.) Koopman te Gent.
Vries, (S. de) Notaris te Purmerend, *best papier.*
Vries, (P. de) Stads schoolonderwijzer te Monikkendam.
Vries Hzn., (P. de) Secretaris der stad te Weesp.
Vries, (D. de) Secretaris der Grietenije Haskerland te Joure.
Vries, (A. J. de) Onderwijzer te Wilderank.
Vijzelaar, (A.) Onderwijzer te Doesburg

W.

Waal, (A. J. Vos de) President Burgemeester te Zwol, *best papier.*
Waegemans, (C. P.) te Antwerpen.
Waert, (M. van) Heelmeester te Westzaan.
Wageningen, (Mr. J. H. J. van) Secretaris van de Grietenij Baarderadeel te Leeuwarden.

Wagner, (J. P.) Predikant te Monikendam.
Walker, (C.) 1e. Commies bij 't Gouvernement van Vriesland te Leeuwarden.
Walter, (F. J.) Med. Doctor te Apeldoorn.
Walijen q.q. (H.) te Deventer.
Warnaars, (J. H.) Burgemeester te Almelo.
Wattijne, (F. van de) Principaal van het Koninklijk collegie te Gent.
Waterman, (H. D.) Onderwijzer der Jeugd te Sappemeer.
Waterschoot van der Gracht, (W. J. C. van) Koopman te Arnhem.
Wautelee, (P.) 1e. President van het Hoog Geregtshof te Brussel.
Weber, (J.) Ondermeester aan den Helder.
Wedding, (Philippus) R. K. Pastoor te Batavia.
Weelden, (A. J. van) Boekhandelaar te 's Hage.
Weeninck, (G. J.) Regter bij de Regtbank te Nijmegen.
Weerts, (Mr. C. A.) Koopman te Arnhem.
Wegerif, (W. J.) Secretaris van het Schoolonderwijzers gezelschap te Beekbergen en Onderwijzer te Appeldoorn.
Weghel, (J. B. te) Koopman te Deventer.
Weisz, (J. P.) stadsvroedmeester te Amsterdam.
Weldijk, (M. H.) Griffier van de Regtbank van eersten aanleg te Alkmaar.
Wellens, (L. de) Burgemeester der stad, te Brussel, *best papier.*
Wentholt, (Mr. P. F. B.) Griffier bij de Regtbank van eersten aanleg te Heerenveen.
Werkhoven, (A. van) Hoofdonderwijzer aan de Koninklijke lagere scholen te Mechelen.
Wessels, (Jn. Jb.) Chirurgijn te Edam.
Westenbergh, (H. Coninck,) Gepensioneerd Kapitein te Utrecht.
Westervelt Salentein, (Mevr. van) te Harderwijk.
Westink, (F. W.) Onderwijzer in de Wiskunde aan de Latijnsche scholen te Leeuwarden.
Westra, (J. H.) Juris Candidatus te Groningen.
Wetsels, (J. D.) Rector der Latijnsche scholen te Meppel.
Weijer, (Sijlvain van de) voor de Bibliotheek te Brussel, *best papier.*
Wiarda, Boekh. te Leeuwarden.
Wichers, (W.) Ontvanger der Directe belastingen te Weesp.
Wichers, (W. J. Meurs) Arondissements Inspecteur der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Groningen.
Wichers Azn., (H. J.) Comies Visiteur der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Delfzijl.
Wieling, Luit. Kolonel, bij de 17de Afdeeling Nat. Infanterie te Gent.
Wielinga Huber, (Mr. U. H.) Advocaat te Leeuwarden.
Wilbrink, (J.) Predikant bij de Hervormden te Steenwijk.
Wilbrink, (B.) R. K. Pastoor te Weesp.
Wilhelmie, (D. E.) Kapitein bij de 6e. Afd. Nat. Infant. te Brugge.
Wilkens, (H. J.) R. K. Pastoor te Appingadam.
Willems, (J. A.) Apotheker te Amsterdam.
Willems, (W.) Med. en Chir. Practicus te Joure.
Willems, (E. W.) Kapitein bij de 6e. Afd. Nat. Infanterie te Brugge.
Wilmink, (As.) Onderwijzer te Goor.
Winkel, Chir. Majoor, Med. Doctor te Harderwijk.
Wit, (K. de) Burgemeester te Rijp.
With, (F. de) Grietman van Oostdongeradeel te Metslawier.
Witte, (G. J. de) Particulier te Antwerpen, *best papier.*
Woensel, (J. P. van) Kapitein Ingenieur te Antwerpen, *best papier.*
Woestenberg, (J. M. J. van) Secondant van het Wiskundig Institut te Deventer.
Wognum, (A.) te Enkhuizen.
Wolda, (J. H. van) Onderwijzer der Jeugd te Vledder.
Wolff, (M.) R. K. P. en Pastoor te Kuilenborg.
Wijck q. q., (G. L. van der) te Deventer.
Wijck, (W. van) Adjunct Agent bij 't Dep. van Oorlog te Antwerpen.
Wijhe, (Mr. G. J. van) Notaris en Advocaat te Kampen.
Wijk Jzn., (R. van) Onderwijzer te Hattem, *best papier.*
Wijn, (Jan de) Onderwijzer te Westzaan.
Wijnen, (A.) R. K. P. en Pastoor te Kuilenborg.
Wijncoop de Jong, (J.) te Hattem.

Y.

Ypeij, (E.) Lid van de Regtbank te Heerenveen.
Ypeij, (F.) Ontvanger der Directe Belastingen te Dokkum.
Yske, (J. L.) Controleur der Directe Belastingen, In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te Zwol.

Z.

Z.

Zanden, (. . . van der) 's Rijks Opzigter aan den Helder.
Zandstra, (J.) Procureur bij de Regtbank te Sneek.
Zelger, (L.) Majoor kommand. het eerste Batt. Zwitsers van Goldlin No. 32 te Brielle.
Ziegeler, (. . .) Majoor bij de Afd. Kurassiers N. 3, te Deventer.
Zon, (J. van) Notaris te Muiden.
Zutphen, (L. van) Oud Officier der Kavallerie te Eck en Wiel.
Zuylen van Nijevelt, (P. J. van) Majoor, aide de Camp van Z. Ex. den Gouv. Gen. van Nederlandsch Indië, te Batavia.
Zuylen van Nijevelt, (Jacob van) Agent van de Bank te Brugge.
Zuylen, (G. J. van) Koopman te Antwerpen.
Zwaardemaker, (D.) Koopman te Zaandam.
Zwart, (W.) Commissionair te Amsterdam.
Z. Z., te Amsterdam.

len, alwaar dikwerf een stinkende mist alles omringt, bijzonder in de maanden December, Januarij en Februarij; terwijl in Julij en Augustus de Z. O. en Z. W. winden de lucht verfrisschen. De bergen zijn tot aan den top met hout bewassen. De piek St. Anna is meer rond dan spits, 7 à 8,000 voeten hoog, en van boven gespleten. Vele beken, van welke eenige vrij groot zijn, bespoelen het eiland, en zijn zeer vischrijk. Het land is vrij vruchtbaar, en brengt suikerriet, maïs, gierst, maniok, patatten, vijgen, dadels, kokosnoten, oranjeappelen, citroenen, meloenen in overvloed voort, en men heeft er ook kaneelboomen gevonden. De schapen, lammeren en geiten zijn voortreffelijk. Het rundvee is klein; varkens zijn er veel. De muizen, muskieten en mieren zijn er eene groote plaag. De inw. zijn deels afstammelingen van Portugezen, deels slaven, van welke laatsten men wil, dat een groot aantal vlugtelingen, *Marons* genoemd, in het binnenste des eilands, op de bergen onafhankelijk leven. De heerschende godsdienst is de Roomsche. De uitvoer bestaat in: suiker, indigo, katoen, noten, enz. De Portugezen, wien het behoort, hebben hier eenen stadhouder, die eenen raad van 13 leden onder zich heeft; het is gewoonlijk een Mulat. 4. Hoofdstad, ook *Panoasan* en *Chaves* genoemd, met 500 huizen, meestal van hout, 3 kerken, 2 kloosters en een fort op eene landtong, in het N. der stad. De haven is klein, maar zeker. 24. 28. L. en 0. 20. N. B. 5. Volkplanting in Mexico, intend. Valladolid, met 600 huisgezinnen. 6. Volkplanting in Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan de Magdalena. 7. Dorp in Mexico, aan de Rio del Norte. 8. Dorp in Neder Canada, aan den St. Lourenz, met 5,000 inw. 9. Kerspel der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina. 10. Vlek en kerspel op het W. Ind. eil. Barbados. 11. Meer in Mexico, op 20. 10. N. B. 12. Meer in Canada, 40 mijlen ten O. van Quebec. 13. Haven aan de baai van Honduras, die zeer bezocht wordt. 14. De naam van verscheidene volkplantingen in Amerika.

THOMASBERG of *Szent Tamas*, Hong. vlek, kom. Gran.

THOMASBRUCK of *Thamesbruck*, *Thingsbruck*, Pruis. stad, regdst. Erfurt, kreits Langensalze, aan de Unstrut, met 950 inw.

THOMAS IN THE EAST, kerspel op het eil. Jamaïca, gr. Surry.

THOMAS IN THE VALE, dorp op het eil. Jamaïca, gr. Middlesex, met eene kerk.

THOMAS PORT (ST.), N. Amer. haven in de baai van Honduras.

THOMAS (SAN), stad van Guiana, aan den Orinoco, en 81 m. ten W. van den mond, met een heet en ongezond klimaat, en aan hevige orkanen onderhevig. 313. 51. L. en 8. 7. N. B.

THOMAS'S BAY, baai op de W. kust van het W. Ind. eil. Antigua.

THOMAS'S ISLAND, eil. aan de W. kust van Mexico. 20. 10. N. B.

THOMAS SMITHS SUND, doorvaart in de Baffin's baai, op 78. N. B.

THOMAS'S (ST.), N. Amer. meer in Canada, 32 mijlen W. van Quebec.

THOMASTOWN, Ier. vlek, gr. Kilkenny. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, met 2500 inw., branderijen, zaagmolens, scheepstimmerwerven, reederij en visscherij.

THOME (ST.), dorp en kerspel op het eil. St. Domingo of Hayti, in een gezond oord. 2. Dorp op het Philipp. eil. Manilla. 3. Riv. van Brazilië, die bij den oorsprong der Uruguay, in deze riv. valt.

THOMMEN, Pruis. dorp, regdst. Aken.

THOMON, Ier. gr., prov. Munster.

THOMPSON, Eng. kerspel, gr. Norfolk. 2. T. *Winterborne*, Eng. dorp, gr. Dorset. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Windham, met 2460 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, hoofdpl. van het gr. Sulliwan, met 1300 inw. 5. T. *Creek*, riv. van N. Amer., die in den Missouri valt. 6. T. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, die in de groote Pedee valt. 7. T. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, die in den Mississippi valt. 486. 16. L. en 30. 59. N. B. 8. T. *Harbour*, N. Amer. haven in de Hudsons baai, op 299. 46. L. 60. 20. N. B. 9. T. *Eil.*, klein N. Amer. eil. van Opper Canada, aan den ingang van de riv. St. Claire.

THOMPSONTOWN, vlek der N. Amer., Rep., prov. Maine, gr. Oxford. 2. Vlek der N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin.

THOMSONSHOUSE, factorij van de Eng. Hudsons baai Compagnie, in Nieuw Brittanje.

THOMSONSISLE, eil. in het meer St. Clair, in Opper Canada, Westelijk distr. 2. Klein N. Amer. eil., aan de N. kust van Labrador.

THOMSONPOND, vlek der N. Amer. prov. Maine, gr. Cumberland.

THOMSONIS, tak van den Missouri, in

in N. Amer.

THON, Fr. riv., dep. Ardennen.

THONAU, Wurt. dorpje, Donaukreits.

THONE, Eng. riv., gr. Somerset.

THONES, Sard. stad in Savoye, prov. Genevois, met 2450 inw.

THON ET SAMSON, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen.

THONGEASTER, Eng. vlek, gr. Lincoln.

THONG (NETHER), Eng. dorp, gr. York, met 780 inw. 2. *Upper* T., Eng. vlek, gr. York, met 1020 inw.

THONGOEI, Chin. vesting, prov. Schensi.

THONHAUSEN, dorp in Saksen-Gotha, vorst. Altenburg, met 700 inw.

THONON, Sard. stad in Savoye, hoofdstad der prov. Chablois, op eenen heuvel, aan het meer van Genève, zeer aangenaam, maar oud, met het Lullinosche paleis, eene kerk en 3,079 inw., die horologiën maken, en wijnbouw hebben. 28. 19. L. en 46. 25. N. B.

THOR, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Avignon, met 1460 inw.

THORAH, N. Amer. vlek in Opper Canada, Home distr.

THORALBY, Eng. vlek, gr. York.

THORAME, Fr. vlek, dep. Ned. Alpen.

THORANS, Sard. vlek in Savoye, prov. Genevois, met 2,350 inw. en eene glasblazerij van het schoonste kristalglas.

THORBY, Zweed. dorp, Gotheborg-län.

THORDA, zie Thorenburg.

THOREBYE, Deen. kerspel, eil. Laaland, met 1740 inw.

THOREMBAIS LES BEGUINES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 500 inw.

THOREMBAIS ST. TRAND, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 700 inw.

THOREN, zie Thorn.

THORENBURG of *Thorda Varmegye*, Zevenb. kom., land der Hongaren, door de geheele breedte van het grothertogdom van het Hong. grensgebergte, tot aan de Karpathen zich uitstrekkende, en op 95 V. M., 13,550 huisgezinnen bevattende, rondom met bergen, maar in het midden vlakker, en door de Maros, met de Gonginy en Aranijosch bespoeld. In het N. is de lucht zeer ruw. De voorn. voortbr. zijn: koren, wijn, hout, de gewone huisdieren, wild, visch, ijzer en vooral zout. Veeteelt, landbouw, bijenteelt en wijnoogst zijn de voorn. middelen van bestaan. 2. T. of *Thorda*, hoofdplaats van gen. kom., aan de Aranijosch, in Alt- en Neu Thorenburg verdeeld, met 2 roomsche, eene luthersche, eene hervormde, eene vereenigde, eene grieksche en eene sociniaansche kerk, een sociniaansch gymnasium, militair opvoedingshuis, groote zoutgroeven, de beroemde Thorenburger kloof en 6,500 inw. Op eenen heuvel zijn de ruïnen der oude Romeinsche vesting *Salina*. 41. 28. L. en 46. 32. N. B.

THORENS, zie Thorans.

THORESBY (NORTH en SOUTH), twee Eng. dorpen, gr. Lincoln.

THORESWAY, Eng. kersp., gr. Lincoln.

THORGANBY, Eng. kersp., gr. Lincoln.

THORI, gebergte in de Rus. prov. Georgië, tot den Ararat behoorende.

THORIGNE, Fr. vlek, dep. Maine en Loire. 2. Fr. vlek, dep. Sarte.

THORIGNY, Fr. dorp, dep. Kanaal, arr. St. Lo, met 2250 inw. 2. Fr. dorp, dep. Yonne, arr. Sens.

THORION, Fr. riv., dep. Opper Vienne.

THORLBY, Eng. buurt, gr. York.

THORLEY, Eng. dorp. gr. Hertford.

THORMANBY, Eng. kersp., gr. York.

THORN, Nederl. stadje, prov. Limburg, arr. Maastricht, aan de Itteren beek, welke niet ver van daar in de Maas valt, met schoone gebouwen, eene fraaije kerk met een schoon orgel, en 1100 inw. Voorheen was hier een groot kasteel. 2. Eng. vlek, gr. York, in uitgedroogde, en tot bouwland herschapene moerassen. 3. Pruis. kreits, regdst. Mariënwerder, op 21⅝ V. M. 28,200 inw. bevattende, door den Weichsel met de Drewenz bespoeld. Hier is de Thornsche Niederung, die echter door gedurige overstroomingen zeer verzand is.; echter heeft zij nog even als op de hoogten vet bouwland, grasrijke weiden, die vooral de paardenfokkerij zeer begunstigen. Verder teelt men er boomvruchten en tabak, en maakt men er veel linnen. 4. Sterke hoofdstad, aan den Weichsel, over welke eene groote brug ligt. Zij is in de Oude en Nieuwe stad verdeeld, heeft 3 roomsche, eene luthersche en eene hervormde kerk, hospitaal, weeshuis, roomsch gymnasium, met eene boekerij en drukkerij, luth. gymnasium en 9,000 inw., die lakens, wollen stoffen, linnen en hoeden vervaardigen, looijerijen, zeepziederijen, handschoen-, stijfsel- en poederfabr. hebben, en handel met koren en hout drijven. De Thorner zeep, koek en rapen zijn beroemd. Geboorteplaats van den grooten sterrekundigen NICOLAAS COPERNICUS. 41. 28. L. en 53. 2. N. B. 5. Vlek in de N. Amer. prov. Ohio.

THORN en BAERSTRAAT, Nederl. gemeente, prov. Limburg, arr. Roermond, met 1030 inw.

THORNABY, Eng. vlek, gr. York.

THORNAGE, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

THORNBOROUGH, Eng. dorp en kerspel, gr. Buckingham. 2. Eng. vlek, gr. Northumberland. 3. Eng. buurt, gr. York.

THORNBURY, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met 1000 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Devon. 3. Eng. kerspel, gr. Hertford. 3. Vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Delaware. 5. Vlek aldaar, gr. Chester.

THORNBY of *Thurnby*, Eng. dorp, gr. Northampton.

THORNCOMBE, Eng. dorp, gr. Devon.

THORNCOT, Eng. buurt, gr. Bedford.

THORNDON, Eng. dorp, gr. Suffolk. 2. Eng. buurt, gr. Kent.

THORNE, Eng. marktvlek, gr. York, met 2700 inw.

THORNE FALCON of *Thorne Parva*, Eng. kerspel, gr. Somerset.

THORNER, Eng. vlek, gr. York.

THORNEY, Eng. kerspel, gr. Cambridge, op het eil. Ely, met de overblijfsels eener oude abdij en 1670 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Nottingham. 3. Eng. eil., gr. Sussex, in de golf Chichester-haven, met het dorp West-Thorney. 4. Eng. kerspel, gr. Somerset.

THORNEY-BURN, Eng. dorp, gr. Northumberland.

THORNFORD, Eng. kerspel, gr. Dorset.

THORN-GREEN, Eng. kerspel, gr. Bedford.

THORN-GUMBOLD, Eng. dorp, gr. York.

THORNHAM (GROOT EN KLEIN), twee Eng. buurten, gr. Suffolk. 2. Eng. kerspel, gr. Kent. 3. Eng. vlek, gr. Lancas. 4. Eng. kerspel, gr. Norfolk.

THORNHAUGH, Eng. D., gr. Northampton.

THORNHILL, 4 Schot. dorpen, gr. Dumfries, Perth, Derby en York.

THONHOLME, Eng. dorp, gr. York.

THORNLEY, Eng. dorp, gr. Lancas. 2. Eng. vlek, gr. Durham.

THORNLIE-BANK, Schot. dorp, gr. Renfrew.

THORNSBURG, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Spotsylvanië.

THORNSCOE, Eng. dorp, gr. York, W. gedeelte.

THORNSETT, Eng. vlek, gr. Derby.

THORNSHIP of *Thorn Schap*, Eng. buurt, gr. Westmoreland.

THORNTON, Eng. dorp, gr. Lincoln. 2. Eng. kerspel, gr. Buckingham. 3. Eng. vlek, gr. Durham. 4. Eng. vlek, gr. Lancas. 5. Eng. vlek, gr. Lancas. 6. Eng. kerspel, gr. Leicester. 7. Eng. vlek, gr. Lincoln. 8. T. *Baxby*, Eng. vlek, gr. York, N. ged. 9. *Bishops* T., Eng. vlek, gr. York, W. ged. 10. T. *Bridge* of *Upon Swale*, Eng. vlek, gr. York, N. ged. 11. T. *Childer*, Eng. vlek, gr. Ches. 12. T. *Dale*, Eng. vlek, gr. York. 13. *East* T., Eng. vlek, gr. Northumberland. 14. T. *Mayow*, Eng. vlek, gr. Ches. 15. T. *in the Moor*, Eng. kersp., gr. Lincoln. 16. Verscheidene Eng. dorpen, met bijnamen, in 't gr. York. 16. Eng. vlek, gr. Northumberland. 17. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Grafton. 18. Gebergte in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Oranje.

THORNTON'S GAP, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Culpeper.

THORNVILLE, Eng. buurt, gr. York.

THORNWAITE, Eng. buurt, gr. York.

THORNWOOD, Eng. buurt, gr. Essex.

THOROTON, Eng. D., gr. Nottingham.

THOROË, Deen. eil. bij Funen, ten N. W. van Taasinge, zeer vruchtbaar, met 450 inw.

THORONGFARE MOUNTAINS, gebergte in de N. Amer. prov. Virginië.

THOROUT, zie Thourout.

THOROZKO of *Torocs*, zie Torotzk.

THORPE, Eng. kersp. in 't gr. Derby, 3 in York, Nottingham, Surry, 10 met bijnamen in York, 2 in Suffolk, en 5 in Norfolk. 2. Eng. vlek, op het W. Ind. eil. Barbados, kerspel St. James. 3. T. *Acre*, Eng. buurt, gr. Leicester. 4. Eng. kerspel, gr. Leicester. 5. T. *Bulmer*, Eng. vlek, gr. Durham. 6. T. *Constantine*, Eng. kersp., gr. Stafford. 7. T. *on the Hill*, Eng. kersp., gr. Lincoln. 8. *Malsor* of *Milsoveres*, Eng. kersp., gr. Northampton. 9. T. *Mandeville*, Eng. kersp., gr. Northampton. 10. T. *Sacheville*, Eng. kersp., bij Melton Mowbray. 11. T. *Le Soken*, Eng. vlek, gr. Essex, met 1050 inw. 12. T. *Thewles*, Eng. vlek, gr. Durham. 13. *Tinley*, Eng. vlek, gr. Lincoln. 14. T. *Underwood*, Eng. buurt, gr. Northampton. 15. T. *by Water*, Eng. vlek, gr. Rutland. 16. *Waterville*, Eng. vlek, gr. Northampton. 17. *West* T., Eng. kersp., gr. Lincoln.

THORRINGTON, 2 Eng. kerspels, gr. Suffolk en Essex.

THORS-AA, Deen. riv. op Jutland, die Z. waarts in zee valt.

THORSAKER, Zweed. kerspel, Gefleborg-län.

THORSENGE, zie Taasinge.

THORSHAON, Deen. stad en haven, hoofdstad van de Faroër eilanden, op het Z. O. van het eil. Tromsoë, de zetel an den ambtman, commandant en de

de regeringscollegiën, met eene kerk, latijnsche school, ziekenhuis, 90 andere huizen, eene goede haven, die door eene schans verdedigd wordt, en 500 inw. Het is de voornaamste landingsplaats des eil., en dus is hier veel levendigheid. 11. 45. L. en 61. 59. N. B.

THORSHYTTAN, zie Thorsaker.

THORSÖN, Zweed. kersp., Skaraborg-län.

THORSTING, Deen. herred van het ambt Aarhuus, in Jutland, 4½ V. M., met 2500 inw.

THORVERTON, Eng. kersp. gr. Devon, met 1250 inw.

THOUANE, tak van de Fr. riv. Orne.

THOUARCÉ, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Saumur, met 1500 inw.

THOUARET, tak van de Fr. riv. Thouré, dep. der Beide Sèvres.

THOUARS, Fr. stad, dep. der Beide Sèvres, op eenen heuvel, aan de Thoué, met 2000 inw., die aanzienlijke fabr. hebben, en met paarden, vee, koren, wijn en brandewijn handel drijven. In den omtrek worden veel geneeskrachtige kruiden opgezameld.

THOUÉ, of *Thouet*, Fr. riv., dep. der Beide Sèvres en Mayenne en Loire.

THOUN, zie Thun.

THOURE, O. Ind. stad, prov. Oude.

THOURG, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, met 1060 inw.

THOUROUT of *Tourhout*, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, met 5000 inw., die eene hoedenfabr. hebben, en handel in koren drijven.

THOUSAND ISLANDS, groep kleine eil. in straat Sunda. 124. 19. L. en 5. 32. Z. B. 2. Groep kleine N. Amer. eil. in de St. Lourens riv., een weinig beneden het meer Ontario.

THOUSAND LAKES, naam van een aantal kleine meren in N. Amer., bij den Mississippi, 20 mijlen boven den waterval van St. Anthonie.

THOUSAND ROCKS, rotsen in de N. Amer. riv. St. Lourens, 24 mijlen Z. W. van Montreal.

THOYDON, BOIS, Eng. D., gr. Essex.

THOYDON, GARNON, Eng. kerspel, gr. Essex.

THOYDON, MOUNT, Eng. kerspel., gr. Essex.

THRAEVE of *Thrive*, Schot. kersp., gr. Kirkcudbright.

THRANDESTON, Eng. kersp., gr. Suffolk.

THRAPSTON, Eng. D., gr. Northampton.

THRASIMENE, zie Perugia.

THREALS, Eng. vlek in Lancashire.

THRECKINGHAM, Eng. kersp., gr. Lincoln.

THREE BROTHERS, 3. kleine W. Ind. eil., aan de kust van Guiana. 2. Drie kleine eil. in de Atl. zee, bij Prince's Island. 24. 47. L. en 1. 32. N. B. 3. Drie heuvels op het Vuurland; 3 mijlen W. van kaap Diego. 4. Drie eil. in de Ind. zee. 125. 46. L. en 10. 42. N. B. 5. Drie kleine eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Madagascar. 68. 56. L. en 13. 20. N. B. 6. Drie kleine eil. in de Ind. zee. 150. 1. L. en 5. 30. Z. B. 7. Drie kleine eil. in de Ind. zee., bij de W. kust van Amboina. 64. 4. L. en 3. 32. Z. B. 8. Drie kleine eil. in de Ind. zee, bij de Z. W. kust van Celebes. 137. 24. L. en 5. 25. Z. B. 9. Drie kleine eil. in baai Gunong-Tello, aan de kust van Celebes. 138. 13. L. en 1. Z. B. 10. Drie kleine eil. in de Ind. zee. 49. 22. L. en 6. Z. B.

THREE CASTLE HEAD, Ier. kaap, gr. Cork.

THREE CREEK RUN, N. Amer. riv. van Virginië, die in de Nottoway valt. 300. 34. L. en 36. 36. N. B.

THREE HILLS ISLAND, een der Nieuwe Hebriden in Australië. 186. 21. L. en 11. 7. Z. B.

THREE HARBOUR ISLANDS, kleine eil. aan de O. kust van Labrador.

THREE HAMMOCK ISLAND, klein Austr. eil., aan de O. kust van Nieuw Holland.

THREE HUMMOCK ISLAND, Austr. eil., aan de N. kust van het Van Diemensland. 163. 46. L. en 40. 45. Z. B.

THREE ISLANDS, kleine eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Bintang. 122. 48. L. en 1. 10. Z. B. 2. Kleine eil. bij de O. kust van Afrika. 4. 50. Z. B.

THREE ISLANDS BAY, baai of haven aan de O. kust van het eil. St. Lucia.

THREE ISLAND HARBOUR, haven aan de kust van Z. Amer., in straat Magellaan.

THREE POINTS CAPE, De N. punt der ingang. van Broken baai, aan de O. kust van Nieuw Holland. 169. 9. L. en 33. 32. Z. B. 2. Kaap aan de O. kust van Amer., in de baai van Honduras. 3. Kaap aan de N. kust van Z. Amer. 314. 50. L. en 40. N. B. 4. Kaap aan de O. kust van Patagonië. 46. 50. Z. B.

THREE RIVERS of *the Sioux Pass*, tak van den Missouri, in N. Amer. 2. T. *Harbour*, baai aan de O. kust van het eil. St. John, in de golf van St. Lourens. 315. 36. L. en 46. 8. N. B.

THREE SISTERS, 3 kleine eil. in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Wood, aan de W. zijde van Chesapeak baai, ten N. van Parker's eil. 2. Kleine eil. in de

in Ind. zee. 123. 28. L. en 6. 41. N. B.

THREEPLAND, Eng. D., gr. Cumberland.

THRELKELD, Eng. D., gr. Cumberland.

THRESHFIELD, Eng. vlek, gr. York.

THRESTON (OOST en WEST), 2 Eng. buurten, gr. Northumberland.

THREXTON, Eng. kersp., gr. Norfolk.

THREZTJAN, Zevenb. dorp, kom. Zarand, met eene goudmijn.

THRIGHBY, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THRIMBY, Eng. D., gr. Westmoreland.

THRIN, Eng. riv., gr. Norfolk, die bij Yarmouth in zee valt.

THRINGSTONE, Eng. vlek, gr. Leicester.

THRINTOFT, Eng. vlek, gr. York.

THRIPLOW, Eng. kersp., gr. Cambridge.

TROAPHAM, Eng. dorp, gr. York.

THROCKING of *Thorking*, Eng. D., gr. Hertford.

THROCKINGTON, Eng. dorp, gr. Worcester.

THROCKLEY, Eng. vlek, gr. Northumberland.

THROCKMORTON, Eng. dorp, gr. Worcester.

THROGGY, Eng. riv., gr. Manmouth.

THROPPLE, Eng. dorp, gr. Northumberland.

THROPTON, Eng. vlek, gr. Northumberland.

THROSTON, Eng. dorp, gr. Durham.

THROWLEY, Eng. kerspel, gr. Devon. 2. Eng. kerspel, gr. Kent. 3. Eng. vlek, gr. Stafford.

THROXENBY of *Thristonby*, Eng. dorp, gr. York, N. gedeelte.

THRUM CAP EILAND, klein eil. in de Stille Zuidzee. 137. 68. L. 18. 55. Z. B.

THRUMPTON, Eng. vlek, gr. Nottingham.

THRUPP, Eng. dorp, gr. Oxford.

THRUPWICH of *Thorpe-Wick*, Eng. dorp, gr. Berk.

THRUSHEL, Eng. riv., gr. Devon, die over Launceston in den Tamar valt.

THRUSHELTON, Eng. D., gr. Devon.

THRUSSINGTON, Eng. D., gr. Leicester.

THRUXTON, Eng. kerspel, gr. Hereford. 2. Eng. dorp, eil. Wight.

TUBEH of *Juba*, Turk. Aziat. dorp, prov. Bagdad, aan den Eufraat, door Arabieren bewoond.

THUEITS, Fr. vlek, dep. Ardèche, arr. Argentière, met 2160 inw.

THUES, Fr. dorp, dep. O. Pyreneën.

THUGGA, TUCCA of *Dugga*, Afr. stad in het binnenland van Trana, waar BRUCE eenen grooten tempel van Corinthische bouworde vond, geheel van parisch marmer.

THUILA, Sard. vlek in Piëmont; 9 mijlen van Aosta.

THUILLIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 800 inw.

THUIN, Nederl. stad, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, voorheen versterkt en dikwerf belegerd, met een liefdadig genootschap en 2000 inw., die looijerijen, leder-, grof laken-, wollen stoffen- en garenfabr. hebben. 2. Dorp der Croatische Militairgrenzen, aan de Ostorie.

THUINE, Han. voogdij en dorp, gr. Lingen, met 690 inw.

THUINICZA, zie Miesnicza.

THUIR, Fr. stadje, dep. O. Pyreneën, arr. Perpignan, met 1500 inw.

THULA, zie Tula.

THULBA, Beij. D., Ned. Mainkreits.

THULE, Pruis. dorp, regdst. Opeln. 2. Naam, welken de ouden aan het Noordelijkst gedeelte van Europa gaven. Sommigen verstaan hierdoor IJsland; anderen meenen, dat onder hetzelve begrepen was Jutland, de Hitlandsche eil., het N. van Schotland en een gedeelte van Noorwegen. 3. Zuidelijk gedeelte van het Sandwichs land, in de Stille Zuidzee, het Zuidelijkst land dat tot nu toe bekend is. 350. 1. L. en 59. 34. Z. B.

THULESDORF, dorp in Mecklenburg-Schwerin.

THULIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1400 inw.

THULLA, zie Tulla.

THULLE, een der Aziat. Pelew eil.

THUM, Saks. stadje, kr. Erzgebergte.

THUMAIDE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 550 inw.

THUMRINGEN, Bad. D., Treisamkreits.

THUN, Zweed. vlek, Skaraborg-län. 2. Zwits. vlek, kanton Bern, aan de Aar en het Thuner meer, met eene kerk, een rijk hospitaal en 1200 inw., die tabaks-, hoeden- en andere fabr. hebben, en goed kirschwasser maken.

THUNDER BAY, baai in het N. gedeelte van het N. Amer. Boven meer. 2. N. Amer. baai, aan de W. kust van het meer Huron, in Canada.

THUNDER RIVER, riv. van N. Amer., die in het meer Huron in de Thunder baai valt.

THUNDERSLEY, Eng. dorp, gr. Essex.

THUNDRIDGE, Eng. dorp, gr. Hertford.

THUNE, Deen. herred, eil. Zeeland, op $2\frac{1}{2}$ V. M., in 12 kerspels, 4,600 inw. bevattende.

THUNER MEER, Zwits. meer, kanton Bern; $2\frac{1}{2}$ mijl lang, $\frac{1}{2}$ breed, en 1787 voeten boven de zee.

THÜNGEN, Beij. vlek, Neder Mainkreits, landger. Arastein, met 430 inw.

THÜNGENSHEIM, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 1300 inw.

THUNOE, Deen. eil. bij het eil. Zeeland, ambt Holbeck, meestal met struikgewas.

THUNSTETTEN, Zwits. stad, kant. Bern.

THUR, THURO, Hong. dorp, kom. Hewesch. 2. Zwits. riv., die in het kanton St. Gallen, bij het dorp Wildenhaus ontspringt, en bij het dorp Ellikon, kanton Zurich, in den Rijn valt.

THURAND, golf in het N. Amer. meer Huron.

THURCASTON, Eng. D., gr. Leicester.

THURÉ, Fr. vlek, dep. Vienne.

THUREN, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen. 2. Fr. tak van de Ill, dep. Opper Rijn.

THUREN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 1300 inw.

THURGARTON, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURGAU, Zwits. kanton, tusschen den Rijn, de Bodenzee, de kantons St. Gallen en Zurich, of tusschen 26. 20. en 27. 9. L. en 47. 24. en 47. 42. N. B. gelegen, en op 16¾ V. M., 78,550 inw. bevattende. De grond is heuvelachtig, vooral aan de Bodenzee, grootendeels vruchtbaar, steenachtig en hard. Hier en daar vindt men veengrond. De Z. bergachtige oorden, waar men hoogten van 2500 voeten vindt, dienen meestal voor de veeteelt, en hebben schoone bosschen. Aan de Bodenzee vindt men de Bichel, Hüttweiler en Haarweiler meren, en buiten den Rijn aan de grenzen, de Thur met de Sitter en Murg; doch men kent er nog geene gezondheidsbronnen.

De luchtsgesteldheid is gematigd, en aan de Bodenzee zelfs zacht; waar geene moerassen zijn, zelfs ongezonder. De voortbr. zijn: koren, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, boomvruchten, wijn en hout, de gewone huisdieren, wilde hazen, dassen en vossen, wild en tam gevogelte, vooral wilde eenden en meeuwen, veel visch, bijen, zandsteen, mergel, steenkolen en turf. De inw. zijn meestal Duitschers, deels van den herv., deels van den roomschen godsdienst. Over het onderwijs is een schoolraad, en over den landbouw eene bijzondere commissie. De middelen van bestaan zijn vooral de landbouw, die bijzonder haver (die als havermoes, ook tot spijze dient), wijn en zeer veel boomvruchten geeft. De veeteelt is niet veel; verder zijn er spinnerijen, weverijen van katoen, linnen en mousselin. De uitvoer bestaat in: wijn, cider, perendrank gedroogde vruchten, vet vee, koren, garen, linnen en wollen stoffen. Er zijn twee groote wegen. De regering is democratisch; de hoogste magt bestaat bij den grooten raad van 100 leden, uit welken de kleine raad van 9 leden, welke de uitvoerende magt heeft, gekozen wordt. Twee landammans zijn beurtelings voorzitters van den grooten en kleinen raad. De leden van den grooten raad moeten 25 jaar oud zijn, en ten minsten 300 guldens bezitten. Zij worden voor 8, en die van den kleinen voor 9 jaren gekozen, terwijl zij steeds weder verkiesbaar zijn. De gemeenten hebben eenen municipalen raad, uit eenen amman en 4 raden bestaande. Elke kr. heeft eenen kreits-amman en een kreitsgerigt. Voor de criminele regtspleging is een geregtshof, en een oppergeregtshof voor het geheele kanton. Elk burger is soldaat; het kanton geeft tot het bondgenootschap 1520 man, en 22,800 franken. Het is in 8. distr. verdeeld. De hoofdstad is Frauenfeld.

THURGOLAND, Eng. vlek, gr. York.

THURGOVIE, zie Thurgau.

THURIA, oude Grieksche stad op Morea, bij Messina, wier ruïnen eenen heuvel aan den voet van den Taygetus bedekken.

THURINGEN, landstreek van Duitschland, tusschen den Harz, de Saale, het Thuringer Woud en de Werra, thans verdeeld tusschen den koning van Pruissen, de hertogen van Saksen, de vorsten van Schwarzburg en de graven van Stolberg, waarvan Pruissen bijna den geheelen voormaligen Thuringer kreits heeft, welke aan Saksen behoorde. De grond is zeer bergachtig; men vindt er weinig wei- of bouwland; maar de bergen bevatten vele mijnen, die ijzer, koper, zout, en zelfs een weinig zilver opleveren. Ook zijn er gezondsheidsbronnen. Het land wordt door de Saale, Werra, Unstrut, Helm, Wipper en Ilm bespoeld.

THURINGER WOUD, gebergte in voorn. landstreek, 28 uren lang en 3 à 5 breed, hetwelk in het vorst. Eisenacht begint, door Saksen-Gotha, het gr. Hennenberg, de vorst. Coburg, Altenburg, Reuss, en tot in Beijeren loopt. De hoogste top is de Domberg.

THURINS, Fr. vlek, dep. Rhône.

THURKOW, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Gustrow.

THURLASTON, Eng. D., gr. Warwick.

THURLBY, 2 Eng. kersp., gr. Lincoln.

THURLEBEER of *Thurlbury*, Eng. dorp, r. Somerset.

THURLEIGH of *Thurley*, Eng. dorp, gr. Bedford.

THURLES, Ier. vlek, gr. Tipperary, aan de Suire, thans vervallen.

THURLESTON, 2 Eng. dorpen, gr. Suffolk en Devon.

THURLMERE, Eng. riv., gr. Cumberland, die in de Derwent valt.

THURLOW (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels, gr. Suffolk.

THURLOWS EILAND, klein eil. in de Stille Zuidzee. 251. 21. L. en 50. 24. N. B.

THURLOXTON, Eng. dorp, gr. Somerset.

THURLSTONE, Eng. dorp, gr. Leicester. 2. Eng. vlek, gr. York.

THURLTON, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURM, Saks. dorp, kreits Erzgebergte, met 1000 inw.

THURMASTON (NOORD en ZUID), 2 Eng. dorpen, gr. Leicester.

THURN, heerl. in Neder Oostenrijk, op de Stiermarksche grenzen. 2. Illyr. heerl., kreits Neustädtl. 3. Stierm. heerl., kreits Cilly. 4. Croatisch dorp, op de Militairgrenzen. 5. T. *Am Hart*, Illyr. heerl., kreits Neustädtl. 6. T. *unter Neuburg*, Illyr. heerl., kreits Laibach.

THURNAU, Beij. vlek en groote heerl., Opper Donaukreits, met 1300 inw. De heerl. telt een stadje, 56 dorpen en buurten, en 12,700 inw.

THURNBERG, zie Durrenberg.

THURNBY, Eng. dorp, gr. Leicester.

THURNDORF, Beij. dorp, Opper Mainkreits.

THURNE, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURNHAM, Eng. vlek in Lancashire.

THÜRNICH, Pruis. vlek, regdst. Keulen.

THURNIGG, Illyr. heerl., kr. Adelsberg.

THURNING, Eng. dorp, gr. Huntingdon. 2. Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURNSCOE, Eng. dorp, gr. York.

THURO, zie Thur.

THUROO, O. Ind. stad, prov. Gurwal.

THURROCK (GRAY'S), Eng. marktvlek, gr. Essex, met 1060 inw. 2. *Klein* of *Oost* T., Eng. dorp, gr. Essex. 3. *West* T., Eng. dorp, gr. Essex.

THURY HARCOURT, Fr. vlek, dep. Calvados, aan de Orne, met 1080 inw.

THURSBY of *Thor's Town*, Eng. dorp, gr. Cumberland.

THURSCROSS, Eng. dorp, gr. York.

THURSFORD, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURSLEY, Eng. dorp, gr. Surrey.

THURSO, Schot. kerspel, gr. Caithness, met eene stad van dien naam, de Noordelijkste stad van het vaste land van Groot Brittanje, met eene goede haven, bank, goede gebouwen, en met het kerspel 3,500 inw. bevattende, die linnenweverijen en bleekerijen, looijerijen, stroovlechterij, week- en jaarmarkten en aanzienlijken handel in de voortbr. des lands hebben. Hierbij East Thurso, waar SINCLAIR geboren is. 58. 48. 2. N. B. Schot. riv., gr. Caithness, die op de grenzen van Sutherland ontspringt, en bij Thurso in de Pentland-frith valt.

THURSTANTON, Eng. dorp, gr. Suffolk. 2. T. *Mere*, Eng. riv., die in de Fosse valt, gr. Cumberland en Lancaster.

THURTON, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THURWASTON, Eng. vlek, gr. Derby.

THURY HARCOURT, zie Thurry.

THURZY, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

THUS, zie Mesched.

THUSCAETI, Rus. distr. in Georgië, aan de Boven Alasani, en gedeeltelijk in het gebergte, door de Tuschi bewoond wordende.

THUSCAI, kleine Rus. volksstam in voorn. distr., dat een mengsel van Georgiërs en Midzhigen schijnt te zijn. Zij zijn meest van den Grieksch Christelijken godsdienst, vereeren den profeet ELIAS, en houden veel schapen.

THUSIS of *Tossana*, Zwits. distr., kant. Graauwbunderland, met 3,170 inw. 2. Vlek aan den voet van het Heinzengebergte, met 1520 inw., die welbezochte jaarmarkten, koren- en veehandel hebben. Ook is hier de stapelplaats van vele waren, die van hier over den Splugerberg naar Cleef, en over den St. Bernhard naar Bollenz verzonden worden, waarom er ook veel voerlieden wonen.

THUXTON of *Thurston*, Eng. dorp, gr. Norfolk.

THWAITE, Eng. dorp, gr. Norfolk. 2. Eng. kerspel, gr. Suffolk. 3. Eng. vlek, gr. Cumberland.

THWING, Eng. vlek, gr. York.

THYALE, Afr. distr. in Nubië, Wady el Kenous.

THYATIRE, zie Akhessar.

THYKEBA, Deen. vlek op IJsland, Suder viertel.

THYMBRIS, zie Pursik.

THYRRENISCAE ZEE, deel van de Middell. zee, bij Italië, waar dezelve de Liparische eil. bespoelt.

THYRSO of *Torso*, riv. op 't eil. Sardinië.

THYS, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 350 inw.

THYSTRUP, Deen. ambt, hert. Sleeswijk.

TIAGINSK, Rus. vlek, gouv. Cherson.

TIAHUANACU of *Tiaguanuco*, landstr. in Z. Amer., ten Zuiden van Cusca en ten O. van het meer Titicaca. 17. 17. Z. B.

TIAMANCAU, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Moxos, op 14. 13. Z. B.

TIAN, Z. Amer. riv. van Honduras, die

die N. waarts in de Atlantische zee valt.

TIANDO, klein Moluksch eil., bij de groep der Keys.

TIANGUISTENGO, N. Amer. volkpl. van Mexico, intend. Mexico, met 250 huisgezinnen.

TIANO, zie Teano.

TIANTANG, O. Ind. stad in Opper Siam, aan den W. oever van den Menam.

TIAONG, dorp op 't Phillipp. eil. Manilla.

TIAOYUFU, een der Likeo eil., rond, met veel hout, maar zoo steil, dat LA PEYROUSE het voor onbewoond houdt. 141. 27. L. en 25. 55. N. B.

TIARBY, Zweed. vlek, Halmstadt-län.

TIARRABU, zie Klein Otaheite.

TIARSTA, Zweed. vlek, Lynköping-län.

TIASA, zie Ira.

TIASMIN, Rus. riv., gouv. Kiew, welke in Cherson ontspringt, en ten N. van Tscher-Kassy in den Dnieper valt.

TIASMINA, zie Krilow.

TIAUME, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Esmeraldas. o. 56. N. B.

TIB, Rus. Aziat. dorp in Circassië, distr. Sramagi.

TIBACUI, Z. Amer. volkpl. in Nieuw Granada, prov. Panches, met 100 huisgezinnen.

TIBAKUN, klein O. Ind. eil., aan de N. O. kust van Borneo.

TIBASOSA, Z. Amer. volkpl. in Nieuw Granada, prov. Tunja, met 250 inw.

TIBASSA, zie Tipsa.

TIBBEN, Perz. vlek, prov. Fars.

TIBBER, tak van de Tombigbee, in de N. Amer. prov. Mississippi.

TIBBERMUIR of *Tippermuir*, Schot. kerspel, gr. Perth, met 1600 inw.

TIBBERTON, Eng. kerspel, gr. Gloucester. 2. Eng. kerspel, gr. Worcester. 3. Eng. kerspel, gr. Hereford. 4. Eng. buurt, gr. Salop.

TIBBO'S, Afr. volksstam, welke ten O. van Fezzan woont, en het land tot aan Egypte als deszelfs eigendom aanziet; ten W. grenst dezelve aan de Thuariks. Zij zijn niet geheel zwart, niet welgemaakt, maar dun met goede beenen, eenen langzamen zwaren gang, levendige oogen, dikke lippen, lang, doch niet zeer kroes haar, en volgens HORNEMAN, geenen opwippenden of breeden neus. LYON zegt, dat zij eenen arendsneus, schoone tanden, lippen als de Europeanen, en een vurig oog hebben. De voeten en enkels zijn wel gevormd; aan dezelve dragen zij ligte ringen van koper of zilver en fraaije roode pantoffels. De mannen zijn sterk, en schijnen eenen goeden aanleg te bezitten, welke echter geene gelegenheid ter ontwikkeling heeft. Waarschijnlijk zijn zij door de verkeering met de Arabieren, aan welken zij slaven brengen, bedorven, daar men hen als wantrouwend, arglistig en bedriegelijk afschetst, zoo dat geen inwoner van Fezzan, het zou durven wagen, met hen alleen te reizen. Ondertusschen melden ons andere reizigers, dat degenen, die aan de Zuidelijke grenzen van Fezzan wonen, meer beschaafd zijn, en niet gelijk de verder af wonenden van roof leven. De Tibboa worden voor niet wreed gehouden; doch zij zijn de onbeschaamdste dieven, en daar niemand het hierom ligt durft wagen, door hun land te trekken, hebben zij alzoo den handel met Wady en Beghermi in handen. Zij leven van vruchten en het vleesch hunner kudden, hebben weinig koren, en bakken geen brood. Het zaad der kolokwint is een voornaam voedsel. Zij spreken vlug; hunne taal heeft vele medeklinkers. Hunne kleederen maken zij van schapenvacht, des winters met en des zomers zonder de wol; doch, zoo de voornamen naar Fezzan gaan, trekken zij groote blaauwe kielen aan. Om het hoofd binden zij eenen donker blaauwen doek, die alleen de oogen bloot laat. Hunne wapens zijn lansen, werpspiesen, messen en zwaarden. De meisjes vlechten de haren, en laten die op de wangen en den rug afhangen. Op de wangen hebben zij een leder, dat boven aan het hoofd met zilveren ringen wordt vastgemaakt, en dat voor en achter zilveren platen met kleine zilveren kettingen en belletjes heeft, die in de haren hangen. De armen zijn tot aan de schouders bloot; aan den elleboog hebben zij eenen zilveren ring, en aan de pols twee andere, die kleiner zijn; maar het zonderlingte versiersel is een stuk van roode koralen, dat door een gat in het regter neusgat gestoken wordt. Hunne kleeding is een groot stuk blaauwe, of blaauwe en witte katoen, dat over de schouders en de borst heen gaat, en den regterarm bloot laat. De vrouwen bedekken haar gezigt niet; blijven langer jong, zijn zindelijker en beter moeders en huishoudsters dan die der Arabieren. Zij krijgen kinderen, en zijn zeer bekwaam in het vlechten van manden uit palmbladen. De meisjes dansen gaarne; op zekere feestdagen gaan zij door de stad, en dansen voor de huizen naar den klank van trommels, zakpijpen, tinnen borden en het gezang van drie mannen. De toehoorders houden

den fakkels van palmbladen, en zingen in koor. Als de Tibbo's elkander na eenig afzijn wederzien, geven zij elkander niet de hand, maar gaan eenigen tijd op eenen afstand op de hurken zitten, draaijen elkander den rug toe, en houden de lans met de regterhand vast, terwijl zij *la*, *la*, *la*, *la*, *la*, *la*.... roepen, hetwelk hun vredesgroet is. Hierop staan zij op, komen bij elkander, en vangen eenig gesprek aan. Zij zijn in verscheidene volksstammen verdeeld, als de Tibbo Rschade, of Rotsen Tibbo's, de Tibbo Birgu, de zwervende Tibo's en andere, welke wij echter hier niet allen kunnen opnoemen; maar omtrent welke wij naar HORNEMAN, en bijzonder naar LYON verwijzen.

TIBEDU, Afr. stad in de woestijn Lemta, in de Sahara, over welke de karavanen van Murzuk naar Tombuctoe reizen.

TIBENHAM, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TIBER, riv. in den Kerk. Staat, welke op de Apennijnen, in de nabijheid van St. Albonigo in Toscanen ontspringt, bij Borgo St. Sepolcro dat land verlaat, en Zuidelijk door den Kerk. Staat loopt, de Topio, Chiascio, Trajonera en Triglia ontvangt, en na eenen loop van 36 mijlen, in de Thyrrenische zee valt. Zij is meestal ondiep, en slechts van Ostia tot Rome bevaarbaar. 2. Riv. in N. Amer., distr. Columbia.

TIBER CREEK, kleine N. Amer. riv., die voorbij de stad Washington, in den Potomac valt.

TIBERIAS, zie Tabarië.

TIBERON, of *Tiburon*, baai aan de Z. W. kust van het eil. St. Domingo. De kaap van dien naam en van deze baai ligt op 303. 12. L. en 18. 20. N. B. 2. Dorp aldaar, met eene reede, van waar veel koffij, katoen en indigo verzonden wordt.

TIBESSA, algemeene grensvesting tegen Tunis, prov. Constantine.

TIBESTY, woonplaats van de Rschade Tibbo's, N. W. in de Sahara, waar men volgens het verhaal, aan LYON gedaan, eene heete bron vindt, welke als door middel van vuur schijnt te kooken, en uit eenen zwavelachtigen grond opwelt. Het water wordt gedronken, en met vrucht voor de gezondheid gebruikt.

TIBET, (bij de inw. *Puekoachim* of het N. Sneeuwland; bij de Chinezen *Dschan* of het Westland genoemd), groote uitgestrektheid lands in Azië, onder de bescherming van China staande, en volgens de kaart van ARROWSMITH, tusschen Turfan, Mongolië, China, Birma, Butan, Nepaul, Gurwal, het land der Scheiks, Afghanistan en Dshagatai, of tusschen 89. 45. en 118. 22. L. en 27. 25. en 40. 2. N. B. gelegen, en op 27. 375. V. M., volgens de zendelingen, 35, doch volgens eene naauwkeurige berekening (daar slechts ⅕ van den grond behouwd is, en een groot deel der inw. in den ongehuwden staat leven), naauwelijks 12 millioenen inw. bevattende. Het land is over het geheel eene hooge vlakte of een aardrug, voorzeker de hoogste in geheel Azië, wel 8 à 10,000 voeten boven de zee, geheel door verschillende bergruggen, en op zich zelven staande berggroepen bedekt, waaraan vele riv. haren oorsprong nemen, die een trotsch gezigt opleveren, doch slechts gedeeltelijk beplant, meestal naakt, en met altijddurende sneeuw en ijs bedekt zijn. Het hoogste gebergte des lands is het Himalayah gebergte (zie dat Art.). Van de overige bergen hebben wij, zoo min als van het geheele binnenland, nog geene echte berigten; alleen weten wij, dat zij met altijddurende sneeuw bedekt zijn, en bij dezelve ontelbare diepten en smalle dalen gevonden worden. Het land Ladak of Klein Tibet is niet alleen door de hooge Himalayah keten, de Hindokuh, Belur en Mustag ingesloten; maar ook door deszelfs midden loopt een hooge bergrug, Kailas genoemd. Verdere namen zijn ons door de zendelingen zoo verward opgegeven, dat wij ons liever onthouden, dezelve na te schrijven. De voornaamste riv., welke hier ontspringen, zijn de Sind of Indus, de Kuma, Sutuledge, Bramaputer, Gunduk, Arun, Teestah, Irawaddy, Maykaung, Jantsekiang en Yarkia-Tsampu (men zie die Art.); doch daarenboven zijn er nog een aanzienlijk getal andere, welke wij hier niet kunnen opnoemen; zoo ook noemen wij van het oneindig getal meren slechts de voornaamste, als: het Terkiri, Nama, Yake, Liar, Lioipu, Kukuma, Tschamnayondu, Pasomaise, Jamdro of Polte, Tomdsonkeng, Tankong, Kiesak, Tarnkyomdsu, Tschapi, Dsuke, Lankpu, Tarpu, Schumapang, Rawans Hrad of Roode zee, het Schumurkril meer, enz. Ook zijn er vele gezondheidsbronnen; bij het dorp Gangamar vond TURNER eene heete bron van 88 gr. Fahrenheit. TURNER vond het land meest uit zand, en bij het gebergte, uit steen bestaande, en over het algemeen koud, onvruchtbaar, eenzaam

en woest; doch er zijn voorzeker betere streken, gelijk onder anderen blijkt uit het aanzienlijk aantal wilde en tamme dieren, die alle reizigers aan het land toekennen, en die toch voedsel moeten vinden. De lucht is koud, zoodat tarw en rijst slechts schraal voortkomen; doch het weder wisselt geregeld af. De lente van Maart tot Mei, is eene afwisseling van hitte, onweder en regen, welke laatste van Junij tot September, in groote stroomen nedervalt, en de rivieren buitengemeen doet zwellen. Van October tot Maart is de lucht altijd helder, en men ziet zelden eene wolk, maar alsdan is het veel kouder dan in Europa des winters, en de inw. moeten dan ook hunne deuren en alles, wat aan de lucht blootgesteld is, met katoenen of wollen stoffen bekleeden, opdat het hout niet scheure. Ook heeft men er dan vele hevige en verwoestende orkanen. Desniettegenstaande is de luchtsgesteldheid voor menschen en vee niet onverdragelijk; doch men heeft er, gelijk in alle bergachtige streken, kropgezwellen, terwijl tevens rhumatieke en venerische ziekten, waterzucht en kinderpokken zeer veel verwoesting aanrigten. De landbouw is natuurlijk, in zulk een land, van weinig belang, en bepaalt zich slechts tot eenige dalen, die door de bergen beschut worden, waar men in evenredigheid der uitgestrektheid, een weinig tarw en rijst, maar veel gerst, *satschu*, eene soort van boekweit, veel moesgroenten en hier en daar erwten teelt. Van boomgewas heeft men er appelen, peren, perziken en abrikozen, maar weinig hout. De bast van den weidenboom geeft papier. Verder spreken TURNER, SAUNDERS en de zendelingen van weinig planten; doch dat Tibet het ware vaderland der echte rabarber is, is bebekend. Ook is er de bastaard kaneel, en noemt SAUNDERS eene plant, waarmede de inw. hunne pijlen vergiftigen. Rijker is het land aan dieren. Huisdieren, die op de hoogten en in de vlakten genoegzaam voedsel vinden, worden in menigte gehouden, en de melkerij is bijna het eenige dat den Tibetaan voedt. Boter en melk gebruikt zoowel de opperste lama als de geringste daglooner, en schapenvleesch is het eenige, dat op de tafel der geringere klasse komt. Niet alleen wordt er gewoon rundvee, maar ook buffels met paardenstaarten, die hier op het sneeuwgebergte, tusschen Tibet en Butan wonen, tam gemaakt en gehouden. De melk der buffels is zeer goed, en geeft voortreffelijke en duurzame boter; verder heeft men paarden, veel muildieren, zeer veel schapen, die ook tot lastdieren op het gebergte dienen, zijdeharen geiten en groote honden. In het wild zijn muskusdieren, wilde paarden, argalis en verscheidene andere pelsdieren, en volgens LATTÈR, ook den eenhoren (schoon anderen dit in twijfel trekken); verder groote ratten zonder staarten, zeer veel gevogelte, enz. Voorzeker bezit het rijk der delfstoffen overvloed van goud, lood, koper, ijzer, kwikzilver en rattenkruid. Het gebrek aan hout belet de inzameling. Echter komt er zeer veel goud uit dit land, en men graaft er ijzer, koper, lood en kwikzilver. Ook heeft men er bergkristal, agaat, jaspis, marmer, krijt, en vooral *tinkal* of *swaga* (een uitmuntend glazuur) en zout. Men wil dat de inw. zeer bekwaam in werktuigelijke kunsten zijn; doch de reizigers hebben ons hieromtrent nog weinig medegedeeld. Zij hebben weinige behoeften, en dus kan de nijverheid zich slechts tot weinige voorwerpen bepalen. Zij weven sterke stoffen, zijn goede smeden, metselaars, timmerlieden, pottebakkers, en maken sabels en dolken. Van de groote fabrijken weet men niets. De voornaamste handel wordt met China gedreven, en wel door karavanen. Van Lassa loopen twee groote wegen naar Peking; verder op Assam, Kaschemir, Butan, Sikkim, Mongolië, enz. De uitvoer bestaat, zoo van eigene waren als van andere landen, in: *puttu* of laken, wollen stoffen, stofgoud, lams en ottervellen, zilverwaren, muskus en zijden stoffen. Uit Benares: Indische chits, doeken, rhinoceroshorens en paauwenvederen; thee, sabelvellen, schapen en geitenwol. De invoer bestaat in: thee, Chinesche zijden en katoenen stoffen, Europische lakens, ruwe zijde, zilveren staven, paarlen, koralen, ivoor en Europische ijzerwaren, rijst, lak, shawls, saffraan en de meeste Ind. waren. De Mongolen voorzien het land van paarden, dromedarissen en leder uit Bucharije. Ladak levert shawls, gummi-gutti, drooge vruchten, alsmede abrikozen, krenten, dadelen, amandelen en saffraan; terwijl over het algemeen, de geheele handel van Tibet zich voornamelijk tot stofgoud, muskus, borax en fijne wol bepaalt, waarbij al het overige niet in aanmerking komt. De tusschenhandel, voornamelijk met Chinesche waren,

ren, levert de aanzienlijkste winsten op. Ook brengen de geschenken, welke de onderscheidene volken jaarlijks aan den grooten lama, ten offer brengen, en waarvoor zij heilige tanden terug ontvangen, niet alleen baar geld, maar ook zeer veel naturaliën in het land, dat tevens uit de togten van bedevaartgangers uit andere landen, veel voordeel trekt. De handel zou echter veel uitgebreider zijn, indien de Chinesche ijverzucht het land niet voor de Europeanen gesloten hield. De voornaamste koopstad is Lassa. Het land heeft weinig steden, en wat men hier steden noemt, zijn groote kloosters, waarvan eenige 100 woningen bevatten, maar alleen door geestelijken bewoond zijn. Het volk woont in buurten zonder muren, om deze kloosters heen. De huizen der voornaamsten zijn meest van steen, twee en meer verdiepingen hoog, met platte daken, doch zonder glazen, en meestal ladders in plaats van trappen. De dorpen hebben een armoedig aanzien; de huizen gelijken meest steenhoopen, zonder vensters of schoorsteenen. Zij worden rondom door steenhoopen tegen de orkanen beschut, en zijn van vlaggen voorzien, die tot aan des buurmans huis reiken, om de booze geesten te verwijderen; doch een groot deel der inw., vooral degenen, die van de veeteelt bestaan, leven nog onder tenten. De groote wegen zijn niet slecht, en over de groote stroomen zijn houten bruggen, ook wel tusschen de rotsen, hangende bruggen aangebragt. Behalve de eigenlijke Tibetanen, zwerven hier nog vele volksstammen rond, als de Dupka, Sifans, Bootias en vele andere, waarvan echter de reizigers niet spreken. Verder heeft men er de Ladakers, de Kobis, de Kafers en Uniyas. Behalve de Kafers, de Kobis en eenige Bucharen, belijden al de inw. den godsdienst van *Buddha*, hier onder den naam van dien van *Lama* of het Lamaismus bekend is, en welke TURNER wil, dat uit den godsdienst van *Brahma*, zijnen oorsprong heeft genomen. Dezelve is op de erkentenis van een hoogst wezen, en de zielsverhuizing gegrond. Behalve het hoogste wezen hebben zij een aantal ondergoden en vele geheimzinnigheden, die alleen bij de priesters bekend zijn. De *dalai-lama* of hoogepriester vertegenwoordigt niet alleen den God van Hemel en Aarde, maar is het zelf. Ook is hij onsterfelijk, daar zijne ziel bij het sterven zijns ligchaams, in een ander mensch overgaat. Gewoonlijk benoemt de *dalai-lama* nog bij zijn leven het kind, waarin zijne ziel zal overgaan. De Bogdo-Lama is aan dezen bijna gelijk, en deze beiden zijn niet alleen de opperpriesters, maar ook de wereldlijke bestuurders des volks. Wij kunnen ons bij den godsdienst van dit land niet ophouden, maar moeten naar TURNER, GEORGI en andere schrijvers verwijzen. Alleen zeggen wij nog, dat dezelve zeer menschelijk is, en eene zuivere en gezonde zedekunde leert. Doch er is eene ontelbare hoeveelheid geestelijken, die in 9 graden verdeeld zijn. Om Lassa alleen zijn meer dan 30,000 kloosters, en elk huis of geslacht heeft zijnen eigenen biegtvader, en vele gebruiken, plegtigheden, enz., komen met die van sommige Christenen bijzonder overeen. Het volk is in geestelijken en leken verdeeld, waarvan de eersten alle magt in handen hebben, en ten kosten van de anderen, ruim en lui leven; terwijl de anderen alle civiele, militaire en andere posten, die met de geestelijkheid, mits onmiddellijk, in verband staan, bekleeden. Van de wetenschappen dezer volken weten wij alleen, dat de boekdrukkunst sedert onheugelijke tijden bij hen bekend, en waarschijnlijk uit China overgebragt is. Zij hebben werken, die echter meest tot hunnen godsdienst betrekking hebben, boekerijen in hunne kloosters en seminariën. Ook zijn er blijken, dat zij zich op geschiedenis, sterre-, genees- en vooral ook op de dichtkunde hebben toegelegd; gelijk zij ook beminnaars van muzijk en zangkunst te zijn. Zij kennen de geneeskrachtige kruiden zeer goed, en zijn wel gevorderd in de behandeling der ziekten des lands; doch nog niet vrij van bijgeloovigheid, sterrenvoorzegkunde, voorteekens, enz. In hunne almanakken zijn de gelukkige en ongelukkige dagen aangeteekend. Zij hebben 12 maanden van 29 dagen. De scholen zijn naar den godsdienst ingerigt; alle wetenschappen buiten godsdienst worden als bijzaken beschouwd. Er zijn 12 hoogescholen, waar ook redeneer-, sterre- en geneeskunde en regtsgeleerdheid onderwezen, en die zelfs door Chinezen bezocht worden. Er zijn echter ook leerstoelen voor de tooverkunst.

Tibet is thans in 4 groote deelen, de staat van den Dalai-Lama, van den Bogdo-Lama, van Ladak en het land Urna-Desa of Unden verdeeld, welke alle onder den keizer van China staan, die in de beide residentiën Lassa en Tischulimba eenen onderkoning heeft, om voor de be-

belangen des keizers te zorgen. Deze beide lamas beheerschen het land onbepaald, en genieten eene vereering, die aan aanbidding grenst. Hunne bevelen zijn het rigtsnoer der onderdanen. Zij hebben geene grondwet, maar als hoogepriesters, moeten zij even als de geringste strengvader, zich kastijden, en even als de godheid, die zij vertegenwoordigen, zich van al het menschelijke ontdoen. Geen vrouwelijk wezen mag hen naderen. Hun hofstoet bestaat meest uit geestelijken. Een der hoogste ambten is de *lama sadick*, die de spijzen opdraagt, thee inschenkt, en ook het opzigt over de schatkist en de geschenken heeft. De lama's betalen aan den keizer slechts geringe schatting, waarvoor zij kostbare geschenken ontvangen. De grenzen van hun afzonderlijk gebied zijn niet volkomen bekend. Zij hebben beide zoowel de wetgevende als uitvoerende magt. Wanneer hun opvolger nog een kind is, wordt een van deszelfs bloedverwanten tot regent benoemd, die den titel van raja voert. Het hoogste collegie is dat der 4 *shubbes*, onder welke twee stadhouders staan, waarvan de eene de hoofdstad, en de andere het platte land bestuurt, en ook het regt oefent. Verder het *phompon* of collegie der financiën, de *bukschy* of opperste veldheer, *cutwall* of policiemeester en de *sungpuns* of mindere magistraat en regterlijke personen, waarvan elk een distr. van 6 of 8 mijlen bestuurt, en 15 gewapenden onder zich heeft. Echter heeft de Chinesche onderkoning veel invloed in het bestuur, en men kan aan hen van het collegie der *shubbes* appeleren. De wetten zijn zeer oud; doodslag wordt met doodschieten of verdrinken, diefstal met zware tuchtiging, en bij herhaling met het afhakken der handen, en eindelijk met verdrinken of eene eeuwigdurende gevangenis gestraft. De pijnbank is er in werking. Ook de echtbreuk wordt zwaar gestraft. Van de financiën weten wij niets, dan dat de belastingen zeer gering zijn, en in goud en zilver, of pelterijen, ook in sommige plaatsen in borax en zout bestaan. De meeste inkomsten der lama's bestaan in de geschenken. Even weinig weten wij van het krijgswezen; schoon het niet waarschijnlijk is, dat Tibet ooit eene staande armee had, daar het steeds ten prooi van deszelfs aanvallers was. Het zal zich dus waarschijnlijk tot de troepen bepalen, die de vestingen bezitten. De inw. worden echter voor moedige oorlogslieden gehouden. Volgens GEORGI, wordt het land in 11 prov., doch volgens anderen in de 4 genoemde groote deelen verdeeld.

TIBETANEN, de eigenlijke bewoners van Tibet, die voorzeker van Mongoolschen oorsprong zijn. Zij zijn sterk, met zeer kleine zwarte oogen, dunne wenkbraauwen, breede en platte aangezigten, naar de kin spits toeloopende, dunnen baard, gladde huid, koperachtige of bruine kleur en welgemaakt. Zij worden als zeer goedhartig, moedig, doch tevens zachtaardig, vertrouwelijk en beleefd, welvoegelijk, zeer godsdienstig, maar buitengemeen bijgeloovig afgeschilderd. De gemeene man leeft eenzaam op de bergen, en is morsig; de rijke in alle opzigten beschaafd. Hun voedsel is eenvoudig; rundvleesch is door de wet verboden. Melk, boter, kaas, visch, moesgroenten en eene soort van brood zijn de voornaamste spijzen. De geestelijke eet geen vleesch, noch drinkt geestrijke dranken; maar de leek heeft brandewijn, *arra*, en eene zure drank, *tschong*, uit gerst, tarw en rijst getrokken. De thee is algemeen in gebruik. De gemeene man draagt des zomers laken en des winters schapen- en ossenvellen; de rijke des zomers zijde, des winters pelterijen; linnen kent men er niet. Het kleed rijkt tot aan de knie, wordt met eenen gordel vastgemaakt, en daaronder een vest. Beide geslachten dragen laarzen, en op het hoofd eenen kegelvormigen hoed of eene bonte muts. Tot sieraad dragen zij armbanden van koralen of barnsteen, en om den hals beelden van godheden of heilige geschriften, gebeden of tooverspreuken. De vrouwen houden veel van pracht. De huisraad bij den gemeenen man is mede zeer eenvoudig en armoedig. Bij de rijken ziet men schoone behangsels, vergulde en andere schoone meubelen, en den grootsten rijkdom van hunne zeden is ons uit de reizigers nog niet veel bekend. De veelmannerij schijnt er algemeen te heerschen, zoodat eene vrouw soms 3 4 of 5 broeders te gelijk huwt; krijgen zij kinderen, dan ontvangen de oudste broeders het eerste kind, en zoo verder. Dit gebruik is ingesteld, om in dit arme land de inw. niet te sterk te doen vermeerderen. De huwelijksplegtigheden duren gewoonlijk 15 dagen; de jonggeborene kinderen worden met een mengsel van melk en water gedoopt, en daarbij hun den naam gegeven. De vrouwen leven huisselijk, ingetogen en zedig; maar kunnen

nen in het openbaar verschijnen, terwijl zij bij de gemeene klasse veelal den zwaarsten arbeid verrigten. Zij zijn groote voorstanders van het dansen, dat steeds met een veel geraasmakend muzijk vergezeld is. Mannen en vrouwen hebben hunne bijzondere dansen. Zij hebben vele soorten van muzijkinstrumenten en vele feesten. Elke maand heeft haar eigen feest; doch het Nieuwejaars feest vooral is van veel belang. Van spelen heeft men bij hen alleen het schaakspel, en wel op de Europische wijze bewerkt. Lieden van aanzien bieden elkander bij hunne bezoeken wederkeerig eene zijden sjerp aan, die met eene tooverspreuk voorzien, hetwelk ook bij brieven, enz. geschiedt. De dooden worden verbrand, gebalsemd, en in eene kist van welriekend houd bewaard, in het water geworpen, begraven, of aan de roofdieren en vogels prijs gegeven. De taal is waarschijnlijk van Mongoolschen oorsprong, en in de heilige (*utschen*) en de volkstaal (*umin*) onderscheiden. De eerste is alleen in de heilige boeken te vinden; daarenboven is de Chinesche taal vrij algemeen.

TIBI, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1200 inw.

TIBIGI, Braz. riv. in Z. Amer., die in de Paraguay valt.

TIBIQUARI, riv. van Paraguay, in Z. Amer., die in de Paraguay valt.

TIBIRITA, Z. Amer. volkpl. van Nieuw Granada, prov. Tunja, met 100 huisgezinnen.

TIBLE, Zweed. vlek, Upsala-län.

TIBOIS, Z. Amer. volksstam in Peru, tusschen de Beni en Mamore.

TIBORE, hoofdpl. van het O. Ind. eil. Pantjana, bij Celebes.

TIBOULEN, Fr. klippen, bij Marseille, dep. Monden van de Rhône.

TIBSHELF, Eng. kersp., gr. Derby.

TIBTHORPE, Eng. vlek, gr. York.

TIBURON, N. Amer. eil. in de golf van Californië, prov. Sonora. 2. Landpunt aan de kust van Brazilië, prov. Espiritu Santo. 3. Landpunt van Brazilië, prov. Seara. 4. Landpunt aan de kust van Dariën, bij de baai of golf van Ucaba. 5. Klein eil. in de Stille Zuidzee, in 1520 door MAGELLAAN ontdekt, van 9. 13. tot 9. 17. Z. B. 6. Kaap aan den ingang der golf van Dariën, op 300. 30. L. en 9. 25. N. B. 7. Zie Tiberon.

TIBURONES of *Main Cape Reef*, twee kleine eil., door rotsen omringd, bij de kust van Honduras. 295. 38. L. en 15. 10. N. B.

TICAMOIJA, vlek in Midden Amer., prov. Honduras.

TICAO EILAND, bij de Spanjaarden *Hyacintho*, een der Philippijnen, ten Z. van Luçon, ten N. van Mascate, 5⅜ mijl breed, goed van water en levensmiddelen voorzien. De inw. zijn vrije Biscayers. 141. 26, L. en 12. 36. N. B.

TICATINO, tak van de Braz. riv. Madeira.

TICEHURST, Eng. kersp., gr. Sussex.

TICHAU, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

TICHBOURNE, Eng. D., gr. Southampton.

TICHFIELD, Eng. marktvlek, gr. Southampton, met eene goede reede en 3,250 inw.

TICHWIN, Rus. kreits, gouv. Novogorod, tusschen 49. 38. en 52. 30. L. en 59. en 60. 30. N. B. met 50,000 inw., heuvelachtig, nat, koud en laag, en door de Tichwinka, de Siasz met derzelver kanalen, de Poscha en nog 68 andere riv., benevens 131 meren, bespoeld. De inw. bestaan van den landbouw, de scheepvaart en eenige handwerken. Men teelt er hennep en vlas; doch heeft er geene boomvruchten. Er zijn 3 zaagmolens, en men bouwt er vaartuigen, welke *tichwinki* genoemd worden. 2. Hoofdstad, aan de Tichwinka, met 3 kerken, een klooster met een wonderdoend beeld, en 3,530 inw., looijerijen, jaarmarkten en handel. 51. 5. L. en 59. 40. N. B.

TICHWINA, Rus. riv., gouv. Twer.

TICHWINKA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

TICINETTO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Casala, met 1000 inw.

TICINO, zie Tessin.

TICKARY, O. Ind. stad, prov. Bahar, de zetel van eenen raja, versterkt, en met 3000 inw. 102. 24. L. en 24. 58. N. B.

TICKELY, O. Ind. stad der N. Circars.

TICKENCOTE, Eng. kersp., gr. Rutland.

TICKENHAM, Eng. kerspel, gr. Somerset.

TICKENHURST, Eng. D., gr. Kent.

TICKFAH, riv. der N. Amer. Rep., prov. Mississippi.

TICKHILL, Eng. vlek, gr. York, met 1500 inw. en fabr.

TICKITHOKKTHOK, eil. aan de O. kust van Labrador, voor Davisbaai.

TICKLE HARBOUR, haven aan de O. kust van Newfoundland of Terreneuve.

TICKLE ME QUICKLY, baai aan de kust der landengte van Panama.

TICKNALL, Eng. kersp., gr. Derby, met 1200 inw., en veel landbouw

TICKTON, Eng. buurt, gr. York, met

O. gedeelte.

TICKWESCH of *Tikfis*, Turk. vlek in Rumili, sands. Kostendil, aan de Vardaz.

TICOCSI, zie Chikok.

TICONDERAGO, CARILLON, sterkte der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Essex, op eene landtong, thans vervallen. Hierbij is eene plaats met 1000 inw. 43. 50. N. B.

TICOO, groep van kleine eil. aan de W. kust van Sumatra.

TICOPORO, riv. van Nieuw Granada, prov. Maracaïbo, die in de Apure valt, met eene volkpl. van dien naam, aan derzelver oevers.

TICOS, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de O. kust van het eil. Luçon. 141. 46. L. en 14. 10. N. B.

TICOU, stad van den koning van Achem, op het O. Ind. eil. Sumatra.

TICUNAER, Z. Amer. volksstam van Nieuw Granada, prov. Mainas, aan de Maranon.

TICZA, zie Theiss.

TID, ST. MARY, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

TIDA BUENGONO, kaap aan de O. zijde van het Jap. eil. Tsusima.

TIDANELF, Zweed. riv., Skaraborg-län, valt in het Wener meer.

TIDBURY, tak der riv. Jones, in de N. Amer. riv. Delaware.

TIDCOMBE, Eng. kerspel, gr. Wilt.

TIDENHAM, Eng. D., gr. Gloucester.

TIDER, Afr. eil., voor den mond der St. Jans rivier.

TIDERS, eil. in de golf van St. James, in Nieuw Zuid Wallis, in N. Amer.

TIDESWELL, Eng. marktvl. gr. Derby.

TIDI, Eng. riv., valt in de Tamar.

TIDINGTON, Eng. kersp., gr. Oxford.

TIDMARCH, Eng. kersp., gr. Berk.

TIDMINHTON, Eng. D., gr. Worcester.

TIDONE, Sard. riv., die niet ver van Piacenza in den Po valt. 2. *Val di* T., dal in het hert. Piacenza.

TIDOR, een der Moluksche eil., ten Z. van Ternate, en aan de W. kust van Gilolo, op 144. 59. L. en o. 45. N. B., ruim 4 mijlen in den omtrek, bergachtig, met eenen zeer hoogen, puntigen berg, die dikwerf rookt, en voorheen gebrand heeft. Ook is het eil. wel van water voorzien, zeer bevolkt, en beter bebouwd dan Ternate. De vruchtbare grond brengt sago, kokosnoten, rijst, bananen en andere Zuidelijke vruchten voort; de specerijboomen zijn er uitgeroeid. Behalve geiten, gevogelte en weinig visch, kent men er weinig dieren. Het eil. voorziet onze regering op Ternate van vruchten en gevogelte. De inw. zijn van den Mahomedaanschen godsdienst, en hebben 25 moskeën. De sultan, die zich ook op zijn Europisch kleedt, was voorheen een der voornaamste vorsten der Molukken, die zijne heerschappij over een groot gedeelte van Gilolo en tot Nieuw Guinea uitstrekte; doch is thans aan de Nederlanders cijnbaar; terwijl hij, zoo wel als de rijksgrooten, jaarlijksche toelagen in geld van ons gouvernement ontvangt. De inw. van Tidor en Ternate leven steeds in vijandschap. 2. Hoofdstad, zetel van den sultan, aan de O. kust.

TIDWEL, Eng. buurt, gr. Devon.

TIDWORTH, 2. Eng. dorp, gr. Southampton.

TIEBAS, Spaan. vlek, prov. Navarre.

TIEBONJE, haven op het O. Ind. eil. Borneo, aan den mond der Banjermassing, waar de zware schepen naar Banjermassing bestemd, blijven liggen. Hierbij is een Nederl. fort.

TIECHOBUS, Boh. dorp, kr. Tabor.

TIEFENBACH, Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 680 inw.

TIEFENBRONN, Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 720 inw.

TIEFENFURTH, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Laubau.

TIEFENGRUBEN, dorp in Saksen-Weimar, ambt Berka.

TIEFEHÄUSERN, Bad. D., Treisamkr.

TIEFENKASTEN, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.

TIEFENORT, D. in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach.

TIEFHARTMANNSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1270 inw. en fabr.

TIEFURT, D. in Saksen-Weimar, ambt Weimar.

TIEGENHOF, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.

TIEKING, Chin. stad, prov. Setchuen.

TIEL, Nederl. kwart., prov. Gelderland, in 6 kantons, 5 steden en 5 hoofdschoutambten, 60,290 inw. bevattende; schoon de kantons Bemmel en Elst, volgens besluit van Z. M., sedert 1 Januarij 1825, ten opzigte van het regterlijke, onder het distr. Nijmegen getrokken zijn. 2. Hoofdstad van voorn. kwart., aan de Waal, ten O. van den Tielerwaard, waarschijnlijk voorheen veel grooter, thans met 4 poorten, 2 hervormde kerken, waaronder de St. Maartenskerk, voorheen de grootste van geheel Gelderland was, en thans nog het praalgraf van den generaal graaf VAN WELDEREN en eenige gedenktee-

ke-

kenen zijner nakomelingen bevat. Ook heeft men hier eene roomsche kerk, eene latijnsche school, goede inrigtingen voor het lager onderwijs, een burger weeshuis, een ruim gast- of oude mannen- en vrouwenhuis, het voormalig ambtmanshuis, sedert vele jaren een particulier eigendom, dat thans tot eene spinfabr. gereed gemaakt wordt, waarin men met eene stoom-machine werken zal; een stadhuis, plantagie, markt, het bosch St. Walburg, binnen de stad, eene aangename wandelplaats, en 4,020 inw., die van den winkelhandel en handel in koren, de looijerijen, zoutkeet, enz. bestaan. Geboorteplaats van DIDERIK VIJGH, MOOI LAMBERT, POSSELIUS, RUTGERUS VAN NYEL en anderen.

TIELERWAARD, hoofdschoutambt in Gelderland, tusschen de Waal en Linge, eene zeer aangename en boomrijke landstreek, waarin veel koren geteeld wordt, met de onderschoutambten Vuren, Herwijnen, Haaften, Waardenburg, Varik, Est en Opynen, Ophemert, Wadenoijen, Geldermalsem en Deijl.

TIELIM, Chin. stad, gouv. Mukden; valt in de Laoho.

TILINPIRA, Chin. riv., gouv. Mukden, valt in de Laoho.

TIELLANDT, aloude Nederl. hoofstad, prov. en arr. Utrecht, nabij Houten, vóór de afschaffing der leenen van de heerlijkheid van Vianen leenroerig, en omtrent den aanvang der 17 eeuw aan het geslacht MABEUGE VAN ROYENSTEIN behoord hebbende, doch door het huwelijk van eene dochter uit die familie met DIRK VAN WESTREENEN overgegaan in dat geslacht, hetwelk hetzelve thans sedert ongeveer twee eeuwen bezit. De tegenwoordige eigenaar is Jonkhr. W. H. J. BARON VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT.

TIELLEN HARBOUR, Ier. baai, aan de N. zijde van baai Donegal.

TIELLEN HEAD, Ier. kaap, aan de N. zijde van den ingang van baai Donegal. 9. 21. L. en 54. 40. N. B.

TIEMBLE(EL), Spaan. vlek, prov. Avila.

TIEMNING, Chin. stad, prov. Peking.

TIEN of *Lien*, Chin. meer, prov. Kiangsi. 2. Chin. stad op Corea, 8 mijlen N. N. O. van Kingkitao.

TIENADORA, riv. in de N. Amer. prov. Nieuw York.

TIEN-CHAN, stad van Corea, 18 uren N. N. W. van Hangtcheou.

TIENE, Lomb. Venet. vlek, prov. Vicenza, met 8,700 inw. en lakenfabr.

TIENEN, of *Tirlemont*, Nederl. stad, prov. Z. Braband, arr. Leuven, voorheen eene der voornaamste steden van Braband, heeft 1½ uur in den omtrek, binnen welken echter thans vele tuinen en bouwland gevonden worden. De stad ligt aan de groote Nethe, en den grooten weg van Brussel naar Luik, in een oord, dat zeer veel koren en weiland heeft. Er is een collegie, 7,900 inw., olieslagerijen, suikerraffinaderijen, zeepziederij, papiermolenn, pottebakkerij, brouwerij, zadelmakerij, fabrijken van wollen stoffen en aanzienlijke koren- en wolmarkten. 22. 33. L. en 50. 49. N. B.

TIENHOVEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, aan den Lekdijk. 2. Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Gorkum, kerkelijk met Ameide vereenigd, met eene steenstokerij. 3. Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, niet ver van Nieuw Loosdrecht, met 300 inw. en veenderij. De schade door den brand van 1813 is er weder hersteld. 4. Eil. door BEHRENS, als ook door ROGGEVEEN in de Stille Zuidzee ontdekt, opgegeven. Dan daar dit eil. zoo min als Groningen, Roggeveens eil. Vesper, Aurora en Karlshoff, nooit door ROGGEVEEN, maar alleen door BEHRENS zijn opgegeven, van wiens onnaauwkeurigheid elke zijner bekende opgaven de duidelijkste bewijzen draagt, zoo meenen wij aan het bestaan van dit eil. te moeten twijfelen. Ons bestek laat niet toe, dit hier verder uit te breiden; even min als om aan te toonen, dat, zoo het al bestond, FLEURIEU en ARROWSMITH hetzelve 2. te Noordelijk en 14. 15. te Oostelijk, op hunne kaarten hebben geplaatst. Naar onze berekening zou het moeten liggen op 12. Z. B. en 206. 15. L.

TIEN-KIONG, Chin. stad, prov. Setchuen.

TIEN-KONE, Chin. stad, prov. Hukang.

TIEN-PE, Chin. stad, prov. Quangtong.

TIENPEHIEN, Chin. stad, prov. Kantou.

TIEN-TSIN-ONEÏ, Chin. stad, prov. Petcheli.

TIENSENGKIAO, Chin. stad, prov. Yunnan.

TIN-SING, Chin. stad, prov. Petcheli.

TIENTSCHEU, Chin. stad, prov. Kuansi.

TIENTSCHUHIEN, Chin. stad, prov. Hukang.

TIEPLOWKA, Rus. dal in het land der Midzhigen, in Circassië.

TIERMAS, Spaan. vlek, prov. Aragon, aan den voet der Pyreneën; 2,100 inw.

TIERNA, O. Ind. riv., prov. Beeder.

TIERPIED, Fr. vlek, dep. Kanaal.

TIERPS-A, Zweed. riv., Upsala- en Westeras-län, die in de golf van Bothnië

nië valt, bij Carlholm.

TIERRA BOMBA, klein eil. bij Z. Amer., bij de haven van Carthagena.

TIERRA DEL ESPIRITU SANTO, zie Heilige Geestland.

TIERRA DEL FUEGO, zie Vuurland.

TIERRA DE REYNA, distr. in de Spaan. prov. Leon.

TIERRA LLANA (PUNTA DE), Z. Amer. kaap aan de O. kust van Patagonië, op 41. Z. B.

TIESCHTIN, Morav. vlek, kreits Olmutz.

TIESIE of *Tisi*, Afr. stad in Senegambië, in het land Kasson.

TIESOË, Noorw. eil., stift Drontheim.

TIESOINGHIEN, Chin. stad, prov. Yunnan.

TIESSIN, zie Teschen.

TIESZITZ, Morav. vlek, kreits Olmutz.

TIESZNOW, zie Teschen.

TIETAR, Spaan. tak van de Taag, prov. Estremadura.

TIETOR, Spaan. riv., prov. Avila.

TIETJERK, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, hoofdplaats der grietenij Tietjerksteradeel, aan den rijweg van Leeuwarden naar Groningen.

TIETZ, TUETZ, TÜCZ, TÜTSCH of *Tuczno*, Pruis. stad, regdst. Mariënwerder, met 850 inw.

TIETSAN, Chin. vesting, prov. Tchekiang.

TIEZ of *Tuczno*, zie Tietz.

TIFEN, Rus. riv., gouv. Kasan.

TIFFAUGES, Fr. dorp, dep. Vendée.

TIFFESH of *Tifas*, stad in Algiers, prov. Constantine.

TIFFIELD, Eng. kersp., gr. Northampton.

TIFFLIN, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Adams, met 1550 inw.

TIFINSKOE, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw.

TIFLIS of *Teflis*, Rus. kreits in het Z. W. van de prov. Georgië, het voormalige *Somchiti* bevattende, tusschen 60. 50. en 62. 24. L. en 40. 30. en 41. 29. N. B. gelegen, en 15000 huigezinnen tellende. Hij wordt door voorbergen van den Ararat doorsneden, en ten Z. door de Bambacksche en Massisische bergen van Perzië en Turkije gescheiden, en door de Kur, Khzia, Guiskhusi, Maschaweri, Dsalar-Ogli, Thedsma en Dzaglassi bespoeld. Hier ontspringen vele heete bronnen. Deze kreits is zeer verwoest; het grootste deel der woonplaatsen ligt in ruïnen; echter is dezelve wel bevolkt. De inw. zijn Georgiërs, Turkomannen en Armeniërs. Ofschoon de grond zeer geschikt voor den landbouw is, bepalen de Turkomannen zich echter alleen tot de veeteelt; de meesten wonen alleen des winters in dorpen; maar des zomers in tenten of aarden hutten, die zij van tijd tot tijd veranderen. Echter hebben zij in hunne winterwoningen boomgaarden, en kleine koren- en rijstvelden. De bergen bevatten verschillende metalen en mineralen, vooral koper, zilver en lood. Ook is er steenzout en een zoutmeer. 2. Hoofdstad der prov., voorheen van het koningrijk Georgië, zetel van den gouverneur, en eenen Armenischen bisschop, Tartaarschen *effendi*, en den katholikus van Georgië. Zij ligt aan den voet eens bergs, aan de Kur, is met muren omringd, en behalve de op den top des bergs gelegene vesting, uit drie deelen, de eigenlijke stad, *Kala*, en de 3 voorsteden *Garethubani*, *Iszni* en *Awlabari* bestaande. Zij heeft 3 poorten, en is slecht aangelegd; doch het verblijf des gouverneurs, benevens de publieke gebouwen, zijn reeds eenigzins in den Europischen smaak gebouwd, en men tracht allengs de naauwe straten te regelen, en de gebouwen der bijzondere personen naar eene betere bouwordo te veranderen, tot hetwelk de door den keizer aangestelde Nederlandsche architect en beeldhouwer J. CAMBERLAIN veel toebrengt. De meeste huizen zijn van baksteen, met leem of klei te zamen gevoegd, en met geölied papier voor glazen; doch sedert den inval van den Perzischen agha MOHAMMED KHAN in 1795, waarbij wel 3000 menschen, die niet hadden kunnen vlugten, als slaven naar Perzië gevoerd werden, liggen $\frac{2}{3}$ hiervan in puinhoopen, en van de prachtige kasteelen der czaars is niets meer te vinden. De stad heeft eene menigte Grieksche en Armenische kerken, waarvan *Sion* onder de eerste de voornaamste is; eene roomsche kerk, eene moskee, een franciskaner klooster, eene zendelings inrigting, armenisch klooster, een hospitaal met eenen botanischen tuin, eene school voor jonge Georgiërs, uit den beschaafden stand, eene boekerij en een kabinet van naturaliën, vele gebouwen van de kroon, de munt voor geheel Georgië en 25,000 inw., die schoone tapijten en ook katoenen en wollen stoffen vervaardigen. Men vindt er geheele straten van schoenmakers; andere van smeden. Ook zijn er zilversmids, geweermakers en zwaardvegers. Er is eene zoutkeet voor het zout dat in den kreits gegraven wordt. De bazar bevat meer dan 700 winkels, doch is naauw. Door denzelven gaat men naar verscheidene karavanseras, die alle ruime plaatsen hebben, en waar Perzen, Tur-

Turken en Armeniërs handel drijven, gelijk de Georgiërs in den bazar doen. De handel bepaalt zich voornamelijk tot Perzië en Turkije, en Tiflis konde zeer gemakkelijk de stapelplaats voor alle Perzische en Turksche waren worden. Nog is deze stad beroemd door hare warme baden, die buiten de stad eene soort van voorstad vormen, en waarvan er 10 in grotten gebragt zijn, in welke het zwavelachtige kokend water ontspringt. De meesten zijn nog met marmer bekleed, en met marmeren bekkens voorzien. In de Kur zijn eenige eil., die met boomgaarden bedekt zijn, en bij het klooster *Lupdsh-Monasteri*, is de algemeene begraafplaats.

TIFNOUT, W. Afr. stad in Marocco, prov. Tafilet.

TIFTALA, een der Schot. Orkadische eil., in Pentland Frith, met gevaarlijke draaikolken.

TIGA, klein eil. in de Ind. zee, bij de N. W. kust van het eil. Borneo. 130. L. en 6. 25. N. B.

TIGABLA, zie Borneo.

TIGABLASKOTO, distr. op het O. Ind. eil. Sumatra, rijk Menangkabo.

TIGALDA of *Kigalga*, Rus. eil. der Kawalangs, in de Kamschatkasche zee.

TIGALI, Turk. haven bij Korea, in Natolië, met eene goede reede.

TIGALLE, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

TIGANI, zie Chora.

TIGAON, eil. in de Ind. zee, bij de N. W. kust van Borneo. 146. 34. L. en 6. 10. N. B.

TIGBAVAN, dorp op het Philipp. eil. Manilla.

TIGER (de *Tigris* der Ouden), schoon eene tak van den Schat-el-Arab, echter door de Oosterschen, voor eene hoofdriv. gehouden, en daarom bij uitnemendheid *Schat* of rivier genoemd. Hij ontspringt in de Turk. Aziat. prov. Diarbekir, uit twee bronnen, waarvan de Westelijke en grootste Schat of Dischlett, de Oostelijke Khabur genoemd wordt, en waarvan de eerste ééne dagreize, ten N. van Diarbekir, bij het kasteel Pali, uit 3 bronnen ontstaat, die weldra na derzelver vereeniging, eenen stroom vormen; de Schatte Terdschil, de Ersan, Batman en andere riv. ontvangen, en bij Dshesira Omar, den Oostelijken hoofdarm Ali Betlis of Khabur, die bij Susan, ten N. van Betlis ontspringt, ontmoeten. Nu neemt de vereenigde stroom terstond eene geheele Z. O. rigting; ontvangt de onderscheidene rivieren, die op het gebergte van Kiurdistan ontspringen, waaronder de groote Sab of Medschnun (*Lycus*), de kleine Sab of Alhinssuji (*Caprus*), de Oderneh (*Tornodolus*), de Diala (*Siala*), enz. en vereenigt zich eindelijk bij Korna, met den Eufraat, nadat hij eerst aan verscheidene kanalen water verschaft heeft. 2. Chin. riv., prov. Kanton, een tak van de Sikian. 3. Eil. van Guiana, aan den mond der Essequebo. 4. Klein eil. bij de kust van Dariën, op 300. 16. L. en 8. 35. N. B. 5. T. *Creek*, kleine riv. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, valt in de Ohio. 6. T. *Valley*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Harrison. 7. T. *Valley River*, naam, dien men soms aan den O. tak van de Monangahela geeft. 8. Tak van den Missouri, in de N. Amer. prov. Missouri. 9. Riv. in Mexico, welke in de prov. Chihuahua ontspringt, door Cohahuila, Santander en Nieuw Leon loopt, en ten Z. van den mond der Rio del Norte in de golf van Mexico valt. 10. Zie Tigre.

TIGIL, Rus. riv. en vlek op het eil. Kamschatka, het laatste met 100 inw., die van de veeteelt, jagt en handel met de Korjaken bestaan. Deze plaats is zeer merkwaardig, omdat aldaar in 1696, de eerste Russen landden, en de verovering van Kamschatka begonnen.

TIGINO, zie Bender.

TIGIOCA, landpunt aan de kust van Z. Amer., die met de punt van Maguari, in het eil. Marajo, den mond van de riv. der Amazonen vormt.

TIGITAS, kleine Z. Amer. riv. in Venezuela, die in de Galamotal valt.

TIGLA, Z. Amer. riv. van Dariën, die in de Tarena valt.

TIGLAGONTI, Z. Amer. riv. van Dariën, die in de golf van Atrato valt.

TIGLIOLE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 2600 inw., en eenige fabr.

TIGNEE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 280 inw.

TIGNES, Sard. vlek in Savoye, prov. Tarantaise, met 1000 inw. en veehandel.

TIGRE, of *Tiger*, gedeelte van Abyssinië, ten N. aan de landen, door de Bekla's, Bujas, Takuies en eenige wilde stammen der Schangallas bewoond, ten Z. en O. door dat der Danakils, Doba's en Gallas, en ten W. aan het gebergte van Samen grenzende, en eene uitgestrektheid van 4 graden in de lengte en 4 graden in de breedte beslaande. Het heeft de gedaante van een trapezium, en wordt in een aantal deelen en onderdeelen verdeeld, in welker opgave de Abyssiniërs, doordat zij dee-

 len

len en onderdeelen onder elkander opgeven, zelve verward zijn. De hoofddeelen zijn: eigenlijk Tigre, Agame of *Agowa*, Enderta, Woidschrat, Wofila, Lasta, Bora en Salowa, Avergale, Samen, Temben, Schire, Waldubba, Walkayt, het rijk der Baharnegash en Hamozen. 2. Eigenlijk gedeelte van voorn. land, tusschen de Mareb, Agame, de Warre, Schire en Temben, met hooge bergen, tusschen welke vruchtbare vlakten, door verscheidene riv. bespoeld, met vele bergvestingen, en de distr. Adet, Adowa, Gundufta, Kella, Deora Damo, Haramaut, Ambasanet, Tsai, Tsama, Abbagarina, en eenige kleinere. De voornaamste stad is Adowa. 3. Klein eil. in de Stille Zuidzee, aan den ingang van baai Amapalla. 289. 2. L. en 13. 10. N. B. 4. Z. Amer. riv., gouv. Caraccas, prov. Cumana, die in de Guarapiche valt. 5. Z. Amer. riv. in Quito, prov. Chimbo, die in de Ojiva valt. 6. Klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust der prov. en van het gouv. Nicaragua. 7. Klein eil. in de Stille Zuidzee, in de golf van Panama, bij het eil. Otoque. 8. Groote riv. van Nieuw Granada, die in de prov. Quixos en Macas ontspringt, de Nahuapo ontvangt en in de Amazonen riv. valt. 4. 53. Z. B.

TIGRIS, zie Tiger.

TIGRIS, of *Bocca Tigris*, tak van de riv. van Canton, die een eil. bij den mond van de riv. vormt. Canton zelf ligt op den O. oever van dezen tak.

TIGUA, riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die in de Toachi valt, op 19. Z. B.

TIGUARA, riv. van Port. Guiana, die in de Negro valt.

TIGUES, Indiaansche stad in Mexico, prov. Nieuw Mexico.

TIGUIL, Rus. riv. van Kamschatka, die in de golf van Penjinskaja valt.

TIH of *Woestijn der Verdwaling*, landstreek in Arabië, op een schiereil., langs de golf van Suez, in de Roode zee, door 3 stammen Beduïnen bewoond, welke geiten en kameelen hebben, en meestal van den roof leven.

TIHANGO, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 700 inw.

TIHANY, Hong. vlek, gesp. Szalad.

TIHARA, O. Ind. stad, prov. Delhi.

TIHARAH, Ind. stad, prov. Agra.

TIHOE, baai aan de Z. kust van het eil. Bouro. 144. 13. L. en 3. 44. Z. B.

TIHON, Hong. vlek, kom. Szalad.

TIHUACAN DE LOS REYOS, vlek in Mexico, prov. Vera-Cruz.

TIHWEI, Turk. riv., prov. Tschaldir.

TIHYANEN, stam van Arabieren in Egypte, bij Chan Jounes.

TIIB (EL), Perz. stad in Khusistan, aan de Karoon; 74 mijlen Z. O. van Bagdad.

TIISSEL, vischrijk meer, op het Deensche eil. Zeeland.

TIIZ, Aziat. stad in Beludschistan, prov. Mukran aan de Kurkes en Kuronsk.

TIJE MARA, riv. van het O. Ind. eil. Java, resid. Bantam, in de Javaansche zee vallende.

TIJOUCA, dal in Brazilië, bij Rio Janeiro, hetwelk overvloed van maniok, indigo, koffij, suiker, cacao, bananen, citroenen en oranje-appelen voortbrengt.

TIKAUW, stad van het kon. Achem, op het O. Ind. eil. Sumatra, met 800 rieten huizen.

TIKHWOEZ, Rus. vlek, gouv. Mohilew.

TIKICZ, Rus. riv., gouv. Kiew, kreits Taraschtscha.

TIKITHOCHTHOCK, volkpl. op de O. kust van Labrador. 317. 41. L. en 56. 15. N. B.

TIKKIPRURRA, O. Ind. stad, prov. Orissa, aan de Mahanuddy, met goede granaatappelen.

TIKONDEROGA, fort in de N. Amer. prov. Nieuw York, aan het meer Champlain.

TIKOW, Beng. stad, distr. Rhamgur, op 23. 29. N. B.

TIKRI, dorp in Afghanistan, prov. Tschotsch.

TIKUARI, eil. bij de kust van Malabaar, in den mond der riv. Garim.

TIKUL, Chin. stad op Corea, prov. Pingnan.

TIL, Perz. dorp, in Aderbeidschan, 20 mijlen N. W. van Tauris.

TILA, distr. en vlek in Midden Amer., prov. Chiapa.

TILAF, of *Tilave*, hoofdpl. van Kacheti, prov. van Oud Georgië, met een fort. De beste wijn van deze prov., wast in de nabijheid van deze stad, die slechts 600 huisgezinnen telt.

TILAMUN, of *Tailamun* (*Gebel*), gebergte in Egypte, aan de woestijn van Lybië.

TILANTONGO, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca, met 100 huisgezinnen.

TILAPA, vlek in Midden Amer., prov. Suchiltepeques.

TILARAH, O. Ind. vlek, prov. Bahar. met 2000 huizen.

TILBROOK, Eng. dorp, gr. Bedford.

TILBURG, Nederl. stad, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, in

eene

eene groote heide, die gedeeltelijk ontgonnen is, bouwland, weiden en bosch, met eene hervormde en twee roomsche kerken, 3 scholen, inrigting van weldadigheid, en met den omtrek ongeveer 10,000 inw., die beroemde lakenfabrijken, landbouw, veeteelt en wel voorziene markten hebben.

TILBURY (O. en W.), 2 Eng. dorpen, gr. Essex.

TILBURY, Eng. kerspel, gr. Essex.

TILCAXETE, volplanting in Mexico, 260 huisgezinnen.

TILCHA, tak van de Anadyr, in het Rus. gouv. Jakutsk.

TILDSLEY, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 3,500 inw. die wol- en katoenfabrijken hebben.

TILEHURST, Eng. dorp, gr. Berk, met 1520 inw. en velerlei fabr.

TILE-KILN-GREEN, Eng. dorp, gr. Essex, met 1250 inw.

TILENINA, Rus. meer, gouv. Nishegorod.

TILESIUS, berg op het Jap. eil. Niphon, bij kaap Galamey, door KRUSENSTERN gevonden, en dus genoemd. Nog in Mei is hij met sneeuw bedekt. 40. 41. N. B. 2. Berg op de W. kust van het eil. Jesso, mede door KRUSENSTERN zoo genoemd.

TILEY, Eng. dorp, gr. Dorset.

TILF, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 700 inw.

TILGEN of *Aegidien*, dorp in het gr. Schönburg-Glaucha, met 800 inw.

TILGHMAN'S ISLAND, eil. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, in de Chesapeak.

TILGUN, Turk. dorp in Azië; 12 mijlen O. N. O. van Akshehr.

TILIMADSCHI, Afr. stad in Sudan, rijk Bambarra.

TILKAIF, Turk. vlek, prov. Mosul, met 2000 inw., allen Nestorianen.

TILKERODE, dorp in Anhalt-Bernburg.

TILL, Eng. riv., gr. Northumberland, die in de Tweed valt.

TILLAC, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

TILLA DOU MATIS, een Maledivisch eil., op 6. 30. N. B.

TILLANCHONG, een der Nicobarische eil. ten N. van Carniole, met bosschen en bewoond. 111. 45. L. en 8. 30. N. B.

TILLBERGA, Zweed. kerspel, Westeras-län, met 1000 inw.

TILLE, Fr. tak van de Saône, dep. Côte d'Or. met de Arnisson, Lignon en Norge.

TILLE CHATEL, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, arr. Dyon, met 950 inw.

TILLENDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1000 inw. en veel landbouw.

TILLERBORN, zie Kehl.

TILLET, Nederl. dorp, gr. en hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 300 inw.

TILLEUR, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 500 inw.

TILLIÈRES, Fr. dorp, dep. Eure, arr. Eoreux, met 900 inw.

TILLYCOULTRY, Eng. kerspel en dorp, gr. Clachmannen, met 1000 inw.

TILLYDUFF POINT, Schot. kaap, gr. Aberdeen, aan de N. O. kust.

TILLYSBURG, Oostenr. heerl., land Boven den Ens, Traunviertel.

TILLY SUR SEULË, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Caen, met 1000 inw.

TILMANSTONE, Eng. kerspel, gr. Kent.

TILNEY ALL SAINTS, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TILNEY ST. LAURENCE, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TILOË, Noorw. eil., stift Drontheim, door visschers bewoond.

TILOGU of *Tjilogu*, Afr. hoofdstad van het rijk Foulen of Poulen, in Senegambië.

TILOWKO, Rus. riv., gouv. Tobolsk, welke in de Tasowskaja Guba valt.

TILSDOWN, Eng. dorp, gr. Wilt.

TILSHEAD, Eng. kerspel, gr. Wilt.

TILSIT of *Tilse*, Pruis. kreits, regdst. Gumbinnen, op 11 V. M., 20,0000 inw. bevattende, door de Memel bespoeld, zeer vruchtbaar, en schoon vlas en koren opleverende. 2. Hoofdstad aan de Memel, welgebouwd, met een oud kasteel, 3 kerken, 2 hospitalen, eene voorstad, koninklijk gymnasium, bibliotheek en 11,960 inw., die laken-, linnen- en kousenweverij, hoedenmakerij, looijerijen, handschoen- en geweerfabr., goud- en zilverwinkels, zaagmolens, branderijen en brouwerijen hebben, en in koren, hout, was, hennep en lijnzaad handel drijven. Ook is er eene beroemde paardenmarkt. (Vrede van 1807.) 39. 34. L. en 55. 5. N. B.

TILSOP, Eng. dorp, gr. Salop.

TILSTOCK, Eng. dorp, gr. Salop.

TILSTON, Eng. dorp, gr. Ches.

TILSTON FERNHALL, Eng. dorp, gr. Cheshire.

TILSWORTH, Eng. kerspel, gr. Bedford.

TILT, schoone Eng. riv., gr. Perth, die in de Garry valt.

TILTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca, met 110 huisgezinnen.

TILTEY, Eng. kerspel, gr. Essex.

TILTIL, volkpl. in Chili, prov. Santiago.

TILTON, Eng. dorp, gr. Leicester.

TILTS, Eng. dorp, gr. York.

TIM, Rus. riv., gouv. Kursk. 2. Kreits al-

aldaar, tusschen 54. 52. en 55. 39. L. en 51. 24. en 21. 58. N. B., heuvelachtig en met kleine bergen, die goede steenen bevatten, doch geen hout dragen, zoodat hieraan gebrek is. De vruchtbare grond wordt door de Sem, Tuskar en Tim bespoeld. Er is veel vee- en bijenteelt, en men telt er 13 korenmagazijnen. 3. Hoofdstad aan de riv. van dien naam, met 2 kerken en 2500 inw., die 2 jaarmarkten hebben, en veel moesgroenten en boomvruchten telen. 4. Riv. in het Rus. gouv. Tomsk. 5. T. *Alfven*, Zweed. riv. in Oerebro-län.

TIMA, TAIMA of *Al Ablak*, Arab. stad van Nedsjed, 60 mijlen N. N. O. van Medina.

TIMAAN of *Timoan*, klein eil. aan de O. kust van het Maleische schiereil.

TIMAIJEL EMDID, zie Timay.

TIMAHOE, Ier. dorp, gr. Queens.

TIMAI, dorp in Egypte, op de ruïnen van het oude *Thmuis*.

TIMANA, Z. Amer. stad van Nieuw Granada, prov. Popayan. 2. 14. Z. B.

TIMANOWKA, Rus. stad, gouv. Podolië.

TIMAON, zie Pulo-Timon.

TIMARIOTEN, zie Zaims.

TIMAVO, Oostenr. riv. in Illyrië, die bij Duino in de golf van Triest valt.

TIMBALIER-BAAI, baai of haf in de N. Amer. prov. Louisiana.

TIMBER, eil. aan de kust der N. Amer. prov. Maine. 2. Tak van de Delaware, in de N. Amer. prov. Nieuw Jersey, gr. Gloucester.

TIMBERLAND, Eng. vlek, gr. Lincoln.

TIMBERSCOMBE, Eng. dorp, gr. Somerset, met 390 inw.

TIMBIO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Popayan, die in de Patia valt.

TIMBLE (GROOT en KLEIN), 2 Eng. dorpen, gr. York, elk met 1000 inw.

TIMBO, kleine Afr. zeehaven der Peperkust van Guinea. 8. 26. L. en 5. 28. N. B.

TIMBOI, kleine riv. van Buenos-Ayres, die in de Uruguay valt.

TIMBRIDGE, Eng. dorp, gr. Somerset.

TIMBU, Afr. stad in Senegal, land der Fuliërs, aan het Kong gebergte, de residentie van een opperhoofd der Fuliërs.

TIMBUCTU, een der merkwaardigste rijken en steden, in het midden van Afrika, reeds lang het voorwerp der nieuwsgierigheid en ondernemingszucht van geleerden en kooplieden, doch ook van mislukking zoo veler pogingen van beschaafde Europeanen, zoodat wij nog alleen berigten, op de verhalen van Afrikaansche reizigers rustende, bezitten, waaruit wij echter in staat zijn het volgende, zoo wij meenen, niet onbelangrijk artikel zamen te trekken.

Dit land, bij de Portugezen *Tongabuto*, ook *Tombuctoe*, en bij de Schelluhs *Timoucatough* genoemd, schijnt eigenlijk *Timbuctu* te heeten; en ligt N. O. van Masina. In de zestiende eeuw was het een groot rijk, dat in de 17 eeuw van Marocco afhankelijk, en in 1803 door den koning van Bambarra veroverd werd, doch thans weder een onafhankelijk Negerrijk schijnt te zijn, waarin de Mooren al hunnen invloed verloren hebben, en zelfs aan groote bepalingen onderworpen zijn. Het land ligt aan de groote rivier de Joliba, ten Z. en N. van dewelke het zeer vruchtbaar is, en zelfs weinig behoeft bewerkt te worden. Bij de stad is het vlak; doch verder bergachtig, gedeeltelijk door beken bespoeld, en met bosch bewassen. De luchtsgesteldheid is heet; des nachts daauwt het sterk; des zomers dondert het er veel, maar het regent er niet. De zoogenoemde winter duurt er 2 maanden; dan zijnde morgens en avonden koud, en van September tot April is het er koud; de W. wind is de koudste. De voortbrengsels zijn: leeuwen, panthers, wilde katten, wolven, vossen, egels en bavianen. De elefanten trekken met groote troepen rond, en worden om hunne tanden en hun vleesch gejaagd. Verder zijn er konijnen, en in de vlakten antilopen. De huisdieren zijn: koeijen, geiten, ezels, kameelen, ook de vlugge heiris en honden. Men voert er nu ook paarden in, die niet groot maar sterk zijn; verder hoenders, duiven, en in het wild struisvogels, papegaaijen, arenden, kraaijen, uilen, zwaluwen en ooijevaars; de beide laatste ook hier als trekvogels. Men heeft er veel visch, onder anderen ook *schebbels*, eene visch, die met onzen zalm overëen komt. Ook zijn er veel bijen, die honig in overvloed geven, alsmede veel mieren. Uit het plantenrijk kennen wij er vele soorten van palmboomen, vijgen, ananassen, vele onzer moesgroenten, rijst, gierst, gurunoten of boossee (die zoo groot als kastanjes, en aangenaam bitter zijn, en het slechte water onschadelijk maken), katoen, indigo en koffij in het wild. Van delfstoffen vindt men goud, lood en ijzer. De inw. zijn een sterk en gezond menschen soort. Hunne huid is zwart, en wordt dagelijks met boter ingesmeerd, om niet ruw en leelijk te worden. Zij zijn goedhartig, levendig, lief-

liefhebbers van dans en muzijk, vriendelijk in hunnen omgang, en groote beminnaars van hun vaderland. Zij zijn morsig; wasschen zich zelden, en hebben insnijdingen voor het voorhoofd, die met blaauwe verw ingewreven zijn; terwijl handen en nagels rood gemaakt worden. Zij dragen meestal lange blaauwe hemden, roode kappen, tulbanden en voetzoolen, ook wijde broeken. Mannen en vrouwen hebben oorringen, en arm- en handversiersels, die naar hunne bezittingen, van goud of koper zijn. Aan de vingers dragen zij ringen; geene vrouw draagt eenen sluijer, en mannen en vrouwen komen in gezelschappen bij elkander. Elke man heeft maar ééne echte vrouw, maar verscheidene bijwijven. De bruidegom betaalt aan den vader der bruid eene zekere som, en deze krijgt eene huwelijksgift. Men ziet er vele ligte vrouwlieden, en de zeden zijn er niet zeer kiesch. Bij hunne zamenkomsten wordt op onderscheidene wijzen dikwerf zeer wellustig gedanst. Hunne muzijkinstrumenten zijn zeer verschillend. Hunne spelen bestaan in schaak- en damspel. In de steden vindt men veel springers, goochelaars en buiksprekers. In het eten zijn de inw. zeer matig; rijst is hun voornaamste voedsel; brood komt alleen op de tafels der rijken. Water en melk (vooral van geiten en kameelen) is de gewone drank. Om zich te bedwelmen, kaauwt men *haschischa*, en men drinkt daarbij een glas water. Door hunne matigheid worden zij voor vele ziekten bewaard; echter hebben zij ook geneesheeren; doch bij ongesteldheid nemen zij veel meer hunne toevlugt tot sommige heiligen, bijzonder *Sidy Mahomed Sif*, aan denwelken men na eene ingeving, eenig dier met gebedelden rijst opoffert, en waarvan de zieke eten moet. Slangenbeten worden uitgebrand; voor elke ziekte hebben zij bijzondere middelen. De koorts wordt door menigvuldige aderlating, de waterzucht door het steken met naalden genezen; het vergiftigen door het gift der slangen is zeer gewoon. De dooden worden in eene kist begraven; bij het graf weenen de bloedvrienden, en rigten hier dikwerf een gedenkteeken op. Zij hebben geene moskeën noch bedehuizen; slechts om de drie maanden vieren zij een feest, volgens CHABINY, om aan den geboortedag des konings te denken. Echter gelooven zij aan een hoogste wezen, en hebben heiligen. De besnijding is niet algemeen in gebruik. Elk, die in Timbuctu komt, kan vrijelijk God naar zijne wijze dienen. Men vindt onder de inw. smeden, timmerlieden, kleermakers en metselaars, maar wevers alleen onder de Arabieren, die uit schapenwol en kemelshaar, schoone tapijten vervaardigen. Andere benoodigdheden worden hun door de Arabieren uit Fez aangebragt. In de goudmijnen werken slaven uit Bambarra. Men wil dat er stukken zuiver goud van verscheidene oncen gevonden worden. Visscherij wordt met hengels en harpoenen gedreven. De landerijen zijn met grachten en wallen omringd; de ploeg is slecht; echter komen rijst, maïs, gierst, enz. er zeer goed voort.

De hoofdstad blijft nog eene der voornaamste koopsteden van het binnenland van Afrika; terwijl de waren uit het N., W. en Z. en de vaartuigen uit het O. hier te zamenkomen, en van hier verzonden worden. De invoer bestaat in: steenzout, tabak, verschillende soorten van linnen, zijden stoffen, fluweel, mousselin, shawls, zijde, katoenen en wollen kleedingstoffen, roode wollen kappen, tulbanden, ruwe zijde, specerijen, koralen, barnsteen, paarlen, thee, suiker, kouries, kleine spiegels, ijzerwaren, geweren, sabels, dolken, kruid, enz. De uitvoer in slaven (die hier voor 10 à 12 dollars worden ingekocht, en in den Barbarijschen staat en aan de kust voor 70 à 100 dollars weder verkocht worden), ivoor, rhinoceroshorens, struisvederen, gom van Sudan, paradijs korrels, copalgom, *assa-foetida*, ebben- en sandelhout, indigo en Senegalsche gom. Ook worden de gouden Amuleten uit Jinnië zeer gezocht; daar deze, van het fijnste goud, van binnen spreuken uit den koran, enz. bevattende, als een behoedmiddel tegen nijd, enz. gedragen worden. Het goud wordt ook onbewerkt, in kleine lederen zakken van eene ons, in menigte uitgevoerd. Het stofgoud is het gewone geld; 24 *nuachts* zijn een *mizan*, die ongeveer 650 gulden waardig is. De meeste handel geschiedt door karavanen, die buiten ongewone tegenspoeden, geregeld aankomen. Ons bestek verbiedt ons hierover meer breedvoerig te spreken. Na vele omwentelingen, is thans de regering in handen van eenen sultan, die onbepaald heerscht. Hij heeft eene lijfwacht van 100 man op muildieren, en 100 man te voet, beide met geweren en de laatsten ook met sabels gewapend. Hij draagt een wit, met goud en zilver versierd kleed, eenen tulband, roode pantoffels, en

en in de hand eenen stok of schepter, met eenen gouden leeuw als knop. Hij zelf drijft eenen aanzienlijken handel. Hij spreekt regt naar wetten. De inkomsten komen uit landerijen, tollen en belasting op de veldvruchten. Vreemdelingen genieten er alle veiligheid, en zelfs de slaven, die allen vreemdelingen zijn, worden beschermd, en welke groote magt hunne meesters ook over hen hebben, worden hunne klagten gehoord, en zoo zij gegrond zijn, hunne meesters verpligt hen te verkoopen. Daar ondertusschen elke vrije eenen dolk draagt, geschieden er bij de gewone oploopendheid der Negers, bij twisten dikwerf verwondingen. Wordt iemand gedood, dan is zijn zoon of naaste bloedverwant verpligt, hem te wreken; echter wordt de moordenaar ook door het geregt vervolgd en gestraft, indien de aanverwandten van den vermoorden zich niet door geld laten afkoopen. De gewone straffen zijn de knoet, gevangenis en geldboeten; voor groote misdaden onthoofden, ophangen en worgen. Moord, diefstal met moord, en veedieverij worden met den dood gestraft. 2. T. ook *Timectu*, *Tombut*, *Tomboukt* en *Tombuctou*, de grootste koopstad in voorn. rijk, in eene vlakte, die door heuvels is ingesloten; niet ver van de Mar-Zarab en aan eene kleine beek, die zich in het zand verliest. Verschillend is de opgave van de grootte der stad; CHABINY geeft haar eene Duitsche mijl in den omtrek en 50,000 inw., behalve de slaven. SIDI MAHOMET noemt haar 3 malen zoo groot als Fez, en geeft haar 300,000 inw. Naar hetgene JACKSON vernam, had zij 3 à 4 Duitsche mijlen in den omtrek; TALUB geeft haar 60,000, en SIDI HAMMET 200,000 inw. ADAMS vergelijkt haar bij Lissabon; doch met minder inwoners. Alle deze bepalingen rusten waarschijnlijk op gissingen, die door het meerder of minder getal van karavanen en vreemdelingen, altijd onzeker moeten zijn, en merkelijk verschillen. De stad is met eenen aarden muur van 12 voeten hoogte, en eene zeer breede drooge gracht van 12 voeten diep, omringd. Zij heeft 3 poorten, *Bab Sahara* ten N., *Bab Nil* ten Z. en *Bab el Kibla* ten O., die van buiten met kameelleder overtrokken, en digt met spijkers beslagen zijn. Weinige huizen zijn van steen; de meesten van aarde, en die der armen uit takken en matten, alle zeer door elkander gebouwd. Behalve de aarden spijsvaten, bestaan de meubelen slechts uit schalen, ligstoelen, matten en kleeden of tapijten, die het geheele vertrek, dat 14 voeten lang en 10 voet breed is, bedekken. Men ziet er veel winkels; des dingsdags en donderdags wordt er markt gehouden. Vreemde kooplieden gaan in de karavansera's, *fondaks* genoemd, en bij de Negers *woal* geheeten; deze behooren aan bijzondere personen, welke hier eenen opzigter hebben, die de huur ontvangt, en de reizigers van het noodige voorziet. Ook kan men slaven huren en koopen. De inw. zijn bijzonder beleefd, en vriendelijk jegens vreemdelingen; niemand heeft eenige beleediging te vreezen. Weinige inw. kunnen schrijven. De Mooren wonen in eene bijzondere wijk, en mogen niet gewapend in de stad komen; aan hunne wijk staat eene wacht, en bij den ondergang der zon moeten zij in hunne wijk zijn. Cabra is de havenplaats; de weg naar dezelve wemelt altijd van menschen, die waren af- en aanbrengen. Sommigen willen, dat Cabra aan de groote riv. zelve ligt; anderen aan eene kleinere, die naar dezelve heen geleidt. Behalve de bij de beschrijving des lands genoemde handwerken, weet men hier van geene fabr. Het paleis is op de citadel, in eenen hoek der stad. Volgens RENNEL ligt de stad op 16. 30. N. B. en 19. 19. L. volgens WALIKENAAR, op latere berigten gegrond, op 17. 18. L. en 17. 38. N. B.

TIMCHANOK, tak van de Susquehannah, in de N. Amer. prov. Pennsylvanië.

TIMECTU, zie Timbuctu.

TIMELKAM, Oostenr. vlek, Inn kreits.

TIMERYCOTTA, O. Ind. stad der N. Circars. 96. 59. L. 16. 17. N. B.

TIMFANTSCHEU, Chin. stad, prov. Koeitcheu.

TIMHEM, Chin. stad, prov. Petcheli.

TIMILLIN, Afr. stad in Marocco, ten N. van Marocco.

TIMISCOUATA, N. Amer. meer in Canada, gr. Cornwallis; 7 mijlen lang. Bij hetzelve is eene kleine plantaadje.

TIMKENTSCHI, Chin. eil., prov. Fokiën, tot de Pescadores behoorende.

TIMKOWSKOE, Rus. dorp, gouv. Cherson, kreits Alexandria.

TIMMELHED, Zweed. vlek in Elfborg-län.

TIMMELS of *Temmels*, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 300 inw.

TIMMENRODE, Brunsw. dorp, kreits Blankenburg, met 500 inw.

TIMMISKAMAIN LAKE, meer in Canada, dat zich in de Utawas ontlast. De Indianen rondom dit meer wonende, worden Timmiskamains genoemd.

TIMO, rajaschap op 't O. Ind. eil. Tschundana.

TIMOCHOWKA, Rus. dorp, gouv. Taurië, met 3,360 inw.

TIMOK, Turk. vlek in Rumelië. 2. Tak van den Donau, in Rumelië, sands. Widdin.

TIMOKHOVO, Rus. vlek, gouv. Rjäsan, met 700 inw.

TIMOLEAGNE, Ier. vlek, gr. Cork, met 1000 inw.

TIMOLIN, Ier. dorp, gr. Kildare.

TIMOPHEEVA, Rus. dorp, gouv. Irkutsk.

TIMOR, groep eil. in de Ind. zee, tusschen 5. en 10. Z. B. en 139. 30. en 144. 30. L., uit het eil. Timor en de omliggende eil., die niet tot Banda behooren, bestaande. 2. Het voornaamste eil. der voorn. groep, tusschen 139. 30. en 143. 20. L. en 7. 50. en 10. 20. Z. B. gelegen, 60 mijlen lang en van 8 tot 20 breed, en volgens CRAWFURD 418½ V. M. groot. Het eil. wordt door de bergketen Amfoa en Fateleu doorsneden; heeft eene aanzienlijke hoogte, bestaat grootendeels uit mosselkalk, en is overal met digte bosschen bezet, doch heeft geenen vulkaan. Geringere hoogten vindt men aan de kust, die met groote mosselbanken en blinde klippen bezet is, en behalve de reede van Dilly en Kupane, weinig goede ankerplaatsen oplevert. Aan het strand, waar men alleen vlakten vindt, is de grond gedeeltelijk zeer vruchtbaar, maar gedeeltelijk ook dor en schraal, uit roodachtig krijt bestaande, met leem vermengd. Verscheidene riv. en beken komen van de bergen, doch droogen des zomers uit, en geven ook geen goed drinkwater. Van Mei tot November heerscht de Oostelijke mousson of het drooge jaargetijde, dat eerst schoon weder, dan hitte en eindelijk groote droogte medebrengt, die alleen door den sterken daauw eenigzins verminderd wordt. Van November tot Maart brengen de W. en N. W. winden sterke regens en hevige stormen aan. Aan de kust is de lucht, vooral voor Europeanen, zeer ongezond; doch in het binnenland schijnt het gezonder te zijn. Uit het dierenrijk heeft het eil. eene ontzaggelijke menigte apen, welke soms met troepen van 300 en meer bij elkander gevonden worden, doch die, zoowel als de groote roodachtige vledermuizen, een lekker beetje voor de inw. zijn, verder kangoro, wilde buffels, herten en wilde katten. Men heeft er kleine en vlugge vaste paarden, weinig ossen, groote kudden schapen, die haar in plaats van wol hebben, twee soorten van geiten, varkens en hoenders. Verder zijn er groote zee-arenden, sperwers, eksters, wilde eenden, wilde kakatoes, en vele soorten van papegaaijen en rhinoceros-vogels. De krokodil of alligator bewoont de monden der riv., en de moerassen langs de kust. Verder zijn er verschillende soorten van padden, slangen (ook gevaarlijke), scorpioenen, duizendbeenen, muskieten en sprinkhanen; maar ook heerlijke kapellen en bijen, die zeer veel was in de hooge boomen leveren. Zee en riv. hebben overvloed van visch, (ook haaijen), parelmosselen en oesters. Aan het strand vindt men eene menigte van koralen van allerlei soort, zelfs van de fijnste. Uit het plantenrijk is er maïs, rijst van verschillende soort, zoo ook patatten, katoen en tabak, waarvoor men behoorlijke plantaadjen heeft; verder knoflook, uijen, yams, ananassen, meloenen, arbuzen en maanzaad, waarvan opium bereid wordt; specerijën, als: piment, muskaatnoten zonder reuk, wilde kaneel, uitmuntende indigo, en in het wild suikerriet, koffij en cacao. De maheplant bevat zulk een vreesselijk vergift, dat enkel de aanraking van den bast de gevaarlijkste toevallen veroorzaakt; schoon de plant in water gelegd, tot mesting der varkens dient. De *saikum* of broodboom is hier minder voedzaam dan op de Australische eil. Verder vindt men er sago, kokosnoten, oranjeappelen, mango's, areka-no, banjanen, papaijasen; in de bosschen latancerpalmen, welker bladen tot zeilen en masten dienen; sandelhout, bamboesriet, dadel- en arekapalmen, tiekhout, rozen, vijgen en vele andere boomen, en verder de heerlijkste bloemen en struiken, benevens uit het mineraal rijk: goud (thans alleen uit de riv. gewonnen) en koper. De inw. bestaan uit Maleijers, op de Z. en W. kust; de Papoes, in verschillende stammen: afstammelingen der Portugezen en Nederlanders, die het rijkste en beschaafdste gedeelte der bevolking uitmaken, en Chinezen. De middelen van bestaan zijn: landbouw, veeteelt, visscherij en scheepvaart, handel. De inw. zijn zeer bekwaam in het maken van vaartuigen; hunne woningen zijn zeer eenvoudig van bamboeshout, zonder vensters; hunne werktuigen bestaan alleen in messen en bijlen, die zij, zoowel als de wapens, geweren en kruid, van de Europeanen ontvangen; terwijl zij het goud weten te smelten, en daaruit allerlei versiersels maken. Ook maken zij schelletjes voor hunne paar-

len, de grove stoffen hunner kleeding, natten, waarop zij slapen en zitten; kussens, aardewerk en manden. De Nederlanders halen hier was, sandelhout, en soms ook paarden, schildpad en kodjang. De slaven worden om hunnen goeden aard, op Banda ter inzameling der muskaatnoten, enz. gebruikt. De invoer bestaat in grove katoenen stoffen, ijzerwerk en versiersels. Jaarlijks komt een schip van Batavia de waren der rajas afhalen als dan komen al de inw. der naburige eil., hunne waren verruilen, hetwelk een feest is. Ook de Chinezen en N. Amerikanen komen op Timor; de waren zijn er zeer goedkoop. De Maleijers hebben hunne eigene rajas, die gedeeltelijk van de Nederlanders en Portugezen afhankelijk zijn, en eene schatting in producten opbrengen. Zij zijn opperregters, doch mogen in de meeste staten, zonder voorkennis over het leven of eigendom der inw. niet beschikken, zonder de vergadering des adels te kennen. Hunne waardigheid is erfelijk; elke staat heeft zijne eigene schatkist. Dikwerf zijn zij met elkander in oorlog, en de veroverde schedels worden tot een zegeteeken in de gemeente-huizen van elk dorp opgehangen. Het eil. wordt in 3 deelen, het Nederlandsche aandeel, dat der afhankelijke rajas, de N. W. en N. kust of het Port aandeel, verdeeld. 2. Het Nederlandsche aandeel van Timor of de Z. W. en Zuidkust van voorn. eil., alwaar de Nederlanders eenen resident hebben, onder welke de kantoren op Solor, Savu, Rottee en Simao behooren, en eene bezetting in het fort Concordia. Het wordt als een sleutel der Molukken aangezien, en voor de schepen, die naar Australië zeilen, is de stad Kupang een uitmuntend verversechingsoord. 3. Het Port. aandeel, of de N. W. en N. kust, door Portugezen bewoond, die alleen onder raja's staan, welke gedeeltelijk van het gouv. van Dilly onafhankelijk zijn, en deels zich geheel onafhankelijk verklaard hebben. De N. punt is kaap Noel. Het gouv. heeft zijnen zetel te Dilly.

TIMOR LAUT, een der Z. O. Molukken, een groot eil., volgens de kaart van FREYCINET, op 137. 25. L. en tusschen 7. en 8. Z. B., 14 mijlen lang, 1 breed, hoog en met veel bosch en door goedhartige, eenvoudige menschen bewoond, die Fetische aanbidders zijn, in groote dorpen wonen, welke elk hunne opperhoofden hebben. Zij ontvingen in 1783 de Engelschen met goedheid; doch de neiging tot dieverij vond men bij hen als bij alle volken der Zuidzee eilanden De Nederlanders plagten hier slaven te halen.

TIMOSCHNA, Rus. vlek, gouv. Kostroma.

TIMOTI, Z. Amer. riv. van Dariën, die in de Chucunaqui valt.

TIMOUR, O. Ind. fort, bij Malogh, prov. Gurwal.

TIMOW, Rus. stadje, gouv. Podolië, met 700 inw.

TIMPA (LA), Sicil. plaats, intend. Catania, met vele rotsholen en de haven la Brucca.

TIMPABACHIS, Ind. stam in Mexico.

TIMPANAGOS, berg en meer in Mexico, het laatste tusschen 38. en 40. N. B.

TIMPERLEY, Eng. vlek, gr. Ches.

TIMSBURY, 2 Eng. dorpen, gr. Southampton en gr. Somerset.

TIMTIM, een der Awarische distr., in Rus. Circassië, aan den linker oever der Aktasch.

TIMOUCATOUGH, zie Timbuctu.

TIMURHISSAR, Turk. stad in Romanië, sands. Salonica, met een vervallen kasteel, eene moskee, een bad en warme bronnen.

TIMWORTH, 2 Eng. dorpen, gr. Southampton en Suffolk.

TINACO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Venezuëla.

TINALLINGE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam, ten N. O. van Otergem.

TINAMASAKI, Jap. stad op Niphon. 145. 41. L en 34. 12. N. B.

TINAQUILLO, Z. Amer. volkpl. van Carraccas, prov. Venezuëla.

TINAREH, de hoofdpl. van Wady Mahaws, in Nubië, zijnde een kasteel op eene rots, bij het kleine dorp Orourki, met vele ruïnen van Koptische kerken.

TINAVAY, O. Ind. riv., prov. Oude.

TIN BOUTIS, O. Ind. eil., rijk Jahore, schiereil. Malakka.

TINCHEBRAI, Fr. stad, dep. Orne, arr. Domfront, met 3,350 inw., die fabr. van linnen, garen, leder, spijker en galanterie-waren en handel hebben.

TINCULEN of *Tinzulen*, dorp in Marocco, prov. Tafilet; 40 mijlen Z. W. van Tafilet.

TINDAL en WATTS, groep van 5 eil., tot de Marshalls eil. behoorende, 187. 53. L. en 10. 38. N. B.

TIND, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 2,420 inw.

TINDAG, haven op het Aziat. eil. Magindanao.

TINDARO, Sicil. stad, nabij Messina.

TINDSIÖE, Noorw. meer, stift Christiansand.

TINDTARUK, O. Ind. dorp, prov. Guzeratte, met heilige bronnen.

TINE, TENOS of *Istendil*, Turk. eil. in den Archipel, sands. Andros, door een smal kanaal van Andros gescheiden, en op ruim 4 V. M., 24,800 inw. bevattende, vol bergen, met eenen meestal dorren en steenachtigen grond, welke echter niet ondankbaar is, en door eene menigte stroomen (die het oudtijds den naam van *Hydrissa* gaven), bespoeld. Het brengt wel niet genoegzaam tarw, maar wel gerst, moesgroenten, boonen, erwten, vijgen, oranjeappelen, eenige andere vruchten en genoegzaam katoen op; en men heeft er aanzienlijke schapen- en geitenfokkerij, welke wol en kaas levert; bijenteelt en visscherij, en vooral zijde, waarvan eene aanzienlijke hoeveelheid wordt uitgevoerd, en nog grooter hoeveelheid op het eil., tot kousen, veters, lint, enz. wordt verwerkt. De grond is altijd met vlijt en zorgvuldigheid bebouwd; men vindt er geen ledigganggers. Mannen en vrouwen, allen zijn werkzaam. De mannen zijn landbouwers, kunstenaars, matrozen of daglooners. De vrouwen nemen de huishouding waar, passen de zijdewormen of het vee op, of breijen en weven. De meisjes van dit eil. worden voor de vlijtigste van den Archipel gehouden, en het eil. zou een paradijs zijn, indien niet de Noordenwind voor het anders zachte klimaat zeer nadeelig was, droogte en dorheid met zich bragt, en de Z. wind door hevige stormen, soms groote verwoestingen aanrigtte. Ook was er geen eil., dat zoo veel vrijheid en rust genoot, daar geen Turk de inw., zelfs door zijne tegenwoordigheid, hinderde. Het eil. had zijne eigene regering, waartoe de inw. jaarlijks de braafste en meest verdienstelijke inw. verkozen. Er was een roomsche bisschop en grieksche protopope. De jaarlijksche opbrengsten, die 36,284 piasters bedroegen, werden stiptelijk naar Konstantinopel gezonden. De hoofdstad is St. Nicolo.

TINDTHOLM, een der Faroër eil. ten Z. van Waagoë.

TINEA, Jonisch vlek, aan de O. kust van het eil. Cefalonia.

TINEC, zie Teinitz.

TINEDALE, Eng. dal, gr. Northumberland.

TINEH, of *Thineh*, stad in Neder Egypte, aan de Middell. zee, in eene onvruchtbare vlakte, met de ruinen van *Pelusium*. 50. 16. L. en 30. 55. N. B. 2. Afr. stad van Tripoli. 36. 58. L. en 30. 5. N. B.

TINELLO, Sard. eil., hert. Genua, Riviera di Levante.

TINEN, zie Knin.

TINEO, of *Cangas de Tineo*, Spaan. vlek, prov. Asturië.

TINETZ, zie Teinitz.

TINEVELLY, of *Tirunevelly*, O. Ind. distr., prov. Carnate, de Z. punt van het schiereil., waarin kaap Comorin, en op 304 V. M. 609,695 inw. bevattende, ten W. berg- en verder heuvelachtig, aan de kust zandig, en van binnen door de Tand-Aroo, Veyp-Aroo en Perç-Aroo of *Tambrawani* bespoeld. De kapen zijn behalve Comorin, de Manapar en Oostkaap. De voornaamste voortbrengsels zijn: rijst, katoen, koren, kaneel, notemuskaat, koffij en andere vruchten. Ook is hier eene belangrijke parelvisscherij. 2. Hoofdstad, de zetel van eenen zillah-Court enz., aan de Potschi-Aros, in eene vlakte, groot en volkrijk, met katoenweverij en handel. 95. 55. L. en 8. 48. N. B.

TING, Chin. stad van den 2 rang, prov. Petcheli.

TINGANO, kleine riv. aan de O. kust van Malacca, die in de Chinesche zee valt.

TING-CHAN, stad van Corea; 10 mijlen Z. O. van Haimen.

TINGNEWIT, plaats in de woestijn van Sahara, aan de baai du Levrier, tusschen kaap Blanc en St. Anna.

TINGER, bergketen op het eil. Java.

TINGEWICK, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

TING-FAN, Chin. stad van den 2 prov. Koeitcheou.

TINGHAIHIEN, Chin. stad, prov. Tchekiang, op het eil. Tscheu, met eene haven, alwaar de Engelschen onder MACARTNEY in 1793, aanlandden.

TINGI, groep kleine eil. in de Chin. zee, bij de O. kust van Malacca. 122. 7. L. en 2. 23. N. B.

TINGLEF. Deen. kersp., hert. Sleeswijk.

TING-NGAN, Chin. stad, prov. Kanton, op het eil. Hainan.

TINGO, twee volkpl. in Peru, de eene in de prov. Ica, en de andere in de prov. Chachapayas.

TINGORAN, klein eil. in de Chin. zee, bij de O. kust van Malacca. 121. 19. L. en 4. 8. N. B.

TINGPIENHIEN, Chin. stad, prov. Yunnan.

TINGRE-COTTAH, O. Ind. stad, prov. Sa-

Salem.

TINGRI, Chin. vesting in Thibet, rijk van den Bogdo-Lama, met eene voorstad en handel.

TINGRITH, Eng. dorp, gr. Bedford.

TING TAO, Chin. stad van den 3 rang, prov. Shantong.

TINGTCHEOU, Chin. stad van den 1 rang, prov. Fokiën. 134. 50. L. en 25. 48. N. B.

TINGUA, Z. Amer. riv. in Chili, prov. Maule, die in de Maule valt.

TINGUINDIN of *Tinguirindin*, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

TINGUIRIRICA, Z. Amer. riv. in Chili, die in de Rapee valt.

TINGVOLD, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 3,500 inw.

TINGWALL, WEISDALE en WHITENESS, vereenigde Schot. prov. op Hitland, met 2,000 inw.

TING-YUEN, Chin. stad, prov. Yunnan. 2. Chin. stad, prov. Kiang-nan. 3. Chin. stad, prov. Kiansi. 4. Chin. stad, prov. Setchuen.

TINIAN, een der Ladronen of Marianen eil. 2. Zie Santa Mariana.

TINIC, Galicisch vlek en abdij, kreits Myslenice.

TINICUM, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Delaware. 2. Vlek aldaar, gr. Bucks, met 1050 inw.

TINIE, zie Neugedeyn.

TINIEC, zie Tinic.

TINISCHT of *Tynistic*, Boh. vlek, kreits Königingrätz, met 190 huizen.

TINITIVES, stam van Amerikanen, aan den mond van den Orinoco, in Z. Amer.

TINJIAH, zie Tanger.

TINJULIEN, Afr. stad van Sahara, ten Z. van Marocco.

TINKALINSK, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

TINKER'S CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die in de Cuyahoga valt.

TINKERS ISLAND, een der Elizabeths eil., in de N. Amer. Rep., bij de kust van Massachusetts.

TINKERUHIEN, Chin. stad, prov. Petcheli.

TINKLETON, Eng. kerspel, gr. Dorset, met 900 inw.

TINLEYSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Goochland.

TINMOUTH, vlek in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Rutland, met 1,000 inw., zaagmolens, smederijen en duifsteenholen.

TINNEVELLY, zie Tinevely.

TINEWARE WADDEE, corle of distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.

TINNIS, Schot. riv., gr. Roxburgh.

TINO, Sard. eil., hert. Genua, Riviera di Levante. 2. Zie Tine.

TINOSO, Spaan. kaap, aan de kust van Murcia. 37. 30. N. B.

TINQUIDDIN, vlek in Mexico, in Alcaldia Mayor, prov. Mechoacan.

TINSK, Rus. stad, gouv. Simbirsk en eene in 't gouv. Irkutsk, met 1200 inw. en fabr.

TINSLEY, Eng. vlek, gr. York, met 1000 inw.

TINTA, prov. van Peru, zie Canes en Canches.

TINTAGELL, Eng. D., gr. Cornwallis.

TINTANGE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 250 inw.

TINTENIAC, Fr. dorp, dep. Ille en Vilaine, arr. Hede, met 200 inw.

TINTERN, Eng. kersp., gr. Monmouth. 2. Ier. dorp, gr. Wexford.

TINTIGNAC, Fr. D., dep. Corrèze.

TINTIGNY, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 1000 inw.

TINTINHULL, Eng. kersp., gr. Somerset.

TINTIPAN, Z. Amer. eil. van Nieuw Granada, prov. Carthagena.

TINTO, Spaan. riv., prov. Catalonië. 2. Schot. heuvelketen, gr. Lanark. 3. Z. Amer. riv., aan de Muskito kust, distr. Toguzgolpa, valt ten W. van kaap Camaron, in de zee der Antilles.

TINTSCHEUFU, Chin. stad, prov. Fokiën, aan de Hankiang, met het bestuur over 7 steden.

TINTSIANGHIEN, Chin. stad, prov. Schansi.

TINTWISTLE, of *Tingetwissel*, Eng. kerspel, gr. Ches, met 1350 inw.

TINUL, kleine Z. Amer. riv. in het dal der Amazonen riv.

TINWALD, Schot. kersp., gr. Dumfries, met 1200 inw.

TINWELL, Eng. dorp, gr. Rutland.

TINY, Eng. vlek in Canada, Home distr.

TINYUENHIEN, Chin. stad, prov. Yunnan.

TINZ, 2 Pruis. dorpen, regdst. Breslau.

TINZULIN, vlek in Marocco in Tafilet.

TIOCKOSU, Zweed. bergketen der Kiolen in Falu-län.

TIOEUS, eil. bij de stad Kupang, op het O. Ind. eil. Timor.

TIOGE, gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 4,020 inw., door de Tioga, met de Crooked en Cawanisque bespoeld. De Westzijde is eene vruchtbare vlakte, door de Piana bespoeld. De hoofdpl. is Wellsborough.

2. Gr.

2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, met 16,970 inw., door de beide armen der Susquehannah, met de Oswego, Pipe, Cayuga, Wincop, Buffel, Newton- Patterson Creek bespoeld. Behalve de Gooseberry heuvels is het land vlak, en waar het niet bebouwd is, met digte bosschen bedekt. Er zijn vele wol-, katoen- en linnenweverijen. De hoofdplaats is Spencer. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Tioga, met 800 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep. prov. Nieuw. York, gr. Broome, met 500 inw. 5. Riv. der N. Amer. Rep. gr. Pennsylvanië, een tak van de Susquehannah.

Tiogawmien, of *Welled Sidi*, onafhankelijke Arab. staat in Biledulgerid.

Tiolöe, Noorw. eil., stift Nordland.

Tiomöe, Noorw. eil., stift Aggerhuus, bij Rotteroë, in de Christiania-fiorden behoorende.

Tione, Oosteur. stad in Tirol, aan de Sarca; 6 mijlen W. van Trent.

Tiookea, een der Koning George's eil. door Byron ontdekt.

Tioren, Noorw. eil., stift Christiansand.

Tiörn, groote Zweed. scheer, Gefleborg-län, tusschen Marstrand en Orust, welke veel weiden heeft, en welker inw. voornamelijk van de veeteelt en visscherij bestaan.

Tiörnig, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 1450 inw.

Tiosen Koak, zie Corea.

Tioughnioga, riv. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, die in de Chenango valt.

Tipasa, Afr. gebergte in Marocco, bij de golf van Cabes.

Tipera, Tipra of *Tipura*, O. Ind. distr. in Bengalen, aan de golf, op 300 V. M., 750,000 inw. bevattende, met veel berg en bosch, waarin veel elefanten, brengt veel betel en arekanoten, de beste in Indië, rijst en katoen voort. De hoofdstad is Camilla.

Tipirin, Amer. volkpl. van Caraccas, prov. Cumana.

Tipitapa, dorp in Midden Amer. prov. Nicaragua..

Tipoos, volksstam in het binnenland van Afrika, aan het gebergte.

Tippacanoe, riv. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, die in de Wabach valt.

Tippach, dorp in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach.

Tipperary, Ier. gr., tusschen Galway, King's, Queen's, Kilkenny, Waterford, Cork, Limmerick en Clare, of tusschen 9. 16. en 10. 18. L. en 52. 14. en 53. 9. N. B. gelegen, en op ongeveer 7 V. M. 180,000 inw. bevattende. Het gr. wordt door het gebergte Plemdhe-Madina, in twee ongelijke deelen gedeeld, waarvan het N. alleen uit bergen, dalen en moerassen bestaat, en eenen schralen, weinig vruchtbaren grond, maar vele romaneske partijen heeft; terwijl de andere eene der vruchtbaarste oorden van Ierland, heuvelachtig, en met de schoonste korenakkers en grasrijkste weiden bezet is, en de voormalige moerassen grootendeels in weiden en aardappelland herschapen zijn. Verder vindt men hier het Gally gebergte, den Ben-Beacon, Slewnamucks, Mountains, Benduth en Montdevils Bitgebergte. De riv. zijn: de Shannon, Suir en vele kleinere; Lough Derg is het voornaamste meer. De luchtsgesteldheid is helder en gezond. De voortbr. zijn: schoone tarw, gerst, haver en aardappelen, veel vlas en eenige boomvruchten. Hout is er niet, maar veel turf en steenkolen. Ook is hier de eenigste loodmijn in Ierland. In het N. heeft men vooral schapenfokkerij; in het Z. meer rundvee, en veel meer melkerij en vetweiderij. Van fabrijken heeft men garen- en wolspinnerij, fabrijken van grove wollen stoffen, whiskybranderijen (bijzonder uit aardappelen), enz. De uitvoer bestaat in: meel, vet vee, kaas, boter, enz. en garen. Het gr. wordt in 12 baronniën verdeeld. De hoofdplaats is Cashel. 2. Vlek in voorn. gr.

Tipra, zie Tiperak.

Tipsa, Tibassa of *Tipasa*, stad in Algiers, prov Constantine, eene grensvesting tegen Tunis, met vele ruïnen.

Tipton of *Tibbington*, Eng. kerspel, gr. Stafford, met 4,800 inw. en fabrijken.

Tipuanis, Z. Amer. riv. van Peru, op de grenzen der prov. Tarya.

Tipui, Afr. onafhankelijk rijk, aan de O. kust in Sena.

Tipurah, zie Tipera.

Tiputini, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Mainas.

Tiquabos, Spaan. vlek, op het W. Ind. eil. Cuba, ten Z. van de Ripesbaai.

Tique, Z. Amer. riv. van Caraccas, prov. Cumana.

Tiquicio, 2 volkpl. in Nieuw Granada, prov. Antioquia.

Tiquiligasti, volkpl. van Z. Amer., prov. Tucuman.

Tiquiri, Spaan. volkpl. op het W. Ind. eil. Cuba, aan de Z. kust.

Tiquina, volkpl. van Peru, prov. Oma-

Omasuyos, aan de Z. kust van het meer Titicaca.

TIR, plaats in Beludschistan, in het lands. Sind, distr. Rona. 2. Stad in Afghanistan, lands. Khorassan. 3. Perz. dorp, prov. Fars.

TIRA, tak van de Aldan in Aziat. Rusland.

TIRACH, Beij. riv., Neckarkreits.

TIRAGHT, eil. in de Atlantische zee, bij de W. kust van Ierland; 3 mijlen Z. W. van Dunmore Head.

TIRAMAYINOTOO, O. Ind. riv., prov. Salem en Barramahal, bij Salem.

TIRAN, Arab. eil., prov. Hedsjas, voor de golf van Akabu, slechts eene granietrots, maar met eene goede baai.

TIRANA, Turk. stadje, prov. Rumili, sands. Ilbessan, met 1500 inw.

TIRANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Sondrio, met 2750 inw. en fabrijken.

TIRANVACORE, zie Travancore.

TIRASPOL, Rus. stad, gouv. Cherson, aan den Dniester, met 2,000 inw.

TIRAXANA, distr. op het Afr. eil. Canaria, met 2,000 inw.

TIRE, TIRIA of *Tireh*, Turk. Aziat. stad, hoofdpl. van het sands. Aidin, in Natolië, in eene vruchtbare en wel bebouwde vlakte, waarin verscheidene *Tumuli* gevonden worden, aan den voet van eenen berg, met vele moskeën, een bedehuis, Turksche en Grieksche inw. en aanzienlijken handel. 45. 31. L. en 31. 4. N. B.

TIREBOLI, zie Triboli.

TIREE of *Tirey*, Hebridisch eil., gr. Argyle, 4 mijlen lang en ½ breed, en op 1½ V. M., 3,190 inw. bevattende. Het is het vlakste van al de eil., en heeft slechts 5 of 6 groene heuvels, maar wel 24 kleine meren. De grond is goed, en de inw. bouwen haver, aardappelen en vlas, hebben kleine sterke paarden, rundvee en geiten, en bestaan verder van visscherij en kelpbranden. Ook vindt men er ijzer, marmer en vooral kalk.

TIRESCHA, O. Ind. riv., in 't N. der prov. Bengalen.

TIREY, zie Tireh.

TIREYMEG, meer in N. Amer., op 270. 46. L. en 61. 52. N. B.

TIR-EOGHAIN, zie Tyrone.

TIRGOWISCHT, zie Tergovista.

TIRGSCHOARA, Turk. stad in Walachië, aan de Witijen en een klein meer, met 3 kerken.

TIRGUSCHIULUI, Turk. stad in Walachië, hoofdpl. van het distr. Gorsy.

TIRGUSHNA, Turk. vlek, land Romanië, sands. Perserin.

TIRHALA of *Trikala*, Turk. sands., prov. Romanië, het grootste deel van het oude Thessalië en van den Zuidelijken zoom van Macedonië bevattende, en tusschen de distr. van den Kapudan Pacha, Salonica, de Egeïsche zee, de golf van Isdin, Egribos, Ainabachti, Karli-Ili en Jannina, of tusschen 39. 30. en 41. 1. L. en 39. 12. en 40. 8. N. B. gelegen, en op 170 V. M., 320,000 inw. bevattende. Het is een zeer vruchtbaar oord, ten N. met een deel van het Hellenisch gebergte, waarin de Olympus der Hellenen, 6,120 voeten hoog, en in een der takken, de Kissavos (*Ossa*) en Petras (*Pelion*); terwijl ten Z., de Agrafa of Mezzova, de *Pindus* der ouden, gevonden wordt. Tusschen deze bergen ligt het land met eenige heuvels en kleine bergen, overal vruchtbaar, goed bebouwd, en door de Kostum of Salambria, de *Peneus* der ouden, met eenige takken bespoeld. Echter is er hier en daar gebrek aan water. Hier is het beroemde dal van Tempe, zoo menigmaal door dichters, schoon wel eens wat te overdreven, bezongen. Behalve bij de stilstaande wateren, is de lucht gezond. De hoogten der bergen hebben eikenboomen en struikgewas, maar lager plantaadjen, kastanjes, enz.; terwijl het land met rozemarijn, lavendel, tijm, mirt en allerhande welriekende bloemen en kruiden is versierd, die tot de toppen der heuvels opklimmen. In de vlakte heeft men uitmuntenden tarw, maïs, gerst, rijst, weinig tabak, veel katoen, vlas, hennep en meekrap. De tuinen zijn van de beste moesgroenten voorzien; vooral met meloenen, uijen en komkommers, en de heggen met druiven, die goeden wijn en rozijnen opleveren. Men ziet er verder schoone kudden rundvee, buffels, geiten en schapen, veel zijdewormen en bijen. Men verzamelt er galnoten; doch de visscherij is van weinig belang. Men houdt er gevogelte, ook ganzen, die anders in het wild zeldzaam zijn, en in het wild zijn er hazen. Onder al de sands. des Turkschen rijks is dit een der nijverste. Men vindt er overal zijde- en katoenspinnerijen, en in de steden de aanzienlijkste katoen- en zijdefabr., verwerijen, looijerijen, tabakskerverijen, enz.; welker voortbrengsels, zoowel als koren, ruwe zijde, wol, huiden en galnoten, uitgevoerd worden. De inw. zijn Turken, Arnauten, heidenen, enz. Zij zijn zeer vlijtig, doch minder tot den handel geneigd. 2. Hoofdstad aan de Salambria, de zetel van

eenen

eenen Griekschen bisschop, aan het gebergte Mama, met een klein kasteel, verscheidene moskeën, Grieksche kerken, een bedehuis, Grieksch collegie, baden en 5,500 inw., meestal Grieken, die garenweverijen en looijerijen hebben. Hierbij is een bergpas naar Jannina, die met weinig manschappen kan verdedigd worden.

TIRHOOT, O. Ind. distr., prov. Bahar, op 255 V. M. twee millioenen inw. tellende, en door de Bogmutty, Gunduck, enz. bespoeld. Het brengt overvloed van suiker, indigo, salpeter, opium, tabak, peper, geel hout en rijst voort, en heeft ten N. veel bosch. De hoofdplaats is Rayepoor.

TIRI, O. Ind. vlek in Afghanistan, prov. Pischaur, hoofdplaats van het land der Khattaks.

TIRIA, Nederl. riv., prov. Namen.

TIRIM, Chin. riv. in Turfan, valt in het meer Lop of Lok.

TIRINIDARO, volkplanting in Mexico, intend. Valladolid, met 100 Indiaansche huisgezinnen.

TIRKA, stad in Midden Afrika, volgens Arab. aardrijkskundigen der 12 eeuw. Men heeft van dezelve echter geene nadere berigten.

TIRKSCHLEW, Rus. stad, gouv. Wilna.

TIRKUT, een tot nog toe zeer onbekende staat in Midden Azië.

TIRLEMONT, zie Tienen.

TIRLEY, Eng. kersp., gr. Glocester.

TIRMUZ, stad in Onafhankelijk Tartarije, lands. Hissar, waar de Amur bevaarbaar wordt.

TIRNAU, zie Turnau en Tyrnau.

TIRNAVA, Turk. stad, prov. Romanië, sands. Nicopoli, zetel van eenen Griekschen bisschop, op eenen heuvel, met een kasteel, 5 poorten, 8 moskeën, verscheidene Grieksche kerken en synagogen en 8000 inw.

TIRNITZ, Boh. dorp, kr. Leutmeritz.

TIROL, Oostenr. gr., tusschen Beijeren, het land Boven den Ens, Illyrië, het Lomb. Ven. koningrijk, Zwitserland en de Bodenzee, of tusschen 27. 13. en 30. 17. L. en 45. 39. en 47. 46. N. B. gelegen, en op 520½ V. M., 717,520 inw. bevattende. Het geheele land is door hemelhooge en met altijddurende sneeuw en ijs bedekte bergen bezet, die door hunne ijsbergen, hier *Ferners* genoemd, holen en diepe afgronden, trotsche en vreesselijk prachtige natuurtooneelen vertoonen. De voornaamste gebergten zijn: de Rhetische Alpen, waartoe de Orteles of Ortelerspits, ruim 14,000 voeten hoog; de Tschernowand, Plattykogel, Sollstein, Brenner, enz. behooren. Onder de ijsbergen, die dwars door het land loopen, zijn: de Gebatsch- en Rofner-Ferner de voorn. der Alpen. De Norische Alpen, die ook een klein gedeelte van het land aandoen, hebben hier den Gross-Glockner, als de hoogste punt. Verder bestaat het land uit vele schoone dalen, waarvan er 29 bewoond zijn. Onder de menigvuldige beken en riv. zijn de voornaamste, de Etsch of Adige, met de Nos of Neisz, Passeir, Eisack en Avis; de Brenta, de Drave, met de Iset, de Gail, Isar, Lech en Iller, die allen hier ontspringen; verder de Inn, Rijn, enz. Onder de kleine meren is het Achenmeer het voornaamste; terwijl de Bodenzee en het Lago di Garda het land voor een klein gedeelte bespoelen. Gezondheidsbronnen zijn er in groote menigte. De lucht is er zuiver en gezond, doch de sirocco ook hier nadeelig; in sommige dalen is de hitte zeer groot. De voortbr. zijn: paarden, schapen, rundvee en varkens; verder wild, ook wilde geiten (doch zelden steenbokken), mormeldieren, tam en wild gevogelte, vooral veel kanarievogels, minder visch, bijen en zijdewormen; verder koren, ook boekweit en maïs, tuinvruchten, vooral aardappelen, en in het Z. ook fijne vruchten, wijn, tabak, vlas, hennep, hout en schoone kruiden. Uit het delfstoffelijk rijk is er goud, zilver, koper, lood, ijzer, galmei, marmer, albaster, molen- en vuursteen, groene aarde, aluin, kobalt, kwikzilver, zwavel en steenkolen. De inw. zijn meestal van Duitsche, slechts eenigen van Italiaansche afkomst. Zij zijn goed- en openhartig, eenvoudig, doch zeer bijgeloovig, maar moedig, vooral in het beklimmen der bergen, en, op weinige joden na, allen van den roomschen godsdienst. Er zijn 2 lyceën en 6 gymnasiën, benevens vele lagere scholen. De standen zijn in adel, geestelijken, burgers en boeren verdeeld. De middelen van bestaan zijn: weinig landbouw, wijnoogst, veel boomvruchtenteelt en bosschen, sterke veeteelt, bijzonder ook kanarievogelsfokkerij, eenige zijdeteelt, veel mijnwerken, weinig fabrijken, meest in spinnerijen, metaal- en kantenfabr., glasblazerijen en papiermolens bestaande. De uitvoer bestaat in: zijde, ijzer- en staalwaren, zout, pik, tabak, wol, wijn, boomvruchten, citroenen, paarden, hoornvee, kaas, boter, houtwaren, mond-

trom-

trommels, kanarievogels, enz.; echter trekt het land het meeste voordeel van den verzendingshandel; daar hier veel doorvoer van goederen is, en de wegen uitmuntend zijn. Vele inw. zoeken hun bestaan ook buiten'slands, of worden reeds vroeg naar elders gezonden. De keizer van Oostenrijk regeert hier als graaf; echter is zijne magt door landstenden (uit de geestelijkheid, ridderschap, steden en boerenstand bestaande, welke eenen landhoofdman tot voorzitter hebben) bepaald. Het gouv. heeft zijnen zetel te Innsprück. Er is hier geene conscriptie; het land heeft alleen een regiment jagers; de inkomsten worden op $2\frac{1}{2}$ millioenen guldens gerekend. Het land wordt met Vorarlberg, in 7 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Innsprück.

TIRON, Spaan. tak van de Ebro, prov. Burgos.

TIRONNEAU, Fr. stad, dep. Sarte.

TIRON, zie Tirun.

TIR-OWEN, zie Tyrone.

TIROZGHUR, Ind. stad, prov. Hyderabad, met veel handel en wel bevolkt.

TIRRELL, Eng. dorp, gr. Westmoreland. 2. Volkpl. op het W. Ind. eil. Barbados, kerspel St. Lucia.

TIRRELY of *Tirrif*, een der Westersche eil., bij Schotland.

TIRROUPMIOU, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.

TIRSCHENREUTH, Beij. stadje, Opper Mainkreits, met 1750 inw. en fabr.

TIRSCHITZ, zie Trschitz.

TIRSCHTIEGEL (OUDEN NIEUW), STARY of *Stary en Nowy-Trzciel*, Pruis. dorp, regdst. Posen, met 1870 inw.

TIRSEN, Rus. stad, gouv. Lijfland.

TIRSOOLGOONGA, tak van de Gundak, in de Ind. prov. Nepaul.

TIRSRUM, Zweed. dorp, Linkioping-län.

TIRTAPURI, stad in Tibet, rijk van Bogdo Lama, aan de Sutuledje, de zetel van eenen lama, waar veel bedevaartgangers komen.

TIRTSCHEU, Chin. stad, prov. Petcheli, aan de Tamho, met pagoden van 3 verdiepingen, eenen ouden toren van 11 verdiepingen en 3 triumfbogen. 132. 48. L. en 38. 32. N. B.

TIRUA, klein Z. Amer. eil., in de Stille Zuidzee, bij de kust van Chili, op 38. 30. N. B.

TIRUHA, Z. Amer. riv. van Chili, distr. Tolten-Baxo, die W. waarts in zee loopt, bij de kaap van dien naam

TIRUN, lands. op het O. Ind. eil. Borneo, aan de N. O. kust van de baai St. Lucia, tot aan kaap Kancungan, door verscheidene beken en riv., onder welke laatste de Barow of Kurau de voornaamste is, bespoeld. De kust is laag; de gebergten worden door vruchtbare dalen afgewisseld. Het voornaamste voortbrengsel is de sagoboom, die ook het voornaamste artikel van koophandel oplevert. De bosschen leveren honig en was, rotting- en ander riet, goede masten, en in de bergen vindt men goud. De inw. zijn Dayaks, van welken de stam der Eindabaërs in het binnenland, en de Tedongs, aan de kust wonen, welke laatste zeeroovers zijn, en ook menschenvleesch eten. Hunne taal is niet bekend. Beide stammen staan onder kleine opperhoofden, die meestal met elkander in oorlog zijn. Steden zijn er even min als er eenig verkeer met Europeanens. 2. Zweed. kerspel, Malmohus-län.

TIRUNEVELLY, zie Tinevelly.

TIRUS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, aan de vaart van Sneek naar Franeker.

TIRUSWIND, Perz. stad, prov. Fars, met karavaan handel.

TIRUTSCHINAPALLY, zie Tritschinapally.

TIRUVANKODA, TIRUVANKADAR of *Tiruvankor*, zie Travancore.

TIRWAN-ANGANY, O. Ind. stad, prov. Malabar.

TIRYSIÖE, Noorw. meer, stift Aggerhuus, dat het water der meren Kröderen, Spirillen en Randsfiorden ontvangt.

TISADO, Turk. dorp, sand. Andros, eil. Fine.

TISAREN, Zweed. meer, Oerebro-län.

TISBURY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Dukes, met eene haven en 1200 inw.

TISCHINGEN, zie Dischingen.

TISCHIT, plaats in het W. deel der woestijn van Sahara.

TISCHKOWO, Rus. vlek, gouv. Kaluga.

TISCHKOWKA, Rus. vlek, gouv. Cherson.

TISCHNOWITZ, Morav. vlek, kreits Brünn, niet ver van de Schwarza, met 1200 inw.

TISCHULUMBA, zie Tissu-Lumbu.

TISERET, plaats in Marocco, lands. Suse, ten Z. der zilvermijnen.

TISHEET, plaats in de woestijn van Sahara, met eene zoutmijn, uit welke veel zout naar den Niger gezonden wordt.

TISJÄN-AN, tak van de Angermann-A, in Zweedsch Wester Norrlands-län.

TISJÖ, Zweed. meer in Falu-län, 9 V. M. groot.

TISMANA, Turk. vlek in Walachië, met 2000 inw.

TISNAREN, Zweed. meer, Nyköping-län.

TISQUI, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die N. N. W. in de Rio Blanco valt.

TISQUIUU, meer in N. Amer. 282. 1. L. en 56. 10. N. B.

TISSA, Boh. dorp, kreits Leutmeritz, met 900 inw.

TISSELSKOG, Zweed. kerspel, Elfborg-län.

TISSEN, zie Illertissen.

TISSER GEBERGTE, tak van het Apalachisch gebergte, in N. Amer.

TISSINGTON, Eng. kerspel, gr. Derby.

TISSLING, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 530 inw.

TISSOLCS, zie Teiszholz.

TISSOWITZ of *Tisszolz*, zie Teiszholz.

TISSU-LUMBU, TISCHULUMBA of *Trascilhumba*, stad in Tibet, hoofdstad en residentie van den Bogdo Lama, gelijk ook van den Chineschen onderkoning en verdere ambtenaren, niet ver van den Buranpoeter in een dal, door rotsen omringd, en uit een groot klooster van 3 à 400 huizen bestaande, waarin de *gylonge* wonen, en verder uit tempels, grafiomben en het paleis van den *bogdo-lama*, waarin ook zijne bedienden wonen. Alle huizen zijn van den grond af opgemetseld, laag, met 2 verdiepingen, en van boven met eene borstwering, die boven het dak uitsteekt. Om de stad zijn eenige buurten, waarin de leeken wonen, die handwerken en handel hebben. 106. 36. L. en 29. 4. N. B.

TISTA, O. Ind. riv. in Bengalen, die in het Himalayah gebergte ontspringt, en in den Ganges valt.

TISTARP, Zweed. dorp in Christianstadt-län.

TISTED (OOST en WEST), 2 Eng. kerspels, gr. Southampton.

TISZSZA, zie Teisz.

TITA (ST.), klein eil. in de Stille Z. zee. 208. L. en. 63. 51. N. B.

TITAN, zie Levant.

TITARPOOR, O. Ind. stad, prov. Agra.

TITCHFIELD, Eng. riv., gr. Southampton. 2 Vlek op het W. Ind. eil. Jamaïca, gr. Surrey.

TITCHMARCH, Eng. dorp, gr. Northampton.

TITCHWELL, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 900 inw.

TITEROA of *Tithuroa*, groep van 7 lage eil., 6 mijlen van Otaheiti, waaraan zij onderworpen zijn. 228. 9 L. en 17. 2. Z. B.

TITERY, prov. in het binnenland van Algiers, met de hoofdstad Beleda, en het groot moeras Tittery, waardoor de Shellif vloeit.

TITHBY, Eng. dorp, gr. Nottingham.

TITHUROA, zie Titeroa.

TITI, Afr. stad in Burnoe.

TITICACA, meer in Peru, bij Charcas;70mijlen lang,en door rotsen omringd.

TITIGUALFA, vlek in Midden Amer., prov. St. Salvador.

TITIPAN, eil. bij Terra-Firma, in Z. Amer. 301. 52. L. en 9. 52. N. B.

TITIZIGHE, zie Pghiteo.

TITLEY, Eng. kerspel, gr. Hereford.

TITLINGTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

TITMONING, zie Dittmaning.

TITMEG, meer in N. Amer. 278. 46. L. en 62. 15. Z. B.

TITSCHEIN, zie Neu Titschein.

TITSCHI, Rus. stad, prov. Orenburg.

TITSCHING, Chin. stad op Corea, prov. Tcuenlo.

TITSEY, Eng. dorp, gr. Surrey, met 700 inw.

TITTENHANGER, Eng. dorp, gr. Hertford, met 350 inw.

TITTENLEY, Eng. dorp in Cheshire.

TITTENSOR, Eng. dorp, gr. Stafford.

TITTERIE, prov. van Algiers, waarin de hoofdstad gelegen is, die ook de eenigste stad van belang in dezelve is.

TITTERN, Noorw. eil., stift Drontheim, Hitteroë, door visschers bewoond.

TITTERY, zie Titery.

TITTESWORTH, Eng. D., gr. Stafford.

TITTING of *Dieting*, Beij. vlek, Opper Donaukreits.

TITTISARI, zie Tyttisari.

TITTISEE, zie Dittensee.

TITTLE, N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Alleghany.

TITTLESHALL of *Titleshall*, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TITTLING, Beij. D., Neder Donaukr.

TITTMANING, zie Dittmaning.

TITTO, kleine groep der Moluksche eil., bij Bouro.

TITUL, Slavonisch dorp der Militairgrenzen, met 2,850 inw.

TITUMATI, Z. Amer. riv., prov. Darien, die in de Chucunaqui valt.

TIUB, riv. in Mongolië, valt in het meer Tuskul.

TIUI, vlek op het Philippijnsch eil. Manilla.

TIUMEN, zie Tjumen.

TIUSCHKOWA, Rus. derp, gouv. Novogorod.

TITUHEWO, Rus. D., gouv. Tambow.

TIVDIJA, kleine riv. in Eur. Rusland, die aan de W. zijde in het meer van Onega valt. Aan derzelver oever vindt men schoon marmer.

TIVERTON, Eng. stad, gr. Devon, aan de Axe, met scholen, 6,650 inw., die flanel- en sergieweverijen, visscherij en handel hebben. 2. Eng. vlek, gr. Ches. 3. N. Amer. vlek, prov. Rhode-Island, gr. Newport, met 2900 inw.

TIVETSHALL (ST. MARGARET EN ST. MARY), 2. Eng. kerspels, gr. Norfolk.

TIVIOT, zie Cheviot gebergte.

TIVIOTDALE, zie Roxburg.

TIVISA, Spaan. dorp, prov. Catalonië.

TIVOKEA, eil. in de Stille Zuidzee, op 232. 50. L. en 14. 28. Z. B.

TIVOLI en SUBIACO, distr. in den Kerk. Staat, het voormalig gebied der stad Rome, een deel van het oude Campagna, en 113,380 inw. bevattende, en tusschen den Tiber, de Teverone, het gebergte en de zee gelegen. 2. Hoofdstad van het distr., aan de Teverone, de zetel van eenen bisschop, slecht gebouwd, doch met eene ruime markt, die door 2 Egyptische standbeelden versierd wordt; verder eene hoofd en 24 andere kerken, vele schoone landhuizen en 500 inw., die van den olijfbouw en eenigen handel bestaan. Verder zijn hier de schoone waterval van de Teverone, baden en veel Romeinsche oudheden. 30. 28. L. en 41. 58. N. B.

TIVY of *Towey*, Eng. riv. in Wallis, gr. Caermarthen, eene der voornaamste riv. van het Vorst., die in de Caermarthen baai valt.

TIWDIJA, Rus. dorp, gouv. Olonez, met aanzienlijke marmergroeven en 1000 inw.

TIWOANÉ, riv. in het Ind. rijk Anam, lands. Bisch-Tuam.

TIXALL, Eng. dorp, gr. Stafford.

TIXENDALE of *Thrixendale*, Eng. dorp, gr. York, O. gedeelte.

TIXOVER, Eng. dorp, gr. Rutland, met 850 inw.

TIXTLAN, Z. Amer. stad in Mexico, prov. Mexico, met 550 inw.

TIZ, distr. in Beludschistan, met een dorp (het oude *Tiza*).

TIZNADES, Z. Amer. riv. van Caraccas, prov. Venezuëla, die in de Portegueta valt.

TIZZANA, Tosc. dorp, prov. Florence, bij Pistajo.

NB. *De woorden, die men bij* TJ *niet vindt, zoeke men bij* TSCH.

TJALLEBIRD, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, aan den Heerenweg, in het geboomte. Er wordt veel turf gebaggerd.

TJALLEHUIZUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

TJANJOR, een der Preanger regents., op het O. Ind. eil. Java, aan de Zandbogt en het Z. der vuurspuwende bergen, zeer vruchtbaar, doch aan de Z. kust; slechts middelmatig gebouwd, en met vele woeste oorden en bosschen, waarin tijgers, wilde buffels en herten wonen. 2. Hoofd- en residentiestad, wel bewoond.

TJERINGKIN, groot visschersdorp, op de W. kust van Java, aan eene voor praauwen bevaarbare riv., 34 mijlen W. van Batavia.

TJERKYAST, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

TJERKWERD, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met eene graftombe.

TJEUKENMEER, Nederl. meer, prov. Vriesland.

TJIBINONG, dorp op het O. Ind. eil. Java, residentie Buitenzorg.

TJIDAMMER, een der Preanger regentschappen, op het O. Ind. eil. Java, met eene hoofd- en residentiestad van dien naam, en verder bergachtig en weinig bewoond.

TJIDANEE of *Tangerang*, riv. op Java, die bij de reede van Batavia in zee valt, en in den regenstijd breed en sterk stroomend is.

TJIDANG en TJELOCK, dorp op het O. Ind. eil. Java, Preanger regentschap Tjidammer.

TJIKANDI, Nederl. dorp op het O. eil. Java, aan de riv. van dien naam.

TJIDOVEAN, riv. van Java, die bij de baai van Bantam in zee valt; in den regentijd is zij naauwelijks over te komen.

TJILOGA, Afr. hoofdstad van het land Fouta-Toro, in Senegambië.

TJIMANGUS, dorp op het O. Ind. eil. Java, residentie Buitenzorg.

TJILOWIN of *Groote rivier*, riv. op Java, bij Buitenzorg.

TJISEROY, dorp op het O. Ind. eil. Java, resid. Buitenzorg.

TJORN, Zweed. eil., aan de kust van Gotheborg-län.

TJUKEA, zie George's eil.

TJUM, zie Tzum.

TJUMMARUM, Naderl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

TJUMEN, Rus. kreits, gouv. Tobolsk, tusschen 81. 54. en 84. 30. L. en 56. 52. en. 58. N. B., aan het afhangen van het Ural gebergte, en door den Tobol, Tu-

Tura, Peschma en Iska bespoeld, en niettegenstaande de koude, aan de Tura, nog met aanzienlijken landbouw, die allerlei koren, ook boekweit, erwten, vlas en hennep oplevert. Ook is er genoegzame veeteelt, en overvloed van hout en houtgewas. Behalve van landbouw en veeteelt, bestaan de inw. van het vervoeren van goederen, het maken van houtwaren, spinnerij en weverij. 2. Hoofdstad, eene der voornaamste steden des lands, aan de Tamariba, met eene voorstad, 12 kerken, moskeën, Tartaarsche school en 8,000 inw., die looijerijen, zeepziederijen, aanzienlijken handel, landbouw en veeteelt hebben. 83. 14. L. en 57. 8. N. B.

TKANNEE, voormalige zendelingspost aan de kaap de Goede Hoop, thans verlaten zijnde.

TKASERUK, een der Awarische distr. in Rus. Circassië. met 15 dorpen.

TKAUSSIE, tak van de groote Vischriv., in Z. Afrika.

TLACAXLILLA, N. Amer. volkpl. in Mexico, intend. San Luis de Potosi, met 100 Indiaansche huisgezinnen.

TLACHI, dorp in Mexico, prov. Vera-Cruz.

TLACHICHILPA, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 1200 huisgezinnen.

TLACOAZAPAN, volkpl. in Mexico, met 300 huisgezinnen.

TLACOCHAGUAYA, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca, met 370 huisgezinnen.

TLACOLTEPEC, volkpl. in Mexico, prov. Vera-Cruz, met 150 huisgezinnen.

TLACOLULA, dorp in Mexico, prov. Vera-Cruz, met 1000 inw. 5. Volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 270 huisgezinnen. 3. Men vindt in Mexico nog eenige plaatsen van dien naam.

TLACOPAN of *Tacuba*, zie Tacuba.

TLACOTLALPAN, N. Amer. dorp in Mexico, prov. Vera-Cruz.

TLAHUAC, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, veel landbouw en 400 huisgezinnen.

TLAJOMULCO, N. Amer. stad in Mexico, prov. Mechoacan.

TLALCHICOMULA, volkplanting in Mexico, prov. Vera Cruz, met 700 huisgezinnen.

TLALNEPLANTA, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 850 inw.

TLALPUJAGUA, stad in Mexico, prov. Mechoacan, met 500 inw. en zilvermijnen.

TLALTIZAPAN, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 150 huisgezinnen.

TLAMANALCO, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 1360 huisgezinnen.

TLANCHINOL, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 970 huisgezinnen.

TLAOLA, volkpl. in Mexico, prov. Guanaxuato, met 410 huisgezinnen.

TLAPA, distr. en stad in Mexico, prov. Puebla, met 350 huisgezinnen, suikerriet en katoenteelt. Tot het distr. behooren 101 plaatsen.

TLAPOYACA, volkpl. in Mexico, prov. Oaxaca, met 180 huisgezinnen. 2. Volkpl. in Mexico, prov. Valladolid.

TLAPUXAHUA, voorname zilvermijn in de Mexicaansche prov. Mechoacan.

TLAQUILTEPEC, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 134 huisgezinnen.

TLASCALA of *Tlaxcalla*, riv. in Mexico, welke door de prov. Puebla stroomt, en de meeste riv. des lands aan zich trekt.

TLAUTLA, tak van de riv. Guatitlan, prov. Mexico.

TLAXIACO, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 104 huisgezinnen.

TLAZASALCA, hoofdst. van een distr. van dien naam, in Mexico, prov. Mechoacan, met 176 huisgezinnen.

TLAZINTLA, volkpl. in Mexico, prov. Mexico, met 940 huisgezinnen.

TLEMSAN, Afr. prov. van Algiers, ook wel de Westelijke prov. of *Mascara* genoemd, welke zich van Twunt en de gebergten van Trara, tot aan de riv. Masaffran in het Oosten uitstrekt. Het geheele land is vol bergen, en zoo het meer bronnen en beken had, zou het aangenamer zijn dan de Oostelijke prov., daar het van beide de vruchtbaarste is. Zij wordt door onderscheidene stammen bewoond. Men vindt er de baai van Termezen of Tlemsan, de riv. Tafna, enz. De grootste stad is Tlemsan of meer gewoonlijk Tremesen. (Zie dat Art.).

TLETCH, Rus. stad, gouv. Tobolsk.

TLI, Rus. dorp der Osseten in Circassië.

TLICA, vuurspuwende berg in Midden Amer., prov. Nicaragua.

TLINGA, Afr. stad in Schilluck, lands. Kinnana.

TLOSKAU, Boh. heerl., kreits Beraun.

TLUMACZ, Galicische heerl., kreits Stanislawow, aan de beek Tlamacz.

TLUMATSCHAU of *Tlumaszow*, Morav. vlek, kreits Hradisch, met 1080 inw.

TLUSTE, Galic. vlek, kr. Czortkow.

TMAKA, Rus. riv., gouv. en kr. Twer.

TMULGA, dorp van Algiers; 3 uren O. van Sinaab.

TMUTARAKAN, de hoofdstad van het Rus. schiereil. Taman, voorheen *Fana-*

nagotra en *Taman* genoemd, aan de zeeëngte van Jenikale en Tamanskoi-Salin, met muren, maar van binnen zeer verwoest, begint echter te herleven. Zij heeft eene onveilige en slechte haven; ook beteekent de handel zeer weinig. De stad heeft 6 fonteinen, met zeer goed water, dat hier eene zeldzaamheid is, en vele oudheden. Bij de stad is de vuurspuwende berg Prekla en de nieuwe vesting Fanagoria. 53. 41. L. en 45. 2. N. B.

TNIZ, TENEZ of *Tennes*, N. Afr. stad, in Algiers prov. Tlemsan, slecht gebouwd en klein, doch met vele ruïnen.

TOA, riv. op het eil. Porto Rico, die in de haven van Porto Rico valt.

TOA BARA, dorp op Porto Rico, aan de riv. Vegal, met 2,600 inw., die voornamelijk van de visscherij leven.

TOADJO, zie Wadjo.

TOAHOUTA, een der kleinere Sociëteits eil., bij Otaha.

TOAM of *Tuam*, Ier. stad, gr. Galway.

TOANGTSCHEU, Chin. stad op Corea, prov. Hienking.

TOANHOA, stad in Z. Anam, prov. Dinhcath, aan eene riv.

TOAS, zie Taos.

TOARP, Zweed. dorp, Elfborg-län.

TOBA, dorp in Schwarzburg-Sondershausen, ambt Keisla, met 80 huizen. 2. Klein eil. in de Ind. zee, bij de W. kust van Aroo. 152. 55. L. en 5. 8. Z. B. 3. Vlakte in Afghanistan, in het W. deel van het land der Kafers. 4. Lands. aldaar, prov. Kandahar, met eene hoofdplaats van dien naam.

TOBABAC, O. Ind. eil. bij het Philippijnsch eil. Samar.

TOBACCO KEY, klein eil. in de baai van Honduras, bij de kust van Yucatan. 289. 11. L. en 16. 45. N. B.

TOBACCO POINT, kaap aan de O. kust van Maryland, in de riv. Potomack; 12 uren Z. Z. W. van Annapolis.

TOBAER, Z. Amer. volksstam in La Plata, met 500 strijdbare mannen.

TOBAGO (KLEIN), klein eil. bij de O. kust van Tabago.

TOBAK, Rus. vlek, prov. Bessarabië.

TOBARCA, Spaan. stad, prov. Murcia, met 4,000 inw.

TOBAT, distr. in het land der Batta's, op het O. Ind. eil. Sumatra.

TOBATI, Z. Amer. volkpl. in de prov. Paraguay; 10 mijlen ten O. van Assumptiom. 25. 16. Z. B.

TOBATI-GUAZU, Z. Amer. riv. in de prov. Paraguay, die N. N. W. waarts in de Iboïg valt.

TOBATI-MINI, Z. Amer. riv. in de prov. Paraguay, die N. waarts in de Rio Grande valt.

TOBBERCURRY, Ier. dorp, gr. Sligo.

TOBED NIGAURLEDEGH, N. Amer. riv. van Nieuw Brunswijk, die in de St. Jans riv. valt. 310. 10. L. en 46. 50. N. B.

TOBEL, Wurt. dorp, Schwarz Waldkreits, Op. ambt Neuenberg, met 900 inw. 2. Zwits. dorp, kanton Thurgau.

TOBELMILLE, Zwits. dorp, kanton Appenzell.

TOBERDONNY, Ier. dorp, gr. Galway.

TOBERMOREY, Schot. dorp, gr. Argyle, eil. Mull, met 600 inw.

TÖBET, zie Tibet.

TOBITSCHAU of *Towaczow*, Morav. heerl., kreits Olmütz, met 1100 inw. en landbouw.

TOBLACH of *Dobbiaco*, Tyrol. dorp, kreits Brunecken, aan de Reinz.

TOBOL, Rus. riv., gouv. Tobolsk, die bij Tobolsk in den Irtysch valt.

TOBOLGOT, bergpas in de woestijn der Kirgizen, in Tartarije.

TOBOLSK, het Westelijkste gouv. van Siberië, volgens de ukase van den 7 Februarij 1822, in het gouv. Tobolsk, en de prov. Omsk verdeeld; doch daar wij hiervan nog geene bijzondere beschrijving hebben, zullen wij het gouv. nog in zijn geheel beschrijven. Als zoodanig ligt het tusschen de IJszee, met derzelver golven, de Karische zee en golf van Oby, het gouv. Tomsk, de woestijn der Kirgizen en de gouv. Orenburg, Perm, Wologda en Archangel, of tusschen 75. 30. en 99. 50. L. en 53. 10. en 73. 50. N. B., en heeft eene oppervlakte van ongeveer 25,000 V. M. Het getal der inw. wordt niet afzonderlijk opgegeven, maar met Tomsk te zamen, op 887,200 zielen geschat. Het land ligt voor ⅗ boven den 60 graad, waar het eene aaneengeschakelde woestijn is, alwaar eindelijk bijna alle groei ophoudt. Beneden 60 graden, heeft men digte bosschen, die door wijde vlakten worden afgebroken; echter heeft men hier en daar aan de rivieren, stukken bebouwd land. Het Uralisch gebergte maakt de grenzen, doch is met altijddurende sneeuw en ijs bedekt, en heeft eenige voorbergen naar den Ob, en slechts aan den voet van herzelve hout. Onder de golven zijn de Karische zee en de golf van Oby de voornaamste; verder de Tasowskaja-Guba en de golf Naonim. Bij kaap Olenoi ligt het woeste eil. Beloi. De riv. zijn; de Ob, met de Wach, die de Labuseja, Jugan en Pesez, de Irtysch, die de Om, Tara, Osza, Ui,

Szes-

Szestomak, Tui, Ischim, Wogal, Tobol, Denjauha, Konda en derzelver menigvuldige takken ontvangt. Verder de Soswa, Wogulia, Sinja, Kazin, Sob, Polui, Kara en nog vele andere. Groote meren zijn er niet, maar vele op het schiereil., tusschen de Karische zee en de golf van Oby. Op het vaste land zijn de voornaamste: het Kunawal, Uganskoe, Saltan meer, enz. De menigvuldige gezondheidsbronnen worden nog niet gebruikt. De grond is zeer verschillend, en gedeeltelijk geheel onvruchtbaar. Onder de woestijnen of steppen, die gedeeltelijk bebouwd zijn, heeft men de Wogaïsche, Isellische en Ischimsche; echter hebben deze slechts struikgewas, geene boomen. Ook de luchtsgesteldheid is zeer verschillend; doch over het algemeen veel kouder dan elders in Europa, op dezelfde breedte. De weinige landbouw in het Z. levert zomer- en winterrogge en tarw, spelt, maïs, gerst, haver, boekweit, gierst, erwten, hennep, vlas, tabak en in de tuinen eenige keukengroenten, als: rapen, kool, uijen, enz.; verder hop, doch geene boomvruchten. De veeteelt is in sommige oorden eene hoofdbezigheid; niet alleen der zwervende, maar ook der gezetene inw. Zij houden paarden, rundvee, schapen, geiten, varkens, doch buiten hoenders geen gevogelte, en ook zelden bijen. In de koude streken is echter de veeteelt moeijelijk; doch daar hebben de Samojeden groote kudden rendieren en ook honden. De bosschen bevatten beeren, wolven, hermelijnen, sabels, vossen van onderscheidene soort, veelvraten, eekhorens, marders, fretten, lynxen en katten, alsmede elanden, rendieren, herten en hazen, wilde ganzen, eenden en veldhoenders; ook jaagt de Samojeed op otters, bevers, zeehonden en walrussen. Men vindt in de gematigde streken suslics, bobaks, antilopen, gazellen, enz. Verder is de visscherij in de groote riv., zeer aanzienlijk. Het rijk der delfstoffen, bepaalt zich tot een weinig ijzer en vele edele en kostbare gesteenten, bouwsteen, leem, kalk en gips. In de steden heeft men eenige fabr., door kolonisten en bouwelingen aangelegd, namelijk zeepziederijen, looijerijen, fabr. van juchten, linnen, tafelgoed, zeildoek, katoen, papier, glas en op het land vindt men alleen spinnerijen en weverijen; bij de Tartaren tapijtweverijen, borduurwerken en kleine smederijen. De uitvoer bestaat voornamelijk in pelterijen en talk. Het overige is van weinig belang. De binnenlandsche handel is alleen ruilhandel. De voornaamste koopstad is Tobolsk. De inw. bestaan uit Groot- en Klein Russen, Tartaren in onderscheidene stammen; Wogulen, Samojeden en Obische Ostiaken. De meeste inw. belijden den Griekschen godsdienst; vele Tartaren echter den Mahomedaanschen godsdienst en de Samojeden, Ostiaken en eenige Wogulen het Schamanismus. Kunsten en wetenschappen zijn hier nog weinig bekend; echter heeft men te Tobolsk een gymnasium, een geestelijk seminarium en vele lagere scholen, en de Tartaren hebben geregelde jongens- en meisjesscholen. De Ostiaken, Wogulen en Samojeden zijn nog onbekend met de schrijfkunst. Er is geen adel, en het onderscheid tusschen burger en boer is naauwelijks te bemerken, daar de meeste burgers ook boeren zijn. De regering is als in de overige gouv.; het gouv. werd in 8 kreitsen, doch het tegenwoordige wordt in 7 kreitsen verdeeld. De hoofdstad is Tobolsk. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 57. 24. en 61. 2. N. B. en 81. 22. en 90. 10. L., door de Ob, Irtysch, Konda, Towda, Donjanka, Turtas en Tobol, benevens eenige kleine meren bespoeld. De grond is heuvelachtig, en de kreits ligt gedeeltelijk in de koude luchtstreek; doch om Tobolsk is nog eenige landbouw, en overal groote bosschen. Behalve de bij het gouv. genoemde inw., zijn hier ook veel bannelingen, daar Tobolsk de hoofdverbanningsplaats voor misdadigers van de ligtste soort is. 3. Hoofdstad van voorn. kreits en van het geheele gouv., de zetel der gouverneurs en van alle hooge ambtenaren, van eenen Griekschen bisschop en eenen voornamen Tartaarschen geestelijken, aan de zamenkomst der Tobol en Irtysch, met eene oude vesting, eene voorstad, door Bucharen bewoond. smalle en onregelmatige straten, welke door kanalen doorsneden worden, eene fraaije hoofd- en 22 andere kerken, waaronder eene luthersche, 2 kloosters, 2 moskeën, een hospitaal, werkhuis voor bannelingen, een seminarium voor priesters, een gymnasium, eene hoofd-, volks- en andere scholen, eene boekdrukkerij, een huis voor de koepokinenting, 2,300 deels zeer goede huizen, en volgens de laatste berigten, 116,700 inw., die behalve eenige aanzienlijke looijerijen en zeepziederijen der Tartaren, en eenige handwerken der bannelingen, slechts eene fabrijk voor heelkundige instrumenten voor het leger

ger en de vloot hebben, maar verder van den handel in koren en pelterijen en den zeer aanzienlijken verzendings- en commissiehandel bestaan, daar Tobolsk aan den grooten weg van Siberië ligt. Schoon de luchtstreek hier reeds zeer koud is, heeft men om de stad toch nog land- en tuinbouw. In 1790 begon een hol, eene mijl van deze stad vuur te spuwen, hetwelk door eenen nabijgelegenen heuvel gevolgd werd; doch na dien tijd heeft men er niet meer van vernomen. 86. 5. L. en 58. 12. N. B.

Tobosi, Z. Amer. vlek in Midden Amer., prov. Costa Rica.

Toboso, Spaan. stad, prov. Mancha, met 4000 inw., landbouw en fijne vruchten.

Tobrono, volkpl. op het eil. Cuba, met 1200 inw.

Tobuay, eil. in Australië. 33½. Z. B.

Tobulba, Afr. dorp in Tunis, met 1500 inw.

Tobuszko, Croat. dorp der Militairgrenzen, eerste Banaal regiment.

Toby, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Allegany, met 6000 inw.

Toby's Creek, riv. der N. Amer. Rep., die 7 uren beneden Franklin in de Allegany valt. 2. Tak van de N. Amer. Susquehannahriv. in Pennsylvanië.

Tobyhannaz, riv. in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Northampton.

Toca, Indiaansche volksstam in de Rep. Columbia.

Tocachi, Z. Amer. riv. van Quito, die in de Pisque valt. o. 3. N. B.

Tocaigh, baai aan de W. kust van het Austr. eil. Owyhee.

Tocaima, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, gouv. Mariquita, bij de Rio Bogoto. 4. 16. N. B.

Tocalon, Z. Amer. volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan den oever der Magdalena.

Tocama, Z. Amer. volkpl. in Peru, prov. Tucuman.

Tocana, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Tunja, die in de Meta valt.

Tocancipa, volkpl. van Nieuw Granada, prov. Zipaquira, met 1700 inw. en veel veeteelt.

Tocantin, zie Gran Para.

Tocaantines, groote riv., die in Brazilië ontspringt, en op 91 Z. B. in de Rio de la Plata valt.

Tocat of *Tokat*, Turk. stad, pachalik Siwas, op eene hoogte van 3 heuvels, aan den Jekil-Irmak, de zetel van eenen Armenischen aartsbisschop, met muren omringd. Zij heeft eene oude vesting op eene steile rots, naauwe, maar goed geplaveide straten, meestal steenen huizen van twee verdiepingen, vele moskeën, 12 Armenische en Grieksche kerken, 4 kloosters, bazars, koophuizen, baden en 60,000 (volgens Kinneir; Morier heeft 100,000 inw.), die linnen, tapijten, ligte zijden stoffen, knoopen, katoenen stoffen, blaauw en geel marokkijn leder, en vooral veel koperwaren vervaardigen, en eenen zeer aanzienlijken handel in hunne fabrijkwaren drijven, gelijk hier ook vele karavanen doortrekken. De stad wordt door verscheidene beken van water voorzien, heeft goede fonteinen. Om de stad wordt saffraan en zijde geteeld, en ½ uur van dezelve is eene kapel, waarin men wil, dat de Johannes Chrysostomus, zoude gepredikt hebben en begraven zijn. 54. 2. L. en 39. 12. N. B.

Tocaya, dorp in Brazilië, distr. Minas-Novas.

Tocayma, Z. Amer. stad in Nieuw Granada, aan de Pati. 2. Zie Rio de Bogota.

Tocco, Nap. stad, prov. Abruzzo Citeriore. 2. Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 1060 inw.

Tochimilco, stad in Mexico, distr. van dien naam. 103. 1. L. en 19. 10. Z. B.

Tochira, het oude *Teachira* of *Arsinoë*, stad in Tripoli, prov. Bengasi, op eenen heuvel, aan de zee, met dikke muren en torens omringd, waarvan de zijde aan de zee is ingestort, van binnen met verstrooid staande huizen en een vierkant gedenkteeken, met opschriften, die men ook op de stadsmuren vindt, doch in de kalksteenen meest onleesbaar geworden zijn. De heuvel, waarop de stad ligt, is geheel voor graven uitgehold.

Tochmatschi, Rus. vlek, prov. Schirwan, distr. Salean.

Toche, Turk. dorp in Natolië, sand. Kiangari, in het gebergte Kus.

Tochta, Chin. gebergte in Songarië.

Tochtlan, zie Tustla en Tuxtla.

Tocia, Tosia, Tusia, Tussian of *Tussieh*, Turk. stad in Natolië, sands. Kiangari, met verscheidene moskeën, koophuizen en baden. 51. 41. L. en 40. 21. N. B.

Tockenburg, zie Toggenburg.

Tockets of *Toccotes*, Eng. D., gr. York.

Tockholes, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1100 inw.

Tocksmark, Zweed. vlek, Karlstadt-län.

Tocksu, Chin. stad in het land Turfan, ten W. van Turfan.

TOCKUM, zie Tuckum.

TOCKWITH, Eng. dorp, gr. York.

TOCOLUTA, riv. in Mexico, distr. Tampico, die, in eene baai van dien naam in zee valt.

TOCOME, Z. Amer. riv. van Guiana, die in de Hacha valt.

TOCOTA, Z. Amer. riv. van Port. Guiana, die in de Parime valt.

TOCRUR, zie Tucurol.

TOCSON HOTUN, stad van W. Tartarije.

TOC-VERS, klippen aan de N. zijde van het W. Ind. eil. Barthelemi.

TOCUYO, Z. Amer. stad van Caraccas, prov. Venezuëla, aan eene riv. van dien naam, met 10,200 inw., 2 kloosters, weverijen, landbouw en schapenteelt.

TOD, Egyptisch dorp in Op. Egypte, ten N. van Asna of Esné, met ruïnen.

TODHEAD, Schot. kaap aan de O. kust, gr. Kincardine. 15. 35. L. en 56. 51. N. B.

TODBERE, Eng. dorp, gr. Dorset.

TODBURN, Eng. D., gr. Northumberland.

TODD, gr. in de N. Amer. prov. Kentucky, door kleine kreken bespoeld, en 5,500 inw. tellende. De hoofdplaats is Elktown.

TODD'S FORK, N. Amer. riv., prov. Ohio, die in de kleine Miami valt.

TODDENHAM, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

TODDIN, ambt in Mecklenburg-Schwerin, met 6 plaatsen en de hoofdpl. Toddin.

TODDINGTON of *Taddington*, Eng. dorp, gr. Bedford, met 1180 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Gloucester.

TODERO (ST.), kaap aan de W. kust van Sicilië. 30. 25. L. en 37. 57. N. B.

TÖDI, zie Dödi.

TODMORDEN, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 3,650 inw.

TODOR NOVI, Turk. stad in Bosnië, lands. Bosna, aan de Save.

TODOS LOS SANTOS, Jap. eil., tot de groep van Bonus behoorende.

TODOS SANTOS, baai in Mexico, aan de kust van Nieuw Californië, met een dorp van dien naam. 267. 40. L. en 23. 43. N. B. 2. Dorp aldaar, aan de W. kust en 23. 26. N. B. 3. Zie Allerheiligen.

TODSCHIN SCHILLA, gebergte in het N. van Aziat. Rusland.

TODTENHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Minden, met 800 inw

TODWICK, Eng. kerspel, gr. York.

TODTMOOS, Bad. ambt, Treisam kreits, met 10 dorpen en 1300 inw.

TODTNAU, Bad. stadje, Treisamkreits.

TODWA, tak van de Rus. riv. Tobol.

TOEDI of *Dödi*, hoog Zwits. gebergte, op de grenzen der kantons Uri, Glarus en Graauwbunderland, met ijsbergen en ijsvlakten.

TOE HEAD, Schot. kaap op 't eil. Leop 10. 41. L. en 57. 50. N. B. 2. Ier. kaap, gr. Cork.

TOELCHUS DE APIE, distr. van Z. Amer. in Patagonië.

TOELCHUS DE LA CABALLO, distr. van Z. Amer., in Patagonië.

TOENJOLOKER, klein eil. in de Ind. zee, op 150. 18. L. en 5. 30. Z. B.

TOENTSINGCHIN, Chin. eil., prov. Fokiën, in de golf Pumen.

TOFALI, Afr. riv., aan de Sierra Leona kust

TOFGER, vruchtbaar dal in de Aziat. prov. Siwi, in Afghanistan.

TOFIÖ, Rus. eil., prov. Finland, tot de Aland seil. behoorende, bij Wardoë.

TOFT, Eng. kerspel, gr. Cambridge, 2. Eng. buurt, gr. Ches. 3. Eng. buurt, gr. Lincoln. 4. Eng. kerspel, gr. Lincoln. 5. *El* T., vlek in Opper Egypte, tusschen Ombor en Assuan.

TOFT MONK'S of *Monacorum*, Eng. dorp, gr. Cambridge.

TOFTA, Zweed. vlek, Kronaborg-län.

TOFTEDAL, Zweed. vlek, Elfborg-län.

TOFTEN, Zweed. meer, Oerebro-län.

TOFTERYD, Zweed. vlek, Jonköping-län.

TOFTES of *Toftrees*, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TOFTS WEST, Eng. kersp., gr. Norfolk.

TOFUA, zie Ammatafua.

TOGANASCH, Rus. vlek, gouv. Simbirsk.

TOGARY, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

TOGEBAUT, Perz. dorp, in Irak, 27 mijlen N. van Ispahan.

TOGHAN HISSARI, Turk. stad, prov. Karamanië.

TOGINFU, Chin. stad, prov. Koeitcheou, aan de Loakinho, met het bestuur over 8 vestingen en kopermijnen. 126. 39. L. en 27. 58. N. B.

TÖGING, Beij. vlek, Opper Donaukr.

TOGITZ, Jap. vlek, eil. Niphon, aan het meer Fakoneder, met vele tempels, 250 huizen en de plaats voor de zielen der afgestorvene kinderen.

TOGOMI, Jap. stad van Niphon, 27 mijlen W. van Meaco, aan de zee.

TOGOSOHATCHIE CREEK, tak van de Oakmulgee riv., in Georgië.

TOGOW, tak van de Panaschir riv. in Afghanistan.

TOGSTON, Eng. vlek, gr. Northumberland.

TOGU, tak van de Kabul, in Afghanistan.

TOHAN, dorp in Zevenbergen, aan de Militairgrenzen, met lakenweverijen.

TOHAZII, Chin. stad in Turfan, land

land Hami.

TOHEPEOA, dorp der Indianen, in de N. Amer. prov. Alabama.

TOHMAJÄRWI, Rus. kerspel, gouv. Finland, waar de inw. meestal kropgezwellen hebben.

TOHOGNE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche; 1850 inw.

TOHOTCHIE-HOTUN, Chin. Tartaarsche stad, lands. Hami; 10 mijlen N. N. W. van Hami-Hotun.

TOIDA, Rus. vlek, gouv. Woronesch.

TOIKO, Jap. zeestad van Niphon.

TOIRAN of *Tuiran*, Turk. vlek, sands. Kostendil, aan een klein meer, met eene kleine markt, moskee, Grieksche kerken, 400 huizen, warm bad, en eene beroemde markt in Augustus.

TOIRÉ, Fr. vlek, dep. Sarte.

TOISSEY, Fr. stad, dep. Ain, arr. Trevoux, met 500 inw.

TOIPINGSCHAN, zie Toypinsan.

TOJUCA, Braz. riv., die in de Atl. zee valt. 17. 44. Z. B.

TOK, Rus. riv., prov. Orenburg.

LOKA, O. Ind. stad op de grenzen der prov. Aurungabad, met steenen huizen, volkrijk en veel handel. 92. 56. L. en 19. 25. N. B.

TOKAI, Hong. vlek, kom. Zemplin, met 4,200 inw. en de stapelplaats van den beroemde Tokajer wijn.

TOKANSI, plaats op het Jap. eil. Jesso.

TOKARISTAN, Aziat. distr. van de prov. Balch, in Kabulistan.

TOCAT, zie Tocat.

TOKAY, zie Tokai.

TOKEN BESSEYS, groep kleine eil., aan de O. kust van het eil. Butang, bij Celebes, in de Ind. zee, allen van rotsen omringd, tusschen welke gevaarlijke brandingen zijn. Volgens STAVORINUS zijn zij onbewoond. 141.9.L. en 5.40.Z.B.

TOKENHAM, Eng. kerspel, gr. Wilt.

TOKI, bij de Engelschen *Miatau*, Chin. eil., prov. Shantong, tot de Miatau eil. behoorende.

TOKIS, Jap. stad, eil. Niphon.

TOKI-TAO, klein eil. bij de Chin. kust. 138. 25. L. en 38. 7. N. B.

TOKMAK, Rus. riv. en dorp, gouv. Tauriën; het laatste met 5,200 inw.

TOKOGIRRI, Afr. land in Sudan, ten N. O. van Ashantee.

TOKOKARY, hoofdstad van het Afr. rijk Anta, op de Goudkust van Guinea.

TOKOOROCHHA of *Zwarte rivier*, riv. in Abyssinië, landschap Tchelga.

TOKUSPURA, Rus. dorp der Lesghiërs in Circassië.

TOLA, Rus. dorp, gouv. Tiflis.

TOLAGO, baai aan de N. O. kust van het N. eiland van Nieuw Zeeland. 196. 31. L. 38. 22. Z. B.

TOLAN, zie Tulan.

TOLANYA, Zweed. kerspel, Malmohus-län.

TOLARA, eil. in de Middell. zee, ten N. van kaap Corse. 7. 16. L. 43. N. B.

TOLBERT of *het Oldebert*, Nederl. dorp, prov. Groningen, ten N. van de Leek, zeer boschrijk en met sterk bezochte vee- en paardemarkten.

TOLATOLA, stad op de N. kust van Celebes, met eene goede haven en 1200 inw.

TOLCSVA, Hong. vlek, kom. Zemplin, met 2100 inw.

TOLDERA, Spaan. riv. prov. Catalonië.

TOLE, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 1,800 inw.

TOLEDO, Spaan. prov., een deel van Castillië, tusschen Madrid, Gualdalaxara, Cuença, la Mancha, Estremadura en Avila of tusschen 12. 13. en 14. 44. L. en 39. 3. N. B. gelegen, en 373,300 inw. bevattende. De prov. is bergachtig en hooggelegen; de grond meestal kalk- en zand-, en bij de bergen steenachtig, doch daar waar hij goed van water kan worden voorzien, vruchtbaar. De bergen, die tot het Iberisch gebergte behooren, dragen hier den naam van Sierra del Rubial, del Castellon, di Val de Ornos, del Horrito, de Billuerca, enz. De voornaamste riv. is de Taag, welke hier de Xarama, de Guadarrama, de Alberche, de Cedron met de Algodor, de Guadaranque, Torcon, Sedanna, Pusa, en Sangrera, de Gebalo, Luso, Pedroso en Yoor ontvangt. Verder de Guadiana, met de Giouella, Ballaque, Val de Ornos, Rubial, Coraconcilo, Estena, Guadarrau en Guadalupejo, benevens het kanaal Alcazar, en echter heeft het land geen water genoeg; vooral is er gebrek aan bronnen; gezondheidsbronnen zijn er verscheidene. De zomer is er heet, vooral als de *solano* waait; de winter regenachtig. De voortbr. zijn: tarw, gerst, rogge, haver, erwten, johannisbrood, peulvruchten, hennep, lijnzaad, saffraan, anijs, komijn, soda, sumak, onderscheidene moesgroenten, vele boomvruchten, vooral kersen, perziken, abrikozen, pruimen, vijgen, kastanjes, noten, veel olijven, doch geen beste wijn. Ook heeft men er vlas, suikerriet en zijde, maar niet veel hout; slechts eenige bosschen met kurk- en andere boomen. Behalve vele wolven en eenige herten, is er weinig wild, maar veel gevogelte en weinig visch. Men houdt er veel vee, vooral schapen en gei-

geiten, ook muil- en andere ezels; men maakt er veel kaas, en wint er veel honig en was. Het delfstoffelijk rijk levert slechts salpeter, leem, bitterzout en bouwsteen; op de sporen van zilver, koper, enz. heeft men niet gelet. De fabr. zijn als in geheel Spanje, op eenen lagen trap, en bepalen zich tot laken en wollen stoffen, kousen, linnen, touw, zijde, leder, enz. Ook heeft men er kruid- en papiermolens, salpeterziederijen, aardewerk- en pottenfabr., koninklijke degenfabrijken, enz. De uitvoer bestaat in: wijn, koren, wol, geiten, kaas, laken, zijden stoffen, zeep, aardewerk, kruid en salpeter. De prov. wordt in 5 partidos of distr. verdeeld. 2. Partido in voornoemde prov., in het midden derzelve, door de Taag bespoeld, en met het Guadalupe gebergte, ook wel het gebergte van Toledo genoemd. 3. Hoofdstad der prov. en zetel van den voornaamsten aartsbisschop des rijks, op heuvels, aan het hangen van eenen berg, aan de Taag, met dubbele muren en torens, 3 poorten, eene voorstad, kromme, naauwe en sterke geplaveide straten, onaanzienlijke huizen, en op den top des bergs het *Alcazar*, door KAREL V opgebouwd, doch grootendeels vervallen. Verder heeft men hier eene armen inrigting voor 600 personen, 25 parochieë-en verscheidene andere kerken, waaronder die van *St. Thomas*, *Maria Magdalena*, de dominikaner en karmeliten kerk uitmunten, verder 38 kloosters, 14 hospitalen, 3 kapellen, een krankzinningen huis, een huis voor venerische zieken, het hospitaal *St. Juan*, in de voorstad met het marmeren graf van den kardinaal TALAVERA, een schoon raadhuis, 3 collegiën, een œconomisch gezelschap en 25,000 inw., eene koninklijke degenfabr., 3 porceleinfabr., zeepziederijen, looijerijen, hoeden- en vele zijden stoffenfabr. en een weinig handel. De stad moet het drinkwater in regenbakken verzamelen. Aan de overzijde der Taag ligt op eene rots een klein kasteel *Castillo de St. Servando*, en bij de voorstad zijn overblijfsels van Romeinsche oudheden. Geboortepl. van den dichter GARCIAS LASO DE LA VEGA, NAVARRO en andere geleerden. 13. 28. L. 39. 23. N. B. 4. Zie Santa Trinita.

TOLEGNO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Biella, met 700 inw.

TOLENTINO, stadje in den Kerk. Staat, leg. Macerata, met 3,800 inw.

TOLETHORPE, Eng. buurt, gr. Rutland.

TOLFA, vlek van den Kerk. Staat, leg. Civita Vecchia, met 3,050 inw.

TOLFTA, Zweed. dorp in Upsala-län.

TOLG, Zweed. dorp in Kronaborgs-län.

TOLGEN, Noorw. dorp, stift Aggerhuus, met 2000 inw.

TÖLGYES, Zevenb. pas der Militairgrenzen, op de Moldav. grenzen.

TOLICS, Turk. bergketen in Bosnië.

TOLILLA, Spaan. stad, prov. Zamora, met 5000 inw.

TOLIMAN, Z. Amer. D., prov. Chimaltenango.

TOLI-MONASTIR of *Betaglia*, Turk. stad in Rumilië, sands. van den Kapudan-pacha, met 15,000 inw.

TOLING, Chin. dorp in Thibet, land Urna, de verblijfplaats van eenen lama. 97. 22. L. 31. 19. N. B.

TOLIS, Rus. dorp der Osseten in Circassië.

TOLKEMT, Pruis. stad, regdst. Dantzig, kreits Elbing, met 1,500 inw.

TOLKEN, Zweed. meer, Elfborg-län.

TOLLA, plaats op het Moluksch eil. Morty of Morintay, aan eene zeer fraaije baai.

TOLLAND, Eng. dorp, gr. Somerset. 2. Gr. der N. Amer. prov. Connecticut, heuvelachtig, met de Chainhills, en vele bosschen, door de bronnen der Shetucket, Seantic, enz. bespoeld. Er zijn veel zaagmolens, potaschziederijen en smederijen, benevens veefokkerij en aanzienlijke melkerij. Ook zijn er gezondheidsbronnen en het gr. telt 13,800 inw. 2. De hoofdpl. in voornoemd gr., aan de Luiganerig, met een raadhuis, eene kerk, eene gevangenis en 1650 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampden, met 800 inw.

TOLLARD ROYAL, Eng. buurt, gr. Wilt.

TOLLE, vlek in den Kerk. Staat, leg. Bologna.

TOLLENSE, Pruis. rivier, prov. Pommeren, die in de Peene valt.

TOLLERDINE, Eng. dorp, gr. Worcester, met 680 inw.

TOLLER, FRATRUM of *Little Toller*, Eng. dorp, gr. Dorset.

TOLLER PORCORUM of *Groot Toller*, Eng. dorp, gr. Dorset.

TOLLERTON, Eng. dorp, gr. Gloucester. 2. Eng. dorp, gr. Nottingham. 3. Eng. vlek, gr. York.

TOLLESBURY, Eng. kerspel, gr. Essex, met 850 inw.

TOLLESHUNT (DARCY), drie Eng. dor-

dorpen, gr. Essex.

TOLLEY, kanaal in de O. Ind. prov. Bengalen.

TOLLO of *Tulour*, baai aan de O. kust van Celebes.

TOLLOVA, Hong. dorp van de Banatische Militairgrenzen.

TOLLSTA, Zweed. kerspel, Linköpings-län.

TOLMAWAJA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

TOLMAN IDEL, zie Kama.

TOLMEIN of *Tulmino*, Illyr. vlek, kreits Görz., met 500 inw.

TOLMEZZO, Lomb. Ven. stad, prov. Friaul, met 3,000 inw.

TOLNA, Hong. kom., kreits aan gene zijde van den Donau, op 64¾ V. M., 145,440 inw. bevattende, meestal vlak en aan de riv. zeer moerassig, alleen met het gebergte Bajat, en door de Sarviz en den Donau bespoeld, met vele vruchtbare streken, die koren, tuinvruchten, vlas, tabak, boomvruchten, wijn en meekrap in overvloed voortbrengen. Ook is er sterke rundvee- en varkensfokkerij, aanzienlijke visscherij, eenige scheepvaart en handel, maar weinig fabrijken. 2. Vlek aldaar, met 1,800 inw., die tabak en saffraan telen, en potaschziederij en visscherij hebben.

TOLO, Zweed. vlek, Halmstadt-län.

TOLO BAAI, zie Tollo.

TOLOCAN, zie Toluca.

TOLOCZYN, Rus. vlek, gouv. Mohilew, aan de Druez.

TOLOGALWA, distr. in Midden America, prov. Honduras, aan de Oost kust, al het land tusschen den Santasma en de St. Juan bevattende, met de Black-Willemsbaai, aan de kusten met vele savanen, en in het binnenland door het gebergte bepaald, vol digte bosschen en door de wilde stammen der Towas, Aldatninas, Paytasmus, die wij niet dan bijnaam kennen, bewoond. Zij blijven meestal afhankelijk, en de zendelingen hebben slechts een klein gedeelte tot het christendom kunnen brengen, zoo dat zij sedert 1811, den moed hebben opgegeven.

TOLOGER INDIANEN, zie Nagailer Indianen.

TOLOLOTLAN, zie Santjago.

TOLOMATA, TOLOMETA of *Ptolemais*, Egypt. dorp, aan de kust, op de grenzen van Barca, door vele ruïnen en bekoorlijke heuvels omringd. Men ziet deze stad reeds op eenen afstand van twee uren, door eenen zwaren vierkanten toren, die voor het graf der voormalige vorsten gehouden wordt. Ook in de stad zijn vele merkwaardige ruïnen, omtrent welken men bij DELLA CELLE veel merkwaardigs vindt, naar wien wij hier moeten verwijzen.

TOLON, Turk. havenstad op Moréa.

TOLONAS, stam der Indianen in Nieuw Mexico.

TOLOR, Spaan. stad. prov. Guipuscoa, aan de Oria, net en zindelijk gebouwd, met 4,100 inw. die geweer- en koperwerkfabr. en looijerijen hebben, en om het vertinnen van koperwerk, zeer beroemd zijn. Hier worden de Baskische archiven bewaard. 2. Port. stad, prov. Aleutejo.

TOLOUR, zie Kercolang.

TOLPAN, Z. Amer. riv. van Chili; valt in de Vergara.

TOLPATSCHEN, zie Talpatschen.

TOLPIDDLE, Eng. kerspel, gr. Dorset.

TOLSBURG, Rus. haven, gouv. Esthland.

TOLSCHWA, Hong. vlek bij Kremnitz, met 3,000 bijna alle joodsche inw.

TOLSKITHY, Eng. buurt, gr. Cornwallis.

TOLSKOI, Rus. vlek, gouv. Nishegorod.

TOLSKOI MAIDOM, Rus. vlek, gouv. Pensa, met eene potaschziederij.

TOLSTIKOWO, Rus. dorp, gouv. Jaroslow.

TOLSTOSCHEW, Rus. vlek, gouv. Kaluga, kreit Schidra.

TOLSTONOSKOI, Rus. sterkte in Azië, gouv. Tobolskoi.

TOLSZA, Z. Amer. riv., prov. Nicaragua.

TOLTEN, Z. Amer. riv. van Chili, die uit een meer ontspringt, en op 39. 11. Z. B. in de Stille Zuidzee valt.

TOLTJARWI, Rus. dorp, gouv. Finland.

TOLU, N. Amer. stad in Columbia, prov. Carthagena. 2. Golf op het N. O. van het eil. Celebes.

TOLUCA, het oude TOLOCAN, vlek in Mexico, prov. Mexico, aan den voet van het porfier geberte St. Miguel de Tutucuit-Capileo in het dal van dien naam, met ruim 1000 huisgezinnen en varkens mesterij. De hammen van dit vlek worden zeer gezocht.

TOLUM, Perz. vlek, prov. Ghilan.

TOLUMA GALLA, stam der Gallas in Abyssinië.

TOLUR, een der Salibabo eil., ten N. der Molukken; 12 mijlen in den omtrek.

TOLVA, Spaan. stad, prov. Aragon.

TOLVE, vlek in Napels, prov. Basilicata, met 3,100 inw.

TOLWUISK, Rus. kerspel, gouv. Olonez, met 1,300 inw.

TÖLZ, Beij. vlek, Isar kreits.

TOM of *Tomm*, Rus. riv. gouv. Tomsk, die in het Sajanisch gebergte, bij den berg Tombasch ontspringt, en na eenen sterken loop van 85 mijlen, ten N. van de stad Tomsk, bij Gerkowskoi in den Ob valt; zij ontvangt de Miasa, Aba en Konda met derzelver takken. 2. Chin. riv., die in de Heng valt. 3. Riv. in de N. Amer. prov. Virginia, gr. Montgomery. 4. Stad in Afghanistan, landschap Korassan.

TOM'S CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey.

TOM ZIL, Perz. dorp in Irak, aan den Tigris.

TOMA, Nubisch eil. in den Nijl, bij Tosko, in Wady Nubië.

TOMAHAWK, eil. aan de O. kust van Patagonië; 8 mijlen N. O. van Sealsbaai.

TOMAKES, Negerstam in Afrika, de bewoners van het kon. Kuranko in Senegambië.

TOMALA, Z. Amer. vlek, prov. Honduras.

TOMANANISI, Jap. stad, op Niphon.

TOMANI of *Toumana*, klein W. Afr. kon., aan de Gambia, W. van Kantore.

TOMAR, zie Thomar.

TOMARIN, Jap. stad op 't eil. Xicao.

TOMARP, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

TOMAS (ST.), vuurspuwende berg in Mexico, op 't N. van het schiereiland Californië.

TOMASWALDE, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, kreits Bunzlau; 800 inw.

TOMASZOW, Pool. stad, waiw. Lublin.

TOMASZPOL, Rus. stad, gouv. Podolië, met 900 inw.

TOMATLON, dorp in Mexico, prov. Xalisco, met vischerij en zoutverzameling.

TOMAVACAS, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

TOMB, twee kleine eil. in de Perz. golf, in Iran, prov. Laristan.

TOMBA, riv. in Peru, die in de Stille Zuidzee valt, op 17. 50. Z. B. 2. T. of *Sangorée*, kaap aan de Sierra Leona kust in Afrika.

TOMBALY, POINT, kaap aan de W. kust van Afrika in Senegambië. 13. 10. L. 10. 48. N. B.

TOMBAO, O. riv. in Nepaul, valt in de Kosa.

TOMBATSOH, tak van het Sajanisch gebergte, in Aziatisch Rusland.

TOMBEBEUF, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, met 2,900 inw., velerlei fabrijken en handel.

TOMBELAINE, Fr. eil. in het Kanaal.

TOMBIGBEE of *Tombeckbee*, riv. der N. Amer. prov. Alabama, die in de Alabama valt.

TOMBO, Afr. stad, rijk Guasou, tot het rijk Inla aan de Goudkust, behoorende.

TOMBORO of *Taubora*, rajaschap op het O. Ind. eil. Sumbawa, met eenen vulkaan van dien naam, door welks uitbarsting in 1815 al de dorpen, op Tempona verwoest werden, en van de 12,500 inw. slechts 2,000 den dood ontkwamen. Hier was voorheen veel paardenfokkerij, en de bosschen leveren veel was.

TOMBSTONE, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina.

TOMBU, stad aan de W. kust van Celebes, aan den mond eener riv., in eene goede baai, met 700 inw., die rijst, maïs en tabak bouwen, en kokosnoten en broodvruchten in overvloed hebben; 2 mijlen van de stad is eene goudmijn.

TOMBUCTOE, zie Timbuctoe.

TOMBUR, riv. in de O. Ind. prov. Nepaul.

TOMBUT, zie Timbucto.

TOMDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

TOMDSCHIR, Rus. berg, een der hoogste van Taurië.

TOMDSONKING, Chin. meer in Thibet.

TOME, twee Spaan. dorpen in Avila en Gallicië.

TOME (ST.), dorp op 't Phillippijnsch eil. Manilla. 2. Z. Amer. volkpl. in Buenos-Ayres. 28. 32. Z. B.

TOMEE of *Sebahbiure*, de zeven bronnen in Marocco, lands. Suz, waarvan er nog drie in wezen zijn, aan welke de Wolled Abbusebah-Arabieren wonen.

TOMEFOBOI, N. Amer. meer in Canada, gr. Richlieu.

TOMELLOSO, Spaan. stad, prov. Mancha, met 7000 inw., fabrijken, handel, landbouw, veeteelt en vele merinos.

TOMEPENDA, volkplanting in Quito, prov. Jaen de Bracamoros. 50. 33. Z. B.

TOMERDINGEN, Wurt. dorp, Donaukreits, Opper ambt Blaubeuren.

TOMHACHIEN, Chin. stad, prov. Junnan.

TOMI, Zie Baltschik.

TOMIEH, plaats in Opper Egypte, door dadelboomen omringd.

TOMIDA, Jap. stad, eil. Niphon.

TOMILS, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 200 inw.

TOMINA, Z. Amer. distr. of prov. in Buenos-Ayres, met eene hoofdstad

van dien naam.

TOMINE of *Goonung Tellu baai*, groote baai aan de Oostkust van het eil. Celebes.

TOMISCANING, zie Timmescamain.

TOMISCHAN, Boh. dorp, kreits Saatz, met 700 huizen, 5200 inw., winkels, wijnhandel en brandewijnstokerijen.

TOMISWAR, zie Eski-Pargana.

TOMKIANG, Chin. riv., prov. Hukang.

TOMKIN, Chin stad, gouv. Mukden.

TOMKIR PIRA, Chin. riv., schiereiland Corea, valt in de Yola.

TOMLINSON, N. Amer. vlek, prov. Virginia gr. Ohio, met vele Indiaansche grafheuvels.

TOMM, Pruis. dorp, nabij Kleef, met 700 inw.

TOMMANAMAH, O. tak van de N. Amer. riv. Lewis riv.

TOMMANI, Negerstaat in Senegambië, met de Eng. factory Jamiamacunda.

TOMMORP, Zweed. vlek, Malmohuslän, met 800 huizen en 4,000 inw., met ijzer- en kopermijnen, die echter niet veel opleveren, en naauwelijks de onkosten goed maken.

TAMMERA, Afr. eil. bij het distr. Sierra-Leona, in Opper Guinea.

TOMMOLA, zie Heinola.

TOMOGUY, eil. in de Ind. zee.

TOMOKOWKA, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslow.

TOMONTOW, Rus. dorp, gouv. Pultawa.

TÖMÖR, pas van Zevenbergen naar Walachië, en een dorp aan denzelven.

TOMOON, O. Ind. stad, prov. Malwah, met eenen beroemden Ind. tempel.

TOMORINDSCHA, Turk. stad in Macedonië, door Albanezen bewoond.

TOMOS, zie Tomor.

TOMPKINS, gr der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, met de meren Seneca, Cayuga, waarin de Falls en Salmon, benevens de overige kleinere riv. en beken vallen. Het graafschap telt 20,700 inw. die landbouw en veeteelt hebben. De hoofdpl. is Ulyssus. 2. Vlek aldaar, gr. Delaware; 900 inw.

TOMPSONTOWN, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Missoure.

TOMS, N. Amer. riv., prov. New Jerrey, gr. Monmouth. 2. Riv. der prov. Maryland, gr Frederik. 3. Riv. in de prov. Ohio, gr. Montgomery.

TOMSEH, dorp van Diarbek, in Aziat. Turkije, aan den Eufraat.

TOMSK, Rus. gouv. in Azië, thans in twee gouv., Tomsk en Jeniseïsk, verdeeld, doch hetwelk wij om reden bij Tobolsk genoemd, nog in zijn geheel beschrijven, was tusschen de IJszee, Irkutsk, Chin. Mongolië, de woestijn der Kirgizen, of tusschen 94. 55. en 129. 40. L. en 49. 32. en 78. N. B., en bevat op eene gemiddelde oppervlakte van 63,000 V. M., waarschijnlijk niet meer dan 500,000 inw. Het land heeft drieërlei luchtstreek: de gematigde tot 57., welke schoon met bergen, woestijnen, meren en bosschen bezet, nog bewoonbaar is; de koude tot 65., waar veel bosch en op de grenzen slechts eenige landbouw en veeteelt is, en verder jagt en visscherij het bestaan moet opleveren; de bevrozene tot 78, waar groei, nog leven noch aan menschelijk verblijf te vinden is. Eigenlijke bergen vindt men slechts ten Z.; hoewel het door een gedeelte van het Siberisch grensgebergte bepaald wordt. Verder is hier de Beszka, de kleine Altai met het Kolywansche erzgebergte, welke goud- en zilvermijnen voor Rusland van veel waarde zijn, waarvan de Sinaja-Sopka de hoogste top is; de Kuznezkische Altai, het Abakanskische en het Krasnojarskische gebergte; het Sajanisch gebergte met het Jeniseasche gebergte, en nog ongenoemde takken. De kust heeft wel geene zeer groote, echter vele golven, als een deel van die der Oby en Tasowskaja, de Preobraschenskoe-Guba met kaap Severo-wostotschnoi, de golf der 70 eil., de Taimurskaja-Guba, tusschen kaap Severo-Zapadnoi- en Severo-wostotschnoi; de Khatanskaja-Guba met kaap Preobrajenin. De riv. zijn: de Jenisea met de Abakan, de Tuba, de Kan, de Ousan, de Werchnoja-Tunguska, de Khantai en de Khita; de Ob met de Tscharysch, de Alei, de Barnaulka, de Tscheremschanka, de Tschumysch, de Susun, de Berdo, de Inga, de groote Tom, de Miasa, Aba, Konda, Tchulym, Kya, Jaga, Kemtschuk, Ului, Tschausz, Ket, Wassuga, Tim en Wach. Verder zijn er de Tasa, de Gyda, de Ozerna, Uretzkaja, Piasina, Taimurskaja, Khasanga, Anabara en derzelver takken. De voornaamste meren zijn: het Tschani, Teletzkoe, Piasinskoe, Taimurzkoe en vele kleinere, alsmede uitgestrekte moerassen, zeer vele bekende en onbekende gezondheidsbronnen, zoutmeren en zoutbronnen. Onder de steppen of woestijnen zijn de groote Baraba, de Obisch-Jeniseasche en de Jenisea-Lenasche de voornaamste. De luchtsgesteldheid is in zulk eene groote uitgestrektheid natuurlijk zeer verschillend; echter over het algemeen koud, en veel kouder dan in Europa, op gelijke breedte.

Reeds boven den 67 graad is de bebouwing van weinig belang, en sommige meren ontdooijen nimmer geheel; terwijl de IJszee, zelfs in den zomer, niet geheel van ijs vrij is. Beneden 57. echter is de grond bij behoorlijke bearbeiding, zeer wel tot den landbouw geschikt; doch er zijn nog te weinig handen, en velen nog vinden in jagt, visscherij en veeteelt eene gemakkelijker bezigheid. Echter is het bij de vermeerdering der inw. toch zoo ver gekomen, dat het land voor degenen, die niet van de jagt leven, of zwervende zijn, genoegzaam koren oplevert. Men teelt er zomer- en winter-rogge, gerst, haver, een weinig tarw, boekweit, gierst, maan- en mosterd-zaad, rapen, kool, uijen en eenige andere tuingroenten; boomvruchten heeft men er volstrekt niet; maar vele soorten van beziën, hier en daar ook in de koude luchtstreek aardappelen; verder hennep en vlas; hop groeit in het wild, zoo ook onderscheidene soorten van mos, kruiden tegen den scheurbuik en vele andere. Van meer belang echter is de veeteelt, vooral bij de wilde en zwervende bewoners, die groote kudden paarden, rundvee en schapen, alsmede geiten en honden hebben. Onder de Katschinzen vindt men er die tot 1000 paarden hebben; ook hebben zij eenige kameelen. De menigvuldige bosschen geven gelegenheid tot het branden van zeer veel kolen, het pik en teer kooken, enz. en bevatten beeren, onderscheidene soorten van wolven, vossen, lijnxen, tijgerkatten, sabels, hermelijnen, wezels, marters, otters, bevers, eekhorens en andere pelsdieren; verder elanden, herten, rendieren, reeën, wilde varkens, hazen, eenige soorten van antilopen, het muskusdier, en aan de zee vindt men walrussen, robben en walvisschen. Daarenboven is er eene ontzaggelijke menigte van water- en trekvogels en hoenders, zoo dat de jagt er van het hoogste belang is, en aan velen het brood geeft. Anderen vinden het in de aanzienlijke mijnen, die goud, zilver, koper, lood en ijzer opleveren, en aan de kroon behooren. Men vindt er ook jaspis, porfier, gips, kalk, marmer, alabaster, leem, porceleinaarde, zeer veel steenkolen, zout, enz. De fabr. bepalen zich tot zeepziederijen, looijerijen en eenige handwerken; doch de boeren maken al hunne benoodigdheden zelf. De uitvoer bestaat in: pelterijen, huiden, haar, talk, traan, walrustanden, zout en onderscheidene metalen; terwijl de inw. er in koloniale fabrijkwaren, werkstoffen, wijn, brandewijn, enz. bestaat, die meestal per as of met sleden, door Rusland worden vervoerd. De handel met de omliggende volken is meestal ruilhandel, en de binnenlandsche handel vooral met pelterijen zeer levendig. De voorn. koopstad is Tomsk.

De inw. zijn deels gezeten, deels zwervende. De Russen, kolonisten en gezeten Tartaren wonen in steden en dorpen, en in het N. in aarden hutten. De overige zijn nomaden. In het geheel bestaan de inw. uit Groot- en Klein Russen, Tartaren van verschillende stammen, als: Tomskische Obische en Tschulymer Tartaren, Barabinzen, Katschinzen, Kistimers, Tuliberten, Birlussen, Sajaners, Abinzen, Werchotomskinzen, Beltiren; verder Bucharen, Teleuten, Jakuten, Samojeden, Towzi en Quarezi, Koibalen, Sojeten, Matoren, Tubinzen, Karmaschen, Jeniseasche Ostiaken, Arinzen, Kotowzen, Assanen, Jukagiren, Juraken, Obische Ostiaken, Wogulen en Heidenen, waarvan het grootste gedeelte den Griekschen, eenigen den lutherschen, anderen den Mahomedaanschen godsdienst, en weder anderen het Schamanismus zijn toegedaan. Kunsten en wetenschappen zijn er niet bekend. Bij de Tartaren en Bucharen, en hier en daar bij de Russen vindt men scholen; gymnasiën of seminariën zijn er onbekend. Behalve bij de Tartaren, is er geen adel; maar het onderscheid tusschen inboorlingen, vrijwilligen, kolonisten en verbannenen wordt streng in acht genomen. De regering is als in de overige gouv. Het gouv. wordt door de Irtysche en Kolywansche linie verdedigd, en wordt in 8 kreitsen verdeeld. Het tegenwoordige gouv. Tomsk bevat 6 kreitsen en de hoofdpl. Tomsk. 2. Kreits in voornoemd gouv. in het Zuiden des lands, tusschen, 98. 39. en 112. 22. L. en 55. 54. en 58. 30. N. B. gelegen, heuvelachtig, door de Jenisea, Berjussa, Oby, Tom, Ingo, Tschulym, Uirup, Kija, Jaga, Kamschat en Ului bespoeld, met vele moerassen en natte plaatsen, alsmede heide en zand, doch aan de riv. eenigen vruchtbaren grond, welke, bij behoorlijke werking, genoegzaam koren oplevert. De veeteelt wordt door de lange winters veel benadeeld. De visscherij op de riv. is van belang; de jagt slechts bijzaak, schoon niet on-

onvoordeelig. 3. Hoofdstad van voorn. gouv. en kreits, de zetel van den gouverneur en der hooge ambtenaren, aan de bevaarbare Tom, in een grasrijk oord, met wallen en grachten, 9 kerken, 2 kloosters, vele moskeën, een koophuis, 2 hospitalen, 2,270 houten en eenige steenen huizen, en 15,000 inw., die, behalve eenige zeepziederijen en looijerijen, geene fabr., maar aanzienlijke visscherij en veeteelt, benevens groote jaarmarkten en aanzienlijken handel hebben, welke door den grooten Siberischen weg, die door de stad loopt, en de Bucharysche en Talmuksche karavanen, nog zeer bevorderd wordt. In 1805 woonde de gouv. in een houten huis voor de stad, die toen nog niet geplaveid was, en de hospitalen waren in slechten toestand. 102. 50. L. 56. 30. N. B.

TOMSKOI IAWOD, Rus. vlek, gouv. Tomsk.

TOMU, Jap. vlek van Niphon, aan het kanaal van Xikoko.

TON, tak van de Fr. riv. Oise, dep. Oise.

TON of *Tonchun*, Chin. stad, prov. Yunnan.

TONAGAYON, N. Amer. baai in het meer Ontario, bij het einde van het eil. Amhuerst, met eene goede en gemakkelijke haven en reede.

TONANCOURT, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Lisieux, met 1700 inw. en vele winkels.

TONCAGUA, Z. Amer. D, prov. Honduras.

TONCUA, Afr. distr. in Abyssinië, waar bronnen van den Nijl zijn.

TONCAT, zie Tuncat.

TONCHUNTSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.

TONDA of *Tonra*, O. Ind. dorp in Bengalen, voorheen eene groote stad, tegenover de ruïnen van Gour, thans met 7,000 inw. en eenige fabrijken.

TONDELO, N. Amer. riv. van Mexico, die in baai Campêche valt.

TONDERN, Deen. ambt, hert. Sleeswijk, ten W. aan de Noordzee grenzende, en met de eil. Sylt en Föhr, op 24 V. M., 53,000 inw. bevattende. Het ambt wordt in 9 herreds en 2 lands. verdeeld. 2. Deen. herred in voornoemd ambt, 1½ V. M, en behalve in de hoofdstad, 1830 inw. tellende. 3. Hoofdpl. in een laag oord, aan de Wiedau, met vervallene muren, 2 poorten, 2 ruime opene plaatsen, 19 straten, eene kerk, eene kweekschool voor onderwijzers, burger- en lagere scholen, een hospitaal, een wees-, tucht- en krankzinnigen huis, een ziekenhuis, 2,500 inw., die aanzienlijke kant-, mutsen-, kousen-, wollen stoffen en linnenfabr. tabakskerverijen, vee- en paardenmarkten, tuinbouw, enz. hebben. Geboortepl. van den dichter GERSTENBERGK. 42. 20. L. 54. 57. N. B.

TONDI, O. Ind. haven, prov. Carnate. 39. 51. L. 9. 43. N. B.

TONDIMAN, zie Tanjore.

TONDO, prov. van het Philipp. eil. Manilla, in het Z. W. aan de golf, zeer vruchtbaar in rijst, moesgroenten en allerlei soorten van vruchten, door de Passig en Narka bespoeld, en door Tagalen, Spanjaarden en Mestizen bewoond, die een getal van ongeveer 180,000 zielen uitmaken. Hier is de hoofdstad Manilla.

TONDON CAJAN, Chin. stad, gouv. Kirin, eene verbanningsplaats. 154. 6. L. 49. 24. N. B.

TONDON PIRA, Chin. riv., gouv. Kirin.

TONDORF, dorp in Saksen-Weimar, ambt Berka. 2. Pruis. dorp, distr. Kleef, met veeteelt en landbouw.

TONDRAY, een der Schot. Schetlands eil., op 16. L. 60. 9. N. B.

TONE, Eng. riv., gr. Somerset. 2. Eng. dorp, gr. Northumberland, met 1150 inw., landbouw, vee- en schapenteelt.

TONELADAS, riv. in Mexico, prov. Tabasco.

TONEWARK, tak van de N. Amer. riv. Magori, prov. Nieuw York.

TONG, Eng. vlek, gr. York. 2. Chin. stad in Petcheli. 3. Chin. stad, aan den mond der riv. Jang-tse-kiang. 4. Chin. stad, prov. Schansi. 5. Chin. eil., prov. Fokiën, voor de golf van dien naam, bergachtig, net bebouwd, doch zonder boomen, met de vesting Tongchantsching en vele dorpen.

TONGA, Afr. riv. van Benguela, in Neder Guinea.

TONGA EIL, zie Vriendelijke eilanden in Australië.

TONGARTES EN TONGER, twee Afr. riv., aan de kust van Zanguebar, valt in de golf van St. Raphael.

TONGATABOO, zie Amsterdam.

TONGEHU, Chin. eil., prov. Fokiën, in de golf van Pumen.

TONGCHANTSCHINO, Chin. vesting, prov. Fokiën, op het eil. Tong.

TONGE, Eng. dorp, gr. Kent. 2. Eng. vlek, gr. Lancas, met 1250 inw. 3. Eng. vlek, gr. Lancaster, met 1400 inw. 4. Eng. buurt, gr. Leicester. 5. Eng. kerspel, gr. Salop. 6. T. *Castle*, Eng. kerspel, gr. Salop, met fabrijken en

en 1500 inw.

TONGELAAR, Nederl. heerl., prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, in het land van Kuijk.

TONGELUE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, met ongeveer 750 inw.

TONGEREN, Nederl. stad, prov. Limburg, arr. Maastricht, aan de Jaar, en den weg op Brussel, eene der oudste steden des rijks, met minerale wateren van eenen ijzerachtigen smaak, die reeds ten tijde der Romeinen bekend, door PLINIUS worden aangehaald, en een kabinet van zeer vele, aldaar bij het aanleggen van den weg op St. Truye, opgedolven romeinsche en andere oudheden. Deze stad, die oudtijds van veel belang schijnt geweest te zijn, is in verval, en bevat 3,700 inw., die meestal van den landbouw en handel in varkens bestaan; ook heeft men er eene looijerij. 2. Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, onder het dorp Vaassen behoorende.

TONGERLOO, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 550 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1350 inw.

TONGERLOO BEEK, Nederl. riv., die bij Limburg in de Maas valt.

TONGER, zie Tongarte.

TONGGANHEIN, Chin. stad, prov. Fokiën, met eene haven, visscherij en handel.

TONG-GIN, Chin. stad in Koeitcheon, op 126. 23. L. 27. 37. N. B.

TONGHAI, zie Chinesche zee.

TONGHAM, Eng. vlek, gr. Surrey, met 900 inw.

TONG-HIANG, Chin. stad, prov. Tchekiang.

TONG-HIEU, Chin. stad, prov. Honan, met fraaije gebouwen, velerlei fabrijken, eene Chinesche school en 50,000 inw.

TONGHO, distr. en stad in het rijk der Birmannen, prov. Birma, de zetel van eenen gouverneur, aan eenen arm der Situng. Het distr. was voorheen een koningrijk, en brengt betelnoten, katoen en zijde voort.

TONG-HOEI, Chin. vesting, prov. Schensi.

TONGI, Chin. eil., prov. Fokiën, in de golf van Piemen.

TONGKEEL, een der Sooloo eil. 139. 36. L. 6. 2. N. B.

TONGKI, Chin. eil., prov. Fokiën, tot de Ponghu of Pescadoris eil. behoorende.

TONG-KIANG, Chin. stad, prov. Setchuën.

TONG-KING, Chin. stad in Setchuën, aan een kanaal, met kleine fabr. van allerlei soort.

TONG-KIN-TSIN-FOU, stad van Corea; 56 mijlen W. Z. W. van King-ki-tao.

TONG-LAI, stad van Korea; 24 mijlen Z. van Koang-tcheou. 2. Chin. stad, prov. Kanton, aan de zee.

TONGLANG-TSCHEU, Chin. stad, prov. Kuansi. 24. 27. N. B.

TONG-LEANG, Chin. stad, prov. Setchuën.

TONG-LEOU, Chin. stad, prov. Kian-nan.

TONG-LIEN, Chin. stad, prov. Kiannan, met eene groote brug, en veel handel.

TONG-LU, Chin. eil., prov. Fokiën, in de golf van Pumen.

TONGLONGKIANG, Chin. riv., prov. Kanton.

TONGLU, Chin. stad, prov. Tchekiang.

TONG-MING, Chin. stad, prov. Petcheli, met 3100 inw.

TONG-NGAN, Chin. stad, prov. Fokiën.

TONGO, Afr. riv. in Neder Guinea, valt ten Z. van kaap Ledo in den Atlantischen oceaan.

TONGOI-PATCHI, stad van Thibet; 10 mijlen N. van Oramtchi-Hotun.

TONGO, zie Dongola.

TONG-PA, Chin. stad, prov. Honan.

TONG-PIN, Chin. stad, prov. Shantong.

TONGPINGSCHEW, Chin. stad, prov. Schantong, aan het groote kanaal.

TONG-PUAN, Chin. stad, prov. Schansi.

TONG-QUAN, Chin. stad, prov. Petcheli, met 21,000 inw. en groote porseleinfabrijken.

TONGRA, Ind. stad, prov. Agra, tegen eenen middelmatigen berg, en aan eene kleine beek. De fraaije omtrek is zeer vruchtbaar, en geeft heerlijke zuidvruchten.

TONGRES, zie Tongeren.

TONGLAND of *Tongueland*, Schot. dorp, gr. Kirkcudbright, met 800 inw.

TONGOI, Z. Amer. riv. in Chili, prov. Coquimbo, die op 30. 17. Z. B. in de Stille Zuidzee valt.

TONGORA, haven in Peru, prov. Piura. 5. 41. Z. B.

TONGRE NOTRE DAME, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Mons, met 700 inw.

TONGRE ST. MARTIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 300 inw.

TONGRINNES, Nederl. plaats, prov. en arr. Namen, met 660 inw. en doorschijnende steenen, *Fleurus* genoemd.

TONG-TAO, Chin. stad, prov. Hukuang.

TONGTINGTOU, het grootste meer in China, in de prov. Hukang, 121½ V. M. groot, met verscheidene eilanden, en monden van vele rivieren.

TONG-TCHAN-FOE, Chin. stad, prov. Schantong, aan het groote kanaal met het bestuur over 19 steden. 133. 49. L. 36. 32. N. B.

TONG-TCHEU, Chin. stad, prov. Kiannan, aan een kanaal van de Jantsekiang. 136. 20. L. 32. 4. N. B.

TONG-TCHING, 2 Chin. steden, prov. Kiannan en Houquang.

TONG-TCHUEN, twee Chin. steden op Korea, prov. King-ki-tao en Hoang-hai. 2. Chin. stad, prov. Setchuen.

TONG-TSE, Chin. stad in Setchuen.

TONGUE, Schot. kerspel, gr. Sutherland, met 1500 inw. 2. Riv. in de N. Amer. prov. Missouri, die in Yellowstone valt.

TONGUELAND, zie Tongland.

TONGUETHWAITE, Eng. buurt, gr. Cumberland.

TONGUI, golf aan de kust van Zanguebar, ten Z. van kaap Delgado.

TONGUSLEY, Rus. riv., gouv. Kaukazië.

TONGWOANHIEN, Chin. stad, prov. Kanton, aan de golf van Kanton.

TONG-YANG, Chin. stad, prov. Kiangsi. 2. Chin. stad, prov. Tschekiang. 3. Chin. stad, prov. Setchuen.

TONIATA, klein eil. in den St. Laurenz. 301. 53. L. 44. 30. N. B.

TONIBAI, haven van Mexico, prov. Sonore.

TONIKAKY, eil. in de Ind. zee, bij de N. kust van Celebes. 31. N. B.

TONILS, Fr. dorp, dep. Drôme, arr. Dieu-le-fit, met 950 inw., landbouw en schapenteelt.

TONILU, Afr. stad in het land der Foelahs; Z. O. van Kumisumi.

TONISKA, Aziat. dorp, prov. Irkutsk; 13 mijlen O. Z. O. van Stretensk.

TONJAK, riv. op het Jap. eil. Niphon, bij Japan.

TONJOAWANG, stad en haven op het O. Ind. eil. Lombok, in een wel bevolkt en vruchtbaar oord, aan de straat van Lombok.

TONK, O. Ind. stad, prov, Ajmeer.

TONKAG, riv. op het eil. Niphon, bij Jeddo, waarop de brug Niponbas, waarvan de afstanden van alle plaatsen des rijks gerekend worden.

TONKANGHIEN, Chin. stad, prov. Schensi, aan de Tao.

TONKIANGHIEN, Chin. stad, prov. Setchuen.

TONKOJE of *Jenitzjeh*, Rus. zoutmeer, gouv. Taurië, bij Arabat.

TONKOY, Rus. straat, gouv. Taurië, bij het dorp Jenitschu.

TONK RAMPOORA, O. Ind. stad, prov. Ajmeer.

TONMARUP, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län, waar eene soort van zwart marmer gegraven wordt.

TONMENHIEN, Chin. stad, prov. Petcheli.

TONNA, amht en heerl. in het vorst. Gotha, met het marktvlek Gräfentonna, 8 dorpen en 4,130 inw.

TONNANCOUR of *Pointe du Lac*, heerl. in Neder Canada, in het gr. St. Maurice.

TONNAY BOUTONNE, Fr. stad, dep. Neder Charente, met 1000 inw.

TONNAY CHARENTE, Fr. stad, dep. Neder Charente, arr. Rochefort, met eene ondiepe haven en 2,400 inw., die in brandewijn, wijn-, papier-, koren- en zouthandel drijven.

TONNDORF, zie Tondorf.

TONNEINS, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, met 6,000 inw, die in koren, wijn en brandewijn, touwwerk en spelden handelen, en eene koninklijke tabakskerverij, benevens aanzienlijke jaarmarkten hebben.

TONNELIER, Afr. eil., bij Mauritius, waar de schepen, naar Port Louis bestemd, ankeren. 2. Eil. bij Zuid Georgië.

TONNERRE, Fr. arr., dep. Yonne, dat op 24 V. M., in 5 kantons en 83 gemeenten, 46,500 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr., aan de Armançon, met 2 kerken, 2 voorsteden, een hospitaal, aan welks kerk men eenen vermaarden en zeer bijzonderen zonnewijzer ziet, en 4,200 inw., die sterke wijnoogst hebben, en kousen- en hoedenfabr., looijerijen en pottebakkerijen hebben. Geboorteplaats van den ridder D'EON. 21. 39. L. 47. 51. N. B, 3. *Mont* T., voorname berg in Duitschland, aan den linker oever van den Rijn; 10 mijlen van Mentz, welke voorheen den naam aan een Fransch dep. gaf, waarvan Mentz de hoofdstad was.

TONNERIJO, Zweed. vlek, Halmstad-län.

TÖNNESSTEIN of *Töunigsteiner Sauerbrunnen*, zie Kehl.

TONNEWANTA, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, die in de Niagara zich ontlast.

TONNI, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 300 inw.

TÖNNINGEN, Deen. stad in het hert. Sleeswijk, de hoofdstad van het ambt Eiderstädt; de zetel van het landgerigt, aan den Eider, voorheen eene vesting, maar thans open, goed gebouwd, en in 4 wijken verdeeld, die eene ruime marktplaats, 15 straten, eene kerk, 2 armhuizen, 420 andere huizen, eene burgerschool, eene school voor de zeevaart, eene lombard, een koninklijk tolhuis, groot koninklijk pakhuis en thans wel 4,000 inw. tellen, daar het laatste getal gedurende de blokkade der Elbe, waardoor Tönningen eene belangrijke zeehaven is, werd zeer vermeerderd. Zij heeft eene stijfsel- en vele kleinere fabrijken, eene scheepstimmerwerf, eenen tigchelöven en 2 kalkovens en aanzienlijken handel en scheepvaart, daar Tönningen de Westelijke stapelplaats van het Sleeswijk-Holsteinsche kanaal is, en eene goede haven en eene zekere reede heeft. De haven wordt door 3 batterijen beschut; er is eene quarantaine-commissie en 2 jaarmarkten. 26. 28. L. 45. 19. N. B.

TONOCATEPEQUE, vlek in Midden Amer., prov. St. Salvador.

TONOCHI, vlek in Mexico, prov. Chihuahua.

TONOMAIA, een der kleinere Austr. Vriendschaps eilanden.

TONARA, kleine riv. van Caraccas, die in de Guanipa valt.

TONORU, O. Ind. stad, prov. Mysore.

TONQUIN, zie Tunkin.

TONROQUINO, kleine riv. van Guiana die N. waarts in de Paraguay valt.

TONSA, tak van den Ganges in Voor Indië.

TONSÄN of *Corea*, zie Corea.

TÖNSBERG, Noorw. stadje, stift Aggerhuus, met 1,540 inw. en houthandel.

TONSE, O. Ind. riv., die beneden, Allahabad in den Ganges valt.

TÖNSET, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, aan de Glommen, met 3,020 inw.

TÖNSTADT EN BACKE, Noorweegs. kerspel, stift Christiaansand; 900 inw.

TONTI of *Tonty*, riv. van Canada, die in het meer Erie valt.

TONTOLY, rijke goudmijn op de N. O. kust van Celebes.

TONTORAL, kaap aan de kust van Chili. 27. 27. Z. B.

TONTOS, stam der Indianen, in de Mexico. prov. Sonora.

TONTCHOUM, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.

TONTSCHA, Chin. eil. prot. Fokiën, in de golf van Pumen.

TONTSCHEN, Chin. stad, prov. Petcheli, aan de Payhoten, Z. O. van Peking met eenen volgens ELLIS 30 voeten hoogen stads muur, sterke poorten maar slecht geplaveide en stinkende straten, huizen van eene verdieping, waaronder vele lombarden, sterke bevolking en vele handwerken. Hier heeft men de aanzienlijke keizerlijke rijst en zoutmagazijnen voor de hoofdstad, waarvan men wil dat het laatste wel voor 30 milloenen menschen voor verscheidene jaren zoude bevatten. 134. 21. L. 39. 55. N. B. 2. Chin. stad, prov. Schensi. 127. 30. L. 34. 50. N. B.

TONURA, O. Ind. stad, prov. Mysore.

TONUSCO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Antioquia.

TONUSE, zie Tonse.

TONVORE, Schot. kaap, eil. Ilan. 11. 19. L. 55. 51. N. B.

TONYNS EILANDEN GROEP, kleine eil. in de Ind. zee, bij de Z. W. kust van het eil Celebes. 136. 46. L. 5. 31. Z. B. 2. Kaap op het eil. Sachalin. 161. 17. L. 46. 50. N. B.

TOOBAE, kleine lage eil., 5 mijlen N. van, en door een rif verbonden met Bolabola, een der Sociëteits eilanden.

TOOBIGAN, klein eil. in den Sooloo archipel. 138. 30. L. 6. 14. N. B.

TOOBOUAI EILAND, een der Sociëteits eil. in de Stille Zuidzee, sterk bevolkt. 228. 23. L. 23. 25. Z. B.

TOODEWAY, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

TOOFEE, Afr. stad aan de Slavenkust, land Kerrapay.

TOOKAIDA, groote afdeeling van Japan, volgens KAEMPFER met 15 prov.

TOOKINGA, Jap. dorp, eil. Niphon, met visscherij en mosselvangst. Hier is een tempel voor den god des oorlogs.

TOOLEY, Eng. vlek, gr. Leicester.

TOOLILCSCENA, Afr. gebergte in Sudan, bij de stad Kong.

TOOLJAPOOR, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

TOOLOOMBAH, O. Ind. stad, prov. Multan.

TOOLSYPORE, O. Ind. stad, prov. Oude. 27. 29. N. B.

TOOLUMBO, Afr. dorp van Bambarra.

TOOLUNG, Afr. stad aan de Sierra Leonakust in het land der Bullomers.

TOOMAVERA, Ier. dorp, gr. Tipperary.

TOOMBAY, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.

TOOMBEA, zie Toombia.

TOOMBUDDRA of *Toomboodrah*, bron van de Kistnah in Indië, uit de Toom

en Bhadra van het Ghatisch gebergte afkomende.

TOOMEOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

TOOMISH, Ier. vlek, gr. Kerry.

TOOMOON, O. Ind. stad, prov. Malwah.

TOONE, Ier. riv., die in de Lee valt.

TOONEA, O. Ind. fort aan de kust der prov. Cutch.

TOONOOMIA, land in Sudan, met eene stad van dien naam.

TOONOGA, tak van de Roombdda in Indië.

TOONRAVAKAIRA, O. Ind. stad, prov. Mysore.

TOORCANULDROOY, O. Ind. stad, prov. Balaghaut.

TOORDA, dorp van Kaarta in Afr.; 8 mijlen N. van Kemmoi.

TOOREYPOOR, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TOORKEIRA, O. Ind. stad, prov. Khandesch.

TOORMOOZ, TIRMOZ of *Termed*, onafhankelijke Tartaarsche stad aan den mond der Oxus en de Hissaur; 16 mijlen N. van Bulkh.

TOORNBERG, Z. Afr. volkplanting ten O. van de kaap de Goede Hoop, aan de Cranock.

TOORNWERD of *Torenwerd*, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, op eene hooge wierde.

TOOS, Perz. stad van Korassan.

TOOSANDO, volgens KAEMPFER, eene groote afdeeling van Japan, met 8 prov.

TOOSI, Jap. stad op de Z. kust van Niphon; 28 mijlen Z. Z. O. van Meaco.

TOOTING, Eng. vlek, gr. Surrey.

TOOTING (UPPER), Eng. buurt, gr. Surrey.

TOOTOMI, Jap. vorst. op Niphon, aan de baai van Toiomina, bergachtig maar zeer vruchtbaar, door de Tenrin en Ojegawa bespoeld, en rijk aan bamboesriet en visch. Het wordt in 14 prov. verdeeld.

TOOTOOILLAH, een der Boumans eilanden in Australië.

TOP, Rus. meer, gouv. Archangel.

TOPACHTON, riv. in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Ulster; zij valt in de Dalawara.

TOPACURO, Braz. riv., prov. Seara.

TOPANA, riv. in Peru, prov. Canete.

TOPANO, meer in de N. Amer. prov. Nieuw York; 3 mijlen lang, ⅔ m. breed en 7 vademen diep.

TOPAS, Spaan. stad, prov. Salamanca. 2. Dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

TOPASI, zie Meliapur.

TOPATSCH, Turk. dorp, prov. Siwas, aan den weg naar Uskat.

TOPAYERS, O. Ind. volksstam in Brazilië.

TOPAYOSO, tak van de riv. der Amazonen in Brazilië.

TÖPHANA, zie Konstantinopel.

TOPELIFFE, Eng. kerspel, gr. York.

TOPCROFT, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

TÖPEL, zie Tepel.

TOPELI, Rus. vlek, gouv. Kursk.

TOPESFIELD, Eng. kerspel, gr. Essex.

TOP-GALLANT EIL., hooge en rotsachtige, doch kleine eil., met 3 rotsen, aan de Z. kust van Nieuw Holland. 152. 153. L.

TOPHAM, heuvels in de N. Amer. prov. Rhode Island.

TOPSHAM, Eng. vlek, gr. Devon, aan de Es, de eigenlijke haven van Exeter.

TOPIMAMBAËRS, volksstam in Brazilië, aan de beneden Toccantins.

TOPINAM BARANAS, Braz. stad, gouv. Para. 2. 42. Z. B.

TOPINAMBES, groot eil. in de riv. der Amazonen; 20 mijlen lang.

TOPINAMBAUX, stam der Indianen in Brazilië, aan de Cainana.

TOPINAQUAERS, Braz. volksstam, distr. St. Paul.

TOPINO, rivier in den Kerk. Staat, leg. Spoleto, die beneden Torciano in den Tiber valt.

TÖPLICZA, Illyr. dorp, kreits Carlstadt. 2. Turk. vlek in Romanië, sands. Semendra, met een warm bad. 3. Croatisch dorp, kom. Warasdin. 4. Zevenbergsch dorp, kom. Hunyad.

TÖPLITZ of *Toplika*, Hong. vlek, Croatisch provinciaal kom. Warasdin, met zwavelbaden en glasblazerijen. 3. Töplitz of *Toplica*, Boh. stad Leutmeritzer kreits, in een schoon dal, met een kasteel, schoone tuinen, 2,500 inw. die laken- en wollen stoffen-, band- en andere fabr., maar vooral warme baden hebben. Zij zijn 7 in getal, waarvan er drie den vorst behooren, hebben uitmuntende inrigtingen, en worden jaarlijks wel door 3,000 badgasten bezocht. Men heeft er schouwburgen en andere vermakelijkheden; doch het hazardspel is verboden. Ook zijn er weldadige inrigtingen. De omtrek in welken men veel steen- en steenkolen groeven vindt, is bekoorlijk. 50. 38. N.B.

TOPO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas.

TOPOCALMA, groote riv. van Chili, prov. Santiago. 33. 31. Z. B.

TOPOL, Rus. dorp, gouv. Tchernigow.

TOPOLA, Pool. dorp, waiw. Krakau, met 120 huizen.
TOPOLIAS of *Topolja*, zie Kopais.
TOPOLNICZA, vlek in Walachië, distr. Mehedinz, met een klooster.
TOPOLTSCHAN, zie Toboltschan.
TOPONAR, Hong. vlek, kom. Schumegh, distr. Kaposvar.
TOPORCZ, Hong. dorp, kom. Liptau, met 1160 inw.
TOPOROW, Gal. heerl., kreits Zloczow.
TOPOZERO, Rus. meer, gouv. Archangel.
TOPPER, Pruis. D., regdst. Frankfort.
TÖPPENDORF, Pruis. dorp, regdst. Breslau, kreits Strehlen.
TOPPER, Pruis. dorp, regdst. Frankfort.
TOPPLIWODE, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 1,200 inw.
TOPPODA of *Toppolla*, stad in 't Afr. rijk Sudan, lands. Houssa.
TOPQARAGGHATSCHI, Rus. vesting in Georgië, thans vervallen.
TOPRAK KALA, Turk. Aziat. dorp, prov. Mossul; 2 mijlen Z. van Kars.
TOPRAK-KALAHI, Turk. Aziat. dorp in Diarbek.
TOPROZ, Hong. dorp, kom. Zips.
TOPSAIL-INLET, N. Amer. kanaal tusschen 2 kleine eil., aan de kust van N. Carolina. 299. 58. L. 34. 18. N. B.
TOPSCHAU, zie Dotschau.
TOPSFIELD, vlek der N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Essex, met 950 inw.
TOPSHAM, Eng. vlek, gr. Devon, met 3,160 inw., handel en zeevaart. 2. N. Amer. dorp, prov. Vermont. 3. N. Amer. vlek, prov. Maine.
TOPTIKOWO, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.
TOPTSCHILAR, Turk. voorstad van Konstantinopel.
TOPUSKO, Croatisch dorp der Militairgrenzen, met warme baden.
TOQUERAGUA, riv. van Nieuw Granada, prov. St. Juan de los Llanos, die in de Casanare valt.
TOR, Rus. riv., Slobodische Ukraine en gouv. Orenburg. 2. Dorp in het land der Fuliërs in Afrika. 16. 30. N. B. 3. T. *Bryan*, Eng. dorp, gr. Devon. 4. T. *Moham*, Eng. dorp, gr. Devon, met 1350 inw. 5. Distr. in de Turk. prov. Rakka, ten Noorden van het gebergte Tor, met het klooster Midiad en 60 à 70 andere. Volgens sommige reizigers is het geheel door Jakobiten bewoond. 6. Tak van den Indus in Afghanistan. 7. Zie Tur.
TORA, Egypt. dorp, aan den Nijl; 3 mijlen Z. van Faium. 2. Tak van de Bawadi bij de Turk. Aziat. stad Damascus.
TORAGA, Nap. stadje, prov. Principato Citeriore, met 1300 inw.
TO RAI, Sard. dorp, bij Cagliari.
TORAIF, Afr. stad in Nubië, land der Schagga's Arabieren.
TORAL (EL), Z. Amer. haven van Chili. 27. 55. Z. B.
TORALBA, Spaan. vlek, prov. Soria.
TORALVA DE LOS FRAYLES, Spaan. vlek, prov. Aragon.
TORAMILA, Afr. stad van de Sierra Leona kust in het land der Susus.
TORANGAPURI, zie Trankebar.
TORANO, dorp in het hert. Massa-Carara, aan den voet der Apennijnen.
TORANTO, twee vlekken in Canada, distr. Home en Newcastle.
TORBALA, O. Ind. stad, prov. Lahore.
TORBALE, Turk. stad in Klein Azië; 10 mijlen Z. O. van Nicomedia.
TORBAY, Eng. baai aan de kust van Devon. 14. 11. L. 50. 24. N. B. 2. Baai en stad aan de Z. kust van Nieuw Schotland, gr. Sydney. 316. 31. L. 45. 8. N. B. 3. Baai aan de O. kust van Newfoundland. 325. 26. L. 47. 48. N. B.
TORBECK, dorp en kerspel op het eil. Hayti of St. Domingo, Z. dep.
TORBELA, dorp in Afghanistan, prov. Tschotsch, aan den mond der Dur.
TORBIA, Sard. stad, gr. Nizza.
TORBIGNY, Fr. stadje, dep. Maine.
TORBISCON, Spaan. stad, prov. Granada, met 4,000 inw.
TORBOLE, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Roveredo.
TORBUNI, Rus. vlek, gouv. Orel.
TORBYORNTORP, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.
TORC, Ier. berg, gr. Kerry.
TORCÉ, Fr. vlek, dep. Mayenne, arr. Saumur, met 1,200 inw. 2. O. Ind. stad, prov. Bahar.
TORCELLO, Lomb. Ven. stad, prov. Venetië, met 300 inw.
TORCHES, kleine Z. Amer. riv. in Portugeesch Guiana.
TORCISI, Sicil. stad, intend. Catania.
TORCOLA, Dalm. eil., kreits Spalatro.
TORCON, Spaan. riv., prov. Toledo.
TORCY LE GRAND, Fr. vlek, dep. Neder Seine, arr. Dieppe, met 1,000 inw.
TORCZYN, Rus. stad, gouv. Volhynië.
TORDA PLANINA, Turk. gebergte in Bosnië.
TORDEHUMOS, Spaan. distr. en stad, prov. Valladolid, aan de Rioseco.
TOR DE LAGUNA, zie Torre Laguna.
TORDERA, Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Tordera.
TORDER-SPALTEN, berg in Zevenbergen, kom. Thorenburg.

TORDESILLAS, Spaan. distr. en stad, prov. Valladolid; de laatste aan de Douero, met 4000 inw., looijerijen en wolfabrijken. 41. 30. N. B. 12. 40. L.

TORD'OGLIO, Lomb. Ven. dorp, prov. Mantua, aan de Oglio, in den Po.

TORDOMAR, Spaan. vlek, prov. Burgos.

TORDOWICE of *Turnitz*, Morav. vlek, kreits Brünn.

TOREC, riv. in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Greenville.

TOREICA, Arab. dorp, lands. Yemen.

TORELLA, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 3,300 inw.

TORENBURG, zie Thorda.

TORENWERD, zie Toornwerd.

TORENO, Spaan. stad, prov. Leon.

TORESCHA, tak van de Jerdecker in den Chin. staat Boetan.

TORESTORP, Zweed. vlek, Elfborg-län.

TORESUND, Zweed. kerspel, Nykoping-län.

TOREY, klein eil. bij de N. W. kust van Ierland.

TORFA, hoog gebergte op IJsland, met heete bronnen.

TORFAUE, Afr. distr. van Schiwah in de woestijn Sahara, op den karavaanweg van daar naar Fez.

TOROFKFEN, Ier. vlek, gr. Louth, met linnenweverijen.

TORFVE, Zweed. kerspel, gr. Gotheborg-län.

TORGAU, Pruis. kreits, regdst. Merseburg, op 16 V. M., 34,300 inw. bevattende, vlak, met weinige hoogten, en door de Elbe, den zwarten Elster, 4 groote en 80 kleinere kolken bespoeld. Ten Z. is de grond vrij vruchtbaar, en levert koren, aardappelen, boomvruchten, hop en weinig wijn, ook zeer veel hout; terwijl de goede weiden de sterke veeteelt en aanzienlijke paardenfokkerij bevorderen. Ook wordt er aluin, ijzer en veel turf gegraven. 2. Hoofdstad en sterke vesting, aan de Elbe, met een sterk kasteel, 3 kerken, een hospitaal, een lyceüm, eene burgerschool, en 6,500 inw., die lakenweverijen, looijerijen, kuiperijen, kousenfabr. en eene boekdrukkerij hebben, en aanzienlijken handel in koren en hout op de Elbe drijven. De stad heeft het stapelregt voor planken, koren, kalk, boomvruchten, en alle waren die de riv. afkomen. Het tuchthuis in het kasteel is sedert 1814 opgehouden. 51. 34. N. B.

TORGEHATTEN, rotspyramide in Noorwegen, stift Drontheim, 3000 voeten hoog.

TORGEISKOI, Rus. dorp van Irkutsk.

TORGELL, Rus. vlek, gouv. Lijfland.

TORGELOW, Pruis. dorp, regdst. Stettin, met 660 inw.

TORGI BAZAR, riv. in Chin. Mongolië, welke in het meer Saisan valt.

TORGOT, Kalmukkenstam, met de Chin. Songaaren verbonden.

TORGOWITZA, Rus. stad, gouv. Kiew, met 1,200 inw.

TORGUDILI, Turk. vlek, prov. Natolië.

TORGUI, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 500 inw.

TORHAMM, Zweed. D., Karlskrona-län.

TORHOUT, zie Thourhout.

TORHUNTA, N. Amer. riv., prov. N. Carolina, gr. Mayne.

TORICOURT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 590 inw.

TORIBLO, vlek in Midden Amer., prov. Verapaz.

TORIESDALE HEAD, Schot. kaap aan de N. kust. 130. 36 L. 58. 30. N. B.

TORIGNY, Fr. vlek, dep. Manche.

TORIK, gebergte in Arabië; dat van het Z. naar het N. loopt.

TORIL, stad in de Spaan. prov. Estremadura, Partido de Plaisancia.

TORIN ROTSEN, groep rotsen, aan de Z. W. kust van het eil. Mull. 11. 18. L. 56. 16. N. B.

TORINA, Spaan. stad, prov. Sevilla.

TORINO, zie Turin.

TORIO, Spaan. tak van de Esla, prov. Leon.

TORINOA, Sard. dorp, prov. Piëmont.

TORISA, riv. in Europ. Turkije, die in de Marizza valt.

TORJA, Zevenb. dorp, land der Szeklers, met zuurbronnen.

TORKA, Rus. riv., gouv. Nishegorod.

TORKANEH, tak van het gebergte Mukhur, in Afghanistan.

TORKINGTON, Eng. vlek, gr. Ches.

TORKIO, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

TORKLOVA, Rus. dorp, gouv. Jaroslow, met jaarmarkten.

TORKOLA, onbewoond Dalmat. eil., kreits Ragusa.

TORKSEY, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

TORLA, Spaan. stad, prov. Aragon.

TORLOSA, Zweed. kerspel, Malmohus-län.

TORMARTON, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

TORME, Spaan. stad, prov. Burgos.

TORMES, Spaan. riv., prov. Salamanca, die in de Douero valt.

TORMO, Rus. vlek, gouv. Lijfland.

TORMON, Spaan. stad, prov. Aragon.

TORNA, Zweed. harrad, Malmohus-län. 2. Hong. kom., kreits aan deze zijde van de Theisz, op 10¾ V. M. 19,820

19,820 inw. bevattende, bergachtig, door de Jabloncza bepoeld, en wijn, koren, tuinvruchten, vlas, veel hout, visch en ijzer voortbrengende. De inw. bestaan van den landbouw en de mijnen. 3. Vlek aldaar, aan de Jabloncza, met 1400 inw. 38. 33. L. 48. 45. N. B.

TORNA DE AVILA, Spaan. stad, prov. Avila, distr. St. Jago.

TORNADOS, Z. O. orkaan, in 't Afr. lands. Senegambia, die alles nederstort.

TORNALLYA, zie Torna.

TORNARSUK, eil. bij de W. kust van West Groenland. 330. 16. L. 61. 50. N. B.

TORNAU, Pruis. dorp, regdst. Merseburg. 2. Zie Tyrnau.

TORNAVAGAS, Spaan. gebergte in Estremadura, langs Portugesche kusten der Taag, tot aan de prov. Leon.

TORNBURY, Eng. dorp, gr. Gloucester.

TORNEA, grensriv. in het N., tusschen Zweden en Rusland, uit het hooge gebergte ontspringende, en in de golf van Bothnië vallende. Zij is meer dan 8 maanden met ijs bedekt. 2. Zweed. Lappmark, in Norrbottens-län, langs de Tornea en Calix Elf, waarvan echter het land ten Oosten der Tornea aan Rusland is afgestaan. Het bevat onder anderen Juckasjarwi, met vele ijzergroeven. 3. Rus. stad, gouv. Finland, in de Lappmarken, aan den mond der riv. van dien naam, op het schiereil. Svensar, wel gebouwd, doch met ongeplaveide straten, 2 kerken (waarvan eene op het eiland Biorkö), en 700 inw., die van handwerken en handel bestaan; terwijl Tornea de voornaamste koopstad dezer oorden is. De uitvoer bestaat in: planken, ingelegde zalm, gedroogde visch, ruwe rendierhuiden, boter en teer. De haven is geheel verzand, waarom men zich van de één uur verder gelegene haven Reutcham bedient. Deze plaats is zoo wel om het prachtig natuurverschijnsel in de maand Junij, van de zon 24 uren de aarde te zien beschijnen, als door vele andere fraaije gezigten beroemd, over welke wij naar CATTEAU CALLEVILLE en andere schrijvers moeten verwijzen. 51. 46. L. 65. 51. N. B.

TORNEATRASK, meer in Tornea Lappmark in Zweed. Norrbottens-län.

TORNELL, Spaan. stad, prov. Catalonië.

TORNESE, Turk. kaap van Morea, over het eil. Zante, met eene stad van dien naam.

TORNESS, kaap aan de Z. kust van het eil. Stronsay. 15. 17. L. 58. 56. N. B.

TORNESVALLA, Zweed. kerspel, Kalmar-län en Linkping-län.

TORNING, Deen. kerspel, stift Wiborg.

TORNO, Lomb. Ven., prov. Como, aan het meer Como.

TORNOS DE LA PEDRO, Mexic. dorp, prov. Santander, aan de golf.

TORNOVO, zie Turnavoja.

TORNOW, zie Potsdam.

TORNYA, Hong. vlek, kom. Csanad.

TORO, Spaan. prov., een deel van het voormalig kon. Leon, tusschen Leon, Valladolid, Salamanca, Zamora, Saluecia en Burgos, of tusschen 11. 55. en 13. 55. L. en 41. 28. en 43. N. B. gelegen, en op 93 V. M. 98,000 inw. tellende. Zij is veelal bergachtig, doch vruchtbaar, en heeft de Sierra de Reynosa en eenige mindere bergen; de riv. de Ebro, die hier ontspringt, de Besaya, de Pisuerga, met de Valdavia, Cieza, Couze en Sequillo; de Douero met de Badajos, Hornya en Guarene, de Valderadnay, enz. Er zijn geene meren, wel eenige gezondheidsbronnen. De lucht is deels koud, deels zacht en vochtig. De landbouw levert: tarw, gerst, rogge, haver, linzen, boonen, erwten, ook maïs, middelmatigen wijn, kersen, pruimen, abrikozen en andere vruchten. Hout is er naauwelijks voor de behoefte. Verder heeft men er paarden, muilezels, ezels, rundvee, schapen, geiten, varkens, honig en was. Doch behalve bouwsteen en leem, wordt in het rijk der mineralen niets gezocht. De fabrijken zijn weinig, en bepalen zich tot wollen stoffen, lakens, linnen, enz. De uitvoer bestaat in: koren, wol, huiden, levendig vee, kersen, erwten, enz. Het wordt in 3 partidos verdeeld. 2. Partido of distr., het Z. deel der voornoemde prov. 3. Hoofdstad der prov., tegen eenen heuvel, aan de Douero, in eene vruchtbare vlakte, met muren, breede, doch morsige straten, 22 kerken, 14 kloosters, 4 hospitalen, 1600 huizen en 7,500 inw., die linnen- en andere weverijen hebben, en van de boomvruchten en wijnoogst bestaan, terwijl hier de schoonste kersen van Spanje groeijen. (Slag van 1476). 12. 48. L. 41. 40. N. B. 4. Nap. vlek, prov. Molise. 5. Klein eil., bij de Z. kust van Sardinië. 6. Eil. in de Oostzee, bij de Zweed. kust. 35. 26. L. 58. 49. N. B. 7. Eil. bij de Spaan. kust van Majorca. 8. Z. Amer. volkpl. in Peru, prov. Chumbivilcas. 9. Z. Amer. baai van Veragua; W. van Almirante. 10. Eil. in Mexico, in het meer Tamagua, prov. Vera Cruz. 11. Haven aan de N. O. kust van het eil. Trinidad. 12.

2. Afr. plaats in Sudan, ten Z. van Timbuctoe. 13. Prov. in het Afr. rijk der Foulahs, in Senegambië, door de Torodos bewoond. 14. *San Antonio del* T., Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Carthagena.

TOROCZKO, zie Torotzko.

TOROELLA, Spaan. stad, prov. Catalonië, bij de riv. Ter.

TOROFF, O. Ind. stad in Bengalen, distr. Silhet. 24. 20. N. B.

TOROGAY, een der kleine Hebriden, in baai Harris.

TÖRÖK-BETSE, KANISA, KOAPANY, en ST. MIKLOS, 4 Hong. dorpen, kom. Torontal, Schumegh en Heves.

TOROLA, stad in Midden Amerika, prov. St. Salvador.

TORON, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

TORONDI, Z. Amer. riv. van Carraccas, prov. Maracaibo, die in het meer van Maracaïbo valt.

TORONOMOS, Z. Amer. volksstam in Peru, tusschen de Ucayale en de Beni.

TORONTAL, Hong. kom., kreits aan gene zijde der Theisz, op 132 V. M. 206,260 inw. bevattende, geheel vlak, met groote moerassen, door het Bega en Benzava kanaal, slechts gedeeltelijk droog gemaakt, en door de Theisz, de Marosch, Aranka, Bega en Temis bespoeld; terwijl het koren, maïs, rijst, vlas, hennep, boomvruchten, meloenen, tabak en wijn, maar weinig hout voortbrengt. Er is aanzienlijke paarden- en veefokkerij, veel wild, bijen, visch en delfstoffen. Landbouw, veeteelt, handwerken, scheepvaart en handel geven den inwoneren een genoegzaam bestaan. De hoofdstad is Nagy-Beckskerek.

TOROPALCA, volkplanting in Peru, prov. Porco; 6 mijlen van Potosi.

TOROPCZ, Rus. kreits, gouv. Pskow, tusschen 48. 30. en 50. 15. L. en 55. 54. en 56. 55. N. B., met 44,700 inw., eenen lagen grond, moerassen en natte bosschen, slechts hier en daar vruchtbaar. 2. Hoofdstad aan de Toropa, eene der aanzienlijkste steden in den omtrek, met 12,000 inw., looijerijen en andere handwerken en aanzienlijken handel in vlas, koren en andere voortbrengsels, benevens wel bezochte jaarmarkten.

TOROTZKO, Zevenb. vlek, kom. Thorda aan de Aranyosch, met ijzer- en zilvermijnen, agaten, carneolen en serpentijnsteen.

TOROX, Spaan. stad, prov. Granada.

TORP, Zweed. kerspel, Gotheborg-Elfborg- en Wester- Norrland-län. 2. Fr. dorp, dep. Calvados en Eure.

TORPA, Zweed. kerspel, Elfborgs-Westeras-, Kronaberg- en Holmstadts-län.

TORPE, Zweed. distr., Gotheborg-län.

TORPEKALAH, Turk. Aziat. stad, prov. Erzerum, aan eenen heuvel, waarop eene citadel ligt, die de Turken voor onwinbaar houden, en 3,550 inw.

TORPENHOW, Eng. vlek, gr. Cumberland.

TORPHICHEN, kerspel en Schot. dorp, gr. Linlithgow.

TORPES, Fr. dorp, dep. Saône en Loire, nabij Verdun sur Saône.

TORPIS, zie St. Tropez.

TORPOI, twee der Kurilische eil., het N. en Z. *Torpoi* genoemd, en door Ainas bewoond.

TORQUAY, Eng. dorp, gr. Devon.

TORQUEBRADILLA, Spaan. vlek, prov. Jaen.

TORQUEMADA, Spaan. stad, prov. Valencia, met 2,300 inw.

TORQUESNE, Fr. vlek, dep. Calvados, met 1500 inw.

TORQUILLA, Z. Amer. riv., prov. Dariën.

TORRALVA, Spaan. stad, prov. Avila.

TORRAO, Port. stad, prov. Alentejo.

TORRAZZO, dorp in Piëmont, prov. Biella, met 550 inw.

TORRE, Illyr. tak van de Lisonzo. 2. Vlek van Piëmont, prov. Mondovi, 1600 inw. 3. T. *Caserta Nuova*, Nap. vlek, Terra di Lavoro, met 4,300 inw. 4. Vlek in den Kerk. Staat, legatie Urbino. 5. *La* T. Spaan. stad, prov. Zamora. 6. Dorp in Piëmont, prov. Mondovi, met 1600 inw. 7. Dorp in Piëmont, prov. Pignerolo, met 2,100 inw.

TORREBREN, Fr. dorp, dep. Gers.

TORROECAMP, Spaan. stad, prov. Cordova. 2. Spaan. stad, prov. Jaen, met 2,000 inw.

TORRECILLA DE LOS CAMEROS, Spaan. stad, prov. Burgos; 4,000 inw.

TORRECILLA DE PINAR, Spaan. stad, prov. Soria, aan de Gallo.

TORRECILLAS, Spaan. stad, prov. Estremadura.

TORRE DE AGUILAS, Spaan. stad, prov. Murcia, met eene haven.

TRRE DE ALMENDVAL, Spaan. stad, prov. Estremadura.

TORRE DE BOGIO, zie Lissabon.

TORRE DE CAMIRA, zie Camera.

TORRE DE DONA CHAMA, Port. stad, prov. Tra-los-montes, met 4,000 inw.

TORRE DE GORDA, zie Isla.

TORRE DE FILOSOFO, zie Etna.

TOR-

TORRE DEL GRECO, Nap. vlek, prov. Napels, bij Napels; 16,000 inw.
TORRE DEL SEGRE, Spaan. stad, prov. Catalonië.
TORRE DE MONCORVO, Port. stad, prov. Tra-los-Montes, met 1,900 inw.
TORRE DE OLIVETO, Sicil. vlek, Val di Demona.
TORRE DI ROVIGLIANO, Nap. vlek, bij Napels.
TORRE DON XIMENA, Spaan. stad, prov. Jaen, met 3,500 inw., vele fabr. en handel.
TORRE ESTEVAN, Spaan. stad, prov. Guadalaxara.
TORRE LAGUNA, TORDELAGUNA, Spaan. stad, prov. Burgos, met katoenfabrijken.
TORRE ROSSA, Sicil. dorp, intend. Catania, met 1,200 inw.
TORRE URRAJO, Nap. dorp, prov. Principato Citeriore.
TORRE DE LAS SALINAS, Spaan. stad, prov. Valencia.
TORREALGINDA, Spaan. stad, prov. Aragon.
TORREILLES, Fr. vlek, dep. O. Pyreneeën, 5 mijlen van Perpignan.
TORREJON, Spaan. stad, prov. Guadalaxara.
TORREJONCILLO, Spaan. vlek, prov. Cuença.
TORRELAVANDA, Spaan. vlek, prov. Soria.
TORRELLAS, Spaan. stad, prov. Aragon.
TORRELLA, Nap. vlek, prov. Principato Ultra, met 3,300 inw.
TORRELOBATON, Spaan. stad, prov. Valladolid.
TORSENR (CAP DES), Afr. kaap in Tripoli, in de golf van Sidra.
TORRENTE, Spaan. stad, prov. Valencia.
TORRENUEVA, Spaan. stad, prov. la Mancha.
TORREPEROGIL, Spaan. stad, prov. Jaen.
TORREQUADRADA, Spaan. stad, prov. Soria.
TORREQUEMADA, zie Torquemada.
TORRES, groep Austr. eil. onder de Nieuwe Hebriden. 2. Spaan. tak van den Guadalqnivir. 3. Spaan. stad, prov. Murcia. 4. Spaan. dorp, prov. Aragonië. 5. Zie Hogolen. 6. T. *Vedras*, Port. stad, prov. Estremadura, met 3,000 inw. en vele fabr. 7. Groep van verscheidene groote en kleine eilanden tot den Mergui archipel behoorende. 114. 30. L. 11. 40. N. B. 8. Straat tusschen Nieuw Guinea en Nieuw Holland, eene der gevaarlijkste vaarwaters van de wereld, met vele koraalriffen bezet, en het eerste in 1606 door LOUIS VAES DE TORRES bevaren, naar wien zij dan ook genoemd is.
TORRESANDINO, Spaan. stad, prov. Catalonië.
TORRES NOVAS, Port. stad, prov. Estremadura, met 4,000 inw. en groote fabrijken.
TORRI, staat in W. Afrika, bij Ardra. 2. Rus. eil. voor de golf van Finland, gouv. Lijfland. 3. Lomb. Ven. vlek, prov. Verona.
TORRICELLA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Citeriore, met 1,760 inw. 2. Vlek in 't hert. Parma. 3. Tosc. vlek, hert. Modena. 4. Vlek in het hert. Reggio. 5. Visschers dorp in den Kerk. Staat, leg. Perugia.
TORRICO, Spaan. stad, prov. Avila.
TORRIDAL, rivier in Noorwegen.
TORRIGLIA, Sard. vlek, hert. Genua.
TORRIJOS, Spaan. stad, prov. Toledo.
TORRIMORE HEAD, Schot. kaap op het eil. Skye. 11. 44. L. 57. 22. N. B.
TORRIN BEG, rots op het Schot. eil. Mull. 11. 26. L. 56. 15. N. B.
TÖRRING, Zweed. dorp, Malmohus-län.
TORRINGFORD, N. Amer. dorp, prov. Connecticut.
TORRINGTON of *Groot Torrington*, Eng. marktvlek, gr. Devon, met 2100 inw. en handel op Ierland. 2. *Black* T., Eng. kerspel, gr. Devon. 3. *Oost en West* T., 2 Eng. dorpen, gr. Hereford. 4. *Klein*, T. Eng. dorp, gr. Devon. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 1,600 inw., fabr. van wollen stoffen, smederijen, enz.
TORRISDALE, Schot. dorp, gr. Sutherland. 2. Baai aan de N. kust van Schotland, gr. Sutherland.
TORRISHOLME, Eng. vlek, gr. Lancaster.
TORROCELLA, Port. stad, prov. Beira.
TORROS, Spaan. stad, prov. Grenada, op eenen heuvel, aan de kust, met goed suikerriet en 4000 inw.
TORROSA, Spaan. eil., prov. Murcia, aan de W. zijde der bogt van Carthagena.
TORRSKAY, Zweed. kerspel, Elfsborg-län.
TORRVARPEN, Zweed. meer, Oerebro-län.
TORRYBURN, Schot. kerspel en dorp, gr. Fife, met 1460 inw.
TORSAC, Fr. dorp, dep. Charente.
TORSAS, Zweed. kerspel, Calmar-län.
TORSAKER, Zweed. kerspel, Wester Norrlands-lan, met eene glasblazerij.

TORSANG, Zweed. kerspel, Falun- n.
TORSAS, Zweed. kerspel, Calmar-län. 2, Zie Torsaas.
TORSHALLA, Zweed. stadje, Nyköping-län, met 600 inw.
TORSHOK of *Torschok*, Rus. kreits, gouv. Twer, tusschen 51. 50. en 53. 15. L. en 56. 50. en 57. 40. N. B., aan de beide zijden der Twerza, die haar met de Kawa, Lokotanka en Schigrinka bespoelt. Zij is matig vruchtbaar, wel bebouwd, en levert vlas, hennep en rape n terwijl zij ook veeteelt heeft. 2. Hoofdstad, aan de Twerza, wel gelegen, en met palissaden omringd, heeft eene voorstad, breede straten, opene plaatsen, een monniken klooster, 23 kerken, eene kweekschool, 1800 huizen, 52 winkels, een bazar, met 110 gewelven en 15,000 inw., wier leder- en marokkijnfabrijken beroemd zijn; ook wordt er zelfs leder in goud en zilver geborduurd, dat voor Turksch werk verkocht wordt. Verder zijn er wasbleeken, mouterijen, pottebakkerijen en handel in hennep, vlas, koren, talk, paardenhaar, linnen en fabrijkwaren, benevens jaarmarkten en doortogt. 52. 43. L. 57. 2. N. B.
TORSKENGE, Zweed. vlek, Jonköping-lan.
TORSKOEN, Noorweegsch eil., stift Nordland, bij Sennien, met 320 inw.
TORSLUNDA, Zweed. vlek, Kalmar-län.
TÖRSNAR, Zevenb. dorp, Militair-grenzen.
TORSO, zie Thyrso.
TORSTASELLER-HEAD, Schot. kaap, op de O. kust van 't eil. Lewis.
TORSTUNA, Zweed. distr. en kerspel, Westeras-län.
TORSVI, Zweed. kerspel, Upsala-län.
TORTHORWALD, Schot. kerspel en dorp, gr. Dumfries.
TORTILLO, Spaan. tak van de Azuer, prov. La Mancha.
TORTINGTON, Eng. kerspel, gr. Sussex.
TORTOLA, Spaan. stad, prov. Burgos. 2. Een der W. Ind. Maagden eilanden, ten N. van St. Jan en ten O. van St. Thomas, op 313. 1. L. 18. 27. N. B., tot in 1666 aan ons vaderland behoord hebbende, doch nu aan de Engelschen onderworpen. Het is 3 mijlen lang en tot $1\frac{1}{4}$ mijl breed, en bevat op ruim 44 V. M., volgens CAREY en LEA 10,000 inw., waarvan ongeveer 9,000 slaven zijn. Het land heeft hooge dorre bergen, meestal zwarte rotsen, doch niettegenstaande den ongunstigen grond is het wel bebouwd, en brengt suiker, katoen, koffij, Europische tuingewassen voort, en heeft veel vee. De uitvoer bestaat in: suiker, rum, koffij en katoen, en de invoer in: koren, meel, rund- en varkensvleesch, boter, gedroogde en gezouten visch, timmer- en brandhout, duigen, rijst, enz. Het wordt door eenen onder gouverneur, die onder den gouverneur van Antigua staat, met eene vertegenwoordigende vergadering, bestuurd. De eenige stad ligt op de O. zijde, is slecht gebouwd, en heeft eene vrije haven. Onder hetzelve behooren de eil. Shrab, Cammanoes, Joost van Dijk en Little van Dijk, Iquana, Beef en Thatch-Islands.
TORTONA, Sard. prov. van Piëmont, aan den Po, op ongeveer 12 V. M. 40,000 inw. bevattende, vlak en laag, door den Po, Scrivia en Corone bespoeld, slechts in het Z. met eenige bergen, en zeer vruchtbaar langs de rivieren, waar het land rijst, koren, peulvruchten, moesgroenten, vlas, hennep, boomvruchten, wijn, champignons en zijde voortbrengt. Ook de veeteelt is hier in goeden gang; bij de bergen houdt men echter meest schapen. Fabrijken zijn er van geen belang, en daar er gebrek aan hout is, worden ook de weinige ijzergroeven niet bewerkt. 2. Hoofdstad der prov. en zetel van eenen bisschop, aan den voet der Apennijnen, met de sterke citadel, eene belangrijke wapenplaats. Zij heeft 3 poorten, een oud kasteel op eenen heuvel, eene hoofd- en 4 andere kerken, 14 kloosters, een hospitaal, een bisschoppelijk seminarium, een gymnasium en 8,500 inw., die fabr. van zijde, kousen, hoeden en leder, en ook handwerken hebben, en met Genua in koren en wijn handelen. Echter is de plaats arm, en om het menigvuldige stilstaande water ongezond. 26. 24. L. 44. 56. N. B.
TORTORETO, dorp in Napels, prov. Abruzzo Ulteriore I.
TORTORICI, Sicil. stad, intend. Messina, met 2000 inw.
TORTOSA, Spaan. distr., het Z. W. deel der prov. Catalonië. 2. Spaan. stad aldaar, op eenen heuvel, de zetel van eenen bisschop, aan de Ebro, versterkt doch slecht gebouwd, met eene voorstad, een kasteel, schoone hoofd- en 3 andere kerken, 10 kloosters, een collegie en 10,700 inw., die zeepziederijen, branderijen, porseleinfabr., papiermoleus, visscherij en handel in katoen drijven; om de stad zijn marmer- en alabastergroeven. De jaspis van Tortosa is bekend. 18. 12. L. 40. 49. N.

N. B. 3. Turk. zeestad, pachalik Tarablus. 4. Spaan. vlek, prov. Guadalaxara, aan de Henares.

TORTUE, tak van de Big Wabash, in de N. Amer. prov. Illinois. 2. Klip aan de N. kust van het W. Ind. eil. Barthelemy. 3. Zie Schildpadden eiland.

TORTUERA, twee Spaan. vlekken, prov. Toledo en Cuença.

TORTUES, riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, die in den Missisippi valt.

TORTUGA SALADA of *Tortue Salee*, eil. van Carraccas, in de Caraïbische zee. 2. Zie Tortue. 3. Klein eil., bij de kust van Honduras. 4. Klein eil., aan de kust der prov. Carthagena in Nieuw Granada. 5. Klein eil. in de groep van Californië. 6. Haven van Peru, prov. Santa. 7. *Punta de T.*, Braz. kaap. 336. 46. L. 30. Z. B.

TORTUGAS (DRY), riffen ten Z. van kaap Florida of de Z. punt van Florida. 294. 6. L. 24. 32. N. B. 2. T. *Point*, Z. punt van de haven van Coquimbo, aan de kust van Chili. 29. 37. Z. B.

TORUBIA, Spaan. vlek in Soria.

TORTUGILLA, eil. bij de N. kust van Z. Amer. 301. 26. L. 8. 45. N. B.

TORTUGUITAS, klein eil. in de golf van Californië.

TORTUM, Turk. stad, prov. Erzerum, hoofdplaats van een sandschakat, met eene zwavelgroef.

TORTUNA, Zweed. vlek, Westeras-län.

TORTURA, kleine zeehaven van Palestina; 5 mijlen Z. van Acre.

TORTWORTH, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

TORUBIA, Spaan. vlek, prov. Soria.

TORUP, 2 Zweed. vlekken, Halmstadt- en Christiaanstadt-län.

TORVA, Zweed. kerspel, Linköping-län.

TORVAKAIRY, Ind. stad, prov. Mysore.

TORVER, Eng. vlek, gr. Lancas.

TORVESTAD, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 1500 inw.

TORWOOD, Schot. woud, gr. Stirling.

TORWORTH, Eng. buurt, gr. Nottingham.

TORY, eil. in den Atl. Oceaan, aan de N. kust van Ierland. 9. 39. L. 55. 9. N. B.

TORYM, tak van de Nonni-Ula, in Chin. Mongolië.

TÖRZBURGER PAS, bergpas in Walachië, over het Karpatisch gebergte naar Hongarijë.

TORZELO, klein Lomb. Ven. eil., 2 mijlen van Venetië.

TOS, Beij. dorp, Rezatkreits.

TOSA, Spaan. stad, prov. Catalonië, met 1400 inw. 2. Sicil. stad, Val di Demona. 3. Jap. vorst., eil. Xicoco, bergachtig, met bosschen, die veel timmer- en brandhout opleveren, en rijst, koren, peulvruchten en katoen voortbrengen. Het is in 7 prov. verdeeld. 4. Stad aldaar, sterk, wel bevolkt en met veel handel. 6. Riv. in Italië, die in het Lago Maggiore valt. 6. Zie Baden.

TOSAGUA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die in de Chones valt. 32. 30. Z. B.

TOSANLU, de *Lycus* der ouden, riv. in klein Azië, die in de Jekil-Irmak valt.

TOSCANEN, groothertogdom in Italië, tusschen Lucca, Modena, den Kerkelijken Staat en de Middellandsche zee, of tusschen 27. 18. en 29. 50. L. en 42. 5. en 44. 31. N. B. gelegen, en met eenige landen in Lucca, het Toscaansche Lunigiana en de eilanden Elba, Pianosa, Palmajola, Gorgona, Giglio, Monte-Christo, Melora, la Formiche en Gianutti, op 395⅗ V. M., 180,000 inw. bevattende. Het land is zeer bergachtig, en kan in drie streken, het dal aan de Arno, het land aan de Apennijnen en de onvruchtbare en ongezonde Maremma, aan den kant van den Kerkelijken Staat, verdeeld worden. In het eerste deel is de grond zeer vruchtbaar, in het tweede, behalve in de dalen, steenachtig; in de Maremma, eene ware eenzame woestijn, zeer zwavelachtig. De Apennijnen zenden verscheidene takken door het land, waarvan, die van Montagnolo en Montagnata, de voornaamste zijn. De hoogste toppen zijn: de Boscolengo, de Cima di Vernina, de Cima del Sasso Cismone, de Monte Raticosa, de Radicofani, enz. De meeste dezer bergen zijn tot boven toe met hout bewassen, en onder dezelve vindt men ook eenige uitgebrande vulkanen. De Monte Rotonde is om deszelfs diepe grot, in welke een sterke stormwind blaast, bijzonder merkwaardig. De voornaamste riv. is: de Arno, met de Chiana. Ambra, Sieve, Mugnone, Sterzala, Bisensio, Erno, Pesa, Elsa, Ombrone de Pistoja, Evola, Cecinella en Era, waarvan vele nog onderscheidene takken hebben, die door hunne overstroomingen, soms groote verwoestingen aanrigten, dan nu door kanalen en sluizen afgeleid, en door hooge steenen muren beperkt zijn. Verder de Tiber, met de Paglia, de Reno, Santerno, Senio, Lamone, Mentone, Cacoglia, de Fiore, Albegna, Picora,

Cornia, Cecino, Serchio en Magra. Onder de menigvuldige kanalen zijn bevaarbaar het St. Giovanni en de Fossa di Navicelli. Onder de meren is het groote Lago di Castigliano di Piscaja, Monte Pulciano, Chiaro di Chiusi, di Bientina, enz. Het Fucchio en Monte Pulciano zijn meer als moerassen, en de meren Orbitello en Lancedonia, als golven der Middellandsche zee aan te merken. Men heeft er zeer vele gezondheidsbronnen, waaronder de baden van Pisa, die van San Miniato, Ripoli, Vaglia, Gambassa, Monte Spertoli en vele andere. De luchtsgesteldheid is zeer verschillende; de hitte wordt door de menigvuldige bergen en de zeelucht zeer gematigd. Er valt niet veel regen, maar zoo veel te meer daauw. De winden *sirocco* en *libecchio* zijn er zeer nadeelig. In het dal van den Arno is de lucht zeer gezond; maar in de moerassige streken aller ongezondst, en de Maremma zelfs onbewoonbaar. De voortbrengsels zijn: alle soorten van koren en peulvruchten, maïs, rijst, gierst, boekweit, hennep, vlas, rapen, meloenen, mosterdzaad, saffraan, moesgroenten, wijn, kastanjes, amandelen, vijgen, citroenen, oranje- en granaatappelen, noten, boomvruchten, olijven, moerbeziën, jeneverbeziën, kurk en andere soorten van hout. Verder de gewone huisdieren, kameelen, buffels, klein wild, tam en wild gevogelte, zee- en riviervisch, bijen, zijdewormen, galnoten, enz. Vervolgens zilver en goud (hoewel niet gegraven wordende), koper, lood, zeer veel ijzer, kwikzilver, vermiljoen, zwavel, vitriool, aluin, eenige edelgesteenten, molen- en zandsteenen, kalk, gips, duifsteen, marmer, alabaster, graniet, jaspis, lazuursteen, amianth, kristal, zout, steenkolen en *scagliuola lapis specularis*. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, de bosschen, de wijnoogst, boomvruchten-, olijven-, zijde- en veeteelt, vooral de schapen- en geitenfokkerij, visscherij, mijnwerken, fabrijken, vooral in stroo, zijde, linnen, damast, wollen stoffen en vloerkleeden, koralen, zeep, reukwerk, porcelein, aardewerk, lak, verlakte waren, rijtuigen, leder, marmer, alabaster, enz. Ook zijn er lood- en kopersmederijen, vitriool- en aluinfabr., glasblazerijen, ijzer- en staalsmederijen en papiermolens. De handel is zeer in bloei; daar Livorno de eerste koopstad van Italië, en eene vrijhaven is, die vooral met de Levant en al de andere havens der Middellandsche zee uitgebreide zaken doet. De uitvoer bestaat voornamelijk in: olie, stroohoeden, fijne vruchten, vooral kastanjes, amandelen, vijgen, schapenvellen, talk, eikenhout en duigen, jeneverbessen, lompen, papier, wijnsteen, zwavel, aluin, marmer, zijden stoffen en andere fabrijkwaren. Daarenboven trekt het land veel voordeel van de menigvuldige reizigers en de bezoekers van de baden te Pisa. De wegen zijn zeer goed. Na Livorno is Florence de voornaamste koopstad. De Toscaners zijn afstammelingen der oude Etruriërs, en nu allen Italianen. Er zijn ook vele Joden, en verder Duitschers, Franschen, Grieken en zelfs Turken. De meeste inw. belijden den Roomschen godsdienst; echter is men er zeer verdraagzaam omtrent anders denkenden. Kunsten en wetenschappen zijn wel niet meer als ten tijde der MEDICIS; men vindt er geen DANTE, PETRARCA, BOCCACIUS, GALILEUS, enz. meer; echter is Florence, om de oude gedenkstukken, zeer merkwaardig. Er zijn nog 3 hoogescholen, verscheidene gymnasiën en het lager onderwijs is hier ten minsten op een beteren voet dan in de overige deelen van Italië; terwijl er nog verscheidene akademiën en geleerde genootschappen gevonden worden. De standen onderscheiden zich in: adelijken, geestelijken, burgers en boeren; de laatste wel niet rijk, doch gelukkiger dan in het overige Italië. De regering is volstrekt onbepaald; het groothertogdom is erfelijk, en de erfgenaam van de kroon voert den titel van groothertog. Er zijn twee ridderorden, die van *St. Stephanus*, en van *St. Joseph*. De tegenwoordige groothertog is LEOPOLD JAN JOSEPH, opgevolgd in Junij 1824. De hooge staats collegiën zijn *il Consiglio di Stato*, uit 4 afdeelingen bestaande, en het ministerie, welke verschillende collegiën onder zich hebben. Het land wordt in 3 prov., en deze weder in vicariaten verdeeld, welke elk eenen vicaris of opperbestuurder aan het hoofd hebben. De inkomsten worden op $5\frac{1}{2}$, en de uitgaven op ruim $4\frac{1}{2}$ millioen geschat. De schulden zijn zeer verminderd. De krijgsmagt beloopt zonder landmilitie, naauwelijks 3,000 man, die altijd in dienst blijven, met eenige gens d'armes. Ook had de staat voorheen een paar fregatten, en eenige kleine vaartuigen voor de kusten. De prov. zijn het gebied van Florence, dat van Pisa en van Siëna. De hoofdstad is Florence.

MUN-

MUNTEN.

Boek en rekening wordt gehouden in Lire, Crazie of Soldi en Denari.

GOUDEN MUNTEN.

een Ruspone à 40 Lire (à 20 Sòldi)	. . . . .	ƒ 15,60
— Zechino à 13⅓ —	. . . .	» 5,20

halve naar evenredigheid.

ZILVEREN MUNTEN.

een Francesconi à 6⅔ Lire	. . . .	ƒ 2,60
— vijf Paoli à 3⅓ —	. . . .	» 1,30
— twee —— à	. . . .	» 0,52
— een —— à	. . . .	» 0,26
— Palaro van 9 Paoli	. . . .	» 2,34
— Testone van 3 ——	. . . .	» 0,78

BILJOENEN MUNTEN.

een Quatrini dieci à ¼ Paoli	. . . .	ƒ 0,13

KOPEREN MUNTEN.

een Soldo (12 Denari) 3 Quatrini	. . . .	ƒ 0,19
— Quatrini $\frac{1}{60}$ Lire	. . . .	» 0,6

Over den Wissel zie Livorno.

TOSCANELLO, stad van den Kerk. Staat, legatie Viterbo.

TOSCOLANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia.

TOSELAND, Eng. dorp, gr. Huntingdon.

TOSER, N. Afr. koopstad van Tunis in Biledulgerid, met de hoofdmarkt der dadels, die hier bijzonder goed zijn, en door karavanen afgehaald worden.

TOSILA, dorp in Mexico, prov. Tabasco.

TOSINO, riv. van Italië, die door Ancona, op 420. 57. N. B. in de Adriatische zee valt.

TOSKO, Afr. stad in Nubië, Wady el Nubi.

TOSNA, Rus. tak der Newa, gouv. St. Petersburg.

TOSO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die op 13. Z. B. in de Juli valt.

TOSORONTIO, N. Amer. vlek in Canada, district Home.

TOSQUIATOSSY CREEK, een der hoofdtakken van de Allegany riv.

TOSSA, zie Tosa, No. 2.

TOSSBA, Zweed. herred in Elfborg-län.

TOSSE, Fr. meer, dep. Landes. 2. Fr. vlek, dep. Landes, arr. St. Sever.

TOSSENE, Zweed. dorp, Gotheborg-län.

TOSSIA, stad van Klein Azië, aan den Kisil-Irmak. 51. 56. L. 40. 20. N. B.

TOSSIAT, Fr. vlek, dep. Ain.

TOSSIDE, Eng. buurt, gr. York.

TOSSIGNANO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ravenna, aan de Apennijnen.

TOST, Pruis. kreits, regdst. Oppeln, op 30 V. M. 37,900 inw. bevattende, eene uitgestrekte vlakte, door de Klodnitz en andere kleine riv. bespoeld, met veel bosch, weinig landbouw en veeteelt, doch veel hout, wild en visch. Er wordt veel hop geteeld, en veel bijen gehouden, en men vindt er onderscheidene smederijen, glasblazerijen en potaschziederijen, benevens steenkolenmijnen. 2. T. of *Toszek*, hoofdplaats van gen. kreits met een kasteel, hospitaal, 900 inw., linnenweverij en handwerken.

TOSTA, Z. Amer. riv. in Guatimala of Midden Amer., prov. Nicaragua, die in de Stille Zuidzee valt. 12. 30. Z. B.

TOSTER, zie Schutser.

TOSTO, kaap aan de Spaan. N. kust. 80. 36. L. 43. 13. N. B.

TOSTONS, ankerplaats op het Turk. eil. Tortaven, aan de W. kust.

TÖSZ, Zwits. dorp, kanton Zürich, aan de riv. Tösz, die bij Eglisau in den Rijn valt.

TOSZEK, zie Tost.

TOTA, Z. Amer. meer in Nieuw Granada, prov. Tunja, met eene volkplanting van dien naam. 2. Zie Bravos.

TOTAMASTIA, N. Amer. plaats in Mexico, prov. Oaxaca, met zilvermijnen.

TOTANA, Spaan. vlek, prov. Murcia, met 8,200 inw.

TOTARKAN of *Tuturka*, Turk. stad, sands. Nikopoli, met een klein kasteel.

TOTAVIMANCHA, kleine Z. Amer. riv. van Brazilië, prov. Pernambuco, die in de Atlantische zee valt.

TOTENHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Minden. 2. T. of *Toterdinskoi*, Rus. vlek, gouv. Tobolsk, aan den Irtysch.

TOTEOLMALOYA, N. Amer. volkplanting in Mexico, intendandschap Mexico, met 800 inw.

TOTES of *Tostes*, Fr. dorp, dep. Neder Seine.

TOTHAN (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels in Essex.

TOTHEA, riv. in Wallis; gr. Cardigan, die in de Pescotter valt.

TOTHILL, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

TOTH PRONA of *Windisch Proben*, Hong. vlek, kom. Thurocz.

TOTLEY, Eng. vlek, gr. Derby.

TOTMA, Rus. kreits, gouv. Wologda, tusschen 59. 10. en 60. 12. L. en 59. 24. en 60. 8. N. B. en op 365 V. M. 59,000 inw. bevattende, heuvelachtig, met vele bergen en kleine heuvels, uitgestrekte bosschen en wildernissen, en door de Suchona, Zarewa, Lederja en Staraja, Totma, benevens 20 meertjes en verscheidene moerassen bespoeld. Men teelt er alleen rogge, gerst en haver, en de inw. bestaan grootendeels van de bosschen en de jagt. 2. Hoofdstad aan de Suchona, uit 3 groote straten bestaande, met 17 kerken, vele pakhuizen en 3,000 inw., die handwerken, levendigen handel en zoutkeeten hebben. 60. 21. L. 60. 8. N. B.

TOTNELL, Eng. buurt, gr. Dorset.

TOTNES, Eng. vlek, gr. Devon, aan de Dart, met weverijen, goede markten en 3,000 inw.

TOTOLOPA, vlek in Midden Amer., prov. Chiapa.

TOTOLTEPEC, N. Amer. volkplanting in Mexico, met 1,000 huisgezinnen.

TOTOLZINTLA, N. Amer. volkpl. in Mexico, met 120 huisgezinnen.

TOTOMEHUACAN, volkpl. in Mexico, prov. Puebla, met 520 huisgezinnen.

TOTOMINA, baai aan de O. kust van het Jap. eil. Niphon.

TOTON of *Toueton*, Eng. buurt, gr. Nottingham.

TOTONACA, Mexicaansch lands. in Tlascala, langs de golf van Mexico; van de stad Vera Cruz tot aan de prov. Panuco.

TOTONICAPAN, prov. van Midden Amer. of Guatimala, tusschen Chiapa, Verapaz, Quezaltenango, Tololo en Chiapa, of tusschen 284. 8. en 285. 18. L. en 15. 20. en 17. 20. N. B. gelegen, volgens JUARROS 37 mijlen lang en 28 breed, en 80 inw. bevattende, een gedeelte der hooge vlakte, met bergen bezet, gelijk de hooge dalen, vele digte bosschen en verscheidene goede weiden bevatten, en langs de rivieren zeer vruchtbaar zijn. Zij worden bespoeld door de Samala, de Sya, de Motocinta, de Sacapulas, de Sumasinta, de St. Rumon en Cuilco, waarvan verscheidene, met weinig moeite bevaarbaar zouden kunnen gemaakt worden. Verder zijn er vele zout- en gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is zeer gematigd. De voortbrengselen zijn: maïs, tarw, gerst, aardappelen, boonen, Eur. en Mexicaansche moesgroenten, tabak, suikerriet, peper, hout, enz. Verder is er eene aanzienlijke vee-, schapen- en varkensfokkerij, lood, vele halfmetalen, zwavel, vitriool, zout en goede potaarde. De Indianen werken in wol, hout en aardewerk, en zijn zeer vlijtig. De uitvoer bestaat voornamelijk in: wol, vee, koren en zout, voor de naburige provinciën; voor Europa heeft de prov. slechts een weinig gom. De prov. wordt in twee distr. verdeeld. 2. Distr. of Oostelijk deel van voornoemde prov. De hoofdstad is St Miguel de Totonicapan.

TOTORAL, zie Coquimbo. 2. Z. Amer. riv. in Quito, prov. Quito. 3. Eil. aan de kust van Chili. 29. 20. Z. B. 4. Stad in Z. Amer., prov. Cordova; 18 mijlen N. van Cordova.

TOTORKAN of *Tuturkai*, Turk. stad in Rumelië, sands. Nicopoli.

TOTOTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 200 huisgezinnen.

TOTRUSCH, Turk. stad in Moldavië, in Zara de Susz, aan de riv. van dien naam, met jaar- en weekmarkten.

TOTSALA, Rus. kerspel, prov. Finland, kreits Abo.

TOTSANGY, Chin. vlek, prov. Schansi.

TOTSAY, Hong. distr., kom. Eisenburg, ongeveer 17 V. M. groot.

TOTSCHEU, Chin. stad, prov. Setchuën. 125. 16. L. 131. 18. N. B.

TOTSCHI, Aziat. riv. in Chin. Mongolië, die op het Sajanisch gebergte ontspringt, en in de Kamsara valt.

TOTTARP, Zweed. vlek, Malmohus-län.

TOTTENHILL, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

TOTTERIDGE, Eng. kerspel, gr. Hertford.

TOTTERNHOE of *Toternal*, Eng. dorp, gr. Bedford.

TOTTI, Afr. stad in Sudan, rijk Bondoe.

TOTTINGTON (HOOG en LAAG), 2 Eng.

Eng. dorpen, gr. Lancas, het eene met 7,560 en het andere met 5000 inw.

TOTTNESS, zie Totnesz.

TOUADENNI of *Taudenay*, Afr. stad in de woestijn van Sahara, van Marokko afhangende.

TOUARS, zie Thouars.

TOUAT, groote oase in de woestijn van Sahra, met vele plaatsen, waarvan Agably de hoofdstad is.

TOUBANG, groote en volkrijke stad op de N. kust van Java; 15 mijlen O. van Batavia.

TOUBAR, Egypt. plaats, cacheflik Fayoum.

TOUBROUK, haven aan de N. kust van Egypte. 24. 4. L. 32. 4. N. B., eigenlijk nog tot Tripoli behoorende, door vele roovers bewoond wordt, die op de karavanen en pelgrims loeren.

TOUBS, Rus. meer, gouv. Olonez.

TOUCA, Port. stad, prov. Beira, met rijke loodmijnen.

TOUCHAN, Chin. stad, prov. Koeitcheou.

TOUCHE, Fr. tak van de Caronne, dep. Opper Garonne. 2. Riv. op het W. Ind. eil. Martinique, die in de golf van dien naam valt.

TOUCHING, een der Marschalks eil. in Australië.

TOUCKKELL, riv. in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Ulster.

TOUCY, Fr. vlek, dep. Yonne, met 1900 inw.

TOUD of *Tod*, Egypt. dorp, aan den Nijl, in Opper Egypte, met ruïnen.

TOUE, Fr. riv., dep. Maine en Loire, die in de Loire valt.

TOUFLES, Fr. stad, dep. Somme, met 5,650 inw.

TOUFOU, Chin. stad, prov. Yunnan.

TOUGET, Fr. stad, dep. Gers; 1750 inw.

TOUGH, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, met 600 inw.

TOUHINGS, een der Mulgrave's eil. in Australië, met kokosboomen.

TOUINTCHOSE, Chin. Tartaarsche post. 129. L. 41. 40. N. B.

TOUKIE, Chin. stad, prov. Quansi.

TOUL, Fr. arr., dep. Meurte, hetwelk op 14½ V. M., in 5 kantons en 127 gemeenten, 61,600 inw. telt. 2. Hoofdplaats aldaar, aan de Moezel en vele met wijngaarden beplante heuvels, met eene gothische hoofd- en vele andere kerken, hospitaal, arsenaal, kazernen, 1200 huizen en 7,000 inw., die stijfsel- en poederfabr. en wijnhandel hebben. 23. 33. L. 48. 41. N. B.

TOULON, Fr. arr., dep. Var, hetwelk op ruim 24 V. M., in 6 kantons en 127 gemeenten, 85,600 inw. bevat. 2. Sterke zeestad, de hoofdstad van voornoemd arr., aan de Middell. zee, in een uitgestrekt dal, dat ten N. met hooge bergen omringd is, welke hunne takken tot aan de zee uitstrekken, en die metd ruiven, olijven, kappers en vijgen, in aangename afwisseling bezet zijn. Zij is meer lang dan breed, en loopt parallel met de haven. Zij bestaat uit de hoog gelegene oude en schoonere nieuwe stad, heeft 2 poorten, 80 fonteinen, 3 hospitalen, eene kamer van koophandel, school voor de zeevaart, kruidtuin, een met boomen beplant plein, een schoon stadhuis, eene gothische hoofdkerk, schoone opene plaats, *Champ de Bataille* genoemd, schouwburg, paleis van den intendent, 2400 huizen en 26,500 inw., die eenige lakenfabr., zeepziederijen, zijdespinnerijen en geenen grooten handel hebben. Ook worden er aanzienlijke markten gehouden. De voornaamste merkwaardigheid is de groote en zekere haven, welke in eene oorlogs- en koopvaardijhaven verdeeld is, waarvan de laatste, ook de oude *darse* genoemd, met eene kaai omringd is. De oorlogshaven of nieuwe *darse* is van de andere door eenen dam afgescheiden, doch heeft door een kanaal met dezelve gemeenschap. Beide havens hebben eenen bijzonderen ingang in de voorhaven; terwijl zij beide, zoo wel als de groote en kleine reede, door verscheidene forten en batterijen beschermd worden, zoo dat Toulon van den zeekant onwinbaar is. Ook van de landzijde wordt de stad door verscheidene forten verdedigd; terwijl zij met wallen, bastions en grachten voorzien is. Bij de oorlogshaven, waarin de geheele Fransch Middellandsche zeevloot ligt, behoort een prachtig arsenaal, met eene schoone poort, eene geschutgieterij, het dok *Grognard* en scheepstimmerwerven, een tuighuis, een modelhuis, de groote zeildoekfabr., groote touwbaan en andere werkplaatsen, de *Bagno* of de gevangenissen voor de galeislaven, quarantainehuis, twee hospitalen, enz. Hier begon BUONAPARTE zijne krijgskundige loopbaan. 23. 35. L. 43. 7. N. B. 3. T. *Sur Arroux*, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, met het dorp van dien naam, 1600 inw. tellende, die handel in vee, visch, koren en timmerhout drijven. In den omtrek vindt men graniet.

TOULOUBRE, Fr. kustriv., dep. Monden der Rhône.

TOULOUCH, tak van de riv. Gers, dep. Gers.

TOULOUSE, Fr. arr., dep. Opper Ga-

Faronne, dat op ongeveer 31 V. M., in 12 kantons en 142 gemeenten 125,900 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr. en van het geheele dep., zetel van den prefect en der dep. collegiën, der regtbank van koophandel en eenen aartsbisschop, in eene schoone vruchtbare en met vele landhuizen bezette vlakte, aan de Garonne, waarover eene schoone brug met eenen triumfboog ligt, die naar de voorstad *St. Cyprien* geleidt, Aan de Garonne vindt men eene schoone baai, en aan de andere zijde een *tours* of fraaije wandelplaats. De stad en voorstad zijn met muren en wallen omringd, die mede aangename wandelingen opleveren. Verder zijn er meestal breede, goed geplaveide en des nachts wel verlichte straten, goede huizen en vele roomsche kerken, waaronder de hoofdkerk met een schoon koor, die van *St. Saturnin* met het graf van dien heiligen de *St. Sernius* kerk met eene onderaardsche kerk, waarin de lijken van vele martelaren en heiligen liggen; eene hervormde kerk, een weeshuis, 2 groote hospitalen, een ziekenhuis, een aartsbisschoppelijk paleis, een schoon raadhuis of kapitool, een schouwburg, de korenmolen *du Bazaclé* met horizantale waterraderen; eene hoogeschool, lyceüm, een genootschap van kunsten en wetenschappen, een geneeskundig genootschap, de *academie des Jeux Floraux*, eene openbare stadsbibliotheek, kruidtuin, sterrenwacht, eene munt, beurs, museüm, hagelassurantie Comp. de eenige in Frankrijk, 800 huizen en 51,300 inw., die groote mouterijen, kruidmolens, fabr. van glas, porcelein, koper, tabak, wollen en katoenen dekens, laken en zijden stoffen, mathematische instrumenten, stijfsel, marokkijn leder eene geschutgieterij, tinnegieterij, enz. hebben; terwijl de stad zoo door het einde van het groote Zuider kanaal als andere vaarten zeer voor den handel gelegen is; echter is deze niet zoo bloeijend als hij zijn kon, en bepaald zich voornamelijk tot koren, meel, maïs, witte boonen, erwten, scheepstimmerhout, duigen en Spaansche wol. De stad is verder eene stapelplaats der Roqueforter kaas. Er is veel winkelhandel. Geboortepl. van den regtsgeleerden JACQUES CUJASCIUS en den dichter F. MOGNARD, en gedenkwaardig door den dood van CALAS en den veldslag van 1814. Onder de menigvuldige landhuizen in den omtrek munt uit *Grouille*, met een park 19. 6. L. 43. 36 N. B.

TOULOUSE, Fr. vlek, dep. Op. Garonne, arr. Toulouse, met 1250 inw.

TOULOUSETTE, Fr. vlek, dep. Landes, arr. St. Sever, met 1600 inw.

TOULU, Afr. stad in Abyssinië, rijk Hurru.

TOULUCH, Fr. vlek, dep. Aveiron, arr. Mur-de-Barre, met 1500 inw.

TOULZAC, zie Gailhac.

TOUM, Turk. Aziat. dorp in Syrië; 2 mijlen N. O. van Damascus.

TOUMAGO, eil. in Australië, in de nabijheid der Charlottes eilanden, met wier inw. de inw. van Toumago veel overeenkomst hebben.

TOUMANA, zie Tomani.

TOUMANDI, Turk. dorp in Klein Azië, nabij Kintaies.

TOUMANDI DAGHI, berg in Klein Azië, gedeelte van den ouden Olympus; 7 mijlen Z. O. van Bursa.

TOUMAT, Afr. riv. in Abyssinië, mogelijk dezelfde als de Maley in Nubië, ook Tournat geheeten.

TOUMBIA, Afr. rijk in Sudan, aan den weg van Inta naar Cabi.

TOUMEN, Aziat. stad der Mantchoes in Tartarije; 200 mijlen O. N. O. van Peking. 2. Riv. van Corea, die in de Jap. zee valt, op 148. 20. L. 42. 30. N. B.

TOUMET, post in het O. gedeelte van Chin. Tartarije. 128. 35. L. 41. 7. N. B.

TOUMMARCO, stad in het rijk der Birmannen, prov. Cassai.

TOUMYLAT, stam der Arabieren in Egypte, bij Suez, waarnaar ook de Wady Taumylat aldaar genoemd wordt.

TOUN, Perz. stad van Korassan; 30 mijlen N. W. van Herat.

TOUNIN, Afr. oord in het land der Bosjesmannen, volgens D'ETOURVILLE zeer aangenaam, bij de grenzen van Orando gelegen.

TOUNDAM, stad in 't rijk Birman, prov. Birma, aan den W. oever der Irawaddy.

TOUQUEES, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Pont l'Evepue, met 1125 inw.

TOUR, Fr. stadje, dep. Puy de Dôme, arr. Issoure, met 1650 inw. 2. *Tour (la)*, 8 Fr. dorpen, dep. Zee-Alpen, 2 in Aude, Aveiron, Calvados, Op. Garonne, Seine en Lot.

TOUR en TAXIS, zie Thurn en Taxis.

TOUR DE BALEINES, vuurtoren op de W. punt van het Fr. eil. Rhe.

TOUR DE BOUE', Fr. kasteel, dep. Monden der Rhône.

TOUR DE CORDOUAN, zie Cordouan.

TOUR DE FRANCE (DE ROUSSILLON), Fr. vlek, dep. O. Pyreneën; 2,000 inw.

TOUR LANDRY, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Beaupreau; 1650 inw.

Tour de Peil (la), Zwits. stad, kanton Waadtland, met 1,000 inw.

Tour du Pin (la), Fr. arr., dep. Isère, dat op ongeveer 26 V. M., in 8 kantons en 125 gemeenten, 11,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad, in een aangenaam dal, aan de Bourbon, met 1540 inw.

Tour de Roussillon, zie Tour de France.

Tour de Treme, zie Treym.

Tour la Ville, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Beauprea, met 340 inw. en fabr.

Toura, Egyp. stad, voorheen *Troja*. 2. Zie Treym.

Touradja, distr. van Celebes, door bergbewoners en de Biajoes bewoond.

Touraine, voormalige Fr. prov., met den titel van gr., tegenwoordig het dep. Indre en Loire.

Tourattea, distr. van Celebes, van de riv. Tjeeko, langs de zee, tot de riv. Tino grenzende, voorheen door onafhankelijke volken bewoond.

Tourbe, Fr. riv., dep. Maine, die bij Servan in de Aisne valt.

Tourbianche, Fr. dorp, dep. Dordogne.

Tourcoing, Fr. vlek, dep. van 't Noorden, arr. Lille, met 11,500 inw., die fabr. van katoen, flenel, molton, kamelot, kalmink, katoen, nanking en satijn fabr. hebben.

Tour d' aigues, Fr. stadje, dep. Vaucluse, arr. Abt, met 1200 inw.

Tourneforts eil., Austr. eil. ten N. W. van Nieuw Holland.

Tourelle, Fr. stadje, dep. Var.

Tourfeh, Egypt. dorp, cacheflik Benisuef.

Tourina (kaap), Spaan. voorgebergte, prov. Gallicië, op 8. 26. L. 43. 3. N. B.

Tourines les Ourdons, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Nivelles, met 700 inw.

Tourines les Chaussées, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Hui; 200 inw.

Tourlon, ankerplaats van het Griek. eil. Mycone in den Archipel.

Tourmalet, bergpas voor muildieren, over de Pyreneën, Fr. dep. Opper Pyreneën.

Tourmente (Kaap), in de riv. St. Lourenz, wel 1800 voeten hoog; 2 mijlen beneden het eil. Orleans. 2. Tak van de Dogne in het Fr. dep. Lot.

Tourpes, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1150 inw.

Tournaghaut, O. Ind. bergpas, van de W. kust Concan, genaamd naar de binnenlanden. 91. 11. L. 17. 47. N. B.

Tournaisis, zie Tournesis.

Tournan, Fr. vlek, dep. Seine en Maine, arr. Melun, met 1730 inw.

Tournay, Fr. dorp, dep. Opper Pyreneën. 2. Zie Doornik. 3. Tak van de Fr. riv. Boutonne, dep. Neder Charente.

Tournecoupe, Fr. dorp, dep. Gers.

Tournehem, Fr. vlek, dep. Pas de Calais.

Tournemont, Pruis. berg, vorst. Neufchatel.

Tourneppe, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Brussel; 1,800 inw.

Tournes, het voormalige gebied van Doornik.

Tournon, Fr. arr., dep. Ardèche, hetwelk op 72 V. M. in 11 kantons, en 124 gemeenten, 116,750 inw. bevat. 2. Hoofdstad aan het hangen van eenen berg en de Rhône, met een kasteel op een slot, dat tot eene staatsgevangenis dient, een opvoedingshuis voor 200 kinderen en 3,300 inw., die zijdeteelt en handel in wollen stoffen en hout hebben. 22. 25. L. 45 6. N. B. 2. Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1100 inw. 3. Dorp in Savoyen, prov. Chamberry.

Tournus, Fr. stad, dep. Saône en Loire, arr. Maçon, aan de Saône, met 2 kerken, kamer van koophandel, en 5,200 inw. koren-, wijn- en houthandel. 22. 35. L. 46. 34. N. B.

Tourouvre, Fr. vlek, dep. Orne, met 1600 inw.

Tourny, Fr. stadje, dep. Neder Seine., arr. Rouen.

Touro, Port. stad, prov. Beira.

Tours, Fr. arr., dep. Indre en Loire, hetwelk op 51. V. M. in 10 kantons en 122 gemeenten, 127,500 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr. en des geheelen dep., de zetel van den prefect, der dep. collegiën, eenen aartsbisschop en eene regtbank van koophandel. Zij ligt in een schoon, welbebouwd oord, aan den linker oever der Loire, op een schiereil., door deze riv. en door de Cher gevormd, met eene schoone brug over de Loire, wallen, die tot wandelingen dienen, 5 voorsteden, 12 poorten, 5 opene plaatsen, eene schoone openbare wandeling, de *Maliebaan* genoemd, 6 fonteinen, eene schoone hoofdkerk, met twee torens, en 14 andere kerken, 3 hospitalen, een genootschap voor den landbouw, openbare boekerij, museüm, aartsbisschoppelijk paleis, prefecture, raadhuis, schouwburg, 4,500 huizen en 24,000 inw., die fabrijken van zijden stoffen, lint, laken, sergie, flenel, enz., andere looijerijen en brande-rij-

rijen hebben, en met deze fabrijkwaren en de voortbrengsels des lands, aanzienlijken handel drijven. In den omtrek wordt wijn en veel boomvruchten geteeld. Voorheen waren de zijdefabr. naast die van Lyons de voornaamste. De boorteplaats van den dichter GRECOURT. 18. 22. L. 47. 24. N. B. 3. Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Clermont, met 2000 inw.

TOURTERELLES, groep kleine eil. in de Ind. zee, bij de Oost kust van Afrika. 11. 50. N. B.

TOURTERON, Fr. dorp, dep. Ardennes, arr. Vouziers, met 320 inw.

TOURVES, Fr. vlek, dep. Var, met 2,750 inw. branderijen, zeepziederijen en papiermolens.

TOURVILLE, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Louviers, met 1050 inw. en katoenfabr.

TOURY, zie Thoury.

TOUSERA, N. Afr. dorp in dat gedeelte van Bled el Jereede, dat aan Tunis grenst.

TOUSSAINT, N. Amer. riv.; valt 7 mijlen O. van Miami in het meer Erie.

TOUSTE, Gal. vlek, kreits Tarnopol.

TOUTCHONG, Chin. stad in Kiangsi.

TOUTOUNA, het Oostelijkste eil. der Nieuwe Hebriden, vijf uren in den omtrek, schoon en vruchtbaar.

TOUTTI, kleine Afr. stad van Nubië, aan den Wester Nijloever, 30 mijlen N. van Sennaar.

TOUVET (LE), Fr. vlek, dep. Isère, arr. Grenoble, met 1,400 inw.

TOUVAUMAN, Afr. riv. aan de kust van Zanguebar.

TOUVRE, Fr. tak van de Charente, dep. Charente.

TOUWRIVIER, Z. Afr. riv. valt in de Infanten rivier.

TOU-YANG, Chin. stad, prov. Quangsi. 124. 50. L. 23. 18. N. B.

TOU-YUN, Chin. stad, prov. Koeitcheou. 124. 48. L. 26. 12. N. B.

TOW, bronnen in de woestijn van Sahra, land Borga.

TOWAH, tak van de Nerbuddah in Indië aan deze zijde van Ganges.

TOWAAHAK, zie Panisnatie.

TOWACZOW of *Towatschaa*, zie Tobitschau.

TOWAHNAHIOOKS, N. Amer. riv., die in de Columbia valt, ongeveer 90 mijlen boven den mond der laatste.

TOWALA, Afr. stad, lands. Tumrki.

TOWAMABE OOKS, N. Amer. riv. gebied Ohio, prov. Organ.

TOWAMENSING, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 500 inw. 2. N. Amer. vlek aldaar, gr. Northampton, met 600 inw.

TOWAR, klein eil. aan de N. kust van 't O. Ind. eil. Celebes. 142. 11. L. 1. 18. N. B.

TOWARA, Afr. Beduïnen stam in den omtrek van Caïro

TOWARD POINT, Schot. kaap aan het Z. einde van het gr. Argyle. 55. 52. N. B.

TOWAS, stam der Indianen, in Midden Amer., prov. Honduras.

TOWASHY, (WADY EL), Afr. lands. in Nubië, ten O. van het Nijldal.

TOWEDNACK, Eng. dorp in Cornwallis.

TOWER HILL, N. Amer. dorp, prov. Rhode Island, gr. Z. Kingston.

TOWER EIL, klein eil. in de Ind. zee, bij de Zuidkust van het eil. Flores. 142. 30. L. 9. 2. Z. B.

TOWERIDGE, Eng. riv., gr. Devon, die in de Severn valt.

TOWERSEY, Eng. dorp, gr. Buckingham.

TOWIACHES, zie Panisnatie.

TOWIE of *Touie Kinbattock*, Schot. kerspel, gr. Aberdeen, met 600 inw.

TOWLSTON, Eng. vlek, gr. York.

TOWN, takken van de Alatamaha, Dan, Flintstone, Tar en Wateree, in de N. Amer. Rep.

TOWNFORK, N. Amer. riv., prov. Kentucky, gr. la Fayette.

TOWNSHEND, vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Middlesex, 1120 inw. 2. Kaap aan aan de N. O. kust van Nieuw Holland. 268. 3. L. 22. 15. Z. B. 3. T. of *Eil.*, eil. aan de O. kust van Nieuw Holland, dat door COOK voor een gedeelte van den vasten wal werd aangezien, die het den naam gaf van kaap Townshend. FLINDERS vond dat het een eiland was, doch liet het deszelfs naam behouden. 17. 7. 15. L. 22. 13. Z. B. 4. T. *Point*, kaap aan de Z. O. kust van het Admiraliteits eil. 243. 43. L. 67. 71. N. B. 5. N. Amer. vlek in de prov. Canada, distr. Londen, met eene gezondheidsbron.

TOWNSTALL, Eng. kerspel, gr. Devon, met 1000 inw. en fabr.

TOWTHORPE of *Toulthorpe*, twee Eng. dorpen, gr. York.

TOWTON, Eng. dorp, gr. York.

TOWY, zie Tivy of Twyvy.

TOWYN, kerspel in Wallis, gr. Merioneth, met 2000 inw.

TOWYNYM, riv. van Wallis, gr. Montgomery, die in de Dowy valt.

TOXIGNY, Fr. dorp, dep. Indre en Loire.

TOXOWA, Rus. kerspel, gouv. St. Petersburg, met 22 dorpen en 12,000 inw.

TOXTETK PARK, Eng. vlek, gr. Lincoln, met 6,000 inw., velerlei fabr. en handel.

TOYINSIL, Jap. eil., bij Niphon.

TOYNTON (HIGH EN LOW), twee Eng. dorpen, gr. Lincoln.

TOYNTON (ALL SAINTS EN ST. PETER), 2 Eng. kerspels, gr. Lincoln.

TOZA, Spaan. stad, prov. Catalonië.

TOZER, zie Toser.

TOZKAJA KREPOST, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

TAHILIS KALAKI, zie Tiflis.

TRAAKER, Zweed. dorp in Holmstadt-län.

TRAARBACH, zie Trarbach.

TRABA, Turk. vlek, eil. Candia, met eene zeehaven.

TRABANCOS, tak van de Spaan. riv. Douero, prov. Valladolid.

TRABEN, zie Trarbach.

TRABESUN, Turk. prov. in Azië, een deel van den ouden Pontus, tusschen de Zwarte zee, de Rus. prov. Ghuriël, de Turk. prov. Tschaldir, Erzerum en Siwas, of tusschen 55. 40. en 59. 30. L. en 40. 12. en 41. 32. N. B. gelegen, en eene oppervlakte van 4,530 V. M. beslaande. Het land is met hooge bergen bedekt, die de kust amphitheatersgewijze omringen. Dezelve zijn de Montes *Moschici* der ouden, welke RENNEL het Colchische gebergte noemt, doch die in het land alleen Tagh gebergte genoemd worden; een deel van hetzelve, de Koattagh, waarover KINNEIR reisde, is tot aan den top met bosch bezet. Voorgebergten zijn Kara Karaburum, Bulschuk, Gorella en Kemer. Onder de menigvuldige rivieren, die van het hoofdgebergte afloopen, zijn: de Khoschogian, de Surmene, Uf, Rise, Atene, Fasis en Tschorak, (de *Bathys* der ouden, thans eene grensriv. tegen Rusland). De grond is meestal kalk-, steen- of zandachtig, en men vindt er weinig vruchtbaar land. De luchtsgesteldheid is zeer zacht, maar de hitte zou des zomers onverdragelijk zijn, indien de aanhoudende N. O. wind dezelve niet matigde, en op de bergen is het zeer koud. Over het algemeen is er meer veeteelt dan landbouw; echter teelt men aan de kust tarwe, gerst, maïs, peulvruchten, hennep, vlas, tabak en andere veldvruchten, en zelfs op de bergen wordt vlas, gerst en maïs gebouwd. Wijn is een voornaam voortbrengsel, zonder dat dezelve door de Grieken en Armeniërs bereid wordt. Ook schijnt hier het vaderland der meeste boomvruchten te wezen. Van hier bragt LUCULLUS de eerste kersen naar Europa; druiven, vijgen, granaat- en oranjeappelen zijn hier uitmuntend. De bosschen zijn met ceder, cypressen, eiken, beuken en andere boomen bezet, en leveren zeer veel timmer- en ander hout, galnoten, pik, teer, en bevatten beeren, wolven, lynxen, wilde katten, marters, herten, wilde zwijnen, geiten, hoenders en kwartels. Men houdt er talrijke kudden schapen en geiten. De bijenteelt is aanzienlijk, en de vischvangst sterker dan in eenige andere prov. De bergen zijn rijk in metalen, doch worden niet gegraven. Men vindt er ook marmer, alabaster, porfier, kalk, gips en andere delfstoffen. De fabrijken bepalen zich voornamelijk tot linnen- en tapijtweverij, zeepziederij, en op het land heeft men garenspinnerij en wolweverij. De voornaamste uitvoer bestaat in: scheepstimmerhout, veel gezouten visch, droogе en ingemaakte vruchten, linnen, wijn, pik, teer, koper en lood; doch de onderdrukking belet ook hier alle welvaart. De inw. bestaan uit Turken, Lasen (een Georgische stam), Grieken en Armeniërs, die elk hunnen bijzonderen godsdienst hebben; joden worden er niet geduld. Het land heeft na den afstand van een deel van hetzelve, aan Rusland, geene bijzondere verdeeling. Het wordt door eenen voornamen sandschakbegh bestuurd. 2. T. of *Trebisonde*, ook *Trabezunt*, en voorheen *Trapezus* genoemd, hoofdstad van voorn. prov., de zetel van eenen Griekschen bisschop, op eene kleine hoogte, aan de zee, met eene citadel, waarvan de grachten in de rotsen zijn uitgehouwen, hooge muren, langs bergkloven, 6 dubbele poorten, naauwe, morsige straten, veelal steenen, doch niet fraaije huizen, een oud vervallen kasteel, 18 moskeën en vele mindere bedehuizen, 3 collegiën, 10 kleinere Grieksche, een groote vierkante bazar, 8 koophuizen, 50 openbare baden, en volgens KINNEIR 15,000 Turksche, Grieksche, Armenische, Georgische en Tartaarsche inw., die zich in 7 klassen, edelen, regtsgeleerden, kooplieden, handwerkslieden, schippers, tuinlieden en visschers onderscheiden, en linnenweverijen en verwerijen, looijerijen, zeepziederijen, zijde en katoenweverij hebben, en aanzienlijken handel drijven. De uitvoer bestaat in: timmerhout, wol, vruchten, visch, koper en fabrijkwaren. De in-

invoer in: suiker, koffij, wollen stoffen, koren, zout en ijzer. De stad heeft eigene schepen, zoo voor de kustvaart als visscherij, en is met de schoonste tuinen omringd. De reede is groot, maar onzeker, en heeft twee kleine havens, Tscheumlektschy en Kavata, doch daar deze gevaarlijk zijn, liggen de schepen meest bij Platana aan. De stad ontvangt het water uit den Khoscheglon, uit eenige fonteinen en bronnen. 57. 16. L. 41. 3. N. B.

TRABIGUERA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2,000 inw. en velerlei fabr.

TRABNIK, Turk. stad, prov. Bosnië.

TRABURG, zie Draburg.

TRABY, Rus. stad, gouv. Wilna.

TRACARDUCHE of *Carleton*, volkplanting aan de N. zijde der baai Chaleur, in Neder Canada.

TRACHENBERG, Pruis. stadje, regdst. Breslau, met 2,000 inw. en eene heerl. van dien naam, met 2 steden, 27 dorpen en 15,000 inw.

TRACHSELWALD, Zwits. ambt, kanton Bern, met veel veeteelt en weverijen.

TRACHT of *Trachtin*, Morav. vlek, kreits Brünn, met 600 inw.

TRACK, een der Nicobarische eil. 111. 52. L. 7. 30. N. B.

TRACKEHNEN, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen.

TRACKENBURG, Stierm. D., kr. Cilly.

TRACONS, Fr. dorp, dep. Aude.

TRACONARA, zie Miseno.

TRACY, Fr. dorp, dep. Nièvre.

TRACY BOCAGE, Fr. D., dep. Calvados.

TRACY'S LANDING, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Ann Arundel.

TRADATE, Lomb. Ven. vlek, prov. Como. 2. Haven in Nubië, aan de kust. 19. 36. N. B.

TRADERS, N. Amer. dorp, prov. Georgië, gr. Camden.

TRADETOWN, W. Afr. stad aan de Peperkust, in het voormalig groote rijk Sanguin; 20 mijlen ten O. der riv. St. Jan, op eene hoogte, met ongeveer 1,000 inw., die met rijst, ivoor, hout en palmölie handelen.

TRADEWATER, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Christiaan, die in de Ohio valt; 70 mijlen beneden den mond van de Groene riv.

TRADIAMAQUAES, stam der Kaffers, in Z. Afrika.

TRADOC, distr op het O. Ind. eil. Borneo, rijk Sambas.

TRAEN, tak van de Moezel, in het Pruis. regdst. Trier.

TRAETH BICHAN, baai aan de Ier. zee, aan de W. kust van Wallis, gr. Merioneth.

TRAETH COCH, zie Redwharfbaai.

TRAETH MAWER, baai aan de Ier. zee, aan de W. kust van Wallis, gr. Merioneth en Caernarvon.

TRAETTO, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, aan de Garigliano, met 3,400 inw., eenen papiermolen en de puinhoopen van het oude Minturnia.

TRAFALGAR, kaap aan de Z. kust van Spanje, door den dood van NELSON bijzonder bekend. 2. N. Amer. vlek in Opper Canada, distr. Gore, met 600 inw.

TRAFALGARPARK, zie Salisbury.

TRAFARIA, Port. dorp, prov. Estremadura.

TRAFAYACH, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Brück, met 620 inw.

TRAFFORD, BRIDGE, Eng. vlek, gr. Ches.

TRAFFORD, MICKLE, Eng. vlek, gr. Ches.

TRAFFORD, WIMBOLDS, Eng. vlek, gr. Ches.

TRAVRA, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

TRAGACETE, Spaan. vlek, prov. Cuença.

TRAGANNOR, Rus. meer, gouv. Astrakan.

TRAGATH, riv. van Wallis, gr. Brecknock, die in de Melta valt.

TRAGE, zie Drage.

TRAGEIN, Oostenr. vlek, Mühlviertel.

TRAGEAN, Afr. stad in Fez.

TRAGHN of *Traghen*, Afrikaansche stad in Fezzan, in eene met zout bedekte vlakte, met vier bronnen, op eenigen afstand, en de tuinen, welke de inw. met bewondering noemen, doch die LYON vond slechts kolken te zijn, die van ontelbare kikvorschen wemelden, en met zout als bedekt waren. 25. 55. N. B.

TRAGONISI, Grieksch onbewoond eil. in den Archipel; 1 mijl van Mycone.

TRAGUNCIA, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

TRAGUR, zie Trau.

TRAHEIM, zie Draheim.

TRAHIGUERA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2000 inw.

TRAHONA, Lomb. Ven. vlek, prov. Sondrio, aan de Adda.

TRAIBUENAS, Spaan. vlek, prov. Navarre.

TRAIFLAT, Schot. kerspel, vereenigd met Tinwald, zie dat art.

TRAINA, Sicil. stad, intend. Catania, met 7000 inw., kousen- en mutsenfabr.

TRAINEL, Fr. vlek, dep. Aube, arr.

arr. Nogent Sur Seine, met 1200 inw.

TRAISBACH, Keur Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 500 inw.

TRAISKIRCHEN, DRASKIRCHEN, Oostenr. vlek, kwart. onder den Mannhartsberg, met 950 inw.

TRAISZY, zie Körösmezö.

TRAITOR'S HEAD, N. O. punt van het eil. Erromango, een der Nieuwe Hebriden, door COOK, wegens de verraderij der bewoners, dus genaamd. 187. 14. L. 10. 43. Z. B.

TRAITOR'S ISLAND, zie Verraders eil.

TRAITZKOEI, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslow.

TRAJANSCHE POORT, zie Puerta Romanilow.

TRAJANOPOLI, Turk. stad in Romanië, sands. Gallipoli, met 15,000 inw., wolbouw, fabr. en handwerk.

TRAJETTO, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 4,500 inw.

TRAKATAKAN, zie Trekatakan.

TRAKEHNEN, zie Trackehnen.

TRAKEKI, eil. op de kust van Noord Anam, alleen bij naam bekend.

TRAKENBURG, Stiermark. dorp, kreits Cilly, met 970 inw.

TRAKOSKIN, Croatisch dorp, kom. Warasdin, met 950 inw.

TRAKTER, Rus. dorp, prov. Cherson.

TRALEE, Ier. hoofdstad van het gr. Kerry, aan eene rivier, die in baai Tralee valt, met haring en oestervangst.

TRÄL HAFVEL, zeestraat in het midden van Stockholms-län, door scheeren gevormd.

TRALLEE, zie Tralee.

TRALLEBORG, Zweed. vlek, Malmohus-län, met eene haven, 650 inw., handel en visscherij.

TRALLONG, D. in Wallis, gr. Brecon.

TRA LOS MONTES of *Tazos-Montes*, Port. prov., tusschen Spanje, Beira en Entre-Minho en Douero, of tusschen 9. 50. en 11. 55. L. en 40. 48. en 41. 54. N. B. gelegen, en op 137$\frac{1}{3}$ (volgens EBELING, ANTILLON heeft 255) V. M., 318,800 inw. bevattende. Dit land heeft de hoogste bergen des rijks, die door breede dalen, diepe kloven en woeste afgronden worden afgewisseld, welke laatste een middel ter verdediging zijn. De grond is meestal schraal en steenachtig; echter zijn er ook vruchtbare streken, zoo als het dal van Chaves, waar de wijn wel voortkomt. Het hoogste gebergte des lands is de Sierra de Montezinho, de Gerez, de Marao, de Noqueira of Rebardaos, de Chasia, de Lamas, de Navalheira en de Bornes of Momil. De hoofdriv. is de Douero, met de Tamego, Tcia, Corgo en Sabor. Ook ontspringt hier de Cavado. Meren van belang zijn er niet; maar wel veel gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is hier het koudste van het rijk, en eenige bergen hebben tot in April sneeuw; maar in de lage oorden is het warm, en langs de riv. met nevelen verzeld, die voor de druiven nadeelig zijn. Hevige onweders en hagelbuijen zijn er niet zeldzaam. De landbouw kon veel verbeterd worden, indien niet al het land aan de groote grondeigenaars behoorde, die er niets voor over hebben, en den landman in eenen behoeftigen staat houden. Men teelt er ondertusschen rogge, tarw, maïs, boonen, veel moesgroenten, aardappelen; vlas, hennep, boomvruchten, goede olijven, en vooral wijn, waaronder de heerlijke portwijn, waarvoor een bijzonder gezelschap bestaat, en in een heerlijk oord met dalen en heuvelen, 18 V. M. groot, geteeld wordt. Men rekent dat de wijnoogst in deze prov. alleen 60,000 menschen bezig houdt. Hout is slechts op eenige bergen, en men verzendt sumak, eikenbast, kurk en galnoten. De bosschen hebben klein wild, maar ook niet zelden wilde zwijnen en wolven. De veeteelt is, uit gebrek aan weiden, van weinig belang; schoon hier de beste muildieren en ezels des lands en veel geiten gevonden worden. De bijen- als ook de zijdeteelt is er zeer aanzienlijk. De mijnen leveren ijzer; er zijn ook sporen van koper, kwikzilver, lood, kalk, gips en leem. Men vindt er eene ijzersmederij en eenige zijde- en linnenweverijen en de noodzakelijkste handwerken. De handel is meest in handen van vreemdelingen; echter is de smokkelhandel op de Spaansche grenzen nog al van belang. De uitvoer bestaat in: wijn, brandewijn, kurk, wol, ezels en muilezels, eikenbast, zijde en zijden stoffen. De prov. wordt in 4 carreicoes of distr. verdeeld. De hoofdstad is Braganza.

TRAMAI ook wel *Teramja*, eil. der Molukken, tot de 3 groepen behoorende.

TRAMANDI, volkplanting van Brazilië, aan eene riv. van dien naam, die in de Atl. zee valt, op 27. 15. Z. B.

TRAMAYES, Fr. vlek, dep. Saône en Loire, arr. Maçon, met 1800 inw.

TRAMIN, Oostenr. vlek in Tyrol, kreits Botsen, met 600 inw.

TRAMINGAN, tak van de riv. Ob in Aziat. Rusland.

TRAMONTI, Nap. stad, prov. Princi-

cipato Citeriore, met 14 kerken en 2,860 inw.

TRAMORE, Ier. dorp, gr. Waterford, aan eene gevaarlijke baai van dien naam, met eenen merkpaal op Brownstown Head, de haven Rineshark en een zeebad.

TRAMPA, N. Amer. dorp in Mexico, prov. Nieuw Mexico.

TRAMUTOLA, Nap. vlek, prov. Basilicata, met 4000 inw.

TRAN, Spaan. stad, prov. Guipuscoa. 2. O. Ind. stad in Noord Anam, op de Chin. grenzen, met 7,000 inw.

TRANA, dorp in Piëmont, prov. Susa, met 1050 inw.

TRANBA, stad in Noord Anam, op de Chin. grenzen, met 7,000 inw.

TRANBY, Noorw. plaats, stift Aggerhuus, met marmergroeven.

TRANCOSO, Port. vlek, prov. Beira, met 5 kerken, 1900 inw. en fabr.

TRANDERMARSCHE, Deen. plaats, hert. Sleeswijk, op het eil. Nordstrand, met 1660 inw.

TRANDOAI, stad in Noord Anam, op de Chin. grenzen, met 7,000 inw. en karavaanhandel.

TRANEKIÄR, Deen. slot, eil. Langeland, met een kerspel van 650 inw.

TRANEMO, Zweed. vlek, Elfborg-län.

TRANENT, Schot. vlek, gr. Haddington, aan de Frith, met 2460 inw. en steenkolengroeven.

TRANFRANT, Algerynsche haven; 10 mijlen Z. W. van Oran.

TRANGAM, kon. op het schiereiland Malacca.

TRANGESWAAG, Deen. golf op het Faroër eil. Suderöe, met eene goede haven.

TRANGÖ SURDE, golf in de golf van Finland, prov. Finland, bij Wilburg.

TRANHAK, stad van het Ind. rijk Anam, prov. N. Anam, met 15,000 inw.

TRANHUNG, stad in N. Anam, op de grenzen van China, met 6,000 inw.

TRANI, Nap. stad, prov. Terra di Bari, hoofdpl. van een distr., zetel van eenen aartsbisschop, met een kasteel, eene hoofd- en vele andere kerken, ruime markten, 13,800 inw., die eene ondiepe haven hebben, en in wijn, olie en andere voortbrengsels des lands handel drijven. Om de stad groeijen schoone muskaatdruiven en vijgen.

TRANKEBAR, zie Tranquebar.

TRANKIL, Zweed. kerspel, Karlstadts-län.

TRANLAI, stad in Noord Anam, bij China, met 5 à 6,000 inw., doch weinig bekend.

TRANMORE, Eng. vlek, gr. Ches.

TRANOE, Noorw. kerspel, stift Nordland, eil. Senuiën, met 1860 inw.

TRANQUEBAR, Deen. bezitting in Indië, rijk Dekan, distr. Tanjore, prov. Carnate, eene mijl lang en ⅝ breed, met eene stad en eenige dorpen, welker inw. rijst, katoen en vruchten telen. Het land brengt niet zoo veel op als het kost; daar de Deenen het in 1816 van den raja van Tanjore, voor eene schatting van 2,000 pagodas kochten, welke som zij thans aan de Engelschen betalen. 2. T. *Thrangapuram* of *Trankebar*, stad aldaar, op de Oost kust van Dekan, de zetel der Deen. regering, tusschen twee armen van de Caveri, met muren, het fort Dansburg, eene luthersche hoofd- en eene Malabaarsche zendelingskerk, 5 pagoden, eene moskee, een hospitaal, een geleerd genootschap, een zendelings genootschap, met eene school en drukkerij, 3,920 vrij goed gebouwde huizen en, volgens HAMILTON, 20,000 inw. van verschillenden landaard, die kantoenfabr. en andere handwerken en visscherij hebben, en zout verzamelen. De haven kan slechts voor koopvaardijschepen dienen, die er arakbranderijen, koper en koskosnoten brengen, en katoenen stoffen halen. 97. 35. L. 11. 11. N. B.

TRANQUILLO (KAAP), Zuidelijke punt van het eil. Rhodus, in de Middell. zee.

TRANSALPIJNSCH DACIË, zie Walachië en Moldavië.

TRANSDORF, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 800 inw.

TRANSYLVANIË, N. Amer. dorp, prov. Kentucky. 2. Zie Zevenbergen.

TRANTER, N. Amer. riv. in N. Carolina, gr. Pitt.

TRANWELL, Eng. buurt, gr. Northumberland.

TRANYOVA, Hong. D., kom. Torontal.

TRAONA, Lomb. Ven. dorp, prov. Sondrio, met 950 inw.

TRAP, N Amer. dorp, prov. Pennsylvanië. 2. Twee N. Amer. dorpen, prov. Maryland en Somerset.

TRAPA, Port. vlek, prov. Beira.

TRAPANI, Sicil. intend., het Westelijkste deel des eil., een deel van het voormalige Val di Mazzara en 145,700 inw. bevattende (Zie verder Sicilië). 2. Hoofdstad van het intend., zetel der provinciale ambtenaren, aan de W. kust, op eene rots en eene landtong, die ver in zee uitstrekt, met muren, een kasteel op het eiland Colombrera, tot dekking van de haven, 42 kerken en kloosters, verscheidene hospitalen, een seminarium of collegie, 4,356 meest-

meestal goed gebouwde huizen en 24,600 inw., die verschillende fabr. in koraal, paarlemoer, marmer, schelpen, ijzer, linnen en wollen stoffen, benevens zeepziederijen, olieslagerijen en molens hebben, zout inzamelen, koralen en vooral thonijnen visschen, en aanzienlijken handel in potasch, sumak, kaas, visch, amandelen, boonen, lijn- en olijfolie, wijn, schapen- en geitenvellen, koren, enz. drijven. De haven is goed, en wordt na die van Palermo, het meest bezocht; terwijl de inw. voor de beste zeelieden van Italië gehouden worden, en vooral in de koraalvisscherij zeer ervaren zijn. Het zout, dat hier gewonnen wordt, is zeer goed. Aan den voet van den berg, waarop de stad staat, eens het verblijf van de godin der liefde, staat een klooster der Karmeliten, met een beroemd wonderdoenend beeld, de *Madonna de Trapani*, waar veel bedevaartgangers komen. In den omtrek zijn schoone marmergroeven. 30. 20. L. 38. 5. N. B. 3. *Kaap* T., voorgebergte aan de N. kust van het eil. Candia; 5 mijlen W. van Betimo.

TRAPANO, Griek. stad op de W. kust van Morea.

TRAPESONISO ALAGI, distr. van het Turk. sands. Lasaneti, prov. Trebisunde.

TRAPEZUNT, zie Tarabosan.

TRAPOLIZZA of *Mantinea*, Griek. stad op Morea, met 7,000 inw.

TRAPP, N. Amer. vlek, prov. Maryland.

TRAPPENBAAI, zie Bustardbaai.

TRAPPSTADT, Beij. D., NederMainkr.

TRAQUAIR, Schot. dorp, gr. Peebles.

TRARA, Afr. gebergte in Algiers, aan de W. grenzen.

TRARBACH, Pruis. stad, regdst. Coblenz, kreits Zell, met 2,000 inw.

TRARSCHAS, zie Tarschaner.

TRASARTS (TRARSHAZIANS), Moorsche volksstam, ten N. van den Senegal, met een bosch, dat witte gom oplevert.

TRASATINGEN, Zwits. dorp, kanton Schaffhausen.

TRASCILHUMBA, zie Tischulumba.

TRASEN, Oostenr. riv., land onder den Ens, die in den Donau valt.

TRASIMENO, zie Perugia.

TRASKAMSKE, Rus. vlek, gouv. Irkutsk.

TRASMAUER, Oostenr. dorp, kreits boven het Weener Woud.

TRASP, zie Tarasp.

TRASSIERA, Spaan. vlek, prov. Cordova.

TRASSKIRCHEN, zie Traiskirchen.

TRASSMAUER, Oostenr. dorp, land Onder den Ens.

TRATOGGIO, Sard. vlek, hert. Genua.

TRATTENBACH, Oostenr. dorp, Traunviertel, met 1200 inw.

TRAU, TRAGUR, TROGHIR, Dalmatische stad, kreits Spalatro, zetel van eenen bisschop, met eene hoofd- en vele andere kerken, 3,000 inw., olie- en wijnhandel, scheepsbouw en haven.

TRAUN, vischrijke Oostenr. riv., land Boven de Ens, die in Stiermarken ontspringt, en door de Traunsee valt.

TRAUNKREITS of *Traunviertel*, Oostenr. kreits, land boven de Ens, ten Z. aan Stiermarken grenzende, en op 73 V. M. 166,800 inw. bevattende; ten N. vlak en vruchtbaar, door den Donau, de Ens, Traun en Steyer, benevens het Traun- en Wallstädter meer bespoeld. Ten Noorden wordt koren, vlas en boomvruchten, benevens een weinig wijn geteeld; ten Z. heeft men bosschen, en vooral de rijke zoutmijnen van het zoutdomein *Salzkammergut*; verder zijn er ijzerfabr., katoen- en linnenweverij, garenspinnerij, looijerijen en papiermolens. Hij wordt in den eigenlijken Traunkreits en het Salz-Kammer domein verdeeld. De hoofdstad is Steyer.

TRAUNKIRCHEN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Traunkreits.

TRAUNSEE, Oostenr. meer, land Boven den Ens.

TRAUNSTEIN, Oostenr. vlek, kreits Boven den Mannhartsberg. 2. Beij. landger., Isarkreits, ten Z. aan Oostenr. grenzende, en op 17 V. M., 21,400 inw. bevattende, zeer bergachtig, met het Chiemmeer en eenige mindere, en door de Alza en Traun bespoeld. Men vindt hier vele onbebouwde streken, moerassen en slecht onderhoudene bosschen. De landbouw bepaalt zich tot zomerrogge, veel vlas en boomvruchten. De veeteelt wordt er verwaarloosd. De bosschen geven aan de meeste inw. het bestaan; ook worden er houten klokken gemaakt, en ijzer gegraven; terwijl men er ook alabaster, kalksteen, zwavel, kaas lood en kalmei vindt. 3 Hoofdstad, aan de Traun, met muren, 4 poorten, eene voorstad, koninklijk slot, 2 kerken, school voor de zoutkeeten en 2,500 inw. die eene groote zoutkeet, smederij en handel met moesgroenten hebben. Ook is niet ver van hier te Aempfingen een bekend bad. 30 15. L. 47. 52. N. B.

TRAUTENSTEIN, Brunsw. dorp, distr. Blankenburg.

TRAUSSNITZ, Beij. vlek, Regenkreits.

TRAUSTADT, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 970 inw.

TRAUTENAU, TRUTNOW, Boh. stadje, kreits Königingrätz, met 2000 inw. en

en vele fabrijken.

TRAUTMANNSDORF, Oostenr. dorp, kreits Beneden 't Weener Woud. 2. Vlek aldaar, hert. Stiermarken.

TRAVAGLIATO, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia, met 2,700 inw. en fabr.

TRAVALLA, zeehaven op Celebes, aan de W. kust, bij eene baai van 200 inw., met weinig handel, doch wordt in den omtrek maïs, kokosnoten, patatten, sago, enz. geteeld.

TRAVANCORE (STAAT VAN DEN RAJA VAN), O. Ind. prov., welke het Z. W. deel van Dekan bevat, tusschen Malabaar, Karnate en de Indische en Arabische zee, of tusschen 93. 58. en 95. 48. L. en 8. 13. en 9. 27. N. B. gelegen, en op 366½ V. M. 900,000 inw. bevattende. Het is een kustland, dat ten O. het gebergte van Travancore heeft, en verder aan het strand vlak is. De riv., die meestal uitdroogen, en Aroo genaamd worden, zijn voornamelijk de Axian- en Mana-Aroo; aan de kust zijn weinig baaijen en havens. Het gebergte is ontoegankelijk, meestal met tiekhout, banjanen, borassus en wilde broodvrucht begroeid, en de wegen zeer naauw. De luchtsgesteldheid is zeer heet, en de moussons bepalen den regentijd. Het land levert geen koren genoeg, zoo dat de gemeene man zich veelal met wilde broodvruchten en eenige Indische planten behelpen moet, en het grootste gedeelte van rijst en koren moet ingevoerd worden; doch daarvoor vindt men er heerlijke bananen, ananassen, pisang, peper, kardamon, betel- en kokosnoten, gember, cassia, muskaatnoten, sandel- en sapanhout, verscheidene soorten van gom en wilde saffraan en schoon timmerhout. De veeteelt is van weinig belang, en bestaat meestal in ossen voor den landbouw en geiten, van welker melk men *ghi* maakt; maar daar en tegen bevatten de bosschen vele wilde elefanten, wilde buffels, koningstijgers, vele soorten van apen, papegaaijen, paauwen en ander gevogelte. Ook zijn er zeer veel bijen en overvloed van visch, mosselen, oesters en schildpadden. Behalve katoenweverijen en touwslagerijen, zijn er geene fabr. van belang. De uitvoer bestaat in: peper, kardamom en timmerhout, en verder in elefantstanden, gember, vele soorten van gom en veel honig en was; de voornaamste havens zijn Anjengo, Coulan en Poroa. De inw. zijn Hindo's, waarvan een groot deel tot het christendom bekeerd zijn; ook eenige Mahomedaansche of Syrische christenen. Het karakter der inw. wordt zeer verschillend opgegeven. De vorst is de magtigste van al de Ind. vorsten, en de eenigste die zijne onafhankelijkheid bij alle omwentelingen heeft weten te handhaven. Echter heeft hij sedert 1795, met de Engelschen een verbond aangegaan, waardoor hij hun schatting betaalt; terwijl deze zich van tijd tot tijd zoodanig in zijn bestuur hebben weten in te dringen, dat hij thans meer vassal dan onafhankelijk vorst is. De raja voert den titel van *Tripapu* of *Bennati Sabarum* (koning der Witte aarde): hij heerscht onbepaald, doch stiptelijk aan de oude gewoonten verbonden. De regering is erfelijk in zonen van vrouwen uit de Tumburettis van Attingara. Het land wordt in 3 magnums of distr. verdeeld, die elk eenen ambtenaar, met den titel van *Nuller Serwaddy Karigaa* aan het hoofd hebben, en verder in 3 of 4 deelen, elk met eenen *Serwaddy Karigar* aan het hoofd gesplitst worden. De inkomsten worden op 30 lak ropijen (ruim 3¾ millioenen guldens geschat), waarvan de Engelschen om hunne diensten en bescherming, ongeveer 8 lakken trekken. De belastingen zijn zwaar. Het leger bestaat uit 400 man ruiterij, 1000 inboorlingen en 10,000 *seapois*, die op de Engelsche wijze zijn geregeld. De hoofdstad is Trivandapatam. 2. Stad aldaar, de oude hoofdstad des lands, aan de Vally Aroo, in een dal van het Ghatisch gebergte, heeft nog een koninklijk paleis en het fort Padmanaburam, voormaals het winterverblijf van den raja. 95. 5. L. 8 14. N. B.

TRAVAY, baai aan de Z. W. kust van Tiree, een der Schot. Wester eil. 10. 58. L. 56. 31. N. B.

TRAVE, riv. in Denemarken, welke in Holstein ontspringt, door het Lauenburgsche, Lubeksche, enz. loopt, de Steckenitz ontvangt, en in de Oostzee valt.

TRAVELLERS REST CREEK, schoone N. Amer. beek, door LEWIS en CLARKE in 1806, dus genaamd; dewijl zij hier rustten, eer zij verder hunne gevaarlijke reis naar de Stille Zuidzee ondernamen. Zij valt in den hoofdtak van Clarke's rivier, op 46. 48. 28. N. B.

TRAVEMUNDE, distr. in het gebied der vrije stad Lubek, aan de Oostzee, met 2050 inw. 2. Stad aldaar, aan den mond der Trave in de Oostzee, met 3 poorten, eene aanzienlijke schans, bij welke een vuurtoren, kerk, hospitaal, verscheidene herbergen en 1000 inw.,

inw., die meestal van den landbouw, de visscherij en het loodswezen bestaan. De haven is met een kostbaar steenen bolwerk omringd, van behoorlijke tonnen voorzien, en wordt als de eigenlijke haven van Lubek beschouwd; jammer dat er eene zandbank voor den ingang ligt. Er is een wel bezocht zeebad, en over de stad ligt het schiereïland Priwall, hetwelk alleen tot veeweide dient.

TRAVENDAHL of *Traventhal*, Deen. ambt, hert. Holstein, met 3,300 inw.

TRAVERS (VAL DE), Zwit. dal, in 't Zwits. vorst. Neufchatel, in het Jura gebergte, met 6 dorpen en 4000 inw., die kant- en kousenfabr. hebben. ROUSSEAU woonde hier 3 jaren.

TRAVERSA, dorp in Piëmont, prov. Pinerolo, aan de Clusone.

TRAVERSE (GRAND), N. Amer. baai, aan de O. zijde van het meer Michigan. 292. 46. L. 44. 45. N. B.

TRAVERSE ISLANDS, keten eilanden in het O. einde van baai Noquet, in het meer Michigan. Op het grootste is eene stad der Ottoway Indianen.

TRAVESIO, Lomb. Ven. dorp, prov. Friaul, met 1350 inw.

TRAVESIA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Moxos.

TRAVO, vlek in Parma, vorst. Placenza.

TRAW, zie Trau.

TRAWDEN TOREST, Eng. dorp, gr. Lancaster, met 1950 inw.

TRAWNIK of *Drawnik*, Turk. stad, sands. Trawnik, in Bosnië, met 8,000 inw., zetel van eenen beglerbeg.

TRAWOROM, Rus. vlek, gouv. Kursk.

TRAWSFYNND, dorp in Wallis, gr. Merioneth, met 970 inw.

TRAYSA, zie Treysa.

TRAZ OS MONTES, zie Tra-los-Montes.

TRAZEGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; 1150 inw.

TRCIONKA, zie Schenlanka.

TRCZIEL, zie Tirschtiegel.

TREACHEROUS BAY, gevaarlijke baai in de Ind. zee, in Gaspar's straat, aan de O. kust. van het eil. Billiton.

TREADHAVEN of *Thirdhaven*, N. Amer. riv., prov. Maryland, die in de Choptank valt.

TREALES, Eng. vlek, gr. Lancaster.

TREASURY EILANDEN, kleine groep eil., gedeelte der Salomons eil; het midden van het grootste, op 173. 15. L. 7. 23. N. B. 2 Kaap aan de Zuidzijde van het W. Ind. eil. Anegada.

TREBATSCH, Pruis. dorp, prov. Frankfort, kreits Lübben.

TREBECCO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Boghera, met 1,000 inw.

TREBBIN of *Treppin*, Pruis. stad, regdst. Potsdam.

TREBEL, riv. op de grenzen van Mecklenburg en Pommeren, die bij Demmein in de Peene valt.

TREBENITZ, zie Trebnitz, No. 2.

TREBES, Fr. stad, dep. Aude. 2. Beij. dorp, Regenkreits.

TREBGAST, Beij. tak van den Witten Main, Opper Mainkreits.

TREBIA of *Treblia*, riv. in het hert. Parma, die bij Piacenza in den Po valt.

TREBIGH of *Turbigh*, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

TREBIN, TREBIGNE of *Tscherbenidsche*, Turk. stad, hoofdstad van het sands. Hersek, aan de Trebinicza, met een kasteel, 10,000 inw. en de zetel van eenen bisschop.

TREBISACCIO, Nap. vlek, prov. Calabrië Citeriore, met 1000 inw.

TREBISAT, Turk. tak der riv. Narenta.

TREBISONDE, zie Tarabosan.

TREBISSOW, zie Terebes.

TREBITSCH, Oostenr. vlek in Moravië, Iglauer kreits, aan de Oslawa, met de voorsteden, 5000 inw., lakenweverij, branderij en korenmarkten. 2. Zie Trebitz.

TREBITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg. 2. Pruis. D., regdst. Frankfort.

TREBNITZ, Boh. stad, Leutmeritzer kreits. 2. Pruis. kreits, regdst. Breslau, een deel van het vorst. Oels, op 15 V. M. 34,000 inw. bevattende, door de Trebnitzer bergen doorsneden, overigens vlak, slechts door kleine riv., als de Stroga en Schatska bespoeld, behalve eenige zandstreken, zeer vruchtbaar, met veel koren, tarw, aardappelen en vooral vlas, hop, meekrap, enz. leverende. De bosschen zijn goed, en de veeteelt, vooral de schapenfokkerij, wordt wel behartigd. Verder heeft men er bijen, wild en minerale bronnen. 2. Hoofdstad tusschen bergen, met 4 poorten, 2 kerken, 2,750 inw., laken-, linnen- en wollen stoffen- weverijen, looijerijen, brouwerijen en handel in vruchten.

TREBORNA, Zweed. dorp, Linköping-län, met 750 inw.

TREBOROUGH, Eng. vlek, gr. Somerset, met 1250 inw.

TREBSCHEN, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, met 1500 inw.

TREBSEN, Saks. stad, kreits Leipzig, met 700 inw. en linnenweverijen.

TREBUSCHA, Spaan. D., prov. Sevilla.

TREBUJCHA, Spaan. stad, prov. Sevilla.

TREBUR, dorp in 't gr. hert. Hessen, prov. Starkenburg, met 1250 inw., goe-

goede wijn- en ooftteelt.

TREBUS, zie Niesky, No. 1.

TRECASI, Nap. vlek, prov. Otranto, met eene haven.

TREDAGH, zie Drogheda.

TREDINGTON, Eng. kerspel, gr. Gloucester. 2. Eng. kerspel, gr. Worcester.

TREDONOCK, Eng. kerspel, gr. Monmouth.

TREDOZIO, Turk. vlek, gebied Florence, met 350 inw.

TREE ISLAND, rots in de Ind. zee, aan de kust van Zuid Anam. 2. Eil. aan de kust der prov. Aracan, rijk der Birmannen. 3. Klein eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Afrika. 17. 10 N. B.

TREENE, Deen. tak van de riv. Eider, in 't hert. Holstein.

TREETON, Eng. vlek, gr. York.

TREFDRAETH, Eng. dorp in Wallis, gr. Anglesey, met 500 inw.

TREFEGLYS, dorp in Wallis, gr. Montgomery, met branderijen.

TREFFELHAUSEN, Beij.D., Jaxtkreits.

TREFFELSTEIN, Beij. dorp, Regenkreits, met 750 inw.

TREFFEN, Illyr. vlek, kreits Neustädtl.

TREFFILAN, dorp in Wallis, gr. Cardigan.

TREFFORT, Fr. vlek, dep. Ain.

TREFFURT, Pruis. stadje, regdst. Erfurt, met 1500 inw., die hop, tabak en boomvruchten telen, handwerken en handel hebben.

TREFONTI, TREFONTANEA, 3 kleine eil. aan de kust van Sicilië, Val di Mazzara.

TREFORT, zie Treffort.

TREFRIEU, dorp in Wallis, gr. Carnarvon.

TREGANNON, TREGARON of *Cairnstown*, stad in Wallis, gr. Cardigan, aan de Berwin, met 4,000 inw.

TREGANON, dorp in Wallis, gr. Montgomery.

TREGARE, Eng. vlek, gr. Monmouth.

TREGARON, zie Treganon.

TREGARVOLO, Sard. vlek, prov. Piëmont, met wijnbouw en 3,000 inw.

TREGNAGO, Lomb. Ven. vlek, prov. Verona, met 5,000 inw.

TREGONY, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

TREGUIER (LANTRIGUIER), Fr. stadje, dep. Noordkusten, aan de riv. Treguier, met 2060 inw., linnenweverij, visscherij en handel.

TRELUNE, Fr. stadje, dep. Finisterre, met 2400 inw.

TREIBACH, Illyr. dorp, kreits Klagenfurt, aan de Gurk.

TREIGE, Afr. stad, ten Z. van Trier.

TREIGNAC, Fr., stadje, dep. Corrèze, met 2600 inw., waskaarsen-, kousen- en hoedenfabr.

TREIGNESE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 700 inw.

TREIGNY, Fr. vlek, dep. Yonne, arr. Auxerre, met 1800 inw.

TREIS, Pruis. dorp, regdst. Coblentz.

TREISAM, riv. in Baden, welke bij Breitnau, uit drie beken ontspringt, voorbij Freyburg stroomt, de Glotter ontvangt, en bij St. Michael in de Elz valt. 2. Kreits van het gr. hert. Baden, tusschen de Kinzig en Seekreits, Schaffhausen en den Rijn, of tusschen 25. 12. en 21. 18. L. en 47. 32. en 48. 15. N. B. gelegen, en op 60½ V. M. 242,820 inw. bevattende. Het land bevat het grootste deel van het Schwarzwald, dat hier de Feldberg, Belchen, Kandel, Kohlgarten en Roszkopf heeft, die wel 8 maanden met sneeuw bedekt zijn. Bij de bergen is de grond steenachtig en schraal, doch bij den Rijn zeer vruchtbaar. De riv. zijn: de Elz, met de Elzach en Treisam, de Wiesent, de Alb en de Wutach. Onder de meren is het Sluchmeer, het grootste. Er zijn vele minerale wateren en baden. Op de bergen is de lucht ruw; maar bij den Rijn zeer zacht. De landbouw is alleen in de vlakte van eenig belang, en levert: tarw, spelt, zomer-koren, aardappelen, moesgroenten, vlas, hennep, hop, veel wijn, boomvruchten en hout. De veeteelt is de voornaamste tak van bestaan. Bij de bergen is wild; visch is er in overvloed. De mijnen leveren zilver, lood, koper, kobalt, ijzer, marmer, steen en edelgesteenten. De fabrijken bepalen zich tot garenspinnerij, katoen- en linnenweverij, looijerijen, papiermolens, glasblazerijen, vitriool- en aluinwerken, maar vooral smederijen en verder in het gebergte klokken-, bontwerk-, lepelfabr., enz. De uitvoer bepaalt zich alleen tot voortbrengsels van het vee en de mijnen. De inw. zijn Duitschers, grootendeels van den Roomschen godsdienst. Er is eene hoogeschool, een gymnasium, enz., doch het lager onderwijs is nog op eenen zeer lagen trap. De kreits wordt in 23 ambten verdeeld; de hoofdplaats is Freyburg.

TEISHNISH of *Treshunish eil.*, groep onbewoonde Hebriden eil., bij Schotland, gr. Argyle.

TREISS, zie Treis.

TREITE, Fr. tak van de riv. Marne.

TRELEN, Pruis. dorp, regdst. Cöslin.

TRELLEBORG, Zweed. vlek, prov. Schonen, met ijzermijnen en 1,000 inw.

TRELLECK, Eng. dorp, gr. Monmouth.

TRELON, Fr. vlek, dep. van 't Noorden, met 1,000 inw.

TREMADOCK, Eng. dorp in Wallis.

TREMAIN, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Ulyssus.

TREMAN, O. Ind. stad, prov. Carnate. 97. 6. L. 11. 1. N. B.

TREMANA, staat op de W. kust van Celebes, door de Tremaners bewoond, die maïs en katoen bouwen, vele katoenen stoffen weven, die zij tegen rijst en stoufgoud verruilen. De hoofdstad is Pawbun.

TREMATON, Eng. dorp, gr. Cornwall.

TREMAYNE, Eng. dorp, gr. Cornwalles.

TREMBATSCHINE, Pruis. dorp, regdst. Breslau, kreits Wartenberg, met 600 inw.

TREMBKI, Pool. vlek, waiw. Masovië.

TREMBLADE (LA), Fr. vlek, dep. Neder Charente, met 2400 inw., handel ter zee in zout, wijn, azijn, brandewijn, enz. 2. N. Amer. eil., bij kaap Breton.

TREMBLAY, Fr. stad, dep. Ille en Vilaine, arr. Antraim, met 2070 inw. 2. Fr. dorp, dep. Enre en Loire, met 500 inw. 3. Dorp in Canada, distr. Montreal.

TREMBLE (POINT AU), N. Amer. kaap aan den oever der St. Laurens; 4 mijlen boven Quebec.

TREMBLEUR, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 1800 inw.

TREMBOWLA, Galicisch dorp, kreits Tarnopol, aan de Sereth.

TREMENTINE, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, arr. Beaupreau, met 1650 inw.

TREMENTSCHIN, Rus. riv., gouv. Kasan.

TREMESEN, TREMEZEN, TELEMSAN, TLEMSAN of *Telimicen*, N. Afr. stad in Algiers, de grootste der prov. Tlemsan, op eene hoogte, aan den voet van een rotsachtig gebergte, dat van boven vlak is, en van hetwelk het water in verscheidene beken door de stad stroomt, en eenige molens in beweging brengt. Eene menigte ruïnen duiden de voormalige grootheid dezer stad aan, die thans nog muren, een kasteel en verscheidene groote moskeën, benevens fabr. voor tapijten en dekens, wollen stoffen en andere weverijen heeft. Om dezelve wonen Weled-Zaire, Halfa en vele andere stammen.

TREMINE, zie Tema.

TREMISTERI, Sicil. stad, intend. Messina, met wijnbouw en 5,000 inw.

TREMITI EIL. (DIOMEDIS INSULÆ), 3 kleine Nap. eil. in de Adritatische zee; 5 mijlen van de prov. Capitanata. 53. 16. L. 42. 10. N. B.

TREMLES, Boh. stadje, kreits Tabor.

TREMOLETO, Tosc. vlek, prov. Pisa.

TREMON, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

TREMOUILLE, Fr. stadje, dep. Vendée, arr. Montmorillon, met 1050 inw.

TREMP, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

TREMS, dorp in het gebied der vrije stad Lubek, distr. Holstein.

TREMSBÜTTEL, Deen. dorp, hert. Holstein, met een ambt van 2,950 inw.

TREMUDA, Z. Amer. riv. van Guatimalo, die op het eil. Roatan in zee valt.

TREN, Deen. riv. in 't hert. Sleeswijk, die in den Eider valt.

TRENBOWLA, zie Trembowla.

TRENCHES EILAND of *Hilton head*, N. Amer. eil., bij de kust van Z. Carolina.

TRENCHE MONT RIV., kleine riv. van het eil. St. Joseph, in de N. Amer. golf van St. Laurens.

TRENCSEN, zie Trentsin.

TRENDELBURG (DRENNELBURG DRENGELBURG), Keur-Hes. stadje, prov. Neder Hessen, met 2 poorten, een oud slot en 800 inw.

TRENDLE, Eng. buurt, gr. Somerset.

TRENE, tak van den Eider in 't Deen. hert Sleeswijk.

TRENEGLOS, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

TRENLO, zie Trigno.

TRENO, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan, aan de Olona.

TRENT, Eng. riv., welke in de New Pool ontspringt, de Tame, Dove en andere riv. ontvangt, zich met de Ouse vereenigt, en den Humber vormt. Zie dat art. 2. Eng. kerspel, gr. Somerset. 3. Zie Trente. 4. N. Amer. riv., prov. Noord Carolina, valt in de Neuse. 5. Rivier van Opper Canada, die in het Rice meer ontspringt, en vereenigt het meer Huron met het meer Ontario.

TRENTE, ook wel *Trient* genoemd, Oostenr. stad in Tyrol, hoofdpl. van den kreits, aan de Welsche konfiniën (zie Trient), de zetel der regerings-collegiën en van eenen bisschop, aan de Etsch, met vestingwerken, een kasteel, eene schoone hoofdplaats, met marmeren fonteinen, eene hoofd- en 2 andere kerken, een hospitaal, weeshuis, lyceum, gymnasium en andere inrigtingen tot onderwijs, 9,700 (LICHTENSTEIN heeft 14 à 15,000) inw., die zijdeweverij en spinnerij, wijn- en tabakshandel hebben. De conciliën van 1545 en 1562 zijn bekend. 28. 43. L. 46. 6. N. B.

TRENTHAM, Eng. vlek, gr. Stafford.

TRENTISHOE, Eng. kerspel, gr. Devon.

TRENTO, Nap. riv., prov. Abruzzo.

2. Zie Trient.

TRENTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Hancock, met 900 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Oneida, met 1600 inw. 3. N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, hoofdpl. van het gr. Jones, met 2,000 inw. 4. N. Amer. stad, prov. New Jersey, hoofdpl. van het gr. Hunterdon, aan den O. arm der Delaware, de zetel der regering, met een statenhuis, een raadhuis, 4 kerken, een roomsch en een doopsgezinden bedehuis, akademie, krantdrukkerij, postambt, 2 banken, 500 huizen en ruim 3,000 (met de voorsteden, wel 6,000) inw., die katoenfabrijken, looijerijen en handel hebben; terwijl hier de hoofdstapelplaats tusschen Philadelphia en Nieuw York is. De omtrek heeft vele schoone landhuizen. 40. 15. N. B. 5. *Nieuw* T., vlek der N. Amer. Rep., prov. Indiana, gr. Franklin.

TRENTSCHIN, Hong. kom., kreits aan deze zijde van den Donau, ten W. aan Moravië grenzende, en op 87⅓ V. M., 426,800 inw. bevattende. Het is een groot dal, met twee takken der Karpaten bedekt, door de Waag bespoeld, en genoegzaam koren, zeer veel boomen, tuinvruchten, vlas en hennep voortbrengt; schoon de schapenfokkerij en de bosschen hier het voornaamste bestaan opleveren. Ook heeft men er steenkolen, veel handwerken en beroemde gezondheidsbronnen. 2. Hoofdplaats, aan de Waag, met een sterk kasteel, 3 kerken, synagoge, een gymnasium en 3,000 inw., die laken weven en brouwerijen hebben. 35. 41. L. 48. 54. N. B.

TREPANI, zie Trapani.

TREPASSE (BAAI) of *Trespasse Harbour*, baai aan de Z. kust van Terreneuve. 324. 46. L. 46. 50. N. B.

TREPCIE, Turk. stad, lands. Servië.

TREPEREL, Fr. dorp, dep. Calvados.

TREPIED, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais, met 1000 inw.

TREPOLI, Rus. vlek, gouv. Kiew, aan den Dnieper, met eenen pamiermolen.

TREPORT (LE), Fr. stad, dep. Neder Seine, arr. Dieppe, met 2000 inw., goede haven, garen-, kant- en sodafabr., scheepsbouw en visscherij.

TREPPENDORF, dorp in 't hert. Gotha, bij Gotha, met 900 inw.

TREPRENAL, Eng. vlek, gr. Salop.

TREPTOW (OUD) of T. *aan de Tolleuse*, Pruis. stadje, regdst. Stettin, met 2400 inw., laken- en linnenfabr. 2. T. *aan de Rega Nieuw* of T., Pruis, stad, regdst. Stettin, met 4,000 inw., linnen-, laken-, katoen- en hoedenfabrijken, handel en zeevaart.

TRES HERMANOS, 3 kleine Z. Amer. eil., in baai Honduras, bij de kust gelegen. 288. 56. L. 19. 20. N. B.

TRES ISLAS, 3 kleine W. Ind. eil., aan de den ingang der riv. Essequebo, met een fort, door de Hollanders gesticht. 6. 50. N. B.

TRES MONTES, kaap op de kust van Chili. 45. 11. Z. B.

TRES PIES, 3 kleine eil. in de Stille Zuidzee. 20. 47. Z. B.

TRESA, TRESSA, Lomb. Ven. riv., prov. Milaan, die het Lago Maggiore met het Lago di Lugano vereenigt.

TRESBES, Fr. stad, dep. Aude, arr. Carcassonne, met 1200 inw.

TRESCAU, TRESCO, een der Scilly eil., aan het W. einde van het Eng. gr. Cornwallis, door 40 à 50 huisgezinnen bewoond.

TRESCORIO, Lomb. Ven. dorp, prov. Bergamo.

TRESEBURG, Brunsw. vlek, kreits Blankenburg, met 1150 inw.

TRESHAM, Eng. dorp, gr. Gloucester.

TRESKELLY, Eng. buurt, gr. Cornwallis, met steengroeven.

TRESKOWITZ of *Treskotowice*, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 1800 inw.

TRESMERE, Eng. kersp., gr. Cornwallis.

TRESMES, Fr. dorp, Seine et Marne.

TRESORERIE, zie Isles de la Tresorerie.

TRESPASSES BAAI, Fr. baai, aan de kust van Bretagne. 13. 9. L. 48. 3. N. B.

TRES PUNTAS, kaap in Midden Amerika, prov. Honduras. 2. Zie Driepuntige kaap.

TRES REIJES, een der Binnen Philippijnsche eil., bij Marindugue.

TRESSA, zie Tresa.

TRESSON, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. St. Calais, met 1200 inw.

TRESTENBERG, zie Tasnad.

TRESTS, zie Trets

TRESTYAN, Zevenb. D., kom. Zarand.

TRESWELL of *Truswell*, Eng. dorp, gr. Nottingham.

TRESWITZ, Beij. dorp, Regenkreits.

TRESZTE, zie Triesch.

TRETHAMIROW, Rus. vlek, gouv. Kiew.

TRETS, Fr. stad, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, met 2,850 inw.

TRETTEAUX, Fr. vlek, dep. Allier.

TRETTO, Lomb. Ven. dorp, prov. Vicenza.

TRETYRE, Eng. kerspel, gr. Hereford.

TREUCHTLINGEN, Beij. vlek, Rezatkreits, met 1,000 inw.

TREUEN, Saks. stadje, kreits Voigtland.

TREUEN BRIEZEN, zie Briezen.

TREVALGA, Eng.kersp., gr.Cornwallis.
TREVANS, Fr. dorp, arr. Neder Alpen, met 1,000 inw.
TREVANNIONS EIL, klein eil. der Charlotten, met de kaap van dien naam, Stille Zuidzee. 181. 20. L. 10. 43. Z. B.
TREVARN, Fr. vlek, dep. Finisterre, met 1550 inw.
TREVENNA, zie Bossiney.
TREVENNEN'S EIL, het Zuidelijkste der Marquesas eil, in de Stille Zuidzee. 238. 7. L. 9. 14. Z. B.
TREVES, Fr. stadje, dep. Mayenne. 2. Fr. dorp, dep. Gard. 3. Zie Trier.
TREVETHIN, Eng. kerspel, gr. Monmouth, met 2,420 inw. en velerlei fabr.
TREVI, stad van den Kerk. Staat, legatie Perugia.
TREVIANA, Spaan. stad, prov. Burgos.
TREVICO, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 2650 inw.
TREVIÈRES, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Bayeux, met 1020 inw.
TREVIGI of *Trevigio*, zie Treviso.
TREVIGNO, zie Rovigno.
TREVILIO, zie Treviglio.
TREVIGLIO of *Trevilio*, Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo, met 7,000 inw.
TREVINO, Spaan. vlek, prov. Burgos, met 1800 inw. en wijnteelt.
TREVISO, legatie van het Lomb. Ven. koningrijk, gouv. Venetië, ten Z. O. aan de legatie Venetië grenzende, en op 33½ V. M. 229,600 inw. bevattende; ten N. W. eenigzins bergachtig, maar verder vlak, en door de Piave en Livenza, de Sil, Musone en Cervado bespoeld. De lucht is zeer zacht; de vruchtbaarheid geeft alle soorten van koren (behalve rijst), tuin- en boomvruchten, vooral hazelnoten, wijn en vlas. De veeteelt is vrij sterk. Men maakt er goede kaas, en heeft er goede zijde- en bijenteelt, veel gevogelte en visch, maar behalve koper, geene metalen. De fabr. bestaan in: lakenweverij, papiermolens, koperwerk, ijzer, staal, brons, enz. De prov. wordt in 9 distr. verdeeld en de hoofdstad is Treviso. 2. Stad aldaar, aan de Sil, onregelmatig gebouwd, met muren, ruime plaatsen, een kasteel, eene hoofd- en 37 andere kerken, 4 hospitalen, eene lombard, 2 schouwburgen, een lyceüm, *academia de perseveranti* en *de sollecititi*, 2500 huizen en 14,200 inw., die linnen en katoen, aardewerk, koper, staal en ijzerwaren, en messen vervaardigen, looijerijen en papiermolens, benevens zijdeteelt en eene jaarmarkt hebben. 29. 53. L. 45. 49. N. B.
TREVOES, Port. vlek, prov. Beira.
TREVOUX, Fr. arr., dep. Ain, hetwelk op 26¼ V. M. in 7 kantons en 114 gemeenten 66,200 inw. bevat. 2. Hoofdstad, aan de Trevoux, door met wijnstokken beplante heuvels omringd, in een schoon oord, aan de Saône, met 3000 inw., goud- en zilverdraad trekkerij, fabrijk van cylinder uurwerken en een hospitaal. Deze stad is beroemd door de *mémoires* in de *dictionaire de Trevoux*, die hier gedrukt zijn. 22. 57. L. 45. 57. N. B.
TREWALCHMAI, dorp in Wallis, gr. Anglesey.
TREWEN, Eng. dorp, gr. Cornwallis.
TREWHET (HOOG EN LAAG), Eng. dorp, gr. Northumberland.
TREWICH, Eng. dorp, gr. Northumberland.
TREXTON of *Threxton*, Eng. dorp, gr. Norfolk.
TREY, tak der Fr. riv. Moezel, dep. Meurte.
TREYA, Deen. herred in Sleeswijk.
TREYDER-AA, Rus.riv., gouv. Lijfland.
TREYEN, zie Treuen.
TREYFORD, Eng. kerspel, gr. Sussex.
TREYM of *Tour de Trême*, Zwits. vlek, kanton Freyburg.
TREYSA, Keur-Hes. ambt, gr. Ziegenheim, prov. Opper Hessen, met 5,220 inw. 2. Stadje aldaar, met een kasteel, 1850 inw., kousenfabrijken en jaarmarkten. 3. T. *aan de Lumbde*, Keur-Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 900 inw.
TREZZIA of *Trizza*, Sicil. vlek, intend. Catania, met 2000 inw. en landbouw.
TREZZO, Lomb. Ven. stad, prov. Como. 2. Dorp in Piëmont, prov. Alba.
TRHOWA KAMENICZE, Boh. vlek, kreits Chrudim.
TRHOWY, zie Schweinitz.
TRIADITZA, zie Sofia.
TRIADELPHIA, N. Amer. dorp, prov. Maryland.
TRIAL POINT, kaap aan de Z. O. kust van het eil. Java. 11. 54. L. 55. 54. N. B.
TRIANA, zie Sevilla.
TRIANA (SANTA CRUZ DE), stad in Chili, hoofdstad der prov. Rancagua. 34. 19. Z. B.
TRIANCOURT, Fr. vlek, dep. Maas.
TRIANDA, Turk. vlek, eil. Rhodes, alwaar het oude Rhodos gestaan zou hebben.
TRIANGLE EILAND, Z. Amer. eil., in den mond van den Orinoco. 2. Een der kleinere W. Ind. Bahama eil. 307. 53. L. 20. 51. Z. B.
TRIANGLES, gevaarlijke klip in de Ind. zee, bij de N. kust van Pracel of Pra-

Prasil. 2. Groep van 3 kleine O. Ind. eil., ten N. van Celebes, onbewoond.

TRIANGLES (NOORD EN ZUID), twee riffen in baai Honduras, de eerste op 219. 56. L. 18. 50. N. B., de tweede op 265. 47. L. 17. 5. N. B.

TRIANO, N. Amer. dorp, prov. Alabama.

TRIAUCOURT, Fr. vlek, dep. Maas.

TRIBAU, Fr. vlek, dep. Tarn, met lakenfabr. 2. Boh. vlek, kr. Chrudim.

TRIBBESEES, Pruis. stad, regdst. Straalsond, kreits Grimmen; 1680 inw.

TRIBERG, Bad. stadje, Kinzigkreits.

TRIBOLI of *Tereboli*, Turk. stad in Klein Azië, aan de Zwarte zee, aan eene kaap en baai van dien naam.

TRIBULATION, Austr. kaap aan de kust van Nieuw Holland. 163. 7. L. 16. 6. N. B.

TRIBUR of *Tribur*, dorp in 't gr. hert. Hessen, met 1250 inw.

TRIBUTARIOS (LOS), Z. Amer. eil., bij de N. kust van Cuba.

TRICALA of *Tribala*, zie Trica.

TRICALA, kleine Turk. stad op Morea; 6 mijlen van Corinthe, bij eenen berg van dien naam.

TRICALOOR, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TRICARICO, Nap. stad, prov. Basilicata, met 6 kerken, 5,000 inw. en wijnbouw.

TRICCA, Turk. stad, prov. Janjah, met eenen eigenen pacha, die echter van die van Jannina afhangt.

TRICERO, dorp in Piëmont, prov. Vercelli, met 1,000 inw.

TRICETAPAOADY, O. Ind. stad, prov. Carnate, aan de Haravay.

TRICESIMO, Lomb. Ven. vlek, prov. Udine, met 1200 inw.

TRICHINAPOLY, zie Tritschinapally.

TRICOLA, Turk. dorp in Romanië, sands. Jannina, met 300 huizen en 1500 inw.

TRICOLOR, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TRICON, Fr. tak van de Colle, dep. Dordogne, valt in de Dronne.

TRICONVILLE, Fr. dorp, dep. Mars.

TRICOT, Fr. vlek, dep. Oise, arr. Clermomt, met 1220 inw. 2. T. *Mountains*, gedeelte der Blaauwe bergen, in de N. Amer. prov. Carolina.

TRICUT, zie Trinkutte.

TRIDENT, zie Trient.

TRIDORF, zie Driedorf.

TRIE, Fr. stadje, dep. Opper Pyreneën, arr. Tarbes, met 1000 inw.

TRIEBEL, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, met 1200 inw.

TRIEBSEES, zie Tribbesees.

TRIEFELS, zie Anweiler.

TRIEL, Fr. stadje, dep. Seine en Oise, met 1900 inw.

TRIELEN, Noorw. eil., bij de kust van het stift Drontheim, Nordlandsambt.

TRIENAGH, baai aan de W. kust van Ierland. 9. 31. L. 54. 53. N. B.

TRIENT, TRIDENT of *Trento*, Tyroler kreits, aan de Etsch, op 77½ V. M. 136,700 inw. bevattende, die eenen bijzonderen tongval hebben, door eenen tak van de Rhetische Alpen, de Trentiner Alpen genoemd, bedekt, welke door ruime dalen, als het Val de Lugana, het Val di Soli d'Anone afgewisseld, en door de Etsch, Brenta, enz. bespoeld worden. De kreits is de vruchtbaarste van Tyrol, en brengt koren, maïs, boekweit, tuinvruchten, boom- en fijne vruchten, vooral citroenen, vijgen, amandelen, wijn, tabak en hennep voort. Hij heeft uitgebreide veeteelt, en de goed bezette bosschen veel wild, visch, rijke ijzermijnen en aanzienlijke zijdeteelt en zijdespinnerijen, benevens handel, ook met beelden. De hoofdstad is Trente (Zie dat art.).

TRIER, Pruis. regdst., prov. Neder Rijn, tusschen de regdst. Aken en Coblentz, het vorst. Berkenfeld, den Beij. Rijnkreits, Frankrijk en ons vaderland gelegen, en op 129 V. M., 305,000 inw. bevattende (Zie verder Neder Rijn). De hoofdpl. is Trier. 2. *Stadtkreits* T., kreits in voornoemd regdst., met de hoofdstad en 19 dorpen, met 14,300 inw. en aan beide zijden der Moezel gelegen, met de heerlijkste en vruchtbaarste oorden; goede wijn-, koren- en moesgroententeelt. 3. *Landkreits* T., kreits in voorn. regdst., bevat op 17. V. M., 38,650 inw. Hij is heuvelachtig, door den Moezel, met de Saar, Sure en Kyll bespoeld, met zeer goeden wijn, alsmede koren, boom-, tuin- en peulvruchten, vlas, hennep, genoegzaam hout, goede veeteelt en veenderij, maar geene fabr. 4. T. of *Trêves*, hoofdstad van het regdst. Trier en der beide voorgaande kreitsen, de zetel der regering en van eenen bisschop, aan de Moezel, eene der oudste steden van Duitschland, welke ten tijde der Romeinen *Trevirorum civitas* genoemd werd. Zij is veel verminderd, nogtans is zij met muren omringd, en met kerken en kloosters opgevuld, waarvan eenige der eerste ledig staan en der laatste vernietigd zijn. Men telt er nog 16 kerken, 3 hospitalen, een landarmen-huis, schouwburg, amphitheater en andere Romeinsche oudheden; een oud raadhuis, de kerk *St. Simion*, met de *Porto Nigra*, lyceüm, een bis-

schop-

schoppelijk seminarium, een geleerd genootschap, eene boekerij van 70,000 boekdeelen, 12,750 inw., die fabr. van laken, gekleurd papier, kousen en andere, looijerijen en aanzienlijken handel in wijn en hout hebben. Geboortepl. van den heer HILDEBRAND. 240. 18. L. 49. 47. N. B.

TRIESCH, TRESZTE, Morav. heerl. en marktvlek, kreits Iglau, met 3200 inw.

TRIESDORF, zie Driesdorf.

TRIESTE, gouv. van het koningrijk Illyrië, hetwelk de geheele Oostenrijksche zeekust, van Grado tot Novi bevat, waartoe het voormalig Oostenrijksch Friaul, een deel van Venetiaansch Friaul, de beide Istriën, eenige stukken van Carinthië, het Hong. Littoraal en de Quarnaro eilanden behooren, op 216 V. M. 531,100 inw. telt, en in 4 kreitsen verdeeld is. 2. Gebied in voornoemd gouv., kreits Istrië, met 44,050 inw. 3. Hoofdstad van voorn. gouv., aan de golf van dien naam, open, maar goed en gedeeltelijk regelmatig gebouwd, en in de oude, nieuwe en Josephs stad en Franzens voorstad verdeeld. Zij is de zetel der regeringscollegiën en van die voor den zeehandel, van eenen bisschop en consistorie, heeft 31 opene plaatsen, eene hoofd- en 6 andere roomsche, eene luthersche, eene hervormde en eene Grieksche kerk, eene synagoge, verscheidene kloosters, hospitalen, een groot arm-, wees- en vondelinghuis, een gymnasium, school voor de zeevaart, boekerij, naturaliën museüm, het genootschap *minerva*, vele boekdrukkerijen en boekwinkels, eene beurs, verscheidene banken en assurantie-compagniën, bankiers en makelaars. Men vindt er eenen schouwburg, heerlijke wandelingen, Romeinsche oudheden en 36,000 inw., die fabr. van loodwit, kaarsen, confituren, leder, likeur, speelkaarten, aardewerk, porselein, enz., zeepziederijen, verwerijen, branderijen, suikerraffinaderijen, touwbanen, wasbleeken, vele handwerken, visscherij, scheepstimmerwerven en scheepvaart hebben, maar vooral aanzienlijken handel drijven, door dat Triest de voornaamste koopstad der geheele Oostenr. monarchie is, waar al de Europische staten consuls hebben. De stad heeft het regt eener vrijhaven, die zeer groot en veilig is, en door een sterk kasteel gedekt, en door de *Molo di St. Corlo*, tegen den *libecchio* beschut wordt. De handel wordt jaarlijks aanzienlijker. Ten O. der stad worden oesters gevangen. 31. 27. L. 45. 38. N. B. 4. Klein eiland binnen in de golf van Campèche, ten W. van het eil. Port Royal, van hetwelk het door eene kreek gescheiden wordt, die bijna te smal voor een kanaal is. Op 3 en 6 voeten onder het zoute zand, vindt men versch water, doch op 4 en 7 voeten is het weder zout.

TRIESTY, Ier. bergen, gr. Mayo.

TRIET, Fr. vlek, dep. Seine en Oise, met 1860 inw.

TRIEUX, Fr. riv., dep. Noordkusten.

TRIFELS, zie Anweiler.

TRIFFENSTEIN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met wijnbouw.

TRIFTLARN, Beij. D., Ned. Mainkreits.

TRIGARDON, kleine Turk. stad, met eene geheel verzande haven, op de kust van het oude Etolië, en op de plaats der oude stad *Æniades*.

TRIGE, Dalm. vlek, kreits Spalatro.

TRIGG, gr. in de N. Amer. prov. Kentucky, door de Cumberland, de Little en de Tennessee bespoeld, met 3,880 inw., hooge bergen, goede dalen, doch geene dorpen.

TRIGLOFF, Pruis. dorp, regdst. Stettin.

TRIGNAN, Fr. dorp, dep. Lot en Garonne.

TRIGNO, TRENIO, Nap. riv., prov. Molise, die bij Pasto in de Adriatische zee valt.

TRIGUEROS, Spaan. dorp, prov. Sevilla, met 1200 inw.

TRIGUL FORMOS, Moldav. vlek, met 1000 inw.

TRIKALA, zie Tirhala.

TRIKERY, Turk. vlek, prov. Romanië, sands. Tirhala, met eene haven en 5,000 Grieksche inw., die veel handel drijven. Hier komen gewoonlijk de schepen van Konstantinopel en Salonika ten anker.

TRILLO, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara, met 2050 inw., fabr. en handel.

TRIM, Ier. stad, hoofdstad van het gr. Eastmeath, aan de Boyne, met een kasteel.

TRIMAOPRE, Ind. stad, prov. Carnate.

TRIMBS, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

TRIMBUCK, O. Ind. sterkte, prov. Aurungabad. 91. 28. L. 20. 1. N. B.

TRIMDON, Eng. vlek, gr. Durham.

TRIMINGHAM, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TRIMLEY (ST. MARTIN), Eng. dorp, gr. Suffolk, met 1,000 inw.

TRIMMAU, Pruis. dorp, regdst. Koningsberg, kreits Wehlau, aan de Alle.

TRIMOUILLE, zie Tremouille.

TRIMPLEY, Eng. dorp in het Kidderminster, zie dat art.

TRINCO, stadje en berg van dien naam, op den grooten weg van Buenos-Ay-

Ayros, naar Potosi; 300 mijlen van Buenos-Ayros.

TRINCONOMALE, stad op het O. Ind. eil. Ceylon, aan eene baai, die eene der zekerste havens in O. Indië vormt, en meer dan 200 schepen kan bevatten; terwijl de schepen, die door de moussons, van de kust van Coromandel, Carnate en Bengalen worden gedreven, hier eene veilige ligplaats vinden, en alleen om deze haven het eiland Ceylon voor de beheerschers van Indië aan deze zijde van den Ganges, van het grootste belang is. Het sterke fort der stad en het fort Oosterburg, op eene rots in zee, dekken de haven en de baai; de stad zelve is met uitgebreide vestingwerken omringd, en ook door de natuur versterkt, doch nog niet half aangebouwd. Zij wordt meest door Hindo's en eene kleine Chinesche volkplanting bewoond, die meestal van de daar komende schepen bestaan. De lucht is er gezond; doch de omtrek eene volslagene woestijn, die door wilde zwijnen, buffels en elefanten bewoond wordt. 99. 2. L. 8. 32. N. B.

TRINDELEN, rots in het Schagerrak 28. 47. L. 67. 27. N. B.; 2 mijlen N. N. O. van het eil. Losoë.

TRINESIA of *Trinasus*, Turk. stad op Morea, in de golf van Kolokythia; mijlen Z. van de ruïnen van Sparta.

TRING, Eng. vlek, gr. Hertford, met 1850 inw. en groote fabr. 2. N. Amer. vlek in Neder Canada, distr. Quebec, gr. Buckingham.

TRINGALAG, stad op het O. Ind. eil. Java, lands. Lotje.

TRINGANO, koningrijk op het O. Ind. schiereïland Malacca, aan de O. kust en aan de Chin. zee, met het groote eil. Tantalam ten N. De kust is hoog, met weinig inhammen; maar wordt door de riv. Tsena, Tringano en Pakango bespoeld. Men vindt er stofgoud, peper en andere specerijen. Het binnenland heeft ontzaggelijke bosschen, waarin elefanten, tijgers en andere dieren huisvesten. De sultan, een Maleyer, die echter tot in onzen tijd aan Siam cijnsbaar was, is ook de voornaamste koopman. Er komen weinge Europische schepen, en de handel voornamelijk in handen der Maleijers en Buggezen, die jaarlijks zeer veel opium, ijzer, staal, Bengaalsche katoen, wollen stoffen, doeken en messen inkoopen. De tollen bedragen 5 p$\frac{c}{o}$, de haventollen 200 piasters, behalve de geschenken. De kust is gedurende eenige maanden des jaars geheel ontoegankelijk. Het goud, dat den stempel van den sultan voert, is zeer goed, doch met het overige heeft zeer veel bedriegerij plaats. 2. Stad aldaar en haven op de O. kust, aan den mond der riv. van dien naam, alwaar de voornaamste handel gedreven wordt.

TRINIDAD, Eng. gouv., eiland in W. Indië, door COLUMBUS, in Julij 1498 ontdekt, en sedert 1797, aan de Engelschen behoorende. Het is het Z. W. der W. Ind. eil., tusschen Tabago en het vaste land van Z. Amerika, bijna tegenover den mond van den Orinoco, en door de golf van Paria, ook de Walvisch-golf, de Droevige golf en Zoetwater zee genoemd, van het vaste land gescheiden, en tusschen 10. 8. en 10. 51. N. B. en 315. 54. en 316. 56. L. gelegen. Het bevat op 79 V. M. 32,500 inw., waaronder ongeveer 21,000 Negers. De bijna vierhoekige gedaante wordt ten N. O. door de punt Galera, Z. door de Z. O. door de punt Galeota, N. W. door kaap Monos en Z. W. door de kaap van Coral of Itaco bepaald. Het eil., dat voorheen aan het vaste land schijnt gehecht geweest te zijn, is even min als Tabago, van vulkanischen oorsprong, gelijk de andere kleine Antilles; ook is tusschen deze en Trinidad een groot verschil in het dieren- en plantenrijk; terwijl het laatste dezelfde aardlagen, versteeningen, planten en dieren, als het vasteland bevat. De hoogste plaats van het eiland is de Noordkust, alwaar eene bergketen gevonden wordt, welker hoogste toppen aan zee zijn, en die met het gebergte van de vaste kust in alles overeenkomen. De kust is op vele plaatsen vol klippen, en meestal loodregt, behalve bij de opening der menigvuldige kleine dalen, die door kleine riv. en beken bespoeld worden. Onder de bergen is vooral de berg las Cuevas met deszelfs beide punten, tusschen welke eene hooge vlakte is, merkwaardig. De bergen bestaan uit graauwe lei, kwartz en ijzerachtigen zandsteen, leem- en teelaarde, en klimmen tot eene hoogte van 2,500 voeten. Ten Zuiden zijn eenige heuvels, welker hoogste punt *Tama* genoemd, en door sommigen voor den hoogsten top des eilands gehouden wordt. Ten O. en W. zijn de laagste streken, waar vruchtbare dalen en vlakten met een altijddurend groen bedekt zijn; terwijl de Westelijke kust een aantal baaijen en zekere ligplaatsen voor de schepen aanbiedt. Het eil. wordt door een buitengewoon aantal bevaarbare rivieren en wel 40 beken bespoeld. De voornaamste

riv.

riv. zijn: de Caroni, Chaguanas, Barrancones, Couva, Guavacara, Siparia, ten W.; de Oropuche, Nariva en Guataro, ten O., in welke laatste men veel oesters en aan de oevers campèchehout vindt. Ook zijn er vele lagunen, die in het drooge jaargetijde in weiden veranderen, en waarvan de *Asphal* of aardpek (*lac de la Braye*, *Pitch* of *Tarlake*), het voornaamste is, en vele eilandjes bevat (Zie Tarlake). Ook bij kaap Brea is eene inham, welke soms kookt, en aardölie opgeeft. Ten O. van het eiland, in de baai van Manoro, heeft men eene golf, waarin men in Maart en Junij slagen als van den donder hoort, welke door rook en vlammen verzeld zijn, en glimmend zwarte aardpik opwerpen. In de bosschen is een heuvel met kegels, waaruit zwavelachtige dampen opstijgen; terwijl uit den hoogsten kegel eene witachtige stof van eenen aluinachtigen smaak vloeit, en men een onderaardsch geluid hoort, waardoor dat de grond als onder de voeten beeft. De luchtsgesteldheid is over het algemeen gezond, schoon de Europeanen hier in het begin aan heete koortsen onderhevig zijn. Men heeft er een droog en regenachtig jaargetijde; het laatste van Junij tot het begin van December, doch men kent er de hevige orkanen der overige Antilles niet. In het drooge jaargetijde wordt het gebrek aan regen door overvloedigen dauw vergoed. De voortbrengsels zijn, uit het dierenrijk: paarden, muilezels, rundvee, schapen, geiten, varkens, apen, jaguars, wilde ossen en zwijnen, agoutis, paka's, bisamratten, armadillen, stekelvarkens, stinkdieren, otters, zeekoeijen, hoenders, eenden, ganzen, duiven, fregatvogels, reigers, vele woudvogels, als papegaaijen, toekans, colibri's, enz., rivier- en zeevisch, schildpadden en oesters. Uit het plantenrijk: rijst, maïs, bijna alle Europische tuingewassen, pisangs, bananen, maniok, patatten, yams, vele soorten van erwten, ananassen, suikerriet, katoen, koffij, cacao, tabak, gember, indigo, kool- en kokospalmen, kaneel, oranje- en andere appelen, tamarinde, citroenen en vele soorten van hout. Uit het delfstoffelijk rijk: aardpik, waarvan talk, lijnölie en zeer goede teer gemaakt wordt; steenölie, minerale wateren, hoornblende, zandsteen, potlood, zwavelzure aarde, amandel en steen, en sporen van ijzer en steenkolen. COLQUHOUN schat de geheele waarde van dit eiland op 4,932,700 ponden sterling, en wel aan staatsgebouwen 150,000, aan negers 1,200,700, bebouwde landen 545,500; onbebouwde landen 1,500,000; gebouwen en gereedschappen, en verder op de landgoederen 500,000; derzelver hypotheken, voorraadwaren en gereedschappen in de steden 754,500; de scheepvaart op 12,000, en het gereed geld op 10,000 pond sterling; terwijl hij de waarde van alle voortbrengsels op 735,000 pond sterling schat. Ondertusschen is dit schoone en vruchtbare eiland door gebrek aan de bevolking, nog weinig bebouwd. Het voornaamste artikel is nog het suikerriet. Onder de Engelsche regering begint echter de bevolking en bloei te vermeerderen, waartoe ook de uitvoer van boomvruchten veel toebrengt. De uitvoer bestaat voornamelijk in: suiker, rum, koffij en katoen. De invoer in: koren, brood en meel, rund- en varkensvleesch, boter, gedroogde en gezouten visch, vee, timmerhout, duigen, rijst, enz. Ook heeft hier een aanzienlijke smokkelhandel plaats. Het eiland heeft eenen gouverneur; doch het regt wordt nog naar de Spaansche wetten uitgeoefend. Het staat onmiddellijk onder de kroon. Voor de beschaving zijn zeer goede inrigtingen getroffen. De hoofdstad is Spanishtown. 2. Riv., baai en distr., op het W. Ind. eil. Cuba. 3. Z. Amer. eil. in straat Maggellaan. 4. Stad op het eil. Cuba, aan de riv. van dien naam, met eene haven en 7,000 inw., die handel in suiker en tabak drijven. 207. 35. L. 21. 42. N. B. 5 Z. Amer. stad van Guatimala, prov. Sonsonate, met 450 huisgezinnen. 6. Z. Amer. zendelingspost in Paraguay, op den W. oever der Parana. 322. 2. L. 27. 7. Z. B. Meer Amer. zendelings plaatsen van weinig belang dragen dezen naam. 7. Volkplanting van Veragua, aan eene riv., die in de golf van Mexico valt. 8. Z. Amer. riv., prov. Parana, die in de Chagre valt. 9. Riv. van Braziliё, prov. San Vincent, die in zee valt. 10. Z. Amer. riv. van Veragua, die in de Martin valt. 11. Z. Amer. riv. van Peru, prov. Pastos, die in de Guallagua valt.

TRINITI, Sard. vlek in Piëmont, prov. Mondovi, met 2,500 inw., fabr. en handel.

TRINITÉ of *Kaap St. Michel*, heerl. in Neder Canada, gr. Surrey.

TRINITÉ, Fr. dorp, dep. Morbihan, arr. Ploermel, met 1600 inw. en fabr. 2. Stad op de W. kust van het W. Ind. eil. Martinique, bij de haven St. Pierre.

TRINITY of *Trinidado*, riv. van Mex-

Mexico, die in Louisiana, op 278. 46. L. 54. N. B. ontspringt, en zich op 29. 30. N. B. in de prov. San Luis Potosi, in de baai Galvestan ontlast.

TRINITY BAAI, groote baai aan de O. kust van Newfoundland. 324. 36. L. 48. N. B. 2. Groote maar ondiepe baai, aan de N. O. kust van Nieuw Holland, tusschen kaap Grafton en Tribulation.

TRINITY (KAAP), landpunt aan de Z. kust van het eil. Kodjak, in de Stille Zuidzee. 223. 20. L. 56. 45. N. B.

TRINITY-GASK, Schot. kerspel, gr. Perth, met 740 inw.

TRINITY INLET, baai aan de Stille Zuidzee, aan de W. kust van N. Amerika; 10 mijlen Z. van Queen-Charlotte's sound.

TRINITY, eil. in de Stille Zuidzee. 224. 33. L. 56. 33. N. B.

TRINITY HARBOUR, haven in de Trinity baai, op de O. kust van New-Foundland.

TRINKBAR, zie Trankebar.

TRINKUTTE of *Trincut*, een der Nicobarische eil. in de golf van Bengalen.

TRINO, Sard. stad in Piëmont, prov. Vercelli, aan de Astura, wel gebouwd, met 5,400 inw., die met vee en beroemde hammen handel drijven. 2. Zie Drin en Drino.

TRINOMALY, O. Ind. stad, prov. Carnate, met de hoogste pagode der prov.

TRINOWAR, zie Drinowar.

TRINGUETAILLE, Fr. dorp en voorstad van Arles, dep. Monden der Rhône, op het eil. Camargue.

TRINS, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 700 inw.

TRIOLA, Sard. vlek, gr. Nizza.

TRION, Turk. haven op het eil. Bara of Paxos, waar de kapudan pacha jaarlijks eene maand voor anker ligt, om den terugkeer der galeijen en andere vaartuigen, die de belastingen in den Archipel ophalen, af te wachten.

TRIONO, Nap. riv., prov. Calabrië Citra, die in de golf van Tarente valt.

TRIOPEA, Nap. stad, prov. Calabrië.

TRIORA, Sard. vlek, hert. Genua, Riviera di Ponente, met 1400 inw.

TRIOSTROW, Rus. eil. in de Witte zee.

TRIP, Eng. buurt, gr. Somerset.

TRIPA, stad in het rijk der Birmanen, prov. Arracan.

TRIPADEZ, Turk. dorp, sandschak Naxos.

TRIPALCANDEL, O. Ind. riv.; valt in de golf van Manaar.

TRIPALDA, Nap. dorp, prov. Principato Ultra.

TRIPALL of *Trippall*, Eng. riv., gr. Northumberland.

TRIPANTRY of *Tripunetare*, residentie van den rajah van Cochin.

TRIPASSOOR, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TRIPATORE, O. stad, prov. Barramahal. 96.28. L. 12. 32. N. B. 2. Stad aldaar, prov. Carnate, distr. Tanjore.

TRIPAULAPOOR, Ind. riv. in Carnate.

TRIPETTY, O. Ind. stad, prov. Carnate, met eenen tempel der Hindo's, aan de menschwording van VISHNU geheiligd, en waar vele bedevaartgangers komen. 13. 31. N. B.

TRIPIA, zie Navarikos.

TRIPLETZ, tak van de Licking, in de N. Amer. prov. Kentucky.

TRIPLOW of *Thriplow*, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

TRIPOLI, een der Barbarijsche staten in N. Afrika, zich van het eiland Jerbi of Zerbi, tot kaap Razatin, in eene lengte van 200 mijlen, of van 29. tot 38. L. en ten Z. aan Fezzan en de woestijn, ten O. met Barca, aan Egypte en ten W. aan Tunis en Biledulgerid grenzende, en met Barka, eene oppervlakte van 9,720, en zonder hetzelve van 4,700 V. M. bestaande. Het getal der inw. is, daar de dey nog nimmer eene telling heeft laten doen, moeijelijk te bepalen. ALI BEY schat hetzelve op 2 millioen; volgens anderen, zoo als DELLA-CELLA, beloopt het 650,000; waarschijnlijk ligt hier de waarheid in het midden. De kust heeft eenen vrij goeden, ligten, zandigen, en waar water is, vruchtbaren grond, doch meer landwaarts in zijn vele onvruchtbare oorden, tot dat men aan het gebergte Gharian, Garian of Garrean eene voortzetting van den Atlas, eene dagreize ten Z. van Tripoli, en het Fissato gebergte komt. Verder op is zand, hier en daar met vruchtbare oasen. Van het gebergte Gharian gaat een tak Noordwaarts, die aan de kust duinen vormt, en in kaap Mesulata uitloopt. Behalve duinen aan de kust, is het land verder ten O. vlak; doch wordt dan weder bij Zaffran hoog en heuvelachtig. Op de hooge vlakte ten Z. O. is het land, dat tot Barca behoort, wel van weiden en bronnen voorzien, en vruchtbaar; oudtijds *Cyrenaico* genoemd. De voornaamste bergen zijn: de Tekout, de hoogste; de Khalifa, de Zwarte hond, el Kelb Assoud, de Meroubi, Smeeran, Montros, enz. Zij worden door vruchtbare en welbebouwde dalen en hoo-

hooge vlakten afgewisseld. Het gebergte Terhouna, ten O., heeft groote bazaltstreken, gedeeltelijk bebouwde vlakten, en ten Z. en O. zandwoestijnen. De Middellandsche zee bespoelt het Noordelijkste deel des lands. De voornaamste golven zijn: die van Sydra of de groote Syrte, bij de Arabieren *Dschun el Kibrit*, niet zoo gevaarlijk als sommige reizigers hebben opgegeven, hetwelk ook van de geheele kust geldt. In die golf zijn de baaijen Bushaifa en Braga, de Giraff, Gara, Carcora en Bengazi. Meren zijn er van geen belang. Bij het drooge jaargetijde droogen zij geheel uit, hetwelk ook bij vele rivieren het geval is, die echter in den regentijd zeer hoog worden. De voornaamste zijn: de Paliurus, Wadi-Msit, Wadi-Quaam, enz. Bronnen vindt men alleen in het gebergte. De luchtsgesteldheid is zeer gezond; de zomer heet, vooral in Junij en Julij; anders is het eene altijdddurende lente, en land- en zeewinden wisselen elkander af. Soms waait de heete verstikkende wind uit de woestijn, die echter slechts drie dagen aanhoudt, waartegen men de huizen sluit. De regentijd begint gewoonlijk met October, na de inzameling der dadels. In December en Januarij wordt de lucht droog en aangenaam, en in April is de markt reeds ruim van planten en dieren voorzien. Echter is het bij de Zuidelijke bergen, tegen het einde des jaars, zeer koud; dan waaijen er hevige stormen. De voortbrengsels zijn als die van Barbarije groote roofdieren, als: leeuwen, panters, enz., zijn er zeldzaam; doch men vindt er meer hyenas, jakhalzen, egels, enz., verder gazellen, wilde ossen, en ten O. veel hazen; het rundvee is klein doch smakelijk, de muilezels sterk, en eene soort van muis, *gunde* genoemd, leeft op de bergen. De valken worden tot de jagt afgerigt. Ook zijn er veel ganzen, struisvogels in de woestijn, zeer veel duiven, hoenders, snippen, gieren, slangen, scorpioenen, en in de vlakte wemelt het zand van vlooijen. De tuinen zijn met oranjeappels van de beste soort, citroenen, limoenen, jasmijn en violetten opgevuld. Men heeft er dadelpalmen van ongeveer 110 voeten hoogte, met vruchten van allerlei kleur. Uit het sap der palmen wordt een verkoelende drank, *lakby* genaamd, vervaardigd. Verder heeft men abrikozen, druiven, granaten, vijgen, watermeloenen, alle van de beste soorten, zoo ook de olijven, die besten olie geven; verder lotusboom, het kassobzaad, eene soort van koren, veel moesgroenten, saffraan, sennebladen, kolokwint, enz. Op vele plaatsen vindt men zout en natrum.

De inw. die uit Mooren, Arabieren en Tartaren bestaan, worden door de nieuwste reizigers, als wraakzuchtig, inhalig, verraderlijk en bedriegelijk, vooral omtrent vreemdelingen, afgeschilderd; omtrent welke laatste zij geene leugens onbeproefd laten; waarschijnlijk ligt de grond hiervan in de volstrekte willekeurige regering. De opvoeding is er zeer verwaarloosd, in de steden zijn scholen om lezen en schrijven te leeren, welke met het 14 jaar verlaten worden. Men wil dat hier het zuiverst Arabisch gesproken wordt. De vrouwen blijven opgesloten, en leeren alleen de huishouding. Hare kleederen maken zij zelve; zelden heeft een Tripolitaan meer dan de hem door de wet veroorloofde 4 vrouwen. Behalve de huishouding en het bestuur der slavinnen, besteden deze zeer veel tijd aan de huishouding; spelen en vermaken zijn er weinig. De grooten brengen een aanzienlijk gedeelte van hunnen tijd door met niets te doen. In de koffijhuizen wordt veel geschaakt en mangole gespeeld, en ligchaamsoefeningen ziet men alleen bij de lagere volksklassen. De godsdienst is de Mahomedaansche, welke met veel pracht wordt uitgeoefend, en waaraan de inw. zeer gehecht zijn. De geestelijken zijn zelden onberispelijk van gedrag, en het volk is aan bijgeloovigheden gehecht. De Beduïnen in het O. vinden ruime weiden voor hunne talrijke kudden, en zijn zeer morsig. De landbouw wordt nog zeer achteloos behandeld: meer zorgen wendt men aan de veeteelt; vooral aan de paarden en muilëzels. De kusten hebben veel visch, die echter niet sterk gevangen wordt. Meer geeft men zich over aan de jagt. De fabr. bepalen zich tot het maken van pistolen, geweren, laarzen, pantoffels, lakens, lederwaren, die zij fraai borduren, geitenharen dekken, enz. De handel hangt veelal van den willekeur der vorsten af, en is meestal in handen der joden, die zich altijd arm moeten houden, en evenwel zware belastingen betalen. Ook zijn er eenige Malthesche, Spaansche en Fransche familiën voor den handel aldaar. De uitvoer bestaat in zeer goede wol, sennebladen en andere droogerijen; meekrap, geiten- en schapenvellen, zout, struisvederen, stofgoud, ivoor, gom, gedroogde vruch-

vruchten, dadels, lotus, kassobzaad, koren, saffraan, ossen, paarden, muilezels, schapen, gevogelte en zijde, doch veel minder dan voorheen; de uitgaande regten zijn zeer onbepaald. De uitvoer van koren, paarden en muildieren is verboden, doch wordt soms tegen groote geschenken toegestaan. De invoer bestaat in: lakens, suiker, thee, koffij, specerijen, wollen stoffen, damast, zijden waren, gouden en zilveren stoffen, cochenilje, indigo, ijzer, alle soorten van metalen waren, ligte wijnen, geestelijke dranken, siroop-capillaire en kruid, geschut, geweren, klingen, scheepstimmerhout en werkstoffen voor de werven, spiegels, versiersels, katoenen garen, mutsen uit Tunis, enz. De verkoop van wijn en geestrijke dranken is een uitsluitend monopolie voor den dey, die dit gewoonlijk aan eenen jood verpacht. Alle schepen moeten een aanzienlijk ankergeld betalen. Met de omliggende landen heeft Tripoli door karavanen gemeenschap, die stofgoud, ivoor, paarlen, droogerijen, struisvederen en andere Afrikaansche voortbrengsels invoeren. Wetenschappen en kunsten zijn hier onbekend, en worden door den dey, zoo veel mogelijk, tegengehouden. Ook de geneeskunst staat op eenen lagen trap. De *Dey*, *bey* of *pacha*, die door den grooten heer, wien bij geschenken zendt, bij zijne komst aan de regering door eene *firman* bevestigd wordt, heerscht onbepaald, en stelt alle ambtenaren aan, waarvan de *Aga* opperbevelhebber des legers, *Kaya* of *Chiah* groot regter, *Hasnadar Grande*, grootschatmeester, *Hasnadar Piccolo*, bijzonder schatmeester van den dey, *Kaya*, *Piccolo* of *Kiaihia*, bevelhebber der lijfwacht, de voornaamsten zijn. De *Mufti* is de opperste geestelijke, de *Kadi* opperste regter, omtrent de Mahomedaansche wetten. De prov. en steden worden door *Kadis* bestuurd, die weder andere onder zich hebben. Al de groot ambtenaren te zamen vormen den *Divan*. De wetten zijn niet zoo streng als in Algiers en Tunis, en de doodstraffen minder. Voor geringe misdaden is de gewone straf de *Bastonade*. De inkomsten van den pacha, die uit de uitgaande en inkomende regten, pachters, schattingen der joden, de dadelboomen, fonteinen, kooplieden, enz. voortkomen, worden op ongeveer 300,000 gulden geschat. Geregelde troepen zijn er niet. De lijfwacht bestaat uit 300 Turken en 100 Mamelukken, en in het geheel telt men 5000 gewapende manschappen. Alle onderdanen zijn verpligt te dienen, en allen gaan ook met een zwaard, een paar pistolen en eenen dolk gewapend. ALI BEY meent dat de dey een leger van 10,000 ruiters en 40,000 voetvolk, (volgens DELLA CELLA 30,000 man te voet en 15,000 te paard en 30 stukken) zoude kunnen te velde brengen. De zeemagt is van weinig belang, en bestaat gewoonlijk uit 6 gewapende vaartuigen van 6 tot 16 stukken. DELLA CELLA geeft echter in oorlogstijd op: een fregat, 6 polakken, 6 schebekken, 20 kanonneerbooten en eenige koopvaardijschepen. Volgens het in 1816 gesloten verdrag, worden de gevangenen niet meer als slaven behandeld. De tegenwoordige dey heeft ook het opperbestuur over Gadames, Tezzan en Augila. Tripoli is in 4 prov. verdeeld, als die aan de zee, van Port Bomba tot aan de groote Syrte, die aan de zee van de groote Syrte tot aan het eiland Jerbi; die van Garian en Mesula. 2. T. of *Tarablus*, de hoofdstad, op eene in zee uitspringende landpunt, met eene hoogen, door 6 bastions verdedigden muur omringd, 2 poorten, waarvan de eene naar de haven voert, die door verscheidene batterijen gedekt wordt; het paleis van den pacha, een groot, vierkant maar lomp gebouw, dat door muren, die met metalen stukken bezet zijn, omringd is, en eene nette troonzaal heeft, waarin een troon met marmeren zuilen; terwijl eene andere zaal dient, om de consuls en officiers der Europische mogendheden te ontvangen. Verder bestaat het uit holen, gangen en stallen door elkander. De straten der stad zijn naauw, maar zindelijk, en de karavanseras, moskeën en woningen der voornamen uit steen, en die der minderen uit aarde gebouwd. Allen hebben platte daken, eene opene plaats, en zijn vierkant, doch meest met maar eene verdieping, en behalve die der consuls, zonder vensters aan de straat. De bazars, die wel ingerigt zijn, nemen eene groote plaats in. De nieuwe bazar, een schoon gebouw, dient alleen voor wollen stoffen, waren uit de Levant, en slaven uit Burnoe en Timbuctoe. Onder de moskeën is alleen die over het paleis merkwaardig. De waterleiding is uit staatkundige redenen verwoest, waardoor de stad veelal gebrek aan water heeft. Er zijn slechts 2 openbare baden. De voornamen hebben eigene baden in hunne huizen. Voor de vreemdelingen zijn er zeer wel ingerigte karavasera's. Zij worden, zoo wel als hunne goederen, wel beveiligd, waar-

waarvoor zij eene kleinigheid betalen. Men heeft er 3 Europische logementen. Er is eene goede politie. Elke straat heeft hare wacht. De begraafpl. zijn buiten de stad, en de christenen hebben eene afzonderlijke, die nimmer beleedigd wordt; ook hebben deze eene kapel, zoo wel als de joden eene synagoge. De haven is niet ruim, maar altijd zeker, en voor kleine fregatten en koopvaardijschepen diep genoeg. Het getal der inw. wordt geschat op 25,000, waaronder 2000 joden, die het Westelijk deel der stad, Zangat-el-Yahoud, bewonen. (ALI BEI geeft slechts 12 à 15,000 inw.) De stad heeft den aangenaamsten omtrek, met heerlijke oranjeboomen, vele bronnen en een aantal landhuizen, doch achter deze is de zandvlakte. 30. 58. L. en 32. 54. N. B. SMYTH heeft 30. 51. L. 32. 54. N. B. 3. *Oud* T., Afr. stad, 10 m. W. van de vorige, met eene slechte haven. 30. 12. L. 32. 49. N. B.

TRIPOLITZA, kanton in het Turk. sands. Morea, in het midden van het zoo dikwerf bezongen Arcadië, dat eens de heerlijkste landerijen, de lekkerste wijnen en de vetste weiden opleverde, en door gelukkige herders bewoond werd; waar ook nog de natuur altijd jong en schoon is, maar waar de mensch naar holen en bosschen gevlugt is, en men weinig meer vindt dan de ruïnen van den heerlijken voortijd. 2. Hoofdstad van gen. kanton en sands., in eene groote golvende vlakte, uit de puinhoopen van Megalopolis, Tegea, Mantinea en Pallantium opgebouwd, door muren en bolwerken omringd, die met ijzeren stukken beplant zijn. Zij heeft 6 poorten, eene kleine citadel, een houten kasteel, 4 groote moskeën met prachtige zuilen, 6 vervallene Griek. kerken, verscheidene liefdadige inrigtingen, vele baden, eenen bazar, breede straten en 12,000 inw., die eenen levendigen handel en pottebakkerijen hebben.

TRIPONTARY, O. Ind. stad, prov. Malabar, hoofdplaats van het distr. Cochin, aan een meer. 93. 59. L. 9. 56. N. B.

TRIPOSSOOR, Ind. stad, prov. Carnate.

TRIPOTAMIA of *Tripotemi*, Griek. stad van Morea, 8 mijlen N. ten W. van Tripolitza.

TRIPTIS, stad in Saks. Weimar, ambt Neustadt, aan de Oria, met 1050 inw., laken-, wollen stoffen-, kaarsen- en hoedenfabr. en jaarmarkten.

TRIPUNETARE, zie Tripantry.

TRIS of *Triste*, kaap aan den N. O. hoek van Celebes.

TRISCHKI, Rus. stad, gouv. Wilna, kreits Schawljä.

TRISOBIO, dorp in Piëmont, prov. Acqui, met 1050 inw.

TRISPYEGOI, Turk. kaap, aan de kust van Livadië. 41. 15. L. 36. 53. N. B.

TRISTANBOROUGH, vlek in de N. Amer. prov. New Hampshire; 700 inw.

TRISTAN D'ACUNHA, kleine groep eil., 3 mijlen ten Z. en 30 ten W. van de kaap de Goede Hoop, uit vier eilanden bestaande, waarvan het eene W. Z. W. van het grootste, het Ontoegankelijke genoemd wordt. Ten Z. van dit liggen twee eilanden, waarvan het grootste den naam van *Isle du Rossignol* draagt. Zekere LAMBERT, een Amerikaan, nam in 1811 deze eilanden in bezit, en noemde het grootste *Ververschings* eil., of *Isle of Refreshment*, en de beide anderen *Isle aux Pintadés* en *Lowell*. Waarschijnlijk is LAMBERT zelf bij het visschen verdronken, maar zijne lotgenooten bewonen als nog die eilanden. Het hoofdëiland is bergachtig; in het midden verheft zich een berg van eene kegelachtige gedaante, welken men niet veel lager dan den piek van Teneriffe rekent, daar men hem bij helder weder, 25 à 30 zeemijlen ver zien kan. De top is bijna altijd in wolken gehuld, en met altijddurende sneeuw bedekt. MORIER rekent dezelve op 7, anderen op 8,000 voeten hoog. De oevers zijn over het algemeen steil en rotsig, en de zee heeft sterke branding. Eene massa water, welke van de bergen valt, maakt eenen waterval van 40 voeten hoogte, waarbij de boten gemakkelijk hun water innemen, en die in zee valt. Aan de Noordzijde van het eiland is eene ankerplaats, *Port Reception* genoemd, welke op 37. 7. Z. B. en 6. 3. L. ligt.

De kolonisten hebben het eiland ontgonnen, en alles komt er uitmuntend voort, als: koren, maïs, patatten, moesgroenten, enz. Het grootste deel des eilands is tot bebouwing geschikt. De luchtsgesteldheid is gematigd; hout, gevogelte en water is er in overvloed. In Junij, Julij en Augustus, komen er zeer veel zeehonden, zeeleeuwen en zeepaarden, en de zee heeft overvloed van visch. De rotsen zijn bijna overal met eene delfstof overdekt, waaruit weedasch gebrand wordt. De eilanden worden thans veel door zeevaarders bezocht, en zouden ons voorzeker, voor eenige jaren eene vergoeding voor het gemis van de Kaap, als ververschingsplaats, hebben kunnen opleveren, indien men vroeger van deze eilanden had weten bezit te nemen.

TRISTE, eil. in de golf van Terminos in Z. Amer., tusschen de prov. Vera-Cruz en Merida; 7 mijlen in den omtrek, met acajou- en campêche-hout. Het is onbewoond. 18. 20. N. B.

TRISTENA, voorheen *Nemea*, Griek. vlek op Morea.

TRITLINGTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

TRITON, het Z. eil. der groep Paracelles, in de Chin. zee, bij Z. Anam behoorende.

TRITSCHINAPALLY of *Trichinapoly*, O. Ind. distr., prov. Carnate, ten W. van Tanjore, door de Cavery bespoeld. 2. Stad aldaar, met een geregtshof en zillahcourt, aan de Cavery, met muren, een fort, vele pagoden, eene luth. kerk, vele paleizen, goede huizen, aanzienlijke bevolking en vele handwerken. Deze stad is de hoofdwapenplaats der Engelschen in deze streken. 96. 26. L. 10. 50. N. B.

TRITTAU of *Trittow*, Deen. dorp, hert. Holstein.

TRIUMPHO DE LA CRUZ, kaap in de Midden Amer. prov. Honduras, waar men ook de ruïnen van eene door OLIDIN in 1523 gestichte stad vindt.

TRIVADY of *Trividy*, O. Ind. stad, Carnate. 11. 51. N. B.

TRIVALENOOR, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TRIVANDAPATAM, hoofdstad van de O. Ind. prov. en het rijk van Travancore, het gewone zomerverblijf van den rajah, aan eene kleine riv., welke bij kaap Ruterak in zee valt, door muren en grachten omringd, met een slecht gebouwd fort, maar een prachtig koninklijk paleis, geheel op de Europische wijze ingerigt, en met schilderijen, uurwerken en andere kostbaarheden versierd; doch dat alleen tot pracht dient; daar de rajah liever in een klein huis, door de woningen der Birmannen omringd, woont. De stad is sterk bevolkt, en heeft gewoonlijk eene bezetting van 10,000 man; ook heeft de Engelsche resident hier zijn verblijf. 94. 33. L. 8. 25. N. B.

TRIVENTO, Nap. stad, prov. Molise, met 2,100 inw., zwavelbronnen en oudheden; hier stond het oude *Tervenium*.

TRIVERO, Sard. vlek in Piëmont en Biella, met 3,200 inw. en eenigen handel.

TRIVICARY, O. Ind. dorp, eens eene groote stad, prov. Carnate, waarvan slechts weinige overblijfsels meer zijn. In den omtrek worden vele carniolen en versteeningen gevonden. 97. 29. L. 12. 3. N. B.

TRIVIER (ST.), Fr. stadje, dep. Ain, arr. Trevoux, met 1200 inw.

TRIVIER DE COURTES (ST.), Fr. stadje, dep. Ain, met 1200 inw.

TRIVIERS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Mons, met 1570 inw.

TRIVIGILLO (BAAI), N. Amer. baai in de golf van Honduras, aan de Z. kust der golf van Mexico.

TRIVIGLIO, Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo, met 6,000 inw.

TRIVIGNANO, vlek nabij Rome.

TRIZZA, zie Trezzia.

TRNAVA, zie Turnau en Tyrnau.

TRNOWETZ, zie Tarnocz.

TROAD of vlakte van Troye.

TROARN, Fr. vlek, dep. Calvados.

TROB, riv. in Algiers, valt in de Sibouse.

TROBRIAND (EIL.), Austr. eil. der Louisiaden. 168. 54. L. 8. 24. Z. B.

TROCADIE, klein Amer. eil. in de golf van St. Laurens, bij het St. Jan's eil.

TROCADOS, rots in de Middell. zee, die zich van de Z. punt van het Spaan. Pytyusiche eil. Espalmador tot Formentera uitstrekt.

TROCAMANA, kleine Z. Amer. riv. van Quito, prov. Mainas, die in den Tiger valt, even voor dat deze zich in de Amazonen ontlast.

TORCAZZANO, TURCAZZANO, Lomb. Ven. stad, prov. Cremona, bij de Adda, met 5,600 inw.

TROCHIEN, riv. op het W. Ind. eil. Guadaloupe.

TROCHILO (KAAP), een der Z. punten van 't Griek. eil. Cerigo; 2 mijlen Z. O. van kaap Liado.

TROCHTELFINGEN, stadje in Hohenzollern-Sigmaringen.

TROCKI, zie Troki.

TROCTOU, klein eil. in de Ind. zee, bij de kust van Queda. 117. 19. L. 6. 30. N. B.

TROGEN, Zwits. vlek, kanton Appenzell, met eene kerk, raadhuis, 2,250 inw., fabrijken, handel in linnen en katoenen stoffen, en jaarmarkten.

TROGG, zie Hiddensee.

TROGNEE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 250 inw.

TROHAM, Eng. dorp, gr. Gloucester.

TRÖHBERG, berg in Saksen-Gotha, 2,150 voeten hoog.

TROIKKOI SATINSK, Rus. fabrijkpl., gouv. Orenburg, met 1800 inw.

TROIS MARIES, Fr. stadje, dep. Monden der Rhône, met 1200 arbeiders.

TROIS MOUTIERS, Fr. dorp, dep. Vienne.

TROIS PISTOLES, riv. in Neder Canada, die in den St. Laurens valt.

Trois Rivieres (Stad der), zie Three Rivers. 2. Baai aan het O. einde van het eil. St. John, W. van het eil. Kaap Breton. 315. 31. L. 46. 5. N. B. 3. Riv. van St. Domingo, die gevormd wordt door de vereëniging van 3 riv., die bij Port Paix in zee valt.

Trois Saumons, kleine N. Amer. riv. van Neder Canada, die in den St. Laurens valt, tegenover het eil. Crane.

Troitsk, Rus. vlek, gouv. Moskwa.

Troitsko Sauskaja, Rus. vesting, op de Chin. grenzen, aan de Kiachta.

Troizk, Rus. vlek, gouv. Pensa, met 4000 inw., landbouw en handel. 2. Rus. kreits, gouv. Orenburg, tusschen 75. 37. en 82. 1. L. en 53. 56. en 56. 1. N. B., door een gedeelte van het Uralisch gebergte bezet, dat door kleine dalen doorsneden wordt. De grond is schraal, en meer tot de veeteelt dan tot den landbouw geschikt, waarom er ook Baschkiren en Metschtscherjaken wonen. Er zijn vele bosschen op de bergen, die tevens koper en ijzer bevatten, maar een groot gedeelte des jaars met sneeuw bedekt zijn. Ten W. stroomen de Ai en Ufa; ten O. de Uwelka, Ui, Tobol en Koelga. Er zijn vele meren, waarvan het Tschebarkut het voornaamste is. 2. Hoofdstad aldaar, hoofd-wapenplaats van een gedeelte der Orenburgsche linie, met muren, wallen, 3 kerken, 2 moskeën en 3000 inw. die eene aanzienlijken handel drijven, en jaarlijks meer dan 300,000 roebels omzetten. 78. 30. L. 54. 10. N. B. 3. Rus. dorp, gouv. Moskow.

Troizkaja Krepost, Rus. vlek, gouv. Taurië.

Troizkoi, vijf Rus. dorpen in Eur., in de gouv. Kasan, Tula, Orel, Jekaterinoslaw en Cherson, en 3 in Azië, gouv. Orenburg, Tobolsk en Tomsk.

Troizkoi Tergiew, twee Rus. dorpen, gouv. Moskow en Kostroma.

Troja, Tosc. eil., prov. Siëna, tusschen Elba en het vaste land. 2. Nap. stadje, prov. Capitanata.

Trojanowka, Rus. dorp, gouv. Volhynië, kreits Luzk.

Troki, Rus kreits, gouv. Wilna, door de Niemen en Wieprz bespoeld, en tamelijk vruchtbaar. 2. Stadje aan een meer, met een kasteel op een eil., en visscherij In eene der drie kerken is een wonderdoend Mariabeeld. 42. 20. L. 54. 36. N. B. 2. *Nieuw* T., Rus. dorp, gouv. Wilna.

Trokorna, Zweed. dorp, Skaraborg-län.

Trolhoved, een der Deen. Faroër eil., N. W. van Sandoë.

Trolhätta, beroemd kanaal in Zweden, welke de inwatering van het Wener meer, de Gota-elf, bevaarbaar maakt, en dit meer met de Noordzee gemeenschap doet hebben. Het loopt om al de watervallen dezer riv., is deels gegraven, deels door de rotsen gevoerd, heeft 8 sluizen, en is 9 voeten diep.

Tröm, Pruis. dorp, regdst. Oppeln.

Trömling, zie Drömling.

Tromöe, Noorw. eil. voor de golf van Arendal, deels met hout begroeid, en deels bewoond.

Tromperwieck, groote golf in de Pruis. prov. Pommeren.

Trompetas, Braz. riv., die Z. waarts in de riv. der Amazonen valt. 1. 50. Z. B.

Trompeur, del Eganna of *Valsche Kaap*, de O. punt van het eil. St. Domingo. 309. 11. L. 10. 25. N. B.

Trompia, Lomb. Ven. dal, prov. Brescia, mer 13,000 inw. en veel ijzersmederijen.

Tromsöe, Noorw. eil., stift Drontheim, met eene stad van dien naam. 69. 38. 26. N. B.

Tronchienna, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 4,500 inw. en fabrijken.

Tronchoy, Fr. vlek, dep. Somme, waar in 1801 wel 5,000 gouden medailles gevonden werden.

Trone, Eng. dorp, gr. Berk.

Trond (St.), zie Truyen.

Tronda of *Trondray*, klein Schot. Schetlands eil., tegenover het dorp Scalloway.

Tronderness of *Tronesz*, Noorw. dorp, stift Drontheim, met 1300 inw.

Trondheim, zie Drontheim.

Tronecken, Pruis. stadje, regdst. Trier, aan de Tron.

Troness, zie Trondernes.

Tronheim, zie Drontheim.

Tronquiere (la), Fr. vlek, dep. Lot, arr. Figeac, met 1100 inw.

Trons, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 830 inw.

Trontheim, zie Drontheim.

Tronto, kustriv. in den Kerk. Staat, leg. Ancona, die in de Adriat. zee valt.

Tronzzano, Sard. dorp in Piëmont, prov. Vercelli, met 2,540 inw.

Troo, Fr. vlek, dep. Loire en Cher, met 1100 inw. en sergiefabr.

Troolie, Z. Amer. eil. in Nederl. Guiana, aan den mond der Essequebo.

Troomgoomba, Afr. negerstad in Senegambië, rijk Ludamar.

Troon, Schot. kaap, gr. Ayr. 13. 10.

10. L. 55. 56. N. B.

TROPEA, Nap. stad, prov. Calabrië Ulteriore II, de zetel van eenen bisschop, met een kasteel, eene hoofd- en 15 andere kerken, en 4,000 inw., die visscherij en katoendrukkerij hebben, en goede dekens, damast, atlas en zijde vervaardigen.

TROPES (ST.), sterke Fr. zeestad, dep. Var, aan de golf van Grimaud, in een gezond, maar niet vruchtbaar oord, met eene kamer van koophandel voor de zeevaart, kasteel, haven en 3,350 inw., die kurken snijden, scheepstimmerwerven en visscherij hebben. 24. 18. L. 43. 16. N. B.

TROPIC KEYS, kleine W. Ind. eil. onder de H. Maagd eil., tusschen de eil. groot Passage en Porto-Rico.

TROPPAU, Boh. kreits in Moravië, ten N. W., N. en N. O. aan Pruissen grenzende, en op circa 51 V. M., 195,700 inw. bevattende, met vele bergen, waaronder de Altvater, de Koppenigstein, Hochschaar en Hungerberg en weinig laagten, die door den Oder, de Oppa en Mohra bespoeld worden, gelijk er ook eenige meren en minerale wateren gevonden worden. De landbouw is zeer bepaald, en levert voornamelijk vlas, haver en aardappelen, weinig rundvee, vele paarden en schapen. Hout is er weinig; maar ijzer, marmer, lei, kalk, turf, enz. De inw. zijn zeer vlijtig, en hebben onderscheidene fabr. De kreits wordt in onderscheidene vorstendommen en heerlijkheden verdeeld. 2. Vorstendom in voornoemden kreits, tusschen de Oppa, Oder en Mohra, met 75,972 inw. 3. Hoofdstad aan de Oppa, wel versterkt, met 4 poorten, een kasteel, 3 kerken, een stadhuis, schouwburg, gymnasium en andere scholen, kazernen, vaderlandsch museüm en 10,000 inw., die lakenweverij, kasimier-, geweer- en andere fabr. zaag- en papiermolens, zeepziederijen, 4 markten en handel hebben. 25. 30. L. 49. 5. N. B.

TROPPLOWITZ, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, kreits Leobschütz, met 180 inw.

TROQUIRE, Schot. kerspel, gr. Kirkcudbright, met 3,400 inw. en visscherij.

TROSA, Zweed. dorp, Nyköping-län. 2. Dorp op 't O. Ind. eil. Java.

TROSA-ELF, Zweed. riv., Nykoping-län.

TROSSBERG, Beij. vlek. Isarkreits.

TROSSDORF, Beij. dorp, Opper Mainkreits. 2. Dorp in Saksen-Gotha.

TROSSIN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, met de vitrioolmijn *Neusegenthal.*

TROSTBERG, zie Trossberg.

TROSTBURG, Oosteur. heerl., gr. Tyrol.

TROSTENSKOE, Rus. meer, gouv. Moskow, waaruit de Oserka vloeit.

TROSTON, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TROSTREY, Eng. dorp, gr. Monmouth.

TROSTRIE LOCH, Schot. meer, Kirkcudbright.

TROSZIANCZ, Rus. stad, gouv. Podolië.

TROTBY, Eng. riv., gr. Monmouth.

TROTTERNISH, kaap van 't eil. Skye.

TROTTESCLIFFE, Eng. D., gr. Kent.

TROTTON, Eng. dorp, gr. Sussex.

TROU, twee dorpen op 't eil. Hayti. 3. Fr. stadje, dep. Ardennen.

TROULELESOME, tak van de Haw in de N. Amer. prov. N. Carolina.

TROUGH, Eng. dorp, gr. Cumberland.

TROUGHEND, Eng. dorp, gr. Northumberland.

TROUGHMOU, stad in 't rijk der Birmannen, prov. Birma, aan de Irawaddy.

TROUILLE, Nederl. riv., prov. Henegouwen, die bij Gemappe in de Haisne valt.

TROUN CAPE, kaap aan de N. kust van het Staten eil., in de Stille Zuidzee. 165. 56. L. 45. 30. N. B.

TROUP, Schot. dorp, gr. Banff, digt bij kaap Troup Head.

TROOUPSBURGH, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York.

TROUSONNE, tak der Fr. riv. Dordogne, dep. Corrèze.

TROUT, N. Amer. riv., prov. Nieuw York.

TROUTBECK, twee Eng. riv., gr. Cumberland en Westmoreland. 2. Eng. vlek, gr. Westmoreland.

TROUTSDALE, Eng. vlek, gr. York.

TROUVILLE SURMER, Fr. dorp, dep. Calvados, met 1000 inw.

TROWAY, Eng. dorp, gr. Derby.

TROWBRIDGE, Eng. dorp, gr. Wilt.

TROWELL, Eng. dorp, gr. Nottingham.

TROWERT EIL., klein eil. in de Ind. zee, bij de Z. kust van Java. 123. 31. L. 7. 2. N. B.

TROWERYN, riv. in N. Wallis, valt in de Dee.

TROWSE, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TROY, Eng. dorp, gr. Monmouth. 2. N. Amer. dorp, prov. Vermont. 3. N. Amer. dorp, prov. Massachusetts, gr. Bristol, met 1300 inw. 4. Stadje aldaar, prov. Nieuw York, gr. Rensselaer, met 3,900 inw. 5. Vlek aldaar, prov.

prov. Ohio. 6. Vlek aldaar, prov. Ohio. 7. Vlek aldaar, prov. Indiana. 8. Vlek aldaar, prov. Vermont.

TROYES, Fr. arr., dep. Aube, dat op 30 V. M. in 9 kantons, 87,100 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr. en der geheele prov., zetel van den prefect, de provinciale collegiën en eenen bisschop, aan de Seine, slecht gebouwd, met ouderwetsche houten huizen, doch breede straten, 6 poorten, 5 voorsteden, 4 kerken met schoon geschilderde glazen, een oud kasteel, een hospitaal, raadhuis met schoone schilderstukken, eene beurs, een genootschap voor den landbouw, de kunsten en den handel, een collegie, aanzienlijke openbare boekerij, 2,500 huizen en 27,200 inw., die aanzienlijke fabrijken van onderscheidene katoenen stoffen, leder, parkement, witte verw (*blanc d'Espagne*), stijfsel en papier, azijnstokerijen, en eenen aanzienlijken handel hebben. Geboorteplaats van PITHOU, GROSLEY en de schilders MIGNARD en GIRADON. 21. 45. L. 48. 18. N. B.

TRSCHITZ of *Tirschitz*, Morav. dorp, kreits Olmutz, met 620 inw.

TRSCHONKA, zie Schönlanke.

TRSTENNA of *Trsztenna*, Hong. vlek, kom. Arva, met 2,650 inw. en heerlijke wijnen.

TRÜBEL, zie Triebel.

TRÜFTLERN, zie Triftlern.

TRUBESCH, Rus. tak van de Plestschejewo, gouv. Wladimir. 2. Rus. tak van den Dnieper, gouv. Pultawa.

TRUBIA, Spaan. buurt, prov. Asturië.

TRUBSWETTER, Hong. dorp, kom. Torontal, met 200 inw.

TRUBTSCHEWSK, Rus. kreits, gouv. Orel, tusschen 50. 49. en 52. 18. L. en 52. 9. en 53. 7. N. B. gelegen, en door de Desna, Nacolia en Narusa bespoeld, met bosch, glasblazerijen, landbouw en veeteelt. 2. Rus. stad, aan den mond der Narusa, met 8 kerken en 3,500 inw., die landbouw, handel en jaarmarkten hebben. 51. 30. L. 52. 37. N. B.

TRUHMENEN, zie Turkomannen.

TRUCKENTHAL, dorp in Saksen Meiningen, met 120 inw.

TRUDKI, Rus. tak van de Sosna, gouv. Orel.

TRUFFANELLA, Sard. dorp in Piëmont, met 1200 inw.

TRUGENHOFEN, Wurtemb. dorp, Jaxtkreits, met 270 inw.

TRUHENDINGEN, zie Hohentrüdingen.

TRUIM, Schot. riv., gr. Inverness.

TRUJERDA, Rus. riv., gouv. Saratow.

TRULADA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1600 inw. en linnenweverij.

TRULL, Eng. dorp, gr. Somerset.

TRULLO (KAAP), N. W. punt van 't eil. Myconi. 37. 28. N B.

TRUMAU, Oostenr. D., Weener Woud.

TRUMBULL, gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met 16,000 inw., door de Grandriv. en Mahoning bespoeld. De hoofdplaats is Warren. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Fairfield, met 1240 inw.

TRUMION, O. Ind. stad, prov. Carnate.

TRUMPINGTON, Eng. dorp, gr. Cambridge.

TRUN, Fr. stadje, dep. Orne, arr. Argenton, met 1500 inw.

TRUNCH, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TRUNDITCH, Eng. vlek, gr. Derby.

TRUNS, Zwits. dorp in Graauwbunderland.

TRUNSH of *Trunz*, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.

TRURO, Eng. dorp, gr. Cornwallis, met tinnegieterij en handel in tin. 2. Stad van Nieuw Schotland, gr. Halifax. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Barnstable, met eene haven, 2,000 inw., visscherij en landbouw. 307. 30. L. 42. 4. N. B. 4. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Franklin, met 4,000 inw.

TRUSHAM, Eng. dorp, gr. Devon.

TRUSLEY, Eng. dorp, gr. Derby.

TRUSSO, Rus. distr. in Circassië, land der Osseten, uit drie deelen bestaande, door den Terek bespoeld, met het dorp Kobi.

TRUTENAU, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.

TRUSTHORPE, Eng. dorp, gr. Lincoln.

TRUTNOW, zie Trautenau.

TRUXILLO, TURRIS JULIA, Spaan. distr. in het midden der prov. Estremadura. 2. Spaan. stad, op eene rots, aan de Magasca, met een oud kasteel, groote plaats, 6 kerken, 10 kloosters en 3,600 inw., die pottebakkerijen en veemarkten hebben. Geboortepl. van FRANZ PIZARRO. 2. Amer. stad van Guatimalo, prov. Honduras, aan eene baai, op eene hoogte, tusschen de riv. Negro en Christales, wel versterkt, en door drie forten gedekt, met eene kerk, een franciscaner klooster, een hospitaal en 1,000 inw. De haven is diep en goed; maar de lucht ongezond. Voor de overwinning der Nederlanders in 1648, was de stad beter bevolkt. 5. Z. Amer. intend. van Peru, ten N. W. aan de Tumbez en Guayaquil, ten N O. aan de prov. Jaen de

Bracamoros grenzende, en in 7 prov. verdeeld. 6. Prov. in voorn. intend., ten Z. aan de riv. Sana en ten W. aan de Stille Zuidzee grenzende, en zich 20 mijlen langs de kust, en even zoo ver binnen's lands uitstrekkende. De lucht is er koud, maar gezond, en de grond zeer vruchtbaar in koren, maïs, wijn, olijven, suiker, alle soorten van bloemen, citroenen en vruchten. 7. Hoofdstad aldaar, in 1535 door PIZARRO gesticht, aan eene kleine riv., een half uur van zee, door eene muur, met 15 bastions omringd. De meestal van steen gebouwde huizen maken eene goede vertooning; doch de aardbevingen veroorzaken hier veel ongerustheden. De stad is de zetel van eenen intendant en eenen bisschop, heeft eene hoofdkerk, verscheidene kloosters, een collegie en een hospitaal. De haven is te Guanchaco; zij telt 6,000 inw. 299. 17. L. 8. 8. Z. B. 8. Z. Amer. stad van Nieuw Granada, Rep. Columbia, prov. Popayan. 9. Z. Amer. stad, prov. Venezuëla, voorheen zeer rijk en bloeijend, maar in 1878 verwoest. De nieuwe stad ligt tusschen twee bergen, in een gezond oord; terwijl de omtrek suiker, indigo, koffij en koren oplevert, en vele schapen en geiten heeft. Zij telt 7,600 inw., die in wol, schapen en geitenvellen, enz. handel drijven. 212. 35. L. 8. 33. N. B.

TRUXTON of *Fabius*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Courtland, met 1600 inw.

TRUXVILLE, vlek der N. Amer. prov. Ohio, gr. Richland.

TRUYÈRE, Fr. tak der riv. Lot, dep. Aveiron.

TRUZZA, Afr. plaats in Z. Tunis, weinig bekend.

TRYBERG, zie Triberg.

TRYDDIN, dorp in Wallis; 550 inw.

TRYDEFFRIN, N. Amer. vlek in Pennsylvanië, gr. Chester, met 1250 inw.

TRYGSTAD, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 3,000 inw.

TRYING-PAN, N. Amer. dorp in Virginië.

TRYON MOUNTAINS, bergen der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, op de grenzen van Tennessee.

TRYSALL, Eng. dorp, gr. Stafford, met 500 inw.

TRYSSEL-ELF, Noorw. riv., stift Aggerhuus.

TRYSERUM, Zweed. dorp, Kalmar-län.

TRYSFILD, Noorw. dorp, stift Aggerhuus.

TRYSFIORDEN, Noorw. haven, stift Christiaansand.

TRZEBICZKE, zie Trebitsch.

TRZEBON, zie Wittingau.

TRZEMEZNO, Pruis. dorp, regdst. Bromberg, kreits Mogilno, met 1490 inw.

TRZESZTE, zie Triesch.

TRZIEL, zie Tirschtiegel.

TSABA, Turk. dorp in Klein Azië, bij Boli.

TSADA BAHRI, zie Ashangee.

TSAD, Afr. meer en riv. in Sudan, in het rijk Bornoe.

TSAI, Afr. distr. in Abyssinië, landschap Tigre.

TSAKAKI, Jap. dorp op Ximo.

TSAKTELU, Turk. dorp in Klein Azië, nabij Teflis.

TSAMA, distr. in Abyssinië, landschap Tigre.

TSAM-HOAM, Chin. stad, prov. Petcheli.

TSAMPU, zie Burrampoeter.

TSANTSCHEU, Chin. stad, prov. Petcheli. 133. 40. L. 38. 22. N. B.

TSANG, Chin. sad, prov. Petcheli.

TSANGHOA, Chin. stad, prov. Tschekiang.

TSANG-TCHIN, Chin. stad op Corea; 12 mijlen Z. Z. W. van Hangtcheon.

TSANKI, Chin. stad, prov. Setchuën.

TSAO, 3 Chin. steden in de prov. Kiannan, en 2 in Shantong.

TSAOHO, Chin. riv., gouv. Mukden.

TSAOYNEN, Chin. stad, prov. Schensi.

TSATSCHU, groote Aziat. riv. in Thibet.

NB. *De woorden, die bij* TSCH *niet gevonden worden, zoeke men bij* TJ, DSCH, CH, TCH *en* CZ, *daar de verschillende uitspraak geene vaste bepaling voor die woorden geeft.*

TSCHAAR, Turk. kaap in Rumili, sands. Wisa.

TSCHABAKAN, groote Aziat. riv. in Songarië.

TSCHABAN, SUBARKAN, Chin. stad in Scharra-Mongolië.

TSCHABAKHSCHUR, Turk. sands. en stad, prov. Diarbekir, met 12,000 inw.

TSCHACHTITZ, zie Cseitha.

TSCHACUN TUN, Chin. groep eil., gouv. Kirun, in eene golf van de Amur.

TSCHADRIN, zie Jadrin.

TSCHADSCHA, Rus. dorp, gouv. Tomsk.

TSCHADAGNA, Rus. tak der Lena, gouv. Irkutsk.

TSCHADYRDAGH, zie Tschatyrdagh.

TSCHAGADOSCH, Rus. tak der Wologda, gouv. Novogorod.

TSCHAGAING, sterkte in Birma, aan de Irawaddy, voorheen eene koninklijke residentie.

TSCHAGANOLEWSKOI, Rus. dorp, prov. Irkutsk.

TSCHAGGUNS, Tyrolsch dorp, kreits Bregenz, aan de Ill, met een bad.

TSCHAGHA, Turk. Aziat. plaats in Natolië, aan een meer.

TSCHAGHAN, Turk. sands., prov. Schehrsor.

TSCHAGODOSCH, zie Tichwiner kanaal.

TSCHAGRA, Rus. riv., gouv. Saratow.

TSCHAKEDSU, Turk. riv., prov. Itschil.

TSCHAIKAWKA, Rus. dorp, gouv. Scherson.

TSCHAILAIK, Turk. vlek in Romanië, sands. Gallipoli, aan de Karasu.

TSCHAISI, Rus. vesting in Mingrelië, aan de Tschan, de zetel eens bisschops.

TSCHAITING, Chin. riv. in Mongolië.

TSCHAKATTURN, zie Csakatornya.

TSCHAKAMAPIRA, Chin. riv., gouv. Kirin.

TSCHAKNIK, Rus. vlek, gouv. Witebsk, door drie gevechten in 1812 bekend.

TSCHAL, Turk. Aziat. stad in Natolië, aan de Mendres.

TSCHALA, Rus. Aziat. stad, prov. Georgië, aan de Leohura, met puinhoopen eener vorige plaats.

TSCHALDIR, Turk. Aziat. prov., een deel van Armenië en Turksch Georgië, en tusschen Rusland en de prov. Kars en Tarabosan, of tusschen 52. 30. en 61. 40. L. en 40. 45. en 42. N. B. gelegen, en op 240 V. M., ongeveer 50,000 inw. bevattende. Het land bestaat alleen uit bergen en dalen. De bergen behooren tot het Armenische, en scheiden de kleine vlakte in dezelve, welke door de Kur bespoeld wordt, van alle andere. Vele bergen zijn kaal; andere met bosch bedekt. De Kur, die hier ontspringt, ontvangt verscheidene beken, en de riv. Tchwei en Lori. De luchtsgesteldheid is door de hoogte, meer guur dan zacht, waardoor de zomer geene fijne vruchten tot volle rijpheid brengt. De harde en steenachtige grond is voor weinig teedere gewassen geschikt. Het land zou koren genoeg voortbrengen, indien de inw. zich beter op den landbouw toeleidden. De veeteelt is van belang; er zijn schapen, geiten, varkens en bijen. Men bouwt er gierst, een weinig maïs, tarw en gerst voor de paarden. Er groeijen rapen, uijen, augurkjes, meloenen en andere tuinvruchten; heerlijke appelen, peren, kersen, pruimen, perziken, abrikozen, zoethout, laurier, mirte, tabak, vlas en katoen; in het wild veel groote druiven. De bosschen leveren genoegzaam timmer- en brandhout op. De bosschen hebben veel wild en gevogelte. Fabrijken kent men er niet. De vrouwen zijn zeer bekwaam in het maken van kleederen, zijden en katoenen stoffen, garens en lakens. In de steden zijn eenige weverijen. De uitvoer bestaat alleen in de voortbr. van het vee, als: huiden, talk, levendig vee, honig, was en versche boomvruchten; de invoer in zout en en ijzerwaren. De bergpassen naar het omliggende land zijn moeijelijk en smal. De inw. zijn Georgiërs, Armeniërs, Turken en Joden. Van de Georgiërs zijn er vele Christenen. De vorsten zijn uitgestorven, en de edelen regeren. Het land wordt in 15 sands. verdeeld, waarvan de bestuurders meestal onafhankelijk zijn. De hoofdstad is Akhissa, oudtijds Tschaldir.

TSCHALTYR, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

TSCHAM, Perz. dorp, prov. Fars.

TSCHAMBIANI, Rus. D., gouv. Geörgië.

TSCHAMKANNING, Chin. stad in Thibet, rijk van den Dalai-Lama.

TSCHAMKINHO, Chin. riv., prov. Koeitcheou.

TSCHAMPINTSCHEN, Chin. stad in Petcheli.

TSCHAMPONIR, zie Champonier.

TSCHAMUR, Turk. Aziat. dorp, prov.

TSCHAN, Chin. riv., prov. Fokiën en Kiangsi.

TSCHANAD, zie Chonad.

TSCHANDANI, rajaschap in Afghanistan, prov. Cachemir, in het Zuidelijk gebergte.

TSCHANDERNAGOR, zie Chandernagor.

TSCHANETI, zie Sancti.

TSCHANGLAOGI, Chin. stad op Corea, prov. Kinchan.

TSCHANGLASER, Chin. stad in Thibet, rijk van den Bogdo-Lama.

TSCHANG PECHAN, gebergte op het schiereil. Corea, prov. Pinngan.

TSCHANJ of *Czany*, Rus. moeras, gouv. Tobolskoi.

TSCHANJANGHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

TSCHANKAKLIMAN, Turk. haven bij kaap Cassandra in Romanië, sands. Salonica.

TSCHANKI, Rus. golf in de IJszee, gouv. Irkutsk.

TSCHANLU, Turk. Aziat. dorp, prov. Natolië.

TSCHAN-NOR, Chin. meer in Mongolië.

TSCHANSE, Rus. riv., gouv. Tomsk.

TSCHANGSCHENHIEN, Chin. stad, prov. Setchuën, aan de Keucha.

TSCHANGSCHUI, Chin. stad op Ko-

rea, prov. Tcuenlo.

TSCHANGTIEN, Chin. stad op Korea, prov. Pingnan.

TCHANGTSCHEU, zie Chang-cheu.

TSCHANGTSU, Chin. eil., bij 't gouv. Mukden.

TSCHANGGUEN, twee Chin. steden op Korea.

TSCHANTFU, Chin. stad, prov. Hukang, met het gebied over 3 steden, eene aanzienlijke markt, veel manna en oranjeappels. 129. 6. L. 29. 1. N. B.

TSCHANTSCHAFU, Chin. stad, prov. Hukang, met het gebied over tien steden, en in de omliggende bergen, kalk, vermillioen en werven voor de rijks sloepen. 130. 26. L. 28. 12. N. B.

TSCHANTSCHUENTSCHEU, Chin. stad, prov. Setchuën, op de grenzen van Koeitcheou, met handel. 122. 31. L. 27. 18. N. B.

TSCHANXAN, Chin. eil. in Schantong.

TSCHAOKING-FU, Chin. stad, prov. Quanton, aan de Tschekiang, met het gebied over 6 steden, de zetel van eenen opperstadhouder, zeer versterkt, met verscheidene voorsteden. De omtrek levert veel ijzer, rozen- en ander hout, waaruit schoone meubels gemaakt worden. 129. 43. L. 23. 5. N. B.

TSCHAPANG, dorp op 't O. Ind. eil. Java, resid. Paccalongang.

TSCHARDYM, Rus. riv., gouv. Saratow.

TSCHARING, meer in Chin. Mongolië.

TSCHARISCH, Rus. riv., gouv. Tomsk.

TSCHARNAWSCHIZE, Rus. vlek, gouv. Grodno, kreits Brzesc.

TSCHARNIKOW, zie Czernikow.

TSCHARNI OSTROW, Rus. stad, gouv. Podolië.

TSCHARNO-KOZINIE, Rus. dorp, gouv. Podolië.

TSCHARTORYA-NOVA en STARA, 2 Rus. dorpen, gouv. Volhynië.

TSCHARTORYSK, Rus. stadje, gouv. Volhynië.

TSCHASLOW, zie Niamtsch.

TSCHASOWSKOI, Rus. vlek, gouv. Wologda.

TSCHASSUN, kaap der Turk. prov. Siwas.

TSCHATAI BORGAS, Turk. stad, sands. Wisa.

TSCHATALDSCHA, Turk. stad in Romanië, sands Wisa, met 2 moskeën, een bedehuis, baden, vele tuinen en wandelingen. 2. Turk. stad in Romanië, sands Tirhala, het oude *Pharsalus*, aan de Enipeo, in eene vlakte, waar POMPEUS door CESAR verslagen werd. Zij is de zetel van eenen Griekschen bisschop, met 8,000 inw., die Turksch garen verwen, handel met gesponnen katoen drijven, en eene wel bezochte jaarmarkt hebben.

TSCHATASCH, Rus. dorp, gouv. Perm.

TSCHATKATHURM, Hong. vlek, kom. Szalad, met wijnbouw.

TSCHATSCHANOBURI, bergtop of piek op het Jap. eil. Kanaschir, bij Jesso.

TSCHATSCHU, zie Menam-kom.

TSCHATSCHEAN, plaats op het O. Ind. eil. Java, resid. Baglien.

TSCHATSCHEUFEU, Chin. stad, prov. Kanton, aan de Hankiang, met eene haven, handel en het bestuur over 9 steden.

TSCHATSITFIL, Aziat. meer in Thibet, waar de Maykaung uit ontspringt.

TSCHATZKISCHE KALMUKKEN, zie Teleuten.

TSCHAU, Pruis. slot, regdst. Oppeln.

TSCHAUNA, riv. in 't Rus. gouv. Irkutsk, valt in de IJszee.

TSCHAUNSKOI, Rus. vlek, gouv. Tomsk.

TSCHAURKOI, Turk. Aziat. vlek in Mossul.

TSCHAUSS, Turk. Aziat. dorp, prov. Karamanië.

TSCHAUSSY of *Chaussy*, Rus. kreits, gouv. Mohilew, tusschen 48. 24. en 49. 15. L. en 53. 40. en 54. 16. N. B., door verscheidene kleine riv. bespoeld, waaronder de Pronja, Bassja, Radoga en Bistra, met moerassen, goede bosschen en bouwland. 2. Hoofdstad aan aan de Bassja, met eene Grieksche vereënigde kerk, handel en jaarmarkten 48. 41. L. 53. 50. N. B.

TSCHAWA of *Gallas*, zie Gallas.

TSCHEAIHAM, Chin. vesting, prov. Hukang.

TSCHEBOKSARY, Rus. kreits, gouv. Kasan, tusschen 64. 40. en 65. 59. L. en 55. 45. en 50. 20. N. B., door de Wolga bespoeld, heeft eenige meren, goed weiland voor het vee, en bouwland voor granen, vlas, hennep, lijnzaad, enz. De bosschen geven overvloed van brand- en timmerhout. Ook is er bijenteelt. 2. Stad aldaar, aan de riv. van dien naam, zeer onregelmatig en slecht gebouwd, met éene steenen en 13 houten kerken, 4 kloosters en 6,000 inw., die looijerijen en lederfabr. hebben, en in juchten, was, honig, talk en koren handel drijven. 65. 6. L. 56. 7. N. B.

TSCHECHER, Rus. kreits, prov. Imerethi, weinig bekend.

TSCHECHEN, zie Czerken.

TSCHECHTITZ of *Czechtitz*, Boh. D., kreits Czaslau.

TSCHECK, zie Amarsur.

TSCHECKA, zie Cerigo.

TSCHEDRUSK, zie Schedrinsk.

TSCHEG (GROOT en KLEIN), twee Zevenb. dorpen, kom. Kolosch.

TSCHEGER SEE, zie Hodrosch.

TSCHEGERN, riv. in Rus. Circassië, valt in de Groote Kabarda.

TSCHEGUEDE, Chin. stad, gouv. Tschitschikar.

TSCHEGULA, een der Aleutische eil., ten O. van Kiska; onbewoond.

TSCHEIKOWITZ, Morav. vlek, kreits Brünn.

TSCHEITE, zie Cseitha.

TSCHEK, zie Amarsur.

TSCHEKANAGAR, Turk. dorp, prov. Karamanië.

TSCHEKIANG, Chin. zeeprov., wel de kleinste, maar de belangrijkste en meest bevolkte van allen, tusschen Kiannan, de Chin. zee, Fokiën, Kiansi, of tusschen 135. 45. en 140. 8. L. en 27. 12. en 31. 9. N. B., met de daarbij behoorende eil., op eene oppervlakte van 2,447 (volgens BARROW 1821) V. M. en ruim 15 millioen inw. Bergen, heuvels, dalen en vlakten wisselen elkander af; echter klimmen de bergen niet hooger dan tot 2 à 3000 voeten. De kust is bergachtig, rotsig met verscheidene groote inhammen, waarvan de golven van Taihu en Tscheuchan de voornaamste zijn. De inlandsche namen der kapen kennen wij niet; eene der voornaamste is die, welke de Engelschen *Montague* noemen. Er zijn vele doch alle kleine riv., waarvan de Tsientang en vele kleine meren, waarvan de Sihu de voornaamste is, alsmede zeer vele kanalen. De luchtsgesteldheid is warm, en de vruchtbare grond overal zeer goed bebouwd. Het voornaamste voortbrengsel is zijde, die hier zoo menigvuldig is, dat elkeen zijde draagt. De dalen zijn vol moerbeziënboomen. Verder heeft men er rijst, tarw, peulen tuinvruchten, oranjeappels, kamfer, thee, katoen, indigo, talk, zwam, alsmede veel vee, vooral varkens en bijzonder visscherij. De kust heeft zeer veel oesters, mosselen en andere schelpdieren, en de kleine meren veel goudvisschen. De bergen hebben vele kostbare metalen, doch zoo veel men weet, wordt er alleen koper gegraven. De fabr. bepalen zich voornamelijk tot zijde en katoen. De zijden stoffen worden gedeeltelijk met goud- en zilverdraad doorweven, en zelfs naar Japan en de Philipp. eil. verzonden. Ook zijn de nankins en andere katoenen stoffen zeer gezocht en goedkoop. Men heeft er nog vele andere fabrijken, papier- en oliemolens, looijerijen, ijzer- en kopersmederijen, enz. De uitvoer bestaat voornamelijk in: ruwe zijde, zijden garen, zijden en katoenen stoffen, penseelen, thee, kamfer, visch en oesters. De inw. worden als geestig, vriendelijk en bijzonder welwillend omtrent vreemdelingen geschilderd. De inkomsten worden op 4 millioen oncen geschat. Men telt er 11 steden van den 1 rang, 61 van den 2 en 3 rang en 18 vestingen. Ook hier wonen veel inw. op het water. De hoofdstad is Hang-tscheu-fu.

TSCHEKINOWKA, Rus. stad, gouv. Podolië, kreits Jampol, aan den Dniester.

TSCHEKO, Chin. stad in Boetan, aan de Omtschu.

TSCHEKTAHS, zie Chactaws.

TSCHELAI HO, Ind. riv. in N. Anam, die in de golf van Anam valt.

TSCHELAKOWITZ, Boh. vlek, kreits Kaurzim.

TSCHELDIR, Aziat. gebergte, dat Anatolië van Erzerum scheidt.

TSCHELJABINSK, Rus. kreits, gouv. Orenburg, tusschen 76. 52. en 82. 8. L. en 54. 44. en 55. 20. N. B., met de zwervende volken 70,000 inw. Het is een open land, met ontelbare kleine meren en moerassen, waarvan de Sarowit het grootste is, en de riv. Mias, Ui, Kumtamysch en vele kleinere, die zoo wel als de meren, veel visch, en sommige der laatsten ook zout opleveren. Men vindt er hier en daar heiden en heuvels, doch weinig bebouwd land; alles wordt tot weiden gebruikt. Behalve eenige Russen en Kozakken, die gezeten zijn, zwerven hier Baschkiren, Meschtscherjaken, Kalmukken en Bucharen. 2. Zie Tcheliabinsk.

TSCHELOSCHEVI, Rus. D., gouv. Tomsk.

TSCHEMEGEM, Aziat. stad in Dshagatai, in het lands. Taschkent.

TSCHEMAN JEDEL, Rus. riv., gouv. Perm.

TSCHENBAR, Rus. kreits, gouv. Pensa, tusschen 60. 20. en 61. 40. L. en 52. 51. en 53. 40. N. B. gelegen, bevat op 44 V. M., 65,000 inw., is vlak en door de de Tschenbarka en eenige kleinere riv. bespoeld, en heeft eenen zeer vruchtbaren grond, goede bosschen, landbouw, vee- en bijenteelt, benevens fabr. van houtwaren. 2. Hoofdstad aan de Tschenbarka, met 1,200 inw., die van landbouw en veeteelt bestaan.

TSCHEMPIRA, Chin. riv., gouv. Tschitschikar.

TSCHENGA, Aziat. plaats in de woestijn der Kirgizen, in Dshagatai of Onafhankelijk Tartarije.

TSCHENGELKUI, Turk. Aziat. vlek in

in Natolië.

Tschenkeles, gebergte in de Turk. Aziat. prov. Natolië, sands. Kutahia.

Tschenkendorf, Hong.D.,kom.Zips.

Tschenstochow, zie Czenstochowa.

Tschenhai, Chin. stad op 't schiereil. Corea, prov. Tcuenlo.

Tschepplau, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 1000 inw.

Tschepza, Rus. riv., gouv. Wiatka.

Tscherade, Afr. plaats in Soedan, in Bambarra.

Tscherbenei, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 850 inw.

Tscherbenidsche, zie Trebigne.

Tscherdakly, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw, met 470 inw.

Tscherdaldsche, zie Tschataldscha.

Tscherehat, Hong. distr., kom. Abaujwar.

Tscherolennaja, Rus. dorp, in de Slobodische Ukraine.

Tscheremcha, Rus. tak van de Wolga, gouv. Jaroslaw.

Tscheremissen, zie Czeremissen.

Tscheremtschansk, Rus. vlek, gouv. Simbirsk, met 2,000 inw., aan de Tscherentschau.

Tscherepezk, Rus. fabrijkpl., gouv. Kaluga, die 10,120 pud ijzer levert.

Tscherepowez, Rus. kreits, gouv. Novogorod, tusschen 54. 2. en 56. 30 L. en 58. 30. en 59. 40. N. B., met ruïnen, 51,000 inw., veel heuvelen, zandigen grond, en door de Scheksna, Mologa, Kowa, vele beken en 22 meren bespoeld, met weinig koren en vee, maar veel hout en visscherij. 2. Stad aldaar, met 600 inw. en jaarmarkten.

Tscherhiejowce, Rus. stadje, gouv. Podolië, met 600 huizen.

Tscherikow, Rus. kreits, gouv. Mohilew, tusschen 48. 28. en 49. 8. L. en 52. 59. en 53. 32. N. B., door de Soscha en Pronya bespoeld, met uitgestrekte bosschen, moerassen en bouwland, doch vooral hout, dat het voornaamste bestaan oplevert. 2. Hoofdst., aan de Soscha, met 2,000 inw., handel en jaarmarkten.

Tscherikow, eil. in de Stille Zuidzee, door Vancouver ontdekt. 222. 5. L. 55. 49. N. B.

Tscherimela, Rus. riv. in Imerethi.

Tscherkask, zie Czerkask.

Tscherkaskaja, Rus. dorp, gouv. Simbirsk.

Tscherkassy, Rus. kreits, gouv. Kiew, tusschen 49. 5. en 50. 15. L. en 49. 9. en 49. 34. N. B., door den Dnieper bespoeld, wel bebouwd, met heerlijke weiden en groote bosschen. 2. Hoofdstad, met 3,200 inw., handwerken, eenige fabr. en winkels.

Tscherkesch, Turk. Aziat. stad, prov. Natolië.

Tscherkessaten, afdeeling van den stam Dugor, in het land der Osseten, aan den oorsprong van de Urup, gedeeltelijk onafhankelijk.

Tscherkessien, zie Circassië.

Tscherliche, Rus. Aziat. vlek in Circassië, woonplaats der Bassianen.

Tscherlitz, Zwits. vlek, kanton Waadt, met 7,000 inw.

Tscherlöfin, Boh. D., kr. Pilsen,

Tscherma, Rus. riv., gouv. Perm.

Tschermalyk, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

Tschermask, Rus. stadje, gouv. Perm, met smederijen en kaarsenmakerijen.

Tschermik, Turk. Aziat. vlek, prov. Diarbekir.

Tscherna, Rus. tak der Newa, gouv. St. Petersburg. 2. Zie Czerna.

Tschernaja, Rus. vlek, gouv. Kaluga. 2. Rus. vlek, gouv. Moskou.

Tschernembi of *Zermanel*, Illyr. stadje, kreits Neustädtl, met 1100 inw.

Tschernem, Rus. dorp, gouv. Mohilew.

Tschernetz of *Czernetz*, Turk. vlek in Walachië, distr. Mehedinz.

Tschernichheim, Illyr. dorp, kreits Villach.

Tschernikow, Rus. stadje, gouv. Volhynië, met 1,000 inw.

Tschernischnaja, Rus. riv., gouv. Kaluga.

Tschernodil, Rus. vlek, gouv. Kiew, met 1200 inw.

Tschernoe, Rus. riv., gouv. Kasan.

Tschernoijarsk, Rus. Aziat. stad en vesting, gouv. Kaukazië; 1200 inw.

Tschernoiostrow, Rus. stadje, gouv. Podolië.

Tschernoja, riv. in het land der Tschuktschen, Rus. prov. Ochotsk.

Tschernomorskische Kozakken (het land der), gedeelte van het Rus. gouv. Taurië, waartoe nu ook het eil. Taman behoort, en hetwelk als een voorpost des rijks wordt aangemerkt, en 654 V. M. groot is. De kust is zandig en ondiep, en heeft eenige aanzienlijke golven, waarvan die van Besugkoi eene der voornaamste is. Het land is eene ontzaggelijke vlakte, welke slechts ten Z. eenige heuvels van het Kaukazisch gebergte heeft. Men vindt er uitgebreide weiden, doch ook vele zoutachtige plaatsen en zoutmeren. De luchtsgesteldheid is zacht. Behalve eenig struikgewas is er geen hout; doch veel wild en visch. De voornaamste riv. zijn: de Kuban en Jega, die verscheidene kleine riv. ontvan-

vangen; de Tschelbone, Besuga, Kirgili en Kuuur, die echter veelal des zomers uitdroogen. De oude inw. moeten meest door vrees in toom gehouden worden, en steeds rondzwerven. De Tschernomorskische Kozakken zijn nog in Kurins verdeeld, die elk een *kurin-hetman* aan het hoofd hebben, wiens wetten zij alleen opvolgen. Zij leven thans in vlekken en dorpen, huwen, en hebben landbouw, veeteelt en visscherij. (Zie verder Kozakken.) De kreits is in het vasteland en het eil. Taman verdeeld. De hoofdplaats is Jekaterinodar.

TSCHERNOSCHIN, Boh. D., kr. Pilsen.

TSCHERNOWITZ, zie Czernowitz.

TSCHERNUKI, Rus. D., gouv. Pultawa.

TSCHERNOI (IJUS), Rus. Aziat. riv. in Circassië, valt in de Tschulym. 2. T. (*Less*), Rus. vlek, gouv. Kaukazië.

TSCHERNORETSCHINSKAJA KREPOST, Rus. vlek, gouv. Orenburg.

TSCHERNOWSKOE, Rus. dorp, gouv. Wiatka.

TSCHEROKIER, zie Cherokeezen.

TSCHEROLENNAJA, Rus. vlek, gouv. Slobodische Ukraine.

TSCHERSCHAMBE, kaap in de Turk. Aziat. prov. Siwas.

TSCHERTAL, Rus. tak van de Bog, gouv. Cherson.

TSCHERTASH, Rus. vlek, gouv. Perm, met 2,000 inw., zeepziederijen, talksmelterijen, kaarsenfabr., enz.

TSCHERTOI, Rus. vlek, gouv. Simbirsk.

TSCHERTORYSK, zie Czartorysk.

TSCHERWLENA, zie Tchervlena.

TSCHERWONNA, Rus. dorp, gouv. Volhynië.

TSCHERZE, Rus. stadje, gouv. Podolië.

TSCHESCHDORF, Morav. dorp, kreits Olmutz.

TSCHESCHEN, zie Teschen, No. 3.

TSCHESME, Rus. keizerlijk slot, gouv. St. Petersburg. 2. Kaap op de W. kust van het Jap. eil. Ximo. 147. 14. L. 31. 24. N. B. 3. Zie Dschesme.

TSCHESTE (CZESZTE), Hong. dorp, kom. Presburg.

TSCHETATIA NIGRA, zie Kimpulana.

TSCHETAZUGA, Turk. vlek in Moldavië, Zara de Susz.

TSCHETENTSCHI, Rus. meer, gouv. Taurië, in de Nogaische woestijn.

TSCHETIN, CETTINA of *Cetigne*, Turk. vlek, lands. Romanië, sauds. Iskenderieh.

TSCHET-KIAN, zie Tschekiang.

TSCHETMUSZCHEWI, Rus. dal, gouv. Georgië.

TSCHETSCHERSK, Rus. stad, gouv. Mohilew, met een kasteel en eene heerl. met 6,000 boeren.

TSCHETSCHINA, zie Tchetkina.

TSCHETSCHINHIEN, Chin. stad, prov. Kiansi.

TSCHETSKOI, Rus. vlek, gouv. Wiatka.

TSCHEU, bij de Engelschen *Schusan*, groot Chin. eil., prov. Tschekiang, aan de N. O. kust, voor den mond der riv. Ninpo, met heuvels en veel bosschen en struiken; wel bebouwd, en met de stad Tinghaohien.

TSCHEWAKOWSKAJA, Rus. D., gouv. Archangel.

TSCHEWELINKA, Rus. dorp, gouv. Slobodische Ukraine.

TSCHIAMINKA, dorp op het O. Ind. eil. Java, in de Preanger regentschappen, heerl. Tjandjor.

TSCHIANGKANTAO, Chin. eil. bij Corea, op de O. kust der prov. Kinchan.

TSCHIASSEM, een der Preanger regentschappen, op het O. Ind. eil. Java, met eene hoofdstad en riv. van den zelfden naam. Het land is vlak, moerassig, berg- en boschachtig, doch ongezond.

TSCHIAUS, zie Chians.

TSCHIBEKA, Egypt. D., nabij Edfu.

TSCHIEFER, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

TSCHIEBINGONY, dorp op Java, in het Preanger regentschap Sandang.

TSCHIEDANA, riv. op het O. Ind. eil. Java, residentie Batavia.

TSCHIF UL KALTSCHI, zie Futhale.

TSCHIEKANDING, riv. op Java, Preanger regentschappen.

TSCHIEKANYANG, riv. op Java, Preanger regentschappen.

TSCHIGARAK, Rus. D., gouv. Tambow.

TSCHIELANG, riv. op Java, Preanger regentschappen.

TSCHIELAWA, dorp op Java, in Sourabaya.

TSCHIELAWANG, riv. op Java, lands. Soukapoura.

TSCHIE TANAN, riv. op Java, Preanger regentschappen.

TSCHIGINSK, een der Andreanowsche of Negho eil., tot de Aleutische eil. behoorende.

TSCHIGIA, Rus. D., gouv. Woronesch.

TSCHIGRIN, Rus. stadje, gouv. Kiew.

TSCHIKA, zie Jedso.

TSCHIKAMA, Jap. stad, eil. Niphon.

TSCHIKANGA, zie Manica.

TSCHIKASAERS, stam der vrije Cherokezen, in N. Amerika.

TSCHIKEN, Slavon. volksstam, 5,500 zielen sterk, in den Illyr. kreits Fiume.

TSCHIKERI, riv. in Thibet, gouv. Tschitschikar.

TSCHIKKON, riv. in Aziat. Rusland, bij

bij het gebergte Keuteuhan.

TSCHIKMONN, Rus. riv., gouv. Perm.

TSCHIKOI, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

TSCHIKUGEN, Jap. vorst. op het eil. Ximo, aan de Geele zee, bergachtig, doch met vlakten, vooral aan de kust, en veel koren, gierst, thee, vooral steenkolen en goede porseleinaarde. Het wordt in 25 distr. verdeeld.

TSCHIKUNGO, Jap. vorst., eil. Ximo, aan de baai van Simabara, met hooge bergen, waaruit zwavel, goud en zilver gehaald wordt, en door de Jamauava bespoeld. De middelmatige grond levert peul- en boomvruchten. Er is veel visch- en mosselvangst. Het land wordt in 10 prov. verdeeld.

TSCHIKOTA, een der Japansche Kurilische eil.

TSCHIKOWSKAJA GUBA, golf in het Rus. gouv. Irkutsk, aan de IJszee.

TSCHILAGONG, dorp op Java, resid. Bantam.

TSCHILIK, distr. der Onafhankelijke Lesghiërs, in de Perz. prov. Lesghistan.

TSCHILKOW, een der Rus. eil., tot de groep van Nieuw Siberië behoorende, ook *Boukows eil.* genoemd. Het is eigenlijk eene rots, door verscheidene eil. omringd.

TSCHILMINAR, zie Dschehil Minar.

TSCHILOTU, Chin. riv. in Mongolië.

TSCHIMANOK, riv. op Java, valt in de Javaansche zee.

TSCHIMOSUH, Afr. plaats in Soedan, rijk Bambarra.

TSCHIN, zie Ourga.

TSCHINARLI, dal in de Turk. prov. Diarbekir.

TSCHINALETSCHTI, Rus. dorp, prov. Bessarabië.

TSCHINCO, zie Chinco.

TSCHINENINTSCHEU, Chin. stad, prov. Koeitcheou, met het gebied over 6 vestingen.

TSCHINGLI, hoofdplaats van het dal Buner, prov. Laghman.

TSCHINGKIANG, Chin. riv. op 't schiereil. Korea.

TSCHINEKEND, plaats in Tartarije, gebied der Kirgizen.

TSCHINSURA, zie Chinsura.

TSCHIORA, Rus. Aziat. dorp, prov. Imerethi.

TSCHENTABAN, dorp op Java, Preanger regentschap Parakka Mutgang.

TSCHENTALAS, Chin. riv. in Mongolië.

TSCHINTUFU, zie Chingtou-fou.

TSCHINYONTA, Chin. vesting, prov. Setchuën.

TSCHIPA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

TSCHIPLIA, Rus. meer, gouv. Witebsk.

TSCHIR, Rus. riv. in 't land der Donsche Kozakken.

TSCHIRAN of *Tjenran*, vesting van 't rijk Boni, op 't eil. Celebes.

TSCHIRIKOFF, kaap aan de O. kust van het Jap. eil. Ximo. 149. 21. L. 32. 14. N. B.

TSCHIRIN, Rus. stad, gouv. Grodno.

TSCHIRINKOTAN, een der Rus. Kurilische eil., met rotsen omringd, en in het midden een rookende berg. Verder eenig klein hout, en slechts door vogels en zeedieren bewoond. 170. 59. L. 40. 45. N. B.

TSCHIRMEN, sands. in de Turk. prov. Romanië, een deel van het oude Thracië, tusschen Sofia, Nocopoli, Kirkilissa, Edreni, Gallipoli en Kostendil, of tusschen 42. en 44. 20. L. en 41. 34. en 42. 56. N. B. gelegen, en weinig bekend, meestal heuvelachtig en met kleine bergen, waar tusschen vruchtbare dalen, die echter slechts aan de rivieren bebouwd zijn. De riv. zijn: de Maritza, met de Tundscha, Ada en Usundscha. Waarschijnlijk zijn de voortbr. die van geheel Thracië. 2. Hoofdstad, op eene hoogte, met een kasteel en eene moskee.

TSCHIRPOI, Jap. eil., ten N. van Urup.

TSCHIRKA, Rus. riv., gouv. Olonez.

TSCHIRLITZ, zie Tscherlitz.

TSCHIRNA, 2 kleine Pruis. riv., regdst. Liegnitz, die in den Bober vallen.

TSCHIRNDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

TSCHIROKEZEN, zie Chirokezen.

TSCHIRSKAJA, stanize in het land der Donsche Kozakken, aan den mond van de Tschir.

TSCHISSHDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 600 inw.

TSCHISTAY, zie Czistey.

TSCHISTOPOLJE, Rus. kreits, gouv. Kasan, tusschen 53. 57. en 55. 15. L. en 67. 48. en 68. 20. N. B. gelegen, door de Kama met de Schesma en Tremetschan bespoeld; met veel bosch, eenen schralen grond, en geringe bevolking. 3. Hoofdstad, eerst onlangs gesticht, en behalve de regerings gebouwen, nog weinig hebbende, dat naar eene stad gelijkt. 67. 22. L. 55. 14. N. B.

TSCHISTACKEN, zie Tartaren.

TSCHITAKS, stam der Tartaren, in Eur. Turkije, aan den Donau.

TSCHITAKHEITA, Rus. dorp, gouv. Cherson.

TSCHITANDINI, riv. op Java, valt in de Ind. zee.

TSCHITINSK, Rus. vlek, gouv. Irkutsk.

TSCHITARIK, vlek op Java, Preanger

ger regentschappen Tjandjor.

TSCHITPUR, zie Chitpor.

TSCHITRAL, Chin. vlek in Thibet, land Ladak.

TSCHITSCHAGOW, HAPOA, Austr. haven op Nukahiwa, een eil. der Marquesa's.

TSCHITSCHECHTAGH, Turk. gebergte, prov. Siwas.

TSCHITSCHANGUING, hoofdplaats van het Preanger regentschap Gloujoug, op het O.Ind. eil. Java.

TSCHITSCHILNISK, zie Orgopol.

TSCHITSCHIMECOERS, oorspronkelijke inw. van Mexico.

TSCHITSCHIKAR, een der 3 groote deelen van de Mandschurei, tusschen Aziat. Rusland, de zee van Ochotzk, de golf van Amur, het gouv. Kirin, de prov. Kortschin en Mongolië, of tusschen 136. 46. en 159. 25. L. en 45. 50. en 54. 16. N. B. gelegen; een woest land, deels met bergen, waaronder het Siolki-Hinkan- en Stannowoi- Jablonnoi gebergte de voornaamste zijn; deels met groote bosschen, door welke de Amur stroomt, die hier ontspringt, en de Emur-Pira, Tschempira, Korsinpira, Aigué-, Kerbetschi-Pira, Amazar en Porondapira; de groote Tschikiri, met den Urkan, Nanni en Silimp, de Nuimen, Kirin- en Henkou-Pira; de Nonni, met de Kan-, Nuimin- en Yal-Pira en andere. De luchtsgesteldheid is koud, maar gezond; en de grond zou niettegenstaande den gestrengen winter vruchten genoeg opleveren, indien men denzelven behoorlijk bebouwde. Het binnenland, de woonplaats der Dauriërs, is een vruchtbaar warm dal, waarin tarw, gierst, boekweit, vlas, tuin- en peulvruchten geteeld worden. Veeteelt is de voornaamste bezigheid. In het W. wonen Solonen of Tunguzen, eigenlijk nomaden. Ten N. van deze zijn de Humaren, die van veeteelt en jagt bestaan; de Gullachs, die rendieren hebben; ook de Jakuten, die in 1787 Rusland verlieten, en hier hunne woning, waarschijnlijk ten N. van den Amur, genomen hebben. Alle deze volken betalen schatting aan China, in pelterijen, vooral in sabelvellen; doch verder bemoeit die regering zich niet met hun huishoudelijk bestuur, behalve dat hunne krijgslieden ter bezetting der Russische grenzen gebruikt worden. Hier en daar wonen ook Mandschoes, Mongolen en Chinezen; de laatsten als ballingen, met landbouw. Aan het hoofd der regering is een generaal der Mandschoes. 2. T. of *Tsitsikar*, hoofdstad en zetel van den gouv., aan de Nonni, met pallissaden en wallen omringd, en uit de binnenstad of vesting, waar de gouv. en de regering wonen, en de buitenstad bestaande, in welke laatste veel handwerkslieden, die meest Chinezen zijn, hun verblijf hebben, en welke tevens eenen aanzienlijken handel met de omliggende volken drijven. 141. 35. L. 47. 24. N. B.

TSCHITUN, Perz. vlek, gouv. Fars.

TSCHITZIERSCHIN, Rus. dorp, gouv. Mohilew.

TSCHIUKALOWSK, Rus. dorp, gouv. Tobolsk.

TSCHIUMKATSKAJA, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

TSCHIWIRKUI (GOLF), golf der IJszee, in de Rus. prov. Irkutsk.

TSCHOKA, zie Sachalin.

TSCHOMIROWO, Rus. dorp, gouv. Simbirsk.

TSCHONAD, zie Chonad.

TSCHONGAN, Chin. eil., prov. Fokiën, een der Pescadores.

TSCHOGANKIANG, Chin. riv., prov. Koeitcheou.

TSCHOKANESCHTY, Turk. vlek in Walachië, Zara de Schosz, met een veer over den Donau.

TSCHONGHOA, zie China.

TSCHONGRAD, Rus. vlek, gouv. Cherson. 2. Zie Czongrad.

TSCHONMING, zie Kiang-Tschiey.

TSCHOPPA, zie Tzschoppa.

TSCHORAK, Turk.riv., prov. Trabesunt.

TSCHORGA, golf van het meer Onega, Rus. gouv. Olonez.

TSCHORLI, TSCHORLU, voorheen *Tyrilos*, Turk. stad in Romanië, sands. Wisa, met 4,000 inw.

TSCHORNAYLES, groot Rus. bosch, gouv. Cherson.

TSCHOROKKI, Rus. riv., prov. Imerethi.

TSCHORSKAJA, Rus. vlek, gouv. Kaukazië.

TSCHORTSCHAU, zie Cherson.

TSCHOSAU of *Chosau*, Chin. stad, op de kust van Korea.

TSCHOSCHIN, Chin. stad, schiereil. Korea, prov. Tcuenlo.

TSCHOTSCHUI, Chin. stad, prov. Kiannan, aan de Hoangho.

TSCHOWSKAJA, Rus. vlek, gouv. Wiatka.

TSCHRINO, nieuwe Rus. stad, in de prov. Omsk, onlangs gevestigd.

TSCHTKUTSCHE, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

TSCHUCHLOMA, Rus. meer, gouv. Kostroma. 2. Kreits aldaar, tusschen 59. 49. en 61. 21. L. en 59. 24. en 60.

60. 18. N. B., heuvelachtig, en door het genoemde meer bespoeld, met eenen tamelijk vruchtbaren grond, vele moerassen en uitgehouwen bosschen. De zoutbronnen leveren weinig op. De ijzergroeven zijn voordeelig. 2. Hoofdstad, aan het meer van dien naam, met 1,000 inw. en landbouw.

TSCHUDEN, zie Esthland.

TSCHUDI, Rus. vlek, gouv. Novogorod.

TSCHUDIM, tak van de Tschani, in 't Rus. gouv. Tomsk.

TSCHUDINOWA, Rus. vlek, gouv. Orenburg.

TSCHUDSCHE, zie Peipus.

TSCHUDNOW, zie Czudnow.

TSCHUDSKOE OSERO, zie Peipus.

TSCHUDULTSCHI, Rus. vlek, gouv. Cherson, kreits Tiraspol.

TSCHUDOWA, Rus. vlek, gouv. Novogorod.

TSCHUDUTRSHI, Rus. vlek, gouv. Cherson.

TSCHUDSONG, Chin. stad in Thibet, rijk van den Bogdo-Lama, op de grenzen van Birma.

TSCHUEKIATSCHANG, Chin. stad, prov. Shantong.

TSCHUENCHAN, Chin. vesting, prov. Tschekiang.

TSCHUENKIAO, Chin. eil., prov. Tschekiang, aan de O. kust.

TSCHUEWLA, Rus. tak van de Donez, gouv. Slobodische Ukraine.

TSCHUFUT-KALA, Rus. dorp, gouv. Taurië, met 1400 Joodsche inw.

TSCHUGAGAN, een der Rus. Aleutische eil., tot de Andreanowsche of Negho groep behoorende.

TSCHUGATSCHI, volksstam aan de N. W. kust van N. Amer., aan Cook's invaart.

TSCHUGATSKAJA BAAI, zie Prins Williamsbaai.

TSCHUGEWKA, zie Tschugujew.

TSCHUGLI, drie Rus. dorpen, prov. Dhagestan.

TSCHUGLOMA, Rus. stadje, gouv. Kostroma.

TSCHUGOR, Rus. riv., prov. Bessarabië.

TSCHUGUJEW, Rus. stad, gouv. Slobodische Ukraine, met 10,000 Kozaksche inw., die eene eigene kanselarij, 7 kerken, eene school en vele handwerken, vooral looijerijen, zadelfabrijken en handel hebben. 54. 30. L. 50. 11. N. B.

TSCHUGULLAH, een der Aleutische eil., tot de Andreanowsche of Negho groep behoorende.

TSCHUYUNY, Rus. dorp, gouv. Nishegorod, met 1560 inw.

TSCHUI, Chin. Mongoolsche riv.

TSCHUJA, Rus. Aziat. riv., prov. Jakutsk.

TSCHUKA, Chin. vlek in Boetan.

TSCHUKIHIEN, Chin. stad, prov. Houkang.

TSCHUKTSCHEN of *Tschukotsken*, Mongoolsche volksstam in Aziat. Rusland, in het N. O. van Siberië, tusschen 170. en 207. L. en 64. en 71. N. B., de talrijkste der drie stammen der Korjaken. Zij zijn van middelbare gestalte, hoewel er eenige grooten onder hen gevonden worden; sterk en gehard, hebben een frisch en gezond uitzigt, eenen openen blik, en komen in hunne gelaatstrekken, het dragen van het haar en de kleeding, veel met de N. W. Amerikanen overeen; ofschoon zij geene beenderen door de neusgaten dragen, maar wel de vrouwen zich eveneens tatoueren. Het haar binden zij in twee vlechten, die langs den rug hangen. Mannen en vrouwen gaan bijna op dezelfde wijze gekleed, met lange broeken van rendiervellen, en een opperkleed, dat bij de vrouwen iets korter is. Des zomers dragen zij *alaschken* of korte laarzen van rendiervellen; doch bij vochtig weder zijn deze lang, en van robbenvel. Hunne wapens bestaan in lange lansen, boog en pijlen, en sommigen hebben ook eene soort van pantsers, die tot an de knie reiken. Zij worden in Rendier- en gezetene Tschuktschen verdeeld. De eersten trekken des zomers, met hunne kudden rond, en hebben welvaart; terwijl de anderen gewoonlijk aan zee, des zomers in tenten of planken hutten, en des winters in aarden hutten wonen, van de visch- en robbenvangst bestaan, en een ellendig leven hebben. Voor deze is de hond een onmisbaar dier. Zij hebben kleine boten van vellen, 20 à 25 voeten lang, en van 4 tot 2½ voet breed; terwijl hunne rendiersleden 5 à 6 voeten lang, 1½ voet breed, en eenen voet hoog zijn, en door een of twee rendieren getrokken worden. Zij leven bijna alleen van visch en zeedieren; bijzonder van zalm. De Rendier Tschuktschen eten alleen gerookt vleesch, maken boter en kaas van de melk hunner rendieren, welke laatste zij ook drinken; zij slagten ongaarne een van deze dieren; maar eten daarentegen het vleesch der gestorvene dieren en van allerlei wild, eetbaar of niet, van walvisschen, alsmede andere visch, oesters en mosselen. Hun voornaamste drank is water, dat zij soms met bedwelmende kruiden vermengen. Alle Tschuktschen verdeelen zich in kleine familiën, die een aartsva-

vaderlijk bestuur hebben, en alleen in geval van oorlog zich bij elkander voegen. Zij hebben tot nu toe vrij wel hunne afhankelijkheid gehandhaafd, en hoewel zij met Rusland in zeer goede verstandhouding zijn, betalen zij nog geene schatting. Met de eigenlijke Korjaken zijn zij steeds in oorlog. Hunne zeden zijn zeer ruw; zij dooden niet alleen hunne eigene kinderen, die met eenig ligchaamsgebrek geboren worden; maar de zoon slaat zonder medelijden zijnen vader dood, zoodra deze niet meer voor zijn onderhoud kan zorgen. Omtrent beleedigingen zijn zij zoo wraakzuchtig en wreed, dat zij noch bloedverwantschap, noch vriendschapsbetrekkingen ontzien. Echter deelt KRUZENSTERN verscheidene trekken mede, die bewijzen dat zij medelijden hebben, en op zichzelven goedhartig zijn. Zij zijn Schamanen, doch minder bijgeloovig dan hunne naburen. Echter hebben zij eenige plegtigheden bij het verbranden van hunne lijken, en (volgens SARITSCHEW) zijn er ook offeranden niet zeldzaam. Hunne nationale diensten komen met die der N. Amerikanen overeen. Hunne taal heeft onderscheidene dialecten, en bij de beide volken verschillend. Zij worden om hunne woonplaatsen in Eigenlijke Tschuktschen verdeeld. Zij kunnen wel 3,000 strijdbare mannen te veld brengen, en zijn het eenigste volk in Siberië, dat nog onafhankelijk is. 2. T. (*land der*) of *Tschukolië*, gedeelte van de Rus. prov. Ochotsk, tusschen 92. en 107½. L. en 64. 71. N. B., van de Behring straat tot aan het land der Korjaken; 70 mijlen lang en 52½ mijl breed, en tevens het N. O. schiereiland van Anadyr, tot de beide zeeën en de Behring straat bevattende, met het gebergte Stannowoi-Jablonnoi, hooge rotsen, hier en daar door dalen afgewisseld, welke door de Anadyr, met derzelver menigvuldige takken, de Belaja, Tschernoja, Tschauna, Amgonau, Kerpitscha en vele andere bespoeld worden. Ook zijn hier de golven Anadyr en Tschaunskaja Guba, met de kapen Petschanoi-, Schalatzkoi- en Tschukotskoi-Noss, de Noordoostkaap en andere. De dalen zijn vol meren en moerassen. De bergen zijn van middelbare hoogte, met wit mos bedekt; de hoogere kaal. Van hout is er slechts struikgewas en drijfhout. Er groeijen eenige beziën en kruiden tegen den scheurbuik. Het dierenrijk heeft rendieren, argalis, beeren, wolven en vossen; aan de kust ijsbeeren, walvisschen, zeebeeren, walrussen en zeekalven. De zee heeft veel visch. In de lente komen er vogels; doch in den winter ziet men er slechts kraaijen en hoenders. Het delfstoffelijk rijk heeft jaspis, porfier, mariënglas en eenige warme bronnen. Men rekent het getal der inw. op 10,000, allen Tschuktschen (Zie No. 1.).

TSCHUKURDSCHIK en TSCHUKUHARAD, twee Turk. Aziat. vlekken, prov. Natolië, sands. Anguri, bij elkander gelegen.

TSCHULUSCHMEN, Rus. meer, gouv. Tomsk.

TSCHULYM, Rus. tak der Ob, gouv. Tomsk.

TSCHUMARA, Rus. vlek, prov. Jakutsk.

TSCHUNOE, Rus. woonplaats der Tschetschinzen in Circassië.

TSCHUMIPAS, zie Chaompas.

TSCHUNI, Rus. riv., gouv. Tomsk.

TSCHURIKI, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

TSCHURITO, Rus. vlek, gouv. Kasan.

TSCHURKIN, Rus. kaap, prov. Jakutsk.

TSCHUROSTROW, Rus. eil., gouv. Olonez, in het meer Onega.

TSCHUROW, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

TSCHURTSCHU, zie Giurgewo.

TSCHURUCHATUEWSKOI, ZURUCHAITU, Rus. grensvesting, gouv. Irkutsk, aan de Argun, met handel op China.

TSCHURUK, riv. in Georgië, prov. Guria, aan de O. zijde der Zwarte zee.

TSCHURUM, Turk. sands., prov. Siwas, zeer bergachtig, met bosschen en zeer vruchtbare vlakten, die door den Kisil-Irmak bespoeld worden, en koren, wijn en vruchten voortbrengen. De bergen geven marmer, alabaster en lei. 2. Hoofdstad van het sands., tusschen twee bergen, in eene groote vlakte, thans minder bekend.

TSCHUSAN, Chin. baai van Korea, prov. Lama.

TSCHUSAR, Chin. stad in Thibet, rijk van den Dalai-Lama.

TSCHU-SIN, Chin. prov. op Korea.

TSCHUSKOWA, Rus. dorp, gouv. Wladimir, kreits Gorochowez, met looijerijen.

TSCHUSSAWAJA, Rus. tak der Kama, gouv. Perm.

TSCHUSSOWSKOE OSERO, Rus. meer, gouv. Perm.

TSCHUSSOWSKOI, Rus. riv., gouv. Perm, valt in de Tschussowaja.

TSCHUTA, uitgestrekt Rus. bosch, gouv. Cherson, kreits Jelisawetgrad.

TSCHUTANKIANG, Chin. riv., prov. Hukang.

TSCHYKOWIANY, Rus. stadje, gouv. Wil-

Wilna.

TSCHYKWISCHI, vesting in de Kaukazische prov. Mongolië.

TSE, Chin. stad, prov. Chansi.

TSEBID of *Tecebit*, N. Afr. stad en district in Segelmesse. 18. 46. L. 31. 40. N. B.

TSEGAI, Chin. eil., prov. Fokiën, ten N. van Hainan.

TSE-KI-HUEN, Chin. stad, prov. Tschekiang.

TSELGA of *Tchelga*, Afr. stad in Abyssinië; 10 mijlen N. van Gondar.

TSELI, Chin. stad, prov. Hukang.

TSELIHIEN, Chin. stad, prov. Hukang.

TSENA, O. Ind. riv. in Malacca, die in de Chin. zee valt. 118. 7. L. 7. 33. N. B.

TSERKESB, Turk. Aziat. stad, prov. Anatolië; 12 mijlen N. van Angora.

TSERTAL, Rus. riv., gouv. Cherson.

TSHAC, Aziat. berg in Klein Bucharije; 70 mijlen N. O. van Hotun.

TSHANI, stad in Circassië, 8 mijlen Z. van Anapa.

TSHATSHI, Aziat. stad in Klein Bucharije; 10 mijlen N. O. van Acsu.

TSHENIKE, Turk. Aziat. stad, paschalik Siwas; 7 mijlen N. O. van Amasieh.

TSHERTASH, Rus. stad, gouv. Perm, met 2,000 inw.

TSHIBUK-ABAD, Turk. Aziat. dorp, prov. Anatolië; 6 mijlen O. N. O. van Angora.

TSHI-KOI, Rus. riv., die in de Selenga valt; 4 mijlen Z. van Selenginsk.

TSI, Chin. stad van den 2 rang, prov. Honan. 34. 30. N. B.

TSIAMAYA, O. Ind. stad in Anam, prov. Lao.

TSIANG-LENG, Chin. stad, prov. Schansi, aan de Fuen.

TSIAO, Chin. stad van den 2 rang, op het eil. Hainan. 2. Chin. meer, prov. Kiangnan; omtrent 20 mijlen in den omtrek.

TSIAO-TING-CHAN, stad op Korea, op een dus genoemd eil. 142. L. 37. 48. N. B.

TSIAOTONG, Chin. eil. in de Geele zee, bij de kust van Korea. 142. 40. L. 37. 44. N. B. 2. Chin. stad, op het genoemde eil.

TSIAOTSCHEU, Chin. stad, prov. Kanton, aan de Z. kust, met eene haven. 126. 24. L. 18. 22. N. B.

TSIBBA, Jap. stad, eil. Niphon.

TSI-CHAN, Chin. stad, prov. Chansi. 2. Chin. stad, prov. Hukang.

TSICHIN, Chin. eil., prov. Fokiën, voor de bogt van Funingtscheu.

TSIEN, zie Tsi.

TSIEN-CHAN, Chin. stad, prov. Kiannan.

TSIEN-KHAN-HIEN, Chin. stad, prov. Kiannan, met hooge steenen muren en triumfbogen.

TSIENKIANG, Chin. riv., prov. Setchuën.

TSIEN-KIANG-HIEN, Chin. stad, prov. Hukang.

TSIEN-OYEY, stad van Chin. Tartarije; 13 mijlen Z. W. van Ning-yuën.

TSIENSO, Chin. vesting, prov. Tschekiang.

TSIENTANG, Chin. riv., prov. Tschekiang.

TSIJA, Aziat. stad in Thibet; 16 mijlen W. van Contchoudsong.

TSI-HO-HIEN, Chin. stad, prov. Shantong, met eene pagode.

TSI-KI, Chin. stad, prov. Kiannan.

TSIKOTAN, een der Z. Kurilen, aan Japan behoorende, en reeds door SPANBERG ontdekt, wiens naam het nog op vele kaarten draagt. Het heeft eenen hoogen vuurspuwenden berg, beziën, struikgewas en veel gevogelte. 166. 45. L. 43. 50. N. B.

TSIKUMMA, Jap. stad, eil. Niphon.

TSILI, stad op Korea; 12 uren W. van Sing.

TSILKANI, dorp in Georgië, prov. Carduel; 7 mijlen N. W. van Teflis.

TSILON-PALHASIN, stad in het land der Mongolen, in Chin. Tartarije; 4 mijlen Z. van Oulon, bij den grooten muur.

TSIM-MEN-HIEN, Chin. stad, prov. Setchuën.

TSIM-PING, Chin. stad van den 3 rang, prov. Koeitcheou.

TSIM-YUEN, stad op Corea; 216 mijlen O. N. O. van Peking.

TSIN, 4 Chin. steden, prov. Chansi, Hukang, Kiang-si en Corea.

TSINA, Jap. stad, eil. Niphon.

TSINANGFU, zie Singfu.

TSINCHAN, stad op Korea; 4 mijlen N. W. van Sing.

TSIN-CHOUI, Chin. rivier, die bij Meyang in de Yuen valt.

TSINEH, Turk. Aziat. dorp, prov. Anatolië, 5 mijlen N. N. W. van Mogla.

TSINFAY, klein eil. in N. Anam, vlak aan de kust.

TSING, Chin. stad, prov. Chansi. 2. Chin. meer, prov. Kiannan.

TSINGANHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

TSING-FONG, Chin. stad, prov. Petcheli.

Tsing-hing, Chin. stad, prov. Yunnan.

Tsing-hing-hien, Chin. stad, prov. Kiannan.

Tsing-ho, Chin. stad, prov. Kiangnan. 2. Chin. stad, prov. Petcheli.

Tsing-kiang, Chin. stad, prov. Petcheli, met 16,000 inw.

Tsing-kiang, Chin. stad, prov. Kiangnan, aan de Jan-tse-kiang.

Tsing-lan-ouei, Chin. stad, prov. Hukang.

Tsing-lo, Chin. stad, prov. Chansi.

Tsing-pou, Chin. stad, prov. Kiannan.

Tsing-tchin, Chin. stad, prov. Koeitcheou.

Tsing-te, Chin. stad, prov. Kiannan.

Tsing-tien, Chin. stad, prov. Tschekiang.

Tsing-yang, Chin. riv., prov. Schantong, die bij Foucha, in de Ind. zee valt. 2 Chin. stad, prov. Kiannan.

Tsing-Yuen, Chin. stad, prov. Quantong.

Tsi-nhing, Chin. stad, prov. Kiannan.

Tsin-hint-scheu, Chin. stad, prov. Junnan.

Tsin-in-tscheu, Chin. stad, prov. Schantong, met fabrijken en handel.

Tsin-kian, Chin. stad, prov. Shansi, met 20,000 inw.

Tsin-ken, Chin. vesting, prov. Schansi.

Tsin-kien, Chin. riv., die 4 mijlen O. Z. O. van Yentchan in de Hoang valt.

Tsin-kiyu, een der Likeo eilanden.

Tsin-lan, Chin. vesting, prov. Hukang.

Tsin-Lieou, Chin. stad, prov. Fokiën.

Tsin-ngan, 2 Chin. steden, prov. Kiangsi en Schansi.

Tsin-ning, 2 Chin. steden, prov. Quantong en Schansi.

Tsino, Jap. stad, eil. Awasi, met fabr. van zijden stoffen en 20,000 inw.

Tsinrana, riv. van Celebes, rijk Bony.

Tsin-tchuen, Chin. stad, prov. Shansi.

Tsin-tscheu, Chin. stad, prov. Hukang, en eene op 't schiereil. Korea, prov. Tcuentlo.

Tsin-tscheu-fu, Chin. stad, prov. Schantong, met het bestuur over 12 steden, groot en wel bevolkt, visscherij en handel in zout en gedroogde visch. 136. 22. L. 36. 44. N. B. 2. Chin. stad, prov. Kuansi, met het bestuur over twee steden, fabrijken van wollen stoffen en bosschen, die veel ijzerhout en antilopen hebben. Ook vindt men hier eene geelaarde, die als een middel tegen vergiften gebruikt wordt. 121. 30. L. 23. 26. N. B.

Tsin-Yuen, Chin. stad, prov. Kanton, met suikerraffinaderijen.

Tsin-yuen-oei, Chin. sterkte, prov. Schansi, aan de Hoangho, bij den groo-ten muur.

Tsin-Yun, Chin. stad, prov. Tschekiang.

Tsiommazz, Jap. stad, eil. Ximo.

Tsirnitz, Pruis. dorp, regdst. Lieguitz.

Tsisagata, Jap. stad, eil. Niphon.

Tsisipo, Chin. eil., straat van Korea.

Tsisir, ruïnen eener stad van Thibet. 114. 5. L. 34. 14. N. B.

Tsita, Aziat. meer in Thibet. 118. 25. L. 33. 32. N. B.

Tsitscheu, Chin. stad, prov. Honan.

Tsietsikar, zie Tschitschikar.

Tsiuitsi, Chin. eil., straat van Korea.

Tsiurac, kleine Turk. Aziat. riv. in Natolië, die in den Meander valt, bij Tcharshebeh.

Tsiulucu, Chin. stad, prov. Schansi.

Tsivibon, zie Cheribon.

Tsi-Yuen, Chin. stad, prov. Honan.

Tso, Chin. stad, prov. Petcheli. 2. Chin. stad, prov. Kuansi.

Tso-choui, stad op Korea, 18 mijlen van Kang-cheou.

Tsokama, Jap. stad, eil. Niphon, 5 mijlen W. van Meaco.

Tsol-Abad, Turk. Aziat. dorp, prov. Caramanië, 11 mijlen Z. W. van Akshehr.

Tsondue, Aziat. stad in Thibet; 2 mijlen W. van Painom-Jeung.

Tsonganhien, Chin. stad, prov. Fokiën, met 10,000 inw.

Tsong-he, Chin. stad, op Korea.

Tsong-hoa, Chin. stad, prov. Quantong.

Tsong-hou-hien, Chin. stad, prov. Kanton, met fabrijken.

Tsong-king, Chin. stad, prov. Setchuen.

Tsong-ming, Chin. eil., prov. Kiannan, aan den mond der Jan-tse-kiang; 13 mijlen lang, 2 breed, en volgens de overleveringen, in het eerst door hier gebannen misdadigers bebouwd. Het brengt rogge, rijst, gerst, tarw, katoen, citroenen en andere vruchten voort; heeft eene gezonde en heldere lucht, goed water, vele kanalen, en bevat ééne stad en vele dorpen, die van den landbouw en het zoutwinnen bestaan. 2. Chin. stad, op voornoemd eil., aan het kanaal, dat het eil. van de vaste kust scheidt. Zij is de zetel van eenen mandarin, en heeft eene haven, scheepvaart en handel in zout. 138. 57. L. 31. 36. N. B.

Tsong-ngan, Chin. stad, prov. Fokiën.

Tsong-sio, stad van Korea; 9 mijlen Z. O. van Hoang-tcheou.

Tsongy, Chin. stad, prov. Kiangsi.

TSONG-YANG, Chin. stad, prov. Kiukang, met porseleinfabr.
TSON-KIUTSCHEN, Chin. stad, prov. Setchuën.
TSON-SIN-HIEN, Chin. stad, prov. Schensi.
TSOOY, een der zeven bekende bronnen, in de groote Afr. woestijn, in het land der Beetjuanen.
TSO-PING-ING, stad op Korea; 10 mijlen Z. O. van Koang.
TSOR, zie Soor.
TSOSCHUI, Chin. stad op Korea, prov. Tcuenlo.
TSOT-SANG-HO, Chin. riv., prov. Schansi, die bij Hoai-kiang in de Hoang valt.
TSOTSCHEU, Chin. stad, prov. Petcheli, met handel en fabr.
TSOUI-HING, Chin. stad, prov. Setchuën.
TSOUI-NGAN, Chin. stad, prov. Tschekiang, met 30,000 inw.
TSUBSUKI, Jap. stad, eil. Niphon.
TSUEN, Chin. stad, prov. Kuansi.
TSUEN-LO, Chin. prov. van Corea.
TSUEN-TSIAO, Chin. stad, prov. Kiannan.
TSUGA, Jap. stad, eil. Niphon; 15 mijlen W. N. W. van Nambu.
TSUGARA, Jap. stad, eil. Niphon; 20 mijlen N. W. van Jedo.
TSUIGANHIEN, Chin. stad, prov. Tschekiang.
TSUI-TSANG, stad op Korea; 13 mijlen W. Z. W. van Sing.
TSUKUKI, Jap. stad, eil. Niphon; 11 mijlen N. N. O. van Jedo.
TSUNG-NGING, Chin. stad, prov. Petcheli.
TSUNHOATSCHEU, Chin. stad, prov. Petcheli.
TSUNONWORI, Jap. D., eil. Niphon.
TSUNTRATSER SEE, meer in Arabië.
TSUN-Y, Chin. stad, prov. Setchuën.
TSUPHAN, Afr. stad in Bornoe.
TSURGO, zie Churgo.
TSUSIMA, Jap. eil. en prov. in de straat van Korea, volgens KRUZENSTERN, die er echter niet aan wal kwam, op 134. 6. L. en 34. 40. N. B.; 34 mijlen lang en 10 à 12 breed, met eene diepe baai, die haar in 2 deelen deelt. De Oostelijke en Noordelijke helft is bergachtiger dan de Zuidelijke helft, die echter ook hooge bergen heeft; terwijl vele goede baaijen en havens het eil. omringen. De dalen zijn wel beplant, en de heuvels dragen boomen. Aan de O. zijde is de kust zeer rotsig, en de branding zeer sterk. Het eiland is bewoond; want overal zag men rook opstijgen. Van de voortbr. en overige merkwaardigheden hebben wij slechts onzekere berigten, daar noch KRUZENSTERN noch BROUGHTON hier eene landing beproefden.
TSUTSIJAMMA, Jap. eil. bij Xicoco.
TSUWA, Jap. eil. bij Niphon, met 200 huizen.
TSYWILSK, zie Zywilsk.
TUA, Port. riv., prov. Tra-los Montes, die uit de vereeniging der riv. Tuela en Rabaca ontstaat, en bij St. Mamede in den Douero valt.
TUABO, dorp in 't Afr. koningrijk Kaen, op de oevers van den Senegal. 7. 18. L. 14. 50. N. B.
TUAK, klein eil. in de Noordzee; op 59. 44. L. 50. 58. N. B.
TUAM, Ier. vlek, gr. Galway, met eenen protestantschen aartsbisschop, en de stapelplaats van grof linnen.
TUAMINI, riv. in Columbia, met koffijkleurig water.
TUANO, vlek in het hert. Modena, bij de Secchia, met 3,000 inw.
TUANSIQUITI, riv. in 't N. Amer. landschap Dariën, die over het Mulatten eil. in zee valt.
TUAO, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla, met 1000 inw.
TUARICKS, TUARIKS, TOUARICKS, (bij LEO AFRICANUS *Terga*), volksstam in Sudan, in Afrika, in Barbarije en de woestijn van Sahara, ten Z. en W. van Fezzan, een magtig volk, dat zelfs volkpl. in Fezzan, Sockna, Augila en Siwah gesticht heeft. Zij zijn in vele horden en stammen verdeeld, die allen dezelfde taal spreken, doch in kleur en levenswijze verscheiden zijn. De voornaamste stammen, die wij kennen, zijn: de Kelaneh, Kilagelan, Kelens Zettaucken, Keljuaar, Kiltakgey, Tagayes, Isena, Itesan en Toggama. Wij hebben van al de stammen nog geene naauwkeurige berigten. HORNEMAN en SEITZEN spreken van de *Kollewi*, ook *Hiagara* genoemd. Zij zijn mager, lang, vlug, ernstig van uitzigt, schoon en oorlogszuchtig, en hebben goeden aanleg en inborst. De Westelijke stammen zijn blank; andere zwart en geel, met de gelaatstrekken van de Negers.
TUAT of *Tuwat*, *Twat*, aanzienlijke Afr. oase en land in de woestijn van Sahara, op de grenzen van Soedan, en de groote woestijn; waarschijnlijk van dezelfde gesteldheid als Fezzan. Het bestaat eigenlijk uit verschillende vruchbare streken, die weder door woeste plaatsen van elkander gescheiden worden De grootste uitgestrektheid is van het N. naar het Z., en in deze rigting

wil men ook dat de steden liggen, waarvan verscheidene met muren omringd zijn. De huizen hebben eene verdieping, en zijn van aarde en steen gebouwd. Omtrent de hoofdstad moeten verschillende veranderingen zijn voorgevallen; indien ten minste de reizigers niet dwalen, is thans el Salah, (de Bron der heiligen) de Noordelijkste stad en de hoofdstad. Zij ontvangt haren naam van de inw., die allen voor Marabouts gehouden worden. Men wil dat er 360 kasteelen, door de eerste Mahomedaansche veroveraars gebouwd, gevonden worden, die echter wel niet zoo schoon zijn zullen, als zij beschreven worden; gelijk zulks ook te Fezzan, volgens LYON, plaats heeft, daar die kasteelen, hoe schoon ook beschreven, slechts grafheuvels en ruïnen van oude huizen waren. Anderen noemen Agably of Akably, waarschijnlijk vroeger Bouda genoemd, als hoofdstad. De inw. des lands zijn *Tuariks*; zij hebben goede paarden en talrijke kudden, en zij drijven handel met Sudan, Gadamez en Fezzan; zelden komen zij naar Bornoe. Zij worden ook Tuatis genoemd.

TUBA, Rus. Aziat. riv., gouv. Koliwan, die op de bergen ontspringt, den Irtisch ontvangt, en in de Jenisea valt.

TUBAC, N. Amer. volkplanting in Mexico, prov. Sonora.

TUBAGE, groote Amer. riv. in Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, die iets beneden Meta in den Orinoco valt.

TUBAGI, groote riv. in Brazilië, die N. W. loopt, en in de Parapamena valt.

TUBAI, kleine dun bevolkte groep der Sociëteits eil.

TUBAN, Nederl. stad op de O. kust van Java, met eene goede haven, handel in peper, zijde en wol.

TUBANG, stad op Java, resid. Rembang, met sterke bevolking en eene oude moskee.

TUBASGH, Rus. riv., gouv. Orenburg.

TUBERAN, Perz. distr., prov. Kerman, aan de groote woestijn, met eene hoofdstad van dien naam, die zeer verwoest is, waarvan ons nieuwe berigten ontbreken.

TUBBO, plaats in Abysinië, prov. Samhar.

TUBBERGEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Twenthe.

TUBERMORE, Ier. dorp, gr. Londonderry; 9 mijlen van Dublin.

TUBERSOKE, stad in Tunis, Noordelijk gedeelte, in het binnenland, op eenen heuvel.

TUBIG, dorp op het afhankelijk gedeelte van het Philippijnsch eil. Manilla.

TUBINENO, Rus. vlek, gouv. Jaroslaw.

TUBINGEN, Beij. ambt, Schwarzwald kreits, op 4 V. M. 25,300 inw bevattende, door den Neckar bespoeld, en de Schonbruck bedekt, met eenen vruchtbaren grond, die veel moesgroenten en boomvruchten oplevert; terwijl de inw. garenspinnerijen en weverijen hebben. 2. Hoofdstad, met een koninklijk geregtshof, kerkelijk en andere besturen, aan den Neckar, door muren en wallen omringd. Zij heeft een kasteel met vele merkwaardigheden, sterrenwacht, 4 luth. kerken, waaronder de fraaije St. George, een hospitaal, de Wurtembergsche universiteit, met 38 professoren en 750 studenten; eene ontleedkamer, ziekenhuis, heel en verloskundige school, veeärtzenijschool, seminarium voor protestantsche leeräars, eenige liefdadige gestichten, eene boekerij van 10,000 boekdeelen, muntkabinet, kabinet van naturaliën, kruidtuin, een lyceüm, vele lagere scholen en 6,850 inw. die kousenfabr. en wijnoogst hebben (Verdrag van 1514). 26. 43. L. 48. 31. N. B.

TUBINZEN, Rus. volksstam, gouv. Tomsk, aan de Jeniseï.

TUBIZE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1600 inw.

TUBNA, stadje van Algiers; 37 mijlen Z. Z. W. van Konstantina (het oude *Thubana*), met steengroeven.

TUBNEY, Eng. kerspel, gr. Berk, met 1400 inw. en fabrijken.

TUBO, Rus. riv., gouv. Tomsk.

TUBOAI, eil. tot den Zuidelijken Archipel behoorende, door COOK ontdekt, met vruchtbare, deels bebouwde heuvels, veel varkens en hoenders. De inw. zijn woest van uitzigt, doch hebben dezelfde taal als die der Sociëteits eil. 228. 22. L. 23. 25. Z. B.

TUBOEUF, Fr. vlek, dep. Eure en Loire, arr. Nogent-le-Rotrou; 1000 inw.

TUBOSERO, Rus. dorp, gouv. Olonez.

TUBUAN, riv. op het eil. Magindanao.

TUBUGANTI, Amer. riv., lands. Dariën, die O. waarts stroomt, en in de Chucunapui valt.

TUBUL, Z. Amer. riv. in Chili, die N. N. W. in de Caramqangue valt.

TUBURBO, N. Afr. stad van Tunis, N. gedeelte, aan de Mijorda, door Mooren bewoond.

TUCALUCHY, N. Amer. dorp, prov. N. Carolina, gr. Haywood.

TUCAPEL, sterkte in Chili, prov.

La Conception, op 36. 45. Z. B., aan eene riv. van dien naam, die Z. waarts in zee valt.

TUCCA, zie Thugga.

TUCCASAOKIN, tak van de Savannah, in de N. Amer. prov. Georgië.

TUCCABER, kleine N. Afr. stad van Tunis, aan de Mejerdah; 8 mijlen W. van Tunis.

TUCHAN, Fr. stadje, dep. Aube; 570 inw. 2. Chin. meer, prov. Shantong.

TUCHANTSCHEU, Chin. stad, prov. Koeitcheou.

TUCHEIM, zie Tuhen.

TUCHEL, Pruis. stadje, regdst. Mariënwerder, met 1300 inw., laken- en kousenwnverijen en koperfabr.

TUCHEN (TUCHEIM), 2 Pruis. dorpen, regdst. Maagdenburg, met 1000 inw.

TUCHOW, Galic. vlek, kreits Tarnow, aan de Biala.

TUCISKOWO, Pool. D., waiw. Kalisch.

TUCKAHOE, N. Amer. riv., prov. Maryland, gr. Tulbot.

TUCKER'S EILAND, klein eil. der Stille Zuidzee, door kapitein WILSON dus genoemd, bewoond, doch slechts 2 mijlen in den omtrek. 139. 51. L. 9. 21. N. B.

TUCKEREAH, stad van Algiers, bij de woestijn, het oude *Figava*; 35 mijlen Z. van Algiers.

TUCKERSVILLE, N. Amer. dorp, prov. Georgië, gr. Wayne.

TUCKERTON, N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Burlington.

TUCKEY, N. Amer. riv., prov. Virginië.

TUCKOA, N. Amer. waterval, prov. Georgië, gr. Franklin, welke veel hooger is dan de waterval van de Niagara.

TUCKUM, Rus. stadje, gouv. Koerland.

TUCKUSH, zeehaven van Algiers, aan de Middell. zee, met een klein eiland van dien naam.

TUCKUTU, Aziat. gebergte in Beludchistan, distr. Dshehol.

TUCLAWI, rijk in Afrika, ten Z. van Kirdofan, met de hoofdstad Tuggala.

TUCOMBIRA, Braz. riv., prov. Los Ilheos, die Z. O. waarts in zee valt.

TUCOPIA, eil. in de Stille Zuidzee, in 1606 door QUIROS ontdekt, welke hier geene ankerplaats kon vinden, doch evenwel met de inw. handelde. 184. 46. L. 12. Z. B.

TUCUBAYA, N. Amer. vlek in Mexico, W. van Mexico, met een aartsbisschoppelijk paleis.

TUCUMAN, prov. van de Vereënigde Staten van Z. Amer., voorheen intendentschap van het onderkoningrijk de la Plata, tusschen de prov. Chicas, Lipes, de landstreek Llanos-de-Manso, het land der Chacos, der Pampas, de prov. Santa-Fe de Cuyo en de Atacuma, of tusschen 22. en 23. 10. Z. B.; 370 mijlen lang en 190 breed, en met 100,000 inw. Het is ten O. door de Andes omringd, met eene regelmatige luchtstreek, die steeds warmer wordt, naar mate men zich van de genoemde bergen verwijdert. De grond is over het algemeen zeer vruchtbaar, en wordt door de Vermejo, Salado, Xuxuy, Dulce en Quarto en verscheidene meren, bespoeld. Zij brengt alle soorten van koren, vele soorten van planten en vruchten voort. De heerlijke weiden zijn met aanzienlijke kudden rundvee, muilëzels en paarden bedekt. De talrijke bosschen leveren eene aanmerkelijke hoeveelheid timmerhout, dat met het rundvee en 50,000 muilëzels, de voortbr. van uitvoer maakt. Men verzendt ook eenig katoen, wijn, tabak, cacao, cochenille, indigo en vlas. In de bosschen vindt men jaguars, de leeuw van Chili, beeren, wilde zwijnen, elanden, dassen, hazen, konijnen, lamas, de slang *boa*, ratel- en andere slangen en kruipend gedierte der heete luchtstreek. Ook zijn er verscheidene voorheen uitgegravene mijnen. Vele inwoners zijn tot het christendom bekeert. 2. T. of *San Miguel de Tucuman*, hoofdstad in voornoemde prov., in eene aangename vlakte, die veel vruchten en koren voortbrengt, maar dikwerf gebrek aan water heeft. Hier vindt men zilvermijnen, die nog niet gegraven zijn. 313. 34. L. 25. 49. Z. B. 3. Volkplanting in Mexico, prov. Mexico. 4. Riv. in de prov. Tucuman.

TUCUMANILLA, volkplanting in Mexico, prov. Tucuman; 10 mijlen van de hoofdstad.

TUCUMARE, Z. Amer. riv., die in de vlakte der Amazonen ontspringt, en in de Madera valt, tusschen de riv. Yamari Malacipe.

TUCUME, Z. Amer. riv., die in de baai van Panama valt.

TUCUPA, Z. Amer. riv. van Guiana, die N. waarts in de Paraguay valt.

TUCUPIO, Z. Amer. riv., prov. Venezuëla, die in de Portugueza valt.

TUCURAI, groote riv. van Quito, prov. Mainas, die in de Guallega valt.

TUCUROL of *Tocrur*, Afr. lands. in Sudan, door BURCKHARDT aangehaald, volgens NIEBUHR, de residentie eens sultans, met de steden Andana en Mara.

TUCURRIQUE, N. Amer. vlek, prov. Cos-

Costa-Rica.
TUCUYO, zie Tocuyo.
TUCZNO, zie Tietz.
TUD, Rus. riv., gouv. Twer.
TUDA, Fr. dorp, eil. Corsica.
TUDARGHA, Turk. vlek, prov. Natolië.
TUDDENHAM (OOST en NOORD), 2 Eng. dorpen, gr. Norfolk.
TUDDEREN, Pruis. D., regdst. Aken.
TUDDINGTON, Eng. vlek, gr. Bedford.
TUDE, tak der Fr. riv. Drôme.
TUDELA, Spaan. stad, prov. Navarre, met muren, een oud kasteel, 10 kerken, 8 kloosters, een vaderlandsch genootschap, seminarium en 7,100 inw., die laken-, zijde- en zeepfabr., potten- en pannenbakkerijen, transito handel, wijn- en oliebouw hebben. 2. Spaan. vlek, prov. Valladolid, met 2000 inw. 3. Verwoeste stad van Nieuw Granada.
TUDELEY, Eng. dorp, gr. Kent.
TUDERGA, Turk. dorp in Natolië; 11 uren N. N. O. van Eski-Shehr.
TUDERLEY, (OOST en WEST), 2 Eng. dorpen in Southampton.
TUDETWAR, Perz. vlek, prov. Taberistan.
TUDHOR, Eng. vlek, gr. Durham.
TUDHOPE FELL, Schot. gr., berg Roxburgh, aan de Eng. grenzen.
TUDOSERO, Rus. D., gouv. Olonez.
TUDRINGTON, Eng. dorp, gr. Wilt.
TUDSE, Deen. ambt, eil. Zeeland, op 4 V. M., 6,000 inw.
TUDSONG, Chin. stad in het rijk van den Bogdo-Lama. 2. Chin. stad in Boetan, aan de Omtschu.
TUDURA, O. Ind. stad, prov. Mysore, aan de W. kust van Tungura, met een bosch van timmerhout in den omtrek.
TUDY, Fr. eil., dep. Finisterre, arr. Quimper, door visschers bewoond. 2. Eng. dorp in Cornwallis.
TUEGA, Afr. stad in Sudan, rijk Bornoe.
TUELA, Spaan. riv., prov. Valladolid. 2. Zie Tua.
TUERTO, Spaan. tak der Arviga, prov. Leon.
TUERZBURG (TERTZWARA), Zevenb. vesting, stoel Cronstadt.
TUESDAY, baai aan de kust van het Vuurland, in straat Magellaan. 52.53.Z.B.
TUESHA, Afr. stad in Sudan, rijk Bornoe.
TUESLEY, Eng. buurt, gr. Surrey.
TUESSA, O. Ind. stad, prov. Berar.
TUETA of *Tweta*, Zweed. stad op een schiereil., prov. Daland.
TUETZ, zie Tietz.
TUEXAR of *Tuezar*, Spaan. stad, prov. Valencia, met 2200 inw.
TUFAN, zie Tibet.
TUFANEN, zie Sifanen.
TUFFÉ, Fr. vlek, dep. Sarte, aan de Vimet, met 1650 inw., linnenfabr. en handel in vlas en garen.
TUFFER, zie Lashku.
TUFFLEY, Eng. buurt, gr. Gloucester.
TUFLU, Turk. Aziat. dorp in Natolië, sands. Kanghri, met eenen zoutberg.
TUFO, Nap. dorp, prov. Principato Ulteriore, met 1400 inw.
TUFÖY, Afr. stad in Sudan, rijk Bornoe.
TUFTON, Eng. dorp, gr. Southampton. 2. Eng. buurt, gr. Kent. 3. Eng. buurt, gr. Suffolk.
TUFTONBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Stafford.
TUFUTSCHEU, Chin. stad, prov. Junnan.
TUGALAO, gebergte in Z. Carolina, gr. Pendleton.
TUGBY, Eng. kerspel, gr. Leicester.
TUGEKIRING, stad der Sutus, aan de Sierre Leonakust.
TUGELOO, N. Amer. riv., prov. Georgië.
TUGFORD, Eng. kerspel, gr. Salop.
TUGGALA, hoofdstad van het Afr. rijk Tuclam, ten Z. van Kirdofau.
TUGGURT, stad in Midden Afrika, in de Sahara, op den weg naar en 120 mijlen N. O. van Tombuctoe.
TUGGURTAH, groote stad van Algiers, in het Noorden, met groote dikke muren en Mahomed. inw., die vele zwarte slaven hebben.
TUGHALL of *Tuggel*, Eng. buurt, gr. Northumberland.
TUGHRALJE, zie Zermahabud.
TUGHZIGONG, Chin. stad in Ladak of Klein Thibet.
TUGUNDAK, een der Rus. Vossen eil., ten Z. van Kodjak, met 130 inw.
TUGUEGAROO, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.
TUGUEY, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.
TUHERE, Z. Amer. riv., die Z. Z. O. waarts in de riv. der Amazonen valt.
TU-HO, Chin. riv., prov. Quantong, die bij Kanton in zee valt.
TUHUNDRA, Zweed. herred, Westeras-län.
TUI, Rus. riv., gouv. Tobolsk. 2. Kleine Z. Amer. riv. van Caraccas, prov. Cumana, die in de Arui valt.
TUICHI, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Apolabamba, die in de Beni valt.
TUIFONG, Chin. vlek, prov. Kiansi.
TUIL, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, met een fraai kerkje, een veer op Bommel en 400 inw.
TUILAN, zie Tuiran.

TUIMAKOWI, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.
TUIN, Croat. vlek, Militairgrenzen.
TUIRA, Z. Amer. riv., prov. Dariën, die in de baai van Garachine valt, op 9. 18. N. B.
TUIRAN, zie Toiran.
TUK, zie Green.
TUKA, Rus. vlek, prov. Schirwan.
TULINKA, Rus. vlek., gouv. Rjäsan.
TUKANUK, N. Amer. eil, prov. Massachusetts, gr. Nantucket, onbewoond.
TUKKERVILLE, N. Amer. stad, prov. Georgië, gr. Wayne.
TUKKATA, gebergte in O. Perzië, prov. Siwi.
TUKT SOLYMAN, Afr. plaats in Aziat. Tartarije, chanschap Kokan.
TUKIETSCHEU, Chin. stad, prov. Kuansi.
TUKUINFU, Chin. stad, prov. Koeitcheou, met het bestuur over 2 steden en 9 vestingen 125. 4, L. 26. 12 N. B.
TUKU, een der Likeo eil., bij China.
TUKOUR, Afr. riv. in Abyssinië, valt in den Ganges.
TUKUM, Rus. kreits, gouv. Koerland, tusschen 39. 28. en 41. 4. L. en 6. 43. en 47. 38. N. B., waterloos, maar vlak bij de golf van Riga. 2. Hoofdstad, met een kasteel, eene kerk en 1220 inw., handel en jaarmarkten.
TUKERSTOWN, stad op de O. kust. van 't W. Ind. eil. Bermuda.
TULA, Rus. gouv. in Europa, tusschen Moskou, Rjäsan, Tambow, Orel en Kaluga, of tusschen 53. 34. en 56. 30. L. en 52. 53. en 54. 56. N. B. gelegen, en op 558¼ V. M. 1,094,000 inw. bevattende. Het heeft eene heuvelachtige, veelal eenzelvige oppervlakte, meestal met korenakkers en weiden, en weinig met bosch bedekt; terwijl het land zeker tot het best bebouwde van Rusland behoort. De voornaamste riv. zijn: de Don, de Oka, met de Upa, Plawa en Ostra; de Metscha, met het Iwanowsche kanaal en het Iwanowsche meer. De luchtstreek is gematigd, en veel zachter en gezonder dan in Moskou. De landbouw levert rogge, gerst, haver, winter- en zomertarw, spelt, Egyptische gerst, boekweit, gierst, maanzaad, rapen, mosterdzaad, erwten, linzen, hennep, vlas, veel keuken- en moesgroenten, maar van boomvruchten slechts appelen, kersen, peren en pruimen. Behalve de vijf groote bosschen is er niet veel hout. De veeteelt, zoowel als visscherij en jagt, zijn van weinig belang. Van de delfstoffen heeft men er ijzer, leem, gips, kalk- en zandsteen. De vrouwen spinnen en weven voor eigen gebruik. De mannen vervoeren goederen, hebben eenige handwerken, of gaan naar andere prov. met zingende vogels, die zij tevens kleine kunsten leeren. Groote fabrijken, behalve de groote keizerlijke geweerfabrijk, zijn er niet, echter wel branderijen, eenige hoeden- en linnenfabr, zeepziederijen, looijerijen en papiermolens. De uitvoer bestaat in: koren, brandewijn, hennep, lijn- en hennepzaad, olie, ijzerwaren, aardewerk, vee, talk, honig, was, boomvruchten, kalfsleder, enz., De invoer in: zout, ijzer, koloniale en fabrijkwaren, werkstoffen, enz. De voornaamste koopsteden zijn Tula en Bjelew. De inw. zijn allen Russen, waaronder eenige Duitschers en andere vreemdelingen wonen. Het landvolk is arm aan alle noodwendigheden en aan vele goede hoedanigheden. De adel is zeer talrijk. De regering is als in de overige prov. Het gouv. wordt in 12 kreitsen verdeeld. 2. Krefts in voornoemd gouv. tusschen 54. 39. en 55. 30. L. en 54. 2. en 54. 32. N. B., met 90,000 inw., heuvelachtig, en door de Upa en Tuliza bespoeld, matig vruchtbaar, doch zeer goed bebouwd. 3. Hoofdstad van voornoemden kreits en het gouv., zetel des gouverneurs en der andere hooge ambtenaren, aan den mond der Tuliza in de Upa, op eene onevene oppervlakte, met eenen ouden muur, kromme naauwe straten, meestal houten huizen, 28 kerken, 2 kloosters, een gymnasium, een seminarium voor priesters, een adelijk opvoedingsgesticht (*alexandrinum*), verscheidene lagere scholen, 17 armhuizen, een tucht- en werkhuis, een vondelingshuis, eenen schouwburg en verscheidene andere gebouwen van de kroon, 657 winkels en 30,000 inw., die eene keizerlijke geweerfabrijk, met verscheidene smederijen en andere werkplaatsen (waarin 4,600 werklieden bezig zijn, en die ook fijne ijzer-, staal- en galanterie-waren vervaardigen), zijn vele looijerijen, talksmelterijen, linnen, lak, blanketsel, Berlijnsch blaauw, kagchels en wollen stoffen fabr.; zeepziederijen, brouwerijen en mouterijen, eenen aanzienlijken handel en twee wel bezochte jaarmarkten hebben. Het water is slecht, daar het door looijerijen steeds bedorven wordt. 54. 41. L. 54. 12. N. B. 4. Mexic. stad, prov. Mexico. 5. Mexic. volkplanting, prov. Valladolid. 6. Riv. in China, Kalkas-Mongolië, valt in de Otchon.
TULANG, zie Palembang.
TULANG BAWONG, riv. op het O. Ind.

Ind. eil. Sumatra, land der Lampongs.

TULANZINGO, stad in Mexico, prov. Mexico, met 710 huisgezinnen, handel en steenmarkten.

TULAS, zie Mangs.

TULAU, Han. dorp, vorst. Lunenburg.

TULAVA, O. Ind. distr., prov. Malabar.

TULBAGH of *Roode Zand*, Z. Afr. distr. in Stellenbosch, bij kaap de Goede Hoop.

TULCAVERY, O. Ind. stad, prov. Malabar.

TULCZA of *Tultscha*, Turk. dorp, prov. Bulgarië, sands. Silistra.

TULCZIN, Rus. stad, gouv. Volhynië.

TULCZYN, zie Tultschin.

TULDSCHA, zie Tulcza.

TULEH, Amer. riv., prov. Nicaragua.

TULESCHITZ, Morav. dorp, kreits Znaim, aan de Jarmeritz.

TULGA, N. Afr. vlek in Algiers, prov. Constantina.

TULGONG, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

TULGOM of *Tulgung*, O. Ind. stad, prov. Aurungabad, den Mahratten behoorende. 92. 26. L. 18. 46. N. B.

TULIAN, Z. Amer. volkplanting, prov. Tucuman.

TULIBERTEN, zie Kistimers.

TULICZKOWO of *Tuliszowo*, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 1,000 inw.

TULIGOLOW, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

TULINKA, Rus. dorp, gouv. Rjäsan.

TULL, kaap der O. Ind. prov. Aurungabad.

TULLA, Ier. dorp, gr. Clare.

TULLAGAN, baai aan de W. kust van Ierland, gr. Mayo.

TULLAH, Ind. stad, prov. Aurungabad.

TULLAJA, Ind. stad, prov. Guzeratte.

TULLAMORE, Ier. stad, gr. Kings, door de riv. Tullamore in twee gedeeld.

TULLARA, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

TULLE, Fr. arr., dep. Corrèze, dat op 35¾ V. M. in 12 kantons en 118 gemeenten, 109,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voornoemd arr. en van het geheele dep., de zetel van den prefect en de departementale collegiën, eenen bisschop, kamer van koophandel, fraai stadhuis, ruime en schoone kerken, heerlijke wandelingen, in een bergachtig oord, tusschen naauwe dalen, aan de Solane, met kromme en deels schuine straten, een genootschap voor den landbouw, kleine boekerij, hospitaal en 10,000 inw., die sergie- en kantfabr., looijerijen, papiermolens, branderijen, likeurstokerijen, handel en veemarkten hebben. Ook is bij de buurt Souillac eene beroemde geweer- en wapenfabr. 19. 22. L. en 45. 16. N. B.

TÜLLEDA, Pruis. D., regdst. Erfurt.

TULLIALAN, Schot. D., gr. Perth.

TULLINAKYLL, Ier. D., gr. Down.

TÜLLINGEN, Bad. dorp, Treisamkr.

TULLINS, Fr. vlek, dep. Isère.

TULLIS CREEK, N. Amer. riv., prov. Virginia, valt in den Potomac, op 299. 44. L. 39. 33. N. B.

TULLOW, Ier. vlek, gr. Carlow.

TULLUK, Ind. stad, prov. Mysore.

TULLY, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Onondaga, met 1100 inw.

TULLYCELLA, Ier. riv., gr. Fermanagh.

TULLYHOG, Ier. dorp, gr. Tyrone.

TULLY-NESSLE, Schot. dorp, gr. Aberdeen.

TULM, eil. der Hebriden, aan de N. kust van het eil. Skye.

TULMERO, Z. Amer. vlek in Caraccas, met 8,000 inw.

TULMINO, zie Tolmein.

TULN, Oostenr. vlek, land onder de Ens, kreits boven het Weener Woud, met 3,000 inw.

TULNEE, O. Ind. stad, prov. Berar.

TULOKSA, Rus. dorp, gouv. Olonez.

TULOLA, Rus. eil. en dorp, prov. Finland, aan den mond van de Laskilä in het meer Ladago, welk hier eenen schoonen waterval vormt.

TULOUR, zie Kercolang.

TULP, Rus. vlek, gouv. Lijfland.

TULPEHOCKEN, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berks. 2. N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die in de Schuylkill valt.

TULSK, Ier. vlek, gr. Roscommon.

TULSUNY, Ind. stad, prov. Bejapoor.

TULTEPEC, volkplanting in Mexico, met 5,000 inw.

TULTILLAN, volkplanting in Mexico, met 6,500 inw.

TULTSCHA, zie Tulcza.

TULTSCHIN, Rus. stadje, gouv. Podolië, aan de Selniza en den grooten weg naar Cherson, met 1200 inw., laken- en linnenweverijen, zadelmakerijen, looijerijen en eene geweerfabr.

TULUKEN, zie Mongolië.

TULULUI, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Esmeraldas, die op 58. N. B. in de riv. Bohota valt.

TULUMBA, Aziat. stad in het rijk van Kabulistan, prov. Multan, aan de Ravey, met 10,000 inw.

TULUN, Rus. dorp, gouv. Irkutsk.

TULUNOWSK, Rus. D., gouv. Irkutsk.

TULUR, zie Salibabo.

TULWA, Rus. riv., gouv. Perm.

TULWUNDY, O. Ind. stad, prov. La-

hore; beroemd als de geboortestad van Schach BABA NANOE.

TULYA, Z. Amer. riv., prov. Chiapa.

TULYAPURA, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

TUMA, Oostenr. dorp, kreits Boven den Mannhartsberg.

TUMACO, Z. Amer. eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Quito, prov. Esmeraldas. 299. 3. L. 1. 46. N. B.

TUMAKWASCHA, woonplaats der Ossiten, in Rus. Circassië.

TUMAIN, zie Timain.

TUMASZKOI of *Tuniakskoi*, Rus. eil., gouv. Irkutsk, aan den mond der Lena.

TUMAZKAJA, mond der Lena, in de Rus. prov. Jakutsk.

TUMBA, Afr. eil., aan de Sierra Leona kust, door sommigen ook wel *William's Island* genoemd, door zandbanken bijna aan den vasten wal gehecht.

TUMBACH, zie Kirchen Tumbach.

TUMBADO, Bahama's eil. 298. 16. L. 26. 24. N. B.

TUMBALA, Z. Amer. vlek, prov. Chiapa.

TUMBAVIRO, Z. Amer. volkplanting in Quito, prov. Ibarra. o. 26. N. B.

TUMBELAN EIL., groep kleine eil. in de Ind. zee. 25. 14. L 1. N. B.

TUMBERG, Zweed. vlek, Elfborg-län.

TUMBES, vlek in Peru, intend. Cusco.

TUMBEZ, Z. Amer. vlek in Nieuw Grenada, intend. Quito, aan de Tumbez.

TUMBI, Afr. plaats in Senegambië, rijk Konkodan.

TUMBIA, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada.

TUMBINDSCHINA, bergpas in het rijk Konkodon, in Senegambië.

TUMBLING DAM, N. Amer. naam eener plaats in de riv. Delaware; 7 mijlen boven Trenton.

TUMBO, Zweed. dorp, Nyköpinglän. 2. Afr. riv. in Kafferland, valt in Lagon baai.

TUMBOS, eil. in den Nijl, in Nubië, lands. Dongola, bij Hanneeh.

TUMBRAK, Afr. dorp in Tripoli, ten O. van de Vijf rivieren.

TUMBUDDRAH, O. Ind. riv., tak der riv Krishna.

TUMBUK, Afr. plaats van Kordofan; 60 mijlen Z. W. van Sennaar.

TUMBUL, Afr. stad in het gebied van den koning van Tuclawi.

TUMBY, Eng dorp, gr. Lincoln.

TUMCURU, O. Ind. stad, prov. Mysore. 94. 58. L. 13. 15. N. B.

TÜMELKAM, zie Timelkam.

TUMEN, Chin. riv. van Korea en de Mandschurei, die in zee valt.

TUMENE, Rus. distr. van het gouv. Tobolskoi, met de hoofdstad Tumene, aan den oever der Tura, bij hare zamenloop met de Tumenka, met 6,000 inw., 9 kerken, klokkengieterijen en zeepfabr. en 118. L. 57. N. B.

TUMENKA, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

TUMIRIQUIRI, Z. Amer. berg in Caraccas, prov. Cumana.

TUMLOOK, Beng. stad, aan de riv. Roopnairan, met zoutkeeten. 105. 48. L. 22. 17. N. B.

TUMMAMAH, N. Afr. dorp in Algiers, prov. Constantina.

TUMMARAC, Afr. lands., ten Z. van Kordofan.

TUMMEL, arm der Schot. riv. Tay.

TUMMOO, stad in 't rijk der Birmannen, prov. Cassië.

TUMMUT, een der vier bondsvolken van de Dörbön Oirät, in Mongolië, die tegenwoordig onder andere stammen verstrooid zijn, en wier landen, nu de prov. Ili Urumzi, Aumi, Pidscham, Turfan, Halaschar, Kutsche en Akschee vormen. De voornaamste stad in deze landen is Hui-juam-tschin.

TUMSASSA, voorn. vestigingsplaats der Seneca Indianen, in N. Amer., bij de riv. Allegany en Cattaragus, met 100 huizen van 2 verdiepingen, en eenen zendelingspost der Kwakers.

TUMURGI, Rus. distr. der onafhankelijke Lesghiërs, gouv. Teflis.

TUMURKI, zie Demurki.

TUN, Chin. riv., prov. Tschekiang. 2. Perz. stad, prov. Kuhistan, waar veel koren en zijde geteeld wordt.

TUNA, 4 Zweed. vlekken, Upsala-, Nyköping-, Westernorrland- en Calmar-län. 2. Zweed. eil., Gefleborg-län. 3. Het grootste kerspel van Zweden, in Falu-län, met 12,000 inw., ijzer- en kopermijnen. 4. Dorp op het W. Ind. eil. Porto-Rico, distr. St. Germain, dat rijst, maïs, tabak, koffij en katoen geeft, en de havens van Aguadilla van vruchten, moesgroenten en gevogelte voorziet.

TUNABERG, Zweed. dorp, Nyköping-län, met 2,000 inw. en kopergroeven.

TUNAFORS, Zweed. fabrijkpl., Nyköping-län, met 1,000 inw.

TUNAISCHE, een der Likeo eil.

TUNAKISCHAN, een der Likeo eil.

TUNAS, zie Mongs eil.

TUNB, Perz. eil., prov. Fars, lands. Laristan.

TUNBRIDGE, Eng. vlek, gr. Kent, met 4,600 inw., fabr. van houtwerk, een collegie. Een groot uur van daar ligt Tunbridge Wells, een marktvlek, ontstaan door de huizen, die bij de daar gelegene bronnen gebouwd werden.

2. N. Amer. vlek, prov. Vermont, gr. Orange, met 2,000 inw. 3. T. *Wells*, zie No. 1.

TUNDERGARTH, Schot. dorp, gr. Dumfries, met 900 inw.

TUNDERN, zie Tondern.

TUNDSCHA, tak der Turk. riv. Maritza in Romanië, sands. Tschirmen.

TUNERIGS, hooge berg in 't N. van IJsland.

TUNGABUTO, zie Timbuctoe.

TUNGE, 2 Zweed. dorpen, Goteborg-en Elfborg-län.

TÜNGEDA, dorp in Saksen-Gotha, ambt Wangenheim.

TUNGEFIORD, zie Bukne.

TUNGENSKOI-OSTROG, Rus. dorp, gouv. Irkutsk.

TUNGQUIN, zie Tonkin.

TUNGU, hoofdstad der Chin. prov. Urumzi, in Songarië, eene vesting bij den bergtop Beck, met een garnizoen van eenen generaal der Mandschus en 5,600 man, een Chin. geregtshof, scholen, schouwburg, baden, herbergen, vele handwerkslieden en kunstenaars, en in de nabijheid steenkolengroeven.

TUNGURAGUA, Z. Amer. riv. in Peru, waaruit de Maranon ontstaat. 2. Vulkaan der Andes in Quito, bij den Chimborasso, 16,564 voeten hoog.

TUNGUSKA WERCHNAJA of *Boven Tunguska*, de grootste tak van de Jenisea in Siberië, die haar al het water van het meer Baikal toevoert, en uit de vereeniging van de Ilim en Angara voortkomt. Zij heeft 5 watervallen, Pochmelick, Pianoi, Padum, Dalgoi Werchuaja, en Sehamanskoi, en ontvangt de Nuira. Tassewa en Oleschina. 2. T. *Podkamenaja*, riv. in Siberië, die op eene hoogte, ten O. van de Jenisea ontspringt, en op 108. L. en 62. N. B. in die riv. valt.

TUNGUSKOI SWIEICHA, Rus. vlek, prov. Jakutsk.

TUNGUZEN, volksstam tot de Mandschus behoorende, welke zichzelven *Oewon* of *Boje*, en die de Chinezen *Bojan* noemen, en oorspronkelijk uit Siberië in het gouv. Irkutsk zijn, waar zij de uitgestrekte woestijnen, ten O. van de Jenisea over de Lena, tot aan den Amur en de Zuidzee bewonen, en zich verder uitgebreid hebben. Zij zijn welgemaakt, van middelbare grootte, slank, het aangezigt minder plat dan bij de Mongoien; maar met dezelfde kleine oogen en neus, zwart haar, geele huid, scherp gezigt en gehoor, en moedig. Zij hebben eene eigene taal, die zij langzaam, duidelijk en bedaard spreken; terwijl zij volkomen gehard zijn tegen de ongemakken der ruwe luchtsgesteldheid, waarin zij leven. Zij zijn goede boogschutters en gevreesde oorlogslieden, en schijnen sedert eeuwen, hunne levenswijze niet veranderd te hebben. Zij leiden het geheele jaar door een zwervend leven, en trekken onophoudelijk, met hunne geheele familie en bezetting rond; terwijl zij het voor eene groote straf houden, lang op dezelfde plaats te verblijven. Hunne voornaamste bezitting bestaat in rendieren, waarvan velen er tot twee duizend hebben, en welke zij nimmer slagten, dan wanneer zij gekwetst zijn. Zij eten geen raauw vleesch. Hunne hutten zijn gewoonlijk rond, van boven kegelvormig, met eene opening voor den rook, die uit het vuur, dat in het midden der hut ligt, opstijgt, en gewoonlijk de geheele tent vervult. Zij hebben geene bedden, maar gaan even als de apen, op de hurken in elkander zitten. De armen, die Voet-Tunguzen genoemd worworden, omdat zij weinig rendieren hebben, spannen hunne honden voor hunne 12 voeten lange sleden. Sommigen hebben geene rendieren; maar paarden, rundvee en schapen, en worden Paard-Tunguzen genoemd, terwijl zij die aan de groote rivier wonen, en van de visscherij bestaan, Visch-Tunguzen genoemd worden. De meesten belijden het Schamanismus; weinigen zijn Christenen geworden, en anderen tot den dienst van Lama overgegaan. Zij houden vrij wel hun woord, nemen slechts ééne vrouw, geven hunne dochters wel aan vrienden en vreemdelingen, voor eenige dagen, en hangen hunne dooden in staatsie kleederen in eene kist, tusschen twee boomen op. Dikwerf ontwaart men onder hen nog sporen hunner vroegere beschaving. Zij hebben verscheidene tongvallen, staan onder bijzondere opperhoofden, en eenigen doen op de grenzen van China, dienst als Kozakken. Bijzondere stammen der Tunguzen zijn: de Lamuten en Olenis, in de Mandschurei, waar zij in *Solon* heeten, worden zij in *Machan Solon* (vleeschëters), die van de jagt en *Zalotran Solon* (broodëters), die van den landbouw leven, onderscheiden, en voor de moedigste en dapperste van al de bewoners der Mandschurei gehouden worden.

TUNGUZISCHE ZEE, het Z. gedeelte van dat deel der Stille Zuidzee, hetwelk aan Aziat. Rusland grenst, en de Mandschurei mede bespoelt.

TUNGUZIE, zie Mandschurei.

TUNHEM, Zweed. kerspel, Elfborg-län.

TUNIAKSKOI, zie Tumaszkoi.

TUNIAKSPOL, Rus. eil., in den mond der Lena, laag, vochtig en zonder boomen, met veel rendieren, beeren, vossen, enz.

TUNICAS, volksstam in N. Amer., prov. Mississippi, slechts 30 man sterk.

TUNIECHODY, Boh. dorp, kreits Chrudim, met zijdeweverijen.

TUNIS, een der Barbarijsche Staten in Noord Afrika, tusschen de Middellandsche zee, Algiers en Tripoli gelegen, terwijl de zeekust zich van kaap Roux, op 27. 10. L. en 37. N. B., O. tot kaap Bon. 28. 44. L. 37. 5. N. B. en Z. O. tot aan het vruchtbare eiland Jerbi, in eene lengte van 125 mijlen uitstrekt, en eene breedte van 25 tot 72 mijlen heeft. De oppervlakte kan nagenoeg tusschen 3 en 4,000 V. M. gerekend worden, waarop vermoedelijk 4 à 5 millioenen menschen wonen. De grond is deels zeer vruchtbaar, en vereischt weinig moeite; deels moerassig. Ten Z. scheidt de Atlas, hier *Nefuza* of *Nefzawa* ook *Zeah* genoemd, van het land van Biledulgerid, en verspreidt verscheidene takken binnenlands, waarvan het Megala gebergte in kaap Bon uitloopt. Behalve de genoemde kaap Roux of Roxo, heeft men er nog kaap Negro, kaap Serrat, kaap Marabu, kaap Bon, kaap Karthago, enz. Onder de riv. zijn de voornaamste de Medsjerda, de Wad-el-Kibir, Mojerda, Mejoïda of Bagrada en vele bronnen, waarvan sommigen zout water hebben, en andere heete bronnen zijn. De luchtsgesteldheid is aan de kust zuiver en gezond; met Junij begint de hitte, welke door de zeewinden gematigd wordt; maar in Julij en Augustus komt de wind uit de woestijn, en maakt de lucht brandend heet. Dan besproeit men den grond met water en azijn, en sluit deuren en vensters. Met October vallen de eerste regens, die tot in December en half Januarij, hier den winter maken. Vorst kent men er niet. De voortbr. zijn: zilver, koper, lood, kwikzilver, uitmuntende tarw, gerst, kalabassen, boonen, hennep en vlas, granaatappels, dadels, citroenen, oranjeappelen, olijven, kweeën, druiven en zeer veel timmerhout. Zij hebben veel vee, als: runderen, schapen, beroemde vlugge paarden, muilëzels, kameelen, geiten en veel wild. De inw. zijn voornamelijk Mooren en Arabieren, en verder Turken en Joden; doch hier heerscht tusschen de Arabieren en Mooren een ingekankerde haat. De inw. zijn welgemaakt en sterk, en worden zeer oud. De geneeskunde is hier ook in eenen slechten toestand. De vrouwen zijn schoon; doch hier wordt de schoonheid alleen door dikte aangewezen. De inw. der hoofdstad worden door eenen der nieuwste reizigers, als onwetend, trotsch, listig, bedriegelijk, inhalig en ondankbaar gekenmerkt. De Arabieren, die buiten de stad wonen, worden als eerlijk, dienstvaardig, gastvrij, geschikt in den handel, maar wraakzuchtig opgegeven. De fabr. zijn van geen belang. De voornaamste zijn nog de zeepziederijen, mutsen, wollen stoffen- en lederfabr. Tunis is sedert lang'om de tulbanden beroemd. Van meer beteekenis is de handel; hier komen karavanen van Sudan, Marocco en Egypte. De uitvoer bestaat in: tarw, gerst, boonen, olijfolie, was, honig, huiden, vellen van wilde dieren, struisvederen, wol, ivoor, stofgoud, roode kappen, shawls, sennebladen, dadels, zeep, zwam, koralen en zuring. De handel in huiden en was behoort aan de regering, die dezelve aan Joden of Mooren verpachten; ook die met soda en de tonijn- en koraalvisscherij is monopolie. Voor den uitvoer van koren, olie en wol wordt zware belasting betaald. De uitvoer van Tunis bestaat in: meekrap, sennebladen, drooge vruchten, mousselinen- en katoenen stoffen, tapijten, zijde, opium, tabak, koper, glas, planken, ijzer, linnen, wollen stoffen, wijn, brandewijn, werkstoffen voor den scheepsbouw, horologiën, modewaren, suiker, koffij, lood, kwikzilver, vermillioen, sterk water, specerijen, aluin, vitriool, conchenille, verwhout, spijkers en velerlei, vooral Engelsche, fabrijkwaren. De Franschen en Engelschen betalen slechts 3, de andere volken 10 perCt. inkomende regten. In het laatste half jaar van 1822 waren er meer dan 50 schepen van verschillende volken binnengeloopen; terwijl de meeste Europische volken hier consuls hebben, en jaarlijks geschenken geven. De gevangenen worden ook hier niet als slaven behandeld. Het opperhoofd van den staat is de *bey* of *dey*, welke eigenlijk door de militaire magt hiertoe verkozen wordt, schoon ook dikwerf de zoon zich in plaats van zijnen vader weet te handhaven. Hij regeert geheel onbepaald, en de *divan* of het collegie der Turk. soldaten, uit den *aga* en eenige der oudste officieren bestaande, vergadert eigenlijk slechts voor den schijn;

terwijl de Turken, hoe langs zoo meer, uit alle posten verwijderd worden. De groote heer, schoon beschermheer van den staat, heeft ook weinig invloed. Algiers heeft soms schattingen van Tunis gevorderd. De dey resideert in het paleis *Barda*, en brengt een groot gedeelte van den dag in de regtzaal door, waar hij zoo wel armen als rijken hoort, en met eenen wenk beslist. Hij straft met den dood, de bastonade of gevangenis, welk vonnis terstond volvoerd wordt. Hij reist zelf met een leger door het land, om de belastingen in te vorderen, die in geld, vruchten of vee bestaan; terwijl zijne inkomsten nog door de uitgaande en inkomende regten, verpachting der monopoliën, en vele geschenken, een aandeel aan de prijzen der roofschepen, vermeerderd worden. Het rijk is niet in stadhouderschappen of prov. verdeeld. De zeemagt is van weinig belang, en bestaat uit eenige fregatten, schepen van 20 stukken, schebekken en felouken, benevens 30 koopvaardijschepen. De kusthandel geschiedt met kleine vaartuigen. De kern der landmagt bestaat uit 5 à 6,000 man, Turken en Renegaten; doch in geval van nood wordt de landmilitie of *sionavi* opgeroepen, en kan een leger van 30 à 40,000 man te voet en 15,000 man te paard (doch zonder orde) opleveren. De wapens bestaan in een geweer, zonder bajonet, een paar pisstolen en eenen dolk. 2. Hoofdstad op eene hoogte, aan het meer Boghaz; 12 mijlen van zee, en in een oord, dat rondom met heuvels omringd is. Ofschoon men groote kosten voor forten en vestingwerken heeft aangewend, is de stad echter niet sterk. Het kasteel *Elgospa* of *Karba* is zeer in verval; terwijl hetzelve, zoo wel als het paleis *el Barda*, van den berg bestreken kan worden. De straten zijn naauw, des winters morsig, des zomers vol stof. De huizen zijn meestal van eene verdieping, en hebben platte daken, terwijl het water van dezelve in regenbakken wordt opgevangen. De stad ontvangt het drinkwater uit eene heldere bron door eene waterleiding, die ten tijde van Karel V. gemaakt werd. De voornaamste gebouwen zijn eenige schoone onder de moskeën, het nieuwe prachtige en kostbare paleis van den dey, waaronder vele winkels, die de dey verhuurt. Er zijn verscheidene lagere scholen en 150,000 inw., waaronder 1,500 christenen en 30,000 joden, die vele wollen stoffen, vooral shawls, mutsen, leder, reukolië, borduurwerk, geweren en sabels maken, en eenen aanzienlijken handel drijven. De christenen zijn hier vrij zeker, en hebben hunne kapellen, gelijk de joden hunne synagogen. De rijke inw. en Europische consuls hebben om de stad schoone landhuizen en groote tuinen, vooral tusschen Tunis en la Marga, niet ver van kaap Carthago, waar een zeebad is; terwijl ten O. van Tunis de baden van Leef, Hamman Leef en vele gezondheidsbronnen gevonden worden. 27. 44. L. 36 48. N. B. 3. Kleine inham bij voornoemde stad, tusschen kaap Bon en kaap Farinas.

MUNTEN.

In den handel worden alleen piasters en karruben gebruikt. Een Turk. piaster is $\frac{4}{5}$ van een Spaan. of 15 à 16 stuiv. Holl. De munten zijn:

1 Mahbub	$4\frac{1}{2}$	Piaster	*f* 3 : 50.
1 Piaster	16	Karruben	» 0 : 78.
1 Karrube	$5\frac{1}{4}$	Asper	» 0 : 05.
1 Aspers	12	Burbinen	» 0 : 01.

TUNJA, stad van Nieuw Granada, prov. Santa Fé. 29. 40. 50 L. 51. 5. N. B.

TUNKA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.

TUNKABODEN, de vruchtbaarste grond in Beijeren, van Regensburg tot Osterhofen; 8 mijlen lang en 5 breed.

TUNKAS, stam van vrije Indianen, in de Z. Amer. prov. Honduras.

TUNKAT of *Toncat*, onafhankelijke Tart. stad in Azië, aan den oever der Jaxartes; 83 m. N. O. van Samarcand.

TUNKERSTOWN, zie Ephrata.

TUNKHANNOCK, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lucerne, met 2,000 inw. 2. T. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die 12 mijlen boven Wilkesbarre in den O. tak der Susquehannah valt.

TUNKIN, TUNGQUIN of *Tonkin*, zie Anam.

TUNOSCHMA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

TUNSHU of *Tunxo*, Chin. stad, prov. Petcheli.

TUNSTALL, 8 Eng. dorpen, gr. Lancaster, Durham, Kent, Norfolk, Salop, 2 in York en Suffolk.

TUNSTEAD, Eng. dorp, gr. Norfolk.

TUNTSCHENDORF, Pruis. D., regdst. Bres-

Breslau, met 1200 inw.
TUNUYAN, Z. Amer. riv. in Chili, prov. Maule, die in een meer valt.
TUNWORTH, Eng. D., Southampton.
TUNXO, zie Tunshu.
TUNZA, Turk. tak van de Marizza in Romanië.
TUORSARI, Rus. eil., gouv. Finland.
TUOS, zie Taos.
TUOTONE, kleine Z. Amer. riv. in Guiana, die in de Cuyuni valt.
TUPADL, Boh. dorp, kreits Czaslau.
TUPARRO, Z. Amer. riv. van Nieuw Grenada, prov. San Juan de los Llanos, die in den Orinoco valt.
TUPHOLME, Eng. dorp, gr. Lincoln.
TUPINAMBES of *Topinambos*, Z. Amer. volksstam in Brazilië, prov. Para, die zich voor het grootste gedeelte van de Europeanen en Brazilianen verwijderd houden.
TUPIQUAERS, volksstam in Brazilië, aan de Toccantins.
TUPOZA, Z. Amer. riv., prov. Dariën, valt in de Chucunaqui.
TUPPAU, zie Duppau.
TUPPEL, Ind. stad, prov. Delhi. 95. 16. L. 28. 25. N. B.
TUPPENDEN, Eng. dorp, gr. Kent.
TUPSLEY, Eng. vlek, gr. Hereford.
TUPTI, O. Ind. riv., die in het dorp Batoel, onder het gebergte Injardi ontspringt, door Khandesh en Guzurate stroomt, en 4 m. van Surate in zee valt.
TUPTON, Eng. vlek, gr. Derby.
TUPUNGATO, Z. Amer. berg in Chili, op 33. 24. Z. B., 20,000 voeten hoog.
TUPYERS, Z. Amer. volksstam in la Plata, aan de Uragay, die zeer dapper, en in gedurige oorlogen met de omliggende stammen zijn.
TUQUAQUE (EIL.), klein Z. Amer. eil., aan de kust van Venezuëla. 309. 16. L. en van 10. 15. tot 10. 35. N. B.
TUQUARES, riv. van Buenos-Ayres, die W. waarts in de Parana valt.
TUQUEQUE, tak der Z. Amer. Apure in Caraccas.
TUR, Hong. dorp, kom. Hewesch.
TURA, Rus. riv., gouv. Tobolsk.
TURABO, aanzienlijk moeras in Abyssinië, bij de hooge vlakte.
TURAI, vesting in Beludschistan, lands. Sind, distr. Simhra. 2. Plaats aldaar, distr. Khanduki.
TURAK, riv. in Aziat. Turkije. 2. Perz. vlek, prov. Fars. 3. Zie Poltura.
TURALINZEN, Tartaarsche volksstam in Rusland, aan de Tura, omtrent 12,000 Mahomedanen en 5,000 Christenen sterk.
TURAN, Turk. dorp, prov. Akka, waarbij men den akker aantoont, waarop de discipelen van JEZUS op zondag korenaren verzamelden, en den berg Kern el Hatti, waar JEZUS zijne uitmuntende leerredenen zoude hebben gehouden.
TURANY, Hong. vlek, kom. Thurocz.
TURATSCHAS, naam der Haraforas of Alfuresen, in de binnenlanden, en in het Noorden van Celebes.
TURATTE KAAP, stad en kleine staat op het eil. Celebes.
TURAZOWO, Rus. vlek, gouv. Wiatka.
TURBAH, O. Ind. stad, prov. Bahar. 103. 51. L. 22. 32. N. B.
TURBALI, Turk. Aziat. dorp, prov. Natolië.
TURBET, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Union.
TURBIA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Sospelo, met 800 inw., en de *Trophæa Augusti*, thans een steenhoop.
TURBIGO, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan, aan de Naviglio Grande.
TURBILLY, Fr. stad, dep. Maine en Loire.
TURBIO, Braz. riv., prov. Rio Janeiro, die in de Parana valt.
TURBO, riv. van Nieuw Granada, prov. Choco, die in den Atl. Oceaan valt.
TURBUT of *Tarbut*, Perz. stad, prov. Khorassan.
TURCAL of *Turhal*, Turk. Aziat. vlek in Natolië, distr. Siwas.
TURCANAMLY, O. Ind. stad, prov. Mysore.
TURCAZZANO, zie Trocazzano.
TURCESOWSKOI, Rus. vlek, gouv. Olonez.
TURCHAU, Saks. dorp, kreits Lausitz.
TURCHESTAN, zie Turkestan.
TURCHEIM, Fr. stad, dep. Opper Rijn. 2. Zie Turkheim.
TURCO, volkplanting in Peru, prov. Carangas. 309. 26. L. 20. 30. Z. B.
TURCOING, zie Tourcoing.
TURCOMANS, zie Truchmenen.
TURDASCHEWI en TURDO, twee Rus. riv., prov. Georgië.
TURDOS of *Turdosin*, Hong. vlek, kom. Arva.
TUREANSKA, zie Thurocz.
TUREGANO, Spaan. vlek, prov. Segovia.
TUREK, Pool. stadje, waiw. Kalisch.
TURENNE, Fr. stadje, dep. Corrèze, arr. Brive, met 1650 inw.
TURFAN, zie Klein Bucharije. 2. Het Noordelijk deel van voornoemd land, tusschen de hoogte Mussart en het vervolg van het Altai gebergte, of tusschen 89. en 103. L. en 36 40. en 44. 20. N. B. en verder aan het gebergte Siueischan, Hami, Tangut, Mustag

en Belurtag grenzende, met groote woestijnen en zandgrond, doch ook met heerlijke weiden, die echter in den zomer door de zon verzengd worden, en verdorren. Aan de bergen is eenig bouwland en slechts kleine riv. De inw. zijn Bucharen (die allen gezeten zijn), Mongolen, Derbeten en andere Oeloten, welke met hunne kudden, in den winter de woestijnen, en in den zomer de Alpen afweiden. Het is onder verschillende opperhoofden verdeeld, die den keizer van China voor hun gemeenschappelijk opperhoofd erkennen, en in hunne steden Chinesche bezetting hebben. 3. Khanschap in voornoemd land, het Oostelijkste van allen, en het land om het meer Lop Nor, dat de Chinezen Hubnor noemen, en waarin zij gelooven dat de Hoangho ontspringt. Het land is niet aangenaam, zeer heet, des winters zeer koud, de grond zandig en de inw. arm. Op sommige plaatsen word koren gebouwd; ook teelt men er meloenen, druiven, vooral goede katoen en vele soorten van erwten. Bij de bergen heeft men dikwerf winden, die schadelijk voor het vee zijn. De inw., meestal Bucharen, worden op 30,000 familiën en 1000 huisgezinnen Tartaren berekend. De laatste bestaan bijna alleen van de visscherij en het linnenweven. Zij mogen geen vleesch gebruiken. 4. Hoofdstad van het chanschap, 90 mijlen van Hami, de zetel van den chan, in eene vlakte, tusschen bergen, met eene goede luchtsgesteldheid, doch zelden regen. Het is eene belangrijke pleisterplaats voor de karavanen van Yarkand naar China. Om dezelve wordt veel koren en schoone boomvruchten geteeld. Hierbij is de hooge berg Lingkhan, waar men wil dat vele martelaars en wel 100,000 heiligen zouden begraven zijn, tot wier eer hier een tempel, en op den top eene steenen pagode, met 5 beelden van Fo is opgerigt. Waarschijnlijk is hier het vaderland van de oude Unghur of Enghur.

TURGAI, Aziat. riv., in de woestijn der Kirgizen.

TURGAH, O. Ind. stad, prov. Bahar.

TURGAN, zie Thurgheim.

TURGH, riv. van Wallis, gr. Caermarthen, die in de Cothey valt.

TURGAN, Rus. riv. en vlek, gouv. Saratow.

TÜRGYE en TURJE, 2 Hong. dorpen, kom. Szalad.

TURHAL, zie Turcal.

TURIA, Turk. tak der riv. Sprecza, lands. Bosnië. 2. Zie Guadalaviar.

TURJK, Hong. dorp, kom. Liptau.

TURIAMO, baai aan de N. kust van Z. Amer., prov. Caraccas; 3 mijlen O. van Porto Cabello.

TURIBASA, kleine riv. van Brazilië, prov. Para, die tusschen Turirana en Gururilda in zee valt.

TURIBUNE, groote Z. Amer. riv. van Quito, prov. Mainas.

TURIENZE, Spaan. distr., prov. Leon.

TURIN, Sard. prov. in Piëmont, midden in het land, en op ruim 45½ V. M. 309,650 inw. bevattende, met voorbergen der Cottische Alpen, waaronder de Rochemelon de hoogste is, en verder met heuvels, kleine dalen en vlakten, en eenen bijzonderen vruchtbaren grond, die door den Po, met de Meleore, Bonna, Clusone, Cisola, Dora-Riparia, Stura, Orca en Dora-Baltea bespoeld wordt. Er is ook eene gezondheidsbron. Men vindt er goede bosschen, en in de bergen ijzer, vitriool, marmer en kalk; verder goede weiden, en op de velden tarw, maïs, gerst, boonen, alle soorten van tuinvruchten, schoone boomvruchten, wijn, weed en veel zijde. De veeteelt is er zeer aanzienlijk; echter zijn de schoone paarden, die men hier fokte, onder de Fransche overheersching geheel uitgestorven. De fabrijken zijn hier de beste in geheel Piëmont, vooral in de hoofdstad. Zij leveren zijde, wol, katoen, linnen, hoeden, vermicelli, chocolaad, likeuren, brandewijn, papier, porselein, aardewerk, glas en waren in marmer en hout. De handel is zeer aanzienlijk. 2. T. of *Torino*, de hoofdstad van voornoemde prov., geheel Piëmont en het gansche rijk van Sardinië, de zetel des konings en van alle hooge ambtenaren en geregtshoven, alsmede van eenen aartsbisschop, aan den voet van eenen heuvel, tusschen den Po en de Dora-Riparia. Zij is met 50 bolwerken, breede grachten en vele buitenwerken omringd, heeft eene citadel, die voor eene der sterkste van Europa wordt gehouden, met mijnen en contramijnen, en eene eigene kerk; de versterkte voorstad *Borgo del Pallone*, 4 poorten, regelmatige plaatsen, waaronder de *Piazzo di St. Carolo*, de *Piazzo Karlina*, *Reale*, *della Frutta*, enz. Verder zijn merkwaardig het koninklijk paleis, met de marmeren zuil van VICTOR AMADEUS I, schoone schilderijen en de archiven, waaronder de beroemde tafel der *Isis*, het oude paleis, dat van *Aosta*, *Canignan* en wel 30 anderen; het collegie *di Nobili*, het gebouw van

den senaat, het raadhuis, het tuighuis, met eene uitmuntende wapenzaal, 43 kerken, waaronder vooral de gothische domkerk, de *Basiliea*, *Lorenzo* en andere, 67 kapellen, 25 kloosters, 5 hospitalen, waarvan *della Carita* 2500 personen ontvangt, een vondelingen- en krankzinnigen huis, voorheen werkhuis, tuchthuis, armenscholen en andere liefdadige inrigtingen, die allen onder één bestuur staan. Er is eene voorname en oude hoogeschool, in een schoon gebouw, met 24 professoren en eene boekerij van 60,000 boekdeelen, een museüm, een naturaliën- en munten kabinet, eene akademie der wetenschappen, letterkunde en schoone kunsten, met eene boekerij, museüm en sterrewacht; een genootschap voor den landbouw, veeärtsenijschool, muzijkschool, instituut voor handwerken, verscheidene collegiën of gymnasiën, een seminarium voor priesters, militaire school, verscheidene opvoedings gestichten en scholen, 5,500 huizen en 90,000 inw., die fabrijken van zijden stoffen, fluweel, laken, leder, modewaren, likeuren en reukwater, chocolaad, vermicelli, tabak, aardewerk, marmer, hout- en wassen waren hebben. Ook is er eene geschutgieterij en een papiermolen. Hier wordt het beste brood van Piëmont gebakken. De handel is voor het binnenland niet onbelangrijk; doch in het groot geschiedt er weinig; hij wordt door eene kamer van koophandel en een komitaat bevorderd. Voor uitspanning zijn hier 4 schouwburgen, het *carneval corso*, de koninklijke tuinen, het *rondeau*, het *glacis* der citadelle en de wallen, als heerlijke wandelingen. De militairen hebben prachtige kazernen. In den omtrek heeft men de *Opera Mazzolina*, een werkhuis voor 120 meisjes, *Superga*, eene prachtige kerk op eenen berg, met de graven der koningen van Sardinië, die echter onder de pauzen zeer verwoest zijn, en verder verscheidene koninklijke lust- en jagt sloten. Geboorteplaats van GROVEA, GRAVINA, enz. 25. 15. L. 45. 4. N. B. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York., gr. Lewis, met 860 inw.

TURINGE, Zweed. vlek, Stokholmlän, met 3,000 inw.

TURINGAN, kleine staat op 't eil. Celebes, rijk Bony.

TURINGEN, zie Thuringen.

TURINO, riv. op 't W. Ind. eil. Cuba.

TURINSK, Rus. stad en kreits, gouv. Tobolsk, tusschen 80. 32. en 85. 10. L. en 57. 30. en 61. 12. N. B., heuvelachtig, door de Tura, Niza, Tawda en Palim bespoeld, gedeeltelijk reeds in de bevrozene luchtstreek, echter nog met eenigen landbouw in het Zuiden, doch ten N. woest. Slechts hier en daar met een dorp, met veeteelt, jagt en handel in pelterijen. 2 Hoofdstad aan de Tura, met 17 kerken, eene moskee, met 6,000 inw., jaarmarkten en handel in pelterijen. 81. 25. L. 57. 56. N. B.

TURINSKAJA, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

TURINSKOI, zie Turinsk.

TURIS, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2000 inw.

TURIVACARAY, O. Ind. stad van den rajah van Mysore, met 700 huizen.

TURIRANA, Braz. riv., prov. Para, die tusschen de prov. Para en Maranhon in zee valt.

TURKA, Galicisch vlek, kreits Sambor. 2. Rus. riv., gouv. Irkutsk, die in het meer Baikal valt.

TURKAL, Turk. stad in Klein Azië, (het oude *Sebastopolis*); 8 mijlen N. W. van Tokat.

TURKAN, Perz. bergpas naar Schiras, prov. Fars.

TURK DEAN, Eng. D., gr. Gloucester.

TURKE, bronnen in de Afr. woestijn van Sahra, lands. Borga.

TURKECHERI, Turk. vlek, landsch. Romanië, sands. Egribos.

TURKEN, Tartaarsche volksstam, oorspronkelijk aan de Kaspische zee, en in het hooge land van Azië, en thans het heerschende volk in het uitgebreide Turksche rijk, schoon op verre na niet het grootste gedeelte de inw. van hetzelve uitmakende. Zij zijn bijzonder wel gemaakt, met een verheven voorhoofd, zwarte, vurige, en ver van elkander staande oogen, eenen langen, fraai gekromden neus, frissche kleur, groot van gestalte, en vertoonen met een woord, door de juiste overeenkomst der ledematen, het ideaal der Grieksche gedaante. Zij hebben eenen langzamen deftigen gang; terwijl hun kleed in groote breede vouwen van de schouders afhangt, de veelkleurige tulband het hoofd versiert, en hij op de borst eenen dolk, aan de zijde een zwaard draagt. Alles wat hij doet, geschiedt met eene zekere deftigheid. Hij spreekt zeer langzaam, met nadruk en hard; zelden ziet men hem lagchen, naauwelijks zijnen baard strijken. Hij heeft weinige behoeften, is matig in eten en drinken, en heeft dus weinige ziekten; maar hij is sterk, gezet op pracht in zijne kleederen, wapens en paarden. Hij is trotsch en dapper, maar slaafachtig, traag, dweepziek

ziek en heerschzuchtig, gastvrij en echter weinig mededeelzaam, eigenzinnig en met zichzelven en zijnen toestand ingenomen, en echter veel meer dan eenig ander volk, tot oproer en muiterij geneigd. Hij is bijgeloovig, onwetend, geldgierig, kruipend, en tevens geestig, grootmoedig en trotsch. Den weerloozen behandelt hij wreedaardig; den vreemden held met achting, en in het algemeen is hij een middelding, tusschen den wilden en beschaafden mensch. Slechts de uiterste korst, regt te stellen, is bij hem afgenomen. Zijne zeden zijn een mengelmoes van trotschheid en laagheid, van moed en gevoelloosheid; niets is bij hem ontwikkeld. Eene zijner zwakste zijden, is de veelwijverij; deze verwoest alle huisselijk geluk, en vernedert de vrouwen tot bloote werktuigen. De bedienden en bijwijven worden in de landen bij den Kaukazus en uit Afrika gehaald. De gewone taal is de Turksche; die van het hof is de geleerde, en der geestelijkheid de Arabische. De Turken in Barbarije, Egypte en aan de kust van Abyssinië, zijn meestal soldaten of regeringspersonen, die aan hunne eigene zeden getrouw gebleven zijn, en veelal van de meer Westelijk wonende, afwijken. Zij zitten, eten en slapen op den grond, hebben weinig tafelgereedschappen, en gebruiken de hand in plaats van messen of vorken. Water en heete koffij, zonder suiker, is hun drank. Hunne kleeding is wijd. Zij scheren het hoofd, en laten den baard groeijen. Zij schrijven van de regter- naar de linkerzijde, klimmen van de regterzijde op, en wijken in toom, zadel, sporen en de wijze van te paard te zitten, geheel van ons af. De vrouwen zijn van alle gezelschappen uitgesloten. Zij hebben geene schouwburgen, bals of bijzondere gezelschappen, maar brengen hunnen tijd met tabak rooken, slapen of in de koffijhuizen door. Wij laten de vreemdelingen voorafgaan; zij doen het tegendeel; wij ontblooten het hoofd; zij de voeten; bij ons kussen sommigen de handen van eenen anderen; zij hunne eigene. Verder komen zij met de andere zeer overeën, en zijn even onverschillig, en geven zich ook met een » *God is groot*" aan het noodlot over.

TURKENY, riv. in N. Amer. prov. Virginia, gr. Pennsylvanië.

TURKET, een der kleine W. Ind. Bermuda's eil.

TURKEY, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Essex. 2. Riv. van Louisiana, die in den Mississippi valt. 3. Kleine N. Amer. riv., die in de Ohio valt. 4. *Creek* T., N. Amer. riv., prov. Z. Carolina, die in de Reedy river valt.

TURKEY-FOOT, N. Amer. dorp, prov. Pennsylvanië, gr. Somerset; 1,000 inw.

TURKEY HILL, dorp der N. Amer. Rep., prov. Illinois, gr. Clair; 1150 inw.

TURKEY ISLAND, eil. bij Opper Canada, in de straat Détroit.

TURKEY-POINT, kaap der N. Amer. Rep., aan de kust van Maryland, en aan den mond der Susquehannah.

TURKEY-SIR, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

TURKEYTOWN, N. Amer. dorp, prov. Alabama, gebied der Indianen.

TURKHANOWO, Rus. stad, gouv. Simbirsk.

TURKHEIM, Wurt. dorp, Donaukreits. 2. Zie Durkheim en Turckheim.

TURKI, O. Ind. stad, prov. N. Baher.

TURKIN, tak van den Missouri, in N. Amer.

TURKX, tak van de Merrimack, in de N. Amer. prov. New Hampshire.

TURKIJE of het *Osmannischerijk*, ook wel dat van den Grooten Heer, de *Verheven Porte* genoemd, een zeer uitgebreid rijk, dat zich in drie werelddeelen uitstrekt, en op 42,280 V. M., naar de waarschijnlijkste berekening, en zonder de Barbarijsche staten te rekenen, 24 millioenen inw. bevat. Het wordt in Eur., Aziat. en Afr. Turkijë onderscheiden. Wij zullen elk dezer deelen afzonderlijk beschrijven.

TURKIJE (EUROPISCH), slechts het vierde gedeelte van het geheele rijk, uit vast land en vele eilanden bestaande, en tusschen Oostenrijk, Rusland, de Zwarte zee, den Bosphorus, de zee van Marmora, de straat der Dardanellen, de Egeïsche, Middell., Jonische- en Adriat. zeeën, of tusschen 33. 32. en 46. 48. L. en 34 47. en 48. 18. N. B. gelegen, en op 8,440 V. M. 11,000,000 inw. bevattende. De grensliniën zijn: de Donau, Pruth, het Karpatisch gebergte, de Unna, de Donausche Alpen en eenige zeeën. Het is een groot schiereiland in de heerlijksche luchtstreek gelegen, en waarschijnlijk voorheen nader met Azië vereenigd geweest; terwijl waarschijnlijk de geheele Egeïsche zee een vast land was. Het binnenland heeft vele hooge bergen, die echter geen altijddurende sneeuw dragen, en door groote en kleine dalen en eenige kleine vlakten, waaronder die van Thessalië, de velden van Philippi, van Platea,

Pel-

Peltea, enz. worden afgewisseld. De grond is zeer verschillende; bij de bergen steenachtig, elders zeer vruchtbaar, en hier en daar moerassig. Verscheidene riv. zijn uitgedroogd, en de grond is veelal verwaarloosd. De bergen zijn nog weinig bekend en bezocht. De voornaamste zijn: het Balkan gebergte met het Strandschea, Tekindagh; het Macedonisch gebergte; de Helleuische Alpen, het Serrisch gebergte en verschillende andere takken. Verder de Dinarische Alpen, het Karpatisch gebergte, het Cyprisch gebergte en andere. De Middellandsche zee bespoelt het land onder verschillende benamingen, als de Middellandsche zee bij het eiland Cyprus, met kleine golven, als: de Egeïsche zee of de Archipel, met vele eil. en klippen; de Dardanellen, de golven van Paxos, van Enos, van Kontessa, van Istiller, die van Judschir, Korfusi en Kassandra; die van Salonica, van Golo, Isdin, Talanda, Negropont of Egribos, Egina en die van Anaboli; de zee van Marmora, met den Bosphorus, de golf van Bujukdere en andere; de Zwarte zee, met de zee van Azof, de golf van Burgos en de haven van Varna; de Jonische zee met de golven van Kolokythea, Koron, Baliabadra of Patros, van Ainabachti of Lepanto, en die van Narda; eindelijk de Adriatische zee, met de golven van Arlona, Duradsch en Drin. De riv. zijn: de Donau, die hier hare zeven monden heeft, (zie dat art), met de Aluta of Alt, de Dubrowitza, de Jalonitza, de Groote Sereth, de Pruth, de Save, de Morava en vele kleinere; de Maritza met de Stansmak, de Usundscha, de Arda, de Ruska, Tundscha en Erkene; de Karasu, de Stromza of Strymon, de Vardar, de Salambria of Kostum, de Aspre, de Drin en vele kleinere, als: de Planitza, Yri, en Ryfo. Op Cyprus de Geosiro, Aposilemi en Zucuro. Kanalen kent men er niet; maar er zijn vele meren, waarvan het Dorohoe, Ramun, Orfau, Jaidschiler, Reschik, Topolja, Bojana, enz. de voornaamste zijn. Ook is het land rijk aan gezondheidsbronnen, vooral in Dalmatië, Bosnië, Gallipoli, enz. De luchtsgesteldheid is zeer zacht, en de zoogenoemde winter van weinig belang. In het Z. vooral is de lucht warm en aangenaam, en slechts op de bergen ziet men sneeuw. Alle planten gedijen er; doch de drukkende hitte in den zomer veroorzaakt nu en dan aardbevingen, en vooral is de pest eene der grootste onaangenaamheden des lands, dat anders zeer gezond zijn zou. De voortbr. zijn: uit het rijk der dieren, onderscheidene rassen van paarden, kameelen, ezels en muilëzels; schoon rundvee, buffels, vele soorten van schapen, geiten, varkens, wild, als: herten, reeën, wilde zwijnen, hazen, konijnen, gazellen, wilde geiten, wilde ossen; maar ook beeren, wolven, lynxen, vossen, tam en wild gevogelte. Op de eil., zeehonden en dolfijnen, en zeer veel visch, oesters, mosselen, ook paarlmosselen, zijdewormen, spaansche vliegen, slangen, hagedissen, sprinkhanen, enz. Uit het plantenrijk: vele soorten van koren, vooral tarw, gerst, maïs, rijst, gierst, peulvruchten, tuinvruchten (vooral uitmuntende meloenen), vlas en hennep; de beste katoen en tabak in Europa; olijven, rozijnen, krenthen, meekrap, soda, gummi tragant, maanzaad, vlasdotten, wijn, boomvruchten, als: appelen, peeren, kersen, pruimen, kweeën, kastanjes, perziken, abrikozen, noten en vele fijne vruchten, en onderscheiden soorten van hout en welriekende en geneeskrachtige kruiden. Uit het rijk der delfstoffen, eenen grooten rijkdom; doch er wordt slechts eene weinig beteekenende hoeveelheid zilver, koper, ijzer en loodgegraven. Ook graaft men er het beste zout, zwavel, leemäarde, slijpsteen en asbest, vollers- en verwäarde, steenkolen, aardpik, enz. De meeste inw. wonen in de steden, waarin zij uit vrees voor moord en roof te zamen geschuild hebben, en waarvan sommigen zeer aanzienlijk zijn. De inw. bestaan uit Turken, Tartaren, Abadiotten (eene Arabische stam), Armeniërs, Joden, Zigeuners of Heidenen en oorspronkelijke inw., waartoe de Grieken, Slavoniërs Arnauten of Alabanezen en Walachiërs, gerekend worden. Verder zijn er vele Duitschers, Franschen, Italianen, Engelsche en andere Europische volken, die allen Franken genoemd worden. De heerschende godsdienst is de Mahomedaansche, en verder de Grieksche, Armenische, Joodsche en Heidensche godsdiensten. Er is geen eigenlijke adel; de nakomelingen van Mahomed en twee bestuurders, Ibrahim, Khan, Oglu en Achmed Kiuprili hebben eenige voorregten. De landbouw is in dit zoo vruchtbaar land op den laagsten trap. Overheersching en geweld verdooven allen moed en vlijt; te meer daar niemand van zijne persoon of de vruchten van zijnen arbeid zeker

is

is; en echter levert de weinige bebouwing nog te veel op voor de behoefte; Eveneens is het met de boomkweekerij. Ook de wijnoogst, schoon den Mahomedaan de wijn verboden is, is van belang bij Grieken, Slavoniërs, en bijzonder in Walachië en Moldavië, terwijl de olijven-, vlas-, hennep-, katoen-, tabaks- en meekrapteelt, zoo wel als het boschwezen zeer aanzienlijk is. De veeteelt, vooral de paarden- en rundveefokkerij, is eenvoorname tak van bestaan; maar de visscherij wordt zeer verwaarloosd. Ook heeft men er bijen- en zijdeteelt, eenige mijnwerken en fabr. (de laatste echter nog op eenen lagen trap); slechts in de grootste steden vindt men de voornaamste handwerken. Behalve de Turken, maken vele inw. de meeste hunner benoodigdheden zelf. Mode kennen zij niet, en hunne voornaamste pracht bestaat in paardentuigen, geweren, rijke stoffen, juweelen en vrouwen versiersels. In de huizen hebben zij geen opschik; de Grieken en anderen durven die niet vertoonen. De voornaamste fabrijken zijn looijerijen (vooral in marokkijn) verwerijen (bijzonder in het Turksch rood), katoen-, wollenstoffen- en zijdeweverijen, staal-, ijzeren koperwarenfabr. Verder zijn er tabaks-, zeildoek-, aardewerkfabr., zeepziederijen en glasblazerijen. De binnenlandsche handel is bijna geheel in handen der Armeniërs, en van weinig belang. De buitenlandsche is daarentegen van te meer belang; echter ook alleen door de Grieken en Armeniërs uitgevoerd; dewijl de Turken het beneden zich rekenen anderen volken hunne waren toe te voeren; terwijl Franschen, Engelschen, Nederlanders, Oostenrijkers en Russen hun menigvuldige waren afstaan. De voornaamste artikelen van uitvoer zijn: katoen, zijde, wol, tabak, krenten, rozijnen, wijn, paarden, rundvee, varkens, huiden, vellen, leder, kermes, lijnzaad, hazenvellen, kaas, koren en Turksch garen. Die van invoer zijn: lakens, mutsen, werkstoffen, pelterijen, glas, metalen waren, vooral horologiën, apothekers- en galanteriewaren, blanketsel, papier, schrijnwerkers waren, koralen, bier, rum, keizerdaalders, diamanten, Neurenburger waren en speelgoed; alsmede slaven en slavinnen uit Georgië, en de landen aan den Kaukazus. De handel der Europeanen naar de Turksche havens der Middellandsche zee, wordt gewoonlijk de handel op de Levant genoemd. De belangrijkste handel wordt met Oostenrijk, en wel gedeeltelijk ook te land over Semlin en Kostainicza, gedreven. Ook die met Azië en Afrika is van veel belang. De voornaamste koopsteden zijn: Konstantinopel, Salonica, Enos, Gallipoli, Varna en Salatz. De handel is door geene bepalingen gebonden. Alleen wordt, zoo lang de hoofdstad niet behoorlijk geproviandeerd is, de uitvoer van koren verboden. Door onderscheidene verdragen met andere volken, bijzonder met Rusland, wordt de handel zeer bevorderd. Het spreekt bijna van zelf, dat kunsten en wetenschappen in een rijk van volstrekte willekeur kwijnen: wat men er nog vindt is van Arabischen oorsprong. Er zijn echter eenige dichters. Schilder- en beeldhouwkunst, zijn door het verbod van Mahomed, om menschen of eenig levend schepsel af te beelden, verboden; ook de bouwkunde is voor hen geene behoefte. Voor de muzijk hebben zij eenige achting; doch die is bij hen meer geschikt, om het gehoor te verdooven, dan om het hart te roeren. In de overige wetenschappen zijn de Turken leerlingen der Arabieren, welker taal die van het hof, de kerk en de geleerden is. Zedekunde, regeringskunst, wetgeving en godsdienst, leert de Turk uit den koran; echter houdt hij veel van zedekundige schriften, en verder beoefent hij natuur-, wis-, sterre- en heelkunde, schoon alle deze wetenschappen hier op eenen langen trap staan. De wiskunde is slechts rekenen, de sterrekunde, astrologie en de geneeskunde, nog die der Arabieren, zoo dat men in alle groote steden Grieken en Joden als voorname artsen vindt. Men telt in de taal der Turken ongeveer 30,000 boeken. Ook onder de overige bewoners van Turkije is weinig zucht voor wetenschap schoon de dichtkunde de Grieken, bij wie zij eens zulk een goed onthaal vond, nog niet verlaten heeft. Drukkerijen en boekwinkels zijn zeer zeldzaam. De inrigtingen van onderwijs zijn hoogere en lagere; in de laatste, *mektebs* genoemd, wordt slechts lezen, rekenen, den koran en haat tegen de Christenen onderwezen. De hoogere, *Midresses*, zijn in 10 klassen verdeeld, voor grammatica, syntaxis, zedekunde, allegorie, theologie, philosophie, regtsgeleerdheid, den koran en overleveringen, welke elk eenen bijzonderen onderwijzer hebben. Bij sommigen zijn ook heelkundige inrigtingen; doch deze staan meestal ledig. In de hoofdstad is eene

mathematische school en eene voor de zeevaartkunde, alsmede eene sterrekundige akademie, die echter kwijnt. De Grieken, Slavoniërs en Tartaren, hebben hunne eigene scholen. Er zijn in dit gedeelte des lands slechts twee geleerde genootschappen, een voor de dichtkunde te Konstantinopel, en een geleerd genootschap te Bucharest; en, behalve eenige bibliotheken, waaronder die van het serail, de voornaamste is, zijn er geene kunst- of andere verzamelingen. Veelal geloofde men, dat er in dit rijk volstrekt geen regel voor den vorst bestond; echter heeft men nu gezien, dat verschillende sultans wetten gegeven hebben, die door geenen hunner opvolgers worden overtreden. Verder echter is de regering geheel onbepaald; de sultan heeft de hoogste wereldlijke en geestelijke magt, en heerscht volstrekt willekeurig over het goed en bloed van al zijne onderdanen. Hij wordt veel minder door de wetten, dan door de oude gebruiken des lands bepaald; gelijk ook de harem en de grooten, die van de vrouwen afhangen, door kabalen, intrigues, enz., veel invloed hebben. De opvolging is erfelijk; doch soms verkiest het volk den vorst, die hun het meest bevalt. De inwijding tot de regering geschiedt niet door krooning, maar door het ophangen van het zwaard van Mahomed. Hij doet geenen eed, dan om den godsdienst te handhaven. Des winters heeft de sultan zijn verblijf in het serail te Konstantinopel, en des zomers in het serail aan de zee, of in de zomerpaleizen. Hij laat zich niet dan bij groote feesten of bij bijzondere gevallen, enz. zien. Hij bepaalt zelf zijne inkomsten. Hij heeft geene eigenlijke gemalin, maar eenen talrijken harem, meest uit Circassische en Georgische slavinnen bastaande, waaruit hij dan zijne 7 vrouwen, *kadin*, kiest. Die van deze het eerst eenen zoon krijgt, heet geliefdste des sultans *Chasseki Sultana*; de overige bijwijven heeten *Odaliken*. Zij, die slechts prinsessen ter wereld gebragt hebben, kunnen na den dood des sultans uit het serail gaan, en zelfs weder trouwen; doch de moeders der prinsen, gaan alsdan naar het *Eski serail*, een afgezonderd paleis. De *Sultana Valida*, of moeder des sultans, heeft niet alleen wel een half millioen inkomsten, maar ook eenen grooten invloed op den harem. Zonder hare toestemming, nadert de sultan geene zijner bijwijven. Elke *Sultana Chasseki* heeft zak- of pantoffelgeld; dat op 25,000 piasters geschat wordt. De erfgenaam van den troon wordt zeer zorgvuldig bewaard en als gevangen gehouden. Hij leest den koran en de jaarboeken des rijks, waarin zijne geheele opvoeding bestaat, zoodat hij, zoowel naar ligchaam als naar geest, zeer verwaarloosd wordt. Volgens de wet van MAHOMED, moet elke vorst een handwerk leeren. Voorheen werden de prinsen, die niet tot den troon geroepen werden, allen gedood; thans worden zij slechts zeer zorgvuldig bewaakt. De prinsessen hebben eenige meerdere vrijheid, en worden reeds in de wieg aan stadhouders en andere grooten des rijks uitgehuwelijkt; de zonen uit deze huwelijken worden allen gedood. De Turken hebben vele voorregten; de oerige bewoners betalen hunne schattingen, en zijn aan vele onderdrukkingen onderhevig. (Zie art. *Grieken*). De sultan voert eenen grootschen titel; zoo ook de groot-visier. De hofstoet is zeer groot en geen Europisch hof, heeft meer pracht en meer ceremoniëel in rangen, étiquettes, kleeding, festiviteiten, enz. Den sultan worden 7, den grootvisier 5, den visiers 3, den beglerbegs 2 en den beys een paardenstaart voorgedragen. De eigenschappen der souvereiniteit, zijn: de keizerlijke tent, de galerij in de moskeën, de troon, het keizerlijk zegel, de geborduurde gallons der kleeding, de munt- en het gebed in zijnen naam in al de moskeën. De grootste feesten zijn: de beide feesten van den *bairam*, het groote jaarlijksche gala, de geboorte van den profeet en het bezoek van zijne reliquiën. Aan het hoofd van den hofstoet, staat de *Kapu Agassi*, de *Aga der Porte* of de eigenlijke opperhofmeester, welke 7 *odas* of mindere ambtenaren, die weder hunne mindere hebben, onder zich heeft, die voor de schatten, kleinöodiën, kleeding, enz. zorgen. Verder degenen, die over de keuken, stallen, tuinen, jagt, genezing, kamerdienaars, lijfwachten, enz. gesteld zijn; de stommen, gesnedenen, vertrouwden, muzikanten, waaromtrent wij onmogelijk in bijzonderheden kunnen treden. Er is eene ridderorde in 3 klassen; de hooge ambtenaren en collegiën zijn: de groot visier, die aan het hoofd van alle militaire, staatkundige en financiële zaken staat. Deze is overal het zigtbare beeld van den zich meestal schuilhoudenden sultan, en heeft even als deze, willekeurige magt over leven en dood; doch ook voor hem ligt al spoedig de koord gereed. Verder de hooge porte; uit 3 mi-

ministers en 6 secretarissen bestaande, die altijd in het paleis van den groot-visier resideren, en zijne bevelen ontvangen. De ministers zijn: de *kiaja-beg*, of minister van binnenlandsche zaken, de *reis effendi* of minister van buitenlandsche zaken, en de *tschjausch baschi* of rijks-maarschalk en minister der uitvoerende magt. Verder de *defterdar kapussi*, of *porte* van den *defterdar*, aan welker hoofd, de minister van financiën staat, en welke uit 27 kamers bestaat, en vele mindere beambten heeft. Eindelijk de *divan* of rijksraad, die eigenlijk de staatsraad zijn moest; doch weinig meer dan eene bloote vertooning voor vreemde gezanten is, en die in het serail, in de onzigtbare tegenwoordigheid van den sultan, door den groot-visier vertegenwoordigd, met groote pracht gehouden wordt. Het geheele Turksche rijk wordt in 25 *ejalets* of prov. verdeeld, die weder in sandschakatten of distr. gesplitst worden, welke elk weder een bepaald getal van *siamets*, *timars* en *mosselemimiks* bevatten. Aan het hoofd der prov. moest een *beglerbeg* of pacha van 3 paardenstaarten staan; doch deze plaatsen worden nimmer bezet, en gewoonlijk dragen de pachas van Romanië, Natolië en Damaskus, slechts den titel van beglerbeg, gelijk buiten dezen, slechts de *kapudan pacha* het regt heeft, om 3 paardenstaarten voor zich te toen dragen. De stadhouders der sandschakatten, moesten *sandschakbegs* heeten, en slechts éénen paardenstaart hebben; maar reeds sedert lang hebben velen den titel van pacha, en eenen tweeden paardenstaart verkregen. Echter is bij zeer weinigen in Azië de waardigheid erfelijk. Verder zijn zij zeer onafhankelijk, en in geval van oorlog, heeft bij de troepen, de beglerbeg den voorrang boven de andere pachas. Zij heerschen onbepaald, en weten zich door allerlei verdrukkingen te verrijken; echter wordt hunne magt door *ayams*, die voor de zekerheid en het vermogen der bijzondere personen waken moeten, in toom gehouden. Ook de gilden dienen hiertoe, en zoo de klagten der inw. aan het hof komen, dan ligt veelal de koord gereed; hoewel slimme pachas dit weten te ontwijken, of openlijk tegen den sultan opstaan. De sandschakbegs hebben verschillende namen. Elke pacha heeft eenen bijzonderen hofstoet; Moldavië en Walachië, hebben leenroerige vorsten. De wetten en het regt worden allen in den koran gevonden, die onderscheidene uitleggingen heeft. Het regt is zeer eenvoudig; de regter, *kadi*, hoort de partijen zelf, en beslist terstond; dan ook hierin hebben vele misbruiken, omkoopingen, enz. plaats. De *ulemas*, of regtsgeleerden zijn allen geregts- en godsdienstpersonen. Aan het hoofd derzelve is de *mufti*, die de opperste geestelijke waardigheid des rijks bekleedt, en 4 raden onder zich heeft. Verder behooren hiertoe de 17 groote *mollas*, de 60 à 70 kleine *mollas* of regters, de 5 *muffetis*, ongeveer 600 *kadis* en de *naibs* of vicarissen, de *muftis* of raadgevende regtsgeleerden. De onderworpene volken hebben hunne eigene regters; de policie berust bij de stadhouders of pacha's. Voor de gezondheid wordt evenmin als voor de straten en wegen, echter wel voor zieken en behoeftigen, gezorgd. Ook bij den godsdienst is de *mufti* aan het hoofd. De geestelijken worden in *scheichs*, *chatibes*, *imans*, *museines*, *kaimas* of kosters verdeeld. Verder behooren hiertoe de *emirs* of bloedverwanten van den profeet, de *muderris* of professoren, de *dervis* of monniken. De overige godsdiensten hebben hunne bijzondere besturen. De inkomsten worden op ruim 48 millioen guldens geschat, welke uit de grondbelastingen, de hoofdgelden, de belastingen op handwerken en eigendommen, de monopoliën, vooral van het koren, de mijnen, munt en verbeurdverklaringen, de schattingen van de waiwoden van Walachië en Moldavië voortkomen; doch door de slechte besturing der geldmiddelen, gaan altijd de uitgaven de inkomsten ver te boven. De schuld wordt op ongeveer 70 millioen guldens geschat. Het leger bestaat uit 230,000 man, waaronder 30,000 janitsaren en 120,000 man ruiterij. Zij worden deels al, deels niet bezoldigd. De zeemagt is zeer verval; men schat die op 15 linieschepen, even zoo veel fregatten en 30 kleinere vaartuigen. Zij heeft in de laatste tijden zeer veel geleden, zoodat hieromtrent geene vaste bepaling kan gemaakt worden. Europisch Turkije bevat de prov. Romanië, Bosnië, een deel van Dschesaix of het stadhouderschap der eil., en Kores of Cyprus, benevens de vorst. Walachië en Moldavië. De hoofdstad des geheelen rijks is Konstantinopel of Istambol, aan de straat van Konstantinopel, die de Marmer zee met de Zwarte zee vereeenigt.

MUNTEN

Boek wordt gehouden in *piasters* (voorheen leeuwendaalders, door vervalsching thans van 2 gulden tot 1,60 gulden verminderd), *parahs en aspers.*

een Buidel . . . . 5,000 Piasters . . ƒ 8000

GOUDEN MUNTEN

Stambul	150 Parahs . . .	» 6,00
Fundukly	200 —— . . .	» 8,00
Mydix of Sultanine	110 —— . . .	» 4,40
Zyndgerly	105 —— . . .	» 4,20
Robyn of Rubie	60 —— . . .	» 2,40

ZILVEREN MUNTEN.

Kara Krus of Iky Lyk . . .	80 Parahs . . .	» 3,20
Altmys Lyk	60 —— . . .	» 2,40
Byr Krus of Piaster . . .	40 —— . . .	» 1,60
Zol Ota	30 —— . . .	» 1,20
Jaram Lyk	20 —— . . .	» 0,80
Onbes Lyk	15 —— . . .	» 0,60
On Lyk of Rubb	10 —— . . .	» 0,40
Parah	3 Aspers . . .	» 0,12
Asper	——————	» 0,04

Ook is er veel vreemd geld, bijzonder dukaten en keizerdaalders in omloop.

TURKIJË (AZIATISCH), dit gedeelte ligt tusschen de zee van Marmora, de Zwarte zee, Rusland, Perzië, Arabië, de Middell. en Egeïsche zee of Archipel, of tusschen 43. 50. en 65. 54. L. en 29. 55. en 42. 10. N. B., en bevat met eenige eil. in den Archipel, op 21,085 V. M. 11,450,000 inw., schoon sommige aardrijkskundigen beide deze getallen veel grooter opgeven. De geheele N. en grootste helft is met bergen vervuld, die door groote en kleine dalen afgewisseld worden. Ook in de kleinere Z. helft zijn bergen, en deze is veelal onbebouwd; terwijl de Middell. zee hier veel zand aanspoelt, en over het algemeen dit eens zoo heerlijk land, de wieg en bakermat van het menschelijk geslacht, door onderdrukking en bijgeloof geheel verwoest is. Het hoofdgebergte is de Taurus, met den Anti-Taurus of Hassantagh, Kurun of Taurus, het Kiurdisch gebergte, de gebergten Sindschar, Karadschatagh en Libanon, die veelal weder andere takken hebben. De voornaamste vlakten zijn: die van Damascus, Hauran, Mesopotamië en Irak. Het land wordt door 4 zeeën bespoeld, als: de Zwarte zee, met de golf van Erekli en de kapen Schoros, Kara Burum, Schassun, Kisil-Irmak, Indsche, Kerempé, Kilim Ili, Kirpe, enz. De zee van Marmora, met de golven van Isnik en Madania. De Egeïsche zee of Archipel, met de golven van Edremit, Sandarlik, Ismir, Skala-Nova, Stanchio en Simi, benevens kapen Baba, Kalaberno en Krio. De Middell. zee, met de golven van Makri, Antalia, Skanderun en de Fineka baai; de kapen Khilidonia en Anamur. Van de riv. vallen in de Zwarte zee, de Tschorak, Khoschoglan, Jeschil-Irmak, Kisil-Irmak, Milan, Filias, Bartan en Saharia of Sangar, met derzelver takken. In de Marmer zee, de Ustula, Rindak en andere. In de Egeïsche zee: de Kodos, de Mendres, met vele takken. In de Middell. zee: de Duden, Gockszu, Menawgat, Karasu, Sihan, Dshihan, de Aasi, de Nahar-el-Hussin, de Kasemisch, enz. In de golf van Perzië, de Schat-el-Arab, met den Eufraat en Tiger, en derzelver menigvuldige bijriv. en de Karun. In de Kaspische zee, de Kur. De voornaamste meren zijn: het meer van Ardschisch of Wan, het Uli-Degnizi of Bakheiret-Luth, met de riv. de Arden of Jordaan, de Sofia en de beek Kedron, het meer van Tabarieh of Gennezareth, dat van Antakia en van Begschehr. Behalve vele kanalen om het land te bespoelen, zijn van de oude voortreffelijke kanalen weinig meer over. De merkwaardigste zijn tusschen den Tiger en Eufraat, als de Hai, Nehr Melek en Nehr-Issa, tusschen den Tiger en Schat, als Nehr-Merre of het Bovenkanaal Fokani, Deir, Nehr Schabak, Moakal, Nehr-Obolla, Nehr Jehud, Nehr-Abul Khatis, Nehr-Emir en Nehr-Mendil, en ten W. van den Eufraat, de Nehr-Saryst en Kutal.

Ge-

Gezondheidsbronnen zijn er in groote menigte; de voornaamste zijn: die van Eija, Kapliza, Ismir, Ismid, Ajasch, Schorba, Sidigasi, Ilidsche, Tschausch, enz. De luchtsgesteldheid is, uit hoofde van de groote uitgestrektheid des lands, zeer verschillend; echter over het algemeen zeer heet, slechts in de O. bergachtige prov. een weinig koeler. Op het schiereiland zijn slechts twee jaargetijden, welker overgang men naauwelijks merkt. Op het hooge land in het N. O., is de lucht meer gematigd, en zelfs meer koud dan heet; terwijl elders de luchtsgesteldheid naar de ligging en het jaargetijde, veranderlijk is. In het W. heeft men zelfs eenen vrij strengen winter. De voortbr. zijn uit het rijk der dieren: vele soorten van muizen en ratten, vledermuizen, eekhorens, ichneumons, hazen, konijnen, egels, civetkatten, marders, fretten, beeren, dassen, ponden, wolven, jakhalzen, vossen, hyena's, leeuwen, (echter minder vreesselijk dan de Afrikaansche, doch listiger en minder edelmoedig), de luipaard, ons, katten (ook met zijden haren), schoone paarden, ezels, drommedarissen, kameelen, vele soorten van schapen en geiten, ook wilde geiten, gazellen, ossen, buffels, herten, reeën, tamme en wilde vogels, (waaronder veel kwartels en hoenders), fazanten, paauwen, de *turdus-roseus* of *samarmar* (bij de Turken voor heilig gehouden), de flamingo, veel ganzen, eenden, schildpadden, kikvorschen, padden, hagedissen, cameleons, salamanders, vele soorten van slangen, onderscheidene soorten van visch (vooral in de Middell. zee); insecten, bijzonder zijwormen, bijen, scorpioenen, kreeften, veel schelpdieren, ook paarlmosselen, slakken, die gegeten worden, enz. Uit het rijk der planten: verschillende soorten van koren, maïs, rijst, gierst in soorten, dadels, pisang, kokosnoten, Europische moesgroenten en vooral uitmuntende meloenen en kulkas (*arum colocasia*), de *hibiscusesculentus*, en vele soorten van boonen en specerijen; suikerriet, kappers, anijs, wierook, myrrhe, olijven, maanzaad, goeden tabak, wijn, palmwijn, katoen, vlas, hennep, ceder- en ander zeer goed timmerhout, geheele bosschen van kersen, aloë, indigo, saffraan, meekrap en overvloed van allerlei soorten van vruchtboomen, heerlijke bloemtapijten, cochenille-planten, mastik, borax, vele geneeskrachtige planten, soda, enz. Uit het rijk der delfstoffen: krystallen, amethysten, karniolen, jaspis, topazen, granaten, glimmer, zuivere leem, porseleinaarde, bolus (*terra Sigillata*), vollersäarde, lei- en wetsteen, bazalt, meerschuim (de beste aardsoort), speksteen, chrysoliet, marmer, gips, albaster, graniet, gneus, porfier, zandsteen, zout, salmoniac, aluin, vitriool, salpeter, natuurlijke soda, zwavel, nafta, aardpik, bruin- en steenkolen, potlood, ook goud, zilver, lood, kalmei en spiesglas. De inw. zijn niet talrijk, en wonen meestal in de steden, uit vrees voor de menigvuldige roovers; echter zijn er ook eenige dorpen, maar tevens vele zwervende stammen. De inw. zijn Turken, Turkomannen, Lesghiërs of Lashen, Georgiërs, Arabieren, meestal Beduïnen; verder Kiurden, Armeniërs, Joden, Nosairen, Drusen, Marionetten, Grieken, andere Europeanen, Tschinganen of Heidenen, enz. De talen kan men in de Turksch-Tartaärsche, met verschillende tongvallen, de Semitische (waartoe het Syrisch, Hebreeuwsch en Arabisch behoort, de Armenische, Kiurdische, Georgische, Grieksche en Latijnsche, alle met verschillende tongvallen verdeelen. De godsdiensten zijn: de Mahomedaansche, (de heerschende), de Christelijke, zoowel Grieksche, Armenische, Roomsche, Protestantsche, Jacobitische, Nestoriaansche, als Johannitische Christenen, Joden, ook Samaritanen en Ismaëliten en Heidensche, in verschillende secten. Bij de Turken is geeen verschil van stand; bij de overigen is verschillende adel. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, hier in het vruchtbaarste gedeelte van den aardbol, helaas! te veel verwaarloosd, daar geheele streken onbevolkt zijn, die anders overvloed van planten en vruchten zouden opleveren; terwijl elders de onderdrukking der pacha's allen ijver verdooft, en vele huizing veroorzaakt. De veeteelt is bijzonder sterk bij de zwervende volken. De boomvruchtenteelt, de wijnoogst, olijven-, katoen- en zijdeteelt, de tabaksbouw, de bosschen, ook om de galnoten, manna, terpentijn, mastik en een weinig jagt; zijden stoffen, prachtige, met goud en zilver doorwevene lakens, katoen, linnen, wollen tapijten en leder. Verder heeft men er fabr. van tabak, aardewerk, messen, sabels, dolken en degenklingen, benevens ijzer- en koperwarenfabr., zeepziederijen en glasblazerijen. Voor den handel is het land uitmuntend gelegen; doch deze is op verre

na niet helgene bij zijn kom. Men bemerkt niet meer, dat hier de bakermat der 4 voornaamste handeldrijvende volken van den aardbol, de Pheniciërs, Joden, Armeniërs en Grieken gezocht moet worden. De handel met Europeanen is onder dien van den Levantschen handel bekend, en wordt voornamelijk door de Engelschen, Franschen, Nederlanders en Oostenrijkers, of eigenlijk Venetianen, gedreven. De uitvoer bestaat in eigene waren, als: ruwe zijde en katoen, kemelshaar, geitenhaar, mastik, borax, opium, saffraan, galnoten, wijnen, vijgen, was, tabak, buffelhuiden, olijfolie, rozijnen, meerschuim, terpentijn, Turksch en kemelsgaren, marokkijn- en ander leder, gemeene katoenen- en zijden stoffen, en eenige tapijten, als: ook waren uit Arabië, Perzië, enz., als: Mokka koffij, droogerijen, vooral gom-ammoniak, *assa foetida*, myrrhe, wierook en aloë, beziën, jalappen, rabarber, sennebladen, specerijen, amber, shawls, katoenen stoffen, mousselin, paarlen, enz. De invoer bestaat in Fransche en Engelsche lakens, zijden stoffen, passementen, modewaren, glas en glaswerk, linnen, barnsteen, papier, kwikzilver, tin en tinnen goed, Neurenburger verlakte- en blikwaren, alsmede koloniale-waren, porselein, enz. De handel berust in handen der Joden, Grieken en Armeniërs: terwijl dezelve geheel passief is, daar Nederlandsche Engelsche, Fransche en Oostenr. schepen, de waren brengen en afhalen. Ook de binnenlandsche handel, wordt door Grieken, Joden en Armeniërs, en wel door de karavanen gedreven. Wij kunnen ons hierover dezen karavaanhandel niet uitlaten; maar moeten in dezen tot andere werken, bijzonder naar OLIVIER, verwijzen. Omtrent de wetenschappelijke beschaving, algemeene regering, het krijgs- en financiewezen, zie Europisch Turkijë. Wij merken hierbij alleen nog aan, dat de Aziat. prov. veel grooter zijn, en de pacha's nog onafhankelijker en willekeuriger regeren dan in Europa, en door onderdrukking en uitzuiging uitmunten. Het land bevat 21 prov., als: Natolië, Karamanië, Siwas, Merasch, Trabesunde, Kibris of Cyprus, Kars, Tschaldir, Erzerum, Wan, Rakka, Diarbekir, Mossul, Schehrsor, Bagdad, Basra, Haleb of Aleppo, Damascus, Tarablus, Akka en Itschil. (Men zie die art.)

TURKIJË (AFRIKAANSCH), ofschoon de Barbarijsche staten in zekere opzigten, aan den grooten heer cijnsbaar heeten, kan men, dezelve echter niet als een eigenlijk deel van Turkijë aanmerken, even zoo min als Egypte, dat alleen in naam afhankelijk is.

TURKIN, Rus. stad van Kaukazië aan de Kaspische zee; 46 mijlen Z. van Astracan.

TURKSCH BESCHE, zie Töröks Becze.

TURK ZUNGE IN IRAN, zie Truchmenen.

TURKSCH GRADISKA, zie Berbir.

TURKSCHE EILANDEN, groep kleine eil., aan de N. kust van St. Domingo, 30 mijlen N. van Point Irabeleque.

TURKSCH KANISCHA, zie Török Kanisa.

TURKISTAN, gedeelte van Dschagatai of Onafhankelijk Tartarijë in Azië, de bakermat der Turken en Uiguren, voorzeker de vroegste inw. van Dschagatai, en eens een heerschend volk, thans echter door Kirgizen en Usbeken verdrukt, en onder het juk gebragt. Het land ligt ten N. van Dschagatai, tusschen het Aral meer, de Kirgizen der middelbare en kleine horde, Chineesch Mongolië, Kokan en Osrushnah. Deszelfs grenzen zijn alleen aan den kant van China genoegzaam bepaald, waar de ijverzuchtige regering altijd eenen sterken grenspost houdt. Ten W. vindt men onmetelijke woestijnen, tusschen de Kirgizen der groote en middelbare horde, die misschien hunne weiden vrij onbepaald hebben aangewezen. Ten Z. W. heeft men de bekende woestijn Karak, zelfs ook tusschen Usbekistan, vindt men eenige kleinere woestijnen. Het land bestaat ten W. uit gebergten, wier hoofdketen bij ARROWSMITH, *Argia*, doch op de kaart der Kirgizen, *Karatau* heet. Ten O. bestaat het uit vlakten en wezenlijke woestijnen, door welke de riv. Syr en Kisil stroomen. Ook zijn hier de groote woestijnriv. Sarasu, Tzui en de binnenmeren Aral, Aksakal en Telegul, waarvan de beide eerste echter slechts gedeeltelijk tot Turkistan behooren. Het bergachtige gedeelte brengt wel is waar, de meeste voortbrengselen van Dschagatai voort; maar daar het door Nomaden bewoond wordt, zoo heeft het zeer weinig akkerbouw. De oasen op de W. helling der bergen, alhoewel van vreesselijke woestijnen omringd, zijn bijzonder vruchtbaar. De oorspronkelijke Turken en Uiguren zijn waarlijk nog gedeeltelijk in hunne nakomelingen, in Turkistan, en bevinden zich in het gebergte. 2. Stad van Turkistan, in een dal der Argia, aan den Taras, eens groot en bloeijend; doch thans zoo verwoest,

woest, dat zij omtrent het jaar 1800, nog maar 800 huizen telde. Hare eigene chans bestaan niet meer, nadat zij in 1799, door den chan te Taschkent overwonnen werden. De stad heeft noch bazars, noch handel. Voorheen waren de inw. beroemd door het maken van harnassen. 45. 30. N. B.

TURKMAN, stad in Afghanistan, lands. Khorassan, prov. Bamjam.

TURKMENEN of *Truchmenen*, zie Turkomannen.

TURKABAR, dorp in Beludschistan, prov. Ihalaw, voorheen *Elatea*.

TURKOCHORIO, kleine Turk. plaats, 6 mijlen van Livadië.

TURKOMANNEN of *Truchmenen*, Tartaarsche volksstam, juist bij de Turken, hetgene de Beduïnen bij de Arabieren zijn, en in Turkijë en Rusland of liever Onafhankelijk Tartarije wonende, waarvan de laatste de welvarendste zijn. Zij zijn meer klein dan groot, hebben eenen langen regten neus, zwarte, scherpe, en ver van elkander staande oogen, bruingeele kleur, een wel gespierd, vast en sterk ligchaam, en worden bij aanhoudende gezondheid, zeer oud. Hunne karaktertrekken zijn die van alle wilde volken; zij zijn trotsch, dapper, slaafachtig en lui, gastvrij, medelijdend, onwetend, kruipend, en, schoon edelmoedig en heerschzuchtig, niet wreed of hard tegen den weerloozen. Zij zijn morsiger dan de andere Tartaren, en zouden het nog meer zijn, indien de wetten van hunnen godsdienst, de reiniging niet geboden hadden. Hunne levenswijze is zeer eentoonig; zij kennen weinig vermaken, en hebben zelfs niet een eenig muzijk-instrument. De Turkoman is niet zoo jaloersch als de Turk; zijne dochters sluit hij zorgvuldig op, minder zijne vrouwen, ofschoon de veelwijverij bij hen is ingevoerd. Hij woont onder hutten van vellen, die hij verplaatsen kan. De man draagt 2 à 3 zeer wijde en lange rokken, *tschagans* genoemd, van katoen of kemelhaar, over elkander, die hij met eenen gordel zamenvoegt. De vrouwen dragen des zomers slechts eene wijde broek en een zijden of katoenen hemd, waarover zij in den winter eene lange *tunika* of pels trekken. De voornaamste drank is de melk hunner schapen, paarden, koeijen, kameelen en geiten, welke echter meest altijd zuur gebruikt wordt. Hunne voornaamste spijs is schapenvleesch, visch, en zoo zij ze hebben vruchten, meel in water of dunne koeken, ook houden. Zij houden veel van tabak. Hunne taal is zuiver Turksch; doch zeer plat. De Turkomannen in Onafhankelijk Tartarijë, worden in Turkomannen van Mangischlak en die van Astarabat verdeeld. Het geheele getal wordt op 200,000, en dat hunner strijdbare mannen, op 40,000 geschat. De Turkomannen in Aziat. Turkijë, komen in deugden en gebreken, en in zwervend leven en zeden, met hunne broeders in Italië overëen; echter zijn zij meer behoeftig; zij gaan in schapenvellen gekleed, zijn bijna altijd gewapend, voeden zich van hunne kudden en melkerij, weven zelf hunne kleederen en vloerkleederen, en leven met hunne naburen in aanhoudenden oorlog, zelfs met de Turken. Hun getal in Turkijë wordt op $1\frac{1}{2}$ millioen geschat; ook zij spreken eenen Turkschen tongval.

TURKOMANNEN (LAND DER), gedeelte van Dschagatai of Onafhankelijk Tartarijë, lands. Kharesm, tusschen het gebergte Mangischlak, Airiaklia en Karan, met de Perz. prov. Mazenderan, het meer Aral, de oase van Khiwa en de woestijn van Kharesm, bijna geheel onbekend. Behalve aan de kust van de Kaspische zee, tot aan de golf van Balkhan, is geen reiziger geweest; zelfs den loop der Tefzen, rust waarschijnlijk op gissingen. Aan de Kaspische zee vinden wij de golf van Cutsh, met de haven Mangischlak, kaap Tiuk-Karagan, de golf Alexander, met kaap Pekttschanoi, die van Karabugas en van Balkhan. De bergen zijn takken van het Uralisch gebergte, de Kauramet en Balkhan genoemd, en aan de kust Bugas en Krasnowodsk; doch zij zijn geen van allen hoog, en verder kent men er geen. Het geheele land, dat ongeveer 7,200 V. M. groot is, bestaat deels uit vlakten, deels woestijnen, waarvan de eerste goede weiden, en zelfs bouwland hebben, doch gebrek aan water, door de drooge lucht en den zeldzamen regen. De kleine riv. zijn: de Siekebach, Kitschin, Tarakta, enz., die meestal brak water hebben. Boomen vindt men er niet; slechts struikgewasen hier en daar is goed gras. Behalve de huisdieren der Nomaden, zijn er ook wilde dieren, eenige vogels en visch; slechts eenige weinige arme lieden bouwen een weinig tarw, gerst, meloenen, enz., nog minder zijn er visschers; maar allen zijn jagers, en van den Mahomedaanschen godsdienst. (Zie verder vorig art.) Het land wordt in dat der Mangischlakische en Asatrabatsche Turkomannen verdeeld.

TURK'S ISLANDS, een gedeelte der Ba-

Bahama's eil., 16 mijlen N. van Hayti, op 306. 20. L. en 21. 20. N. B. gelegen, met eenen kalkachtigen grond, die veel kolen heeft, waardoor het zeewater hierin is gedrongen, en vele zoutmeren gevormd heeft. De zandige grond is weinig tot bebouwen geschikt, en brengt alleen maïs voort. Het grootste belang dezer eil. is het zout, waarvoor soms meer dan 1,000 vreemdelingen hier komen; terwijl het eiland zelve, 1200 inw. telt. De Turk's eilanden, hebben eene vrije haven, waarvan vooral de Noord Amerikanen gebruik maken, om zout te halen. Er is een tolhuis, waarvan elke ton zout 2½ Engelsche schelling kost, hetwelk 2,230 pond sterling jaarlijks opbrengt. De voornaamste zoutmeren zijn op het eil. Grand Turk en Saltey. Bij de Turks eilanden, zijn vele ondiepten en klippen, *Handkerchiefs* en *Baja de la Plata* genaamd, die zich tot aan Hayti uitstrekken.

TURKU, zie Abo.

TUR-LANGTON, Eng. vlek, gr. Leicester.

TURLEY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

TURLOS, Griek. eil., bij de N. O. punt van het eil. Engia.

TURMERO, Z. Amer. dorp, prov. Tunja.

TÜRMITZ, Boh. dorp, kreits Leutmeritz.

TURNA, Turk. vlek in Walachië.

TURNAC, Fr. dorp, dep. Dordogne.

TURN-AGAIN, laag eiland in Torresstraat. 158. 41. L. 9. 34. Z. B. 2. T. *rivier*, tak van Cooks riv., die O. waarts van point Possession stroomt. 3. T., Kaap aan de O. kust van 't Austr. eil. Nieuw Zeeland, door COOK in 1769 ontdekt. 200. 41. L. 40. 34. Z. B.

TURNAS, kleine Braz. riv., prov. San Vicenza, die met de Yapo in de Paranapane valt.

TURNASTON, Eng. dorp, gr. Hereford.

TURNAU, TURNOW of *Trnawa*, Boh. stadje, kreitts Bunzlau, met 2,800 inw.

TURNAVOGIA, zie Turnova.

TURNDITCH, Eng. buurt, gr. Derby.

TURNE, Fr. dorp, dep. Pas-de-Calais.

TURNEFF EIL., groep van 7 eil., in de baai van Honduras, bij Mexico, prov. Yucatan, tot de Eng. volkplanting Balize behoorende, door eenen eigenen kazike bewoond. 289. 26. L. 17. 16. N. B.

TURNER, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Oxford, met 1150 inw. 2. N. Amer. riv., prov. Kentucky; valt in de Cumberland. 3. T. *Point*, lage N. Amer. landpunt, aan de W. kust. 238. 23. L. 59. 32. N. B.

TURNER'S PIDDLE, Eng. dorp, gr. Dorset.

TURNESS, kaap aan de O. kust van het eil. Hoy. 14. 36. L. 58. 40. N. B.

TURNHAM-GREEN, Eng. dorp, gr. Middlesex.

TURNHOUT, Nederl. arr., prov. Antwerpen, in 6 kantons en 48 gemeenten, 75,200 inw. bevattende. 2. Hoofdplaats van hetzelve, wel gebouwd, met 10,400 inw., die een genootschap van weldadigheid, bleekerijen, brouwerijen, looijerijen, steenbakkerijen en oliemolens hebben, en met linnen, kanten, tapijten en andere waren, eenen aanzienlijken handel drijven.

TURNI, Turk. stad op 't eil. Samos.

TURNISCH, heerl. in Stiermarken, kreits Marburg.

TURNISSA, Hong. dorp, kom. Szalad.

TÜRNITZ, Oostenr. dorp, kreits Boven 't Weener Woud.

TURNOVO of *Turnavos*, Turk. stad, prov. Tirhala, aan den grooten weg naar Jenischehr of Larissa, de zetel van eenen Griekschen bisschop, met 3 moskeën, 18 Grieksche kerken en 6,000 inw., die katoenen en zijden stoffen vervaardigen, verwerijen en tabaksfabr. hebben.

TURNUK, riv. in O. Perz., prov. Ghasni.

TURNUL, Turk. dorp in Walachië.

TURNWORTH, Eng. kerspel, gr. Dorset.

TUROBIN, Pool. stadje, waiw. Lublin.

TURON (HANSAN), stad in Cochinchina, prov. Chang, aan de baai Turon, die hier eene voortreffelijke haven vormt.

TURON of *Han*, baai in Anam, voor eene der beste havens in Azië gehouden.

TURONES, Spaan. tak van de Agueda, prov. Salamanca.

TURNOPOLYA of *Turovo Polje*, Illyr. distr., kreits Carlstädt.

TUROW, Rus. vlek, gouv. Minsk.

TUROWO, 2 Rus. dorpen, gouv. Moskowa en Rjäsan.

TURPITAU, Rus. sneeuwgebergte in Circassië.

TURPITZ, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

TURQUESTAN, zie Turkistan.

TURRA EL CHADDER, riv. in de woestijn, tusschen Dongola en Fur, volgens sommigen, breeder dan de Nijl, waarom het waarschijnlijk een dal zijn zal, dat bij regenachtig weder wordt overstroomd.

TURRACH, Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Judenburg, aan de Schwarz.

TURRAH, zie Therah.

TURRAY, Egypt. vlek, cacheflik Gize.

TURRECHEY, ook wel naar een opperhoofd *Laheisey's stad* genoemd, Afr. stad in het land der Beetjuanen, met 2,000

2,000 huizen, geheel door bergen omringd, met groote kudden en goede weiden. De inw. schilderen zich rood, en poederen hun haar met eene blaauwe blinkende stof. Er zijn veel slangen, maar geen leeuwen of wolven.

TURREF, Schot. vlek, gr. Aberdeen, met 2300 inw., garenspinnerij, weverij en linnenbleekerijen.

TURRES of *Scheberkoi*, Turk. vlek in Romanië, sands. Sofia.

TURRET, een der kleine Philipp. eil. bij de Calamanen groep.

TURRIERS, Fr. dorp, dep. Neder Alpen.

TURRIFF, Schot. dorp, gr. Aberdeen, met 2,220 inw.

TURRISSE, Fr. dorp, dep. Var, arr. Hyère, met 1200 inw.

TURRURRIQUE, vlek in Midden Amer., prov. Costa-Rica.

TURRON, Schot. vlek, gr. Aberdeen.

TURRYE of *Terriany*, landstreek in de O. Ind. prov. Nefrail.

TURSAC, Fr. dorp, dep. Dordogne.

TURSCHENKOI, Turk. vlek op het schiereil. Gallipoli, aan de golf van Saros.

TURSCHEEZ, Perz. stad van Korassan, in oude en nieuwe verdeeld; 20,000 inw.

TURSI, Nap. stad, prov. Basilicata, de zetel van eenen bisschop, op eenen heuvel, met 2 kerken en 5,000 inw., die katoen telen.

TURTAN, haven van 't Turk. eil. Mykoni.

TURTAS, riv. in het Rus. gouv. Tobolsk.

TURSHI, vlek in Beludschistan, lands. Sinde, distr. Khardiski.

TURTLE (BAY), baai aan de Z. kust van Nieuw Ierland. 2. T. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die in de Monangaheia, gr. Allegany valt. 3. T. *Creek*, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Warren, met 3,440 inw. 4. T. *Inlet*, kanaal der N. Amer. Rep., tusschen 2 kleine eil., aan de kust van Nieuw Jersey. 303. 1. L. 39. 2. N. B. 5. T. *Eiland*, klein eil. in de Ind. zee, aan de kust van Zuid Anam. 150. 37. L. 6. 35. N. B. 6. T. *Eiland*, klein eil. in de Stille Zuidzee, door een rif van rotsen omgeven. 199. 49. L. 19. 50. Z. B. 7. T. *Meer*, klein meer in Canada, en in het N. W. gebied. 306. 15. L. 48 34. N. B. 8. T. *Punt*, kaap aan de kust van West Florida, in de golf van Mexico. 288. 42. L. 29 14. N. B. 9. T. *Punt*, kaap aan de Zuidkust van Java. 267. 44. L. 7. 42. Z. B. 10. T. *Rivier*, N. Amer. riv., prov. Georgië, die in zee valt, op 306. 6. L. 34. 12. N. B. 11. Zie Schildpadden eil.

TURTLEGUT, uitwatering van de Barnagat baai, in de N. Amer. prov. Nieuw Jersey.

TURTMAN, Zwits. dal, kanton Wallis.

TURTOMINO, Rus. vlek, gouv. Kasan.

TURTON, Eng. dorp, gr. Lancas; 1800 inw.

TURTSCHETZ, Rus. stad, gouv. Grodno.

TURTSCHEWA, Rus. vlek, gouv. Orenburg.

TURTSCHIK, Rus. stad, gouv. Grodno.

TURUCHAN, Rus. riv., die bij Turuchansk in de Jenisea valt.

TURUCHANSK, zie Mangasea.

TURUKHANSK, Rus. kreits, gouv. Tomsk, eene zeer uitgestrekte landstreek, tusschen 96. 14. en 128. 30. L. en 61. 10. en 72. N. B. gelegen, en eene oppervlakte van 38,500 V. M. beslaande. Zij wordt door de Jenisea met de Podkamenoe, Tunguska, Ukadenja, Woch, Jelagu, Turukhan, Nuhuaja, Tunguska, Tschuminda, Nereja, Jerowa, Khantai en Kheta en de golf der Zeventig eilanden, alsmede door de Tasa, Gudi, Piasma, Taimurska, Khatanga en Anadura bespoeld, en heeft verscheidene meren, waaronder het Piasinskoe en Taimurskoe. In het N. O. is een uitgestrekt gebergte, dat nog geenen naam heeft, met verscheidene takken, die deels kaal, deels met hout begroeid zijn. Ten W. der Jenisea is het land minder woest, maar het gedeelte van den kreits, dat in de bevrozene luchtstreek ligt, is meestal met koude en natte bosschen bezet, en voor alle bebouwing en zelfs grootendeels voor de veeteelt ongeschikt bevonden. Slechts het rendier, geleidt hier den Ostiak en Samojeed; terwijl jagt en visscherij hier goede winst opleveren; doch des winters ziet men hier geene menschen, daar van het einde van Januarij geen zonnelicht te zien is, en er zelfs de kwik bevriest. De ijsbeer alleen dwaalt hier rond, en echter heeft de winzucht eenige Kozakken verleid, om hunne tenten tot op 75. N. B. voort te trekken, en in dezelve, den geheelen winter in den grootsten kommer, alleen van visch levende, door te brengen. Verder komen hier alleen Samojeden; doch meer Zuidwaarts ook Ostiaken, Jakuten, Tunguzen en Jukaguren, die des winters in aarden hutten en gedeeltelijk des zomers in tenten wonen, en van jagt en visscherij bestaan. Hun getal is niet bekend. 2. Rus. hoofdstad van dezen kreits, aan de Jenisea, met 3 kerken, 1000 inw., meestal Kozakken, die sterke jagers en visschers, en voor een klein gedeelte ook kooplieden zijn, en in pelterijen aanzienlijken handel drijven. Bij de huizen hebben de inw. eene soort

van tuin, die ten minste nog eenige rapen voortbreugt. In Junij wordt hier eene markt gehouden, die vele Siberische kooplieden bezoeken. 107. L. 66. 5. N. B.

TURTZ, Hong. dorp, kom. Ugocs, met zilvermijnen.

TURUCURI, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Para, die in de Xingu valt.

TURUMBUSA, riv. in Quito, prov. Jaen de Bracamoros.

TURUMOW, Rus. vlek, gouv. Tomsk.

TURUNPUSH, Perz. vlek, prov. Fars.

TURUNTAJEN, Rus. dorp, gouv. Astrakan.

TURUVISA, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas, die in de Santiago valt.

TURVEY, Ier. dorp, gr. Dublin. 2. Eng. dorp, gr. Bedford.

TURWESTON, Eng. dorp, gr. Buckingham.

TURWICK, Eng. kerspel, gr. Sussex.

TURY, Fr. vlek, dep. Calvados.

TURYSK, Rus. stad, gouv. Volhynië.

TURZY, zie Thurzy.

TUS, Perz. distr., prov. Khorassan, in het midden van een deel van het oude Parthië. 2. Hoofdstad aan de riv. Eus, met muren en driekante bastions, vrij wel gebouwd, met een koninklijk paleis, verscheidene moskeën, bedehuizen, baden, karavansera's 20,000 inw., benevens fabr. van katoen, zijden stoffen, aardewerk en degenklingen, benevens handel met de voortbr. des lands, vooral met *assa foetida*. Geboortepl. van den groot-visier NASAMOLMYK, den dichter FIRDUSSI, den wijsgeer GAZALI, den sterrekundigen NASSIREDDIN en den aardrijkskundigen HAMDOLLAH MESTUSI. 74. 30. L. 37. 27. N. B. 3. Bender-Dilem.

TUSA, Sicil. stad, intend. Palermo, met 1,000 inw. en de ruïnen van *Alesa*.

TUSBY, Rus. dorp, gouv. Finland.

TUSCA, Sicil. stad, intend. Calatanisette, op eenen berg, met een kasteel.

TUSCALOOSA, tak van de Tombigbee, in de N. Amer. prov. Alabama. 2. Zie Tuskaloosa.

TUSCARAWAS, hoofdtak van de Muskingum, boven Coshocton.

TUSCARAWAS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met 8,900 inw. De hoofdplaats is Niew Philadelphia.

TUSCARORA, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Niagara. 2. T. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië. 3. T. *Valley*, dal der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin.

TUSCHABLA, vlek in Abyssinië, lands. Walkayt.

TUSCHAMA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk.

TUSCHAMKA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Irkutsk.

TUSCHANG, Chin. eil., aan de O. kust der prov. Shantong.

TUSCHETEN, zie Duschen.

TUSCHKAU, Boh. stad, kreits Pilsen.

TUSCHTSCHAI, Turk. riv. in Natolië.

TUSHAUS, Pruis. buurt, regdst. Munster.

TUSHEPAH, O. Ind. volksstam in Amerika, ten O. van Clerks riv.

TUSHINGHAM, Eng. vlek, gr. Ches.

TUSIA, zie Tocia.

TUSIMAH, een der Likeo eil., W. van Likeo.

TUSIS, zie Thusis.

TUSKALAASA, gr. der N. Amer. prov. Alabama, door de Tuscalona bespoeld, met 8,500 inw. en eene hoofdplaats van dien naam.

TUSKAR, Rus. riv., gouv. Kursk.

TUSKARORA, gebergte in het Zuiden van Pennsylvanië.

TUSKARORIËRS, zie Irokezen.

TUSKEVAR of *Nagy Jenö*, Hong. vlek, kom. Vesprim, aan de Torna.

TUSHKHURMA, Turk. riv., prov. Bagdad.

TUSKUL, meer in Chin. Mongolië, 29½ V. M. groot, door verscheidene bergriv. gevormd, waarvan de Zaisang en Fiul de voornaamste zijn.

TUSLA, Turk. vesting, prov. Servië. 2. Turk. Aziat. stad, prov. Natolië. 3. Turk. vlek, prov. Kerman, met veel zout van Marmora. 4. Turk. dorp op Morea. 5. Zie Larnacho.

TUSLOF, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslow.

TUSMORE, Eng. kerspel, gr. Oxford.

TUSPA, Mexicaansche stad, aan de golf van Mexico en aan den mond der riv. Tuspan.

TUSPAN, riv. van Mexico, intend. Vera-Cruz, die op 21. 28. N. B. in de golf van Mexico valt. 2. Vlek aldaar, prov. Vera-Cruz.

TUSSENHAUSEN, Beij. dorp, Opper Donaukreits.

TUSSEY, N. Amer. gebergte in Pennsylvanië.

TUSSIAN of *Tussoh*, zie Tocia.

TUSSLING, zie Tissling.

TUSSON, Fr. tak van de Braye, dep. Sarte. 2. Fr. vlek, dep. Charente, arr. Aigre, met 1000 inw.

TUSTER, zie Schuiter.

TUSZKOW, Rus. stad, gouv. Grodno.

TUSZYN, Pool. stad, waiw. Kalisch.

TUSTLA, vulkaan in Mexico, prov. Ve-

Vera Cruz.

TUTA, Spaan. vlek, prov. Seville.

TUTANA, zie Totana.

TUTAPISCO, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Quixos en Macas, die in de Payamino valt.

TUTARYD, Zweed. D., Kronaberg-län.

TUTBURY of *Stutesbury*, Eng. marktvlek, gr. Stafford, met 2000 inw.

TUTEONDATSCHE, N. Amer. riv., prov. Nieuw York, gr. Saratoga.

TUTEPEC, volkplanting in Mexico, intend. Oaxaca.

TUTICORIN, TUTOCORIN of *Tutukudi*, O. Ind. stad, prov. Carnate, aan de golf van Manaar, met 8,000 inw. en eene voorname zeehaven, parelvisscherij, enz. 96. 10. L. 8. 54. N. B.

TUTIR, Schot. dorp op 't eil. Sky.

TUTNAL, Eng. dorp, gr. Warwick.

TUTOTEPEC, volkplanting in 't distr. Mexico.

TUTOW, zinut of distr. in Walachyë, door de Brlad met de Tutowa bespoeld, heuvelachtig, met veelbosch, wijn-, vee- en bijenteelt. De hoofdstad is Brlad.

TUTSCHANGHIEN, Chin. stad, prov. Kiansi.

TUTSEEWAS of *Plathoofden*, O. Ind. volksstam in N. Amer., aan de W. zijde der Rotsachtige bergen.

TUTTERÖEN, vruchtbaar eil. in het Noorw. stift Drontheim.

TUTTINGTON, Eng. kersp., gr. Norfolk.

TUTTLEBEN, Saks. Gotha's dorp, ambt Gotha. 2. Wurt. ambt, Schwarzwaldkreits, op 5⅗ V. M., 20,000 inw. bevattende, en door het begin van den Donau en Neckar bespoeld, bergachtig, met weinig koren-, maar veel vlasbouw en aanzienlijke veeteelt, ijzermijnen en handwerken. 3. Stad en hoofdplaats van voornoemd ambt, aan den Donau, nieuw en regelmatig gebouwd, met 3,950 inw., linnen- en wolweverijen, handschoenfabr., smederijen, papiermolens, lijmkokerijen en handel met koren en levensmiddelen. 26. 30. L. 47. 59. N. B.

TUTTLINGEN, zie Dutlingen.

TUTUBEN, kleine riv. in Chili, prov. Maule, die in de Cauquenes valt.

TUTUKORIN of *Tutukudi*, zie Tuticorin.

TUTUNA, het Oostelijk eil. der Nieuwe Hebriden.

TUTURKAI, zie Totorkow.

TUTUSI, eil. aan de N. W. kust van Amerika. 252. 52. L. 48. 22. N. B.

TUTUTEPEC, volkplanting in Mexico.

TUULOIS, Rus. dorp, gouv. Finland.

TUWANSKOI, Rus. vlek, gouv. Irkutsk.

TUXA, Mexicaansch vlek, prov. Vera-Cruz.

TUXFORD of *Tuxford in the Clay*, Eng. marktvlek, gr. Nottingham, met 1000 inw.

TUXPAN, volkplanting in Mexico, prov. Valladolid.

TUXTLA, dorp in Mexico, intend. Vera-Cruz.

TUY, sterke Spaan. stad, prov. Galliciё, met 4000 inw., fabr. en handel. 2. Z. Amer. riv. van Caraccas, die 10 mijlen O. van Port Guaira in zee valt.

TUZAKOWA, Rus. vlek, gouv. Perm.

TUZANTALPA, N. Amer. volkplanting, intend. Mexico.

TUZANTLA, volkplanting in Mexico. 2. Vlek in Midden Amerika, prov. Chiapa.

TUZLA, Turk. Aziat. dorp, lands. Natoliё; 8 m. O. van Constantinopel.

TVAREN, Zweed. golf, Nykoping-län.

TVED, Noorw. kerspel, stift Christiaansand.

TVING, Zweed. vlek, Karlskrona-län.

TWALENEI, Rus. eil. in de Kaspische zee, gouv. Kaukaziё, aan den mond der Kunia.

TWALSA GAREDSCHA, Rus. distr., prov. Georgiё.

TWAMBROOKE, Eng. buurt, gr. Ches.

TWANN, 2 Zwits. vlekken, kanton Bern.

TWARNO, Zweed. vlek, Stokholm-län.

TWAROZNYA, zie Durlsdorf.

TWART, eil. aan de N. W. zijde van Nieuw Zeeland.

TWEED, Schot. grensriv. met Engeland, welke in het gr. Peebles op de Leadhills outspringt, de Till ontvangt, en bij Berwick in de Noordzee valt. 2. N. Amer. eil., aan de W. kust van Terreneuve.

TWEEDALE, dat gedeelte van de Schot. gr. Peebles en Berwick, dat door de Tweed besproeid wordt.

TWEEDEHOEK, kaap op het eil. Sumatra, aan de straat Sunda.

TWEEDEN, Schot. riv. in Roxburgh.

TWEEDMOUTH, Eng. vlek, gr. Durham, met 3,950 inw.

TWEEDSMUIR, Schot. D., gr. Peebles.

TWELLO, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, niet ver van Deventer, met 1050 inw. en vele buitenplaatsen.

TWELVE-APOSTLES, kleine eil. in straat Magellaan, aan de kust van het Vuurland.

TWELVE-ISLES of *Twelve Apostles*, eil.

eil. aan de Z. zijde van het Bovenmeer, in N. Amer.

TWELVE MILE CREEK, N. Amer. riv. van Zuid Carolina. 296. 30. L. 34. 50. N. B.

TWELVE PINS, bergketen in 't Ier. gr. Galway.

TWEMLOW, Eng. vlek, gr. Ches.

TWENTE, Nederl. arr. in Overijssel, in 6 kantons en 28 gemeenten, 58,240 inw. tellende. De hoofdpl. is Almelo.

TWENTY FOUR PERGUNNAS, TWENTY FOUR RAJAHS, TWENTY TWO RAJAHS, distr. in O. Indië, het eerste in Bengalen, de andere in Nepaul.

TWENTY FIVE MILE POND, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Kennebeck.

TWER, Rus. gouv. in Europa, tusschen Novogorod, Jaroslaw, Wladimir, Moskou, Smolensk en Pskow, of tusschen 49. 29. en 56. 31. L. en 55. 57. en 58. 46. N. B. gelegen, en op 1,135 V. M. 1,233,400 inw. bevattende. Het land ligt zeer hoog, schoon er geene eigenlijke bergen zijn, en het Alumsche gebergte of Walchomskische Woud hier slechts heuvels heeft. Hier ontspringt de Wolga, welke de Watuga, Twerza, Sestra, Sotcha en Mologa ontvangt. Ook de Duna heeft hier haren oorsprong, terwijl verder de Ossuga, Tud Schukapo, Schlina, Msta, Zna, Medweditza en Schosta den kreits bespoelen, en het kanaal van Wyschnei-Wolotschok, de Wolga met de Newa vereënigt. De voornaamste meren zijn: het Seliger, Sosniza, Stertsch, Wolga, Ozelok en Dwinez meer. In het geheel telt men er 48 meren, 67 groote en zeer veel kleine riv. De luchtsgesteldheid is gematigd, en het weder veranderlijk; echter wordt de prov. voor zeer gezond gehouden. De landbouw brengt vooral rogge, gerst en haver, maar weinig tarw, erwten en boekweit voort; verder heeft men er veel tuinvruchten, vlas en hennep, weinig boomvruchten, maar veel beziën. De bosschen hebben veel hout, maar weinig eikenhout, en bevatten beeren, wolven, vossen, dassen, marders, hermelijnen en wild gevogelte. De veeteelt is vrij algemeen, en heeft de gewone huisdieren. Uit het rijk der delfstoffen haalt men ijzer, kalk en zandsteen, leem en turf. De landman voorziet meestal in zijne behoeften; echter vindt men er zaagmolens, teerkokerijen, scheepstimmerwerven en tigchelövens op het land, waar ook het vervoeren van goederen veler handen werk geeft. In de steden heeft men looijerijen, leder-, linnen-, zeildoek-, verw-, loodwit- en glasfabr., touwbanen en glasblazerijen. De uitvoer bestaat in: koren, hennep, vlas, timmer- en brandhout, banken, linnen, leder, talk en vee. De meeste inw. zijn Russen en eenige vreemdelingen, allen van den Griekschen godsdienst en in adelijken, geestelijken, burgers en boeren (meestal lijfeigenen) verdeeld. De regering is even als in de andere gouv. Het gouv. is in 12 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 55. 1. en 54. 30. L. en 56. 28. en 57. 36. N. B., met 76,600 inw., aan de beide zijden der Wolga, welke haar met de Twerza, Twaka en Soscha bespoelt; vlak, en met weinig geringe bosschen en middelmatigen grond, die voornamelijk vlas en hennep voortbrengt. De veeteelt is er goed. 3. De hoofdstad van voornoemd gouv., zetel van den gouv. en eenen bisschop, aan de Wolga, open, met pallissaden omringd, en uit 3 deelen, de vesting, de eigenlijke stad en voorstad verdeeld. In de vesting is het keizerlijke paleis, met schoone tuinen en kerken, een geestelijk seminarium en het gouvernementshuis. De stad is regelmatig aangelegd, heeft lange, breede straten, deels goede steenen huizen en straten, verscheidene opene plaatsen, waarvan eene met eene zuil, ter eere van CATHARINA II. In het geheel zijn er 29 kerken, een vondelingshuis, eenige armen- en ziekenhuizen, een gymnasium, een seminarium voor priesters, voor 600 studenten, eene kreitsschool, adelijke school, eene soldatenschool, een schouwburg en 20,000 inw., die meer dan 400 spijkerfabr., linnen-, kousen-, touw- en verwfabr., mouterijen, olieslagerijen, pelmolens, looijerijen, wasbleeken, talksmelterij en terpentijnziederij hebben, en aanzienlijken handel met hennep en koren drijven, en aanmerkelijke scheepvaart op de Wolga hebben, welke vaart door het Zuidelijke Katharina kanaal nog veel zal bevorderd worden. 53. 37. L. 56. 52. N. B.

TWERY, Rus. stad, gouv. Wilna.

TWERZA, Rus. tak van de Wolga, gouv. Twer, die door een kanaal, met de Zna en dus met de Newa vereenigd is.

TWETA, zie Tueta.

TWICKEL, zie Delden.

TWICKENHAM, Eng. dorp, gr. Middlesex, met 900 inw.

TWIEFLINGEN, dorp in Brunswijk, met 800 inw.

TWIELENFLETH, Han. dorp, hert. Bremen, met 650 inw.

TWIESTRINGEN, Han. dorp, gr. Hoya.
TWIFORD, Eng. buurt, gr. Dorset.
TWIGGS, gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 3,400 inw.
TWIGHTMEES, O. Ind. volksstam, aan de Ohio.
TWIGMORE, Eng. buurt, gr. Lincoln.
TWIGWORTH, Eng. buurt, gr. Gloucester.
TWIKENHAM, zie Twickenham.
TWILLIGATE, eil. aan de O. kust van Terreneuve, met eene aanzienlijke volkplanting.
TWIN, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Peeble. 2. N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Ross. 3. Vlek aldaar, gr. Warbe. 4. *Noord* T., eil. in de Hudson's baai en wel in James's baai. 297. 6. L. 53. 28. N. B. 5. *Zuid* T., eil. aldaar. 297. 10. L. 53. 10. N. B.
TWINEHAM, Eng. dorp, gr. Sussex.
TWINEING, Eng. kerspel, gr. Gloucester.
TWINS, twee kleine eil. in de Stille Zuidzee, bij de N. kust van het eil. Flores. 140. 19. L. 8. 2. Z. B. 2. Eil. in den Mergui Archipel.
TWINSTEAD, Eng. kerspel, gr. Essex.
TWISEL, Eng. vlek, gr. Durham.
TWISK, Nederl. dorp, prov. Noord Holland, kwartier Hoorn, met 450 inw. en eenen kerktoren, die tot eene baak dient.
TWIST BAAI, baai aan de O. kust van het eil. Nassau of Waaigat, ten Z. van Nova-Zembla.
TWISTE, Waldeksch dorp, ambt Diemel, aan de riv. van dien naam, met eenen papiermolen.
TWISTON of *Twisleton*, Eng. dorp, gr. Lancaster.
TWITCHEN, Eng. kerspel, gr. Devon.
TWITHAM, Eng. buurt, gr. Kent.
TWIVERTON, Eng. kerspel, gr. Somerset.
TWIZEL, Eng. buurt, gr. Northumberland.
TWO BROTHERS, 2 eil. in de Stille Zuidzee, bij de W. kust van Borneo. 127. 39. L. 1. 32. Z. B. 2. Twee kleine eil. in de Stille Zuidzee. 132. 29. L. 6. 50. Z. B. 3. Twee kleine eil. in de Stille Zuidzee, bij de W. kust van Celebes. 157. 1. L. 4. 40. Z. B. 4. Twee kleine eil. in Cook's straat, bij Nieuw Zeeland. 202. 21. L. 40. 5. Z. B.
TWODA, Rus. dorp, gouv. Archangel.
TWO FOLD BAAI, baai aan de O. kust van Nieuw Holland. 37. 5. Z. B.
TWO GROUPS, eenige eil. van den Gevaarlijken Archipel in Australië.
TWO-HEADED ISLAND, klein eil. bij de Z. kust van Ierland, gr. Kerry.
TWO-HEADED POINT, kaap aan de Z. W. kust van het eil. Kodjak. 224. 51. L. 56. 54. N. B.
TWO HIL, 2 kleine eil. der Nieuwe Hebriden. 178. 24. L. 17. 15. N. B.
TWO-KEYS, 2 kleine N. Amer. eil. in baai Honduras. 289. 54. L. 17. 30 N. B.
TWO-LICK CREEK, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, gr. Indiana, die in de Conemaugh valt.
TWO-MILES RIVER, N. Amer. riv., prov. Connecticut.
TWO-RIVERS, N. Amer. riv., prov. Missouri.
TWO-SISTERS, 2 kleine eil. in de Stille Zuidzee. 123. 58. L. 5. Z. B. 2. Twee kleine eil. bij de Musquito kust. 294. 51. L. 11. 17. N. B.
TWO-SPOTS, klein Z. Amer. eil. in baai Honduras. 289. 26. L. 16. 40. Z. B.
TWO THOUSAND MILE CREEK, kleine N. Amer. riv., die in den Missouri valt, 2,000 Eng. mijlen van de vereeniging van den Missouri met den Mississippi.
TWUNT, zeehaven van Algiers, 10 mijlen N. W. van Tlemsan.
TWY, riv. in Wallis, gr. Cardigan.
TWYCROSS, Eng. kerspel, gr. Leicester, met 900 inw.
TWYFORD, Eng. buurt, gr. Wilt. 2. Eng. buurt, gr. Derby. 3. Eng. buurt, gr. Lincoln. 4. Eng. dorp, gr. Norfolk. 5. Eng. dorp, gr. Winchester. 6. *Oost* T., Eng. dorp, gr. Middlesex. 7. *West* T., Eng. dorp, gr. Middlesex.
TWYNEHOLME, Schot. dorp, gr. Kirkcudbright.
TWYWELL, Eng. kerspel, gr. Northampton.
TYAHTATOOA, baai aan de kust van Owhyhee, een der Sandwichs eil. 221. 40. L. 19. 37. N. B.
TYARAFE, stad op het Kanarisch eil. Palma, met 1,000 inw.
TYBALIGER, dorp op Java, resid. Cheribon.
TYBEE, eil. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, aan den mond der Savannah, met eenen vuurtoren. 296. 36. L. 32. N. B.
TYBEIN of *Duino*, Illyr. D., kr. Triest.
TYBER, zie Tiber.
TYBJETG, Deen. ambt, eil. Zeeland, met 6,500 inw.
TYBOESONT, straat in de N. Amer. prov. Georgië.
TYBOINE, N. Amer. vlek, prov Pennsylvanië, gr. Cumberland, met 1800 inw.
TYCZIN, Galic. vlek, kreits Rzeszow.
TYCZNA, Pool. riv., waiw. Podlachië.
TYDA, Rus. riv. in Siberië, valt in de IJszee.
TYDALE-ELF, Noorw. riv., welke bij de bron der Glommer ontspringt, en tegen-

genover het eil. Hitter, in de N. zee valt.

TYDIE, Zweed. dorp, Elfborg-län.

TYE, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië. 298. 38. L. 37. 30. N. B.

TYEMOCHTEE, N. Amer. riv., prov. Ohio, die in Sandusky baai valt.

TYFERE, Zweed. dorp, Elfborg-län.

TYFOO, O. Ind. riv. in Z. Anam.

TYGART'S-VALLEY-RIVER, N. Amer. riv., prov. Virginië, gr. Randolph, die in de Buchanan valt.

TYGER, N. Amer. riv., prov. Z. Carolina, die in Broad river valt.

TYGER'S (CREEK), N. Amer. riv., prov. Louisiana, die in den Missouri valt. 2. T. *Creek*, N. Amer. riv., prov. Kentucky, die in de Ohio valt. 3. T. *Eiland*, klein eil. in de Stille Zuidzee, aan den ingang van baai Amapalla. 13. 10. N. B. 4. T. *Eilanden*, groep kleine eil. en rotsen in de Ind. zee, 10 mijlen O. van het eil. Saleyer. 5. T. *Eiland*, klein eil. in de Chin. zee, bij de kust van Chiampa. 125. 31. L. 40. 47. N. B. 6. T. *Eiland*, klein. eil. in de Chin. zee, bij de kust van Cochin-China. 124. 59. L. 16. 51. N. B.

TYGERT, N. Amer. riv., prov. Kentucky; valt in den Mississippi.

TYKOCZYN, Pool. stad, waiw. Augustow, met 2800 inw. en uitgebreiden graanhandel.

TYLDESLEY, Eng. vlek, gr. Lancaster.

TYLER, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, door de Ohio, Fish, Fishing en Middle Indian riv. bespoeld, met eenige bergen, zeer vruchtbaren grond, 2350 inw. en de hoofdpl. Middlebourn.

TYLERS (GROOT en KLEIN), twee kleine eil. in de golf van Finland. 44. 58. L. 59. 50. N. B. en 44. 40. L. 59. 48. N. B.

TYLITZ, Galic. vlek, kreits Sandec.

TYEN, Eng. vlek, gr. Nottingham.

TYMAGADOS, dorp op Java, resid. Cheribon.

TYMBARK, Galic. stad, kreits Sandec, met 1600 inw.

TYMBENICA, Pool. tak van de Wieprz.

TYME, Afr. rotsen op 't Canarische eil. Palma.

TYMUNGUR, dorp op Java, resid. Cheribon.

TYNAARLO, Nederl. dorp, prov. Drenthe, onder het dorp Vries behoorende.

TYNAN, Ier. dorp, gr. Armagh.

TYNDRUM, Schot. dorp, gr. Perth, zijnde de hoogste bewoonbare plaats in Schotland.

TYNE, Eng. riv., gr. Northumberland, uit 2 takken bestaande, die zich bij Neherwarden vereënigen, en bij Tynemonth in zee vallen. 2. Schot. riv., gr. Haddington, die bij Dunbar in zee valt.

TYNEHAM (WEST), Eng. kerspel, gr. Dorset. 2. *Noord* T., Eng. vlek, gr. Northumberland.

TYNEMOUTH, Eng. dorp, gr. Northumberland, aan den mond der Tyne, met 6,000 inw.

TYNGSBOROUGH, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Middlesex.

TYNIEC, zie Tinic.

TYNISTIC, zie Tinischt.

TYNINNGHAME, Schot. stad, gr. Lothian, aan den mond van de Tyne; 1,000 inw.

TYNRON, Schot. dorp, gr. Dumfries.

TYOGA, zie Tioga.

TYOLA, Spaan. vlek, prov. Granada.

TYONISTA, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die in de Allegany valt. 304. 16. L. 41. 29. N. B.

TYOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

TYPA, O. Ind. eil., N. W. van het Moluksch eil. Oby.

TYPHON, vreesselijke wind op Japan, die met zulke laaghangende wolken plaats heeft, en de zee zoo hoog opjaagt, dat lucht en golven één worden.

TYPINSAN, een der Likeo eil. 143. 11. L. 24. 48. N. B.

TYRA, tak van de riv. Petschora in Rusland.

TYRAWA SOLNA, Galic. D., kr. Sanok.

TYRAWA WOLOSKA, Gallic. dorp, kreits Sanok.

TYRAWLEY'S-POINT, Z. W. punt van Trevanion's eil., in de Stille Zuidzee. 181. 27. L. 10. 48. Z. B.

TYRCONEL, zie Donegal.

TYREBEGGAR, Schot. heuvelketen, gr. Aberdeen.

TYRELLSBAAI of *Calicoua*, stad of vlek op 't Z. W. van het W. Ind. eil. St. Vincent, met de beste haven en den voornaamsten handel des eilands.

TYRESIO, Zweed. dorp, Stokholm-län, met 1400 inw.

TYRIE, Schot. kerspel, gr. Aberdeen.

TYRIFIORDEN, Noorw. meer, stift Aggerhuus.

TYRINGHAM, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Berks; 1500 inw.

TYRLEY, Eng. vlek, gr. Stafford.

TYRNAU, NAGYSZOMBATH, Hong. stad, kom. Presburg, met 580 inw. 2. Morav. heerl., kreits Olmutz.

TYRNSTEIN, zie Dierstein.

TYROL, zie Tirol.

TYRONE, TIR-OWEN of *Tirgoghaïn*, Ier. gr., prov. Ulster, tusschen Londonderry, Lough Neagh, Armagh, Monaghan, Fermanagh en Donegal, of tus-

schen 9. 54. en 11. 16. L. 54. 20, en 54. 56. N. B. gelegen, en op 45 V. M. 160,000 inw. bevattende; ongelijk en bergachtig, met zeer verschillenden, deels klei- en steenachtigen grond, en eene heldere en gezonde lucht. Onder de bergen zijn de voornaamste: Bessy-Bell, Carrughroe, Mary-Grey, Mullayhearn, Munsterlaney en Sliebh-Haugh (de hoogste van allen). Het gr. wordt door een deel van het Lough-Neagh en de riv. Foyle, met de Derg, Moyle en Schrue, het Blackwater en Ballynderny bespoeld. De landbouw is in goeden staat, en levert koren, aardappelen en vlas tot uitvoer. Aanzienlijk is de fokkerij van rundvee en schapen, die boter en wol leveren; ook heeft men er goede paarden en vette varkens. Van de steenkolenmijnen kon meer voordeel getrokken worden. De fabr. bepalen zich alleen tot linnenweverij. De uitvoer bestaat in: linnen, garen, vee, schapen, boter, koren, vlas, enz. Het gr. wordt in 4 baronniën verdeeld. De hoofdpl. is Dungannon. 2. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Cumberland, met 2600 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon, met 7,500 inw. 4. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Fayette; 1,000 inw.

TYRONGSI, dorp op Java, resid. Celebes.

TYRREL, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 3,660 inw.

TYRRHENISCHE ZEE, gedeelte van de Middell. zee, tusschen de eil. Corsica, Sardinië, Sicilië en het vaste land.

TYRRIF, eil. der Schot. Hebriden.

TYRRILD, Deen. ambt, stift Rypen.

TYRVIS, Rus. dorp, gouv. Finland.

TYSTBERGA, Zweed. kerspel, Nyköpings-län.

TYSMENICA of *Tysmienice*, Galic. stad, kreits Stanislaw, met 2800 inw. en fabrijken.

TYSNES, Noorw. dorp, stift Bergen, op het eil. Jarlöe, met 2400 inw.

TYSOE, Eng. vlek, gr. Warwick.

TYSSNAREN, Zweed. prov., Linköping-län.

TYSSOWICE, zie Tyszowce.

TYSSOWSK, Rus. dorp, gouv. Perm.

TYSTEDT, Deen. stad, stift Aalborg.

TYSZLINGE, Zweed. kerspel, Oerebro-län.

TYSZNAREN, Zweed. meer in Linköping-län.

TYSZOWCE of *Tyssowice*, Pool. stad, waiw. Lublin.

TYTHEBY, Eng. vlek, gr. Ches.

TYTHERINGTON, Eng. dorp, gr. Gloucester.

TYTHERLEY, 2. Eng. dorp, gr. Southampton.

TYTTISARI, Rus. eil., prov. Finland, met 1,000 inw., en robbenvangst.

TYWAN, zie Formosa.

TYWANDREITH, Eng. dorp, gr. Cornwallis.

TZACONIA, zie Zaconia.

TZANA of *Dembea*, meer in Abyssinië.

TZANG, Aziat. prov. in Tibet, rijk van den Bogdo-Lama, door den Burampoeter bespoeld, en in vele distr. verdeeld.

TZAPATECA, distr. van Mexico, prov. Oaxaca.

TZAREVAGOR, Rus. dorp van Tobolskoi.

TZAREW, Rus. dorp, gouv. Simbirsk.

TZAREWKA, Rus. vlek, gouv. Tambow.

TZAREWTSCHYNA, Rus. vlek, gouv. Pensa.

TZARIZA, Rus. Aziat. riv., valt in de Wolga.

TZARIZYN, zie Zarizyn.

TZATZA, Rus. vlek, gouv. Saratow.

TZAZLENITZQUOLI, Rus. riv., gouv. Imerethi.

TZEDISI, Rus. dorp, prov. Imerethi.

TZEEZAN, O. Ind. stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.

TZEKINSKOI, Rus. sterkte, gouv. Irkutsk, op de grenzen van China.

TZESZTE, zie Triesch.

TZICHU, volkplanting in Mexico, intend. Valladolid.

TZIEMLIANSKAJA, Rus. stanize, in het land der Donsche Kozakken, met besten wijn.

TZIKIRSKOI, Rus. vlek, gouv. Irkutsk.

TZIMA, Chin. eil. op de kust van Korea, 8 mijlen van de haven Tschofan.

TZIRAGUATO, volkplanting in Mexico, intend. Valladolid.

TZIWILSK, Rus. stad, gouv. Kasan.

TZSCHIRNA, dorp in Reusz, heerl. Greiz.

TZQUALTZITELA, Rus. riv., prov. Imerethi.

TZSCHOPPAU, zie Zschoppau.

TZUG, Rus. dorp, gouv. Saratow.

TZUL, Afr. riv. in Abyssinië, valt in de Bahar-el-Azrek.

TZUMMARUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met eenen toren, die soms voor den hoogsten in Vriesland wordt gehouden.

TRURUCHATU, Rus. vlek, prov. Nertschinsk, op de grenzen van China.

TZYWILSK, Rus. stad, gouv. Kasan.

U, distr. van het rijk van den Dalai-Lama.

UABAS, Afr. gebied in Sennaar.

UA-BHINN, zie Fingals hol.

UAHUGA (ROOADOOGA, RUAHUGA, WASHINGTONS EIL., RIOU EIL. of *Massachusetts eiland*), het Oostelijkste der Washingtons- of Marquesa's eil. in Australië; 9 mijlen lang, met een gebergte in het W. van de Friendly baai; geheel bewoond. 238. 26. L. en 8. 58. Z. B.

UALAN, zie Walan.

UALO, zie Wallo.

UALUFS, zie Jalofs.

UANA of *Wana*, Turk. dorp in Klein Azië, prov. Mossul, aan den Tiger, alleen door sherifs en nakomelingen van den profeet bewoond.

UANGANG, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

UANGKIA, Chin. stad, gouv. Mukden.

UANLIN, Chin. stad, gouv. Kirin, aan de Songari.

UANTAIHIEN, Chin. stad, prov. Kiansi.

UAPOA, het Zuidelijkste der Marquesas- of Washingtons eil., door INGRAHAM in 1794 ontdekt, die het *Adams*, gelijk MARCHAND het *Marchand*, en ROBERTS *Jefferson* noemde. Het is 10⅔ mijlen in den omtrek. In het midden zijn hooge bergen. Het eil. heeft eene steile rots in de gedaante van een suikerbrood, die HERGEST zegt, veel met eene Gothische kerk overëen te komen, en op het Z. W. is eene rots als eene obelisk. Echter zijn er ook vruchtbare dalen. Het eil. is van vulkanischen oorsprong, en vrij wel bebouwd. Men vindt er de Friendly baai of *Bon accueil* en Anse de la Possession. 237. 50. L. en 9. 21. Z. B.

UASCH of *Wasch*, tak van de Amu-Darja, in Turkije.

UBA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

UBACH, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1100 inw.

UBAGAN, Rus. riv. in de woestijn der Kirgizen.

UBAQUE, volkplanting in Nieuw Granada; 7 mijlen van Santa Fé.

UBARCO, kaap aan de N. W. kust van het eil. Ivica. 19. 4. L. en 39. 5. N. B.

UBATE, volkplanting van Nieuw Granada; 10 m. N. N. W. van Santa Fé.

UBATUBA, Braz. stad, prov. San Vicente, tegenover het eil. Puercos. 2. Riv. van Brazilië, die in de Atl. zee valt. 23. 20. Z. B.

UBAY, groote Z. Amer. riv. van Peru, die uit een meer ontspringt in het land van Isoso. Zij stroomt door het land der Chiquitos Indianen, en door de de prov. Los Moxos, in het koningrijk Quito; vervolgens wordt zij *Magdalena San Miguel* genoemd. De mond is in zee op 11. 57. Z. B.

UBAYE of *Hubaye*, Fr. riv., dep. Neder Alpen, arr. Barcelonette.

UBAZU, Braz. riv., prov. San Vicente, die tegenover het eiland San Sebastiaan in zee valt.

UBBENORM, Rus. stad, gouv. Lijfland.

UBBEROD, Deen. dorp, eil. Funen.

UBBERGEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nymegen, met eene stijfselfabrijk en 200 inw.

UBBESTON, Eng. kersp., gr. Suffolk.

UBEDA, Spaan. stad, prov. Jean, met breede straten, 12 kerken, 8 kloosters en 16,000 inw., die lakenweverijen, zeepziederijen, looijerijen en handel in wijn, olie en vruchten hebben. 2. Rus. riv., gouv. Tschernigow.

UBERG, Deen. dorp, hert. Sleeswijk.

UBERIN, meer in het gr. hert. Mecklenburg-Strelitz, door hetwelk de Havel stroomt.

UBERLINGEN, zie Ueberlingen.

UBERO, landpunt van Nieuw Granada, prov. Venezuëla, tegenover het eil. Curaçao.

UBES (ST.) of *Setubal*, Port. stad, prov. Estremadura, hoofdplaats van een distr., aan eene golf, door onderscheidene kasteelen en forten gedekt, met eenen vuurtoren, muren, torens en vervallene vestingwerken omringd, met naauwe, morsige straten, maar ruime welbebouwde kaaijen, 5 kerken, 11 kloosters, een hospitaal, een armenhuis en 12,000 inw., die van de visscherij, den wijnbouw en handel, maar vooral van de aanzienlijke zoutwinnerij bestaan, die het beste zout in Europa levert. De haven is groot, zeker en goed; tweemaal per week gaat van hier eene brievenpost op Lissabon. Over de stad liggen nog de ruïnen der oude stad *Troya*.

UBESHNOI, Rus. vlek, gouv. Kaukazië.

UBI, een der Moluksche eil., aan den sultan van Bachian behoorende.

UBIA, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de Los Llanos, die in de Guayavero valt.

UBIAN, een der Sooloo eil., om het groo-

groote eil. gelegen.
UBIGAU, zie Uebigau.
UBINSCHA, Rus. riv. in de woestijn der Kirgizen.
UBINSK, Rus. vlek, gouv. Tomsk.
UBLEY, Eng. kerspel, gr. Somerset.
UBOCA, riv. van Caraccas, die in de Apure valt.
UBOROW, Rus. dorp, gouv. Minsk.
UBRAYE, Fr. vlek, dep. Ned. Alpen.
UBRIQUE, Spaan. vlek, prov. Grenada.
UBSCHUR, Egyptische plaats, ten Z. van Assuan, aan den Nijl.
UBSTATT, Bad. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 980 inw.
UBZAQUEN, eene bijna verwoeste Z. Amer. stad in Nieuw Granada; 4 mijlen N. O. van Santa Fé, met 100 huisgezinnen.
UCAYAAE, zie Apurimac.
UCCLE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 3,000 inw.
UCEDA, Spaan. stad, prov. Toledo.
UCERO, Spaan. riv., prov. Burgos. 2. Spaan. vlek, prov. Soria.
UCESTE, Fr. dorp, dep. Gironde, met 920 inw.
UCHAMEN, Chin. eil., prov. Tschekiang, aan de haven van Tinghaihien.
UCHANYE, Pool. vlek, waiw. Lublin, met 70 huizen.
UCHIPAWAHS, zie Chippeways.
UCHIRE, riv. van Caraccas, prov. Cumana, die in zee valt.
UCHLAWRCOED, Eng. vlek, gr. Monmouth, met 2720 inw.
UCHOS, volkplanting in Peru, prov. Caxamarquilla.
UCHTA, Rus. riv., gouv. Wologda.
UCHTDORF, Pruis. D., regdst. Stettin.
UCHTE, Han. vlek, gr. Hoya, met 4,000 inw. 2. Kleine Pruis. riv., regdst. Maagdenburg, die in de Biese valt.
UCHTEMERK, Rus. vlek, gouv. Novogorod.
UCHTLAND, dat gedeelte van Zwitserland, waarin het kant. Freyburg ligt.
UCHTOMA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.
UCIQUES, zie Augoxos.
UCITA, Z. Amer. riv. van Guiana, die in de Ventuari valt.
UCKER, zie Uker.
UCKERATH, zie Ueckerath.
UCKERBY, Eng. vlek, gr. York, Noordelijk gedeelte.
UCKFIELD, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 1250 inw.
UCKINGTON, Eng. buurt, gr. Glocester. 2. Eng. buurt, gr. Salop.
UCKLUM, Zweed. dorp, Goteborg-län.
UCLES, zie Castillo de Ucles.
UCUBAMBA, riv. van Peru, die in de Amazonen riv. valt.
UDA, Rus. tak van de Donez, gouv. der Slobodische Ukraine. 2. Tak van de Selenga, gouv. Irkutzk.
UDAJA of *Udai*, Rus. tak van de Sula, gouv. Pultawa.
UDAYA NULLA, zie Ouddanulla.
UDAYAPURA, zie Mewar.
UDAMETZ, Rus. vlek, gouv. Kaluga.
UDBINA, Croat. bergvesting in de Militairgrenzen, op de Turk. grenzen.
UDDEN, Arab. distr., lands. Yemen, alwaar de beste koffijboonen groeijen, met het open stadje, aan eenen berg.
UDDEWALLA, Zweed. stad, Göteborg-län, aan eene kleine riv., die in zee loopt. Zij is eene stapelplaats, en sedert den brand van 1806, zeer goed opgebouwd, met eene kerk, armhuis en 4,000 inw., die tabakskerverijen, suikerraffinaderijen, touwbanen en visscherij hebben, en met ijzerwaren, pik, teer, vetwaren, visch en aluin handel drijven. De haven is vrij goed. 29. 36. L. en 58. 21. N. B.
UDDINGSTONE, Schot. dorp, gr Lanark.
UDEM, zie Uedem.
UDEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch.
UDENHAUSEN, groot hert. Hes dorp, prov. Opper-Hessen.
UDENHEIM, groot hert. Hes. dorp, prov. Rijn-Hessen, met 550 inw. 2. Zie Odenheim en Philippsburg.
UDENHOUT, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 1770 inw. en veel houtgewas.
UDENSKOI, meer in Siberië.
UDERZO, zie Oderzo.
UDESTEDT, Saks. Weim. dorp, ambt Vieselbach, met 650 inw.
UDH, stad in Beludschistan, lands. Sind, distr. Than.
UDHAN, Aziat. stad in Beludschistan, lands. Sind, distr. Ulibuhr.
UDHUR, stad in Beludschistan, lands. Sind.
UDIAI-MILAI, groep eilanden, tot den Mulgraves Archipel behoorende. 184. 44. L. 10. 44. N. B.
UDIAMPOR, zie Diampor.
UDIMERE of *Dadimere*, Eng. kerspel, gr. Sussex.
UDINE, Lomb. Ven. stad, hoofdpl. der legatie Friaul, aan het kanaal La Roja, de zetel van eenen aartbisschop, met muren, 6 poorten, een aartsbisschoppelijk paleis, brakken (mede voorheen een paleis), eene hoofdkerk, verscheidene parochie- en kloosterkerken en kloosters, een muzijkcollegie, onderscheidene hospitalen, een deftig raadhuis,

een lyceüm, collegie voor de regtsgeleerdheid, genootschap voor den landbouw, 2400 huizen en 17,500 inw., die linnen-, leder-, koperwerk- en loodwitfabrijken, zijdespinnerijen, likeurstokerijen en boekdrukkerijen hebben. 30. 55. L. en 46. 3. N. B.

Udipu, O. Ind. stad, prov. Canara.

Udipur, zie Odeypur.

Udirick, eil. van Mulgrave's archipel, door Kotzebue *Kutusow* genoemd, met veel bosch en ververschingen, en bewoond door zwarten, die zich met huiden kleeden.

Uditsch, Rus. tak van de Bog, gouv. Podolië, kreits Grissin.

Udmurt, zie Wotjaken.

Udnär, Noorw. eil., aan de kust van het stift Bergen.

Udny, Schot. dorp, gr. Aberdeen, met 1,000 inw.

Udo, Jap. stad, eil. Niphon. 2. Jap. stad, eil. Ximo. 3. Zie Benin.

Udon, Fr. tak der Orne, dep Orne. 2. Rus. riv., gouv. Kaukazië.

Udorien, Rus. riv., gouv. Archangel.

Udra, Pruis. dorp, regdst. Erfurt.

Udrigill Head, Schot. kaap aan de W. kust van het gr. Ross.

Udritz, Boh. dorp, kreits Ellbogen.

Udschuderd, Rus. plaats in Circassië, woonplaats der Basianen.

Udsji, Jap. vlek, eil. Niphon, waar de beste thee groeit.

Udskoi-Ostrog, Rus. vesting, prov. Jakutzk, aan de Uda.

Udstedz, zie Ydestadt of Ystadt.

Udstern, Noorw. eil., stift Christiaansand, ambt Stavanger.

Udt, Deen. dorp, stift Rypen.

Udu, plaats op het O. Ind. eil. Java, resid. Grobogan.

Udvarhely, zie Oderhellen.

Udy, zie Wotjaken.

Udyamapura, zie Diampor.

Uebelbach, Stierm. D., kr. Grätz.

Ueberau, groot hert. Hes. vlek, vorst. Starkenburg, met 1170 inw.

Ueberkingen, Wurtemb. kerkdorp, Donaukreits, met 410 inw.

Ueberlingen, Bad. ambt, Seekreits, met 9,700 inw. 2. Stad aldaar, aan het meer van dien naam, in welke zij twee kleine havens heeft, in welke de schepen voor alle stormen veilig zijn, met muren, 8 poorten, 16 torens, eene voorstad, de *Munster* kerk, met eenen toren van 300 voeten hoog; 4 andere kerken, een hospitaal, raadhuis, tughuis, gymnasium en 3,000 inw., die looijerijen, lijmkokerijen, olie-, zaag-, snuif- en volmolens, weverijen, bleekerijen, scheepvaart, handel, wijn- en boomvruchtenteelt, week- en jaarmarkten hebben. Ook is er een bad. 26. 50. L. 47. 46. N. B. 3. Meer bij voornoemde stad of eene golf der Bodenzee, die van Mersburg tot deze stad loopt, het eil. Meinau bevat, en eenige rivieren ontvangt.

Ueberstein, zie Surpierre.

Uebigau, Pruis. stad, regdst. Merseburg, kreits Lieberwerda, met 830 inw. 2. Saks. dorp, kreits Meissen, met 270 inw.

Uebile, zie Abila.

Ueckerath, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 350 inw.

Ueckermunde, zie Ukermünde.

Uedem, Pruis. stad, regdst. Kleef.

Ueffingen, zie Uiffingen.

Uega, Rus. plaats, prov. Ochotsk, met eene jaarmarkt der Tunguzen.

Uehlingen, Badensch D., Seekreits.

Uelitz, dorp in Mecklenb. Schwerin, ambt Hagenow.

Uelmen, zie Ulmen.

Uelsen, Han. dorp, gr. Bentheim, met 850 inw.

Uelzen, Han. stad, vorst. Lüneburg.

Uentschuen, Chin. stad op Korea.

Uerdingen, zie Oerdingen.

Uerkäll, Rus. kerspel, gouv. Lijfland, aan de Duna.

Uerminy, Hong. dorp, kom. Neitra.

Uesedom, zie Usedom.

Uessigheim, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits.

Uetacaërs, Ind. volksstam in Brazilië.

Uetersen, Deen. vlek, hert. Holstein; 2050 inw., suiker- en stijfselfabr.

Uetsch-klissie, zie Echtmiazin.

Uetskyl, Rus. meer, gouv. Tomsk.

Uevoën, Noorw. eil., stift Drontheim, bij Hitteroën.

Uf, Turk. riv., prov. Trabesun.

Ufa, Rus. riv., gouv. Perm. 2. Rus. kreits in het midden der prov. Orenburg, tusschen 72. 5. en 76. 8. L. en 53. 58. en 55. 40. N. B., met takken van het Uralisch gebergte, veel bosch en naauwe, maar ook vruchtbare dalen, en vele merkwaardige aardvallen of diepten, *Prowalli* genoemd, in het talkgebergte. De riv. zijn: de Belaja, met de Zelim, de Iosar, Sim, Dioma en Ufa. De Baschkiren zijn zwervende herders; de overige inw. bestaan van landbouw, vee en bijenteelt, en mijnwerken. 2. Hoofdst. van den kreits en van de geheele prov. Orenburg, de zetel van den gouverneur en hooge ambtenaren, aan de Belaja, met eene vesting, 7 kerken, 3 bedehuizen voor

de Mahomedanen, een seminarium, 2 scholen en 6,000 inw., meestal Tartaren, die handel drijven, handwerken, landbouw en veeteelt hebben. 73. 33. L. 54. 43. N. B.

UFALCISK, Rus. fabrijkpl, gouv. Perm.

UFARAN, zie Ifran.

UFELN of *Uffeln*, Waldeksch dorp, ambt Eisenburg.

UFFCULME, UFFOULMB, Eng. dorp, gr. Devon.

UFFENHEIM, Beij. landgerigt, Rezatkreits, op 3½ V. M. 1,000 inw., met veel vruchten en wild gewas, goede veeteelt, wijn, gyps- en salpetergroeven. 2. Stad aldaar, met 1600 inw. vee- en wolmarkten.

UFFHAUSEN, zie Georgen.

UFFING, Beij. dorp, Isar kreits.

UFFINGTON, Eng. kerspel, gr. Berk, met 460 inw. 2. Eng. dorp, gr. Lincoln. 3. Eng. kerspel, gr. Salop.

UFFORD, Eng. dorp, gr. Suffolk. 2. Eng. vlek, gr. Northampton.

UFLEN, zie Salzuflen.

UFTON, Eng. kerspel, gr. Berk. 2. Eng. dorp, gr. Warwick.

UFTRUNGEN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Sangerhausen; 860 inw.

UFVERED, Zweed. dorp, Skaraborg-län.

UGAK, een der Rus. Vossen eil., ten ten N. O. van Kodjak.

UGAL, distr. van de Karolinen eil., groep *Eap*, volgens KADOE, den vriend van KOTZEBUE.

UGANSKOE, Rus. meer, gouv. Tobolsk.

UGAT, Rus. riv., gouv. Tula.

UGBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Devon.

UGDA, Perz. vlek, prov. Fars.

UGDAJA, golf op het Rus. eil. Unalaschka.

UGEIN, zie Oojain.

UGENTO of *Ogento*, Nap. stad, prov. Otranto. 2. Twee Nap. eil., aan de Z. W. kust der prov. Otranto.

UGEST, zie Viast.

UGFORD, Eng. buurt, gr. Wilt.

UGGEL, Deen. herred, hert. Sleeswijk.

UGGESHALL, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

UGGIANO, Nap. dorp, prov. Otranto, met 1560 inw.

UGGIATE, Lomb. Ven. dorp, prov. Milaan.

UGGLEBARNBY, Eng. vlek, gr. York.

UGGLEBA, Zweed. kerspel, Gefleborg-län.

UGGLUNA, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

UGIE, Schot. riv., gr. Aberdeen, die bij Peterhead in zee valt.

UGINE, Sard. vlek, prov. Genevoise, met veel handel.

UGLEY, Eng. kerspel, gr. Essex.

UGLIANO, Dalmat. eil., kreits Zara.

UGLITSCH, Rus. kreits, gouv. Jaroslaw, tusschen 56. 3. en 55. 58. L. en 57. 17. en 51. 12. N. B., met 66,100 inw., vlak, en door de Wolga, Jugol en Weima bespoeld, niet zeer vruchtbaar, met weinig hout, en met tamelijke veeteelt. 2. Hoofdstad aan de Wolga, met eene houten vesting, 25 kerken, vele gebouwen van de kroon en 7,000 inw., die looijerijen, zeepziederijen, papiermolens, jaarmarkten en handel in koren, linnen, juchten, vleesch en wol hebben. 56. 9. L. 57. 27. N. B.

UGLY, zie Chinsura.

UGOCS of *Ugotsch*, Hong. kom., kreits aan gene zijde der Theisz, op ruim 20 V. M. 35,320 inw. bevattende, met veel bosch, door het gebergte Feketehegy doorsneden, en door de Theisz, benevens de Versova, Batar en Tur bespoeld. De landbouw brengt rogge, haver en veel moesgroenten, boomvruchten, hout, ook een weinig wijn voort, en het land heeft sterke veeteelt, visch en zilver. Het wordt in 2 distr. verdeeld. De hoofdpl. is Nagy-Szöllös. 2. Rus. meer en vlek, gouv. Minsk.

UGODNA, Rus. meer, gouv. Kaluga.

UGORCZ of *Zay-Ugorcz*, Hong. vlek, kom. Trentschin, met lakenweverijen.

UGRA, Rus. vlek, gouv. Moskwa, met 3,500 inw.

UGRIAMMOVO, Rus. vlek, gouv. Novogorod.

UGRINO, Rus. vlek, gouv. Orel.

UGUIRO GOARRE, Afr. stad der Tibbo Kawar, in de woestijn van Sahra.

UGROZ, zie Ugorcz

UGTHORPE, Eng. vlek, gr. York, met 2,000 inw.

UGUBIO, zie Eugubio.

UHDRA, Rus. riv., gouv. Koerland.

UHERCZICZE, zie Auertschitz.

UHINGHIEN, Chin. stad, prov. Kiansi.

UHLEMILLER, gezondheidsbaden, zie Verden.

UHLFELD, Beij. vlek, Rezatkreits.

UHLINGEN, Pruis. dorp, regdst. Cöslin.

UHLINZSKY of *Janowics*, zie Janowicz.

UHNOW, Galic. vlek, kreits Zolkiew.

UHOD, Aziat. gebergte, lands. Hedsjas.

UHOHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

UHRENBERG, Pruis. glasfabr., regdst. Minden.

UHRSORG, Zweed. stad, Gefleborg-län.

UHRWEILER, Fr. dep., prov. Ned. Rijn.

UHUMEN, Chin. eil., prov. Fokiën, ten N. van Haytan.

UHYST, Saks. kerkdorp, kreits Lausitz,

sitz, met 670 inw.

Ui, Rus. tak van den Tobol, gouv. Orenburg.

Uidaban, Chin. gebergte in Mongolië, 7,000 voeten hoog.

Uiffingen, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits.

Uig, Schot. kerspel, gr. Ross, op het eil. Lewis, met 2,500 inw. en veel visscherij.

Uikhaven, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 450 inw.

Uilazza-kossa, gedeelte der Dinarische bergen in het Turk. lands. Bosnië.

Uinsk, Rus. fabrijkpl., gouv. Perm, met 4,000 inw.

Uislingen, Zwits. vlek, kanton Thurgau.

Uistan, gedeelte van het gebergte Atlas, ten O. van Marocco.

Uitkerke, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met ongeveer 500 inw.

Uiter buurt, Nederl. buurt, prov. Holland, Z. gedeelte, kwartier 's Gravenhage, onder Nieuwveen behoorende.

Uiterburen, Nederl. gehucht, prov. Groningen, arr. Winschoten, onder Zuidbroek behoorende.

Uist, zie Noord- en Zuid Uist.

Uistrelle, Fr. tak van de Aube, dep. Aube.

Uitdam of *Ydam*, Nederl. dorp, prov. Holland, bij Durgerdam.

Uitenhage, Afr. distr. van de Kaap de Goede Hoop, het Z. O. deel der kolonie, tusschen de Kromme riv. en de Sitsikamma tot aan de groote Vischriv. Het land is met den Boschberg, Winterhoeksberg, Winterpiek of Kuruku en Elandsberg bezet, en behalve door de genoemde riv., ook door de Zondags-, Chamtoos en Baker riv. bespoeld. Het werd in 1804 tot een district benoemd, en het dorp Uitenhage aangelegd, dat nu reeds tot eene aanzienlijke plaats is aangewassen, en de zetel van den landdrost is. Men vindt hier Bethelsdorp, Enon, het fort Frederik en het land Krakkakamma. (Zie dat art.)

Uitermeersche schans, Nederl. sterkte in Noord Holland, kwartier Amsterdam, ongeveer een uur ten Z. van Weesp, midden in de Vecht, dienende ter dekking eener sluis, waardoor het land ten O. van de riv., kan onder water gezet worden. Thans is zij echter zeer vervallen.

Uitgeest, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, met 1000 inw., teelland, moestuinen, boomgaarden, enz. Hier vond Cornelis Corneliszoon in 1592 de houtzaagmolens uit.

Uithoorn (Thamen aan den), Nederl. dorp, prov. N. Holland, kwartier Amsterdam, aan de Drecht en Mydrecht, met veenderijen en 700 inw.

Uj, *in 't Hong.* Nieuw *beteekenende. De woorden, die men hier niet vindt, zoeke men bij de namen van onderscheiding.*

Ujandina, tak van de Kolyma, in de Rus. prov. Jakutzk.

Ujazd, Pool. stad, waiw. Masovië, met 5000 inw.

Ujazdow, Pool. lustslot, waiw. Masovië.

Uj-Banya, zie Koningsberg.

Uj-Egyhaz, zie Leschkirch.

Ujest, Ujesdl, Oyest, Ujast, Pruis. stad, regdst. Oppeln; 1300 inw.

Ujhely, Satoralia-Ujhely, Hong. stad, kom. Semplin, met 6,550 inw.

Ujlak, Hong. vlek, kom. Neitra. 2. Zie Illok.

Uj-Pecs, Hong. vlek, kom. Torontal, met 3000 inw.

Ujraten, zie Kalmukken.

Ujue, Spaan. vlek, prov. Navarre.

Ujvar, zie Abaujvar.

Ujvardshé, Viscederina, Turk. vlek, lands. Romanië, sands. Nikopoli, met 3,000 inw.

Ujvarina, zie Vrana.

Ujvaros, Hong. vlek, kom. Szabolcs. 2. Hong. vlek, kom. Szathmar. 3. Zie Felso Barya.

Ujvaroska, Mestceko of *Leopold Neustadtl*, Hong. vlek, kom. Neitra.

Ujvidek, zie Neusatz.

Ujyssa, dorp op het O. Ind. eil. Timor, waarbij eene vitrioolbron, die dezelfde eigenschap heeft als zeepwater, en eenen boom, *monok*, onder welks schaduw 1000 menschen staan kunnen.

Uk, tak van de Rus. riv. Jenisea.

Ukabenja, Rus. riv., gouv. Tomsk.

Ukeeghur, O. Ind. stad, prov. Agra.

Ukenskoi, Rus. stad, gouv. Tobolsk, aan den Irtysch en de Obi, met 7,500 inw.

Uker, Pruis. riv., regdst. Potsdam; valt. bij Ukermünde in het Trische Haff.

Ukermünde, Pruis. stad, regdst. Stettin, met 2,350 inw., handel, zeevaart en visscherij. De kreits van dien naam bevat op 16 V. M. 24,500 inw.

Ukhalovo, Rus. vlek, gouv. Riazan.

Ukiang, Chin. riv., die in Setchuën ontspringt, in de prov. Koeitcheou, den naam van Teuhoeiho aanneemt; de Peteuho, Ytscho en vele andere riv. ontvangt, dan weder den naam van Ukiang aanneemt, en in den Jantsekiang valt.

UKIKITSCHA, Rus. riv., gouv. Irkutsk, die in de Olenek valt.
UKIHO, Chin. riv., prov. Setchuën.
UKINSKOI, Rus. kaap in de zee van Ochotsk.
UKINU, eil. der Likeo's, in de Chin. zee.
UKIPEN, klein eil. in de Stille Zuidzee, door Russen dus genoemd, terwijl het waarschijnlijk het eil. *Sledge* van COOK is. 227. 46. L. 64. 22. N. B.
UKKASS, dorp van Algiers, nabij Tipsa.
UKLY KURAZOI, Rus. stad en bosch, gouv. Orenburg.
UKOW, Rus. dorp, gouv. Tobolsk.
UKNA, Zweed. vlek, gr. Kalmar-lan.
UKRAINE (SLOBODISCHE), zie Charkow.
UKSAMENSKOI, Rus. eil. in den mond der Dwina, gouv. Archangel.
UKSER FARAWAN, Afr. plaats in Fez, met veel marmer.
UKTUS, Rus. riv., gouv. Perm.
UKTUSK, Rus. fabrijkstad, gouv. Perm.
UKUENTSCHEU, Chin. stad, prov. Junnan.
ULA, zie Ulla.
ULAG, een der Rus. Aleuten eil.
ULAK, Rus. Vossen eil., bij Kodjak. 2. Turk. Aziat. vlek, sands. Bali.
ULAKLI, Rus. D., gouv. Jekaterinoslaw.
ULAKON, tak der Rus. Aziat. riv. Indigirka.
ULALU, zie Fallao.
ULAN, Chin. stad in Scharra-Mongolië.
ULANGHIEN, Chin. stad, prov. Setchuen.
ULANOW, Rus. stad, gouv. Podolië. 2. Galic. vlek, kreits Rzeszow.
ULASCH, Turk. vlek, prov. Siwas.
ULASZKOWCE, Galicisch vlek, kreits Czartkow.
ULATAN, een der Carolinen groep Lamurzec.
ULBA, tak der Rus. Irtysch, gouv. Tobolsk.
ULBECK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 600 inw.
ULBENDORF, Pruis. dorp, regdst. Breslau, kreits Strehlen, met 500 inw.
ULBERSDORF, zie Olbersdorf, No. 2.
ULBO, Dalmatisch eil., kreits Zara.
ULCEBY, 2 Eng. kerspels, gr. Lincoln.
ULCOMBE, Eng. kerspel, gr. Kent.
ULDALE, Eng. dorp, gr. Cumberland.
ULDSCHAR, Chin. riv. in Songarië.
ULEA of *Uleaborg*, Rus. stad, prov. Finland, aan den mond van de Ulea-elf, die hier in de golf van Bothnië uitloopt, met 3,350 inw., verzande haven, scheepsbouw, visscherij, akkerbouw, handel en zeevaart. 2. Aanzienlijke groep der Carolinen, in het midden van den Archipel, tusschen 160. 50. en 166. 30. L. en 6. en 9. N. B., laag, en door koraalriffen omringd, echter met goede havens, planten en visch. 3. U. of *Guliai*, eene groep van 14 eil. aldaar, bijzonder vruchtbaar. Derzelver inw. zijn goede schippers. 161. 30. L. en 7. N. B.
ULEASTER, zie Hanimoa.
ULEFOS, Noorw. stad, stift Christiania.
ULEIMA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.
ULEITU, Aziat. meer in Mongolië, waaruit de Selinga en Tschilotu ontspringen.
ULEMA, zie Turkijë.
ULENSAGER, Noorw. vlek, stift Aggerhuus, met 4,100 inw.
ULESTRAETEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1,000 inw.
ULEY, Eng. dorp, gr. Gloucester.
ULFE, zie Wargo.
ULFA, dorp in Opper Hessen; 900 inw.
ULFBORG, Deen. distr., stift Rypen.
ULFEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen.
ULFSBY, Rus. vlek, gouv. Finland.
ULFSTEEN, Noorw. dorp, stift Drontheim, eil. Hareid, met 1700 inw. en visscherij.
ULFSUND, straat tusschen de Deen. eil. Zeeland en Möen.
ULGHAM, Eng. dorp, gr. Northumberland.
ULGOI of *Ulgui*, tak der Rus. riv. Ingoda, gouv. Irkutsk.
ULIAN, stad op 't Dalmat. eil. St. Michael.
ULIANOWKA, Rus. dorp, Slobodische Ukraine.
ULIASTER, zie Hanimoa.
ULIBUHR, Aziat. distr. in Beludchistan, lands. Sind, op een groot eil., dat door den Indus en den tak Goni gevormd wordt. De voornaamste stad is Khundrakote.
ULIENGER, een der Carolinen eil., groep Eap.
ULIETEA of *O-Rajetea*, een der Austr. Societeits eil., 'ten W. van, en tweemaal zoo groot als Huaheine, op Otaheite na, het grootste der groep, door eene rif met Otaha vereenigd, met verscheidene inhammen en baaijen, minder vruchtbaar en minder bevolkt dan Huaheine. De inw. zijn donkerder van kleur, en woester dan die der overige eil. Zij zijn thans aan den regent van Otaheite onderworpen, en velen hebben ook den Christelijken godsdienst aangenomen.
ULIEWKA, Rus. dorp, gouv. Orenburg.
ULIGHUR, Aziat. stad in Beludschis-

tan, lands. Sind, aan de grenzen van Cutch.

ULIGNANO, Tosc. dorp, gebied Pisa, met albastgroeven.

ULIMARAI, een der Carolinen groep Lamurzet.

ULIMAROA, naam van Nieuw Holland, bij de inboorlingen.

ULIMIRÉ, een der Carolinen groep Ulea, bij Ulea; de geboortepl. van KADOE.

ULINEW, Galic. vlek, kr. Zolkiew.

ULIVETTERN, Zweed. meer, Oerobro-län.

ULKAMI, zie Lagos.

ULLA, Spaan. riv., prov. Gallicië, die de Ria de Aroza vormt. 2. Rus. riv., gouv. Minsk, welke het kanaal, dat de Berezyna, Duna en Dnieper vereenigt, van water voorziet. 3. Rus. stad, gouv. Witebsk.

ULLAPOOL, Schot. dorp, gr. Ross.

ULASSO, Zweed. vlek, Elfborg-län.

ULLED, de bijnaam van eenige Moorsche stammen, in de woestijn van Sahra, als Ulled Dleimis, Ulled Missebah, Ulled Edouochalah en andere.

ULLDECONA, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 2,400 inw.

ULLENBURG, zie Ulm.

ULLENE, Zweed. dorp, Skaraborg-län.

ULLENHALL, Eng. vlek, gr. Warwick, met 4,000 inw.

ULLER, voornaam Aziat. meer in Afghanistan, ten N. van de hoofdstad der prov. Kaschmar.

ULLERAKER, Zweed. kerspel, Upsala-län.

ULLERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 920 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 1100 inw. 3. Morav. dorp, kreits Olmutz.

ULLESKELFE, Eng. vlek, gr. York.

ULLESLAKE, Eng. meer, gr. Cumberland.

ULLESTHORPE, Eng. vlek, gr. Leicester.

ULLEY, Eng. vlek, gr. York.

ULLFIORDEN, Zweed. golf der Melar zee, Upsala-län.

ULLFORS, Zweed. fabrijkpl., Upsala-län.

ULLINGWICK, Eng. kersp., gr. Hereford.

ULLINGTON, Eng. D., gr. Gloucester.

ULLOCK, Eng. buurt, gr. Cumberland.

ULLUA, riv. in Midden Amerika, aan de Muskito kust, welke op de hooge vlakte van Comayagua ontspringt, verscheidene takken heeft, en ten W. van Port Salin de zee der Antilles valt.

ULM, Wurtemb. ambt, Donaukreits, op 2 V. M., 14,000 inw. tellende, door den Donau en Iller bespoeld, met veel koren, moesgroenten, boomvruchten, goede veeteelt, krijt en veen, benevens vele handwerken. 2. Hoofdstad van voornoemd ambt en den geheelen Donaukreits, zetel der provinciale regering en van een geregtshof, aan den Donau (hier wordt deze riv. voor groote schepen bevaarbaar), Iller en Blau, in eene aangename en vruchtbare vlakte, met overblijfsels van vestingwerken, 5 poorten, 3 luthersche en 2 roomsche kerken, een rijks hospitaal, een lazareth, vondeling- en tuchthuis, 5 opene plaatsen, eene hooge Munsterkerk, met eenen toren van 337 voeten hoogte, een groot orgel en vele oude schilderstukken; een raadhuis, met een uurwerk en schilderijen; een tuighuis, schouwburg, een gymnasium, teeken- en andere scholen, en 11,000 inw., die (schoon slechts eene schaduw van de voormalige werkzaamheid), looijerijen, linnenweverijen, draaibanken (vooral voor pijpenkoppen), brouwerijen, tabakskerverijen, eene scheikundige fabrijk, smederijen, molens, enz., ook nog scheepvaart en scheepsbouw hebben, handel in koren, linnen en andere voortbrengsels des lands drijven, en slakken mesten. 27. 39. L. 48. 24. N. B. 3. Bad. dorp, Kinzigkreits, met 1050 inw.

ULMBACH, Keur-Hes. dorp, gr. hert. Fulda, met 1020 inw.

ULME, Port. vlek, prov. Estremadura.

ULMEN, THAL-ULMEN, UELMEN, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

ULMERFELD, UNGERFELD, Oostenr. vlek, kwart. Boven het Weener Woud, met 800 inw.

ULOA, eil. in de Stille Zuidzee, die de Spanjaard JUAN GAETANO in de nabijheid van de Sandwichs eilanden zou gevonden hebben; doch die welligt de Sandwichs eilanden zelve zijn. 2. Eiland tusschen de Boumans eilanden en Barao.

ULNESWALTON, Eng. vlek, gr. Lancas.

ULOGANN TERNIH, golf in de Kaspische zee, Rus. gouv. Astrakan.

ULOR, een der Austr. Carolinen, groep Lamurzei.

ULPHA, Eng. vlek, gr. Cumberland, 2. Eng. vlek, gr. Westmoreland.

ULRICAHAM, Zweed. stad, Elfborg-län, met 800 inw., tabaks- en messenfabr., en handel in vee en levensmiddelen.

ULRICHSODAL, zie Ulriesdal.

ULRICHSKIRCHEN, Oostenr. heerl., kwart. Onder den Mannhartsberg, met 1,000 inw.

ULRICHSTEIN, gr. hert. Hes. stad, prov. Opper Hessen, met 1000 inw.

ULRICSDAL, Zweed. slot, Stokholms-län.

ULRIKA, Zweed. dorp, Lynkopings-län.

ULROME, Eng. vlek, gr. York.

ULSHA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

ULSTER, prov. van Ierland, de Noordelijkste des rijks, tusschen de zee, de Iersche zee, Leinster en Connaught of tusschen 8. 59. en 12. 40. L. en 53. 45. en 54. 15. N. B. gelegen, en op 334¾ V. M., 1,200,000 inw. bevattende. Het land wordt in de 9 gr. Armagh, Down, Antrim, Londonderry of Dery, Donegal, Tyrone, Fermanagh, Monaghan en Cavan verdeeld. 2. Gr. der N. Amer. prov. Nieuw York, aan de Hudson, op 173 V. M. 30,950 inw., zeer bergachtig, doch ook met vruchtbare dalen, welke door de Hudson, Esopuskill, Touckkill, en Topachton bespoeld worden. De bergen zijn rijk aan delfstoffen, vooral goeden molensteen. Verder vindt men er aanzienlijke bosschen, goede koren- en veeteelt. De hoofdplaats is Kingston. 3. Vlek in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 650 inw. 4. Tak van de riv. Werra, in het gr. hert. Saksen-Weimar.

ULSTRUP, Zweed. dorp, Christiaanstadt-län.

ULSWATER, Eng. meer, gr. Westmoreland.

ULTEN, heerl. in Tyrol; 3,600 inw.

ULTING, Eng. kerspel, gr. Essex.

ULTRON, tak der Ebro, in het Spaan. gouv. Burgos.

ULU, zie Amu.

ULUA, Z. Amer. riv., prov. Honduras.

ULUAZAPA, Z. Amer. dorp, prov. St. Salvador.

ULUBAD, Turk. Aziat. vlek en meer in Natolië.

ULUGH, Chin. bergketen in Mongolië.

ULUI, tak der Ob, Rus. gouv. Tomsk.

ULUKEM, bron van de Jenisea, in Chin. Mongolië.

ULUKISCHIN, Turk. dorp, prov. Karaman.

ULUKTHAG, Aziat. gebergte, N. van Mongolië.

ULUKOWA, Rus. vlek, gouv. Tomsk, met 2,000 inw.

ULUL, zie Olol.

ULUMULKAR, Rus. vlek in Circassië.

ULUPARA, zie Olpar.

ULUS, Turk. riv. en vlek in Natolië.

ULUSSU-MUDAN, de uiterste grensposten der Chinezen, tegen Rusland, in Tungusië, prov. Tsitsikar.

ULUSSZUJI, tak der Turk. Aziat. riv. Bartan.

ULUTAU, Rus. gebergte in Kirgizië.

ULVA, klein Schot. eil. der Hebriden, tusschen Mull en Staffa. 2. Distr. op Van Diemensland, met 23 landhoeven.

ULVERSTON, Eng. marktvlek, gr. Lancaster, met 3000 inw., ijzerwerken en scheepvaart.

ULYSSES, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, hoofdplaats van het gr. Tompkins, met 3,250 inw.

UMAGO, zie Omago.

UMAHE, Rus. vlek in Circassië, met 3,000 inw.

UMAMARCA, groot Z. Amer. meer in Peru, prov. Omasuyos.

UMALAI, distr. van de Carolinen, groep Eap.

UMAN of *Human*, Rus. kreits, tusschen 47. 30. en 48. 34. L. en 48. 25. en 49. 9. N. B. en door de Cherson, Umanka en andere kleine riv. bespoeld, met veel heiden en moerassen, doch weinig bosch. 2. Stad aldaar, aan de Umanka, door wallen en wandelingen omringd, met een prachtig kasteel, 4 kerken, eene synagoge, ridderschool, 3000 inw., handel en veemarkten. 47. 40. L. 48. 43. N. B.

UMANAK, Deen. kolonie, in het N. van Groenland, op een klein eil., aan den ingang der Jacobsbaai, met robbenvangst. 2. Zie Umnak.

UMATA of *Humata*, vlek op het eil. Tagif, het voorn. der Marianen.

UMAWAS, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

UMAYA, riv. in Mexico, prov. Culiacan.

UMBA, Rus. riv. en dorp, gouv. Archangel, de eerste op 66. 44. N. B. 2. *Neder* U., Afr. prov., kon. Matemba, in Neder Guinea.

UMBAA, dorp in Abyssinië; 30 mijlen Z. Z. W. van Gondar.

UMBAGOG, N. Amer. meer, prov. New Hampshire en Maine.

UMBER, O. Ind. stad, prov. Aurungabad, op eene hoogte. 93. 48. L. 19. 38. N. B.

UMBERSTON CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in de Potomac valt. 298. 40. L. 39. 35. N. B.

UMBRAS, zie Ambras.

UMBIBO, Afr. stad in Sudan, land Affadeh.

UMBRAIL, hooge Zwits. berg, kanton Graauwbunderland, met de merkwaardige bron der Adda.

UMBRE, Afr. riv. in Neder Guinea, ten Z. van de baai Funta.

UMBRETE, Spaan. vlek, prov. Sevilla.

UMBRIA of *Ombria*, lands. in den Kerk. Staat, waarin Spoleto, Perugino

en Città di Castello.

UMBRIATICO, Nap. stad, prov. Calabrië Citeriore, met 2300 inw.

UMBYALA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

UMDOOM, station der karavanen in de woestijn van Nubië; 3 mijlen van Chiggre.

UMEA, riv. in Zweed. Lapland. 2. Hoofdstad van Westerbottens-län, en zetel van het geregtshof, aan de Umea, met smalle straten, eene kerk, ziekenhuis, school en 1050 inw., die handel en handwerken hebben. De stad heeft 2 havens en 20 eigene schepen. 57. 52. L. 63. 50. N. B.

UMEA-LAPPMARK, gedeelte van Zweed. Westerbottens-län, langs de Umea, met 1400 inw. en de hoofdplaats Lycksale.

UMENAK, eil. aan de W. kust van O. Groenland. 332. 16. L. 60. 35. N. B. 2. Eiland aan de Z. W. kust van O. Groenland. 334. 26. L. 59. 43. N. B.

UMESOGEIR, Afr. dorp, woestijn van Sahra, tusschen Caïro en Siwa.

UMET TCHAGAMSKOE en UMET TSCHUWASKOE, Rus. vestingen, in het land der Uralische Kozakken, gouv. Astrakan.

UMIA, zie Ulla No. 1.

UMIRTITSCHI, Rus. dorp, gouv. Orel, met glasblazerijen.

UMKIRCH, Bad. dorp, Treisamkreits, met 900 inw.

UMLOWITZ, zie Krumau.

UMLYALLA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

UMMANZ, Pruis. eil., aan de W. kust van het Rugen, distr. Straalsond.

UMMARA, stam der Beduïnen in Nubië.

UMMELU, Han. dorp, vorst. Hildesheim, met 900 inw.

UMMENDORF, Wurt. vlek, Donaukreits. 2. Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 1000 inw.

UMMERAPURA, zie Ammarapoeram.

UMMERSTADT, stadje in Saksen Hildburghausen, ambt Hildburg, met 755 inw., wolspinnerij, landbouw en jaarmarkten.

UMMESOGEIR of *Umsequir*, klein dorp, in het midden der woestijn van Lybië, op eene rots gebouwd, op den weg van Egypte naar Fez.

UMNABAD of *Amnabad*, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

UMNAK, UMÜIAK, UMANAK, een der Rus. Vossen eil., het Westelijkste der geheele groep, in het W. vlak, ten N. O. hooger, en aan de zeeëngte langs den kant van Unalaschka, met bergen, waarvan de hoogste een vuurspuwende, doch altijd met sneeuw bedekt is. Men vindt er vossen van verschillende kleuren en de gewone voortbrengsels der Aleutische eil., SARYTSCHEU vond hier 4 plaatsen, die te zamen 51 mannelijke inw. hebben, welke schatting betaalden. 107. L. 58. N. B.

UMO, Jap. stad, op de W. kust van het eil. Sado, bij Niphon behoorende.

UMONTU, Chin. stad, prov. Setchuën.

UMPFER, tak der Bad. riv. Tauber, Main- en Tauberkreits.

UMREYLE, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

UMRUT, AMRITA, O. Ind. stad, prov. Aurungabad, 90. 52. L. 20. 40. N. B.

UMRUTSER, zie Amretsir.

UMSTADT, GROSZUMSTADT, gr. hert. Hes. ambt., vorst. Starkenburg, met 9,400 inw., looijerijen, branderijen, handel in koren en jaarmarkten.

UMÜIAK, zie Umnak.

UMURFAKIH, Turk. vlek, lands. Silistra.

UNA, Braz. volkpl., prov. San Vicente.

UNADILLA, vlek der N. Amer. Rep. prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 1500 inw. 2. Riv. der N. Amer Rep., prov. Nieuw York, de grens der gr. Otsego en Chenango; valt in de Susquehannah.

UNADINGEN, Bad. dorp, Seekreits.

UNAKA, bergketen in N. Amerika, tusschen de staten Tennessee en Noord Carolina.

UNALASCHKA, een der grootste van de Russische Vossen eil., ten O. van Umnak, tusschen 209. 34. en 211. 36. L. en 43. 4. en 43. 45. N. B. Het bestaat uit eenen rotsklomp, die slechts met eenen dunnen aardkorst bedekt is. De hoogere en lagere bergen vertoonen zich veelal als kegels. Twee derzelve zijn eigenlijk vuurspuwende bergen, en de zwarte en gedeeltelijk afgescheurde rotsklompen zouden doen gelooven, dat het eil. van eenen vulkanischen oorsprong was, indien niet de voornaamste steenen uit graniet en porfier bestonden. Tusschen de bergen zijn onregelmatige dalen. De kust is zeer hoekig. Het eil. heeft verscheidene goede golven, zoo als die van Amugul, van Taneska, van Uglochmich, van Kisselek en Kikukalen, welke beide laatste het binnenste gedeelte der Bodrowaga of Beverbaai vormen. Verder de golven Unyschaba, Ugdaja en de Kapiteins haven, waarbij de Russen in de plaats Illuluk een kantoor hebben. Ten Z. O. van de zeeëngte zijn de beide rotsen, welke voor COOK zoo gevaarlijk werden, dat hij de bijgelegene kaap, Cap de Provi-

videnco noemde. Hier en daar vindt men eenige kolken, met zoet water; verscheidene beken, en ook eenige heete bronnen. De luchtsgesteldheid is er zachter dan op de meer Westelijk gelegene eil. Behalve het drijfhout, heeft men er slechts vele beziën; en in het wild groeijende kruiden en wortels, welke den inw. tot voedsel dienen, benevens goed gras, zoodat de veeteelt er wel slagen zou. Ook komen er zelfs aardappelen en eenige andere moesgroenten voort. De inw. zijn Aleuten, in 14 plaatsen verdeeld; met ongeveer 200 huisgezinnen, en Makusche het grootste is. De woningen, behalve die der Russen, zijn slechts tenten en aarden hutten. Visscherij en robbenvangst zijn de voornaamste bezigheden der inw., welke laatste hun kleeding, schoenen, vleesch, traan, enz. verschaft. Somtijds komt er een walvisch aan de kust, welks spek de inw. eten. Verder gebruiken zij wortelen, beziën, wilde ganzen en eenden, en de eijeren der zeevogels. Tusschen dit eil. en Umnak is in 1795, door eene vulkanische uitbarsting in de plaats eener rots, een eiland ontstaan.

Unalga, een der Rus. Vossen eil., N. O. van Unalaschka, met eene plaats van 8 mannelijke inw., die vele zeevogels vangen.

Unarndurn, Aziat. stad in Afghanistan, aan den grooten weg van Furrah naar Herat, aan eene riv., en tusschen hooge bergen, met vele vruchtboomen.

Unare, Z. Amer. riv., prov. Caraccas, die in de Caraïbische zee valt.

Unarasan of *Narajan*, vlek op het eil. St. Juan, het voornaamste der Marianen eil.

Unatchochi, een der Rus. Analaschkische eil., tot de Vossen eil. behoorende.

Unau, distr. in de Carolinen groep Eap.

Unavi, kleine Z. Amer. riv. van Caraccas, die in de Arebato valt.

Unawa, Rus. tak van de Irpen, gouv. Kiew.

Unbiak of *Semisokoschnoi*, een der Vossen eil., in de Stille Zuidzee. 1. 27. Z. B.

Uncha, zie Ouncha.

Uncuicia, Z. Amer. meer in Quito, hetwelk zich in de Napo ontlast, op 1. 27. Z. B.

Uncuila, staat op de W. kust van het O. Ind. eil. Celebes, met veel horenvee, paarden, schapen, geiten, veel pisang, bananen, pataten, jaks of broodvrucht en rijst. De inw. zijn Mahomedanen, die onder eenen raja staan, welke echter van de Nederlanders afhankelijk is. De hoofdplaats is Palos.

Und of *Undlen*, Hong. vlek, kom. Oedenburg, met 600 inw.

Undal, Noorweeg. kerspel, stift Christiaansand, met 4,050 inw.

Unden, Zweed. meer, Skaraborg-län.

Undenas, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

Undenheim, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 850 inw.

Underbarrow, Eng. vlek, gr. Westmoreland, met 350 inw.

Underhill, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Chittenden, met 500 inw.

Undermillbeck, Eng. vlek, gr. Westmoreland, met 500 inw.

Underheim, gr. hert. Hes. dorp, prov. Rijn Hessen, met 550 inw.

Underoot, een der Lakediv. eil., in de Zuidelijke groep.

Undersakir, Zweed. dorp, Jemtlands-län.

Undersvik, Zweed. kerspel, Gefleborg-län.

Undes, groot distr. in N. Indostan, dat veel goud zou bevatten. 97. 41. L. 30. 13. N. B.

Undy, Eng. kerspel, gr. Monmouth.

Une, volkplanting in Nieuw Granada; 3 mijlen Z. W. van Santa Fé.

Unerig, Eng. vlek, gr. Cumberland, met 4500 inw.

Unga, vuurspuwende berg, op het eil. Ximo.

Ungäränen, naam der Walachiërs, die uit Zevenbergen naar Moldavië zijn overgegaan.

Ungara, zie Wangara.

Ungarong, berg en stad op het O. Ind. eil. Java; de laatste aan den grooten weg van Samarang, naar Sourakarta, met een fort.

Ungarschitz, Morav. heerlijkheid, kreits Znaim.

Ungedanken, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 260 inw. 2. Waldeksch dorp, ambt Eder.

Ungerfeld, zie Ulmerfeld.

Ungha, Afr. kasteel, op de O. kust van Tunis, in een moeras gelegen; 25 mijlen Z. Kairwan.

Unghvar of *Unghwar*, Hong. kom., kreits aan deze zijde der Teisz, ten Z. van Galicië, bevat op 60 V. M. 80,000 inw. Het is meestal vol bergen, die tot de Karpathen behooren, waaronder de Javornik en Beszked. De Zuidkant is heuvelachtig, vlak en zeer vruchtdaar. De kreits wordt door de Laborza, de Ungh, Latorza en Udra be-

 spoeld,

spoeld. De luchtsgesteldheid is op de bergen guur, in de dalen zeer zacht, zoo dat er goede wijn en moerbeziën geteeld, en zijwormen gehouden worden. De overige voortbr. zijn: koren, vooral haver, tuinvruchten, hennep, vlas, boomvruchten en hout; wild, visch, veel bijen- en weinig veeteelt. Men graaft er ijzer en marmer. Het kom. is in 4 distr. verdeeld. 2. Distr. in voornoemd kom. 3. Hoofdplaats, aan de Ungh, de zetel van den bisschop van Mongatz, met eene buurt, op eene hoogte, 2 voorsteden, 3 kerken en een seminarium voor vereënigde geestelijken, een roomsch gymnasium, de stapelplaats van zout en 5,000 inw., die wijnoogst, veel landbouw, groote paarden en veeteelt hebben. 39. 59. L. 48. 37. N. B.

UNGNAD, zie Weissenwolf.

UNGOURAITH, plaats in Wady Nubi.

UNGRISCH NEUSTADT, zie Felso Banya.

UNGSTEIN, Beij. dorp, Rijnkreits, met 800 inw.

UNGUI-YACU, Z. Amer. riv. van Peru, prov. Luya en Chillaos, die in de Capuapana valt.

UNGUIGIA, riv. in Quito, prov. Mainas, die in de Putumayo valt.

UNGURU, zie Wangara.

UNHACCA of *Inyacke*, kaap aan de Lagoabaai in Z. Afrika.

UNHELI, dorp in Rus. Circassië, met mijnen van lood, zilver en koper.

UNHOSCHT, Boh. stad, kreits Rakonitz, met 1000 inw.

UNICORN, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster.

UNIE, Illyr. eil. der groep Quarnaros, met 220 inw.

UNIEH, Turk. stad, pachalik Siwas, in Natolië, met 10 moskeën, 2 Grieksche, eene Armenische kerk, een schoon bad en 5,000 inw., die katoenen stoffen vervaardigen, en handel en scheepvaart hebben. 54. 59. L.

UNIEJOW, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 800 inw.

UNIENVILLE, Fr. vlek, dep. Aube.

UNIM, Hong. dorp, kom Neitra, met wijn- en boomvruchtenteelt.

UNIMAK, een der Rus. Vossen eil., vlak bij het schiereil. Alaschka, en slechts door de smalle Isannachische zeeëngte of Isannakskoi-prolyf, voor welke het eil. Ikatat ligt, van hetzelve, en door de Kruzensterns straat van Akun gescheiden. Het ligt tusschen 210. 49. en 212. 30. L. en 54. 2. en 54. 55. N. B. Het is 15 mijlen lang, en van 4 tot $5\frac{1}{2}$ breed, en door vele rotsen en eil. omringd. Van binnen is het zeer bergachtig, en heeft diepe dalen. Onder de bergen is de Ajagedan; die zich als 3 suikerbrooden vertoont, de voornaamste. Hij blaast eenen sterken rook uit, en heeft aan deszelfs voet, kookend heete bronnen. De Khagyaan en Kugidach-Agutscha, zijn merkwaardig. Het eil. heeft in 3 plaatsen, 70 mannelijke inw., die met die van Kodjak overeenkomen, en veel van de naburige Amerikanen schijnen overgenomen te hebben.

UNINI, Z. Amer. riv., valt in de Negro.

UNION, een der Eng. Grenadinen of Grenadillen eil., in West Indië, zeer hoog, en met verscheidene rotspunten, op 316. 26. L. 12. 30. N. B. 2. N. Amer. riv., prov. Maine, die in de Blue Hillhaai valt. 3. Gr. in de N. Amer. prov. Illinois, met 2500 inw. De riv. zijn: Clear en Muddy. De hoofdstad is Jonesburg. 4. N. Amer. gr., prov. Maine, met 5,150 inw. De riv. Cumberland, de Tennessee, de Tradewater en Livingstone bespoelen het land, en er zijn vele bosschen en bouwlanden. De hoofdstad is Salem. 5. Gr. in de prov. Ohio, met 2,000 inw., de riv. Darby en Mill, en de hoofdplaats Millford. 6. N. Amer. gr., prov. Pennsylvanië, Westelijk deel van Northumberland, met 18,600 inw. De riv. zijn: White-Deer, Buffaloe en Little Mahoning. De hoofdpl. is New Berlin. 7. N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Lincoln, met 1260 inw. 8. N. Amer. vlek, prov. Connecticut, gr. Tolland, met 750 inw. 9. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Broome, met 1,000 inw. 10. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Nassau. 11. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Greenwich. 12. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Bern. 13. N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Bern. 14. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Essex, met 1500 inw. 15. U. of *Uniontown*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Fayette, met 1,000 inw. 16. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, hoofdpl. van 't gr. Fayette, met den omtrek 1800 inw., handel, jaar- en weekmarkten. 17. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon. 18. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin, met 1200 inw. 19. N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berks. 20. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. London. 21. U. of *Shakerstown*, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Warren. 22. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Knox, met 450 inw. 23. N. Amer. vlek, gr. Ohio, gr. La

Fayette, met 500 inw. 24. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Madison, met 500 inw. 25. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Miami, met 1000 inw. 26. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Highland, met 800 inw. 27. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Gallia, met 400 inw. 28. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Butler. 29. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Clermont. 30. N. Amer. vlek, prov. Ohio. 31. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Fairfield, met 500 inw. 32. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Delaware. 33. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Belmont, met 1,550 inw. 34. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Champaign, met 860 inw. 35. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Washington. 36. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Muskingum. 37. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Ross, met 2,500 inw. 38. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Scotia. 39. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Montgomery. 40. N. Amer. dorp, gebied Arkansas, land der Osegen. 41. N. Amer. distr., prov. Z. Carolina, met 11,000 inw. 42. N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Monroe. 43. U. *Bridge*, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Frederik. 44. U. *Mills*, N. Amer. dorp, prov. Maryland, gr. Frederik. 45. U. *Mills*, N. Amer. dorp, prov. Virginia, gr. Fluvanna. 46. U. *Springs*, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Aurelius. 47. U. *Baai*, baai in de N. Amer. prov. Maine, gr. Hancock.

Uniontown, N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Frederick. 2. N. Amer. vlek, prov. Mississippi, gr. Jefferson. 3. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Muskingum. 4. Hoofdplaats van het gr. Monroe, prov. Virginië.

Unionville, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, distr. Union, met 130 inw.

Uniow, Galic. heerl., kreits Zloczow.

Unitimoni, Z. Afr. riv. van Guiana, die op de bergen van Parima ontspringt, en in de Maguiritaris valt.

Unity, N. Amer. vlek, prov. Maine, gr. Kennebeck, met 800 inw. 2. N. Amer. vlek, prov. New Hampshire, gr. Ches, met 1050 inw. 3. N. Amer. vlek, prov. Maryland, gr. Montgomery. 4. N. Amer. vlek, prov. Ohio. 5. Baai aan de O. kust van Labrador, op 317. 3. L. en 56. 10. N. B., waarin vele riv. uitloopen.

Unkel, Pruis. stadje, regdst. Coblenz.

Unken, Oostenr. dorp, kreits Salzburg.

Unmak, zie Unimak.

Unmulneira, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

Unna, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, met 3,400 inw., katoen- en hoedenfabr., potten- en pannenbakkerijen en in de nabijheid de zoutmijn Königsborn. 25. 20. L. 51. 33. N. B. 2. Turk. riv., die in Croatië ontspringt, en in de Save valt.

Unnacz, zie Unna.

Unnaryd, Zweed. dorp, Jonköping-län.

Unnau, dorp in Nassau, ambt Mariënburg, met 350 inw.

Unniah, zie Unieh.

Unnup Poupy, Birmannische stad, prov. Cassay.

Unoth, Zwits. vesting, kanton Schaffhausen.

Unruhstadt, zie Karge.

Unsang, kaap aan de kust van 't eil. Borneo. 137. 7. L. 5. 18. N. B.

Unschensk, zie Unshensk.

Unseburg, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 800 inw.

Unsha, Rus. stad, gouv. Kostroma, met 2,000 inw., jaarmarkten, handwerken, veel handel en aanzienlijke uijenteelt. 2. Tak van de Wolga, gouv. Kostroma.

Unsju, zie Idsuma.

Unsleben, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 700 inw.

Unso, Aziat. distr. in Kaukazië, in Lesghistan, met 1200 inw.

Unst, het Noordelijkste der Schetlandsche eil., bij Schotland, en het grootste der groep, op 16. 54. L. en 60. 44. N. B., met heuvels bedekt, en bevat op 2 V. M. 2,500 inw. Het eil. heeft veel jaspis, kristal, kalk, leien andere steenen, bouwland en goede weiden. Het wordt veel door de Groenlandsvaarders bezocht. Onder hetzelve behooren de eil. Uya en Balta. De haven is Watswick.

Unston, Eng. vlek, gr. Derby.

Unstrut, riv. in de Pruis. prov. Saksen, Saksen-Weimar en Saksen-Gotha, die bij Grosz-Jena in de Saale valt.

Untanpoor, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

Unter, *De art., welke men hier niet vindt, zoeke men bij* Neder, *of de namen van onderscheiding.*

Unteralba, dorp in Saksen-Weimar, vorst Eisenach, met 600 inw.

Unteralpfen, Bad. dorp, Treisamkreits, met 650 inw.

Unterambringen, Bad. dorp, Treisamkreits, met 350 inw.

Unterammergau, Beij. dorp, Isarkreits, met 600 inw.

Un-

UNTERBACH, Zwits. dorp, kanton Schweiz.
UNTERBALBACH, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 750 inw.
UNTERBALDINGEN, Bad. dorp, Seekreits, met 400 inw.
UNTERBOBROWA, Moravisch vlek, kreits Iglau, aan de Bobruwna, met uitgestrekte landbouw, groote vee-, paarden- en schapenteelt heeft.
UNTERBREIT, zie Marktbreit.
UNTERBIEKOWSKA, Boh. dorp, kreits Budweis.
UNTERCHODAU, Boh. dorp, kreits Ellbogen.
UNTERCZEREKWE, ZOLNY CZEREKWE, Boh. dorp, kreits Tabor.
UNTERDANNOWITZ, DOLNY DUNAGOWICE, Morav. vlek, kreits Znaim, met 2,200 inw., heerlijke landbouw, vee-, paarden- en schapenteelt, benevens eene groote hoeveelheid van velerlei heerlijke wijnen.
UNTERDEBRÖ, Hong. dorp, kom. Hewesch.
UNTERDRABENBURG, Illyr. dorp, gouv. Laibach.
UNTERDÜRRBACH, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 500 inw.
UNTEREBENHEIM, zie Ebenheim.
UNTEREGERI, Zwits. dorp, kanton Zug.
UNTEREGGINGEN, Bad. dorp, Seekreits, met 400 inw.
UNTEREISENHEIM, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 600 inw.
UNTERELLEN, dorp in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach.
UNTERELZBACH, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 600 inw.
UNTERENGADIN, Zwits. gerigt, kanton Graauwbunderland, met 12 gemeenten en 6000 inw..
UNTERERKENSTEIN, zie Ober Erkenstein.
UNTER-ESPERSTEDT, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.
UNTERGEISZ, Keur-Hes. dorp, prov. Fulda.
UNTERGÖLZSCH, zie Rodewisch.
UNTERGRAMLING, Boh. ijzerfabr., kreits Pilsen.
UNTERGRÖNINGEN, Wurt. dorp, Jaxtkreits, met schoone bosschen in den omtrek, die zeer veel timmerhout opleveren.
UNTERHALLAU, Zwits. vlek, kanton Schaffhausen, met 3000 inw.
UNTERHAMBACH, dorp in 't gr. hert. Hes. vorst. Starkenburg; 650 inw.
UNTERHARZ, zie Communharz.
UNTERHAUS, Oostenr. dorp in Stiermarken, met 400 inw.
UNTERHAYD of *Dolni-Bor*, Boh. vlek, kreits Budweis.
UNTERJETTINGEN, Wurt. dorp, Schwarzwald kreits, met 760 inw.
UNTERKRAIN, zie Neustädtl.
UNTERKRALOWITZ, Boh. vlek, kreits Czaslau.
UNTERKRÖSUNGEN, Bad. dorp, Treisam kreits, met 1150 inw.
UNTERKUBIN, Hong. vlek, kom. Arwa, met 1200 inw.
UNTERKÜRNACH, Bad. dorp, Seekreits, met 740 inw.
UNTERLEINACH, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 1150 inw.
UNTERLIND, Saksen-Meiningsch dorp, amt Sonnenberg, met 200 inw.
UNTERLIPNITZA, Hong. dorp, kom. Arwa, met lakenweverijen.
UNTERLUKOWITZ, Boh. dorp, kreits Königingratz, met ijzermijnen.
UNTERMARCHTHAL, Wurt. dorp, Donaukreits.
UNTERNEUBRUNN, dorp in Saksen-Hildburghausen, ambt Eisfeld, met 800 inw.
UNTERNEUERN, zie Oberneuern.
UNTERNKIMMEL, Oostenr. fabrijkplaats, land Boven den Ens.
UNTERÖWISHEIM, Bad. dorp, Pfinz- en Murgkreits, met 1650 inw.
UNTERPAUZEN, Boh. vlek, kreits Bunzlau.
UNTERPFANNENSTIEL, Saks. dorp in 't Erzgebergte.
UNTDRPORLITZ, dorp in Saksen Weimar, ambt Ilmenau.
UNTERRAVELSBACH, Oostenr. vlek, kreits Onder den Mannhartsberg, met 2000 inw.
UNTERREICHENBACH, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau.
UNTERREICHSTEIN, Boh. stad, kreits Prachin.
UNTERRIEDEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen.
UNTERRISCH, zie Risch.
UNTERROTAU, Boh. dorp, kreits Ellbogen.
UNTERSACHSENBURG, zie Obersachsenburg.
UNTERSACHSENFELD, zie Obersachsenfeld.
UNTERSCHÄCHEN, Zwits. dorp, kanton Uri, met een mineraal bad.
UNERSCHEFFLENZ, Bad. dorp, Neckarkreits, met 100 inw.
UNTERSMECHEN, dorp in Hohenzollern Sigmaringen, ambt Jaugna.
UNTERSCHÖNAU, Keur-Hes. dorp, prov. Fulda.

UN-

UNTERSCHÖNMATTENWAG, dorp in 't gr. hert. Hessen, prov. Starkenburg, met 800 inw.

UNTERSCHÜPF, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 800 inw.

UNTERSCHÜTTEN, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

UNTERSEEN, Zwits. vlek, kanton Bern.

UNTERSEWESCH, Zevenbergsch dorp, Militairgrenzen.

UNTERSTAMMENHEIM, Zwits. dorp, kanton Thurgau.

UNTERSTEBEN, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 630 inw.

UNTERSUHL, dorp in Saksen-Weimar, kreits Eisenach.

UNTERSULZBACH, Oostenr. fabrijkplaats, kreits Salzburg, met kopermijnen.

UNTERTAUERN, Oostenr. dorp, kreits Salzburg, met 200 inw.

UNTERTAXEN, Oostenr. fabrijkpl., kreits Boven den Mannhartsberg, met 500 arbeiders.

UNTERTHAL, Keur-Hes. dorp, gr. hert. Fulda.

UNTERTHINHAU, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 700 inw.

UNTERTÜRKHEIM, Wurt. vlek, Neckarkreits, met 9,700 inw.

UNTERVAKUP, zie Akhissar.

UNTERVAZ, Zwits. dorp, kant. Graauwbunderland, met 750 inw.

UNTERVELLACH, Illyr. dorp, kreits Villach.

UNTERVICHTEL, Tyrolsch dorp, kreits Pusterthal.

UNTERVALS, Tyrolsch dorp, kreits Botzen.

UNTERWALDEN, Zwits. kanton, bijna in het middelpunt des lands, tusschen Lucern, het Vierwalstätter meer, Uri en Bern, of tusschen 25. 34. en 25. 59. L. en 46. 44. en 46. 57. N. B. gelegen, en bevat op 13 V. M. 21,200 inw. Het land is eene der schoonste bergstreken, en bijzonder voor de veeteelt geschikt. Onder de bergen zijn de Tittlis, de Wällistöcke en de Jochberg de hoogste. De Rotsberg heeft het fabelachtige Drakenhol, en eenen schoonen waterval. De voorn. riv., die niet groot zijn, de Melch, en de beide Aa's bespoelen 't land. De meren zijn het Lunger, Sarner, Trübi of Melch meer, en een deel van de Vierwallstätter zee, met de Alpnacher golf. Er zijn vele zwavel- en minerale bronnen. De luchtsgesteldheid is helder en gematigd. De voortbrengselen zijn: weinig boomvruchten, kastanjes, aardappelen, weinig koren, hennep, vlas, hout, visch, kalk, leien zandsteen. De inw. zijn grootendeels zeer behoeftig, onwetend, en meestal van den roomschen godsdienst. De middelen van bestaan zijn: veeteelt, met veel kaasmakerij; schapen, geiten en varkens. De landbouw is gering. De bosschen, visscherij, scheepvaart en eenige der noodzakelijkste handwerken geven hun een bestaan. De uitvoer bestaat in: vee, kaas, boter, huiden en hout. Het kanton, een der oudste des lands, bestaat eigenlijk uit twee hoofddeelen, Ob en Nid dem Walde, welke door het Kernwald gescheiden wordende, elk eenen bijzonderen staat uitmaken, die wel denzelfden democratischen regeringsvorm, maar elk een bijzonder bestuur hebben, welk elk op zijne beurt, de afgevaardigden voor den landdag verkiest. De hoogste magt bestaat bij den landdag of bij de algemeene vergadering der inw. boven de 20 jaren, welke den regerenden landamman en de overige bestuurders des kantons verkiest; de afgevaardigden voor den algemeenen landdag benoemt, de ontwerpen van wetten en andere zaken van belang, belastingen, enz. bepaalt. De landraad bestaat uit 65, door de volksvergadering gekozene leden, en heeft de hoogste uitvoerende, besturende en dus gelijke magt; terwijl dezelve aan de volksvergaderingen de noodige wetten voorstelt, en verder alles, wat tot het bestuur, behoort verzorgt. De burgerlijke regtspleging wordt door de Seebnergerigten bestuurd, terwijl de regtbank der gezworenen het geregtshof van appel uitmaakt. Het landgerigt wordt met opene deuren gehouden. Elk burger is op bepaalde jaren soldaat. Het kanton levert 382 man en 1,910 franken aan het bondgenootschap. De inkomsten zijn van weinig belang. De hoofdplaatsen zijn Sarnen en Stanz.

UNTERWALTERSDORF, Oostenr. vlek, kreits Onder het Weener Woud.

UNTERWARBACH, Saksen Coburgsch dorp, vorst. Saalfeld, met 600 inw.

UNTERWEISBACH, zie Oberweisbach.

UNTERWIESENTHAL, Saks. stadje, kreits Ertzgebergte, met 1200 inw.

UNTERWILDSTEIN, Boh. dorp, distr. Eger.

UNTERWISTERNITZ, DOLNI WISTERNICE, Morav. vlek, kreits Brünn.

UNTERWITTIGHAUSEN, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 500 inw.

UNTERWÖSSINGEN, zie Oberwössingen.

UNTERWULDAU, Boh. vlek, kreits Budweis, aan de Moldau.

UNTERZEIL, Wurt. dorp, Donau-kreits.

UNTERZERING, Oostenr. dorp van Stiermarken, kreits Judenbug.

UNTERZOPPOTEN, dorp in 't vorst. Reuss-Greisz.

UNTHANK, Eng. vlek, gr. Cumberland.

UNTING, dorp op het eil. Likeo, bij China.

UNTSCH, O. Ind. stad, prov. Agra.

UNTSCHEN, Saksen-Gotha's ambt, vorst. Altenburg.

UNUCHEW, Rus. vlek, gouv. Tschernigow.

UNUCUMURI, Braz. riv., die tusschen de riv. der Amazonen en de Rio Negro in een meer valt.

UNUNGE, Zweed. dorp, Stokholms-län.

UNVERRE, Fr. stadje, dep. Eure en Loire, arr. Brou, met uitgebreiden landbouw en wijnteelt, met 2,300 inw

UNYTCHABA, golf op 't Rus. eil. Unalaschka.

UNZMARKT, zie Hundsmark.

UNZOKUL, distr. en dorp in 't Rus. Circassië, lands. Awar.

UPA, Rus. riv., gouv. Tula, die de Plawa en Ostra opneemt, en in de Oka valt.

UPAIX, Fr. vlek, dep. Opper Alpen, arr. Gap, met 800 inw.

UPAKRA, Zweed. dorp, Malmohus-län.

UPAMENA, Z. Amer. riv. in Brazilië, valt in de Atl. zee, op 34. 14. L. 4. 30. Z. B. 2. Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos.

UPANO, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Quixos en Macas.

UPAR of *Upari*, dal in Nieuw Granada, prov. Santa Martha; 16 mijlen lang, en 12 breed, wel bevolkt, met eene warme luchtsgesteldheid, en veel suiker, alsmede zilver-, lood-, ijzer- en kopermijnen.

UP-AVON, UPHAVEN, Eng. dorp, gr. Wilt, met 400 inw.

UPCHURCH, Eng. vlek, gr. Kent.

UPCOT, Eng. buurt, gr. Devon.

UPERNAVIK, Deen. kolonie op Groenland, met handel in spek.

UPETA, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

UPHA, zie Ufa.

UPHADERIE, aanzienlijke vlakte in de Rus. prov. Georgië, tusschen de Masani en Jori.

UPHALL of *Strathbrok*, Schot. dorp, gr. Linlithgow, met 800 inw.

UPHAM, Eng. dorp, gr. Southampton, met 400 inw.

UPHILL, Eng. kerspel, gr. Somerset.

UPHOB, Eng. vlek, gr. Buckingham.

UPIA, Z. Amer. riv., in het kon. Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos, die in de Meta valt.

UPICZEA, UPITZE, zie Eybel.

UPIE, Fr. vlek, dep. Drôme.

UPIENI, Z. Amer. riv. van Brazilië, prov. Seara, die tusschen de riv. Acuma en kaap Arecifes in zee valt.

UPIGNY, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 700 inw.

UPLAMOOR, Schot. D., gr. Renfrew.

UPLAND, groot deel van Eigenlijk Zweden, tusschen de golf van Bothnië, de Oostzee, het Mälar meer en de prov. Westermannland gelegen, en op 300 V. M. 230,000 inw. bevattende. Het bestaat uit vlak, zeer vruchtbaar land, waarin de meren en riv. veel gemeenschap geven. Er zijn groote bosschen, en de rijkste mijnen van Zweden, Stokholm, de Upsala en Westeras-län.

UPLEADON, Eng. vlek, gr. Gloucester. 2. Eng. dorp, gr. Hereford.

UPLEATHAM, Eng. vlek, gr. York.

UPLIME, Eng. kerspel, gr. Devon, met 1000 inw.

UPLOWMAN, Eng. kerspel, gr. Devon.

UPMINSTER, Eng. kerspel, gr. Essex, met 900 inw.

UP OTTERY, Eng. kerpsel, gr. Devon.

UPOA, haven op het Grieksch eil. Ulietea.

UPPER, vlek der N. Amer. prov. Ohio, gr. Scioto, met 500 inw. 2. U. *Allway's Creek*, N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Salem, met 2,000 inw. 3. U. *Cape May*, distr. in N. Amer., gr. Cape May, met 1700 inw. 4. U. *Chichester*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware, met 450 inw. 5. U. *Chippoak*, N. Amer. riv., prov. Virginia. 6. U. *Cohos*, waterval van den Connecticut, in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Essex. 7. U. *Darby*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware, met 1,000 inw. 8. U. *Dublin*, N. Amer. vlek, prov. Pennsijlvanië, gr. Montgomery. 9. U. *Freehold*, N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Monmouth, met 4,000 inw. 10. U. *Hanover*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 1,000 inw. 11, U. *Head*, kaap aan de O. kust van Zuid Holland. 177. 27. L. 22. 23. N. B. 12. U. *House*, N. Amer. dorp, prov. Connecticut, gr. Middlesex. 13. U. *Creek*, N. Amer. rivier, prov. Mississippi. 14. U. *Mahoney*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr.

gr. Northumberland. 15. U. *Mahantango*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Berk. 16. U. *Marlborough*, stad aldaar, prov. Maryland, hoofdplaats van het gr. Prince George, met 700 inw. 17. U. *Merion*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery. 18. U. *Milford*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lehigh. 19. U. *Mount Bethel*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton. 20. U. *Nazareth*, vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Northampton. 21. U. *Oxford*, vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Chester. 22. U. *Baxton*, vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin. 23. U. *Pens Neck*, vlek aldaar, prov. New Jersey, gr. Salem. 24. U. *Providence*, twee N. Amer. vlekken, prov. Pennsylvanië, gr. Delaware en Montgomery. 25. U. *Quivre*, N. Amer. vlek, prov. Missouri, gr. Charles. 26. U. *Salford*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Mont gomery. 27. U. *Saucon*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Lehigh. 28. U. *Smithfield*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Pike. 29 U. *South Cantoun*, N. Amer. dorp, prov. Mississippi, gr. Hancock. 30. U. *Wakefield*, N. Amer. vlek, prov. Pennsylvanië, gr. Bucks.

UPPERBY of *Uprightby*, Eng. dorp, gr. Cumberland.

UPPERSAVAGE, eilanden in de Hudsons baai, op 296. 58. L. 62. 32. N. B.

UPPER THREE RUNS, N. Amer. dorp, prov. Z. Carolina, distr. Barnwell.

UPPERSWELL, Eng. dorp, gr. Gloucester, met 5,600 inw.

UPPERWAND, deel van het Eng. gr. Lanark.

UPPERVILLE, N. Amer. dorp, prov. Virginië, gr. Loudoun.

UPPINGHAM, Eng. vlek, gr. Rutland, met 1500 inw.

UPPINGTON, Eng. dorp, gr. Salop.

UPRIGHT, baai aan het W. einde van straat Maggellaan, met eene kaap van dien naam, op het Vuurland. 203. 14. L. 53. 6. Z. B. 2. Kaap aan de O. kust van het eil. Gore, in de Stille Zuidzee. 205. 33. L. 60. 30. N. B.

UPSAL of *Upsala-län*, Zweed. prov., het Westelijk deel van het voormalige Upland, tusschen de golf van Bothnië, Stokholm, het Melermeer, Westeras- en Gefleborg-län of tusschen 34. 12. en 35. 52. L. en 59. 24. en 60. 39. N. B. gelegen, en op 106 V. M. 84,200 inw. bevattende. Het land is meestal vlak, met kleine hoogten, die naar de kust tot bergen klimmen. De kust heeft weinig inhammen, en slechts enkele op zichzelven liggende scheren. Ten Z. is de grond zeer vruchtbaar, maar ten N., en vooral boven 60 graden, verliest het land alle schoonheid en vruchtbaarheid. Het Meler meer is het grootste, en heeft hier de golf Ecoln, welke met de meren Sko, Sigtuna, Skarven, Gorvaln, en hier door weder met het Meler meer gemeenschap heeft; terwijl dezelfde Ecoln hier de Lasta en Garanfiorden vormt. Ten W. heeft het meer de Fiorden, Skaby, Oknebo, Oxfiarden en het meer Tennaren. De riv. zijn: de Dal-elf (met schoone watervallen), de Tierpsa, Fyrisa, Rida en Sagau. De luchtsgesteldheid is gezonder dan in Stokholm, en vrij bestendig; de winter duurt van October tot April. De voortbr. zijn: koren, peulvruchten, moesgroenten, doch geene boomvruchten, als eenige kersen; en in het Noorden veel hout. Er is nog al rundvee en schapen, visch en gevogelte. De mijnen geven veel ijzer, granaten, slijp- en molensteen, steenen en goede kalk. De nijverheid bepaalt zich meest tot eigene behoeften. Elk inw. vervaardigt bijna alles, wat hij noodig heeft, ook zijn er ijzersmederijen. De uitvoer bestaat in koren en voortbrengselen van het vee. Het län wordt in 6 voogdijen verdeeld. 2. *Upsal*, hoofdstad der prov., zetel van het geregtshof, en van eenen aartsbisschop; aan de Fyrisa, in eene groote vlakte, vrij uitgestrekt, doch meestal van hout opgebouwd. Zij heeft een kasteel, waarin de stadhouder woont; 3 kerken, waaronder de groote domkerken, in welke verscheidene koningen begraven zijn, en een gedenkteeken voor den beroemden LINNÆUS is opgerigt; de voornaamste hoogeschool des geheelen rijks met 24 professoren en 14 andere onderwijzers, en wel 1400 studenten; eene boekerij met zeer veel handschriften, eenen schoonen kruidtuin, kabinet van naturaliën, ontleedkamer van mineralen, sterrewacht, met eene boekerij vae sterrekundigen, een genootschap der wetenschappen, met een kabinet van naturaliën, eene inrigting voor de natuurlijke historie, en eene hoofdschool. Men telt er 5,000 inw., die, behalve een weinig bandweverij en tabaksfabr., weinig andere fabr. en eenen geringen handel hebben. Zij leven meestal van de hoo-

hooge school. 55. 17. L. 59. 52. N. B. 3. U. *Gamla*, zie Gamla Upsala.

UPSALL, Eng. vlek, gr. York, met omtrent 4,000 inw. en een aantal groote fabrijken.

UPSALL CASTLE, Eng. vlek, gr. York, met 5,000 inw.

UPSHIRE, Eng. buurt, gr. Essex, met 700 inw.

UPSTART, kaap aan de Noordkust van Nieuw Holland. 165. 14. L. 12. 59. Z. B.

UPSTREET, Eng. buurt, gr. Kent.

UPTAGEYEH, Afr. stad in Sudan.

UPTON, N. Amer. vlek, prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1000 inw. — 17 Eng. vlekken, gr. Berk, Buckingham, Chester, Gloucester, Huntingdon, Kent, Leicester, Lincoln, Norfolk, Northampton, Nottingham, Oxford, Somerset, Warwick, York, Hertford en Salop. — Nog verscheidene Eng. kerspels, met bijnamen als: U. *Cressett*, gr. Salop; *Grey*, gr. Southampton; *Helion*, gr. Devon; *Lovell*, gr. Wilt; *Magna*, gr. Salop, met 2500 inw.; *Noble*; gr. Somerset, met 5,700 inw. en vele groote fabrijken; *Old*, gr. Gloucester; *Prodhome*, gr. Devon; *Scudamore*, gr. Wilt, met schoone weilanden voor de vee-, paarden en schapenteelt; *Upon Severn*, gr. Worcester, met 2000 inw.; *Snodsbury*, gr. Worcester, *Warren*, gr. Worcester; *Waters*, gr. Salop, enz.

UPUDRANG, O. Ind. stad, prov. Nepaul. 102. 9. L. 27. 37. N. B.

UPUNHIEN, Chin. stad, prov. Fokiën.

UPUR, Chin. stad in Turfan.

UPWALTHAM, Eng. dorp, gr. Sussex.

UPWAY, Eng. kerspel, gr. Dorset.

UPWELL, Eng. dorp, gr. Cambridge, met 1,000 inw.

UPWOOD, Eng. dorp, gr. Huntingdon. 2. U. *Point*, kaap aan de Z. kust van het eil. Favida. 254. 10. L. 49. 28. N. B.

UQUAIGUARA, Braz. riv., prov. Seara.

UQUETA, meer in de prov. Cumana.

URABA, klein eil. in de baai van Panama.

URAC of *Uracas*, een der Ladronen of Marianen eil., bij Azië, ten Z. O. van Farillon de Paxaros, en volgens de Jesuiten, op 20. 55. B. gelegen, maar volgens LA PEIROUSE, 30. Zuidelijker gelegen; waarschijnlijk eene naakte rots van vulkanischen oorsprong, onbewoond en met weinig eilanden.

URACAL, Spaan. D., prov. Granada.

URACAPU, W. Ind. riv. in Guiana, die aan de O. zijde in den Orinoco valt.

URACH, Bad. dorp, Seekreits, met 650 inw.

URAGUAY, aanzienlijke prov. van het Gemeenebest der Vereënigde staten van Z. Amerika, tusschen la Guaira, Paraguay, Brazilië, de riv. la Plata en de Parana; 200 mijlen lang en 130 breed, vlak en vol bosschen, waarin vele wilde dieren, paarden en hoornvee, en door de riv. Uraguay bespoeld. 2. Riv., welke op de bergen van Brazilië, op 26. 30. Z. B. ontspringt, de Papiri, de Ibicuiti, Timbey, Tibiquari, Ibicapuiti en Negro ontvangt, veel visch bevat, en bij Buenos-Ayros in de la Plata valt. Zij is moeijelijk te bevaren.

URAITA, Sard. riv., vorst. Piëmont, die in den Po valt.

URAK, Rus. Aziat. riv., gouv Irkutsk, die in de N. Stille Zuidzee valt.

URAL of *Uralischgebergte*, gebergte, dat op eene groote streek, de grootste en natuurlijkste grensscheiding tusschen Europa en Azië uitmaakt; op eene lengte van 300 mijlen, de grootste breedte des Russischen rijks doorloopt, van den oorsprong der Petschora tot aan de Karische golf, aan Europa, en verder tot Azië, behoort. Volgens velen, begint het op het eil. Nova-Zembla, als een hoog rotsgebergte, loopt dan door de straat en over het eil. Waaigat, naar het vaste land (alhoewel anderen meenen dat het met het gebergte van Nova-Zembla geen gemeenschap heeft, en dus bij de Karische golf het begin stellen), snijdt den Noord Oostelijken hoek van Archangel door, en maakt zoo tot aan den oorsprong der Petschora, de grenzen tusschen Archangel en Wologda aan den eenen, en Tobolsk aan den anderen kant, en komt dus in Aziat. Rusland. Hier loopt het door Perm en Orenburg, alwaar het hoofdgebergte zich op ongeveer 53. in drie takken naar het Z. W., Z. en Z. O. verdeelt, welke de Obtschei-syrt, Guberlinskische gebergten en de Kitschik-Karabscha genoemd worden. (Men zie die art.) Het Uralisch gebergte behoort niet tot de hoogste gebergten des aardbols. De hoogste toppen zijn: de Iremeltau, Irentik, Karotaseh, Imentau, Dschigilga en Wogtroi Kamen, die altijddurende sneeuw hebben, doch niet boven de wolken uitsteken. Het hoofdgebergte bestaat uit graniet, de afhelling uit lei, waar tusschen holen en kloven, en de voorbergen uit gneisz, porfier, jaspis, zand- en kalksteen. Van binnen bevat het

het vele ertzen en kostbare mineralen. Vooral heeft men onlangs ten O. van hetzelve, veel goud gevonden, hetwelk nu voor keizerlijke rekening gegraven wordt. 2. Riv. in Aziat. Rusland, de *Rymmus* der ouden, en tot in de vorige eeuw de *Jaik* der Russen, welke in het O. deel van het Baschkirisch Uralisch gebergte, op 54. N. B. en 87. L. ontspringt, tot Werchuralsk Oostelijk aanloopt, vervolgens bij Orsk, door het Guberlinskische gebergte doorbreekt, dan Z. waarts loopt, en bij Gurjew, 47. N. B. en 69. L. in de Kaspische zee valt. Op haren loop van 310 mijlen ontvangt zij de Werchnaja en Nishneya Kisil, Guberla, Sakmara, Tschagan, Or, Ilek, enz.

URALISCHE STEPPE, Rus. woestijn, in het gouv. Astrakan, tusschen de riv. Wolga en Ural.

URALSK, Rus. stad, gouv. Astrakan, de hoofdvesting van de geheele linie aan den Ural, en aan den mond van de Tschagan in de Ural; met eene voorstad, 5 kerken, 3,000 houten huizen, 12,000 inw., die weverijen, veel bijenteelt, visscherij, veeteelt en tuinbouw hebben, kaviaar en vischlijm bereiden, en eenen levendigen handel drijven. Hier is de kanselarij der Kozakken. 69. 15. L. 51. 11. N. B.

URAMANA, meer in de N. Amer. Rep.

URAMARCA, volkplanting in Peru, prov. Andahuailas.

URANA, riv. in Eur. Turkije, valt in de Zwarte zee.

URANG, gebied in de Carolinen eil., groep Eap.

URARINAERS, Z. Amer. volksstam in Nieuw Granada, prov. Mainas.

URARTE, Spaan. vlek, prov. Alava, met 1500 inw.

URATIUBA, Tartaarsch dorp in de woestijn der Kirgizen.

URASA, Zweed. vlek, Kronaborg-län.

URAVE, Z. Amer. riv. in de prov. Honduras, die tusschen kaap Camaron en baai Cartoago in zee valt.

URB, zie Orb.

URBACH, zie Orbe.

URBANA, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Champaign.

URBANIA of *Castel Durante*, stad in den Kerk. Staat, legatie Urbino, met 1500 inw.

URBANNA, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginië, hoofdpl. van het gr. Middlesex. 2. N. Amer. vlek, prov. Ohio, hoofdpl. van het gr. Champaign, met 6,000 inw. en veel handel.

URBAR, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

URBASINSKOE KREPOST, Rus. vesting, gouv. Orenburg.

URBAU, Morav. dorp, kreits Znaim, met 900 inw. en landbouw.

URBAGES, distr. der Spaan. prov. Leon.

URBE, riv. in 't vorst. Waldeck. 2. U. of *Ourbe*, stad in Tunis, aan de Guadilbarbar.

URBEGEN, Zevenb. dorp, land der Saksen.

URBINO en PESARO, legatie van den Kerk. Staat, het voormalige hert. Urbino bevattende, tusschen Forli, de Rep. St. Marino, de Adriatische zee, Ancona, Perugia en Toscanen gelegen, bevat op 79½ V. M., 198,500 inw., meestal bergachtig, door de Apennijnen, die digt aan de kust loopen, en diepe dalen vormen, welke door de Metauro, de Cesano, de Foglio en Marecchia bespoeld worden. De bergen zijn meestal kaal en naakt; doch de voorbergen met druiven, olijven en moerbeziën bedekt; terwijl het land verder koren, peulvruchten, moesgroenten, hennep, vlas en veel boomvruchten voortbrengt, sterke rundvee-, schapen- en varkens-fokkerij, aanzienlijke bijen- en zijdeteelt en visscherij heeft. De zijde van Fossombrone wordt voor de fijnste in Europa gehouden. Er zijn onderscheidene delfstoffen en verscheidene fabrijken. 2. Hoofdstad der prov., de zetel van eenen bisschop, op eenen hoogen berg, met muren, eene hoofd- en verscheidene andere kerken, 16 kloosters, een collegie, eene ridderschool, de academia *Obsurdescentium* of *Assurditorium* de oudste van Italië, en andere inrigtingen tot onderwijs (de hooge school door CLEMENS X gesticht, is echter vernietigd). Men telt er 11,600 inw., die zijdespinnerij, zijdemolens en weverijen, hennepweverijen en hoedenfabr. hebben. Ook wonen hier vele landeigenaars. Geboortepl. van den grooten schilder RAFAËL SANZIO en van den BALDI. 30. 17. L. 43. 44. N. B.

URBISAGLIA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Macerata.

URBITSCH, hoofdkantoor der Japanezen, op het Kurilische eil. Iturup.

URBNISI, Rus. stad, gouv. Georgië.

URBU, Aziat. distr. en kaap in Beludschistan, prov. Makran.

URCAS, rotsen aan de kust van Brazilië. 342. 2. L. 4. 50 Z. B.

URCHAY of *Urquhay*, Schot. riv., gr. Perth, die in de Loch-Aw valt.

URCEL, Fr. dorp, dep. Aisne.

URCHFORT, Eng. kerspel, gr. Wilt.

URCISE, Fr. vlek, dep. Cantal.

URCOS, stad in Peru, prov. Qurispicanchi.

URCUQUI, volkpl. in Mexico, prov. Otavalo.

URDA, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 3,000 inw.

URDABAD, Perz. stad, prov. Aran, bij een waterval, aan den Aras, met steenen huizen en eene bevolking van 15,000 inw., die van den landbouw bestaan.

URDAR, Spaan. vlek, prov. Navarre.

URDENBACH, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorf, met 1,000 inw.

URDIALA, Rus. vlek, gouv. Finland, met 2500 inw.

URDINGEN, zie Oerdingen.

URDINION, Pool. stadje, waiw. Augustowa.

URDOMA, Rus. riv., gouv. Jaroslaw.

URE, zie Yourepes.

UREBO, Mexic. eil., prov. YucataNa of Menda, met veel bosch, maar onbewoond.

UREGUA, Spaan. tak van de riv. Ebro, prov. Burgos.

UREI, O. Ind. riv. op Sumatra, land der Redschang.

UREN, Rus. stad, gouv. Simbirsk, met 1000 inw.

URETERP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heereveen.

UR-EXWEILER, Coburgsch dorp in 't vorst. Lichtenberg, met 700 inw.

UREZKAJA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

URFA, zie Orfa.

URFAHR, Oostenr. dorp, land Boven den Ens, met 1200 inw.

URIFT, Pruis. dorp, regdst. Aken.

URGA, tak van de Wolga, in Rusland. 2. Zie Ourga.

URGAN DAGA, Aziat. gebergte in Mongolië.

URGEL, Spaan. stad, prov. Catalonië, met 2 kerken, 3 kloosters, een bisdom en 3,200 inw., linnen- en katoenweverij (Onlusten van 1822).

URGENZ, zie Nieuw Urgantsch.

URGHENDAB, Aziat. riv. in Afghanistan, welke op het gebergte Hasauri, ten W. van Kila Sofisultan ontspringt, voorbij Kandahar loopt, den Tarnak ontvangt, en ten W. van Bundi Timur in den Hilmend valt.

URGHESSAN, riv. in Afghanistan, valt in de Tarnak.

URGHUN, distr. in het land der Kharoten, in de Afghanestansche prov. Ghasni.

URI, een der oudste Zwitsersche kantons, tusschen de kantons Schweitz, Glarus, Graauwbunderland, Tessin, Bern en Unterwalden, of tusschen 25. 49. en 26. 20. L. gelegen, en op 34 V. M., 14,000 inw. bevattende. Het land bestaat uit bergen en dalen, is steenachtig, en slechts weinig tot den landbouw geschikt. Onder de bergen zijn de Galenstock, Scheerhorn, Spitzliberg en St. Gothard de hoogste. De voorn. riv. is de Reusz, met derzelver takken. Onder de meren behooren een deel van het Vierwaldstätter meer of Urner see, en verder het Oberalp, het Lucendro en het Scilla meer. Ook is er eene minerale bron. De luchtsgesteldheid hangt van de hoogte des lands af. De voortbrengsels zijn: rundvee, schapen, geiten, visch, wild, wilde geiten, mormeldieren, een weinig koren, peulvruchten en moesgroenten, hennep, boomvruchten, een weinig hout en kwartz kristal. De inw. behooren tot de armoedigsten van Zwitserland; nergens vindt men zoo veel bedelaars. Zij belijden den roomschen godsdienst. De voornaamste bezigheid is de veeteelt, een weinig landbouw, eenige handwerken en bijna geene fabrijken. De uitvoer bestaat in: kaas, vet vee, wol, huiden en een weinig hout. De invoer in: koren, zout, tabak, olie, ijzer, koloniale waren en werkstoffen, metaal en brandewijn. Het land zou zeker reeds lang verlaten zijn, indien de weg over den St. Gothardsberg niet eene menigte van menschen, als: voerlieden, dragers, werklieden, herbergiers, spediteurs en zelfs bedelaars onderhoud gaf; doch ook deze weg heeft thans door de opening over den Simplon veel verloren. De hoogste magt is de volksvergadering, die uit al de mannelijke inw. boven de 20 jaren bestaat, en den landamman en verdere bestuurders verkiest, en omtrent alle verbonden, oorlog, vrede, 's lands wetten, belastingen, enz. besluit. Het bestuur is in den enkelen of hoogsten en dubbelen landraad verdeeld. De landamman heeft er geheimen raad, en is voorzitter in het opperste geregtshof, hetwelk districtsen *sebner* gerigten onder zich heeft. Het kanton heeft zijn eigen wetboek. Elk burger boven de 20 jaar is soldaat. Het kanton levert aan het bondgenootschap 236 man en 1130 franken. De inkomsten zijn zeer weinig. Het is in de distr. Uri en Urseren verdeeld, en de hooofdplaats is Altorf.

URIDGE, Eng. buurt, gr. Wilt.

URIDIALES, volkplanting in Mexico, intend. Valladolid.

URIENG, distr. op de Carolinen eil., groep Eap.

URIEN, een der O. Ind. eil., bij Banda.

URISCINO, Jap. dorp, eil. Ximo.

URIE of *Ury*, Schot. riv., gr. Aberdeen, die in de Don valt.

URIPA, volkplanting in Peru, prov. Andahuailas.

URIREO, volkplanting in Mexico, prov. Valladolid.

URITUQUASI, volkplanting van Nieuw Granada, prov. Popayan, aan den weg van Santa Fé.

URJONS, Jap. stad, eil. Ximo.

URK, Nederl. eil. in de Zuider zee, reeds in de 10 eeuw bekend, een uur in den omtrek groot, en uit graniet bestaande. Het is ten N. W. tot aan het Z. met palen versterkt, heeft ten W. hoog land, ten O. eenen dijk, waarvoor het *Val van Urk*, eene aanzienlijke diepte, is. Het Westelijk deel des eil. is weiland, waarop elk inwoner echter niet meer dan twee beesten mag weiden; het O. deel is hooiland, hetwelk echter geen genoegzaam hooi voor het vee oplevert. Er zijn verscheidene putten, met zoet water. Het eiland heeft eene kerk, eenen vuurtoren en 600 inw., die van de vischvangst voor de stad Amsterdam bestaan, aan welke stad dit eiland behoort.

URKA, tak der Tschissowaja, Rus. gouv. Perm.

URKAN, tak der Tschikiri, Chin. gouv. Tschitschikar.

URKUP, zie Orkub.

URLAND, Noorw. dorp, stift Bergen, met 2000 inw.

URLINGFORD, Ier. dorp, gr. Kilkenny.

URLOFFEN, Bad. dorp, Kinzigkreits, met 1650 inw.

URMENY, Hong. vlek, kom. Neitra.

URMEIN, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland.

URMI, URMIA, URUMICH, MERAGA, Perz. meer, prov. Azerbidia.

URMIA, SCHAHE MEER, meer in Aziat. Turkije, waaruit de Eufraat ontspringt.

URMIAI, volkpl. in Peru, prov. Pavia.

URMINCZE, Hong. D., kom. Neitra.

URMIRI, volkpl. in Peru, prov. Potosi.

URMITZ, Pruis. D., regdst. Coblenz.

URMOND, Nederl. dorp, prov. Limburg, met 850 inw.

URMSTONE, Eng. vlek, gr. Lancaster.

URMUK, Arab. eiland van Yemen, in de Roode zee.

URMUTY, legerplaats in Kalkas-Mongolië.

URNA DESA of *Undes*, gedeelte van Thibet, langs de Sutuledge, en tusschen de gebergten Kailas en Himalayah gelegen, waarvan hier de 25,500 voeten hooge Jamoutra gevonden wordt. De pas *Niti*, geleidt van hier door de ontzaggelijke sneeuwbergen, van het hooge gebergte naar Guridas; terwijl ten N. W. een andere bergrug het land van Ladak scheidt. De Sutuledge heeft bij Deba, reeds eene breedte van 80 yards. De bergen zijn rijk aan goud. De weiden verschaffen het voedsel aan groote kudden van Yaks en Cachemire geiten; de hazen hebben vellen, die naar zijde gelijken, en de vlakten zijn met wilde paarden bedekt. Ook vindt men hier een dier met eenen grooten horen, *bharal* (mogelijk de neus- of éénhoorn) genoemd, benevens den echten rhabarber. De inw. zijn nomaden, die bijna alleen van de veeteelt bestaan, waartoe hun land ook het beste geschikt is. Ook wordt in de nabuurschap van Deba eenig koren, eene soort van gerst, *awa* gebouwd, schoon niet genoegzaam. De inw. wonen des winters in de steden, en des zomers in de tenten. Omtrent hunne afkomst hebben de reizigers ons nog geene berigten medegedeeld. Zij noemen zich zelven *Uniyas*, belijden den godsdienst van Lama, en schijnen uit Thibet oorspronkelijk. Voorheen hadden zij eenen eigen raja, waarvan de laatste met zijn geslacht door eene aaadbeving omkwam, waarop de Chinezen de opperheerschappij over dit land aan den Dalai-Lama van Thibet hebben opgedragen, die het door lama's laat besturen. Het land is slecht bevolkt, en heeft de hoofdstad Deba.

URNÄSCH, Zwits. dorp, kanton Appenzell, met 2,900 inw., veeteelt, landbouw en eenige fabr.

URNEN (OPPER en NEDER), 2 Zwits. dorpen, kanton Glarus.

URNSHAUSEN, dorp in Saksen-Weimar, vorst. Eisenach.

URON, Z. Amer. riv. in de prov. Dariën; valt in de Stille Zuidzee.

URPETH, Eng. vlek, gr. Durham.

URPHAR, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits.

URQUHART, Schot. dorp, gr. Murray, met 1,000 inw. 2. Schot. dorp, gr. Elgin. 3. U. *and Glenmoriston*, Schot. vlek, gr. Inverness, met 2500 inw. 4. U. *and Logie Wester*, Schot. vlek, gr Ross en Nairn, met 4,200 inw.

URR, Schot. vlek, gr. Kirckudbright, met 2,350 inw. 2. Schot. riv. aldaar, die uit het meer Urr ontspringt, en in ne Solway Frith valt.

URRAY, Schot. vlek, gr. Ross en Inverness, met 2650 inw.

URRIN, Ier. riv., gr. Wexford.

URRISHEAD, Ier. kaap, gr. Mayo. 7. 58. L. 54. 17. N. B.

URROLA, Spaan. riv., prov. Guipuscoa.
URROZ, Spaan. vlek, prov. Navarre.
URRUGNE, Fr. stad, dep. Neder Pyreneën, met 2,500 inw.
URSA (KAAP), voorgebergte van Sicilië, aan de N. kust. 31. 57. L. 38. 18. N. B.
URSALOWKA, Rus. vlek, gouv. Pultawa.
URSANNE, Zwits. stad, kanton Bern, met schoone gezigten.
URSANA, O. Ind. stad, prov. Agra. 94. 11. L. 27. 22. N. B.
URSANE (ST.) of *Ursits*, Zwits. stadje, kanton Bern, met 700 inw.
URSARE, volksstam in Eur. Turkijë, uit lepel- en zevenmakers, en beerenleiders bestaande.
URSBERG, Beij. dorp, Op. Donaukr.
URSCHENDOW, zie Urzedow.
URSCHKAU, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 870 inw.
URSCHUM, Rus. kreits, gouv. Wiatka, tusschen 66. 18. en 69. 22. L. en 56. 7. en 57. 30. N. B., door de Wiatka, Mitschegda, Urshumka, Bui, Schurma, Schosma en Malmyschka bespoeld, met eenige weiden en bosschen; maar ook vele schrale streken. Er zijn vele ijzermijnen. 2. Hoofdpl. aan de Urschumka, met 1200 inw., die in koren en pelterijen handelen. 67. 50. L. 57. 18. N. B.
URSCHUMKA, Rus. riv., gouv. Wiatka.
URSDON, Rus. dorp in Circassië, land der Osseten, distr. Walager.
URSEL, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 2100 inw.
URSEM, Nederl. dorp, prov. N. Holland, kwart. Alkmaar, tusschen deze stad en Hoorn, met Rustenburg en de Braak, eene heerl. uitmakende.
URSENDOW, zie Urzedow.
URSEREN, Zwits. distr, kanton Uri.
URSETCH, URZECZE, Rus. stad, gouv. Minsk, met 1400 inw.
URSINI, Jap. dorp, eil. Ximo, met porseleinfabr.
URSITSCHÄNY, Turk. dorp in Walachië, Zara de Schosz.
URSLINGEN, Wurt. dorp, kreits Schwarz Wald, met 460 inw.
URSLUDT, Zweed. vlek, Kronaberg-län.
URSON, Chin. riv. in Mongolië, valt in de Amur.
URSPERG, AUERSPERG, Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 3,100 inw.
URSPRING, Wurt. heerl., Donaukreits. 2. Wurt. dorpje, Donaukreits, met 300 inw.
URSPRINGEN, Saksen-Weimarsch dorp, vorst. Eisenach.
URSWICH (GREAT), Eng. vlek, gr. Lancaster. 2. *Little* U., gehucht aldaar.
URST, Pruis. dorp, regdst. Aken.
URSUF, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.
URTAMINSK, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.
URTANSKOI, Rus. vlek, gouv. Tomsk.
URTIUNKA, Rus. riv., gouv. Irkutsk.
URU, Z. Amer. riv. van Caraccas, valt in de Apure. 2. Eiland aan de W. kust van Nieuw Guinea.
URUANI, Z. Amer. riv. van Caraccas, prov. Cumana, die in de Cuyuni valt.
URUAPAN, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid, met 320 huisgezinnen.
URUBAMBA, stad en distr. in Peru, aan de Quillabamba of Urubamba 306. 13. L. 13. 16. Z. B. 2. U. *Vil camamaya* of *Quilla-bamba*, riv. van Peru, prov. Abancay, die in de Apurimac valt.
URUBAQUARA, Z. Amer. riv., die tusschen de riv. Curupatuba en Puru in den Maranon valt.
URUBU, Braz. dorp, prov. Tcdos Santos. 2. Volkpl. in Brazilië, in de prov. Sergipe del Rey. 3. Z. Amer. riv., die in een meer valt, dat door de riv. Maranon gevormd wordt.
URUCANGUA, Braz. riv., prov. Rey, die O. waarts in de Atl. zee valt.
URUENA, Spaan. vlek in Valladolid.
URUGUAIFOSTA, Braz. riv. van San Pablo, die in de Uruguay valt.
URUGUAY PITA, riv. van Paraguay, die in de Uruguay valt.
URUGUAY, zie Uraguay.
URUK, Rus. Aziat. tak der Kuban.
URUKEN, volksstam der Turkomannen, in de Turksche lands. Natolië en Erzerum.
URULENGU, riv. in 't Rus. Aziat. gouv. Irkutsk.
URULGU, tak van de Rus. Aziat. riv. Schelka.
URUMBA, Afr. stad, rijk Bornoe.
URUMEA, Spaan. riv., prov. Guipuscoa.
URUMIEH, zie Urmi.
URUMPE, Z. Amer. riv., die tusschen de Anilore en de Madera stroomt, en in deze valt.
URUMZI, Chin. vesting in Songarië. 2. Zie Tümmüt.
URUN, Rus. Aziat. tak van de Bargufin.
URUP, Jap. eil. bij Jesso, ten N. O. van Iturup, door de straat de Vries, van Iturup gescheiden, met vele bergen, waaronder waarschijnlijk eenige vulkanen. Ten Z. is de kaap van der Lindt, ten N. kaap Castricum. De Japanezen hebben hier eenen post. Het is weinig bewoond, tusschen 169. 34. en 170. 26. L. en 45. 4. en 46. 18. N. B. 2. Riv. in Rus. Circassië, valt in de Kuban.
URUPARATE, Z. Amer. riv., die tusschen de Yume en de Curutate in den Ma-

Maranon valt.

URUPI, Z. Amer. riv., valt in den mond der Maranon.

URUPTA, riv. van Guiana, valt in de Caroni.

URUSA, Rus. vlek, gouv. Kursk.

URUPIRA, riv. van Guiana; valt in den Orinoco.

URUSLAN, Rus. riv., gouv. Saratow.

URUSSA, Z. Amer. riv., die in den Maranon valt.

URUTA, Z. Amer. riv. in Guiana, valt in de Paraguay.

URWITZEN, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

URYPINSKAJA, Rus. stad in 't Kozakken land, met 1200 inw.

URZECZE, zie Ursetsch.

URZEDOW, URSENDOW, Pool. stadje, waiw. Lublin.

URZULIN, Pool. stadje, waiw. Podlachië.

URZUM, Rus. stadje, gouv. Wiatka, met 1200 inw.

USA, Rus. riv., gouv. Saratow. 2. Rus. vlek, gouv. Simbirsk. 3. Tak van de Rus. Petschora, gouv. Archangel. 4. Chin. vesting, prov. Setchuën. 5. Jap. stad, eil. Ximo.

USAGNE, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

USAKLI, Rus. riv., gouv. Orenburg.

USAKSCHI, Rus. Aziat. tak van de Sok.

USAL, zie Sana.

USALKA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

USAN, Schot. dorp, gr. Forfar.

USANG, gebergte op de N. O. kust van het eil. Borneo.

USANGHIEN, Chin. stad, prov. Setchuën.

USANSK, Rus. fabrijkpl., gouv. Perm, met ijzersmederijen.

USBEKEN, een Tartaarsch volk, dat oorspronkelijk aan den oever der Wolgate huis behoort. Zij zijn kort, hebben breede voorhoofden, hooge kinnebakken, dunne baarden, kleine oogen, zwart haar en eene ligte roodachtige kleur. Hunne kleeding bestaat in een hemd, een katoenen broek en zijden of wollen *tunika* of overkleed, dat zij *tschappan* noemen, en om het midden van het lijf met eenen gordel vast maken. Hierover dragen zij eenen wollen of vilten rok (*postcha*); terwijl sommigen des winters eene kleine muts van fijn laken en met bontwerk gevoerd, en anders eene puntige zijden muts dragen, die zij *kalpak* noemen; meestal echter dragen zij eenen tulband. Verder hebben zij allen laarzen, veelal zonder zolen en hakken; waarom zij daarover bij het gaan nog schoenen trekken. Om de beenen dragen zij banden, in plaats van kousen. Elk heeft in den gordel een mes, staal en vuursteen. De vrouwelijke kleeding komt veel met die der mannen overëen; doch is langer en fijner. In plaats van eenen tulband, dragen zij eenen doek om het hoofd, op de wijze der Chinezen; terwijl zij zich rijkelijk met zilveren ringen, oorringen en armbanden versieren. De Usbeken ontbijten met thee en gezuurd brood, dat zij tegen de gewoonte der Oosterlingen, 14 dagen laten oud worden. De theebladen worden gekookt, en dan met melk en boter, of met olie uit de vetstaarten der schapen, vermengd: de rijken gebruiken alléén suiker. Zij zijn liefhebbers van paardenvleesch; doch daar dit veelal te kostbaar is, eten zij ook rundvleesch. De algemeene drank is *kumass*, die uit paardenmelk gemaakt wordt, en *koseh*, uit onderscheidene soorten van koren, vooral uit gerst, getrokken. Velen wonen in huizen, doch de meesten in tenten, die zij *kirgak* noemen. Een leger bestaat uit 20 tot 50 tenten. Hunne wapens bestaan in eene lange zware lans en een schild; weinigen hebben zwaarden, en de meesten lange messen en dolken. Zij vallen altijd met een luid geschreeuw aan; zijn zeer gehard tegen honger en dorst en andere ongemakken; geven geen kwartier, behalve aan ongeloovigen, die zij tot slaven verkoopen; schoon zij te huis opregt en eerlijk zijn. Men ziet er zelden familietwisten en de reizigers zijn hier bijzonder veilig. Hunne taal is Turksch-Tartaarsch, en hunne stamgenooten zijn: de Taschkend's, Turken, Turkomannen, Bucharen, Tadschiks, Kirgizen en Kaffers.

USBEKISTAN, het Zuidelijkste gedeelte van Tartarije of Dshagatai, dus genoemd naar de Usbeken, die zich in de 14 eeuw in Mawarelnahar, nu Usbekistan, hebben nedergezet, en schoon door TIMUR verdreven, onder SCHAIBEK-CHAN, in 1498 weder overwonnen, hier heen trokken. Hier eerst zetten zij zich in Kharesm neder, doch spreidden zich weldra over het grootste deel van Tartarije uit, en waren steeds woeste en zeer gevreesde roovers, welke den geheelen handel, die tot dien tijd bloeide, onderdrukten, en hunne verwoestingen en plunderingen tot in het hart van Perzië uitstrekten. Altijddurende oorlogen hielden de Europeanen terug uit een land, dat eens zoo heerlijk bloeide, en het land zoude geheel in vergetelheid geraakt zijn, indien niet soms karavanen van Bucharen, die naar Rusland of andere streken van Azië kwamen,

men, aan hetzelve herinnerd hadden. Op het einde der 18 eeuw, beklom BEGGIE JAN of SCHACH MARAD, de uitverkorene, den troon van Maweralnahar, en voegde bij zijn rijk al de prov., die thans tot Usbekistan behooren, en die tusschen Turkestan, Chin. Mongolië, Afghanistan, Perzië en Kharesm, of tusschen 72. en 75. L. en 34. 40. en 42. N. B. gelegen zijn. Het is grootendeels een bergachtig land, door uitgestrekte dalen afgewisseld, alwaar de Amuszyr en Kisil ontspringen. Hier zijn de hoogste bergen, maar ook de vruchtbaarste streken van Tartarije. Elke stam, of liever elke prov., heeft eenen eigenen chan, die ondertusschen meer of min van den opper chan afhangt. Deze, die even als zijn volk, des zomers de kudden volgt, maar des winters te Samarcand zijn verblijf houdt, is volstrekt willekeurig vorst. Er zijn geene vergaderingen der stammen of eenige sporen van invloed op de regering. Het land wordt in districten, en deze weder in kleinere afdeelingen verdeeld. Over de eerste benoemt de opper chan de bevelhebber; de mindere afdeelingen hebben zoogenoemde gemeente-besturen, op welker verkiezing het volk of de adel eenigen invloed schijnt te hebben: schoon de magt dezer *akseikals* of dorp-bestuurders, zeer bepaald is. Het eigenlijk aanzien wordt alleen door den rijkdom bepaald. De eenige magt, welke aan den willekeur van den vorst eenige palen zet, is het korps *ulima's* of geestelijken. De koran wordt, met al deszelfs voorschriften, door allen aangenomen, en bekleedt ook bij hen de plaats van het wetboek. De opper chan voert den titel van *vader der geloovigen*. Hij onderwijst desgelijks in den godsdienst, brengt een gedeelte van den nacht in godsdienstöefeningen door, en doet in persoon den lijkdienst, soms zelfs voor personen uit de geringste klasse. Het leger bestaat uit 60,000 man ruiterij, waarover de *minghatschi*, of hoofdmannen over 1000, *jusbaschi*, hoofdman over 100 en *thorgasche* over 10 man, allen door den vorst aangesteld, het bevel voeren. Elke 10 man heeft eene gemeenschappelijke tent, ketel en kameel. Behalve de Usbeken, wonen hier ook, vooral in de steden, Bucharen, Tadschiks, Banjanen, Armeniërs en zelfs joden en heidenen. Het land wordt in het eigenlijk Mawarelnahar en de overwonnen landen verdeeld.

USCHA, Rus. riv., gouv. Minsk.

USCHAIKA, Rus. riv., gouv. Tomsk.

USCHONG, zie Lassa.

USCHESEES, zie Creeks.

USCHINSKOE, Rus. meer, gouv. Novogorod.

USCHITZA, Rus. stad, gouv. Podolië, met 4000 inw.

USCHKOMOBIN, Turk. riv., lands. Romanië, sands. Ilbessan, die in de Adriatische zee valt.

USCHKOSERO, Rus. golf, gouv. Olonez.

USCHKU, riv. in Perzië, prov. Kerman.

USCHTI, Turk. sands., prov. Schehrsor.

USCHÜTZ, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 950 inw.

USCIE (BISKUPIE), Galic. vlek, kreits Czortkow, aan de Dniester. 2. Galic. vlek, kreits Stanislawo. 3. Galic. vlek, kreits Jaslo. 4. U. *Solne*, Galic. vlek, kreits Bochnia. 5. Rus. meer, gouv. Witebsk.

USCIESZKO, Galic. vlek, kr. Czortkow.

USCILUG, Rus. stad, gouv. Volhynië.

USCOCKS, zie Uskochen.

USCOKAN, klein eil., aan de Z. W. kust van Borneo. 234. 11. L. 6. 21. N. B.

USCOQUEN, zie Uskochen.

USCUP, zie Skopia.

USCZ, Pruis. stadje, regdst. Bromberg.

USDON, Rus. riv. in Circassië, land der Osseten.

USEBARN, dorp in 't gr. hert. Hessen, prov. Opper Hessen, met 400 inw.

USEDOM (WOLLIN), Pruis. kreits, regdst. Stettin, heeft op 12 V. M. 16,400 inw. 2. U., Eiland in de Oostzee, bevat op 7 V. M. 1,450 inw., heeft eene aanzienlijke golf, het Achterwasser en eene andere, de groote Strummen. Op hetzelve zijn vele duinen, goede bosschen, maar weinig bouwland. De meeste inw. bestaan van de visscherij en scheepvaart. De vrouwen bezorgen de velden en de veeteelt. 3. Pruis. stad van dit eil., aan het meer Usedom, met 3 poorten, 2 voorsteden, 1050 inw., branderijen, visscherij en scheepvaart. 31. 41. L. 53. 47. N. B.

USEENKAJA, Rus. vesting, gouv. Kaukazië.

USEL, tak van den Donau, in Beijeren.

USELDANGE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch; 540 inw.

USELET, plaatsen in 't Z. van Tunis.

USEMAIN, Fr. dorp, dep. Meurte.

USEN (GROOTE en KLEINE), twee Rus. riv., gouv. Saratow, die in het meer Kamysch Samara vallen.

USERCHE, zie Uzerches.

USERDA, Rus. riv., gouv. Woronesch.

USERIN, dorp in Mecklenburg-Strelitz, ambt Alt-Strelitz.

U-

USES of *Usez*, zie Uzes.

USH, Rus. riv., gouv. Kiew, Mohilew en Volhynië.

USHANT, zie Ouessant. 2. Klein eil. in de Stille Zuidzee, 164. 19. L. 11. 5. Z. B.

USHENICK, kaap aan de O. kust van het eil. Lewis. 11. 21. L. 27. 26. N. B.

USHILLSZA, Rus, tak der Pripez, gouv. Kiew. 2. Rus. tak der Sosha, gouv. Mohilew.

USHISHER of *Uschisher*, een der laagste eilanden der Kurilen, het Tweelings eil. van STEBNOÏ, op 170. 14. L. en 47. 35. N. B. gelegen; heeft ten N. O. en Z. O. wel opene baaijen, maar nergens goede ankerplaats; terwijl door de sterke branding, naauwelijks sloepen aan den wal kunnen komen. Men telt er 50 inw., behalve de kinderen. Zij wonen in hutten, eten gedroogde en gerookte vogels, en zoethout; terwijl er noch beek, noch bron is, en de inw. dus sneeuwwater drinken moeten. Echter zijn er heete bronnen, die de lucht gematigd maken.

USIACUSI, Z. Amer. volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena.

USIANIKOW, Rus. vlek, gouv. Slobodische Ukraine.

USICZA, USIDSCHA, Turk. stad in Romanië, sands. Semendria, met vele Grieksche kerken, 6,000 inw., jaarmarkten en beroemde kersen.

USIMONT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel; 300 inw.

USINGEN, Nassausch ambt, met 16,800 inw. 2. Stad aldaar, aan de Usbach, met eene voorstad en 1650 inw., kousen-, flanel- en andere weverijen en looijerijen.

USIPOLE, Rus. stad, gouv. Wilna, met 1050 inw.

USITERNA, zie Veldschterin.

USITZA, zie Usitra.

USK, Eng. riv., gr. Monmouth. 2. Eng. dorp, bij den mond en het kanaal dezer riv.

USKADAMA, zie Edrené.

USKAT, (door KINNEIR *Ooskat* en door GARDANNE *Jeuzgatt* genoemd), Turk. stad, prov. Siwas, hoofdpl. van het sands. Bosuk, zetel van den *Tschapan Oglu*, in een diep dal, dat van alle zijden met naakte kale bergen omringd is. Zij is weinig versterkt, heeft muren van aarde en gedroogden steen, maar regte en breede straten, een prachtig vorstelijk paleis, verscheidene moskeën, bedehuizen, karavansera's, koophuizen en baden, en volgens KINNEIR, met 16,000 inw., die van het hof, de handwerken en den handel bestaan, en veel vee hebben. De omtrek is onvruchtbaar. 39. 42. N. B.

USKELA, Rus. vlek, gouv. Finland, met 1500 inw.

USKEN, Zweed. meer, Oerobro-län.

USKI, Jap. distr. en stad, eil. Niphon.

USKOE, Rus. dorp, gouv. Orel, met 1050 inw.

USKOCHEN, volksstam in Illyrië en Dalmatië, van Morlakten afstammen.

USKOUG, Noorw. vlek, stift Aggerhuus.

USKUB, Turk. vlek in Natolië, met veel rijstvelden. 2. Turk. sandschakat, het N. W. deel van Macedonië, tusschen Perserin, Veldtscherin, Kostendil, Ochri en Ilbessan, of tusschen 38. 60. en 39. 50. L. en 41. 10. en 42. 10. N. B. gelegen; een bergachtig land, door de Schartag en Orbolus, en verder door de Helleniscbe Alpen bedekt. Het vormt eigenlijk het groote dal van den Vardar. Voortbrengsels en verdere gesteldheid zijn niet bekend. 3. U. of *Skopa*, hoofdplaats der prov. aan de Vardar, oudtijds om hare schoone ligging en bebouwing, de bruid van Griekenland genoemd, met een sterk kasteel, verscheidene moskeën en grieksche kerken, schoone wandelingen de zetel van eenen griekschen aatrsbisschop en 10,000 inw., die aanzienlijke looijerijen hebben. Volgens HADSCHI CHALFA zou hier eene klok zijn, die twee uren ver gehoord wordt.

USLA, O. Ind. stad, prov. Bahar.

USLAR, Han. ambt, vorst. Göttingen, met 4,350 inw. 2. Han. stad, met een ambthuis, hospitaal en 1760 inw., die linnen fabrijken hebben.

USLONCTICE, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 1,500 inw. en eenige fabr.

USMAITEN, Rus. meer, gouv. Koerland.

USMAN, Rus. riv., gouv. Tambow, valt in de Woronesch. 2. Rus. kreits, gouv. Tambow, tusschen. 57. 4. en 59. 14. L. en 51. 38. en 52. 23. N. B. gelegen en op 57 V. M. 45,500 inw. bevattende. Hij wordt door de Woronesch en Usman bespoeld, is vlak, doch met kleine bosschen, goede weiden en bouwlanden. 3. Rus. hoofdstad met 4 kerken, 3000 inw. en jaarmarkten. 57. 30. L. 53. 5. N. B. 4. Rus. vlek, gouv. Woronesch.

USMIAT, Rus. stad, gouv. Witebsk.

USMIN, Rus. meer en dorp, gouv. Witebsk.

USNIG, zie Torgau.

USOD, Spaan. dorp, prov. Arragon.

USOLA, Rus. tak der Wolga, gouv. Nishegorod.

Usoli, Rus. Aziat. eil., gouv. Irkutsk, in de Anjara, met zoutbronnen.

Usolka, tak der Belaja, in Aziat. Rusland.

Usoscha, Rus. riv., gouv. Kursk, die in den Don valt.

Usowka, tak der Wolga, Rus. gouv. Saratow.

Uspallata, zie Mendoza.

Uspantan, vlek in Midden Amerika, prov. Totanicapan, aan eenen berg, die zilver bevat.

Uspensk, Rus. vlek, gouv. Moskou.

Uspenskoe, Rus. dorp, gouv. Wiatka. 2. Rus. dorp, gouv. Kursk.

Uspenskoi, Rus. dorp, gouv. Tobolsk. 2. Rus. dorp, gouv. Orel.

Ussa, zie Ouessant. 2. Rus. riv., gouv. Minsk.

Ussacz, Rus. stad, gouv Witebsk.

Ussassyr, een der Kurilische eil.

Ussat, Fr. dorp, dep. Arriège.

Ussel, Fr. arr., dep. Corrèze, dat op 30 V. M., in 7 kantons 49,800 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van genoemd arr., aan de Sarsonne, met 3050 inw., looijerijen en linnenweverijen, handel in hennip, leder en was.

Usselby, Eng. kerspel, gr Lincoln.

Ussen Jwanowsk, Rus. fabrijkpl., gouv. Perm.

Ussera, tak van de Bosna in Bosnië.

Usseras, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1,800 inw.

Usseröd, Deen. heerl., eil. Zeeland, ambt Frederiksborg, met manchesterfabr. en katoenspinnerij.

Ussitza of *Usitza*, Rus. kreits, gouv. Podolië, tusschen 44. 56. en 45. 40. en 48. 31. en 49. 13. N. B. gelegen, door eenen bergrug met schoone bosschen doorsneden, en door den Dniester, met eenige kleine riv. bespoeld, zeer vruchtbaar en met schoone weiden. 2. Hoofdstad aan den Dniester, met 2 kerken, 1000 inw. lakenweverijen, branderijen en toenemenden bloei. 49. 5. L. 44. 41. N. B.

Ussola, Rus. riv., gouv. Perm.

Ussolie, Rus. vlek, gouv. Simbirsk, met 950 inw.

Ussolka, Rus. vlek, gouv. Orenburg, met 1850 inw.

Usson, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, met 800 inw. 2. Fr. vlek, dep. Vienne, met 1,450 inw.

Ussore, O. Ind. vesting, prov. Madras.

Ussumi of *Cusju*, Jap. vorst., de Z. O. punt van het eil. Ximo, met de steilen kapen Cochrane, d'Anville, Nagaeff en Tschitschagoff, aldus door Krusenstern genoemd, benevens al de eilanden, ten Z. der straat van van Diemen gelegen. Men heeft er eenige bergen, waarvan de Piek Schubert op 31. 41. N. B. de hoogste is. Het land is niet onvruchtbaar, en brengt alles voort, wat in Japan tot het levensonderhoud noodig is, behalve hout, dat van de naburige eilanden moet gehaald worden. Ondertusschen vindt men er vele oesters en andere schelpdieren. Ook zijn er vele weverijen en papierfabrijken. Het land is in distr. verdeeld. 2. Distr. in voornoemd vorst. 3. Aanzienlijke hoofdstad, aan de Oostkust.

Ussuri, tak van de riv. Amur, in de Mandschurei en het gouv. Kirin.

Usta, Rus. riv., gouv. Wiatka.

Ust Anadirskoi, Rus. vlek, prov. Ochotsk.

Ustariz, Fr. vlek, dep. Neder Pyreneën, arr. Bayonne, met 1,430 inw.

Ustawicz, Rus. stad. gouv. Grodno. met 7,500 inw.

Ust-Buchtarminsk, Zuidelijke vesting van Rusland, gouv. Tobolskoi.

Ustayantho, meer der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, waaruit de riv. Delaware ontspringt.

Ust-busuluzkaja, Rus. vlek in het land der Donsche Kozakken, aan den mond van de Busuluk.

Uste, Rus. dorp, gouv. Tula; 950 inw.

Ustee, O. Ind. stad, prov. Berar, 93. 38. L. 21. 18. N. B.

Ustega, zie Ustica.

Ustemskoi, Rus. vlek, gouv. Wologda, aan de Newa, met 3,500 inw. en ijzerfabr.

Uster, Zwits. vlek, kanton Zurich, met 3,150 inw.

Usterskoe, Rus. dorp, gouv. Jekaterinaslow.

Usteurowka, Rus. vlek, gouv. Irkutsk, aan de Argun.

Ustjamskoe, Rus. vlek, gouv. Jakutsk.

Ustjuga, Rus. tak der Dwina, gouv. Wologda.

Ustjug-Weliki, Rus. stad, gouv. Wologda, met 9,000 inw., fabr. van laken, linnen, kaarsen, goud- en zilverwaren, handel en jaarmarkten.

Ustjushna, zie Schelesopolskaja.

Ustia, Rus. dorp, gouv. Woronesch, met 1600 inw.

Ustiano, zie Ostiano.

Ustica of *Ustega*, Sicil. eiland, intend. Palermo, ten N. van kaap Gallo, met veel zuidvruchten, wijn, 2 forten en 150 inw. 30. 52. L. 38. 20. N. B.

Us-

USTIE, Rus. dorp, gouv. Wologda.
USTIMA, Rus. riv., gouv. Wologda.
USTIMOWKA, Rus. dorp, gouv. Pultawa.
USTIUSCHNA, Rus stad, gouv. Novogorod, met 2,600 inw. en fabr.
UST KAMENGORSK, Rus. grensvesting, gouv. Tobolsk, aan de Irtisch.
USTKHOPERSKAJA, vesting in het land der Donsche Kozakken, aan den mond der Khoper in den Don.
USTKRINSKA, Rus. vlek, gouv. Perm.
USTKUTSKOI, Rus. dorp, gouv. Irkutsk.
USTMEDWEDIZA, vesting in het land der Donsche Kozakken, aan den mond der Medwediza in den Don.
UST LABINSK, Rus. Aziat. tak der Laba.
UST LABINSKAJA, Rus. vesting, gouv. Kaukazië.
USTNEWINSKOE, Rus. dorp, gouv. Kaukazië.
USTNITZINSKAJA, Rus. dorp, gouv. Tobolsk.
USTPADINSKAJA, Rus. dorp, gouv. Archangel.
USTPOCSENSKAJA, Rus. dorp, gouv. Mohile, met 900 inw.
USTROW, Morav. dorp, kreits Teschen, met 750 inw.
USTRZYKI, Galic. vlek, kreits Sanok, met 3,000 inw.
USTSULMA, Rus. dorp, gouv. Archangel.
USTSYSÖLSK, Rus. kreits, gouv. Wologda, tusschen 65. 9. en 75. 24. L. en 59. 30. en 64. 50. N. B., en bevat op 3,037½ V. M., slechts 34,370 inw., die deels zwervende Samojeden zijn. De kreits is eene ware woestijn, vooral in het dal van de Petschora, met vele moerassen en ontzaggelijke bosschen bedekt, en door de Petschora, met de Szugor, Sialza, Zyma, enz., benevens de Wytschegda, met de Sysola, Nema, Wym en Kulma (aan welke laatste riv. en hare takken de bewoonde plaatsen zijn) bespoeld. Het Katharina kanaal maakt hier de vereeniging van de Wolga en Dwina. Naauwelijks komt er eenige gerst voort, en het vee heeft des winters gebrek aan voeder. De jagt is bijna de eenigste bezigheid der inw; ook kookt men er veel teer en pik, en kapt er veel hout. Het delfstoffelijk rijk levert ijzer, zout en eenigs steenen. 2. Hoofdstad, met 2,000 inw., die handel, vooral in pelterijen en veel bezochte jaarmarkten hebben. 66. 56. L. 61. 10. N. B.
USTUG WELIKI, zie Ustjug.
USTUTSKOI, Rus. vlek, gouv. Orenburg.
USTURGA, zie Struga.
UST WILINSK, Rus. vlek, prov. Jakutsk.
UST WOLOSNITZA, Rus. vlek, gouv. Perm, van de Petschora, met eene ladingplaats.
UST ZOWA, Rus. dorp, gouv. Perm, aan de Kolwa.
USULUTAN, distr. in Midden Amerika, prov. St. Salvador.
USUMMASINTLA, riv. in Mexico, prov. Tabasco, die in den Atlantischen Oceaan valt.
USUMTSIOVA, zie Assungiova.
USUN, Rus. zoutzee op de Krim.
USUNBI, Rus. riv., gouv. Tomsk.
USUNDSCHA, riv. in Eur. Turkije, die bij Assungiova in de Marizza valt.
USUPAMA, Z. Amer. riv. van Guiana, die in de Cuyuni en Yaruari valt.
USURI, tak van de Amur, in de Chin. prov. Tunguzië.
USWEJA, Rus. tak der Ula, gouv. Mohilew.
USWORTH (GROOT EN KLEIN), twee Eng. dorpen, gr. Durham, met 1280 inw.
USZA, zie Ush.
USZAMYR, Rus. vlek, gouv. Volhynië, met 2500 inw.
USZBEKEN, zie Usbeken.
USZWIDY, Rus. stad, gouv. Wilna, kreits Rosienne.
UTANIA, sterke bergpas, bij de vesting Kobatz of Kolombatz, in Bulgarië, pachalik Widdin.
UTARI, Jap. stad, eil. Xikoko.
UTAWAS, zie Ottawas.
UTCESTER, UTOXETER, Eng. vlek, gr. Stafford, met 2,800 inw.
UTCHEES, KITCHETAS, stam van Indianen, in W. Florida.
UTCHIVAO, riv. van Guiana, die in de Paragua valt.
UTEILA DEL CAMPO, Spaan. vlek, prov. Granada.
UTELLE, Piëmonteesch dorp, prov. Nizza, met 1,440 inw.
UTEN of *Cauten*, riv. in Chili, die in eene baai van dien naam valt, op 38. 44. Z. B.
UTEROW, Galic. dorp, kreits Stanislawow.
UTERSEN, zie Vitersen.
UTFA, Egypt. plaats, ten Z. van Esne, aan den linker oever van den Nijl, met 300 inw.
UTGATZKOI, Rus. vlek, gouv. Tobolsk, met 600 inw.
UTGERYDROOG, O. Ind. stad, gouv. Karnatik.
UTHLEDE, Han. dorp, hert. Bremen, met 650 inw.
UTHMÖDEN, Brunsw. dorp, kreitsgerigt Vorsfelde, met 460 inw.

UTICA, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, hoofdplaats van het gr. Oneida, eene bloeijende plaats, met een raadhuis, 5 kerken, eene akademie, drukkerij, postkantoor en 2,000 inw., die linnen en wollen stoffen weven, en vele molens en andere handwerken hebben. Hier vereënigen zich alle wegen, van het O. naar het W. 302. 21. L. 43. 6. N. B.

UTIEL, Spaan. dorp, prov. Cuença, met 4,000 inw.

UTILA, eil. in Midden Amer., prov. Honduras, hoog en met veel bosch, doch thans onbewoond. 289. 49. L. 16. 4. N. B.

UTINFU, Chin. vlek, prov. Junnan, met het regt over 3 steden.

UTINGERADEEL, Nederl. grietenij, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met 6 meestal vrij aanzienlijke dorpen.

UTKHA, Rus. eil., in de Kaspische zee, tot Circassië behoorende.

UTKINSK, twee Rus. fabrijkplaatsen, gouv. Perm.

UTKINTON, Eng. vlek, gr. Chester, met 500 inw.

UTKLIPPORNA, Zweed. scheer, Karlskrona-län, met veel zeehonden. 55. 59. N. B.

UTLÄNGE, Zweed. eil., Karlskrona-län.

UTÖ, Zweed. eil. Stokholms-län, met ijzergroeven.

UTONPIRA, tak van de Songari in het Chin. gouv. Kirun.

UTOROP, Galic. dorp, kreits Kolomea.

UTOXETER, zie Utcester.

UTPHE, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Opper Hessen, met 500 inw.

UTQUVU, kleine riv. van Guiana, in Suriname, die de in Camarin valt.

UTRECHT, Nederl. prov., de kleinste in het Noorder deel des rijks, grenzende ten N. aan de Zuiderzee en Holland, ten O. aan Gelderland, en ten Z. en W. aan Holland, tusschen 22. 26. en 23. 17. en 51. 58. N. B. gelegen; 14 uren lang en 7 breed, en op 23¼ V. M., volgens de laatste berigten, 111,240 zielen bevattende. Ten N. en O. is de grond gedeeltelijk dor en heiachtig; meestal tot voedsel voor de schapen en bijen dienende, deels met heuvels (de zoogenoemde Amersfoorder bergen, tusschen welke en de Veluwsche heuvels eene vallei ligt, welke kennelijk een afloop der rivier is geweest, en waarvan het Eemland de aangeslibte delta is) bezet, en eindelijk ook uit veengrond bestaande; maar ten W. en ten Z. is dezelve zeer vruchtbaar, en rijk in bouwland, boomgaarden, moestuinen, enz. De voornaamste rivieren zijn: de Lek, de Vaartsche, Kromme en Oude Rijn, de Vecht, de Eem, enz., benevens de uit de veenen lekkende beek de Greb of Grift. De lucht is er zuiver en zeer gezond, vooral naar de O. zijde, en men heeft er uitmuntend water. De voortbrengselen zijn: koren, boter, kaas, wol, hout, tuin- en boomvruchten, tabak, vlas, hennep, raapzaad, de gewone huisdieren, vooral veel schapen en schoon rundvee, gevogelte, visch, bijen en turf. Behalve landbouw, tabaks- en veeteelt, zijn de middelen van bestaan: het fabriceren van onderscheidene soorten van wollen stoffen, linnen, horen, enz., brouwerijen en vrij aanzienlijke handel. De uitvoer bestaat in: vee, boter, wol, tabak, horen, erwten, was en honig, benevens onderscheidene fabrijkwaren. Opmerkelijk is het dat het platte land dezer prov., naar mate van de vruchtbaarheid, zoo weinig bevolkt is, hetwelk, om van geene vroegere redenen te spreken, voornamelijk daaraan moet worden toegeschreven, dat de hofsteden te groot zijn, waardoor de boer geen mest genoeg ter bebouwing heeft; terwijl dezelve zelden door de eigenaars gebruikt worden, en het wonen der ambtenaren in Utrecht voor het platte land niet minder nadeelig is, enz. Niet minder verwonderlijk is het dat in het hart dezer prov. zoo vele woeste gronden liggen, welke echter thans jaarlijks verminderen, daar de landbouw zich hoe langs zoo meer uitbreidt. — De prov. is de 13 in rang, en zendt 3 afgevaardigden in de tweede kamer; de vergadering der provinciale staten bestaat uit 36 leden; ⅓ uit de ridderschap, ⅓ uit de steden en ⅓ uit den landelijken stand; het collegie van gedeputeerde staten uit zes leden, behalve den gouverneur. 2. Arr. in voorn. prov., hetwelk in 6 kantons 70,152 inw. bevat. 3. Hoofdstad der prov. en van voorn. arr., de zetel van eenen aartsbisschop der klerezie of zoogenoemde Jansenisten, in een gezond oord, en zeer aangenaam, aan den Krommen Rijn gelegen, en door den Vaartschen Rijn naar de Lek, en gegraven vaarten, ten W. en ten N., (welke laatste onlangs zeer verbreed zijn), met onderscheidene deelen des rijks gemeenschap hebbende; terwijl door de stad de oude en nieuwe gracht loopen, waarin gedeeltelijk nog kronkelingen van den Rijn zijn op te merken. De stad is gedeeltelijk met nieuwe vestingwerken omringd, heeft 6 groote poorten, 2

voor

voor voetgangers en 4 waterpoorten of uitvaarten, 120 groote straten, eenige opene plaatsen, waarvan het *St. Janskerkhof*, de *Neude*, de *Marieplaats* en het *Vreeburg* (in de geschiedenis des vaderlands zeer vermaard), de voornaamste zijn. Aan de W. zijde van het laatste zijn nog overblijfsels der vestingwerken van het kasteel Vreeburg, waarin het Spanjaardsgat zeer beziens-waardig is; gelijk er ook in de bolwerken, door keizer KAREL V., ten O. en Z. der stad, nog eenige kunstig gebouwde gewelven overig zijn. Verder zijn er onderscheidene markten, en onder de voorname gebouwen komt vooreerst in aanmerking de Domkerk, voorheen de hoofd- of voornaamste kerk dezer landen, als de hoofdzetel van den bisschop en het eerste kapittel, en alstoen ontzaggelijk rijk. Zij leed veel door de beeldstormerij, enz., maar vooral door den storm van den 20 Augustus 1674, waardoor het schip der kerk met vele zijkapellen omwaaide en instortte, zoo dat nu nog het kruis en het koor overig zijn; welke nog voor meesterstukken der Gothische bouworde gehouden worden. De toren is 361 voeten hoog, en wordt door vele vreemdelingen beklommen, daar men van den tweeden omgang, bijna geheel Holland, het sticht van Utrecht en een groot deel van Gelderland en Noord Braband kan overzien. In de kerk vindt men de graftombe van den admiraal W. J. BARON VAN GENDT en die van eenige bisschoppen, welke echter veel door den tijd en de beeldstormerij geleden hebben. Het overgebleven deel der kerk wordt thans naar een grootsch plan herbouwd, en het plein tusschen den toren en de kerk opgeruimd. Van de overige aloude hoofd- of kapittelkerken zijn, die van *St. Salvator* of Oud Munster, in 1578, en die van *St. Maria*, in 1810 afgebroken; terwijl die van *St. Pieter* door de Waalsche en die van *St. Jan* door de Nederduitsche hervormden wordt gebruikt, welke laatsten hier nog de Buurt- *St. Jacobi-*, *St. Nicolaas-* en *St. Geertekerken* hebben, van welke de *St. Jacobi* kerk, het graf van den hervormer HUIBERT DUIFHUIS, en die van *St. Nicolai*, een eenvoudig gedenkteeken voor den dichter BELLAMY, door Zeeuwsche studenten gevestigd, bevat; terwijl de *St. Catherine-*, de *Klooster-*, *Abraham Dole-* en *Jerusalems* kerken, door de Roomschen, het garnisoen, de Lutherschen en Remonstranten gebruikt worden. Men telt in alles 8 Roomsche en 4 van de Klerezie of Jansenisten kerken. Onder de inrigtingen van weldadigheid, telt men het burgerweeshuis, aan hetwelk de stads lombard behoort, het stads kinderhuis, waarvan thans de meeste kinderen naar de kolonie Frederiksoord zijn gezonden, het huis der fundatie van de vrouwe van RENSWOUDE, een prachtig gebouw, doch met weinige kweekelingen, het weeshuis der Roomsch katholijken, het stads ziekenhuis, uit verscheidene in een gesmoltene gods- en gasthuizen zamengesteld, een nieuw gebouw, en nog vele andere bijzondere inrigtingen, tolhuis, vestiging ter ondersteuning van armen en gebrekkigen, alsmede een dol- of krankzinnigenhuis, waarvan de geheele verbouwing door de tiercering in 1810 is gestaakt, enz. Onder de wereldlijke gebouwen behooren het zoogenoemde paleis, door koning LODEWIJK gesticht, en thans tot eene vergadering van het hooge militaire geregtshof, en van het collegie van gedeputeerde staten dienende, en tevens een aanzienlijk vertrek van de vergadering der provinciale staten, benevens de meeste bureaux van den gouverneur der prov. en de bibliotheek der hoogeschool bevattende, die in 8 vertrekken, en een voor de handschriften verdeeld is, en waarvan het gebruik voor een ieder wordt gemakkelijk gemaakt. Verder het oude stadhuis, hetwelk weldra met eenen gevel naar dien van *Felix Meritis*, zal worden verbouwd; de oude statenkamer, thans geschikt tot eene bewaarplaats der kabinetten, voor de vergelijkende ontleed- en natuurkunde, door de hoogleeraren BLEULAND, DE FREMERY en VAN LITH DE JEUDE verzameld; terwijl in andere vertrekken de lessen over de ontleed- en natuurkunde gegeven worden; in de kamer voor het hof van justitie is thans de regtbank van eersten aanleg. Vervolgens de waag, een oud gebouw, waarboven de stads teekenakademie; een nieuwe schouwburg, met groote zalen voor gezelschappen; paushuizen, thans voornamelijk de woning van eenen gouverneur; de munt voor de Noordelijke prov., een aanzienlijk gebouw, met de vergaderplaats der muntmeesters generaal en de woningen eeniger hoofdambtenaren, waar het geld door eene stoommachine geslagen wordt, en waarvoor op het Vreeburg nog een nieuw gebouw, zoo voor het smeltwerk als het munten van koper geld, op dezelfde wijze wordt opgerigt. Verder tucht- en

werkhuizen, waarvan de inrigting veel verbeterd is, gelijk er ook eene nieuwe kazerne, die reeds voor 275,000 gulden is aanbesteed, zal worden opgerigt. De hoogeschool, voorheen op stads-, thans op rijks kosten, welke zeer in bloei is, en nu door 456 studenten bezocht wordt; het groot auditorium is fraai verbouwd, als ook de senaatkamer, in welke laatste vele afbeeldsels van hoogleeraren gevonden worden, en waar men wil, dat de Unie van Utrecht geteekend zou zijn. Tot de hoogeschool behooren de reeds genoemde bibliotheek en de kabinetten voor de natuurlijke historie en vergelijkende ontleedkunde, zalen en instrumenten voor de proefondervindelijke natuurkunde en ontleedkunde, de akademietuin, door den hoogleeraar KOPS veel vermeerderd; een observatorium, eene schermschool, enz. De Latijnsche school, thans zeer in bloei; welingerigte lagere scholen, waaronder, behalve eenige huizen van opvoeding, vooral de diaconieschool der roomsch katholijken en drie scholen, gedeeltelijk door het dep. der maatschappij tot nut van 't algemeen aangemoedigd, merkwaardig zijn. Nog zijn hier onlangs gevestigd het groot rijks militaire hospitaal in het voormalig huis der Duitsche orde, en de rijks veeartsenij-school, waar drie hoogleeraren dagelijks aan een aantal jongelingen les geven. Verder zijn hier opmerkelijk de verzameling van schilderijen in paushuizen, de verzamelingen van schilder- en teekenkunst van de heeren BLEULAND, BOOYMANS, KOOPMAN en anderen, de uitmuntende boetseerkunst van den kundigen heelmeester P. KONING, bewaarder der kabinetten van de akademie; het provinciaal Utrechtsch genootschap van kunsten en wetenschappen, zeer in bloei; een bloeijend dep. der maatschappij tot nut van 't algemeen, drie muzijkgezelschappen, een teekengenootschap, een leesmuseüm, waar des winters voorlezingen worden gedaan, genees- en heelkundig genootschap, een natuurkundig genootschap, door de proeven der heeren MOLL, VAN BEEK, DE FREMERY, VAN DYK en anderen bekend, enz. De stad telt 36,000 inw., die dagelijks toenemen, en deels van de rijks collegiën, de hoogeschool, de veeärtsenij-school, het hospitaal en vooral van den zoo aanzienlijken doortogt en het verblijf van vele reizigers bestaan; deels rijke kapitalisten zijn, of in fabr. van linnen en wollen stoffen, hoeden, matten van varkenshaar (de eenige in ons land), lakmoesmakerij, suikerraffinaderijen, plateel-,pannen- en steenbakkerijen, geelgieterijen, zwartverwerijen, likeurstokerijen, kaarsenmakerijen (vooral in waskaarsen), leerlooijerijen, koren-, pel-, olie-, zaag-, run-, en trasmolens, zoutkeet, enz., hun brood vinden. Ook is er eene van alle kanten bezochte week- en jaarmarkt, en vele paarden en beestenmarkten, benevens aanzienlijke kust- en binnenlandsche handel, hetwelk alles hier veel welvaart geeft, zoo als die in de verbouwing van vele huizen ook bijzonder zigtbaar is. Nog behooren onder de merkwaardigheden van Utrecht, de hooge straten, dewelke onder kluizen of kelders, waarvan sommige zoo oud zijn, dat men van derzelver begin geen berigt kan vinden, en de weinige overblijfselen der oude kasteelen van de edelen. De omtrek der stad, zoo door de welbebouwde voorsteden, als heerlijke tuinen, moes- en korenvelden, is zeer aangenaam, en men heeft reeds begonnen de wandelingen meer en meer te verfraaijen, en nieuwe landhuizen aan te leggen. Onder menigvuldige geleerden alhier geboren, noemen wij MELIS STOKE, JAN VAN DEN BEEKE, P. C. BOR, VAN KUIK, VAN LEUSDEN en UITENBOGAART; terwijl, in de schilderkunst, HONDHORST HULT, BOTH, DE HEEM, HONDEKOETER, enz., hebben uitgemunt. Thans vooral is zij de zetel van vele geleerde mannen en ijverige beoefenaars der letter-, teeken- en schilderkunst. (Unie en vrede van Utrecht in 1579 en 1713). 22. 47. L. en 52. 5. N. B. 4. Vlek in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Kings, met 1000 inw.

UTREL, Spaan. vlek, prov. Cuença.

UTRERA, Spaan. vlek, prov. Sevilla, met 9,000 inw.

UTRILLAS, Spaan. dorp, prov. Aragon.

UTSCH, WUTSCH of *Uruh*, stad in Afghanistan, prov. Buhawalpur, aan de Punschnud.

UTSCHA, Rus. riv., gouv. Moskou.

UTSCHAKLINKE, stad in Thibet, rijk van den Bogdo-Lama.

UTSCHATZKOI, Rus. vlek, gouv. Tschernigow.

UTSCHBURSUK, tak van den Kuban, in het Rus. gouv. Kaukazië.

UTSCHENSKA, Rus. vlek, gouv. Perm.

UTSCHEU, Chin. stad in Korea, prov. Kiangsi.

UTSCHIAHU PIRA, Chin. riv., gouv. Korin.

UTSCHITI, stam van Indianen, in de

de Mexicaansche prov. Californië.

UTSCHEUFU, Chin. stad, prov. Kuansi, aan de Hong, met het bewind over 9 steden, zeer sterk en de voornaamste koopstad der prov. In haren omtrek groeit zeer veel suikerriet en de meelboom. Ook vindt men er vermillioen en veel wilde dieren, bijzonder den neushoren, tijger, enz. 128. 30. L. 23. 48. N. B.

UTSCHKLITSCH, Turk. dorp, prov. Erzerum, bij de bron der Murad.

UTSERA, Rus. dorp in Imerethi, met staalbronnen.

UTSJOKI, Rus. kerspel, prov. Finland, met 350 Rendierlappen., die 7,000 rendieren hebben. 45. 17. L. 69. 52. N. B.

UTSINSK, Rus. eil. in het meer Ladoga, prov. Finland.

UTSIVE, Noorw. groep van 3 eilanden, ten W. van het eil. Carmöe, stift Bergen.

UTTA, riv. op het eil. Sardinië.

UTTAGAMIS, O. Ind. volksstam in de Vereenigde Staten van Noord Amerika, in verbond met de Chippeways.

UTTAWAS, zie Ottawas.

UTTENDORF, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, met 100 inw.

UTTENWEILER, Wurt. vlek, Donaukreits, met 980 inw.

UTTERBY, Eng. kerspel en buurt, gr. Lincoln.

UTI, Rus. fort, gouv. Finland.

UTTOROY, Galic. dorp, kreits Kolomea, met eene zoutmijn.

UTTOXETER, zie Utcester.

UTTRICHSHAUSEN, Keur-Hes. dorp, gr. Hanau, met 660 inw.

UTTUCAERS, volksstam in Peru, tusschen de Hualaga en Ucayale.

UTTWELL, Zwits. D., kant. Thorgau.

UTUL, dorp in Beludschistan, prov. Las, met 400 huizen.

UTVIN, Hong. dorp, kom. Temesvar, met varkens- en bijenteelt.

UTWEILER, Pruis. buurt, regdst Keulen.

UTZ, riv. in Zevenbergen, die in de Moldau valt.

UTZE, Hanov. kerkdorp, vorst. Lünenburg, met 1030 inw.

UTZNACH, Zwits. vlek, kanton St. Gallen, aan het Ulzna gebergte.

UVA, Rus. meer, gouv. Tobolskoi.

UWARHIE, riv. in de N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Montgomery.

UWCHLAND, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1180 inw.

UWELKA, Rus. riv., gouv. Orenburg.

UWOLKA, Rus. riv., gouv. Perm.

UXBRIDGE, Eng. vlek, gr. Middlesex. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1400 inw. 3. Vlek in Opper Canada, distr. Home, met 2410 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester.

UXIJAR, Spaan. vlek, prov. Granada.

UXMORE, Eng. buurt, gr. Oxford.

UXO, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2400 inw.

UXUEE, Afr. vlek in Bornoe, landschap Sudan.

UXUMI of *Oosumi*, Jap. stad, eil. Ximo.

UYA, Schot. eil. der Schetlandsche eilanden, met eene goede haven.

UYAYINI, zie Ooyain.

UYLEKRAAL RIV., riv. aan de kaap de Goede Hoop, die ten O. van de Tafelbaai in zee valt.

UZA, Fr. dorp, dep. Landes.

UZAWAZ, Rus. vlek, gouv. Kasan.

UZE (ST.), Fr. dorp, dep. Drôme.

UZBEKEN, zie Usbeken.

UZEL, Fr. stad, dep. Noordkusten, arr. Landeac, met 1710 inw., linnenweverij en handel.

UZEN, zie en Oojain.

UZENFELD, Bad. D., Treisamkreits.

UZERCHE, Fr. stad, dep. Corrèze, met eene voorstad en 1810 inw.

UZERKI, Rus. vlek, gouv. Saratow.

UZES, Fr. arr., dep. Gard, dat op 28 V. M., in 8 kantons, 74,290 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., met een oud kasteel, dikke muren en torens, eene hoofdkerk, een schoon voormalig bisschoppelijk paleis, benevens 6,290 inw., die fabr. van laken, sergie, papier, stijfsel, zijde, kousen en leder hebben, en in koren, wijn, olie en vee handelen. 22. 4. L. 44. 1. N. B.

UZESTE, Fr. vlek, dep. Gironde, met 920 inw.

UZMEY, een der 4 districten der Rus. prov. Daghestan.

UZNACH, zie Utznach.

UZON, Zevenb. dorp, land der Szeklers, stoel Haromszek.

UZRU, Rus. vlek, gouv. Tschernigow.

UZWIEDA, Rus. vlek, gouv. Wilna.

VA, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos.

VAACKE, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 600 inw.

VAADER BEZIRK, Zevenb. distr., kom. Kovar.

VAAG, de langste en ruimste golf van het Noorw. stift Bergen, welke de Zuidelijke en Noordelijke Leede of de beide invaarten van de haven van Bergen, tot ingangen heeft.

VAAGE, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 3,420 inw en veel visscherij.

VAAGEN, kleine eil. in de Noordzee; 7 mijlen van de kust van Noorwegen, op 68. 26. N. B. West Vaagen is 10 mijlen van dezelfde kust, op 60. 12. N. B.

VAAGSOE, klein eil. bij de kust van Noorwegen, op 61. 57. N. B.

VAALE, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 1680 inw. en ijzerfabr.

VAALER, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 1800 inw. en fabr.

VAALS, zie Vaels.

VAALSE, Deen. kerspel, eil. Falster, met 600 inw.

VAARSOË, Deen. eil., ten O. van Jutland, aan den ingang van de golf van Horsens. 28. 47. S. 55. 3. N. B.

VAART, zie Vreeswijk en Rijn.

VAARWEL, zie Farewell.

VAAS, Fr. vlek, dep. Sarte, arr. La Fléche, aan de Loir, met 1600 inw.

VAASKAY, een der Kleinere Hebriden in Harris sound.

VAASSEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, in de Midden Veluwe, heeft met Oene 2,080 inw., vele papier- en kopermolens, en het oud adelijk slot van *Cannenberg*.

VAAST, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, met 1610 inw.

VAAST (ST.), twee Fr. dorpen, dep. Calvados. 2. Nederl. dorp, bij Genappe. 3. Fr. dorp, dep. Noorden. 4. Drie Fr. dorpen, dep. Oise, Pas-de-Calais en Sommes. Nog eenige Fr. dorpen, met bijnamen, als: *St. Vaast-de-la-Honge*, dep. Kanaal, visscherij en handel in zeevisch; *St. de Longmont*, dep. Oise; *St. V. de Equiqueville*, dep. Kanaal; *St. V. du Val*, dep. Neder Seine; *St. V. Dieppedal*, dep. Neder Seine; *St. V.* en *Cambresis*, dep. Noorden; *St.* en *Chaussée*, dep. Somme; enz.

VABRES, Fr. stad, dep. Aveyron, met 700 inw. 2. V. *de Senegals*, Fr. vlek, dep. Tarn, met 1680 inw.

VACA, kaap aan de N. kust van Spanje. 11. 59. L. 43. 36. N. B.

VACABADO, Turk. dorp, eil. Tine, sands. Andros van Samar. 139. 1. L. 12. 47. N. B.

VACARION, Port. vlek, prov. Beira, met 3500 inw.

VACARISOS, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

VACAS, riv. van Mexico, die in Guatimala ontspringt, en op 274. 58. L. 14. 12. N. B. in de Stille Zuidzee valt. 2. Riv. van Buënos-Ayres, die in de la Plata valt.

VACASA, klein eil. bij de W. kust van Lewis. 10. 49. L. 58. 11. N. B.

VACATAMA, riv. van Peru, die op 9. 25. Z. B. in de Stille Zuidzee valt.

VACCA (voorheen PLUMBEA), klein onvruchtbaar Sard. eil., bij kaap Cagliari.

VACCARIZZO, Nap. dorp, prov. Calabrië Citra, met 1000 inw.

VACH of *Vacha*, Wurt. stad, vorst. Eisenach, met 1600 inw., landbouw en handwerken. 2. Beij. dorp, Rezatkreits, met 1500 inw.

VACHDORF, dorp in Saksen-Meiningen, ambt Meiningen, met 500 inw.

VACHE (LA) of *Koe eiland*, klein eil., ongeveer 4 mijlen van de Z. kust van Hayti of Domingo, 3 mijlen lang en 1 mijl breed, met vruchtbaren grond, goede havens en goede gelegenheid tot den handel tusschen de eil. en het vaste land. De zeelieden noemen het dikwijls Ash eiland. 304. 9. L. 18. 4. N. B.

VACHE (LA), ET LE TAUREAU (KOE EN STIER ROTSEN), N. Amer. rotsen, aan de Z. kust van Newfoundland, 1 Eng. mijl Z. O. van kaap Maria. Zij zijn zigtbaar, en altijd hoog boven water, doch worden door vele blinde klippen omringd.

VACHER (RUISSEAU), kleine beek in Canada, die in den St. Laurens valt.

VACHÈRE, Fr. tak van de Durance, dep. Opper Alpen.

VACHERY, Eng. buurt, gr. Surry.

VACHETTE (LA), Fr. dorp, dep. Opper Alpen, met 400 inw.

VACIANTHABARY, O. Ind. stad in Bengalen, aan de W. zijde van den Brahmapoeter.

VACKALIR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

VACUP, zie Akhissar.

VADA, kaap in Tunis, aan de golf van

van Cabes.

VADAGARY, O. Ind. stad, prov. Carnate.

VADAGHERY, stad op de kust van Malabar. 93. 19. L. 11. 35. N. B.

VADAL MEDINA, Spaan. riv., prov. Sevilla.

VADAMIA, Perz. dorp van Irak, aan den Eufraat; 35 mijlen N. N. W. van Bassora.

VADANS, Fr. vlek, dep. Jura, arr. Poligny, met 4,500 inw.

VADELORGE, riv. op het W. Ind. Guadaloupe, kerspel les Habitans.

VADER, Zevenb. distr., kom. Inner Szolnok.

VADI of *Vado*, Sard. vlek, hert. Genua, met eene haven en 1650 inw.

VADILKORA of *Vadi al kora*, Arab. stad van Hedsjas; 18 mijlen N. van Medina.

VADKERT of *Badekrat*, Hong. dorp, kom. Neograd.

VADO, zie Vadi.

VADOLATO, Nap. dorp, prov. Calabrië Ulteriore.

VADONVILLE, Fr. vlek, dep. Maas, met eene kogelgieterij.

VADSOË, Noorw. kerspel in O. Finmarken, op een klein eil., met 1150 inw.

VADUTZ of *Liechtentein*, marktvlek en heerl. van dien naam, in het vorst. Liechtenstein, op de grenzen van Graauwbunderland, met 700 inw.

VADUVALLO of *Vadoovllo*, een der Fidsji eilanden, 1ten Z. van Hawers. 197. 43. L. 17. 42. Z. B.

VAE'S EILAND (ANTHONY), klein Z. Amer. eil., op de kust van Brazilië.

VAELS, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1000 inw., en laken- en naaldenfabr., die echter voorheen veel meer bloeiden.

VAENA, zie Baena.

VAERENDONK, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, distr. Turnhout, met ongeveer 200 inw.

VAG, zie Waag.

VAG-BESTERCZE, zie Bestritza.

VAGAIE, Rus. Aziat. riv., gouv. Tobolsk; valt in den Irtysch.

VAGEVAL, een der Carolinen eil., groep Cittak.

VAGIOW, stad op de W. kust van het eil. Celebes.

VAGLIANO, Tosc. vlek, prov. Florence.

VAGLIO, Nap. vlek, prov. Basilicata. 2. Tosc. vlek, gebied Florence.

VAGNY, Fr. vlek, dep. Vosges, arr. Remiremont, met 1850 inw.

VAGOGNA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Novara.

VAGNS, Port. vlek, prov. Beira.

VAGUARE, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Neiva, die in de Magdalena valt.

VAGUEAU, een der Hiéres eil., in de Middell. zee, aan de kust van het Fr. dep. Var.

VAHRENHOLZ, ambt in Lippe Detmold, met 8,850 inw. en een vlek van dien naam, dat 700 inw. en jaarmarkten heeft.

VAIGE, Fr. riv., dep. Mayenne en Sarte.

VAIHINGEN of *Wahingen*, Wurt. stad, Neckarkreits, met 2650 inw. 2. Wurt. dorp, Neckarkreits; 1120 inw.

VAIKA, Hong. vlek, kom. Presburg.

VAIKOVA, Rus. vlek, gouv. Novogorod.

VAILA, Schetl. eil. in eene kreek, naar dezelve *Vaila Sound* genoemd.

VAILLAC, Fr. stad, dep. Lot.

VAILLY, Fr. stad, dep. Aine, met 1260 inw., looijerijen, brouwerijen en handel in wijn. 2. Fr. dorp, dep. Cher.

VAIRAC, Fr. vlek, dep. Lot.

VAIRE, Fr. riv., dep. Vosges.

VAIRD, dorp in Italië, hert. Parma, distr. Parma.

VAISE, Fr. vlek, dep. Rhône, eene voorstad van Lyon.

VAISON, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 2200 inw.

VAJASD, Zevenb. vlek, kom. Unter Weisenburg.

VAJ-BESTERCZE, Hong. vlek, kom. Trentsin.

VAJ DA HUNYAD, zie Eisenmarkt.

VAJ DA RETSE, Zevenb. dorp in de Militairgrenzen.

VAJ UJHELI, zie Neustadt, No. 9.

VAKALEUR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

VAKE, Eng. riv., gr. Cornwallis.

VAKUP, zie Akhissar, No. 2.

VAL, 13 Fr. dorpen, dep. Calvados, Rhône, Lozère, Meurte, Moezel, Oise, Boven Rijn, 4 in Seine en Oise, en 2 in Var.

VALA (LA), Fr. stad, dep. Eure en Loire, met 2150 inw. en landbouw.

VALABRIGUES, Fr. vlek, dep. Gard, met 700 inw.

VALADOLID, zie Valladolid.

VALADY, Fr. dorp, dep. Aveyron, met 1500 inw.

VALAIS, zie Walliserland.

VALAMONICA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VALANÇAI, Fr. stadje, dep. Indre, arr. Chateauroux, met 2550 inw.

VALANGIN, Zwits. dorp, vorst. Neufchâtel, met 450 inw.

VALANIDI, Nap. dorp, prov. Calabrië Ulteriore I, met 1450 inw.

VA-

VALANSOLLES, Fr. vlek, dep. Neder Alpen.

VALAT, Fr. riv., dep. Var.

VALAVARLEY, O. Ind. riv., tusschen de Sinde en kaap Comary.

VALBASES, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VALBEEK, Nederl. dorpje, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 100 inw.

VAL BENOUH, Nederl. dorp, prov. Luik, 2 uren van Luik.

VALBENOITE, Fr. stad, dep. Loire, arr. St. Etienne, met 4,350 inw.

VALBEROUGE, Fr. stad, dep. Gard, met 4,000 inw. en velerlei fabr.

VALBERT, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met 400 inw.

VALBONA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

VALBONNAIS (CANAUX), Fr. kanalen, dep. Isère, aangelegd ter meerdere bevogtiging der landen. Het eene ontvangt zijn water uit de Marsanne, en het andere uit de Bonne.

VAL BREGNO, zie Bollenz.

VALBURG, Nederl. dorp, prov. Gelderland, arr. Thiel, met 550 inw. en veel landbouw.

VALCARCE, Spaan. tak der Sil, prov. Leon.

VALCARES, Fr. meer, dep. Monden der Rhône, bij de Middell. zee.

VALCORBAZ, Spaan. dorp, prov. Segoviё.

VALCOUR, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Clinton, waarin 1776 de Engelschen de Amer. vloot vernietigden.

VALDAGGIA, stad in Piëmont, prov. Val Sesia.

VALDAGNO, Lomb. Ven. vlek, prov. Vicenza, met 3,530 inw.

VALDAJOU, VAL D'AYOL, Fr. dal, dep. Vosges.

VALDANCO, Spaan. vlek, prov. Segovia.

VALDASNES, Port. vlek, prov. Tralos Montes.

VALDAVIA, Spaan. tak der Pisuerga, prov. Palencia.

VALDAVATTY, eene riv. van aanbelang, die zich bij Halla-Hohnoor in de Beema verliest.

VALDCOMOS, tak van de Guadiana, in Spanje.

VALDEABERUCLA, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

VAL DE BESTEIROS, Port. rotsketen, prov. Beira, voorbergen der Serra de Estrella.

VALDEBURON, Spaan. distr., prov. Leon.

VAL DE CAMONICA, zie Camonica.

VALDECANAS, Spaan. vlek, prov. Estremadura, met 1700 inw.

VAL DE CONA, Spaan. vlek, prov. Cataloniё.

VAL DE CARROYO, Spaan. prov. Toro.

VAL DE COELHA, Port. vlek, prov. Beira.

VAL DE FLORES, riv. in Mexico, prov. Orxaca.

VALDE FUENTES, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VALDEGRULLA, Spaan. vlek, prov. Sora.

VAL DE GAMUZ, Spaan. distr., prov. Leon.

VAL DE LORMO, Spaan. distr., prov. Leon.

VALDELOSA, Spaan. stad, prov. Salamanca.

VAL DE MOREA, Spaan. vlek in Nieuw Castiliё.

VAL DE MORO, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 2800 inw.

VALDEMOSA, Spaan. vlek, eil. Majorca.

VALDENGA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Bielle, met 1050 inw.

VAL DE NALHA, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara, geboortepl. van Cortes.

VAL DE NOGUEIRA, Port. vlek, prov. Tralos-Montes.

VALDEOLIMAS, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

VALDEON, Spaan. distr., prov. Leon.

VALDEORNOS, tak der riv. Guadiana, prov. Toledo.

VAL DE PAVO, Port. vlek, prov. Tralos-Montes.

VAL DE PENNAS, Spaan. vlek, prov. Mancha, met 7,650 inw.

VALDEPOLO, Spaan. vlek, prov. Valladolid.

VAL DE PRADOS, Port. vlek, prov. Tralos-Montes.

VALDERAGUAY, Spaan. tak der Douero, prov. Toro.

VALDERIES, Fr. dorp, dep. Tarn, met 1300 inw.

VALDES, Spaan. distr., prov. Oviedo.

VALDEROS, O. Ind. distr., prov. Leon.

VALDERS, vooogdij in 't Noorw. stift Aggerhuus, met 15,350 inw.

VALDERUEDA, Spaan. distr., prov. Leon.

VALDESPIND, Spaan. tak van de Gigullo, prov. Toledo.

VALDES PRÈS, Fr. dorp, dep. Opper Alpen.

VAL DE TORMES, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

VAL DE TORRES, Spaan. dorp, prov. Estremadara.

VAL DE TRAVERS, zie Travers.

VAL DE TUESAR, Spaan. distr., prov. Leon.

VAL DE VINAGO, Spaan. distr., prov.

prov. Leon.

VAL DE COMPABI, zie Cefalonia Piccola.

VALDIERA, Spaan. dorp, prov. Navarre.

VAKDIERI, Sard. dorp in Piëmont, prov. Cuneo, met 2050 inw.

VALDIGEM, Port. vlek, prov. Beira.

VAL DI LEDRO, Tyrol. dal en landgerigt, kreits Roveredo, tusschen de Garda en Drasee gebergten. Het wordt door de Ponal en een 2 uren groot meer bespoeld, en is alleen aan de oevers bewoond. Ook vindt men er ijzersmederijen, zaag- en korenmolens.

VAL DI MAZARA, zie Mazzara.

VAL DI NOCE, vlek van den Kerk. Staat, legatie Forli.

VALD' ISÈRE, Sard. dorp in Savoyen, prov. Tarentaise.

VAL DI NOTO, zie Noto.

VAL DI SIGNORE, Lomb. Ven. dorp, prov. Vicenza.

VAL DI SOL, zie Sulzberg.

VALDIVIA, Z. Amer. riv. in Chili, welke in de Andes ontspringt, eene zeer vruchtbare landstreek bespoelt, en in de Stille Zuidzee valt. 2. Prov. van dat land; 12 mijlen lang en 6 breed, in het midden van het land der Araucaniërs en timmerhout, goudzand, koren, groenten, boomvruchten, enz. voortbrengt. 3. Hoofdstad van voorn. prov. aan de riv. van dien naam, met eene haven aan derzelver mond, die tot de beste der Stille Zuidzee behoort, met een collegie, kloosters, eene schoone kerk en een hospitaal. 298. L. 48. 5. Z. B.

VALDOBBIADENE, Lomb. Ven. D., prov. Treviso, met 2,400 inw., met goede olijventeelt

VALDONCINA, Spaan. distr., prov. Leon.

VAL D' ORBE, zie Vallorbe.

VALDRÔME, Fr. dorp, dep. Drôme, arr. Die, met 1,210 inw. landbouw en wijnteelt.

VALDSTEDT, Deen. dorp, stift Aalborg.

VALEDOLI, stam der Beduinen, in de woestijn van Sahra.

VALEDIA, VALADIA of *Waladia*, vlek in Marocco, prov. Duquella, door joden bewoond, met eene ruime haven, die 1,000 schepen kan bevatten, maar eenen zeer engen ingang heeft.

VALETT DI BESCA, Illyr. dorp, kreits Fiuime, eil. Veglia, met 1000 inw.

VALEGGIO, VALEZO, Lomb. Ven. vlek, prov. Verona, met 4,600 inw.

VALENÇA, Port. vlek, prov. Entre Minho en Douero, met 1000 inw. en uitgebreide wijnteelt. 2. V. *de Douro*, Port. vlek, prov. Beira.

VALENCAY, zie Valancai.

VALENCE, Fr. arr., dep. Drôme, hetwelk op 56 V. M. in 10 kantons en 100 gemeenten, 110,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad aan het dep. Drôme, de zetel van den prefekt, der departements-collegiën, en van eenen bisschop, op en tegen eene rots, aan de Rhône, met muren en wallen omringd, en uit de boven en beneden stad, en het vlek bestaande, en met aangename wandelingen omringd. De stad zelve is oud en slecht gebouwd, met naauwe, kromme straten, geene gebouwen van aanbelang als, de citadel, waarin, in 1799, paus Pius VI. stierf; eene hoofdkerk, een bisschoppelijk paleis, eene artillerieschool, eene openbare boekerij en 8,500 inw., die katoenspinnerijen en weverijen, handschoen-, zijde-, kousen- en andere fabrijken, looijerijen, brouwerijen, enz. hebben, en handel met wijn en zijde, koren, laken, olie en drogerijen drijven. De stad krijgt haar water door het kanaal van Contant. Hier werden drie conciliën gehouden. 22. 33. L. 44. 56. N. B. 3. Fr. stad, dep. Gers, met 1,200 inw. 4. V. *d'Agenois*, stadaldaar, dep. Tarn en Garonne, met looijerijen, pennenfabr. en 2,180 inw. 5. V. *en Albigeois*, Fr. stad, dep. Tarn, met 720 inw.

VALENCEY, zie Valancai.

VALENCIA, Spaan. prov., tusschen Aragon, Catalonië, de Middellandsche zee, Murcia en Cuença, of tusschen 16. 22. en 18. 7. L. en 37. 52. en 40. 51. N. B. gelegen, en op 362 V. M. 825,000 inw. bevattende. Het grootste gedeelte des lands is bergachtig. Langs de kust heeft men slechts eenige vlakten, die, ten Zuiden met klippen en rotsen bezet zijn, en ten Noorden de groote Laguna van Albufera hebben. In de vlakte is de grond gemengd en vruchtbaar; in het gebergte kalkachtig. De bergen behooren allen tot het Iberische, hetwelk hier de kapen Oropesa, Antonio, Martin, Palos en Cervera heeft, en de Sierra de Espadan, de Sierra Pirochera, de Monte Caballon, de gebergten van Cortes, Pallas en Millares, de Sierra de Bujarros. de Barr, de Penade Xixona en andere takken zijn. De Sierra de Meriola maakt de grenzen met Murcia. Alle deze bergen hebben weinig sneeuw, en zijn gedeeltelijk met hout bezet. De rivieren zijn de Guadalaviar of Turia, de Xucar, met de Cabriel en Albayda, de Segura, de Palancio, de Myares,

de Cenia. Onder de meren is het Lago de Albufera, en onder de gezondheidsbronnen, die van Buzot de voornaamste. De luchtsgesteldheid is bijzonder aangenaam en schoon; terwijl het er naauwelijks 18 of 20 dagen 's jaars regent; echter heeft men hier ook den brandenden *solano*, somstijds aardbevingen, veel snel voorbijtrekkende onweders en millioenen insecten. De landbouw, die met zeer veel vlijt beoefend wordt, levert vooral: tarw, maïs, gerst en andere soorten van koren, dat echter gedeeltelijk door rijst, kastanjes en St. Jans brood moet worden aangevuld; peulvruchten, de fijnste moesgroenten, vooral meloenen, uijen, bloemkool, aardnoten enz. De wijnoogst is zeer uitgestrekt. De fijne vruchten, zoo als: oranje-appelen, citroenen, lemoenen, amandelen, vijgen, enz. hebben hier hun vaderland; ook andere boomvruchten zijn er overvloedig, zoowel als schoone palm-, ceder- en andere boomen. De olijven worden meest voor zeep gehaald, doch ten platten lande gebruikt men den olie voor boter. Verder bouwt men hier hennep, vlas, soda (van verschillende soort) aloë, esparto (voor touwwerk), junko (voor matten), saffraan, anijs, meekrap, zoethout, katoen, doch weinig hout. De veeteelt is slechts bijzaak. De gewone lastdieren zijn ossen en ezels; tot rijden heeft men muildieren en weinig paarden; verder schapen, varkens, geiten, die melk en kaas geven, veel gevogelte; doch behalve konijnen, geen wild. De visscherij houdt vele handen bezig, en de bijenteelt is van veel belang. De zijdeteelt wordt met meer vlijt dan kennis van zaken behandeld. De mijnwerken staan genoegzaam stil; schoon er lood, ijzer, koper en vooral veel zout gevonden wordt; doch men bepaalt zich omtrent het laatste bij het bronzout. Er is ook zeer veel gips, schoon marmer en albast, welke laatste delfstoffen nog al gezocht worden. De fabrijken bepalen zich voornamelijk tot: zijden, linnen en wollen stoffen, het maken van matten en touwen, aardewerk, papier, zeep en brandewijn. De uitvoer bestaat voornamelijk in: wijn, rozijnen, zuidvruchten, palmtakken, banille en soda, rijst, hennep, zoethout, kermes, zijde, olie, zout, zijden stoffen, grove lakens, papier, geel koper waren, matten, touw, brandewijn, enz. De uitvoer wordt op 10 millioen guldens geschat. De inw. zijn vrolijk, opgeruimd, zeer werkzaam en vriendelijk. De regering is als in de overige prov. De prov. wordt in 13 goviernos verdeeld. 2. Govierno of distr. in het midden der voornoemde prov., om den Guadalaviar. 3. Hoofdstad der prov., in een zeer schoon vruchtbaar oord, aan de Guadalaviar, waarover 5 bruggen liggen, en met muren en wallen omringd. Zij heeft 5 voorsteden, 8 poorten, eene kleine citadel, naauwe, hoekige en ongeplaveide straten, 9 opene plaatsen, eene hoofd- en 73 andere kerken, waarvan sommige schoone schilderstukken hebben; 40 kloosters, 16 hospitalen, waaronder het algemeen hospitaal ook voor vondelingen en krankzinningen dient; 2 weeshuizen, een armhuis, eene lombard, een koninklijk paleis, beurs, tolkantoor, andere paleizen, schouwburg, enz. Er is eene hoogeschool met 78 professoren en 2,400 studenten, een adelijk seminarium, kostscholen, teeken- en andere scholen, eene akademie der beeldende kunsten van *St. Carlos*, het koninklijk œconemisch genootschap, 20 openbare boekerijen en verscheidene particuliere verzamelingen. De stad heeft 105,000 inw., die tot de ijverigsten van Spanje behooren, en aanzienlijke fabrijken in zijden stoffen, lakens, aardewerk, potasch, likeuren, spijkers en andere ijzerwaren, zeep, leder, kanten, matten en papier hebben, en zoowel te land als ter zee, eenen aanzienlijken handel drijven. De haven, Grao, ligt op eenigen afstand, en wordt door schepen van alle deelen der wereld bezocht. Ook drijft zij veel handel op de Balearische eilanden. Onder de wandelingen is de *Alameda* bijzonder aangenaam en schoon, terwijl verder schouwburgen, concerten, bals, koffijhuizen en andere plaatsen van vermaak, hier zeer veel gelegenheid tot uitspanning geven. De levensmiddelen zijn zeer goedkoop en de *Huerta* vormt eenen grooten tuin, met moerbezie-, olijf- en citroenboomen opgevuld, die de heerlijkste geuren verspreiden. Geboorteplaats van den regtsgeleerden MAYANS, CAVANILLES; de schilders ESPINASA, BIBALTA, JUANEZ en anderen. 17. 17. L. 38. 28. N. B. 4. Distr. in de Spaan. prov. Leon. 5. Spaan. vlek, prov. Estremadura. 6. V. *de las Torres*, Spaan. vlek, prov. Estremadura. 7. Spaan. dorp, prov. Estremadura, op de grenzen van Portugal, met een kasteel en 1,700 inw. 8. Z. Amer. stad, prov. Venezuela, Rep. Columbia, niet ver van het meer van dien naam, in

in eene schoone vlakte, met lage en ongeregeld gebouwde huizen, eene kerk en opene plaats, en de stapelplaats van den handel der naburige landen met de prov. in het binnenland der Republiek. De omtrek brengt alle behoeften des levens voort, en men heeft er veel rundvee, muilezels, en paarden. Zij telt 8,000 inw., en was eenigen tijd de zetel van het congres der toenmalige Rep. Venezuela. MIRANDA nam haar in 1812 in. Zij ligt op 319. 55 L. 10. 35. N. B. 2. Z. Amer. meer in de prov. Venezuela, ongeveer 6 mijlen van de zee, van welke het door ontoegankelijke rotsen gescheiden is. Het is 14 mijlen lang en 4 mijlen breed, en ontvangt meer dan 20 riv., zonder dat men weet dat het op eenige wijze gemeenschap heeft, en wat meer is, sedert 20 jaren, is deszelfs water aanmerkelijk verminderd, en heeft een vruchtbaar land blootgelaten, waarop men veel tabak teelt, maar waar de lucht ongelukkiglijk zeer ongezond is. Het water is zwaar, en slecht van smaak. In het meer zijn 15 eil., waarvan *Caratapona*, het grootste en meest bevolktste is. 10. Z. Amer. stad, prov. Maracaïbo, Rep. Columbia. 11. Spaan. vesting, prov. Estremadura. 12. Zie Valenza. 15. Baai in straat le Maire op de kust van het Vuurland in Z. Amerika.

VALENCIANA, zilvermijn in Mexico, intend. Guanaxuato, die jaarlijks *f* 700,000 aan zilver opbrengt, doch zeer veel van bewerken kost.

VALENCIENNES, Fr. stad, dep. van 't Noorden, arr. Douay, aan de Schelde, die hier de Rhonelle ontvangt, welke haar in twee deelen deelt. Zij is versterkt, heeft eene citadel, regtbank van koophandel, beurs, openbare boekerij, teeken- en wiskundige school, 5 schoone opene plaatsen, naauwe straten en 19,000 inw., wier fabr. van baptist, gaas en kanten zeer beroemd zijn, en die verscheidene bleekerijen hebben. Men wil dat de kanten, onder den naam van *dentelles de Valenciennes* bekend, nergens, ook met dezelfde werkstoffen en bewerksters, kunnen nagemaakt worden. Na de omwenteling is deze tak van werkzaamheid zeer verminderd. Overigens vindt men hier garenspinnerijen, stijfsel- en tabaksfabr., branderijen, looijerijen en zoutkeeten; terwijl de stad met hare fabrijkwaren eenen aanzienlijken handel drijft. In den omtrek worden veel moesgroenten geteelt. Geboorteplaats van den minister ARGENSON en den schilder WATTEAU. 21. 22. L. 56. 22. N. B.

VALENCINA, Spaan. vlek, prov. Sevilla. 2. Dorp en zilvermijn in Mexico, prov. Guanaxuato.

VALENCOGNE, Fr. meer, dep. Isère.

VALENGIN, zie Valangin.

VALENSOLLE, Fr. vlek, dep. Neder Alpen, arr. Digne, met 2,530 inw.

VALENTANO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.

VALENTIA, Ier. eil., gr. Kerry, door eene kleine straat van Ierland gescheiden. 2. Eil. op de kust van Abyssinië, ten Z. O. van Massuah.

VALENTINE, Fr. stad, dep. Opper Garonne, arr. St. Gaudens, met 1000 inw. en eenige fabrijken. 2. Kaap aan de O. kust der straat van Maggellaan, in Z. Amer. 3. Baai aan de Z. O. kust van 't Vuurland.

VALENTINO (ST.), Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 2,440 inw. en olijventeelt.

VALENTINOIS, voormalig Fr. hert., tegenwoordig 't W. gedeelte van het dep. Drôme.

VALENZA, Sard. stad in Piëmont, prov. Alessandria, met 730 inw. 2. V. of *Valencia*, Spaan. vlek, prov. Leon, met 3,650 inw. 3. Port. vlek, prov. Entre Minho en Douero, met 1000 inw. en paarden en veeteelt, wijnbouw, was en honig.

VALERA DE ARIVA en de ABAXO, twee Spaan. vlekken, prov. Cuença.

VALERIEN, Fr. vlek, dep. Yonne.

VALERY (ST.), Fr. stad, dep. Somme, met eene regtbank van koophandel, sterk bezochte haven en 3,140 inw., die kust- en zeehandel drijven. 19. 18. L. 50. 21. N. B. 2. *St. V. en Caux*, Fr. stad, dep. Neder Seine, met eene regtbank van koophandel, kleine maar zekere haven, en 5,000 inw., die haring- en makreelvisscherij hebben, en handel drijven. 18. 20. L. 49. 52. N. B.

VALERO, Spaan. vlek, prov. Salamanca, met 400 inw.

VALESTRA, vlek in Modena, hert. Reggio.

VALET, Fr. vlek, dep. Neder Loire, met 3050 inw. en een aantal goede fabrijken.

VALETTA (LA) of *Citta Nuova*, de hoofdstad van het eil. Maltha en de omliggende eilanden, uit 5 steden bestaande; als: 1. *Citta Nuova*, in het middelpunt op eenen berg, met het kasteel *San Elmo*, dat de stad en haven dekt, en uit 4 bastions bestaat, die in de rots zijn uitgehouwen.

wen. Verder heeft dit deel drie poorten, de voorstad *Vilhena*, regte en met lava geplaveide straten, 26 kerken en kloosters, waaronder de hoofdkerk *San Giovanni*; een paleis van den gouverneur, een raadhuis, tuighuis, hospitaal, het gebouw der universiteit, 12,000 inw., en om de voorstad, die niet groot is, nog verschillende vestingwerken. 2. *Citta Vittoriosa*, op eene smalle landtong, op welker punt het kasteel *St. Angelo* ligt, onregelmatig gebouwd, met een tuighuis voor de galeijen en vestingwerken 3. *Senglea*, op een schiereiland, wel gebouwd. 4. *Burmola*, de grootste stad des eilands, met regte straten en vestingwerken, en 5. *Cottonera* of *Hompeschusia*, met vestingwerken en diepe grachten. Deze 5 steden vormen slechts eene stad, en eene der sterkste vestingwerken, die meestal in de rotsen zijn uitgehouwen, en tot elkanders verdediging nen; terwijl echter elke stad op zich zelve staat, zoodat bij eene regelmatige belegering, elke stad op zichzelve moet veroverd worden. Van den zeekant heeft de stad een bijzonder schoon aanzien. Zij heeft 7 havens als: Renelle-haven, de Engelsche haven, de Galei haven, de Fransche haven, de Groote, Kleine en Winterhaven, die de grootste schepen en wel de geheele Engelsche oorlogs vloot bevatten, gelijk deze stad dan ook thans de ligplaats dier vloot in de Middellandsche zee is. Bij de havens zijn schoone dokken, magazijnen, lazareths, hospitalen en het groote quarantainehuis. BLAQUIERES schat het getal der gezamenlijke inw. op 50,000, waarvan de helft vreemdelingen van allerlei volken zijn. De stad is de zetel van den gouverneur, het zee-departement, de admiraliteits-, hof- en andere collegiën; heeft eene hoogeschool of liever atheneüm, met eene aanzienlijke boekerij en in het paleis van den gouverneur eene boekerij van 90,000 boekdeelen benevens eene verzameling van oudheden, die hier gevonden worden, en eenen kruidtuin. De inw. hebben katoenweverijen, horologie- en andere fabrijken en de noodige handwerken; terwijl zij eenen zeer aanzienlijken handel drijven, van welken hier eene beurs, 2 banken, verscheidene assurantie- compagniën, enz. gevonden worden. Tot vermaak zijn hier een schouwburg, eene opera, enz. Het water ontvangt zij door eene groote waterleiding. 42. 10. L. 35. 53. N. B.

VALETTE, Fr. stad, dep. Var, een mijl van Toulon, met 2,220 inw. 2. V. of *Villebois*, Fr. stad, dep. Charente, arr. Angoulème, op eenen berg, met 1,600 inw. 3. Fr. dorp, dep. Corrèze, arr. Tulle, met 620 inw.

VALEZO, zie Valeggio.

VALFERMOSO, Port. riv., prov. Algarvië, valt bij Faro in zee.

VALGORGE, Fr. vlek, dep. Ardèche, arr. Argentiere, met 1,600 inw.

VALGRANO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Cuneo, met 1,650 inw.

VALHALLOS, Port. vlek, prov. Beira.

VALHUEC, Fr. eil. aan de kust van het dep. Morbihan, arr. Orient.

VALIACADA, zie Paleacate.

VALIANA, zie Vagliano.

VALINCO, zie Golfo della Rocca. 2. Zie Golfo de Valinco.

VALINCOURT, Fr. vlek, dep. van 't Noorden, arr. Cambrai.

VALISIVERA, D. in Modena, hert. Reggio.

VALKENBURG of *Fauquemont*, Nederl. stadje, prov. Limburg, arr. Maastricht, voorheen de hoofdpl. van een gr., thans met 550 inw. en looijerijen. 2. Nederl. dorp in Zuid Holland, distr. Leijden, aan den Rijn, met 400 inw. 3. Nederl. fort, op de N. kust van het O. Ind. eil. Celebes.

VALKENISSE, Nederl. heerl. en polder, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Zuid Beveland, tot Waarde behoorende.

VALKENSWAARD, Nederl. vlek, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, tusschen den Dommel en de Tongelreep, met 1100 inw. Hier worden nog tegenwoordig valken op de jagt afgerigt.

VALKI, Rus. stad, aan de Moscha, gouv. Slobodische Ukraine.

VALKOOG, zie Geestmeer Ambagt.

VALL, Hong. D., kom. Stuhlweissenburg.

VALLADA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2,000 inw. 2. Nap. dorp, prov. Principato Ulteriore, met 3,800 inw.

VALLADARES, Port. vlek, prov. Minho.

VALLADOLID, Spaan. prov., en deel van het koningrijk Leon, uit twee groote en verscheidene kleine stukken bestaande, en tusschen Gallicië, Leon, Toro, Palencia, Burgos, Salamanca, Avila, Zamora en het koningrijk Portugal, of tusschen 10. 34. en 13. 43. L. en 41. 10. en 42. 40. N. B. gelegen, en op ongeveer 152½ V. M., 187,390 inw. bevattende. Het land is wel vlak, doch hoog gelegen, en meestal zonder geboomte en onbewoond, als alleen aan den kant der rivieren, die hier water genoeg zouden opleveren, om den grond beter te bebouwen. Men vindt er eenige heuvels, waarvan de Mon-

Monte de Torozos, de voornaamste zijn. Ten Westen vindt men de Sierra Segundera en de Sierra Gamoneda. De voornaamste riv. is: de Douero, met de Pisuerga, Esgueva, Adaja, Eresma, Zapardiel de Badajoz, met de Hornya, de Valderaduay, de Esla, de Manzanares en Tuela. Er is een klein meer, Laguna Gulende, eenige gezondheidsbronnen en het kanaal van Campos. De luchtsgesteldheid is vochtig, nevelachtig, en des zomers zeer heet. De veeteelt is de voornaamste tak van bestaan; men heeft er paarden, muilezels, ezels, rundvee, schapen, varkens, geiten en bijen. De landbouw levert: tarw, gerst, rogge, haver, peulvruchten, hennep, lijnzaad, vlas, sumak en meekrap. Men heeft er zeer goede boom- en tuinvruchten. De wijn is niet van de beste, en er is gebrek aan hout, als ook aan zout en andere delfstoffen. De fabrijken bepalen zich tot weverijen van zijde, wollen stoffen en linnen; papiermolens, looijerijen, hoedenfabr. en tigchelövens. De uitvoer bestaat in: wijn, koren, wol, huiden, levendig vee, honig en eenige mindere artikelen. Over het algemeen is de armoede hier wel het sterkste in geheel Spanje, daar het land wel bearbeid, een paradijs kon zijn. De prov. wordt in 22 partidos en 6 merindades verdeeld. 2. Partido of distr., in het O. deel van voornoemde prov. 3. Hoofdstad van de voornoemde prov., zetel der provinciale regering en van eenen bisschop, aan de Pisuerga, in eene zandige, doch vruchtbare landstreek, met muren, 16 poorten, 2 voorsteden en vele pleinen. Er is een koninklijk paleis, thans bijna geheel vervallen, gedeeltelijk nog tot eene kanselarij ingerigt; eene schoone, doch niet geheel voltooide hoofdkerk; 16 andere kerken, 46 kloosters, waarvan het franciskaner klooster eene boekerij van 10,000 boekdeelen heeft; verder 3 hospitalen, eene hoogeschool, die voorheen 42 professoren en 2000 studenten telde, en nog het meest in Spanje bezocht wordt. Tot dezelve behoort het *collegie mayor de St. Cruz*, met eene boekerij van 12,000 boekdeelen. Verder zijn er nog verscheidene andere collegiën, een œconomisch genootschap, met scholen voor de teekenkunst, de wis-, staat- en aardrijkskunde, en eene akademie der wetenschappen. Het getal der inw. beloopt 30,000, die fabr. van zijde, wol, laken, aardewerk, looijerijen, pottebakkerijen, maar weinig handel hebben. De stad heeft eenen schouwburg, schoone wandelingen, en is de geboorteplaats van de schilders Gil-de Mena en Ant. Pereda. 13. 34. L. 41. 42. N. B. 4. Vlek in Mexico, prov. Mexico, in een oord, waar veel katoen geteeld wordt, met 3000 inw. en katoenhandel. 5. Voorheen een intendentschap in Mexico, hetwelk echter, zoo wel als de hoofdstad, thans weder den ouden naam van *Mechoacan* heeft aangenomen, waarom wij bij dat woord in het Bijvoegsel zullen opgeven. 7. Z. Amer. vlek in Nieuw Granada, prov. Quito. 8. Zie Comayagua.

Valancer (Point), N. W. kaap van het eil. Gravina, in de Stille Zuidzee. 246. 16. L. 55. 26. N. B.

Vallaise, Sard. dal in Piëmont, prov. Aosta, de hoofdpl. is Fontana Mora.

Vallata, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 3,800 inw.

Vallay, klein Hebridisch eil., bij Noord Uist, gr. Inverness. 2. Een der Schot. Schetlands eil.

Vallazim, Port. vlek, prov. Beira.

Valle, Nap. stad in Terra di Lavoro. 2. Illyr. vlek, kreits Istria, met 960 inw. 3. Spaan. vlek, prov. Estremadura. 4. Sard. dorp in Piëmont, prov. Novara. 5. Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 1500 inw. 6. Haven op het Illyr. eil. Ossero, kreits Fiume. 7. *Nuestra Senora de* V., Z. Amer. volkplanting in de Amer. prov. San Juan de Los Llanos, Rep. Columbia.

Vallebianca, Sicil. stad in Trapani, met 2500 inw.

Vallecas, Spaan. vlek, prov. Madrid, in het Z. O. van Madrid, met velerlei fabr., brandewijnstokerijen en 9,500 inw.

Valle Castellana, Nap. stad in Abruzzo Ulteriore. I, met 2,100 inw.

Valle Conso, vlek van den Kerk. Staat, legatie Frosinone.

Valle de Andorra, zie Andorra.

Valle d'Andalajiz, Spaan. dorp in Granada.

Valle de St. Bartholome, Mexicaansch dorp, prov. Chihuahua, met veel zilvermijnen.

Valle de Gama, Spaan. vlek, prov. Palencia.

Valle de Maize (el), Mexicaansche stad, prov. San Luis Potosi.

Valle de Santiago, dorp in Mexico, prov. Mechoacan, in de vlakte der Rio Grande, met 3,000 inw.

Valle de la Florida, Mexic. dal, prov. Sonora.

Valle dell Ulmo, Sicil. stad, intend. Palermo.

Valle de Ojeda, Spaan. distr., prov. Palencia.
Valle de Oquendo, Spaan. dorp in Alava.
Valle de Torio, Spaan. distr. in Leon.
Valle di Blegno of *Bregno*, zie Bollenz.
Valle di Umbla, lands. in Dalmatië.
Valle e Spio, Nap. stad, prov. Principato Citra. met 2400 inw.
Vallegio, Sard. vlek in Piëmont, prov. Novara.
Vallejuelo, riv. op 't W. Ind. eil. Hayti, valt in de Canas.
Vallemont, Fr. stad, dep. Neder Seine.
Vallen, Fr. eil. op de kust van het dep. Finisterre, arr. Brest.
Vallençay, zie Valancai.
Vallendar, Pruis. vlek, regdst. Coblenz, met 2500 inw., veel landbouw en veeteelt.
Vallengin, zie Valangin.
Valleraugue, Fr. stad, dep. Gard, met 3,600 inw. en zijdefabrijken.
Valle Rotondo, Nap. dorp, prov. Tarra di Lavoro, met 2150 inw.
Vallers, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, met gezondheidsbronnen.
Valles, stad in Mexico, prov. San Luis Potosi, in een zeer vruchtbaar oord, met zoowel Europische als zuidvruchten. De stad is goed gebouwd, en heeft 3000 inw.; terwijl onder de alcadia 32 dorpen behooren. 289. 10. L. 21. 45. N. B.
Valles (Los) de los Montanas de Burgos, Spaan. landstr., prov. Burgos.
Vallese, zie Wallis of Walliserland.
Vallet, Fr. vlek, dep. Neder Loire, met goeden wijnteelt en 5,000 inw., die handel en fabrijken hebben.
Valley Creek, N. Amer. riv., prov. Pennsylvanië, die in de Schuilkil valt. 2. V. *Forge*, plaats der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië.
Vallier (St.), Fr. stadje, dep. Drôme, met 1600 inw. 2. Fr. dorp, dep. Var, met 800 inw.
Vallievo, Valliovia, Turk. vlek in Romanië, sands. Semendra, met 1000 houten huizen en 4,500 inw.
Valliquierville, Fr. dorp, dep. Neder Seine.
Vallo, Zweed. vlek, Kalmar-län.
Vallobero, Spaan. dorp, prov. Valencia.
Valloda, Spaan. dorp, prov. Palencia, met 2000 inw.
Vallaë, Noorw. fabrijkplaats, stift Aggerhuus, met een adelijk vrouwenklooster.
Valloires, Sard. dorp in Savoyen, prov. Maurienne, met 2000 inw.
Vallon, Fr. vlek, dep. Ardèche, met 1,730 inw. 2. Fr. vlek, dep. Sarte, met 1400 inw., fabr. van wollen stoffen en handel met koren, lompen, enz. 3. Fr. tak van de Esterou, dep. Var.
Vallona, Oosteur. dorp in Dalmatië, kreits Macarsca, met vele groeven van aardharst.
Vallonava, Lomb. Ven. dorp, prov. Vicenza, met 2400 inw.
Vallongo de Azeite, Port. vlek, prov. Beira.
Vallopit, Eng. dorp, gr. Devon.
Vallore, O. Ind. vlek in het gebied van Pondichery, alleen door wevers bewoond.
Vallouisse, Fr. stadje, dep. Opper Alpen, met 3,500 inw.
Valls, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 5000 inw.
Vallstedt, Brunsw. dorp, kreits Bettmar, met 600 inw.
Valmaseda, Spaan. dorp, prov. Biscaye.
Valmelero, Spaan. vlek, prov. Cuenca.
Valmenier, vlek in Savoyen, prov. Maurienne, met 1000 inw.
Valmont, Fr. vlek, dep. Neder Seine, met landbouw en 700 inw.
Valmontone, stad in den Kerk. Staat, legatie Tivoli, met 3,800 inw.
Valmuza, Spaan. tak van de riv. Tormes, prov. Salamanca.
Valmy, Fr. dorp, dep. Marne.
Valoe, zie Vallöe.
Valognes, Fr. arr., dep. Kanaal, hetwelk op $21\frac{1}{4}$ V. M. in 7 kantons in een dal aan de Merderet; 2 mijlen van de zee, 95,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., met een hospitaal, ziekenhuis, 7,000 inw., fabr. van porselein, linnen, leder, laken (*drap de Valognes*), wol, handschoenen en aardewerk, veel handel in vee, vleesch en boter.
Valoires, dorp in Savoyen, prov. Maurienne, aan de riv. Neuvachette en Valoiret, met 1,950 inw.
Valois, voormalig Fr. hert. in Isle de France, nu het Oostelijk gedeelte van het dep. Oise.
Valobo, Afr. riv. op 12 bronnen, een der bronnen van de Catumbola.
Valombrosa, zie Vallombrosa.
Valorsine, Zwits. dal, kant. Geneve.
Valouse, Fr. riv., dep. Jura, die in de Ain valt.

VALOUZE, Fr. tak van de riv. Isle, dep. Dordogne.

VALPARAISO (PARADYSDAL), Spaan. vlek, prov. Zamora, aan de Tera. 2. Vlek en haven in Chili in het Z. Amer. intend. St. Jago, met kerken en kloosters en 10,000 inw., waaronder Spanjaarden, mulatten, negers en mestizen. Het handelt in koren, talk, touw en drooge vruchten. Deze eertijds bloeijende stad is in 1822 bijna geheel door eene aardbeving verwoest. 306. 26. L. 33. 2. Z. B.

VALPELLINA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Aosta, met 920 inw., voordeeligen landbouw en veeteelt.

VALPERGA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 3,500 inw.

VALPHAM, volkplanting op het W. Ind. eil. Barbados, met 4,500 inw.

VALPLANNE, hooge berg in het Fr. dep. Neder Alpen.

VALPO, zie Walpo.

VALPUERTA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VALRÉAS, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 3,620 inw.

VALS, Fr. vlek, dep. Ardèche, met 2,000 inw. 2. Zie St. Peter.

VALSAINTE, Zwits. dorp, kanton Freyburg.

VAL ST. LAMBERT, Nederl. dorp, prov. Luik, aan de Maas, met steenkolenmijnen.

VALSASSINA, Lomb. graafschap, aan het meer Como, met veel bergen en vruchtbare dalen.

VALSEQUILLA, Spaan. vlek, prov. Cordova.

VALSERINE, Fr. dorp, dep. Ain, met 950 inw.

VALSTAGNA, Lomb. Ven. dorp, prov. Vicenza, met 2,400 inw., met vele moerbezieboomen voor de zijdeteelt.

VAL SESIA, Sard. prov. in Piëmont, tusschen Domo d'Ossolo, Pallanza, Novara, Biella, Aosta en Wallis gelegen, en op 12½ V. M., 36,330 inw. bevattende, vol hooge bergen, tusschen welke kleine dalen gevonden worden. Ten N. W. is de voet der Monte Rosa. De Sesia is de eenigste riv., die hier ontspringt, en verscheidene beken aan zich trekt. De luchtgesteldheid is ruw, en aan de dalen zacht. De landbouw, die echter zeer bepaald is, levert: rogge, gierst en maïs, doch evenmin als de wijn genoegzaam, Met de zijdeteelt is men eerst begonnen. De voornaamste bezigheid is de veeteelt, welke boter en kaas levert, die met wat hout en zijde, de eenige artikelen van uitvoer zijn. Verder vindt men er ijzer en koper, marmer, talk, gips, bouwsteen, enz. en eenige koper- en ijzersmederijen. De inw. genieten vele vrijheden, en die hier den kost niet kunnen vinden, gaan veelal als metselaars, timmerlieden, wevers of lastdragers naar elders. De hoofdstad is Varallo.

VALSTEDT, kerkdorp in Brunswijk, kreits Betmar, met 660 inw.

VAL SUGANA, aangenaam dal in Tyrol, kreits Trient.

VAL SURGUÈRE, Fr. dal, dep. Opper Pyreneën.

VALSUZON, Fr. dorp, dep. Côte d'Or, met eene belangrijke wekelijksche markt en 1200 inw.

VALTANES, Spaan. vlek, prov. Palencia.

VALTELINE, zie Sondrio.

VALTEMOSO, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

VALTER, Nederl. buurt, prov. Drenthe, met de Valter schans en den Valter dijk, zijnde een pas tusschen door de moerassen, op de O. grenzen des rijks. Onder dezen dijk, vindt men, onder het moeras of veen, overblijfsels van eenen ouden houten weg of eene brug, die in 1818 werd ontdekt, en aanleiding tot vele geleerde nasporingen gaf.

VALTHI, hoofdpl. van het Jonische eil. Theaki (Ithaca), met eene goede haven.

VALTIERRA, Spaan. stad, prov. Navarre, met 1500 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Burgos.

VALTORRES, Spaan. vlek, prov. Aragon.

VAL TRAVERS, zie Travers.

VALTRI, Sard. stad, hert. Genua.

VALTERIE (LA), N. Amer. riv. in Neder Canada; valt in den St. Lourens.

VALSTHALT, Zweed. vlek, Jonköping-län.

VALVA, Nap. stad, prov. Abruzzo Citra.

VALVAR, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

VALVERDE, Spaan. vlek, prov. Sevilla, bij Santillana. 2. Spaan. vlek, prov. en partido Cuença, met 2400 inw. die goeden land- en wijnbouw hebben. 3. Spaan. vlek, prov. Valladolid, distr. Valverde. 4. Spaan. vlek, prov. Salamanca, partido de Alba. 5. Spaan. vlek, prov. Alava, aan de riv. Ega. 7. V. *del Camino*, Spaan. vlek, prov. Sevilla, partido Sierra Morena, met 3,000 inw. 8. V. *de Leganes*, Spaan. vlek, prov. Estremadura, partido Badajoz, aan de riv. Alcarr, met 2,000 inw. 9. Hoofdstad van het Kanarische eiland Ferro, op eene hoogte van weinig beteekenis, met eene haven. 10. 19. L.

L. 17. 47. N. B.

VALVERDEJA, Spaan. vlek, prov. Avila, in Oropesa, aan de Taag.

VAMBA, lands. in het binnenland van Afrika, slechts bij naam bekend.

VAMBRE, tak van de riv. Barbola of Zahir, in de binnen landen van Afrika.

VAMKAOSE, eil. in de Chin. zee, waar St. FRANCIS XAVIER begraven werd; 20 mijlen Z. W. van Macad.

VAMOS PECS, Hong. Heidukken vlek, kom. Szabolt.

VAN, zie Wan.

VANAUD, O. Ind. eil. in een haf of meer, aan de kust van Carnatik.

VANCAY, Fr. vlek, dep. Indre en Loire.

VANCE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 900 inw.

VANCEBURG, dorp der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Lewis, met een postkantoor.

VANCOLA, een der Admiraliteits eil., in Australië.

VANCOUVERS of *Quadra's eil.*, zie Quadra en Vancouvers eil.

VANCOUVER'S FORT, sterkte der N. Amer. Rep., prov. Kentucky. 2. V. *Point*, kaap aan de W. kust van N. Amerika, aan de riv. Columbia. 255. 86. L. 45. 7. N. B.

VANDAL, Eng. riv., gr. Surrey, die bij Windsor in de Theems valt.

VANDALEN, Hong. volksstam, kom. Eisenburg, 12,000 zielen sterk.

VANDALUCIA, zie Andaluzië.

VANDELOIGNE, Fr. riv., dep. Deux, Sèvres en Vienne.

VANDELVEN, Noorw. kerspel, stift Drontheim, aan de Fiorden, met 1400 inw.

VANDENNE, Fr. tak van de Dheune, dep. Goudkusten.

VANDEPUT, kaap aan de W. kust van Noord Amerika. 244. 58. L. 57. 6. N. B.

VAN DER BURGH, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Indiana, door de Ohio en Big Pigeon bespoeld, met 2,000 inw. en de hoofdplaats Evauwill.

VAN DER LYNS EIL., Austr. eil. bij van Van Diemensland. 2. Kaap aan de golf van Carpentaria, de Noord punt op 154. 48. L. 15. 34. Z. B.

VAN DER LYNS REEDE, baai op het Vriendelijke eiland Amsterdam, door TASMAN ontdekt.

VAND FULD, Deen. distr., stift Aalborg; 3,000 inw., landbouw en veeteelt.

VAN DIEMEN, zie Diemen.

VANDOEUVRES, Fr. stad, dep. Aube, met 1,700 inw. en veel wijnbouw.

VANDRESSE, Fr. vlek, dep. Ardennes, met 800 inw. en steengroeven.

VANDVILLES, Fr. vlek, dep. Neder Seine.

VANDSBURG, Pruis. stadje, regdst. Mariënwerder, met 650 inw.

VANDSCHELLING EIL., groot eiland in de Stille Zuidzee, aan de N. kust van Nieuw Guinea. 15. 4. 1. L. 3. 32. Z. B.

VANDSÖE, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 5,000 inw.

VANDY, Fr. vlek, dep. Ardennes.

VANDYKS (GROOT en KLEIN) EIL., twee eilanden der Heilige Maagd, eil. N. W. van Tortola.

VANEQ, een der Carolinen, groep Eap.

VANG, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 5,000 inw. 2. Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 2060 inw.

VANGA, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län.

VANGAC, riv. op het Philippynsch eil. Manilla, die in de Chin. zee valt. 11. 45. N. B. 2. *De Vannes eil.*, klein eil. in den Atlantischen Oceaan, tusschen Belle-Isle en den mond der Loire. 3. Tak van de Fr. riv. Yonne, dep. Yonne.

VANGALEN, distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.

VANGE, Eng. kerspel, gr. Essex, met 700 inw.

VANGEN, Fr. vlek, dep. Neder Rijn, met 700 inw. en korenbouw.

VANGEVILL, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Lewis, met zoutkeeten.

VANI, kaap aan de Noord kust van het eil. Milo. 42. 26. L. 36. 46. N. B.

VANIAMBADDY, O. Ind. stad, prov. Mysore.

VANISESA of *Devil'skey*, klein Z. Amer. eiland bij de Musquito kust. 195. 11. L. 14. 5. N. B.

VANNACHOIR of *Vennochar*, Schot. meer, gr. Perth.

VANNE, Fr. tak van de Yonne, dep. Nievre. 2. Fr. tak van de Ebron, dep. Isère.

VANNES, Fr. arr. dep. Morbihan, hetwelk op 36¾ V. M. in 11 kantons, 113,740 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr. en het geheele dep., nabij de golf van Morbihan, met 10,000 inw. het slot *l'Hermine*, eene fraaije hoofdkerk, gedenknaald der émigranten, eenen bisschop, handelmaatschappij, school voor de zeevaart, goede haven, handel in vee, boter, honig, was, olijfolie, ijzer, enz.

VANORI, Fr. tak van de Marne.

VANOWADOOA, zie Vanuwadua.

VANS, Fr. stad, dep. Ardèche, arr. Ar-

Argentière, bij de riv. Chassezac, met fabr. van zijden en wollen stoffen, en 1000 inw.

Vansburg, zie Vandsburg.

Van Sittards Hills, bergen in het binnenland van Australië door Oxley ontdekt.

Vansinen, Chin. stad, prov. Shansee.

Vansville, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Prince George. 3oo. 51. L. 39. 21. N. B.

Vantchhin, O. Ind. stad, in N. Anam, door de Chinezen afgestaan.

Vantelotte, klein eil. bij de stad Napels.

Vantenil, Fr. vlek, dep. Marne, met 900 inw.

Vantien, Chin. stad, prov. Yunnan.

Vantschins, Chin. stad, prov. Kuausi.

Vanvey, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Chatillon sur Seine; 710 inw.

Vanvres, Fr. stad, dep. Seine.

Vanwert, gr. in de N. Amer. Rep., prov. Ohio, aan Indianen grenzende, en door de St. Mary bespoeld; nog eene volkomene wildernis.

Vanziene, Sard. dorp in Piëmont, prov. Dame d'Ossola.

Vaours, Fr. dorp, dep. Tarn.

Vapnafiord, Deen. handelplaats op het eiland Zeeland, sijssel Nordermule.

Vapria, Lomb. Ven. dorp, kreits Milaan.

Vaprinitz, Illyr. vlek, kreits Capo d'Istria.

Vaprio, Lomb. Ven. vlek, prov. Bergamo. 2. Sard. vlek in Piëmont, prov. Navarre, met 5,030 inw. en groote papiermolens.

Vaquitepeque, dorp in Midden Amerika, prov. Chiapa.

Var, Fr. riv., welke in de Alpen, aan den berg Camelionne ontspringt, Frankrijk van Piëmont scheidt, en bij Antibes in de Middellandsche zee valt. 2. Fr. dep. uit het O. deel van Neder Provence bestaande, tusschen het dep. Neder Alpen, Piëmont, de Middell. zee en de monden van de Rhône, of tusschen 23. 14. en 24. 54. L. en 53. 2. en 44. N. B. gelegen, en op 133 V. M., in 4 arr., 32 kantons, en 210 gemeenten, 284,000 inw. bevattende. Het land is eene afwisseling van bergen, rotsen, heuvels, dalen en kleine vlakten, deels met zeer schoone uitzigten. Het N. en N. O. deel zijn vooral zeer bergachtig, door takken der Zee-Alpen, die grootendeels met allerlei soorten van boomen bedekt zijn. Ten W. vindt men den hoogen berg Saint Beaume, het doolhof der Kalkrotsen les Vaux d'Ollioules. De grond is steen- en kalkachtig en droog, aan de kust zandig en moerassig, en over het algemeen minder tot den landbouw, dan wel tot het telen van wijn, olijven en Zuidvruchten geschikt; doch door de vlijt der inw. is dezelve veel verbeterd. De riv., die meestal van de bergen afkomen, zijn: de Var met de Estrou; de Argens met de Isolle en Endre, en verder de Reyran, Siagne, Loup, Cagne, Latoy en Molle. Langs de kusten zijn de étangs of kolken Villepoy, Napoule en Pesquier, benevens eenige moerassen. De luchtgesteldheid is zeer zacht en de groote hitte des zomers door de bergen en zeewinden, veel verkoeld. De voortbrengsels zijn de gewone huisdieren, gevogelte, wild, korhoenders, zee- en riviervisch, bijen, zijdewormen, kermes, spaansche vliegen, koren, peul- en tuinvruchten, wijn, boomvruchten, citroenen, oranjeappelen, perziken, abrikozen, kappers, vijgen, amandelen, beziën, olijven, die heerlijken olie geven, kastanjes, moerbeziën, myrthen, dadelboomen, katoen, granaatappelen, olië, zeer veel hout, en niet minder bloemen en welriekende kruiden. Verder lood, potlood, koper, ijzer, steenkolen, marmer, alabaster, gips, kalk, serpentijn, graniet, porfier, jaspis, zeezout en minerale wateren. Bijna al de inw. zijn roomsch, norsch, driftig, onbestendig en valsch. De landlieden worden echter gunstiger beoordeeld. Het dialect, of provencaalsch, wordt meer en meer door het Fransch vervangen. De middelen van bestaan zijn: de landbouw (zeer bepaald), schapenfokkerij, veel wijnoogst, en edele vruchten, die hier het meest in Frankrijk gevonden worden; bloemkweekerij, veel bijenteelt, boschwezen, visscherij, doch, behalve steenkolen en zout, geene mijnwerken; verder kopersmederijen, pottenbakkerijen, papiermolens, touwbanen, zijdespinnerijen, hoeden-, reukwerk- en loodwitfabr., looijerijen, glasblazerijen, zeepziederijen. De uitvoer bestaat in: wijn, brandewijn, olie, zeep, zout, parfumeriën, koperwaren, papier, gedroogde en ingemaakte vruchten, kappers, troffels, zijde, visch, loodwit en leder. De arr. zijn Draguignan, Grasse, Brignolles en Toulon. De hoofdstad is Draguignan.

Vara, Afr. stad in Sudan, rijk Bornoe.

Varad, zie Groot Waradein.

Varadapur, zie Fardapur.

Varades, Fr. vlek, dep. Neder Loire, met 3,250 inw.

Varad Olasizi, Hong. vlek, kom.

Siliæ, aan de Witte Körös, zetel eens bisschops, met 4000 inw.

VARAGES, Fr. vlek, dep. Var.

VARAGGIO, Sard. zeevlek, hert. Genua, tusschen Savono en Bogoreto.

VARALLO, Sard. vlek in Piëmont, hoofdstad der prov. Val Sesia, in een dal, waar de Mastellana in de Sesia valt, met eene kerk, kloosters, hospitaal, gymnasium, opvoedingshuis en 3,500 inw., die van den handel in het groot en klein bestaan. Bij de stad is eene bedevaartskerk op eene hoogte.

VARALLYA (SZENYER VARALLYA), Hong. vlek, kom. Szathmar, met 3000 inw. 2. Hong. vlek, kom. Thurocz. 3. Zie Kirchdorf.

VARAMBON, Fr. vlek, dep. Ain, arr. Bourg, aan de vereeniging der Suran en der Ain, met 800 inw.

VARANO, WARANOW, Hong. dorp, kom. Zemplin.

VARANACO, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de Los Llanos.

VARANO, Nap. meer, prov. Capitanata.

VARARI, tak van de Negro in Z. Amerika.

VARASDIN, zie Warasdin.

VARAZZO, Sard. vlek, hert. Genua, op het eil. Spalatro.

VARBAGNO, Dalmatisch zeevlek, kreits Spalatro.

VARCA, Z. Amer. riv. in Cayenne, die in den Atl. Oceaan valt.

VARCÈS, Fr. vlek, dep. Isère, arr. arr. Grenoble, met 700 inw.

VARCHENTIN, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 700 inw.

VARDA, zie Kis-Varda.

VARDAC, Fr. stad, dep. Lot en Garonne, arr. Nerac, aan de Pelise en Baise, met 1460 inw.

VARDAFALS, O. Ind. kaap in het O. Ind. rijk Anam.

VARDAL, Noorw. kerspel, stift Aggerhuus, met 12,000 inw.

VARDALSELF, Noorw. riv., stift Drontheim.

VARDANES, Rus. riv., gouv. Kaukazië.

VARDAR, Turk. riv. in Macedonië, die in de golf van Salonica valt.

VARDE, zie Warde.

VARDE, Deen. stad, stift Rypen, aan de Varderael, met 4 poorten, eene marktplaats, 13 straten, 2 kerken, een hospitaal, een ziekenhuis en 1200 inw., die tabaks-, kaarten- en andere fabr., looijerijen, branderijen, handwerken en landbouw hebben, met jaar- en veemarkten benevens eenen aanzienlijken handel in koren, vetwaren, wol, tabak, potten. 167. 10. L. 55. 38. N. B.

VARDING, zie Ferding.

VARDÖE, zie Wardoë.

VARECH, Turk. vlek in Bosnië.

VARECZE, tak der riv. Rhône, dep. Isère.

VAREL, ambt in het hert. Oldenburg, aan de Jahde, aan den graaf van Bentink behoorende, met 5,300 inw. en vrij van alle Oldenburgsche belasting. 2. Vlek aldaar, met een kasteel, eene luthersche en eenehervorm de kerk, het fort Christiaansburg, de Vareler Syhl of de haven en 2,650 inw., die sterken handel drijven, reeders zijn, vee- en paardenmarkten en een zeebad hebben. 125. 47. L. 53. 24. N. B.

VARELA, kaap in het Ind. rijk Anam.

VAREN, Fr. stad, dep. Aveiron.

VARENA, Fr. stad, dep. Tarn en Garonne.

VARENDORP, zie Warendorf.

VARENHOLZ, VARNHOLZ, vlek in Lippe-Detmold, aan de Lippe; 600 inw.

VARENNA, zie Torno.

VARENNE, Fr. riv., dep. Mayenne. 2. *le Grand* V., Fr. stad, dep. Saône en Loire. 3. N. Amer. dorp in Canada, distr. Montréal, gr. Surrey.

VARENNES, Fr. stadje, dep. Maas, met 1600 inw., looijerijen, papiermolens, brouwerijen, enz. Hier werd LODEWIJK XVI. aangehouden. 2. Fr. dorp, dep. Allier, met 1860 inw.

VARENT (ST.), Fr. stadje, dep. Beide Sèvres, met 1200 inw.

VARES, Spaan. vlek, prov. Gallicië.

VARESE, VARESIO, Lomb. Ven. vlek, prov. Como, met 3,000 inw. 2. Sard. dorp, hert. Genua, met 1710 inw.

VARET, Fr. vlek, dep. Corrèze.

VARGEDE, Hong. dorp, kom. Gömör.

VARHEGY, zie Gömör.

VARI, Hong. vlek, kom. Beregh.

VARIETY, N. Amer. vlek, prov. Virginië, gr. Nelson.

VARIGNANO, vlek van den Kerk. Staat, legatie Bologno, met 3030 inw.

VARIK, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Thiel, met 600 inw. en uitmuntende kersenboomgaarden.

VARILDSOE, Noorw. eil., stift Bergen in de Hardanger fiorden.

VARILLES, zie Barilles.

VARIN, Hong. vlek, kom. Trentsin.

VARINAS, Z. Amer. prov. van Columbia, tusschen Maracaïbo, Venezuela, de vlakten van Carraccas, Juan de Llos Llanos, en Merida, door de Apure, Portuguesa, Guanarito, Boconu, Gunapalo, Arauca, Capanaparo, Sinaruco en la Meta bespoeld, en uit vruchtbare vlakten bestaande, met 10,000 inw.,

inw., die veel schapen, paarden, muilezels en horenvee aankweeken, en tabak, suiker, koffij, indigo, enz. telen. 2. Hoofdstad van dien naam, met 6,000 inw. 7. 40. N. B.

Varirin, riv. van Brazilië, prov. Seara, die in de Parana valt.

Varl, Pruis. stad, regdst. Minden, met 1330 inw.

Varna of *Warna*, Turk. stad, sands. Silistra, de zetel van eenen Griekschen bisschop, aan de riv. van dien naam en de Zwarte zee, met een oud kasteel, met groote torens, 12 moskeën, 2 Grieksche kerken koophuizen, herbergen, 4,000 huizen en 26,000 inw., die eene der beste havens van deze kust, handel ter zee, scheepvaart en visscherij hebben. Zij is de stapelplaats van den handel der Walachiërs, met Konstantinopel. 45. 30. L. 43. 18. N. B.

Varnanäs, Zweed. distr., Calmar-län.

Varneton, zie Warneton.

Varnhagen, dorp in Waldeck, met eene ijzersmederij.

Varnholz, zie Varenholz.

Varnitza, zie Warnitza.

Varnaux, Fr. vlek, dep. Ardèche.

Varnui, zie Borneo.

Varo, zie Var.

Varondas, Afr. Negerstam in Matemba.

Varousi, Turk. vlek, eil. Morea.

Varpa, O. Ind. eil., bij de N. O. kust van Sumatra; 10 mijlen in den omtrek. 121. 11. L. o. 36. N. B.

Varrains, Fr. vlek, dep. Maine en Loire.

Vars, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Angoulème, met 1700 inw.

Varssenaere, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge; 700 inw.

Varsch Water baai, baai aan de O. kust van 't N. Amer. eiland Terreneuve.

Varsseveld, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Zutphen, met 2,460 inw., landbouw en vermaarde beestenmarkten.

Vartabets, zie Arminië.

Varu, Z. Amer. eil., aan de kust, prov. Carthagena. 302. 21. L. 10. 12. N.B.

Varuja, Rus. riv., gouv. Archangel, die in de Witte zee valt.

Varuta, Z. Amer. volkplanting van Caraccas, prov. Venezuela.

Vary, Hong. vlek, kom. Beregh.

Varzea da Serra, Port. vlek, prov. Beira.

Varzeas, Port. vlek, prov. Beira.

Varzi, Parm. vlek, distr. Brogo, San Domino, aan de Zeno, met 1500 inw. en landbouw. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Vogheri, aan de Straffora, met 1640 inw.

Varzy, Fr. stad, dep. Nièvre, met 2040 inw., aardewerkfabr. een handel in hout.

Vas, Braz. dorp, prov. Rio Janeiro. 2. *Anton* V., Braz. eil., prov. Pernambuco. 3. *Martin* V., Z. Amer. eil., in de Atl. zee, tusschen de kust van Brazilië, en het eil. Cafreria. 20. Z.B.

Vasärhely, Hong. vlek, kom Csongrad. 2. V. of *Somto Vasarhely*, Hong. vlek, kom. Veszprim, met 2,000 inw., vee- en wijnteelt. 3. Zie Keszoi-Varshely en Maros.

Vasarut, Hong. vlek, kom. Presburg.

Vasarvaksi, Turk. vlek, sands. Bosna.

Vascao, Port. tak van de Guadiana, prov. Algarvië.

Vaschko, Vaskoh, Hong. vlek, kom. Behar.

Vasconas, Spaan. inw. der prov. Navarre, waarvan de Basques en Gascons afstammen.

Vase, N. Amer. riv., die 1 mijl beneden Great Rock, en 18 mijlen N. W. ten N. van den mond van de Ohio in den Mississippi valt.

Vaselinovoda, Turk. gebergte in Bosnië.

Vasen, Stiermark. vlek en kasteel.

Vasento, Basento, kleine riv. in Napels, prov. Calabrië Ultra, onder welke koning Alarik begraven ligt.

Vaseux, N. Amer. riv., prov. Illinois, die in den Mississippi valt.

Vashon's Eiland, eil. bij de W. kust van Amerika, in de Admiraliteits invaart. 255. 11. L. 47. 10. N. B.

Vasica, riv. van Florida, die tusschen de volkplanting San Marcos en de riv. Vilches in zee valt.

Vasietta, N. Amer. riv., die in het meer Michigan valt, op 282. 28. L. 14. 38. N. B.

Vasil, Rus. stad, aan de vereëniging der Sura en Wolga, met 1000 inw.

Vasiliko of *Basilico*, Turk. dorp op Morea; N. N. W. van Corinthe.

Vasilichi, dorp op het Jonisch eil. St. Maura, aan de Z. kust.

Vasilipotamo, zie Basilipotamo.

Vasilkow, Rus. stad, gouv. Kiew.

Vasit, zie Waasit.

Vaskoh, zie Vashko.

Vaskuz, Galic. D., kreits Czernovitz.

Vaspinge, Perz. stad in Azerbeidschan; 3 mijlen van Tauris.

Vasquez, riv. van Mexico, die op 11. 30. N. B. in den Atl. Oceaan valt.

2.

a. Eil. bij Nieuw Zeeland, tot de groep Kermandec behoorende, door MAURELLE ontdekt. 202. 11. L. 24. 44. Z. B.

VASSALBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck, met 2060 inw.

VASSALRIGHT, vlek in de N. Amer. prov. Maine, gr. Somerset.

VASSE, Fr. stad, dep. Sarte.

VASSELONNE, Fr. stad, dep. Neder Rijn, met 3,600 inw., papiermolens en marmergroeven.

VASSY, Fr. arr., dep. Opper Marne, dat op 29 V. M., in 8 kantons, 6,820 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Blaise, met 2400 inw., verwerijen en fabr. van grove wollen stoffen. 3. Fr. vlek, dep. Calvados, met 3,140 inw.

VASTIZZA, Turk. vlek, schiereil. Morea.

VASTO, Nap. stad, prov. Abruzzo Citeriore, met 8,600 inw., oliebouw en visscherij.

VASNAR, VAS VARMEGYE, zie Eisenburg.

VATAN, Fr. stad, dep. Indre, met 2340 inw.

VATEGA, een der Fidsji eil., ten O. van Venat.

VATERNISH of *Waternish point*, voorgebergte aan de N. W. kust van het eil. Sky.

VATHI, Jonische hoofdpl. van het eil. Ithaka of Teaki, aan eene groote baai, met eene ruime haven, waarin het eil. St. Salvador, met eene kerk en een klooster; verder heeft de stad eene kerk, 400 huizen en 1800 inw. 2. Zie Prevesa.

VATHY, Turk. stad op Morea.

VATI, Turk. vlek, eil. Sussam, in den Archipel, met 400 huizen. 2. Turk. haven, eil. Sifanto.

VATIBAI, kleine riv. van Quito, prov. Mainas, die in de Napo valt.

VATICANO, Nap. kaap, aan de W. kust der prov. Calabrië Ulteriore. 34. 83. L. 38. 40. N. B.

VATISA of *Fatsa*, kleine zeehaven in Klein Azië, aan de Zwarte zee; 3 mijlen Z. O. van Unieh.

VATKA, Turk. vlek op Morea, aan de Middell. zee, tegenover het eil. Cerigo.

VATNE, Noorw. eil., stif. Drontheim.

VATONFOULSY, plaats op de Z. W. kust van het eil. Madagaskar, land der Antancayes.

VATRY, Fr. vlek, dep. Marne.

VATSCHE, zie Watsch.

VATTEVILLE, 2 Fr. vlekken, dep. Neder Seine en Eure.

VATTYVALLUM, O. Ind. stad, prov. Karnate.

VATURE DE DIÁNA, koraalrif aan de Torres straat, door BOUGAINVILLE voor een eil. gehouden.

VAUBAN, 3 eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, door de Franschen aldus, door de Engelschen *Atshorpe* genoemd.

VAUBECOURT, Fr. vlek, dep. Maas, arr. Bar le Duc, met 1400 inw.

VAUBONNE, Fr. vlek, dep. Vaucluse.

VAUCELLES, Nederl. buurt, prov. Namen, arr. Philippeville; met 700 inw.

VAUCAYNA, kanaal tusschen de Canarische eil. Lancerotte en Fortaventura.

VAUCLAIN (LE), vlek op het W. Ind. eil. Basseterre, in Cabesterre, met den berg Pitou de Vauclain.

VAUCLUSE, Fr. dep., uit Avignon, een deel van het vorst. Orange, het gr. Venaissin, enz. bestaande, tusschen de dep. Drôme, Neder Alpen, Monden der Rhône, Gard en Ardèche, of tusschen 22. 19. en 23. 23. L. en 43. 41. en 44. 26. N. B. gelegen, en op 66½ V. M., in 4 arr., 21 kantons en 151 gemeentens, 205,850 inw. bevattende. Ten O. is het zeer bergachtig, ten W. vlak, met eenige heuvels. De bergen zijn takken van de Alpen, waarvan het gebergte Lure, met den berg Ventoux, en het gebergte Leberon de voornaamste zijn. De grond is over het algemeen kalkachtig, en de bergen bestaan allen uit kalksteen. Bij de Rhône en de Durance vindt men de beste gronden. De voornaamste riv. is: de Rhône, met de Louzon, Lez, Aigues, Meyne, Sorgues en Durance. De Sorgues ontvangt de Ouvèze, met de Tholorenne en Grauze, de Nesque en Anson. De Durance neemt de Jabron en Cavallon tot zich. Er zijn vele kanalen, die echter alleen ter bevruchtiging dienen; het voornaamste is het kanaal Crillon, dat 5 mijlen lang is, en veel land vruchtbaar maakt. Er zijn weinig moerassen en kolken. De luchtsgesteldheid is zacht en gezond, doch zeer veranderlijk, en men heeft er veel onweders, die echter zeer tot verkoeling der soms brandende hitte dienen. De voortbrengsels zijn de gewone huisdieren, gevogelte, klein wild, visch, bijen, zijdewormen, kermes, koren, maïs en boekweit, tuin- en peulvruchten, hennep, meekrap, saffraan, katoen, geele beziën, (*graines d'Avignon*), boomvruchten vooral abrikozen, perziken, amandelen, noten, vijgen, moerbeziën, wijn; hout, Alpenkruiden, vitriool, jas-

jaspis, calcedon, steenkolen, turf, gips, krijt, zeer goede potäarde, kalksteen, bouwsteen, zoutbronnen, enz. De meeste inw. zijn roomsch. De 4,000 hervormden hebben hier eene consistoriale kerk. De inw. zijn bruinachtig, geestig, vurig van oog, middelmatig van lengte, levendig, spraakzaam, bijgeloovig, en groote vrienden van uitspanningen; doch zelden ziet men er dronkenschap: tot wetenschap bespeurt men ook weinig neiging. De middelen van bestaan zijn: landbouw (echter met moeite vergezeld), sterke boomvruchtenteelt; vooral ezelsfokkerij, veel wijnoogst, zijde- en bijenteelt. De mijnen bepalen zich slechts tot steenkolen, maar er zijn vele fabr., vooral van zijden- en wollen stoffen, koperaardewerk, linnen, papier, katoen, waskaarsen en was, salpeter, sterkwater, enz.: terwijl zij ook tigchelovens, looijerijen, verwerijen, enz. hebben. De uitvoer bestaat in: zijde, zijden stoffen, meekrap, koperwaren, katoen, wijn, brandewijn, olie, amandelen, *grainses d'Avignon*, saffraan, kermes, piment, wol, honig, boomvruchten, en lavendelolie. De arr. zijn: Avignon, Oranje, Carpentras en Apt. De hoofdstad is Avignon.

VAUCOULEURS, Fr. stad, dep. Maas, arr. Commercy, met 2,160 inw.

VAUD (PAYSDE), zie Waadtland.

VAUDABLES, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme.

VAUDELLE, tak der Fr. riv. Sarte.

VAUDEMONT, Fr. vlek, dep. Meurte, arr. Luneville, met 450 inw.

VAU DE VIRE, zie Vire.

VAUDEZEC, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Philippeville, met 200 inw. Hier ontspringt de Hermeton.

VAUDOIS, zie Waldenzen.

VAUDREUIL, heerl. in Ned. Canada, distr. Montréal.

VAUDREVANGE WALLERFANGEN, Pruis. dorp, regdst. Trier.

VAUGES, zie Vosges.

VAUGHAUT POINT, kaap op het W. Ind. eil. Dominica. 2. Vlek in Canada, Home distr.

VAUGIRARD, Fr. dorp, dep. Seine, met 2,760 inw.

VAUGNERAY, Fr. dorp, dep. Rhône, met 4220 inw. en veel wijnteelt.

VAUJOUR, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

VAULDE, Eng. dorp, gr. Hereford.

VAULION, Zwits. dorp, kanton Waadt.

VAULRY, Fr. vlek, dep. Creuse, met 2300 inw. en wijnteelt.

VAULX, Nederl. vlek, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 650 inw. 2. Nederl. vlek, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 1220 inw.

VAUMARCUS, Pruis. dorp, vorst. Neufchatel, aan het Neuënburger meer, met 900 inw.

VAURE, Fr. stad, dep. Opper Garonne, met 6,750 inw. en fabr. van allerlei soort.

VAUREAS, zie Valreas.

VAURENARD, Fr. stadje, dep. Rhône, met 1050 inw.

VAUREY, Fr. dorp, dep. Op. Loire, met 750 inw.

VAURY, Fr. dorp, dep. Opper Vienne, arr. Ville-franche, met eene rijke tinmijn.

VAUS, N. Amer. riv. van W. Florida, die in de riv. St. Marcus valt.

VAUSAY, Fr. vlek, dep. der Beide Sèvres, met ijzermijnen.

VAUVECOURT, Fr. vlek, dep. Maas.

VAUVENVRQUES, Fr. stad, dep. Monden der Rhône, arr. Aix.

VAUVERT, Fr. vlek, dep. Gard, arr. Nismes, met 3,350 inw., brande-rijen en wijnteelt.

VAUVILLERS, Fr. stad, dep. Opper Saône, met 1600 inw.

VAUVINCOURT, Fr. stad, dep. Maas, arr. Bar-sur-Ornain, met 1600 inw.

VAUVRE, tak der Indre, dep. Indre.

VAUX, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, met 900 inw. 2. Tak der riv. de Loire, dep. Doubs en Var, die zich van de grenzen van het dep. Monden der Rhône, tot bij de Olliaube uitstrekken. 3. V. *Sur Blaise*, Fr. dorp, dep. Opper Marne. 4. Zie Ryffthal en Waadtland.

VAUX CHAVONNE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 300 inw.

VAUX LE VUOINTE, Fr. dorp, dep. Seine en Marne.

VAUXMARCUS, zie Vaumarcus.

VAUX SUR BLASE, zie Vaux.

VAUZORNE, Fr. tak van de Saône, dep. Rhône.

VAVAO, zie Wawao.

VAVARO, Lomb. Ven. vlek, prov. Como, aan de Adda.

VAVINCOURT, Fr. vlek, dep. Maas.

VAVITAO, een der Gezelschaps eil. door BROUGHTON in 1791 ontdekt, die het *High* eiland noemde, vervolgens door BASS *Vavitao* genoemd, en in 1823 nog door den Rus. LAZAREFF bezocht, met veel bosch en inw. als de overige eil. 230. 18. L. 23. 42. Z. B.

VAY of *Vaygaroa*, O. Ind. riv., prov. Karnatik; valt in de golf van Manar.

VAYA, eil. der Orinoco baai, prov. Charaguanas.

VAYGAARDENKAAG, Deen. dorp in Sleeswijk.

VAYLOOR, O. Ind. stad, prov. Salem, aan de Cavery.

VAYNOR, vlek in Wallis, gr. Brecon, met 1650 inw.

VAYPI, O. Ind. eil., presidentschap Bombay, tegenover Cochin.

VAYPUR, zie Sultanpatnam.

VAYRAC, Fr. dorp, dep. Lot, met 2000 inw.

VAYRES, Fr. vlek, dep. Gironde.

VAZABARIS, Braz. riv., prov. Sergippe, die in de baai van Sergippe valt.

VAZ SECZ, Hong. dorp, kom. Liptau, met 1,400 inw.

VEALTOWN, N. Amer. vlek, prov. New Jersey.

VEARN, Eng. dorp, gr. Hereford.

VEAU (ANCE DU), dorp op 't W. Ind. eil. St. Domingo.

VEAUNE, Fr. riv., dep. Monden der Rhône.

VEBRE, Fr. kustriv., dep. Tarn.

VEBRON, Fr. vlek, dep. Loire, met 700 inw.

VECHEL, Nederl. vlek, prov. N. Braband, arr. Eindhoven, aan de Aa, en den grooten weg van 's Hertogenbosch naar Helmont, de Graaf en Eindhoven, 6 uren in den omtrek, met eene brug over de Aa, 2 kerken en 2,840 inw., die eene katoendrukkerij, looijerijen, oliemolens,, brouwerijen, linnenweverij, eene aanzienlijke botermarkt en veel handel hebben. Geboorteplaats van den ingenieur C. J. KRAAIJENHOF.

VECHELADE, dorp in Brunswijk, kreits Betmar, met 150 inw.

VECHELDE, dorp in Brunswijk, kreits Betmar.

VECHWAAL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met ongeveer 600 inw.

VECHT, Nederl. riv. of liever tak van den Rijn, welke bij Utrecht uit den Krommen Rijn voortkomt, thans aanzienlijk verbreed, en voor groote schepen bevaarbaar is gemaakt, en die bij Muiden door eene kapitale sluis in de Zuiderzee valt. 2. Nederl. riv., welke in Munsterland ontspringt, door het gr. Benthem en de prov. Overijssel loopt, en beneden Zwol in het Zwarte water valt.

VECTHA, landschap tot het hertogdom Oldenburg, voorheen tot Munster, behoorende, tusschen Delmenhorst, Hay, Osnabrug en Kloppenburg gelegen, en op 14¾ V. M., 32,260 inw. tellende. Het land wordt door de Munte, de kleine Vechta en andere kleine riv. bespoeld, heeft goed geestland, maar ook vele moerassen en het Dümmer meer. De inw. bestaan van den landbouw, de vee- en bijenteelt, en van het hoogen en baggeren in ons vaderland. Er zijn vele adelijke goederen (die de lijfeigenschap tot nu toe behouden hebben), vele oude Duitsche gedenkstukken, offersteenen en armen. Het land wordt in 3 ambten verdeeld. 2. Ambt in voorn. landschap, met 11,490 inw. 3. Hoofdstad, zetel der regering, aan de Kleine Vechta, met muren en grachten, 3 roomsche kerken, een gymnasium, een hospitaal, eene strafinrigting voor het geheele hertogdom, en 1450 inw., welke van den landbouw, de handwerken, en linnenweverijen bestaan, en wel bezochte jaarmarkten hebben.

VECHTEN, Nederl. buurt, prov. en arr. Utrecht, bij het dorp Bunnik.

VECIANI, Fr. vlek, eiland Corsica.

VECINOS, Spaan. vlek, prov. Salamanca, aan de Matilla.

VECKENSTÄDT, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg.

VECKERHAGEN, Keur-Hes. vlek, prov. Neder Hessen, met 1200 inw. landbouw en veeteelt.

VECSE, Hong. vlek, kom. Pesth, met 700 inw.

VEDAM, zie Oost Indië.

VEDAS, zie Bedah.

VEDELSBORG, Deen. gr., eil. Funen, het oudste in Denemarken, met het eiland Baagoe.

VEDEM, Pruis. stad, regdst. Kleef, met vijf fabr. en 1000 inw.

VEDENE, Fr. dorp, dep. Vaucluse, met 900 inw.

VEDENE, zie Widen.

VEDESETTE, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan.

VEDIS, zie Bolina.

VEDOË, Noorw. dorp, stift Drontheim, met 2,100 inw.

VEDRA, Spaan. kaap op de kust van Galicië. 1. 55. L. 42. 19. N. B.

VEDRIN, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 1,000 inw.

VEE, Fr. tak der Mayenne, dep. Orne.

VEELE, Nederl. buurt, prov. Groningen, gr. Winschoten, onder Vlochtwedde behoorende.

VEE-

VEELEN, Pruis. dorp, regdst. Munster, met 1150 inw.

VEEN, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 550 inw., goed bebouwd land en boomgaarden. 2. Pruis. dorp, regdst. Kleef.

VEEN (DAS HOHE), de hoogste plaats der Pruis. prov., aan den Rijn oever, tusschen Malmedy, Eupen, Montjoie en Pruim, en waaruit ten W. de Ardennen eindigen en ten O. de Eifel uitloopt, 4 à 5 mijlen lang en breed, 2,150 voet hoog, met veel moerassen en bronnen van rivieren.

VEENDAM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, 1½ uur van Zuidbroek, met eene hervormde kerk, een werkhuis voor de armen en met de veenkoloniën Ommelanderwijk Zuidwending enz. 6,550 inw. tellende. De verlenging van dit dorp, is de Wildervark (zie dat artikel).

VEENENDAAL, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, een half uur van Rheenen, met 3,000 inw., welke eene roomsche, hervormde, doopsgezinden en joodsche kerk, benevens eene wekelijksche- en voorname wolmarkt hebben.

VEENHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Noord Holland, kwartier Alkmaar, kerkelijk met Oude Niedorft vereenigd, en in de kerk is het graf van REINOUT VAN BREDERODE. 2. Nederl. kolonie van weldadigheid, bijzonder voor de wees- en armkinderen.

VEENWOUDEN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden; 800 inw.

VEEP (ST.), Eng. kerspel, gr. Cornwallis, met 4,500 inw.

VEERAGOTTAM, O. Ind. stad, prov. N. Circars.

VEERD, zie Weerd.

VEERRE of *Terveere*, zie Vere.

VEERLE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1,300 inw.

VEESSEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, met 600 inw., die van den landbouw bestaan.

VEFSEN, Noorw. kerspel, stift Nordland, met 3,550 inw.

VEGA, Spaan. vlek, prov. Gallicië. 2. Volkplanting in Nieuw Granada, prov. Musquito. 3. Volkplanting van Mexico, prov. Valladolid. 4. *St. Javo de la* V., zie Spanishtown. 5. V. *la Real*, groot en vruchtbaar deel op St. Domingo, tusschen de riv. Yague en Yuna, en de baai Samana, terwijl het door verscheidene riviertjes en beekjes wordt doorsneden, die het tot een der schoonste oorden der wereld maken. 6. *La Conception de la* V., oude stad op St. Domingo, in het N. O. gedeelte van het eil., bij den oorsprong der Yuna riv., met 8,000 inw. 7. *La* V., dorp op het W. Ind. Portorico, met 1,230 inw.

VEGANZONES, Spaan. vlek, prov. Segovia.

VEGEL, Spaan. vlek, prov. Sevilla, tusschen Cadix en Gibraltar.

VEGENIJE, zie Versetz.

VEGESACK, vlek der vrije stad Bremen, met 1,550 inw.

VEGHEL, zie Vechel.

VEGIAH of *Bayjah*, N. Afr. stad in Tunis; 15 mijlen W. van Tunis.

VEGLESZ, Hong. dorp, kom. Zolyom.

VEGLIA, Illyr. eil., kreits Fiume, met 10,400 inw. eene stad, 3 vlekken, 10 groote gemeenten en 64 dorpen. De hoofdstad van dien naam, heeft 710 inw., visscherij en handel.

VEGÖER, Noorw. kerspel, stift Nordland, met 950 inw.

VEGRE, Fr. riv., dep. Eure en Loire. 2. Fr. tak van de Sarte, dep. Sarte.

VEHBERG, zie Feldberg.

VEHL of *Vöhl*, gr. hert. Hes. vlek, vorst. Opper Hessen, met 1650 inw.

VEHLEN, dorp in Lippe-Schauendorf.

VEHNE, tak der Sarte, in 't hert. Oldenburg.

VEHRNIKA, zie Laubach.

VEIGNOLS, Fr. vlek, dep. Corrèze.

VEILE, Deen. stad, ambt Rypen, met 800 inw., scheepvaart en visscherij.

VEILLEAAL, Deen. riv., stift Rypen.

VEILOE, Deen. dorp, eil. Zeeland, met het eil. Gavnoë.

VEILSDORF, dorp in Saksen-Hildburghausen.

VEIROS, Port. vlek, prov. Alentejo.

VEIT (ST.), dorp in Oostenrijk, kreits Boven 't Weener Woud. 2. Dorp in Oostenrijk, kreits Salzburg. 3. Illyr. stad, kreits Klagenfurt, aan de Glan, met 1450 inw., staal- en loodwitfabr., benevens de stapelplaats van het Corinthish ruwe ijzer, dat voornamelijk naar Italië gaat, eene groote paardenmarkt en eenige Romeinsche oudheden. 32. L. 46. 45. N. B. 4. *St. Veith an der Triestung* en *an der Wien*, twee Oostenr. dorpen, kreits Beneden het Weener Woud, het eerste met een aartsbisschoppelijk kasteel en kopersmederijen, het laatste met loodwitmijnen en Berlijnsch blaauwfabr.

VEITA, klein eil. in de Middell. zee, bij de O. kust van Tunis. 28. 58. L. 35. 1. N. B.

VEITAUX, Zwits. dorp, kanton Waadtland, kreits Vevay.

VEITSCHÖCHHEIM, Beij. vlek, Neder Mainkreits, met 1150 inw.

VEITSRODE, dorp in Oldenburg, vorst. Birkenfeld.

VEJA DE CERVERO, Spaan. distr., prov. Leon.

VEJER DE LA FRONTERA, Spaan. dorp, prov. Sevilla.

VELA, rots in den Atlantischen Oceaan. 302. 46. L. 15. 16. N. B. 2. *Kaap de la* V., aan de N. kust van Z. Amer. 306. L. 11. 50. N. B. 3. *Kaap* V., aan de kust van Nieuw Granada, prov. Santa Martha. 305. 34. L. 12. 13. N. B. 4. Eil. tot de Noordelijke Marianen behoorende.

VELAINE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 2,450 inw. 2. Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 1050 inw.

VELAMAZAN, Spaan. vlek, prov. Soria.

VELAS (PORT), haven aan de kust van Costa-Rica, in Guatimala, tusschen kaap Catalina en de Morro Fermoso.

VELASCO, Spaan. vlek, prov. Cuença. 2. Spaan. vlek, prov. Soria.

VELAUX, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, met 1100 inw.

VELAZGHERD, Perz. stad van Kerman, aan de Karuen;, 18 mijlen N. O. van Gombroon.

VELBERT, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorf, kreits Mettmann.

VELBURG of *Veldburg*, Beij. stad, Regenkreits, met 1,000 inw.

VELDENZ, Pruis. dorp, regdst. Trier.

VELDER, Illyr. dorp, kreits Laibach.

VELDHUIZEN, Nederl. buurt, prov. Groningen, arr. Winschoten, tot Zellingen behoorende. 2. Nederl. buurt, Gelderland, kwartier Arnhem.

VELDHOVEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven; 800 inw.

VELDROM, Pruis. dorp, regdst. Minden, met 1000 inw.

VELDSCHAN, dorp op 't O. Ind. eil. Ceylon.

VELDSCHTERIN, Turk. sands. in Europa, een deel van het oude Servië, tusschen de sandschakaten Aladschahissar, Sofia, Kostendil, Uskub, Perserin, Dukagin en Novibasar, of tusschen 38. en 40. L. en 42. en 43. N. B. gelegen, door de Dinarische Alpen en het gebergte Shartagh begrensd, met vele bergen bezet, en door de Oostelijke Morava en de Ibar bespoeld. Van de voortbr. weet men alleen, dat de bergen vele metalen bevatten, die ook gedeeltelijk gezocht worden, en dat er veel ossen, varkens en schapen uitgevoerd worden. 2. V. of *Usiterna*, hoofdstad aan den Ibar, de zetel van eenen Griekschen bisschop.

VELDSFJORDEN, Noorw. golf, stift Drontheim.

VELDWESERT, Nederl. vlek, prov. Limburg, arr. Maastricht.

VELENRYD, Eng. riv. van Wallis, gr. Merioneth.

VELEREILLE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 80 inw.

VELEREILLE LES BRAIEUX, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 420 inw.

VELE RETE, rotsen in de Ind. zee, ten Z. van het eil. Formosa. 139. 16. L. 21. 55. N. B.

VELETMINSK, Rus. dorp, gouv. Nishnei Novogorod.

VELEZ, stad in Nieuw Granada, prov. Tunja, met 2,500 inw. 2. V. *de Benaudalla*, Spaan. stad, prov. Granada. 2. V. *de Gomera*, zie Penon de Velez. 4. V. *el Blanco*, Spaan. vlek, prov. Granada. 5. V. *el Rubio*, Spaan. stad, prov. Granada, met 7,000 inw. 6. V. *Malaga*, Spaan. stad, prov. Granada, met 1600 inw., handel in wijn, rozijnen, vijgen, amandelen, enz.

VELHAS (RIO DAS), Braz. riv., prov. Espiritu Santo, die in de Rio Francisco valt; eene andere riv. valt in de Paramaïba.

VELGERSDYK, Neder. polder in het land van Putten.

VELICALA, stad op het schiereil. Californië. 261. 56. L. 20. 35. N. B.

VELICKI, zie Weliki.

VELICSNA, NAGY-FALU of *Welka Weg*, Hong. vlek, kom. Arva, met 1250 inw.

VELIKA, Slavonisch heerl., kom. Posega. 2. V. *Gubaviza*, Dalmatisch dorp, kreits Spalatro.

VELIKI, Turk. gebergte in Bosnië. 2. V. *Ugur*, Turk. tak van de Verbes, in Bosnië.

VELIKIJA LUKI, Rus. stad, gouv. Pskow, met 3,500 inw.

VELIKOJE, Rus. meer, gouv. Riäsan.

VELILLA, Spaan. vlek, prov. Aragon. 2. Spaan. vlek, prov. Soria.

VELLON, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

VELLORE, zie Velore.

VELLS, Spaan. dorp, prov. Catalonië, met kopersmederijen.

VELLUM, O. Ind. stad, prov. Karnatik.

VELM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 1,000 inw.

VELMCZE, VARAD-VELENCZE, Hong. vlek, kom. Bihar.

VELMEZ, Spaan. vlek, prov. Cordova, met 1800 inw.

VELO, zie Vello.

VELORE, VELUR, O. Ind. stad, prov. Karnate. 96. 52. L. 12. 55. N. B.

VELOSILLO, Spaan. vlek, prov. Segovia.

VELOSO, Port. vlek, prov. Beira.

VELP, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, aan den straatweg op Zutphen, zeer schoon gebouwd, met 1450 inw. en eenige papiermolens. Dit dorp wordt des zomers zeer druk bezocht door Nederlanders uit allerlei plaatsen. Men vindt er zeer schoone buitenplaatsen, waaronder vooral het zoo fraaije, regt bevallige en aangename *Rozendaal*, met digte bosschen, welke tegen de zomerhitte eene verkoelende schaduw geven, benevens vele zeer schoone waterwerken, fonteinen, watervallen en vijvers, de eene al hooger liggende dan de andere. Ook het heerlijke *Bieljoen*, welks gebouw rondom in het water ligt, en welks groote vijvers (waarvan de laatste de fraaiste is), eerst voor drie jaren gegraven werden, en uitmuntend zijn. Verder het heerlijke *Beekhuizen*, met de uitgebreidste wandelingen in lommerrijke bosschen, die vele schoone gezigten en verscheidenheden opleveren. Zie ook Rozendaal. 2. Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 400 inw. 3. Kleine Nederl. riv. in Limburg, die in de Demer valt.

VELPE, Turk. kaap in de Middell. zee, prov. Natolië.

VELPKE, Brunsw. dorp, kreits Vorsfelde, met 1,600 inw. en onderscheidene handwerken.

VELROUX, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 3000 inw.

VELS, zie Fels.

VELSEN, zie Velzen.

VELSICQUE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 2,150 inw.

VELSIN, Turk. vlek in Romanië, sands. Tirhala.

VELTEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 850 inw.

VELTENHOF, Brunsw. dorp, kreits Riddagshausen, met 700 protestansche inw.

VELTHAUSEN of *Velthuizen*, Han. dorp, gr. Bentheim, met 580 inw.

VELTLIN (VALLE TELLINA), zie Sondrio.

VELTWESEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arrondissement Maastricht, met 850 inw.

VELUR, zie Velore.

VELUWE, VEL AUE of *Slechte grond*, het hoogste en Noordelijkste, doch minst vruchtbare gedeelte van Gelderland, tusschen den IJssel en Rijn, de prov. Utrecht, de Zuiderzee en Kamperveen gelegen. Het wordt door eene aaneenschakeling van heuvels, die even buiten Hattem beginnen, aan den W. kant doorsneden. Van deze vloeijen vele beken af, die koren-, koper- en papiermolens aan den gang brengen, en het land, vooral ten Z. O., vruchtbaar maken; terwijl het land voor de jagt en bijenteelt zeer voordeelig is; maar, schoon hier en daar vruchtbare streken zijn, meer hout dan koren oplevert. Ook wordt er veel tabak en aardappelen geteeld, en ten W. zijn veel veengronden. De vruchtbare streek Veluwenzoom, of de Z. O. zijde der Veluwe, heeft heerlijk bouw- en weiland; wordt voor een der schoonste oorden van ons land gehouden, en des zomers uit alle plaatsen des rijks bezocht. In het midden derzelve ligt de hoofdstad der geheele prov. Arnhem. (Zie verder dat artikel en Gelderland).

VELVIS DE MONROY, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

VELZEN, Nederl. dorp, prov. N. Holland, kwart. Haarlem, met 1500 inw., boomgaarden, bleekerijen, buitenplaatsen en vele oudheden.

VEMMENÄS, Deen. plaats, eil. Funen, met een veer op Rudkiöbing.

VEMMELTOFTE, zie Spiellerup.

VENA, MONTI DELLA VENA, Illyr. gebergte, kreits Laibach. 2. Dorp van den Kerk. Staat, legatie Spoleto.

VENADILLO, volkplanting in Nieuw Granada, prov. Mariquita.

VENADO, eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Veragua.

VENADOS (PUNTA DE), Z. Amer. kaap, prov. Carthagena.

VENAFRO, Nap. stad, prov. Terra di Lavoro, met 2,800 inw.

VENAISSIN, zie Avignon.

VENANGO, gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 5000 inw., door de Allegany met de Tyonesia, Pithole, Oil, French, Sandy, Mahoning en Toby bespoeld, en hier en daar tusschen de bergen vruchtbare dalen. De hoofdplaats is Franklin. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Crawford.

VENANT (ST.), Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, met 4,200 inw.

VENARES, zie Benares.

VENASCA, Sard. vlek in Piëmont,

prov. Saluzzo, met 2,350 inw.

VENASQUE, Fr. stad, dep. Vaucluse, arr. Carpentras, met 1200 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Aragon, aan de Pyreneën.

VENAUS, Fr. berg, dep. Drôme. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Susa, met 1,200 inw.

VENBAQUI, Z. Amer. riv., prov. Dariën, die in de Atl. zee valt.

VENCATIGHERRY, O. Ind. stad, prov. Salem en Barramahal.

VENCE, Fr. stad, dep. Var, arr. Grasse, aan de grenzen van Piëmont, met 3,620 inw. 2. Tak der Fr. riv. Durance, dep. Opper Alpen.

VENCELAT, N. Amer. vlek in Canada, gr. Hertford.

VENCHOUI, Chin. stad, prov. Schansi.

VENCIMONT, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 440 inw.

VENDASNOVAS, Port. dorp, prov. Alentejo.

VENDE, tak der Fr. riv. Vienne, dep. Indre en Loire.

VENDÉE, Fr. dep., uit het Westelijk deel van Neder Poitou bestaande, en tusschen de dep. Neder Loire, Mayenne en Loire, de beide Sèvres, Neder Charente en de zee, of tusschen 15. 13. en 17. 2. L. en 46. 19. en 47. 7. N. B. gelegen, en op 130½ V. M., in 3 arr., 30 kantons en 324 gemeenten, 268,700 inw. bevattende. Het is vlak, ten O. met eenige heuvels en bosschen, en het hoogste gedeelte wordt hierom *Bocage* genoemd; terwijl het Zuidelijk deel *Marais* heet, schoon de moerassen thans in vruchtbare vlakten herschapen zijn. Aan de kust liggen de eilanden Dieu en Noirmoutier. De grond is natuurlijk zeer verschillend. De riv., van weinig belang, zijn: de Vendée, Sevre Niortoise, Mére, Longère en verder de Boulogne, Maine, de Groote Lay, Oing, Kleine Lay, Semagne, Yon, Graon en Vie. Onder de menigvuldige kanalen zijn die van Luçon, de Ceinture, des Hollandais, de Vie en Centreboth de voornaamste. Ook zijn er nog eenige kleine moerassen. De lucht is gematigd en gezond; doch in het deel *Bocage* genoemd, kouder dan elders, en bij de moerassen ongezond. De voortbrengsels zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, weinig wild, veel wolven en kruipend gedierte, slangen, zee- en riviervisch, bijen, koren, boekweit, peul- en tuinvruchten, hennep, vlas, boomvruchten, veel kastanjes, wijn, veel hout, bouw- en kalksteen, zeezout, leem, sporen van lood, antimonium, ijzer, steenkolen, oker en minerale wateren. De inw. zijn grootendeels roomsch, gastvrij, goedhartig, opregt en zeer gehecht aan hunnen godsdienst en hun vaderland; doch eenvoudig en bijgeloovig, en weinig geneigd tot de wetenschappen. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, veeteelt, (men heeft er ossen van 1800 en meer ponden) boomvruchtenteelt, wijnoogst en visscherij, zoo wel in het groot als klein; vooral ook stokvischvangst. De fabrijken zijn van weinig belang, daar dit dep. de minste en slechts kleine steden heeft. Zij bepalen zich tot het vervaardigen van wollen en linnen stoffen, potten, papier, tigchelsteenen en bier. De uitvoer bestaat in: koren, vee, visch, oesters, wol, huiden en hout. De arr. zijn: Bourbon-Vendée, Fontenay en Sables d'Olonne. De hoofdstad is Bourbon-Vendée.

VENDEN, Rus. stad, gouv. Lijfland, met 1,300 inw.

VENDENHEIM, Fr. dorp, dep. Ned. Rijn, arr. Straatsburg, met ongeveer 1,200 inw.

VENDEUIL, Fr. vlek, dep. Aisne, met 1,250 inw.

VENDEUIVRE, zie Vandoeuvres.

VENDOLA, een der Admiraliteitseil., met eenen onvruchtbaren bodem, en schoone inwoners. De rotsen, die hetzelve omringen, maken het zelfs voor booten bijna ontoegankelijk. 165. 54. L. 2. 14. Z. B.

VENDÔME, Fr. arr., dep. Loir en Cher, bevat op 46 V. M., in 8 kantons, 70,600 inw. 2. Hoofdstad van voornoemd arr., in eenen aangenamen omtrek, op twee eilanden, in de Loire, met een hospitaal, openbare boekerij, natuurkundig kabinet en 7,250 inw., die aanzienlijke looijerijen, handschoen-, katoen- en papierfabrijken en runmolens hebben. Geboorteplaats van den dichter BROUZARD. 18. 43. L. en 47. 47. N. B. 3. Baai aan de Z. kust van Nieuw Holland. 4. Kaap op het Austr. Kangaroe eiland aan de N. W. kust. 155. 20. 35. 33. Z. B.

VENDOTENA, zie Vendutena.

VENDRE, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon. 2. *Port* V., stad in het Fr. dep. Opper Pyreneën, met eene haven aan den mond der Aude en 2,100 inw.

VENDRELL, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

VENDRES, Fr. dorp, dep. Hérault, aan den mond der Aude, in het meer Vendres, met het geneesbad *Malon*, en 850 inw.

VENDRESSE, Fr. vlek, dep. Ardennen,

nen, met 200 inw.

VENDS, Deen. distr., eil. Funen, op 6 V. M. 12,000 inw. bevattende, met 19 kerspels.

VENDSLOV, Deen. kerspel, eiland Zeeland.

VENDUTENA, voorheen *Pandalaria*, een der Napelsche eil. in de golf van Gaeta, op $\frac{1}{8}$ V. M. 400 menschen bevattende, die hier van zelven zijn komen wonen, en eenigen landbouw hebben. Er is geen enkele boom, daar de orkanen die beletten op te komen; maar het land brengt koren, moesgroenten en wijn voort, en heeft eene ontzaggelijke menigte van vogels, bijzonder van kwartels, welke hier bij duizenden gevangen worden. De zee geeft visch en zeekreeften. Men heeft er 3 landingsplaatsen, en ten Oosten eene kleine haven, die door een kasteel verdedigd wordt. Verder is het ontoegankelijk.

VENENDAAL, zie Veenendaal.

VENEDIG, zie Venetië.

VENEGONO (SUPERIORE en INFERIORE), twee Lomb. Ven. vlekken, prov. Milaan.

VENERE (CAPO DI), kaap aan de kust van Genua, op 27. 26. L. en 44. 4. N. B.

VENERIA REALE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 2,700 inw.

VENERQUE, Fr. vlek, dep. Opper Garonne, met 1,100 inw.

VENETIë, gouv. van het Lomb. Ven. koningrijk, in het N. O. van N. Italië, het O. deel des rijks uitmakende, tusschen Tirol, Illyrië, de Adriatische zee (hier golf van Venetië), den Kerkelijken Staat en Milaan gelegen, en op 477 V. M., 2,000,000 inw. bevattende. Het wordt in 8 legatiën of 91 distr. verdeeld. (Zie verder *Lombardisch Venetiaansch koningrijk*.) 1. Legatie in voorn. gouv., tusschen Treviso, Friaul, Illyrië, de Adriatische zee, den Po, Polesina, Padua en Treviso gelegen, en op 36 V. M. in 8 distr., 250,700 inw. bevattende. Het is eene smalle kust en streek, welke de golf van Venetië omringt, en de onderscheidene lagunen, waarin de rivieren de Etsch of Adige, Bachiglione, Sille, Brenta, Piave, Livenza en Tagliamento uitloopen, alsmede de schiereilanden, door den Po en den Po di Goro gevormd, bevat. De kust wordt van de uitwatering van den Po, tot aan de Porto di Cortelazzo, in de volgende streken verdeeld: Lido di Tramontara, van Porto Maestro, tot Porto di Brondelo; Lido di Chioggia, tot Palestrino; Lido de Palestrino, tot Porto di Mollamocca (met de marmeren moelje *Molo di Palestrino*) Lido di Molamocca tot aan Porto de St. Nicolo; Lido de Cavallino, tot aan Porto di Piave Vecchia en Lido de Cortelazzo, tot aan Porto di Cortelazzo. De provincie bestaat meestal uit moeras en water, waarin de eilanden der Lagunen als drijven. Een gedeelte derzelve is dor; de bijzondere kanalen zijn droog gemaakt. Een deel is vet en vruchtbaar, terwijl het schiereil. tusschen de beide armen van den Po, een waar moeras is, hetwelk door de jaarlijksche overstroomingen der rivier, nog grooter wordt. De voortbr. zijn: koren, tuin- en boomvruchten, weinig wijn en zijde, maar sterke visscherij; ook wordt er zout gewonnen. Door de menigvuldige moerassen is de lucht ongezond. Fabr. vindt men slechts in de hoofdstad en derzelver voorsteden. 3. V. of *Venezia*, hoofdstad van het gouvernement en der legatie van dien naam, eens de koningin der zeeën, en nog de derde stad der Oostenrijksche monarchie; thans de zetel van de regering, bestuur der marine en zeezaken, censuur van eenen patriarch, Griekschen en Armenischen bisschop, op meer dan 70 eilanden gebouwd, en alleen uit groepen van huizen bestaande, tusschen welke straten loopen, doch die zoo naauw zijn, dat er geen rijtuig door kan. De gemeenschap in de stad wordt door de menigvuldige kanalen of grachten, die haar in alle rigtingen doorsnijden, onderhouden, zoo dat men hier geene voer-, maar wel vaartuigen, *gondels* genoemd, heeft; terwijl de goederen door *batelli*, *peotte*, *peotteni*. (vrachtschepen), verder gebragt worden. De stad is in 6 *sestieres* verdeeld, als: 1. *Sestiere di St. Marco*, met de *St. Marcus* plaats, de eenigste opene plaats der stad, en dus ook de voornaamste wandelplaats, verzamelplaats, der vreemdelingen, gelukzoekers en goochelaars, van adel en burgers en het middelpunt van de vastenavondvermaken. Zij is met overdekte gangen omringd, en door de kolossale paarden, die van Parijs terug gekomen zijn, versierd. Hier staat de St. Marcusplaats kerk, met menigvuldige merkwaardigheden; het paleis van *St. Marco*, voorheen het verblijf van den doge, thans van het gouv., met schoone schilderstukken en de zoo zeer beruchte staatsgevangenissen, verscheidene paleizen, het gebouw der St. Marcusboekerij, welke 150,000 boekdeelen en 2,000

handschriften bevat; de munt of *Zecca*, de St. Marcustoren, de *Loggetta*, de groote opera *St. Benetto*, de schouwburg *St. Angelo*, enz. beneveus verscheidene bijzondere verzamelingen van schilderijen, munten, boeken, afdruksels van gyps, handschriften, enz. 2. *Sestiere di Castello*, met de hoofd- en verscheidene andere, ook Grieksche kerken, het hospitaal *della Pieta*, met het bekende muzijk-collegie, waarin 100 meisjes onderwezen worden; verscheidene andere hospitalen, het paleis van den patriarch en vele andere, de school *St. Marco*, de gevangenis *prigioni Nuovi*, het beroemde arsenaal, met de leeuwen uit Athenen; eene geschutgieterij en scheepstimmerwerven. 3. *Sestiere di Canal Regio*, met prachtige kerken en paleizen, de schouwburg *Grimani*, de sterrenwacht en den Jodenhoek, welke door 3 poorten is afgesloten. 4. *Sestiere di St. Polo*, aan gene zijde van het groot kanaal, met de beroemde *Rialto-brug*, uit eenen enkelen marmeren boog, op 12,000 palen bestaande; de kerk *il Frato*, de school *St. Rocco*, de beurs, de vischmarkt, de paleizen *Rialto*, *Tiepoli*, met een muntkabinet, enz. 5. *Sestiere di St. Croce*, met de kerk *St. Casan*, de wijk der Turken, met eenen muur omringd, enz. 6. *Sestiere di Dorso duro*, alwaar de kerk *Pantaleone*, *Anzolo* en andere, met schoone schilderijen; voortreffelijke paleizen, het hospitaal der *Incurabili*, met een muzijk-collegie; de *Dogana da Mare* en het eiland *Zueca* of *la Giudecca*, met 10 kerken, kloosters en het hospitaal *Presentatione della Virgine* voor 120 weesmeisjes. Verder behooren tot de stad nog 15 eil., waarvan *St. Giorgio Maggiore*, eene prachtige Benedictijner kerk en bibliotheek, en *St. Elena*, de bakkerijen, het *lazaretto Vecchio* en het quarantainehuis heeft. De geheele stad bevat 51 opene plaatsen, 450 bruggen, eene hoofd- en 69 andere kerken, 12 abdijen en verscheidene kloosters, grieksche en Armenische kerken, een luthersch bedehuis, 7 synagogen, 23 hospitalen, een oud en een nieuw lazareth, een groot vondelingshuis, een lyceüm, akademie der schoone kunsten, atheneüm, school voor de zeevaart, 4 muzijk-collegiën, een grieksch gymnasium, een geneeskundig genootschap, verscheidene bijzondere inrigtingen, bezienswaardige boekerijen, verzamelingen van natuur en kunst, vooral van schilderijen, 15,000, op palen gebouwde huizen en 110,000 inw., die velerlei fabrijken in laken, gouden en zilveren stoffen, fluweel, zijden kousen, linnen, leder, kanten, zeildoek, touw, maskers, geboetseerde bloemen en vruchten, gouddraad, zeep, koper, geel koper, was, stijfsel, leder, scheikundige waren, porcelein, glas, loodwit en lak, beneveus likeurstokerijen, branderijen, enz. hebben, en nog eenen aanzienlijken handel drijven; schoon dezelve bij den alouden wereldhandel niet meer in aanmerking komt. Zij is nog eene stapelplaats, en heeft eene kamer van koophandel, regtbank, beurs, assurantie-genootschappen, maar geene bank meer. De haven is veilig en ruim, doch wordt hoe langs zoo moeijelijker in te loopen. Hier ligt thans de geheele Oostenrijksche marine. Geboorteplaats van ALGAROTTI, GOZZI, GOLDONI, SANSOVINO en vele andere geleerden en kunstenaars. 30. 1. L. en 45. 26. N. B. 4. Distr. in Zévenbergen, met 16 plaatsen. 5. *Golf van* V., zie Adriatische zee.

VENEZUELA, prov. van de Rep. Columbia, die voorheen tot het kapiteingeneraalschap Caraccas behoorde, in 1810 tot eene Rep. verklaard, en in 1819 met de Rep. Columbia vereenigd werd, tusschen de Caraïbische zee, de prov. Cumana, de vlakte van Varinas en van den Orinoco, en de prov. Maracaïbo en Varinas gelegen, en 430,000 inw. bevattende. Zij wordt van het Westen tot aan de golf van Paria door eene keten van bergen doorsneden, welke de vlakten van den Orinoco van het naburig land scheidt. De luchtsgesteldheid is er zeer heet, zoowel aan de zeekusten als in de vlakten, alwaar het bijna onophoudelijk regent; daarentegen is zij in de dalen zeer zacht en zuiver, doch koud op de hoogste plaatsen. Voorzeker is dit land het beste van water voorzien in geheel Z. Amer. De voornaamste riv. zijn: de Guiges, Tocuyo, Aroa, Yaracuy en Tuy, welke in de Caraïbische zee, en de Guarico, Iguane en Cachivamo, die in den Orinoco vallen, welke rivieren allen veel krokodillen en verschillende soorten van visch bevatten. Het meer Valencia is het eenigste van aanbelang, ten zij men hiertoe de ontzaggelijke uitgestrektheid van water wil brengen, welke jaarlijks door de overstrooming van den Orinoco over het land komt. De grond is bijzonder vruchtbaar, en brengt vooral, kakao, vanille, maïs, indigo, katoen, suiker, tabak, koffij, wilde cochenille, verwhout, geneeskrachtige krui-

kruiden, gom, harst, balsems, sasseparille, sassefras, storax, cassia, aloë, enz. voort. Men heeft er zeer veel rundvee, muildieren, paarden en schapen, en er is zeer veel wild. De prov. wordt in twee distr., Caraccas en Varinas verdeeld. De hoofdplaats is Caraccas.

VENETICO, klein Grieksch eil., op de kust van het eil. Scio.

VENEZIA, zie Venetië.

VENGEONS, Fr. vlek, dep. Manche, met eenen papiermolen.

VENHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn.

VENIAM, kaap in O. Ind., prov. Travancore.

VENICE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Huron.

VENIEZ, Fr. vlek, dep. Vienne, met 1,400 inw.

VENISSIEU, Fr. vlek, dep. Isère.

VENISY, Fr. vlek, dep. Yonne.

VENJAMBADY, O. Ind. dorp, prov. Salem en Barramahal, op een eil., met twee tempels en fabr. van katoenen stoffen en zeildoek.

VENKATEGHERRY, O. Ind. lands., prov. Carnate.

VENLOO, Nederl. vesting, prov. Limburg, arr. Roermond, aan de regter zijde der Maas, 2600 schreden in den omtrek, met vele vestingwerken, 4 poorten, eene paradeplaats, oude en nieuwe markt, vleeschhal, stadhuis, arsenaal, 3 kruidmagazijnen, een weesen oude mannenhuis, gasthuis, hospitaal voor militairen en brakken voor een garnizoen van 2,000 man, roomsche en hervormde kerk, en met den omtrek 6,000 inw., die eene boekdrukkerij, 6 brouwerijen, twee spelden- en eene karkasfabr., lint- en fluweelfabr., zoutraffinaderij, zeepziederij en eene pijpenfabrijk hebben. Geboortepl. van GOLTZIUS en PUTEANUS. 23. 60. L. en 51. 22. N. B.

VENNEBERG, Deen. herred, stift Aalborg, op 7 V. M., in 18 kerspels, 6,500 inw. bevattende.

VENNES, zie Vannes.

VENNINGEN, Beij. dorp, Rijnkreits, kanton Edenkoben, met 740 inw.

VENNINGTON, Eng. buurt, gr. Salop.

VENÖE, Deen. eil. en kerspel, stift Aalborg, met veel visscherij.

VENOIX, Fr. dorp, dep. Calvados.

VENOSA, Nap. stad, prov. Basilicata, aan eenen tak der Ofanto, met 3,500 inw.

VENOTTERY, Eng. kerspel, gr. Devon.

VENRAY, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 3,800 inw. en linnenweverijen.

VENSAT, Fr. dorp, dep. Puy de Dôme.

VENSOLASCA, Fr. vlek, eil. Corsica, arr. Bastia, met 620 inw.

VENT, Eng. riv., gr. Cumberland.

VENTA, Z. Amer. buurt in Venezuëla, op de helft van den weg van Caraccas naar de Port. 2. V. *de Cruz*, zeehaven op de landëngte van Dariën, op 9. 26. N. B. 3. V. *de en Medio*, volkplanting in Peru, prov. Paria. 4. V. *Sierra*, bergen in Venezuëla.

VENTABREU, Fr. vlek, dep. Monden der Rhône, arr. Aix, met 1500 inw. en uitgebreiden olijventeelt.

VENTA DE CANA, dorp op het W. Ind. eil. Hayti, N. dep., met veeteelt.

VENTADOUR, Fr. vlek, dep. Corrèze.

VENTALLO, Spaan. distr., prov. Leon.

VENTANA, riv. op het W. Ind. eil. Porto-Rico.

VENTARIQUE, Spaan. dorp, prov. Granada, met 600 inw.

VENTENAT, kaap op het Z. O. van het eil. Entrecasteaux van de Louisiaden. 168. 44. L. 10. 12. Z. B.

VENTEROLLE, Fr. vlek, dep. Drôme.

VENTES, Fr. dorp, dep. Eure.

VENTHIE (LA), Fr. vlek, dep. Pas de Calais, met 4,070 inw.

VENTIMIGLIA, zie Vintimiglia.

VENTIVALUM, O. Ind. stad, prov. Carnate. 12. 10. N. B.

VENTNOR, Eng. buurt, eil. Wight, gr. Southampton.

VENTOLA (LE) of *la Vandola*, het Oostelijkste der Admiraliteits eil., door koraalriffen omringd, wel bewoond en bevolkt, door roofzuchtige, doch vriendelijke inw., die veel van ijzer houden. 165. 49. L. 2. 14. Z. B.

VENTOLIÈRE, klein en weinig bewoond eil., aan de kust van Napels.

VENTOSO, kaap aan de N. O. kust van het eil. Cabrera, in de Middell. zee.

VENTOTENA of *Ventotuna*, zie Vendutena.

VENTRY, Ier. dorp, gr. Kerry.

VENTUARI, tak der Z. Amer. riv. Orinoco.

VENTURA, Z. Amer. riv. van Buenos-Ayres, die Westwaarts in de Jazega valt.

VENUS, Austr. kaap op de O. kust van Otaheiti, op 228. 10. L. en 17. 29. N. B. 2. *Point* V., kaap aan de W. kust van Otaheiti, door COOK dus genoemd, die hier den overgang van de planeet Venus wilde waarnemen. 3. Baai aan de N. zijde van het W. Ind. eil. St. Eustatius. 4. Baai aan de Z. kust van Nieuw Holland.

VENZONE, Lomb. Ven. vlek, prov. Fri-

Friaul, met 5,260 inw.

VEP of *Wettendorf*, Hong. vlek, kom. Eisenburg, met 940 inw.

VEPRINITZ, Illyr. vlek, kreits Fiume.

VLQUEMONT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 500 inw.

VERA, Spaan. stad, prov. Granada, met 900 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Navarre, met handel op Frankrijk. 3. Slavonisch vlek, kom. Syrmië.

VERA CRUZ, Z. Amer. prov. in Mexico, welke zich langs de golf van Mexico, van den mond der Panuco, tot dien der Huasacualco uitstrekt, is tusschen de oude landschappen Cuitlachtlan, Tuzaplan en Anaxtepacan bevat, en ligt tusschen San Luis Potosi, de golf van Mexico, Tabasco, Oaxaca, Puebla en Queretaro, of tusschen 278. 39. en 283. 14. L. en 17. 25. en 22. 27. N. B. en telt op 1,005½ V. M., naar de beste berekening, 160,000 inw. Dit, voor den natuuronderzoeker, zoo merkwaardig land, waarover vooral VON HUMBOLDT dient te worden nagelezen, is, behalve eene streek van 36 mijlen, aan de kust, geheel door de hooge vlakte van Anahuac ingenomen; terwijl het langzaam naar de kust afdalende, 5 à 6 terrassen maakt, die elk eene verschillende luchtsgesteldheid en verschillende planten opleveren. Op het hoogste terras vindt men eenige kolossale toppen, waarvan vooral de *Orizaba* of *Citlaltepetl*, een vuurspuwende berg van 16,300 voeten hoog (die echter niet meer werkt), en de *Rauhcampatepetl*, 12,555 voeten hoog, en mede een vulkaan, verdienen genoemd te worden; terwijl verscheidene andere toppen deze vergezellen, en de vulkanische grond zich tot aan het strand uitstrekt, waar zelfs de vulkaan *Tuxtla* of *Tochtlan* gevonden wordt. Hoe smal de kust ook zij, is zij echter vol moerassen en kolken, die eene zeer ongezonde lucht uitademen. Zoo zijn de Laguna Tamaqua, Tamjuco, enz. Ook zijn er vele zandbanken en ondiepten, die op sommige tijden des jaars, het naderen der kust gevaarlijk maken. Behalve de Panaco en Alvarada, zijn er slechts kleine rivieren, als: de Alapan of Rio de Juan Angela, Rio Blanco, Mondillo, Caras en Aquavilco, de Quazacualco of Hudsacualco, met de Passo en verder de Tuspan, Tecoluta, Nautla, St. Anna, Rio Antigua, Jacal, Vergara en Mazonoa. De luchtsgesteldheid is zeer verschillend, soms verschrikkelijk heet. De geele koorts is hier niet zelden, echter niet zoo vreeselijk als elders: de kinderpokken zijn hier zeer gevaarlijk, terwijl eene andere ro plaag, de muskieten en de zandvlooijen zijn. Zeer menigvuldig en zeer verschillend zijn de voortbrengsels des lands. Aan het strand teelt men slechts maïs, rijst, bananen, maniok, patatten, suikerriet, katoen en een weinig cacao. Men heeft er groote kudden rundvee en schapen, en gedeeltelijk aanzienlijke visscherij. Nadert men echter de Cordillera's, dan vindt men in de altijd groene bosschen van Pipantla, Nautla en St. Andreas: de vanille, jalappen, sassaparille, enz.; verder ziet men uitgestrekte velden, met maïs en tarw, bij suiker-, katoen-, tabaks- en andere plantagiën, en de schoonste boomen. Maar op de hooge vlakte wordt de wasdom minder, en de plantagiën verdwijnen daar geheel. Over het algemeen heeft deze prov. al de voortbr. van Mexico; doch het middelste gedeelte is het beste bebouwd en bewoond. Mijnen van veel belang heeft deze prov. niet; de zilvermijnen van Zomelahuacan hebben opgehouden, en de overige mijnen worden tot nu toe met weinig vlijt bewerkt. De fabr. bepalen zich tot looijerijen, weverijen van katoenen en wollen stoffen, pottebakkerijen en eenige andere handwerken; echter alleen voor de behoefte. Men is begonnen aan de kust suikermolens en rumstokerijen op te rigten. Voor den handel der Rep. is deze prov. van het grootste belang, daar zij de eenigste haven aan de golf bezit, die door vreemdelingen bezocht wordt, en waaruit voorheen al de voortbrengselen des lands eerst naar de Havannah en zoo naar Europa verzonden werden. Ook gaat hier de voornaamste weg van Mexico naar Vera-Cruz, en die van Chiapa naar de monden der Alvarada. Daar nu Vera-Cruz niet meer van de Havannah afhankelijk is (gelijk de Spaansche staatkunde dit vereischt), verwacht de handel van deze prov. vooral, nieuwen bloei, waarvan zich reeds de eerste bewijzen vertoonen. De inw., die door onderdrukking en uitzuiging der Spanjaarden en grooten, veel verminderd waren, doch nu weder in getal aangroeijen, bestaan uit al de volken, die Mexico bewonen; echter zijn hier, uit hoofde van de plantagiën, meer Mulatten en Negers dan elders; de Indianen, die vooral de hooge vlakten en de Noordelijke streken bewonen, zijn eigenlijk Azteten, maar van verschillende stammen en tongvallen. De prov. wordt in de lands. Xalisco, Yucatan en Zacatecas, ver-

verdeeld. De hoofdstad is Vera-Cruz, ook wel ter onderscheiding *Vera-Cruz Nueva*, de zetel der provinciale regering, aan de golf van Mexico, in eene schrale vlakte, waar ook volstrekt geen water is, en waarop de hevige Noorden winden, welke van October tot April waaijen, zandheuvels van 24 tot 35 voeten hoogte, hebben opgeworpen, die gedurig van plaats veranderen, en nog tot vermeerdering der warmte dienen. De stad heeft muren en bolwerken, 6 poorten, het voormalig paleis van den intendent, eene kerk, 7 kloosters, 2 hospitalen en volgens VON HUMBOLDT 16,000, volgens PIKE 30,000 inw., die bijna alleen van den handel bestaan. Aan de haven is eene groote moelje, en schoon deze maar eene onveilige reede is, eenen moeijelijken ingang heeft, en slechts kleine schepen bevatten kan, wordt zij, daar zij slechts de eenigste aan de golf is, zeer sterk bezocht, en drijft den grootsten handel der Republiek. Zij heeft aanzienlijke waren- magazijnen en kantoren, en van hier worden alle Europische waren door Mexico verspreid; doch de tollen doen veel hinder, en overal hoort men luide klagten over derzelver heffingen. Tegenover de haven ligt op een eiland, de vesting St. Juan d' Ulloa, die de haven beveiligt, en de stad zelfs beschieten kan, doch nog in de magt der Spanjaarden is. 3. V. of *Vieja*, stad aldaar, aan den mond der Rio Antigua; echter was dit de stad niet, die CORTEZ bouwde, gelijk dit velen meenen; maar die was Villa-Rica de Vera-Cruz, die naderhand, om de slechte haven en de ongezondheid, verlaten is. 4. Haven van het H. Geestland, door QUIROS in 1806 ontdekt, welke wel 1000 schepen bevatten kan. 5. Eil. op de kust van Brazilië, aan den ingang van de baai Todos Santos.

VERACULVA, Ind. stad, prov. Mysore.

VERA DE PLACENZIA, Spaan. lands., prov. Estremadura.

VERAGUA, prov. van de Rep. Columbia, tusschen de Caraïbische zee, Dariën, de Stille Zuidzee en de prov. Costa-Rica gelegen, en wel bevolkt. Het land is zeer bergachtig, en met vele bosschen bedekt; schoon hier en daar zeer aangename dalen, alles wat tot levensonderhoud noodig is, opleveren. Jammer, dat het daar bijna altijd regent, en de stormwinden er zeer menigvuldig zijn. Men vindt er goud- en zilvermijnen; doch deze zijn in zulke ontoegankelijke plaatsen, dat men dezelve nog niet met voordeel heeft kunnen bewerken. De veeteelt is er zeer aanzienlijk. Toen COLUMBUS in 1503 deze provincie ontdekt had, verhief de koning van Spanje dezelve voor hem tot een hertogdom. 2. Hoofdstad van voorn. prov., in eene landstreek, die overvloed van maïs en andere vruchten voortbrengt, en waar men veel rundvee en varkens houdt. Zij heeft 14 dorpen onder haar gebied, is wel gebouwd en bevolkt; 30 mijlen W. van Panama.

VERAIN (ST.), Fr. stad, dep. Nièvre.

VERAND (ST.), Fr. dorp, dep. Isère, met 900 inw.

VERANO, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan.

VERA-PAZ, zeeprov. in Guatimalo, nu Midden Amerika, het oude Tezulutlan, hetwelk de Spanjaarden, eerst *Tierra de Querra*, doch KEIZER KAREL V. *Vera-Paz* noemde. Het ligt tusschen Yucatan, de Engelsche volkplanting Balize, de baai van Honduras; de golf Dolce, Ciquimula, Solola, Totonicapan en Cajapa, of tusschen 284. 44. 287. en 30. L. en 15. 20. en 16. 54. N. B. bevat, en op 400 V. M. 100,000 inw. Het land is ten O. aan het hangen der hooge vlakte gelegen, en heeft verder aanzienlijke hoogten, maar ook laagten, moerassen, benevens vele beken en rivieren. De kust heeft vele baaijen, maar is ook met eene menigte rotsen en eilanden bezet, die de scheepvaart in dit gedeelte van de baai van Honduras zeer gevaarlijk maken. In deze baai vallen de riv. de Sibun, Palacca, Zacatan en Gudo. Verder zijn hier de Rio Grande, met de Cahabon en de Rio de la Passion. Onder de meren is de Laguna Dolce, en op verscheidene plaatsen zijn warme baden. De grond is over het algemeen, zeer vruchtbaar; doch de moerassen zijn hier en daar hinderlijk. De luchtsgesteldheid is zeer heet, en vooral aan de kusten zeer ongezond. Men heeft er veel regen, alsmede in het laatst van den regen- en het begin van den droogen tijd, veel stormen, orkanen en onweders. De landbouw is hier zeer gering, en levert slechts maïs, boonen en verschillende soorten van meloenen en patatten. Verder heeft men er heerlijke bananen, jucka of maniok, enz. De plantagiën leveren suikerriet, katoen, cacao, indigo, piment, vanille en overvloed van de schoonste en fijnste soorten van hout, balsems en zeer groot riet. In de bosschen woont de tapir, de jaguaar, kaguaar, Mexicaansche kat, armadil, en vele andere soor-

soorten van wilde dieren, geheele troepen van apen, enz.; in de rivieren is de kaaiman, doch niet veel andere visch. Verder het schoonst gekleurd gevogelte, waaronder vele soorten van papegaaijen; alsmede vele amphibiën en insecten, de grootste soorten van slangen, maar ook 3 soorten van bijen, die heerlijken honig geven, cochenille en schoone kapellen. Mineralen kent men er niet, slechts het goudzand in de riv. doet op metalen denken. Ook heeft men er alabaster, amber en zout. De Europische huisdieren zijn hier wel voortgeplant, doch worden kleiner. De fabrijken bepalen zich tot weverijen, en de uitvoer bestaat tot nu toe slechts uit katoen, garen, cacao, indigo, piment, vele soorten van gom en terpentijn; echter zal de handel nu wel herleven. De meeste inwoners zijn Indianen, welke tot de Acalas, Mopaus, Chols, Lacandons, Cahabons, Manchas en Itzas behooren, gedeeltelijk nog onafhankelijk, en in de bergen leven, en slechts gedeeltelijk den Christelijken godsdienst hebben aangenomen. Het land wordt in 2 distr., Vera-Paz en Pettin verdeeld. De hoofdstad is Coban. 2. Distr. in de voorn. prov., het grootste deel van hetzelve, alleen door Indianen bewoond. 3. Dorp aldaar, aan de Polachio.

VERAPELLY, O. Ind. stad, prov. Malabar, de zetel van eenen roomschen bisschop, met eene hoofdkerk en een roomsch seminarium. 93. 54. L. en 10. 5. N. B.

VERAPOLE, O. Ind. stad, prov. Travancore, presid. Bombay.

VERAT, een der Fidsji eilanden. 198. 3. L. 17. 50. Z. B.

VERAUX, tak der Fr. riv. Creuse, dep. Creuse.

VERBACSKA-STAZA, Oostenr. bergketen in Dalmatië.

VERBANJA, Turk. tak van de Verbas, lands. Bosnië.

VERBANO, zie Lago Maggiore.

VERBAS, riv. in Turkijë, prov. Bosnië, welke aan den voet van het Radovna gebergte ontspringt, de Veliki, Ugar, Verbanja en Pliva ontvangt, en in de Save valt.

VERBENICO, Illyr. vlek, kreits Fiume, op het eil Veglia, met 1000 inw.

VERBERIE, Fr. stad, dep. Oise, arr. Senlis, met 1200 inw.

VERBICZE of *Werbietze*, Hong. vlek, kom. Liptau, met 1350 inw.

VERBO, WERBOWE of *Werbau*, Hong. vlek, kom. Neitra, met 3000 inw.

VERBOMONT, Nederl. dorp, prov Luik, arr. Hui, met 950 inw.

VERBOVSKI, Illyr. vlek, kreits Fiume, met 1050 inw.

VERCEL, zie Vercelli.

VERCEL, Fr. vlek, dep. Doubs, met 950 inw.

VERCELLI, Sard. prov. in Piëmont, tusschen het dal Sesia, Novia, Novara, Vigevano, Mercara, Casale, Asti en Biella gelegen, en op 16½ V. M. 96,770 inw. bevattende, ten N. met bergen van de Penninische Alpen, verder heuvelachtig, en over het algemeen een schoon land, door den Po, de Sesia, met de Cervo, Elvo en eenige kleinere riv. bespoeld. Ook is er een kanaal van Ivrea naar Vercelli, benevens een aantal kanalen ter bespoeling der landen, vooral der rijstvelden, tusschen den Po en het voornoemde kanaal. Behalve rijst, die hier nadeelig op de gezondheid werkt, teelt men er schoone tarw, haver, peul- en tuinvruchten, hennip, wijn en veel zijde. De veeteelt is slechts bijzaak. De meeste boomen zijn kastanjes en noten. Mineralen zijn er weinig. De fabrijken zijn niet noemenswaardig, en bepalen zich meest tot zijde. 2. Hoofdstad der prov., de zetel van eenen bisschop, aan het kanaal naar Ivrea. Zij is ommuurd, en over het algemeen zeer goed gebouwd, heeft de schoone Milaansche poort, het paleis van den gouverneur, eene schoone markt, eene hoofdkerk in den nieuwsten smaak, met de kapellen van den H. EUSEBIUS en AMADEUS, en eene schatkamer, met het beroemde evangelie, volgens de legende, een eigen handschrift van den H. MARCUS; verder 9 kerken, 17 kloosters, veelal met kerken, waarvan eenige uitmuntende schilderijen hebben; 2 hospitalen, een museüm, kruidtuin, een weeshuis, verscheidene bedehuizen, gymnasium, bisschoppelijk seminarium en 16,500 inw., die van de rijst- en zijdeteelt en eenige handwerken, alsmede van den handel in koren, rijst, peulvruchten, enz. bestaan. Er woont hier veel adel. 25. 28. L. en 45. 20. N. B.

VERCHES, Fr. vlek, dep. Maine en Loire.

VERCY, Fr. vlek, dep. Marne, arr. Rheims, met 1450 inw. en wijnbouw.

VERDAS NOVOS, Port. vlek; eene mijl N. O. van Oporto.

VERDE, Sard. kaap van Genua, op 25. 36. L. en 43. 50. N. B. 2. Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos. 3. Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas, die

in de baai Tola valt. 4. Z. Amer. riv. aldaar, die in de Guaillabamba valt. 5. Tak van de Pastaza, prov. Tacunga. 6. Tak van de Itenes, in het land der Amazonen, prov. Chiquitos. 7. Tak van de Salado, in Mexico, prov. Durango. 8. Tak van de Paraguay, in Paraguay. 9. Brazil. tak van de Rio Francisco, prov. Porto Seguro. 10. Tak van de Yaque, op St. Domingo. 11. Braz. tak van de Parana, prov. Sergippe. 12. Tak van de Parana, in Buenos-Ayres. 13. Tak van de Paraguay, in Paraguay. 14. Tak van de Amambay, in Paraguay. 15. Z. Amer. riv. in Quito, prov. Tacunga. 16. Klein eil. in de Stille Zuidzee, aan de kust van Terra-Firma. 17. Eil. van Nieuw Granada, in den mond der Magdalena riv. 18. Klein eil. in den Atl. Oceaan, aan de kust der prov. Vera-Cruz. 19. Klein eil., aan de kust van Cumana. 20. Kaap aan de kust van Peru, prov. Truxillo. 21. Kaap in straat Magellaan, tusschen de riv. Agua Buena en de haven der Papegaaijen. 22. Kaap op de kust van Peru, op 6. 20. Z. B. 24. Zie kaap Verdische Eilanden. 25. Een der kleinere Bahama eil., op 302. 20. L. en 22. 54. N. B. 26. *Rio* V., riv. in Buenos-Ayres, die in de Paraguay valt. 27. Dorp op het Philipp. eil. Manilla.

VERDELLO, Lomb. Ven. dorp, prov. Bergamo.

VERDEN, vorst. van het koningrijk Hanover; grenst ten N., Z. en O. aan Lünenburg, ten Z. W. aan Hoya, in 't N. W. aan Bremen, en bevat op 25 V. M., 23,000 inw. 2. Hoofdstad, aan de bevaarbare Albe, door muren omringd, met 3,600 inw., eene domen eene andere kerk, hospitaal, superintendent- en domschool, veld- en tuinbouw, tabaksfabr., brouwerijen en branderijen, garenspinnerijen, scheepvaart, visscherij en pannebakkerij. In de nabijheid zijn bronnen, waarvan het water dat van Pyrmont evenaart, en veel handel. 26. 52. L. en 52. 56. N. B.

VERDERONE of *la Bourlarderie*, N. Amer. eil., aan de O. kust van kaap Breton.

VERDIER, Fr. vlek, dep. Tarn.

VERDIERETTE, Fr. tak van de Vezouse, dep. Meurte.

VERDIGRIS, tak van den Mississippi, in de N. Amer. prov. Arkansas.

VERDON, tak der Fr. riv. Durance, dep. Ned. Alpen.

VERDOUBLE, Fr. tak van de Gly, dep. O. Pyreneën.

VERDUN, Fr. arr., dep. Maas, hetwelk op 7¼ V. M., in 7 kantons en 150 gemeenten, 72,850 inw. bevat. 2. Versterkte hoofdstad, aan de Maas, die hier verscheidene eilanden vormt, met eene citadel, 3 hospitalen, een lazareth, eene regtbank van koophandel en 9,400 inw., die eene fabr. van wollen stoffen, looijerijen, volmolens, beroemde likeurstokerijen en confituren hebben. In den omtrek graaft men schoon marmer, *marbre des Argonnes* genoemd, dat schoon verwerkt wordt. 23. 3. L. en 49. 9. N. B. 3. Fr. stad, dep. Saône en Loire, met 1700 inw., en eene wel bezochte jaarmarkt. 4. Fr. vlek, dep. Aude, met 740 inw. 5. V. *Sur Garonne*, Fr. vlek, dep. Tarn en Garonne, arr. Castel-Sarrasin, aan de Garonne, met 3,440 inw. en wolfabr. 6. Fr. stad, aan den mond der Doubs in de Garonne, met eene jaarmarkt van 14 dagen. 7. Spaan. vlek, prov. Aragon.

VERDUNO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Alba, 1000 inw.

VERE of *Ter Vere*, Nederl. stad, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, zeer gunstig voor de zeevaart gelegen, en door het Veersche gat of Veergat, met de zee gemeenschap hebbende. Zij is door de Franschen gedeeltelijk met vestingwerken omringd, heeft 4 poorten, eene binnenhaven, vrij goed stadhuis, met eenen toren, een uurwerk en klokkenspel, en eenige merkwaardigheden, waaronder 3 metalen vuisten, als gedenkteekenen van zonderlingen vonnissen (zie hierover DE KANTER en DRESSELHUIS, de prov. Zeeland), de beker van MAXIMILIAAN *van Bourgondië*, enz., een provinciaal werkhuis (voorheen de groote kerk, door de Franschen tot een hospitaal gemaakt), eene stads-fontein, een wezenlijk kunststuk (zie genoemde schrijvers), de kleine kerk (almede door de Franschen in eene barak veranderd, doch nu weder hersteld), en de gedenknaald van J. VAN MEGGRODE; eene luthersche en roomsche kerk, een marktveld, eene bank van leening, een arm-, gast- en weeshuis en 1,100 inw., die van den handel, de scheepvaart en eenige weinige fabrijken bestaan. Deze stad is de geboortepl. van de edele MARIA VAN REIGERSBERGEN, waardige echtgenoote van H. DE GROOT. 18. 11. L. en 52. 33. N. B. 2. Kaap aan de W. kust van het Nap. eil. Calabrië. 39. 29. N. B. 3. Kerspel op de Z. zijde van het W. Ind. eil. Jamaïca. 4. Tak der Fr. rivier Noireau, dep. Orne. 5. Eng. riv., gr. Hereford; valt in de Coln.

VERENELY of *Werebely*, Hong. vlek, kom. Bars.
VERECSKE of *Also Verecske*, Hong. vlek, kom. Beregh.
VEREHEN, Pruis. dorp, regdst. Stettin, met 500 inw.
VEREENIGDE NEDERLANDEN, zie Nederlanden.
VEREENIGDE STATEN van NOORD AMERIKA, zie Noord Amerikaansche Staten.
VERENGUELA, volkplanting in Peru, prov. Pacajes.
VERESKÖ, zie Bibersburg.
VERESTO, tak der riv. Teverone, in den Kerk. Staat, legatie Rome.
VERET, N. Amer. meer, prov. Louisiana.
VEREZA, Port tak van de Taag, prov. Beira.
VEREZZO, Sard. vlek, hert. Genua.
VERFEIL, Fr. stad, dep. Opper Garonne, met 2,200 inw.
VERGA of *Verges*, kaap aan de Sierra Leona kust, op 3. 49. L. en 10. 7. N. B.
VERGADA, Dalmatisch eil., kreits Zara, met een dorp van dien naam.
VERGARA, zie Bergara. 2. Riv. in Mexico, prov. Vera-Cruz.
VERGATO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna, met 2,800 inw.
VERGAVILLE, Fr. dorp, dep. Meurte, met 300 inw.
VERGENNES, stadje der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Addison, met 1,000 inw.
VERGINAL EN SONNE, Nederl. gemeente, prov. Namen, arr. Philippeville, met 300 inw.
VERGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 300 inw.
VERGORAZ, vlek in Dalmatië, kreits Macarsca, met 800 inw.
VERIA, Spaan. stad, prov. Granada, in eene heerlijke en hoogst aangename vlakte, door eene zachtvloeijende rivier bespoeld en met schaduwgevende vruchtboomen, die oranje- en chinas-appelen, de besten olijven, de heerlijkste druiven, vijgen, zeer groote sapperige abrikozen en perzikken, limoenen, citroenen, suiker, enz. voortbrengt. Zij telt omtrent 12,000 inw.
VERINAS, zie Varinas.
VERINGEN of *Vöringen*, stad in het hert. Hohenzollern-Sigmaringen.
VERISIMO, Braz. tak van de Parana, prov. Espiritu Santo.
VERJA, Spaan. vlek, prov. Granada.
VERKENS EILAND, zie Varkens eil.
VERL, Pruis. dorp, regdst. Minden.
VERLANGA, Spaan. vlek, prov. Estremadura. 2. Zie Berlanga.
VERLIGA, Dalmatisch vlek, kreits Zara.
VERLICCA GUBAVIZA, Dalmatisch dorp, kreits Spalatro.
VELORNWASSER, Pruis. dorp, regdst. Breslau, kreils Habelschwert; 560 inw.
VERLUS, Fr. dorp, dep. Gers.
VERMAND, Fr. vlek, dep. Aisne, met 1,000 inw.
VERMANDOIS, voormalig Fr. hert. in het tegenwoordig dep. Aisne.
VERMANTON, Fr. stad, dep. Yonne, met 2,550 inw.
VERMEJA, tak van de San Miguel, in Quito, prov. Quixos en Macas.
VERMEJAS, Braz. riv., prov. Rio Grande, die bij punt Tiburon in zee valt. 2. Klein Braz. eil., aan de kust der prov. Espiritu Santo.
VERMEJO, Spaan. vlek, prov. Biscaye. 2. Zie Grande.
VERMENTON, zie Vermanton.
VERMILLION, riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, die in de Vermillion baai, eene baai der golf van Mexico, op de kust van Louisiana, valt. 2. V. *River*, tak van de riv. Osage, in de N. Amer. Rep. 3. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die in het meer Erie valt. 4. Tak van de riv. Illinois. 5. V. *Baai*, zie No. 1. 6. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Huron. 7. Tak van de Arkansas, in Louisiana 8. V. *Bridge*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, distr. Attacapas. 9. V. *Point* of *Cape Townsend*, schiereil. der N. Amer. Rep., in het meer Michigan, die in Green baai valt.
VERMO, Illyr. vlek, kreits Fiume.
VERMONT, een der N. Amer. staten, voor 1750, een enkel bosch, en naar de Groene bergen (Green-Mountains) aldus genoemd. Het ligt tusschen Neder Canada, New Hampshire, Massachusetts en Nieuw York, of tusschen 304. 7. en 306. 4. L. en 42. 44. en 45. N. B. en bevat op 482 V. M. 235,800 inw. Het land ligt vrij hoog, en heeft van het N. O. naar het Z. W. bergen, en tusschen dezelve dalen, en van de bergen tot het meer Champlain vlakten. De grond is over het algemeen laag en kleiachtig. De bergen zijn de Green-Mountains in twee takken, waarvan de Piek Killington, Camel'sRump en Mansfield, de hoogste toppen zijn; terwijl hier en daar nog bijzondere berggroepen gevonden worden. De voornaamste

ste riv. is de Connecticut met de Mulhegen, de Pauls, de Passumsick, de Wells, de Halls, de Omponpanasack, White river, Quataquechy, Lalols, Black, Williams, Sextons, Wantastitgak en Broad. Verder het meer Champlain met de riv. Michiscoui, Lamoille, Onion, Otter creeken, Zuid riv., ook nog de Phallet, Battenkyll, Farrands en Blanck, welke beide laatste in het meer Memphremagog loopen. Behalve de genoemde meren, zijn er nog de Bombazon, Willoughby, Austen, Capeau, Seamore, Knoulton, Pitkin, enz. De luchtsgesteldheid is vrij helder: van half December tot half Maart ligt er sneeuw, en gebruikt men alleen sleden. Des zomers heeft men er veel onweder, en in het najaar veel stormen. De landbouw heeft er vele vorderingen gemaakt, en de vruchtbare grond levert: tarw, rogge, gerst, maïs, haver, erwten, boonen, vlas en hennep, allerlei soorten van tuinvruchten, ook Europische boomvruchten; terwijl de bosschen allerlei soorten van hout bevatten, dat nog een groote rijkdom des lands is, daar het tevens overvloed van struikgewas, geneeskrachtige kruiden en andere planten, benevens heerlijke weiden heeft. Onder de wilde dieren behooren: de beer, de zwarte bergkat, de wilde kat, herten, 4 soorten van vossen, hazen, marders, hermelijnen, wezels, eekhorens, bevers, otters en vele andere; verder kalekuten, duiven, klappers en andere slangen. De veeteelt is zeer aanzienlijk; men houdt er veel paarden, schoon horenvee, schapen en zeer veel varkens, maakt veel boter en kaas, en rookt vleesch. De mijnen geven ijzer, lood, koper, oker, vuur- en andere steenen. De fabr. beginnen ook hier te vermeerderen; elke planter heeft bijna zijn weefgetouw voor wollen en linnen stoffen. Verder zijn er branderijen, ciderstokerijen, porterbrouwerijen, olieslagerijen, suikerraffinaderijen, potaschziederijen, veel zaagmolens, smederijen, steenhouwerijen, pottebakkerijen, kalkovens, enz. De uitvoer bestaat in: koren, meel, ijzer, spijkers, potasch, alle soorten van vee, kaas en boter, hout, pelterijen en vlas. De prov. heeft eene bank en 4 onderbanken. Kanalen zijn er alleen ter vermijding van den val der Connecticut. De wegen zijn er in het N. nog niet best, en er is gebrek aan bruggen. Eigenlijke steden zijn er nog niet. Indianen wonen hier met eenige Negers, daar hier geene slavernij bestaat. De meeste inw. zijn van Engelsche afkomst, en allen zijn volkomen vrij in denken, spreken en gelooven. Voor het onderwijs is op eene voortreffelijke wijze gezorgd, en voor het opriglen en onderhouden van kerken en scholen, gronden aangewonnen, en zelden vindt men iemand, die niet lezen en schrijven kan. Ook voor hooger onderwijs zijn collegiën opgerigt. De regeringsvorm is geheel democratisch; het volk verkiest zijne vertegenwoordigers; terwijl de wetgevende, uitvoerende en regterlijke magt geheel van elkander gescheiden zijn. Elk mannelijk inwoner boven de 24 jaar, is keizer. De wetgevende magt bestaat bij het huis der representanten; die der uitvoerende magt bij den gouverneur, onder-stadhouder en eenen raad van 12 leden. De prov. zendt twee senatoren en twee afgevaardigden naar het congres. Het hooge geregtshof bestaat uit 3 regters, en heeft regtbanken van appel, der graafschappen, enz. onder zich. De inkomsten worden op 46,000 geschat, terde uitgaven nog niet zoo veel bedragen. Daar alle bezoldingen zeer laag zijn, zoo heeft de gouverneur slechts 1,500 gulden inkomsten. De landmagt bestaat uit 2,078 man, in 2 brigades en 22 regimenten verdeeld. Zij worden voor zeer dapper gehouden. De prov. wordt in 13 graafschappen verdeeld. De hoofdplaats is Montpellier.

VERNA, zie Salzkotten.

VERNAISON, Fr. dorp, dep. Rhône.

VERNAL, eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Mexico. 281. 56. L. 16. 35. N. B.

VERNANTE, dorp in Piëmont, prov. Coni, met 2,700 inw.

VERNANTES, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Baugé, met 1800 inw., landbouw en wijnteelt.

VERNAWALDSHAUSEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 580 inw.

VERNAZZA, Sard. vlek, hert. Genua.

VERNEIL, Fr. dorp, dep. Maine en Loire.

VERNER, zie Ferner.

VERNET, Fr. dorp, dep. Op. Pyreneën, arr. Prades, met 1000 inw.

VERNEUIL, Fr. stad, dep. Eure, met den St. Magdalena's toren, eene boekerij en 5,000 inw., die fabr. van wol, katoen, kousen, leder, parkement, ijzer, bajonetten en papier hebben. Er zijn heerlijke wandelingen (slag van 1824). 21. 54. L. 48. 44. N. B. 2. Fr. stad, dep. Allier. 3. Fr. vlek, dep. Oise. 4. Fr. dorp, dep. Opper Vienne.

VERNHAM'S DEAN, Eng. vlek, gr. South-

Southampton.

VERNIE, Fr. vlek, dep. Sarte.

VERNIER, Fr. moeras, dep. Eure.

VERNIO, Toscaansch vlek, gebied Florence.

VERNISSON, Fr. riv., dep. Loiret, valt in de Loing.

VERNOLA, Nap. dorp, prov. Otranto, met 1150 inw.

VERNON, Fr. stad, dep. Eure, arr. Evreux, met een oud kasteel, hospitaal, artillerie-magazijn, 6,600 inw., fluweel-, katoen, chits-, leder- en andere fabr., en handel in koren en vee. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Tolland. 3. N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Oneida, met 2000 inw. 4. N. Amer. vlek, prov. New Jersey, gr. Sussex, met 1700 inw. 5. V. *Smithfield*, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Trumbull, met 600 inw. 6. N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Clinton, met 1000 inw. 7. *Nieuw* V., N. Amer. dorp, prov. New Jersey, gr. Morris. 8. N. Amer. vlek, prov. Indiana, gr. Jennings. 9. *Mount* V., N. Amer. dorp, prov. Ohio, gr. Knox.

VERNOU, Fr. vlek, dep. Vienne.

VERNOUX, Fr. stad, dep. Ardèche, arr. Tournon, met 2200 inw.

VERNY, Fr. vlek, dep. Moezel.

VERO, Spaan. riv., prov. Aragon.

VERÖCZE, WEROWITZ, Hong. komitaat in het Slavonisch provinciaal, aan de Slavonische Militairgrenzen palende, en op 83¾ V. M. 130,270 inw. bevattende. Het is geheel vlak, ten Z. W. door bergen ingesloten, met vele moerassen, waaronder het groote Kologyvari. Het heeft eene ongezonde lucht, en wordt door den Donau en Drave bespoeld. De grond is vruchtbaar, en brengt allerlei soort van koren, maïs, tuinvruchten, vlas, hennep, boomvruchten, wijn, tabak, veel hout, wild en visch voort. De veeteelt is zeer sterk, maar er zijn geene fabrijken. 2. Vlek aldaar, en hoofdplaats eener heerlijkheid van 26 dorpen. 35. 61. L. 45. 51. N. B.

VEROLA-ALGHISE, zie Alghise.

VEROLA-VECCHIA, Lomb. Ven. dorp, prov. Brescia, met 1950 inw.

VEROLENGO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 4050 inw.

VEROLI, stad in den Kerk. Staat, bij Frosinone, met een bisdom.

VERON, Fr. tak der Creuse, dep. Creuse. 2. Fr. stad, dep. Yonne, arr. Sens, met 900 inw.

VERONA, legatie van het Ven. Lomb. rijk, gouv. Venetië, ten N. aan Tyrol grenzende, en op 65½ V. M. 269,200 inw. bevattende, ten N. door de Tridentinische Alpen bedekt, welke zich tot aan de Etsch uitstrekken, en door deze riv., de Mincio, de Tartaro, Castagnaro, de Menago en andere kleine riv. bespoeld. Het land is vruchtbaar, doch niet sterk bebouwd; echter brengt het veel koren (vooral rijst), tuinvruchten, wijn en zelfs edele vruchten voort; terwijl er aanzienlijke vee- en bijenteelt is. De bosschen geven hout en wild; de riv. en het meer de Garda visch; de bergen koper, steenkolen, marmer, albaster, groene en andere aarde. De fabr. bepalen zich voornamelijk tot de zijdespinnerij; echter zijn er ook weverijen van laken en wollen stoffen, looijerijen, glasblazerijen, tigchelovens en vele wasbleeken. De prov. wordt in 12 distr. verdeeld. 2. Hoofdstad aan de Etsch, de zetel van de regering en eenen bisschop, met eene brug van 3 bogen, wallen, vestingwerken, 3 kasteelen, 5 prachtige poorten, verscheidene opene plaatsen, waaronder de *Piazza de Signori*, met het raadhuis en de standbeelden van de voornaamste burgers, naauwe en kromme straten, eene hoofdkerk, 90 andere kerken, verscheidene hospitalen, kloosters, paleizen, kunstverzamelingen en galerij van schilderijen, het koophuis, de schoone opera, de tuin van den graaf Giusti, en het beroemde Romeinsche marmeren theater. Verder een lyceüm, opvoedingshuis, de *Societa Italiana della Szienze*, de *Academia d'agricoltora*, *commercia et arti*, het *instituto filarmonico* en het *museum Veronese*, verscheidene bijzondere boekerijen en 60,400 inw., die fabr. in laken- en wollen stoffen, linnen, verwstoffen, zijden stoffen en zijden garens, benevens verwerijen, touwbanen, looijerijen, wasbleeken, koperslagerijen en aanzienlijken handel hebben. Behalve het theater, zijn hier nog vele Romeinsche oudheden. Congres van 1822. Geboorteplaats van den beroemden EMELIUS MARCUS, CORNELIUS NEPOS, PLINIUS *den ouden* en anderen. 28. 41. L. en 45. 26. N. B.

VEROVICZ of *Verovititz*, zie Verötze.

VERPELETH, Hong. vlek, kom. Heves, met 3,000 inw.

VERPILLIÈRE, Fr. vlek, dep. Isère.

VERRADERS EILANDEN, twee eil. in de Stille Zuidzee, met die van Cocos in 1616, door SCHOUTEN en LE MAIRE ontdekt, en om den vijandelijken aanval der inw. dus genoemd. WALLIS noemde dezelve in 1767 *Keppel;* naderhand werden zij door LA PEYROUSE

nog bezocht. Het groote eil. is laag en vlak, en heeft slechts in het midden eenen hoogen berg; terwijl zij door een kanaal van 100 vademen in twee deelen worden gescheiden. Aan de W. zijde is eene breede baai, waar LA PEYROUSE met de inw. begon te handelen, welke de schoonste kokosnoten, zeer kleine pisangs, yams, een varken en 3 à 4 hoenders aanbragten. Zij hadden dezelfde taal, kleeding, tatouering en boten als de inw. der Boumans eilanden; doch er scheen geen groote overvloed te heerschen. Zij waren van anderen onderscheiden, door dat zij de beide leden der pink van de linkerhand hadden afgesneden, en zij niet zoo groot waren. Echter bleek het zeker, dat zij reeds te voren Europeanen gezien hadden, daar zij zonder vrees de Franschen naderden, en reeds de waardij van het ijzer kenden. 203. 29. L. en 15. 36. N. B.

VERRADERS BAAI, baai op het Kurilische eil. Kunaschir.

VERRE, tak van de Fr. riv. Aveiron, dep. Tarn.

VERREBROEK, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 1250 inw.

VERRES, zie Verrez.

VERRETTES, dorp en kerspel op het W. Ind. eil. Hayti, W. deel.

VERREZ, Sard. dorp in Piëmont, prov. Asti, aan den Po, met 780 inw.

VERRIÈRES, Zwits. schoutambt, vorst. Neufchatel, met 2,760 inw.

VERRUA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Aosti, met 1600 inw.

VERRUCHIO, vlek van den Kerk. Staat, legatie Forli.

VERRUCOLO, Tosc. vesting, gebied Pisa, op eene hooge en stille rots.

VERRUE, Fr. vlek, dep. Vienne.

VERRURE, Fr. vlek, dep. der Beide Sèvres.

VERS, Fr. vlek, dep. Lot; 800 inw.

VERSA of *Verza*, tak van den Po, gouv. Milaan.

VERSAILLES, Fr. arr., dep. Seine en Oise, hetwelk op 20½ V. M., in 8 kantons, 118,300 inw. bevat. 2. Hoofdstad van dit arr. en van het geheele dep., in eene groote vlakte, uit de oude en nieuwe stad bestaande, met een prachtig kasteel, door LODEWIJK XIV., met aanzienlijke kosten gebouwd, en tot in 1789 de verblijfplaats der koningen. Zij werd in de omwenteling zeer verwoest, doch is thans gedeeltelijk hersteld, en heeft vele merkwaardigheden, waaronder de paradeplaats, paardenstallen, de kapel, groote galerij, opera-zaal, verzameling van schilderijen en naturaliën, de tuinen met vijvers, kanalen, fonteinen, standbeelden, de lusthuizen Groot en Klein *Frianon*, de baden van Apollo, de oranjerie, het park, enz. De stad is de zetel van eenen bisschop en van eene regtbank van koophandel. Er zijn letterkundige inrigtingen, eene openbare boekerij van 40,000 boekdeelen, een natuurkundig kabinet, kruidtuin, schilder-, muzijk-, rij-, artillerie- en geniescholen, instituut voor doofstommen, een lyceüm, atheneüm en genootschap voor den landbouw, benevens 23,500 (voorheen 80,000) inw., die eene beroemde geweerfabrijk, horologiewinkels, wasbleeken, kaarsenfabrijken, katoenspinnerij en weverij hebben. (Vrede van 1783.) 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, arr. Woodford, met 900 inw.

VERSBACH, Beij. dorp, Ned. Mainkreits, met 1000 inw.

VERSCHE, Rus. riv., gouv. Finland.

VERSCHETZ, zie Berschetz.

VERSCHITZ, zie Versetz.

VERSCHOTZ, Fr. stad, dep. Opper Rijn, met 3,670 inw.

VERSÉ, tak der Fr. riv. Oise, dep. Oise.

VERSEIL, Fr. dorp, dep. Tarn en Garonne, arr. Montauban, met wijnbouw.

VERSETZ, VERSCHITZ of *Werschetz*, Hong. vlek, kom. Temesvar, met 1,620 inw., zijde-, wijn- en rijstteelt.

VERSHIRE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Orange; 1130 inw.

VERSMOLD, Pruis. stad, regdst. Minden, met 1200 inw.

VERSOIX of *Versoy*, Zwits. stad, kanton Genève, met 1200 inw.

VERT, Fr. tak der riv. Lot, dep. Lot.

VERTAIZON, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Clermont, met 2050 inw.

VERTAMBOZ, Fr. dorp, dep. Jura.

VERTE, Fr. eil., dep. Monden van de Rhone. 2. V. of *Green Bay*, baai tusschen Nieuw Schotland en Nieuw Brunswijk. 321. 62. L. 46. N. B. 3. Baai aan de kust van Terreneuve. 321. 46. L. 50. 10. N. B. V. of *Green Island*, eil. ten Z. van Long Island, tot de Bahamas behoorende.

VERTIENTES, plaats op het eil. Cuba, distr. Vella del Puerto del Principe.

VERTEUIL, Fr. stad, dep. Charente, arr. Ruffec, met 1100 inw. 2. Fr. vlak, dep. Lot en Garonne, met 1770 inw.

VERTE RIVIERE, N. Amer. riv. van Neder Canada, die in den St. Laurenz valt.

VERTLEY, Eng. kerspel, gr. Essex.

VERTOU, Fr. dorp, dep. Neder Loire, arr. Nantes, met 3,260 inw.

VERTRYK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 450 inw.

VERTUS, Fr. stad, dep. Marne, arr. Epernay, met 2000 inw. en wijnbouw.

VERUA, zie Verrua.

VERUFIORD, plaats op het eil. IJsland, Ooster kwartier.

VERVIERS, Nederl. arr., prov. Luik, in 5 kantons, 55 gemeenten en 81,000 inw. bevattende. 2. Hoofdstad aan de Wese, (Wesdre) met eene regtbank van eersten aanleg en van koophandel, een hospitaal, collegie, roomsche en protestantsche kerk en 10,000 inw., welke laken- en kasimierfabr., zeep- en vitrioolziederijen, sterkwaterfabr., looijerijen, enz. hebben. In den omtrek heeft men goede vollersaarde; terwijl het water der riv., bijzonder voor de lakenfabrijken geschikt is. 21. 34. L. 49. 50. N. B.

VERVINS, Fr. arr., dep. Aisne, met 100,000 inw., op 25 V. M. in 8 kantons. 2. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Vilpion, op eenen heuvel, met eene regtbank van koophandel, handel in lijnwaad en 3000 inw.

VERWIG, Eng. kerspel in Wallis, gr. Cardigan; 1 mijl van Cardigan.

VERYAN, Eng. kerspel, gr. Cornwallis.

VERZA, zie Versa.

VERZASCA, Zwits. dal, kanton Tessin.

VERZAT, Fr. vlek, dep. Op. Vienne.

VERZINO, Nap. vlek, prov. Calabrië Citeriore, met 1000 inw.

VERZOLO of *Verzuolo*, Sard. vlek in Piëmont, prov. Saluzzo, aan de afhelling van een berg, met 5000 inw.

VERZUOLO, zie Verzolo.

VERZY, Fr. vlek, dep. Marne, arr. Rheims, met 1450 inw.

VES (LES), droogten in het Fr. dep. Calvados, aan den mond der Vire, in Grand Vé of Vé de St. Clément, en Petit Vé onderscheiden.

VESAY, kaap in de N. Amer. Rep., prov. Opper Canada, aan het meer Ontario.

VESCIATO, Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro.

VESCAVANA, Lomb. Ven. dorp, prov. Padua, met 3,300 inw.

VESCOVATO, Fr. vlek, eil. Corsica, met 800 inw. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Cremona, aan de Tremano.

VESCOVIO, stad van den Kerk. Staat, legatie Como.

VESELIZE, zie Vezelize.

VESARE, 2 Fr. riv., waarvan de eene dep. Eure en Loire, in de Eure, en de andere, dep. Sarte, in de Sarte valt.

VESICHIO, Dalmat. vlek, kreits Ragusa.

VESLE, Fr. riv., dep. Aisne, die boven Soissons in de Aisne valt.

VESLY, zie Vailly.

VESOUL, Fr. arr., dep. Opper Saône, dat op 42 V. M., in 10 kantons en 239 gemeenten, 107,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad van voorn. arr., en van het geheele dep., zetel van den prefect en de dep. collegiën, met wijnbergen omringd. Zij heeft aanzienlijke voorsteden, eene wandeling, *le Cours*, hospitaal en 5,380 inw. 25. 50. L. 47. 38. N. B.

VESPER EIL., eil. in de Stille Zuidzee, ten O. der Schadelijke eil., door BEHRENS opgegeven, als door ROGGEVEEN ontdekt; doch waarschijnlijk niet bestaande, daar noch in ROGGEVEEN'S journaal, noch door latere reizigers, van hetzelve gewag gemaakt wordt.

VESPOLATO, Lomb. D., prov. Navarre.

VESPRIM, zie Weszprim.

VESQUEVILLE, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, arr. Marche, met 500 inw.

VESSEL BAY, baai aan den oever van het N. Amer. meer Champlain, prov. Vermont.

VESSEM, Nederl. plaats, prov. N. Braband, arr. Eindhoven.

VESSRA, Pruis. dorp, regdst. Erfurt.

VEST, zie Recklingshausen.

VESTBYE, Noorw. dorp, stift Aggerhuus.

VESTENBERGEGSREUTH, Beij. dorp, Opper Mainkreits.

VESTER, Deen. distr., stift Rypen, met 14 kerspels.

VESTERBORG, Deen. dorp, eiland Laaland.

VESTERHAN, Deen. distr., stift Aalborg, met 3,800 inw.

VESTERKAPTEFIELDS, syssel of distr. in het Zuider kwartier van IJsland, met 1500 inw. en 3 vulkanen.

VESTER LIISBERG, Deen. distr., stift Aarhuus, met 1650 inw.

VESTEROE, Deen. kerspel, stift Aalborg, met 2,000 inw.

VESTERVIG, Deen. kerspel, stift Aalborg.

VESTONE, Lomb. Ven. distr., prov. Brescia.

VESTRUP, dorp in Oldenburg, kreits Vechta, met 900 inw.

VESUVIUS, *Monte di Somma*, brandende berg in het koningrijk Napels, ongeveer 2 mijlen Z. O. van de hoofdstad, in eene vlakte, afgezonderd van de takken der Apennijnen, welke tot hiertoe door het land loopen. Aan den voet is dezelve overal van vruchtbare velden, wijnheuvels, tuinen en bosschen omringd, tusschen

scheur welke overal, op de bekoorlijkste wijze, landhuizen, steden en dorpen verspreid zijn. Aan de W. zijde, naar den kant der zee vooral, is de grond zeer vruchtbaar, en brengt onder anderen den kostbaren wijn, *lacrymae Christi* (*tranen van Christus*) genoemd, voort. Verderop is dezelve met boomen begroeid. De Oost zijde is eenzaam en onvruchtbaar. De hoogte, volgens GAY LUSSAC, is 3509 Parijsche voeten. In 1776 mat SCHUKBURGH nog 3,692 voeten, doch bij de uitbarsting van 1794, verloor de hoogte ruim 188 voeten. De tegenwoordige krater is aan den Zuidelijken en hoogsten top des bergs, welke van twee Noordelijke, onder de bijzondere namen *Somma* en *Ottajano*, door het dal Atrio del Cavallo, is afgezonderd. Na elke uitbarsting verandert de krater. Na die van 1816 ontstonden er 5 op de plaats, waar te voren slechts de eene geweest is. HAMILTON, die 62 maal den Vesuvius besteeg, wierp eenen steen in den krater, en telde honderd, eer hij het geluid van den val hoorde. In 1819 werd dezelve door den keizer en de keizerin van Oostenrijk, met hun gevolg bestegen. Het binnenste des kraters levert een verschrikkelijk schouwspel op. Toen DELUC in 1757 denzelven besteeg, deden hevige slagen den grond dreunen; de lava sprong in de hoogte, en gloeijende steenen vielen rondom hem neder, die hij slechts met alle moeite kon ontwijken; terwijl de zwaveldampen, die om hem opstegen, zijnen toestand nog gevaarlijker maakten, en echter hield hij het er meer dan een half uur uit. Men bestijgt den berg, van Napels over St. Giovanni, Barra en Latini naar St. Sebastiano, eenen weg van twee uren, dien men met rijtuig rijden kan. Nu gaat men op eenen ezel, tot aan de hut van den kluizenaar, *St. Salvatore* genoemd, waar men wijn en boomvruchten kan bekomen, en zijnen naam in een boek schrijft. Dan gaat men verder te voet; eerst door een vruchtbaar dal, dat echter weldra onvruchtbaar wordt, en het dal Atrio del Cavallo is. Hier is de grond hobbelachtig, en het gaan moeijelijk, en eindelijk begint men den eigelijken Vesuvius te beklimmen. De moeijelijkheden worden nu grooter; men moet als door zand en asch waden, en men gaat bijna bij elken stap, meer terug dan voorwaarts; waarom men zich hier door de gidsen, met eene soort van hennipzelen als laat voort trekken, ten minste tegen het geheel terugzakken behoeden: stukken lava, en andere steenen maken het loopen nog moeijelijke; de laarzen scheuren, en zelfs soms de voeten, en op zulk eene wijze komt men met vele moeite aan den top; terwijl de weg steeds steiler, de grond warmer, en door de zwaveldampen, het staal, dat men bij zich heeft, zeer beslagen wordt. De eerste uitbarsting, waarvan de geschiedenis spreekt, is die van 't jaar 79; na dezelve telt men er nog 39. Ons bestek gedoogt niet, over dezelve in bijzonderheden te treden. Stroomen van lava verspreiden zich dan over den omtrek, die hard geworden, tot steenen, doozen, pijpen en andere dingen verwerkt wordt. PARROT berekent dat de Vesuvius in 1737, 1760 1767 en 1794, eene massa lava van 1,537,367,396, en met de asch en steenen van 3,000 millioen kubiekvoeten, heeft uitgeworpen. Verder moeten wij naar de verschillende berigten, omtrent dien merkwaardigen berg verwijzen.

VET RIVIER, Z. Afr. riv. aan kaap de Goede Hoop, ten O. van de Tafelbaai.

VETA NEGRA DE SOMBRERETE, zie Sombrerete.

VETRALLA, vlek in den Kerk. Staat, leg. Viterbo.

VETRANO, Nap. dorp, prov. Otranto, met 1000 inw.

VETRAZ, Zwits. dorp, kanton Genève, nabij de hoofdstad Geneve, aan het meer van Geneve, dat VOLTAIRE het schoonste van het heelal noemt.

VETTIAKOATTA, O. Ind. vesting, prov. Travancore.

VETTIS, Zwits. dorp, kanton St. Gallen, arr. Sargens.

VETSCH, vlek in Zevenbergen, kom. Torenburg.

VETSCHAN, Pruis. stadje, regdst. Frankfort, kreits Kalen, met 1000 inw.

VEUDRE, zie Veurdre.

VEULEN of FOLOGUE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt.

VEULLES ST. MARTIN, Fr. vlek, dep. Neder Seine, arr. Yvetot, met eene haven en 1600 inw.

VEURDRE, Fr. stadje, dep. Allier, arr. Moulins, met 1000 inw.

VEURNE (VURNES), Nederl. arr., prov. West-Vlaanderen, hetwelk in 4 kantons, en 61 gemeenten, 81,000 inw. bevat. 2. Hoofdstad, aan de vaart van Brugge naar Duinkerken, met geslechte vestingwerken, 3 kerken, een ouderwetsch stadhuis, 3,500 inw, tigchelovens en handel in vee, koren, hop, boter en kaas. 20. 21. L. en 51. 4. N. B.

VEUVE, Fr. riv., dep. Sarte.

VEVAY, Zwits. distr., kanton Waadt, met

met 10,850 inw. 2. V. of *Vivis*, hoofdplaats, aan het meer van Geneve, goed gebouwd, met schoone breede straten, eene ruime plaats, twee kerken, een hospitaal, een collegie met eene boekerij, armschool en 4,000 inw., die looijerijen en fabr. van horologiën en galanteriewaren, benevens handel met laken, wijn, kaas, enz. hebben. 24. 32. L. 46. 26. N. B. 3. Plaats in de N. Amer. prov. Indiana, gr. Zwitserland, met wijngaarden.

VEXIN (FRANSCH en NORMANDISCH), Fr. lands., in het tegenw. dep. Eure.

VEYL, kaap in Nieuw Holland, in Arnhemsland. 153. 1. L. 11. 52. N. B.

VYLE, Fr. tak van de Saône, dep. Ain.

VEYNES, Fr. vlek, dep. Opper Alpen, met 1800 inw.

VEYRE, Fr. tak van de Allier, dep. Puy-de-Dôme. 2. *Veyre Monton*, Fr. vlek, dep. Puy-de-Dôme, arr. Clermont, met 3,250 inw.

VEYSSELIEU, Fr. vlek, dep, Isère.

VEZ, Fr. dorp, dep. Oise.

VEZDEMARBAN, Spaan. D., prov. Toro.

VEZELAY, Fr. stad, dep. Yonne, arr. Avalon, met 1400 inw.

VEZELISE, Fr. stadje, dep. Meurte, arr. Luneville, met 2,000 inw.

VEZENOBRE, Fr. vlek, dep. Gard, arr. Alais, met 850 inw.

VEZERE, Fr. tak van de Dordogne, dep. Corrèze.

VEZIN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 650 inw.

VEZINS, Fr. vlek, dep. Aveyron, met 550 inw. 2. Fr. vlek, dep. Mayenne en Loire, arr. Beaupréau, met fabr.

VEZON, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 1,100 inw.

VEZOUSE, Fr. riv., dep. Meurte.

VEZZAME PETROSO, Fr. vlek, eil. Corsica.

VEZZANO, Tyrol. vlek in Trient. 2. Sard. vlek, hert. Genua; 1020 inw.

VIACALORE, Sicil. stad, intend. Catania.

VIACHA, volkpl. in Peru, prov. Pacages.

VIADANA, Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua, aan den Po.

VIAGRANDE, Sicil. stad, intend. Catania.

VIAHONG, Achter Indische stad in Noord Anam, met 6,000 inw. en zeer veel handel.

VIALAS, Fr. dorp, dep. Lozère; 1550 inw.

VIALE, Sard. dorp in Piëmont, prov. Asti, met 550 inw.

VIALA DU TARN, Fr. vlek, dep. Aveiron.

VIALLAS, Fr. vlek, dep. Lozère.

VIANA, Spaan. stad, prov. Navarre, met 3,700 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Soria. 3. V. of *Vianna de Alentejo*, Port. vlek, prov. Alentejo. 4. V. of *Vianna de Minho*, Port. vlek, prov. Minho, met 18,000 inw., goede haven, vuurtoren, zeevaart en handel in wijn, koren, olie en Zuidvruchten.

VIANDAR, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

VIANDEN, Nederl. dorp, gr. hertogdom Luxemburg, arr. Dietkirch, aan de Our, met 1,200 inw.

VIANE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1300 inw. 2. Fr. stad, dep. Tarn, arr. Castres, met 1600 inw.

VIANEN, Nederl. heerlijkheid en stadje, prov. Holland, Zuid. gedeelte, distr. Gorcum, aan de Lek en de Zederik vaart, met oude muren, 4 poorten, groote fraaije kerk met een koor, waarin de prachtige graftombe van JONKHEER REINOUD VAN BREDERODE, eene roomsche en jansenisten kerk, een goed stadhuis, oude mannen- en vrouwenhuis, weeshuis en 1820 inw., die van den sterken doortogt en eenige handwerken bestaan. Voorheen was zij eene vrije stad. Van het oude slot *Batenstein* is de toren *St. Polteren* of Simpol nog overig.

VIANNA, zie Viana.

VIANNE, zie Viane.

VIANO, vlek in Modena, hert. Reggio.

VIAR, Spaan. tak van de Guadalquivir, prov. Sevilla.

VIAREGGIO of *Vorreggio*, vlek in het hert. Lucca, aan de Middellandsche zee, met 2,500 inw.

VIARIGI, Sard. dorp van Piëmont, prov. Casale, met 1350 inw.

VIARO, Illyr. haven, kreits Fiume.

VIAS, Fr. vlek, dep. Hérault, arr. Beziers, met 1450 inw.

VIAST, zie Ujest.

VIATKA, zie Wiatka.

VIAUR, riv. in het Fr. dep. Tarn en Aveiron.

VIAZD, Pool. stad, waiw. Krakau.

VIBORG, zie Wiborg.

VIBRAIS, VIBRAYE, Fr. stad, dep. Sarte, met 2050 inw.

VIBEIJE, Deen. kerspel, eil. Funen.

VIC, Fr. stad, dep. Meurte, met 3,050 inw., die in wijn, granen en andere voorwerpen handelen, en 5 jaarmarkten hebben. In 1820 heeft men er eene zoutmijn ontdekt. 2. Fr. dorp, dep. Opper Vienne, met 1800 inw. 3. V. *Bigorre*, Fr. stad, dep. Opper Pyreneën, met 300 inw. 4. V. *Dessos*, Fr. stadje, dep. Arriège, met 750 inw. 5. V. *en Carlader* of *sur Cer*, Fr. stadje, dep. Cantal, met 2350 inw. 6. V. of *Tezensac* of *sur Lasse*, Fr. stad, dep.

dep. Gers, arr. Auch, met 3,420 inw. 7. V. *le Comte* of *sur Allier*, Fr. stad, dep. Puy de Dôme, met 3,060 inw. 8. V. *Sur Aisne*, Fr. stad, dep. Aisne, met 500 inw.

VICARELLO, vlek in den Kerk. Staat, bij Civita Vecchia.

VICARI, Sicil. stad, intend. Palermo.

VICASCIO, Tosc. vlek, gebied Pisa.

VICENCE, zie Vicenza.

VICENTE (ST.), Braz. prov., tusschen Rio Janeiro, Rio Grande en de zee, 100 mijlen lang, en tot 60 mijlen breed, met eene hoofdstad van dien naam, die voorheen rijk was, en veel koophandel had, en nu eene goede haven en 3000 inw. heeft. 24. Z. B. 2. Volkplanting in Nieuw Granada, prov. Maracaïbo. 3. Volkplanting van Peru, prov. Chichas en Tariga. 4. Kleine, doch veilige haven op de kust van Chili, prov. Quillota. 5. Kaap aan de kust van Terro del Fuego, in de straat Magellaan. 6. Kaap aan de Zuid kust van de straat Magellaan. 7. V. of *Gutayayta*, Z. Amer. stad in Peru, prov. la Plata.

VICENZA, legatie van het Lomb. Venetiaansch koningrijk, gouv. Venetië, ten N. W. aan Tyrol grenzende, en op 39. V. M. 294,350 inw. bevattende. Het is meestal vlak, ten W. slechts met eenige bergen, door de Bacchiglione, Artico, Qua, Timanchio, Cerison en Tergolo bespoeld, geeft veel koren, vooral tarw; maïs, aardappelen, peulvruchten, zijde en wijn, en heeft zeer veel bosch en weiden voor het talrijk vee. Verder heeft men er wild, visch, steenkolen-, kalk-, molensteen- en andere groeven; terwijl de fabr. zich tot laken, zijde, pijpen, linnen, stroo en houtwaren bepalen. De legatie wordt in 13 districten verdeeld. 2. Hoofdpl. van de legatie, aan de Bacchiglione, en Recone, met dubbelde muren, 6 poorten, waaronder Palladias triumfboog; een oud kasteel, eene hoofdkerk, 74 andere kerken, kapellen en bedehuizen, 11 hospitalen, wees- en ziekenhuizen, een raadhuis, eene marktplaats, het olympisch theater, de lombard met de openbare stads-bibliotheek, een lyceüm, de olympische akademie, die voor den landbouw, enz. Zij telt 30,000 inw., die fabr. van zijden stoffen, garen, laken, hoeden, vuurwerk, goud en zilver, looijerijen, wijnoogst en handel hebben. Geboorteplaats van den dichter TRISSINO en den grooten bouwmeester PALLADIO, van wien hier nog verscheidene bouwstukken gevonden worden. 29. 13. L. 45. 32. N. B.

VICESZ, Turk. vlek in Bosnië, sands. Travnik, aan de Laschwa.

VICH, zie Vique.

VICHADA, groote Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, die in den Orinoco valt.

VICHEREY, Fr. vlek, dep. Vosges, arr. Neufchâteau, met 450 inw.

VICHI, Z. Amer. riv. van Quito, prov. Esmeraldas.

VICHIO DE MUGELLO, Tosc. vlek, gebied Florence, aan de Sieve.

VICHNERBAD of *Eisenbad*, Hong. badplaats, kom. Honth.

VICHNYE, zie Eisenbach.

VICHOTNA, Hong. dorp, kom. Liptau, met 1,070 inw.

VICHT, zie Georgenberg.

VICHTACH, zie Viechtah.

VICHU, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 1200 inw.

VICHUQUEN, Z. Amer. volkplanting in Chili, prov. Maule.

VICHY, Fr. stadje, dep. Allier, arr. La Palisse, met 1800 inw.

VICIGUDINO, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VICIOSA, eil. of zandbank in den Atl. Oceaan, aan de kust der N. Amer. prov. Costa-Rica.

VICIOSAS, groep kleine Amer. eil., bij de kust van Honduras. 294. 42. L. 15. 12. N. B.

VICO, Fr. stadje, eil. Corsica. 2. Nap. stad, prov. Capitanata, met 6,150 inw. 3. Sard. vlek in Piëmont, prov. Mondovi, met 3,270 inw. 4. Vlek van den Kerk. Staat, legatie Viterbo. 5. Dorp van den Kerk. Staat, legatie Viterbo, aan het meer Vico. 6. V. *della Baronica*, zie Treviso. 7. V. *di Sorrento* of *Equano*, Nap. stadje, prov. Napels, met 600 inw. 8. V. *Marengo*, vlek in Parma, distr. Piacenza. 9. V. *Pisana*, Tosc. stad, prov. Pisa, met 1150 inw. 10. Z. Amer. volkpl. in Peru, prov. Tarma.

VICOIN, Fr. tak van de riv. Mayenne, dep. Mayenne.

VICOVARO, vlek van den Kerk. Staat, legatie Rieti, aan de Teverone.

VICQ, Fr. stad, dep. Opper Vienne, met 2550 inw.

VICRAVANDY, Ind. stad, prov. Carnate.

VICTOIRE (EIL.), klein boschrijk eil. in de Ind. zee, op 124. 16. L. en 1. 39. N. B.

VICTOIRES, Z. Amer. kaap aan de straat van Magellaan.

VICTOR, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Ontario. 2. *Valle de* V., volkpl. in Peru, prov. Arequipa. 3. *Valle del* V., riv. in Peru;

prov. Arequipa, die met de Chili in de Stille Zuidzee valt. 4. *Valle del* V., haven van Peru, in de Stille Zuidzee, prov. Arica. 18. 47. Z. B.

VICTOR FRIEDRICHS SILBERHÜTTE, zilvergroef in Anhalt-Bernburg, ambt Harzgerode, aan de Selke.

VICTORIA, Z. Amer. stad in Caraccas, prov. Venezuëla, op den weg van Caraccas naar Puerto Cavello, met 7,800 inw. en eene zeer ruime en fraaije kerk. 2. Stad in Mexico, prov. Tabasco, met eene kleine haven, aan de golf van Campêche. 3. Volkpl. in Peru, prov. Calca en Lares. 4. Z. Amer. stad in Nieuw Granada, prov. Mariquita. 5. Volkpl. in Brazilië, prov. Ilheos, aan den mond der riv. Los Ilheos. Daar is ook eene volkpl. van denzelfden naam in de prov. Espiritu Santo. 6. Z. Amer. eil., in straat Magellaan. 7. Klein eil. in den Atl. Oceaan, bij de kust van Braziliё, op 23. 40. Z. B. 8. *Kaap* V. of *kaap Victory*, kaap aan de W. kust van Patagoniё. 301. 6. L. 52. 35. Z. B.

VICTORY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Essex.

VICTURNIEN (ST.), Fr. stad, dep. Opper Vienne.

VID, Turk. tak van den Donau, prov. Bulgariё, sands. Nicopoli.

VIDASSOA, zie Bidassoa.

VIDERÖE, een der Deensche Faroër eil., tusschen Fuglöe en Bordöe.

VIDES, Z. Amer. riv. in Quito, prov. Pasto, die in de Putumayo valt.

VIDIGUEIRA, Port. stad, prov. Alentejo, met 2,000 inw.; 12 mijlen van Beja.

VIDIN, zie Widdin.

VIDÖE, eil. bij het Zuider kwartier van IJsland; N. O. van Reikiavik.

VIDOSA, zie Bidassoa.

VIDOURLE, Fr. riv., die de dep. Hérault en Gard van elkander scheidt, en in de Etang van Thau valt.

VIE, Fr. riv., dep. Aisne en Calvados.

VIECHTACH, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 1300 inw., handel, linnenweverijen en drukkerijen, verwerijen en tabaks-, garen-, vee- en linnenhandel.

VIEHIERAH, meer op het Gezelschaps eil. Otaheiti, distr. Opureonu.

VIEHHOFEN, Oostenr. dorp, kwart. Boven het Weener Woud, met 1600 inw.

VIEHLAND, Hanoversch ambt, hert. Bremen, aan de Weser, met 2,200 inw.

VIEHWAID, voorstad van Iszny, met 300 roomsche inw.

VIEILLE (BRIOUDE), zie Brioude. 2. V. *Loye*, Fr. dorp, dep. Jura. 3. V. *Vigné*, Fr. vlek, dep. Neder Loire, arr. Nantes, met 400 inw.

VIEIL-SALM, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, arr. Marche, met 2,550 inw.

VIEJA, Braz. stad, op het eil. Taporica of Itaporica. Zij is verbazend volkrijk; heeft eenen levendigen handel, walvischvisscherij en algemeene markt voor 't eiland. De pakhuizen en de werven zijn groot en gemakkelijk.

VIEJA (LA), volkplanting van Nicaragua, prov. Guatimalo.

VIEJO, volkplanting in Quito, prov. Ibarra. 2. Vlek in Midden Amerika, prov. Nicaragua, aan de riv. van dien naam, met scheepstimmerwerven en een wonderdoend beeld, dat sterk bezocht wordt.

VIEJOS, Z. Amer. haven van Peru, prov. Chancay.

VIELIST, Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, ambt Neustadt, met 750 inw.

VIELLA, Spaan. vlek, prov. Cataloniё, met 600 inw. 2. Fr. vlek, dep. Gers, arr. Mirande, met 1350 inw.

VIELLEBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginiё, gr. Carolina.

VIEL-MUR, Fr. stad, dep. Tarn, arr. Castres, met 1000 inw.

VIEMME, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 650 inw.

VIENENBURG, Han. dorp, vorst. Hildesheim, met 1000 inw.

VIENNA, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck, met 500 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Trumbull, met 500 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Green. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, aan de Savannah. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Dorchester, met eene goede haven. 6. Stad der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Washington.

VIENNE, Fr. dep., uit Opper-Poitou bestaande, tusschen de dep. Mayenne, Loire, Indre en Loire, Indre, Opper-Vienne, Charente en de Beide Sèvres, of tusschen 17. 38. en 18. 43. L. en 46. en 49. 9. N. B. gelegen, en op 132 V. M., in 5 arr., 31 kantons en 344 gemeenten, 252,090 inw. bevattende. De grond is meestal vlak, met eenige heuvels, zandig, doch ook vruchtbaar, en hier en daar met heiden. De riv. zijn: de Vienne, met de Clain, Envigne en Creuse; verder de Dive, Charente, enz.; ook zijn er in dit dep. vele kolken en moerassen. De lucht is over het algemeen zacht en gematigd; doch de N. W. wind is hier soms voor het planteurijk zeer schadelijk.

De voortbrengsels zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, klein wild, visch, bijen, koren, peul- en tuinvruchten, aardappelen, hennep, vlas, boomvruchten (ook kastanjes, die hier en daar het gemis van brood vergoeden), wijn, hout, ijzer, marmer, molen- en andere steenen, sporen van steenkolen, minerale wateren, enz. De inw., waaronder 12,000 hervormden, zijn allen aan de oude gewoonten en de vooroordeelen hunner vaderen gehecht, zeer tegen alle nieuwigheden vooringenomen, zorgeloos, traag en onwetend. Op het land is bijna geene gelegenheid tot onderwijs; in de steden nog een weinig. De landbouw is nog op den ouden voet. De veeteelt is niet belangrijk; de rundveeteelt is nog de voornaamste. De wijnoogst is van veel, maar de fabrijken van weinig belang. Men heeft er smederijen, papiermolens, aardewerk-fabr., pottebakkerijen, tigchelovens, weverijen van linnen en wollen stoffen, enz. De uitvoer bestaat: in ossen, muilezels, varkens, wijn, brandewijn, noten en soms eenig koren. Door het gebrek aan bevaarbare rivieren, is het vervoer moeijelijk. De arr. zijn Poitiers, Loudun, Chatellerault, Montmorillon en Civray. De hoofdplaats is Poitiers. 2. Fr. riv., die in het dep. Corrèze ontspringt, door de dep. Opper Vienne, Vienne, Indre en Loire, voorbij Limoges, Consolens, Chatellerault, enz. loopt, en bij Candes, in de Loire valt. 3. Fr. arr., dep. Isère, hetwelk op 34. V. M., in 10 kantons, en 132 gemeenten, 113,500 inw. bevat. 4. Hoofdstad van voornoemd arr., zetel van eenen aartsbisschop, aan het hangen van eenen heuvel, en aan de zamenvloeijing der Gère en Rhône, slecht gebouwd, met kromme straten, eene schoone kaai langs de Rhône, die eene aangename wandeling vormt, eene schoone hoofdkerk, waarin het graf van den kardinaal LA TOUR D' AUVERGNE, en vele sieraden; verscheidene andere kerken, eene beurs, eenen schouwburg, boekerij, museüm, eene teekenschool, regtbank van koophandel, en 12,200 inw., die laken- en linnenweverijen, fabrijken van papieren behangsel, looijerijen, kopersmederijen, loodgieterijen, glasblazerijen, papiermolens en katoenweverijen hebben, en eenen vrij goeden handel drijven. Zij is eene zeer oude stad, waarom men hier nog zeer vele gedenkstukken der oudheid, overblijfsels van triumfbogen, een amphitheater, conchiliën, enz. vindt. 22. 32. L. 45. 31. N. B. 5. V. of *le Château*, Fr. vlek, dep. Marne, arr. St. Menehould, met 1650 inw., en veel glasblazerijen. 6. Zie Opper Vienne.

VIERAMBACHTEN, oude naam voor de ambachten Hulst, Axel, Assenede en Boekhorst, toen tot Vlaanderen, nu deels tot Zeeland behoorende.

VIERLINGSBEEK, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, distr. 's Hertogenbosch.

VIERDEHOEK, kaap op het O. Ind. eil. Sumatra.

VIERENTWINTIG RIVIEREN, riv. aan de kaap de Goede Hoop, die in de St. Helena baai valt.

VIERGEN, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Brünecken, met 2500 inw. en veel ijzerfabr.

VIERGES, zie Maagden eil.

VIERGRUND, zie Virgrund.

VIERHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, ten N. van de Zoltkamp. 2. V. of gewoonlijk *Vierhuis*, Nederl. gehucht, prov. Vriesland, arr. Sneek, met eene ladingplaats voor turf- en houtschippers; onlangs bijzonder door HARMEN JANSZ. GROEN bekend geworden.

VIERKÖE, Noorw. eil., tot de Lofföden behoorende.

VIERLANDE, eil. in de Elbe, die Hamburg en Lubeck gemeenschappelijk toebehooren, als de oude en nieuwe Gamme, Kirchwerder en Koszlacke, met 4 kerspels en 7,000 inw.

VIERMÜNDEN, dorp in Keur-Hessen, prov. Opper Hessen.

VIERNAU, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 1,000 inw.

VIERNHEIM, dorp in het gr. hert. Hessen, vorst. Starkenburg; 2,000 inw.

VIERRADEN, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 1200 inw.

VIERSEL, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 500 inw.

VIERSEN, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, met fabr. van linnen, hoeden, zijde en fluweel, en 1400 inw.

VIERSET, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 450 inw.

VIERTAU, Oostenr. lands., Traunkr.

VIERTHÄLER, Bad. dorp, Seekreits, arr. Neustadt, met 700 inw.

VIERVES, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 450 inw.

VIERWALDSTÄDTER MEER, meer in Zwitserland, midden in het land, deels in de kantons Lucern en Unterwalden, en deels in Uri en Schweiz, 1320 voeten boven de zee, zeer onregelmatig, en eigenlijk uit verscheidene meren bestaande. Het is over het algemeen nergens

meer dan een uur breed, en de grootste diepte is 900 voet. Verscheidene riv., waaronder de Reusz, stroomen in hetzelve. Het water is van eene schoone, helder groene kleur, en bevat zeer veel visch. Bij groote hitte zwelt hetzelve; doch des winters treedt het zelden verder dan aan de oevers. In hetzelve ligt een klein eil., Altstad genoemd. De omtrek is zeer schoon, en het meer is hoogst merkwaardig in de eerste geschiedenis van het Zwitsersch bondgenootschap. Behalve bij storm, is de vaart op hetzelve niet gevaarlijk.

VIERZEHNHEILIGEN, dorp in 't vorst. Altenburg, ambt Camburg, door den slag van Jena bekend.

VIERZON, Fr. stad, dep. Cher, met 7,000 inw., fabr. van linnen, wol, zijde, mutsen, kousen, porselein en papier.

VIESCAS, Spaan. vlek, prov. Aragon, aan de Gallego.

VIESCHERTHAL, Zwits. dal, kanton Wallis, door hooge sneeuwkoppen ingesloten.

VIESELBACH, dorp in Saksen-Weimar, kreits Weimar, met 5,000 inw.

VIESSOIS, Fr. vlek, dep. Calvados.

VIESTI, Nap. stad, prov. Capitanata, met 4,750 inw.

VIETLUBBE, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt. Plau, met 450 inw.

VIETRI, Nap. stad, prov. Principato Citeriore, met 2000 inw. 2. V. *di Potenza*, Nap. dorp, prov. Principato Citeriore, met 3,200 inw.

VIETZE, Pruis. ijzergroef, regdst. Frankfort.

VIEUVILLE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 300 inw.

VIEUX, Fr. dorp, dep. Calvados. 2. V. *Berquin*, Fr. stad, dep. van 't Noorden, met 3,450 inw. 3. V. *Bouceau*, Fr. vlek, dep. Landes, met 200 inw. 4. V. *Conches*, Fr. dorp, dep. Eure. 5. V. *en Salaz*, Sard. dorp in Savoyen, prov. Faussigny, met 1700 inw. 6. V. of *Jones*, zie Altenbiesen. 7. V. *Maisons*, Fr. vlek, dep. Aisne, met 820 inw. 8. V. *Marché*, Fr. vlek, dep. Noordkusten, met 3,570 inw. 9. V. *Vieil-Salm*, zie Salm.

VIEUX GENAPPES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1770 inw.

VIEUX HEVERLÉ, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Leuven, met 600 inw.

VIEUX WALEFFE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 200 inw.

VIF, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Grenoble, met 2020 inw.

VIGA, kanaal in Mexico, tusschen de meren Xochimilco en Tezcuco.

VIGAN of *le Vigan*, Fr. arr., dep. Gard, hetwelk op 25 V. M., in 10 kantons en 87 gemeenten, 60,500 inw. bevat. 2. Hoofdstad van genoemd arr., met 3000 inw., kant- en wollen warenfabr., looijerijen, wijn- en oliehandel. 3. Fr. vlek, dep. Lot, met 1600 inw.

VIGEAN (LE), Fr. vlek, dep. Vienne. 2. Fr. vlek, dep. Cantal.

VIGEANS (ST.), Schot. kerspel, gr. Forfar, met 4,770 inw. en groote visscherijen.

VIGEDAL, Noorw. kerspel, stift Christiaansand, met 1400 inw.

VIGELAND, Noorw. ijzergroef, stift Christiaansand.

VIGEN (LE), Fr. dorp, dep. Opper Vienne, arr. Limoges, met 1800 inw.

VIGEOIS, Fr. vlek, dep. Corrèze, met 1100 inw.

VIGEVANO, Sard. prov. in Piëmont, aan Milaan grenzende, en op 4¾ V. M., 24,200 inw. bevattende, vlak, door de Ticino, Agogno, Sesia en Terdoppio bespoeld, met vele boschachtige streken, en eenen meestal zandigen grond. De voortbrengsels zijn: rijst, tarw, peulvruchten, een weinig wijn en goede zijde. De veeteelt is van weinig belang, en bruikbare delfstoffen zijn er, buiten leem, niet voorhanden. De luchtsgesteldheid is gezond. De fabr. bepalen zich voornamelijk tot zijden stoffen. 2. Hoofdstad en zetel van eenen bisschop, met eenen muur, een oud kasteel, eene hoofdkerk op eene ruime plaats, 2 andere kerken, verscheidene kloosters, een hospitaal, en 15,400 inw., die vele fabr. van alle soorten van zijden stoffen, hoeden, zeep en macaroni hebben, en aanzienlijken handel drijven. Vrede van 1696. Geboorteplaats van den hertog SFORZA II. 26. 32. L. 45. 19. N. F.

VIGGIANO, Nap. vlek, prov. Principato Citeriore, met 5,500 inw.

VIGHIZOLE, Lomb. Venet. dorp, cenza, met 1300 inw.

VIGIA, kleine Brazilische tak van de riv. Amazonen, prov. Para, die met eenen anderen tak, het eil. Marajo vormt.

VIGNACOURT, Fr. vlek, dep. Somme.

VIGLIANO, Sard. dorp, in Piëmont, prov. Asti, met 850 inw.

VIGNAC, Fr. stadje, dep. Lot en Garonne, met 2160 inw.

VIGNALE, Sard. dorp, in Piëmont, prov. Casale, met 1900 inw.

VIGNANELLA, vlek in den Kerk. Staat, legatie Viterbo.

VIGNANO, Sard. dorp in het hert. Genua.

VIGNARA, Nap. dorp, prov. Calabrië Ulteriore II, aan de Alli.

VIGNE DE MARTHE, eil. in de N. Amer. prov. Massachusetts.

VIGNETTES (LES), Fr. vesting, dep. Var, in de baai van Toulon.

VIGNEULLES, Fr. vlek, dep. Maas, arr. Commercy.

VIGNEUX, Fr. stad, dep. Neder Loire, met 2,460 inw.

VIGNOLA (VIGNUOLO), dorp in Modena, aan de Panaro.

VIGNOLLES, Fr. vlek, dep. Charente.

VIGNORY, Fr. vlek, dep. Opper Marne, met 1200 inw.

VIGNOT, Fr. vlek, dep. Maas, met 750 inw.

VIGNUOLO, zie Vignola.

VIGO of *Wiga*, Rus. meer, gouv. Olonez. 2. Spaan. vlek, prov. Galliciё, aan de Rio de Vigo, met 2 kerken, eene groote en veilige haven, waarin de eil. Cies, ook Isles des Dieux genoemd; looijerijen, zeepziederijen en 2500 inw.

VIGÖER, Noorw. plaats, stift Bergen, met 1760 inw.

VIGONA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Pinerole, met 5,300 inw., 2 kerken, 3 kloosters, een hospitaal, enz.

VIGUEN, Noorw. eil., stift Drontheim.

VIGUERA, Spaan. vlek, prov. Soria.

VIGY, Fr. vlek, dep. Moezel.

VIHIERS, Fr. stadje, dep. Maine en Loire, arr. Saumur, met 550 inw.

VIJAIJAPOOR, O. Ind. stad in Nepaul, hoofdpl. van het distr. Morung, met een fort. 104. 46. L. 26. 56. N. B.

VIIG, Noorw. kerspel, stift Bergen, met 3,250 inw.

VIKTRING, Illyr. dorp, kreits Klagenfurt, met 650 inw.

VILAFAMES, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 450 inw.

VILAGOS, Hong. vlek, kom. Arad.

VILAINE, Fr. riv., dep. Mayenne, die bij Juvigné ontspringt, en beneden Roche Bernard, in den Oceaan valt. 2. V. *la Ruel*, Fr. vlek, dep. Maijenne, met 2,475 inw.

VILAINES, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Chatillon, met 680 inw.

VILAMPLIN, Fr. vlek, dep. Eure en Loire.

VILARJOS, Hong. vlek, kom. Arad.

VILBAO, zie Bilbao.

VILBEL, gr. hert. Hes. vlek, vorst. Opper Hessen, aan de Nidda, met eene roomsche en eene luthersche kerk en 1430 inw. Het is de zetel van een ambt van 8,500 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 2200 inw.

VILBERNIER, Fr. vlek, dep. Maine en Loire, arr. Saumur.

VILBESTRE, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VILBOURG, Fr. vlek, dep. Indre en Loire; 6 mijlen van Tours.

VILCABAMBA, vier volkplantingen in Peru; als eene: in de prov. Cotabamba, eene in Calca en Lares, eene in Angaraes, en eene in Tarma. 2. Volkplanting in Quito, prov. Mexico.

VILCALBRO, Spaan. vlek, prov. Madrid; Z. O. van Madrid.

VILCAS, Z. Amer. riv. van Peru, die aan de Andes, op 14. 17. Z. B. ontspringt, N. O. waarts loopt, verscheidene andere riv. ontvangt, en dikwerf haren naam veranderende, in de Maranon valt.

VILCAS-GUAMAN of *Huaman*, prov. van Peru, Z. O. van Guamanga, eene uitgestrektheid van 30 mijlen bevattende. De luchtsgesteldheid is over het algemeen gematigd en gezond. Het lagere gedeelte aan de oevers der rivieren, is zeer heet; aldaar groeit suikerriet, katoen, tarw, maïs, enz. Men heeft er sterke kudden schapen, van welker wol lakens, sergie, enz. gemaakt wordt. Alhier zijn veel herders, die de vicunna's of Peruviaansche schapen weiden. De voornaamste handel is in wollen stoffen, door de Indianen vervaardigd. 2. *Vilcas-Guaman*, hoofdplaats van die prov., met eene kerk op de ruïnen van eene Peruviaansche forteres.

VILCHES, Spaan. vlek, prov. Jaen. 2. Riv. in het N. Amer. gebied Florida.

VILCOMAYO, tak van de Z. Amer. riv. Ucayale, in Peru.

VILELAS, Z. Amer. volkstam in Rio Plata.

VILEYKA, Rus. stad, gouv. Minsk.

VILHENA, zie Valette.

VILIA, Rus. riv., die bij Kovno in de Niemen valt.

VILLA, Spaan. vlek, het eenigste op het eil. Ivica, met 3,500 inw. 2. Nap. vlek, prov. Terra di Lavoro, met 1,400 inw. 3. V. *Pleif*, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 250 inw.

VILLA (LA), volkplanting in Nieuw Granada, aan de riv. Magdalena.

VILLA ALFA, Port. stad, prov. Alentejo.

VILLABARUZ, Spaan. vlek, prov. Valladolid.

VILLABASTA, Spaan. vlek, prov. Toro.

VILLA BELLA DE MATTO GROSSO, Braz. hoofdplaats van de prov. Matto-Grosso, aan de Cuyaba.

VILLA BOA, Braz. vlek, gouv. Goyaz, aan eenen arm der Araguaya, met goudmijnen.

VILLA BOIM, Port. vlek, prov. Alentejo.

VILLACANAS, Spaan. vlek, prov. Toledo. 2. Spaan. vlek, prov. Valladolid.

VILLA CARILLA, Spaan. vlek, prov. Jaen, met 5,300 inw.

VILLA CASTELLANA, Nap. vlek, prov. Abruzzo Ulteriore, met 2,500 inw.

VILLACASTIN, Spaan. vlek, prov. Segovia, met 1,600 inw.

VILLACEM, distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.

VILLACH, kreits in Illyrië, aan Oostenrijk grenzende, en op 112½ V. M. 112,000 inw. bevattende. De grond is zeer bergachtig, met diepe dalen, die door de Drave, Gail, Mull en Ciser, en door verscheidene meren, waaronder het Witte, de Mildstadter en Ossiacher meren bespoeld wordt. De luchtsgesteldheid is vrij guur. Men heeft er weinig bouwland, veel bosch en goede weiden. De veeteelt is van belang; wild en visch is er in menigte, en het rijk der delfstoffen levert zilver, koper, lood, ijzer, kwikzilver, antimonium, veel marmer en turf op. 2. Hoofdstad, aan de Drave, met muren, een slot, 2 roomsche kerken, eene menigte fabr., de stapelplaats der mineralen, 4,620 inw., smederijen, in den omtrek marmergroeven en een warm bad. 31. 32. L. 46. 35. N. B.

VILLA CHAZNA, zie Chazna.

VILLACHER ALPEN, gedeelte der Alpen in Karinthië.

VILLA CLARA, stad op het eil. Cuba; 7 mijlen N. W. van Espiritu Santo.

VILLA CONEGOS, Spaan. vlek, prov. Segovia.

VILLA COVA, Port. vlek, prov. Beira. 2. V. *a Coelheira*, Port. vlek, prov. Beira.

VILLA DA FO, marktvlek in Piëmont, prov. Alessandria.

VILLA D'ALVA, Port. vlek, prov. Alentejo, correiçao Beja, met 1400 inw.

VILLADARES, Port. vlek, prov. Entre-Minho en Douero, correiçao Valenza.

VILLA DAS LAGES, Port. vlek op het Vlaamsche eiland Flores, met 200 huizen en eene haven.

VILLA DAS LAGUNAS, handelplaats op het Vlaamsche eiland Pico, met eene goede haven voor kleine vaartuigen.

VILLA DAS VELAS, vlek op het Vlaamsche eil. St. George.

VILLA DE ANFALO, vlek op het Philippijnsche eil. Panay.

VILLA DE BISPO, Port. vlek, prov. Algarvië, met 1,000 inw.

VILLA DE CALHETTA, plaats van het Vlaamsche eiland St. George, met 1,200 inw.

VILLA DE FRADES, Port. vlek, prov. Alentejo, met 2,000 inw. en wijnbouw.

VILLA DE HORTA, Port. hoofdpl. van het Vlaamsche eiland Fayal, met eene haven, 3 kerken, 6 kloosters, kromme straten, schoone tuinen en 4,000 inw.

VILLA DE LEON, Z. Amer. stad in Mexico, intend. Guanaxuato.

VILLA DEL BAYAMO, twee distr. op het Spaan. W. Ind. eiland Cuba.

VILLA DEL FUERTE, N. Amer. stad in Mexico, intend. Sonora, met 7,900 inw., vele fabr., goeden landbouw en veeteelt.

VILLA DEL HERMOSA, kerspel in Midden Amerika, prov. Costa-Rica, met 3,800 inw. 2. Vlek in Mexico, prov. Tabasco, met handel.

VILLA DEL ORO, Braz. stad, gouv. Matto-Grosso, met goudmijnen.

VILLA DE PALMAS, Spaan. vlek op het Canarisch eil. Gomera, in een palmbosch, met 150 huizen en eene haven.

VILLA DE PRAGA, Port. vlek op het Azorisch eiland Terceira.

VILLA DE PRINCIPE, zie Puerto del Principe.

VILLA DE PURIFICATION, N. Amer. stad in Mexico, intendents. Guadalaxara.

VILLA DE REY, Port. stad, prov. Estremadura, met 6,500 inw., in eene heerlijke landstreek en vruchtbare vlakte.

VILLA DE SAN FELIPE Y SANTIAGO, zie Cinaloa.

VILLA DE TORREBLANCA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1680 inw., met heerlijke Chinas appelen en allerlei zuidvruchten.

VILLA DE ST. MARIA, vlek op het Vlaamsche eiland St. Maria, met twaalf zeer goede dorpen.

VILLA DE VALLE FERTILE, stad in Zuid Amerika, prov. Cuyo.

VILLA DE VELAS, Port. hoofdpl. van het Vlaamsch eil. St. Georgië.

VILLADIEJO, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLADIN, Fr. dorp, dep. Aude, arr. Nogent sur Seine.

VILLA DI ROVIGNO, Illyr. vlek, kreits

kreits Istria, met 2,200 inw., in eene vruchtbare vallei.

VILLA DO CARMO, Z. Amer. stad in Brazilië, prov. Minas-Geraes.

VILLA DO CONDE, Port. vlek, prov. Minho, met 4,500 inw., heerlijken wijnbouw en vele fabr.

VILLA DO NORDESTE, Port. vlek, op het Vlaamsch eiland St. Miguel, met 1,350 inw., die kusthandel hebben.

VILLA DO TOPO, vlek op het Vlaam. eiland St. George.

VILLA DOS LAGOS, hoofdplaats van het Vlaamsche eiland Pico.

VILLAESCUSA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLA FALETTO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Cuneo, met 7,000 inw.

VILLAFAMES, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 5,000 inw.

VILLAFASITA, Spaan. vlek, prov. Zamora, met fraaije gebouwen.

VILLA FELICHE, Spaan. vlek, prov. Aragon, met 3,500 inw. en wijnbouw in den omtrek.

VILLAFER, Spaan. vlek, prov. Valladolid, aan de Esla.

VILLA FERDINANDA, zie Artimino.

VILLA FERNANDO, Port. vlek, prov. Alentejo.

VILLA FLOR, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, met 300 huizen en 2,800 inw. 2. Port. vlek, prov. Alentejo, met 9,000 inw. 3. Zie Chazna.

VILLAFLORES, Spaan. vlek, prov. Salamança, met 1,600 inw.

VILLA FRANCA, VILLE FRANCHE, Sard. stad in Piëmont, prov. Nizza, nabij Livorno, op eenen rotsigen berg, aan de zeekust, met eene ruime haven, die door de kapen Montboron en Malagengua gevormd wordt. Er zijn scheepswerven, 2,500 inw., handel in olie, olijven, oranje-appelen, zijde, wijn, koren, hennip en gezouten visch. 2. Sard. vlek in Piëmont, prov. Pinerolo, aan den Po, in eene vruchtbare vlakte, met 6,720 inw. 3. Sicil. stad, intendentschap Girgenti, met 3,000 inw. 4. Lomb. Ven. vlek, prov. Verona, aan de Tartaro, met 5,500 inw. en uitgebreide fabrijken. 5. Toscaansch vlek, gebied Florence, aan de Magra, met 1,200 inw. en wijnbouw in den omtrek. 6. Spaan. vlek, prov. Burgos, aan den voet der Oca. 7. Spaan. vlek, prov. Leon, distr. Ponferrada, aan de zamenvloeijing der Valcarce en Burbia, met ijzerwerken. 8. Spaan. vlek, prov. Guipuscoa. 9. Spaan. vlek, prov. Salamanca. 10. Spaan. vlek, prov. Catalonië, Z. W. van Barcelona, nabij de zee, met 3,000 inw. en linnenfabrijken 11. Spaan. vlek, prov. Toledo. 12. Spaan. vlek, prov. Segovia, met wol- en witte zeepfabr. 13. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1,570 inw. 14. Spaan. vlek, prov. Aragon, aan de Aragon, met 3,000 inw. 15. Port. vlek, prov. Estremadura, met 3000 inw., aan de Taag. 16. Port. vlek op 't Vlaamsche eiland San Miguel, met 2,000 inw. en eene veilige haven. 17. V. F. *de Lampacas*, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes. 18. V. F. *de Panades*, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 6,000 inw., een hospitaal, armhuis, linnenweverij en brandewijnstokerijen. 19. V. F. *de Xira*, Port. vlek, prov. Estremadura, aan de Taag, met eene haven en 4,650 inw. 20. V. F. *de Piëmonte*, zie No. 2. — 21. V. F. *do Campo*, vlek op het Vlaamsche eiland St. Michiel, met 3,700 inw., eene vallei met een zwavelbad en warme baden.

VILLA FRANCIA, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

VILLAFRECHOS, Spaan. vlek, prov. Valladolid.

VILLAFRIO, Spaan. vlek, prov. Valadolid.

VILLAFRUELA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLAFUERTE, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VILLA GABA, Braz. stad, gouv. St. Paul, met 7,000 inw.

VILLAGARCIA, Spaan. vlek, prov. Cuença. 2. Vlek in de Spaan. prov. Estremadura. 3. Vlek in de Spaan. prov. Gallicië.

VILLAGE HILL, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Nottaway.

VILLAGE OF THE TWO MOUNTAINS, dorp in Canada, gr. Effingham, tusschen twee bergen, met Christenen geworden Indianen, die landbouw drijven.

VILLAGRASA, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

VILLAGUTIERRE, Spaan. vlek, prov. La Mancha.

VILLA HARTA, Spaan. vlek, prov. Cordova, aan de Gijuela.

VILLAHAZ, Spaan. vlek, prov. Burgos, met 2,200 inw.

VILLA HERMOSA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1,870 inw. 2. Spaan. vlek, prov. La Mancha.

VILLA JESUS, NOMBRE DE JESUS, vlek op het Spaan. eil. Cebu, in O. Ind., met een bisdom onder den aartsbisschop van Manilla.

VILLA JOYOSA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 4,800 inw.

VILLA JUAN, Spaan. vlek, prov. Gallicië, aan de Aroza.
VILLAINE, zie Vilaine.
VILLAINE EN DUÉMOIS, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Châtillon.
VILLA LANZADA, Spaan. vlek, prov. Gallicië, aan de zee.
VILLALBA, Spaan. vlek, prov. Valladolid. 2. Spaan. vlek, prov. Gallicië, aan de Ladra. 3. V. *de los Llanos*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 3. V. *de Alcor*, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLALBARBA, Spaan. vlek, prov. Toro, aan de Badajoz.
VILLALCUMBO, Spaan. vlek, prov. Zamora, aan de Douero.
VILLALGORDA, Spaan. vlek, prov. Cuença.
VILLALGORDO, Spaan. vlek, prov. Cuença. 2. V. *de Xucar*, Spaan. vlek, prov. Cuença, aan de Xucar; 2,200 inw.
VILLALMANZO, Spaan. vlek, prov. Burgos.
VILLA LOBOS, bank bij de Johnstone eilanden; Z. W. van de Sandwichs eil.
VILLALON, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLALTA, dorp in Mexico, prov. Oaxaca.
VILLALPANDO, Spaan. vlek, prov. Toro, met 6,700 inw., 150 huisgezinnen en zilvermijnen.
VILLA LUDOVISI, zie Villa Conti.
VILLALUMBROSA, Spaan. vlek, prov. Toro.
VILLALVA, Spaan. vlek, prov. Navarre. 2. Spaan. vlek, prov. Estremadura. 3. V. *de Lampreana*, Spaan. vlek, prov. Zamora. 4. V. *del Rey*, Spaan. vlek, prov. Cuença.
VILLALVARO, Spaan. vlek, prov. Soria, aan de Rejas.
VILLALVELLID, Spaan. vlek, prov. Toro.
VILLAMAGNA, Tosc. dorp, gebied Florence.
VILLAMAINA, Nap. dorp, prov. Principato Ulteriore, met 920 inw.
VILLAMANDOS, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLAMARCIEL, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLAMARCO, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLA MARTIN, Spaan. vlek, prov. Valencia. 2. Spaan. vlek, prov. Sevilla, met 2,000 inw.
VILLA MAURIQUE, Spaan. vlek, prov. Toledo. 2. Spaan. vlek, prov. La Mancha, met 2,700 inw.
VILLA MAYOR, Spaan. vlek, prov. Aragon. 2. Spaan. vlek, prov. Burgos. 3. Spaan. vlek, prov. La Mancha. 4. Port. vlek, prov. Beira.
VILLAMBLARD, Fr. dorp, dep. Dordogne, met 1120 inw.
VILLAMBROSA, Spaan. vlek, prov. Alava.
VILLAMÉE, Fr. stad, dep. Ille en Vilaine, met 2,400 inw.
VILLAMESIA, Spaan. vlek, prov. Estremadura.
VILLAMIEL, Spaan. vlek, prov. Toledo.
VILLAMORON, Spaan. vlek, prov. Burgos, aan de Brulles.
VILLAMUELAS, Spaan. vlek, prov. Toledo.
VILLAMUNA, Spaan. dorp, prov. Toro.
VILLAN, Hong. dorp, kom. Baranya.
VILLANABLA, Spaan. vlek, prov. Valladolid.
VILLANANE, Spaan. vlek, prov. Alava.
VILLANASUR, Spaan. vlek, prov. Burgos.
VILLANCE, Nederl. dorpje, gr. hertogdom Luxemburg, arr. Marche, met 250 inw.
VILLANDRAUD, VILLANTRAUD, Fr. stad, dep. Gironde, met 2,180 inw.
VILLANDRY, Fr. vlek, dep. Indre en Loire.
VILLANEDO, Spaan. vlek, prov. Estremadura.
VILLANO, Spaan. kaap aan de kust van Gallicië. 8. 32. L. 43. 11. N. B.
VILLANOCO, Spaan. dorp, prov. Toro.
VILLANOVA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Mondovi, met 3,000 inw. 2. Tosc. vlek, gebied Florence. 3. V. *Alvernia*, Sard. vlek in Piëmont, prov. Tortona, met 730 inw. 4. V. *d' Asti* of *dell Astegiano*, Sard. vlek in Piëmont, prov. Asti, met 2,600 inw. 5. V. *de Alvito*, Port. vlek, prov. Alentejo. 6. V. *de Ancos*, Port. vlek, prov. Beira, met 340 inw. 7. V. *de Cerveira*, sterke Port. stad, prov. Minho, met 1,000 inw. 8. V. *de Milfontes*, Port. vlek, prov. Alentejo. 2. V. *de Moncarros*, Port. vlek, prov. Beira. 10. V. *de Portimao*, Port. vlek, prov. Algarvië, met 3,500 inw. 11. V. *de Principe*, vlek in Brazilië, gouv. Minas-Geraes, met diamantgroeven. 12. V. *de Pussos*, Port. vlek, prov. Estremadura. 13. V. *do Famelicao*, Port. vlek, prov. Entre Douero en Minho. 14. V. *do Porto*, Port. vlek, prov. Minho. 15. V. *do Principe*, Braz. stad, gouv. Minho, met

met de voornaamste diamant- en goudwasscherijen.

VILLANTERIO, Lomb. Ven. dorp, prov. Pavia.

VILLANTRAUD, zie Villandraud.

VILLA NUESTRA SENHORA DE DESTERRO, zie St. Antonio.

VILLANUEVA, Spaan. vlek, prov. Aragon, met 5,600 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met fabr. en 3000 inw. 3. Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 4,500 inw, wijn-, olijfolie-, vee- en paardenteelt. 4. Spaan. vlek, prov. Burgos, aan een riviertje, met 5000 inw. 5. V. *de Aroza*, Spaan. vlek, prov. Gallicië. 6. V. *de Bojar*, Spaan. vlek, prov. Toledo. 7. V. *de Carduele*, Spaan. vlek, prov. Mancha. 8. V. *de Duero*, Spaan. vlek, prov. Valladolid. 9. V. *de Gomez*, Spaan. vlek, prov. Avila. 10. V. *de la Fuente*, Spaan. vlek, prov. Mancha. 11. V. *de la Reyna*, Spaan. vlek, prov. Valencia. 12. V. *del Arzobispo*, Spaan. vlek, prov. Jaen, in eene heerlijke vlakte, die velerlei zuidvruchten, olijven en wijn oplevert. 13. V. *de las Peras*, Spaan. vlek, prov. Valladolid, met 4,500 inw. 14. V. of *de la Tara*, Spaan. vlek, prov. Cordova, met 3000 inw. 15. V. *del Conde*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 16. V. *del Duque*, Spaan. vlek, prov. Cordova. 17. V. *della Serena*, Spaan. vlek, prov. Estremadura, met 1200 inw. 18. V. *de los Infantes*, Spaan. vlek, prov. Gallicië. 19. V. of *del Pardillo*, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara, met 2000 inw. 20. V. *del Rey*, Spaan. vlek, prov. Cordova. 21. V. *del Rio*, Spaan. vlek, prov. Sevilla. 22. V. *de Mecia*, Spaan. vlek, prov. Grenada. 23. V. *de Tapia*, Spaan. vlek, prov. Cordova. 24. V. *de Tapia*, Spaan. vlek, prov. Granada, met 4,500 inw.

VILLA NUOVA, Sard. vlek in Piëmont, prov. Mondovi, met 3,800 inw. 2. Zie Villanova.

VILLAPLACIAS, Spaan. vlek, prov. Mancha.

VILLAR, Spaan. vlek, prov. Estremadura, met 2000 inw. en fabrijken. 2. Spaan. vlek, prov. Salamanca. 3. Sardinisch vlek in Piëmont, prov. Pinerolo. 4. V. *de Canas*, Spaan. vlek, prov. Cuença, met 6,300 inw. 5. V. *de Frades*, Spaan. vlek, prov. Valladolid. 6. V. *de Ciervas*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 7. V. *del Campo*, Spaan. vlek, prov. Soria, met uitgebreide wijnbergen. 8. V. *St. Costanzo*, Sard. vlek, prov. Piëmont, prov. Cuneo, met 1550 inw. 9. V. *del Monte*, Spaan. vlek, prov. Leon. 10. V. *de Lobos*, Spaan. vlek, prov. Cuença. 11. V. *de Lodron*, Spaan. vlek, prov. Cuenca. 12. V. *del Rey*, Spaan. vlek, prov. Estremadura. 13. V. *del Saz*, Spaan. vlek, prov. Cuença. 14. V. *de Pedro Alonzo*, Spaan. vlek, prov. Salamanca. 15. V. *de Profeta*, Spaan. vlek, prov. Salamanca, met 5000 inw. 16. V. *de Rena*, Spaan. vlek, prov. Estremadura, met 1550 inw. 17. V. *de Tarfon*, Spaan. vlek, prov. Zamora. 18. V. *de Veiga*, Port. dorp, prov. Entre Minho en Douero. 19. V. *don Pardo*, Spaan. vlek, prov. Jaen.

VILLARADONA, Spaan. vlek, prov. Catalonië.

VILLARAMIEL, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1700 inw.

VILLARCAL DE ALAVA, Spaan. vlek, prov. Alava.

VILLARCAYO, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLARD, vlek in Savoyen, prov. Genevois, met 750 inw. 2. V. *Almese*, vlek in Piëmont, prov. Nissa, met 1050 inw. 3. V. *d' Arène*, Fr. dorp, dep. Opper Alpen, met 2480 inw. 4. V. *de Laus*, Fr. vlek, dep. Isère, arr. Grenoble, met 7,800 inw.

VILLAR DE CIERVOS, Spaan. dorp, prov. Gallicië.

VILLARDEI DE LOS GORDILLA, Spaan. vlek, prov. Avila.

VILLARDONNEL, Fr. vlek, dep. Aude, arr. Carcassonne, met lakenfabr.

VILLAREAL, distr. in Portugal, prov. Tra-los Montes, het Z. W. deel der prov., met 107,000 inw. 2. Stad en hoofdplaats, aan twee takken van de Corgo, met muren, 2 kerken, 3 kloosters, een hospitaal, een armhuis en 6,000 inw., die wijnoogst, handel en eene welbezochte markt hebben. 3. V. *de St. Antonio de Aranilha*, Port. stad, prov. Algarvië, aan den mond der Guadiana, met een aanzienlijk raadhuis, een tolkantoor, eene kerk, ruime markt, met eene marmeren fontein; goede haven, 400 huizen en 3000 inw., die meestal visschers zijn, en zondags eene vrijmarkt hebben. 4. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 6,750 inw., zijde- en wolweverij. 5. V. *de Alava*, Spaan. stad, prov. Alava, met geweer- en staalfabr. 6. V. *del Rey*, Spaan. stad, prov. Estremadura. 7. V. *de Corceicao*, Braz. stad, prov. Minas-Geraes.

VILLA RICA, stad in Paraguay, in Zuid Amerika. 2. Rijke koopstad in

Mexico, prov. Tlascala, met fabr. 3. V. of *de la Conception*, vlek in Paraguay, met 150 inw. 4. Vuurspuwende berg in Chili; 25 uren W. van Vadria. 5. V. of *Mariana*, Braziliaansche stad, hoofdstad der prov. Minas-Geraes, op eene hoogte, in eene zeer zachte luchtstreek, en in het rijkste gedeelte des lands, schoon de stad geen voorkomen overeenkomstig haren naam heeft. De straten zijn slecht, met fonteinen, die er veel water uitstorten. Men heeft er zeer vele heerlijke tuinen, 6 kerken, munt, 2000 huizen en 20,000 inw., die goudmijnen en diamantgroeven hebben. De stad is eenigzins vervallen; echter vindt men er nog geen plekje, dat niet op de heerlijkste wijze bebouwd is. 68. 40. L. 20. 30. Z. B.

VILLAREJO, Spaan. vlek, prov. Avila.

VILLARES DE LA REYNA, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VILLAR FOCHIARDO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Susa, met 900 inw.

VILLARINHA DA CASTANHEIRA, Port. stad, prov. Tra-los-Montes, met 7,300 inw. 2. V. *de Bairro*, Port. stad, prov. Beira, met 1,250 huizen en 9,050 inw. 3. V. *de St. Romao*, Port. stad, prov. Tra-los-Montes; 4,500 inw. 4. V. *dos Freires*, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes.

VILLARINO, Spaan. vlek, prov. Salamanca, aan de Douero, met 3,050 inw. 2 Spaan. vlek, prov. Zamora.

VILLAR MAYOR, Port. vlek, prov. Beira.

VILLARO, Spaan. vlek, in de prov. Biscaye.

VILLA RODRIGO, Spaan. vlek, prov. Palencia.

VILLAROPLEDO, Spaan. vlek, prov. Mancha, aan de Guadarmena, met 5,000 inw.

VILLAROYA, twee Spaan. vlekken, prov. Aragon.

VILLARET, kaap op Nieuw Holland, in de Wittsland, aan de baai Lachlan. 133. 35. L. 18. 19. Z. B.

VILLARS, Fr. vlek, dep. Ain. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Nizza. 3. Austr. kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland.

VILLARS ST. COSTANZO, zie Villar, No. 8.

VILLARSECCO DA LOMBA, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes.

VILLARS FARLAY, Fr. stad, dep. Jura, met 900 inw.

VILLARTA DEL DUQUE, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

VILLA RUBIA, Spaan. vlek, prov. Toledo. 2. V. R. *de los Ojos de la Guadiana*, Spaan. vlek, prov. Mancha.

VILLA RUIVA, Port. vlek, prov. Alentejo.

VILLA SABARIEJO, Port. vlek, prov. Toro.

VILLASADA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLASAJAS, Spaan. vlek, prov. Soria.

VILLA SARRAZINO, Spaan. vlek, prov. Valencia.

VILLA SAVARY, Fr. vlek, dep. Aude, arr. Castelnaudary, op eene hoogte, met 1850 inw.

VILLA ST. CRUZ, hoofdplaats van het Vlaamsche eil. Graciosa.

VILLAS BUENAS, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

VILLASECA, Spaan. vlek, prov. Catalonië. 2. V. *de los Reyes*, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

VILLASHOES, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes, met 150 huizen en 1500 inw.

VILLASIDRO, Sard. dorp, in Capo di Cagliari.

VILLASILOS, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLASTAR, Spaan. vlek, prov. Aragon.

VILLASUSO DE CIECA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLATOBAS, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 3,150 inw., kapellen, wijn-, olie- en korenbouw.

VILLA TREGLIO, Nap. dorp, prov. Abruzzo Citeriore, met 980 inw.

VILLAUDRAU, Fr. vlek, dep. Gironde, arr. Bazas, met 2180 inw.

VILLAVALEJO, Spaan. vlek, prov. Soria.

VILLAVANEZ, Spaan. vlek, prov. Valladolid.

VILLA VELHA DE RODAO, Port. vlek en sterke pas naar Estremadura, prov. Beira.

VILLA VERDE (DE FRESNA), Spaan. vlek, prov. Estremadura. 2. V. *dos Francos*, Port. vlek, prov. Estremadura, met 4,350 huizen.

VILLA VICIOSA, Port. vlek, prov. Alentejo, met 5,000 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Cordova, aan de Guadalquivir. 3. Spaan. dorp, prov. Guadalaxara, aan de Henares.

VILLA VIÇOSA, Port. stad, prov. Alentejo, met ruime plaatsen, 2 kerken, 6 kloosters, hospitaal, armhuis, fabr. van marmer- en aardewerk, en 5000 inw.

VIL-

VILLA VIEJA, Spaan. vlek, prov. Burgos, met 1050 inw. 2. Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1200 inw. 3. Vlek in Midden Amerika, in de prov. Costa-Rica, met 7,000 inw. 4. Volkplanting in Nieuw Granada, prov. Neiva.

VILLAY, Hong. vlek in Zevenbergen, Croatische Militairgrenzen, aan de Licka.

VILLAYANEZ, Spaan. vlek, prov. Zamora, met 9,000 inw.

VILLAYOS, Hong. distr. en dorp, Arader kom., het laatste met 2 kasteelen, eene grieksche kerk en wijnöogst. 59. 17. L. 46. 16. N. B.

VILLAZEL L'ÉVÊQUE, Zwits. dorp, kanton Waadt.

VILLE, Fr. vlek, dep. Neder Rijn, met 1030 inw., fabr. van linnen, mutsen, kousen en kagchels, potaschziederijen, kopersmederijen, enz. 2. Fr. sterkte op het eil. Corsica, met 450 inw. 3. V. *en Tardenois*, Fr. vlek, dep. Marne, met 520 inw. 4. V. *aux Cleres*, Fr. vlek, dep. Loire en Cher, arr. Vendôme, met 800 inw. 5. V. *aux Tours*, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 450 inw.

VILLEBOIS, zie Valette.

VILLE BRUMIER, Fr. vlek, dep. Tarn en Garonne, met 700 inw.

VILLE COMTAL, Fr. stad, dep. Aveiron, arr. Espalion, met 770 inw.

VILLE DEUX EGLISES, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 290 inw.

VILLEDIEU, Fr. vlek, dep. Loir en Cher, met 1200 inw. 2. V. *Les Poeles*, Fr. vlek, dep. Kanaal, arr. Avranches, aan de riv. Sienner, met 3,000 inw. en koperfabr., kanongieterij, zoutkeeten en pottenbakkerijen.

VILLE EN CONDROZ, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 300 inw.

VILLE EN HESBAYE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 500 inw.

VILLE EN TARDINO, Fr. vlek, dep. Marne.

VILLEFAGNAN, Fr. vlek, dep. Charente, arr. Ruffec, met 1650 inw.

VILLEFORT, Fr. stad, dep. Lozère, arr. Mende, met 1000 inw., smederijen en handel met vee, paarden en kastanjes.

VILLEFRANCHE, Fr. vlek, dep. Allier, met 700 inw. 2. Fr. vlek, dep. Gers, met 430 inw. 3. Fr. vlek, dep. Tarn, met 700 inw. 4. V. *d'Astarac*, Fr. vlek, dep. Gers, met 430 inw. 5. V. *de Conflans*, Fr. vlek, dep. O. Pyreneën, met een kasteel, 560 inw. en handel met wijn, zijde, hennip, granen, enz. 6. V. *de Lauraguais*, Fr. arr., dep. Opper Garonne, met 58,000 inw., op 13 V. M. in 6 kantons. 7. Hoofdstad van genoemd arr., met 2,210 inw., koren- en wijnbouw, katoen- en lederfabr. 8. V. *de Louchapt*, Fr. dorp, dep. Dordogne, met 670 inw. 9. V. *de Queyron*, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 2,440 inw. 10. V. *de Rouergue*, Fr. arr., dep. Aveyron, op 24 V. M. 69,000 inw. bevattende. 11. Hoofdstad van genoemd arr., aan de Aveiron, met 10,000 inw., fabr. van neteldoek, linnen, tafelgoed, papier, hoeden, koper, enz. Geboorteplaats van den maarschalk BELLISLE. 19. 48. L. en 44. 24. N. B. 11. V. *sur Saône*, Fr. arr., dep. Rhône, dat op 30 V. M., in 9 kantons en 33 gemeenten, 115,300 inw. bevat. 12. Hoofdstad van genoemd arr., in een schoon oord, met muren en grachten, een hospitaal, ziekenhuis, 4,700 inw., linnen-, garen- en lintfabr., wijnoogst en handel in vee en fabrijkwaren. 22. 23. L. en 45. 59. N. B.

VILLEGAS, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLE-GLAVE, Turk. gebergte in Bosnië.

VILLE-HARDOUIN, Fr. vlek, dep. Aube.

VILLE JUIF, Fr. vlek, dep. Seine, arr. Sceaux, met 1360 inw.

VILLEL, Spaan. vlek, prov. Aragon.

VILLELAS (SAN JOSEPH DE), volkplanting in Peru, prov. Tucuman.

VILLE LES POMEROEUL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 600 inw.

VLLEMAGNA, Nap. dorp, prov. Abruzzo Citeriore.

VILLE MARIE, zie Montréal.

VILLEMAUR, Fr. vlek, dep. Aube, arr. Troyes, met 800 inw.

VILLEMONTOIS, Fr. dorp, dep. Loire, arr. Roanne, met 1000 inw.

VILLEMUR, Fr. stad, dep. Opper Garonne, arr. Toulouse, met 4000 inw.

VILLENA, Spaan. stad, prov. Murcia, met 4 plaatsen, 2 kerken, 3 kloosters, hospitaal, zeepziederijen, linnenfabr. en 8000 inw. 38. 36. N. B.

VILLENAUXE LA GRANDE, Fr. stad, dep. Aube, arr. Nogent sur Seine, aan de Nesle, met fabr. van katoen en kousen, wijn- en graanbouw en handel in die voortbr.; 2500 inw.

VILLENEUVE, Fr. tak van de Thorien, dep. Creuse. 2. Fr. stad, dep. Aveiron, met 3,100 inw. 3. Zwits. stad, kanton Waadt, aan den O. kant van 't meer van Geneve, met 650 inw. 4. Fr. vlek,

vlek, dep. Hérault, aan het Kanaal, met 1580 inw. en lakenfabr. 5. Sard. vlek in Piëmont, prov. Nizza, met 200 inw. 6. V. *d' Agen*, Fr. arr., dep. Lot en Garonne, op 26 V. M., in 10 kantons, 93,600 inw. bevattende. 7. Bemuurde hoofdstad van voorn. arr., aan de riv. Lot, waarover eene brug ligt, met 10,750 inw., katoen- en behangselpapierfabr., handel in granen, enz. 8. V. *d' Avignon*, Fr. stad, dep. Gard, arr. Uzès, aan de Rhône, met 3,400 inw., katoen-, linnen-, hoeden- en zijdefabr. 9. V. *de Berg*, Fr. stad, dep. Ardèche, aan de Abie, met 2,200 inw., wijn- en zijdeteelt. 10. V. *de Maguellonne*, zie No. 16. 11. V. *de Marsan*, Fr. stad, dep. Landes, aan de riv. Midou, waarover eene brug ligt, met 1330 inw. 12. V. *La Garenne*, Fr. vlek, dep. Seine, aan de Seine, met 1000 inw. 13. V. *La Guerre* of *Guard*, Fr. stad, dep. Yonne, aan de Yonne, met 1930 inw. en papiermolens. 14. V. *l' Archevéque* of *sur Vannes*, Fr. stad, dep. Yonne, aan de Vannes, met 1900 inw., wol- en lederfabr. 15. V. *Le Roi* of *sur Yonne*, Fr. stad, dep. Yonne, met 5000 inw., die handel in wijn drijven. 16. V. *Les Maguellones*, Fr. vlek, dep. Hérault, met 720 inw. Zij heet nu *Ville Neuve Angouléme*. 17. V. *Les Clermont*, Fr. vlek, dep. Hérault. 18. V. *St. Georges*, Fr. dorp, dep. Seine en Oise, arr. Corbeil, aan de Seine, met belangrijke visscherijen en 1000 inw. 19. V. *Sur Verre*, Fr. vlek, dep. Tarn, met 700 inw.

VILLENOXE, tak van de Fr. riv. Seine, dep. Aude. 2. Zie Villenauxe.

VILLEPAIL, Fr. vlek, dep. Mayenne.

VILLEPINTE, Fr. vlek, dep. Aude, arr. Castelnaudary, met 1100 inw.

VILLE PORCHEZ, Fr. vlek, dep. Indre en Loire.

VILLEPOY, Fr. meertje, op de kusten van het dep. Var.

VILLEPREUX, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

VILLEPUCHE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Missouri, aan den W. oever der Mississippi.

VILLEQUIER, Fr. stad, dep. Cher, met 200 inw. 2. Fr. vlek, dep. Ned. Seine, aan de Seine.

VILLERÉAL, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, met 1170 inw.

VILLEREST, Fr. vlek, dep. Loire.

VILLEROT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 300 inw.

VILLEROUX, zie Chastre.

VILLERS ADAM, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

VILLERS BOCAGE, Fr. vlek, dep. Somme, arr. Amiens, met 1120 inw.

VILLERS COTERETS, Fr. stad, dep. Aisne, met 2,400 inw., glasblazerijen, aardewerk-, kousen-, kammen- en andere fabrijken en een bedelaarshuis.

VILLERS EN CAUCHIES, Fr. vlek, dep. van het Noorden, arr. Cambray.

VILLERS DEVANT ORVAL, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 750 inw., ijzergieterijen en ijzersmederijen.

VILLERS EN FAGNE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 200 inw.

VILLERS FARLAY, Fr. dorp, dep. Jura, arr. Poligny, met 780 inw.

VILLERS LA BONNE EAU ET LUTREMANGE, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 370 inw.

VILLERS LA MONTAGNE, Fr. vlek, dep. Maas, arr. Bar.

VILLERS LA LOUE ET HOUDRIGNI, Nederl. gemeente, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 500 inw.

VILLERS LA POTERIE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 320 inw., ijzer- en steengroeven.

VILLERS LA TOUR, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 450 inw. en eene ijzersmederij.

VILLERS LA VILLE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles.

VILLERS LE BOCAGE, Fr. vlek, dep. Calvados, arr. Caen, met 1220 inw.

VILLERS LE BOUILLET, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 1160 inw.

VILLERS L'EVÊQUE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 850 inw.

VILLERS LE GAMBON, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 400 inw.

VILLERS LE LAC, Fr. dorp, dep. Doubs, arr. Pontarlier, met 1320 inw.

VILLERS LE PEUPLIER, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 450 inw.

VILLERS NOTRE DAME, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 200 inw.

VILLERS LE TEMPLE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 700 inw.

VILLERS SEXEL, Fr. vlek, dep. Opper Saône, met 1050 inw.

VILLERS ST. AMAND, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 450 inw.

VILLERUPT, Fr. dorp, dep. Moezel.

VILLERVILLE, Fr. vlek, dep. Ned. Seine, met veel mosselvangst.

VILLE SUR ILLON, Fr. vlek, dep. Vosges, arr. Mirecourt, met 1000 inw.

VILLE SUR AUJON of *Château Vilain*, Fr. stad, dep. Opper Marne, met 1700 inw. en kousenweverijen.

VILLE SUR TOURBE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 500 inw.

VILLETTE, Fr. vlek, dep. Seine, met 2,000 inw. 2. Zwits. vlek, kanton Waadtland.

VILLE VEILLE, Fr. vlek, dep. Gard, arr. Nismes, met 500 inw.

VILLIANA, zie Avigliana.

VILLICH, Pruis. dorp, regdst. Keulen.

VILLIER, Fr. vlek, dep. Rhône.

VILLIERS, Fr. vlek, dep. Indre et Loire. 2. Fr. vlek, dep. Loire en Cher. 3. Vlek aldaar, dep. Mayenne. 4. Vlek aldaar, dep. Côte d'Or.

VILLIERS EN DECEVRE, Fr. vlek, dep. Eure, arr. Evreux, met 500 inw.

VILLIERS LE BEL, Fr. vlek, dep. Seine en Oise.

VILLIERS ST. BENOIT, Fr. vlek, dep. Yonne, met 880 inw.

VILLIERS ST. GEORGES, Fr. vlek, dep. Seine en Marne.

VILLIMPENTA, Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua.

VILLINGEN, Bad. stad, Donaukreits, met 3,350 inw., laken-, kousen- en hoedenfabrijken, smederijen en zaagmolens.

VILLIVA (PUNTA DE), kaap van Chili, prov. Valdivia. 41. 6. Z. B.

VILLMAR, vlek in Nassau, ambt Runkel, met 1450 inw.

VILLAMANY, Hong. D., kom. Abaujwar, met wijnoogst.

VILLOBETS, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILLORA, vlek in 't hert. Lucca, by het meer Biantina.

VILLOSANDINA, Spaan. vlek, prov. Burgos, met 1400 inw.

VILLOSTADA, Spaan. vlek, prov. Burgos.

VILM, Pruis. eil., bij Rugen, regdst. Straalsond. 2. Pruis. meer, prov. Pommeren.

VILMERGEN, Zwits. dorp, kanton Aargau.

VILNA, zie Wilna.

VILNESER THAL, dal in Tyrol, kreits Botzen, met een bad.

VILQUES, drie onbeduidende Z. Amer. volkplantingen in Peru.

VILRYCK, Nederl. vlek, prov. Antwerpen, met 1,550 inw.

VILS, Beij. rivier, Regenkreits, die in de Raab valt. 2. Beij. rivier, Neder Donaukreits, die in den Donau valt. 3. Beij. tak van de Lech, Opper Donaukreits. 4. Beij. stad, Opper Donaukreits, met 90 huizen. 5. Stad in Tyrol, kreits Imst, met 800 inw.

VILSBIBURG, Beij. landgerigt, Isarkreits, op 11½ V. M., 23,200 inw. tellende, met het schoone Vilsdal, landbouw en veeteelt. 2. Vlek in hetzelve, met muren, 2 poorten, 1,030 inw. en brouwerij.

VILSECK, Beij. stad, Regenkreits, met 1000 inw., ijzerbergwerken, enz.

VILSEN, vlek in Hanover, gr. Hoya, met 1,730 inw.

VILSHOFEN, Beij. landgerigt, Neder Donaukreits, bevat op 12 V. M 22,000 inw. Het is bergachtig, maar niet onvruchtbaar, en door den Donau, de Vils, enz. bespoeld, en koren, vlas, boomvruchten, hout, enz. opleverende. 2. Stad aldaar, met 3 poorten, 3 kerken, 4,800 inw., brouwerij, tigchelovens en veel doortogt.

VILSINGEN, dorp in Hohenzollern-Sigmaringen, ambt Jungnau.

VILVORDE, Nederl. stadje in Z. Braband, arr. Brussel, aan den zamenloop der Senne en Woluwe, en aan het kanaal, dat van Antwerpen naar Brussel voert. Zij was voorheen versterkt; doch het kasteel is afgebroken, en in deszelfs plaats een groot gebouw opgerigt, voor een tuchthuis, waarin wel 1000 misdadigers kunnen geplaatst worden, die allerhande handwerken verrigten. Er zijn te Vilvorde kantfabrijken, brouwerijen, branderij en brandewijnstokerij. Een kwartier van deze stad ligt het fraai gehucht *Trois Frontaines*, dat door alle reizigers bezocht wordt.

VILZ, dorpje in Mecklenburg-Schwerin, met 430 inw.

VIMERCATE, Lomb. Ven. vlek, prov. Milaan, met 3,400 inw.

VIMET, Fr. tak van de Huine, dep. Sarte.

VIMIEIRO, Port. vlek, prov. Alentejo, met 1,800 inw. en bosschen van zuidvruchten.

VIMIERA, Port. vlek, prov. Estremadura.

VIMIOSO, Port. vlek, prov. Tra-los-Montes.

VIMORI, Fr. vlek, dep. Loiret.

VIMOUTIERS, Fr. vlek, dep. Orne, arr. Argenton, aan de Vire, met 3,550 inw. Er zijn fabrijken van *toiles Cretonnes*, waarin 20,000 arbeiders uit den omtrek werken, die voor 4 millioen francs maken, dat meest naar Pegevoerd wordt.

VIMY, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Argentan, met 1000 inw.

VINA, Z. Amer. volkplanting in Peru,

ru, prov. Huamanga.

VINACOURT, Fr. stad, dep. Somme, met 2,000 inw.

VINADIO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Cuneo, aan de Stura, met 2,560 inw. en warme baden.

VINALESA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

VINALHAVEN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Hancocke, met 1,050 inw.

VINAMARCA, zie Titicaca.

VINARA, Z. Amer. volkplanting, prov. Tucuman.

VINAROZ, Spaan. vlek, prov. Valencia, aan de zee, in een wijnrijk oord, met 9,000 inw., handel en zeevaart. 40. 24. N. B.

VINAY, Fr. stad, dep. Isère, arr. St. Marcellin, aan de riv. Trery, met ijzersmederijen, zaagmolens, oliepersen en 2,400 inw. 2. Sard. vlek in Piëmont, prov. Cuneo, met 2,570 inw. 3. Sard. vlek in Piëmont, prov. Cuneo, met warme baden.

VINCA, Fr. stad, dep. Oost Pyreneën, met 1,330 inw. 2. Riv. op het Philippijnsche eil. Leyte.

VINCHATCHERRY, O. Ind. stad, prov. Mysore.

VINCATIG HERRY, O. Ind. stad, prov. Karnatik, met rijke kopermijnen.

VINCENNES, Fr. vlek, dep. Seine, arr. Sceaux, met 1,850 inw., eene mijl van Parijs, met boomwolspinnerijen, en eene porceleinfabrijk. Het naburig woud, *Bois de Vincennes*, dient den Parijzenaren tot wandeling. 2. Stad der N. Amer. Rep., prov. Indiana, hoofdplaats van het gr. Knox en voorname stad der prov., aan de Wabash, met schoone gebouwen, markthuizen, kerk, collegie, akademie, postkantoor, bank, leesmuseüm en 3000 inw., die handel in pelterijen drijven, handwerken en veeteelt hebben, tarw, maïs en tabak bouwen. 38. 51. N. B.

VINCENT (ST.), Eng. gouv. in West Indië, uit de Eng. eil. St. Vincent en Grenada, en uit de groep der Grenadillen bestaande, en op 20 V. M., 63,800 inw., waaronder 58,530 slaven bevattende. De gouverneur woont op St. Vincent, en op Granada is een ondergouverneur, onder wien ook de Grenadillen staan. 2. Eiland in voornoemd gouv., door COLUMBUS ontdekt, en aldus genoemd, ten Z. van St. Lucia, op 316. 26. L. en 13. 17. N. B. gelegen, en op 6 V. M., ruim 26,000 inw., waaronder 24,250 slaven, bevattende. De oppervlakte is bergachtig. Van het Z. naar het N. loopt een bergketen; ten O. is het vlak, met bosschen. Het eil. schijnt van vulkanischen oorsprong te zijn; want er is ook nog een rookende berg, welks krater 40 voet middellijn en 20 voet diepte heeft, en die nog in 1812 eene vreesselijke uitbarsting heeft gehad; LE BLOND schat denzelven 2100 voeten hoog. Ofschoon de grond bergachtig is, is hij echter zeer vruchtbaar, en bijzonder voor de suikerteelt, zeer geschikt. Er zijn meer dan 20 rivieren, waarvan de Grand Sable of Groote Zand riv. de voornaamste is, doch die veelal des zomers uitdroogen. De luchtsgesteldheid is op de hoogten, zeer aangenaam, en eene altijddurende lente; maar aan de zeekusten, vooral gedurende den regentijd, zeer ongezond. De voortbrengsels zijn Europisch tam vee, gigouts (*Cavia Agouti*), iguanen of leguanen, eetbare hagedissen, gevogelte, visch, oesters, landkrabben, zeekreeften, maar in het geheel geene vergiftige dieren; verder maïs, maniok, jams, patatten, pisangs, bananen, arum, moesgroenten, Zuidvruchten, verwhout, suikerriet, koffij, katoen, cacao, tabak, indigo, en sedert 1772, ook kaneel. COLQUHOUN schat de geheele waarde des eilands op ruim 4 millioen ponden. De uitvoer bestaat in: suiker, rum, koffij, katoen, enz., op 516,000 ponden sterling, en de invoer in koren, brood en meel, rund- en varkensvleesch, boter, drooge en gezouten visch, op 197,088 ponden sterling berekend. Onder de inw. is eene Christelijke gemeente van Negers. De regering is als in de andere Eng. W. Ind. eilanden, uit eenen gouverneur, onder-gouverneur, senaat of raad van 12 leden en vergadering van 17 afgevaardigden, bestaande. COLQUHOUN brengt een gedeelte der Grenadillen, namelijk Union, Bequia, Canouane, Mustique, Klein St. Vincent, Klein Martinique, Malleray en Balleseau, onder het onmiddelijk bestuur van St. Vincent. Het eiland is in 4 kerspels, St. David, St. Patrick, St. Andrew en St. George verdeeld. De hoofdstad is Kingston. 3. Prov. in Brazilië, ten N. O. van Rio-Janeiro, ten O. aan de Atlantische zee grenzende; 120 mijlen lang en 170 breed. 4. Stad in voornoemde prov., met eene zekere haven, vestingwerken, eenen bisschop en 3,000 inw. 5. Stad in Peru, prov. La Plata. 6. Baai in Brazilië, op 24. Z. B. 7. Braz. haven in het gouv. St. Paul. 8. Dorp in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1630 inw.

inw. 9. Kerspel in Canada, gr. Effingham. 10. Een der Kaap-Verdische eil., onbewoond, maar met veel wilde geiten, hout, water en schildpadden. 11. Kaap op het eil. Madagascar, aan de baai St. Augustin. 12. V. of *Jozephine*, golf aan de Z. kust van Nieuw Holland, in het zoogenoemde Flinders-land, ten O. van de golf Spencer, waarvan zij, door het schiereiland York (*Cambacére*), gescheiden wordt. Zij is 22½ mijl diep en 12 breed. 13. Zuid-Westelijkste punt van Europa, in het Z. W. van Portugal. 8. 9. L. 37. 21. N. B. 14. V. *d'Ardentes*, Fr. dorp, dep. Indre, met 1860 inw. 15. Fr. dorp, dep. Landes, met 620 inw. 16. Klein eil. in de Stille Zuidzee, aan den ingang van Portlandshaven. 241. 16. L. 57. 48. N. B. 17. Landpunt op de W. kust van Van Diemensland. 43. 26. Z. B. 18. Z. Amer. baai bij het Vuurland.

VINCENT PINZON, Z. Amer. baai in Fransch Guiana.

VINCENTE (ST.), vlek op het eil. Madera, capitania Funchal. 2. Dorp op het Philipp. eil. Manilla. 3. Distr. in Midden Amerika, prov. St. Salvador, tusschen de distr. St. Salvador en Michaël gelegen, en 20,310 inw. tellende, met eene gematigde luchtstreek, en veel tabak. 4. Hoofdpl. van het distr., een vlek tusschen de riv. Aguacapa en Amapapulta, aan den voet van eenen hoogen en vuurspuwenden berg van dien naam, met twee fraaije kerken, een klooster, en 14,080 inw., die tabak bouwen en kerven. In den omtrek zijn veel gezondheidsbronnen. 5. V. *de Arana* Spaan. vlek, prov. Alava. 6. V. *de Raspeig*, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3,200 inw. 7. Kaap aan de kust van Nieuw Californië. 258. 5. L. 33. 38. N. B. 8. V. *de la Barbuera*, Spaan. zeehaven, prov. Burgos.

VINCENZIO, kaap op het Philipp. eil. Manilla. 2. Sard. dorp in Piëmont, prov. Aosta, met 1,830 inw., en beroemde gezondheidsbronnen.

VINCETTY KOTA, O. Ind. vlek, prov. Malabar.

VINCHENY, zie Teneriffe.

VINCHIATURA, Nap. stad, prov. Molise, met 3,400 inw.

VINCHIO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Asti, met 1,000 inw.

VINCI, Toscaan. vlek, prov. Florence.

VINCON, Fr. riv., dep. Opper Vienne, die in de Gartempe valt.

VINDBLAS, Deen. vlek, stift Aarhuus.

VINDERHOUTE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 700 inw.

VINDERÖD, Deen. kersp., eil. Zeeland.

VINDICARI, Sicil. eil., intend. Siragosa, in de Jonische zee, slechts eene woeste rots.

VINDINGE, Deen. herred, eil. Funen, op 3 V. M., in 18 kerspels, 8,220 inw. tellende.

VINDO, Zweed. vlek, Stokholms-län.

VINEUIL, Fr. vlek, dep. Loir en Cher.

VINEYARD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Grand-Isle, met 340 inw. 2. *New* V., vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Somerset, met 500 inw. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Mecklenburg.

VINEZA, Spaan. vlek, prov. Soria, met 1200 inw.

VINGA, zie Theresiënstadt.

VINGEANNE, Fr. riv., dep. Opper Marne en Côte d'Or.

VINGEOE, Noorw. eil. in Finmarken.

VINGER, Noorw. kersp., stift Aggerhuus, met 6,150 inw.

VINGORLA, O. Ind. stad, prov. Bejapore.

VINHAES, Port. vlek, prov. Tra-los Montes.

VINICZA, WINNITZA, groot Hong. vlek, kom. Warasdin, aan de Drave.

VINIEC, zie Morlaix.

VINIEGRA DE ABAXO, Spaan. vlek, prov. Soria.

VINIEGRA DE ARRIBA, Spaan. vlek, prov. Soria.

VINKEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 650 inw.

VINKOVCZE, Slavon. vlek op de Militairgrenzen, met 370 inw.

VINKEGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen.

VINKEVEEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, met de heerlijkheid Dammerik, 700 zielen tellende.

VINNEMER (ST.), Fr. vlek, dep. Yonne, arr. Tonnerre, met 2,000 inw.

VINNEUFS, Fr. vlek, dep. Yonne.

VINNA, WINNA, Hong. vlek, kom. Unghwar.

VINNINGEN, Beij. dorp, Rijnkreits.

VINNOQUE, Z. Amer. riv. in Peru, prov. Castro Virreyna, die in de Pangora valt.

VINO, Spaan. distr., prov. Zamora. 2. Twee Zweed. dorpen in Calmar-län.

VINODAL, dorp in Illyrië, kreits Fiume, met 3,100 inw.

VINOKALS, Zweed. kerspel, Kalmar-län.

VINON, Fr. vlek, dep. Neder Alpen.

VINOXBERGEN, zie Bergues St. Winoc.

VINSELER en NOERDANGE, Nederl. dorp,

dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchatel, met 300 inw.

VINSOBRES, Fr. vlek, dep. Drôme.

VINSTGAU, dal in Tyrol, kreits Imst.

VINSTINGEN, zie Feuestrange.

VINTAIN of *Bintain*, riv. in Senegambië, rijk Fonia.

VINTIMIGLIO, VENTIMIGLIO, Sard. stad, hert. Genua, aan den mond der riv. Roja in zee, met 5,000 inw., visscherij en handel in wijn, olijfolie en zuidvruchten, die de grond voortbrengt.

VINZAGLIO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Vigevano, met 1,100 inw.

VIO, Spaan. vlek, prov. Aragon.

VIOLA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Mondovi, met 850 inw.

VIOLET, N. Amer. vlek, prov. Ohio, gr. Fairfield, met 400 inw.

VIOLOU, Fr. tak van de Viaux, dep. Aveiron.

VIORE, Fr. tak van de Rhône, dep. Drôme.

VIORNE, Fr. tak van de Oise.

VIPACCO, zie Wippach.

VIPASCHA, zie Deva.

VIPER KEY, een der Amer. Tortugo eil., aan de kust van Florida.

VIPPACH, zie Markvippach.

VIPPEN, Han. dorp, vorst. Osnabruck.

VIPPEROW, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 600 inw.

VIQUE (VICH D'OSSONE), Spaan. vlek, prov. Catalonië, aan de Gurre, met fabrijken van chocolade, lijnwaad, touwwerk, boomwol, wollen kousen, zijden stoffen, band, handschoenen, hoeden, leder, enz. en 8,400 inw. 2. Zwits. vlek, kanton Bern.

VIRACACHA, Z. Amer. volkplanting in Nieuw Granada, prov. Tunja.

VIRACO, Z. Amer. volkplanting in Peru, prov. Arequipa.

VIRE, Fr. arr., dep. Calvados, op 17 V. M., in 6 kantons en 47 gemeenten, 86,750 inw. bevattende. 2. Hoofdstad aldaar, aan de riv. Vire, die uit het dep. Kanaal komt, de Esques opneemt, en bij Issigny in het Kanaal valt; met zeer groote voorsteden, eene regtbank van koophandel, geleerd genootschap, eene beurs, belangrijke fabr. van laken, tafelgoed, wollen stoffen, linnen, papier, sjamoos, cider, brandewijn, enz. Zij drijft handel in granen, hennip, paarden en slagtvee, en is deeboorteplaats van DUHAMEL. 16. 46. L. 48. 50. N. B.

VIRELLES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 380 inw. en ijzersmederijen.

VIREVILLE, Fr. vlek, dep. Isère.

VIRGA, vuurspuwende berg in Midden Amerika, prov. Nicaragua.

VIRGALA MAJOR, Spaan. vlek, prov. Alava.

VIRGEN, zie Viergen.

VIRGILIANA, Lomb. Ven. dorp, gouv. Milaan, prov. Mantua, met de lievelingsgrot van VIRGILIUS.

VIRGINES (LOS), zie Coronados.

VIRGIN-GORDA, zie Spanishtown.

VIRGINIA of *Virginië*, staat of provincie van de N. Amer. Rep., tusschen Ohio, Pennsylvanië, Maryland, N. Carolina, Tennessee en Kentucky, of tusschen 295. 54. en 302. 9. L. en 36. 30. en 40. 40. N. B. gelegen, en op 3,097½ V. M. 1,265,360 inw. bevattende. Het land maakt een zeer afwisselend panorama uit, ten O. tot het terras van het Appalachiesch gebergte behoorende, en uit zandgrond en eenige moerassen bestaande. Tusschen de bergen, die zich verder verheffen, zijn vruchtbare dalen, en in het binnenland heeft men hooge vlakten. Over het algemeen is de prov., hoe verschillend ook, zeer vruchtbaar. De kust heeft veel inhammen. De voornaamste kapen aan den ingang der Chesapeak baai, zijn: kaap Charles en kaap Henry; terwijl verder aan die baai ten W., de kapen Smith, Bluff, Windmull, Slingrai, New Point- en Old Point-Comfort gevonden worden. De bergen, meer binnenlands, dragen onderscheidene namen, als: het Wart, Bursted, Cedar, Lost, Thoroughfare, Turkey-Cock, Smith, Long, Spears, Slate en Southwest gebergte. Verder heeft men er het Blaauwe gebergte, waaraan hier verscheidene riv. ontspringen, en dat hier verschillende takken heeft. Eindelijk eenige takken van het Alleghanische gebergte, als: de North, Calf-Pasture en Cow-Pasture, Jackson en Iron Mountains. Het land heeft eigenlijk geene havens, maar deze worden door de menigte rivieren vergoed, als de Potomak, met twee armen, de Cohongoronto, die de Styx, New Creek en Paterson ontvangt, en de Wappocomo, die vereenigd, 3 watervallen hebben, en hier de Capecapeon, de Shenandoah, de Goose, de Broad, de Ocoquam en Chepawansie ontvangen. De Rappahannok, de Piancatank, de York, de James, de Roanoke, de Chowan en de Ohio, met de Monongahela, Harman, Cross, Short, Wheeling, Grave, Fishing en Middle Creek; de Kleine en Groote Kenhawa, Guyandot, Big Sandy, enz. Meren zijn er niet, wel eenige kolken. Om de watervallen van den Po-

Potomak zijn 6 kanalen aangelegd. Onder de minerale bronnen behooren die aan den voet der Alleghanen, in het gr. Botetourt, die in het gr. Greenbriar, enz.

De luchtsgesteldheid is zeer verschillend, naar de hoogte des lands; bij de moerassen en in de laagten is het zeer ongezond; doch op de hoogten is het weder gezond en bestendig. De landbouw is hier vroeg begonnen; doch heeft niet veel vorderingen gemaakt, daar naauwelijk nog een tiende deel des lands bebouwd wordt, hetwelk meest door de zucht tot plantagiën en bijzondere vooroordeelen veroorzaakt wordt. De tabaksteelt is de oudste en voornaamste tak van denzelven; verder is er maïs, tarw, boekweit, haver, minder rogge en gerst, meer erwten, ook rijst, veel hennep, katoen, palma-Christi, sesams, tuinvruchten, vooral aardappelen, boonen, meloenen, rapen, artisjokken, spergies, uijen, enz., boomvruchten van allerlei soort, ook perzikken, abrikozen en moerbeziën; zeer veel houtbeziën, geneeskrachtige kruiden en planten, enz. Van de veeteelt heeft men vooral paardenfokkerij, weinig ezels en muilëzels, middelmatig rundvee, goede schapen, zeer veel varkens, gevogelte en weinig bijenteelt. Onder de wilde dieren behooren beeren, Amerikaansche wolven, kaguars, twee soorten van vossen, bisons, elanden, herten, eenhorens, bevers, otters, hazen, mormeldieren, vledermuizen, zeer veel zangvogels, land- en zee-schildpadden, hagedissen, ratel- en andere slangen, muskieten en andere schadelijke insekten. De visscherij wordt niet sterk gedreven, schoon er genoegzame voorraad is. De bergen zijn zeer rijk aan metalen en mineralen, vooral koper, lood en ijzer; ook zijn er sporen van goud en zilver. Verder potlood, antimonium, magnesia, zink en andere half-metalen; marmer, kalk, lei, talk, oker, zwavel, steenkolen, salpeter, bergkristal, vuursteen, slangensteen, mariënglas, bouw- en andere steenen, zout, enz. Fabr. zijn er weinig, en zij bepalen zich tot: kruid, zout, salpeter, olie, brandewijn, bier, koperwaren, papier, tabak, touw, suiker, leder, ijzerwaren, kaarsen, linnen en wollen stoffen, hoeden, geweren, horologiën enz. De uitvoer bestaat in: tabak, tarw, maïs, timmerhout, teer, pik, terpentijn, rundvee, varkens, katoen, erwten, kruiden, hennep, salpeter, kruid, lood, kolen, enz. De handel wordt door banken, kanalen en vrij goede wegen, zeer bevorderd.

De inw. zijn voornamelijk meest afstammelingen der Engelschen, Schotten, Ieren en Duitschers, die zich hier het eerst nedergezet hebben. Zij zijn groot, vlug en welgemaakt, bruin van kleur, vlijtig, welgesteld, vriendelijk en beleefd. De planters zijn hard over de slaven, en tot den drank geneigd. De slaven maken de helft der bevolking uit. De meeste inw. belijden den presbyteraanschen of episcopaalschen godsdienst. Voor het onderwijs wordt thans goed gezorgd. Er is eene hoogeschool opgerigt, die in 1828 zal geopend worden. Verder zijn er verscheidene collegiën, akademiën en lagere scholen. De wetgevende magt behoort aan eene staatsvergadering, die uit den senaat of het hooger huis, en het huis der vertegenwoordigers of het lager huis bestaat, welk laatste de wetten voorstelt, die door het hooger huis goed- of afgekeurd worden. Beide huizen vereënigen de wetgevende, uitvoerende en regterlijke magt in zich, en kunnen zelfs den regeringsvorm veranderen. De uitvoerende magt wordt eigenlijk slechts in naam, aan eenen gouverneur en zijnen raad, opgedragen. De eerste wordt jaarlijks, door be beide huizen verkozen, en heeft ongeveer dezelfde regten als in de overige staten; zijn raad, die mede door de staten-vergadering gekozen wordt, heeft 8 leden. Virginië zendt 2 senatoren en 22 afgevaardigden naar het congres. De inkomsten worden op 830,000, de uitgaven op 740,000 gulden gerekend, en de landmagt telt 80,915 man. Het land wordt in 9 gr. verdeeld, en de hoofdplaats is Richmond. 2. Fr. dorp, dep. Ain, met 630 inw., en een gevangenhuis.

VIRGIN ROCKS, rotsen in de Atl. zee, aan de kust van Newfoundland. 327. 46. L. 46. 20. N. B.

VIRGINSTOWE, Eng. kerspel, gr. Devon.

VIRIEU, Fr. vlek, dep. Isère. 2. V. *le Grand*, Fr. dorp, dep. Ain, arr. Belley, met 380 inw.

VIRIJAUR, 1700 voet hooge berg in Zweden.

VIRIVILLE, Fr. vlek, dep. Isère, met 1520 inw.

VIRLE, Sard. vlek in Piëmont, prov. Pinerolo.

VIRNAU, zie Viernau.

VIRNEBURG, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

VIRNSBERG, Beij. dorp, Rezatkreits.

VIRREIES, 3 kleine eil. der Philippijnen. 139. 36. L. 13. 18. N. B.

VIRTON, Nederl. dorp, gr. hert. Lux-

emburg, arr. Neufchatel, met 1500 inw.
VIRTUS, Spaan. vlek, prov. Burgos.
VIRVÉE, tak der Fr. riv. Dordogne, dep. Gironde.
VIS, Fr. tak van de Hérault, dep. Hérault.
VISAM, vesting in Mexico, prov. Sonora.
VISAN, Fr. stadje, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1750 inw.
VISBEK, Oldenb. kerspel, kreits Vechta, met 2,400 inw.
VISBY, zie Wisby.
VISCARDO, GUISCARDO, kaap op het eil. Cefalonica, met eene goede haven.
VISCARI, Sicil. stad, intend. Siragosa.
VISCEDERINA, zie Ujvardsché.
VISCHAMUND, zie Fischamend.
VISCH BAAI, baai aan de Zuid kust van Afrika, door kaap Blaise van de Mossel baai gescheiden, ten Westen van Plettenburgs baai.
VISCHBACHHORN, een der hoogste toppen van de Norische Alpen.
VISCHBECK, VISBECK, Keur-Hes. D., gr. Schauenburg, met 660 inw.
VISCHEGRAD, VISEGRAD, Turk. vlek, beglerbek en sands. Bosnië.
VISCHERING, zie Droste.
VISCHER'S EILAND, een der Molukken, aan de Oostkust van Morty.
VISCH RIVIER (GROOTE), ook *Kautkay*, *Kamtky*, en *St. Johannes* rivier genoemd, aan de Zuidkust van Afrika, ontstaande uit de vereeniging van verscheidene riv., die van de sneeuwbergen komen, als de Groote en Kleine Brak riv., de Tarka, de Kinky of Kleine Visch riv., de Baviaan riv., enz. Zij valt op 33. 25. Z. B. in zee.
VISÉ of *Weset*, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, op den regter oever der Maas, met 1850 inw.
VISEO, VISEU, Port. stad, prov. Beira, met 5,000 inw., lakenfabr., gouden zilversmederijen, diamantslijperijen, veeteelt (vooral varkens), wijnbouw, enz.
VISERG, kleine Fr. riv., dep. Loire; valt in de Escotay.
VISET, zie Visé.
VISEU, zie Viseo.
VISINADA, Illyr. vlek, kreits Istrië, distr. Capo d'Istria, met 1,200 inw.
VISINGSOË, zie Wetter.
VISK, zie Wisk.
VISNYO, Hong. vlek, kom. Borsod.
VISO, Spaan. vlek, prov. Mancha, met 6,600 inw. 2. Berg der Cottische Alpen, op de grenzen van Piëmont en Frankrijk, die 9,310 voet hoog is, en waarop de Po ontspringt.
VISONE, Sard. dorp in Piëmont, prov. Acqui, met 240 inw.

VISP, VISPACH, Zwits. vlek, kanton Wallis.
VISSEGRAD, zie Vischegrad.
VISSELHÖVEDE, Hanov. vlek, vorst. Verden.
VISSENAEKEN ST. MARTIN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 400 inw. 2. V. *St. Pierre*, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 300 inw.
VISSO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Spoleto.
VISSOKO, Turk. vlek, prov. Bosnië.
VISSOUL, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 100 inw.
VISTAVELLA, Spaan. dorp, prov. Valencia, met 2,000 inw. en lakenweverij.
VISTIDSCHA, zie Vostizza.
VISTRITZA, tak van de Turk. riv. Ferina in Rumelië, sands. Salonica.
VISTRORIO, Sard. dorp in Piëmont, prov. Ivrea, met 720 inw.
VISTULA, zie Weichsel.
VISVLIET, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen; een uur van Grypskerk.
VISZAKNA, zie Salzburg.
VISZK, Hong. vlek, kom. Marmaros.
VISZONTA, Hong. dorp, kom. Heves, met wijnoogst.
VISZTUK, Hong. dorp, kom. Presburg, met wijnoogst.
VITANOVA, Hong. dorp, kom. Arva, met 780 inw.
VITENZ, TELNITZ, Hong. vlek, kom. Neitra, met veel joden en wijnbouw.
VITEPSK, zie Witepsk.
VITERBO, legatie in den Kerkelijken Staat, uit het grootste gedeelte van het Patrimonio di St. Pietro bestaande, en aan het gebied van Rome grenzende, bevat op 78½ V. M., 114,488 inw. Ten N. zijn ontzaggelijke bosschen; overigens is de grond heuvelachtig, aan de zee vlak, en hier en daar met moerassen. De hoogste bergen zijn Mons Ciminius, Soriana, Oresta en Musino. De riv. de Tiber, Friglia, Chiara, Fiora, Mignona, Capino, Arrone, enz. bespoelen het land. Ook vindt men er de meren Bolsena, Vico en Bracciano. Behalve bij de moerassen, is de lucht gezond; doch het land is slechts om de steden en vlekken, en dus naauwelijks voor ⅟₇ gedeelte, bebouwd. De voortbrengsels zijn olijven, wijn, vee, en vooral koren en aluin. 2. Hoofdstad van deze leg., zetel van eenen bisschop en eene regtbank, in eene groote vlakte, aan den voet der Ciminische bergen, met muren en torens omringd, regte, breede, met lava gepleisterde straten, eene ruime marktplaats, schoone gebouwen, eene hoofd- en

26 andere kerken, waarvan sommige zeer schoone schilderijen hebben, een statig raadhuis, en 12,600 inw., die handwerken en zwavelraffinaderijen, beroemde baden, en eene bedevaartkerk in den omtrek hebben. 29. 45. L. 42. 25. N. B.

VITERBY, Zweed. kerspel, Gothenborg-län.

VITERSEN, Deen. vlek, hertogd. Holstein.

VITH (St.), Pruis. kreits, regdst. Aken, aan ons vaderland grenzende, en op 9 V. M. 16,400 inw. bevattende, met bergen, bosschen, heuvels en dalen, die door de Our of Ourthe, en andere kleine riv. bespoeld worden. De voornaamste bezigheid is de schapen- en andere veeteelt, benevens de bosschen. 2. Hoofdstad aan den grooten weg van Keulen naar Trier, met 800 inw, handwerken en handel, vooral in vee.

VITO (CAPO DI SAN), N. W. punt van het eil. Sicilië. 30. 27. L. 38. 12. N. B.

VITOCHE, Z. Amer. vlek in Peru, intend. Truxillo.

VITOLANO, Nap. stad, prov. Principato Ulteriore, met 5,500 inw.

VITORCHIANA, Lomb. Ven. marktvlek, legatie Viterbo.

VITORIA, Spaan. distr., prov. Alava. 2. Spaan. hoofdstad der prov. Alava, aan het hangen van eenen heuvel, door eenen dubbelden muur omgeven, met eene hoofd- en 4 andere kerken, hospitalen, collegiën, teekenschool en 6,600 inw., die fabrijken van wasdoek, linnen, servetten en degenklingen, benevens looijerijen hebben. De handel geschiedt in ijzer, staal, koren en wijn, welke laatste hier goed gebouwd wordt. (Slag van 1813.) 14. 36. L. 43. 53. N. B.

VITORIANO (St.), Spaan. vlek, prov. Aragon.

VITRAC, Fr. dorp, dep. Charente.

VITRÉ of *Vitray*, Fr. arr., dep. Ille en Vilaine, dat op 21. V. M. in 4 kantons en 62 gemeenten, 78,900 inw. bevat. 2. Hoofdstad van dien naam, aan de Vilaine, met een kasteel, 4 kerken, 8,400 inw., die flanel-, kousen-, linnen-, zeildoek- en handschoenfabr., en looijerijen hebben. Hierbij woonde op een landgoed mevrouw DE SÉVIGNÉ. 16. 22. L. 48. 6. N. B.

VITREY, Fr. dorp, dep. Opper Saône, arr. Vesoul, met 1630 inw.

VITRIVAL, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 540 inw.

VITROLLES, Fr. vlek, dep. Monden van de Rhône, met 1,100 inw.

VITRY, Fr. stad, dep. Pas de Calais, arr. Arras, met 1,730 inw. 2. V. *sur Marne* of *le Français*, Fr. arr., dep. Marne, dat op 30 V. M. in 5 kantons en 137 gemeenten, 49,000 inw. bevat. 3. Hoofdstad van het arr., met wallen, bastions en grachten, eene groote plaats, een opvoedingsgesticht en 9,200 inw., met katoenweverij, korenhandel, en minerale bronnen. 22. 8. L. 48. 40. N. B. 4. V. *le Brulé*, Fr. vlek, dep. Marne, met 600 inw. 5. Fr. dorp, dep. Seine, arr. Sceaux, met 3,000 inw. en veel landgoederen. 6. Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 500 inw.

VITSTEEN, Noorw. vlek, stift Aggerhuus.

VITTE, Pruis. zeedorp, regdst. Koningsberg, kreits Memel.

VITTEAUX, Fr. stadje, dep. Côte d'Or, arr. Semur, aan de Brenne, met 1,900 inw., die in wollen en linnen waren handelen.

VITTEL, Fr. vlek, dep. Vosges, arr. Mirecourt, met 1,250 inw.

VITTENEZ, zie Viteuz.

VITTONE, Zwits. vlek, kanton Graauwbunderland, met 340 inw.

VITTORIA, stad in Sicilië, intendents. Siragosa, met 10,000 inw. en zijdeteelt. 2. Zie Vitoria.

VITTORIOSA, zie Borgo di San Angelo.

VITULO, Turk. vlek op Morea, bij Chielafa.

VITZDOM, zie Vizdom.

VIU, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 3,000 inw.

VIUZ EN SALLAZ, vlek in Savoyen, landschap Faussigny.

VIVARA, klein eil. in de baai van Napels.

VIVARAIS, VIVARÈS, VIVAREZ, Fr. landschap in de voormalige prov. Languedoc, tegenwoordig het grootste gedeelte van het dep. Ardèche.

VIVE, Fr. tak van de Truyère, dep. Aveiron. 2. Deen. kersp., stift Aalborg.

VIVÉ ST. BAVON, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 1,720 inw.

VIVE ST. ELOI, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 950 inw.

VIVERO, BIBERO, Spaan. vlek, prov. Gallicië.

VIVEROLS, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, met 1100 inw.

VIVIEN (ST.), Fr. dorp, dep. Gironde, met 520 inw.

VIVIERS, Fr. stadje, dep. Ardèche, arr. Privas, met 1900 inw., aanzienlijke fabr. van laken, zijde en wollen stoffen.

2. Fr. vlek, dep. Yonne. 3. Fr. vlek, dep. Tarn.

VIVOIN, Fr. vlek, dep. Sarte.

VIVONNE, Fr. stadje, dep. Vienne, arr. Poitiers, met 2,400 inw. en handel in koren. 2. Kaap op het Kanguru eil., tusschen kaap Kersaint en kaap Gantheaume.

VIVY, Fr. vlek, dep. Maine en Loire.

VIX, Fr. kanaal, dep. Vendée, over hetwelke 2 waterleidingen gebouwd zijn, door dewelke de Vendée en Autise in de Sèvre vallen, zonder hun water met het kanaal te vereënigen. 2. Fr. dorp, dep. Vendée.

VIXIÈGE, tak van de Fr. riv. de Lers, dep. Aude.

VIZAGAPATNAM, O. Ind. distr., N. Circars, aan de golf van Bengalen, door de Setteveram en andere kleine riv. bespoeld, met hooge bergen, in dewelke nog vorsten zijn; zelfs vond HEYNE er eene vorstin, over verscheidene stammen alleen heerschende. In de dalen is de lucht ongezond, en aan de kust vruchtbaar. Er valt veel regen, en de grond brengt weinig tarw, maïs, katoen, maar veel rijst, suiker, indigo, enz. op. 2. Hoofdstad, zetel van een Zillahcourt, aan eene kleine baai, met een fort en kleine haven, handel, doch ongezonde lucht. 100.58. L. 17.42. N. B.

VIZAKNA, zie Salzburg.

VIZAN, Fr. stadje, dep. Vaucluse, arr. Orange, met 1800 inw.

VIZCAYA, zie Biscaye.

VIZCAYNA, Spaan. D., prov. Seville.

VIZEZY, tak van de Fr. riv. Lignon, dep. Loire.

VIZADROOG, O. Ind. zeehaven, prov. Bejapoor, aan eene baai, met een fort en dok. Sommigen houden deze voor de beste haven aan de kust van Malabaar.

VIZIAMAGRUM, O. Ind. stad, prov. N. Circars.

VIZIANAGUR, O. Ind. stad, prov. der N. Circars.

VIZILLE, Fr. vlek, dep. Isère, aan de Romanche, arr. Grenoble, met 1930 inw., papier-, katoen- en linnenfabr.

VIZINI, Sicil. stad, prov. Val di Noto, met 8000 inw.

VIZMANOS, Spaan. vlek, prov. Soria.

VIZ RÖZ, gedeelte van het Hongaarsch eil. Schütt, kom. Presburg.

VIZUVAYO, O. Ind. riv., prov. Karnate.

VIZZERANO, vlek in Parma, distr. Piacenza, aan de Trebia.

VIZZINI, Sicil. stad, intend. Siragosa, met 9000 inw.

VLAAMSCHE EILANDEN, ook wel *Azorische*, *Haviks*, *Terceiras*, en door de Engelschen *Westersche eilanden*, genoemd, zijn volgens getuigenis van GUTHRY, door zekeren JOSUA VAN DEN BERG *van Brugge*, in 1445 ontdekt, en Vlaamsche eilanden genoemd, welken naam de Portugezen naderhand zouden verdrongen hebben; schoon anderen beweren, dat dezelve reeds vroeger bekend zouden zijn geweest, en den naam van Vlaamsche eilanden van zekere volkplanting alhier gevestigd, willen afleiden. Zij liggen op 37. 40. N. B., hebben eene oppervlakte van 52 V. M., waarop 160,000 inw. Zij zijn vulkanisch, en lijden veel door aardbevingen en de onstuimige zee. Zij zijn negen in getal, allen bergachtig, met eenen vruchtbaren grond, welke met weinig moeite eenen dubbelden oogst oplevert. Zij hebben eene gematigde luchtstreek; de lucht is zuiver, de hemel altijd helder, en het weder aangenaam; slechts op Corvo en op de hoogste bergtoppen, weet men van vorst. De winter kenmerkt zich door storm en regen; terwijl des zomers de hitte door wind verkoeld wordt. Men vindt er al de vruchten van het Zuidelijk Europa, en ook eenige van Afrika, zeer veel yamswortel, bananen, dadels, suikerriet, welriekende bloemen en kruiden, meloenen, vijgen, granaten, druiven, oranje-appelen, limoenen, enz. Men leest er van geene schadelijke insecten. Er zijn veel schildpadden, en alle Europische huisdieren. De bosschen wemelen er van vogels. De inw. zijn meestal Portugezen; de mannen zijn lang, welgemaakt, sterk, en van goed uitzigt, en de vrouwen klein, vrolijk en levendig. De inw. bestaan van den land- en wijnbouw, handwerken, den geestelijken stand, de scheepvaart, of gaan naar Portugal en Brazilië. De meesten huwen jong, en zelden zijn de huwelijken kinderloos. De landlieden wonen deels in verstrooide huizen of landhoeven, deels in dorpen; de huizen zijn goed. De mannen dragen eenen langen, meestal bruinen rok, een vest, eene broek, welke aan de knieën open is, en kousen, met zolen, benevens eenen ronden of aan eene zijde opgeslagen hoed. De handel is van weinig belang, en de uitvoer bestaat in wijn, koren, en vooral in limoenen en oranjeappels. De heerschende godsdienst is de luthersche. In de beschaving zijn de inwoners verre ten achteren; weinigen kunnen lezen en nog minder schrijven. Ook mag niemand zonder toestemming der monniken, een

boek

boek hebben. De eenigste uitspanningen der gegoede lieden zijn godsdienstige feesten. De eilanden staan onder Portugal; elk heeft zijnen kapitein of kommandant, welke de politie, en de inkomsten en de militie regelt. Het regt wordt door eenen *jucz* bezorgd, van wien men zich aan het tribunaal te Terceira, en verder naar het hooge geregtshof in Lissabon, kan wenden. De generaal-gouverneur en de bisschop, hebben hunnen zetel te Angra, op het eil. Terceira. Het getal der troepen beloopt 800 man, de inkomsten 250,000 guldens. De eilanden zijn: St. Maria, St. Miguel, Terceira, Santa Jorge of St. George, Graciosa, Fayal, Pico, Flores en Corvo. (Zie die art.)

VLAANDEREN, voormalig deel van Nederland, ten Z. van Zeeland, tusschen de Noordzee, de Schelde, Henegouwen, Artois en het land van Calais gelegen; doch hetwelk thans in de prov. Zeeland, Oost en West Vlaanderen, een deel van Henegouwen en het Fr. dep. du Nord verdeeld is, in welk laatste het de landen van Masebroek, Rijssel, Douai en Duinkerken bevat. Men zie verder Oost- en West Vlaanderen.

VLAARDINGEN, Nederl. opene stad of vlek, prov. Holland, Zuid. gedeelte, distr. Rotterdam, een weinig landwaarts van de Maas, met dewelke het door eene lange haven gemeenschap heeft, met eene schoone hervormde kerk, waarin een gedenkteeken voor Mr. PIETER REAAL, en de graven van CALLENBURG en HOOGVLIET; eene remonstrantsche en eene roomsche kerk, een schoon raadhuis, eene vleeschhal, waag, vischmarkt, haven met eenen kraan, buisgat van de haringschepen, en 5,000 inw., die veelal in de haringsvangst, alsmede in de touwbanen, kuiperijen, smederijen, het nettenbreijen, scheepstimmerwerven, enz. hun bestaan vinden. Geboorteplaats van CORN. MUYS, CALLENBURG, VAN DE POL, en de dichters HOOGVLIET en JACOB VAN DYK.

VLACHTWEDDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met de gehuchten Veele, Jipsingehuizen, Weende, Wollinghuizen en 't Veldhuis.

VLADIMIR, zie Wladimir.

VLADSLO, Nederl. dorp, prov. West-Vlaanderen, arr. Veurne, met 1,050 inw.

VLAKE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, met Schore 320 inw.

VLAKKE EILAND of *Sanding*, eil. op de W. kust van het eil. Sumatra.

VLAKKE HOEK, kaap op het eil. Sumatra, landschap der Lampongs.

VLAMERTINGE, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Ypres.

VLASORE, Rus. dorp, gouv. Smolensk.

VLEDDER, Nederl. dorp, prov. Drenthe, met de buurtschappen Nyenslyk, Westerbeeksloot en Doldersum, 700 inw., benevens de nieuw aangelegde koloniën.

VLEDING, dorp in Zevenbergen, land der Saksen, met 1,100 inw.

VLEDERMUIS EILANDEN, eil. bij Madagascar, ten Z. van de golf van Antongil.

VLEKEM, Nederl. dorp, prov. Oost-Vlaanderen, arr. Aalst, met 300 inw.

VLESEMBEKE, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Brussel, met 1,250 inw.

VLEESCH BAAI of *Angra de St. Braz*, baai aan de Zuidkust van Afrika, bewesten de Visch-, en ten O. van de Struis- baai.

VLEUTEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, met goede bierbrouwerijen, en met de Meern 700 inw.

VLHAWA, Boh. dorp, kreits Klattau.

VLIE (HET) of *Vlieland*, Nederl. eil., prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, ten N. van Texel, waarschijnlijk voorheen aan Vriesland vast gehecht, doch gedeeltelijk reeds lang door de zee verzwolgen, aan alle zijden met vrij hooge duinen, de golven Stortemelk, met eenen vuurtoren, W. en O. Bomgat en het Vlie. De 600 inw. bestaan van de scheepvaart, de visscherij, en het loodswezen. Het dorp is O. Vlieland (niet O. Vriesland, gelijk verkeerdelijk in ons 5 stuk is afgedrukt), ter onderscheiding van W. Vlieland, reeds lang door de zee weggespoeld. 22. 35. L. 53. 24. N. B.

VLIEDORP, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, bij het Rietdiep, en met het gehucht Houwerzyl, eene gemeente uitmakende.

VLIESTROOM, vaarwater van het Vlie, naar de Zuiderzee; voorheen de Oostelijkste der 3 uitwateringen van den Rijn.

VLIEGEN EILAND, voornaam eil. in de Zuidzee, door SCHOUTEN en LE MAIRE in 1616 ontdekt, en naderhand door ROGGEVEEN, COOK, het schip *Margaretha* en KOTZEBUE weder gezien. Het draagt zijnen naam van de menigte vliegen. COOK noemde het Prins Wallis eil., en die van het schip *Margaretha*, Dean. De inw hebben veel overeenkomst met die van de Sociëteits-eilanden. 229. 7. L. 15. Z. B.

VLIELAND, zie Het Vlie.

VLIERDEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven; 570 inw.

VLIERINGEN, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel; 5,750 inw.

VLIERMAEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 1300 inw.

VLIERZEELE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Aalst, met 1700 inw.

VLIET, Nederl. vaart, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, door CORBULO aangelegd, en nu van beneden Leijden, uit den Rijn, tot aan den straatweg, tusschen Delft en 's Gravenhage, loopende.

VLIMMEREN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 230 inw.

VLISSEGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 500 inw.

VLISSINGEN, Nederl. stad, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, aan den mond van de Hont of Wester Schelde, uitnemend voor handel en zeevaart gelegen, voorheen met eenen heerlijken omtrek, die door de Franschen geheel vernietigd, en om de vestingwerken, in eene zeer eentoonige vlakte herschapen is. De stad heeft aan de waterzijde, zware muren en twee paalhoofden, en verder 4 poorten, twee havens, waarvan de oude haven in twee binnenhavens verdeeld is, en de nieuwe gemeenschap heeft met het dok, dat vooral na 1814, zeer vermeerderd, nu 700 ellen lang en 100 breed is, en 27 linieschepen en mindere vaartuigen bevatten kan. Er is verder een droog dok met een arsenaal (een groot bomvrij gebouw), een takelmagazijn, eene constructiewerf, verscheidene smederijen en andere werkplaatsen, eene groote kazerne, 3 kruidmagazijnen, ruime kasematten, een stadhuis (het voormalige fraaije stadhuis is bij het bombardement in 1809 afgebrand), 5 kerken, waaronder de groote of St. Jacobskerk, met een schoon orgel, en een gedenkteeken voor den Vlissingschen burger JAN LAMBRECHTSEN COOLEN; eene Engelsche kerk, thans ook voor de Walsche gemeente dienende; eene luthersche, doopsgezinden en roomsche kerk; verder een arm-, gast- en weeshuis, eene lombard, beurs, groote markt en 6,650 inw., welke eene azijnmakerij, chocoladfabr., touwslagerijen en twee korenmolens hebben, en vooral van de scheepstimmerwerven en het depot der marine alhier, bestaan. Geboortepl. van den grootsten zeeheld M. A. DE RUITER, DE EVERTSEN, DE MOORS, HOLLAAR, WORST, EWOUTS, CUNEUS, BELLAMY, jufvrouw WOLF, geb. BEKKER, LAMBRECHTSEN VAN RITTHEM en anderen. 21. 45. L. 51. 27. N. B.

VLIST, Nederl. vaart, prov. Holland, Zuid. gedeelte, distr. Rotterdam, bij Haastrecht. 2. V., met Bonrepas, eene ambachtsheerl., aan voornoemde vaart.

VLODORP, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 750 inw.

VLOERSEGHEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Aalst, met 300 inw.

VLOTHO, Pruis. stad, regdst. Minden, met 1,150 inw. en fabrijken.

VLYTINGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 850 inw.

VLYMEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met Engelen 2,300 zielen bevattende.

VOBARNO, BOARNO, Lomb. Ven. vlek, prov. Brescia, met 1000 inw.

VOBSTER, Eng. dorp, gr. Somerset.

VOBURG, Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 600 inw.

VOCANJAMA, Japan. stad, eil. Niphon.

VOCKERODE, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 550 inw.

VÖCKL, Oostenr. tak van de Ager, land Onder de Ens.

VÖCKLABRUCK, Oostenr. stad, land Boven de Ens, Hausruck viertel, met 1100 inw., katoen- en linnenfabr.

VOCKSTEDT, VOIGTSTADT, Pruis. vlek, regdst. Merseburg, met 650 inw.

VOCONE, vlek in den Kerk. Staat, legatie Rome.

VOCSI, Hong. dorp, kom. Marmarosch.

VODABLE, Fr. stad, dep. Puy de Dôme, met 700 inw.

VODECÉE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 150 inw.

VODELÉE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 200 inw.

VODINA, zie Edessa.

VODSCHANGLAN, stad op het O. Ind. eil. Java, Preanger regentschap.

VOER, Deen herred, stift Aggerhuus, op 5½ V. M., in 16 kerspels, 6,500 inw. bevattende.

VOERENDAEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1520 inw.

VOETENGHIRU, Chin. stad, prov. Schantong.

VOEY, Heidensch volk in 't Afr. rijk Sudan, aan het meer Nou wonende.

VOGEL, klein eil. in de Ind. zee. 148. 32. L. 5. 12. Z. B.

VOGELBERG, zie St. Bernard.

VOGEL EILAND, eil. voor de Mordeira baai, op het Kaap Verdisch eil. Salis. 2. V. of *Chaos eil.*, aan de Zuid kust van Afrika, bij de Groote Visch-riv. 3. Afr. eil. in de Gambia. 4. V. of *Bird Island*, eiland bij Sumatra, land der Battas. 5. Eil. bij de Z. O. Molukken. 6. Zie Aves.

VOGEL RIVIER, riv. in Z. Afr., aan de

de Kaap, distr. Graaf Reynet; valt in de Zondags riv.

Vogelsdorf, Pruis. dorp, regdst. Potsdam.

Vogel Vallei, dal aan de kaap de Goede Hoop, eene bijna uitgedroogde zee, ten N. van Drakenstein, Fransche hoek, enz., alwaar bij den regentijd zeer veel flamingo's en andere watervogels gevonden worden.

Vogesisch Gebergte (in 't Fr. *Vosges*), bergketen in Frankrijk, welke op de grenzen van het Zwitsersche kanton Bern, uit het gebergte Jura komt, van het O. naar het W., en vervolgens naar het N. loopt, en gedeeltelijk de dep. van de Doubs en de Saône, van het dep. van den Boven Rijn scheiden. De hoogste toppen zijn de Ballon en de St. Odile. Zij zijn rijk in mineralen, bosschen, weiden en gezondheidsbronnen, en geven den naam aan een dep. (Zie Vosges.)

Voghera, Sard. grensprov. in Piëmont, aan Milaan genzende, en op 23½ V. M. 103,950 inw. bevattende. Zij ligt aan den Po, is grootendeels vlak, en ten Z. door de Apennijnen met eenige takken bedekt; hier en daar zijn vruchtbare streken, doch bij de bergen is de grond steenachtig en onvruchtbaar. De riv. zijn de Po, de Tanaro, Staffora, Trebia, Bobbio en Tidone. De voortbrengsels zijn: koren, peulvruchten, vlas, boomvruchten, wijn, zijde en voortreffelijke amandelen. De veeteelt is naauwelijks genoegzaam voor de behoefte; maar er zijn eene groote menigte fabr. van geen belang. De prov. wordt in 3 distr. verdeeld. 2. Hoofdstad der prov., aan de riv. Staffora, met muren, 4 poorten, eene kerk, verscheidene kloosters, schoone markten, en 10,000 inw., die met koren, wijn en producten handelen. 26. 25. L. 45. 1. N. B.

Vögisheim, Baden. dorp, Treisamkreits, met 300 inw.

Vogogna, Sard. vlek in Piëmont, prov. Pallanza, met 800 inw.

Vogtland, zie Voigtland.

Vohburg, zie Voburg.

Vohemaro, kaap op de N. O. kust van Madagascar, waarbij veel slagtvee gevonden wordt.

Vohenstrauss, Beij. vlek, Regenkreits, met 1,000 inw.

Vohitsbant, distr. op het eil. Madagascar.

Vohl, gr. hert. Hes. ambt, prov. Op. Hessen, met 5,200 inw., weverijen, handel in hout en smederijen. 2. Vlek aldaar, aan de Asel, met 450 inw.

Vöhrenbach, stadje in Baden, Seekreits, met 840 inw., die veel handel hebben.

Vohringen, ambt in Hohenzollern Sigmaringen, aan de Lauchart, met 4,350 inw. 2. Stadje aldaar, tegen eenen berg, met 700 inw. en landbouw. 3. Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 530 inw.

Void, Fr. vlek, dep. Maas, arr. Commercy, met 1300 inw. 2. V. *de Cône*, Fr. meertje, dep. Vosges.

Voigtfreihof, dorp in 't hert. Brunswijk.

Voigtland of *Voigtlandsche kreits*, prov. van het kon. Saksen, tusschen den Ertzgebergte kreits, Bohemen, Beijeren en Reusz, of tusschen 29. 37. en 30. 15. L. en 50. 10. en 50. 42. N. B. gelegen, en op 33 V. M., 86,650 inw. bevattende. Het land ligt tegen het Sudetisch gebergte, is dus steen- en bergachtig, met eenige dalen. De luchtsgesteldheid is ruw, doch in de dalen zachter. De hoogste toppen der bergen zijn: de Schneckenstein en de Rammelsberg. De voornaamste riv. zijn: de Witte Elster, de Schneeberger Mulde en de Gotsch. De voortbr. zijn in het gebergte, slechts haver, aardappelen, doch bij de riv. ook vlas en eenig koren. Men heeft er veel rundvee, en verzendt veel boter; ook is de schapenfokkerij van belang, en wild en visch is er in overvloed. In den Elster vindt men ook paarlen. Een voornaam voortbr. is het hout; terwijl de mijnen voornamelijk ijzer, ook koper, tin en vele gesteenten opleveren. De fabr. bepalen zich tot mousselin, katoen, kamerdoek, enz.; verder tot instrumenten, snaren en geel koper, goud- en zilverwaren, smederijen, aluin- en potaschziederijen, looijerijen en papiermolens. De uitvoer bestaat in: hout, boter, vee, wol en fabrijkwaren. De handel is niet sterk. De meeste landerijen behooren tot de ridderlijke goederen, zoodat de boer hier nog door vele lasten gedrukt wordt. De heerschende godsdienst is de luthersche. Het land is in drie ambten verdeeld, en de hoofdplaats is Plauen.

Voigtsberg, ambt in Saksen, kreits Voigtland, met 29,600 inw., landbouw en veeteelt, bosschen en edelgesteenten. 2. Dorp aldaar, met ijzer-, aluin- en kopergroeven. 3. Oostenr. stad in Stiermarken, kreits Grätz, met 1000 inw.

Voigtsdahlum, dorp in Brunswijk-Wolfenbuttel.

Voigtsdorf, Pruis. dorp, regdst. Lieg-

Lieguits, met 950 inw.

VOIGTSTÄDT, zie Vockstedt.

VOIKOCZ, Hong. dorp, kom. Zips.

VOIL (LOCH), Schot. meer, gr. Perth.

VOILSBERG, VOGLESBERG, Saks. dorp in Weimar, vorst. Eisenach.

VOINITZA, Turk. stad in Albanië, aan de golf van Arta, met 2,500 inw.

VOIRÉ, Fr. tak van de Eure, dep. Aube.

VOIRON, Fr. stad, dep. Isère, arr. Grenoble, met 6,000 inw. en fabr. van grof linnen.

VOISE, Fr. tak van de Eure, dep. Eure en Loire.

VOISIN, Fr. tak van de Eure, dep. Yonne.

VOISINES, Fr. vlek, dep. Yonne, arr. Sens, met 650 inw.

VOITELSBRUNN, SELECZ, Morav. dorp, kreits Brünn, met 660 inw.

VOITEUR, Fr. dorp, dep. Jura.

VOITSBERG, zie Voigtsberg.

VOITSBRUNN, Beij. dorp, Rezatkreits.

VOJE, WOSCH, Rus. meer, gouv. Novogorod.

VOLA, Z. Amer. kaap, aan de N. kust van Caraccas. 305. 40. L. 12. N. B.

VOLACOS, Turk. dorp, sands. Andros, eil. Tine.

VOLANO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Ferrara.

VOLBECK, zie Wolbeck.

VOLCANELLO, vuurspuwende berg bij het Liparische eil. Volcano.

VOLCANO, een der Liparische eil., woest, onvruchtbaar, en alleen door konijnen bewoond, met eenen brandenden berg, die steeds vuur, asch en lava uituitwerpt, en 2,400 voet hoog is. Ten N. O. ligt de kleine vulkaan Volcanello. 2. Eil. in de Stille Zuidzee, tot den Archipel van Santa Cruz behoorende, en op 183. 55. L. 10. 24. Z. B. gelegen. Op hetzelve is een vulkaan 2000 voet hoog. 3. Japan. eil. bij Ximo, met eenen vuurspuwenden berg.

VOLCHOV, Rus. riv., gouv. Novogorod, die het meer Ladoga en Ilmen vereenigt, en door een kanaal met de Msta verbonden is.

VOLCKACH, zie Voltach.

VOLCONDA, O. Ind. stad, prov. Carnate.

VOLCZYSK, Rus. stad, gouv. Podolië.

VOLDBORG, Deen. distr., eil. Zeeland, met 7,280 inw. in 12 kerspels.

VOLDEN, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 2,950 inw.

VOLDUM, Deen. dorp, stift Aarhuus.

VOLENDAM, Nederl. stad, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn; voor de voorstad van Edam gehouden. De inw. vangen veel visch.

VOLFERDYCK, zie Wolfaarsdijk.

VOLGSTEDT, zie Volkstädt.

VOLHYNIË, Rus. gouv. in Europa, het voormalige Poolsch Volhynië, tusschen Grodno, Minsk, Kiew, Gallicië en Polen, of tusschen 41. 20. en 47. 4. L. en 49. 28. en 52. 3. N. B. en op 1394½ V. M., 1,464,000 inw. bevattende. Het land is vrij hoog, langs het Karpatische gebergte gelegen, in de N. helft zonder bergen, met groote moerassen, en op de hoogten, met digte bosschen. Ten Zuiden vindt men heuvels en bergen, met veel bosch. De grond is over het algemeen vruchtbaar; doch zandig, en deels gemengd. Ten N. vindt men ook heiden, die echter gedeeltelijk ontgonnen, en eenige moerassen, die droog gemaakt zijn. De voornaamste riv. zijn: de Bog, Pripez, Styr, Horyn, Sluz, enz. De luchtsgesteldheid is gematigd en zacht. De landbouw is hier op den hoogsten trap des rijks; echter is de behandeling nog weinig verbeterd. De vruchtbare grond doet hier het gras zoo hoog opschieten, dat het klein wild er zich in verbergt. De voortbr. zijn: tarw, winter- en zomer rogge, vele soorten van gerst, haver, gierst, boekweit, veel vlas en hennep, raapzaad, tabak, peulvruchten, moesgroenten van allerlei soort, ook hier en daar peper en hop, kamillen, manna en wilde spergies. De boomvruchten zouden zeer goed voortkomen, en in de tuinen der edellieden vindt men zelfs fijne vruchten. De bosschen zijn een rijkdom des lands, en men kookt er ook veel potasch, pik, teer, en brandt er kolen. De jagt dient alleen tot uitspanning; men wil dat in de Noordelijke bosschen de wilde stier gevonden wordt; ook heeft men er herten, elanden, reën, wilde zwijnen, hazen, eekhorens, mormeldieren, marters, fretten, wezels, bevers, otters, beeren, lynxen, wilde katten en veel vossen en wolven. De veeteelt is, om de schoone weiden, ook van veel belang, en men heeft er schoone en sterke paarden, schoon rundvee, goede schapen, geiten, varkens en bijen. De visscherij geeft veel voordeel. Het delfstoffelijk rijk levert alleen ijzer, salpeter, bouw- en molensteen, potaarde, kalksteen, gips en glaszand. De vrouwen spinnen en weven de benoodigde kleederstukken, als ook zeildoek. De mannen werken in de bosschen, branden kalk of kolen. Ook heeft men er vele branderijen, alsmede fabr. van laken en wollen stoffen, hoeden, zijde, leder, papier, glas, porcelein en aardewerk; klok-

klokkengieterijen, enz. De uitvoer bestaat in: koren, meel, gierst, gort, erwten, vlas, hennep (ook zaad en olie), een weinig tabak, potasch, teer, pik, hout, planken, salpeter, steenen, vet vee, paarden, wol, huiden, horens, honig en was, gedroogde visch, glas, glaswerk, laken, conchenille en eenige andere artikelen; doch de prov. is voor den handel niet zeer gelegen. De inwoners zijn Rusniaken en Polen, benevens eenige Groot Russen, Zigeuners, Tartaren, Mordwinen en Duitschers. De meesten belijden den Griekschen godsdienst; de joden hebben synagogen en scholen. De standen zijn adels, burgers en boeren, waartoe ook de joden behooren. De regering is als in de overige gouv. De hoofdstad is Shitomir.

VOLIANO, vlek in Toscanen, gebied Florence, met 500 inw.

VOLIN, Dalmatisch eil., kreits Zara.

VOLISSO, Turk. dorp, op het eil. Saki-Adassi, aan den Eliasberg, met wijn-, zijde- en vijgenteelt.

VOLKACH, Beij. landgerigt, Neder Mainkreits, bevat op 2 V. M. 7,300 inw., met wijnoogst. 2. Stadje aldaar, met 1,500 inw, wijnbouw en wijnhandel. Bij hetzelve ligt het dorp Ober Volkach, met 450 inw.

VOLKANO, zie Volcano.

VOLKANY, Zevenb. bergpas in Walachië, op de Militairgrenzen.

VOLKEGEM, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 650 inw.

VOLKENHAGEN, kerspel in Mecklenburg-Schwerin, met 770 inw.

VOLKERAK, Nederl. doortogt, tusschen N. Braband en Overflakké in Z. Holland, naar de Zeeuwsche stroomen.

VOLKERMARKT, Illyr. dorp, kreits Klagenfurt, met 960 inw., en groote veemarkten.

VOLKERODE, ambt in Saksen-Gotha, met 2,110 inw., en dorp met 870 inw.

VOLKERS, Beij. dorpje, Ned. Mainkreits, met 150 inw.

VOLKERSBACH, dorp in Baden, Pfinz- en Murgkreits, in het Zwarte Woud, met 600 inw.

VOLKERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

VOLKERSHAUSEN, dorp in Weimar, vorst. Eisenach, aan de Oechse; 900 inw.

VOLKERSHEIM, dorp in Brunswijk, kreits Seesen, met 500 inw.

VOLKERTSHAUSEN, Bad. dorp, Seekr.

VOLKMANNSDORF, dorp in Saksen-Coburg, vorst. Saalfeld, met 140 inw.

VOLKMARSHEIM of *Volkmarsen*, Keur-Hes. stad, vorst. Neder Hessen, met 2,130 inw. en 4 jaarmarkten.

VOLKSTÄDT, dorp in Schwarzburg-Rudolstadt, met eene voorn. porceleinfabr.

VOLLEGA, Nederl. D., prov. Vriesland.

VOLLENAY, Fr. dorp, dep. Côte d'Or.

VOLLENHOVEN, Nederl. kwartier, prov. Overijssel, tusschen Vriesland, Drenthe, Salland en de Zuiderzee gelegen. 2. Stad aldaar, aan de Zuiderzee, met eenen bouwval van het oude slot, vele adelijke landgoederen, een opvoedingsgesticht, en 1100 inw., die van den landbouw, de visscherij en bokkingrookerij bestaan.

VOLLEZEELE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 1400 inw.

VOLLORRE, Fr. stad, dep. Puy de Dôme, arr. Thiers, met 3,400 inw.

VOLMARSTEIN, Pruis. vlek, regdst. Arnsberg, met 350 inw.

VOLME, Pruis. tak van de Roer, regdst. Arnsberg.

VOLMUNSTER, Fr. vlek, dep. Moezel.

VOLNEY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oswego, met 600 inw. 2. Eilanden aan de Z. kust van Nieuw Holland, voor de golf Spencer. 3. Kaap aldaar, met eene keten rotsen. 161. L. 38. 49. N. B.

VOLO, zie Golo, No. 2.

VOLONNE, Fr. vlek, dep. Neder Alpen, arr. Sisteron, met 1700 inw.

VOLONTINA, Rus. vlek, gouv. Smolensk.

VOLOTSHINSK, Rus. stad, gouv. Volhynië.

VOLOUSKA, zie Voluska.

VOLPAGO, Lomb. Ven. dorp, prov. Treviso, met 2,800 inw.

VOLPEDO, Sard. vlek, prov. Tortona, met 900 inw.

VOLPERSDORF, Pruis. vlek, regdst. Breslau, met 900 inw.

VOLPIANO, Sard. vlek in Piëmont, prov. Turin, met 3,640 inw.

VOLQUARDSBAAI, N. Amer. baai aan Oost Groenland, op 70. 50. N. B.

VOLSK, Rus. stad, gouv. Saratow, aan de Wolga, met 5000 inw.

VOLSKERSHAUSEN, ambt in Saksen-Weimar, met 1390 inw. en een dorp, met 900 inw. en wolweverijen.

VOLTA, riv. in Afrika, aan de Ivoorkust, eigenlijk *Flau*, volgens sommigen ook *Segeery*, en in het binnenland ook *Amao* en *Aseizow* genoemd. Zij wordt voor heilig gehouden, zoo dat men geen visch uit dezelve eet. 2. Lomb. Ven. vlek, prov. Mantua.

VOLTAGGIO, Sard. vlek, hert. Genua.

VOLTAIRE, baai aan de Z. kust van Nieuw Holland. 2. Kaap aldaar, in de

Wittsland. 143. 13. L. 14. 35. N. B.

VOLTANA, Spaan. riv., prov. Aragon.

VOLTAS, Griek. dorp op Morea, kanton Napoli di Romania.

VOLTERRA, stad in Toscanen, prov. Pisa, met 6000 inw, eene staatsgevangenis, een bisdom, werkplaats, alabaster-, marmer- en gipsgroeven.

VOLTLAGE, Han. dorp, vorst. Osnabrug, met 400 inw. en fabrijken van linnen, katoen, enz.

VOLTORARA, Nap. stad, prov. Capitanata, met 3,800 inw.

VOLTREGA, Spaan. vlek, prov. Barcelona.

VOLTRI, Sard. vlek in Genua, Riviera di Ponente, met 1650 inw.

VOLTSCHANSCK, Rus. stad, gouv. Slobodische Ukraine, met 2,700 inw.

VOLTURARA, zie Voltorara.

VOLTURNO, Nap. riv., prov. Terra di Lavoro; valt in de golf van Gaëta.

VOLUNTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Windham, met 1,020 inw.

VOLUSKA, VOLOVSKO, Illyr. vlek, kreits Fiume, met 770 inw.

VOLVIC, Fr. vlek, dep. Puy de Dôme, arr. Riom, met 2,080 inw.

VONEICHE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 600 inw.

VONGA, Rus. riv., gouv. Archangel, die in de Witte zee valt.

VONGES, Fr. vlek, dep. Côte d'Or.

VONIBOULON, Afr. dorp, op het eil. Madagaskar.

VONIMARAGNAT, Afr. dorp, eil. Madagascar.

VONITZA, zie Voinizza.

VONNE, tak van de Fr. riv. Clain, dep. Vienne.

VONNEUIL, Fr. vlek, dep. Vienne.

VOORBURG, aanzienlijk Nederl. dorp, prov. Z. Holland, distr. 's Gravenhage, aan de Delftsche vliet, alleraangenaamst gelegen. Het is volgens sommigen, het *Forum Adriani*, heeft eene Hollandsche en eene Fransche herv. kerk, vele overheerlijke buitenplaatsen en 1670 inw. Men heeft hier vele gedenkpenningen en oudheden gevonden.

VOORDEN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Aalst, met 1000 zielen.

VOORHOUT, Nederl. dorp, in Z. Holland, distr. Leijden, met 460 inw. en landbouw.

VOORMEZEELE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 1000 inw.

VOORN (LAND VAN), Nederl. schiereiland, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Briel, aan drie zijden door de Maas en Noordzee bespoeld, en ten W. van het land van Putten gelegen. Het brengt veel meekrap, koolzaad, peulvruchten en houtgewas voort. Men heeft er ook veel wild gevogelte; echter beletten de duinen niet, dat men er ook kostbare dijken moet onderhouden. De voornaamste stad is de Briel.

VOORSCHOTEN, Nederl. dorp, in Z. Holland, distr. 's Gravenhage, reeds vroeg bekend. De kerk heeft de begraafplaats van het geslacht van WASSENAER VAN DUIVENOORDE. Er zijn vele buitenplaatsen, 1050 inw. en eene beroemde paardenmarkt. Vrede van 1674.

VOORST, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, met vele buitenplaatsen en 1570 inw.

VOORT, Nederl. dorpje, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 180 inw.

VOORTHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, reeds vroeg bekend; thans eene voorname pleisterplaats, tusschen Utrecht, Zutphen en Deventer, met 1200 inw.

VÖR, zie Voer.

VORARLBERG, Tyrol. kreits, ten Z. en W. aan Zwitserland grenzende, en op 74. V. M. 76,260 inw. bevattende. Hij is zeer bergachtig, door den Adelaarsberg doorsneden, en door den Rijn, de Aach, Fussach, Ill, Lech en Iller bespoeld. Er zijn veel bosschen, goede weiden, sterke veeteelt, weinig koren, veel aardappelen, wijn en boomvruchten; terwijl de katoenweverij, de mijnen en de bosschen vele handen bezig houden, en anderen elders hun brood zoeken. De hoofdstad is Bregenz.

VORAU, VARAU, vlek in Stiermarken, kreits Grätz, met 600 inw.

VORCHHEIM, of *Forchheim*, Beij. landgerigt, Rezatkreits, bevat op 4 V. M. 11,500 inw. De grond is heuvelachtig, en door de Regnitz, Wiesent, enz. bespoeld, met landbouw, boomvruchten en veeteelt, en een weinig wijn. 2. Stad aan de Regnitz, met muren, wallen en vestingwerken; heeft 4 poorten, 3 kerken, eene synagoge, liefdadige gestichten, tuighuis, kruidmagazijn, kazernen en 3000 inw., die brouwerijen, glas- en spiegelfabr., salpeter- en potaschziederijen, looijerijen, papiermolens, glasblazerijen, smederijen en handel hebben.

VÖRDEN, Han. ambt, vorst. Osnabrug, bevat op 4½ V. M. 12,650 inw. 2. Vlek aldaar, met 750 inw. 3. Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Zutphen, aan de Vördenbeek, met vele landgoederen en 2,100 inw.

VORDERGLAUCHAU, Saks. heerl., kreits

kreits Erzgebergte, met 5,650 inw.

VORDERHAUS HARDENBERG, Han. heerl. in 't vorst. Gottingen.

VORDERHOF of *de Meyerijen*, Zwits. distr., kanton Schweiz.

VORDERKOHLAU, zie Reinerz.

VORDERNBERG, vlek in Stiermarken, kreits Brück, met 1600 inw.

VORDINGBORG, Deen. stad, eiland Zeeland, ambt Prästöe, met muren, 5 poorten, 5 straten, en 1000 inw.

VORDONI, Turk. stad, schiereiland Morea, prov. Zaconia.

VOREPPE, Fr. stad, dep. Isère, aan de riv. Roise, met 2,350 inw.

VOREY, Fr. vlek, dep. Opper Loire, arr. le Puy, met 1,550 inw.

VORFLUTHSKANAL, Pruis. kanaal, regdst. Mariënwerder.

VORGA, Rus. dorp, gouv. Smolensk.

VORGTEN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, in eenen zeer vruchtbaren oord, met eenen bijzonderen toren, een veer over den IJssel en 450 inw.

VORLA, VOURLA, Turk. stad in Natolië, ten W. van Smyrna.

VORLEGBUS, zie Leubus.

VORMARK, zie Priegnitz.

VORNE, vlek in den Kerk. Staat, legatie Bologna.

VORNECK, zie Czirknitz.

VÖRÖSPATAK, dorp in Zevenbergen, kom. Weissenburg, met zilver-bergwerken.

VÖRÖSVAGAS of *Cerwenica*, Hong. dorp, kom. Sarosch, aan het gebergte Lipanka, waar men de schoonste opalen van Hongarijë vindt.

VOROUX-GOREUX, Nederl. gemeente, prov. en arr. Luik, met 200 inw.

VOROUX LES LIERS, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 250 inw.

VORRA, Beij. vlek, Rezatkreits, landger. Hersbruck, met 60 huizen.

VORREGGIO, Viarreggio.

VÖRS, Hong. dorp, kom. Schumegh.

VORSELAER, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, met 1360 inw.

VORSFELDE, Brunsw. ambt, distr. Schoningen, met 16,350 inw. en een vlek van dien naam, met 1,250 inw., looijerijen, branderijen, jaarmarkten en landbouw.

VORSKLA, Rus. riv. in de Ukraine, die in den Dnieper valt.

VORST, Pruis. dorp, regdst. Kleef, kreits Kemren, met 1950 inw.

VÖRSTETTEN, dorp in Baden, Treisamkreits, met 700 inw.

VORWOHLDE, Brunswijk. dorp, distr. Weser, met 200 inw.

VOSCH, Rus. meer, gouv. Novogorod.

VOSGES, Fr. dep., het Zuidelijk deel van het oude Lotharingen, tusschen de dep. Maas, Meurte, Neder en Opper Rijn, Opper Saône, en Boven Marne of tusschen 23. 15. en 24. 57. L. en 48. 31. en 49. 7. N. B. gelegen, en op 106½ V. M. in 5 arr., 30 kantons, en 550 gemeenten, 336,170 inw. bevattende. Het land is grootendeels door de Vogesische bergen bedekt, welke groote en kleine dalen tusschen zich hebben. De hoogste punt is de Bölch. De grond is ten O. rotsig en zandig, ten W. kalkachtig en gemengd. Een derde van het dep. is vol bosschen. Hier ontspringen verscheidene riv., onder anderen de Moesel, en verder stroomen hier de riv. de Maas, Meurte, Saône, Plaine, Vaire, Madon, Mouzon, enz. Onder de kolken is de Void de Cone de voornaamste. De altijddurende sneeuw op de Vogesen heeft eenen aanzienlijken invloed op de luchtsgesteldheid, die echter zuiver en gezond is. De voortbrengsels zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, wild, visch, bijen, koren, aardappelen, peul-, tuin- en boomvruchten, vooral kersen, waaruit men kirschenwasscher maakt; een weinig wijn, vlas, hennip, raapzaad, zeer veel hout, droogerijen, ijzer, lood, zilver, koper, bruinsteen, marmer, steenkolen, turf, pot- en porceleinaarde, en minerale wateren. De inw. zijn arm, maar werkzaam; de landbouw kan slechts hier en daar beoefend worden; gerstenbrood en aardappelen moeten dikwerf het gebrek aan ander brood aanvullen. De veeteelt is zeer aanzienlijk, en levert beroemde boter en kaas; de wijnoogst is niet veel, doch de bosschen zijn des te belangrijker, en de mijnen leveren veel ijzer. Er zijn veel smederijen, draadtrekkerijen, en verder linnen- en wollen stoffen weverijen, looijerijen, fabrijken van houtwaren, kanten, muzijk-instrumenten, glas- en aardewerk, papier, enz. De uitvoer bestaat in: vee, boter, kaas, kirschwasser, leder, ijzer en ijzerwaren, hout, planken, garen, linnen, kanten, katoen, glas, papier, aardewerk, potten en muzijk-instrumenten, de arr. zijn Epinal, Neufchâteau, Mirecourt, St. Dié en Remiremont. De hoofdplaats is Epinal.

VOSKERENSK, Rus. stad, gouv. Moskou.

VOSHOL, Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, bij Hattem.

VOSLAU, Oostenrijk vlek, kreits Beneden het Weener Woud.

VOSSEFANG, Noorw. kerspel, stift Bergen, met 4,030 inw.

VOSSELAER, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 600 inw. 2. Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 900 inw.

VOSSUM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 650 inw.

VOSSEN EILANDEN, eilanden bij Groenland, Noordelijk inspectoraat, in de groote Disco baai, kolonie Egedermin-de, met visscherijen. 2. V. of *Lisü Osrowi*, ook *Kawalany* genoemd, eene groep der Russische Aleutische eilanden, het naaste bij Amerika gelegen, met de grootste en meest bevolkte eilanden, welke ook het meest door de Russen worden bezocht. Zij bevatten ongeveer 5,000 inw. De voornaamste zijn: Umnak, Sjuerkin, Unalaschka, Kigalga, Lamalga, Unalga, Akutan, Akun, Unimak, Sannach, de Alaschkische-Schumagins- en Jewkokejewsche eil., Sitchmak, Tugodok, Kodjak, het grootste van allen, enz. Men zie de bijzondere artikelen. 3. Groep eil., in de N. Amer. prov. Maine, gr. Hancock.

VOSS UND NORDHÖRD, Noorw. schoutambt, stift Bergen, met 47,200 inw.

VOSTANI, zie Egypte.

VOSTIZZA, VISTIDSCHA (voorheen *Egea*), Turk. vlek, schiereil. Morea, sands. Tripolizza, met 800 huizen, Grieksche inw., handel in krenten, zijde, kaas, gom, brandewijn en honig, en eene goede haven.

VOTERSAY, klein eil. der Hebriden, in straat Harris.

VOTHI, Turk. haven, prov. Romanië, sands. Karli Ili.

VOTONA, Griek. dorp, sands. Naxos, eil. Santorin.

VOTTAU, Moravisch vlek, kreits Znaym, met 270 inw.

VOU, Fr. vlek, dep. Indre en Loire.

VOUGA, Port. vlek, prov. Beira, aan de riv. Vouga, welke met de Ovar en Agueda vereenigd, in zee valt.

VOUGE, tak van de Fr. riv. Saône, dep. Goudkusten.

VOUGEOT, Fr. vlek, dep. Côte d'Or, arr. Beaune, met beroemden wijn.

VOUILLE, Fr. vlek, dep. Vienne, arr. Poitiers, met 750 inw.

VOUI PENE, Afr. dorp op het eil. Madagascar.

VOUIZE, Fr. tak der Tardes, dep. Creuse.

VOULOMBAROUN, Afr. dorp, eil. Madagascar.

VOULOUILON, zie Foulpoint.

VOULOUILOU, of *Voulu-Voulu*, Afr. dorp op Madagascar.

VOULTE, Fr. stad, dep. Ardèche, arr. Privas, aan de Rhône; 1,400 inw.

VOUNEUIL, Fr. vlek, dep. Vienne, aan de Vienne, met 1200 inw.

VOUNI, Turk. dorp, sands. en eil. Andros.

VOURLA, zie Vorla.

VOURLES, Fr. vlek, dep. Rhône.

VOUTE, Fr. dorp, dep. Opper Saône, arr. Brioude, met 680 inw. 2. Zie Voulte.

VOUTEZAC, Fr. vlek, dep. Corrèze, arr. Brive, met 2,070 inw.

VOUTING, Chin. stad van den 1 rang, prov. Shantong. 135. 5. L. 37. 35. N. B.

VOUTOIRY, Fr. tak van de Creuse, dep. Creuse.

VOU-TSCHANG-FU, Chin. stad, prov. Houkang, met veel handel.

VOUTSY, Chin. stad, prov. Petcheli.

VOUVANT, Fr. stadje, dep. Vendée.

VOUVOURINA, Turk. dorp, eil. Naxos.

VOUVRAY, Fr. vlek, dep. Indre en Loire, arr. Tours, met 2,460 inw.

VOUYUENHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

VOUZAILLES, Fr. vlek, dep. Vienne.

VOUZIE, Fr. riv., dep. Seine en Marne.

VOUZIERS, Fr. arr., dep. Ardennes, met 56,200 inw., op 24 V. M., en een vlek van dien naam tot hoofdplaats, aan de Aisne, met 1600 inw.

VOUZON, Fr. vlek, dep. Loir en Cher.

VOVES, Fr. vlek, dep. Loire en Eure, arr. Chartres, met 1,050 inw.

VOW DE RONAS (ST.), Fr. stad, dep. Opper Loire, met 2,300 inw.

VOW CHURCH, Eng. kerspel, gr. Hereford.

VOWMINE, Eng. buurt, gr. Hereford.

VOXA, Rus. riv. in Finland, die in het meer Ladoga valt.

VOXTORP, Zweed. kerspel, Kalmar-län.

VRABACH, Turk. gebergte, prov. Bosnië.

VRACENNE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 5,300 inw.

VRACHT, riv. in Keur-Hessen, prov. Fulda.

VRADS, Deen. herred, stift Rypen, groot $10\frac{1}{2}$ V. M., met 9 kerspels.

VRAGLOVICH, Turk. vlek, prov. Bosnië, sands. Travnik.

VRAIN (ST.), Fr. vlek, dep. Niëvre, met 1000 inw.

VRANA (UJVARINA), Turk. vlek, sands. Kostendil, met 3,000 inw.

VRANDYK, Turk. vlek, prov. Bosnië.

VRANTSCHIA of *Vranzia*, Turk. distr. in Moldavië, met 12 dorpen en 2,000 alleen staande huizen. De inw. van hetzelve zijn den hospodar slechts cijnsbaar.

VRATNIK, zie Wellebit.

VRECOURT, Fr. vlek, dep. Vosges, arr.

arr. Neufchâteau, aan de Mouzon, met 900 inw.

VREDEN, Pruis. stad, regdst. Munster, aan de Breckel, met 2,200 inw.

VREDS, Zweed. kerspel, Upsala-län.

VREELAND, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, aan de groote vaart van Utrecht naar de Zuiderzee, met 500 inw. en veel doortogt.

VREESWIJK of *de Vaart*, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, aan de Lek en de Vaart op Utrecht, met veel doortogt, welke door het verbreeden der Vaart, niet weinig vermeerdert; eene hervormde en roomsche kerk, en 650 inw. Geboorteplaats van EGIDIUS HASHAKKE.

VREITAU, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 350 inw.

VREM, zie Brem.

VREMBDE, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 600 inw.

VREREN, zie Freren.

VRESSAAL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt.

VRESSE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

VREXEN, zie Frexen.

VRIENDSCHAPS EILANDEN (ook wel *Vriendelijke* en *Vrienden Eilanden*, en thans bij nieuwere aardrijkskundigen, naar het grootste eiland het *Amsterdam* van TASMAN, den *Tonga Archipel* genoemd), een der meest bekende Archipels in de Zuidzee, door den Nederlandschen reiziger ABEL TASMAN in 1643 ontdekt, en door COOK, MAURELLE, LA PEYROUSE, BLIGH, EDWARDS, D'ENTRECASTEAUX en WILSON, op hunne reizen, nader bekend gemaakt. Dezelve bestaat uit verschillende groepen, is tusschen den Fidje en Harvey Archipel, of tusschen 198. 43. en 203. 40. L. en 17. 56. en 22. 22. Z. B. gelegen, en bevat (volgens het *Asiatic Journal*, *Mars* 1824), op 188 eilanden, naar de beste berekening 90 of 100,000 (FORSTER heeft eens zoo veel) inw. De eilanden van dezen Archipel behooren allen tot de lage eilanden, en zijn uit zeegewassen voortgekomen, waartoe zeker eenige eeuwen tijd is vereischt geworden; terwijl sommigen zeer oud zijn, daar het koraal reeds met zoo veel teelgrond bedekt is, dat de grootste boomen er voedsel vinden. Bergen vindt men er niet; slechts hier en daar kleine heuvels, en rivieren heeft zelfs het groote Tonga niet; echter hebben sommige beken en bronnen; terwijl andere het water in kloven en holen moeten opzamelen. Ondertusschen hebben niet al de eilanden denzelfden oorsprong; het eiland Tofoa, waar een vuurspuwende berg, steeds in damp en rook gehuld, is, behoort voorzeker tot de hoogere eilanden, en heeft met nog eenige andere, misschien van het begin der dingen bestaan. De luchtsgesteldheid is hier zeer aangenaam; maar het gebrek aan bergen doet de zomers zeer heet, en de winters zeer koud zijn. De jaargetijden volgen elkander zeer spoedig op. Men heeft er veel aardbevingen, en soms sterke regens. Omtrent de voortbrengsels hebben de reizigers ons weinig medegedeeld. Uit de klasse der viervoetige dieren, vinden wij er slechts het varken van Chinesche afkomst, of de *buacka*, de hond, de rat en de vampyr. In de zee komen soms cachelotten, die hier zeer gezocht worden, omdat de tanden tot halssnoeren worden gebruikt. Van gevogelte is hier eene groote verscheidenheid; doch van dezelve zijn slechts de huishaan en zeevogels, verder papegaaijen, nachtuilen, koekoeken, ijsvogels, leeuwerikken, kwartels, vliegenvangers, duiven, wilde eenden, reigers, keerkringvogels, en weinige andere, genoemd. Verder kent men er schildpadden, eene waterslang, vele soorten van hagedissen, schoone insekten en vele soorten van visch, kreeften, oesters, zeeëgels, mosselen, enz. Het plantenrijk heeft bananen of pisangs, in 15 verschillende soorten; broodvrucht, yams, tarro, kappe, bedwelmende peper, waaruit de *kawa* bereid wordt; kokospalmen, koolpalmen, enz. Al deze voortbr. worden aangekweekt; in het wild groeijen pompelmoenen, vijgen, bamboesriet, kurkuma, eene soort van kina, jasmijn, de sagoboom, eene soort van katoen, notenmuskaat, papier, moerbeziën-boomen en vele andere planten. Het delfstoffelijk rijk is nog weinig onderzocht. Men vindt er verschillende soorten van leem, kiezel, en op Tofoa eenen zwarten steen, waaruit de inwoners hunne bijlen vervaardigen, enz. De inw. behooren tot het geslacht der Maleijers, zijn van middelbare gestalte, wel gevormd, goed gespierd, en met breede schouders, donker bruin, sommigen iets ligter, vooral onder de vrouwen zachte en vriendelijke gelaatstrekken; uitstekende, bij sommigen haviksneuzen, doch met groote neusgaten en uitstekende voorhoofden, dunne lippen, zwarte en levendige oogen, witte, frissche tanden, zwart neerhangend haar, dat zij bruin, purper of oranje verwen, en kort afsnijden,

den, of ook opkammen, en bij de kinderen geheel afscheren. Den baard scheren zij zuiver af, en dulden ook geen haar op andere plaatsen van hun ligchaam. De vrouwen zijn veel kleiner dan de mannen, maar zeer welgemaakt; schoon bij velen de voeten wat groot en de beenen stijf zijn. De handen zijn buitengemeen zacht. Onder de inwoners vindt men ook Albino's of witte Negers.

De kleeding is bij de beide geslachten volkomen gelijk. Zij dragen een stuk laken stof, dat om het lijf geslagen, en met eenen gordel vast gemaakt wordt, zoo dat het tot op de knieën afvalt, en van voren dubbeld is. Het bovenste gedeelte is zoo wijd, met ruime mouwen, dat men het in alle gevallen tot aan de schouders kan optrekken; het bovenlijf tot aan den navel, de armen en voeten zijn geheel bloot. Grooten en geringen dragen het hoofdkleed op dezelfde wijze, schoon het bij de eersten wel wat langer en fijner is; maar de armen die ook het grove kleed niet kunnen koopen, bedekken hunne middelen ten minste, met eene kleine mat, groote bladen, enz. Voor feesten en plegtige gelegenheden, hebben zij bijzondere kleederen, welke gedeeltelijk met roode vederen opgesierd worden, en bij de begrafenissen hebben zij mede bijzondere kleederen, welke uit den bast van den broodvruchtboom vervaardigd worden. De koning en de bevelhebbers dragen eenen grooten diadeem van vederen, welke naar den rang verschillend zijn. Beide geslachten dragen halsbanden van paradijsvruchten, rietknoopen of cachelottanden, waaraan parel- en oesterschelpen hangen. Verder hebben zij ringen van paarlemoer aan de armen, en van schildpad aan de vingers. In de dubbeld doorboorde ooren dragen zij staafjes van zeedierbeenderen of hol riet, in hetwelk zij al hun blanketsel bewaren. De meisjes versieren hun haar met welriekende bloemen. Het tatoueren is bij de mannen in algemeen gebruik. In den oorlog hebben zij eene bijzondere kleeding; allen zijn zeer op zindelijkheid des ligchaams gesteld. De woningen zijn in het algemeen lankwerpig rond, allen van voren en achteren open. Het schuinsche rietendak rust op 4 of 6 palen; het vlechtwerk is met aangename verscheidenheid beschilderd. De daken der aanzienlijken zijn met gedroogde bladen van het suikerriet, die der minderen met matten van kokosbladeren bedekt. De grond is hoog, hard en met kokosbladen bedekt, waarop eene mat ligt. Van binnen heeft het huis slechts een vertrek, dat echter in verschillende gemakken kan worden afgedeeld. De bewoners slapen op den grond, hebben eene plank tot hoofdkussen, en hunne kleederen tot deksel. De dorpen bestaan uit verscheidene huizen, die gewoonlijk een bloemperk of eene beplanting voor zich hebben. Echter hebben zij ook vestingen, waarin zij tegen overvallen vlugten, en waar zij bijzondere groote wapentuigen hebben, om steenen op den vijand te werpen. Hunne landerijen zijn allen binnen heggen besloten, en zij bouwen voornamelijk yams, verscheidene soorten van arum en de kawa, of bedwelmende peper. Varkens, honden en hoenders zijn het huisvee. Het voedsel der inw. bestaat in de genoemde vruchten, wild gevogelte, visch en schildpadden. Hun gewone drank is water; maar bij groote maaltijden of feesten, mag de kawa, een bedwelmende drank, niet ontbreken. De inborst der inw. wordt bijzonder geroemd, en hunne goedhartigheid zelfs tot in het overdrevene afgeschetst. Zij hebben geene woorden voor deugden en ondeugden; maar het gevoel daarvoor in hunne harten, en hun geweten is hunne eenigste wet. Zij schatten den ouderdom zeer hoog, en beminnen teederlijk hunne kinderen. Laster is bij hen de grootste misdaad. Moord kan door noodzakelijkheid of wraak, geregtigd worden. Diefstal is kwaad, maar niet onteerend. De kuischheid bestaat alleen voor de gehuwde vrouwen, en de veelwijverij is algemeen. De meisjes worden soms buiten hun weten verloofd. De man kan zijne vrouw wegzenden; hij is onbepaald gebieder in zijn huis, waartegen geene vrouw zich verzet. De kraamvrouwen zijn zeer zindelijk, en worden alleen door vrouwen opgepast. Geene kinderen worden gedood, dan helaas! bij de ziekte van een opperhoofd, om de godheid te verzoenen. Men vindt hier weinig ziekten; de voornaamste zijn: zweeren, builen, buikloop, oogziekten, ook wel waterzucht, en sommige onregelmatige koortsen. De zweeren, *palla* genoemd, waarbij de lijders den neus en andere deelen kunnen verliezen, is ten onregte, door sommige reizigers als venerisch aangemerkt. Hunne geneeswijzen zijn nog zeer bijgeloovig; doch bij kneuzingen en andere uiterlijke gebruiken, zijn zij niet onbekwaam. Alle manspersonen worden besneden, naar hun zeggen, om de zindelijkheid te bevorderen. Zij groeten, even als andere

dere eilanders, met den neus; doch om te bedanken, houden zij het geschenk met de linkerhand boven het hoofd. Verder zijn zij vrolijk, lief hebbers van gezelschappen en uitspanningen; doch bij de opperhoofden heeft eene zekere étiquette plaats. Zij hebben eene soort van trommel, een instrument uit bamboesriet, soorten van fluiten en een schelp-instrument. Ook hebben zij zang en dans. Zij boksen, worstelen (ook de vrouwen), werpen, kaatsen, hebben eenige hazardspelen, en vermaken zich ook met het vangen van duiven, het schieten van ratten, enz. Hunne taal is een tongval van het Maleisch, doch zeer verschillende van dien der Sociëteits eilanden; schrift kennen zij nog niet. Zij gelooven aan goede en kwade wezens, welke op Bolotuh, een ten N.W. van Tonga zeer verwijderd eil., wonen. Slechts de edelen en grooten hebben zielen, die na hunnen dood als dienaars der godheid op Bolotuh, voortleven. Der menschen verdiensten bestaan in de vervulling hunner pligten en eerbied voor de goden, die de menschen in deze, niet in gene wereld straffen. Het aantal der oorspronkelijke goden beloopt meer dan 300; meer kunnen wij hieromtrent niet bijvoegen, alleen nog, dat het Tabu hier even als op de Sandwichs eilanden bestaat, en dat er natuurlijk zeer veel bijgeloof bij deze menschen heerscht. De standen zijn geestelijken, edelen en het volk, welke laatsten zich beide weder in twee klassen onderscheiden. Het eigendom bestaat in plantagiën, huizen, kanos of booten; het regt van erfenis derzelve, wordt door de graden van bloedverwantschap bepaald. De handwerken bestaan in het bouwen der kanos, het snijden van halssieraden, het bouwen der grafgewelven, het nettenknoopen (zoo van den bast des booms *alonja*, als van de draden der kokosnoot), de visscherij, het huizenbouwen, snijden der knodsen, het zeilmaken, manden-, kammen-, en mattenmakerijen, het maken en verwen van eene soort van katoen, het vervaardigen van kleederstukken, enz. De regering is erfelijk monarchaal, waarbij echter de *ellis* of opperhoofden eenigen invloed hebben. Aan het hoofd staat een koning, voorheen uit het geslacht der Tiutonga's, thans uit eenen familie-tak derzelven, die echter voor eenen nieuwen stam wil doorgaan. De koning heerscht ja onbepaald; doch hij is door den godsdienst en het gebruik bepaald. Hij is de opperste regter, en heeft de Marabuten zijnen raad, en godsdienstige bestuurders onder zich. De bijzondere eil. hebben opperhoofden, wier magt mede erfelijk is, en die jaarlijks eene groote of kleine schatting opbrengen, en hunnen hofstoet hebben. Den oorlog hebben deze inw. van de Fidje-eilanders geleerd; voorheen kenden zij dien niet; thans is hunne krijgsmagt uit de leenheeren en den hofstoet des konings zamengesteld, bij welke de opperhoofden der eil. hulptroepen moeten zenden. Bij MARINER's tijd, trok de koning uit met een leger van 5,000 oorlogslieden en 1,000 vrouwen, en men rekent dat hij wel 17,000 man in de wapenen kan brengen. Hunne wapens bestaan in knodsen, bogen, pijlen en werpspiesen; ook hebben zij slingers. Van de Fidjes hebben zij ook geleerd, het vleesch hunner vijanden te verteren; schoon anderen dit verachten. Hunne booten behooren tot de schoonste van Australië. Ook deze kunst hebben zij van de Fidjes geleerd. De belastingen bestaan in yams, pisangs en varkens. Men kan dezen Archipel in 5 groepen verdeelen, als: die van Amsterdam of Tonga (verkeerdelijk Tongatabuh), die van Rotterdam of Annamoka, die van Kolu, van Happi en van Wawao, benevens de eil. Amargura, Ono en Pijlstaart.

VRIES (DE), straat tusschen de eil. Hurup en Urup, met eene kaap van denzelfden naam, aan de N. O. zijde derzelve, aldus genoemd naar den Nederl. zeereiziger, die met zijnen reisgenoot SCHAAP deze streken bezocht. 2. Baai aan het O. Ind. eil. Java, residentschap Soukapoura.

VRIESCHELOO, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, op eene hoogte.

VRIESEVEEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Twenthe, met 2,000 inw., veenderijen, landbouw en handel in linnen, bijzonder op Rusland. Het dorp is wel een uur lang.

VRIESLAND, Nederl. prov., welke haren naam, dien zij zelfs onder de Fransche regering behield, van het aloude volk der Friesen ontleent. Zij ligt tusschen de Noordzee, Groningen, Drenthe, Overijssel en de Zuiderzee, of tusschen 22. 53. en 23. 27. L. en 52. 51. en 53. 30. N. B., heeft zonder de eilanden Ameland en Schiermonnikoog, eene oppervlakte van $50\frac{2}{3}$ (met dezelve $54\frac{1}{2}$) V. M., wordt in het administrative, als van ouds, verdeeld in 4 kwartieren: Oostergo, Westergo, Zevenwouden en de steden, en in

in het regterlijke en financiële, in 3 arr. en 19 kantons. In dezelve zijn 11 steden; en het platte land, met de 2 eil., is thans verdeeld in 32 grietenijen of gemeenten, hebbende eene bevolking van 205,000 zielen. De grond is overal vlak, uitgenomen in het Zuid Oosten, aan de Drentsche grenzen, waar men zandheuvels vindt. Behalve de eil., die door duinen tegen de Noordzee worden gedekt, is de prov. in het N., W. en Z., overal ter lengte van omtrent 30 uren gaans, omgeven door zware dijken, grootendeels met paal- en kistwerk en steenen glooijingen versterkt, waarvan het onderhoud jaarlijks groote sommen aan de ingelanden kost. Zij bestaat ten N. en W., aan den zeekant, uit zwaren en meest tot bouwland gebezigden, doch meer binnenwaarts uit zachteren, meer tot weiland geschikten kleigrond; ten Z. W., uit lage en vette weilanden; ten Z. uit zand, met veel bosschen, heiden en lagen veengrond, en ten O. insgelijks, uit zand, met bosschen, heiden, hooge en lage veengronden. Op zeer vele, in meerderen en minderen afstand van de zee gelegene plaatsen, vindt men nog hoogten, die voor het aanleggen der dijken, door de ingezetenen zijn opgeworpen, om tot toevlugtsoorden voor hen, hunne have en vee, bij hooge vloeden, te dienen, en welke nog *terpen* en *weerden* worden genoemd. Behalve vele poelen, kleine en groote wateren, *wielen* en *zandingen* genoemd, heeft men er meer dan 20 vischrijke meren, welke te zamen, meer dan 10,000 bunders in oppervlakte bevatten; doch waarvan de Tjeuke, Sloter, Fljuessen, Heeger, Sneeker en Bergumer meren, de voornaamste, en alleen 5,300 bunders groot zijn. Er zijn geene eigenlijke rivieren, alzoo de watertjes de Kuinder en de Linde, dien naam bezwaarlijk verdienen; terwijl de voormalige *Burdo* stroom, thans nog onder den naam van de *Boorne* bekend, een binnenlandsch, schoon aanzienlijk vaarwater, is geworden: voorts *de Lauwers*, welke zich in de Lauwer zee, eenen inham der Noordzee ontlastte, thans genoegzaam geheel is opgedroogd, en de *Posens* in eene gewone dorpvaart is veranderd; maar er zijn vele hoofd- en zijvaarten, welke de prov. in alle rigtingen, zoo ter bevordering van de uitlozing van het overtollige boezemwater, als van de gemeenschap en het vervoer van goederen, zelfs tot aan de kleinste dorpen en gehuchten, doorsnijden. Tot de hoofdvaarten behooren: 1. het zoogenaamd *Kolonels* of *Caspar Robles* diep, hetwelk de gemeenschap opent aan de grenzen van Groningen, en welk langs andere vaarten, dwars door de prov., tot naar de Lemmer voert: 2. het Dokkumer diep, van die stad naar de Nieuwe Zylen: 3. de trekvaart van Trobos, door Dokkum, Leeuwarden en Franeker, naar Harlingen; 4. die van Leeuwarden naar Sneek; 5. de zeilvaarten van Leeuwarden over Grouw naar de Lemmer, en Oostwaarts naar de groote veenvaarten, tot aan de Groninger en Drentsche grenzen. De hoofdwegen loopen van Leeuwarden, Noordwaarts naar Dokkum; Oostwaarts naar Groningen; Zuidwaarts naar de Lemmer, of over Heerenveen naar Overijssel; en Westwaarts naar Harlingen, enz. Uit dezelve loopen tallooze zij- en buurtwegen naar alle oorden der provincie. Onder de sluizen, hier *zylen* genoemd, munten de Nieuwe, Harlinger- Makkumer, Workumer, Stavoorsche- en Limster zylen uit; vooral de eerstgenoemde, die tot de kapitaalste sluizen in dit rijk behoort. De lucht is in Vriesland zoo als in Holland, dat is, vooral in den herfst en winter, vochtig, doch kouder, en niet ongezond. De voornaamste voortbrengselen zijn: tarwe, rogge, gerst, haver, boekweit, boonen, erwten, kool-, lijn- en klaverzaad, aardappelen, vlas, cichorei, bagger- en gestoken turf, brandhout, beste boter, kaas, wol, hooi, veel en zwaar rundvee, de beste paarden des rijks, schapen, varkens, veel eenden en ander gevogelte, bijën, zee- en riviervisch, vooral paling. Van de meeste dezer artikelen wordt jaarlijks eene meerdere of mindere hoeveelheid, naar andere prov. des rijks of vreemde landen uitgevoerd. Dit heeft vooral plaats omtrent haver, klaverzaad, aardappelen, cichorei, turf, brandhout, wol, maar voornamelijk van boter, kaas, rundvee, paarden, eend- en andere watervogels, paling, enz. De inwoners zijn afstammelingen van de aloude *Friesen*, en hebben veel van den vroegeren aard behouden. Zij zijn vrienden van eene betamelijke vrijheid (de naam van *vrije* Vriezen is bij hen van groote waarde), en bijzonder op hunne eigene zeden, gewoonten en herkomst gesteld, hetwelk zij zelfs nog op sommige plaatsen in geheel bijzondere kleeding en taal, vooral nog bij de landlieden, aan den dag leggen. En schoon men hen misschien, van eene zekere stijfhoofdigheid

heid niet geheel kan vrijspreken, zijn zij, van den anderen kant, zachtaardig, zeer gezet in het nakomen der wetten, getrouw aan hunne beloften, afkeerig van vleijerij, en liefhebbers van kunsten en wetenschappen; daar zij, om van de nog levende niet te gewagen, verscheidene beroemde geleerden, als onder anderen: VIGLIUS VAN AYTA, HOPPERUS, AITZEMA, COEHOORN, S. PETRI, SCHOTANUS, HEGHT, de VAN HAREN'S, de HUBER'S, de VITRINGA'S, HEMSTERHUIS, de VALCKENAAR'S, de VOORDA'S, de YPEY'S, COOPMANS, BRUGMANS, STYL, STEENSTRA, BORGER, BOSSCHA, GYSBERT JAPIKS (de voornaamste oude dichter in het Boeren-Vriesch), F. SJOERDS, en oorspronkelijke vernuften, als: EISINGA, de gebroeders ROELOFS, RIENKS en anderen hebben opgeleverd. Opmerkelijk is de aangeboren lust der Vriezen voor de wiskunde, in welke wetenschap zij een meer dan gewoon getal vernuften hebben opgeleverd. Beroemd zijn zij, zoo wel de vrouwen als mannen, om hunne vlugheid in het schaatsenrijden. Hunne taal is een tak van het aloude Nederduitsch, en heeft veel overeenkomst met het oude Angelsaksisch. De middelen van bestaan zijn voornamelijk landbouw en veeteelt of weiderij, maar ook binnen- en buitenlandsche handel en scheepvaart, veenderij, visscherij, weverijen van linnen- en wollen stoffen, tigchelovens, cichoreifabrijken, zoutkeeten, zeepziederijen, het maken van huisklokken, enz. Negen tiende deelen der inw. zijn protestantsch. Voor het onderwijs is uitmuntend gezorgd. De arr. zijn Leeuwarden, Sneek en Heerenveen. De hoofdplaats is Leeuwarden.

VRIEZEKOOP, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Amsterdam.

VRIEZEVEEN, zie Vrieseveen.

VRIN, Fr. tak van de Yonne, dep. Yonne.

VRINE LOCH, Schot. meer, gr. Ross.

VRIJHEIDS EIL., zie Fidje eil.

VROENHOVEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 980 inw.

VROUWEN POLDER (LIEVE), Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, met 640 inw.

VRUMERIE, Griek. dorp, sandschakat Salonica.

VUARVINS, Zwits. D., kanton Waadt.

VUCHT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 510 inw.

VUCZICZA, riv. in Slavonië; valt in de Drave.

VUGNOLLES, zie Courmonterral.

VUILE HOEK, kaap op Nieuw Holland, in het W. van de Arnhems baai, bij de Krokodillen eil.

VUIPPENS, zie Wippingen.

VUITEBEUF, Zwits. D., kanton Waadt.

VUJAY, een der Schot. Hebriden eil., bij het gr. Inverness.

VUKA, tak van de Drave, in Slavonië. 2. Dorp aldaar, kom. Heves.

VUKOVAR, zie Wukowar.

VUKOWAGARIGA, Croat. dorp, distr. Carlstadt, met bijzondere voorregten.

VULCANSPASZ, bergpas in Zevenbergen, kom. Hunyad, op de Karpathen, waar men granaten en versteende voorwerpen vindt.

VULGAR, Griek. dorp, sands. Lesbos.

VULHANG, zie Vou-tschang fu.

VULKAANS BAAI, baai op het eil. Jesso, tusschen kaap Eroen en kaap Escarme, met de haven Enderme, waar BROUGHTON landde.

VULKANEN EILAND, een der Austr. Koningin Charlotte's eil, met eenen vulkaan. 2. Eil. ten W. van kaap Glocester, op het Austr. eil. Nieuw Brittanje, met eenen vulkaan.

VULSI, zie Zarakas.

VULTURARA, Nap. vlek, prov. Principato Ulteriore, met 3,770 inw.

VUNG CHAO, O. Ind. stad in Anam.

VUNIDSCHA, zie Voinizza.

VUREN, Nederl. dorpje, prov. Gelderland, kwartier Tiel, aan den Waaldijk, met Dalem eene heerl. uitmakende en 450 inw. tellende. Beide dorpen leden veel bij het beleg van Gorkum in 1813 en 1814. Vuren heeft eene voorname glasblazerij.

VURKORTI, Griek. dorp, sands. en eil. Andros.

VURNES, zie Veurne.

VURSTE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 800 inw.

VUSSEHIEN, Chin. stad, prov. Kian-nan, met aardewerkfabr.

VUSSEM, Pruis. dorp, regdst. Aken, met ijzerhutten.

VUURLAND of *Terra del Fuego*, eil. ten Z. van Zuid Amer., door MAGELLAAN aldus genoemd, door de straat Le Maire van het Statenland gescheiden, en in kaap Hoorn uitloopende. De luchtsgesteldheid is er zeer onaangenaam; de winter streng. Dikke nevels bedekken de kust, en het is er als of men in Kamschatka ware, schoon het er echter niet zoo koud is, als sommige reizigers hebben opgegeven, daar er zelfs eenige bloemen, planten, gras en boomen groeijen; ook vindt men er vele heilzame kruiden tegen den scheurbuik. De grond

 is

is eigenlijk slechts aan de Oostzijde voor den landbouw geschikt, waar ook eenige bosschen gevonden worden; maar ook hier is de koude des zomers nadeelig voor den wasdom. Er zijn bergen, waaronder ook vulkanen, en aan de kust hooge ruwe klippen; echter zijn hier en daar ook vruchtbare dalen en vlakten. De bergen, vooral die aan de straat van Magellaan, zijn zeer hoog, zwart en rotsachtig, en verschrikkelijk is hier de kust; daar, behalve eenige zeevogels, zelden hier een levendig wezen komt, en de vlammen van onderscheidene vuurspuwende bergen, de lucht verlichten, zonder de sneeuw te kunnen smelten. Overal dringt de zee landwaarts in; maar de openingen zijn zoo smal, de stroom zoo hevig, en de winter zoo geweldig, dat zelden een zeeman zich in dezelve waagt, te meer, daar hij hier niets dan stukken lava, graniet en bazaltrotsen, wild door elkander liggende, of diepe kloven, ontdekt. Soms vervangt een bruischende waterval de diepe stilte; terwijl hier verder zeehonden spelen, en de zeevogels er hunne prooi zoeken. Aan de Z. en W. kust vond COOK hier de Kersmishaven; ook is daar de baai du Bon Succès. Verder heeft men er ook de Verschoors- en Valentijn's baai. De omliggende eil. zijn: het Staten eil., het eil. L'Hermite. Neuville, de Ewouds- en Barnevelds eilanden, enz. Men vindt hier vele zeedieren. De inw., *Vuurlanders* of *Pescheras* genoemd, ongeveer 2,000 in getal, zijn zeer armoedig, klein, morsig, leelijk; staan nog op den laagsten trap der menschelijke beschaving, en zien er gedeeltelijk zoo erbarmelijk, verkleumd en uitgehongerd uit, dat men ze voor de ellendigste schepsels der aarde moet houden. De meesten zijn oorspronkelijk blank, anderen olijfkleurig; doch zij beschilderen zich met verw, en sieren zich dermate op, dat men hunne eigenlijke kleur niet kan erkennen. Zij hebben dikke hoofden, met breede aangezigten, platte neuzen en uitstekende kinnebakken: dom en lomp, hoort men naauwelijks 3 of 4 woorden van hen, en meestal het woord *Pescheras*. Het met traan besmeerde haar, hangt stijf om het hoofd, en de vuiligheid uit den neus, vangen zij met den leelijken openen mond op. Aan de kin hebben zij enkele haren; de schouders zijn breed, het onderlijf ingedrongen, de knieën sterk, doch de beenen zeer dun. Zij hebben zelfs gebrek aan de eerste behoeften des levens. Hunne kleeding bestaat uit vellen van zeehonden; hunne ellendige hutten, in de gedaante van een suikerbrood, zijn steeds met verstikkende dampen opgevuld, en zoo weinig voorzien, dat de Noordelijke Europeanen er midden in den zomer in bevriezen zouden. Voor de hut, die met vellen bedekt is, brandt gewoonlijk een vuur, om hetwelk, zelfs in den zomer, het altijd koude huisgezin, zit te klappertanden. Zij leven van niets dan schelpdieren, verrotte vogels en stinkend zeehondenvleesch, en echter denken zij om niets meer, dan om opschik en sieraden. Zij beschilderen zich niet alleen, maar maken ook uit kleine beenderen en schelpen, arm- en halsbanden, en beminnen niets meer dan glaskoralen. Velen dragen vederen mutsen; anderen hebben roode en witte strepen op de huid. Zonder nieuwsgierigheid, zien zij alles onverschillig aan, en betoonen op zijn hoogst eenige teekenen van vreugde, wanneer men hun glaskoralen of spiegels schenkt. Degenen, die aan de baai du Bon Succès wonen, schijnen eenigzins meer beschaafd; ten tijde van BYRON, kwamen zij zonder vrees aan boord, waren zeer blijde met de kleine geschenken, en hadden pijlen en bogen, die wel bewerkt waren; terwijl de vrouwen hunne kano's bestuurden.

VYF HAVENS, zie Cinque Ports.

VYFHUIZEN, Nederl. buurt, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, bij Poelgeest behoorende.

VYF VINGERPUNT, kaap aan de W. kust van Nieuw Zeeland, de Noordelijke kaap van den Zuidelijken ingang van Dusky baai, merkwaardig door verscheidene puntige rotsen, welk op zekeren afstand gezien, naar eene hand gelijken. Het land is geheel en al met bosch bedekt.

VYNKT, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 2,000 inw.

WA, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län. 2. Nederl. kolk, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, niet ver van Hattem.

WAABE, tak van de riv. den Oder, hert. Brunswijk.

WAADTLAND of *Waadt* (Fransch *Pays de Vaud* of *Leman*), Zwits. kanton, het Westelijkste van het bondgenootschap, tusschen Bern, Wallis, het meer van Geneve en Frankrijk, of tusschen 23. 39. en 24. 46. L. en 46. 17. en 47. 5. N. B. gelegen, en op 70 V. M., 150,000 inw. bevattende. De grond is met heuvels en kleine bergen bezet, en het geheel door bergketenen ingesloten, waarin zich zelfs zeer hooge bergen, ook ijsbergen bevinden; doch tevens heeft dit land eene der schoonste streken van Zwitserland, zeer veel vruchtbare vlakten, breede en smalle dalen, zachte bergruggen, lagchende weiden, en schoone oevers aan de bekoorlijkste meren van dit werelddeel; hoewel over het algemeen, ook in de vruchtbare streken, de grond moeijelijk te bewerken valt. De Alpen omringen de dalen des Pays d'enhaut, der Ormonts en der Plans. Men vindt er de Dent de Morcle, de Diablerets, Pillon, Rubli, Dent de Jaman en Pics de Verraux; ten W. zijn verscheidene ijsbergen. Het Jura gebergte loopt langs het kanton, van de Dôle tot den Combe de Nervaux; terwijl de Jorat, de Alpen en Jura vereenigt, en Mont Pelerin tot hoogsten top heeft. De riv. zijn: de Rhône, het Kaltwasser, de Veveyse, de Venoge, de Aubonne, de Bouairon, de Saane, de Broye, de Cheudron, de Orbe, de Brinne en Arnau. De meren zijn dat van Geneve, Neufchatel, Murtner, Bray, de Joux en vele mindere. Onder de gezondheidsbronnen behooren de baden van Etivoz, Henniez, St. Loup, Yverdun, Gallinz, Rolle, Fondrière, enz. De luchtsgesteldheid is hier zacht, en voor den groei der meeste vruchten geschikt. De voortbrengsels zijn, uit het rijk der dieren: de gewone huisdieren en vogelen, wezels, reën, geiten, hazen, mormeldieren, groote en kleine spitsmuizen, zevenslapers, velerlei wild gevogelte, visch, bijen en kreeften. Uit het plantenrijk: koren, tuinvruchten, aardappelen, tabak, vlas, wijn, boomvruchten, vooral amandelen, moerbeziën, perziken en kastanjes; hout, enz. en uit het rijk der delfstoffen: kalk, zandsteen, marmer, jaspis, porfier, gyps, kristal, zwavel, lood, ijzer, steenkolen, asphalt en zout. De inw. stammen van de Bourgondiërs af. De beschaafde taal is Fransch; die van het gemeen, een *patois* uit het Keltisch. De Waadtlanders zijn levendiger en zachter van karakter, vrolijker en beleefder dan de Duitsche Zwitsers; doch niet zoo ijverig of gehard als deze; vooral ziet men slordigheid en gebrek aan orde bij de beide geslachten; daarbij zijn zij trotsch en eerzuchtig. De meesten belijden den hervormden godsdienst. Het openbaar onderwijs is verdeeld in primaire scholen, kollegiën en de akademie te Lausanne. Verder zijn er armscholen, leesbibliotheken, genootschappen voor den landbouw, enz. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, wijnoogst en boomvruchtenteelt (van zeer veel belang), de bosschen, vooral veeteelt, zeer goede kaasmakerij en bijenteelt, weinig zijdeteelt, veel visscherij, weinig mijnwerken, maar de eenigste zoutbronnen des lands; verder looijerijen, smederijen, pottebakkerijen en porceleinfabr. De handel bestaat voornamelijk in verzending van Duitsche en Zwitsersche waren naar Frankrijk, en van daar weder naar Duitschland. De uitvoer bestaat in: wijn, kaas, leder, paarden, tabak, brandewijn en likeuren, koffij, laken, katoenen en andere stoffen, ijzer, ruw leder, varkens, schapen en soms ook koren en meel. Het kanton heeft een democratisch bestuur, en is in 19 districten en 60 kreitsen verdeeld. De burgers, die 25 jaren oud zijn, oefenen hun stemregt in gemeente- en kreitsvergaderingen uit. Elke gemeente, die niet meer dan 500 zielen heeft, heeft eene gemeente-vergadering; die, welke meer zielen tellen, hebben eenen gemeente-raad van 25 tot 100 leden; in beide zit de *syndicus* der gemeente voor. Elke gemeente heeft eene municipaliteit, uit eenen *syndicus* en 2 tot 16 leden bestaande, die 12 jaren in hunnen post blijven. Elke kreits heeft eenen vrederegter, die ook over twee kreitsen kan benoemd worden. In de districten heeft een stadhouder het opzigt over de handhaving der wetten, enz. De gemeente-raad wordt door de kiesvergadering der gemeente gekozen. De hoogste souvereine magt berust bij den

grooten raad, uit 180 leden bestaande, die voor 12 jaren benoemd worden, en jaarlijks eene maand vergaderen; de uitvoerende magt, bij den staatsraad, die uit 13 leden, uit den grooten raad gekozen, bestaat. Aan het hoofd van elken raad, staat een landamman, die voor 4 jaren gekozen wordt. De leden dezer raden worden deels door de kreitsvergaderingen, deels door den grooten raad, en deels door de kiescollegiën gekozen. In elk district is eene regtbank en eene regtbank van appel. Elk inw. is soldaat. Het kanton levert aan het bondgenootschap 2,960 man en 59,280 franken. De inkomsten bedragen 884,060, en de uitgaven 861,269 franken. Het kanton is, behalve de bovengenoemde verdeeling, nog in 8 militaire districten verdeeld, die elk eenen kommandant hebben, en te zamen met de reserve, een aantal van 22,590 man in de wapenen brengen. De hoofdstad is Lausanne.

WAAG, Hong. riv., die in het kom. Liptau ontspringt, en na, bij St. Nicolas, ongeveer 100 draaikolken te hebben gevormd, bij Comorn, in eenen tak van den Donau valt. Voor deze vereeniging heet zij gewoonlijk de Raab-Donau, en na dezelve de Waag-Donau. 2. Noorw. golf bij Bergen. 3. Vlek in Abyssinië, tusschen de distr. Bora en Salowa, door Christelijke Agaus bewoond.

WAAGEFIORD, golf op het Faroër eil. Suderoë, met de haven Lobroë.

WAAGOË, een der Deen. Faroër eil., ten W. van Stromoë; 2 mijlen lang en ruim eene mijl breed, bergachtig, met 4 kerken en 2 havens.

WAAIGAT, eil. in de IJszee, tusschen Nova Zembla en het vaste land, geheel onbewoond. 2. V. of *Machsau*, straat aldaar, tusschen voornoemd eil., en het Rus. gouv. Alexander. 3. Straat bij de Baffingsbaai. 4. Straat bij Groenland, die het eil. Disko van Groenland scheidt. 5. Klein eil., aan de Z. punt van Spitsbergen. 6. Oude naam van de reede van Texel.

WAAKE, dorp in Hanover, vorst. Göttingen, met 650 inw.

WAAL, Nederl. riv., welke bij Pannerden uit den Rijn voortkomt, voorbij Nijmegen, Tiel en Bommel vloeit, en zich eerst bij het fort St. Andries, en dan bij Loevestein, met de Maas vereenigt, waarna deze beide riv. den naam van Merwede aannemen. (Zie verder Rijn en Merwede.) 2. W. of *Tiel en 't Waal*, Nederl. buurt, prov. en arr. Utrecht, aan den Lekdijk, niet ver van de vaart, met schoone korenlanden. 3. De W., Nederl. D. prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, eil. Texel, met eene hervormde en doopsgezinden kerk, en waar men vele Romeinsche oudheden heeft opgedolven. 4. Nederl. meertje, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Brielle, bij Rockanje, hetwelk eene versteenende kracht heeft. 5. Zie Wales.

WAALENBURG, Nederl. polder, eil. Texel, tusschen Waal en Burg.

WAALIA, verzameling van dorpen, op den top eens heuvels in Abyssinië, tusschen Gondar en Tscherkin.

WAALRE, of *Walderen*, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, aan de Dommel, met 640 inw.

WAALWIJK, Nederl. vlek, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, 3½ uur van den Bosch, met eene hervormde en roomsche kerk, twee scholen, 1,400 inw., veel doorvoer, aanzienlijken handel in koren, zout en vee. Ook vindt men er 2 brouwerijen, stijfselfabr., vele looijerijen en wel bezochte jaar- en weekmarkten. In den omtrek zijn schoone weilanden.

WAAR, Nederl. gehucht, prov. Groningen, arr. Winschoten, met schoone boerderijen, houtzaag-, pel- en korenmolens.

WAARA, stad in het Afr. rijk Timbuctoe.

WAARBEKE, zie Waerbeke.

WAARDE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, met eene kerk, waarin een gedenkteeken voor GILLIS VAN DER NISSE, een veer op Kieldrecht en Welvoorde, en met Valkenisse 430 inw. tellende.

WAARDEN (DE), Nederl. buurt, prov. en arr. Groningen, zeer lang, met vele boerderijen, en onder Grijpskerke behoorende.

WAARDENBURG (voorheen *Hierne*), Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Tiel, tusschen Bommel en Neerijnen, met een oud kasteel en 520 inw.

WAARDER, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. 's Gravenhage, met het huis te Waarder en 920 inw.

WAARDHUIZEN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met Emmikhoven 820 inw. tellende.

WAARSCHOOT, zie Waerschoot.

WAARST, Fr. vlek, dep. Manche, met 880 inw.

WAARY, stam van Arabieren, in het Zuiden van Algiers.

WAAS, een der Orcadische eilanden. 2. Zie Waes.

WAATSCH, VAZHE, Illyr. vlek, kreits Lai-

Laibach.

Waaxens, 2 Nederl. dorpen, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden en Sneek.

Wabash, riv. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, die in de Ohio valt; 10 mijlen boven de riv. Cumberland. Zij is meer dan 167 mijlen lang, en kan met groote boten tot Ouiatan bevaren worden. Zij stroomt grootendeels door eene zeer vruchtbare vlakte. 2. *Kleine W.*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, die eenige mijlen boven de Ohio in de Wabash valt.

Wabberthwaite, Eng. kerspel, gr. Cumberland.

Waben, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais.

Wabern, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 720 inw.

Wabin, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Montreuil, met 260 inw.

Wabipasengun, riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, die in den Mississippi valt. 41. 41. N. B.

Wabish, Rus. riv., gouv. Mohilew.

Wabisinekan, riv. der N. Amer. Rep., prov. Missouri, die in den Mississippi valt.

Wabla, Rus. riv., gouv. Tschernigow.

Wablakostrow, Rus. vlek, gouv. Olonez.

Wabuskagama, N. Amer. riv. van Canada, die in de Saguenay valt.

Wacahatcha, riv. van Louisiana, distr. Opelousas, die in de Sabine valt.

Waccamaw, tak van de Yadkin, in de N. Amer. prov. N. Carolina.

Waccons of *Woocons*, N. Amer. volkstam in N. Carolina.

Wacha, tak van den Ob, in het Rus. gouv. Tomsk. 2. Riv. in de N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Mecklenburg.

Wachabiten (Land der), Arab. landschap, naar een der distr. ook wel *Nadsched*, *Nedsched* (Hoogland) genoemd, en tusschen Aziat. Turkije, de golf van Perzië en Hesse, Oman, Yemen en Hedschas, of tusschen 65. en 70. L. en 17. en 30. 56. N. B. gelegen. Het bevat het midden van het schiereil., en was eens het punt van vereeniging, waaruit in de eerste jaren van Mahomed, tallooze horden Arabieren zich over Azië en Afrika verspreidden; en nog is het bewoond door moedige Nomaden, die hunne strooptogten tot aan den Eufraat durven voortzetten; het vaderland der Beduïnen. Hier vindt men die Arabieren, welke, zich edeler dan hunne gezetene broeders achtende, in tallooze horden onder het oud aartsvaderlijk bestuur rondzwerven, door godsdienst onder een opperhoofd, den *Emir*, vereenigd, wien zij slechts eene godsdienstige belasting, de *sista*, betalen, en in den oorlog volgen; wanneer zijne staatkunde aan dien oorlog den schijn van eenen godsdienst oorlog heeft weten te geven; verder is elke stam onafhankelijk. Het zal onnoodig zijn hier alle bekende stammen der Beduïnen op te noemen, die tot de Wachabiten behooren, daar toch de lijst van Silvestre en anderen niet voltallig is. Genoeg, dat het Wachabitismus eene vreesselijke secte is (door den Emir Sehud, in het laatst der 18de eeuw gesticht), welke aan het overig Mahometismus den ondergang gezworen heeft. Zij hebben vele veroveringen gemaakt; doch de pacha van Egypte dreef hen terug, en hunne bezittingen zijn weder tot dit land bepaald, » alwaar'', volgens Ritter, » slechts één hemel, één land, één » volk, in overeenkomst met de na- » tuurlijke gesteldheid des lands, eene » ondoordringbare eenheid vormt, die » in de persoonlijke eigenheden des » volks, het volmaaktste karakter van » zelfstandigheid, onafhankelijkheid en » vrijheid bewaart, zonder tot eene » burgerlijke, kerkelijke of verstan- » dige gesteldheid te zijn vooruitgegaan.''

Dit land is de hooge vlakte van Arabië, en de Noordwaarts daarvan gelegene woestijn. Het wordt door verscheidene bergketenen doorsneden, die wij nog niet genoegzaam kennen, heeft groote woestijnen, die deels met los zand bedekt zijn, deels ook eenen tamelijk vruchtbaren grond bezitten. De lucht is zeer heet, zeer droog, maar gezond; echter vindt men bijna nergens bronnen. De weinige diepe bronnen, zelden met goed water, en eenige door den winter-regen veroorzaakte plassen, zijn de eenige plaatsen, waar menschen en dieren, die dit land bewonen, hunnen dorst kunnen lesschen. De voortbrengselen zijn: tarwe, durra, gerst, dadels en eenige andere vruchten en arabische specerijen, doch geen koffij, maar hier en daar struiken en planten voor de kameelen, paarden, schapen en geiten, waaruit hunne kudden bestaan. Van delfstoffen heeft men er alleen zout, salpeter, zwavel, naptha benevens velerlei steen- en aardsoorten. De veeteelt is bijna de eenige tak van bestaan der Nomaden; land- en tuinbouw vindt men alleen om de steden en dorpen, die in de dalen en aan het hangen der heuvels gebouwd, en met beplantingen van dadels omringd zijn. Dikwerf regent het in verscheidene jaren niet; als-

dan verdort het gewas, en er ontstaat hongersnood, die dan de Beduïnen tot den inval op de hooge vlakten dwingt.

Het land der Wachabiten levert eene zonderlinge vermenging van monarchie, theocratie, aristocratie en democratie op. Er zijn twee opperhoofden; het wereldlijk opperhoofd, of de *Emir*, noemt zich *Beheerscher der Geloovigen*, en is de hoofdbevelhebber der krijgsmagt. In zijne eigene bezittingen heerscht hij willekeurig en wreed; over de verbondene stammen der Beduïnen, is zijne magt door de scheiks zeer bepaald. De regering is erfelijk in het geslacht van SEHUD. Het geestelijk opperhoofd, de hoogepriester, *Kadi* genoemd, uit het geslacht van SCHEIK MOHAMMED ABDUL WAHIB, heeft het geheel godsdienstig bestuur, waarin de Emir zich niet mag mengen, doch die, zonder raad en de toestemming van den Kadi, niets van belang mag ondernemen; hij heeft eenen raad van wetgeleerden of *mollas*. De scheiks en opper scheiks hebben wel den schijn van leenmannen; doch zij betalen slechts de *sista*, en leveren troepen, maar zijn verder geheel onafhankelijk. Burgerlijk zijn zij zwak, doch voor den godsdienst sterk vereenigd. Er zijn geene ambtenaren, dan de ontvangers der schatting; het regt wordt door de Kadis uitgeoefend. De Wachabiten kunnen 200,000 man te veld brengen; doch deze zijn niet behoorlijk georganiseerd, meestal naakt, met lontgeweren, lansen, zwaarden en schilden gewapend; weinige zijn volkomen uitgerust. Zij volgen blindelings het hoofd hunner benden, en houden de strengste krijgstucht; hunne geweren krijgen zij uit Europa, hunne andere wapenen, kruid en hagel maken zij zelven; doch zij hebben nog geen geschut, zoodat zij nog nimmer eene sterkte van eenig belang hebben ingenomen. Zij hebben wel vaandels, maar geene trommels of muzijk. De inw. kunnen in drie klassen verdeeld worden: de *Ghozis* of oorlogslieden, waartoe de meeste Beduïnen behooren; de *Khadesi*, ambachtslieden, die zeer goede waren, katoen, koper, ijzer en gevlochten werk maken, en de *Fellahs* of akkerlieden, die zeer ijverig zijn. Kunsten en wetenschappen zijn op eenen lagen trap; echter hebben de Wachabiten collegiën en scholen. Uit hunne bedehuizen is alle pracht verwijderd; hunne moskeën zijn zonder koepels, en zij zijn minder gesteld op de groote vereering van den profeet, dan op het vermijden van alle uiterlijke pracht en sieraad. Het land wordt in de provinciën *Nadsched* en *Bahia* of *Barr Arab* verdeeld. De hoofdstad is Deraie.

WACHAS, meer der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, ten W. van den Mississippi; 7 mijlen van Nieuw Orleans.

WACHAU, Saks. dorp, kreits Meissen, ambt Dresden, met 580 inw.

WACHBACH, Wurt. dorp, Jaxtkreits, met 1,040 inw.

WACHENBUCHEN, Keur-Hes. vlek, gr. Hanau, met 400 inw.

WACHENDEN, Eng. buurt, gr. Kent.

WACHENHEIM, gr. hert. Hes. dorp, Rijnkreits, met 500 inw. 2. W. *an der Hardt*, Beij. vlek, Rijnkreits, met 1750 inw.

WACHENROTH, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 65 huizen.

WACHITTA, zie Ouachitta.

WACHO, plaats aan de O. kust van Afr., in het land Andel of Somaulis.

WACHOKO, Pool. stad, waiw. Sandomir, aan de Kamienna, met 113 huizen en ijzermijnen.

WACHRA, Rus. tak der Sosha.

WACHSENBURG, zie Gleichen.

WACHSHOLM, Zweed. eil. in de Scheeren voor Stokholm.

WACHSHURST of *Wagshurst*, dorp in Baden, Kinzigkreits, met 1000 inw.

WACHSTEDT, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 710 inw.

WACHSWEILER, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 520 inw.

WACHTEBEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent; 2,800 inw.

WÄCHTENDONK, Pruis. stad, regdst. Kleef, kreits Geldern, aan de Niers, met 1160 inw.

WACHTERSBACH, Keur-Hes. stad, vorst. Isenburg, met 1100 inw.

WACKELSANG, Zweed. vlek, Kronaberg-län.

WACKEN, Nederl. vlek, prov. West Vlaanderen, arr. Kortrijk, met linnenfabr. en 2,130 inw.

WACKENITZ, zie Wakenitz.

WACKERFIELD, Eng. vlek, gr. Durham.

WACKERSTEIN, Beij. dorp, Regenkreits, met 250 inw.

WACKONERS of *Waccons*, N. Amer. volkstam, prov. N. Carolina.

WACTON, 2 Eng. kerspels, gr. Hereford en Norfolk.

WACZLAW, zie Wlastislaw.

WACZLILOW, zie Wazlikow.

WACZOW, zie Waitzen.

WAD, Rus. riv., gouv. Tambow.

WAD EL HABID, Afr. riv., in het rijk

rijk van Marocco, welke in de Morbeija valt.

WAD EL KIBIR, Afr. riv. in Tunis en Algiers, welke bij El Keif ontspringt, en bij Tabaren in zee valt.

WAD-REAG, zie Wadreage.

WADA, Rus. tak van de Mokscha, gouv. Pensa.

WADABEAD, zie Serkah.

WADAN, de Noordelijkste stad van het Afr. rijk Fez. 2 Gebergte en woestijn in de woestijn van Sahra.

WADANHAOUY, baai in Egypte, aan de Roode zee, ten Z. van Kosseir, met het eil. Babuto.

WADAS, WADDA, zie Bedah.

WADAY, MOBBA, BARGU of *Szeleh*, landschap in Sudan, ten W. van Fur.

WADBOROUGH, Eng. buurt, gr. Worcester.

WADDEMARACHE, landschap op het eil. Ceylon, distr. Jafnapatam.

WADDEN (DE), naam van een gedeelte der Noordzee, aan de kusten van Vriesland, Groningen, enz., waarin de eilanden Ameland, Schiermonnikoog, enz. gelegen zijn.

WADDESDON, Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 1020 inw.

WADDEWARDEN, Oldenburgsch kerspel, kreits Jever, met 760 inw.

WADDINGHAM, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WADDINGSVEEN of *Waddinxveen*, Nederl. dorp, prov. Holland, Z gedeelte, distr. Rotterdam, met 1700 inw., landbouw, papiermolens en veenderijen.

WADDINGTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 720 inw. 2. Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 1000 inw.

WADDINGWORTH, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WADDO, Zweed. herred, Stokholm-län.

WADDON (OOST en WEST), 2 kleine Eng. buurten, gr. Dorset.

WADELIMEN, Nomaden in het W. gedeelte van Biledulgerid.

WADELINCOURT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 340 inw.

WADELS, Eng. riv., gr. Radnor.

WADENOYEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, met 400 inw.

WÄDENSCHWEIL, Zwits. vlek, kanton Zurich, met 3,460 inw., katoen-, zijde- en andere weverijen.

WADENSJO, Zweed. kerspel, Malmohus län.

WADERN, Pruis. vlek, regdst. Trier, kreits Merzig, met 800 inw.

WADERO, eil. aan de kust van Zweden. 50. 16. L. en 24. 56. N. B.

WADERSTA, Zweed. kerspel Linköping-län.

WADESBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Censor, met 100 inw.

WADEWAAI, zie Wadweide.

WADESPOINT, kaap der N. Amer. Rep., aan de kust van N. Carolina. 305. 26. L. 36, 7. N. B.

WADEY, zie Waday. 2. W. *Abassi*, riv. in Arabië, die 5 mijlen Z. Z. O. van Hodeida, in de Roode zee valt. 3. W. *el Arkik*, kleine riv. in Arabië, die voorbij de stad Medina loopt. 4. W. *Elmahan*, kleine Arabische riv., die zich in het zand verliest, behalve in den regentijd, wanneer zij 8 mijlen Z. Z. O. van Hodeida in de Roode zee valt. 5. W. *Faran*, Arab. riv., die 8 mijlen N. W. van Tor in de Roode zee valt. 6. W. *Fatima*, kleine riv in Opper Egypte, die N. W. van Mecca in de Roode zee valt. 7. W. *Gamus* of *Valley der Buffels*, dal in Egypte, aan den Oostelijken Nijl oever. 8 W. *el Kebir*, Arab. riv., die in den regentijd, bij Mocha, de Roode zee bereikt. 9. W. *el Latron*, waterplaats op de grenzen van de Lybische woestijn, op den karavaanweg, tusschen Caïro en Mourzouk. 10. W. *Zebid*, Arab riv., die op gezette tijden overstroomt, en derzelver oevers vruchtbaar maakt. Zij stroomt voorbij Zebid, en verliest zich in het zand. 11. W. *Schiati*, lands. in de woestijn van Sahra, in Wadey Schirghi en Wadey el Gharbi verdeeld. 12. W. *Emschasch*, lands. in Egypte, tusschen Caïro en Suez. 13. W. *Halfa*, Nubische plaats in Wady Nuba, met handel in dadelen en natrum. 21. 53. N. B. 14. W. *Hazem*, tak van de Elkose in Marocco. 15. W. *Onszary*, Egypt. dal, tusschen Suez en Caïro. 16 W. *Schoayb* of *Sebahirr*, en 17. W. *Toombeet* Egypt. vlakten, ten N. van Belheys. 18. W. *el Teser*, Egypt. landstreek, aan den Nijl, tusschen Benisouef en Fayum. 19. W. *Tumilat*, Egypt. dal, op de landengte van Suez. 20. W. *Zemzem*, en 21. W. *Sofogin*, vruchtbare vlakten in Tripoli; de eerste met eene romeinsche fontein. 22. Zie verder Wadi en Wady.

WADGASSEN, Pruis. dorpje, regdst. Trier, met 80 inw.

WADHAM EILANDEN, groep kleine eil., bij de N. O. kust van Terreneuve. 324. 9. L. en 49. 57. N. B.

WADHURST, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 1820 inw.

WADI MUSA of *Dal van Mozes*, Arab. dal in de woestijn van Sinaï, niet ver van Tor, met merkwaardige oudheden, die tot de voormalige hoofdplaats *Petra* of *Petrea* behoorden, en welke zelfs die van Palmyra en Balbeck in pracht moeten overtroffen hebben. 2. W. *Tur*, Arab. dorp aldaar, met eene Grieksche kerk en moskee. 3. W. *Aftan*, riv. in Arabië, welke in het gebergte Ared ontspringt, en tegenover Bahrein in zee valt. 4. W. *Masora*, riv. in Arabië, ten Z. van Maskate, die bij Kuriat in de Arabische zee valt. 5. W. *Meidam*, Arab. riv., die op den Schebel van Yemen ontspringt, en bij Nine in de Arabische zee valt. 6. W. *Prim*, Arab. riv., die ten W. van Ras Montowal, in de Arab. zee valt. 7. W. *Odur*, Arab. riv., welke in de Wadey Fatima valt. 8. W. *Schan*, Arab. riv., die in Yemen op den Schebel ontspringt, en bij Hodeida in zee valt. 9. W. *Seid*, *Sedam*, Turk. dal, prov. Basra, door eenen voornamen slag bekend. 10. W. *Uzzawan* en *Uzzer*, Arab. riv. in het binnenland. 11. W. *Denahr*, dorp in Tripoli, in het land der Vijf Rivieren. 14. 4. L. en 31. 52. N. B. 12. W. *Elf*, distr. in Tripoli, op den weg naar Wadun, met veel dadels. 13. W. *Msit* en *Quoam*, riv. in Tripoli, bij Fayouen en Kebda. 14. W. *Nahil*, riv. in Tripoli, bij de haven van Bomba. 15. W. *Nun*, grensvlakte van Marokko. 16. W. *Rusit*, beek in Tripoli, 7 mijlen ten O. van Taguera. 17. W. *Zoofagan*, dorp in Tripoli, land der Vijf Rivieren. 14. 42. L. en 31. 40. N. B.

WADING RIVER, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York.

WADJO of *Toadjo*, staat aan de W. kust van het O. Ind. eil. Celebes, in het midden des eilands, door eenen onafhankelijken, of met Bony vereenigden, stam bewoond, die door zucht tot onderneming en vlijt beroemd is, en door zachtheid van karakter en zedelijkheid uitmunt; terwijl hij van de uiterste kust van Siam tot aan de N. kust van Nieuw Holland handel drijft. De vrouwen hebben een werkzaam aandeel aan de openbare zaken, en volgens RUFFLES, hetzelfde regt als de mannen. Hun bestuur bestaat uit 40 opperhoofden, waaruit een bevelhebber voor het leger en een voor het burgerlijk bestuur gekozen wordt.

WADMELAW, riv. der N. Amer. Rep., in Z. Carolina, die het eil. St. John van het vaste land afscheidt.

WADON, Eng. buurt, gr. Surrey.

WADOWICE, Galic. stad, kr. Myslenice.

WADREAGE, Afr. landschap van Algiers, ten Z. O. van Zab, met de steden Tuggurt, Tummanay en eenige dorpen, wier Arabische bewoners den beg van Constantine jaarlijks eene schatting van 40 slaven betalen.

WADSARA, Afr. plaats in Sahra, met veel dadel- en accaciaboomen.

WADSBO, Zweed. voogdij, Skaraborg-län.

WADSBRO, Zweed. kerspel, Nyköping-län.

WAD SCHIDDI, riv. van Algiers, die in het meer Melschig valt.

WADSTENA, Zweed. stad, Linköping-län, aan het Wetter meer, met een oud kasteel, thans een korenmagazijn, 2 kerken, een ziekenhuis, 1400 inw., laken- en tabaksfabr., bleeken, handel en jaarmarkten. Het invalidenhuis is vernietigd.

WADSWORTH, Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 3,470 inw.

WADT, zie Waadt.

WADULT, Zweed. kerspel, Jonköping-län.

WADWEIDL of *Wadewaai*, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, arr. Hoorn.

WADWORTH, Eng. kerspel, gr. York, W. gedeelte, met 460 inw.

WADY, Arab. stad, land der Wachabiten, distr. Sedur. 2. Zie Wadey en Wadi, alsmede Bahr el Guzal.

WAELHEM, Nederl. dorpje, prov. Antwerpen, arr. Mechelen; met 800 inw.

WAERBEKE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde; 150 inw.

WAEREGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk; 5,000 inw.

WAERLOS, Nederl, dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 500 inw.

WAERSCHOT, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 6,000 inw.

WAES, zie Hay.

WAESMUNSTER AAN DE DURME, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 470 inw.

WAFTIB, klein eil. in de Ind. zee, aan de W. kust van het eil. Waygiou.

WAFWA, eil. in de Ind. zee, aan de W. kust van het eil. Waygiou.

WAG, zie Waag.

WAGA, Rus. tak van de Dwina, gouv. Archangel. 2. Zie Schenkursk.

WAGAI, Rus. riv., gouv. Tobolsk, die in de Irtysch valt.

WAGAWANSET, riv. van de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Plymouth.

WAGE, Zweed. kerspel, Wisby-län.

WAGEEOO, zie Waygiou.
WAGEKER SEE, meer in Beijeren.
WAGENBOOMS RIVIER, tak van de Camtoos, in Z. Afrika.
WAGENDRÜSSEL, Hong. D., kom. Zips.
WAGENFELD, Hanov. D., gr. Diepholz.
WAGENINGEN, Nederl. stadje, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, aan den Rijndijk, 3 uren van de hoofdstad, met 2 land- en 2 waterpoorten, eene haven, eene schoone hoofdkerk, met eenen spitsen toren, eene roomsche kerk, raadhuis, latijnsche school, goede inrigtingen voor het lager onderwijs en 3,000 inw., die voornamelijk van den tabaksteelt bestaan, en eenen runen korenmolen hebben. Hier werd de geleerde onderwijzer PETRUS APRENDIANUS geboren; terwijl de gedachtenis van LUBBERT ADOLF TURCK, heer van Rosendaal, de weldoener van Wageningen, aldaar in groote achting is.
WAGENMAKERS VALLEI, distr. aan de Kaap de Goede Hoop, met veel wijn en ooft, vooral ook Zuidvruchten, die van hier naar de Kaapstad gebragt worden.
WAGENSPERG, Illyr. heerl., kreits Neustädtl.
WAGENSTADT, Baden. dorp, Treisamkreits, ambt Kenzingen, met 580 inw. en veel hennipbouw.
WAGER BAAI, baai in Nieuw Noord Wallis, aan de Hudson's-baai.
WAGER RIVIER, groote bogt in het Westelijk binnenland van N. Amerika, op 65. 30. N. B., met verscheidene eil.
WAGET, Fr. riv., dep. Moezel.
WÄGGIS, Zwits. dorpje, kanton Lucern, met 80 inw.
WAGHEN of *Wawn*, Eng. kerspel, gr. York.
WAGING, Beij. D., Isarkr.; 600 inw.
WAGIRI, Rus. dorp, prov. Georgië.
WAGLOL, Austr. eil., bij Nieuw Guinea.
WAGNAGUR, O. Ind. stad van eenen onafhankelijken rajah, prov. Guzeratte.
WAIGNELÉE, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi; met 300 inw.
WAGRAIN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, kreits Salzburg, met 40 huizen.
WAGRAM of *Duitsch Wagram*, Oostenr. kerkdorp, land Boven de Ens, kwartier Onder het Weener Woud (Slag van 5 en 6 Julij 1809).
WAGRIEN (OUD), landschap van het hert. Holstein, thans niet meer bestaande.
WAGROWIEC, zie Wongrowitz.
WAGSHURT, zie Wackshurst.
WAGSTADT, *Bilowes*, Morav. stad, kreits Troppau, met 2,370 inw.
WAGTER, eil. in Achter Indië, aan de Z. kust van Anam.
WAGUR, O. Ind. distr., prov. Cutch.
WAGYAMME, zie Waihiu.
WAH (EL) of *el Wah el Gharbi*, ook wel *Ellobis*, de Noordelijkste of zoogenoemde kleine Oase, in de woestijn van Sahra, 19 mijlen ten W. van Oxyrynchos of Behnese (volgens anderen 5 dagreizen van Fayoum, en 7 dagreizen ten O. van Siwah), 25 mijlen lang, met eenige warme en koude bronnen, en 2000 inw., die dadelen, rijst, spelt, vijgen, bananen, oranje- en granaatappelen hebben, en van de Arabieren, ijzer, koren en wollen stoffen inruilen. De lucht is er ongezond. BELTONI geeft de naauwkeurigste berigten, naar wien wij hier moeten verwijzen.
WAHA, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 250 inw.
WAHAHHEINAH, distr. op het eil. Otaheite, ten Z. van Oteyayri, met 340 inw., vele hooge bergen aan de kust, eene groote riv., uit 2 beken komende, en zwart koraalzand aan het strand.
WAHCONDAH, riv. in de N. Amer. prov. Missouri, gr. Lincoln.
WAHE, zie El Wahat.
WAHI, residentie-stad van den Mahratten rajah *Rastia*, prov. Bejapore.
WAHINGEN, zie Vaihingen.
WAHITAHU, zie Ohitahu.
WAHITITI, baai en dorp op het Sandwichs eil. Owahi, waar de Europeanen veel ankeren. 219. 36. L. 20. 17. N. B.
WAHL en BUSCHRODT, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 580 inw.
WAHLAPGIS-SQUEGAMOOK, meer der N. Amer. Rep. prov. Maine, tusschen de meren Appahmoojeene-Gamook en Bungah Quohem.
WAHLBO, Zweed. kerspel, Gefleborgs-län.
WAHLAW, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Lübbe, met 470 inw.
WAHLEN, gr. hert. Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 380 inw.
WAHLENSTADT, zie Wallenstadt.
WAHLSCHEID, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 1,900 inw., die fabrijken en linnenweverijen hebben.
WAHLSDORF, dorp in Anhalt-Bernburg, ambt Keswik.
WAHLSTADT, Pruis. dorpje, regdst. Liegnitz, met 280 inw.
WAHNAACHA, N. Amer. riv., die Z. O. in de Columbia riv. valt.
WAHNAWERI, Rus. golf van het meer Roine, prov. Finland.
WAHOWPUNS, N. Amer. volkstam, aan

aan de W. zijde van de Columbia; 700 man sterk.

WAHPACOOTA, volkstam in de N. Amer. Rep.

WAHPATONE, volkstam in de N. Amer. Rep.

WAHREN, WAREN, stad in het gr. hert. Mecklenburg-Schwerin, kreits Wendisch, met 4,000 inw.

WAHRENBRUCK, Pruis. stad, regdst. Merseburg, met 560 inw.

WAHRENDORF, zie Warendorf.

WAHRIN, zie Wahren.

WÄHRING, WÄRING, Oostenr. dorp, land Onder de Ens, kwart. Onder het Weener Woud, met 1200 inw.

WAHU, zie Oahu.

WAIBLINGEN, Wurtemb. stad, Neckarkreits, met 2,700 inw.

WAIBSTADT, Bad. stad, Neckar kreits, met 1500 inw.

WAICH, Beij. dorp, Isarkreits.

WAIDERSFELDEN, Oostenr. vlek, Neder Mühlviertel.

WAIDHAUS, Beij. vlek, Regenkreits, landger. Treszwitz, met 610 inw.

WAIGATZ, zie Waaigat.

WAIHIU, WAYGIOU of *Wagyamme*, Austr. eil., ten W. van Nieuw Guinea, en tusschen 148. 16. en 194. 4. L. en o. en o. 30. Z. B. in den Ind. Archipel gelegen, door eene breede straat van Nieuw Guinea, en door de Dampiers straat van Battanta gescheiden. Van binnen is het hoog en bergachtig, en aan de kust met goede havens en baaijen. De hoogten zijn met bosschen bedekt; terwijl kleine beken en rivieren van dezelve naar de zee afstroomen. Onder de niet hooge bergen zijn: de Dschebby Monpeine, door FOREST *Hanekam* genoemd, welke wel 20 mijlen in de zee kan gezien worden, en nog drie andere toppen, van eene zonderlinge gedaante. Niettegenstaande het eiland onder de evennachtslijn ligt, is het er echter niet buitengewoon heet, en zee- en landwinden, zoowel als de vochtigheid van den grond, veroorzaken veel verkoeling. De voortbrengselen zijn: sago, kokosnoten, pisangs, suikerriet, piment, oranje-appelen, pompelmoenen, patatten, kalabassen, en waarschijnlijk ook vele specerijen der Molukken. Van viervoetige dieren zag men er het wilde zwijn; van gevogelte den paradijsvogel, den zwarten kakatoe, nog andere kakatoes, kroonduiven en wilde hoenders. Verder zijn er veel schildpadden, en bijzonder groote mosselen, andere schelpdieren en visch. De inw., wier aantal men op 100,000 berekent, zijn deels Maleijers, deels Papoes, deels Hanaforezen, welke laatste volgens FREYCINET, het gebergte bewonen; terwijl de Maleijers geregelde dorpen en steden aan de kust, en de Papoes aldaar hunne groote huizen, die op bamboespalen rusten, hebben. Het gemeene volk gaat geheel naakt; de opperhoofden en voornaamsten dragen jakken en kleederen van Chinesche stof, en eenen tulband. Zij hebben, als alle andere Maleijers, eene ligte kleur, en dikke, zwarte, maar lange haren. Hunne wapens bestaan uit pieken met ijzeren punten, boog en pijlen. Zij worden als buitengewoon wantrouwig omtrent de Europeanen en andere Maleijers beschreven. Echter hebben zij aanhoudend verkeer met de Chinezen, die hunne voortbrengselen tegen fabrijkwaren inruilen. Verscheidene Chinesche kooplieden hebben zich hier nedergezet, en handelen van hier op Nieuw Guinea. Waarschijnlijk is ook hier de regering leenroerig, terwijl verscheidene rajahs het bestuur schijnen te deelen. De N. kust is het best bekend, alwaar men de havens Offak of Rawak en Piapis vindt. Ook aan de W. kust is eene groote baai, met verscheidene eilanden.

WAIHU, zie Paasch eiland.

WAILSBY, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WAILBY of *Waldeby*, Eng. kerspel, gr. Westmoreland.

WAILLET, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 160 inw.

WAIN, Wurtemb. kerkdorp, Donaukreits, opper ambt Wiblingen.

WAINADEGA, dal in Abyssinië, prov. Mockscha, met accacia boomen.

WAINE, N. Amer. sterkte in Indiana, aan de Miami.

WAINFLEET, Eng. marktvlek, gr. Lincoln, met 1,160 inw.

WAINTWORTH, dorp in de N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Rockingham.

WAIS, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 330 inw.

WAIT'S RIVER, N. Amer. riv., prov. Vermont; valt in de Connecticut.

WAITERSFELDEN, zie Waidersfelden.

WAITHE, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WAITO, dorp in Abyssinië, ten Z. van het meer Tzana, met eenen bijzonderen tongval.

WAITSFIELD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Washington, met 650 inw.

WAITZEN of *Watzen*, Hong. stad, kom. Pesth, aan den Donau, met veel kerken, akademie voor officieren, gym-

gymnasium, doofstomm en-instituut en 9,000 inw.

WAITZENKIRCHEN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens.

WAJANTHA, meer in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Otswega.

WAJIDA, Afr. dorp van Flemsan in Algiers; 8 mijlen Z. W. van Flemsan.

WAJKA, Hong. vlek, kom. Presburg.

WAJORA, dorp van Kaarta, in Midden Afrika. 11. 36. L. 14. 48. N. B.

WAKASA, Jap. vorst. op Niphon, N. aan de Japansche zee grenzende, met bergen, eenige bosschen, maar slechten grond, en weinig bewoond, voornamelijk ijzer voortbrengende. De inw. zijn meest visschers, en leveren veel schildpad. Het is in 3 distr. verdeeld.

WAJUNGA, landschap in de woestijn van Sahra, 8 dagen ten O. van Bergou, tamelijk groot en met 2 steden of distr., eene dagreis O. en W. van elkander. Bij de Oostelijke is eene riv., die N. en Z. waarts stroomt, vrij breed, diep en ziltig is, en veel visch heeft. Het land is bergachtig, met veel rotsen, welke uit geheel zwarte steenen bestaan, en veelal zeer hoog en steil zijn. In het Westelijk Wajunga zijn 3 riv., 2 met zoet, en eene met zout water. Er zijn veel dadels en talrijke kudden vee, alsmede veel elefanten en struisvogels. De inboorlingen zijn Kaffers, en volgens de berigten, zeer vlug. In kleeding, wapenen, enz., komen zij veel met de Tibbo's overeen. De mannen vlechten hunne haren op eene bijzondere wijze.

WAKATOMIKA, riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die in de Muskingum valt.

WAKAYA, riv. in N. Amer., die in het meer Michigan valt.

WAKAYGAGH of *Fort*, riv. der N. Amer. Rep., N. W. grondgebied, die in het meer Michigan valt.

WAKE, gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 17,580 inw., en de hoofdstad Raleigh. 2. Afr. stad in Sudan.

WAKEFIELD, Eng. stad, gr. York, W. gedeelte, aan de Calder, met 10,800 inw., de stapelplaats van wollen waren, kousenweverij, garenspinnerij, steenkolengroeven, enz. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Stafford, met 1160 inw. 3. *Neder* W., vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 1100 inw. 4. *Opper* W., vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks; 1270 inw.

WAKELY, Eng. buurt, gr. Hertford.

WAKEN, Nederl. vlek, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, aan de Mandelbeke, met 2,140 inw.

WAKENITZ, Deen. riv., hert. Lauenburg, die uit het Ratzeburger meer komt, en in de Trave valt.

WAKENSTEDT, Mecklenburg-Schwerinsch dorp, distr. Wismar.

WAKERING (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels, gr. Essex, met 850 inw.

WAKERLEY, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WAKI, Jap. stad, eil. Niphon.

WAKIH, Turk. tak van de Maritza, prov. Romanië.

WAKIN, Rus. stad, prov. Imerethi.

WAKOLOWA, Rus. vlek, gouv. Orel.

WALA, dorp in Afghanistan, prov. Kandahar.

WALAAM, Rus. eil. in het meer Ladoga, prov. Finland, slechts door 20 monniken, in een eenzaam klooster bewoond.

WALACHIË, of het land der Walachiërs (door de Turken *Ak-Iflak*, maar door de inw., die zich zelven Romeinen heeten, *Zara Rumanaska* genoemd), een vorst. onder bescherming van Turkije staande, en tusschen Zevenbergen, Moldavië, de Turk. landschappen Silistra, Nikopoli, Widin en de Militairgrenzen, of tusschen 40. 37. 45. 36. L. en 43. 44. en 46. 17. N. B. gelegen, en op 1121½ (volgens RITTER 1125, en SULZER 1323) V. M., naar WILKERSON, ééne millioen inw. bevattende. Het land is ten W. en N. W. door eenen hoogen tak der Karpaten omringd, van welken onderscheidene zijtakken het land bedekken; terwijl verder het land vlak, met eenige heuvels en bosschen is, en bij den Donau moerassen gevonden worden. Onder de Karpaten aan de grenzen, zijn de Butschetsch, ruim 6,100 voet hoog, de Grohotisa, Staga, Koszrabenga, Sigler en Oezla Moor. Aan de Hongaarsche grenzen zijn meer kale rotsen; over de Karpaten loopen naar Zevenbergen 3 passen. De voorn. riv. is de Donau, met verscheidene eil. en de Schiul, Aluta, Olt of Oltul, met verscheidene takken; de Wedea, de Dumbrowitza, met de Ardschisch, de Jalomitza, de Sireth en vele kleinere. De meren zijn klein en meer kolken: minerale bronnen, die er zeker zijn, kent men niet. De luchtsgesteldheid is er gematigd; echter is er nog winter met vorst, schoon deze gewoonlijk slechts 2 maanden duurt. Des zomers is de hitte zeer sterk, met onweders en soms aardbevingen. De nachten zijn koud, en het dauwt er sterk. Op de bergen vindt men veel kropgezwellen, doch zelden heerschen er aanstekende ziekten. De landbouw is ech-

echter hier op verre na niet hetgene hij zijn kon, daar de Walachiër liever herder dan landbouwer is. Men teelt er tarw, gerst, gierst, maïs, kool, augurken, zelden haver, rogge of boekweit; verder tuinvruchten, vooral uijen, knoflook, meloenen, aspergies, enz. dan ook hennep, vlas voor eigen behoefte, veel tabak, overvloed van boomvruchten, vooral pruimen en kersen, appelen, peren, perzikken, enz., zeer veel wijn en velerlei soort van hout in de bosschen, die van nachtegalen en andere zangvogels wemelen; gelijk er ook door de heerlijke weiden, allerlei soort van vee gehouden wordt, als: geheele kudden paarden, die als in het wild loopen, groote buffels en goed rundvee, hetwelk echter alleen om het vleesch, smeer en de huiden gehouden wordt; verder verscheidene millioenen schapen, ook veel geiten en bijzonder veel varkens, alsmede ganzen, eenden, hoenders, kalekuten, enz. In het wild vindt men herten, reeën, hazen, wilde varkens en geiten, beeren, wolven, visch, schildpadden, enz. De bijenteelt is een voorname en algemeene tak van bestaan. Sprinkhanen, wespen en slakken behooren tot de schadelijke dieren. Het delfstoffelijk rijk wordt weinig onderzocht; ook de goudwasscherij is niet verder voortgezet; maar men heeft er onuitputtelijke zoutbronnen en groeven, benevens een weinig bergteer; de andere mineralen kent men er niet. De Walachiër maakt zijne eigene kleederen, gereedschappen en woning, zoodat er geene andere fabr. zijn dan eenige grove looijerijen, likeurstokerijen, wasbleeken, tabakskerverij, en in de steden beendraaijerijen, fabrijken van paardendekken, enz. De uitvoer bestaat in: paarden, ossen, varkens, gedroogd vleesch, talk, wol, huiden, kaviaar, hazenvellen, pelterijen en visch, zout, hout, wijn, en soms ook tarw; daarenboven is er eenige transito-handel, doch het land blijft arm door de geweldige opbrengsten, en de wegen tot vervoer zijn er zeer slecht. De steden zijn slechts dorpen, uit leemen hutten, zonder schoorsteenen, vensters of eenige gemakken.

De inw. zijn Walachiërs (*Wlachen*), afstammelingen der oude Romeinen, Daciërs, Mœsiërs en Bulgaren. Zij zijn van een woest voorkomen, zonder eenigen trek van werkzaamheid of vernuft, maar met alle blijken van verwaarlozing en dierlijkheid. Zij dragen gewoonlijk een wit hemd, eene lange witte broek, eene schapenvacht over de schouders, en zolen van ongelooid leder onder de voeten; in hunnen gordel hebben zij eene bijl. Verder wonen hier Grieken, Armeniërs, Serviërs, Zigeuners of Heidenen en Joden. Turken mogen er niet wonen, en zich slechts om handelszaken hier vinden. De Wlachen en Grieken belijden den Griekschen godsdienst, en hebben eenen aartsbisschop te Bucharest. De standen zijn: *Bojaren* of adel, geestelijkheid, *Rumun* of boeren, en *Zigeuners*, waarvan de eersten weder in verschillende klassen verdeeld zijn, gelijk de boeren zich in *Medschiaschen*, die hunnen eigen grond bebouwen, en *Zarany*, die op anderen grond wonen, onderscheiden zijn. De *Bojaren* zijn vrij van belastingen, hebben vele voorregten, en leven op hunne goederen als kleine vorsten, schoon de kasteelen er ellendig uitzien. De vrije boer is even zoo onbepaald gebieder op zijn goed als de *Bojaar*, maar de *Zarany* worden op alle wijzen uitgezogen en geplaagd, en evenwel zijn de *Zigeuners* nog ellendiger wezens, meestal slaven voor de *Bojaren*, die alle diensten moeten verrigten, en onophoudelijk mishandeld worden. De taal der Walachiërs heeft geene werken. De letterkunde des lands is de Grieksche, zoo ook hunne hoogere en lagere scholen, en de onwetendheid is er zoo groot, dat men er zelfs Grieksche bisschoppen vindt, die lezen noch schrijven kunnen. Bij sommige rijke *Bojaren*, vindt men eenige meerdere beschaving, en deze zenden hunne kinderen veelal buiten 's lands. Het land is een van de Porte afhankelijk keurvorst., aan welks hoofd een *waiwoode* staat, die men buiten 's lands gewoonlijk *hospodar* noemt. Hij wordt door den grooten heer voor eenen bepaalden tijd benoemd; doch zelden duurt zijne regering langer, en meestal korter dan 6 jaren. Hij moet een Griek zijn, en komt gewoonlijk door omkooping, enz. tot dien post, van welken de sultan hem naar willekeur terug roept. Behalve zijne leenroerigheid aan de Porte en de belasting, die hij jaarlijks daaraan moet betalen, is hij volkomen souverein, en de Porte mengt zich niet in de regering. Hij regeert dus onbepaald, is met koninklijke magt bekleed, heeft volkomen magt over leven en dood, en de *divan* of senaat, uit de voornaamste *Bojaren* bestaande, bepaalt alleen zijne magt in de omschrijving en den ontvangst der belastingen. Hij heeft eenen aanzienlijken hofstoet, aan welks hoofd de hofmaarschalk staat, en waarvan alleen de ge-

geheimschrijver een Turk is: ook de vorstin heeft eenen aanzienlijken hofstoet. De lijfwacht bestaat uit 60 Arnauten, de eenigste geregelde krijgsmagt, die er bestaat. De landmilitie wordt op 6 à 7000 man begroot. De residentie is Bucharest, alwaar ook de konsuls der vreemde mogendheden wonen. De aartsbisschop van Bucharest is president van den *divan*; de overige leden zijn de staatsraad van den vorst, maar ook het hoogste geregtshof des lands. De verdere hooge ambtenaren zijn de *ban* van Krajowa, (stadhouder van Westelijk Walachië), de *wel-Wornik* of stadhouder van Zara de Susz, en die van Zara de Schosz; de *wel Logofet* of groot kanselier, de *wel Spathar* of bevelhebber van het leger, en de *wel Wistiar* of groot-schatmeester. Deze ambtenaren zijn het eigenlijke ministerie, en hebben groote inkomsten, zoo dat hunne ambten door den vorst ook gewoonlijk aan de meestbiedenden worden toegewezen. Verder zijn er vele mindere ambtenaren, die wij hier niet kunnen opnoemen. Geschreven wetten zijn er niet; men regelt zich alleen naar de gewoonten, het wetboek *basilikon*, en het Romeinsche regt. Het land wordt in Oostelijk en Westelijk Walachië verdeeld. Elk dezer deelen is in districten, en deze weder in *plassen* of *saptschien* verdeeld. De *aga* is de hoogste politie-beambte, welke over de stad en derzelver omtrek het bestuur heeft, en tevens generaal-intendent van den handel en opzigter over maten en gewigten, en de gesteldheid der koopwaren is. De inkomsten van den vorst zijn zeer groot, en de belastingen, welke op het land drukken, schreeuwend. Daar elke vorst zijne waardigheid, door allerlei opoffering koopen moet, en hij niet weet hoe lang hij dezelve zal behouden, zoekt hij zoo spoedig te herstellen, en door onderdrukking en uitzuiging, zoo veel geld te verzamelen als mogelijk is. Deze gelden worden door hoofdgelden, tollen, belastingen op het zout, de weiden, de bijen, wijn, tabak, enz. geheven. De meeste dezer inkomsten zijn verpacht. 2. *Oostelijk* of *Groot* W., het Oostelijk deel des lands, door de Aluta van het Westelijk deel gescheiden. Het wordt in twee deelen, *Zara de Schosz* of het benedenland, en *Zara de Susz* of het bovenland, verdeeld. De hoofdplaats is Bucharest. 3. *Westelijk* of *Klein* W., het Westelijk deel des lands, door den Donau van Widin, door de Karpathen van de Hongaarsche grenzen en Zevenbergen gescheiden. De *ban* of stadhouder van dit land is de voornaamste beambte des lands na den vorst; doch heeft niets in het bestuur te zeggen. Het land is in 5 distr. verdeeld, en de hoofdplaats is Krassowa.

WALACHISCH MESCHITSCH, Morav. stad, met 2 voorsteden, 1750 inw. en lakenweverijen.

WALACHISCH (HET EERSTE) INFANTERIE-REGIMENT, deel van de Zevenbergsche Militair-grenzen, aan de grenzen van Walachië. 2. *Het Tweede* W., deel als boven, ten N. O. van Zevenbergen.

WALADI, Afr. stad in Sudan, ten Z. van de groote riv, eene halve dagreis van Timbuctoo, in een zeer vruchtbaar oord, waar gierst en rijst in groote hoeveelheid wordt gebouwd, en waar de weiden groote kudden geiten en kameelen voeden.

WALAGIR, Rus. distr. in het land der Osseten, met het groote dorp Zamnate en vele kleinere.

WALAJA of *Abadnagur*, O. Ind. stad, prov. Carnate, aan de Polar, met 300 huizen, welker bewoners eenen uitgebreiden handel tusschen Mysore, de landen van den Nizam en de Maratten onderhouden.

WALAKA, distr. van Abyssinië, tusschen de riv. Shoa en Samba.

WALAKHOSER, Rus. vlek in Circassië, land der Dugoren.

WALALLAWITTE, distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.

WALAPONAHAY, distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.

WALES, dorp op het O. Ind. eil. Java, resid. Sourabaya.

WALBECK, Pruis. vlek, regdst. Maagdenburg, met 850 inw.

WALBERSWICK of *Walderswick*, Eng. kerspel, gr. Southwold.

WALBERTON, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 620 inw.

WALBIF, Zweed. vlek, Malmohus-län.

WALBO, Zweed. herred, Elfborgs-län.

WALBOTTLE, Eng. vlek, gr. York, N. gedeelte.

WALBURG, Keur-Hes. dorp, prov. Ned. Hessen, met 520 inw.

WALBURN, Eng. vlek, gr. York, N. gedeelte.

WALBY, Eng. buurt, gr. Cumberland. 1. Twee Zweed. kerspels, Upsala- en Christiaanstadt-län.

WALCHBERG, dorp in Stiermarken, kreits Judenburg.

WALCHENSEE of *Wallersee*, zeer visch-

vischrijk Beij. meer, Isarkreits.

WALCHEREN, Nederl. eil., prov. Zeeland, distr. Middelburg, het Westelijkste der Zeeuwsche eil., nu ook met Nieuw. en St. Joostland vereënigd, tusschen de Noordzee, de Hont, het Veergat en het Sloe gelegen, en op 8½ V. M. 80,000 inw. bevattende. Het eil. is langs de geheele W. zijde van Vlissingen, tot aan den Westkappelschen dijk, dijk, en van het einde van dezen, langs de N. zijde, tot aan het einde van 't Breêzand, waar het gesloopte fort de Haak lag, een uur Noordwaarts van Veere, met duinen begrensd, en verder daar het bij overstrooming der Noord zee, als de schutsmuur van de Zeeuwsche eil. kan worden aangezien, van goede dijken, waaronder vooral den Westkappelschen dijk voorzien. De lucht is er volgens getuigenis van deskundigen, zeer gezond; de grond vrij vruchtbaar, bestaat voor de helft uit weiland, en brengt verder tarw, en vooral witte boonen voort. Hetzelve is in 18 gemeenten verdeeld. De voornaamste steden zijn Middelburg, Vlissingen, Veere en verder Arnemuiden, Westkappel en Domburg. (Zie verder Middelburg en Zeeland.)

WALCHWYL, Zwits. dorp, kanton Zug, met 600 inw.

WALCOT, Eng. buurt, gr. Leicester. 2. Eng. kerspel, gr. Lincoln. 3. Eng. kerspel, gr. Norfolk. 4. Eng. buurt, gr. Northampton. 5. Eng. kersp., gr. Somerset, met 20,500 inw. 6. Eng. buurt, gr. Worcester.

WALCOTE, Eng. vlek, gr. Lincoln, met 370 inw. 2. Eng. buurt, gr. Warwick.

WALCOTT, Eng. kerspel, gr. Oxford. 2. Eng. vlek, gr. Salop.

WALCOURT, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 740 inw.

WALCZ, zie Crone.

WALCZI, zie Walsch.

WALCZIN, zie Cunstadt.

WALD, Zwits. vlek, kanton Zürich, met 3,200 inw. 2. Zwits. kerkdorp, kanton Appenzell, met 1,600 inw.. 3. Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 550 inw. 4. Pruis. dorp, regdst. Liegnitz. 5. W. *Hwozd, Baierscher wald*, Boheem. distr., in den Westelijken hoek van den Prachiner kreits, alwaar de koninklijke vrijboeren op de bergen wonen, en voor de menigvuldige voorregten, die zij genoten, verpligt waren, de grenzen te verdedigen. Spinnen, weven, een schrale landbouw, en vooral glasblazerijen, zijn de voornaamste middelen van bestaan. Het geheele distr. is in 8 gerigten verdeeld. Men vindt er ook topazen, kristal, enz. 6. Beij. dorp, Neder Donaukreits.

WALDA, Zweed. vlek, Halmstad-län.

WALDAI, Rus. stad, gouv. Novogorod, met 3000 inw. en veel fabr.

WALDALGESHEIM, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 620 inw.

WALDAM, Fr. stad, dep. Pas-de-Calais, met 2020 inw.

WALDANGELOCH, Baden. kerkdorp, Neckarkreits, met 830 inw.

WALDASCHAFF, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 1030 inw.

WALDAU, Pruis. kerkdorp, regdst. Erfurt. 2. Keur-Hes. kerkdorp, prov. Neder Hessen, met 520 inw. 3. *Opper* en *Neder* W., Pruis. kerkdorp, regdst. Liegnitz, met 1,670 inw. 4. De voorstad van Bernburg in Anhalt-Bernburg.

WALDBACH, Fr. D., dep. Opper Rijn.

WALDBECK, zie Wolbeck.

WALDBILLIG, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 840 inw.

WALDBÖCKELHEIM, Pruis. kerkdorp, regdst. Coblenz, met 610 inw.

WALDBOTT-BASSENHEIM, heerlijkheid in den Beij. Opper Donaukreits, alleen met het dorp Buxheim.

WALDBREDIMUS, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 550 inw.

WALDBROEL, Pruis. kreits, regdst. Keulen, op 6¾ V. M. 24,570 inw. bevattende, met bergen en bosschen bedekt, en door de vele kleine riv. bespoeld, met weinig landbouw, maar sterke vee- en bijenteelt, en eenige fabr. 2. Dorpje aldaar, met 230 inw.

WALDBURG, Wurtemb. gr., Donaukreits, met 26,470 inw., op 43½ V. M.

WALDBY, Eng. vlek, gr. York, O. gedeelte.

WALDCAPPEL, zie Cappel.

WALDDÖRFER (GEBIED DER), distr. in het vrije gebied van Hamburg, met 5 dorpen, Wohldorf, Oldstede, Farmsen, Schmalenbeck, Hanstorf en 1,890 inw.

WALDDORP, Badensch vlek, Neckarkreits, met 1,590 inw.

WALDE, zie Oualde.

WALDEBA, dorp in Abyssinië; 2 mijlen Z. W. van Sive.

WALDECK, vorst. van het Duitsche verbond, uit het eigenlijk vorstendom Waldeck, tusschen Westfalen en Keur-Hessen, of tusschen 26. 11. en 26. 52. L. en 51. 4. en 51. 31. N. B. en het gr. Pyrmont, tusschen de Weser, Lippe, Hanover en Pruissen gelegen, en op 21½ V. M. 51,870 inw. bevattende. Het land is bezet met bergen,

gen, behoorende tot het Teutoberger Woud, maar zijn nog zeer weinig bekend. Er loopen vele takken door het land, en sommigen, gelijk de Lammsberg, zijn vulkanen. De riv. zijn de Eder met de Aar, Orke en Rhene, de Itter, de Werbe, de Netze, Elbe en Wese, de Diemel met de Herbach, de Hopke, de Erpe, Twiste, Aar en Waude, benevens vele beken en bronnen, maar ook waterlooze oorden. Er is geen meer, veel kolken en eenige gezondheidsbronnen. De grond is veelal steenachtig, gedeeltelijk voor de bebouwing vatbaar; de lucht gezond, in de dalen heet, en voor den groei der planten zeer voordeelig. Pyrmont is een dal, rondom door bergen ingesloten, en door de Emmer bespoeld, met eenige akkers, doch vooral rijk door de beroemde gezondheidsbronnen en het zout. De voortbrengsels des lands zijn: koren, peul- en tuinvruchten (vooral aardappelen), vlas, boomvruchten, hout, de gewone huisdieren, wild, waaronder herten en veel wilde zwijnen, eekhorens, vossen, wezels, wild gevogelte, visch, bijen, koper, ijzer, goudzand in den Eder, alabaster, marmer, leisteen, jaspis, zout en ook turf. De middelen van bestaan zijn: landbouw, hoewel bepaald, het boschwezen, rundveeteelt, schapen- en varkensfokkerij, de jagt, visscherij, mijnen, weinig fabrijken als in wollen stoffen, kousen, mutsen, linnen, enz. eenige smederijen, papier- en zaagmolens, enz. De uitvoer bestaat in: hout, vet vee, boter, kaas, wol, kousen, minerale wateren, van welke laatste Pyrmont bijna alleen bestaat. De inw. zijn Duitschers, en meestal van den lutherschen godsdienst; echter zijn er ook hervormden, roomschen, doopsgezinden en joden. Het onderwijs is er nog op eenen lagen trap. Er is een gymnasium en eene latijnsche school. De standen zijn adel, burgers en boeren. De vorst van Waldeck heeft met Hohenzollern Liechtenstein, de beide Reusz en Lippe, den 16 rang op de bondsvergadering, en *in plenum* ééne stem. Hij wordt met het 21ste jaar mondig; hij heeft landstenden, die uit de bezitters der ridder goederen, de afgevaardigden der 13 steden en 10 vertegenwoordigers van den boerenstand bestaan, welke de schatting bepalen, 's lands kas besturen, in de wetten en verordeningen hunne toestemming geven moeten, en verder op het landsbestuur de noodige acht slaan. Aan het hoofd van den hofstoet staat een hofmaarschalk en een opper stalmeester. De hooge collegiën zijn de geheime raad, het geheime kabinet, de bijzondere regeringscollegiën, zoowel burgerlijke als godsdienstige, de houtvester, enz. De baden te Pyrmont hebben een bijzonder bestuur. Het land is een Keur-Hessisch leen, aan hetwelk het, bij uitsterving van het mannelijk oir, weder terugvalt. De inkomsten van den vorst worden op *ƒ* 400,000 berekend; echter heeft het land aanzienlijke schulden. De vorst heeft slechts eene lijfwacht; de landstorm bedraagt 4000 man, en het contingent is 518 man. Het land wordt in 3 ambten en het gr. Pyrmont verdeeld. De hoofdstad is Arolsen. 2. Stad aldaar, op eenen berg, met een verwoest kasteel, 900 inw., handwerken en landbouw.

WALDEGRAVES EIL., 2 kleine rotsachtige eil., bij de Z. kust van Nieuw Holland. 152. 25. L. 35. 35. Z. B.

WALDELEIM, Afr. stad in Marocco, rijk Sus, met 10,000 inw.

WALDEMIRS VIKEN, golf in Zweden, prov. Linköping-län.

WALDEN, SAFRANWALDEN, Eng. vlek, gr. Essex. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Caledonië.

WALDENBERG, Keur-Hes. vlek, prov. Hanau.

WALDENBUCH, Wurtemb. stad, Neckarkreits, met 1,400 inw.

WALDENBURG, Zwits. distr., kanton Bazel, met eene stad van dien naam; in een dal, aan den voet van eenen berg, waarop een kasteel staat. De stad bestaat slechts uit ééne straat, maar heeft pottenbakkerijen, looijerijen, veeteelt en handel. 2. Wurtemb. stad, Jaxtkreits, met een oud kasteel, op eenen berg en 1040 inw. 3. Pruis. kreits, regdst. Breslau, op 8 V. M. 38,400 inw. bevattende, bergachtig. De dalen, door de Steinau, Polsnitz en andere riv. bespoeld, hebben eenen goeden grond, en brengen rogge, haver, aardappelen en vlas voort. De veeteelt is aanzienlijk; de bosschen zijn een schat des lands. Ook zijn er gezondheidsbronnen, steenkolen en andere delfstoffen, linnenweverijen, enz. 4. Hoofdstad, met eene roomsche en luthersche kerk, 1,760 inw., linnenweverijen, drukkerijen, aanzienlijken handel en steenkolengroeven.

WALDENRATH, Pruis. stad, regdst. Aken, met 1,600 inw.

WALDENSTABLE, N. Amer. eil., ten N. W. van den N. O. hoek van Spitsbergen.

WAL-

WALDERBACH, WALLERBACH, Beij. kerkdorp, Regenkreits, met 740 inw.
WALDERHOG, Noorw. plaats, stift Drontheim.
WALDERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Koningsberg, kreits Mohrungen.
WALDERSHARE, Eng. kerspel, gr. Kent.
WALDERSHOF, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 920 inw.
WALDES, haven in Z. Amer. 313. 39. 30. L. 40. 30. Z. B.
WALDFEUCHT, Pruis. vlek, regdst. Aken, met 810 inw.
WALDFISCHBACH, Beij. vlek, Rijnkreits, met 780 inw.
WALDGIRMES, gr. hert. Hes. kerkdorp, regdst. Aken, met 810 inw.
WALDHAUSEN, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Mühlviertel. 2. Dorp in Baden, Main- en Tauberkreits, met 300 inw.
WALDHAUSER, Beij. buurt, Regenkreits, op de Boh. grenzen.
WALDHEIM, Saks. stad, kreits Leipzig, met 2 kerken, laken-, linnen- en wolfabr., en 1,800 inw. 2. Boh. dorp, kreits Pilsen.
WALDHILSBACH, dorp in Baden, Neckarkreits, met 270 inw.
WALD HWOZD, zie Wald.
WALDINGFIELD (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels, gr. Suffolk; het eerste met 580, het andere met 350 inw.
WALDITCH, Eng. kerspel, gr. Dorset.
WALDKAPPEL, zie Cappel.
WALDKIRCH, Bad. ambt, Treisamkreits, met 16,300 inw. 2. Stad aldaar, met muren, raadhuis, kerk, kapel, hospitaal en 2,040 inw., die voornamelijk granaatslijperijen en verder papiermolens, looijerijen, linnenweverijen, jaar-, week- en veemarkten hebben. 3. Saks. dorp, kreits Ertzgebergte.
WALDKIRCHEN, Beij. vlek, Ned. Donaukreits, met 410 inw.
WALDLEINUNGEN, Beij. dorp, Rijnkreits, met 1,760 inw.
WALDMANNSHAUSEN, Nassausch dorp, ambt. Hadamar, met 110 inw.
WALD-MICHELBACH, gr. hert. Hessisch dorp, vorstendom Starkenburg, met 1,100 inw.
WALDMOHR, Beij. vlek, Rijnkreits, met 710 inw.
WALDMÜHLBACH, MÜHLBACH, dorp in Baden, Neckarkreits, met 550 inw.
WALDMÜNCHEN, Beij. stad, Regenkreits, met 940 inw.
WALDNABE, zie Naab.
WALDNIEL, Pruis. dorp, regdst. Kleef, met 1040 inw.
WALDOBOROUGH, zeehaven der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, met 2,160 inw.
WALDORF, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 790 inw.
WALDPOTEN, zie Waldbott-Bassenheim.
WALDRIDGE, Eng. dorp, gr. Buckingham. 2. Eng. buurt, gr. Durham.
WALDRINGFIELD, Eng. kerspel, gr. Suffolk.
WALDRON, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 850 inw.
WALDSASSEN, Beij. landgerigt, Opper Mainkreits, op 5⅔ V. M. 15,330 inw. tellende, zeer bergachtig, deels op het Bohemer Woud, door de kleine Wandreb slechts bespoeld, met landbouw, veeteelt en veel mineralen; ook linnen- en lakenweverij. De hoofdplaats van dien naam ligt aan de Wandreb, met 1,325 inw., laken- en linnenweverij en papiermolens.
WALDSEE, ambt in Wurtemburg, Donaukreits, op 8⅔ V. M. 17,960 inw. bevattende, door de Schisse, Risz en Aach bespoeld, met koren, vlas, boomvruchten, enz. Ook zijn hier de heerlijkheden Waldsee en Waldfegy, op 8. V. M. ook in andere ambten, 3000 inw. tellende. 3. Stad aldaar, aan de Aach, met eene bedevaarts kerk en 1,400 inw.
WALDSCHUT, Baden. stad, Treisamkreits, met 1020 inw.
WALDSTADTER SEE, zie Vierwaldstadter meer.
WALDSTETTEN, Beij. vlek, Opper-Donaukreits, met 700 inw. 2. Wurtemb. dorp, Jaxtkreits, met 1,500 inw. 3. Dorp in Baden, Main- en Tauberkreits, met 510 inw.
WALDTHURN, Beij. vlek, Regenkreits, met 720 inw.
WALDUBBA, Afr. distr. in Abyssinië, ten W. van Tacazze, met schoone weiden en vruchtbare dalen; doch hier en daar ongezond. Men wil dat hier veel monniken en pelgrims wonen.
WALECZ, zie Walsch.
WALEFFE ST. GEORGES, Nederl. dorp, arr. Huy, met 450 inw.
WALEGOTZOD, Rus. vlek, gouv. Cherson.
WALEN (EL), stad in de Sahara, in de binnenlanden van Afrika; 38 mijlen W. van Gadamins.
WALENI, Turk. vlek van Walachië, in Zara de Schosz, aan den grooten weg naar Zevenbergen, met de beroemde zoutmijn *Slanikul*, die jaarlijks 200,000 centenaars zout oplevert.
WALENPOPECK, riv. in de N. Amer. prov.

prov. Pennsylvanië, gr. Pike.

WALES EN EDEN, nieuwe plaatsen in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Niagara. 2. Zie Wallis.

WALES (NEW SOUTH), zie Nieuw Zuid Wallis.

WALES, Eng. kerspel, gr. York, N. gedeelte. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, met 470 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Niagara. 4. W. *Point*, kaap aan de W. kust van Observatory invaart. 247. 26. L. 54. 42. N. B.

WALESBY, Eng. kerspel, gr. Lincoln. 2. Eng. kerspel, gr. Nottingham.

WALET, hoofdstad van het land Beero of Beru, tien dagreizen van Benown in Ludamar, in welken afstand men geene plaats van belang, en alleen omzwervende Arabieren aantreft, die zich aan de waterplaatsen ophouden, om aan de reizigers melk te verkoopen. Men wil dat de stad grooter is dan Timbuctoo, en vooral handel met zout drijft. Volgens de berigten, welke de *Sherif* aan MUNGO PARK gaf, wordt deze stad minder bezocht dan Timbuctoo, omdat zij niet aan den Niger ligt.

WALFERDINGEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Luxemburg.

WALFF, Fr. kerkdorp, dep. Neder Rijn, met 470 inw.

WALFORD, Eng. kerspel en buurt, gr. Hereford: het kerspel met 880 inw. 2. Een der W. Ind. Bermudas eil., tusschen Somerset en Gales.

WALGASA, Rus. meer, gouv. Riga.

WALGHERTON, Eng. buurt, gr. Ches.

WALGRAVE, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WALGRUND, Rus. eil., gouv. Finland, kreits Wasa.

WALHAIN ST. PAUL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 350 inw.

WALHAM GREEN, Eng. buurt, gr. Middlesex.

WALHAUSEN, zie Wallhausen.

WALHEM, zie Waelhem.

WALIH, stad in het land Affady of Affadeh in Sudan.

WALILABO, riv. op het eil. St. Vincent, die bij Prince's baai in zee valt.

WALJA, Rus. vlek, gouv. Kasan.

WALK, Rus. stad, gouv. Lijfland, met 900 inw. 43. 43. L. 57. 43. N. B.

WALKA, Hong. dorp, kom. Barsch.

WALKANA, Zweed. vlek, Malmohus-län.

WALKENAAM, Z. Amer. eil. van Guiana, in den mond der riv. Essequebo, met vruchtbaren bodem.

WALKENDORF, dorp in Mecklenburg Schwerin, met 320 inw.

WALKENRIED, Brunsw. ambt, op 1¾ V. M. 3,640 inw. bevattende. 2. Vlek aldaar, aan de Wieda, met 330 inw.

WALKER, Eng. buurt, gr. Northumberland. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Centre, met 550 inw.

WALKER'S COVE, haven op de W. kust van Amerika, in Behm's kanaal. 257. 6. L. 55. 42. N. B.

WALKER'S KEY, een der Kleine Bahamas eil. 298. 52. L. 26. 50. N. B.

WALKER, POINT, kaap aan de Z. kust van King's eil., in de Stille Zuidzee. 249. 55. L. 51. 57. N. B.

WALKERFIELD of *Wacherfield*, Eng. buurt, gr. Durham.

WALKERINGHAM, Eng. kerspel, gr. Nottingham, met 450 inw.

WALKERITH, Eng. buurt, gr. Lincoln.

WALKERNE, Eng. kerspel, gr. York.

WALKERSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië. 2. Dorp aldaar, prov. Georgië, gr. Lincoln.

WALKERTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. King and Queen.

WALKHAMPTON, Eng. kerspel, gr. York, met 450 inw.

WALKINSTEAD, Eng. kerspel, gr. Surrey.

WALKI, Rus. kreits, gouv. Slobodische Ukraine, tusschen 52. 39. en 53. 38. L. en 49. 33. en 50. 2. N. B., op 40. V. M. 65,000 inw. bevattende, door de Kolemak, Moscha en Ortschik bespoeld, met veeteelt, landbouw, boomvruchtenteelt en branderij. 2. Stad aldaar, aan de Moscha, met 9,280 inw., die jaarmarkten, branderijen en handwerken hebben. 58. 20. L. 49. 50. N. B.

WALKOCZ, Hong. D., kom. Sarosch.

WALKOLA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

WALLABOUT, baai in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Kings.

WALLACE, klein eil. der N. Amer. Rep., bij de kust van Z. Carolina. 299. 11. L. 33. 54. N. B.

WALLACETOWN, Schot. dorp, gr. Ayr, met 1,500 inw.

WALLACHIË, zie Walachië.

WALLAMONT, zie Multwomah.

WALLAMSCOK, riv. in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Bennington.

WALLAND, Eng. fort in Canada, distr. Niagara, bij Goats-Island.

WALLASEY ISLE, Eng. eil., gr. Essex, in de riv. Crouch, tegenover het eil. Fullness.

WALLATOCK, zie Wotoe.

WALLAU, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Opper Hessen, met 570 inw. 2. Nassausch dorp, ambt Hochheim; 650 inw.

WALLAXHALL, Eng. buurt, gr. Salop.

WALLASEY, Eng. vlek, gr. Chester.

WALLBACH, Bad. dorp, Treisamkreits, met 240 inw.

WALL-BOTTLE, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WALLBY, Zweed. dorp, Nyköping-län.

WALLDORF, dorp in Saksen-Meiningen, ambt Meiningen, met 1040 inw.

WALLDÜRN, ambt in Baden, met 10,640 inw. 2. W. of *Wallthüren*, stad aldaar, met een kasteel, eene bedevaartskerk en 2,430 inw., die tigchelovens, enz. hebben, doch meest van de bedevaartgangers bestaan.

WALLE, Hanov. dorp, vorst. Lunenburg, met 225 inw. 2. Zweed. voogdij, Skaraborg-län.

WALLEANCOTTEE, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

WALLEGG, zie Waldeck.

WALLENBERG, zie Waldenburg.

WALLENBURG (AUE), Keur-Hes. dorp, prov. Schmalkalden, met 280 inw. 2. Zie Waldenburg en Radmansdorf.

WÄLLENBURG, Beij. heerl., Opper Donaukreits.

WALLENDORF, OLASZI, WLAHI, Hong. stad, kom. Zips, met 2,400 inw. en papiermolens. 2. Hong. vlek, kom. Beregh. 3. Pruis. dorp, regdst. Merseburg. 4. Dorp in Saksen-Coburg, ambt Grafenthal, met 400 inw.

WALLENFELS, Beij. vlek, Opper Mainkreits, aan de Rodach, met 700 inw.

WALLENHORST, Hanov. kerspel, vorst. Osnabruck, met 280 inw.

WALLENROD, WALLENROTH, gr. hert. Hessisch dorp, vorst Opper Hessen, met 720 inw.

WALLENSEN, WALLHAUSEN, Hanov. vlek, vorst. Calenberg, met 650 inw.

WALLENSTADT, Zwits. stad, kanton St. Gallen, met een nabijgelegen meer van dien naam.

WALLENSTEIN, Keur-Hes. gerigt, prov. Neder Hessen, met 1000 inw. 2. Zie Waldstein.

WALLENTURA, Zweed. herred en kerspel, Stokholm-län.

WALLERBACH, Boh. dorp, kreits Prachin. 2. Zie Walderbach.

WALLERFANGEN, zie Vaudrevange.

WALLERN, Boh. vlek, kreits Prachin, met 1,700 inw. 2. Hong. vlek, kom. Wieselburg.

WALLERNHAUSEN, gr. hert. Hes. vlek, vorst. Opper Hessen, met 600 inw.

WALLERSDORF, Oosteur. vlek, kreits Onder den Mannhartsberg, met 1,700 inw.

WALLERSEE, zie Walchensee.

WALLERSHEIM, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 300 inw.

WALLERSTA, Zweed. kerspel, Linköping-län.

WALLERSTÄDTEN, gr. hert. Hes. kerkdorp, vorst. Starkenburg, ambt Rüsselsheim, met 510 inw.

WALLERSTEIN, Beij. vlek, Rezatkreits, met 1,230 inw.

WALLERTHEIM, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 780 inw.

WALLERTHWAITE, Eng. buurt, gr. York.

WALLEWAY-GONGA, zie Waluwe Gonga.

WALLEY, Eng. buurt, gr. Nottingham.

WALLHAUSEN, Pruis. stad, regdst. Merseburg, met 860 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 760 inw.

WALLI, Afr. koningrijk in Senegambië, aan de Gambia, tusschen Yani en Woolli. De hoofdstad is Pechaba.

WALLIMORE, Ier. vlek, gr. Westmeath.

WALLINGFORD, Eng. vlek, gr. Berks, met 2000 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep. prov. Vermont, gr. Rutland, met 1,500 inw. 3. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. New Haven, met 2,320 inw.

WALLINGTON, Eng. kerspel, gr. Hertford. 2. Eng. kerspel, gr. Norfolk. 3. Eng. kerspel, gr. Northumberland. 4. Eng. buurt, gr. Surrey, met 800 inw.

WALLIS of *Wales*, Eng. vorst., tusschen de Ier. zee, de gr. Ches, Shrop, Hereford en Monmouth, en het kanaal van Bristol, of tusschen 12. 14. en 14. 51. L. en 51. 27. en 53. 16. N. B. gelegen, en op 346 V. M. 607,300 inw. bevattende. Het is een zeer bergachtig land, overal door kleine dalen doorsneden, tusschen welke ontelbare rotsen, en aan de kust kale klippen, oprijzen. Ten Z. heeft de kust een zeer bekoorlijk aanzien, met vele bogten, waaronder de schoone en zekere Milfordhaven, waarschijnlijk de grootste in Europa. De grond is over het algemeen steenachtig en schraal; hier en daar echter zijn vruchtbare streken. Het Walliser gebergte heeft hier 3 takken, waarvan de Snowdon en de Plinlimmon de hoogste toppen zijn, en die in de kapen Braichypool, St. Gowens, Wormshead en Nashpoint uitloopen. De voornaamste riv. zijn: de Dee, Clwyd, de Conway, de Avonwawr, de Tivy, de Douglas, de Towy, enz.; terwijl de Severne, Wye, Usk en Iryon hier ont-

ontspringen. Verder zijn er veel meren, waaronder de Llyn Savathan, de Llyns Llanelyne, Gwyn, Llyn Tivy en Pimblemeer de voornaamste zijn. Onder de kanalen behoort vooral het Swansea kanaal, en onder de menigvuldige gezondheidsbronnen die van Tenby en Llandrandod. De luchtsgesteldheid is hier veel ruwer dan in Engeland, doch zuiver en gezond. De voornaamste voortbrengsels zijn: tarw, gerst, haver, moesgroenten, aardappelen, boomvruchten, beziën en hout, de gewone huisdieren, klein wild (vooral hazen, konijnen en vossen), tam wild en gevogelte, visch (bijzonder zalm en haring), oesters, paarlen en bijen; verder koper, ijzer, lood, steenkolen, zwart marmer, leisteen, enz. De bewoners stammen meestal van de Cimbren af, die door de Angelsaksen uit Engeland, naar dit gebergte verdreven werden, en korte maar sterke menschen zijn, met ronde, bloozende aangezigten en bruine wangen. De mannen zijn lui, zwaarmoedig en onverschillig; de vrouwen levendig, spraak- en werkzaam. Zij zijn veel gastvrijer, openhartiger, wellevender en gezelliger dan de Engelschen, maar hunne luiheid doet hen in armoede leven, en hunne afzondering in onwetendheid en bijgeloof verblijven. Zij hebben hunne eigene kleeding, zeden, gewoonten en spelen behouden, en hunne taal is de oude Cimbrische, waarin nog ongeveer 200 gedrukte boeken voorhanden zijn. Ook wonen er eenige Vlamingers, die reeds onder HENDRIK I. hier kwamen, en mede hunne eigene taal, zeden en gewoonten bewaard hebben. Steden en dorpen zijn er hier veel minder dan in Engeland, en de woningen hier en daar slechts hutten. De meeste inw. belijden den episcopaalschen godsdienst. De landbouw is op verre na niet genoegzaam, maar de veeteelt is een der voornaamste takken van bestaan, en boter, kaas, varkensvleesch en wol, zijn hier stapelwaren. Verder heeft men visscherij, mijnwerken van velerlei soort, smederijen, flanelweverijen, kousen- en andere fabr., scheepvaart en handel. De uitvoer bestaat in: boter, kaas, ossen, varkens, visch, oesters, eijeren, gerst, haver, ijzer, koper, koperwaren, tin, blik, kousen, flanel, enz., waarvoor koren, wijn, brandewijn, fabrijk- en koloniale waren, werkstoffen, zout en zuidvruchten worden ingevoerd. Het land is sedert 1536, geheel met Engeland vereenigd, en zendt 24 afgevaardigden in het lagerhuis. De eerstgeboren zoon des konings wordt *Prins van Wallis* genoemd. Het land is in 12 shires of graafschappen verdeeld, die elk eenen *lord lieutenant* en *shires* aan het hoofd hebben. In het algemeen verdeelt men het in Z. en N. Wallis. 2. Eil. in den Archipel van Nieuw Brittanje, voor Port Gowers, het grootste van de kleine eil., hoog, wel van water, kokos- en arecanoten, broodvruchten en andere boomen en planten voorzien. LA BILLARDIÈRE houdt dit eil. zeer geschikt voor eene Europische volkplanting. 3. Een der Boumans eilanden, het Westelijkste der groep, in 1767 ontdekt, en in 1791 door EDWARDS gezien, mogelijk hetzelfde, aan hetwelke MAURELLE in 1781, zijnen naam gaf, ofschoon de opgegevene lengten niet overeenkomen. KRUSENSTERN houdt dezelve voor twee bijzondere eil. Wallis bestaat uit een groot eil. van 5 à 6 mijlen lang, één klein eilandje aan de Noord punt, en 4 ten Zuiden. Volgens EDWARDS hadden de inw. ingedrukte kinnebakken, en velen den kleinen vinger afgesneden. 5. W. *Lake*, *Haf* of *Plas* op Nieuw Holland bij Port Stephens. 6. Zie Walliserland.

WALLISERLAND of *Wallis*, Zwits. kanton, tusschen het meer van Geneve, Waadtland, Bern, Uri, Tessin en Sardinië, of tusschen 24. 20. en 25. 54. L. en 45. 55. en 46. 30. N. B. gelegen, en op $92\frac{1}{4}$ V. M. 63,000 inw. bevattende. Het land is door de hoogste Alpen omringd, die hier in de Lepantische, Bernsche en Penninische Alpen onderscheiden worden, tusschen welke groote en kleine dalen liggen, en waarvan de *Mont Rosa* 14,580, de *Matterhorn* of *Cervin* 13,854, de *St. Bernhard* 10,380 voet hoog, benevens de *Grimsel*, *Dent de Midi*, enz. de hoogste toppen zijn. De voornaamste passen zijn over den Gemmi, Grimsel, Furca, St. Anthonie, St. Bernhard en Simplon. Opper Wallis is bijna geheel door bergen bedekt. De voornaamste riv. zijn: de Rhône, Borgne, Drance en Pissevache. Het meer van Geneve dringt slechts gedeeltelijk in het land, en verder zijn er geene meren van belang. Van de gezondheidsbronnen zijn die van Leuk en Brieg de voornaamste. De luchtsgesteldheid is door de menigvuldige bergen zeer verschillende, hier en daar in de vochtige dalen zeer ongezond, en men vindt er veel kropgezwellen. De voortbrengselen zijn: boom- en fijne vruchten, wijn, hout en koren; de gewone huisdieren, reeën, hazen, wilde

geiten, gevogelte, maar ook beeren, wolven, lynxen en mormeldieren; visch, goud, zilver, lood, ijzer, koper, marmer, alabaster, kalksteen, gips, lei, verw- en potaarde, granaten, kristallen, en nu ook zout. De inw., die grootendeels van Duitschen oorsprong zijn, spreken verschillende *patois*, wonen meestal in verstrooide hutten, getrouw aan hunne oudvaderlijke gewoonten, en van de overige wereld afgezonderd: die van Neder Walliserland vooral, zijn in beschaafdheid nog zeer ten achteren. De heerschende godsdienst is de roomsche. Het onderwijs is op den laagsten trap, en in handen van onwetende geestelijken. De veeteelt is de voornaamste tak van bestaan, doch de landbouw is op verre na niet genoegzaam: beter is de wijnoogst, en van veel belang de boomvruchtenteelt; zelfs heeft men er vijgen, amandelen, granaatappelen, enz. Hout is er genoeg, maar het transport over de bergen te kostbaar. De mijnen leveren een weinig goud, lood en ijzer; terwijl de nieuw ontdekte zoutbronnen voor het land van veel belang zijn zullen. Fabrijken kent men er niet; zelfs sommige der noodigste handwerken ontbreken, en elk voorziet in zijne eigene behoeften. De uitvoer bestaat in: wijn, vee, kaas, huiden, wol en gedroogde vruchten, waarvoor men zout, rijst, koren, koloniale waren en kleederen inruilt; terwijl verder de doortogt en de invoer eenige winsten opleveren. De regering is democratisch. De oppermagt berust bij eenen landraad, waartoe elk der 13 tienden, waarin het land verdeeld is, 4 afgevaardigden benoemt. Ook behoort de bisschop van Sitten hiertoe, welke vier stemmen heeft. De landraad benoemt den landamman, zijn' plaatsvervanger, den schatmeester en de staatsraden, welke den staatsraad uitmaken, die de uitvoerende magt heeft. In de beide vergaderingen is de landamman voorzitter. Elke gemeente heeft eenen regter, en elke tiende eenen opperregter. Het oppergeregtshof bestaat uit 13, door den landraad benoemde, leden. Het kanton levert aan het bondgenootschap 1280 man en 9,605 franken. Het land wordt in Opper- en Neder Wallis, en deze in 13 tienden verdeeld. De hoofdplaats is Sitten.

WALLISER GEBERGTE, gebergte in Engeland, gr. Glamorgan, en deszelfs takken in Monmouth, Hereford en Shrop. Het is zeer ruw, kaal, uit chloriet, lei en grauwack bestaande, met rijke steenkolengroeven en metalen.

WALLISPURT, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 620 inw.

WALLIX, zie Balize.

WALLKILL, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Orange, met 1210 inw. 2. Riv. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, die in de Hudson valt.

WALLMEROTH, Nassausch dorp, ambt Mendt, met 250 inw.

WALLNEY, Eng. eil., gr. Lancaster, met 3 buurten.

WALLOË, zie Valloë.

WALLOP (NEDER en OPPER), 2 Eng. kersp., gr. Southampton; het eerste met 660, het andere met 460 inw. 2. Eil. in den Atl. Oceaan, bij de kust van Virginia. 302. 18. L. en 37. 48. N. B.

WALLRABENSTEIN, Nassausch vlek, ambt Idstein, met 300 inw.

WALLROD, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau, met 560 inw.

WALLS AND FLOTA, Schot. kersp., op het Noordelijkste der Orcadische eil., met 1080 inw.

WALLS AND SANDNESS, Schot. kersp. in Shetland, met de eil. Papastour en Fowla.

WALLSEND, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 1,620 inw.

WALLSAL, zie Walsall.

WALLSDORF, Nassausch vlek, ambt Idstein, met 600 inw.

WALLSEE, zie Neder Wallsee.

WALLSTADT, zie Wahlstatt.

WALLTHÜREN, zie Walldürn.

WALLTOWN, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WALLUBGHUR, O. Ind. vesting, prov. Bejapoor, distr. Darwar; thans aan de Engelschen behoorende.

WALMER, Eng. kerspel en dorp, gr. Kent, met 2,150 inw. 2. Eng. buurt, gr. Gloucester.

WALMSLEY, Eng. buurt, gr. Lancaster.

WALNASZ, Zweed. vlek, Linkoping-län.

WALNEY, zie Wallney.

WALNUT, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Pickaway, met 750 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Fairfield, met 700 inw. 3. Kleine riv. in N. Amer., die in de riv. Scioto valt. 4. *Big* W., riv. der N. Amer. prov. Ohio, die in het gr. Delaware ontspringt, en in de Scioto valt 5. W. *Branch*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginia, gr. Fauquier. 6. W. *Cove*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, gr. Campbell. 7. W. *Creek*, 2 riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, die in de Scioto

om vallen. 8. W. *Grove*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Illinois, gr. St. Clair. 9. W. *Grove*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Mercer. 10. W. *Hill*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, distr. Greenville. 11. W. *Hills*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, gr. Warren.

WALO, Zweed. kersp., Stokholm-län.

WALOFS, zie Jaloffen.

WALOUGA, kleine Afr. zeehaven van Whidah; 3 mijlen Z. van Sabi.

WALPACH, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Sussex, met 490 inw.

WALPKE, zie Walbeck.

WALPO, Slavon. heerl. en marktvlek, kom. Verovitz. 2. W. *Taro*, rots in de Atlant. zee, bij de Muskito kust. 295. 9. L. en 14. 30. N. B.

WALPOLE, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 500 inw. 2. *St. Andrews* W., Eng. kerspel, gr. Norfolk. 3. *St. Peters* W., Eng. kerspel, gr. Norfolk. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Ches, met 1,900 inw. 5. *Point* W., kaap aan de W. kust van N. Amer., aan de Z. W. punt van den ingang van Port Houghton. 150. 59. L. en 57. 17. N. B. 6. Eil. ten Z. O. van Nieuw Caledonië, in 1794 ontdekt. 186. 44. L. 22. 4. Z. B.

WALRABENSTEIN, zie Wallrabenstein.

WALRIDGE, Eng. buurt, gr. Durham.

WALRUS EIL, Eng. eil. in de Wybe Jansz golf op Spitsbergen.

WALSALL, Eng. vlek, gr. Stafford, met 5000 inw. en zadelmakerijen.

WALSBETZ, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Huy, met 50 inw.

WALSCH, Boh. heerl. en vlek, kreits Elnbogen, met 134 huizen. 2. Kaap op de Z. kust van Amerika. 154. 31. L. en 8. 22. N. B.

WÄLSCH BIRKEN, *Wlachowa Brzezi*, Boh. vlek, kreits Prachin, met 160 inw.

WALSCHEIDT, Pruis. dorp, regdst. Trier, kreits Saarbrück.

WALSDORF, zie Wallsdorf.

WALSEE, Oostenr. vlek, kreits Boven het Weener Woud, aan den Donau.

WALSEND, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WALSH, kaap aan de Z. kust van Nieuw Guinea. 154. 31. L. 22. 30. Z. B.

WALSHAM (NORTH), Eng. marktvlek, gr. Norfolk, met 1000 inw. 2. *South* W., Eng. dorp, gr. Norfolk.

WALSHFORD, Eng. buurt, gr. York, W. gedeelte.

WALSINGHAM (GREAT), Eng. vlek, gr. Norfolk, met 1000 inw. 2. *Little* W., Eng. kersp., gr. Norfolk, met 500 inw. 3. *Davis* W., kaap aan de O. kust van Amer., aan de N. zijde van den ingang van Cumberlands straat. 311. 46. L. en 64. 10 N. B.

WALSJO, 2 Zweed. vlekken, Malmohus-län en Jonköping-län.

WALSLAGE, Nederl. gehucht, prov. Groningen, arr. Winschoten, onder Stellinge behoorende.

WALSMÜHLEN, ambt en dorp in Mecklenburg-Schwerin, aan de Sude.

WALSOKEN, Eng. kersp., gr. Norfolk, met 840 inw.

WALSRODE, Hanov. stad, vorst. Luneburg, aan de Böhme, met 1,440 inw., lakenweverijen, stoelenmakerijen, papier- en kruidmolens, salpeterziederijen en vele andere fabr. en handel.

WALSTON, Eng. kerspel, gr. Lanark, met 380 inw.

WALSUNDAL, Zweed. vlek, Stokholm-län.

WALTENBUCH, zie Waldenbuch.

WALTENHOFERWEILER, Beij. meer, Opper Donaukreits.

WALTENRIED, Beij. dorp, Regenkreits.

WALTENSPURG, Zwits. ambt, kanton Graauwbunderland, met 2,400 inw.

WALTERBOROUGH, hoofdpl. van het distr. Colleton, in de N. Amer. prov. Zuid Carolina, aan de Ashepoo.

WALTERDINGEN, Bad. dorp, Seekreits, met 520 inw.

WALTERNIENBURG, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 550 inw.

WALTERSBRÜCK, gerigt in de Keur-Hes. prov. Neder Hessen, met 1050 inw.

WALTERSCHWYL, Zwits. stad, kanton Zug.

WALTERSDORF, 5 Pruis. dorpen, regdst. Breslau, als: *Alt.* W. met 890 inw.; *Neu* W. met 900 inw.; *Roth* W. met 550 inw.; *Lang* W., met 750 inw. en *Wüste* W., met 1,120 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Potsdam. 3. *Opper* en *Neder* W., 2. Oostenr. dorpen, kwart. Onder het Weener Woud. 4. Saks. dorp, prov. Lausitz, met 2050 inw. en veel weverijen. 5. Weim. dorp, ambt Weyda.

WALTERSHAUSEN, stad in Saksen-Gotha, ambt Tenneberg, met 2,310 inw.

WALTERSHOF, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 840 inw.

WALTERSHOFEN, Baden. dorp, Treisamkreits, met 870 inw.

WALTERSTONE, Eng. kerspel, gr. Hereford.

WALTHAM of *Temple Waltham*, Eng. kerspel, gr. Kent, met 480 inw.

2. Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 400 inw. 3. *Bright* W., Eng. kerspel, gr. Berks, met 400 inw. 4. *Cold* W., Eng. kerspel, gr. Sussex. 5. *Great* W., Eng. kerspel, gr. Essex, met 1620 inw. 6. *Little* W., Eng. kerspel, gr. Essex, met 600 inw. 7. *North* W., Eng. kerspel, gr. Southampton. 8. *Up* W., Eng. kerspel, gr. Sussex. 9. *West* W. of *W. Cross*, Eng. buurt, gr. Hertford, met 1150 inw. 10. *White* of *Abbas* W., Eng. kerspel, gr. Berks, met 1040 inw. 11. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Addison, met 250 inw. 12. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1000 inw. 13. W. *Abbey*, Eng. stad, gr. Essex, aan de Lea, met 2,300 inw., linnen- en naaldenfabr., papier- en kruidmolen. 14. W. *on the Wold*, Eng. kerspel, gr. Leicester, met 520 inw.

WALTHAMSTOW, Eng. dorp en kerspel, gr. Essex, met 3,770 inw.

WALTON, Eng. buurt, gr. Buckingham. 2. Eng. kerspel, gr. Buckingham. 3. Eng. vlek, gr. Derby. 4. Eng. buurt, gr. Gloucester. 5. Eng. buurt, gr. Hereford. 6. Eng. buurt, gr. Leicester. 7. Eng. buurt, gr. Lincoln. 8. Eng. buurt, gr. Northampton. 9. Eng. kerspel en buurt, gr. Somerset. 10. Eng. vlek, gr. Stafford. 11. Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte. 12. Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 640 inw. 13. Eng. volkplanting op het W. Ind. eil. Barbadoes. 14. *Oost* W., Eng. kerspel, gr. Norfolk. 15. *West* W., Eng. kerspel, gr. Norfolk. 16. *Oost* W., kerspel in Wallis, gr. Pembroke. 17. *West* W., kerspel in Wallis, gr. Pembroke. 18. W. *Cardiffe*, Eng. kerspel, gr. Gloucester. 19. W. *le Dale*, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 4,800 inw. 20. W. *in Gordano*, Eng. kerspel, gr. Somerset. 21. *High* W., Eng. vlek, gr. Cumberland. 22. *Higher* W., Eng. vlek, gr. Chester. 23. W. *on the Hill*, Eng. vlek, gr. Lancas. 24. W. *on the Hill*, Eng. vlek, gr. Surrey. 25. *Low* W., Eng. vlek, gr. Cumberland. 26. *Lower* W., Eng. vlek, gr. Chester. 27. W. *le Soken*, Eng. kerspel, gr. Essex. 28. W. *on Thames*, Eng. kerspel, gr. Surrey, met 2,720 inw. 29. W. *upon Trent*, Eng. vlek, gr. Derby. 30. W. *on the Wolds*, Eng. kerspel, gr. Leicester. 31. W. *Wood* Eng. kerspel, gr. Huntingdon. 32. Vlek van de N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Delaware, met 1320 inw. 33. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 1080 inw.

WALTORY, dorp in Walachië, distr. Dolschy.

WALTRACH, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 550 inw.

WALTSCH, zie Walsch.

WALTWILDER, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 560 inw.

WALUF of *Nieder Waluf*, Nas. vlek, ambt. Eltville, met 750 inw.

WALUIHA, Rus. riv., gouv. Woronesch.

WALUIKI, Rus. stad, gouv. Woronesch, met 1,200 inw.

WALURU, O. Ind. stad, prov. Mysore.

WALUWE-GONGA, riv. op het eil. Ceylon, die bij den Adamspiek ontspringt, en Z. O. waarts stroomt.

WALUWKA, Rus. stad, gouv. Grodno.

WALVISCHBAAI, baai aan de N. W. kust van Groenland, door Ross ontdekt. 2. Zie golf van Paria. 3. Baai aan de W. kust van Afrika, bezuiden kaap Negro.

WALVISCH EILAND, eil. aan de O. kust van Groenland. 2. Eil. ten N. van Kergueleus land in de Ind. zee. 3. Japan. eil., aan de O. punt van het eil. Jedso.

WALVISCH RIVIER, Afr. riv., aan de Sierra Leona kust.

WALVORKA, tak van de Pool. riv. Pilica.

WALWARN, Eng. riv., gr. Chester, die in de Lee valt.

WALWICK CHESTERS, Eng. buurt, gr. Northumberland. 2. W. *Grange*, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WALWORTH, Eng. buurt, gr. Surrey, met 8000 inw. 2. Eng. vlek, gr. Durham. 3. Eng. buurt, gr. Hertford.

WALXHEIM, Beij. dorp, Rezatkreits.

WALYCKO, Hong. dorp, kom. Gömör.

WALYNTZI, Rus. stad, gouv. Witebsk, met jaarmarkten.

WALZY, zie Krone.

WALZENHAUSEN, Zwits. dorp, kanton Appenzell, met 1,200 inw.

WAMAR, klein Moluksch eiland, tot de Arregwy behoorende.

WAMATTA, dorp op de W. kust van het Moluksch eil. Bouro.

WAMBACH, Nas. dorp, ambt Langen Schwalbach, met 260 inw.

WAMBEEK, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel; 1,140 inw.

WAMBERG, Boh. vlek, kreits Königingrätz, met 200 huizen.

WAMBOCHO, vuurspuwende berg in Midden Amer., prov. Nicaragua.

WAMBRE, tak van de Congo in Neder Guinea.

WAMBRISYA, zie Briesen.

WAMBROOK, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WAMBULA, Rus. dorp, gouv. Finland.

WAMEL, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nijmegen, aan de Waal, tegenover Tiel, met eenige overblijfsels van kloosters, oude heerenhuizen en 1,260 inw., die tabaksteelt en handel hebben.

WAMERTINGHE, zie Waemertinghe.

WAMMA, zie Gilolo.

WAMMERLOF, Zweed. stad, Malmohus-län.

WAMOLCHO, vuurspuwende berg in Midden Amer.

WAMONT, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 350 inw.

WAMORISWARY, dorp in het N. W. van Nieuw Guinea, ten W. van Dory.

WAMPHRAY, Schot. kerspel, gr. Dumfries, met 480 inw.

WAMPOOL of *Wathinpool*, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WAMPUL, Eng. riv., gr. Monmouth, die in den mond der Eden valt.

WAMTINGO, dorp op het eil. Java, heerl. Krawang.

WAN, Chin. stad op Korea, prov. Tschuen, aan de zee. 2. Turk. meer in de prov. van denzelfden naam, die hier volgt. 3. Turk. prov. in Azië, een deel van het oude Armenië en Kiurdistan, tusschen Erzerum, Perzië, Schehrsor en Diarbekir, of tusschen 68. 20. en 62. 33. L. en 36. 45. en 39. 16. N. B. gelegen, en 751 V. M. groot. Het land, schoon lager dan Erzerum, is nog zeer hoog, en door veel bergen bezet, waaronder de Nim-rod-tagh (de *Niphates* der ouden) en het Kiurdisch gebergte, de Seypan, met altijddurend ijs bedekt, en andere. Het land heeft veel riv., beken en bronnen, die naar den Tiger loopen, doch van niet veel belang zijn. Ten N. echter is de Murrad, een tak van den Eufraat. De meren zijn Ardschisch met 5 bewoonde eil.; de Natch (*Arethusa*), de Bolanickgol, enz. De lucht is zacht en de winter gematigd. Slechts in de dalen en vlakten is landbouw, die naauwelijks genoegzaam koren voor de behoefte voortbrengt; verder teelt men er moesgroenten, boomvruchten, zeer goeden wijn, vlas, tabak, enz. Hout is er hier en daar genoegzaam, en overal zijn schoone weiden, die groote kudden paarden, rundvee, schapen en geiten voeden, welke het voornaamste bestaan der inw. uitmaken. Bergen en bosschen hebben wild in overvloed; er is veel visch- en bijenteelt; doch van mineralen hebben wij niets vermeld bevonden. De vrouwen der nomaden en half-nomaden zorgen voor de kleeding en de verdere behoeften der mannen. De Armenische vrouwen maken mede de kleeding zelven; in de steden heeft men eenige handwerken; doch fabrijken zijn er niet. De uitvoer bestaat in: vee en voortbrengsels van hetzelve, manna en galnoten; de invoer in: ijzerwaren, zout, wollen en zijden stoffen, versiersels, wapenen, kruid en lood. De voornaamste koopplaatsen zijn Betles en Bajesid. De inw. zijn Turken, Turkomannen, Armeniërs, Kiurden, enz., waarvan alleen de Armeniërs christenen zijn. Het land is in 20, van elkander onafhankelijke, sandschaks verdeeld, aan welker hoofd de *pacha* van Wan staat. De Kiurden zijn gedeeltelijk, en de grenzen der sandschakats geheel onbekend. 4. Sandschakat in voorn. prov., met 600 inw. 5. De hoofdstad (het *Artemisia* der ouden), aan de Oostzijde van het meer Ardschisch, versterkt, en met eenen dubbelden muur, een kasteel aan den voet van eenen berg, aanzienlijken handel en op het eil. Agthamar nog een kasteel en een Armenisch klooster. Op den berg Bagdistan worden de aartsbisschoppen van Erzerum begraven. 61. 11. L. en 38. 5. N. B.

WANASQUIATUCKET, riv. der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, die met de Moshasick, de Provideuce riv. vormt.

WANATOBELL, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

WANBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Surrey. 2. Eng. kerspel, gr. Wilt, met 840 inw.

WANCARA, Negerdorp in Sudan, aan den Nijl der Negers.

WANCENNE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 180 inw.

WANDAMSERRA, eil. in Sudan, in het meer Oenassy.

WANDE, tak van de Erpe, in Waldeck.

WANDELITZ, Pruis. dorp, regdst. Potsdam, met 250 inw.

WANDELSTEIN, berg van 2078 voet hoogte, in den Beij. Isarkreits.

WANDERA, stam der Tibbo's, aan de Noordelijke grenzen van Bornoe, in de woestijn van Sahra.

WANDEROEPE, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

WANDERSLEBEN, Pruis. vlek, regdst. Erfurt, met 630 inw.

WANDIA, O. Ind. vlek, prov. Cutch.

WANDIPORE, Chin. stad en vesting, rijk Boetan, tusschen de Matschieu, Patelneu en Telantschieu, met eene groote brug. Zij is eene van de heilige steden der Boetaners, en hierom met kloosters, enz. opgevuld. 107. 31. L. en 27. 50. N. B.

WANDIRETZ, Rus. vlek, gouv. Kursk.

WANDIWASH, O. Ind. stad, prov. Carnate. 97. 23. L. 12. 29. N. B.

WANDLAIR, O. Ind. stad, prov. N. Circars.

WANDLE, Eng. riv., gr. Surrey, die bij Wandlesworth, in de Theems valt.

WANDLESWORTH, zie Wandsworth.

WANDORF, Hong. dorp, kom. Oedenburg, met eene steenkolenmijn.

WANDRE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 1,920 inw.

WANDSBECK, Deen. vlek, hert. Holstein, bij Hamburg, met een kasteel, veel uitspanningsplaatsen der Hamburgers, 900 inw., katoendrukkerij, wasbleeken, kousen- en kagchelfabr. en 3 jaarmarkten.

WANDSCHIRA, Afr. plaats in Sudan, tusschen Sego en Kuga in Bambarra.

WANDSDYKE of *Woden's Dyke*, aarden wal in Engeland, van Bath, gr. Somerset, tot Great Bedwin, of van het W. naar het O., over de vlakte van Salisbury zich uitstrekkende. Deze wal werd door de West Saksen, tegen de invallen der Britten opgeworpen. Langs de Z. zijde van denzelven loopt eene breede gracht.

WANDSFORTH of *Wandsford Briggs*, Eng. stad, gr. Northampton.

WANDSWORTH, Eng. kerspel, gr. Surrey, met 5,640 inw.

WANE, deel der Zweed. prov. Elfborg-län.

WANEBECQ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 920 inw.

WANFERSÉE ET BAULET, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 1,340 inw.

WANFRIED, Keur-Hes. stad, prov. Neder Hessen, met 1,380 inw.

WANG, Oostenr. vlek, kreits Boven het Weener Woud, aan de Kleine Erlaf.

WANGA, Zweed. vlekken, Elfborg-, Lynköping- en Christianstadt-län.

WANGANHIEN, Chin. stad, prov. Kiansi, aan de Kanktang, met oude tempels, schoolgebouwen, waarvan, volgens ELLIS, een aan *Wangchang*, den god der wetenschappen, gewijd is, en schoone tuinen.

WANGANTSCHAI, Chin. stad, prov. Fokiën.

WANGARA, VANGARA of *Ouanfarah*, volgens Arab. schrijvers, een Afr. rijk, om deszelfs rijkdom aan goud, ook wel *Beled el Tibr* (Goudland) genoemd. Naar genoemde schrijvers, ligt het ten O. van Gawa; van de stad van dien naam, tot aan de uiterste grenzen van Wangara zijn 8 dagreizen. Ten W. van hetzelve is het land Lamlan; ten O. Maghrara. Het is aan 3 zijden door den Nijl omringd, 300 mijlen lang en 150 breed. Wanneer de Nijl overstroomt, verlaten de inw. het land, en zoodra hij weder binnen zijne oevers treedt, spoeden zij zich naar het land terug, om goud te zoeken. Men vindt er 3 meren met zoet water, bij de steden Semegonda, Regbil en Cauga. LEO AFRICANUS noemde dit land *Ouangara*, doch geeft het Goudland meer Zuidelijk op. Nieuwere reizigers hebben nasporingen naar hetzelve gedaan; doch even onbepaalde berigten bekomen. HORNEMANN hoorde dat het *Unguru* genoemd werd, en ten W. van Bornoe lag. LEDIJARD vernam, dat het een goudrijk land was, hetwelk hij in 3 maanden, van Egypte af, kon bereizen. HUTCHISON, die in Guinea nasporingen deed, vermeldt, dat *Wangara* de naam der landstreek was, welke Mosie, Kongs en andere naburige landen ten Z., en mogelijk ook wel ten N. van den Niger bevatte; doch het land tusschen Cashna en Bornoe, heette eigenlijk Oungourou. Van dit land hoorde BOWDICH in Ashantee dikwerf spreken; doch van Wangara kon hij, evenmin als BROWNE en FUR, iets vernemen. RITCHIE vernam in Fezzan, dat Ougornou veertien dagen O. ten Z. van Bornoe, eenen dag van Kuku lag. Het werd in de lente sterk door kooplieden bezocht, wanneer er eene groote markt, vooral in slaven, was. Het werd door eene riv. bespoeld. LIJON, welke in Fezzan onderzocht, en vele lieden uit het binnenland van Afrika sprak, zegt: » Wangara is een land, »waarover geene bepaalde berigten voor- »handen zijn; doch allen hielden het voor »een laag, dikwerf overstroomd land, en »de berigten omtrent de ligging waren »verschillende.'' Uit dit een en ander meenen wij te moeten opmaken, dat, daar de namen *Ougornou*, *Oungourou* en *Wangara* ten Z. en N. van den Niger, bijna aan dezelfde plaatsen gegeven worden, dezelve verschillende uitspraken van hetzelfde woord zijn, en mogelijk geen eigennaam, maar een laag, moerassig, overstroomd land beteekenen, waar goud gevonden wordt. JACKSON zegt

zegt, dat er jaarlijks veel slaven uit Wangara, naar het N. van de woestijn van Sahra, gebragt worden; maar dat deze minder gewild zijn, dan die van Houssa, omdat zij dik, dom en lomp zijn. Zij hebben eenen grooten mond, dikke lippen, breeden platten neus en doffe oogen, geheel als lieden, die uit lage moerassige oorden, waar een dikke lucht is, komen. Behalve slaven, levert het land ook gevlochten gouden ringen, en men wil dat er eene bijzondere taal is. In eigenlijk Wangara, waarschijnlijk ten Z. van Timbuctoo, wil men dat de hoofdstad Battagou zijn zoude. Dit is alles, wat wij tot nu toe van dit land hebben kunnen mededeelen.

WANGARAH, plaats aan de O. kust van Afr., 28 dagreizen van het meer Lus.

WANGEN, Wurtemb. ambt, Donaukreits, op 5 V. M., 17,760 inw. bevattende, door de Argen bespoeld, met landbouw. 2. Hoofdstad van hetzelve, aan de Argen, met breede straten, kerk, hospitaal, raad- en korenhuis, en 8,210 inw., die linnen, papier, zeisen, sikkels, wapens en andere ijzerwaren vervaardigen. 27. 30. L. en 47. 41. N. B. 3. Zwits. stad, kanton Bern, aan de Aar. 4. Fr. stadje, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 670 inw. 5. Zwits. plaats, kanton Zurich. 6. Bad. dorp, Seekreits, ambt Radolfzell, aan de Untersee, met 520 inw., pannenbakkerijen, steengroeven en wijnbouw.

WANGENHEIM, vlek in Saksen-Gotha, ambt Tenneberg, aan de Nesse, met 460 inw.

WANGENHUSEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.

WANGERIN, Pruis. stad, regdst. Stettin, kreits Regenwalde, met 820 inw.

WANGERLAND, zie Jever.

WANGEROA, schoone baai op het eil. Nieuw Zeeland, in welke in 1819 het volk van het Eng. schip *Boyd* vermoord werd.

WANGEROOG, Oldenburgsch eil. in de zoogenoemde Wadden (eene streek der Noordzee), eene mijl lang, maar zeer smal; terwijl het aan de W. zijde, door de kabbeling verliest, en aan de O. zijde door de aanspoeling der zee wint. Het maakt een kerspel uit, met 220 inw., die zich door taal, zeden en gewoonten, van de overige Oldenburgers onderscheiden, en waarschijnlijk afstammelingen der oude Angelen zijn. Zij bestaan van de strandvonden, de scheepvaart, visscherij en de oestervangst. De zandige grond brengt noch koren, noch boomvruchten, maar slechts een weinig moesgroenten voort, en de inw. moeten bijna alle levensmiddelen van het vaste land halen; echter hebben zij eenig vee. Er is eene vuurbaak, die van St. Michiel tot Paschen brandt. 25. 30. L. en 53. 48. N. B.

WANGES, riv. in Midden Amer., prov. Nicaragua.

WANGFORD, 2 Eng. kerspels, gr. Suffolk; het eene met 500 inw.

WANGHE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 110 inw.

WANGSBRO, Zweed. herred, Westeras-län.

WANKIANGHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

WANGTSCHING, Chin. stad op Korea, prov. Tschuen.

WANGUE, volgens DAPPER, een rijk in Neder Guinea, in Afrika.

WANGWELL, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de Z. kust van Waygiou. 149. 21. L. en 0. 23. Z. B.

WANHIEN, Chin. stad, prov. Kuansi.

WANIK, Rus. meer, gouv. Reval.

WANKANEER, O. Ind. sterkte, prov. Guzuratte.

WANKETZUS, stam der Beetjuanen, in Afrika, welke hun ligchaam wasschen, in plaats van het te beschilderen. Hunne hoofdstad is Maletta. De koning heeft 20 vrouwen, die elk eene eigene hut hebben.

WANKHEIM, Wurtemburgsch dorp, Schwarzwaldkreits, met 630 inw.

WANLIN, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 200 inw.

WANLIP, Eng. kerspel, gr. Leicester.

WANLO, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 700 inw.

WANLOCK, Schot. riv., op de grenzen der gr. Dumfries en Lanark.

WANLOCKHEAD, Schot. dorp, gr. Dumfries.

WANNA, Han. kerspel, land Hadeln, met 1120 inw.

WAN-NASH-REESE, bergrug in Algiers. 35. 55. N. B.

WANNE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 760 inw.

WANNEGHEM LEEDE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1400 inw.

WANNEPERVEEN, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Vollenhoven, met veenderijen.

WANNERSTA, Zweed. kerspel, gr. Linköping-län.

WANNERTON, Eng. buurt, gr. Worcester.

WANNOUGAH, gebergte in Algiers, bij de stad Callah.

WANNY, distr. van het eil. Ceylon,

in het N. O. gedeelte, bij Trinconomale.

WANO, Rus. vlek, gouv. Finland.

WANOOATTEE, klein eil. in de Stille Zuidzee; 3 mijlen W. N. W. van Wateehoo.

WANRAAY, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 160 inw.

WANRODE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 330 inw.

WANSBECK, Eng. riv., gr. Northumberland.

WANSEN, Pruis. stad, regdst. Breslau, kreits Ohlau, met 1000 inw., tuin- en tabaksbouw.

WANSFORD, Eng. buurt, gr. Northampton. 2. Eng. vlek, gr. York; 370 inw.

WANSJÖGUTSRÖR, Zweed. meer, Falu-län.

WANSO, Zweed. vlek, Nyköping-län.

WANSTEAD, Eng. dorp en kerspel, gr. Essex. 2. Eng. vlek, gr. Southampton.

WANSUM ET GEESTEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 600 inw.

WANSWERD, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

WANTAGE, Eng. vlek, gr. Berks, met 2,450 inw. Geboorteplaats van koning ALFRED. 2. Vlek in de N. Amer. prov. New Jersey, gr. Sussex, met 2,960 inw.

WANTESDEN, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WAN-TIEN-FU-TSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan, aan de Leikiang.

WANTSCHEU, Chin. stad, prov. Kanton, met eene haven. 127. 32. L. 49 N. B.

WANTOMO, Afr. plaats in het land Umma, aan de kust van Guinea.

WANTSUM, Eng. riv., gr. Kent, die in de Stour valt.

WANUWADUA of *Vanoowadooa*, Austr. eil., tot den Fidje Archipel behoorende; Z. W. van Oodida. 108. 4. L. en 18. 16. N. B.

WANZELE, Nederl. dorpje, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 130 inw.

WANZIN, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 330 inw.

WANZENAU, Fr. vlek, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 1450 inw.

WANZHYR, Afr. prov., in het land Amhara, in Abyssinië.

WANZKA, dorp in Mecklenburg-Strelitz, met 700 inw.

WANZLEBEN, zie Grosz-Wanzleben.

WAOKONS, zie Wackoners.

WAONY, vlek in Nubië, land Mahacs, aan den Nijl. 2. Gebergte in Sudan.

WAPACANOSELLA, dorp in de N. Amer. prov. Delaware, gr. Allen.

WAPAKONETTA of *Wapaghkanetta*, stad der N. Amer. Rep., prov. Ohio.

WAPATTOO, eil. in N. Amer., gevormd door de vereeniging der Multnomah en Columbia, hetwelk hoog en zeer vruchtbaar is, en vooral om de wortels eener waterplant (*sagittaria sagittifolia*), door de Indianen *wapattoo* genoemd, sterk bezocht wordt.

WAPEL, tak van de Deen. riv. Jahde, in het hert. Oldenburg.

WAPENBURY, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WAPENVELDE, Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, onder Heerde behoorende.

WAPESCOW, tak van de Churchill of Mississippi riv., in N. Amer.

WAPESSAGA, N. Amer. meer in Canada, op 306. 6. L. en 48. 10. N. B.

WAPILA, Rus. dorp, prov. Circassië.

WAPITWAGO EIL., groep N. Amer. eil., bij de Z. kust van Labrador. 317. 26. L. en 50. 4. N. B.

WAPLEY of *Wapeley*, Eng. kerspel, bij Chipping Sodbury. 2. Eng. kerspel, gr. York.

WAPLINGTON, Eng. vlek, gr. York.

WAPNO, Zweed. kerspel, Holmstadt-län.

WAPOO CREEK, riv. in N. Amer., die in het meer St. Clair valt.

WAPPENHAM, Eng. kerspel, gr. Northampton, met 400 inw.

WAPPING, Eng. kerspel, gr. Middlesex, aan de Theems, met 6000 inw.

WAPPINGER'S CREEK, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, die in de Hudson valt.

WAPPO, Afr. dorp aan de Peperkust. 2. Riv. in N. Amer., gebied Michigan.

WAPPOCOMO, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginia.

WAPSE, Nederl. gehucht, prov. Drenthe, tot Wapserveen behoorende.

WAPSERVEEN, Nederl. dorp, prov. Drenthe, met ruim 500 inw.

WAPUWAGAN, groep eil., aan de kust van Labrador. 317. 32. L. en 50. 2. N. B.

WARA, Zweed. kerspel, Skaraborg-län. 2. Residentie van den sultan in het land Wady, in de woestijn van Sarah. 3. Prov. in Sudan, rijk Mobba, waar de stadhouder nog koning heet. 4. Hoofdstad aldaar, de residentie van den sultan van het rijk, met eenen muur van hout en leem, eene moskee in het zeer groote serail en vele bedehuizen. Alleen in de moskee branden lam-

lampen; anders steken de inw., om licht te hebben, vuur aan.

WARADEIN, zie Groot Waradein en Peter Wardein.

WARADIN, Hong. dorp, Militairgrenzen, met 3000 inw.

WÄRÄLÄ, Rus. dorp, gouv. Finland, kreits Borga.

WARAMME, Nederl. vlek, prov. Luik, met 1080 inw.

WARANAS, zie Attock.

WARANDAMO, plaats op Nieuw Guinea, bij kaap Walsch.

WARANG, zie Formosa.

WARANGOL of *Warankul*, O. Ind. stad, prov. Hyderabad. 17. 52. N. B.

WARANKUL, zie Warangol.

WARANOW, zie Varano.

WARASDIN (*Varasd Varmegye*), Hong. kom. in het Kroatisch Provinciaal, aan Stiermarken grenzende, en op 54¼ V. M. 104,000 inw. bevattende, heuvelachtig, door het gebergte van Ivanchicza bezet, en door de Drave en eenige kleine riv. bespoeld, met verscheidene warme baden, eene heldere en gezonde lucht, en koren, maïs, tabak, boomvruchten (vooral pruimen) en wijn voortbrengende. Er zijn goede bosschen, die veel potasch leveren, aanzienlijke vee- en vooral varkensfokkerij, wild, visch, bijen en verschillende delfstoffen (vooral zwavel), maar geene fabrijken. Het wordt in 4 distr. verdeeld. 2. Distr. in voorn. kom. 3. W. of *Varasdin*, hoofdstad van voorn. kom., aan de Drave, versterkt, met 5 kerken, 2 proostdijen, kloosters, regtbank, roomsch gymnasium, meisjesschool, en 4,450 inw., die veel handel drijven. 31. 7. L. 46. 18. N. B. 3. Generalaat in de Croatische Militairgrenzen, aan Hongarijë grenzende, en op 67½ V. M. 107,580 inw. tellende, een schoon landschap, door bergen omringd, en van binnen in hoogten en vlakten afwisselende. De voornaamste bergen zijn: de Kalnicker-, Köpreiniczer, Werneticzer en Gariczer bergen; terwijl het land door de Drave, Illova, Glagownitza, Chasna, Lonija en Kaprivnich bespoeld wordt. De luchtsgesteldheid is er warm, maar vochtig; de grond gedeeltelijk vruchtbaar, met goede weiden, en tarw, maïs, rogge, gierst, gerst, haver, aardappelen, peulvruchten, vlas, hennep, hooi, wijn, boomvruchten en hout, benevens paarden, rundvee, schapen, geiten, varkens, ganzen en kalekuten voortbrengende. Er wordt ook zijde geteeld, en leem, kalk en eenig goud gevonden. Fabrijken zijn er niet. De uitvoer bestaat in: vee, zijde, honig, was, wijnsteen, boomvruchten én wijn. De provincie wordt in 2 regimenten, het Creuzer- en St. Georger regiment verdeeld. De hoofdstad is Belovat.

WARATSCHIN, Rus. vlek, prov. Schirwan, thans Scheki.

WARAUEN of *Worrows*, Z. Amer. volkstam in Fransch en Nederl. Guiana.

WARBENDE, dorp in Mecklenburg Strelitz, ambt Feldberg.

WARBERG of *Wardberg*, Zweed. stapelplaats, Halland-län, met 1,330 inw. 2. Brunsw. dorp, kreits Königslutter, met 460 inw.

WARBLETON, Eng. kersp., gr. Sussex, met 1000 inw.

WARBLINGTON, Eng. kerspel, gr. Southampton, met 1650 inw.

WARBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Oxford, met 600 inw.

WARBOSANIA, Turk. stad, prov. Bosnië.

WARBOYS, Eng. kerspel, gr. Huntingdon, met 1100 inw.

WARBRECK, Eng. buurt, gr. Lancas.

WARBSTOW, Eng. kersp., gr. Cornwallis.

WARBURG, Pruis. stad, regdst. Minden, aan de Diemel, met 2,220 inw.

WARBURTON, Eng. vlek, gr. Chester, met 500 inw.

WARBUTHNOT, fort in het N. Amer. distr. Columbia, gr. Alexandria.

WARCHIN, Nederl. dorpje, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 165 inw.

WARCOING, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 840 inw.

WARCOP, Eng. kerspel, gr. Westmoreland, met 700 inw.

WARCZ, Gallic. vlek, kreits Zolkiew.

WARD, Schot. visschers dorp, gr. Aberdeen. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 540 inw. 3. W. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, die in de James valt. 4. W. *Creek*, riv. aldaar, gr. Maryland, die in de Chesapeak valt.

WARDAMME, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Brugge; 600 inw.

WARDAR, riv. in Europisch Turkijë.

WARDAU, Egypt. stad, aan den W. tak des Nijls.

WARDBERG, zie Warberg.

WARDBRIDGE, Eng. stad, gr. Cornwallis.

WARDBURG, zie Warburg.

WARDE, Deen. stad, stift Rypen, op Jutland, met 1020 inw. en velerlei fabr. 2. Kaap aan de W. kust van N. Amer., op 243. 56. L. en 56. 9. N. B.

WAR-

WARDEAAE, Deen. riv., stift Ripen.
WARDEIN, zie Waradein.
WARDEN, Eng. dorp, gr. Kent. 2. *Chipping* W., Eng. kerspel, gr. Northampton. 3. *Old* W., Eng. kerspel, gr. Bedford, met 500 inw.
WARDENBURG, Oldenb. ambt, kreits Oldenburg, met 2,320 inw.
WARDER, Deen. kerspel, hert. Holstein.
WARDHURST of *Wards*, Eng. buurt, gr. Buckingham.
WARDIN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 260 inw.
WARDINGTON of *Wardenton*, Eng. buurt, gr. Oxford, met 760 inw.
WARDLE, Eng. vlek, gr. Lancas, met 4,200 inw. 2. Eng. vlek, gr. Chester.
WARDLEWORTH, Eng. vlek, gr. Lancas.
WARDLEY, Eng. kerspel, gr. Rutland.
WARDLOW, Eng. vlek, gr. Derby.
WARDO, een der Russische Alands eil., prov. Finland.
WARDOË, Noorw. eil., aan de kust van het stift Drontheim, met het stadje Wardoë, dat 100 inw. en eene kleine haven heeft. 2. Zie Wardo.
WARDON of *Wardrew*, Eng. dorp, gr. Northumberland.
WARDOURCASTLE, Eng. vlek, gr. Wilt.
WARDSBERG, Zweed. kerspel, Linköping-län. 2. Eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland.
WARDSBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Windsor, met 1050 inw.
WARDSBRIDGE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Orange.
WARDWELL, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Jefferson.
WARE, Eng. marktvlek, gr. Hertford, met 3,360 inw. 2. W. of *Wear Gifford*, Eng. kerspel, gr. Devon, met 440 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampshire. 4. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester. 5. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginia, die in de Chesapeak valt.
WAREBRIDGE, WAADBRIDGE of *Wadebridge*, Eng. vlek, gr. Cornwallis.
WAREHAM, Eng. vlek, gr. Dorset, met 1700 inw. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Plymouth, met 850 inw.
WAREHORNE, Eng. kerspel, gr. Kent, met 440 inw.
WAREMME, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 1140 inw.
WAREN, zie Wahren.
WARENBURG, Rus. vlek, gouv. Astrakan.
WARENDORF, Pruis. kreits, regdst. Munster, op 11½ V. M. 32,770 inw. tellende. 2. Hoofdstad, aan de Ems, met 3 kerken, een weeshuis, armen-inrigtingen, wol-, tabak- en linnen-fabr., sterken linnenhandel en 4,200 inw.
WAREN BAAK, dorp op Ceylon.
WARENFORD, Eng. dorp, gr. Northumberland.
WARESLEY, Eng. dorp, gr. Huntingdon.
WARET LA CHAUSSÉE, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 420 inw.
WARET L'EVÊQUE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 480 inw.
WARFFUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam, met 820 inw.
WARFHUIZEN, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Apingadam, met het landgoed *Zuilema*, en een veer over het Rietdiep. Volgens sommigen de geboorteplaats van den vermaarden BALTHAZAR BEKKER.
WARFIELD, Eng. kerspel, gr. Shrop, met 1,340 inw.
WARFLETH, Oldenb. kerspel, kreits Delmenhorst, met 1000 inw.
WARFORD (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels, gr. Chester.
WARFRUKURKA, Zweed. kerspel, Upsala-län.
WARGAMMES, stam van Arabieren, op het gebergte in Tripoli.
WARGAY, 2 O. Ind. eil., ten O. van Celebes, hoog en met veel bosch. Het Zuidelijkste wordt op onze kaarten ook *Wargay Wowonce* genoemd.
WARGE, tak van de Amblève in de Nederl. prov. Luik.
WARGEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.
WARGÖ ULF (*Södra* en *Norra Ulfen*), 2 Zweed. eil., Hernosand-län. 2. Rus. eil., gouv. Finland.
WARGOCZYN, Pool. vlek, waiw. Podlachië, aan den Weichsel.
WARGRAVE, Eng. kerspel, gr. Berks, met 1,200 inw.
WARHAM (ALL SAINTS, St. MARYS en St. MARY MAGDALEN), 3 vereenigde Eng. kerspels, gr. Norfolk.
WARHEM, Fr. stad, dep. van 't Noorden, met 2,350 inw.
WARI, zie Awerri.
WARIAPI, land aan de N. W. kust van Nieuw Guinea.
WARIBA, riv. van Guinea, die in den Atlantischen Oceaan valt. 317. 38. L. en 6. 54. N. B.
WARIGARI, baai op het eil. St. Vincent, ten Z. van kaap Hungary.
WARIH, zie Awerri.
WARIN, Mecklenb. stad, vorst. Schwe-

Schwerin, met 750 inw. 2. Zie Wahring.

Waringborg, Deen. stad, op de Z. punt van het eil. Zeeland, tegenover Falster.

Waringtown, Ier. vlek, prov. Down.

Warise, Fr. vlek, dep. Moezel.

Warisoux, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 1900 inw.

Warissa, Afr. riv. in Algiers, die in de Shellif valt.

Wark, Eng. vlek, gr. Northumberland.

Warka, Pool. stadje, waiw. Masovië, aan de Pilica, met 670 inw.

Warkleigh, Eng. kersp., gr. Devon.

Warksburn, Eng. vlek, gr. Northumberland.

Warkthwaite, Eng. buurt, gr. Cumberland.

Warkton, Eng. kerspel, gr. Northampton.

Warkumla, Zweed. vlek, Skaraborg-län.

Warkworth, Eng. kersp., gr. Northumberland, met 600 inw. 2. Eng. vlek, gr. Northampton.

Warlaby, Eng. buurt, gr. York.

Warlae, Rus. scheer in de golf van Borga, gouv. Finland, met 4 dorpjes.

Warleggon, Eng. vlek, gr. Cumberland.

Warley, Eng. vlek, gr. York, W. deel, met 4000 inw. 2. *Groot* en *Klein* W., 2 Eng. kerspels, gr. Essex. 3. W. *Wigorn*, Eng. kerspel, gr. Surrey.

Warlingham, Eng. kerspel, gr. Surrey.

Warmassime, landstreek aan de W. kust van Nieuw Guinea.

Warmbad, Illyr. dorp, kreits Villach, met een mineraal bad.

Warmbrunn, Pruis. stad, regdst. Liegnitz, met warme baden, en bij dezelve een prachtig ziekenhuis. De 1800 inw. hebben glas- en steenslijperij, linnenweverijen, bleeken, enz.

Warmdö, zie Frederiksborg.

Warme, Keur-Hes. riv., prov. Neder Hessen.

Warme Baai, zie baai Chaleur.

Wärmeland, voorname prov. van Zweden, ten W. aan Noorwegen grenzende. Zie verder Karlstadt-län.

Wärmelen, Zweed. meer, Karlstadt-län.

Warmenhuizen, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Hoorn, met de buurt Krabbendam.

Warmen-Steinach, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 84 huizen.

Warmfield, Eng. vlek, gr. York.

Warmien, zie Warmland.

Warmifontaine, Nederl. dorpje, gr. hert. Luxemburg, arr. Neufchâteau, met 130 inw.

Warmingham of *Warmicham*, Eng. kerspel, gr. Chester, met 1040 inw.

Warminghurst, Eng. kerspel, gr. Sussex.

Warmington, Eng. kerspel, gr. Warwick, met 370 inw.

Warminster, Eng. marktvlek, gr. Wilt, met 5,610 inw., lakenfabr. en korenmarkt. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks. 3. Vlek aldaar, prov. Virginia, gr. Amherst.

Warmland, Zweed. distr., Stokholm-län.

Warmley, Eng. stad, gr. Gloucester, met eene naaldenfabrijk.

Warmond, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, kwart. Leijden, met veel buitenplaatsen, een beroemd seminarium voor roomsche geestelijken, met een schoon gebouw en 800 inw., die van den landbouw en de boomkweekerij bestaan.

Warmsdorf, ambt in Anhalt-Köthen, met 3,600 inw. en een dorp van dien naam.

Warmskog, Zweed. vlek, Karlstadt-län.

Warmsö, klein Rus. eil., bij het gouv. Esthland.

Warm Springs, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Amer., gr. York. 2. Dorp aldaar, prov. N. Carolina, gr. Buncombe.

Warmsworth, Eng. kersp., gr. York.

Warmwell, Eng. kersp., gr. Dorset.

Warne of *Warnow*, riv. in Mecklenburg-Schwerin, die bij Warnemunde in de Oostzee valt. 2. Zweed. vlek, Linköping-län. 3. Zie Varna.

Warnawin, Rus. kreits, gouv. Kostroma, tusschen 16. 49. en 64. 2. L. en 65. 48. en 57. 38. N. B. gelegen, door de Wetluga bespoeld, met groote bosschen, weinig landbouw, fabr. van houtwaren, matten, enz.; terwijl vele inw. uitlandig gaan. 2. Hoofdstad van gen. kreits, met 550 inw.

Warne, Eng. riv., gr. Northumberland, die in de Noordzee valt.

Warnekenhag, kerspel in Mecklenburg-Schwerin, met 1120 inw.

Warnemünde, stad in Mecklenburg-Schwerin, distr. Rostock, met 1,120 inw.

Warner, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 1,850 inw. 2. Riv. der N. Amer.

Rep., prov. New Hampshire, die in de Contoocook valt. 3. O. Ind. riv., prov. Bejapoor; valt in de Kistnah.

WARNER EILAND, een der Austr. Fidje eil.

WARNERS PATENT, vlek in de N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Ross.

WARNETON, Nederl. stad, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, aan de Lys, met 4,600 inw., looijerijen, pottenbakkerijen, kantfabrijken en kalkovens.

WARNFORD, Eng. kerspel, gr. Southampton. 2. Eng. buurt, gr. Northumberland.

WARNHAM, Eng. kerspel, gr. Sussex.

WARNING-CAMP, Eng. buurt, gr. Sussex. 2. Berg van Nieuw Holland, op de N. O. kust, 3000 voet hoog.

WARNITZA, Rus. dorp, prov. Bessarabië.

WARNOW, zie Warne.

WARNOWITZ, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 1000 inw.

WARNSDORP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met 450 inw. en het Roode Klif.

WARNSDORF, zie Altwarnsdorf.

WARNSFELD, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Zutphen, met eene kerk, die vele teekenen van oudheid, een goed orgel en het graf van den graaf van ALBEMARLE, heer van Keppel bevat; 1600 inw., het landgoed Het Velde en landbouw. Slag van September 1586.

WARNTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WARNUM, Zweed. vlek, Elfborg- en Karlstadt-län.

WARO, Zweed. vlek, Holmstadt-län. 2. Distr. in het landschap Amhara, in Abyssinië.

WAROBEZ, Rus. dorp, gouv. Kazan, aan de Wolga, met eene linnenfabr.

WAROLA, Zweed. vlek, Skaraborg-län.

WAROSCH, zie Esseck.

WAROPRINE, land op de N. W. kust van Nieuw Guinea.

WARPASSERY, dorp op de N. W. kust van Nieuw Guinea.

WARPEN, Zweed. meer, Gefleborg-län, waardoor de Ljusna-Elf vloeit.

WARPSGROVE, Eng. kerspel, gr. Oxford.

WARQUEGNIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 460 inw.

WARAGAMBA, riv. op Nieuw Holland in Zuid Wallis.

WARRÉ, tak van de Tacazze, in Abyssinië.

WARREE, O. Ind. hoofdstad van het vorst. Sawunt Warree, met vestingwerken.

WARREGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met 700 inw.

WARREN, twee Eng. buurten, gr. Somerset. 2. Eng. riv., gr. Salop, die bij Herdwick, in de Onney valt. 3. Kerspel in Wallis, gr. Pembroke. 4. Riv. in de N. Amer. prov. Rhode-Island, gr. Bristol. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Trumbull, met 60 huizen. 6. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 1,980 inw., door de Alleghany, Connewango, Broken en Straw bespoeld, 7. De hoofdpl. van voorn. gr., aan de Alleghany, met eene goede haven en wel 200 zaagmolens. 8. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met 17,850 inw., door de Miami, Cæsar, Todd en Turtle bespoeld, met veel bosch, en Lebanon tot hoofdstad. 9. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 11,780 inw., door de Green, Big, Barren en Drake riv. bespoeld, met de Pilot-Knobb, eenen berg, en de beroemde Mammouthcove, eene salpetergrot. De hoofdplaats daarvan is Bowling Green. 10. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, met 2,700 inw. en de hoofdplaats Warrenton. 11. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, met 1450 inw. 12. Vlek der N. Amer. Rep. prov. Vermont, gr. Addison, met 230 inw. 13. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Grafton, met 500 inw. 14. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, gr. Bristol, met 1770 inw. 15. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Litchfield; 1100 inw. 16. Vlek der N. Amer. Rep. prov. Nieuw York, gr. Herkimer, met 4,000 inw. 17. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New. Jersey, gr. Somerset, met 1350 inw. 18. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Franklin, met 440 inw. 19. Vlek aldaar, prov. Virginië, gr. Albemarle. 20. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Belmont, met 730 inw. 22. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Jefferson, met 2,120 inw. 22. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Washington. 23. Gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 11,150 inw., en de hoofdplaats Warrenton. 24. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 10,630 inw., en de hoofdplaats Warrenton. 25. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, met 1700 inw.,

door

door het Cumberland gebergte doorsneden, en door de Caney bespoeld. De hoofdplaats is Mimville. 26. Fort in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Suffolk. 27. Gr. der N. Amer. Rep., prov. New York, aan de Hudson riv., met 9,450 inw. en Coldwell tot hoofdstad. 28. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Tuscarawas. 29. Eil. in de Stille Zuidzee, in het midden van den ingang van straat Duke of Clarence. 244. 8. L. 55. 56. N. B.

WARRENBURG, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Warren. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, gr Green.

WARRENEER, kaap aan de Lancaster Sont, op de N. W. kust van N. Amer. 195. 41 .L. en 74. 29. N. B.

WARRENTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Fauquier. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Warren. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, gr. Warren. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Jefferson.

WARREWAA, meer op Nieuw Holland, aan gene zijde der Blaauwe Bergen, in 1820, door THROSBY ontdekt.

WARRHAM, zie Nieuw Londou.

WARRINGSTOWN, Ier. stad, gr. Down, met linnenfabr.

WARRINGTON, groot, volkrijk en handeldrijvend Eng. marktvlek, gr. Lancaster, aan de Mersey, met 11,760 inw. 2. Eng. buurt, gr. Buckingham. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks, met 430 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. York, met 1100 inw.

WARRIOR POLLAM, O. Ind. stad en distr., prov. Carnate. 97. 11. L. en 11. 16. N. B.

WARRIORS MARK, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon, met 700 inw.

WARRIOR'S BRANCH, zie Red River.

WARRIOUR, Austr. eil. bij Nieuw Holland, tot Clarence's Archipel behoorende.

WARRUNA, O. Ind. stad, prov. Berar. 95. 54. L. en 19. 37. N. R.

WARUNGULL, O. Ind. distr., prov. Hyderabad, met het meer en de hoofdstad van dien naam. 27. 8. L. en 17. 50. N. B.

WARRYMA, Afr. plaats aan de Sierra Leona kust, land der Bulloms.

WARSAGE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 680 inw.

WARSAS, Zweed. vlek, Skaraborg-län.

WARSAU of *Warschau*, Pruis. meer, prov. Silezië, regdst. Gumbinnen.

WARSAW, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Genesee. 2. W. of *Warscha*, ook wel *Waschakh*, Afr. land aan de Sierra Leona kust, 120 Eng. mijlen lang en 70 breed, aan de beide zijden van de Ancobra, ten N. van Ahanta, met veel goudmijnen.

WARSCHAU, distr. of obwode van Polen, waiw. Masovië, alleen de hoofdstad bevattende. 2. Hoofdstad van Polen, de residentie van de hooge ambtenaren, met de hoogste regtbank, den aartsbisschop van Warschau, die primaat van Polen genoemd wordt, de vergaderplaats van den rijksdag, enz. Zij ligt op eenen tamelijk hoogen heuvel, aan den Weichsel, over welke eene brug haar gemeenschap met hare voorstad Praga doet hebben. Zij heeft 10 poorten, en bestaat uit de eigenlijke stad, en de omliggende voorsteden *Glzybow*, *Leszno*, *Szolec* en *Praga*, welke bijzondere voorregten en raadhuizen hebben. De stad zelve is naauw en onregelmatig gebouwd; maar de voorsteden zijn gedeeltelijk zeer schoon. Er zijn verscheidene groote opene plaatsen waaronder die van SIGISMUND III., met het bronzen beeld van dien vorst, die van *Saksen-Marieville*, *St. Andreas*, enz. uitmunten. Op eene dier plaatsen is, of komt, een gedenkteeken voor den bij Leipzig gesneuvelden vorst PONIATOWSKY. Men heeft er 200 meestal breede straten, die door reverbères verlicht worden, een koninklijk slot, waarin de rijksdag vergadert, het Saksische paleis, met eenen schoonen tuin, het regerings paleis, de vergaderplaats van het tribunaal, het ministerie van binnenlandsche zaken, den nationalen schouwburg, het groote tolkantoor, het Constantinsche paleis, het paleis *Radziwil*, dat van het ministerie van oorlog, de akademie, het raadhuis, tuighuis, de beide munten, *Marieville*, met de beurs, meer dan 300 winkels, enz., drie barakken, het paleis *Potocky*, met kunst- en boekverzamelingen en vele andere paleizen; 166 kerken, waaronder de hoofd-, de Karmeliten-, Dominikaner-, Alexander- en vooral de nieuwe luthersche kerk; veel kloosters, waarvan echter de meesten opgeheven zijn, het groote stadshospitaal, het militaire hospitaal, het vondelingen-, 2 krankzinnigen- en 3 armhuizen. Verder eene hoogeschool met 5 faculteiten, eene schoone boekerij, een

ka-

kabinet van naturaliën en een van munten, eenen kruidtuin, enz. een lyceüm, een adelijk collegie, vele geleerde en lagere scholen, volgens de Lancastersche leerwijze, een genootschap van vrienden der wetenschappen, van den landbouw, eene muzijkschool, dramatische school, instituut voor doofstommen, verzamelingen van schilderijen, veeartzenij- en landbouwkundige scholen, boekdrukkerijen, 4000 huizen, die de schoonste paleizen naast de armoedigste hutten vertoonen, en, behalve 20,000 man garnizoen, 99,000 inw., waarvan ¼ joden zijn, die tabak, laken, hoeden, kousen, handschoenen, tapijten, dekens, katoenen stoffen, muzijkinstrumenten, meubels, bijouterien, verwen, brons, likeuren, knoopen, leder, marokkijn, rijtuigen, stijfsel, poeder, brandewijn, enz. vervaardigen, allerlei soorten van molens, en wel 1700 fonteinen hebben, en den voornaamsten handel van Polen drijven. Jaarlijks worden er 2 goede missen gehouden; ook zijn er wekelijks veemarkten, terwijl de Weichsel den handel zeer bevordert. Men rekent dat er jaarlijks wel 2000 barken naar Thorn en Dantzig vertrekken. Tot de uitspanningen behooren: 3 schouwburgen, balletten, de gymnastische circus van HECA, het natuurkundig en plantasmagorisch kabinet van MICHAULD, redouten, bals, koffijhuizen, openbare wandelingen, lusthuizen, openbare baden, enz. (Moord van SUWAROW in 1794). 38. L. en 52. 15. N. B.

WARSCHOOT, zie Waerschoot.

WARSHA, vlek in Abyssinië, land Shoa en Elfat.

WARSINO ALEXIEWSK, Rus. kopermijn, gouv. Wiatka.

WARSLOW, Eng. vlek, gr. Stafford.

WARSOP CHURCH, Eng. kerspel, gr. Nottingham, met 1050 inw.

WARSOP MARKET, Eng. buurt, gr. Nottingham, kerspel Warsop Church.

WARSOW, kerspel in Mecklenburg-Schwerin, ambt Hagenow; 1320 inw.

WARSTEIN, Pruis. stad, regdst. Arensberg, met 1420 inw.

WARSTIENS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

WART, kaap op het Schot. eil. Fair-Isle, tot de Hitlandsche eil. behoorende. 2. W. *Mountains*, bergen in de N. Amer. Rep., prov. Virginië.

WARTA, riv. in Polen en Pruissen, die in Krakau ontspringt, de Prosna, Ner, Ohra, Widarka, Netze, enz. opneemt, en bij Custrin in den Oder valt. 2. Zie Tetschen en Wartha.

WARTAU, Zwits. vlek, kanton St. Gallen.

WARTBERG, Hong. vlek, kom. Presburg, met 2,200 inw. 2. Oostenr. dorp in Stiermarken, kreits Bruck. 3. Oostenr. dorp, Traunkreits.

WARTE VAROEPLE, dorp op het O. Ind. Ceylon.

WARTENA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met 500 inw.

WARTENBERG, Pruis. kreits, regdst. Breslau, uit onderscheidene heerl. bestaande, op 10 V. M. 28,550 inw. bevattende, door de Weide, eenige mindere riv. en vele kolken bespoeld, vlak, met veel bosch, koren, vlas, boomvruchten, hout, wild en visch in overvloed. 2. Heerl. aldaar, op 8 V. M. 17,500 inw. bevattende, voorheen een deel van het vorst. Oels. 3. Stad aldaar, aan de Weide, met een oud en een nieuw kasteel, eene roomsche en luthersche kerk en 820 inw., die lakenweverij hebben. 4. *Teutsch* W., Pruis. stadje, regdst. Liegnitz, met 750 inw. 5. Boh. vlek, kreits Bunzlau. 6. Beij. vlek, Isarkreits, met 400 inw.

WARTENBURG, Pruis. stad, regdst. Koningsbergen, met 1820 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

WARTENFELS, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 320 inw.

WARTER, Eng. kerspel, gr. York.

WARTHA, Pruis. stad, regdst. Breslau, met 900 inw. 2. Pool. stad, waiw. Kalisch, aan de Warta, met 1300 inw. 3. Zie Warta.

WARTHAL of *Wardhall*, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WARTHAUSEN, Wurtemb. vlek, Donaukreits, met 450 inw.

WARTHERMASK, Eng. vlek, gr. York.

WARTHOLM, een der Orcadische eil., bij Ronaldshay.

WARTLING, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 870 inw.

WARTOFFT, Zweed. voogdij, Skaraborg-län.

WARTON, 2 Eng. vlekken, gr. Lancas, en een gr. Northumberland.

WARU, riv. in Brazilië, prov. Seara, die in zee valt. 2. Dorp op de N. O. kust van het eil. Ceram, aan de baai van dien naam, met handel op Nieuw Guinea en smokkelhandel.

WARUJA, Rus. vlek, gouv. Kaluga.

WARWICK, Eng. gr., tusschen Stafford, Leicester, Northampton, Oxford, Gloucester en Worcester, of tusschen 15. 33. en 16. 20. L. en 51. 57. en 52. 38. N. B. gelegen, en op 42¾ V. M., 218,900 inw. bevattende, heuvelach-

achtig, en door de Avon, in twee deelen verdeeld, waarvan het N. deel voorheen vol bosschen, en nog zeer woest, en het Z. wel bebouwd en zeer vruchtbaar is. De hoogten zijn: de Edgehills en het gebergte van Aubury. De riv. zijn: de Avon, met de Sow, Sherburn, Leam en Alne; de Tame, Anchor en andere mindere riv. en beken. Ook zijn er veel kanalen, waaronder het Warwick- en Birmingham kanaal, naar Worcester en Warwick loopende, het Birmingham en het Coventry kanaal. De luchtsgesteldheid is vochtig, doch zacht, en slechts daar, waar moerassen gevonden worden, niet gezond. De voortbr. zijn: koren, tuin-, boom- en peulvruchten, vlas, hop en hout; de gewone huisdieren, gevogelte, visch, bijen, ijzer, zeer veel steenkolen en kalk. De fabr., vooral te Birmingham en Coventry, zijn zeer aanzienlijk. Verder zijn veeteelt, melkerij en landbouw, benevens de mijnen, het bestaan der inw. De uitvoer bestaat in: steenkolen, ijzer, mout, kaas, wol en velerlei fabrijkwaren. Het gr. zendt 6 leden in het lager huis, en wordt in 4 hundreds en eene liberty verdeeld. 2. Hoofdstad van genoemd gr., op eene rots, aan de Avon, met ruime straten, eene groote markt, stadhuis, schoone gothische kerk, met het slot en graf van den graaf VAN ESSEX, eene latijnsche school, hospitaal, 5,780 inw. en fabr. van wollen stoffen, die veel verminderd zijn. 3. Eng. vlek, gr. Cumberland. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Franklin, met 1230 inw. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Rhode-Island, gr. Kent, met 4,000 inw. 6. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Orange, met 4,000 inw. 7. Gr. aldaar, prov. Indiana, met 3,000 inw. 8. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks. 9. Vlek aldaar, gr. Lancaster, met 4,340 inw. 10. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 1120 inw. 11. Vlek aldaar, gr. Chesterfield. 12. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Cecil. 13. W. *Bridge*, Eng. lvlek, gr. Cumberland, bij Carlisle. 14. Gr. in Canada, distr. Montréal, aan den St. Laurens 15. Dorp op het Amer. eil. Bermuda.

WARYE, O. Ind. stad in Guzeratte, distr. Werrear, aan de roofzuchtige Jhuts behoorende, die in naam onder den nabob van Ruhdunpore staan. 23. 33. N. B.

WARZÉE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 280 inw.

WASA, voorheen *Wasa-län*, Rus. kreits, gouv. Finland, het Z. deel van Opper Bothnië en eenige stukken van Finland bevattende, tusschen 38. 37. en 43. 57. L. en 61. 59. en 64. 8. N. B. gelegen, en op 762½ V. M. 141,270 inw. bevattende. De grond is vrij vlak, slechts met eenige bergen en hoogten; deels steenachtig, deels ook leemachtig, en zou vrij vruchtbaar zijn, indien de lucht hier niet reeds veel te ruw was, waardoor de nachtvorsten den oogst maar al te dikwerf verijdelen. Het grootste meer is Loppajarvi; kleinere zijn er in tallooze menigte, en de voornaamste riv. zijn: de Storkyrojoki, de Lappojoki en Wesiljoki. De inw. bestaan van den landbouw, de bosschen, welke planken, balken, latten, teer en zwartsel leveren; van de veeteelt, jagt en visscherij: ook zijn er eenige ijzermijnen. De uitvoer bestaat in: pik, teer, levensmiddelen, boter, kaas, houtwaren, salpeter, visch en traan, alsmede in goede jaren koren. 2. Hoofdstad van den kreits, aan eene kleine golf, welgebouwd, met regte en breede straten, eene schoone steenen kerk, lagere school, boekdrukkerij, ziekenhuis en 2,550 inw., die looijerijen, pikkokerij, jaarmarkten, aanzienlijken handel met teer, pik, planken, balken en levensmiddelen, benevens scheepvaart hebben, schoon de haven verzand is. 39. 14. L. en 63.5. N. B.

WASAGY, klein eil. in de Ind. zee, aan de W. kust van het eil. Waygiou.

WASBECK, dorp in Waldek, ambt Diemel.

WASCH, zie Uasch.

WASCHAKH, zie Warsaw.

WÄSCHENBEUREN, Wurtemb. vlek, Jaxtkreits, met 1020 inw.

WASCHON, zie Nagy Vasony.

WASDALE (OPPER en NEDER), 2 Eng. vlekken, gr. Cumberland.

WASDALEN, Zweed. meer, Hernösand-län.

WASE, Zweed. kerspel, Karlstadt-län.

WASENBERG, Keur-Hes. dorp, prov. en ambt Ziegenhain, met 540 inw.

WASEWO, Pool. vlek, waiw. Plock.

WASH, Eng. riv, gr. Norfolk. 2. Baai aldaar, tusschen Norfolk en Lincoln.

WASHAWAY, Eng. buurt, gr. Cornwallis.

WASHBOURNE (GROOT), Eng. kersp., gr. Gloucester. 2. *Klein* W., Eng. vlek, gr. Gloucester.

WASHBROOK, Eng. kerspel, gr. Suffolk. 2. Eng. buurt, gr. Glou-

 ces-

cester. 3. Eng. riv., gr. York.

WASHFIELD, Eng. kersp., gr. Devon.

WASHFORD, Eng. buurt, gr. Devon.

WASHINGBOROUGH, Eng. kersp., gr. Lincoln.

WASHINGLEY, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

WASHINGTON, Eng. dorp, gr. Durham, met 1260 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Sussex, met 630 inw. 3. Gr. in het N. Amer. distr. Columbia, ten O. van den Potomak, uit twee groote plaatsen, met 23,340 inw. bestaande. 4. De hoofdstad van dit gr., van het distr. Columbia en van de geheele N. Amer. Rep., de zetel van het congres, van den president, het hooge geregtshof, al de hooge ambtenaren en buitenlandsche gezanten, ten O. van den Potomak, en door den Tiber doorsneden. Zij is zeer uitgestrekt, doch tot heden toe is nog maar een gedeelte der straten, die elkander in regte hoeken doorsnijden, bebouwd. De dwarsstraten worden naar de verschillende staten of prov., de eigenlijke straten, deels met de letters van het A B C, deels met nommers, benoemd. Op de verschillende *squares*, of opene plaatsen, waarvan die van het kapitool en van het paleis van den president, met ijzeren hekken omringd, de voornaamste zijn, heeft elke staat voor zijne verdienstelijke mannen gedenkteekenen opgerigt. De straten zijn wel geplaveid, van paden voor de voetgangers voorzien, en worden des nachts verlicht. De voornaamste gebouwen zijn: het kapitool, waarin het congres vergadert, en dat sedert de verwoesting der Engelschen in 1814, veel prachtiger opgebouwd is; het paleis van den president, een schoon gebouw, de vier ministeriële gebouwen, eene groote kazerne voor de marine, ruime scheepsdokken aan de haven, een fort, het generaal postkantoor, 12 kerken van onderscheidene gezindten, een prachtig gebouw voor het collegie met eene sterrenwacht (waarover de Noord Amerikanen nu soms de middaglijn trekken), het *Columbian institute* in 5 klassen, 2 akademiën, eene lancastersche en vele andere lagere scholen, genees- en kruidkundig genootschap, leesgezelschap, museüm, het begin van eene nationale boekerij, een genootschap voor den landbouw, zeven drukkerijen (die 5 nieuwspapieren uitgeven), ziekenhuis, tuchthuis, weeshuis voor meisjes, 2,140, deels steenen, deels houten huizen, en 13,320 inw., die van de leden der hooge regeringscollegiën, handwerken van allerlei soort, eene groote geschutgieterij, papiermolen, glasblazerij en zeer aanzienlijken handel bestaan, en jaar- en weekmarkten hebben. Er is de algemeene bank, benevens 3 bijzondere banken. De levensmiddelen zijn hier zeer kostbaar. 301. 2. L. en 38. 58. N. B. 5. Gr. aldaar, prov. Maine, op 275 V. M. 12,750 inw. bevattende, meestal eene ondoordringbare wildernis, door de St. John, met derzelver takken, de Groene riv., en verder door de Passamaquoddy, de Schodiak, Cobscook, Machias en Chandler, benevens de meren Kawakusaki, de drie Schodiak meren, enz. bespoeld. Aan de kust zijn de baaijen Passamaquoddy, Machias, Pleasant en vele andere. De voortbr. zijn: zeer veel ruw en gezaagd hout, verder gerst, haver, erwten, boonen, doch geen koren en weinig vee. Behalve den houthandel, zijn visscherij, scheepvaart en handel, de voornaamste takken van bestaan. De hoofdplaats is Machias. 6. Gr. aldaar, prov. Vermont, door het Groene gebergte doorsneden, die door rijke dalen afgewisseld worden, welke dooe de Champlain en Connecticut meren, de Onion, Grand- en Little Harth, Dog, Waterbury, enz. bespoeld worden. Het telt 14,110 inw., en heeft Montpelier tot hoofdstad. 7. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Ches, met 820 inw. 8. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Berks, met 1000 inw. 9. Vlek der N. Amer. prov. Maine, gr. Hancock, met 210 inw. 10. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, met veel kleine meren, goede weiden, sterke veeteelt, weinig fabr., 15,680 inw. en de hoofdstad South Kingston. 11. Vlek aldaar, gr. Orange, met 1040 inw. 12. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 1600 inw. 13. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, bergachtig, met schoone dalen, en door het meer Champlain, met deszelfs kanalen, en de Oost- en Zuidbaai, het meer George en de Hudson South river, Battenkill, enz. bespoeld, met digte bosschen, goed bouwland, veel fabr., 38,330 inw. en de hoofdstad Salem. 14. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Dutchess, met 2,850 inw. 15. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Watervliet. 16. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Morris, met 1800 inw. 17. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Burlington, met 1300 inw. 18. Gr. der N. Amer. Rep.,

Rep., prov. Pennsylvanië, op 51½ V. M. 40,030 inw. bevattende, vlak, met weinig heuvels, door de Monongahela, Ten Mile creek, Chartier, Racoon en vele andere riv. bespoeld, zeer vruchtbaar, met veel koren, paarden, veel bosschen, kopererts en steenkolen. 19. Hoofdplaats van voorn. gr., aan de Chartier, met een schoon raadhuis, 2 kerken, een collegie, boekerij, natuurkundig kabinet, drukkerij, 2000 inw., die jaar- en weekmarkten, handel en veel doortogt hebben. 40. 13. N. B. 20. Vlek der N. Amer. Rep. prov. Pennslyvanië, gr. Northumberland, met 450 inw. 21. Vlek aldaar, gr. York, met 440 inw. 22. Vlek aldaar, gr. Franklin, met 2,700 inw. 23. Vlek aldaar, gr. Indiana, met 450 inw. 24. Vlek aldaar, gr. Fayette, met 2,160 inw. 25. Vlek aldaar, gr. Westmoreland, met 1700 inw. 26. Vlek aldaar, gr. Lycoming, met 670 inw. 27. Vlek aldaar, gr. Columbia, met 430 inw. 28. Dorp aldaar, gr. Lancaster. 29. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Ohio, door de Muskingum, Ohio, enz. bespoeld, met bouwland, doch vooral veel kalk en steenkolen, 10,430 inw., en de hoofdstad Marietta. 30. Vlek aldaar, gr. Miami, met 800 inw. 31. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Mason, met 830 inw. 32. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, met veel heuvels en door de Big Blue en White bespoeld, met 9,030 inw., en Salem tot hoofdstad. 33. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, heuvelachtig, met goeden grond en bosschen, 15,900 inw., en de hoofdstad Springfield. 34. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Fayette. 35. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Pickaway. 36. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Montgomery, met 1600 inw. 37. Vlek aldaar, gr. Preble, met 440 inw. 38. Vlek aldaar, gr. Licking. 39. Vlek aldaar, gr. Clermont. 40. Vlek aldaar, gr. Franklin, met 300 inw. 41. Vlek aldaar, gr. Scioto, met 970 inw. 42. Vlek aldaar, gr. Warren. 43. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Indiana, gr. Perry, met 1,250 inw. 44. Hoofdplaats van het gr. Davis, in de N. Amer. prov. Indiana. 45. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, bergachtig en door de Potomak, Green Spring, Licking, enz. bespoeld; tarw, maïs, hennep, tabak, vee en ijzererts voortbrengende, en op 21 V. M. 23,075 inw. tellende. De hoofdstad is Elizabethstown. 46. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Illinois, met 1,520 inw. en de hoofdpl. Covington. 47. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, door de monden van de Tennessee bespoeld, met goeden landbouw, ijzermijnen en 13,440 inw. De hoofdplaats is Abingdon. 48. Dorp der N. Amer. prov. Virginië, gr. Culpeper. 49. Gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met de meren Phelp en Pango, de Kendrick en Albemarle sound; rijstbouw, 3,980 inw. en de hoofdstad Plymouth. 50. Zeehaven der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Beaufort, met 600 inw. 51. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, door de Ogeechy, Alatamaha en andere riv. bespoeld, met veel katoen, 10,620 inw. en de hoofdplaats Saundersville. 52. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Georgië, hoofdplaats van het gr. Wilkes, met eene akademie, kunstdrukkerij, weekmarkten en 690 inw. 53. Gr. der N. Amer. prov. Tennessee, met vruchtbaren grond, 9,550 inw. en de hoofdplaats Jonesborough. 54. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Tennessee; de hoofdplaats van het gr. Rhea. 55. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, gr. Adams, met 530 inw. 56. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Alabama, met 3000 inw. en St. Stephen's tot hoofdplaats. 57. Vlek aldaar, prov. Alabama, gr. Autaugo. 58. Vlek der N. Amer. prov. Carolina, gr. New Haven. 59. Berg in de N. Amer. prov. New Hampshire, gr. Grafton. 60. Landpunt, gevormd door de vereeniging van den Z. en O. tak der Elizabeths riv., in de N. Amer. Rep., prov. Virginië. 61. Eil. bij de W. kust van N. Amer, door kapitein DIXON in 1787 ontdekt, en door kapitein GRAY in 1789, aldus genoemd. 62. *Zuid* W., vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Dublin. 62. Zie Marquesas Archipel en Uahugah.

WASHITTA of *Ouachitta*, gr. in de N. Amer. prov. Louisiana, door de Washitta met de Bartholemeus, Siarik en Boeuf, de Saluter, Darbone en Chenier, benevens eenige takken van de Ocatahoola bespoeld. Aan de riv. is vruchtbaar land. Men heeft er de voornaamste woonplaats der Choctaws, Biloxis en Tensaws. Het heeft 2,600 inw. en de hoofdplaats van dien naam, met een postkantoor en 300 inw.

WASHMINSKER ISLANDS, groep eil., bij de Z. kust van Labrador.

WASHPECAUTE-INDIANEN, volkstam der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, 10,000 koppen sterk.

WASHPETONG INDIANEN, N. Amer. volkstam, aan de St. Peter; 1060 man.

WASHTON, Eng. vlek, gr. York.

WASIL, Rus. kreits, gouv. Nishnei-Novogorod, tusschen 63. 55. en 64. 12. L. en 53. 52. en 56. N. B., met 100,000 inw., door de Wolga, Sura, Wetluga, en eenige kleinere meren bespoeld, en met ligten zandgrond en heidevelden bedekt, doch ook met goeden landbouw, veeteelt en bosschen; terwijl de inw. vele houtwaren en matten en schoenen van boombast vervaardigen. 2. Hoofdplaats, aan den mond der Sura, met eene voorstad, eene kerk en 1400 inw., die meestal van den handel, de scheepvaart en den landbouw bestaan. 63. 52. L. en 55. 56. N. B.

WASILEW, Rus. vlek, gouv. Nishegorod.

WASILEWKA, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

WASILISKI, Rus. stad, gouv. Grodno.

WASILJEWSKOI, Rus. meer, gouv. Twer.

WASILKOW, Rus. kreits, gouv. Kiew, tusschen 48. 37. en 49. 5. L. en 49. 39. en 50. 13. N. B., door den Dnieper en de Stujena bespoeld, met schoon bouw- en weiland en bosschen. 2. Stad aldaar, aan de Stujena, meestal door Joden bewoond. 50. 12. N. B.

WASKEMASHIN, eil. in de golf van St. Laurens, bij de kust van Labrador. 317. 50. L. en 50. 3. N. B.

WASKINA, Rus. dorp, gouv. Perm.

WASKUACHAOUIPIOU, N. Amer. riv. in Canada, die in de Saguenay valt. 307. 28. L. en 48. 20. N. B.

WASKUZ, zie Vaskuz.

WASLING, Eng. kerspel, gr. Berk.

WASLONNE of *Wasselnheim*, Fr. stad, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 3,000 inw. en fabr. van linnen, papier, ijzerwaren, leder, enz.

WASLUI, Turk. stad in Moldavië, in Zara de Schosz.

WASNIOW, Pool. stadje, waiw. Sandomir, met 36 huizen.

WÄSMA, zie Wiasma.

WASMES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Mons, met 3,450 inw.

WASMUEL, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 420 inw.

WASMUNSTER, zie Waesmunster.

WASOSZ, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 800 inw.

WASOWKA, Rus. tak van den Don, gouv. Rjäsan.

WASPERTON, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WASPIK, Nederl. dorp, prov. N. Braband, met eene hervormde en roomsche kerk en 1830 inw. Het behoort tot de Langstraat, waar veel hooi gewonnen wordt.

WASS, Eng. vlek, gr. York. 2. Eil. in de Atlantische zee, bij de kust van Amerika. 310. 16. L. en 44. 28. N. B.

WASSAH, O. Ind. stad, prov. Guzeratte. 90. 38. L. 22. 39. N. B.

WASSANAH, Afr. koopstad in Timbuctoo, 60 dagreizen Z. O. van Timbuctoo, met 300,000 inw., die handel drijven met slaven, edelgesteenten, ivoor, goud en andere waren.

WASSANDA, Zweed. vlek, Elfborg-län.

WASSAW (GROOT en KLEIN), twee eil. in den Atlantischen oceaan, bij de kust van Georgië; het eerste ligt op 296. 38. L. en 32. 52. N. B.

WASSAW SOUND, baai aan de kust van Georgië, tusschen Groot Wassaw en Tybee eil.

WASSEIGE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 810 inw.

WASSEL, Eng. buurt, gr. Worcester.

WASSELA, rijk in Senegambië, ten O. van Jallonkadoe, ten Z. van Manding, door MUNGO PARK wel opgegeven, maar niet beschreven. Het is het *Wasselon* van MOLLIEN, die hetzelve naast *Kaukan*, het rijkste land aan goud en slaven van Afrika's binnenlanden noemt. Het drijft handel met Sego en Timbuctoo.

WASSELNHEIM, zie Waslonne.

WASSELSHYTTAN, Zweed. vlek, Oerebro-län.

WASSEN, Zwits. dorp, kanton Uri, aan de Reusz.

WASSENAER, Nederl. heerl. en dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. 's Gravenhage. Het dorp heeft eene oude kerk, die slechts gedeeltelijk wordt gebruikt, en bevat met het hieraan grenzende Zuidland, 1700 zielen, vele voorname lusthoven en heerlijk bouwland. Hierbij is een heuvel, *de Burg*, waarop men wil, dat het slot der heeren VAN WASSENAER gestaan zou hebben.

WASSENBERG, Pruis. stadje, regdst. Aken, aan de Ruhr, met 850 inw.

WASSENWEILER, Bad. dorp, Treisamkreits, met 570 inw. en wijnbouw.

WASSERALFINGEN, Wurtemb. dorp, Jaxtkreits, aan de Kocher, met 490 inw.

WASSERBURG, Beij. landgerigt, Isarkreits, op 10 V. M., 23,960 inw. bevattende, door de Inn bespoeld, en met eenen vruchtbaren grond, koren, vlas, hennep, hop en aardappelen, boom-

boomvruchten en veeteelt. 2. Hoofdplaats, op een schiereil., in de Inn, met een kasteel, 3 kerken en 3 hospitalen, 1940 inw., fabr. van laken en verlakte doozen, handel met zout en hopteelt. 3. Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 800 inw. 4. Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 800 inw.

WASSERLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, aan de Ilse, met 1070 inw.

WASSERLOS, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Starkenburg, met 600 inw.

WASSERNDORF, Beij. vlek, Rezatkreits, met 650 inw. 2. Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 2000 inw. en korenbouw.

WASSERSUPPE, Boh. dorp, kreits Klattau, met linnenweverijen.

WASSERTRÜDINGEN, Beij. dorp, Rezatkreits, aan de Wernitz, met 1760 inw., 2 kerken, eene synagoge en weverij.

WASSIBOO, Afr. stad in de binnenlanden van Afrika, rijk Bambarra.

WASSIELT, plaats op het N. O. van het Moluksche eil. Gilolo, aan de baai van Schiau.

WASSIGNY, Fr. vlek, dep. Ardennes, arr. Rethel, met 1000 inw. 2. Fr. dorp, dep. Aisne, met 1000 inw.

WASSILKOW, zie Wasilkow.

WASSILSURSK, zie Wasil.

WASSIT, Turk. vlek, prov. Bagdad, hoofdplaats van een sands., met rijstbouw.

WASSOTA, O. Ind. vesting, prov. Bejapoor, op eene rots van 2500 voet hoogte.

WASSUGA, Rus. tak van de Ob, gouv. Tomsk.

WASSY, zie Vassy.

WAST, Fr. vlek, dep. Pas-de-Calais, arr. Boulogne, met 1150 inw.

WASTAN, Turk. vlek, prov. Wan, bij het begin van het Noord gebergte.

WASTANFORS, Zweed. kerspel, Wästeras-län.

WASTARA, O. Ind. stad, prov. Mysore.

WASTERMALA, Zweed. kerspel, Wästeras-län.

WÄSTERAS-LÄN of *Westeras-län*, Zweed. prov., tusschen Stara-Kopperberg, Gefleborg, Upsala, de Meler zee, Nykôping en Oerebro, of tusschen 33. 8. en 34. 57. L. en 59. 17. en 60. 15. N. B. gelegen, en op 131⅓ V. M., 84,800 inw. bevattende. Het is een vlak, wel van water voorzien en vruchtbaar land, met eenige heuvels, goed bouw- en weiland. Ten Z. is de Meler zee, met de Westerasfiarden, Galten-, Blacken- en andere golven. De riv. zijn: de Sag- An, de Swart- A, Kolbacks- A en Hedstrom- A, de Kilmore, Dal-elf en Tierps, de meren Amanningen, Hallaren, Langsvan en tallooze meer. Ook is er het Arboga-kanaal en eenige gezondheidsbronnen, waaronder de Sater bekend is. De lucht is er zeer koud, doch gezond. Een weinig landbouw, veeteelt en visscherij, bosschen, zilver- en ijzermijnen en smederijen zijn de voornaamste takken van bestaan. Fabr. heeft men er niet. De uitvoer bestaat in: koren, hout, voortbrengsels van het vee, zilver, geel koper en ijzer. Het land is in 4 geregtelijke distr. en 7 voogdijen verdeeld. 2. Hoofdstad van genoemde prov., de zetel van eenen bisschop, aan den mond der Swart-elf in het Meler meer, wel gelegen, met onregelmatige straten, een oud kasteel, eene domkerk, met het graf van ERIK XIV., een gymnasium en boekerij, een hospitaal, eene bijzondere waag voor ijzer en metalen, korenmagazijn, boekdrukkerijen en 2,950 inw., die van den landbouw, handwerken, handel en de voortbrengsels der mijnen bestaan. 34. 9. L. 59. 35. N. B.

WÄSTERBOTTENS-LÄN EN NORRBOTTENS-LÄN, twee Zweed. prov., gewoonlijk bij elkander genomen, daar zij het Noordelijk deel van Zweden, het voormalige Westerbotten, en, behalve Jämtlands Lappmarken, al de nog aan Zweden behoorende Lappmarken bevatten. Zij liggen tusschen Noorwegen, Rusland, de golf van Bothnië, Westerbotten en Jämtland, en bevatten op 3,028¾ V. M. 76,000 inw. De grond is zeer bergachtig, door verscheidene takken van het grensgebergte doorsneden, welke naar de golf van Bothnië loopen, en meestal met altijddurende sneeuw bedekt zijn, daar de sneeuwlinie hier reeds op 3,600 voet hoogte begint. De hoogste bergen zijn: de Lycksalefiall, de Arefiall, de Raskasfiall, de Vardafiall en vele andere. De voornaamste rivieren zijn: de Umea, met de Windel, de Sildut of Svenska-Skeleftea-Elf, de Pitea-, de Lulea-, de Kalix- en de Tornea-Elf, die alle snelstroomend naar de golf vlieten, en even als het land, 8 maanden met ijs bedekt zijn. Onder de menigvuldige meren zijn: de Stor-Uman, de Ave Vattnet en Biork-Vattnet, de Peskejaure en Horn Alvan, de Sigge Vara en Stora Lulea-Vattnet en de Torneatrask. De winter duurt er 9 maanden; bijna 6 maanden is het nacht, en even zoo lang de dag. Zoo koud als de winter is, zoo sterk is de hit-

hitte des zomers; de rogge en gerst worden er in 66 dagen rijp. De muggen-zwermen zijn hier eene groote plaag. De landbouw is niet veel; tot 65 graden groeijen nog rogge, gerst, haver, aardappelen, wortelen, vlas, hennep, kool en zelfs hop; doch in veel te geringe hoeveelheid voor de behoefte, zoo dat men zelfs in vruchtbare jaren geen brood van zuiver koren eet, maar dit met onderscheidene planten, bijzonder met den moeraswortel (*calla palustris*) en dennenbast vermengt. Ook heeft men er vele beziën, kruiden tegen den scheurbuik en grassoorten; doch het plantenrijk is arm, en onder de 800 gewassen, bekleeden mossoorten wel de voornaamste plaats: bosschen zijn er tot 66 graden. Uit het dierenrijk heeft men onze huisdieren; doch het rundvee moet 9 maanden op stal gehouden worden, en de Lappen hebben alleen het rendier en den hond. Onder de wilde dieren zijn: beeren, wolven, lynxen, vele soorten van vossen, marders, hermelijnen, otters, eekhorens, hazen, wilde rendieren en zeer veel gevogelte, vooral hoenders en watervogels; veel visch, vooral zalm. Verder ijzer, lood, koper en waarschijnlijk vele andere metalen. Behalve smederijen, zijn er geene fabr., en elk maakt zijne benoodigdheden zelf. De handel wordt niet alleen in de koopsteden gedreven; maar er zijn ook ruilingsplaatsen of markten van de Lappen. De uitvoer bestaat in: boter, huiden, pelterijen, wild, wild gevogelte, zalm, eenig ijzer, maar vooral teer, hout en houtwaren. De inw. bestaan uit Wästerbotten, een groot en welgemaakt menschenras, van een edel voorkomen, trotschen en ernstigen aanblik, gematigd door eenen trek van goedhartigheid. De man is zachtaardig, en de vrouw niet zonder schoonheid; de man regtvaardig, matig, vol moed, waardoor hij zoo wel, zonder vrees, eenen beer te gemoet gaan, als de vreesselijkste watervallen van zijne woeste stroomen overspringt. De taal is de Zweedsche, en alleen in het kerspel Tornea wordt Finlandsch gesproken. Verder zijn de inw. Lappen, en Zweedsche en Finlandsche kolonisten. 2. *Eigenlijk* W., het Zuid. deel van voornoemde läns, op 1370 V. M. 40,000 inw. bevattende, in Zuidelijk Wästerbotten en de Zuid Lappmarken verdeeld. De hoofdplaats is Umea. Het Noordelijk Wästerbotten ligt in Norrbottens-län, en heeft de hoofdplaats Pitea.

WÄSTER NORRLANDS-LÄN, Zweed. prov., tusschen Wästerbotten, de golf van Bothnië, Gefleborg en Jämtland, of tusschen 32. 26. en 37. 25. L. en 62. 28. en 64. 25. N. B. gelegen, en op 492 V. M. 62,000 inw. bevattende; een schilderachtig land, alwaar de Noordsche natuur zich in al hare grootheid vertoont. Drie reijen met zeer hooge bergen zinken hier in de golf van Bothnië, en worden door eenige vruchtbare hoogten afgewisseld. De hoogste berg is de Skulurfiall, 1600 voet hoog. Verder ziet men hier digte bosschen, groene velden en aangename streken, door eene menigte van zeeën en riv. bespoeld. De voornaamste riv. zijn: de Angermanns-A, met de Tisjan-A, de Indals-Elf, Liunga, de Gidea-Elf, Lexa en Storlogd-An. De kust heeft vele inhammen, scheeren, klippen en duinen. Onder de menigvuldige golven zijn: de Nordmaling-, Deger-, Mark- en Kringer-Fiorden de voornaamste. Er zijn geene groote meren, de Flosion- en Blasinne-Fiorden, de Stadession en Liunga zijn de belangrijkste. De luchtsgesteldheid is ruw. De landbouw, die hier overal beoefend wordt, levert genoegzaam rogge, gerst en haver, alsmede erwten, linzen, aardappelen, rapen, kool, vlas en hennep, alsook een weinig hop. Voor boomvruchten heeft men menigerlei beziën, en de bosschen leveren overvloed van hout, balken en teer. De veeteelt geeft runderen, geiten, schapen, eenige varkens en sterke melkerij. Er is veel wild, vooral gevogelte, alsmede zeehonden, veel visch en mosselen, doch van mineralen slechts kalk, leem en glaszand. De voornaamste fabr. bepalen zich tot linnenweverijen: verder heeft men er ijzerfabrijken, kalkovens, teerkokerijen, glasblazerijen en zeer veel zaagmolens. De uitvoer bestaat in: boter, kaas, vee, wild, wild gevogelte, fijn en grof linnen, glas, ijzerwaren, zalm en anderen visch; vlas, balken, planken en teer. De voornaamste koopstad is Hernösand. De inw. zijn een sterk menschenras, dat zich door een open, edel voorkomen, zuivere zeden, ongeveinsde godsvrucht, maar ook door eenen sterk nationalen hoogmoed onderscheidt. Mannen en vrouwen zijn zeer werkzaam. De boer maakt zijne benoodigdheden zelf. Er wonen hier ook eenige Lappen. Het land is in 3 voogdijen verdeeld, en de hoofdplaats is Hernösand.

WÄSTERN BERGSLAG, Zweed. herred, Falu-län.

Wästreko, Rus. eil., gouv. Finland.

Wästervik, Zweed. D., Kalmar-län.

Wastine, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 150 inw.

Wästtorp, Zweed. dorp, Halmstadt-län.

Wästra Alsta, Zweed. dorp, Malmohus-län.

Wästra Bitterna, Zweed. dorp, Skaraborg-län.

Wästra Stusby, Zweed. kerspel, Linköping-län.

Wästra Simskala, Rus. kerspel, gouv. Finland.

Wästra Warmenhog, Zweed. kerspel, Malmohus-län.

Wasungen, Saksen Meiningsche stad, ambt Unterland, met 1500 inw.

Wasversunda, Zweed. kerspel, Linköping-län.

Waszilkow, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 900 inw.

Watagojaki, N. Amer. riv. van Labrador; valt in de golf St. Laurens.

Watgijaki, riv. van Labrador, die in den St. Laurens valt. 2. Groep kleine eilanden in de golf van St. Laurens, bij de kust van Labrador.

Watares, zie Tuarik.

Watauga, N. Amer. riv., die in N. Carolina ontspringt, en in Tennessee in de Holston valt.

Wataupaumene, of *St. Peter*, riv. van N. Amerika, die in de Mississippi valt. 284. 8. L. 44. 4. N. B.

Watawa, zie Ottawa.

Watch Point, kaap aan de O. kust van Rhode Island. 305. 56. L. 41. 13. N. B.

Watcher (Noord) of *Zeven eil.*, groep kleine eil. in de straat Macassar, bij de W. kust van Celebes. 137. 29. L. o. 27. Z. B. 2. *Zuid* W., klein eil. in de straat Macassar, bij de W. kust van Celebes. 137. 10. L. o. 3. Z. B.

Watchers, eil. bij het O. Ind. eil. Java, residentschap Japara.

Watchet, Eng. vlek, gr. Somerset, aan het kanaal van Bristol.

Watchfield, Eng. buurt, gr. Berk.

Watchoak, tak van de Delaware, in de N. Amer. prov. New Jersey.

Watchusett, gebergte in N. Amer. in de prov. Massachusetts.

Wateoo of *Watiu*, Austr. eil., tot den Archipel van Cook behoorende, door wien het in 1777 ontdekt werd. Het heeft dien eigen naam behouden, schoon het bij de inboorlingen ook wel *Wenui no te Eatua* (*land der Goden*) genaamd wordt. Het is 6 mijlen in den omtrek; heuvels en dalen wisselen op hetzelve aangenaam af, en men heeft er versch water, schoon dit ver in het land moet gezocht worden, en al de voortbrengsels der Sociëteits eil. De kust is door een koraalrif omgeven, en de branding zoo vreesselijk, dat men slecht met schepen kan naderen. De inboorlingen kwamen met de Otaheiters overeen, doch de vrouwen waren meer of min olijfkleurig, van kleiner gestalte, doch wel gevormd; haar haar golfde in lange zwarte lokken langs den hals. Onder de jongens waren velen zoo zacht en teeder, dat men ze voor meisjes zoude gehouden hebben. Hunne opperhoofden onderscheidden zich door oorversiersels van roode vederen. Zij waren zeer ernstig, doch ontvingen de Engelschen zeer vriendelijk, onthaalden hen op vruchten, en lieten zang en dans, benevens een kampspel voor hen uitvoeren. De wapens der mannen bestonden in knodsen. Verder waren zij diefachtig, even als hunne naburen. Men vindt er geene honden, maar wel varkens. Men wil dat de inw. onder eenen koning stonden, die meerdere eilanden onder zich had. 219. 24. L. 20. 1. Z. B.

Watelin, Wathling, een der Lucaysche eil., in W. Indië. 303. 57. L. 23. 56. N. B.

Watelitz, Boh. dorp, kreits Prachin.

Watepahatoes, volkstam in de N. Amer. Rep., prov. Louisiana, met de Kiwas vereenigd, 11,850 koppen en 5,250 strijdbare mannen tellende. Zij zijn gastvrij en zachtmoedig.

Water Key, klein eiland in baai Honduras. 28. 16. L. 17. 30. N. B. 2. *South* W., klein eiland in baai Honduras. 289. 1. L. 16. 35. N. B. 3. Klein eil. bij de Muskito kust. 294. 51. L. 12. 15. Z. B. 4. W. *Sound*, straat in de Noordzee, tusschen Z. Ronaldsha en Barra, twee Orcadische eil.

Waterbeach, Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 700 inw.

Waterborough, vlek der N. Amer. Rep. prov. Maine, gr. York, met 1,400 inw.

Waterbury, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Washington, met 1000 inw. 2. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. Newhaven, met 2,900 inw. 3. Riv. aldaar, prov. Vermont; valt in de Onion riv.

Watercrook, Eng. dorp, gr. Westmoreland.

Watercross, tak van de Kakaskin, in de N. Amer. prov. Illinois.

Waterden, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WATER EATON, Eng. dorp, gr. Buckingham. 2. Eng. dorp, gr. Oxford. 3. Eng. dorp, gr. Stafford.

WATEREE, N. Amer. riv., die in N. Carolina ontspringt, en met de Congaree vereenigd, de Santee vormt.

WATEREN, Nederl. buurt, prov. Drenthe, onder Diever behoorende.

WATERFALL, Eng. D., gr. Stafford.

WATERFORD, Ier. gr., prov. Munster, tusschen Tipperary, Kilkenny, Cork en Wexford, of tusschen 9. 31. en 10. 40. L. en 51. 65. en 62. 28. N. B. gelegen, en op 30¾ V. M. 11,500 inw. bevattende, vol bergen, die aan de zijden met rotsen en klippen bezet zijn, op de toppen groote stukken rots, als ruïnen van groote gebouwen dragen, en door verschrikkelijke afgronden afgebroken worden; maar tusschen beiden ook grootere en kleinere vruchtbare dalen, en eenige bergmeren hebben. De kusten zijn met riffen bezet, en hebben eenige baaijen. De hoogste bergen zijn: de Knockmeldown, Cumerogh, Ardmore, Dungarvan en Beacon. De voornaamste kapen: Ramhead, Ardmore head, Bogenbon, Ballinacounty en Mine head. Onder de golven zijn: de Dungarvan, de Tramore, de Alands, de Ballistraw en Cloneabaai de voornaamste. De riv. zijn: de Suir met de Waterfordhaven, de Clough en Nier, de Barrow, met de Nore, de Blackwater, met de Bride en Licky, en verder de Bricky, Mahon en Tay. De meren zijn klein, en de gezondheidsbronnen worden weinig gezocht. De lucht is vochtig, maar zacht en gezond. De bergen bevatten bouwsteen en lei, doch geene metalen of steenkolen. Het gr. heeft weinig hout, wel struiken, vruchtboomen en beziën. De landbouw is natuurlijk bepaald, echter leveren de dalen niet alleen haver, gerst en aardappelen genoeg, maar zelfs ook tarw voor den uitvoer. Verder is er veel vlas, hennep, raapzaad, enz. De rundvee- en varkensfokkerij zijn zeer uitgebreid, de kaas en boter in overvloed, paarden en geiten overal, de schapen minder, maar met goede wol; visscherij, linnenweverij en whisky branderij zijn verder de middelen van bestaan. De uitvoer bestaat in: meel, haver, aardappelen, boter, kaas, huiden, gezouten spek, enz. Het gansche gr. is in 7 baroniën verdeeld. 2. Hoofdstad, de zetel van eenen roomschen en protestantschen bisschop, aan de Suir, naauw en duister, met eene hoofdkerk en verscheidene andere kerken en bedehuizen, een groot ziekenhuis en andere liefdadige inrigtingen, geleerde en andere scholen, 2800 huizen en 35,000 inw., die suikerraffinaderijen, glasblazerijen, laken- en wollen stoffen-weverij, whisky branderijen, fabrijken van ijzerwaren, enz. en zeer aanzienlijken handel hebben. Waterfordhaven is groot en zeker, van eenen vuurtoren voorzien, en door het fort Duncanon gedekt; doch de gewone ankerplaats is bij Passagetown, terwijl van Cheekpoint de paketboot op Milfordhaven vertrekt. 9. 53. L. 52. 10. N. B. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Oxford, met 860 inw. 4. W. of *Littleton*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Caledonië, met 1,300 inw. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Nieuw Londen, met 2,190 inw. 6. Dorp der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Gloucester, met 2,100 inw. 7. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Saratoga. 8. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin. 9. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Erie. 10. Vlek aldaar, prov. Virginië, gr. Londen. 11. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Washington.

WATER GALL, Eng. dorp, gr. Warwick.

WATERGANG, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Hoorn.

WATERGRAAFSMEER, zie Diemermeer.

WATERHEAD, Eng. dorp, gr. Cumberland.

WATERHORST, dorp in het gebied der vrije stad Bremen, gerigt Blokland.

WATERHOUSE EIL., 3 eil. bij de Z. kust van Van Diemen's land, ¾ mijl lang. Derzelver hoogten zijn met boomen, de dalen met struikgewas bezet. Zij zijn rijk aan water, en door kangurus, penguïns, en zeer dikke zeehonden bewoond. 165. 1. L. en 40. 49. Z. B. 2. W. *Point*, kaap aan de Noord kust van Van Diemen's land.

WATERINGBURY, Eng. kerspel, gr. Kent, met 850 inw.

WATERINGE, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Rotterdam, aan het riv. van dien naam, met veenderijen, tuinbouw en bijenteelt.

WATERLAND, Nederl. landstreek, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn, aan de Zuider zee en het Y grenzende, zeer vruchtbaar en onderscheidene uitgedroogde meren, benevens de dorpen Ransdorp, Durgerdam, Holysloot, Zuiderwoude, Uitdam, Landsmeer, Watergang, Sunderdorp, Nieuwendam, het vermaarde Broek, Schel-

Schellingwoude en Buiksloot bevattende. 2. Nederl. ontdekking in de Zuid zee, een eiland door SCHOUTEN en LE MAIRE in 1616 ontdekt, door ROGGEVEEN in 1722 weder gevonden, en om het menigvuldige water aldus genoemd. In het midden was een meer, en men vond er geene kokos-, maar alleen onbekende boomen; echter versch water, vele verfrisschende palmen en mosselen: het scheen niet bewoond te zijn. BYRON heeft hetzelve niet gezien, doch het wedervinden van ROGGEVEEN is genoegzaam voor het bestaan van hetzelve. Om hetzelve liggen verscheidene kleine eilandjes en klippen, op een van welke ROGGEVEEN de Afrikaansche galei verloor, het ligt op 14.41. Z. B. en 232. 30. van Terro. 3. *Waterland* en *Oudeman*, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Ecloo, met 580 inw.

WATERLANDKERKJE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Sluis, met eene nieuwe kerk en 130 inw.

WATER-LEIGH, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WATERLOO, Nederl. dorp. prov. Z. Brabant, arr. Brussel, aan den straatweg van Brussel naar Namen, met 1880 inw.; vooral vermaard geworden door de overwinning der vereenigde legers op NAPOLEON, op den 18 Junij 1815, waardoor de vrijheid van Europa werd beslist. Ter gedachtenis van dezelve werden eenige goederen in den omtrek aan den hertog VAN WELLINGTON geschonken, die daarom den naam van prinsdom van Waterloo dragen. 2. Hoofdpl. van het N. Amer. gr. Seneca, prov. Nieuw York, aan de Seneca, eene bloeijende plaats, met veel handel. 3. Dorp aldaar, prov. Illinois, gr. Monroe. 4. Plaats aan de Sierra Leona kust, met 700 inw.

WATERMAEL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 2560 inw.

WATERMILLOCK, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WATER NEWTON, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WATER OVERTON, Eng. buurt, gr. Warwick.

WATER PERRY, Eng. kerspel, gr. Oxford.

WATERS EIL., O. Ind. eil. ten Z. van Malakka. 2. Klein eil. aan de kust van Zuid Amer.

WATERS POINT, kaap aan de W. kust van N. Amer. 230. 3. L. 60. 5. N. B.

WATERSAY, een der bewoonde Hebridische eil., gr. Inverness; eene mijl van Barray gelegen.

WATERSCHAP VAN WOERDEN, zie Woerden.

WATERSIDE, Eng. buurt, gr. Buckingham, met 870 inw.

WATERSTOCK, Eng. dorp, gr. Oxford.

WATER STRATFORD, Eng. dorp, gr. Buckingham.

WATERTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1530 inw. 2. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. Litchfield, met 1710 inw. 3. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Jefferson, met 1854 inw.

WATERVAL GEBERGTE, gebergte aan de Z. kust van Afrika, met eenen waterval van 80 à 90 voet hoog, en des winters 30 à 40 voet breed.

WATERVILLE, N. Amer. dorp, prov. Nieuw York, gr. Sangerfield. 2. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Stamford.

WATERVLIET, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Ecloo, met 1580 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Albany, aan de Hudson en Mohawk, met 2400 inw.

WATFORD, Eng. vlek, gr. Herts, met 4,000 inw. 2. Eng. dorp, gr. Dorset. 3. Eng. dorp, gr. Northampton.

WATH, Eng. dorp, gr. York, N. gedeelte. 2. Eng. dorp, gr. York, W. gedeelte, met 820 inw. 3. Eng. buurt, gr. York.

WATHI, Turk. stad in Natolië, eil. Siwas, aan eene golf op de N. O. kust, met eene goede haven, 2400 inw. en handel.

WATHLING, zie Watelin.

WATHLINGEN, Hanov. dorp, vorst. Lunenburg, met 600 inw.

WATHÖ, Zweed. eil. in de scheeren van Stokholm-län.

WATHS, eil. in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Accomak.

WATIU, zie Wateoo.

WATKA, zie Wiatka.

WATKINS (POINT), kaap der N. Amer. Rep., prov. Maryland. 30. 10. 40. L. 37. 59. N. B.

WATKINSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Ann Arundell. 2. Dorp aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Centre.

WATLÄNDER, Rus. volkstam, prov. St. Petersburg, in de dorpen om Narwa wonende, van Finsche afkomst, met de oude taal en zeden.

WATLAS, Eng. dorp, gr. York, N. gedeelte.

WATLE, Zweed. herred, Elfborg-län.

WATLINGS ISLAND, een der W. Ind. Bahama eilanden.

WATLINGTON, Eng. marktvlek, gr. Oxford, met 1150 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Norfolk. 3. Eng. kerspel, gr. Sussex.

WATMANSHAGEN, Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, ambt Gustrow, met 850 inw.

WATO, Zweed. herred, Stokholm-län.

WATOU of *Waetoue*, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Veurne, met 2,300 inw.

WATRIPONT, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik; 340 inw.

WATS, tak van de Potomak, in de N. Amer. prov. Maryland.

WATSCH, Illyr. vlek, kreits Laibach.

WATSCHIU, zie Wahiu.

WATSCHURI, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

WATSON, dorp in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Hardy.

WATSON'S STRAIT, straat, die Nieuw Guinea van het eil. Salwaty scheidt.

WATTAOWLEE, golf op Nieuw Holland. 168. 34. L. 34. 49. Z. B.

WATTAWA, zie Ottawa.

WATTE, Zweed. herred, Goteborg-län.

WATTEN, Fr. stad, dep. van 't Noorden, arr. Duinkerken, met 550 inw.

WATTENSCHEID, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, met 920 inw.

WATTENWEILER, Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 870 inw. 2. W. of *Watweiler*, Fr. stad, dep. Opper Rijn, arr. Befort, met 1150 inw.

WATTER, riv. in het vorst. Waldeck.

WATTE RANNY, distr. of corle op het O. Ind. eil. Ceylon.

WATTESFIELD, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 520 inw.

WATTIGNY, Fr. plaats, dep. van 't Noorden.

WATTIN, Schot. kerspel, gr. Caithness, met 1100 inw.

WATTISHAM, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WATTLE BRIDGE, Ier. dorp, gr. Fermanagh, aan de Fin.

WATTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 800 inw. 2. Vlek op het O. Ind. eil. Java, landschap Bagliën. 3. Eng. kerspel, gr. York. 4. Eng. dorp, gr. Hertford.

WATT'S EILAND, een der Marshalls eilanden, in Australië.

WATTSBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Lunenburg.

WATTSNESS, kaap aan de W. kust van het eil. Shetland. 15. 40. L. 60. 19. N. B.

WATTWYL, Zwits. dorp, kanton St. Gallen, aan de Thur.

WATUGA, Rus. riv., gouv. Woronesch, kreits Semljänsk. 2. Riv. in de N. Amer. prov. Noord Carolina, gr. Ashe.

WATUPPES, klein meer in de N. Amer. prov. Rhôde Island.

WATWEIDE, of *Watway*, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn.

WATWEILER, zie Wattenweiler.

WATZENBORN, gr. hert. Hessisch dorp, vorst. Opper Hessen, met 750 inw.

WATZKUR, Rus. scheer of rots, gouv. Finland.

WATZKURENO, Rus. vlek, gouv. Tula.

WATZON, zie Waitzen.

WATZUM, Brunswijk. dorp, distr. Wolfenbuttel, met 340 inw.

WAUCHOPE, Schot. riv., gr. Dumfries.

WAUCHOPEDALE, dat gedeelte van het gr. Dumfries in Schotland, waardoor de Wauchope vloeit.

WAUDBY, Eng. dorp, gr. York.

WAUDREZ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 390 inw.

WAUFGONG, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

WAUGENIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Charleroi, met 450 inw.

WAUGGUR, distr. in Indië, gouv. Cutch.

WAUGHSBURGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Stokes.

WAUGORIS, Ind. stad, prov. Guzeratte.

WAUGUR, Ind. distr., prov. Guzeratte.

WAUJPORE, Ind. stad, prov. Guzeratte.

WAUPON, dorp op het Sandwichs eil. Owahi, aan de riv. van dien naam.

WAULREE, O. Ind. stad, prov. rungabad.

WAULSORT, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 230 inw.

WAUSSIM, O. Ind. distr., prov. Berar, bijna geheel gebergte, met dalen langs de Wurdah en Payn Ganga, met weinig landbouw, maar veel veeteelt en eene stad van denzelfden naam. 53. 22. L. 19. 54. N. B.

WAUSUL, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

WAUTHIER BRAINE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 800 inw.

WAVENDON, Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 680 inw.

WAVENEY, Eng. riv., die het gr. Suffolk van Norfolk scheidt, en met de Yare en Burc vereenigd, in den Oceaan valt.

WAVER, Eng. riv., gr. Cumberland; valt in de Wampul.

WAVEREN, Nederl. heerl. in Noord Holland, kwartier Amsterdam. 2 *Land van W.*, zie Roode Zand..

WAVEREUVEN of *Waververn*, Nederl. dorp in Noord Holland, kwartier Amsterdam.

WAVERLEY, Eng. buurt, gr. Surrey, met de ruïnen van de abdij van dien naam, de oudste in Engeland.

WAVERTON, Eng. kerspel, gr. Ches. 2. *Hoog* en *Laag* W., 2 Eng. buurten, gr. Cumberland.

WAVERTREE, Eng. vlek, gr. Lancas.

WAVRE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Nivelles, met 4,090 inw.

WAVREILLE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 300 inw.

WAVRE NOTRE DAME, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen, met 2,610 inw.

WAWA, zie Wawao.

WAWANSIN, N. Amer. vlek, prov. Nieuw York, gr. Ulster.

WAWAO, de Noordelijkste groep der Vriendschaps eilanden, welke COOK wel uit de berigten der inwoners van andere eil. kende, doch niet bezocht heeft. MAURELLE was de eerste Europeër, die hier in 1781 aankwam, en dezelve *Mayorga* noemde; daarna volgde LA PEYROUSE, welke dezelve alleen voorbij zeilde, en hierop, in 1791 EDWARDS, welke dezelve *Lord Howe's* eil. noemde. In het vervolg zijn zij door onderscheidene zeelieden bezocht. Zij bestaan uit 20 eilanden, die zich meestal langs een lang rif, naar het Z. uitstrekken. 2. Of *Vavao*, het tweede eiland in grootte van den Archipel, waarvan het midden op 203. 28. L. en 18. 41. Z. B. gelegen, thans veelal de residentie van den *how* of koning der Gezelschaps eilanden, en van het N. O. naar het Z. O. 9 uren lang is. De kust is steil, met klippen en rotsen, doch ook verscheidene baaijen en havens. In het midden is het vrij hoog, en heeft het zelfs bergen, die verdene beken en riv. doen ontstaan; terwijl het eil. zeer vruchtbaar is. De bosschen voeden veel varkens; de yams zijn er de beste van al de Gezelschaps eil., doch de visch is minder smakelijk. De inw. vervaardigen de fijnste stof en hebben de beste haven, als die, welke MAURELLE *Rade del Refugio* en EDWARDS *Carris Sund* noemde; de *Port Valdès*, enz. Men heeft er de vesting Talletoa.

WAWAY, klein eil. in de Ind. zee, bij de kust van Celebes. 141. 16. L. 4. 8. Z. B.

WAWELTICA, Pool. stad, waiw. Lublin.

WAWILADALL, Afr. stad in Sudan, rijk Mobla.

WAWIEZK, Rus. stad, gouv. Grodno.

WAWOLNICA, Pool. stad, waiw. Lublin.

WAWRZYCE, Pool. marktvlek, waiw. Cracau, aan den Weichsel, met meestal joodsche inw.

WAWUL, O. Ind. stad, prov. Guzeratte, aan de Sereswati.

WAWWAW, stad in Sudan, aan de Quolla, tegen over het eil. Gonge.

WAXHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk, 2. Eng. dorp, gr. York.

WAXHOLM, Zweed. stad, eil. Waxoë, Stokholm-län, met 4 havens en 1050 inw, die van handel en scheepvaart bestaan.

WAXOË, Zweed. eil., Stokholm-län.

WAY, Eng. buurt, gr. Devon. 2. De naam van onderscheidene riv. op de Molukken.

WAYBARI, riv. van Guiana, die in de Atl. zee valt. 319. 40. L. 6. 25. N. B.

WAYBERGTHWAITE, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WAYBORN HOPE, landpunt en kreek, aan de N. kust van Norfolk.

WAYBOURNE, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WAYER, dorp op het Moluksch eil. Banda.

WAYFLOEMAT, O. Ind. riv., op het eil. Ternate, bij de stad Tomahoe.

WAYFORD, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WAYGS of *Waygamme*, een der Molukken, met twee schoone havens *Papis* en *Offul*, en volgens geruchten, wel 100,000 inw.

WAYNE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck, met 820 inw. 2. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Steuben, met 1020 inw. 3. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 340 inw. 4. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Mifflin, met 1500 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Crawford, met 500 inw. 6. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Adams; 900 inw. 7. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Harvey, met 1860 inw. 8. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Butler, met 1140 inw. 9. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Muskingum. 10. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Columbiana, met 380 inw. 11. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Belmont, met 520 inw. 12. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Jefferson, met 1160 inw. 13. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Champaign, met 560 inw. 14. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Knox, met 480 inw. 15. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Darke. 16. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Montgomery, met 430 inw. 17. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Fayette. 18. Vlek aldaar, prov.

prov. Ohio, gr. Pickaway, met 740 inw. 19. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Scioto, met 400 inw. 20. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Tuscarawas, met 200 inw. 21. Vlek aldaar, prov. Kentucky, gr. Wayne. 22. Vlek aldaar, prov. Tennessee, gr. Wayne. 23. Gr. der N. Amer. prov. Mississippi, door de Chickasaws en eenige takken van de Leaf bespoeld, met 3,820 inw. en de hoofdpl. Worchester. 24. Gr. der N. Amer. prov. Ohio, met 11,930 inw., door de Black, Killbuck, enz. bespoeld. De hoofdplaats is Wooster. 25. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 4,120 inw., door de Delaware, enz. bespoeld; met bosschen, bergen, dalen en de hoofdstad Bethnay. 26. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, door de beide armen der Whitewater bespoeld, met veel bosch, maar ook tarw, maïs en tabak; 12,110 inw. De hoofdplaats is Centreville. 27. Gr. der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, met 9,040 inw. en de hoofdplaats Waynesborough. 28. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 1,010 inw., door de Matamaha en de beide Santilla's bespoeld. De hoofdplaats is Tuckerville. 29. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 7,950 inw., door de Cumberland bespoeld, met veel bergen, vruchtbare dalen en salpetergroeven. De hoofdplaats is Monticello. 30. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Alabama, met 1250 inw. 31. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Missouri, bergachtig, en door de Missouri, Gasconnade, en vele riv. en bronnen bespoeld, met 1440 inw. en de hoofdplaats Gasconnade. 32. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Michigan, door de Red, Rocky, enz. bespoeld, met 3,570 inw. en de hoofdplaats Détroit. 33. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Illinois, door de Wabash bespoeld, met 1120 inw. 34. Riv. in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Brunswick.

WAYNESBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië; de hoofdplaats van het gr. Greene, met 590 inw. 2. Hoofdplaats van het gr. Wayne, prov. N. Carolina. 3. Dorp aldaar, prov. Virginië, gr. Augusta. 4. Hoofdplaats van het gr. Burke, prov. Georgië, met 220 inw. 5. Hoofdplaats van het gr. Wayne, prov. Tennessee.

WAYNESVILLE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Warren. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, hoofdplaats van het gr. Haywood.

WAYSLAWICE, Pool. stad, waiw. Lublin.

WAYTE, rotsachtig eil. in straat Macassar, bij de W. kust van Celebes. 137. 4. L. o. 40. Z. B.

WAYTO, stad aan de Z. O. kust van het eil. Timor. 144. 54. L. 8. 39. Z. B.

WAYTON, meer in N. Amer., W. van de Rotsachtige bergen. 260. 46. L. 48. N. B.

WAZEM, stad in Marocco, ten N. van Fez, aan eenen berg, groot, doch zonder muren.

WAZEMMES, Fr. stad, dep. van 't Noorden, met 6000 inw.

WAZEN, Hong. stad, kom. Pesth.

WAZENBERG, Illyr. slot en heerl., kreits Neustädtl.

WAZILKOW, Rus. stad, prov. Bialystok, met 900 inw.

WAZLIKOW, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 900 huizen.

WAZNIKO, Rus. stad, gouv. Wladimir.

WAZNIOW, Pool. stad, waiw. Sandomir.

WAZZA, prov. in Abyssinië, bij Enderta veelal gerekend.

WEA of *Wih*, plaats in Abyssinië, in Sambar.

WEALD, Eng. vlek, gr. Oxford. 2. Eng. vlek, gr. Kent, met 510 inw. 3. *Noord* W., Eng. kerspel, gr. Essex. 4. *Zuid* W., Eng. vlek, gr. Essex, met 1010 inw.

WEALSBOROUGH, dorp in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Culpeper.

WEALT, Eng. eil. bij Anglesey, door visschers bezocht.

WEAR, Eng. riv., gr. Durham, die door het aangename Weardale stroomt, en beneden Sunderland in zee valt.

WEARDLEY, Eng. vlek, gr. York.

WEARE, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 600 inw. 2. Eng. buurt, gr. Devon. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 2,640 inw.

WEARHORN, Eng. kerspel, gr. Kent, met 430 inw.

WEARLE, volkplanting op het W. Ind. eil. Barbadoes.

WEARMOUTH (PANS), Eng. vlek, gr. Durham, met 470 inw. 2. *Bishops* W., Eng. vlek, gr. Durham, met 7,060 inw. 3. *Monk* W., Eng. dorp, gr. Durham, met 6,500 inw.

WEARNE, Eng. buurt, gr. Somerset.

WEARY, baai aan de N. O. kust van Nieuw Holland, ten Z. van de Endeavour rivier.

WEATHERER, een der kleine Schetlands eil. 60. 35. N. B.

WEATHERSFIELD, vlek der N. Amer. Rep.,

Rep., prov. Vermont, gr. Windsor, met 2,120 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Trumbull, met 230 inw.

WEATHLY, Eng. buurt, gr. Warwick.

WEAVER, Eng. buurt, gr. Devon. 2. Eng. buurt, gr. Ches. 3. Eng. riv., gr. Chester, die in de Mersey valt.

WEAVERTHORPE, Eng. vlek, gr. York.

WEBBERTON, Eng. buurt, gr. Devon.

WEBBPOUND, dorp in de N. Amer. prov. Maine, gr. Oxford, met 320 inw.

WEBECOM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 580 inw.

WEBEL, zie Waibel.

WEBELINGHOFEN, zie Weveling-hofen.

WEBENHEIM, Beij. dorp, Rijnkreits, met 620 inw.

WEBERAD, Zweed. vlek, Malmo-hus-län.

WEBHAMET, riv. der N. Amer. Rep., prov. Maine, die in de Atl. zee valt.

WECHELDERSANDEN, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 400 inw.

WECHINGEN, Beij. dorp, Rezatkreits.

WECHMAR, dorp in Saksen-Gotha, ambt Oberglauchau, met 860 inw.

WECHNE, Afr. stad in Abyssinië, prov. Ambara, waar men de staats-gevangenen verbant.

WECHSELBURG, Saks. stadje, kreits Leipzig, met 600 inw.

WECHTERSBACH, zie Wächtersbach.

WECKBERG, zie Wegberg.

WECKERATH, Pruis. dorp, regdst. Aken.

WECKHOLM, Zweed. kerspel, Up-sala-län.

WED, naam van eenige riv. in Afrika, als W. *Hamed*, *el Hammon*, *Juhor*, *el Lohio*, *Nijfir*, *Marakosch* en *Messa* in Marokko, *W. el Hamman*, *W. el Mailah* in Algiers, enz. 2. W. *Hydan* en *Medinet*, ruïnen en bronnen, niet ver van Sennaar in Nubië.

WEDA, landschap in Abyssinië, thans door de Gallas bezeten. 2. Een der Molukken bij Gilolo, in de golf van Kea, met eene stad, aan de baai van dien naam.

WEDAS, zie Bedah.

WEDBO, Zweed. herred, Elfborg-län.

WEDBY, Zweed. kerspel, Christi-aanstadt-län.

WEDDAN, stad in Midden Afrika, op den weg van Fez naar Bornoe; 20 dagreizen van Bornoe en 26 van Fez.

WEDDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met een vervallen slot, waarop voorheen SCHENK VAN TAUTENBURG woonde, met eenige gehuchten 1,270 inw. tellende.

WEDDICAR, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WEDDIG, Zweed. kerspel, Malmo-hus-län.

WEDDINGSTEDT, Deen. kerspel, hert. Holstein.

WEDDINGTON, Eng. buurt, gr. Warwick.

WEDEA, riv. in Walachië, welke boven Buszkul ontspringt, en bij Ska-jeschty in den Donau valt.

WEDEAH of *Hedeah*, distr. op het Gezelschaps eil. Otaheite, aan de O. kust, met 1,250 inw. en Bougainville's haven of Maturea.

WEDEL, WEEL of *Wedle*, Deen. stad in Jutland, stift Ripen. 2. Deen. vlek, hert. Holstein, gr. Pinneberg, met 1000 inw., 2 veemarkten en een veer over de Elbe. 3. Zie Neuwedel.

WEDELSFELD, Zie Gödens.

WEDGE, klein eil. in de Ind. zee, bij de O. kust van Prins van Wallis Archipel. 246. 6. L. 35. 8. N. B. 2. Eil. aan de Z. kust van Nieuw Holland, aan den mond van de Spencers golf, tot de Gambiers of Berthiers groep behoorende. 154. 9. L. 35. 11. Z. B.

WEDLITZ, dorp in Anhalt-Köthen, ambt Monchnienburg.

WEDMORE, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 2,480 inw.

WEDNESBURY, Eng. marktvlek, gr. Stafford, met 5,370 inw., die veel fabr. van geweerloopen, geweersloten, hamers, koevoeten, enz. hebben.

WEDNESFIELD, Eng. vlek, gr. Stafford, met 1,250 inw.

WEDNUN, zie Nun.

WEDSCHNE, gebergte in Abyssinië, met het kasteel, waar de kinderen des konings worden gevangen gehouden.

WEEBOTUCK, riv. der N. Amer. Rep., die in de Housatonic valt.

WEEBUCK, kaap aan de O. kust van Labrador. 319. 36. L. 55. 21. N. B.

WEEDON, Eng. buurt, gr. Buckingham. 2. W. *Beck*, of W. *on the Street*, Eng. kerspel, gr. Northampton, met 1000 inw. 3. *Loy's* of *Pinkney* W., Eng. kerspel, gr. Northampton. 4. *Upper* W., Eng. vlek, gr. Northampton.

WEEFORD, Eng. kerspel, gr. Stafford.

WEEGSCHEID, Fr. dorp, dep. Opper Rijn. 2. Zie Wegscheidt.

WEEK, Eng. buurt, gr. Southampton. 2. Eng. buurt, gr. Somerset. 3. W. *St. Lawrence*, Eng. kerspel, gr. Somerset. 4. W. *St. Mary*, Eng. kerspel, gr. Cornwallis. 5. W. *Fitzpaine*, Eng.

Eng. buurt, gr. Somerset.

Weekly, Eng. kerspel, gr. Northampton.

Weel, Eng. buurt, gr. York.

Weelsby, Eng. buurt, gr. Lincoln.

Weely of *Wyley*, Eng. kerspel, gr. Essex, met 1050 inw.

Weem, Schot. kerspel, gr. Perth, met 1,370 inw. 2. Zie Hween.

Weende, Hanov dorp, vorstendom Göttingen, aan de Leine, met 1,030 inw., tabaksfabr. en papiermolens.

Weenen (Hoogduitsch *Wien*, Fransch *Vienne*), hoofdstad der geheele Oostenr. monarchie en van het land Beneden de Ens, de gewone verblijfplaats des keizers en van alle hooge, zoo geestelijke als wereldlijke landscollegiën, van alle buitenlandsche afgezanten, van den aartsbisschop, enz. Zij ligt aan den regter oever van den Donau, die hier het riviertje *Wien*, dat eenige voorsteden bespoelt, ontvangt, en tevens verscheidene eil. vormt. De stad heeft 2¾ mijl in den omtrek, is aan de landzijde met wallen en grachten omringd, en in de eigenlijke stad en voorsteden onderscheiden. De eerste, naauwelijks een tiende deel van het geheel, ligt in het midden, en heeft hare eigene vestingwerken, die haar van 33 voorsteden scheiden, gelijk de Donau nog van twee andere doet. Zij is vrij onregelmatig gebouwd, heeft 7 groote en 5 kleine poorten, en is in 4 wijken, het *Stuben-*, *Kärnther-*, *Widmer-* en *Schotten viertel* verdeeld. Verder vindt men er 8 groote en 5 kleine opene plaatsen of pleinen, waaronder het Hof, 426 voet lang en 312 breed, met verscheidene standbeelden; de hooge markt met den marmeren tempel; de Jozephs plaats, met het standbeeld van Joseph II.; de burgplaats, enz., verscheidene schoone gebouwen, waaronder de hoofd- of *Stephans* kerk, 342 voet lang, 222 voet breed en 79 hoog, met 38 marmeren altaren, en eenen toren van 433 voet, waarin eene klok van 36,700 pond, uit het geschut der Turken, bij het outzet van Weenen veroverd, gegoten; de *St. Pieters* kerk, naar die van Rome gebouwd; de *Augustijner* kerk, met de graftombe der aartshertogin Christina, en de gedenkteekenen voor Leopold en Philipp, graven van Daun en Gerard von Swieten; de *Kapucyner* kerk, met het keizerlijk familie-graf, de *Michaëlis* kerk, met schoone schilderstukken, en nog 18 kerken, 6 abdijen, enz. Verder de burg, waar de de keizer zijn verblijf heeft, een oud gebouw, waarin de schatkist, en de rijkste Europische verzameling van kostbaarheden, een schoon kunstkabinet, schoone verzameling van naturaliën en vooral van munten; verder de voormalige rijkskanselarij, de keizerlijke boekerij, met meer dan 300,000 boekdeelen, 6,000 eerste drukken en 12,000 (waaronder zeer oude) handschriften; de schoon gebouwde rijschool, het paleis van den hertog van Saksen-Teschen; de geheime hof-en staatskanselarij; de munt, waarbij de woning van den beroemden Eugenius, het militaire geregtshof, prachtige hof kanselarijen van Bohemen, Oostenrijk, Hongarijen en Zevenbergen; de universiteit, het stadhuis, het landschapshuis, het aartsbisschoppelijk paleis, het uitgestrekte tuighuis, het paleis van den vorst van Liechtenstein, het thans tot andere einden ingerigte burger-hospitaal, de schouwburg, het burgerlijk tugthuis, enz., benevens 1318 groote en sterk bevolkte huizen en 60,100 inw. De voorsteden, ook *Grunde* genoemd, hebben breede, opene straten, vele zomerpaleizen en tuinen der grooten, maar ook bouwland, weiden en andere ledige plaatsen. Zij bevatten 8 policie- districten, 23 parochie- en verscheidene andere kerken, 9 kloosters, 5,833 huizen en 188,070 inw. In het 1 distr. *Leopoldstad* en *Jägerzell*, op een eil. in den Donau, vindt men het tucht- en werkhuis, het klooster der barmhartige broeders, met een hospitaal en de badhuizen, benevens de schoone wandelplaats *Augarten*, den beroemden *Prater*, een groot bosch met vele herbergen, een panorama, chambre obscure, rijbaan, vuurwerken, enz. Het 2 distr. *Landstrasse*, *Weiszgerber* en *Erdberg*, heeft het keizerlijk paleis *Belvedère*, met de schoone beeldengallerij, eenen fraaijen open en tuin, zomerpaleis, invalidenhuis, veeartzenijschool, de kazernen voor het paardenvolk en vele liefdadige gestichten, het 3 distr. *Wieden Margaretha*, *Matzleinsdorf*, *Reinprechsdorf*, *Hundsthurm*, *Hungelbrunn* en *Laurenzergrund*, heeft de *Borromäus* kerk, het Theresianum, eenen schouwburg en vele paleizen. Het 4 distr. *Mariahilf*, *Leimgrube*, *Windmühle*, *Gumpendorf*, *Magdalena grund*, *Reindorf*, *Funfhaus* en *Sechshaus*, met het zomerpaleis van Kaunitz, de Savoysche abdij, nu tot eene school voor de genie- en kazerne der bombardiers ingerigt, benevens de prachtige kazerne der grena-

naders. Het 5 distr., *St. Ulrich*, *Spitlberg*, *Neustift*, *Neubau* en *Schottenfeld*, met het gebouw der Hongaarsche adelijke garde. Het 6 distr., *Josephstadt*, *Strotzischen Grund* en *Alten Neu-Lerchenfeld*, met het Auersbergsch zomerpaleis. Het 7 distr., *de Alser Vorstadt*, *Breitenfeld*, *Herrnals*, *Wahring* en *Michael-Beijerschen Grund*, heeft de genees- en heelkundige Josephs akademie, het algemeen ziekenhuis en vele liefdadige gestichten. Het 8. distr., *Rossau*, *Lichtenthal*, *Thury*, *Himmelspforten*, en *Altbau*, waarin het prachtig paleis van den vorst van LIECHTENSTEIN, de keizerlijke porceleinfabrijk, enz.

De geheele stad met de voorsteden, telt 123 aanzienlijke gebouwen, buiten de keizerlijke en staatsgebouwen, 29 roomsche kerken, een luthersch hervormd bedehuis, 2 grieksche kerken, eene vereenigde kerk, 2 synagogen, 14 mannen- en 3 vrouwenkloosters, een algemeen ziekenhuis, instituut voor de koepokinenting, inrigting voor zieke kinderen, voor oude en zieke priesters, en vele andere inrigtingen voor zieken en gebrekkigen; het keizerlijk weeshuis, intstiuut van doofstommen, van blinden, genootschap van edele vrouwen, vele weduwen- en pensioenfondsen, enz. Verder is er eene hoogeschool, met 79 professoren en 1100 studenten, eene veeartzenijkundige school, eene boekerij van 98,000 boekdeelen, snijkamer, sterrenwacht, kruidtuin en andere inrigtingen, de Josephs akademie voor de genees- en heelkunde, met verscheidene in- en uitlandsche leden en correspondenten, eene boekerij, kruidtuin en uitmuntende verzameling van preparaten; eene akademie der beeldende kunsten, 4 kunstscholen voor teeken-, beeldhouw-, bouw- en geneeskunde, met 22 professoren; akademie voor de genie, met 22 onderwijzers; ridderakademie, met een gymnasium, 28 professoren, vele andere onderwijzers en eene boekerij; de akademie van de Oostersche talen, vele seminariën voor wereldlijke priesters, ook voor protestantsche leeraars, 3 gymnasiën, de polytechnique school, met 22 professoren, een genootschap tot aankweeking van kunsten en handwerken, eene normaal- en vele andere lagere scholen en inrigtingen van opvoeding; de keizerlijke muzijk-akademie, een genootschap voor den landbouw, een voor de liefhebbers van de muzijk, vele verzalingen van boeken, mineralen en andere voorwerpen der natuurlijke historie, natuurkundige en andere instrumenten, munten en oudheden, schilderijen en planten, drukkerijen, benevens 7,150 huizen en 238,200 inw., die de voornaamste fabrijken der monarchie hebben, welke aan meer dan 60,000 menschen werk verschaffen, als fabr. van fluweel, krip, goud, zilver, lint, katoen, galanterie waren, tapijten, meubels, rijtuigen, leder en hoeden, eene beroemde porceleinfabrijk, met 1500 werklieden, keizerlijke geschutgieterij en geweerfabrijken; verder fabr. van staalwaren, bijouterien, blaas-instrumenten, horologiën, loodwit, scheikundige voortbrengsels, landkaarten, als ook vele schilders, teekenaars, plaatsnijders en voorname schoenmakers. Weenen is het middelpunt van den Oosteur. handel, welke hier eene nationale bank en eene beurs, die de wisselkoers van de geheele monarchie bepaalt, en 3 jaarmarkten heeft. Verder wordt er in deze stad voor brand en de gezondheid der inwoners zeer goed gezorgd. De bedelarij wordt er geweerd, en voor het gemak der ingezetenen is er buiten het groote postkantoor, ook eene kleine post. De inwoners hebben veel gelegenheid tot uitspanning, en zijn vooral aan tafelvreugde overgegeven. Men heeft er 70 koffijhuizen, schouwburgen en andere plaatsen van vermaak, schoone wandelingen, fiacres, huurkoetsen, baden, enz. Behalve de garde, rekent men het garnizoen gewoonlijk op 12,000 man. Geboortepl. van ALXINGER, MASTALIER, SCHROCK, COLLIN, enz. 34. 2. L. 48. 12. N. B.

WEENER, WEHNER, Han. vlek, vorst. Oost Vriesland, met 2,300 inw.

WEENER WOUD, gebergte in het aartshert. Oosteur., een deel der Norische Alpen. 2. *Kreits* of *kwartier Beneden het* W., Oosteur. kreits, land Beneden de Ens, tusschen het kwartier Beneden den Mannhartsberg, Hongarije, Stiermarken en het Weener Woud, op 76 V. M. 196,620 inw. bevattende, bergachtig, en door den Donau, Traisting, Schwachat, Fischa, Leitha, het Neustadter kanaal en verscheidene beken bespoeld, en wijn, tuinvruchten, gevogelte, hout en steenkolen (dat echter alles door de nabijgelegene hoofdstad verslonden wordt) voortbrengende. Er is een weinig landbouw, vele fabrijken, mijnwerken en gezondheidsbronnen. De hoofdplaats is Traiskirchen. 3. *Kwartier Boven het* W., kreits tusschen de kwartieren Mannhartsberg, het Weener

ner Woud, Stiermarken en het land Boven de Ens, en op 105 V. M. 197,360 inw. tellende, met veel bergen, en door den Donau, Trasen, Ips, Erlaf, en andere kleine riv., benevens de meertjes Lunzer en Erlaf bespoeld, met heerlijk korenland, wijnoogst, veeteelt, katoen- en andere fabr., smederijen, enz. De hoofdplaats is St. Pölten.

WEEPINGWATER, tak van de riv. Missouri in N. Amer.

WEER, Nederl. D., prov. Limburg.

WEERAWOW, O. Ind. stad, prov. Multan, met een voornaam afgodsbeeld.

WEERD, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 450 inw.

WEERDE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 450 inw. en wolkammerijen.

WEERD ST. GEORGES, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 480 inw.

WEERDT of *Werth*, Pruis. stad, regdst. Munter, met 540 inw. 2. Nederl. stad, prov. Limburg, arr. Hasselt, voorheen hoofdstad van het gr. Hoorn en het Peellandt, met eene kerk, waarin het graf van graaf VAN HOORN, door Alba's wreedheid onthoofd, 5,300 inw., branderijen, kantfabr. en aanzienlijken handel. Geboorteplaats van den beroemden generaal JAN DE WEERDT.

WEERE, O. Ind. distr., prov. Cachemir.

WEERSBEKE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 270 inw.

WEERSELOO, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Twenthe.

WEERT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 5,350 inw., branderijen en turfgraverij.

WEES, WEEZE, Pruis. dorp, regdst. Kleef, met 670 inw.

WEESP, Nederl. stad, prov. Holland, Noordelijk gedeelte, kwartier Amsterdam, aan de Vecht, met drie poorten, eene hervormde kerk, met een fraai orgel en eenen toren, waarin een schoon klokkenspel; eene in 1820 gestichte, luthersche kerk, met een torentje en schoon orgel, eene roomsche kerk, een deftig stadhuis, met fraaije schilderijen van den burgemeester G. J. SEBILLE, eene waag, twee weeshuizen, het *Bartholomeus* gasthuis, een departement der maatschappij *tot nut van 't algemeen*, een bloeijend letterkundig genootschap en 860 inw., die veel jeneverstokerijen hebben. Van hier wordt het versch water naar Amsterdam gehaald. Er is veel doortogt naar Gooiland.

WEESPER KERSPEL, de omtrek van voornoemde stad, in vier stukken, Overregt met Uitermeer, het Goin, de Gaasp en Bylemeer verdeeld. (Zie die art.)

WEETHLY, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WEETING, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WEETON, Eng. vlek, gr. York.

WEETWOOD, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WEEVERHAM, Eng. vlek, gr. Ches, met 1120 inw.

WEEZE, zie Wees.

WEFENSLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 520 inw.

WEFERLINGEN, Pruis. vlek, regdst. Maagdenburg, met 1420 inw.

WEGBERG, Pruis. dorp, regdst. Aken, met 1720 inw.

WEGELEBEN, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, met 2,070 inw.

WEGENSTEIN, Tirol. slot, kreits Botzen.

WEGEWITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

WEGGITHAL, Zwits. dal, kanton Schwyz, waaruit de Aa voortvloeit.

WEGG'S ISLAND, klein eil. in de Hudsons baai. 287. 21. L. 63. 20. N. B.

WEGG'S LAKE, meer in N. Amer. 285. 21. L. 50. 25. N. B.

WEGNEZ, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 610 inw.

WEGROW, Pool. stad, waiw. Podlachië, aan de Liwiec, met 1600 inw.

WEGSCHEIDT, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 750 inw.

WEGSTADTL, Boheem. stad, kreits Bunzlau, met 650 inw.

WEHA, BEJAH, tak van de Sind in Voor-Indië.

WEHAM, het Noordelijkste der groep Aroe, in de Molukken.

WEHDEM, Pruis. dorp, regdst. Minden.

WEHE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam. 2. Chin. stad, gouv. Mukden.

WEKEHOP, Eng. dorp, gr. Cumberland.

WEHEN, Nassausch dorp, aan den oorsprong der Aar, met 7,490 inw.

WEHINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarz Waldkreits, met 1080 inw.

WEHL, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, hoofdschoutambt Doesburg, met 1,490 inw., in 1816 door Pruissen aan ons land afgestaan. 2. Pruis. vlek, regdst. Kleef.

WEHLAU, Pruis. kreits, regdst. Koningsberg, op 15. V. M. 22,600 inw. tellende, door de Pregel en Alle bespoeld, met bosch, korenland en schapenfokkerij. De hoofdstad is Frafian.

WEHLEN, Saks. stad, kreits Meissen, ambt Lohmen, met 700 inw.

WEHLHEIDEN, Keur-Hes. dorp, prov. Ne-

Neder Hessen, met 840 inw.

WEHNER, zie Weener.

WEHR, Pruis. riv., regdst. Minden. 2 Vlek in Baden, Treisamkreits, met 1770 inw. 3. Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 440 inw.

WEHRAU, Saks. dorp, prov. Lausitz, met 3,000 inw.

WEHRDA, Keur-Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 410 inw. 2. Keur-Hes. dorp, prov. Fulda, met 770 inw.

WEHRHEIM, Nassausch vlek, ambt Usingen, met 1300 inw.

WEHRN, tak van den Main in Beijeren.

WEIBERSBRUNN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 500 inw.

WEIBERTREU, zie Weinsberg.

WEIBLINGEN, zie Waiblingen en Wieblingen.

WEIBSTADT, zie Waibstadt.

WEICHERDINGEN, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 550 inw.

WEICHS, Beij. dorp, Regenkreits, aan den Donau, met wijnbouw. 2. Beij. dorp, Isarkreits, landger. Dachau.

WEICHSEL (Pool. *Wisla*), riv., welke in Moravië, kreits Teschen, aan den berg Skalza, bij het dorp Skotschau, ontspringt, door Galicië, Polen en Pruissen loopt, zich in twee armen scheidt, en na eenen loop van 100 uren, in het Frische Haff uitloopt. Zij ontvangt de Pilica, Bug, Narew, Drewenz, Poppart, Sau, Wisloka en vele andere riv., en heeft, door het kanaal van Bromberg, gemeenschap met den Oder. 2. Morav. dorp, kreits Teschen, met 2,610 inw.

WEICHSELBURG, WEIXELBURG of *Wischmagora*, Illyr. stad, kreits Neustädtl, met 4000 inw.

WEICHSELMÜNDE, Pruis. stad, regdst. en stadkreits Dantzig.

WEICKENDORF, zie Weikendorf.

WEIDA, stad in Saksen-Weimar, met 2,340 inw. 2. Saks. riv., kreits Voigtland; valt in den Elster. 3. Pruis. riv., prov. Silezië; valt in den Oder.

WEIDELBACH, Nassausch dorp, ambt Dillenburg, met 280 inw.

WEIDEN, Beij. stad, Opper Mainkreits.

WEIDENAU, Morav. stad, kreits Troppau, met 1,620 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met 240 inw.

WEIDENBACH, Beij. D., kr. Regensburg.

WEIDENBERG, Beij. vlek, Opper Mainkreits, aan de Steinach; 900 inw.

WEIDENBRUNN, Keur-Hes. dorp, prov. Schmalkalden, met 260 inw.

WEIDENECK, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, aan den Donau.

WEIDENFELD, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Mühlviertel.

WEIDENSTETTEN, Wurtemb. dorp, Donaukreits, met 110 huisgezinnen.

WEIDENTHAL, Beij. dorp, Rijnkreits, kanton Neustadt, met 670 inw.

WEIDUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met vele lusthuizen.

WEIER, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 330 inw.

WEIERBURG, Oostenr. dorp, land Onder de Ens, met wijnbouw.

WEIERSHAGEN, Pruis. ijzerhut, regdst. Keulen, kreits Homburg.

WEIFFA, Saks. vlek, kreits Meissen.

WEIGANDSDORF, zie Weigelsdorf.

WEIHAI, Chin. vesting, prov. Schantong.

WEIHAR, Perz. vlek, prov. Irak.

WEIHER, Baden. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 630 inw.

WEIHERSBACH, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau, aan de Sinn, met 700 inw.

WEIHERSFREI, zie Neustadt.

WEIKA, zie Fülk.

WEIKARDSCHLAG, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, kwartier Onder den Mannhartsberg, met 1100 inw.

WEIKERSDORF, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 2000 inw.

WEIKERSHEIM, Wurtemb. stad, Jaxtkreits, met 1920 inw.

WEIKUEFOE, Chin. stad, prov. Honan, met het gebied over 5 steden en in den omtrek vele geneeskrachtige planten. 132. 55. L. 5. 28. N. B.

WEIKUM, bron van de riv. Irtisch in Chin. Mongolië.

WEIL, WILL of *Weilerstadt*, Wurtemb. stad, Neckarkreits, met 1700 inw. 2. W. of *Wyl*, Zwits. stad, kanton St. Gallen. 3. Baden. dorp, Treisamkreits, met 1000 inw. 4. W. *in Schönbuch*, Wurtemb. vlek, Neckarkreits, Opper ambt Böblingen, met 2000 inw.

WEILAN, Arab. vlek, landschap Yemen, tusschen bergen, met een kasteel.

WEILAR, dorp in Weimar, vorst. Eisenach.

WEILBACH, Nassausch dorp, ambt Hochheim, met 500 inw.

WEILBURG, stadje in het hert. Nassau, aan de Lahn, met 2,170 inw.

WEILD, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WEILE, zie Veile.

WEILENAU, Beij. dorp, Opper Donaukreits.

WEILER, Tyrol. vlek, kreits Bregenz. 2. Wurtemb. dorp, Neckarkreits. 3. Baden. dorp, Neckarkreits, met 710 inw. en wijnbouw. 4. Beij. dorp,

dorp, Opper Donaukreits, met 500 inw.

WEILER LA TOUR, HASSEL en SIREN, Nederl. gemeenten, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 650 inw.

WEILERSBACH, Baden. dorp, Seekreits, met 430 inw.

WEILERTHAL, zie Albrechtsthal.

WEILHEIM, Baden. dorp, Treisamkreits, met 640 inw. 2. W. *an der Teck*, Wurtemb. stad, Donaukreits, met 3000 inw. 3. Dorp in Hohenzollern-Hechingen, met 670 inw. 4. Beij. landgerigt, Isarkreits, op 23 V. M. 18,850 inw. bevattende, door de Amper en andere riv. bespoeld, en meestal zeer verwaarloosd, met bosschen en moerassen. 5. Hoofdstad van voornoemd landgerigt, met 3 poorten, 2 voorsteden, een koninklijk kasteel, 4 kerken, 3 hospitalen, looijerijen, brouwerijen, marmergroeven, veenen, gezondheidsbronnen en 1850 inw. Deze stad wordt voor het *Abdera* van Beijeren gehouden. 28. 49. L. 47. 50. N. B. 6. Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 670 inw.

WEILLEN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Dinant, met 200 inw.

WEILMÜNSTER, Nassausch vlek, ambt Weilburg, met 1070 inw.

WEILTINGEN, Beij. vlek, Rezatkreits, aan de Wernitz, met 820 inw.

WEIMAR, zie Saksen. 2. Vorst. in het gr. hert. Saksen-Weimar Eisenach, waarvan het het Oostelijk deel bevat. Het bestaat uit stukken, waarvan het grootste ten W. en N. den Weimarschen kr., en het kleinere ten O., den Neustadter kreits bevat; terwijl beide kreitsen, op bijna 44 V. M. 137,000 inw. tellen. 3. W. of *Weimar-Jena*, kreits van voornoemd vorst., tusschen Pruissisch Saksen, Gotha, Schwarzburg, met nog eenige dorpen buiten dezen omtrek, 99,050 inw. bevattende, en in 15 ambten verdeeld. 4. Ambt in voorn. kreits, met Op. Weimar en Kromsdorf, 17,850 inw. bevattende. 5. Hoofdstad van voornoemde landen en van het geheele gr. hert., de zetel van den groothertog en alle hooge collegiën, aan de Ilm, in een dal, door heuvels omringd, en gedeeltelijk tegen den Ettersberg gelegen, thans bijna geheel open, met 6 poorten en eenige kleinere uitgangen, 6 wijken, eenige opene plaatsen, een eenvoudig, doch met smaak gebouwd residentieslot, met een schoon park, het vorstenhuis, het gebouw der bibliotheek, het gymnasium, de nieuwe stallen, het collegie, eenen kleinen schouwburg, oud stadhuis, ongelijke straten, veel onderwetsche huizen, waarvan echter het landsindustrie-kantoor, de gebouwen aan de *Esplanade*, de Karelsplaats, enz. uitzondering maken. Verder de hoofdkerk met de hertogelijke graven en vele schilderstukken van LUCAS CRANACH, het oude kerkhof met de graven van SCHILLER, MUSÄUS, CRANACH, enz. Ook zijn er roomsche en grieksche kapellen, eene jodenschool, een gymnasium, eene stadsschool, kweekschool voor schoolonderwijzers en vele andere scholen en opvoedingshuizen; eene landsbibliotheek van 110,000 boekdeelen en vele handschriften; het industriekantoor en geographisch instituut, dat door de geheele geleerde wereld met roem bekend is; een weeshuis, ziekenhuis en andere liefdadige gestichten, groot tuchthuis en verbeterhuis en 8,300 inw., die boek- en steendrukkerijen hebben, laken, linnen, trielje, ijzerwaren, speelkaarten, slangen voor brandspuiten, hoeden, enz. vervaardigen, en verder van landbouw, brouwerij, handel en welbezochte markten bestaan. Om de stad zijn veel moestuinen, en in dezelve is veel gelegenheid tot uitspanning, als: leesmuseüms, baden, wandelingen, enz. Geboorteplaats van AUGUST VON KOTZEBUE. 29. 1. L. 50. 59. N. B. 6. Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 610 inw.

WEIMISLITZ, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 550 inw.

WEINÄHR, Nassausch dorp, ambt Nassau, met 400 inw.

WEINBERG, Oostenr. heerl., Mühlviertel.

WEINBERGEN, zie Winiki.

WEINBURG, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Elsaszzabern, met 730 inw.

WEINERT, Boh. vlek, kr. Elnbogen.

WEINFELDEN, Zwits. vlek, kanton Thurgau, aan de Thur, met wol- en linnenfabr., weverij, spinnerij, wijnbouw en 2000 inw.

WEINGARTEN, Baden. vlek, Murg- en Pfinzkreits, met 2,650 inw. 2. Baden. dorp, Kinzigkreits. 3. Beij. dorp, Rijnkreits, met 680 inw. 4. Wurtemb. dorp, Donaukreits, ambt Ravensburg.

WEINGE, Zweed kersp., Holmstadt-län.

WEINHEIM, Baden. stad, Neckarkreits, met 4,220 inw., wijn- en akkerbouw, linnenweverij en fabr. van notenolie. 2. Gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 710 inw.

WEINITZ, Illyr. dorp, kreits Neustädtl.

WEINLAND, Hong. distr. in Zevenbergen, stoel Schätzburg.

WEINSBERG of *Weibertreu*, Wurtemb.

temb. stad, Neckarkreits, aan de Sulm, met 1700 inw.

WEINSHEIM, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, kreits Creuznach, met 640 inw.

WEINZIERLEIN, Beij. dorp, Rezatkreits.

WEIPERATH, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 190 inw.

WEIPERT, zie Weypert.

WEIR, een der Schot. Orcadische eil., bij Rowsay.

WEISCHENFELD, Beij. stad, Opper Mainkreits, op 4½ V. M. 11,400 inw. bevattende, door de Wiesent, enz. bespoeld, met schralen grond, koren- en veeteelt. 2. Hoofdstad met een kasteel, 680 inw. en brouwerij.

WEISDALE, Eng. kerspel, op het Hitlandsche eil. Hitland, met 1920 inw.

WEISEL, Nassausch dorp, met 620 inw.

WEISELWITZ, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

WEISENBACH, Badensch dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 670 inw.

WEISENHEIM, zie Weissenheim.

WEISSACH, Wurtemb. dorp, Neckarkreits, met 950 inw.

WEISSBACH, 2 Pruis. dorpen, regdst. en kreits Landschut: *Alt W.*, met 890 en *Neu W.*, met 250 inw. 2. Wurtemb. dorp, Jaxtkreits, met 320 inw. 3. Saks. dorp, kreits Erzgebergte. 4. Tak van de Werra in Coburg-Saalfeld. 5. Zie Ober Weisbach.

WEISSBERGHOLSEN, Hanov. dorp, vorst. Hildesheim.

WEISSDORF, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 520 inw.

WEISSE (WITTE) ELSTER, tak van de Elbe, die in het Saks. Voigtland ontspringt, door het vorst. Reusz en door Pruissen loopt, en met de Saale in de Elbe valt.

WEISSENAU, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 920 inw.

WEISSENBACH, Oostenr. dorp, Neder Mühlviertel. 2. Oostenr. dorp, land Onder de Ens.

WEISSENBERG, Saks. stad, prov. Lausitz, met 800 inw. en brouwerij. 2. Oostenr. heerl., land Boven de Ens.

WEISSENBRUNN VORM WALDE, Coburgsch dorp, amb Coburg, met 240 inw.

WEISSENBURG of *Oberalbenser kom.*, Zevenb. kom., land der Hongaren, uit 13 distr. bestaande, welke op 27½ V. M. 94,497 inw. bevatten. Het land is bergachtig, door de Alt bespoeld, en brengt koren, wijn, hout, huisdieren en veel wild voort. 2. Beij. landgerigt, Rezatkreits, op 32 V. M. 8,880 inw. bevattende, met het Weissenburger woud, doch ook goed koreuland en schoone weiden. Er is veel veeteelt, benevens marmer- en ijzergroeven. 3. Hoofdstad van dit landgerigt, aan de Rezat, met muren, torens, 4 poorten, 2 luthersche kerken en 3,700 inw., die goud-, zilver- en naaldenfabr. en veeteelt hebben. 32. 45. L. 49. 6. N. B. 4. W. of *Kronweissenburg*, Fr. arr., dep. Neder Rijn, dat op 17 V. M., in 6 kantons, 79,400 inw. bevat. 5. Hoofdstad van dien naam, met 4,200 inw., en fabr. van tabak, kousen, leder, stroohoeden, wol en katoen. 6. Zwits. dorp, kanton Bern, met een voornaam bad. 7. Vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Lehigh, met 1050 inw. 8 Zie Akkiermann, Belgrado en Carlsburg.

WEISSENFELS, Illyr. vlek, kreits Laybach. 2. Pruis. kreits, regdst. Merseburg, op 12½ V. M. 35,250 inw. bevattende, met weinig bergen, en door de Saale, Elster en Floszgraben bespoeld; terwijl de grond weinig hout, veel koren, tuinvruchten, raapzaad, vlas, hop, zeer veel boomvruchten en een weinig wijn, benevens veel klaver en gras voortbrengt. Men vangt er veel leeuwerikken, en heeft er visscherij, leem-, zandsteen- en andere groeven, zoutbronnen en zeer veel fabr. 3. Hoofdplaats aan de Saale, vrij wel gebouwd, met muren, 4 poorten, 4 voorsteden, een kasteel, 3 kerken, 2 hospitalen, een armhuis, eene kweekschool voor onderwijzers en 5,040 inw., die goud- en zilverfabr., boekdrukkerijen, zalmvangst en steengroeven hebben.

WEISSENHASEL, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 560 inw.

WEISSENHEIM AM SAND, Beij dorp, Rijnkreits, met 1160 inw.

WEISSENHORN, Beij. stad, Opper Donaukreits, met 1120 inw.

WEISSENKIRCH, Oostenr. vlek, land Onder de Ens.

WEISSENSEE, Pruis. kreits, regdst. Erfurt, op 5¼ V. M., 17,280 inw. bevattende. 2. Hoofdpl. van genoemden kreits, aan de Helbe, met 1870 inw. 3. Pruis. dorp, regdst. Potsdam. 4. Illyr. meer, kreits Villach.

WEISSENSPRING, Pruis. dorp, regdst. Frankfort.

WEISSENSTADT, Beij. stad, Opper Mainkreits, hoofdplaats van het landger. Kirchenlamitz, met muren, grachten, 2 poorten, 1200 inw., vee- en vlasteelt, spijkermakerijen, mijnen, enz.

WEISSENSTEIN POSDEKIN of *Wittenstein*, Rus. kreits, gouv. Esthland, 24,680 inw. bevattende, door de Moksch, de Weissenstein, enz. bespoeld, zeer vrucht-

vruchtbaar, met veel bosch, schoone weiden en goede veeteelt. 2. Stad aldaar, met 440 inw. en handel. 3. Wurtemb. stad, Donaukreits, met 700 inw. 4. Illyr. slot, kreits Neustädtl. 5. Zie Pommersfelden, Wehrda en Wilhelmshöhe.

WEISSENTHURM, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 450 inw. 2. Stiermark. heerl., kreits Judenburg.

WEISSERITZ, Boh. riv., die beneden Dresden in de Elbe valt.

WEISSE SEE, meer in Hongarije.

WEISSKIRCH, dorp in Zevenbergen, stoel Schätzburg.

WEISSKIRCHEN, Morav. stad, kreits Prerau, aan de Beczwa, met 4000 inw. 2. Oostenr. stad, Banaatgrenzen, met 6,600 inw. 3. Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Judenburg, met 450 inw. 4. W. of *Fejeregybaz*, dorp in Zevenbergen, distr. Bistritz.

WEISSMAIN, Beij. landgerigt, Opper Mainkreits, op 4¼ V. M. 11,500 inw. tellende, met bergen en dalen, door de Main, Witte Main, enz. bespoeld, met veel koren, vlas, hennep, boom- en tuinvruchten, aardappelen en hop. Ook heeft men er veeteelt, wolweverijen, looijerijen, en mest men er slakken. 2. Stadje aldaar, met muren en torens, 3 poorten, eene kerk, 950 inw., lakenweverij, spinnerij, brouwerij en handel in vee, hennep en boomvruchten.

WEISSMURG, eene der bronnen van de Murg in Baden.

WEISSPODOL, Boh. vlek, kreits Czaslau, met 460 inw.

WEISSSTADT, zie Belgorod.

WEISSSTEIN, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 730 inw.

WEISSWAMPACH, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 6,900 inw.

WEISSWASSER of *Neupösig*, Boh. stadje, kreits Bunzlau, met 1050 inw. 2. Morav. vlek, kreits Troppau, met 1020 inw.

WEISSWEIL, Baden. dorp, Treisamkreits, met 1260 inw.

WEISSWEILER, Pruis. dorp, regdst. Aken, met 1000 inw.

WEISTRITZ, *Welzbach*, Pruis. riv., prov. Silezië, die in den Oder valt. 2. Zie Ober Weistritz.

WEITBRUCH, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 770 inw.

WEITEN, Oostenr. vlek, land Onder de Ens.

WEITENAU, Bad. dorp, Treisamkreits, met 520 inw.

WEITENDORF, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Gustrow.

WEITENECK, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, kreits Boven den Mannhartsberg.

WEITENSFELD, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 360 inw.

WEITENSTEIN, Stiermarksch vlek, kreits Cilly, met 370 inw.

WEITENUNG, Baden. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 480 inw.

WEITERDINGEN, Baden. dorp, Seekreits, met 650 inw. en wijnbouw.

WEITERSBACH, Pruis. dorpje, regdst. Trier, met 100 inw.

WEITERSFELDEN, Oostenr. vlek, Mühlviertel.

WEITERSTADT, gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg, met 420 inw.

WEITERSWEILER, Fr. kerkdorp, dep. Neder Rijn, met 750 inw.

WEITIN, dorp in Mecklenburg-Strelitz, ambt Mitau.

WEITRA, Oostenr. stad, land Onder de Ens, met 1800 inw. en handel.

WEITRAFELD, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 160 huizen.

WEITSCHEU, 2 Chin. steden, prov. Setchuen en Schensi.

WEITSCHING, Chin. vesting, prov. Schensi.

WEITSEE, meer in Beijeren.

WEITTENSTETTEN, stad in Neder Stiermarken.

WEITZEN, Baden. dorp, Seekreits, met 480 inw.

WEIWO, Chin. stad, prov. Schensi.

WEIWODE, Turk. vlek in Natolië, met 2000 inw.

WEIXELBURG, zie Weichselburg.

WEIZ, Oostenr. vlek, kreits Grätz, met 920 inw.

WEIZA, WICYSZIEY, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 500 inw.

WEIZENKIRCHEN, Oostenr. vlek, Hausrückviertel.

WEL, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Tiel, aan den Maasdijk, met een slot, en met Amerzoden en de buurt Woldragen, 1420 inw. tellende. 2. Rus. riv., gouv. Wologda.

WELANG, een der Z. O. Molukken, bij Baber. 1. 25. Z. B.

WELASKHEND, distr. in Perzië, prov. Kerman. 2. Hoofdstad van voornoemd distr.

WELATMA, Rus. riv., gouv. Wladimir.

WELATMAISKOE, Rus. ijzergroef, gouv. Wladimir.

WELAU, zie Wehlau.

WELBECK, Eng. dorp, gr. Nottingham.

WELBORNE, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WELBOURNE, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WELBURN, 3. Eng. vlekken, gr. York.
WELBY, Eng. vlek, gr. Leicester. 2. Eng. kerspel, gr. Lincoln. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland.
WELCH of *Bignor*, Eng. dorp, gr. Monmouth. 2. W. *Hampton*, Eng. kerspel, gr. Salop. 3. W. *Newton*, Eng. kerspel, gr. Hereford. 4. W. *Whittle*, Eng. kerspel, gr. Lancas.
WELCHHEIM, WELLHEIM, Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 500 inw.
WELCHINGEN, zie Boxberg.
WELCOME BAY, baai in de Hudson's straat, bij de Deenen, *Mare-Christianeum* genoemd.
WELDE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 1100 inw.
WELDEN, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1400 inw. 2. Beij. vlek, Opper Donaukreits, met 640 inw.
WELDOA, stad in Abyssinië, rijk Hurrur.
WELDON (GROOT), Eng. vlek, gr. Northampton, met 380 inw. 2. *Klein* W., Eng. buurt, gr. Northampton, met 450 inw. 3. Vlek in de N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Halifax.
WELDRUSS, Boh. dorp, kreits Rakonitz.
WELDZICZ, Galic. dorp, kreits Stry.
WELEDIA, dorp in Opper Egypte, aan den Nijl; 2 mijlen N. van Siut.
WELEKET, eil. ten W. van Nieuw Guinea, bij Salawatty.
WELEIKA, Rus. stad, gouv. Minsk.
WELERSHAGEN, Pruis. dorp, regdst. Keulen.
WELESCHIN of *Woleschin*, Boh. vlek, kreits Budweis, aan de Malsch.
WELETMA, Rus. riv., gouv. Nishegorod.
WELFLEET, dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Barnstable, met 1420 inw., meestal visschers.
WELFORD, Eng. buurt, gr. Gloucester.
WELHAM, Eng. vlek, gr. Lincoln. 2. Eng. buurt, gr. York.
WELHARTITZ, Boh. dorp, kreits Prachin.
WELHEK TUPPEK, N. Amer. volkplanting in Quebek.
WELIE, Rus. meer, gouv. Pskow.
WELIKA, Rus. riv., gouv. Archangelsk. 2. Rus. riv., gouv. Witebsk.
WELIKAJA, Rus. meer, gouv. Rjäsan. 2. Rus. riv., gouv. Pskow. 3. Rus. tak van de Wiatka, gouv. Wiatka. 4. Rus. dorp, gouv. Tschernigow.
WELIKIJA LUKI, Rus. stad, gouv. Pleskow, aan de Kolomenka en Lobat, met 3,500 inw.
WELIKOE, Rus. meer, gouv. Jaroslaw.
WELIKOJE, Rus. meer, gouv. Rjäsan. 2. Rus. dorp, gouv. Jaroslaw; 5000 inw.
WELIKOWSKOE, Rus. dorp, gouv. Nishegorod.
WELINGE, Zweed. kerspel, Elfborg-län.
WELISCH, Rus. kreits, gouv. Witebsk, tusschen 48. 3. en 49. 17. L. en 55. 25. en 56. 1. N. B., met 54,200 inw., die veel veeteelt hebben. 2. Stad aldaar, aan de Welischka, met eene roomsche kerk en 4,700 inw.
WELKA, Morav. vlek, kreits Hradisch.
WELKA POLYA, zie Hochweis.
WELKA WES, zie Velicska.
WELKERSHAUSEN, dorp in Saksen-Meiningen, ambt Meiningen.
WELKOMS BAAI, baai op het O. Ind. eil. Java, residentschap Bantam.
WELL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond. 2. Eng. kerspel, gr. York, N. gedeelte. 3. Bank in de Noordzee, ten Z. van Doggersbank.
WELLÄ, Rus. riv., gouv. Moskow.
WELLAD SELIM, tak van het Atlas gebergte in N. Afrika.
WELLAJA, Rus. riv., gouv. Volhynië.
WELLAND, Eng. riv., die de gr. Northumberland, Leicester, Rutland en Lincoln van elkander scheidt, en in de Wash valt.
WELLCOMBE, Eng. kerspel, gr. Devon.
WELLE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarden, met 1060 inw. 2. Austr. eil., tot de middelste groep der Louisiaden behoorende.
WELLEBODDE PATTAL, corle of distr. op het O. Ind. eil. Ceylon.
WELLEHRAD, Morav. dorp, kreits Hradisch.
WELLEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 3,630 inw. 2. Pruis. dorp, regsdt. Maagdenburg, met 580 inw. 3. Dorp in Waldek, ambt Eder.
WELLENBURG of *Wöllenburg*, Beij. heerl., Opper Donaukreits, met 6 dorpen en 1620 inw.
WELLENDINGN, Badensch dorp, Seekreits, met 330 inw.
WELLENSTEIN, Nederl. dorp, gr. hert. en arr. Luxemburg, met 1320 inw.
WELLENTRUP, dorp in Lippe-Detmold, ambt Oerlinghausen.
WELLERSWALDA, Saks. dorp, kreits Meissen, met veel schapenteelt.
WELLESBOROUGH, Eng. buurt, gr. Leycester.
WELLESBOURNE HASTINGS, Eng. dorp en kerspel, gr. Warwick, met 550 inw.
WELLESLEY, groep Austr. eil. in de Z. bogt van de golf van Carpentaria,

uit 7 eilanden: Sweers, Horseshoe, Bentinck, Mornington, enz. bestaande, alle bewoond door inw., die het gekroesd haar in een net droegen, en waarvan al de manspersonen de voortanden misten, en de oudsten besneden waren. Zij waren zeer vreesachtig, en moesten visch en schildpadden leven, wijl men er even min zoog- als kruipende dieren vond; doch er was veel gevogelte. 17. 42. Z. B.

WELLESWEILER, Pruis. dorp, regdst. Trier, kreits Ottweiler, met 410 inw.

WELLFLEET, zie Wellfleet.

WELLHAUGH, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WELLICOET, plaats op het O. Ind. eil. Ceylon.

WELLIHAH, stam van Arabieren in Abyssinië, met veel schapen en geiten.

WELLIN, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, arr. St. Hubert.

WELLING, Eng. buurt, gr. Kent.

WELLINGBOROUGH, Eng. vlek, gr. Northampton, met 4000 inw.

WELLINGFORD, riv. in de N. Amer. prov. Connecticut, die in de Long Island sound valt.

WELLINGHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WELLINGLEY, Eng. buurt, gr. York.

WELLINGORE, Eng. kerspel, gr. Hereford.

WELLINGTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 610 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Hereford, met 550 inw. 3. Eng. marktvlek, gr. Somerset, met fabrijken van wollen waren en 3,900 inw. 4. Eng. vlek, gr. Shrop, met 8,400 inw. 5. Eng. dorp van Lewis. 6. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Bristol. 7. W., voorheen *Prescott*, sterkte aan den St. Laurenz, tegenover Ogdensburgh. 8. Dal in het binnenland van Z. Wallis, op Nieuw Holland, ten Z. W. van Bathurst, aan de Mocquarie, met eene groote vetweiderij van de kroon.

WELLNO, Pruis. stad, regdst. Posen, met groote lakenweverij.

WELLMICH, zie Welmich.

WELLOP, Eng. riv., gr. Northumberland.

WELLOW, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 730 inw.

WELLS, Eng. stad, gr. Somerset, met 800 huizen, schoone hoofdkerk, 4,750 inw., leder-, kousen-, kant- en zijdefabr., papiermolens, enz. In het nabijgelegene Wookey hol, vindt men schoone kristallisatiën. 2. Eng. zeehaven, gr. Norfolk, met 2,700 inw. 3. N. Amer. vlek in W. Florida, aan de W. zijde van St. Andries baai. 30. 25. N. B. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. York, met 4,500 inw. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Rutland. 6. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, distr. Beaufort. 7. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Montgomery. 8. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, die in de Connecticut valt. 9. W. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, die in de Ohio valt. 10. W. *Falls*, waterval der N. Amer. Rep., die in de Delaware valt. 11. W. *Passage*, N. Amer. invaart, aan de W. kust bij Broughtons Archipel.

WELLSBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Tioga.

WELLSBURG, voorheen CHARLESTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Brooke.

WELLTHAL, Beij. vlek, Neder Mainkreits.

WELMICH, Nassausche stad, ambt St. Goarshausen, met 390 inw.

WELNA, Pruis. vlek, regdst. Posen, kreits Obornik, aan de Welna.

WELNETHAM, 2 Eng. dorpen, gr. Suffolk.

WELNEY, Eng. dorp, gr. Cambridge. 2. Eng. buurt, gr. Norfolk.

WELNITZ, Boh. dorp, kreits Saatz.

WELPE, zie Wölpe.

WELS, Oostenr. stad, hoofdplaats van het Hausrück viertel, land Boven de Ens, in de Weiser heide, met 2 kerken, een luthersch bedehuis, hoofdschool en 3,740 inw., chits- en katoenfabr., kopersmederijen, kruidmolen en handel. 31. 41. L. 48. 9. N. B.

WELSBERG, Illyr. stad, kreits Klagenfurt. 2. Oostenr. dorp, kreits Tyrol. 3. Stiermark. heerl., kreits Marburg.

WELSCHBILLIG, Pruis. vlek, regdst. Trier, met 600 inw.

WELSCHBIRKEN, Boh. vlek, kreits Prachin.

WELSCHE CONFINIEN, zie Confiniën.

WELSCHINGEN, Bad. dorp, Seekreits, met 480 inw.

WELSCHKIRCHEN, Boh. vlek, kreits Prachin, met lakenweverijen.

WELSCHLAND, zie Confiniën.

WELSCHNEUBURG of *Neufchatel*, zie Neuchatel.

WELSCHNEUDORF, Nassausch dorp, ambt Montabour, met 480 inw.

WELSCHPOOL, zie Welchpool.

WELSCHSTEINACH, Bad. dorp, Kinzigkreits, met 830 inw.

WELSE, Pruis. tak van den Oder, regdst.

regdst. Potsdam.

WELSHEIM, Beij. vlek, Regenkreits.

WELSHPOOL, vlek in N. Wallis, gr. Montgomery, met eene groote markt en 3,500 inw.

WELSK, Rus. kreits, gouv. Wologda, tusschen 55. 58. en 61. 12. L. en 60. 4. en 61. 15. N. B. gelegen, met 62,700 inw., veel lage bergen en hoogten, en door de Wel en Waga, 5 groote, 5 middelmatige en een aantal kleine meren bespoeld. De grond is schraal, en de oogst naauwelijks toereikende. Er zijn bijzonder groote bosschen, die zoo wel hout als veel teer opleveren; terwijl de inw. zich verder met het vervaardigen ijzerwaren, enz. bezig houden. 2. Hoofdstad op eene hoogte, met 820 inw., zijdeweverijen en handel.

WELSRYP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

WELSTEIN, zie Wölstein.

WELSUJA, Rus. tak van de Wischera, gouv. Perm.

WELT, Rus. riv., gouv. Archangel.

WELTEVREDEN, Nederl. dorp op het O. Ind. eil. Java, bij Batavia, met de groote exercitie-plaats, eene aanzienlijke markt en een gebouw van het gouvernement.

WELTERSBURG, zie Wältersburg.

WELTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 360 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Lincoln. 3. Eng. kerspel, gr. Northampton, met 500 inw. 4. Eng. vlek, gr. Stafford, met 600 inw. 5. Eng. kerspel, gr. York, O. ged. 6. Eng. kerspel, gr. Northumberland. 7. W. *in the Marsh*, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WELTRUCKGRAT GEBERGTE, zie Lupata gebergte.

WELTRUS, Boh. dorp, kreits Rakonitz.

WELUR, zie Velore.

WELWAR, WELWARY, BELWAR, Boh. stadje, kreits Rakonitz, met 900 inw.

WELWYN, Eng. dorp, gr. Hertford, met 1130 inw. De woonplaats van YOUNG.

WELZBACH, zie Weistritz.

WELZEN, Pruis. dorp, regdst. Keulen.

WELZHEIM, vlek in Wurtemburg, Jaxtkreits, met 1300 inw.

WELZINGE, Nederl. heerl., prov. Zeeland, eil. Walcheren, zonder dorp.

WEM, Eng. vlek, gr. Shrop; 1400 inw.

WEMBACH, gr. hert. Hes. dorp, prov. Starkenburg, met 120 inw.

WEMBDON, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WEMBURY, Eng. kerspel, gr. Devon, met 450 inw.

WEMBWORTHY, Eng. kerspel, gr. Devon.

WEMDAL, Zweed. dorp, Gefleborg-län, met veel veehandel.

WEMDING, Beij. stad, Opper Donaukreits, met 2000 inw. en smederijen.

WEMELDINGE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Zuid Beveland, met eene ruime kerk. Buiten hetzelve is een veer op Tholen.

WEMMEL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 770 inw.

WEMMENHOL, Zweed. vlek, Malmohus-län.

WEMSKAJA, Rus. meer, gouv. Rjäsan.

WEMYSS, Schot. kerspel, dorp en heerl., gr. Fife: het kerspel met 3,760; het dorp met 640, en de heerlijkheid met 630 inw. 2. W. *Point*, Schot. kaap, gr. Renfrew. 12. 16. L. 55. 51. N. B.

WENATE MACHADA, Afr. plaats in Tripoli, in een moerassig oord.

WENCAITSCHEU, Chin. vesting, prov. Koeitcheou.

WENCKHEIM, Baden. dorp, Main- en Tauberkreits, met 600 inw.

WENDAN, Rus. kerspel, gouv. Finland.

WENDEBACH, tak van de Werra in de Keur-Hes. prov. Schmalkalden.

WENDEFURT, Brunswijksch dorpje, distr. Wolfenbuttel, met 270 inw.

WENDEL (ST.), Coburgsche stad, vorst. Liechtenstein, met 2000 inw.

WENDELEISKA, Rus. vlek, gouv. Wonoresch.

WENDELL, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Franklin, met 980 inw. 2. Vlek in New Hampshire, gr. Chester, met 440 inw.

WENDELS, Zweed. kerspel, Upsala-län.

WENDELSHEIM, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 660 inw.

WENDELSTEIN, Beij. vlek, Rezatkreits. 2. Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

WENDEN, Brunswijksch dorp, distr. Wolfenbuttel, met 2000 inw. 2. Rus. kreits, gouv. Lijfland, tusschen 42. 48. en 45. 7. L. en 56. 35. en 57. 51. N. B. gelegen, en op 186½ V. M. 124,230 inw. (grootendeels Letten) bevattende, met verscheidene hoogten, bosschen en schoone partijen; terwijl het land door het groote meer Marienburg, de Ewest, Witebsk, Duna, Aa, Paddis, Oger en verscheidene kleinere riv. en beken bespoeld wordt. De heuvels, waaronder vooral de Opper-Kalusche, leveren kalk, gips, alabaster, marmer, leem, enz. en de velden vooral vlas en ook koren; terwijl verder de bosschen, de jagt en aanzienlijke veeteelt het bestaan der inwoners uitmaken.

. Stad aldaar, met eene kerk, eene school, 1030 inw., handwerken, handel en jaarmarkten. 42. 55. L. 57. 15. N. B. 4. W. of *Winden*, Slavonisch volk in het O. van Duitschland, van de Oostzee tot aan de Carinthische Alpen, en bijzonder in Pommeren, Brandenburg en Silezië verspreid. Zij maken eenen zelfden stam uit met de Sorben, en zijn in taal, kleeding en zeden van de Duitschers onderscheiden. Men rekent derzelver getal op ongeveer 1,400,000. 5. Zie Mecklenburg-Gustrow.

WENDISCHFÄHRE, Saks. stad, kreits Meissen.

WENDISCHHAM, Saks. stad, kreits Leipzig, met 300 inw.

WENDLEBURY, Eng. kerspel, gr. Oxford.

WENDLINGEN, Wurtemb. stad, Neckarkreits, met 850 inw. 2. Baden. dorp, Treisamkreits, aan den voet des Schoolbergs, met Ufhausen en St. Georgen, 1340 inw. tellende. 3. Zweed. vlek, Kalmar-län.

WENDLINGHAUSEN, Lippe-Detmoldsch dorp, ambt Brake.

WENDON (GREAT en LITTLE), 2 Eng. kerspels, gr. Essex.

WENDOVER, Eng. D., gr. Buckingham.

WENDRON (ST.), Eng. kerspel in Cornwallis, met 3,600 inw.

WENDUNE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 200 inw.

WENDY, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WENEE, tak van de Pedee, in de N. Amer. prov. Z. Carolina.

WENER MEER, Zweed. meer, tusschen Karlstadt, Oerebro, Skaraborg en Elfborg, 14 mijlen lang, 6 breed, $89\frac{1}{2}$ V. M. groot, en 147 voeten hooger dan het Kattegat liggende, in hetwelk het door de Gotha-elf uitloopt. Het wordt door eene groote landtong in twee deelen gescheiden, waarvan het Noordelijk deel eigenlijk *Wener*, en het Zuidelijk deel *Dalbo* genoemd wordt. Het bevat twee groote en verscheidene kleine eilanden, is vischrijk en bevaarbaar, doch heeft nog geen gemeenschap met het Hielmer- of Wetter meer, waaraan thans gewerkt wordt. In hetzelve vallen de riv. Clar-, Gullfspang-, Swart-, Lidan- en Tidan-elf, enz.

WENERSBORG, Zweed. stad, hoofdstad en zetel van de regtbank, enz. met eene ruime markt, een gouvernementshuis, eene kerk en 1450 inw., die eene pottenbakkerij van de kroon, magazijnen en tigchelovens hebben.

WENERSBORG-LÄN, zie Elfborg-län.

WENETSCHEUEOE, Chin. stad, prov. Tschekiang, aan eene bogt van de zee, in een moerassig oord, met het bestuur over 4 steden, eene welbezochte haven en zoo goed gebouwd, dat men het *Klein Xantscheu* noemt. Hier worden zeer goede oesters gevangen. 138. 29. L. 28. 2. N. B.

WENEW, Rus. kreits, gouv. Tula, tusschen 55. 29. en 56. 24. L. en 55. en 50. N. B., met 75,000 inw., door de Oster en Wenewka bespoeld, met vruchtbaar land, maar weinig bosch. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Wenewka, met 8 kerken en 3,400 inw., die zijdefabr., tigchelovens, zeepziederijen, mouterij, brouwerij en handel hebben.

WENEWKA, Rus. riv., gouv. Tula, in voornoemden kreits.

WENGEN, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 500 inw.

WENGERN, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met smederijen.

WENGEROTH, Nassausch dorp, ambt Renneroth, met 200 inw.

WENHAM (GROOT en KLEIN), 2 Eng. vlekken, gr. Suffolk. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Essex, met 550 inw.

WENHASTON, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 710 inw.

WENIG of *Klein Nossen*, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 130 inw. en eene mineraalbron. Het behoort aan de koningin der Nederlanden.

WENIG of *Klein Rackwitz*, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

WENINGS, gr. hert. Hes. vlek, prov. Opper Hessen, met 1400 inw.

WENJAN, Zweed. kerspel, Falu-län.

WENKBACH, Keur-Hes. dorp. prov. Opper Hessen, met 1160 inw.

WENKHEIM, zie Wenckheim.

WENLOCK, Eng. vlek, gr. Salop, met 2,070 inw. en een vlek bij hetzelve, met 940 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Essex.

WENMAN, een der Gallipago eil. in de Stille Zuidzee.

WENNE (ST.), Eng. kerspel in Cornwallis.

WENNIGSEN, Hanov. dorp, vorst. Calenberg, met 750 inw.

WENNINGTON, Eng. kerspel, gr. Essex. 2. Eng. vlek, gr. Lancas.

WENNUAITI, zie Okatookaja.

WENOLISANT, riv. op het Moluksch eil. Amboina, bij de stad Ambon.

WENSBURG, zie Vändsburg.

WENSCHANGHIEN, 2 Chin. steden, prov. Kanton en Setchuen.

WENSLEY, Eng. buurt, gr. Derby. 2. Eng. kerspel, gr. York.

WENSYSSEL, schiereil. van Denemarken in N. Jutland, stift Aalborg, ten Z. aan het kanaal van Aalborg, en ten N. en W. aan zee grenzende.

WENT, Eng. riv., gr. York, die in de Don valt.

WENTNOR, Eng. kerspel, gr. Salop, met 6000 inw.

WENTSUM of *Wansum*, Eng. riv., gr. Norfolk.

WENTWORTH, Eng. vlek, gr. York. 2. Eng. vlek, gr. Cambridge. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Georgië, gr. Grafton, met 650 inw.

WENOO, kerspel in Wallis, gr. Glamorgan.

WENUANEHE, Austr. eil., tot den Cooks Archipel behoorende, ten N. van Watui gelegen, en veel kleiner dan hetzelve. COOK vond op de plaats, waar hij landde, geen water, maar wel kokosnoten, en verder de meeste planten van deze luchtstreek, alsmede koekoeken, reigers, strandloopers en andere zeevogels, kleine maar leelijke hagedissen, en kapellen, waaronder zelfs eenige onbekende. Inwoners bemerkte men erniet, en men twijfelde ook, of er wel gevonden werden, ofschoon men er groote en kleine grafsteenen en veel mosselschelpen vond, waaruit men opmaakte, dat het eil. van tijd tot tijd door de naburige eilanders bezocht wordt. 219. 6. L. 19. 51. Z. B.

WENWICK, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

WENZEN, Brunswijksch dorp, kreits Greene, met 600 inw.

WENZISCHKEN, Pruis. dorp regdst. Gumbinnen.

WEOBLEY, Eng. vlek, gr. Hereford.

WEONARD'S (ST.), Eng. kerspel, gr. Hereford, met 550 inw.

WEPION, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 470 inw.

WEPRIK, Rus. vlek, gouv. Pultawa.

WERABE, Afr. eil., bij Senegambië.

WERAD, O. Ind. stad, prov. Bejapore.

WERAIJAN, dorp op het O. Ind. eil. Java, residentschap Tagul.

WERBAU, zie Verbo.

WERBE, tak van den Eder in het vorst. Waldeck.

WERBELLIN, Pruis. meer, prov. Brandenburg.

WERBELLINER KANAAL, Pruis. kanaal, regdst. Potsdam, dat het Finow kanaal met het groote Werbelliner meer vereenigt, en 1½ mijl bevaarbaar is.

WERBEN, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, met 1600 inw. 2. Pruis. stad, regdst. Stettin, met 580 inw. 3. Pruis. dorp, regdst. Frankfort, met 880 inw.

WERBIETZE, zie Verbicze.

WERBITSK, Rus. dorp, gouv. Moskow.

WERBIW, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

WERBKI, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

WERBO, Hong. vlek, kom. Pesth, met 6000 inw.

WERBOWE, zie Verbo.

WERBOWITZ, Rus. stad, gouv. Podolië, met 144 huizen.

WERBOWKA, Rus. riv., gouv. Mohilew.

WERCHAWASHSKOI POSAD, Rus. vlek, gouv. Wologda, met talksmelterijen, kaarsenmakerij, terpentijnziederijen en veel handel in teer, kaarsen, lijnzaad en koren op Archangel en Siberië. Ook is er eene beroemde jaarmarkt.

WERCHISSETS, Rus. fabrijkplaats, gouv. Perm.

WERCHNA AWSÄNOPETROWSK, Rus. vlek, gouv. Orenburg, met Nishnei Awsänopetrowsk, 1,900 inw.

WERCHNAJA, Rus. vlek, gouv. Orenburg, met 5,370 inw. 2. W. *Tunguska*, Rus. riv., gouv. Tomsk. 3. Zie Tunguska.

WERCHNEDIÄPROWSK, Rus. stad, gouv. Jekaterinoslaw, met 200 huizen.

WERCHNEI KOSCHKA, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

WERCHNEI en NISHNEI JUGOWSK, Rus. vlek, gouv. Perm, aan de Jug, met 2,060 inw. en kopersmederijen.

WERCHNEI NEWIANSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met 3,600 inw. en smederijen.

WERCHNE IRGINSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met ijzersmederijen.

WERCHNE ISSETSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met 1,800 inw.

WERCHNEI UDINSK of *Werkh-Udinsk*, Rus. kreits, gouv. Irkutsk, tusschen 120. 50. en 125. 50. L. en 49. 12. en 52. 10. N. B., zijnde het voorste deel van het Sejanisch gebergte, dat naar het meer Baikal afloopt, en, behalve aan de Z. kust van dit meer en de Kudarinsche woestijn, den geheelen kreits bedekt. De hoogten zijn met bosch bedekt, en de grond is deels zeer goed, deels steenachtig, en met zoutachtige kolken en moerassen. De lucht is de gematigdste van Siberië; de winter echter zeer streng. Het land wordt bespoeld door het meer Baikal, dat hier de riv. Turka, Kika, Kulolik, de Irkutska, de Selenga, Kiachta, Dshida, Temnik, Tschikoi, Mansa, Khilok, Uda, Oni, enz. ontvangt. Ook zijn er de zoutmeren Kurba, Gusenoe, Schokscha, enz. De land-

landbouw levert rogge, maïs, gerst, haver, boekweit, gierst, hennip, vlas, tuinvruchten, hop, enz. terwijl er vele heilzame kruiden en planten in het wild groeijen. Verder heeft men er veeteelt, jagt en visscherij. De kreits telt 50,000 meestal gezetene inw. 2. Hoofdstad, aan den mond der Uda, met eene steenen en 2 houten kerken, en 800 inw., die handel met Europische en Russische waren drijven, en land- en tuinbouw hebben. 125. 25. L. 51. 49. N. B.

WERCHNE KYSCHTIMSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met ijzersmederijen.

WERCHNE LAISKY, Rus. vlek, gouv. Perm, met ijzersmederijen.

WERCHNE SALDINSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met smederijen.

WERCHNE SCHAITANSK, Rus. vlek, gouv. Perm.

WERCHNE SERGINSK, Rus. slobode, gouv. Perm, met smederijen.

WERCHNE en NISHNEI SINATSCHINSK, 2 Rus. vlekken, gouv. Perm, met 1000 inw. en smederijen.

WERCHNE en NISHNEI SUSSANSK, 2 Rus. vlekken, gouv. Perm, met 1,720 inw. en smederijen.

WERCHNE TAGILSK, Rus. vlek, gouv. Perm, met 2,600 inw. en smederijen.

WERCHNE TROIZK, Rus. koperhut, gouv. Orenburg.

WERCHNETURINSK, Rus. vlek, gouv. Perm, aan de Tura.

WERCHNIJ LOMOW, Rus. stad, gouv. Pensa, met 4,400 inw.

WERCHNOI BARSUKLOWSKOI, Rus. vesting, gouv. Kaukazië, aan de Kuban.

WERCHNOI KAMTSCHATKA, Rus. vlek, op het Rus. schiereil. Kamschatka, met eene kerk, hospitaal, 200 inw., landbouw en veeteelt.

WERCHNOI en NISHNEI SERGINSKOI, Rus. vlekken, gouv. Orenburg, kreits Birsk, met 3000 inw.

WERCHOTURIË, zie Werkhoturië.

WERCHOTURISCH GEBERGTE, het middelste deel van het Uralisch gebergte, in Aziat. Rusland, tusschen 61. en 57½. N. B. Zie verder Uralisch gebergte.

WERCHOWKA, Rus. stad, gouv. Podolië.

WERCHTER, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 2,640 inw.

WERCH UDINSK, Rus. stad, gouv. Irkutsk, aan de Uda en Selenga.

WERCH URALSK, zie Werkh Uralsk.

WERCH USANSK, Rus. vlek, gouv. Woronesch, aan de Userda.

WERCH USERDA, Rus. vlek, gouv. Wonoresch, aan de Userda.

WERD, Zwits. eil. in den Rijn, kanton Thurgau, ook wel *Stein* of *St. Omars* eil. genoemd. 2. Zie Wörd.

WERDA, Rus. tak van de Osetr, gouv. Rjäsan.

WERDAU, Saks. stad, kreits Ertzgebergte, met 2,900 inw.

WERDEN, Pruis. stad, regdst. Dusseldorp, aan de Roer, met 3 kerken, een tuchthuis in de voormalige abdij, en 2,470 inw., die 8 laken- en veel fluweel- en zijdeweverijen, benevens spinnerijen hebben. Ook is hierbij een papiermolen en eene steenkolenmijn. 24. 39. L. 51. 23. N. B.

WERDENBERG, Zwits. stad, kanton St. Gallen, arr. Sargans.

WERDENFELS, Beij. landgerigt, Isarkreits, op 9 V. M. 5,550 inw. bevattende, tusschen hooge bergen, en door de Esb en Barm meren, en de riv. Lonach, Isar en Patnach bespoeld. Men heeft er landbouw, veeteelt en delfstoffen, en het slot Werdenfels, bij het dorp Garmisch, de hoofdplaats.

WERDER, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 980 inw. en veel wijnbergen. 2. Tak van de Taag in Portugal. 3. Illyr. meer, kreits Klagenfurt.

WERDENHAUSEN, dorp in Anhalt-Dessau, ambt Grotzeg.

WERDO, Illyr. dorp, kreits Fiume.

WERDOLE, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met 500 inw.

WERDORF, Pruis. dorp, regdst. Coblenz.

WERDSCHEND, Perz. dorp, prov. Irak.

WERE, Eng. riv., gr. Durham.

WERECHTAGAKINA, Rus. dorp, gouv. Wladimir.

WERCHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WEREIKA, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

WEREJA, Rus. kreits, gouv. Moskou, tusschen 53. 27. en 54. 19. L. en 55. 15. en 55. 32. N. B. gelegen, en op 30½ V. M. 49,720 inw. bevattende. Het land is heuvelachtig, heeft eenen zandigen, deels moerassigen en deels leemachtigen grond, die vrij vruchtbaar is, en door de meren Wosiliewskoe en Polezkoe, benevens 79 rivieren en beken, bespoeld wordt. In de uitgestrekte bosschen vindt men veel dennenboomen. De inw. bestaan van land- en tuinbouw, het kolenbranden, het maken van wagensmeer en vischnetten. Verder zijn er hier en daar enkele laken- en linnenweverijen, papiermolens, branderijen en tigchelovens. 2. Hoofdstad van den kreits, aan de Protwa, met eene vesting, 2 steenen en 2 houten kerken, kreitsschool,

school, magazijn, gevangenis en 5,950 inw., die looijerijen, tigchelovens, mouterijen en aanzienlijken handel met koren, hennep, honig, was, talk, wol, enz. op de beide hoofdsteden, Riga en Koningsbergen, drijven; terwijl er wel bezochte jaarmarkten gehouden worden. (Gevecht van 1812.) 53. 40. L. en 55. 29. N. B.

WERELAJA, Rus. dorp, gouv. Cherson.

WERESDORF, Boh. dorp, kreits Saatz.

WERETNIA, Rus. dorp in de Slobodische Ukraine.

WEREZOWO, Rus. dorp, gouv. Jaroslaw.

WERFEN, Oostenr. dorp, Salzburger kreits, met 1200 inw., papiermolens en smederijen.

WERFHUIZEN, zie Warfhuizen.

WERGA, tak van de Seboun in Marocco.

WERGELA of *Wurglah*, stad in Bled-el Jereede, ten Z. van Algiers, en het verste aan deze zijde van de woestijn; 100 mijlen Z. van Algiers.

WERGL, zie Wörgel.

WERHO HEIMANOT, Afr. distr. in Abyssinië, bij de riv. Bashilo, door Gallas bewoond, en tot eigenlijk Amhara behoorende.

WERING, zie Wöringen.

WERIS, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Marche, met 420 inw.

WERKEN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 840 inw. 2. Nederl. buurt, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, bij Sleeuwijk behoorende.

WERKENDAM, welvarend en aanzienlijk Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. 's Hertogenbosch, met 1240 inw., die van het aannemen van dijken, enz. het houthakken, de eendenkooijen en zalmvisscherijen bestaan.

WERKETARVE, stad in Abyssinië, landschap Avergale, op eenen berg.

WERKH-KOLYMSKOI, Rus. vesting, prov. Ochotzk, aan de Kolyma.

WERKHODORSKOI, Rus. dorp, gouv. Wiatka.

WERKH-OSERNAJA KREPOST, Rus. vesting, gouv. Orenburg.

WERKHOSOSENSK, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

WERKHOTOWSK, Rus. vlek, gouv. Orenburg, met 220 inw. en smederijen.

WERKHOTURISCH GEBERGTE, zie Werchoturisch gebergte.

WERKHOTURIË, Rus. kreits, gouv. Perm, tusschen 76. 39. en 80. 30. L. en 57. 30. en 61. 50. N. B. gelegen, 43,550 inw. bevattende, en aan de Westzijde door de hemelhooge kruinen van het Werchoturisch gebergte bedekt, dat nog eenen tak ten Oosten zendt, waar vele mineralen gevonden worden. Het geheele Noórder gedeelte is eene wildernis, vol met ijs bedekte moerassen. Langs de Newa en Lozewa zwerven eenige Wogulen, wier rendieren hier spaarzaam hun mos vinden. Langs de Soswa is het land eenigzins toegankelijk gemaakt, en ten Z., aan de Tura, Tagel, Lobwa, Solda en Lealia, vindt men hier en daar reeds open land, landbouw en veeteelt, die echter door de koude winters en lange zomers, van weinig belang is. De inw. zijn zeer vermengd. 2. Hoofdstad aan de Tura, eene oude plaats, met houten muren en torens omringd, 5 kerken, 2 kloosters, een steenen koophuis, een groot korenmagazijn en 3,000 inw., die looijerijen en de stapelplaats voor den Siberischen handel hebben. 97. 3. L. 58. 50. N. B.

WERKHOVEN, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, met schoone boomgaarden en korenlanden, 650 inw. en eene herv. en roomsche kerk.

WERKH-POGRONNOE, Rus. dorp, gouv. Saratow.

WERKH-TSCHUSSOWSKOI-GORODOK, Rus. vlek, gouv. Perm, met 2060 inw. en kopersmederijen.

WERKH-UDINSK, zie Werchnei-Udinsk.

WERKH-URALSK, Rus. kreits, gouv. Orenburg, tusschen 75. 30. en 77. 20. L. en 52. 30. en 54. 12. N. B., door het Uralische gebergte bedekt, waaraan de Ural, Belaja, Sakmara en Kizel ontspringen. De bergen zijn allen met bosch bezet, en de luchtsgesteldheid is zeer ruw, zoo dat er bijna geen landbouw, en slechts vee- en bijenteelt kan plaats hebben; doch er zijn veel metalen en eenige andere mineralen, als ook edelgesteenten. Behalve Russen en Kozakken, wonen hier ook Tartaren en andere zwervende volken. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Ural, met eene houten vesting, en, behalve het garnizoen, 370 inw.

WERKI, Rus. vlek, gouv. Tambow.

WERKOTURSKOI, onbewoond Rus. eil., niet ver van Kamschatka, bij Karaginskoi.

WERL, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, kreits Soest, met 2,450 inw. en eene belangrijke zoutmijn.

WERLAU, Pruis. stad, regdst. Coblenz, met 450 inw.

WERLE, Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, ambt Grabow, met 620 inw.

WERLITZ, zie Wörlitz.

WERLTE, Hanov. kerspel, kreits Meppen, met 1000 inw.

WERM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 180 inw.

WERMELAND, zie Wärmeland.

WERMELSKIRCHEN, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 560 inw.

WERNA, Hanov. dorp, gr. Hohnstein, ambt Neustadt, met 480 inw. 2. Zie Werne.

WERNAMO, Zweed. kerspel, Jonköping-län.

WERNARZ, Keur-Hes. dorp, gr. hert. Fulda.

WERNBERG, Beij. vlek, Regenkreits, aan de Nab, met 220 inw.

WERNE, Pruis. tak van de Weser, regdst. Minden. 2. Pruis. stad, regdst. Munster, aan de Lippe, met 1620 inw.

WERNECK, Beij. landger., Neder Mainkreits, op $3\frac{1}{4}$ V. M. 9000 inw. bevattende. 2. Dorp in hetzelve, aan de Wehre, met 270 inw.

WERNERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 200 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 560 inw.

WERNERZICZE, zie Wernstadt.

WERNETH, Eng. vlek, gr. Ches.

WERNEUCHEN, Pruis. dorp, regdst. Potsdam, met 440 inw.

WERNFELD (GROOT en KLEIN,) Beij. dorp, Neder Mainkreits; 650 inw.

WERNHOUT, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda.

WERNIGERODE, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, kreits Osterwieck, met 3,790 inw.

WERNINGSHAUSEN, dorp in Saksen Gotha, ambt Obergleichau, met 700 inw.

WERNITZ, Beij. riv., Rezatkreits, die bij Donauwerth in den Donau valt.

WERNSDORF, Saks. vlek, kreits Meissen, met 1000 inw. 2. Boh. dorp, kreits Saatz.

WERNSEE, Stiermarksch vlek, kreits Marburg, met 500 inw.

WERNSHAUSEN, dorp in Saksen-Meiningen, ambt Frauenbreitungen; 620 inw.

WERNSTADT, WERNSTÄDTL, WERNERSDORF of *Wernerzicze*, Boh. vlek, kreits Leutmeritz, met 1400 inw.

WERÖCZE, Hong. dorp, kom. Neograd, met 400 inw.

WEROEN, een der Lofföden eil., bij Noorwegen.

WEROWITITSER KOMITAAT, zie Veröcz.

WERRA, riv. in Keur-Hessen, welke op het Thuringerwald, aan den Saukopf, 3 mijlen van Eisfeld ontspringt, uit 4 bronnen, waarvan de Natte en Drooge Werra de voornaamste zijn. Zij is van Wanfried af, 24 mijlen ver bevaarbaar, en ontvangt de Soutra, Schmalkalde, Fambach, Wendebach, Druse, Felda, Ulster, Suhl, Hörsel, Hasel, Helba, Barte, Sulza, Herpf, Katz, Schwarza, Schleuse, Bieber, Nessa en Weiszbach, en valt bij Munden in de Fulda. 2. Riv. in het Pruis. regdst. Minden, die in het vorst. Lippe, ambt Horn, boven Detmold ontspringt, de Berlebecke, Worbecke, Bega en Salze ontvangt, en bij Rehme, in de Weser valt. 3. Gebergte in Keur-Hessen, langs de eerstgenoemde riv., hetwelk met het Thuringer Wald, Weser en Fulda gebergte zamenhangt, en waarvan de Meissner de voornaamste kruin is.

WERRAY, riv. in Wallis, gr. Cardigan.

WERRBACH, Bad. dorp, Main- en Tauberkreits, met 900 inw.

WERRE, zie Werra.

WERREAR of *Wuddyar*, O. Ind. distr., prov. Guzeratte.

WERREN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, gr. Bristol, met 1120 inw.

WERRENBACH, zie Ahornberg.

WERRINGTON, Eng. kerspel, gr. Devon, met 500 inw. 2. Eng. vlek, gr. Northampton.

WERRN, Beij. riv., Neder Mainkreits, die bij Groszwerrn in den Main valt.

WERRÖ, Rus. stad, gouv. Lijfland, kreits Dorpat, met 400 inw.

WERRSTATT, zie Werstatt.

WERSCHAU, Nassausch dorp, ambt Lünenburg, met 330 inw.

WERSCHETZ, zie Versetz.

WERSCHWEILER, dorp in Saksen-Coburg, vorst. Lichtenberg, met 150 inw.

WERSE, Pruis. riv., regdst. Munster.

WERSEN, Pruis. dorp, regdst. Munster, met 420 inw.

WERSINGAWA, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met eene gezondheidsbron.

WERSTADT, Turk. dorp in Moldavië.

WERSTATT of *Wörstatt*, gr. hert. Hes. vlek, Rijnprov., met 1200 inw.

WERSTE, Pruis. dorp, regdst. Minden.

WERT, zie Weerdt.

WERTACH, tak van de Lech in den Beijerschen Opper Donaukreits.

WERTADIVE, visschersdorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

WERTENFELS, zie Werdenfels.

WERTER, zie Werther.

WERTH of *Wörth*, Beij. stad, Regenkreits. 2. Fr. vlek, dep. Neder Rijn, met 760 inw. 3. Illyr. meer, gouv. Laybach. 4. Pruis. vlek, regdst. Munster.

Wertheim, Baden. ambt, Main- en Tauberkreits, met 9,770 inw. 2. Hoofdstad van dit ambt en van den geheelen kreits, in een dal, aan de zamenkomst van den Main en Tauber, met muren, 4 poorten, eene markt, een oud bergkasteel, 2 nieuwe residentiesloten, eene luthersche en roomsche kerk, synagoge, hospitaal, lyceüm en 5,220 inw., die branderijen, linnenweverijen, tabaksfabr., looijerijen, scheepvaart, visscherij, week- en jaarmarkten hebben. 30. 34. L. en 49. 44. N. B.

Werther, Pruis. stad, regdst. Minden, met 1340 inw., linnenweverij en handel in garen en linnen.

Wertingen, Beij. landgerigt, Opper Donaukreits, op 3¾ V. M., 11,400 inw. bevattende, door de Zusam en andere kleine riv. bespoeld, zandig, doch vruchtbaar, en met veel veeteelt. 2. Hoofdstad, met 1350 inw. en tabaksfabr.

Wertlau, dorp in Anhalt-Köthen, ambt Roslau.

Werversiioofd, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Hoorn, met eene fraaije room. en eene hervormde kerk.

Wervin, Eng. dorp, gr. Ches.

Werwick, Fr. en Nederl. stad, waarvan het Fr. deel in het dep. van 't Noorden, aan de Lys ligt, en 4,210 inw. en handel in vlas en tabak heeft. Het Nederl. gedeelte ligt in de prov. W. Vlaanderen, arr. Yperen, met 4,540 inw., die fabr. van gekleurd linnen, leder, olie en tabak hebben. De grond in de omstreken is hier zeer tot de tabaksteelt geschikt.

Werze, stad in Abyssinië, rijk Hurrur; ten N. van de hoofdstad.

Werzierw, Rus. stad, gouv. Lijfland.

Weschnitz, kleine riv. in Beijeren, die bij Stein in den Rijn valt.

Wesel, Pruis. stad, regdst. Kleef, eene sterke vesting aan den Rijn, over welke het fort Blucher ligt, door hetwelk, gelijk ook door een bruggenhoofd, de stad verdedigd wordt. Zij heeft 3 poorten, 2 hervormde, eene roomsche, eene luthersche en eene fransche hervormde kerk, een weeshuis, 2 hospitalen, een gymnasium, eene kweekschool voor onderwijzers en 11,740 inw., die fabr. van tabak, hagel, lijm, kousen- en handschoenen, zeepziederijen, branderijen, enz. hebben, en veel handel drijven, welke echter, evenmin als de fabr., den vorigen luister nog niet terug heeft. De haven is goed. Om de 14 dagen vertrekt van hier een beurtschip op ons Vaderland. 24. 15. L. en 51. 40. N. B.

Weselka, Rus. riv., gouv. Kursk.

Weseloternowskoe, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

Wesely, Boh. stad; kreits Budweis, met 1000 inw. 2. Morav. stad, kreits Hradisch, op een eil. der March, met 1500 inw. 3. Zie Neuwesely.

Wesemael, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 1000 inw.

Wesembeke, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 660 inw.

Wesen, Zwits. vlek, kanton St. Gallen.

Wesenberg, stad in Mecklenburg-Strelitz, heerl. Stargard, met 1000 inw. 2. W. of *Wienland*, Rus. kreits, gouv. Esthland, tusschen 43. 30. en 45. 53. L. en 58. 45. en 59. 40. N. B. gelegen, en op 78¾ V. M. 48,220 inw. bevattende, en door het meer Peipus, dat hier de Narewa ontvangt, en verder door de Rana, Dungern, Wikhasa, Soli, Semm, Pugagen, en nog vele kleine meren en riv. bespoeld; terwijl er ook veel beken en moerassen gevonden worden. De grond is zandig, hier en daar echter vruchtbaar, en met bosschen. Landbouw, veeteelt, visscherij en branderij zijn de middelen van bestaan. 2. Hoofdstad aan de Soli, met 580 inw. en handel. 44. 8. L. en 59. 28. N. B. 3. Deen. kerspel, hert. Holstein, met 1740 inw. 4. Zie Wenden.

Wesendorf, Oosteur. heerl., kwart. Boven den Mannhartsberg, aan den Donau.

Wesene, Zweed. vlek, Elfborg-Län.

Wesenham (All Saints of South, en St. Peter of North), 2 Eng. kerspels, gr. Norfolk.

Wesenitz, Saks. riv., kreits Meissen.

Wesenurfar, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, aan den Donau.

Weser, riv. in Duitschland, welke bij Münden, uit de vereeniging der Werra en Fulda voortkomt, door het Hanoversche, Brunswijksche, Pruissische en Oldenburgsche loopt, de Aller, de Lippische Werra, Wümme, Diemel, Hunte, Schwülme, Hamel, Eyther, Geeste, Aue, Altfell, Schwalm, Edder, Kalle, Delme, Geese, Fuhse, Witze, Orze, Böhme, Lesum, enz. ontvangt, en 12 mijlen beneden Bremen, aan de punt van het Budjadinger land, na eenen loop van 43 mijlen, in de Noordzee valt. Daar de Weser meer en meer ondiep wordt, is in 1818 eene haven aangelegd aan den mond der Geese en Weser. De vaart is sedert 1823 vrij.

Weser district, gedeelte van Brunswijk, hetwelk het Westelijk deel der Zuidelijke helft van het vorst. Wolfenbuttel en het ambt Thedinghausen bevat, en in 4 kreitsdistr. verdeeld is.

WESER GEBERGTE, gebergte aan de riv. van dien naam, hetwelk in 3 armen, die als Wesergebergte, Teutoburgerwald en Westfaalsche Pforte bekend zijn, door de Pruis. prov. Westfalen loopt.

WESERVOOGDY, gedeelte van de Keur-Hes.prov. en het ambtSchauenburg.

WESERITZ of *Weserzicze*, Boh. vlek, kreits Pilsen.

WESET, zie Vise.

WESIJEGONSK, Rus. kreits, gouv. Twer, tusschen 53. 30 en 55. 30. L. en 58. 11. en 58. 46. N. B., met 58,770 inw., veel heuvels, en in de dalen moerassen. De luchtsgesteldheid is gezond. Men heeft er genoeg hout, veel weiden, landbouw, veeteelt; terwijl hennep en vlas uitgevoerd worden. 2. Hoofdstad van gen. kreits, met 1950 inw., smederijen, handel en jaarmarkten.

WESIGOKI, Rus. riv., gouv. Finland.

WESINNA, Rus. dorp, gouv. Witebsk.

WESLEY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Washington, met 200 inw.

WESLINGBÜREN, Deen. vlek, hert. Holstein, met 600 inw.

WESLLAND, Zweed. kerspel, Upsala-län, aan de Tierps-A, met groote ijzersmederijen.

WESMA, Rus. riv., gouv. Twer.

WESMAN, Zweed. meer in Falu-län.

WESNA, Rus. dorp, gouv. Nishegorod.

WESOKA, Rus. riv., gouv. Wiatka.

WESPELAER, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 750 inw.

WESPRIM, zie Veszprim.

WESSELING, Pruis. dorp, regdst. Keulen, kreits Bonn, met 720 inw.

WESSELS EIL., eil. bij Nieuw Guinea, ten Z. W. van kaap Valsch. 2. Groep eil. in het N. W. van Arnhems baai, in het N. van Nieuw Holland, die door Bunningham eil., op 11. 47. N. B. en 153. 46. L. begrensd, naar de N. W. punt der baai voortloopt, waar het groote Wessels eil., het derde der groep, ligt.

WESSELY (HOOG of ROTH), Boh. dorp, kreits Bitschow, met 600 inw. 2. Boh. dorp, kreits Klattau, met zijdefabr. en papiermolens. 3. Zie Wesely.

WESSEM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 1000 inw.

WESSERLING, Fr. dorp, dep. Opper Rijn, arr. Befort, met eene katoenfabr., die 3000 menschen werk geeft, en 's jaars 80,000 stuk katoen levert.

WESSERONSAEG, tak van de Kennebeck, in de N. Amer. Rep., prov. Maine.

WESSIEGONSK, zie Wesijgonsk.

WESSIN, D. in Mecklenburg-Schwerin, ambt Krivitz, met 360 inw.

WESSINGE, Zweed. dorp, Halmstadtlän.

WESSINGEN, dorp in Hohenzollern-Hechingen.

WESSINGTON of *Washington*, Eng. vlek, gr. Derby, met 370 inw.

WESSINGTON of *Westington*, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WESSER PACHA, Turk. stad, prov. Siwas, aan eene beek, met een oud kasteel, 18 moskeën, eene wel voorziene bazar, eene hal, 2 openbare baden, en volgens KINNEIR, 10,000 inw. en het bestuur over 20 steden.

WESSOBRUNN, Beij. dorp, Isarkreits.

WESSOLA, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 180 inw.

WEST, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon. 2. Vlek aldaar, prov. Massachusetts, gr. Plymouth. 3. Riv. in de N. Amer. prov. Connecticut.

WEST ACRE, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WESTALL, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WEST BAY, baai in de Stille Zuidzee, in Cooks straat, tusschen de twee eil. van Nieuw Zeeland. 2. Baai in Grantsland, op Nieuw Holland, door BASZ ontdekt, en ook *Western Port* genoemd, met weinig bewoners, maar veel kangurus, hout, water en eene zekere ligging voor groote schepen. Indezelve liggen de eil. Isle des Français en Philips of Isle des Anglais. 3. Baai in het Kanaal, aan de kust der gr. Dorset en Devon. 4. Baai aan het W. einde van het Bovenmeer in N. Amer. 287. 1. L. 46. 45. N. B. 5. Baai aan de N. W. kust van het eil. Virgin-Gorda in W. Indië. 314. 58. L. 18. 23. Z. B.

WESTBERE, Eng. dorp, gr. Kent.

WESTBO, Zweed. distr. Jonköping-län.

WESTBORNE GREEN, Eng. buurt, gr. Middlesex.

WESTBOROUGH, Eng. dorp, gr. Lincoln. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1050 inw.

WEST BOTHNIË, zie Bothnië.

WESTBOYLSTON, dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 900 inw.

WEST BRADFORD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1,220 inw.

WESTBROEK, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, met eene groote kerk, (Ge-

(Gevecht van 1481).

WESTBROOK, Eng. buurt, gr. Berks. 2. Eng. buurt, gr. Norfolk. 3. Dorp in de N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Bladen.

WESTBUFFALOE, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Columbia.

WESTBURY, N. Amer. D. in Ned. Canada. 2. Eng. vlek, gr. Wilts, met 1800 inw. 3. Eng. kerspel, gr. Buckingham. 4. Eng. buurt, gr. Southampton. 5. Eng. kerspel, gr. Salop, met 2,200 inw. 6. Eng. kerspel, gr. Somerset, met 5,000 inw. 7. W. *Leigh*, Eng. dorp, gr. Wilts. 8. W. *upon Severn*, Eng. kerspel, gr. Gloucester, met 1770 inw. 9. W. *On Trim*, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

WESTBY, Eng. vlek, gr. Lancas, met 700 inw. 2. Eng. buurt, gr. Lincoln.

WESTCALL, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1000 inw.

WESTCAMBRIDGE, vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 970 inw.

WESTCANTSTER, een der Mergui eil bij Tavar. 114. 50. L. 12. 37. N. B.

WEST-CAPELLE, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Brugge, met 960 inw.

WEST CASTLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Noord Carolina, gr. Caswell.

WEST CHESTER, dorp der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Middlesex. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, op 23 V. M. 32,640 inw. tellende, door de Hudson, enz. bespoeld, veelal bergachtig, doch ook met vruchtbare streken, looijerijen, branderijen, volmolens, enz. De hoofdstad is Bedford. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Westchester, met 2000 inw. 4. Stad der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 470 inw.

WESTCHESTERBOROUGH, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanie, gr. Chester, met 470 inw.

WESTCHORATON, tak van de Missouri in de N. Amer. prov. Missouri.

WESTCLIFFE, Eng. kerspel, gr. Kent.

WESTCOMBE, 2 Eng. buurten, gr. Somerset.

WESTCOMES, zie Comes.

WESTCOTE, Eng. dorp, gr. Warwick.

WESTCOTT, Eng. buurt, gr. Buckingham. 2. Eng. kerspel, gr. Gloucester.

WESTCREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, die in de Delaware baai valt.

WESTDONGERADEEL, Nederl. grietenij, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, ten N. aan de Noordzee grenzende, door Jonkheer ERNST VAN AYLVA tegen overstrooming beschut, en met de dorpen Holswerd, het hoofddorp, Ternaard, Wierum, Nes, Hantumhuizen, Hantum, Hiaure, Bornwirdeshuizen, Bornwerd, Raard, Fondgum, Brantgum, Waarens en Bierum.

WESTDORPE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Hulst, met 1,068 inw.

WEST EILAND, een der kleine Philippijnen, bij de Z. kust van Mindouro. 138. 58. L. 12. 4. N. B. 2. Klein eil. in straat Sunda. 136. 48. L. 8. 47. Z. B. 3. Klein eil. aan de N. kust van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria.

WESTEN, Hanov. vlek, gr. Hoya, aan de Aller, met 600 inw.

WESTENBRÜGGE, vlek in Mecklenburg-Schwerin, met 600 inw.

WESTEND, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WESTENDE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne; 320 inw.

WESTENDORF, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 1360 inw.

WESTENSEE, Deen. meer, hert. Holstein.

WESTENSCHOUWEN, Nederl. plaats, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, voorheen zeer bloeijend, thans slechts met 460 zielen, in verscheidene hofsteden en ruïnen van den toren.

WESTER, Schot. riv., gr. Caithness, die in de Keiss baai valt.

WESTERAALEN, zie Loföden.

WESTERAS, zie Wästeras-län.

WESTERBEERS, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, distr. Eindhoven, met Ooster- en Middelbeers, 850 inw. tellende.

WESTER- en OOSTER BLOKKER, 2 Nederl. dorpen, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Hoorn, met 900 inw.

WESTERBORG of *Bork*, Nederl. dorp, prov. Drenthe, bij Assen, met 8 onderhoorige gebuurten, als: Oorsinge, Elp, Orvelte, Bruntinge, enz., 1080 inw. tellende.

WESTERBOTTEN, zie Wäster.

WESTERBROEK, oudtijds *Broek*, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, ten N. van het Schuiten- of Winschoter diep, met veenderijen en eenige buitenplaatsen.

WESTERBURG, heerl. in het hert. Nassau, ambt Renneroth, met 4000 inw. 2. Vlek aldaar, met 1300 inw., olie-, zaag-, run- en korenmolens. 3. Deen. stad, eil. Laaland, met een seminarium voor onderwijzers.

WESTERBRUGGE, vlek in Mecklenburg

burg-Schwerin, ambt Biczow; 600 inw.

WESTERCAPPEL, Deen. voorgebergte op de W. kust van het eil. Laland.

WESTERDALE, Eng. dorp, gr. York.

WESTERDIJKSHORN, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

WESTEREGELN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 840 inw.

WESTER-EMBDEN, voorheen aanzienlijk Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

WESTERENDE OTTERNDORF, Hanov. kerspel, land Hadeln, met 1000 inw.

WESTERFIELD, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WESTER FLACKEBIERG, Deen. distr., eil. Zeeland, op $3\frac{1}{2}$ V. M., in 19 kerspels, 5,400 inw. bevattende.

WESTERGEEST, zie Geest.

WESTERGO, voormalig deel der Nederl. prov. Vriesland.

WESTERHAM, Eng. vlek, gr. Kent, met 1450 inw.

WESTERHANINGE, Zweed. kerspel, Stokholm-län.

WESTERHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 1370 inw.

WESTERHEIM, Wurt. vlek, Donaukreits, met 800 inw.

WESTERHOF, Hanov. ambt, vorst. Göttingen, met 2880 inw. 2. Dorp aldaar, aan de Aue, met 460 inw.

WESTERHOLTE, Pruis. D. in Munster.

WESTERHOVEN, Nederl. dorp, prov. Braband, distr. Eindhoven.

WESTERHÜSEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 610 inw.

WESTERILIENWORTH, Hanov. kerspel, land Hadeln, met 1000 inw.

WESTERKAPPELN, Pruis. dorp, regdst. Munster, met 510 inw. en steenkolenmijnen.

WESTERKIRCHSPIEL, Deen. kerspel op het eil. Femern, met 2000 inw.

WESTER-KIRK, Schot. D., gr. Dumfries.

WESTEROAG, Deen. dorp, hert. Sleeswijk.

WESTERLAND, Deen. dorp, hert. Sleeswijk, met 500 inw.

WESTERLANDFÖHR, zie Föhr.

WESTERLEIGH, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

WESTERLEE, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, met veel veengrond.

WESTERLO, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Albany.

WESTERLOO, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 2000 inw.

WESTERLY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Rhode Island, gr. Washington, met 1900 inw.

WESTERMANLAND, zie Westmanland.

WESTERMEER, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

WESTERMÖLAND, Noorw. dorp, stift Christiaansand, met 2050 inw.

WESTERN, dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1020 inw. 2. W. *Eil.*, zie Hebriden. 3. W. *Eil.*, zie Vlaamsche eilanden. 4. W. *Haven*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Allegany. 5. Zie Westbaai.

WESTERNHEIM, zie Westerheim.

WESTER-NIEUWLAND, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, meestal nieuw aangespoeld land.

WESTERNKOTTEN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met 1100 inw.

WESTERN MOUNTAINS, bergen in het midden van Van Diemensland, 3,500 voet hoog.

WESTERNOH, Nassausch dorp, ambt Rennerod, met 4,620 inw.

WESTERNORDLAND-LÄN, zie Wäster Norrlands-län.

WESTERN RIVER, tak van de Tamar, op het Austr. eil. Van Diemensland.

WESTERVELDE, Nederl. buurt, prov. Drenthe, met 120 inw.

WESTERSCHELDE, zie Hont.

WESTERSÖE, Deen. golf, hert. Holstein, ambt Eismar.

WESTERSON, Zweed. eil., Stokholm-län.

WESTERSOUBURG, zie Westzouburg.

WESTERITA, Zweed. vlek, Malmohus-län.

WESTERSTEDE, Oldenburgsch kerspel, kreits Neuenburg, met 820 inw.

WESTERSTETTEN, Wurtemb. dorp, Donaukreits.

WESTERTELGE, Zweed. kersp., Stokholm-län.

WESTERTON, Eng. vlek, gr. Durham.

WESTERTOWN, Schot. kerspel, gr. Clackmannan, met 200 inw.

WESTERVOORT, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, in eene zeer vruchtbare streek, aan den Rijn en IJssel, met 2,370 inw.

WESTERWALD, gebergte in Pruissen, Hessen en Nassau, het voornaamste tusschen den Weser, den Rijn en de Noordzee, doch slechts van middelmatige hoogte, daar de hoogste top, de Salzburger Kopf, slechts ruim 3000 voet beloopt.

WESTERWOLDSCHE AA, Nederl. riv. in de prov. Groningen, welke uit de vereeniging van de Buiten Aa, de Mossel Aa en de Onstwedder Aa, bij het dorp Wedde ontstaat, de Pekeler Aa ontvangt, en zich door eene zyl of sluis,

in

in den Dollart ontlast.

WESTERWYK, Zweed. stapelplaats, Calmar-län, met 2 marktplaatsen, breede en regte straten, hospitaal, haven, scheepstimmerwerven, houthandel en 3000 inw.

WESTFALEN, zie Westphalen.

WESTFALL, vlek der N. Amer. prov. Ohio, gr. Pickaway, met 420 inw.

WEST FARMS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. West-Chester.

WESTFIELD, 2 Eng. kerspels, gr. Norfolk en Sussex. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Orleans, met 150 inw. 3. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, die in de Connecticut valt. 4. Vlek en dorp der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampden; het vlek met 2,130 inw. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Richmond, met 1440 inw. 6. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Essex, met 2,150 inw. 7. Twee vlekken der N. Amer. prov. Connecticut, gr. Middlesex en Essex. 8. Gebergte aldaar, in de prov. Massachusetts, ten W. van de Connecticut riv.

WESTFINMARKEN, het Westelijk deel van Finmarken; hetwelk men zie.

WESTFIORDEN, Noorw. golf, stift Nordland, waarin de voornaamste visscherij der Noorwegers plaats heeft.

WESTFLAMBORO, Vlek in Opper-Canada, distr. Gore.

WESTFLORIDA, het W. deel der N. Amer. prov. Florida; hetwelk men zie.

WESTFORD, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Chittenden, met 1400 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1330 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 1200 inw.

WESTGATE, Eng. dorp, gr Durham. 2. Eng. vlek, gr. Northumberland.

WESTGRAFTDIJK, Nederl. dorp in Noord Holland, kwartier Alkmaar. Geboorteplaats van den beroemden NIEUWENTIJT.

WESTGREENWICH, vlek in de N. Amer. prov. Rhode Island, gr. Kent, met 1600 inw.

WESTHALL, Eng. dorp, gr. Suffolk.

WESTHAM, Eng. vlek, gr. Lancas.

WESTHAMPTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, met 800 inw.

WESTHAMPNETT, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 450 inw.

WEST HARBOUR, baai aan de Z. kust van Jamaïca, 300. 46. L. 17. 48. N. B.

WESTHAVELLANDSCHE KREITS, zie Havellandsche kreits.

WESTHAVEN, dorp der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Rutland.

WESTHEININGEN, Nederl. buurt, prov. N. Braband, distr. Breda.

WESTHILL, berg op de Z. O. kust van Nieuw Holland, 21. 50. Z. B.

WESTHOFEN of *Westhöven*, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, met 950 inw. en lakenweverij. 2. Fr. stad, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 2000 inw. 3. Gr. hert. Hes. vlek, Rijnprov., met 1500 inw.

WESTHORPE, Eng. vlek, gr. Suffolk. 2. Eng. dorp, gr. Lincoln. 3. Eng. dorp, gr. Nottingham. 4. Eng. dorp, gr. Northampton.

WESTJÄRWI, Rus. meer, gouv. Finland.

WEST INDIËN, deze naam werd gegeven aan de groote verzameling van eil., welke zich tusschen het vaste land van Noord- en Zuid Amer. bevinden, omdat men, toen COLUMBUS dezelve ontdekte, deze eil. voor een deel van Indië hield; en, schoon men weldra het verkeerde van dit gevoelen bespeurde, is echter deze naam aan dit gedeelte van Amerika gebleven. Deze eil. liggen in de golf van Mexico, en worden door de eigenlijke golf van Mexico, de baai van Honduras en de Caraïbische zee, van Guatimalo en de Rep. Columbia gescheiden. Zij worden in de Antilles en Bahama's, of Lucaysche eil. onderscheiden. De Antilles liggen tusschen 292. 45. en 317. 52. L. en 10. en 23. 20. N. B., en de Bahama eil. tusschen 298. en 307. L. en 21. en 27. N. B. Van de eersten is Trinidad het Zuidelijkste, Cuba het Noordelijkste, Barbados het Oostelijkste, en Cuba het Westelijkste. Voor Cuba en Hayti liggen de Bahama eil., terwijl door de beste aardrijkskundigen, de Bermudas niet tot de West Indiën, maar tot N. Amer. gerekend worden. De vlakke inhoud dezer eil. beloopt 4,674 V. M., waarvan de Antilles 4,674 beslaan, die 2,405,940, en de Bahamas 16,900 inw. tellen, zoo dat de geheele bevolking van West Indië, 2,422,840 zielen beloopt. Velen hebben de W. Ind. eil. beschouwd, als voorheen een deel van het vaste land uitgemaakt te hebben, daar zij met het gebergte des vasten lands, bijna paralel loopen, en in aardlagen, versteeningen, planten en dieren, met het vaste land volkomen overeenkomen; dan andere eilanden schijnen van vulkanischen oorsprong, en weder andere door koralen en zeegewassen, zoo niet ontstaan, ten

minste veel vergroot te zijn, hetwelk, volgens SCHÖPF, vooral omtrent de Bahama's geldt. LAVAYSSÉ houdt Trinidad, Tabago en Margaruita door de zee, en de overige Antilles door vulkanische oorzaken ontstaan te zijn. De oppervlakte dezer eil. heeft schoone gebergten, met al de bekoorlijke tafereelen, die bergachtige landen aanbieden: hooge rotsen, digte bosschen, schoone dalen, diepe afgronden, vlakten en weiden wisselen op dezelve af. De grond is eene vermenging van leem, klei, glimmer, zand, kalk en mergel, krijt, puimsteen en asch, meer of min met goede teelaarde bedekt. Op de groote eil. is dezelve zeer vruchtbaar; op de kleinere meer schraal, voornamelijk omdat de grond daar vaster is, veelal gebrek aan water heeft, en de vruchtbare aarde, door het verbranden der bosschen, bij de ontdekking, veroorzaakt, thans verteerd is. Slechts eenige kleine eil, als: Barbuda, Anguilla en St. Croix, zijn zonder bergen; de anderen hebben bijna allen zeer hooge toppen, zoo als: de Sierra de Cobre of het Kopergebergte op Cuba; de Blaauwe bergen (*Blue Mountains*) en het Ligany gebergte op Jamaïca; het Cibao gebergte, de Sierras van Bauruco en het Monte Christi gebergte op Hayti, enz. De meeste dezer bergen schijnen oorspronkelijk te zijn, daar de kalk, slechts als het bedeksel van den graniet kan aangemerkt worden; schoon hiervan de bergen op Trinidad en Tabago moeten uitgezonderd worden, wijl dezelve uit thonschiefer met kwarts en ijzerachtigen zandsteen, groven zandsteen, leem- en teelaarde bedekt, bestaan. Andere bergen hebben duidelijke sporen van vulkanische verwoestingen, en de meeste kruinen der Caraïbische eil. hebben kraters, waarvan sommige nog rooken, terwijl uit derzelver spleten nog kokende zwavelbronnen stroomen, en de vulkaan op St. Vincent, in 1802 nog eene uitbarsting had. De wateren zijn: de Atlantische oceaan, die hier de golf van Mexico vormt, welke als eigenlijke golf, Caraïbische zee en baai van Honduras, de eil. bespoelt, en waarin de helderheid des waters (zoo dat men de planten en dieren op den grond der zee ziet), merkwaardig is; terwijl de zee hier verscheidene baaijen, bogten en havens maakt, van dewelke de voornaamste zijn: de Droevige golf, bij het eil. Trinidad; de Cul de Sac Royal op Martinique; de Grand en Petit Cul de Sac op Guadaloupe; de Leogane, de Manzenilla, de Monte Christ, de Schotsche en de groote Samana baai op Hayti; de Carlisle, Blewfeld en Montego baai op Jamaïca; de Xagua baai en de Monda of Diepe baai op Cuba, enz. De groote eil. hebben over het algemeen, geen gebrek aan rivieren, hoewel er ook vele zijn, die des zomers uitdroogen; terwijl er onder de kleine eil. sommige zelfs geene beek of bron hebben. De voornaamste riv. zijn op Hayti, als: de Artibonite, de Neiva, Ozama, Yuna en de San Jaques. Op Jamaïca is de Black of Zwarte rivier; op Porto-Rico, dat wel 50 riv. en beken telt, de Loysa, Arecive, enz.; op Trinidad, dat vooral door deszelfs riv. uitmunt, de Caroni, Guanada, Oripe, Chaguanas, Barrancanis, enz. Onder de kleine bronnen is de brandende bron op Barbados merkwaardig. Onder de meren, die meestal met de zee gemeenschap hebben, en veel zout opleveren, is de Hefri bron, op Hayti, de grootste. Verder het Riotta en het St. Anna meer op Jamaïca; gelijk ook op Porto-Rico, St. Martin, de Bahama's, Trinidad en andere eil. verscheidene kleine meren gevonden worden.

De luchtsgesteldheid van al de West Indische eilanden is, eenige verscheidenheid, door de bijzondere ligging en gesteldheid der bijzondere eil. uitgezonderd, bijna dezelfde, en daar zij, behalve eenige der Noordelijkste Bahama's, in de verzengde luchtstreek liggen, zou het hier zeer heet zijn, zoo de zee en de zeewinden de lucht niet eenigzins verkoelden. Echter wisselt de warmte zelden af; de middelbare warmte kan men op 80. rekenen, schoon zij ook tot 90. en 96. klimt; doch nimmer heeft men er eene hitte van 116., gelijk in de zandwoestijn van Afr. In de gebergten van Jamaïca valt de warmte soms tot 55. en wel eens tot 44., en deze koude (daar de ligchamen hier voor vermindering van warmte zeer gevoelig zijn) schijnt onverdragelijk. In Januarij en Februarij kan men op Cuba vuur verdragen, en vindt men in sommige bosschen ijs. De Oostenwind, die hier omtrent 9 maanden waait, is er zeer gezond; maar in den regentijd, wanneer vooral Zuiden- en Zuid-Westenwinden waaijen, is de lucht zeer heet, en heeft men aanhoudende regens en veel onweders. Des nachts is de wind stil, of heeft men op de groote eil. landwinden; maar ofschoon de zeewinden de hitte merkelijk verkoelen, is echter de lucht van

des morgens 9 uren, tot aan den ondergang der zon, zeer drukkend. De aangenaamste tijden van den dag zijn de morgens en de avonden; terwijl de nachten door de maan verlicht, hier veel schooner en helderder zijn, dan in Europa. De eil. tusschen de Keerkringen gelegen, hebben twee jaargetijden, een droog en een nat, welk laatste gewoonlijk de winter genoemd wordt, schoon de warmte bijna gelijk is; terwijl het ook alsdan niet aanhoudend regent; doch bij den regen veel en hevige onweders, vooral van Augustus, tot October plaats hebben, waarin vooral het eiland Martinique, in 1766 en 1813, Barbados in 1780, en onlangs St. Thomas, jammerlijk deelden. Het natte jaargetijde is, vooral voor de Europeanen ongezond; doch de Negers gewennen zich gemakkelijker aan hetzelve. De gewone ziekten zijn: de loop, maagpijnen, waterzucht, kolijk, krampen, geele huidziekten, zinking- en afwisselende koortsen, venerische ziekten, enz. De muskieten zijn hier eene groote plaag; de beten der slangen niet doodelijk, en die van andere insecten slechts zelden schadelijk.

De voortbr. zijn, uit het rijk der dieren: apen, konijnen, panterdieren, buideldieren, muskusratten, stekelvarkens, ezels, muilezels en muildieren, paarden, rundvee (ook wild), schapen, varkens, wasbeeren of rakoons (*Rsus Ulotor*), zoo groot als een das, otters, vledermuizen (waarvan de vliegende hond zoo groot is als een eekhoren), honden (ook wilde), jagras, katten, zeekoeijen, muizen, ratten, noordkapers, walvisschen, zeer vele schoon gekleurde en andere vogels, waaronder de kolibri, in verschillende soorten, Amerikaansche nachtegalen, flamingos, valken, uilen, vliegenvangers, fregatvogels, vele soorten van papegaaijen, pelikanen, hoenders, eenden, ganzen, sneppen, duiven, suikervogels, enz. Verder kaaimans of alligators, hagedissen van verschillende soort, schildpadden, slangen (waaronder de hondskop), en eene menigte van allerlei soort van visch, ook verscheidene met de schoonste kleuren; benevens eene voortreffelijke verscheidenheid van insecten en wormen, waarvan alleen plaatsgebrek ons verbiedt soorten op te noemen. Uit het rijk der planten zijn er: vele soorten van specerijen en geneeskrachtige kruiden, de heerlijkste bloemen en planten, vele soorten van hout, koffij, suiker, tabak, indigo, katoen, cacao, gember, peper (ook paradijskorrels, *amomum Silvestre* en andere soorten), Caraïbische kina, ipecacuanha (wilde), maïs, lemoenen, citroenen, oranje-appels, kokosnoten, ananassen, patatten, plantanen, maniok, aloë, sassefras, sasseparille, cassia, quassia, rijst, en geheele bosschen van koolpalm-, ijzer-, gom-, piment-, maghoni-, kalebas-, sandel-, terpentijn-, copaw-, broodvrucht-, tamarinde-, quajak-, pisang- of paradijs-, wilde kaneel-, amandel-, palm-, noten- en andere boomen; bamboesriet, guiné gras, velerlei groenten en varenkruiden. Uit het delfstoffelijk rijk, voornamelijk echter op de vier groote Antilles, graniet, glimmer, thonschiefer, rotskristal, kwarts, spath, porfier, amandelsteen, hoornblende, jaspis, smaragden, marmer, albaster, gips, kalk-, puim- en andere steenen, porceleinaarde, krijt, leem, mergel, vulkanische stoffen, zwavel (bijna overal op de Antilles), steenkolen, steenölie, aardpik, veel zout, en hier en daar gezondheidsbronnen.

Naar evenredigheid zijn de W. Ind. eil. het meest bevolkt van alle Amer. landen. De steden zijn natuurlijk allen van lateren oorsprong; zij zijn gewoonlijk open, en in de meesten vindt men naast de aanzienlijkste huizen, kleine rieten hutten; terwijl zij allen het Europische volk, waardoor zij aangelegd zijn, door hare wijze van bouwen, aanduiden. Dorpen, gelijk bij ons, vindt men er niet: de landbouwers wonen op plantingen, alwaar de eigenaars gewoonlijk met zeer veel smaak gebouwde woningen hebben; waarbij dan de noodige fabrijkgebouwen, woningen der beambten, en hutten der Negers, gevonden worden. De oorspronkelijke inwoners bestonden uit twee stammen; de eene, die de Spanjaarden zeer goedhartig ontvingen, en onder kaziken leefden, zijn door deze onmenschen tot op den laatsten man uitgeroeid; de andere, de Caraïben, ook wel Kannibalen genoemd, boden hardnekkigen wederstand, bleven nog staan, doch zijn van tijd tot tijd van hier verdreven, en leven nu slechts op het vaste land van Zuid Amer., zoodat de bevolking der West Indiën nu alleen uit Europeanen en Afr. Negers, benevens derzelver afstammelingen bestaat. De Europeanen, of blanken, zijn van Nederl., Eng., Fr., Spaan., Deen., Zweed. en Duitschen oorsprong. Ook zijn er afstammelingen van Noord Amerikanen, doch van deze maken de Spanjaarden, Engelschen en Fran-

Franschen wel het grootste deel uit: echter komende Europeanen hier meer om rijkdommen te vergaderen, dan om er te verblijven. Zij zijn dus minder tot het huwelijk genegen, en vermengen zich daar met de Negerinnen, op wier kinderen echter veelal weinig acht wordt geslagen. De Europeanen zijn, of in Europa geboren, die meestal zeer hooghartig zijn, of in de W. Indiën, uit Europische ouders voortgesproten, welke *Creolen* genoemd worden. Deze laatsten zijn bleekgeel van kleur, welgemaakt, en de jongelingen reeds op hun 14, de meisjes op haar 13 jaar huwbaar; doch dan ook reeds voor hun 30 jaar oud. Zij volgen veelal de zeden van hun moederland, zijn zeer vlug, dapper, goede zeelieden, zeer gastvrij, en zoo hun vermogen het toelaat, liefhebbers van pracht; vooral de Engelschen. De Negers, het grootste getal der inw., werden hier door den de menschheid onteerenden slavenhandel aangebragt, zoodat men in 300 jaren, derzelver getal wel op 40 millioen zielen rekende; en ofschoon het voor onzen leeftijd bewaard bleef, de meest gepaste middelen tegen dit schandelijk bedrijf, met alle kracht in het werk te stellen, en zich hiertoe alle beschaafde zeemogendheden te zien vereenigen, wordt echter deze schandelijke handel nog maar al te veel, vooral benoorden de linie, met snelzeilende schepen, onder valsche vlaggen, en wel op eene nog onmenschelijker wijze dan voorheen, voortgezet. Intusschen kan men hieruit begrijpen, hoezeer het getal der Negers hier heeft moeten toenemen, zoodat men gerustelijk het getal der zwarten tot dat der blanken, als 10 tot 1 kan rekenen, en het aantal der slaven nog wel 1,100,000 bedraagt, waarbij dan nog 570,000 vrije Negers op Hayti, en de elders vrijgelatenen komen. Over het algemeen is het lot der Negers, die voorheen als lastdieren behandeld, en tot al het werk op de plantagiën gebruikt werden, zeer veel verbeterd, en men kan hen thans onderscheiden in 4 klassen, als: 1°. geheel vrije op Hayti; 2°. vrije Negers of vrijgelatenen, die echter maar bepaalde voorregten hebben, en als kooplieden, handwerkslieden, visschers, enz., hun bestaan zoeken; 3°. Marronnegers of weggeloopene slaven, die zich in het gebergte of het binnenland van eenige eilanden opho.den, en 4°. slaven, die, of in Afrika, of hier geboren zijn, welke laatsten Creoolnegers genoemd worden. Zij worden in plantagie- en huisnegers onderscheiden. De eersten hebben het hardste lot; sommige plantagiën tellen er 5 à 600. Vele wetten ter beteugeling van den moedwil der meesters, en de mogelijkheid om hunne vrijheid te verkrijgen, hebben veel tot verzachting van hun echter nog altijd hard lot toegebragt. Wij kunnen hieromtrent niet breedvoeriger zijn. — Eene bijzondere soort van inw. zijn de zoogenoemde lieden van de kleur, waardoor men al die personen verstaat, die van Europeanen en Negerinnen afstammen, en die in verscheidene klassen verdeeld zijn. Van eenen blanken en eene Negerin komt een *Mulat*; van eenen Mulat en eene Negerin komt een *Grif* of *Samboe*; van dezen met eene Negerin komt een *Maraboe*; van eenen blanken met eene Mulattin komt een *Quarteron*, en van eenen blanken met eene *Quarterone* een *Mesties*; van eenen blanken met eene *Mestize* komt een *Terceron*, en van eenen blanken met eene *Tercerone* een blanke, welke ook de regten van eenen blanken geniet. De lieden van de kleur vermenigvuldigen, om reeds gezegde redenen, zeer sterk, en zijn vrij of slaven, naarmate de moeder vrij of slavin is. Bij de Engelschen en Nederlanders zijn de lieden van de kleur weinig gezien, en rijkdom noch aanzien hebben tot heden toe, dit vooroordeel kunnen verdrijven. Veelal leggen zij zich op handwerken toe, en verzamelen hierdoor een aanzienlijk vermogen. Hier en daar heeft men ook joden, die, vooral in de Eng. koloniën, alle voorregten der blanken genieten. Bij de Europeanen vindt men al de belijdenissen der Christenen; terwijl ook veel Negers tot het Christendom zijn gebragt, en door de wijze wetten, die de hinderpalen wegnemen, welke de eigenaars hiertegen in den weg legden, zullen er zeker meer toe gebragt worden. Velen zijn nog Fetische aanbidders, zeer bijgeloovig, zich aan tooverijen en bezweringen hechtende, en gedeeltelijk slechts in schijn het Christendom aangenomen hebbende. In de W. Indiën kent men slechts twee standen, vrij of slaaf, en waar de slavernij heeft opgehouden, zijn allen gelijk.

De middelen van bestaan zijn: de plantagiebouw, die vooral suiker, koffij en katoen, en verder indigo, cacao, tabak, enz., oplevert; eigenlijke landbouw is er niet, maar bij elke plantagie is een gedeelte gronds voor het bouwen van pisangs, bananen, mani-

niok, yams, patatten, kool, rijst, maïs en andere behoeften geschikt. Ook hebben hiertoe bij de meeste plantagiën, de Negers eigene stukken gronds, waarvan zij een gedeelte der vruchten verkoopen. Verder zijn er veel wilde en met veel zorg aangekweekte vruchtboomen; terwijl vooral op de groote Antilles, de bosschen met het heerlijkste hout, ook aan vele handen werk verschaffen. De veeteelt is, vooral op de groote Antilles, waar heerlijke weiden zijn, van belang; op Cuba is de voornaamste paarden- en rundveeteelt, en verder fokt men er muilezels, schapen, gevogelte en bijen. Een andere tak van bestaan is de visscherij, die hier voor de armen onder de blanken, en ook voor de Negers, een goed bestaan oplevert; gelijk er ook veel oesters, krabben, en schildpadden gevangen, en ook veel van de laatsten verzonden worden. De mijnwerken bepalen zich meest tot kalk, bouwsteen en dergelijke; terwijl er veel zout bereid wordt. Groote fabr. kent men er niet, daar de opgegevene bezigheden bijna alle handen vorderen, en de meeste fabrijkwaren uit Europa komen; echter hebben sommigen zich met zeer veel vrucht op onderscheidene handwerken toegelegd, en zijn zelfs beeldhouwers en schilders geworden. Ook heeft men er begonnen zwavelgroeven te bewerken, salpeter en buskruid te vervaardigen; maar geen land op aarde heeft zulk eenen aanzienlijken handel, waarvan de reden in den rijkdom van voortbr., die den Europeanen tot eene behoefte geworden zijn, en evenwel in Europa niet kunnen worden voortgebragt, gezocht moet worden. De uitvoer bestaat in al de voortbrengsels des lands; de invoer in fabrijkwaren en levensmiddelen, en wordt voornamelijk door de Nederlanders, Engelschen, Franschen, Noord Amerikanen, Denen en Zweden, gedreven; terwijl sedert korten tijd ook Duitschland, door de nieuw opgerigte Rijnsch-West-Indische handelcompagniën, aan dezelve eenig deel heeft beginnen te nemen. Voor de Fransche omwenteling schatte men den uitvoer van al de W. Ind. eil., jaarlijks op 200 millioen gulden. Volgens eenen doorslag van 1805 tot 1810, voerde Groot Brittanje hier alleen *uit* voor $12\frac{1}{2}$, en *in* voor ruim $9\frac{1}{2}$ millioen pond sterling. Ook de handel van N. Amerika op deze eil. is zeer aanzienlijk; terwijl die van ons vaderland op 9 à 10 millioen gulden geschat wordt. De voornaamste uitvoer bestaat in: suiker, rum, melasse, koffij, katoen, indigo, piment, gember, cacao, tabak, aloë, sasseparille, sassefras, ruwe huiden, schildpad, harst-olie, tamarinde, maghoni-, verw- en ander hout, en de invoer in: fabrijkwaren van allerlei soort, koren, meel, scheepsbeschuit, rijst, vee, rund- en varkensvleesch, wijn, erwten, boter, visch, timmerhout, duigen, enz. Voorheen behoorden hiertoe ook, als een voornaam artikel, de slaven. De voornaamste koopsteden zijn: Kingston op Jamaïca; St. Johnstown op Antigua; Bridgetown op Barbados; St. Pierre op Martinique; Port au Prince, Cap Français of Kaap Henri Leogane en Gonaives op Hayti; Havanna op Cuba, en St. Juan de Puerto Rico op Porto-Rico; St. Thomas op het eil. van dien naam; St. Eustatius op dat eil., en Gustava op Barthelemy.

Kunsten en wetenschappen zijn hier van weinig belang, daar rijkdom en geene geleerdheid het doel is. Hier en daar zijn echter eenige scholen opgerigt; op Cuba is zelfs eene hoogeschool, een seminarium en geleerd genootschap, enz., maar behalve dat deze veel ten achteren zijn, wordt ook, door het zenden der kinderen naar het moederland, het bijna onmogelijk gemaakt, goede onderwijzers te bekomen. De Eng. koloniën vooral, zijn hierin veel ten achteren; daar men aldaar het ellendig vooroordeel heeft, dat, wijl de ouders in Europa onderwezen zijn, de kinderen in de koloniën niet kunnen leeren. De Nederlanders onderscheiden zich hierin, even als in hun moederland, zeer voordeelig; terwijl het Neger- en Mulattenland, Hayti, zoo vele doelmatige inrigtingen tot onderwijs daarstelt, dat het weldra ver boven alle eilanden zal uitmunten. De natuurlijke verdeeling dezer eil. is in de Bahama of Lucaysche eil. en in de Antilles; eene andere in die van eil. Boven en Onder den wind; eene andere (volgens D'ANVILLE) in Bahama's, Groote en Kleine Antilles en Caraïben. De staatkundige verdeeling is in Spaansch, Vrij, Britsch of Engelsch, Fransch, Deensch, Nederlandsch en Zweedsch West Indië.

WEST INDIË (DEEN.), bestaat uit 3 Maagden eil., St. Croix, St. Thomas en St. Jean, te zamen op $8\frac{1}{4}$ V. M., 42,790 inw. Zie verder gen. eil.

WESTINDIË (ENGELSCH of BRITSCH), bestaat uit al de Bahama eil., Jamaïca, verscheidene der Maagden eil, bijzonder

der Tortola, Virgin-Gorda en Anegada; de meeste der Caraïbische eil., als: Anguilla, Barbuda, Antigua, St. Christoph of Kitts, Nevis, Montferrat, Dominica, St. Lucie, Barbados, St. Vincent, Grenada, de Grenadillen en Tabago, en het eil. Trinidad, te zamen op 690 V. M., 742,230 inw. tellende. Zie verder de bijzondere art.

WEST INDIË (FRANSCH), bestaat uit de eil. Martinique, Marie Galante en les Saintes, te zamen op 55½ V. M., 242,570 bevattende. Zie verder de bijzondere art.

WEST INDIË (NEDERLANDSCH), bestaat uit de eil. St. Martin, St. Eustatius, Saba en Curaçao, met omliggende eil., te zamen op 34½ V. M., 24,120 inw. bevattende. Zie verder de genoemde eilanden.

WEST INDIË (SPAANSCH,) waarschijnlijk tot heden toe, het eenigst overschot der aanzienlijke bezittingen van Spanje in Amer. Het bevat de eil. Cuba en Porto-Rico, benevens eenige van de Maagden eil., te zamen op 2,499 V. M., 650,140 inw. tellende. Zie verder de bijzondere art.

WEST INDIË (VRIJ of ONAFHANKELIJK), zie Hayti.

WEST INDIË (ZWEED.), zie Barthelemy.

WEST INDISCHE ZEE, zie Caraïbische.

WESTKAAP, kaap aan de W. kust van het Nieuw Zeelandsch eil. Tavai-Poenammoe.

WESTKAPELLE of *West-Kappel*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, voorheen eene smalstad; terwijl het oude reeds in de zee bedolvene Westkapelle, eene door handel en zeevaart, bloeijende stad was. Het dorp heeft een stadhuis, met eenen fraaijen gevel, eene kerk met eenen merkwaardigen steen, en sedert 1817, een fraai kunstlicht, ten dienste der zeelieden, op den toren, met de noodige inrigtingen daartoe in denzelven. (Zie onder anderen DE KANTER en DRESSELHUIS, over Zeeland) en 1390 inw., die meestal in het werken aan den dijk hun bestaan vinden.

WESTKAPPELSCHEN DIJK, vermaarde dijk bij voornoemd dorp, de voornaamste van Walcheren, tegen de Noorde zee, thans 4,700 ellen lang, en het vak vullende, waar de duinen verstoven zijn; terwijl hij op het overgeblevene zand der verstovene duinen rust, dat met eene laag klei van eene el dikte, en waarop de paalhoofden, staketsels en andere verdedingsmiddelen zijn aangelegd, is overdekt. De helling is zeer flaauw, zijn de de hoogte 16 maal in de grondlijn begrepen. 's Jaarlijks kost deze dijk (volgens hêt in het vorig art. genoemde werk), 75,000 guld. en kan dus sedert zijnen aanleg, reeds 21 millioen guldens gekost hebben.

WESTKERKE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, tot Scherpenisse behoorende.

WESTKUST VAN CELEBES, gedeelte van het O. Ind. eil. Celebes, van Maros, of het smalle gedeelte des eilands, tusschen de straat van Makasser en de golf van Temine heenloopende, en grootendeels uit kleine staten bestaande, die aan Bony onderworpen zijn. De inw. zijn Buggezen en de staten Tremana, Wadjo of Toadjo, Sopeng, Silinodin, Uncuila en Dungally. Zie die art. en verder Celebes.

WESTLAND, landstreek in de Nederl. prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Rotterdam, met heerlijke voortbrengsels. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Guernsey, met 250 inw.

WESTLEIGH, Eng. vlek, gr. Lancas.

WESTLIBERTY, dorp in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Ohio, met 720 inw.

WESTLOOE, Eng. vlek, gr. Cornwallis, met eene haven.

WESTMAAS, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Dordrecht, met 490 inw.

WESTMALLE, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 820 inw.

WESTMANCHESTER, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. York, met 970 inw.

WESTMANCOTE, Eng. dorp, gr. Worcester.

WESTMANHAVEN, haven op het Faroër eil. Strömöe.

WESTMANSÖE, groep van 14 eil., een syssel of district van het Zuiderviertel van IJsland uitmakende, met eene landingsplaats op het eil. Heima.

WESTMEATH, Ier. gr., tusschen Longford, Cavan, Eastmeath, Kildare, King's en Roscommon, of tusschen 9. 45. en 10. 19. L. en 53. 30. en 53. 53. N. B. gelegen, en op 29½ V. M, 66,000 inw. tellende, geheel met groote meren en moerassen bedekt. De grond is ligt en zandig, hier en daar kleiachtig. Het voornaamste gebergte is de Usneah. De riv. zijn: de Shannon, de Brosna en de Inny, de meren: Lough Ree, Lough Shellin, Lough Inny, Lough Iron, Drin, enz. Ook is hier het koninklijk kanaal. De luchtstreek is gematigd, maar vochtig, en door het menigvuldige staande water, niet gezond.

Landbouw is er weinig; naauwelijks bouwt men aardappelen en koren genoeg voor de behoefte; maar de veeteelt is aanzienlijk, en men heeft er zeer veel turf, die het gebrek aan hout en steenkolen vergoeden. De fabr. bestaan in linnenweverijen. De uitvoer bepaalt zich tot wol, vee, huiden, boter, talk, turf, garen, beddelinnen, enz. Het land is in 12 baronniën verdeeld, en de hoofdstad is Mullingar.

WESTMEDINA, gedeelte van het Eng. eil. Wight, gr. Hampshire.

WESTMEERBEKE, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout; met 500 inw.

WESTMEON, Eng. kersp., gr. Southampton, met 670 inw.

WESTMEETON, Eng. kersp., gr. Sussex.

WESTMILL, Eng. kerspel, gr. Hertford.

WESTMINSTER, vlek in de N. Amer. prov. Maryland, met veemarkten. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1420 inw. en smederijen. 3. Vlek der N. Amer. prov. Vermont, gr. Windham; 1930 inw. 4. Zie Londen.

WESTMOINE, distr. van het Schot. gr. Sutherland.

WESTMONKLAND, Schot. kerspel, gr. Lancaster, met 5,460 inw.

WESTMORE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Essex, met 70 inw.

WESTMORELAND, Eng. gr. aan de zee, tusschen Cumberland, York, Lancashire en de Iersche zee, of tusschen 14. 9. en 15. 21. L. en 54. 2. en 54. 33. N. B. gelegen, en op 35¾ V. M. 46,000 inw. bevattende. Het land is vol hooge bergen, naakte heuvels en veenen, doch ook rijk aan bekoorlijke partijen. De grond is steenachtig, droog en onvruchtbaar; wel ¾ ligt onbebouwd. De bergen behooren tot het Peak gebergte; de voorn. zijn: Roman en Rumary-rots, Farletouknot Hill, Winfield Hill, enz. Tusschen dezelve zijn verschillende schoone dalen, waarvan de Sonsdale- en Stanmoredale de voorn. zijn. Ook vindt men er aanzienlijke bosschen, als Mallerstane-, Milburne-, Wingfield-, Melton- en Hanmore-forest. De riv. zijn de Ken, Lune, Eden, Eimst, Loder, Below, Troutbeek. De meren zijn het Winandermere, het grootste van Engeland, Ulleslake, Grassmere water, Sundingen en Rydalwater; ook is er het Lancaster-kanaal, dat gemeenschap heeft met het binnenland van Engeland. Er is slechts eene gezondheidsbron bij Brough-Bridge, maar veel watervallen. De luchtsgesteldheid is ruw en koud, en door de menigvuldige moerassen, ongezond. De voortbr. zijn: haver, aardappelen, verwmossen, hout, de gewone huisdieren, veel gevogelte, vooral ganzen; wild en wild gevogelte, koper, marmer, talk en lei. De veeteelt is de voornaamste tak van bestaan der landlieden. Men maakt er goede boter, en mest er schoon vee; terwijl de hammen beroemd zijn. De landbouw is weinig, en de mineralen kunnen de kosten niet opbrengen; alleen heeft men hier de fijnste leisoort. Verder zijn er veel spinnerijen, kousenfabr. enz. De uitvoer bestaat in: vet rundvee, boter, schapen, ganzen, hammen, lei, wollen stoffen, garen, leder en kruid. Het land wordt in 4 wards verdeeld. De hoofdplaats is Appleby. 2. Gr. der N. Amer. prov. Pennsylvanië, bergachtig, met de Laurel en Chesnut keten, veel bosch, en ten Z. door de Yoxhiogen, Alleghany, Conemaugh, Jacobs en Bigseewickly, bespoeld, met 30,540 inw. De hoofdplaats is Greensburg. 3. Gr. aldaar, prov. Virginië, met 6,900 inw. en de hoofdplaats Leeds. 4. Vlek aldaar, prov. New Hampshire, gr. Ches, met 2,000 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Oneida, met 1350 inw. 6. Kerspel op het W. Ind. eil. Jamaïca, gr. Cornwallis, in het Z. W. des eil., met 89 plantagiën, 106 andere bezittingen en 1800 slaven. 7. Gedeelte van Nieuw Zuid Wallis, het binnenland of de voormalige kolonie Bathurst bevattende, en bijzonder door OXLEY, in 1817 en 1818 bezocht. Het is eene hooge vlakte, waarnaar men door onderscheidene wegen komt, als: van Paramatta over Kingstable-Land en Coxe Pass naar Bathurst; van Richmond, langs de riv. Grote, door ARCHIBALD BELL in 1802 bereisd; die van OXLEY, naar den mond der Hasting, enz. zoodat de kloof, die dit binnenland van de kust scheidde, gevuld is. Het land vond OXLEY meestal heuvelachtig, hier en daar met kleine bergrijen of groepen, deels steil, deels ook met vlakten. Verder is het bespoeld door aanzienlijke riv., waaronder de Mocquarie, Lachlan en vele kleinere, benevens veel moerassen; maar men vindt er geene groote meren of zandwoestijnen, en overal is de grond voor de bebouwing zeer geschikt. De dieren en weinige hier en daar verspreide inw. waren dezelfde als aan de kust; de laatsten even onbeschaafd, alleen hadden de 8 of 10 familiën, die OXLEY vond, eene geheel andere taal dan de bewoners kust. Zij waren vreesachtig, schoon zeer boosaardig, wanneer zij eenen Europeaan alleen aantroffen; gingen

naakt, doch soms met het vel van eenen kanguru over de schouderen, en hadden de huid, lippen en baard besmeerd, welken laatsten zij zich gaarne, even als hunnen kinderen het haar, lieten afscheren. Zij leefden van eekhorens, opossums, slangen, hagedissen en eenige wortelen; maar vingen geen groot wild noch visch. OXLEY was de eerste Europeaan, dien zij zagen. Of het plantenrijk aldaar iets nieuws oplevert, zullen latere berigten ons moeten leeren, daar OXLEY, geen natuuronderzoeker zijnde, slechts hieromtrent zeer algemeen spreekt (Men zie verder Nieuw Zuid Wallis.) De hoofdplaats is Bathurst.

WESTMYZEN, Nederl. dorp in N. Holland, kwartier Alkmaar.

WESTNANTMILL, vlek in de N. Amer. prov. Westvlaanderen, gr. Chester, met 1,120 inw.

WESTNIEUWLAND, Nederl. dorp in Z. Holland, distr. Brielle.

WESTON, vier vlekken der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Windsor, met 630 inw.; prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1000 inw.; prov. Connecticut, gr. Fairfield, met 2,620 inw., en prov. Virginië, hoofdpl. van het gr. Lewis. 2. Verscheidene Eng. dorpen, als: in de gr. Chester, Devon, Gloucester, Ches, Hertford, Lincoln, Northampton, Salop, Somerset en Suffolk. 3. Nog onderscheidene Eng. kerspels en dorpen, met bijnamen, als: W. *Alconbury*, gr. Huntingdon; *Upon Avon*, gr. Gloucester; *Baggard*, gr. Hereford; *Bampfylde*; gr. Somerset; *Best*, gr. Gloucester; *In the Clay*, gr. Nottingham; *Cold*, gr. Salop; *Colney*, gr. Stafford; *Colville*, gr. Cambridge; *Coney*, gr. Suffolk; *Coyney*, gr. Stafford; *Under Edge*, gr. Gloucester; *Favell*, gr. Northampton, met 350 inw.; *In Gordano*, gr. Somerset; *On the Green*, gr. Oxford; *Kings*, gr. Somerset; *Jones*, gr. Stafford; *King's*, gr. Gloucester; *Little*, gr. Somerset; *Under Lizard*, gr. Stafford. *Market*, gr. Stafford; *Super Mare*, gr. Somerset; *North*, gr. Oxford; *Old*, gr. Huntingdon; *Patrick*, gr. Southampton; *Under Penyard*, gr. Hereford, met 610 inw.; *Under Red Castle*, gr. Salop; *South*, gr. Oxford; *Upon Trent*, gr. Derby; *Turville*, gr. Buckingham; *Underwood*, gr. Derby; *Upon Welland*, gr. Northampton; *Under Wethele*, gr. Warwick; *In Zoyland*, gr. Somerset, enz.

WESTONING of *WestonInge*, Eng. kerspel, gr. Bedford, met 500 inw.

WESTONS, Eng. N. Amer. eil. in Nieuw Z. Wallis, Z. dep. Jamesbaai.

WESTOUTREU, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Iperen; 1020 inw.

WESTOW, Eng. kerspel, gr. York.

WESTPASSAGE, riv. in de N. Amer. prov. Louisiana.

WESTPENN, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Northampton.

WESTPENS, eil. in de Hudsons baai, tot Eng. N. Amer. Nieuw Zuid Wallis behoorende.

WESTPENNESBOROUGH, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Cumberland, met 1270 inw.

WESTPERZIË, zie Perzië.

WESTPHALEN, prov. van Pruissen, uit het voormalige hert. van dien naam, Munster, Minden, Paderborn en verscheidene oude en nieuwe vorst. en gr. zamengesteld, tusschen ons vaderland, Hanover, Schauenburg, Lippe, Keur-Hessen, Detmold, Brunswijk, Waldeck en de prov. Gulik, Kleef en Berg, of tusschen 24. 5. en 27. 4. L. en 50. 43. en 52. 30. N. B. gelegen, en op 367 V. M., 1,074,080 inw. bevattende. Het N. deel is vrij vlak, en het Z. deel vol bergen en heuvels, die door groote en kleine dalen worden afgewisseld. Ten W. heeft men meestal zand, meer of min vermengd en vruchtbaar; doch met groote moerassen, heiden en zelden hout. Ten Z. is de grond bergen meestal steenachtig, minder vruchtbaar, maar met veel en schoon hout. De gebergten zijn: het Weser gebergte, het Teutoburger wald, met het Rothlager en Westerwald, en de Porta Westphalica. De riv. zijn: de Weser, met de Diemel, de Nethe, de Emmer, de Werre en Aa; de Ems, de Lippe, de Roer, met de Lanne, de Vechta (bij ons de Vecht), enz. Meren zijn er niet, wel moerassen, en de beste gezondheidsbronnen zijn die van Driburg en Schwelm. De luchtsgesteldheid is gematigd en gezond; ten Z. echter guurder, maar toch zuiverder dan ten N., waar veel mist is. De winter is koud en nat, en de zomer in de heidestreken zeer heet; in de gebergten heeft men veel onweders. De voortbr. zijn: de gewone huisdieren, ook veel ezels en varkens, groot en klein wild, tam en wild gevogelte, visch en bijen, koren (ook boekweit), aardappelen, tuin-, peul- en boomvruchten, veel hennep en vlas, een weinig hop, en hout alleen in het gebergte, daar er geene bosschen zijn. Verder koper, lood, veel ijzer, kalamink- en andere steenen; duif-

duifsteen, lei, marmer, kalk, tigchel- en potaarde, glaszand, zout en veel turf en steenkolen.

De inw. zijn Nederduitschers, en spreken onder elkander plat Duitsch. De dorpen bestaan veelal uit verspreide huizen, en vele zijn zonder kerken. De godsdienst is deels roomsch, deels protestantsch. Er zijn twee roomsche universiteiten, alsmede seminariën voor priesters, als ook voor beide geloofsbelijnissen, gymnasiën en lagere scholen, welke laatste vooral nog veel verbetering behoeven; dan hieraan wordt sedert eenigen tijd met lof gearbeid. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, hoewel niet overal met goed gevolg; de bosschen, veeteelt, de mijnen en eenige fabr., die vooral garen en linnen, en verder ijzer- en andere metalen waren, katoen, zijde, wol, leder, papier, enz. leveren. Ook zijn er aanzienlijke looijerijen, branderijen, potaschziederijen, enz.; terwijl uit het Munstersche velen hun bestaan in ons vaderland komen zoeken. De uitvoer bestaat voornamelijk in: linnen, garen, ijzer- en andere metalen waren, wollen en katoenen stoffen, en hout. De voornaamste koopsteden zijn: Bielefeld, Warendorf en Iserlohn. Er zijn twee straatwegen, anders zijn de wegen allerellendigst. De Weser, Lippe en Roer zijn bevaarbaar. De regering, die door de onderscheidene staten, zeer verschillend was, wordt meer en meer op den voet der overige prov. ingerigt. Omtrent deze prov. voert de koning den titel van *hertog van Engeren en Westphalen*, *vorst van Paderborn*, *Munster* en *Minden*, en *graaf van Ravensberg*, *Tecklenburg* en *Lingen*. Het land wordt in drie regdst., Munster, Minden en Arnsberg verdeeld. De hoofdplaats is Munster.

WEST POINT, vlek in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Orange, voorheen eene vesting, thans de zetel van eene militaire akademie, met 5 professoren en vele andere onderwijzers, en 250 kadetten.

WESTPORT, Eng. kerspel, gr. Wilts, met 720 inw. 2. Ier. zeehaven, gr. Mayo. 8. 24. L. 53. 48. N. B. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Essex. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, gr. Henry.

WESTPORTFORD, Eng. kersp., gr. Devon.

WEST PRUISSEN, prov. van Pruissen, het Westelijkste deel van het Oude Pruissen bevattende, tusschen de Oostzee, Oost Pruissen, Polen, Brandenburg en Pommeren, of tusschen 33. 38. en 37. 47. L. en 52. 46. en 54. 52. N. B. gelegen, en op 466 V. M., 581,970 inw. bevattende. Het land is vlak, met vele hoogten, die men hier al ligt bergen noemt. De kust is geheel vlak, doch deels door de ondiepte der zee, deels door de zoogenoemde Nehrung voor de Putziger Wyk en Frische Haff, tegen de golven beschut. De grond is deels hoog, deels laag; de eerste zeer vruchtbaar, de andere minder, met veel heidevelden en moerassen. De Putziger Wyk is eene golf der Oostzee. De riv. zijn: de Weichsel, de Drewenz, de Passarge en Elbing, de Moslaw, het Schwarzwasser, enz. Meren zijn er zeer veel, waaronder het Frische Haff, het Zarnowitser, Draussen- en Muskendorfer meer. Ook zijn hier het Kraffuhl- en Vorfluths kanaal, maar geene bekende gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is over het algemeen koud, zeer veranderlijk, doch, gezond. De voortbrengsels zijn: koren, peulvruchten, vlas, moes- en boomvruchten, hout, de gewone huisdieren, wild, zee- en riviervisch, bijen, ruw ijzer, kalk, leem, barnsteen en turf. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, welke onder de Pruissische regering veel verbeterd is; ook de tuinbouw en boomvruchtenteelt zijn van zeer veel belang, en de bosschen geven nog aan velen werk. Verder is er aanzienlijke veeteelt, vooral in de laagten; bijenteelt, visscherij, barnsteenvisscherij en veenderij. De fabr. vindt men voornamelijk in de steden; op het land zijn slechts eenige papiermolens, ijzer-, staal- en kopersmederijen, zaagmolens, olieslagerijen en potaschziederijen. De fabrijken leveren vooral linnen en wollen stoffen en leder. Voor den handel is het land, zoo door deszelfs ligging aan de zee, als aan eene groote rivier, zeer geschikt; de voornaamste koopsteden zijn Dantzig en Elbing. De uitvoer bestaat in: koren, hout, boomvruchten, lijnzaad, huiden, meel, brandewijn, enz.; de invoer in: zout, wijn, fabrijk-, koloniale en apothekerswaren, metalen en vele andere behoeften des levens. De meeste inw. zijn van Slavonischen oorsprong, waardoor ook ten platten lande meestal Poolsch gesproken wordt; echter hebben er zich van tijd tot tijd zoo veel Duitschers nedergezet, dat men ⅓ der bevolking voor Duitschers kan houden: ook wonen er veel Joden. De inw. zijn van den protestantschen en roomschen godsdienst.

De roomschen hebben hier eene hoogeschool, een seminarium voor priesters en 3 gymnasiën; de lutherschen 4 gymnasiën en eene kweekschool voor schoolonderwijzers. Te Dantzig is een natuurkundig genootschap. In de steden zijn de lagere scholen veel verbeterd; maar ten platten lande laten zij nog veel te wenschen overig. De standen zijn verdeeld in adel (hier zeer talrijk), en veelal arme burgers en boeren, die wel niet meer lijfeigenen, echter nog zeer verdrukt zijn. De regering is even als in de overige provinciën. Het land is in twee regdst. Dantzig en Mariënwerder verdeeld. De hoofdstad is Dantzig.

WEST PRIEGNITZ, Pruis. kreits, regdst. Potsdam, op 28¾ V. M. 40,050 inw. bevattende, vlak, met weinige hoogten, deels zand, deels kleigrond, en door de Elbe, de Havel, de Stepenitz, Lokenitz, en eenige kleine meren bespoeld. Er is genoegzaam hout, veel visch en wild, doch geene fabr. De hoofdstad is Perleberg.

WESTRA, Zweed. voogdij, Jonköping-län. 2. W. *Goinge*, voogdij aldaar, Christianstadt-län 3. W. *Wingacker*, Zweed. kerspel, Nyköping-län. 4. W. *Sillen*, Zweed. meer, Karlstadt-län.

WESTRAY, een der groote Orcadische eil., ongeveer ¾ V. M. groot, met 1400 inw., die kelp branden, veel veeteelt, maar weinig landbouw hebben. De voornaamste haven is Pier o Wall.

WESTRAYSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Nash.

WESTREM ST. DENIS, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 1,450 inw.

WESTRIDING, het Westelijk deel van het Eng. gr. York, met 653,000 inw., veel broekland en de voorn. fabrijken van het gr.

WESTRILL, Eng. kersp., gr. Leicester.

WEST RIVER, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Ontario. 2. W. of *Wantastiquet*, riv. der N. Amer. Rep., die in de Connecticut valt, bij Brattleborough. 3. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in de Zwarte baai valt. 300. 29. L. en 36. 30. N. B. 4. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, die in de Chesapeak valt. 301. 4. L. en 38. 44. N. B. 5. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Maine, die in Machias baai valt. 310. 27. L. en 44. 45. N. B.

WEST ROOSEBEKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 1650 inw.

WESTRUM, Oldenburgsch kerspel, ambt Minden, met 150 inw.

WEST RUSLAND, zoo noemt men dat gedeelte van Rusland, dat door verovering en inlijving aan hetzelve gekomen is, en uit de Poolsche en Lithausche landschappen bestaat, die thans de gouv. Wilna, Grodno, Minsk, Witebsk, Mohilew, Volhynië, Podolië en Bialystok (zie die Art.) uitmaken, en op 6,550 V. M. 8,480,000 inw. bevatten.

WESTRUTHER, Schot. dorp, gr. Berwick, met 820 inw.

WEST SALEM, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Mercer; 660 inw.

WEST SOUTHWARK, voorstad van Philadelphia, in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, met een kruidmagazijn en 6,440 inw.

WEST SPRINGFIELD, vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Hampden, met 3,100 inw.

WEST STOCKBRIDGE, vlek in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Berks, met 1050 inw.

WEST TERSCHELLING, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Alkmaar, eil. Terschelling, hetwelk met veel moeite, tegen de overstrooming moet worden beschut, en eene hervormde, twee doopsgezinden kerken en eenen toren heeft, welke laatste des daags tot eene vuurbaak dient.

WEST THORNEY, Eng. dorp op het eil. Thorney, gr. Sussex.

WESTTOWN, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Orange.

WESTVAAGE, Noorw. eil., stift Nordland, met 2400 inw.

WESTVEEN, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht.

WESTVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Berks.

WEST VIRGINIË, zie Virginië.

WESTMAIN, de West kust van de Hudsons baai in Amer.

WESTWARD MILLS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Oxford.

WESTWHITELAND, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 650 inw.

WESTWICK, Eng. buurt, gr. Cambridge. 2. Eng. vlek, gr. Durham. 3. Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WESTWICKHAM, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WESTWINDSOR, vlek in de N. Amer. prov. New Jersey, gr. Middlesex; 1720 inw.

WESTWOOD, Eng. vlek, gr. Hereford. 2. Eng. vlek, gr. Northumberland.

land. 3. Eng. kerspel, gr. Wilt.

West Woodside, Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 600 inw.

Westwoude, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Hoorn, met de overblijfsels van eene Heidensche kapel.

Westwratting, Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 600 inw.

Westzaan of *West Zanen*, Nederl. dorp in N. Holland, kwart. Haarlem, met hervormde en doopsgezinden kerken en weeshuizen, 1100 inw. en eenige fabr.

West Zaandam, zie Zaandam.

West Zoubrug, Nederl. dorpje, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, door de Franschen veel vernield, met 270 inw.

Wesuga, Rus. riv., gouv. Twer.

Wesuwe, Hanov. kerspel, kreits Meppen, met 260 inw.

Weszkuduksa, Rus. vlek, gouv. Olonez.

Weszprim, zie Veszprim.

Wetaphatos, stam van Indianen in de N. Amer. Rep., prov. Louisiana, 1800 in getal.

Wetarhoo, riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana; valt in de Missouri.

Wetenhall, Eng. vlek, gr. Ches.

Wethammar, Zweed. kerspel, Oerebro-län.

Wethau, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, met gipsgroeven.

Wetherall, Eng. kerspel, gr. Cumberland.

Wetherby, Eng. marktvlek, gr. York, aan de Wharfe, waarover eene steenen brug ligt, met 1140 inw.

Wetherden, Eng. kersp., gr. Suffolk.

Wetheringset, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 850 inw.

Wetherley, Eng. kerspel, gr. Leicester, met 350 inw.

Wethersfield, Eng. kerspel., gr. Essex, met 1400 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Hartford, met 4000 inw.

Weting (All Saints en St. Mary), Eng. dorp, gr. Norfolk.

Wetluga, tak van de Wolga in Eur. Rusland, welke in het Aziat. gouv. Wiatka ontspringt. 2. Rus. kreits, gouv. Kostroma, tusschen 62. 56. en 65. 38. L. en 57. 8. en 58. 33. N. B., door de Wetluga en Pyma bespoeld, en met digte bosschen bedekt, hier en daar met moerassen en kleine meren, schralen grond, meer veeteelt dan landbouw, en veel hout, waaruit de inw. allerlei waren en huisraad vervaardigen. De jagt is er aanzienlijk. 3. Hoofdpl. van voorn. kreits, met eene kerk en 600 inw., die van den landbouw en handel bestaan.

Wetmarsen, Hanov. D., gr. Bentheim.

Wetrodu ewa, Rus. vlek, gouv. Perm.

Wetschaft, Keur-Hes. riv., prov. Opper Hessen, die bij Göttingen in de Lahn valt.

Wettelrode, zie Sangerhausen.

Wettendorf, zie Vep.

Wettenhausen, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 900 inw.

Wetter, meer in Zweden, tusschen de läns Oerebro, Skaraborg, Jonköping en Nyköping, 15 mijlen lang, 2½ mijl breed, 180 ellen diep en 34 V. M. groot, waarin 40, hoewel geene groote riv. vallen; terwijl deszelfs water door de Motala in de Oostzee valt. Indien de vereeniging tusschen het Wener- en Wetter meer, waaraan men sedert eenige jaren werkt, tot stand komt, dan zou hierdoor de Noord- en Oostzee gemeenschap hebben, en de vaart door de Belt en Sont onnoodig worden. 2. Tak van de Nidda, die bij Laubach ontspringt. 3. Pruis. stadje, regdst. Arnsberg, met 530 inw. 4. Keur-Hes. ambt, prov. Opper Hessen, met 7,300 inw. 5. Stad aldaar, met 1150 inw. en jaarmarkten. 6. Een vrij groot eil. in de N. rij der Molukken, ten N. O. van Kissir, ongezond, maar vrij wel bevolkt, en volgens Hamilton, 13 mijlen lang en 4 mijlen breed, doch meestal nog onbekend.

Wetterau, landstreek in Duitschland, tusschen de riv. Main en Lahn, naar het riviertje Wetter dus genoemd, en in het gr. hert. Hessen, Hessen-Homburg, het gr. Hanau, het gebied der stad Frankfort en het hert. Nassau gelegen. Zij is 15 V. M. groot, met weiden, bosschen, bouwland, enz. en 75,000 inw., en wordt in de Noordelijke Wetterau, of het Westerwald, en de Zuidelijke Wetterau verdeeld.

Wetterauer Beek, tak van de Saale, bij Saalburg.

Wetterburg, Waldeksch dorp, ambt Diemel.

Wetteren, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde, aan de Schelde, met 6,750 inw., linnen-, wol- en katoenfabr., en handel.

Wetterfeld, Beij. dorp, Regenkreits, aan de Regen; hoofdplaats van het landger. Roding.

Wettersfeld, gr. hert. Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 400 inw.

Wettesingen, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 650 inw.

WETTIN, Pruis. stad, hoofdpl. van den kreits Saalfeld, aan de Saale, met muren, 3 poorten, 4 voorsteden, een kasteel, luthersche en hervormde kerk, hospitaal en 2,680 inw., die van den landbouw, de brouwerij en de handwerken bestaan, en eene steenkolenmijn hebben. 29. 32. L. en 51. 35. N. B.

WETTINGEN, Zwits. dorp, kanton Aargau.

WETWANG, Eng. kerspel, gr. York.

WETWEYT RAGA, dorp in Nubië, landschap Shendy; eene kleine dagreize van Shendy.

WETZELSDORP, Oostenr. vlek, kreits Onder den Mannhartsberg.

WETZEN, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden; een uur van Dokkum.

WETZINGE, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, waarbij Wetzingerzyl.

WETZINGEN, Zwits. dorp, kanton Aargau, aan de Limmat.

WETZLAR, zie Wezlar.

WETZLAS, Oostenr. dorp, kreits Boven den Mannhartsberg.

WEVELGHEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 3,250 inw. en weverij.

WEVELINGHOVEN, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 1420 inw.

WEVER, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 220 inw.

WEVERLING, zie Weferlingen.

WEVERSHAM, Eng. dorp, gr. Chester, met 2,020 inw.

WEVERY, riv. in Wallis, gr. Brecknock, die in de Wye valt.

WEWELSBURG, Pruis. dorp, regdst. Minden, met een kasteel en 700 inw.

WEWER, tak van de Eng. riv. Mersey, gr. Devon.

WEXELBURG, zie Wechselburg.

WEXFORD, Ier. gr., aan de zee, tusschen Wicklow, de Iersche zee, den Oceaan, Kilkenny en Carlow, of tusschen 10. 58. en 11. 50. L. en 52. 7. en 52. 38. N. B. gelegen, en op 37¼ V. M. 102,000 inw. bevattende, gedeeltelijk bergachtig, en door aangename dalen afgewisseld. De kust is vlak en zandig, en heeft de kapen Raven en Greenore, de groote Wexfordhaven en de Greenorebaai, de Ballyteig en Bannow baaijen, benevens de Waterfordhaven. Voor de Ballyteig baai zijn de beide eil. Salters en St. Patricksburg. Er is meer gras dan bouwland en vele moerassen. Ten W. zijn de Stairmountains en aan de kust de Tarahill. De riv. zijn: de Barrow, Slaney en Blackwater, terwijl Ta Lough het voorn. meer is. De lucht is er zacht, maar veranderlijk. De voortbr. zijn: bouwsteen, kalksteen, potaarde en andere mineralen (ook zijn er sporen van metalen); verder tarw, gerst, vlas en aardappelen; men heeft er zeer veel vee, en maakt er goede boter en kaas. Aan het strand heeft men konijnen en zeevogels, ook heerlijken zalm. De wolweverijen zijn veel verminderd. De uitvoer bestaat in: koren, meel, whisky, vee, boter, talk, wol, zalm, enz. Het gr. wordt in 8 baronniën verdeeld. 2. Hoofdstad, aan den mond der Slaney, met 9000 inw., aanzienlijke wolweverij en handel in rundvleesch, vee en koren. De mond der Slaney vormt hier eene aanzienlijke haven, welker ingang echter door de zandbanken Hanmanns path en North grounds gevaarlijk is, zoo dat er slechts kleine schepen kunnen inkomen, en de groote Ingrenore baai moeten inloopen. Over de haven loopt eene brug van 700 voeten. Het bad wordt hier, om de goedkoopte der levensmiddelen, sterk bezocht. 10. 48. L. 52. 22. N. B.

WEXHAM, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

WEXIÖ, Zweed. stad, hoofdst. der prov. Kronoborg-län, de zetel van eenen bisschop, aan het meer Bergunda, met eene domkerk, gymnasium, kleine boekerij en 1180 inw., die tapijten weven, handel drijven, veel ossen naar Stokholm verzenden, en wel bezochte jaarmarkten hebben.

WEY, Eng. riv., gr. Dorset, die bij Weymouth in zee valt. 2. Eng. riv. en kanaal, gr. Surrey, die bij Weybridge in de Theems valt.

WEYBREAD, Eng. kersp., gr. Suffolk. 2. Eng. kerspel, gr. Surrey.

WEYBRIDGE, Eng. kerspel en dorp, gr. Surrey, aan de Wey en Theems.

WEYDLAH, plaats in de woestijn van Sahra, tusschen Timbuctoo en Tuat, met eene zwavelbron.

WEYER, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Traunviertel, met 900 inw. 2. Nassausch dorp, ambt Runkel, met 700 inw. 3. Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 640 inw. 4. Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt.

WEYERBACH, Coburgsch dorp, vorstendom Lichtenberg, met 520 inw.

WEYERBUSCH, Pruis. plaats, regdst. Coblenz.

WEYERSHEIME ZUM THURM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 1,440 inw.

WEYHE, KIRCHWEYE, Hanov. dorp, gr. Hoya, met 800 inw.

WEYHEROWO, zie Neustadt.

WEYHERS, Beij. dorp, Neder Main-kreits, met 620 inw.

WEYHERSFREI, zie Neustadt.

WEYHILL, Eng. dorp, gr. Southampton.

WEYHILLS, Eng. vlek, gr. Hampshire, met groote veemarkten.

WEYLAND (POINT), rotsachtige kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland. 152. 18. L. en 33. 14. N. B.

WEYMAZOOR, stad in Achter Indië, prov. Birma.

WEYMOUTH, Eng. stad, gr. Dorset, aan den mond der Wey, met 1270 inw., een bad, verzande haven, handel en scheepstimmerwerven. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Norfolk, met 1900 inw. 3. Vlek aldaar, prov. New Jersey, gr. Gloucester, met 1050 inw. 4. Baai aan de N. O. kust van Nieuw Holland, bij kaap Weymouth. 5. W. *Furnace*, dorp der N. Amer. prov. New Jersey, gr. Gloucester.

WEYPERT, Boh. stad, kreits Elnbogen, met 2,400 inw. en veel fabr.

WEYRE, O. Ind. stad, prov. Agra, aan den weg naar Jeypore, met handel.

WEYTOWEYTE, groot huis op het Gezelschaps eiland Oparre, 397 voeten lang, 48 breed en op 21 zuilen en 120 pilaren rustende, waar de groote feesten der eilanders gevierd worden.

WEYUON, Chin. stad in Korea, hoofdstad der prov. Pinngan, aan de Yalu.

WEZCKON, Zwits. dorp, kanton Zürich.

WEZEL, zie Wesel.

WEZEP, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwart. Salland, twee uren van Deventer. 2. Nederl. buurt, prov. Gelderland, kwart. Arnhem, niet ver van Hattem.

WEZEREN, Nederl. dorpje, prov. Luik, arr. Hay, met 100 inw.

WEZ-ET VELVAIN, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 900 inw.

WEZLAR of *Wetzlar*, Pruis. kreits, regdst. Coblentz, op 3¾ V. M. 14,230 inw. tellende, en uit 2 stukken bestaande, door de Lahn en Wetzbach bespoeld, en met bergen en bosschen bedekt. De kreits heeft matigen landbouw, maar rijke veeteelt en handel met kolen, pik en potasch. 2. Hoofdstad aan eenen heuvel, met muren, 5 poorten, 2 voorsteden, luthersch en roomsch gymnasium, industrieschool, armeninrigting en 4,170 inw., die eenige looijerijen en 3 oliemolens hebben. 26. 9. L. en 50. 32. N. B.

WEZOWAJA, Rus. vlek, gouv. Saratow. 2. Rus. vlek, gouv. Tambow.

WHABYS, zie Wahabis.

WHADDON, 3 Eng. kerspels, gr. Cambridge, Gloucester en Wiltshire.

WHALE, Eng. buurt, gr. Westmoreland. 2. W. *Cove*, baai van de Atl. zee, aan de N. kust van het eil. Manan. 3. W. *Fish Island*, Z. Amer. eil. in den mond der Essequebo. 4. Klein eil., aan de N. W. kust van Borneo 130. 7. L. en 4. 10. N. B. 5. W. *Point*, Z. O. kaap van een eil. in straat Magellaan. 6. W. *Sound*, kanaal in straat Magellaan.

WHALEY, Eng. vlek, gr. Ches.

WHALLEY, Eng. dorp, gr. Lancas, met een kerspel van 11,000 inw.

WHALSAY, een der Schot. Shetlandsche eil., met 350 inw.

WHALTON, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WHAMPOA, Chin. zeehaven, op een eil. in de riv. van Canton, bijna ¾ mijl beneden Canton. In deze haven landen de grootere schepen, en vervoeren verder de goederen naar Canton in booten. Het eil. heet Bankshall, en op hetzelve vindt men alles, wat tot berging der goederen en gemak der zeevarenden dienen kan. 23. 6. N. B.

WHANGHAI, zie Hoanghay.

WHANTON, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Fayette; 920 inw.

WHAPIANAU, distr. op het eil. Otaheite, door het gebergte Roh-Roh-aparre van Whyruppuh gescheiden, een groot dal uitmakende, met vruchtboomen, eene riv., en 1600 inw.

WHAPLODE, Eng. vlek, gr. Lincoln.

WHARF, Eng. riv., gr. York, die in de Ouse valt.

WHARKTON, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WHARLES, Eng. vlek, gr. Lancas.

WHARRAM, PERCY, Eng. dorp, gr. York.

WHARRAM IN THE STREET, Eng. vlek, gr. York.

WHARUMY, distr. op het Gezelschaps eil. Otaheite, ten O. van Whapianau, met 60 inw.

WHARTON, 4 Eng. vlekken, gr. Ches, Lincoln, Hereford en Westmoreland. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Louisiana. 3. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Fayette.

WHASHTON, Eng. vlek, gr. York.

WHATELY, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Franklin, met 900 inw.

WHATFIELD, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WHATLEY'S MILLS, D. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, gr. Morgan.

WHATLEY, Eng. kerspel, gr. Somerset.
WHATTON (LONG), Eng. kerspel, gr. Leicester, met 780 inw. 2. W. *Upon Smite*, Eng. kerspel, gr. Nottingham.
WHEAT PLAINS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Pike.
WHEATENHURST, Eng. kerspel, gr. Gloucester.
WHEATFIELD, Eng. kerspel, gr. Oxford. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Indiana; 1500 inw.
WHEATHAMPSTEAD, Eng. dorp, gr. Hertford, aan de Lea.
WHEATHILL, Eng. kerspel, gr. Salop. 2. Eng. kerspel, gr. Somerset.
WHEATLEY of *Whateley*, 7 Eng. vlekken, gr. Oxford, 2 in Lancas, 2 in York en 2 in Nottingham.
WHEATON, ASTON, Eng. vlek, gr. Stafford, met 600 inw.
WHEATSBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Huron.
WHEELDRAKE, Eng. kerspel, gr. York.
WHEELER, riv. in Wallis, gr. Denbigh.
WHEI-IRI, distr. op de Z. kust van Otaheite, aan de Z. kust van de landengte van Terranow, met 450 inw.
WHEELING, vlek der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Ohio. 2. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in de Ohio valt. 3. W. of *Indiaansche W.*, riv. der N. Amer. prov. Ohio, die bij de stad Wheeling, in de Ohio valt. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Guernsey, met 1750 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Belmont.
WHEIRIDI, distr. op Otaheite, met den berg Ruama, een paar eil. en 1050 inw.
WHEELOCK, Eng. riv., gr. Ches, die in de Dan valt, met eene buurt van denzelfden naam op derzelver oevers. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Caledonië.
WHEELSLETT, Eng. vlek, gr. Northumberland.
WHEELTON, Eng. vlek, gr. Lancas.
WHELNETHAN (GROOT en KLEIN), twee Eng. kerspels, gr. Suffolk.
WHELPINGTON, twee Eng. vlekken, gr. Northumberland.
WHELPO, Indianen stam in N. Amer., aan de Clark riv.; 2500 in getal.
WHENBY, Eng. vlek, gr. York.
WHENNOOA-ORA, zie Scilly eil.
WHENNUJA, klein eil. bij het Gezelschaps eil. Otaha, aan de haven Ohamana.
WHEPSTEAD, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 640 inw.
WHERNSTEAD, Eng. kerspel, gr. Suffok.
WHERWELL, Eng. kerspel, gr. Southampton, met 540 inw.
WHETMORE, Eng. vlek, gr. Salop.
WHETSTONE, Eng. kerspel, gr. Leicester. 2. Riv. der N. Amer. prov. Ohio, die in de Scioto valt.
WHICHAM, Eng. kerspel, gr. Cumberland.
WHICHBURY of *Whitsbury*, Eng. kerspel, gr. Wilt.
WHICHFORD, Eng. vlek, gr. Warwick, met 420 inw.
WHICKHAM, Eng. kerspel, gr. Durham, met 4000 inw.
WHIDAH, zie Whydah.
WHIDBEY (POINT), rotsachtige landpunt aan de Z. kust van Nieuw Holland. 152. 51. L. 34. 45. N. B. 2. W. *Eilanden*, zeven kleine eil. bij de Z. kust van Nieuw Holland. door de Franschen *La Place* genoemd. Zij liggen 2 uren van de kaap van denzelfden naam.
WHIDDY, driehoekig eil. aan de Z. kust van Ierland. 8. 21. L. 57. 40. N. B.
WHICE, Afr. plaats aan de Slavenkust, in het land Kerrapay of Krepe.
WHIHA of *Uiha*, een der Gezelschaps eil., ten Z. van La Fuga, wel bebouwd en bewoond.
WHIMPLE, Eng. kerspel, gr. Devon, met 460 inw.
WHINBURGH, Eng. kersp., gr. Norfolk.
WHINEBAH, zie Winnebah.
WHINFELL, Eng. vlek, gr. Westmoreland. 2. Eng. vlek, gr. Cumberland.
WHINNION of *Whinnyan*, Schot. meer, gr. Kirkcudbright.
WHIPPINGHAM, Eng. kerspel, eil. Wight, met 1620 inw.
WHIPSNADE, Eng. kersp., gr. Bedford.
WHISBY, Eng. kersp., gr. Lincoln.
WHISHFORD (GROOT en KLEIN), Eng. vlek en buurt, gr. Wilt.
WHISSENDINE, Eng. kerspel, gr. Rutland, met 600 inw.
WHISSONSETT, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 430 inw.
WHISTANSTOW, Eng. kerspel, gr. Salop, met 650 inw.
WHISTLEY, Eng. buurt, gr. Berk, met 650 inw.
WHISTON, 5 Eng. vlekken, gr. Lancas, Northampton, 2 in Stafford en York.
WHITACRE (NEDER en OPPER), 2 Eng. kerspels, gr. Warwick.
WHITBECK of *Whitebeck*, Eng. kerspel, gr. Cumberland.
WHITBOURNE, Eng. kerspel, gr. Hereford, met 800 inw.
WHITBURN, Eng. kersp., gr. Durham.
WHITBY, Eng. marktvlek, gr. York, N. ged., met 1610 huizen, 7,500 inw., goede haven, goede dokken en scheeps-

scheepstimmerwerven, zeevaart, visscherij op Groenland, en handel in boter, steenkolen en aluin. 2. Eng. dorp, gr. Ches. 3. Baai aan de IJszee in N. Amer.

WHITCHESTER, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WHITCHURCH, Eng. marktvlek, gr. Shrop, met 5,400 inw. 2. Eng. marktvlek, gr. Southampton, met 820 inw. 3. Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 720 inw. 4. Eng. kerspel, gr. Devon, met 600 inw. 5. Eng. kerspel, gr. Hereford, met 750 inw. 6. Eng. kerspel, gr. Oxford, met 540 inw. 7. Eng. kerspel, gr. Warwick. 8. Vlek in Wallis, gr. Glamorgan, met 1000 inw. 9. W. *Winterborne*, Eng. kerspel, gr. Dorset, met 380 inw. 10. Eng. vlek in Canada, distr. Home.

WHITCOMBE, 2 Eng. kerspels, gr. Dorset en Gloucester.

WHITE, Eng. kerspel, gr. Wilt, met 870 inw. 2. Gr. der. N. Amer. Rep., prov. West Tennessee, met 8,700 inw., door de Caney en hare takken bespoeld, met het Cumberland-gebergte en het Big-bone-hol, waarin een onuitputtelijke voorraad salpeter is. De hoofdpl. is Sparta. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Illinois, door de Groote en Kleine Wabash bespoeld, met 4,280 inw. en de hoofdpl. Oxford. 4. W. of *Cape Blanco*, kaap aan de O. kust van Nicaragua, in N. Amer. 294. 42. L. en 13. 15. N. B. 5. Kaap aan de kust van kaap Breton, bij Louisburg. 6. Kaap aan de Z. kust van Jamaïca; 7 uren Z. O. van Port Royal. 7. Kaap aan de kust van het eil. Sumbawa. 136. 37. L. en 8. 15. N. B. 8. Kaap aan de kust van Newfoundland; 3 mijlen Z. W. van Canso. 9. Eil. aan de Z. W. kust van Nieuw Guinea, door FOREST ontdekt. 10. Eil. bij de O. kust van Nieuw Zeeland. 11. Onderscheidene riv. in de N. Amer. Rep., die in de Connecticut, Cumberland, Mississippi, Missouri en Tennessee vallen.

WHITEBAY, baai aan de O. kust van Newfoundland, op 321. 21. L. en 50. 10. N. B. 2. Baai aan de O. kust van Kerguelensland. 87. 1. L. en 47. 53. Z. B.

WHITE BEAR LAKE, meer in N. Amer., waaruit eenige hoofdtakken van den Mississippi ontspringen.

WHITE BLUFF, volkpl. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, gr. Chatham.

WHITEBURN, Schot. kerspel, gr. West Lothian, met 1690 inw. 2. Aanzienlijk dorp in gen. kerspel, regelmatig gebouwd, met 1000 inw., die handel drijven, en veel katoen vervaardigen.

WHITE CHAPEL, Eng. kerspel, gr. Middlesex, met 27,580 inw.

WHITE CHIMMIES, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Carolina.

WHITE CHURCH CANORICORUM, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WHITE CLAW, riv. in de N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester.

WHITE CLAY, vlek der N. Amer. Rep., gr. Delaware, gr. Newcastle.

WHITE CREEK, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Washington.

WHITE'S CREEK, dorp der N. Amer. Rep., prov. Tennessee, gr. Rhea.

WHITE DEER, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Northumberland, met 1130 inw.

WHITE EARTH RIVER, riv. der N. Amer. Rep., die in de Missouri valt.

WHITEFIELD, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Coos, met 50 inw. 2. W. of *Balltown*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln, met 1000 inw.

WHITE FLAG, baai aan de W. kust van het eil. St. Christoffel.

WHITEGATE of *New Church*, Eng. kerspel, gr. Ches.

WHITEHALL, voorheen *Skenesborough*, gemeente en dorp der N. Amer. Rep. prov. Nieuw York, gr. Washington, met 2,110 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lehigh, met 2,550 inw. 3. Dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Mecklenburg.

WHITEHAVEN, Eng. stad, gr. Cumberland, met 8,760 inw., die zeildoekfabr., touwbanen, vitrioolziederijen en aanzienlijken handel in steenkolen op Ierland drijven. De haven is goed, en heeft eene lange moelje. In de nabijheid zijn aanzienlijke steenkolenmijnen. 13. 20. L. 54. 25. N. B. 2. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Somerset.

WHITEHEAD, Ier. kaap, gr. Antrim. 2. Eil. in de N. Amer. prov. Maine, gr. Washington. 3. N. Amer. eil. aan de kust van Nieuw Brunswijk, bij het eil. Marian.

WHITEHILL, 2. Eng. buurten in de gr. Oxford en Kent.

WHITEHILLS, Schot. visschersvlek, gr. Banff, met 460 inw.

WHITEHORN, Schot. kerspel en eil., gr. Wigton, met 2000 inw.

WHITEHORSE, dorp der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Hunterdon.

WHITE HORSES, klippen aan de Z. kust

kust van Jamaïca.

WHITE HOUSE BAAI, baai aan de W. kust van het eil. St. Christoffel.

WHITE INLET of *Boca de Ratones*, invaart aan de O. kust van O. Florida. 297. 26. L. en 26. N. B.

WHITE ISLAND, eil. in de Stille Zuidzee, bij de O. kust van Nieuw Zeeland, ten N. van kaap Run-away. 295. 10. L. en 37. 31. Z. B. 2. Klein eil. in de Atl. zee, bij de Z. O. kust van Nieuw Schotland. 315. 50. L. en 44. 55. N. B.

WHITEKIRK, Schot. kerspel, gr. Haddington, met een dorp van dien naam.

WHITE LADY ASTON, Eng. kersp., gr. Worcester.

WHITE LAKE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Bethel.

WHITELAND (OOST- en WEST-), 2 vlekken der N. Amer. Rep., beide in de prov. Pennsylvanië, gr. Chester; het eerste met 180, en het tweede met 650 inw.

WHITELYSBURG, dorp der N. Amer. Rep., prov. Delaware, gr. Kent.

WHITEMARSH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 1,400 inw.

WHITEN-HEAD, Schot. kaap, aan de N. kust van het gr. Sutherland.

WHITE OAK, dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Rutherford. 2. Riv. der N. Amer. Rep., die in de Ohio valt. 3. Riv. in N. Carolina, die in de Atlantische zee valt. 4. Bergen aldaar. 5. W. *Spring*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Indiana, gr. Gibson.

WHITE PLAINS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Orange. 2. Dorp der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Granville. 3. Dorp aldaar, prov. Tennessee, gr. White. 4. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. West Chester, met 700 inw.

WHITE PORT, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Frederick. 2. Dorp aldaar, prov. Mississippi, gr. Lawrence. 3. N. Amer. haven in Nieuw Schotland, gr. Sydney.

WHITE RIVER, 4 N. Amer. riv., als: in de prov. Vermont, die in de Connecticut valt; prov. Indiana, die in de Wabash valt; prov. Louïsiana, die in de Missouri valt; en prov. Missouri, die in den Mississippi valt. 2. Riv. op het eil. Guadaloupe, die in de San Luis valt. 3. Riv. op Jamaïca, die een uur W. van baai Morant, in zee valt. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Indiana, gr. Knox, met 980 inw.

WHITE ROCK, 2 dorpen der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Charlotte en Halifax.

WHITESBOROUGH, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oneida.

WHITESIDELAW, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WHITESTANTON, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WHITESTON, Eng. kersp., gr. Devon.

WHITESTONE, riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, die in de Missouri valt.

WHITESTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oneida, met 5000 inw.

WHITE SULPHUR SPRINGS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Greenbriar.

WHITE SUNDAY, kaap aan de N. O. kust van Nieuw Holland.

WHITESVILLE, vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Columbus.

WHITEWATER, Eng. riv. op het eil. Man. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Hamilton, met 910 inw. 3. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Indiana, die in de groote Miami valt.

WHITE WOMAN'S RIVER, riv. der N. Amer. Rep., die in de Muskingum valt.

WHITFIELD, 5 Eng. kerspels, gr. Kent, Devon, Gloucester, Northampton, en Northumberland.

WHITFORD, Eng. buurt, gr. Devon.

WHITGIFT, Eng. vlek, gr. York.

WHITGREAVE, Eng. vlek, gr. Stafford.

WHITHAM, FRIARY, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WHITHORN of *Whithern*, Eng. kersp. gr. Wigton, met eene stad van dien naam.

WHITING, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Addison, met 570 inw. 2. Baai aan de Z. kust van Ierland, gr. Waterford.

WHITINGHAM, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Windham, met 1250 inw.

WHITKIRK, Eng. vlek, gr. York.

WHITLEY, 6 Eng. vlekken, gr. Berk, Lancas, Northumberland, Warwick, Somerset en York. 7. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Green, met 1264 inw. 8. *Neder* W., Eng. vlek, gr. Ches. 9. *Neder* W., Eng. vlek, gr. York, met 750 inw. 10. *Groot* W., Eng. kerspel, gr. Worcester, met 420 inw. 11. *Opper* W., Eng. vlek, gr. Ches. 12. *Opper* W., Eng. vlek, gr. York.

WHITMORE, Eng. kersp., gr. Stafford.

WHITNASH, Eng.kersp.,gr.Warwick.

WHITNEL, Eng. buurt, gr. Somerset.

WHITNEY, Eng. kersp., gr. Hereford.

WHITPAINE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 1000 inw.

WHITREY, Eng. buurt, gr. Devon.

WHITRIDGE, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WHITSAND BAY, baai van Wallis, gr. Pembroke.

WHITSHED, kaap aan de W. kust van N. Amer. 132. 15. L. 60. 29. N. B.

WHITSOM en HILTON, Schot. kerspel, gr. Warwick, met 540 inw.

WHITSTABLE, Eng. dorp en kerspel, gr. Kent; de haven van Canterbury.

WHITSTON, Eng.kersp.,gr.Monmouth.

WHITSTONE, Eng. kersp., gr. Cornwallis.

WHITSUN of *Pinkster eiland*, eil. in de Stille Zuidzee, door WALLIS, in 1767, ontdekt, laag en moerassig, met versch water, kokos- en vele andere boomen en kruiden tegen den scheurbuik. 239. 50. L. 19. 26. Z. B. 2. W. of *Pentecost*, een der Nieuwe Hebriden. 186. 6. L. 15. 44. N. B. 3. W. *Cape*, kaap aan de Z. kust van het eil. Kodjak. 225. 50. L. 58. 14. N. B. 4. W. *Passage*, straat tusschen Cumberland en Nieuw Holland.

WHITSUNTIDE BAY, doorvaart tusschen de eil. Kodjak en St. Hermogenes, door COOK dus genoemd.

WHITTADDER of *White-Water*, Schot. riv., gr. Berwick, die in de Tweed valt.

WHITTINGHAM, Schot. kerspel, gr. Haddington, met 620 inw. 2. Eng. vlek, gr. Northumberland, met 720 inw. 3. Eng. vlek, gr. Lancas, met 520 inw.

WHITTINGTON, 6 Eng. kerspels, gr. Derby, Gloucester, Lancas, Salop, met 1460 inw.; Stafford, met 600 inw., en Warwick. 2. W. of *Withington*, Eng. vlek, gr. Worcester. 3. *Little* W., Eng. buurt, gr. Northumberland.

WHITTLE, 3 Eng. vlekken, een in Derby en 2 in Northumberland. 2. W. *Welsh* en W. *Le Wood*, 2 Eng. vlekken, gr. Lancas.

WHITTLEBURY, Eng. vlek, gr. Northampton.

WHITTLESEY (ANDREW'S en ST. MARY'S), 2 Eng. kerspels, gr. Cambridge, eil. Ely, met 4,250 inw.

WHITTLESFORD, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WHITTON, 7 Eng. vlekken, gr. Durham, Lincoln, Northumberland, Salop, Suffolk, Middlesex en Radnor.

WHITTONSTALLS, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WHITWELL, 4 Eng. kerspels, gr. Derby, Norfolk, Rutland en in Southampton, eil. Wight, met 400 inw. 2. Eng. buurt, gr. Westmoreland. 3. Twee Eng. vlekken, gr. York.

WHITWICK, Eng. vlek, gr. Leicester.

WHITWOOD, Eng. vlek, gr. Durham. 2. Eng. buurt, gr. Lancas.

WHIXLEY, Eng. vlek, gr. York, met 420 inw.

WHIXOE, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WHORLTON, 2 Eng. vlekken, gr. Durham en York. 2. *Oost* en *West* W., 2 Eng. buurten, gr. Northumberland.

WHYATAKEE, eil. in de Stille Zuidzee. 177. 27. L. en 18. 52. Z. B.

WHYBOW, Afr. stad aan de Slavenkust, in de straat Ardrah.

WHYDAH, WIDAH, UIDAH, FIDAH, JUDA, SCHUDAH of *Quedah*, land in Afr., aan de Slavenkust, ten O van Kerrapay, tot aan het gebied van Buda, ten N. door Dahomey, en ten Z. door de zee bespoeld. Het is zeer vruchtbaar, wel van water voorzien, en schoon begroeid. Het heeft meer regen dan het binnenland, en hierdoor komen de planten er veel beter voort. Het wordt door eenen onderkoning geregeerd. 2. Hoofdstad van gen. land, niet groot, een uur van de zee, in eene zandige streek, waar de Engelschen het fort William hebben, op eene plaats, die voorheen, door de inboorlingen, tot zekere heilige pligten bestemd was, waarom zij nog het regt hebben er in te gaan, en den *Nabbakou*, naar hunne wijze, te vereeren. De Franschen en Portugezen hadden hier voorheen ook forten. 6. 14. N. B. 20. 17. L., of volgens ADAMS, 6. 17. N. B. 20. 56. L.

WHYE, O. Ind. stad, prov. Bejapore, met eenen tempel, naar welken vele bedevaarten geschieden.

WHY-EA-TEA, baai en vlek aan de O. kust van Owhyhee. 222. 40. L. en 19. 44. N. B.

WHYKIN, Eng. buurt, gr. Leicester.

WHYMEA BAAI, baai op de N. kust van Woahoo. 220. 37. L. 21. 38. N. B.

WHYMEA WEG, weg op de Z. W. kust van het eil. Attowai.

WHYRUPPUH, distr. op het eil. Otaheite, ten O. van Matawai, met 260 inw.

WIA, een der Schot. Westersche eil., ten Z. van Benbecula. 10. 35. L. en 57. 22. N. B. 2. Een der kleinere Westersche eil., bij de O. kust van Barray. 10. 24. L. en 56. 58. N. B.

WIAMIA, riv. in Guiana, die tusschen deMarawini, enSuriname in zee valt.

WIARDEN, Oldenb. kersp., kr. Jever.

WIASMA, Rus. kreits, gouv. Smolensko, tusschen 51. en 52. 10. L. en 55. en 55. 30. N. B., door de Wiasma bespoeld, en met de bronnen van den Dnieper. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Wiasma, met muren, eene vesting, 32 kerken, klooster, kreitsschool en 15,000 inw., die handel in koren en hennep drijven; terwijl de stad om hare peperkoeken vermaard is.

WIASNIKI, Rus. kreits, gouv. Wladimir, tusschen 59. 8. en 60. 18. L. en 55. 49. en 56. 50. N. B., door de Kliasma bespoeld, met landbouw, vlas, hennep, boomvruchten, hop, enz. 2. Stad aldaar, met 1700 inw., linnenweverijen, looijerijen en handel op Petersburg.

WIASOWKOE, Rus. vlek, gouv. Woronesch.

WIATKA, Rus. riv., gouv. Wiatka, welke op eenen landrug, in den kreits Glasow, ontspringt, eerst N., en dan met eenen grooten boog, Z. W. loopt, en in het gouv. Kasan, in de Kama valt. Zij ontvangt de Cholumiza, Tschepza, Metscheda, Urschumka, Schurma, Schosma, Malmyschka, Bemisch, Pischma en Taischewa. 2. Rus. gouv. in Azië, tusschen Wologda, Perm, Orenburg, Kasan, Nishegorod en Kostroma, of tusschen 62. 46. en 71. 51. L. en 55. 25. en 60. 1. N B. gelegen, en op 2,222 V. M., 1,265,850 inw. bevattende. Over het algemeen is de grond heuvel- en boschachtig, met veel moerassen, waar onder er twee zijn, die zich 100 wersten ver uitstrekken. De voorn. riv. is de Wiatka, met de hierboven genoemde takken; verder de Kama met de Kima, de Porotsch en de Ik, met de Schuranka, Kidash, Assen; verder de Isch, Sai en Wiatka, de Rutka, Kotschaja, Kasanka, Sysola, Wytschegda, enz. Meren van belang zijn er niet. De lucht is, vooral in het N., koud, en de winter streng; in het Z. zachter, echter overal gezond. De landbouw levert er winter- en zomer-rogge, gemeene gerst, witten haver, zomer-tarw, spelt, erwten, linzen, boekweit, gierst, vlas en hennep. De tuinen in het Z. leveren allerlei moesgroenten; een enkele appelboom draagt soms rijpe vruchten, en men heeft er veel beziën, mossen en zwammen. Hout is er in overvloed en van velerlei soort, en de bosschen geven aan vele handen werk. De veeteelt echter is de voornaamste rijkdom der prov., vooral ten N. De jagt op wild en pelsdieren is zeer belangrijk, en de visscherij zeer voordeelig; maar de bijenteelt van weinig belang. Uit het delfstoffelijk rijk heeft men: koper en ijzer, steenen, pot- en andere aarde. Vele fabr. zijn er niet; echter heeft men er fabr. van laken, leder, linnen, parkement en geweren, veel koper- en ijzersmederijen en gieterijen, glasblazerijen, brandenrijen en onderscheidene handwerken. De uitvoer bestaat in: koren, lijnzaad, honig, talk, juchten, pelterijen, brand- en timmerhout, kolen, koper en ijzer. De voorn. koopstad is Wiatka. Veel inw. zoeken hun bestaan elders. Zij zijn Russen, Tartaren, Tscheremissen en Tschuwaschen, Bearmiërs, Wotjaken, enz. De laatsten hebben den Schamanischen godsdienst. Er is een geestelijk seminarium, een gymnasium, doch weinige scholen. Onder de Russen bestaat een adel-, burger- en boerenstand. De regering is als in de overige prov., en het gouv. is in 12 kreitsen verdeeld. 3. Kreits in voorn. gouv., tusschen 66. 3. en 68. 30. L. en 57. 30. en 58. 40. N. B. Hij wordt door de Wiatka bespoeld, en is wel bebouwd. 4. W. of *Wiäzk*, hoofdstad van voorn. kreits en gouv. zetel van den gouverneur en bisschop, aan de Wiatka, met muren, torens, eene vesting, 15 steenen kerken, twee kloosters, seminarium, gymnasium en 12,000 inw., die looijerijen, zeepziederijen en andere handwerken en eenen aanzienlijken handel hebben. 48. 22. L. 58. 24. N. B.

WIANDI, tak van de St. Johns riv., in de N. Amer. prov. Maine.

WIAZOWNA, Pool. stadje, waiw. Masovië, met 59 huizen.

WIAZINY, Rus. riv., gouv. Minsk.

WIBDEN, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WIBLINGEN, Wurtemburgsch dorp, Donaukreits, met 720 inw.

WIBLINGWERDER, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Altena.

WIBOLETAY, tak van de Paraguay, in Zuid Amerika.

WIBORG of *Viborg*, Deen. stift of prov. in Jutland, tusschen de Lymfiorden, Aalborg, Aarhuus en Rypen, of tusschen 26. 20. en 27. 41. L. en 56. 19. en 56. 51. N. B., juist in het midden van Jutland gelegen, en op ruim 50 V. M., 41,000 inw. bevattende. Het N. W. deel is een schiereil., door de Lymfiorden omringd, met eenen vrij vruchtbaren grond, doch eenige groote heiden, op welker grenzen zich enkele hoogten verheffen, waaronder de Dagberg

berg Daas, 970 voet hoog is. Het voornaamste water is de Lymfiorden, welke de Skive en Skatzaas ontvangt. Verder heeft men het Gudensaa, Webergsaa, het Wiborger meer, enz. De lucht is niet 200 vochtig als in het overige Jutland. Het vruchtbare land is niet behoorlijk bebouwd, en de heide wordt alleen voor schapen en geiten gebruikt; echter geeft het land nog genoegzaam koren, boekweit, goede rapen, erwten, aardappelen, maar verder weinig moesgroenten en nog minder boomvruchten en hout, welk laatste door turf moet vergoed worden. Veeteelt is het voorn. middel van bestaan; vooral heeft men er goede paarden en rundvee. De schapen hebben veel melk en goed vleesch, maar slechte wol. Ook heeft men er bijenteelt, maar geen visscherij. Het delfstoffelijk rijk levert kalk en vele aardsoorten. Fabr. zijn er niet; elk huisgezin voorziet zichzelven van linnen, kousen en klompen. De uitvoer bestaat in: wol, paarden, ossen, kalveren, lammeren, huiden, visch, klompen, en in voordeelige jaren, ook koren en boekweit. De voornaamste koopstad is Skive. De meeste inw. zijn Denen, en van den lutherschen godsdienst. Het stift wordt in de hoofdstad en 11 herreds verdeeld. 2. Hoofdstad van het stift, de zetel van den stift-ambtman en van eenen bisschop, aan het Wiborger meer. Het is eene groote plaats, die voor de oudste in Denemarken wordt gehouden, en voorheen in grooten bloei was. Thans heeft zij nog vervallene muren, 6 poorten, 3 opene plaatsen, 3 kerken, eene hoofd- en eenige andere scholen, een hospitaal, tuchthuis, raadhuis en 2,400 inw., die eene looijerij, speelkaartenfabr., handwerken, landbouw, eene groote mis, de *Schnapsting* genoemd, benevens paarden en andere markten hebben. 27. 6. L. 56. 57. N. B. 3. Zie Wiburg.

WIBRECHTSHAUSEN, Hanov. vlek, vorst. Calenberg.

WIBSEY, Eng. vlek, gr. York.

WIBURG, Rus. kreits, gouv. Finland, tusschen 45. 46. en 48. 20. L. en 60. 10. en 61. N. B. gelegen, en op 170½ V. M. 28,380 inw. bevattende, door de riv. Sostra bespoeld, heuvelachtig vlak, doch met veelmoerassen, aanzienlijke bosschen en zandgrond, landbouw, veeteelt, visscherij, bosschen, zaagmolens, glasblazerijen, smederijen, touwbanen en molens. 2. Hoofdstad en zetel van een luth. consistorium, aan de Trango Surde, eene baai van de golf van Finland, met wallen, een kasteel, tuighuis, magazijn, de voorsteden *Rentzymemi* en *St. Petersburg*, 3 steenen luthersche kerken, een roomsch bedehuis, eene grieksche kerk, een hospitaal, huis voor de koepokinenting, een gymnasium en 3,160 inw, die handwerken, visscherij, touwbaan, handel en jaarmarkten hebben, en, uit de kleine haven, planken, teer, pik, talk, touw, hennep en ijzer uitvoeren, waarvoor weder zout, wijn, koffij, suiker en fabrijkwaren worden ingevoerd. De omtrek is zeer doodsch. 46. 30. L. 60. 42. N. B. 3. Zie Finland.

WIBY, drie Zweed. kerspels, Oerebro-, Lynkoping- en Christinaustadt-län.

WICCOCKON, riv. in de N. Amer. prov. Noord Corolina, gr. Hertford.

WICHAMPTON, Eng. kerspel, gr. Dorset, met 570 inw.

WICHEHALGH, Eng. vlek, gr. Ches.

WICHELEN, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 3,400 inw.

WICHEN, zie Wijchen.

WICHENFORD, Eng. kerspel, gr. Worcester, met 400 inw.

WICHLING, Eng. kerspel, gr. Kent.

WICHLINGHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorf, met 1350 inw.

WICHNOR, Eng. kerspel, gr. Stafford.

WICHNORANY, zie Eisenbach.

WICHTEN, Nederl. dorp, prov. Luxemburg, arr. Dietkirch; 320 inw.

WICHTSHAUSEN, Pruis. kerkdorp, regdst. Erfurt, kreits Schleusingen.

WICK, Schot. kerspel en stad, gr. Caithness; het kerspel met 5,080 en de stad met 1000 inw. 2. Schot. riv., gr. Caithness, die bij Wick, in zee valt. 3. Eng. vlek, gr. Gloucester, met 670 inw. 4. Twee Eng. buurten, gr. Somerset en Worcester. 5. Vlek in Wallis, gr. Glamorgan. 6. Pruis. vlek, regdst. Straalsund. 7. *Bishop's* W., Eng. buurt, gr. Suffolk.

WICKEN of *Wykes*, twee Eng. kerspels, gr. Cambridge en Northamoton.

WICKEN BONHUNT, Eng. kerspel, gr. Essex.

WICKENBY, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WICKENRODE, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 740 inw.

WICKENSEN, Brunswijksch domein, kreits Eschershausen, met 200 inw.

WICKENSTA, Zweed. kerspel, Linköping-län.

WICKER, Nassausch dorp, ambt Hochheim, met 650 inw.

WICKERATHBERG, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, met 620 inw.

WICKERSLEY, Eng. vlek, gr. York.

WICKES of *Wykes*, Eng. kerspel, gr. Essex, met 700 inw.

WICKFORD, Eng. kerspel, gr. Essex. 2. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Rhode-Island, gr. Noord Kingston.

WICKHAM, Eng. kerspel, gr. Berk, met 1000 inw. Nog eenige Eng. kerspels, met bijnamen, als: *Bishops* W., gr. Essex; *Breaux*, gr. Kent; *Brook*. gr. Suffolk, met 1100 inw.; *Childs*, gr. Gloucester; *East*, gr. Kent; *Market*, gr. Suffolk, met 900 inw.; *St. Paul*, gr. Essex; *Skeith*, gr. Suffolk; *West*, gr. Cambridge, enz.

WICKHAMFORD, Eng. kerspel, gr. Worcester.

WICKHAMPTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WICKLEBY, Zweed. herred, Kalmar-län.

WICKLEWOOD, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 530 inw.

WICKLOW, Ier. gr., tusschen Dublin, de Ier. zee, Wexford, Carlow en Kildare, of tusschen 10. 53. en 11. 57. L. en 52. 40. en 53. 14. N. B. gelegen, en op 29⅜ V. M. 65,000 inw. bevattende. De oppervlakte is bergachtig en wild. De grond is steenachtig en schraal; slechts aan de kusten vindt men eenig goed land. Er zijn veel romaneske partijen, als: de Skalp, de waterval van Powescourt, de Devilsglen, enz. De voorn. bergen zijn de Kippuri, de Lugnaquilly, de Douce, de Black-Mountain en Trooperstown, een gedeelte van eenen bergrug van graniet, die door het midden van het gr. loopt, en waardoor een prachtige weg is aangelegd. Ten N. O. is een hoornsteen gebergte, waarvan de groote en kleine Sugar Loafs de hoogste toppen zijn, en dat in kaap Bray Head uitloopt. Het land heeft veel wateren, waaronder de Liffey, Ovoca en Slaney, de meren Tay en Pann, enz. De luchtsgesteldheid is vochtig, maar gematigd en gezond. De voortbr. zijn: veel koper, lood, eenig goud, ijzererts, tin, bruinsteen, bismuth, zink, bouwsteen, kalk, mergel, lei en vooral turf. De landbouw is van weinig belang, en levert tarw, gerst, haver en vooral aardappelen. Bosschen zijn er niet, en slechts weinig vruchtboomen; verder worden er veel oesters en haring gevangen, maar het voornaamste middel van bestaan is de veeteelt, vooral in rundvee en schapen. Men heeft er flanelweverijen en eenige handwerken. De uitvoer bestaat in: vee, wol, huiden, boter, kaas, talk, horens, ossenlongen, visch, flanel en katoen. Het gr. wordt in 6 baronniën verdeeld. 2. De hoofdplaats, een vlek, aan den mond der Leitrim, met 1250 inw., goede alebrouwerijen en eene naauwe haven. 10. 57. L. 52. 28. N. B.

WICKMERE, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WICKSTA, Zweed. kerspel, Upsala-län.

WICKSTÄTT, zie Arensburg.

WICKTON, Eng. kerspel, gr. Hereford.

WICKWA, N. Amer. meer in Canada, bij het meer St. John.

WICKWARE, Eng. vlek, gr. Gloucester, met 800 inw.

WICOMICO, riv. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, die in de Chesapeak valt. 2. W. *Church*, dorp aldaar, prov. Virginië, gr. Northumberland.

WICZYSCIEY, zie Weiza.

WIDAH, zie Whydah.

WIDAUE, Deen. riv., hert. Sleeswijk.

WIDAWA, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 800 inw., jaarmarkten, laken-, baai- en andere weverijen, hoeden- en handschoenfabr.

WIDAWKA, Pool. riv. bij Widawa.

WIDCOMBE, Eng. D., gr. Somerset.

WIDDERN, stad gedeeltelijk in Baden, Main- en Tauberkreits, en gedeeltelijk in den Wurtemb. Neckarkreits, met 1080 inw.

WIDDIALL, Eng. kerspel, gr. Hertford.

WIDDIN, Turk. sandschakat in Romanië, tusschen Oostenrijk, Walachië, Nicopoli, Sofia en Semendra, of tusschen 39. 48. en 41. 22. L. en 43. 28. en 44. 42. N. B. gelegen, een groot dal, langs den Donau, en aan het hangen van een gebergte, dat zich van Balkan, tot aan den oever van den Donau uitstrekt. Het wordt door den Donau, Timok, Arier, Lomb en vele andere kleinere riv. bespoeld, en, schoon er aan de kusten veel moerassen zijn, is het land echter vruchtbaar in tarw, rijst, tabak, boomvruchten, wijn, enz., en heeft talrijke kudden. De inw. zijn Bulgaren, Serviërs, Grieken, Armeniërs, Joden en Heidenen, en slechts weinige Turken in de hoofdstad. Over het algemeen is het land eenzaam, en slecht bewoond. 2. W. of *Viddin*, hoofdstad der prov., aan den Donau, eene der sterkste vestingen van het Turksche rijk, de zetel van eenen Griekschen bisschop, met een zeer groot

kas-

kasteel, veel moskeën en kerken en 25,000 inw., die handwerken, handel en visscherij in den Donau hebben. In den Donau is een eiland, dat het kasteel bestrijkt.

WIDDING, zie Widing.

WIDDINGTON, 2 Eng. kerspels, gr. Essex en York.

WIDDY, zie Whiddy.

WIDE BAY, baai aan de N. O. kust van Nieuw Holland, tusschen Double Island Point en Pointe Indienne, waar FLINDERS 50 inboorlingen ontmoette. De baai is niet zeer diep.

WIDEHOPE, WITHUP, Eng. distr., gr. Cumberland.

WIDEN, WEIDEN of *Vedeny*, Hong. vlek, kom. Wieselburg, met 810 inw. 2. Pool. riv., waiw. Masovië.

WIDFORD, 3 Eng. kerspels, gr. Gloucester, Essex en Hertford.

WIDING, Deen. distr., hert. Sleeswijk, op 1¾ V. M. 3,500 inw. in 6 kerspels, tellende.

WIDITTEN, Pruis. dorp, regdst. Koningsbergen.

WIDLEY, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WIDMER, Eng. buurt, gr. Buckingham.

WIDMER-POOL, Eng. kerspel, gr. Nottingham.

WIDNESS, Eng. vlek, gr. Lancas.

WIDNUN, stad in Marokko, rijk Sus, met 30,000 inw.

WIDOIE, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 250 inw.

WIDÖSTERN, Zweed. meer, Jonköping-län.

WIDRINGTON, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 370 inw.

WIDSHOFLE, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län.

WIDWORTHY, Eng. kersp., gr. Devon.

WIDZY, Rus. kreits, de N. Oostelijkste van het gouv. Wilna, met veel meren en hout. 2. Hoofdstad, aan de Desna, met veel joden. 43.35. L. 35.33. N. B.

WIE, Z. Amer. riv. in Brazilië, prov. Sergippe, die in de Lixmai valt

WIEBELSKIRCHEN, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 900 inw.

WIEBLINGEN, Baden. dorp, Neckar kreits, met 800 inw.

WIED, zie Wiedrunkel. 2. Nassausch dorp, ambt Hachenburg, met 190 inw.

WIEDA, Brunswijksch dorp, kreits Walkenried, met 1020 inw.

WIEDBACH, kleine riv. in het hert. Nassau.

WIEDELAH, Hanov. dorp, vorst. Hildesheim, met 560 inw.

WIEDEMAR, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Delitzsch.

WIEDENBRUCK, Pruis. stad, regdst. Minden, aan de Ems, met 2000 inw.

WIEDENSAHL, Hanov. vlek, vorst. Calenberg, met 700 inw.

WIEDERSWEILER, zie Rauenberg.

WIEDEROPAIJANG, plaats op het eil. Java, landschap Bagliën.

WIEDRUNKEL, Pruis. heerl., regdst. Coblenz, met 16,100 inw. en de stad Dusseldorp.

WIEFELSTEDE, Oldenburgsch kerspel, kreits Neuenburg, met 1900 inw.

WIEFLISBURG, zie Avenches.

WIEGANDSTHAL, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

WIEGERSDORF, Pruis. dorp, regdst. Erfurt.

WIEGSTADT, Oostenr. stad in Silezië, hert. Troppau, met 1270 inw.

WIEGSTADTL, Boheem. stad, kreits Königingrätz.

WIEHE, Pruis. stad, regdst. Erfurt, met 1430 inw.

WIEHL, Pruis. dorp, regdst. Keulen, met 200 inw. 2. Baden. dorp, Treisamkreits, met 1220 inw.

WIEHLEN, Baden. dorp, Treisamkreits, met 870 inw.

WIELICE, Rus. stad, gouv. Minsk.

WIELICHOWO, *Willichowo*, Pruis. stadje, regdst. Posen, met 500 inw.

WIELICZKA, Galic. stad, kreits Bochnia, met 3,400 inw. en de grootste steenzoutmijn in Galicië.

WIELKE STRELCZE, zie Groot Strelitz.

WIELKI CHROSTOWO, Pool. dorp, waiw. Plock.

WIELKIE OCZY, Galic. marktvlek, kreits Przemysl.

WIELONA, Rus. stad, gouv. Wilna, aan de Niemen.

WIELOPOLE, Galic. vlek, kreits Tarnow.

WIELUN, Pool. obwod, waiw. Kalisch, aan de grenzen van Silezië. 2. Stad en hoofdpl., aan de Liswarra, met 5 kerken, collegie, gymnasium en 2000 inw., waaronder veel joden.

WIEN, zie Weenen.

WIENACHT, Zwits. vlek, kanton Appenzell.

WIENER KANAL, zie Neustadt.

WIENER NEUSTADT, zie Neustadt.

WIENER WALD, zie Weener Woud.

WIENHAUSEN, Hanov. dorp, vorst. Lunenburg, met 350 inw.

WIENRODE, Brunswijksch dorp, kreits Blankenburg, met 320 inw.

WIEPRZ, riv. in Polen, die bij Bobrowke, in de Weichsel valt.

Wierckerschans, Nederl. fort, prov. Holland, Z. gedeelte, aan het watertje de Wiercke, waardoor het water uit den Hollandschen IJssel in den Rijn afloopt, met eene fraaije kommandantswoning, barakken, en het noodige geschut.

Wierde et Andoi, Nederl. dorp, prov. en arr. Namen, met 780 inw.

Wierden of *Wyrden*, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Twenthe, een welvarend dorp, waar veel steenen voor de zeedijken verzonden worden.

Wierhuizen, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam.

Wieringen, Nederl. eil., prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, mogelijk ook voorheen aan de Hollandsche kust vast geweest, en naar eene plant, die men hier zeer veel vindt, en ter bescherming der zeedijken gebruikt wordt, aldus genoemd. Het heeft door afspoeling, veel verloren, en is thans ten N., en gedeeltelijk ten W., van duinen voorzien, maar moet verder door dijken beschermd worden. De grond is zeer ongelijk, doch over het algemeen zeer vruchtbaar, en tot koren en weiland zeer geschikt. De schapen leveren hier ook veel Texelsche kaas. Het eil. bevat in 5 dorpen, 1200 inw., die van den landbouw en de scheepvaart bestaan.

Wieringerwaard, Nederl. bedijking prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, met schoone wegen en vaarten aan het nieuwe kanaal. Zij werd in 1608 bedijkt, en is 1895 morgen groot.

Wiernsdorf, Oostenr. vlek, kreits Boven den Mannhartsberg.

Wiernsheim, Wurtemb. dorp, Neckarkreits, met 780 inw.

Wierosarie, dorp op het O. Ind. eil. Java, resid. Grobogan en Dschepan.

Wierosoboo, stad en marktplaats op het O Ind. eil. Java, residentschap Sourabaya, waarbij de merkwaardige ruïnen van de oude Javaansche hoofdstad Madschapahit.

Wierowan, Morav. dorp, kreits Olmutz.

Wiers, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 2400 inw.

Wiersberg, Beij. vlek, Opper Mainkreits.

Wiersen, zie Viersen.

Wierszkhowice, Rus. stad, gouv. Grodno, kreits Prushana.

Wierum, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Appingadam, ten W. van Adorp, aan de Hunse of het Rietdiep, met een veer. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, bij Dokkum, met ongeveer 600 inw. Geboorteplaats van St. Ludger.

Wieruszow, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 1000 inw.

Wies, Baden. dorp, Treisamkreits, met 950 inw. 2. Deen. herred, hert. Sleeswijk, met 6 kerspels.

Wiesau, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz.

Wiesbaden, zie Wisbaden.

Wiese, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 1000 inw. 2. Morav. dorp, kreits Troppau, met 550 inw. 3. Zie Lauka, Neumark en Wiesenbad.

Wieseck, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Opper Hessen, met 1000 inw.

Wieselburg of *Mosony Varmegye*, Hong. kom., kreits aan gene zijde van den Donau, op 33½ V. M., 53,820 inw. bevattende, geheel vlak, door den Donau, het Neusiedlermeer en de Lutha bespoeld, met landbouw, veeteelt, visscherij en vele fabr. Het wordt in 2 distr. verdeeld. 2. Distr. aldaar, 17¾ V. M. groot. 3. W. of *Mosony*, vlek en hoofdplaats, met eene roomsche kerk en 3,440 inw., die eene salpeterziederij, lakenweverij en handel hebben. 54. 55. L. 47. 51. N. B.

Wiesen, Baden. riv., die bij Kleinhuningen in den Rijn valt.

Wiesenbach, Baden. dorp, Neckarkreits, met 450 inw.

Wiesenberg, Morav. dorp, kreits Olmutz.

Wiesenbronn, Beij. vlek, Neder Mainkreits.

Wiesenburg, Saks. ambt, kreits Erzgebergte, met 8000 inw. 2. Pruis. slot, regdst. Potsdam.

Wiesenfeld, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 650 inw.

Wiesensteig, Wurtemb. stad, Donaukreits, aan de Fils, met 1230 inw.

Wiesent, Beij. riv., Rezatkreits, die in de Regnitz valt. 2 Beij. riv., Regenkreits, die boven Wörth, in den Donau valt. 3. Beij. vlek, Regenkreits.

Wiesenthal, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 550 inw. 2. Baden. dorp, Neckarkreits, met 1150 inw. 3. Weimarsch dorp, ambt Dermbach, met 700 inw. 4. Zie Oberwiesenthal en Böhmisch Wiesenthal.

Wiesentheid, Beij. vlek, Neder Mainkreits, met 920 inw.

Wieset, Beij. riv., die bij Ohrnbau in de Altmühl valt.

Wiesloch, zie Wisloch.

Wiesmatt, Oostenr. vlek, kreits Onder het Weener Woud.

Wiesme, Nederl. dorpje, prov. en arr. Namen, met 120 inw.

Wiess, zie Wies.

Wietlisbach, Zwits. vlek, kanton Bern, an den linker Aar oever.

Wietmarsen of *Wittmarschen*, Hanov. dorp, gr. Bentheim.

Wietze, Hanov. dorp, vorst. Luneburg, ambt Meinersen, met 80 inw.

Wiewaszow, Rus. stad, gouv. Wilna.

Wieuwert, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, door de secte der Labadisten bekend, met eenen grafkelder, waarin de lijken niet vergaan, maar uitdroogen. Men heeft hier een vrouwelijk lijk gevonden, op welks linnen, de letters A. M. S. staan, waaruit sommigen den naam van Anna Maria Schuurman afleiden.

Wiryszey, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 550 inw.

Wieze, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Dendermonde: 1300 inw.

Wifflisburg, zie Avenches.

Wig, Rus. riv., gouv. Olonez en Archangel; valt in de IJszee.

Wiga, zie Viga.

Wigan, Eng. vlek, gr. Lancaster, met 2,250 huizen, 18,000 inw., katoenen zeildoekweverijen en smederijen.

Wigborough, Eng. buurt, gr. Somerset. 2. *Groot* en *Klein* W., Eng. kerspel en buurt, gr. Essex.

Wigenhall, St. German, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 400 inw.

Wiggenholt, Eng. kersp., gr. Sussex.

Wigger, Zwits. riv., kanton Lucern; valt in de Aar.

Wiggerland, Zweed. distr., Bahus-län.

Wiggesley, Eng. buurt, gr. Nottingham.

Wiggey, Eng. buurt, gr. Surrey.

Wigginoton, 4 Eng. kerspels, gr. Hertford, Oxford, Stafford en York.

Wigglesworth, Eng. vlek, gr. York, met 400 inw.

Wiggold, Eng. buurt, gr. Gloucester.

Wiggonby, Eng. vlek, gr. Cumberland.

Wighcomico, riv. der N. Amer. Rep., prov. Maryland.

Wighill, Eng. kerspel, gr. York.

Wighough, Eng. buurt, gr. Ches.

Wight, Eng. eil., in het Kanaal, aan het einde der baai van Southampton, en door een kanaal, van het vaste land gescheiden. Het is 9 V. M. groot, bevat 22,000 inw., en wordt door de Medina, in eene Oostelijke en Westelijke helft verdeeld, en van het O. naar het W., door eene heuvelketen doorsneden, ten N. van welke men goede weiden, gelijk ten Z. goed bouwland, vindt. De kust heeft kaap Dunnok, krijtvelden en zandklippen, waarvan de Westelijke, de Needles of Naaldrotsen, nog als bijzondere merkwaardigheden, door vele aardrijkskundigen worden opgegeven; maar die, volgens den Heer A. van der Willigen, die dezelve in 1823 bezocht, niet meer bestaan. De lucht is zeer gezond, en de inw. worden er zeer oud. Behalve koren, aardappelen, peul- en tuinvruchten, levert het eil. ook boomvruchten en vlas op. Het vee is ertalrijk, en de schapen hebben horens. Men heeft er zeer veel zeevogels, en graaft er goede pijpaarde en witzand voor de glasfabr. Ook is er eene minerale bron op eene hoogte, en heeft men er kristallen, kleine versteeningen, enz. Er zijn geene fabr.; alles leeft van de visscherij en den handel. Door de rotsen en het gevaarlijke van de omringende zee, is het eil. van natuur sterk. Het heeft echter verscheidene baaijen, waaronder de Freshwater en Sandowsbaai, benevens de voortreffelijke St. Helena's reede, uitmunten. Men vindt er veel landgoederen der inw. van het vasteland, die hier den zondag doorbrengen, alsmede voortreffelijke zeebaden en schoone gezigten. De hoofdstad is Newport.

Wighton, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 440 inw. en lakenfabr.

Wightsland, Austr. schiereil. ten Z. van Nieuw Holland, in Grantsland, aan het begin der Bass straat.

Wigland, Eng. vlek, gr. Ches.

Wigliatkawo, Rus. dorp, gouv. Kostroma.

Wigmore, Eng. kersp., gr. Hereford.

Wigram's eiland, klein eil. aan de W. kust van Nieuw Holland, aan den ingang der golf van Carpentaria.

Wigry, Pool. meer, waiw. Augustowo.

Wigstädtel, Oostenr. dorp, kreits Troppau.

Wigston (Groot en Klein), 2 Eng. kerspels in het gr. Leicester; het eerste met 1900 inw.

Wigtoft, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 600 inw.

Wigton, Schot. gr., het Zuidelijkste van allen, een deel van het gr. Galloway, tusschen Ayr, Kirkcudbright, de Ier. zee, het Noorder kanaal en den Oceaan, of tusschen 12. 6. en 13. L. en 54. 45. en 55. N. B. gelegen, en op 21½ V. M. 26,900 inw. bevattende. Men vindt er de Rhinnes of Rhynns van Galloway, met de N. punt Fairland point, ten Z. de Mull van Galloway, welke ten N. door Loch Rian, en ten Z. d or de baai van Glenluce, van het gro ste

deel des lands gescheiden wordt. Ten Z. O. vindt men nog Burrou Head, en ten W. Wigton baai. Voor het overige is de kust met rotsen en klippen omringd, maar langs dezelve vindt men het beste land; wijl de grond in het gebergte, in het midden, onvruchtbaar en moerassig is. De bergen zijn takken van den Cheviot, en de Larg en Mochrumfell, de hoogste toppen. De riv. zijn klein, de voornaamste zijn: de Cree, de Ket en de Luce. Er zijn zeer veel meren, als: Mochrum, Gornellan, Mackbeary, Monan, enz. De voortbrengsels bestaan in: haver, gerst, aardappelen, vlas, de gewone huisdieren, gevogelte, visch, oesters, lood, lei en marmer. De landbouw is weinig, en de veeteelt, vooral in het binnenland, het voornaamste bestaan, gelijk de visscherij aan de kusten. Fabrijken zijn er bijna niet, en de uitvoer bestaat slechts in voortbrengsels van het vee, visch en oesters. 2. Hoofdplaats, eigenlijk meer een dorp dan eene stad, aan de Wigtonbaai, met eene haven en 1950 inw. 3. Eng. vlek, gr. Cumberland, met veeteelt en markten. 4. Eng. marktvlek, gr. Cumberland, met 4000 inw. 5. Eng. vlek, gr. York. 6. Schot. baai, gr. Galloway.

WIGTOUN of *West Galloway*, zie Wigton.

WIH, riv. in Abyssinië, met eene woonplaats aan de kust.

WIHATSCH, WIHITZ, zie Bihatsch.

WIHERIES, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Bergen, met 1160 inw.

WIHHASA, Rus. meer, gouv. Reval.

WIHICZ, zie Bihatsch.

WIHO, Turk. distr., prov. Trabosan.

WIHOGNE, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 150 inw.

WIHT AU VAL, Fr. stad, dep. Opper Rijn, met 720 inw.

WIINIJARVI, Rus. meer, prov. Finland.

WIISHNEI WOLOTSCHOK, Rus. stad, gouv. Twer, aan de Twerza en Zna, met 3,310 inw., scheepvaart, handel met koren, leder, hennep, talk, enz.

WIJCHEN of *Wichen*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nymegen, 2 uren van die stad, met een slot, door IMMANUEL, prins van Portugal, die met eene dochter van WILLEM I. gehuwd was, gesticht, en 1860 inw.

WIK, zie Söderbarke.

WIKA, Zweed. kerspel, Falu-län.

WIKA SIÖN, Zweed. meer, Jämtland-län.

WIKANANISCH, dorp op het eil. Quadra-Vancouver, ten Z. van Noitka, aan eene golf, met verscheidene eil.

WIKE, zie Bahuslehn. 2. Twee Eng. vlekken, gr. York.

WIKEN, Zweed. meer, Skaraborg-län. 2. Zweed. golf van de Meler zee, Nyköping-län. 3. Zie Wener.

WIKERN, Zweed. meer, Oerebro-län.

WIKERVOORT, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen; 950 inw.

WICKFLON, Zweed. meer, Gefleborg-län.

WIKINISKY CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, die in de Susquehannah valt.

WIKSINSKOI, Rus. ijzerhut, gouv. Wladimir, aan de Wiksina.

WIKSIÖN, Zweed. meer, Gefleborg-län.

WILA, Rus. dorp, gouv. Simbirsk.

WILATÖWO, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 280 inw.

WILBASSEN, WILLEBADESSEN, Pruis. stad, regdst. Minden, met 900 inw.

WILBERFORCE, Eng. kerspel, gr. York. 2. Kaap aan de N. W. kust van Nieuw Holland, ten W. van de golf van Carpentaria, 154. 19. L. 11. 42. Z. B.

WILBERTON, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WILBRAHAM of *Wilburgham*. (GROOT en KLEIN), twee Eng. kerspels, gr. Cambridge. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampden, met 1800 inw.

WILBY, Eng. kerspel, gr. Norfolk. 2. Eng. kerspel, gr. Northampton. 3. Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 490 inw.

WILCHINGEN, Zwits. vlek, kanton Schaffhausen.

WILCOT, Eng. kerspel, gr. Wilt, met 540 inw. 2. Eng. dorp, gr. Oxford.

WILCZYN, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 250 inw.

WILDA, Oostenr. vlek in Neder Stiermarken, aan de Murau.

WILDALPEN, Oostenr. dorp in Stiermarken, kriets Brück.

WILDAU of *Wilden*, Tyrol. dorp, kreits Innsbrück.

WILDBACH, Stiermark. heerl., kreits Marburg.

WILDBAD, Wurtemburgsche stad, Schwarzwaldkreits, met 1600 inw.

WILDBERG, Wurtemburgsche stad, Schwarzwaldkreits, met 1750 inw. 2. Pruis. dorp, regdst. Potsdam, met 650 inw. 3. Oostenr. heerl., Neder Mühlviertel.

WILDENAU, Saks. dorp, kreits Erzgebergte. 2. Beij. dorp, Regenkreits. 3. Oostenr. dorp, Innkreits.

WILDENBURG, Pruis. heerl., regdst. Coblenz, met 2,730 inw.

WILDENECK of *Wildenegg*, Oostenr. heerl.,

heerl., Hausrück viertel. 2. Illyr. heerl. kreits Laibach.

WILDENFELS, Saks. stad, kreits Erzgebergte, met 1500 inw., weverijen en marmergroeven.

WILDENHAAG, Oostenr. heerl., land Boven de Ens.

WILDENHAUS, zie Wildhaus.

WILDENHAYN, Pruis. dorp, regdst. Merseburg, kreits Torgau.

WILDENSTEIN, Baden. vesting, Seekreits. 2. Beij. dorp, Opper Mainkreits. 3. Fr. dorp, dep. Opper Rijn.

WILDENWART, Beij. buurt, Isarkreits, met 5000 inw.

WILDEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 130 inw.

WILDERNESS, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Spottsylvanië.

WILDERVANK, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwartier Winschoten, eigenlijk eene verlenging van Veendam, een welvarend dorp, met 2850 inw., die scheepvaart en handel drijven, en handwerken, scheepstimmerwerven en molens hebben.

WILDESHAUSEN, Oldenburgsche stad, kreits Delmenhorst, met 1750 inw.

WILDHAUS, Zwits. dorp, kanton St. Gallen, met 30 huizen. Geboorteplaats van ULRICH ZWINGLIUS.

WILDINGEN, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 530 inw.

WILDNISS, gedeelte van de Deen. heerl. Herzhorn, in Blömsche en Bulowsche Wildniss verdeeld.

WILDOATS, N. Amer. riv., gebied Mississippi.

WILDON, Stiermarksch vlek, kreits Grätz, met 600 inw.

WILDSCHITZ, Boh. dorp, kreits Bidschow, met 170 huizen.

WILDSCHÜTZ, Morav. vlek, kreits Troppau; 1050 inw. 2. Zie Wildschitz.

WILDSEE, Baden. meer, Kinzigkreits.

WILDSHUT, Oostenr. D., Innkreits.

WILDSWORTH, Eng. buurt, gr. Lincoln.

WILDUNGEN, ambt van het gr. Waldeck, waarin de steden Neder Wildingen, Oud Wildingen en Züschen, en 5 kerspels.

WILEIKA, Rus. riv., gouv. Minsk; valt in de Wolga. 2. Rus. kreits, tusschen 43. 67. en 46. 12. L. en 54. 24. en 54. 58. N. B., met heiden, moerassen, veel bosch en hier en daar ook bouwland, dat koren, vlas en hennep oplevert. Het land wordt door de Wilia en Beresina (die hier ontspringen) en vele andere kleine riv. bespoeld. 2. Hoofdst., aan de Wilia, met 800 inw.

WILEISK, Rus. meer, gouv. Irkutsk.

WILEN, zie Filehne.

WILENSK, zie Wilna.

WILES (KAAP), kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland. 153. 24. L. 34. 57. Z. B.

WILFERDINGEN, Baden. dorp, Pfinz- en Murgkreits, met 670 inw.

WILFORD, Eng. kerspel, bij Nottingham, met 500 inw.

WILGA, Pool. riv., waiw. Podlachië.

WILHAMSTED of *Wilshamstead*, Eng. kerspel, gr Bedford.

WILHELMHOF, Bernburgsche buurt, ambt Harzgerode.

WILHELMINADORP, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, zeer net, en reeds van verscheidene fraaije huizen, een net schoolhuis, twee meestoven en eenen hoogen steenen molen voorzien.

WILHELMINA POLDER, bedijkte polder in de Nederl. prov. Zeeland, waardoor de schorren van Hongersdijk, de onbekende of Mosselbank, Goesje, enz., benoorden de Puije en het Diep, vruchtbaar land zijn geworden, en Wolfaartsdijk met Z. Beveland is vereenigd.

WILHELMINENORT, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 18 huizen.

WILHELMINENFELD, Deen. kolonie, hert. Sleeswijk.

WILHELMITZ, zie Willomitz.

WILHELMSBAD, Keur-Hes. badplaats, gr. Hanau, ambt Buchenthal.

WILHELMSBERG, Pruis. fabrijkplaats, regdst. Oppeln. 2. Zie Heilbrunn.

WILHELMSBORG, Deen. kerspel, stift Aarhuus.

WILHELMSBURG, Oostenr. vlek, land Onder de Ens. 2. Hanov. ambt, vorst. Lüneburg.

WILHELMSKANAAL, kanaal in Wurtemburg, waardoor de schepen tot Canstadt kunnen komen.

WILHELMSDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz. 2. W. of *Niederaalbach*, Beij. dorp, Rezatkreits. 3. Zie Wilhermsdorf.

WILHELMSFELD, Baden. dorp, Neckarkreits, met 500 inw.

WILHELMSHÖHE, Keur-Hes. dorpje, prov. Neder Hessen, en hoofdplaats der vereenigde ambten Ahna en Wilhelmshöhe, met eene kerk en 130 inw., en vooral vermaard door het prachtig keurvorstelijk lustslot, dat aan den Weissenstein, ½ uur van de hoofdstad ligt, en door eene lijnregte allee, met dezelve vereenigd is. Door de menigvuldige schoonheden der natuur, en den voortreffelijken aanleg, is het een der bekoorlijkste verblijven in Europa. Men

 heeft

heeft er schoone fonteinen, romeinsche waterleidingen, watervallen, ridderburgen, broeikasten, een octogoon met een beeld van HERCULES, het Chinesche dorp *Moulang*, enz. Het is thans het gewone zomerverblijf van den keurvorst.

WILHELMS EILAND, zie Tamara.

WILHELMSTADT of *Bockenheim*, Keur-Hes. stad, gr. Hanau, met 1500 inw. 2. Zie Willemstadt.

WILHELMSTEIN, vesting in het vorst. Schauenburg-Lippe, op een eil.

WILHERING, Oostenr. dorp, Hausrückviertel, aan den Donau.

WILHERMSDORF of *Wilmersdorf*, Beij. vlek, Rezatkreits, met 1300 inw.

WILIA, Rus. riv., in de gouv. Wilna en Bialystok.

WILIANSKA, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

WILIBALDSBURG, zie Aichstädt.

WILKES, gr. der N. Amer. Rep., prov. Noord Carolina, met 9,960 inw., en de bronnen van de Yadkin. De hoofdplaats draagt den zelfden naam. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Gallia, met 200 inw. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 2,200 inw.

WILKESBARRE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Luzerne, met 1230 inw., die eene akademie, 2 drukkerijen, eene bank en eenigen handel hebben.

WILKESBY, Eng. kersp., gr. Lincoln.

WILKESLEY, Eng. vlek, gr. Ches.

WILKESVILLE, vlek in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Gallia, met 320 inw.

WILKINSON, gr. der N. Amer. prov. Mississippi, met 9,720 inw., door de Mississippi bespoeld. De hoofdplaats is Woodville. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Georgië, met 6,990 inw., en de hoofdplaats Irwinton. 3. Sterkte der N. Amer. Rep., prov. Georgië, gr. Hancock.

WILKINSONVILLE, vlek der Noord Amer. Rep., prov. Illinois, gr. Randolph. 2. Dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginië, gr. Chesterfield.

WILKINTHORPE, Eng. buurt, gr. Somerset.

WILKISCHEN, Boh. dorp, kr. Pilsen.

WILKOMIRZ, Rus. kreits, gouv. Wilno, vol meren en bosschen, en door kleine riv. bespoeld. 2. Stad aldaar, met een kollegie en eene school. 142. 5. L. 55. 28. N. B.

WILKOWISZKEN, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 1800 inw.

WILL'S COVE, N. Amer. riv., op het het eil. St. Christoffel.

WILL'S CREEK, 2 N. Amer. riv., waarvan de eene in de Muskingum en de andere in den Potomac valt.

WILLAFANS, Fr. vlek, dep. Doubs, met 1000 inw, arr. Besançon.

WILLAMANTIC, riv. der N. Amer. Rep., prov. Connecticut.

WILLAN, Hong. D., kom. Baranya.

WILLAND, Eng. kerspel, gr. Devon. 2. Zweed. herred, Christiaanstadt-län.

WILLANMEZ, groep van drie eil., aan de N. kust van Nieuw Brittanje. 2. Eil. hiertoe behoorende, het grootste der groep, met diepe baaijen en van 5. tot 5. 16. Z. B. en 167. 40. tot 167. 54. L. zich uitstrekkende.

WILLANOW, Hong. dorp, kom. Arwa. 2. Pool. dorp, waiw. Masovië.

WILLASTON, Eng. vlek, gr. Ches. 2. W. of *Woollaston*, Eng. vlek, gr. Ches.

WILLATOWO, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 430 inw.

WILLAUPUIS, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik; 450 inw.

WILLAWAKY, stad der N. Amer. Rep., aan de N. W. kust van het meer Michigan. 290. 30. L. 47. 45. N. B.

WILLBERGEN, Zweed. kerspel, Upsala-län.

WILCOX, gr. der N. Amer. prov. Alabama, met 2,920 inw., door de Alabama en Pine bespoeld. De hoofdplaats is Canton.

WILLCRICK, Eng. kerspel, gr. Monmouth.

WILLEBRINGEN, Nederl. D., prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 360 inw.

WILLEBROEK, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Mechelen; 2500 inw.

WILLEMANTIC of *Willemanset*, snelle stroom in de riv. Connecticut, prov. Massachusetts, een weinig beneden South Hadley kanaal.

WILLEMBERG of *Wielbark*, Pruis. stad, regdst. Koningsberg, kreits Ortelsburg, aan de Omulof en Sawitz, met eene kerk, lakenweverij, hoedenfabr. en 1660 inw.

WILLEMEAU, Nederl. dorp, prov. Henegouwen.

WILLEM KAAP, zie Willem riv.

WILLEM POLDER, polder in de Nederl. prov. N. Braband, distr. Breda, heerl. Princelant.

WILLEM RIV., riv. op Nieuw Holland, in Eendragtsland, bij de kaap van dien naam, welke de Franschen *Murat* genoemd hebben, en die op 21. 37. Z. B. en 131. 58. L. ligt.

WILLEMSTAD, Nederl. stad, prov. N. Braband, distr. Breda, in den polder Ringenhil, aan het Hollandsche diep, wel versterkt, en met eene hervormde kerk,

kerk, een gesticht voor ouderlooze kinderen, een sierlijk stadhuis, het prinsenhuis, een magazijn, eene haven, land- en waterpoort, en 1570 inw., die een bekend veer en eenige handwerken hebben. 2. Hoofdstad van het W. Ind. eil. Curaçao, zetel van den gouverneur, aan de Z. zijde van het eil., aan de St. Anna baai, in W. Ind., zindelijk, en op de Hollandsche wijze gebouwd, met eene vereenigde hervormde en luthersche kerk, roomsche kapel, synagoge, fraaije huizen, met groote pakhuizen en 8000 inw., die meestal van den handel bestaan. Het fort Amsterdam verdedigt de haven.

WILLEMSDORP, nieuw aangelegd Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, op het eil. en in het distr. Dordrecht, met een stoomboot veer naar den Moerdijk.

WILLEMSVAART, kanaal van de stad Zwol tot den IJssel, om deze riv. met het Zwarte water te vereenigen. 2. *Zuid W.*, kanaal tusschen de steden 's Hertogenbosch en Maastricht, in 1822 aangelegd.

WILLEMSOORD, Nederl. kolonie der maatschappij van weldadigheid, prov. Drenthe, op de grenzen van Overijssel, 250 morgen groot, met 200 woningen. 2. Zie Nieuwe Diep.

WILLEM TELL'S EIL., eil. van den archipel Buonaparte, bij Nieuw Holland.

WILLEN of *Wyllien*, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

WILLENDORF, Oostenr. dorp, kreits Boven den Mannhartsberg.

WILLENHALL, Eng. vlek, gr. Warwick. 2. Eng. vlek, gr. Stafford, met 5,620 inw.

WILLEQUENGAUGUM, meer der N. Amer. Rep., prov. Maine, bij den oorsprong van de St. Croix.

WILLERBY, 2 Eng. vlekken, gr. York.

WILLERSEY, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

WILLERDINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 950 inw.

WILLERSLEY, Eng. kerspel, gr. Leicester.

WILLERZIES, Nederl. dorpje, prov. Namen, arr. Dinant, met 410 inw.

WILLESBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Kent, met 450 inw.

WILLESDEN of *Wildon*, Eng. kersp., gr. Middlesex.

WILLET, vlek der N. Amer. Rep.

WILLEWAH, tak van de Lewis in het Noord Amer. gebied Oregan.

WILLEY, 3 Eng. vlekken, gr. Hertford, Salop en Warwick.

WILLGOTTHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 780 inw.

WILLHALL, Eng. buurt, gr. Southampton.

WILLHAMPSTEAD, Eng. kerspel, gr. Bedford.

WILLIAM POINT, kaap aan de Westkust van N. Amerika. 255. 29. L. 48. 37. N. B. 2. *Fort W.*, Schot. vesting, aan Loch Linnhe. 3. Kaap aan de W. kust van het eil. Celebes. 4. Zie Tamara en Wydah.

WILLIAM GRANTS KAAP, kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland, in Grantsland, door de Franschen ook wel *Duquesne* genoemd.

WILLIAM'S RIVER, takken van de Housatonik, en van de Connecticut in Noord Amerika. 2. Gr. in de N. Amer. prov. Ohio, door de St. Joseph bespoeld, doch noch geheel wildernis. 3. Vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Northampton, met 1250 inw. 4. Volkplanting op het W. Ind. eil. Barbadoes, kerspel St. Thomas. 5. Eil. van Nieuw Holland, bij Nuytsland, door de Franschen ook wel *Quiron* genoemd.

WILLIAMSBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Burlington. 2. Vlek der N. Amer. prov. Noord Carolina, gr. Granville.

WILLIAMSBURG, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampshire, met 1120 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Huntingdon. 3. Vlek aldaar, prov. Maryland, gr. Talbot. 4. Vlek aldaar, prov. Maryland, gr. Clermont. 5. Stad aldaar, prov. Virginië, gr. James, met 1500 inw. 6. Vlek aldaar, prov. Kentucky, gr. Mason. 7. Vlek aldaar, prov. Z. Carolina, met 12,000 inw. 8. Vlek aldaar in gen. distr. 9. Dorp aldaar, prov. Tennessee, gr. Jackson. 10. W. of *Jonestown*, vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Dauphin. 11. Vlek in Canada, Oostelijk distr., met eene roomsche kerk.

WILLIAMSCOT of *Willescot*, Eng. buurt, gr. Oxford.

WILLIAMSFIELD, vlek in de Noord Amer. prov. Ohio, gr. Ashtabula.

WILLIAMSON, riv. in de N. Amer. prov. Georgië, gr. Jefferson. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Ontario, met 1150 inw. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. West Tennessee, met 20,640 inw., door het Cumberland gebergte doorsneden, en de bronnen der Harneth bespoeld. De hoofdplaats is Franklin.

WILLIAMSPAS, bergpas in het Blaauwe ge-

gebergte in Noord Amer., prov. Virginië, gr. London.

WILLIAMSPORT, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Lycoming, met 350 inw. 2. Vlek der N. Amer. prov. Maryland, gr. Washington, met eene haven.

WILLIAMSTHORPE, Eng. buurt, gr. Derby.

WILLIAMSTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. N. Carolina, gr. Martin, met 300 inw.

WILLIAMSTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Orange, met 1400 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Berk, met 1,850 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oswego, met 560 inw. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 1250 inw. 5. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Lancaster. 6. Vlek aldaar, prov. N. Carolina, hoofdplaats van het gr. Granville, met handel.

WILLIAMSVILLE, dorp der N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Buffaloe. 2. Vlek aldaar, prov. Noord Carolina, gr. Person.

WILLIBALDSBURG, zie Aichstädt.

WILLICH, Pruis. dorp, regdst. Dusseldorp, kreits Crefeld, met 730 inw.

WILLICHOWO, zie Wielichowo.

WILLIEN, Eng. kersp., gr. Hertford.

WILLIGE LANGERAK, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, wel een uur lang, bij Schoonhoven.

WILLIMOW, Boh. vlek, kreits Czaslau, met 110 huizen.

WILLINGALE DOE of *Willingehall de Ou*, Eng. kerspel, gr. Essex.

WILLINGALE SPAIN of *Willingehall de Ispania*, Eng. kersp., gr. Essex.

WILLINGEN, Zweed. kerspel, Malmohus-län.

WILLINGS CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, die in den Mississippi valt.

WILLINGBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Susquehannah, met 350 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Burlington.

WILLINGDON, Eng. kersp., gr. Sussex.

WILLINGHAM of *Wivelingham*, Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 1000 inw. 2. Eng. buurt, gr. Cambridge. 3. Vier Eng. kerspels, gr. Lincoln. 4. Eng. kerspel, gr. Sussex.

WILLINGTON, 6 Eng. vlekken, gr. Bedford, Ches, Derby, Durham, Northumberland en Warwick. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Tolland, met 1160 inw. 3. Dorp aldaar, prov. Z. Carolina, distr. Abbeville.

WILLINK, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Niagara; 2020 inw.

WILLIS' CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in de James riv. valt. 2. Hooge piek op Java, lands. Patsche. 3. Kaap aan de Z. kust van Nieuw Holland, in Flindersland. 153. 18. L. 34. 57. N. B. 4. Zie Wilms.

WILLISAU, Zwits. stad, kanton Lucern, met 700 inw.

WILLISHAM, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WILLISKOP, Nederl. heerl., prov. en arr. Utrecht, in het land van Montfoort.

WILLISTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Chittenden.

WILLISTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Chester, met 1170 inw.

WILLITOFT, Eng. vlek, gr. York.

WILLITON, Eng. buurt, gr. Somerset.

WILLMANDINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 560 inw.

WILLMANSTRAND (LAPPECAUDA), Rus. stad, gouv. Finland, met 300 inw.

WILLOLAWAH, riv. in de N. Amer. prov. Maryland, gr. Frederick.

WILLOMONTIK, tak van de Shehibet in de N. Amer. prov. Connecticut.

WILLOMITZ, WILHELMITZ of *Wilimow*, Boh. stad, kreits Saatz.

WILLOUGHBY, Eng. kerspel, gr. Warwick. 2. Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 450 inw. 3. Kaap aan de O. kust van het eil. Kanguru. 155. 59. L. 35. 58. Z. B. 4. Meer der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Essex. 5. Fort bij de stad Bridgetown, op het W. Ind. eil. Barbadoes. 5. *Zuid* W., Eng. kerspel, gr. Lincoln. 7. *Silk* W., Eng. buurt, gr. Lincoln. 8. *Waterless* W. of *Water Leys*, Eng. kerspel, gr. Leycester. 9. W. *on the Wolds*, Eng. kerspel, gr. Nottingham. 10. Baai aan de Z. O. kust van het W. Ind. eil. Antigua.

WILLOUGHTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WILLOWBECK, Eng. riv., gr. York die in de Swale valt.

WILLOW GROVE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery. 2. Dorp aldaar, prov. Z. Carolina, distr. Sumpter.

WILLS, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Guernsey, met 650 inw.

WILLSBOROUGH, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Essex, met 660 inw.

WILLSTETT, Baden. dorp, Kinzigkreits, met 1280 inw.

WILLSTOWN, N. Amer. dorp in het land der Cherokezen, prov. Alabama. 2. Stad in het land Kruh, aan de Peperkust in Afrika.

WILLSWORTHY, Eng. buurt, gr. Devon.

WILLTOWN, dorp der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Fairfield. 2. Dorp aldaar, prov. Z. Carolina, gr. Williamsburg. 3. Dorp aldaar, prov. Z. Carolina, distr. Charleston.

WILLY, Eng. riv., gr. Wilt, die in de Avon valt.

WILLYSVILLE, buurt in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Charlotte.

WILM, Pruis. meer, prov. Pommeren.

WILMAERSDONCK, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 640 inw.

WILMENROTH, Nassausch dorp, ambt Rennerod, met 360 inw.

WILMERSDORF, zie Wilhermsdorf.

WILMINGTON, Eng. kerspel, gr. Kent, met 650 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Sussex. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Windham, met 1200 inw. 4. Vlek aldaar, prov. Massachusetts, gr. Midldesex, met 720 inw. 5. Stad der N. Amer. Rep., prov. Delaware, gr. Newcastle, tusschen de Christiana en Brandywine, regelmatig gebouwd, met eene ruime markt, 8 kerken, eene akademie, tuighuis, groot armhuis, 2 markthuizen en 5,260 inw., die handwerken, handel en scheepvaart hebben. Vooral leveren de katoendrukkerijen, papier- en andere molens een ruim bestaan op; terwijl men er wel bezochte week- en jaarmrakten heeft. 39. 45. N. B. 6. Vlek aldaar, prov. Ohio, hoofdplaats van het gr. Clinton. 7. Vlek aldaar, prov. Virginië, gr. Fluvanna. 8. Stad aldaar, prov. Noord Carolina, hoofdplaats van het gr. New Hanover, aan de Cape-Fear, met de gouvernements gebouwen, 2 kerken, eene akademie, 2 banken en 200 inw., die meestal van handel en scheepvaart leven, daar deze plaats de hoofdstapelplaats van Noord Carolina is. 299. 19. L. 34. 11. N. B. 9. Vlek aldaar, prov. Indiana, gr. Dearkin. 10. Eil. aldaar, bij de kust van Georgië. 296. 20. L. 42. N. B.

WILMOT, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Hillsborough.

WILMOTSHAM, Eng. buurt, gr. Somerset.

WILMSDORF, Pruis. dorp, regdst. Oppeln. 2. Zie Altwilhelmsdorf.

WILMSLOW, WIMBALDSHEY, Eng. kerspel, gr. Ches.

WILNA, Rus. gouv., voormaals een deel van Lithauen, tusschen Koerland, Witebsk, Minsk, Grodno, Polen, Pruissen en de Oostzee, of tusschen 38. 44. en 44. 23. L. en 53. 32. en 56. 24. N. B. gelegen, en op 1,284 V. M., 1,752,300 inw. bevattende. Het land is eene uitgestrekte hooge vlakte, met heuvels en bosschen, en in de laagten moerassen, gedeeltelijk met goeden grond en weinig heide. Aan de Oostzee is geene haven, maar eene zandige kust, waar eenige barnsteen gevonden wordt. Het wordt voor een klein gedeelte, door de Duna, en verder door de Dima, de Niemen met de Korra, Wilia, Meretsch, Dubisza, Jura, Minge, Darje, Beresina, enz. meestal met slecht water, bespoeld. Onder de meren zijn het Narocz, Driswiaty en het meer van Braslaw de voornaamste. De luchtsgesteldheid is gematigd, met korte doch zeer harde winters en lange, natte voor- en najaren. Niettegenstaande de bosschen en moerrasen, brengt de landbouw echter genoegzaam rogge, gerst, tarw, haver, boekweit en peulvruchten, benevens een weinig gierst en verder vlas, hennep, hop, maar weinig moes- en boomvruchten voort: de manna groeit er in het wild. De veetcelt is over het algemeen in eenen slechten toestand. De bijenteelt is algemeen en sterk; de visscherij van geen belang, maar de zoo uitgestrekte bosschen geven aan vele handen werk, leveren timmer- en brandhout, pik, teer, potasch, enz. en zijn het verblijf van eene menigte elanden, wilde zwijnen, beeren, wolven, vossen, veelvraten, marders, eekhorens en ander gevogelte. Men verzamelt er veel pelterijen. Uit het rijk der delfstoffen heeft men: kalk, graniet, zandsteen, jaspis, vuursteen, agaat, calcedon, marmer, ijzer, salpeter en leem. Groote fabrijken zijn er niet; echter heeft men er spinnerijen, weverijen, potaschziederijen, teer- en pikkokerijen. Branderijen zijn er niet, daar elke boer zijnen eigenen handketel heeft. Verder bestaan de inw. van het vervoer van goederen, zoo te water als te land. De uitvoer bestaat in: koren, meel, gort, boekweit, lijnzaad, lijnolie, hop, balken, masten, planken en deels houtwaren, duigen, run, teer, pot- en weedasch, manna, gort, linnen, huiden, talk, vet vee, paarden, boter, wol, haar, vederen en zeer veel honig en was.

De inw. zijn Lithauers, Polen, Klein Russen, Joden, Tartaren, Heidenen of Zigeuners, en in de

steden eenige Duitschers. Zij zijn grootendeels roomsch, eenigen luthersch en grieksch. De standen zijn: adel, geestelijken, burgers en boeren, die gedeeltelijk nog lijfeigenen zijn. De regering is even als in de overige gouv., en het wordt in 11 kreitsen verdeeld. 2. Kreits aldaar, door de Wilna bespoeld, met eenen vruchtbaren grond, weinig moerassen, maar genoegzaam bosch. 3. Hoofdplaats des gouv., zetel van den gouverneur en de hooge ambtenaren, eenen roomschen bisschop en luthersch consistorie, aan de Wilia en Wileika, op verscheidene heuvels, met muren, twee groote voorsteden, *Antokolla* en *Ruduichka*, verscheidene paleizen, een vervallen keizerlijk slot, met een tuighuis, 35 roomsche kerken, waaronder de kostbare slotkerk, met de marmeren kapel van den heiligen CASIMIR, en de hoofdkerk, eene luthersche, eene hervormde, 3 grieksche kerken, een Mahomedaansch bedehuis, eene synagoge, verscheidene hospitalen en armhuizen, weeshuis, eene hoogeschool met 4 faculteiten, eene boekerij, kabinet van naturaliën, ontleedkamer en sterrenwacht, een roomsch seminarium, een collegie, een grieksch theologisch instituut, een instituut voor schippers, eene natuur- en ontleedkundige akademie, een vereenigd klooster, 6 boekdrukkerijen, tabaksspinnerijen, eenige handwerken en 21,000 inw., die wel bezochte jaarmarkten en handel op Riga, Memel, Koningsbergen en Liebau hebben. Des winters heeft hier een groot gedeelte van den adel zijn verblijf. 42. 57. L. 54. 41. N. B. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Jefferson.

WILNE (GROOT en KLEIN), 2 Eng. kerspels, gr. Derby.

WILNECOTE, Eng. kerspel, gr. Warwick, met 500 inw.

WILNIS, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, heerl. Wilnis en Westreen, met eene hervormde en roomsche kerk en 780 inw.

WILNIZKAJA, brandende berg op Kamschatka.

WILNO, zie Wilna.

WILP, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, aan den IJssel, met 1220 inw.

WILPSHIRE, Eng. vlek, gr. Lancas.

WILRYK, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen.

WILSBEKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 1600 inw.

WILSBURG, zie Weissenburg.

WILSDEN, Eng. vlek, gr. York, met 1120 inw.

WILSDORF, WILSDRUF, Saks. stad, kreits Meissen, met 1220 inw.

WILSELE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 700 inw.

WILSFORD, Eng. kerspel, gr. Lincoln. 2. Eng. kerspel, gr. Wilt.

WILSICK, Eng. buurt, gr. York.

WILSNACK, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 1260 inw.

WILSON, vlek der N. Amer. Rep., prov. W. Tennessee, met 18,730 inw., en de hoofdpl. Lebanon. 3. Kaap aan de W. kust van N. Amer., in de golf van Georgië. 255. 17. L. 48. 10. N. B. 4. Voorgebergte aan de Z. punt van Nieuw Holland. 164. 10. L. 39. 11½. Z. B. 5. Riv. der N. Amer. prov. Z. Carolina, distr. Abbeville.

WILSONTOWN, Schot. dorp, gr. Lanark.

WILSONVILLE, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Wayne.

WILSTRA, Zweed. vlek, Jonköping-län.

WILSTEDT, zie Willstedt.

WILSTER, Deen. stad, hert. Holstein, aan de Wilster Aue, met eene kerk, school-, werk- en armhuis en 1780 inw., die eene brouwerij, branderij, landbouw en jaarmarkten hebben. 27. L. 53. 57. N. B.

WILSTER AUE, Deen. riv. in Holstein, ambt Steinburg, die met de Stör, in de Elbe valt.

WILSTERMARSCH, een gedeelte van het Deen. ambt Steinburg, hetwelk 6 kerspels bevat.

WILSTHORPE, Eng. vlek, gr. Lincoln.

WILSTON, WILLESTHORNE, Eng. buurt, gr. Hertford.

WILSTORF, Hanov. dorp, vorst. Luneburg.

WILSUM, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kanton Zwol, voorheen groot, thans een klein dorpje, met landbouw.

WILTSHIRE, fort aan de kaap de Goede Hoop, in het distr. Albany, of de nieuwe kolonie, aan de Keiskamma, op de grenzen der Kaffers.

WILTEN, Tyrol. dorp, kreits Innsbrück, aan de Sill.

WILTENZ, Hong. vlek, kom. Neitra.

WILTHEN, Saks. dorp, kreits Meissen.

WILTON, Schot. kerspel, gr. Roxburg, met 1300 inw. 2. Eng. stad, gr. Wilts, met 3000 inw., wol- en tapijtweverijen, casimir-fabrijken, enz. 3. Vier Eng. vlekken, gr. Norfolk, Somerset en 2 in York. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck.

nebeck. 5. Vlek aldaar, prov. New Hampshire, gr. Hillsborough. 6. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. Fairfield. 7. Vlek aldaar, prov. Nieuw York, gr. Saratoga.

WILTS, Eng. gr., tusschen Gloucester, Berks, Hamp, Dorset en Somerset, of tusschen 158. en 16. 15. L. en 50. 58. en 51. 42. N. B., en bevat op 69¾ V. M. 193,820 inw. Het land wordt in het midden, door eene keten heuvels doorsneden, die verscheidene namen voert. Ook ten Z. en W. zijn zulke ketens, waarvan de Southbury Hill en Luggers Hill de voornaamste zijn. Verder is de grond heuvelachtig, en, behalve eenige heidevelden, vruchtbaar; bosch is er weinig. De riv. zijn: de Beneden- en Zuider Avon, Isis, Cole, Swilbrook, Kenne, Bourne, Willy en Nedder. De Wilts en Berks-kanalen vereenigen de Kennet en Avon met de Theems. Gezondheidsbronnen heeft men te Holt bij Bradford, te Westashton bij Bradley, en te Chippenham. De lucht is gematigd en vrij gezond. De voortbrengsels zijn: koren van allerlei soort, tuin- en peulvruchten, aardappelen, schoone boomvruchten, een weinig vlas, maar weinig hout, de gewone huisdieren, vooral veel schapen; veel gevogelte, vooral ganzen en eenige bijen, en verder lood en kalaminksteen. Behalve landbouw, veeteelt, melkerij, en eenige mijnen, heeft men laken-, flanel-, linnen-, staal- en andere fabr. De uitvoer bestaat meest in de de voortbrengsels des lands, vooral fijne wol, kaas, ganzen, kalveren en paarden. Het gr. wordt in 29 hundreds verdeeld. De hoofdplaats is Salisbury.

WILTSBURG, zie Weissenburg.

WILTZ, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, arr. Dietkirch, met 1900 inw., aan de Wiltz.

WILUI, Rus. tak van de Lena, gouv. Irkutsk, met eene rijke zoutbron aan hare oevers.

WILUIT SCHISKAJA, Rus. vulkaan, in de Kamschatkasche bergen.

WILZ, zie Wiltz.

WIMBE, tak van de Lesse, in de Nederl. prov. Namen.

WIMBERG, zie Winterberg.

WIMBISH, Eng. kerspel, gr. Essex.

WIMBLETON, Eng. vlek, gr. York. 2. Eng. dorp, gr. Surrey, met 2000 inw. 3. Kaap aan de W. kust van N. Amer. 241. 42. L. 58. 19. N. B.

WIMBLINGTON, Eng. buurt, gr. Cambridge, met 670 inw.

WIMBOLDERLEY, Eng. vlek, gr. Ches.

WIMBORNE-MINSTER, Eng. marktvlek, gr. Dorset, met 3,560 inw. 2. *Allsaints* en *St. Giles* W., 2 Eng. kerspels, gr. Dorset, met 380 inw.

WIMBOTSHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WIMEREUX, Fr. haven, dep. Pas de Calais, aan den mond van de riv. Wimereux, sedert 1805 aangelegd.

WIMESWOULD, Eng. kerspel, gr. Leicester.

WIMILLE, Fr. dorp, dep. Pas de Calais, met 1560 inw.

WIMMA, Hanov. riv., vorst. Luneburg; valt in de Weser.

WIMMERLEY, Zweed. stad, Calmar-län, met 860 inw.

WIMMERTINGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 130 inw.

WIMMINGTON, Eng. kerspel, gr. Bedford.

WIMMIS, Zwits. dorp, kanton Bern, met het kasteel Wimmisburg.

WIMONDHAM, WINDHAM, Eng. vlek, gr. Norfolk.

WIMPFEN, gr. hert. Hes. stad, vorst. Starkenburg, met 1900 inw.

WIMPOLE of *Wimple*, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WIMPSTOW, Eng. buurt, gr. Warwick.

WIMSBACH, Oostenr. vlek, land Boven de Ens, Traunviertel, met 74 huizen.

WIN, Rus. tak van de Ob, gouv. Tobolsk, kreits Tara.

WINANDERMERE, Eng. meer, gr. Lancaster en Westmoreland, het grootste meer van Engeland, 2 mijlen lang, 1½ breed, 222 voeten diep, met veel eil. en visch.

WINBERG, Zweed. kerspel, Halmstadt-län.

WINBURNMUNSTER, zie Wimborne-minster.

WINCANTON, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 1850 inw.

WINCEBY, Eng. kersp., gr. Lincoln.

WINCH (OOST en WEST), 2 Eng. kerspels, gr. Norfolk.

WINCHAM of *Winsham*, Eng. buurt, gr. Ches.

WINCHCOMBE, Eng. marktvlek, gr. Gloucester, met 1250 inw.

WINCHELSEA, Eng. marktvlek, gr. Sussex, met 650 inw. 2. Eil. in de golf van Carpentaria, bij Nieuw Holland. 3. Eil. in de Stille Zuidzee, 100 mijlen Z. O. van Sir Charles Hardy's eiland.

WINCHENDON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Worcester, met 1170 inw. 2. *Opper* en *Neder* W., 2 Eng. kerspels, gr. Buckingham.

WINCHESTER, Eng. stad, hoofdpl. van het gr. Hampshire, in een dal, aan de Itchin, de zetel van eenen bisschop, zeer vervallen, met een kasteel, 6 kerken en vele bedehuizen, collegie, armschool en klooster, en 5,850 inw., maar weinig fabr. 2. Verscheidene vlekken der N. Amer. Rep., als: prov. Ohio, gr. Green; prov. Indiana, gr. Knox; prov. Virginia, de hoofdplaats van het gr. Frederick, in een vruchtbaar oord, met de gouvernements- gebouwen, een markthuis, 6 kerken, 2 akademiën, een armhuis, 2 banken en 3000 inw., die schoone rijtuigen, zadels, enz. maken, en aanzienlijken handel drijven. 39. 16. N. B.; prov. New Hampshire, gr. Ches, met 1470 inw.; prov. Kentucky, hoofdpl. van het gr. Clark, met eene kerk, bank, akademie en 960 inw.; prov. Tennessee, hoofdpl. van het gr. Franklin, met 450 inw.; prov. Missouri, gr. New Madrid; prov. Mississippi, hoofdplaats van het gr. Wayne.

WINCHFIELD, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WINCHLEIGH of *Winkley*, Eng. vlek, gr. Devon, met 1160 inw.

WINCKEL ST. ELOI, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 2,300 inw.

WIND (EIL. ONDER EN BOVEN DEN), zie Antilles.

WINDALA, meer in Zweden.

WINDAU, Rus. riv., gouv. Koerland, welke in Szamaiten ontspringt, Noordwaarts loopt, en bij Windau, in de Oostzee valt. 2. W. of *Wente*, Rus. stad, gouv. Koerland, aan den mond der Windau, met een oud slot, op eenen berg, eene school en 1160 inw., die meestal van den handel in vlas, hennep, zaad en koren bestaan. De Windau maakt hier eene kleine haven. 39. 3 L. 57. 25. N. B.

WINDBERGEN, Deen. vlek in Holstein, Suderditmarsen, met 500 inw.

WINDECKEN, Keur-Hes. stad, gr. Hanau, met 1080 inw.

WINDEOP, riv. in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Fioga.

WINDELELF, tak van de Umea, in de Zweed. prov. Westerbottens-lin.

WINDER, zie Winander meer. 2. Eng. vlek, gr. Cumberland. 3. *Hoog* en *Laag* W., Eng. buurt, gr. Westmoreland.

WINDESHEIM, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Salland, 1½ uur Z. van Zwol. 2. Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 650 inw.

WINDEWEER, Nederl. dorp, prov. Groningen, met 1220 inw., met Lula de Kyl uitmakende.

WINDFORD, Eng. vlek, gr. Ches, met fabr. 2. Eng. vlek, gr. Dorset. Geboorteplaats van SYDENHAM.

WINDHAAG, Oostenr. dorp, Mühlviertel.

WINDHAHN, Pruis. bergachtige landstreek, met veel ijzergroeven, regdst. Coblenz.

WINDHAM, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Cumberland, met 1610 inw. 2. Vlek aldaar, prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 740 inw. 3. Vlek aldaar, prov. New York, gr. Greene, met 4000 inw. 4. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, op 24 V. M. 23,450 inw. bevattende, door de Connecticut en vele kleine riv. bespoeld, meestal vlakken grond, met schoone akkers, weiden en boomgaarden. 5. Vlek aldaar, met 2 kerken en 2,410 inw. 6. Gr. aldaar, prov. Connecticut, met 28,610 inw., vele bergen, maar ook vruchtbare dalen en door de Quenebaugh, Shetuket, Natschawang en Mounthope bespoeld, en maïs, tarw, hennep en veel vee voortbrengende. 7. Vlek aldaar, met eene akademie, eenen kruidmolen en 2,410 inw. 8. Kaap aan de Z. O. kust van den ingang van Stephens doorvaart, aan de W. kust van N. Amer. 57. 31. N. B. 9. Vlek in Canada, distr. Londen.

WINDHEIM, Pruis. dorp, regdst. Minden, met 510 inw. 2. Zie Wingen.

WINDHOFEN, Oostenr. dorp, land Onder de Ens.

WINDIG JENIKAU, Boh. vlek, kreits Czaslau.

WINDIGSTEIG, zie Windischensteig.

WINDISCH, Zwits. dorp, kanton Aargau.

WINDISCH BLEIBERG, Illyr. dorp, kreits Klagenfurt.

WINDISCHBUCH, Baden. vlek, Main- en Tauberkreits, met 400 inw.

WINDISCHE MARK, Illyr. lands., gouv. Laybach, tusschen de Gerk, Kulpa en San. Zie Stiermarken.

WINDISCHENSTEIG, Oostenr. vlek, land Onder de Ens.

WINDISCHGÄRSTEN, Oostenr. vlek, Traunviertel.

WINDISCHGRÄTZ of *Slovenski*, Stiermark. stad., kreits Cilly, met 580 inw.

WINDISCHKAMNITZ, Baden. dorp, kreits Leutmeritz.

WINDISCHLANDSBERG, Oostenr. vlek in Stiermarken, kreits Cilly; 240 inw.

WINDISCH MATREY, Tyrol. vlek, kreits Pusterthal, met 500 inw.

WINDLE, Eng. vlek, gr. Lancas.

WINDLESHAM, Eng. vlek, gr. Surrey.

WINDLESTONE, Eng. vlek, gr. Durham.

WINDLEY, Eng. buurt, gr. Derby.

WINDMILL, tak van de Connecticut, in de prov. van dien naam. 2. Kaap in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Lancas.

WINDORF, Beij. marktvlek, Neder Mainkreits, aan den Donau.

WINDRIDGE, Eng. buurt, gr. Hertford.

WINDRUSH, Eng. kerspel, gr. Gloucester. 2. Eng. riv., gr. Oxford.

WINDSBACH of *Winsbach*, Beij. stad, Rezatkreits, met 1000 inw.

WINDSCHLÄG, Baden. dorp, Kinzigkreits, met 630 inw.

WINDSHEIM, Beij. landgerigt, Rezatkreits, op 3½ V. M. 10,000 inw. tellende, door de Aisch bespoeld, met veel hout, sterke veeteelt en een weinig wijnbouw. 2. Stad aldaar, met muren, 5 poorten, 2 kerken, eene school, 4000 inw., handwerken, landbouw en veeteelt. 32. 29. L. 49. 32. N. B.

WINDSLEY, Eng. vlek, gr. York.

WINDSOR, distr. van Nieuw Zuid Wallis, ten W. aan de Blaauwe bergen grenzende. Het bragt in 1817 reeds haver, peulvruchten, aardappelen en moesgroenten voort, had veel paarden, horenvee, schapen en varkens, en telde 4,560 inw., waarvan toen reeds 4,190 zich zelven onderhielden. 2. Stad aldaar, aan de vereeniging der South Creek en Hawkesbury, met 6000 inw., eene kerk, een gouvernementshuis, gevangenis, hospitaal, kazernen, raadhuis en 600 inw., die handwerken en markten hebben. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Vermont, op 46 V. M. 34,820 inw. bevattende, heuvelachtig, en door de Connecticut, White en eenige kleine riv. bespoeld. Aan de riv. zijn eenige berggroepen; overigens is het land zeer vruchtbaar, en brengt vooral maïs voort. 4. Stad aldaar, aan de Connecticut, met een raadhuis, 2 kerken, een vrouwelijk opvoedingsgesticht, eene bank, postkantoor, staatsgevangenis en 2,750 inw., die velerlei handwerken en handel hebben. 5. Verscheidene vlekken der N. Amer. Rep., als: prov. New Hampshire, gr. Hillsborough, met 250 inw.; prov. Massachusetts, gr. Berk, met 1100 inw.; prov. Connecticut, gr. Hartford, met 2900 inw.; prov. Nieuw York, gr. Browne, met 2000 inw.; prov. Pennsylvanië, gr. York, met 1750 inw.; prov. Ohio, gr. Ashtabula; prov. Noord Carolina, gr. Bertie; prov. Nieuw Canada, gr. Buckingham, met 50 inw.; *Oost* W., prov. Connecticut, gr. Hartford, met 3080 inw.; *Oost* W., prov. New Jersey, gr. Middlesex, met 1750 inw.; *Nieuw* W., gr. Berk, met 950 inw. 6. W. *Creek*, riv. in N. Amer., die in de Missouri valt. 7. Eng. vlek, gr. Berk, aan de Theems, ook wel *New Windsor* genoemd, met 4,750 inw. en een beroemd koninklijk slot. 8. W. *Forest*, Eng. woud, gr. Berk, dat verscheidene dorpen bevat, waarvan Wokingham het voorn. is. 9. W. *River*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, die in de Connecticut valt.

WINDWARD PASSAGE, gedeelte der W. Ind. zee, tusschen Cuba, Hayti en Jamaïka.

WINDWARD POINT, kaap op het eil. St. Christoffel. 315. 24. L. 17. 23. N. B.

WINEASKI, baai in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Chittenden.

WINEBAGO, N. Amer. riv., die uit het dusgen. meer voortkomt, en in het meer Michigan valt.

WINEBAGOES CASTLE, Indiaansche volkplanting der N. Amer. Rep., Noord Westelijk gebied.

WINEE of *Zwarte Rivier*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Zuid Carolina, die in de groote Pedee valt.

WINEKINE, Z. Amer. riv. van Guiana, die in den Orinoco valt.

WINENNE, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Dinant, met 500 inw.

WINFARTHING, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WINFIELD of *Litchfield*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Herkimer, met 2580 inw. 2. W. of *Marlborough*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Zuid Carolina, gr. Marlborough.

WINFORD, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 750 inw. 2. W. *Eagle*, Eng. buurt, gr. Dorset.

WINFORTON, Eng. kerspel, gr. Hereford.

WINFRITH, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WING of *Wenge*, Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 930 inw. 2. Zweed. kerspel, in Skaraborg län.

WINGATE of *Windegate Grange*, Eng. vlek, gr. Durham.

WINGATES, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WINGECARABI, riv. in Nieuw Zuid Wal-

Wallis, op Nieuw Holland.

WINGEL, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

WINGEN, WINDHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 650 inw.

WINGERSHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 680 inw.

WINGERWORTH, Eng. vlek, gr. Derby.

WINGESHAUSEN, Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, met 550 inw.

WINGHE ST.GEORGES, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Leuven, met 800 inw.

WINGFIELD, 5 Eng. vlekken, gr. Kent, Wilts, Suffolk, en 2 in Derby.

WINGHAM, Eng. kerspel, gr. Kent, met 860 inw.

WINGHAM'S EILAND, klein eil. aan de W. kust van N. Amer. 253. 32. L. 60. 40. N. B.

WINGRAVE, Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 600 inw.

WINGTON, Eng. buurt, gr. Gloucester. 2. Eng. buurt, gr. Southampton, met 1080 inw.

WINHAM, vlek in de N. Amer. prov. New Hampshire, gr. Rockingham, met 750 inw.

WINHÖRING, Beij. dorp, Neder Donaukreits, aan de zamenvloeijing der Iser en Inn, met 1650 inw.

WINIAWA, Pool. stadje, waiw. Lublin, met 960 inw.

WINIKA, zie Winniza.

WINIKI, WEINBERGEN, Galic. dorp, kreits Lemberg, met 2,270 inw.

WINIPEG, of *Winnipic*, meer in het Westelijk binnenland van N. Amer., tusschen 50. 37. en 51. 45. N. B., met de kleine bijwaters, 1200 V. M. groot, Het heeft zeer veel eil., als: Eagle, Woods, Cold, Egg, Swan en vele andere; verscheidene bogten, als: de Henry's baai, de Tour baai, Play-Green lake en de kapen Woods, Sandy, Broken en vele andere. De voornaamste riv., die in hetzelve vallen, zijn: de Winipeg, de Saskatschiuany, Limestone, Pike River, Black, Poplar Leaf riv. en ontelbare andere.

WINK, Zweed. vlek, Elfborg-län.

WINKEL, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Alkmaar, aan den zeedijk, met een goed raadhuis en 550 inw. 2. Nassausch dorp, ambt Rüdesheim, met 1270 inw.

WINKELMADE, hoogte bij het dorp Winkel, in N. Holland, alwaar graaf ARNOUD sneuvelde.

WINKELDERWEENE, Nederl. gehucht, onder het dorp Winkel behoorende.

WINKELSDORF, Morav. dorp, kreits Olmutz.

WINKEL ST. ELOI, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 2,300 inw.

WINKFIELD, Eng. kerspel, gr. Berks, met 1440 inw.

WINKLARN, Beij. heerl. en vlek, Regenkreits, met 720 inw.

WINKOL, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

WINKOWO, Rus. vlek, gouv. Kaluga.

WINKOWZE, Rus. stad, gouv. Podolië, met 1800 inw.

WINKSLEY, Eng. vlek, gr. York.

WINKSZMA, Rus. stad, gouv. Wilna.

WINLATON, Eng. vlek, gr. Durham, met 3,060 inw.

WINLIPOMACK, riv. in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Amelia.

WINMARLEIGH, Eng. vlek, gr. Lancas.

WINNALL, Eng. vlek, gr. Southampton.

WINNEBAGO, zie Winebago.

WINNEBAH, Afr. plaats aan de Goudkust van Guinea, gebied Agoona, door Fantijnen bewoond.

WINNEEDEN, WINNENDEN, Wurtemb. stad, Neckarkreits, Op. ambt Waiblingen, met koren- en houtmarkten, en 2,720 inw.

WINNENTHAL, Pruis. vlek, regdst. Kleef, met 650 inw. 2. Zie Winneeden.

WINNERSH of *Winhurst*, Eng. buurt, gr. Berks.

WINNHALL, vlek in de N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Bennington.

WINNICZA, zie Winniza.

WINNIKOWO, Rus. vlek, gouv. Kursk.

WINNINGE, Eng. riv., gr. Lancas, die in de Leine valt.

WINNINGEN, Pruis. vlek, regdst. Coblenz, met 1460 inw.

WINNINGTON, Eng. kerspel, gr. Salop. 2. Eng. vlek, gr. Ches.

WINNIPIC, zie Winipeg.

WINNIPISEOGEE, meer der N. Amer. Rep., prov. New Hampshire, gr. Strafford. 2. N. Amer. riv., prov. New Hampshire, die in de Merrimack valt.

WINNIZA, Rus. kreits, gouv. Podolië, tusschen 46. 2. en 46. 40. L. en 48. 39. en 49. 25. N. B., heuvelachtig, door de Bog bespoeld, en veel tarw, rogge, vlas, hennep, tabak, vee en hout opleverende. 2. Rus. stad aldaar, aan de Bog, met wallen en grachten, roomsche en grieksche kerk, eene school, een kasteel, 1460 inw. en handwerken.

WINNOWE (ST.), Eng. kerspel, gr. Cornwallis, met 730 inw.

WINNSBOROUGH, hoofdpl. van het gr. Fairfield, met een gevangenhuis en eene kolonie.

WINNWEILER, Beij. stad, Rijnkreits, aan de Alsenz, met 950 inw.

WINO, Zweed. eil., Oerebro-län.

WINODOL, WEINTHAL, Illyr.heerl., kreits Triest, met veel wijnteelt.

WINOGRADAWO, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

WINOWKA, Rus. riv., gouv. Volhynië.

WINOXBERGEN, zie Bergues St. Winox.

WINSBACH, zie Windsbach.

WINSCALES, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WINSCHOTEN, Nederl. arr., prov. Groningen, in 3 kantons en 22 gemeenten, 42,680 inw. bevattende. 2. Hoofdplaats van voornoemd arr., het aanzienlijkste vlek der prov., dat er als eene stad uitziet, met eene groote hervormde kerk en een schoon orgel; eene synagoge, groote school en 2,700 inw., die aanzienlijken handel, veel doorvoer uit Munster en twee jaarmarkten hebben.

WINSCOMBE, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WINSCOT, Eng. gehucht, gr. Devon.

WINSEN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Nymegen, aan den Waaldijk, met eenen dikken toren en 700 inw. 2. W. *aan de Aller*, Hanov. dorp, vorst. Lüneburg, met 650 inw. 3. W. of *Winsheim*, Hanov. stad, vorst. Lüneburg, met 1,340 inw., azijnstokerij, branderij en vischvangst.

WINSFORD, Eng. kerspel, gr. Somerset, met 480 inw.

WINSHAM, Eng. kersp., gr. Somerset.

WINSHEIM, zie Winsen en Windsheim.

WINSHILL, Eng. vlek, gr. Derby.

WINSLADE, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WINSLAR, Hanov. dorp, vorst. Calenberg.

WINSLEY, Eng. buurt, gr. Wilt. 2. Eng. buurt, gr. York.

WINSLOE, Zweed. kerspel, Christianstadt-län.

WINSLOW, Eng. marktvlek, gr. Buckingham, met 1230 inw. 2. Eng. vlek, gr. Hereford. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck, met 650 inw.

WINSTANLEY IN MAKERFIELD, Eng. vlek, gr. Lancas.

WINSTEAD, Eng. kerspel, gr. York.

WINSTED, Eng. dorp en kerspel der N. Amer. Rep., prov. Connecticut.

WINSTER, Eng. marktvlek, gr. Derby, met 850 inw. 2. Eng. buurt, gr. Westmoreland. 3. Eng. riv., gr. Lancas, die in de Ken valt. 4. Eng. riv., gr. Norfolk, die in de Mere valt.

WINSTON, Eng. vlek, gr. Durham. 2. Eng. kerspel, gr. Gloucester. 3. Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WINSUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwartier Apingadam, wel bevolkt en zeer neringrijk. Geboorteplaats van den geleerden REGNERUS PREDINIUS. 2. Zie Winzum en Windesheim.

WINTAIM, Negerdorp in het rijk Foinia, in Senegambië, met veel handel in ivoor, honig, was, rijst, enz.

WINTELRE, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven.

WINTER, eil. in de N. Amer. prov. Massachusetts, gr. Essex, aan de kust. 2. W. of *Kuruku*, berg aan de kaap de Goede Hoop, distr. Uitenhagen.

WINTERBERG, Pruis. stad, regdst. Arnsberg, met 1120 inw.. 2. W. of *Wimberg*, Boh. stad, kreits Prachin, aan de Wolinka, met 1440 inw.

WINTERBOURNE, verscheidene Eng. kerspels, als: gr. Gloucester, met 1570 inw. W. *Abbas*, gr. Dorset; W. *Basset*, gr. Wilts; W. *Dantsey*, gr. Wilts; *Earls* W., gr. Wilts; *Faringdon* of *St. German's* W., gr. Dorset; W. *Gunner* of *Cherborough*, gr. Wilts; W. *St. Martin*, gr. Dorset; W. *Monkton*, gr. Wilts; W. *Steepleton*, gr. Dorset; W. *Stoke*, gr. Wilts; W. *Zelstone*, gr. Dorset, enz.

WINTERBURG, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, met 280 inw.

WINTERBURN, Eng. vlek, gr. York.

WINTERHEAD, Eng. buurt, gr. Somerset.

WINTERHAM, vlek in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Amelia.

WINTER HARBOUR, haven in de N. Amer. prov. Maine, gr. York. 2. Zie Winterhaven.

WINTERHAUSEN, Beij. vlek, Neder Mainkreits, aan den Main, met 1000 inw.

WINTERHAVEN, baai ten Z. van het eil. Melville, een der Noordelijke George's eil., alwaar de Engelsche schepen van PARRY, van September 1819, tot Augustus 1820, vast bevroren lagen. 267. 4. L. en 74. 45. N. B.

WINTERHOEKSBERG, berg aan de kaap de Goede Hoop, in het Roode zand, ruim 3000 voeten hoog.

WINTERINGHAM, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WINTERLINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 1550 inw.

WINTER RAN, riv. in de N. Amer. prov. Maryland, gr. Hartford.

WINTERRASA, Zweed. kerspel, Oerebro-län.

WINTERRIEDEN, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 280 inw.

WINTERSET, Eng. vlek, gr. York.

WINTERSHOVEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 180 inw.

WINTERSINGEN, Zwits. dorp, kanton Bazel, arr. Sissach.

WINTERSLAGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht.

WINTERSTEIN, Saksen-Gotha's dorp, met 450 inw. 2. Saksen-Gotha's dorp, ambt Tenneberg, met 550 inw.

WINTERSTETTEN, Wurtemb. vlek, Donaukreits, met 470 inw.

WINTERSTOW (WEST), Eng. kerspel, gr. Wilts, met 680 inw. 2. *Oost* en *Midden* W., 2 Eng. buurten in genoemd kerspel.

WINTERSWYK, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, het grootste dorp van geheel Gelderland, met eene hervormde, doopsgezinden en roomsche kerk, eene synagoge, ruime school, gemeentehuis, bijna 6,500 veelal gegoede burgers, die linnen- en katoenfabrijken, looijerijen, potten-, steen- en pannenbakkerijen, oliemolens, brouwerijen, enz., benevens landbouw hebben. Er zijn hier vele aanzienlijke landgoederen in den omtrek, alsmede eene kalkbranderij, en men heeft er vele urnen en gedenkpenningen opgegraven.

WINTERTHUR, Zwits. distr., kanton Zürich, met 37,750 inw. 2. Hoofdstad aan de Eulach, in een aangenaam dal, open, met twee lange en paralel loopende straten, eene kerk, een rijk begiftigd hospitaal, gymnasium, stadsboekerij, verzameling van munten en 3,250 inw., die katoen-, mousselin- en chitsfabr., katoenspinnerij, eene fabr. van chemische waren en minerale wateren, boekhandel en boekdrukkerij hebben. Geboorteplaats van SULZER en den schilder ANT. GRAFF. 26. 23. L. 47. 30. N. B.

WINTERTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 820 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 500 inw.

WINTERTONNESS, kaap in het Eng. gr. Norfolk.

WINTHORPE, Eng. kerspel, gr. Lincoln. 2. Eng. kerspel, gr. Nottingham.

WINTHROP, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Kennebeck, met 1450 inw. 2. Baai aan de Noordkust van Antigua.

WINTHWORT, Eng. plaats in Neder Canada, gr. York.

WINTNEY, HARTLEY, Eng. kerspel, gr. Southampton, met 770 inw.

WINTON, Eng. dorp, gr. Southampton. 2. Eng. vlek, gr. York. 3. Eng. vlek, gr. Westmoreland. 4. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Noord Carolina, gr. Hertford.

WINTONBURY, dorp der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. Hertford.

WINTRINGHAM, Eng. kerspel, gr. York.

WINTZENHEIM, Fr. vlek, dep. Opper Rijn, arr. Colmar, met 2,200 inw.

WINUSCHIK, baai in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Chittenden.

WINWICK, 4 Eng. kerspels, gr. Huntingdon, Lancas, Northampton en Southampton.

WINXEL, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 920 inw.

WINYAWHAVEN, N. Amer. baai, prov. Z. Carolina, gevormd door de vereeniging der Pedee, Wakkamaw en Winee. Zij is vier mijlen lang.

WINZA, WINZENDORF of *Alvinz*, Zevenbergsch vlek, kom. Carlsburg, met 3,300 inw.

WINZELN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 660 inw.

WINZENBURG, Hanov. ambt, vorst. Hildesheim, $4\frac{3}{4}$ V. M. groot, met 13,500 inw. 2. Dorp in genoemd ambt, met 160 inw.

WINZENDORF, zie Winza.

WINZER of *Niederwinzer*, Beij. vlek, Neder Donaukreits, aan den Donau, met vlas-, hennep-, ooft- en gierstbouw, en 520 inw.

WINZERHAUSEN, Wurtemb. dorp, Neckarkreits, met 720 inw.

WINZESDORF, zie Winza.

WINZIG, Pruis. stad, regdst. Breslau, kreits Wolau, met 1540 inw.

WINZLAR, Hanov. dorp, vorst. Calenberg, met 500 inw.

WINZLEN, zie Winzeln.

WINZUM, Nederl. dorp, prov. Vresland, arr. Sneek, met 450 inw.

WIPFELD, Beij. vlek, Neder Mainkreits, aan den Main, met 700 inw.

WIPPACH, Illyr. vlek, kreits Adelsberg.

WIPPER, Pruis. riv., prov. Pommeren, die beneden Regenwalde, in de Oostzee valt. 2. W. of *Wüpper*, Pruis. riv., regdst. Erfurt, welke op het Eichsfeld ontspringt, door Sondershausen, Anhalt-Dessau, Anhalt-Bernburg en Anhalt-Köthen loopt, en in de

de Saale valt. 3. W. of *Wüpper*, Pruis. riv., prov. Kleef, Berg en Gulik, die in het regdst. Arnsberg outspringt, en bij Rheindorf in den Rijn valt.

WIPPERA of *Wippra*, Pruis. vlek, regdst. Merseburg, aan de Wipper, met 800 inw.

WIPPERFURTH, Pruis. kreits, regdst. Keulen, een deel van het hert. Berg, op 8¾ V. M. 33,650 inw. bevattende, en alleen uit bergen, heuvels en dalen bestaande, die door de Wipper, Sulza, Acher en vele kleinere riv. bespoeld worden. Men vindt er veel bosschen, weinig landbouw, maar aanzienlijke veeteelt, wild en visch, lood- en ijzermijnen, veel smederijen, run- en kruidmolens. 2. Hoofdstad, aan de Wipper, met 4,800 inw., laken-, sjamoos- en katoenfabr.

WIPPFELD, zie Wipfeld.

WIPPINGEN of *Vuippens*, Zwits. vlek, kanton Freyburg.

WIPPRA, zie Wipper en Wippera.

WIPRZ, tak van den Weichsel, in Polen.

WIRA, Rus. tak van de Seim, gouv. Slobodische Ukraine.

WIRANSCHEHR, Turk. stadje in Natolië, aan de riv. van dien naam, met bijenteelt en saffraanbouw.

WIRBALLEN, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 1630 inw.

WIRCHWITZ, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

WIRDUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam, met 320 inw. 2. Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met 850 inw.

WIRE, een der kleinere Orcadische eil. 14. 54. L. 58. 58. N. B.

WIRESTA, Zweed. vlek, Kronaborg-län.

WIRGES, Nassausch dorp, ambt Montabour, met 650 inw.

WIRINGTON of *Witherington*, Eng. buurt, gr. Northampton, met 380 inw.

WIRISOY, 3 kleine eil., tot de N. O. eil.. bij Nieuw Guinea behoorende.

WIRKIE, Zweed. vlek, Malmohus-län.

WIRKSWORTH, Eng. marktvlek, gr. Derby, met 5000 inw.

WIRM, Rus. tak van de Dwina.

WIRMO, Rus. kerspel, gouv. Finland.

WIRMSEE, zie Wurmsee.

WIROWITZ, zie Veröcze.

WIRSBERG, Beij. vlek, Opper Mainkreits, landger. Culmbach, aan de Schorgast, met 730 inw.

WIRSITZ, Pruis. kreits, regdst. Bromberg, op 21½ V. M. 24,620 inw. tellende, door de Netze, Lobsonka en Rakitza bespoeld, met schoon, drooggemaakt en zeer vruchtbaar land. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Lobsonka, met eene roomsche en eene luthersche kerk, 450 inw. en lakenweverij.

WIRSRUN, Zweed. vlek, Kalmar-län.

WIRSWALL, Eng. vlek, gr. Ches.

WIRTEMBERG, zie Wurtemburg.

WIRTHEIM, Beij. vlek, Neder Mainkreits, met 560 inw.

WIRWITZ, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 500 inw.

WIRZBICA, Pool. stad, waiw. Sandomir, obwod Radom.

WIRZJEWR MEER, zie Burtek.

WIRZ MEER, zie Peipus.

WIRZYRCZE, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

WIS, Rus. dorp in Circassië, land der Osziten.

WISA, Turk. sands. in Romanië, een deel van het oude Thracië, den omtrek van Konstantinopel, bevattende, en tusschen Kirkilissa, de Zwarte zee, den Bosphorus, het gebied van Konstantinopel, Gallipoli en Tschirmen, of tusschen 44. 36. en 46. 48. L. en 41. 4. en 42. 2. N. B. gelegen, door het Strandschea gebergte, in twee armen, Strandschea en Tekiri, bedekt, met verscheidene kapen, als: kaap Tschoar, Kaljundik, Flamur, Tene en Karnatrum, en de rots Cyaneas, waarop de zuil van POMPEJUS heeft gestaan. Tusschen de bergen zijn breede dalen, welke gedeeltelijk met cypresbosschen bezet, maar slecht bebouwd zijn; schoon de vlakte door de Karasu en Zoruius bespoeld, goede tarw- en gierstvelden, en overal aanzienlijken tuinbouw heeft. Op sommige plaatsen heeft men druiven, en aan het gebergte groote kudden vee, als ook kameelen. Er zijn eenige gezondheidsbronnen. 2. Het oude *Byzia*, hoofdstad van het sands., aan eene kleine riv., met muren, een vervallen kasteel, kleine markt, 2 moskeën en eene armenkeuken, benevens wijn-, tuin- en boomvruchten-teelt. De uijen van deze plaats zijn beroemd.

WISAU, Beij. dorp, Opper Mainkreits.

WISBACH, kleine riv. in het gr. hert. Hessen.

WISBADEN of *Wiesbaden*, Nassausch ambt, met 13,000 inw. 2. Hoofdstad van het hert. Nassau, de zetel der hooge ambtenaren en de verzamelplaats der standen; eene opene plaats, met overblijfsels van muren, 2 poorten, 3 pleinen, een oud en een nieuw kasteel, een paleis, luthersche, hervormde en roomsche kerk, hospitaal,

weeş- en tuchthuis, schouwburg, 2 openbar en 23 bijzondere badhuizen, 2 opvoedingsgestichten, de Frederiks school, leesmuseüm, landsboekerij, boek- en plaatdrukkerij en 5,150 inw., die van de onderscheidene regeringscollegiën, het garnizoen, de bekende baden, die schoon zijn ingerigt, den landbouw, chocolaad- en lakenfabr., lijmkokerijen, looijerijen en eenigen handel bestaan, en in den schoonen omtrek, veel molens, wijnbouw en romeinsche oudheden hebben. 26. L. 49. 54. N. B.

WISBEACH, Eng. marktvlek, gr. Cambridge, met 6,300 inw.

WISBOROUGH (GREEN), Eng. kerspel, gr. Sussex, met 1420 inw.

WISBY, zie Gothland-län. 2. Hoofdstad van de prov. Gothland- of Wisby-län, zetel van den bisschop, aan de West zijde van het eil., met muren, domkerk, lagere school en 3,820 inw., die handwerken en landbouw, marmerfabr., scheepvaart en handel hebben. De haven is niet diep. 35. 48. L. 57. 38. N. B.

WISCASSET, vlek der N. Amer. Rep., prov. Maine, gr. Lincoln.

WISCH (TER), Nederl. gehucht, prov. Groningen, kwartier Winschoten, onder Zellingen behoorende. 2. Schoutambt in de Nederl. prov. Gelderland, kwartier Zutphen, waaronder ter Borch, Zilvolde en Varsseveld behooren.

WISCHA, Rus. riv., gouv. Pensa.

WISCHASA, Rus. riv., gouv. Archangel.

WISCHAU, WISKOW, Morav. stad, kreits Brünn, met 5000 inw.

WISCHEGOROD, Rus. vlek, gouv. Pskow, kreits Ostrow, aan de Lada.

WISCHEGRAD of *Wissegrad*, Turk. vesting in W. Bosnië, sands. Obrach.

WISCHENAU of *Wisznow*, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 440 inw.

WISCHENKA, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

WISCHERA of *Wischurka*, tak van de Rus. riv. Dwina, welke aan het Uralisch gebergte ontspringt, de Berezowka, Zaszwa, Welsuja en Kolwa outvangt, en 4 mijlen boven Solikamsk, in de Kama valt.

WISCHEZAN, Boh. plaats, kreits Pilsen.

WISCHHAFEN, Hanov. ambt, prov. Bremen, met 1350 inw.

WISCHNAGORA, zie Weichselburg.

WISCHNEI-WOLOTSCHOK, zie Wiishnei-Wolotschok.

WISCHNIOW, Rus. stad, gouv. Wilna.

WISCHNITZA, Galic. vlek, kreits Czernowitz, aan de Czeremosch.

WISCONSIN, volkplanting in het N. Amer. gebied Michigan.

WISCHOGOROD, Rus. stad, gouv. Pskow.

WISCHOGROD, Rus. stad, gouv. Volhynië.

WISCHORA, Rus. riv., gouv. Wologda.

WISCHURKA, zie Wischera.

WISCHWIL, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen, niet ver van Tilsit.

WISELOCH, zie Wislo.

WISERS CREEK, N. Amer. riv., die in de Missouri valt.

WISETON of *Wigston*, Eng. buurt, gr. Nottingham.

WISEWALL, Eng. vlek, gr. Lancas.

WISHANGER, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WISHART'S EIL., in de Stille Zuidzee, tot den Archipel van Nieuw Brittanje behoorende. 68. 41. L. 2. 20. Z. B.

WISHAW, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WISHFORD (GROOT), Eng. kerspel, gr. Wilts.

WISIMO SCHAITANSK, Rus. slobode, gouv. Perm, kreits Werkhoturië.

WISINGEN, Zweed. plaats, Jonköpinglän, op een eiland in het Wetter meer, met heerlijke tuinen, een gymnasium, boekerij, kruidtuin, lagere school en haven.

WISINGSÖ, Zweed. eil. in het Wetter meer, Jonköping-län, met 900 inw.

WISIR, eil. in de Ind. zee, bij de Westkust van Aroo. 152. 37. L. 15. 25. Z. B.

WISIRERS (LAND DER), landschap in Afghanistan, ten W. van Drauer, en tusschen de Salomonsketen, bewoond door een wild bergvolk, en bekend door deszelfs aanvallen op de Afghanische nomaden, meestal onder tenten levende, die van matten gemaakt worden. Het land is, om de woestheid, nog nooit door eenen vreemdeling bezocht.

WISK, VISK, Hong. vlek, kom. Marmarosch, aan de Theiss.

WISKA, WUSKA, Rus. tak van de Zna, gouv. Tambow.

WISKE, Zweed. herred, Halmstadtlän.

WISKE-AN, Zweed. riv. in Halmstadt- en Elfborg-län.

WISKITKI, Pool. stad, waiw. Masovië, met 650 inw.

WISKNUPIE, Pool. stad, waiw. Augustowo.

WISKO, Rus. dorp, gouv. Tambow.

WISKOW, zie Wischau.

WISLA, zie Weichsel.

WISLANDA, Zweed. vlek, Kronaborg-län.

WISLAWA, Galic. tak van den Dniester, kreits Stry.

WISLEY, Eng. kerspel, gr. Surrey.

WISLICA, Pool. stad, waiw. Cracau, met 700 inw.

WISLITTEN, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 1570 inw.

WISLOCH, Baden. ambt, Neckarkreits, met 11,630 inw. 2. W. of *Wiesloch*, hoofdstad van gen. ambt, met 1900 inw., wijnbouw, tabaksteelt en boomvruchten, olie- en runmolens, jaarmarkten en eene gezondheidsbron.

WISLOKA, Oosteur. riv. in Galicië, die bij Goricze in de Sau valt.

WISMAR, heerl. in het gr. hert. Mecklenburg-Schwerin, aan hetwelke zij in 1803, door de Zweden werd verkocht. Zij bevat op 1¾ V. M. 11,400 inw. 2. Hoofdstad van voornoemde heerl., aan eene golf van de Oostzee, de Walvisch genoemd, met muren en wallen, 4 poorten, eene voorstad, 4 luth. kerken, 3 hospitalen, een weeshuis, eene stadsschool, verscheidene lagere scholen, eene goede maar te ondiepe haven, en 6,700 inw., die fabr. van speelkaarten, katoen, tabak, garen, linnen en zeildoek, brouwerij, branderij, visscherij, handel met koren, hout en voortbr. des lands en scheepvaart hebben. Geboorteplaats van den letterkundigen DAN. GEORGE MORHOF.

WISNA, Rus. stadje, prov. Bialystock, met 1100 inw.

WISNEWIEÇ of *Wisniewietz*, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 1800 inw.

WISNICE, Pool. stad, in Podlachië.

WISNICZ, Galic. stad, kreits Bochnia.

WISNIEWIETZ, zie Wisniwiec.

WISNITZA, Galic. dorp, kreits Czernowitz.

WISNIZA, Turk. plaats, prov. Servië, bij Belgrado.

WISNUM, Zweed. vlek, Karlstadt-län.

WISOCKI of *Mazowiecki*, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 870 inw., waaronder veel joden zijn.

WISOKIE, Pool. vlek, waiw. Lublin.

WISOWITZ, Morav. stad, kreits Hradisch, met 2700 inw.

WISPERBACH, riv. in het hert. Nassau, die in den Rijn valt.

WISPINGTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WISSA, Rus. riv., gouv. Cherson.

WISSE, Zwits. riv., kanton Bazel, die in den Rijn valt.

WISSEGRAD, zie Wischegrad.

WISSEHRAD, Boh. stad, kreits Kaurzim, zijnde een gedeelte van de stad Praag.

WISSEK of *Wysoka*, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 600 inw.

WISSELOCH, zie Wisloch.

WISSEN, Pruis. dorp, regdst. Coblenz, kreits Altenkirchen, aan de Sieg, met 550 inw.

WISSENKERKE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, eil. Noord Beveland, groot en ruim, met eene vernieuwde kerk, een kerkhof buiten het dorp, en met Geersdijk, het Kampenlandsche veer, 's Gravenhoek en Kampers Nieuwland, 1820 inw. tellende 2. Klein dorp aldaar, digt bij Goes, met 's Heeren Hendrik's Kinderen, 190 inw. tellende.

WISSET, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WISSETOFTA, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län.

WISSIMSK, Rus. slobode, gouv. Perm, aan de Wissimka, met 960 inw.

WISSINGSET, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 430 inw.

WISSITEN SEE, meer in de Pruis. prov. Pruissen.

WISSKITKI, zie Wiskitki.

WISSKOI NOSS, Rus. kaap van het eil. Nieuw. Siberië.

WISSLICZ, zie Wislica.

WISSOWITZ WYSOWITZ, Morav. stad, kreits Hradisch, met 2,500 inw., een hospitaal en lakenweverij.

WIST, Zweed. kerspel in Elfborglän en Linköping-län.

WISTA Zweed. häräd, Jonköping-län.

WISTANSTOW, Eng. kerspel, gr. Salop.

WISTASTON, Eng. vlek, gr. Ches.

WISTE, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

WISTEN, Zweed. meer, Karlstadt-län.

WISTERNITZ (OPPER), Morav. vlek, kreits Olmutz. 2. *Neder* W., Morav. vlek, kreits Brünn, met 630 inw.

WISTERZA, zie Feistritz.

WISTESTON, Eng. vlek, gr Hereford.

WISTITTEN of *Wysztytten*, Pool. stad, waiw. Augustowo, aan de Pruis. grenzen, met 1580 inw. en handel.

WISTLETON, Eng. vlek, gr. Suffolk.

WISTON of *Wissington*, 4 Eng. kerspels, gr. Huntingdon, York en 2 in Suffolk.

WISTOWN, Schot. kerspel, gr. Lanark, met 830 inw.

WISWAWITWA, O. Ind. riv., prov. Guzeratte.

WISZKOE, Rus. dorp, gouv. Tula.

WISZNIA, SANDOVA WISZNIA, Galic. stad, kreits Przemysl.

WISZNICE, zie Wisnice.

WISZNICZ, zie Wisnicz.

WISZNICOW, zie Wichniow.

WISZNIOWITZ, zie Wisnewieç.

WISZNOW, zie Wischenau.

WITCH, riv. in N. Carolina, gr. Stoke. 2. Deen. W. Ind. eil., ten Z. O. van St. Jan, waarbij het hehoort.

WITCHAM, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WITCHAMPTON, Eng. kerspel, gr. Dorset, met 370 inw.

WITCHFORD, Eng. kerspel, gr. Cambridge.

WITCHINGHAM (GROOT), Eng. kerspel, gr. Norfolk. 2. *Klein* W., Eng. buurt in genoemd kerspel.

WITCOMBE, twee Eng. buurten, gr. Somerset.

WITEBA, Rus. tak van de Duna, gouv. Witebsk.

WITEESK, Rus. gouv. in Europa, een deel van Wit Rusland, tusschen Lyfland, Pskow, Smolensk, Mohilew, Minsk, Wilna en Koerland, of tusschen 43. 25. en 49. 29. L. en 54. 42. en 57. 21. N. B. gelegen, en op 794½ V. M. 914,700 inw. bevattende. De oppervlakte is zeer vlak, met hoogten aan de riv. en bosschen. De grond is zand, met leem vermengd, en op vele plaatsen moerassig. De voorn. riv. is de Duna, die hier de Mesha, Kasplia, Ula, Pototå, Drissa, Druja, Saryja, Fianauka en Ewest, met de Iga en Nerbia outvangt. Ook ontspringen hier de Issa, Sineja en Lowat. Onder de menigvuldige kleine meren zijn het Usmiat, het Newelskoje, het Izelar, het Sebesh meer, enz. de voornaamste. Het Beresinische kanaal loopt ook door dit gouv. De luchtsgesteldheid is gematigd, doch, door het menigvuldige water, meer vochtig dan droog. De grond, wel bemest zijnde, levert: rogge, tarw, gerst, haver, boekweit, eenige peulvruchten en vele beziën; terwijl de bosschen aan vele handen ook werk verschaffen. De veeteelt is van veel belang; men heeft er kleine paarden en rundvee, veel schapen, geiten, varkens en gevogelte; de melkerij is weinig, doch de bijenteelt aanzienlijk. Verder zijn er zwijnen, vliegende eekhorens, beeren, wolven, vossen in menigte; hazen, gevogelte en veel visch. Uit het het delfstoffelijk rijk is er bouw- en andere steen, leem, kalk, mergel, vollersaarde en ijzererts. Behalve eenige looijerijen, linnenweverijen, tabaksfabr. en veel branderijen, zijn er geene fabr., daar elk voor zich het noodige vervaardigt. De uitvoer bestaat in: hennep, gedroogde visch, koren, meel, varkensborstels, horens, balken, masten, lijnzaad, vlas, vet vee, wol, huiden, talk, honig en was. De inw. bestaan uit Russen, Groot Russen, Lithauers, Polen, Joden, Heidenen, eenige Duitschers en andere Europeanen. De meesten zijn van den roomschen godsdienst, schoon er ook Grieken en protestanten gevonden worden; de Joden hebben hunne synagogen. De standen zijn adel, geestelijkheid en boeren; de laatsten gedeeltelijk nog lijfeigenen. De regering is even als in de overige gouv. Het gouv. wordt in 12 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 47. 23. en 48. 35. L. en 54. 57. en 55. 27. N. B. gelegen, en door de Duna, met de Welika en andere kleine riv. bespoeld; terwijl de vruchtbare grond koren, vlas en hennep voortbrengt. 3. Hoofdstad van genoemden kreits en het gouv., de zetel van den gouverneur en der overige ambtenaren, met een oud kasteel, 14 kerken (3 roomsche en 11 grieksche), 3 synagogen, 8 kloosters, een gymnasium, verscheidene liefdadige gestichten, een groot koophuis met veel winkels, en 15,000 inw., die veel looijerijen, weinig andere fabr., maar eenen zeer levendigen handel op Riga, Memel, Dantzig en St. Petersburg, benevens 6 jaarmarkten hebben. 47. 45. L. en 55. 11. N. B.

WITEGRA, Rus. riv., gouv. Olonez, die in het Onega meer valt.

WITGENSTEIN, Pruis. kreits, regdst. Arensberg, op 8½ V. M. 16,400 inw. bevattende, bergachtig, en door de Lahn en Eder bespoeld, met weinig landbouw, aanzienlijke bosschen, goede veeteelt, eenige ijzermijnen, koper- en zilverertsen, smederijen, houtwarenfabr., spinnerij en weverij. Hiertoe behooren de heerlijkheden Berleburg en Witgenstein. De hoofdplaats is Berleburg. 2. Groep Austr. eil., tot de Lage eil. behoorende, in 1819 door BELLINGHAUSEN ontdekt, en op 231. 50. L. en 16. 1. Z. B. gelegen.

WITGOW, zie Wittingau.

WITHAM, Eng. vlek, gr. Essex, met 2,350 inw. 2. Eng. riv., gr. Lincoln, die in de zee valt. 3. *Friary* W., Eng. kerspel, gr. Somerset, met 530 inw.

WITHAMSHAW, Eng. buurt, gr. Ches.

WITHCALL, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WITHCOTE, Eng. kerspsl, gr. Leicester.

WITHECOMBE RAWLEIGH, Eng. kerpel, gr. Devon, met 860 inw.

WITHELFLOREY, Eng. buurt, gr. So-

Somerset.

WITHERIDGE, Eng. kerspel, gr. Devon, met 920 inw.

WITHERLEY, Eng. buurt, gr. Leicester, met 350 inw.

WITHERNE, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WITHERNSEA, Eng. kerspel, gr. York.

WITHERNSWICK, Eng. kerspel, gr. York.

WITHERSDALE, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WITHERSFIELD, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WITHERSLACK, Eng. vlek, gr. Westmoreland.

WITHIAL, Eng. buurt, gr. Somerset.

WITHIEL, Eng. kerspel, gr. Cornwallis.

WITHING, Eng. buurt, gr. Devon.

WITHINGTON, 6 Eng. kerspels, gr. Gloucester, met 650 inw.; gr. Hereford, met 560 inw.; gr. Lancas, met 1000 inw.; gr. Salop, en 2 in 't gr. Ches.

WITHNELL, Eng. vlek, gr. Lancas, met 1050 inw.

WITHOEC, stad in W. Afr., in het land van kaap Lopez Gonsalvo.

WITHYBRIDGE, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WITHYBROOKE, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WITHYCOMBE, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WITHYHAM, Eng. kerspel, gr. Sussex.

WITHYPOOLE, 2 Eng. buurten, gr. Salop en Somerset.

WITIM, Rus. tak van de Lena, gouv. Irkutsk.

WITIMSKOI, Rus. dorp, prov. Jakutsk, met 600 inw. en zoutbronnen.

WITIPESCHTE, dorp in Moldavië, distr. Putna.

WITITSCH, Rus. dorp, gouv. Orel.

WITKOW, Galic. vlek, kreits Zloczow.

WITKOWO, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 1620 inw.

WITLAGE of *Wittlage*, Hanov. ambt, vorst. Osnabrug, op 5¼ V. M. 14,630 inw. bevattende. 2. Dorp en hoofdplaats van gen. ambt, aan de Hunte.

WITLEY, Eng. dorp en kerspel, gr. Surrey, met 1200 inw. 2. Eng. buurt, gr. Worcester. 3. *Groot* W., Eng. kerspel, gr. York, met 420 inw.

WITLINGHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WITLIZA, Rus. kerspel, gouv. Olonez.

WITMAR, Brunswijksch dorp, kreits Wolfenbuttel, met 100 inw.

WITMARSUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, met 650 inw. Hier was MENNO SIMONSZ. eenigen tijd roomsch pastoor.

WITNESHAM, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WITNEY, Eng. marktvlek, gr. Oxford, met 1800 inw.

WITSCHEGDA, Rus. riv., gouv. Wologda, die in de Dwina valt.

WITSCHERA, Rus. riv., die de Kalma opneemt, en in de Kama valt.

WITSENBERG, berg aan de kaap de Goede Hoop, aan het Roode zand.

WITSHED, kaap aan de W. kust van N. Amer. 232. 15. L. en 60. 29. N. B.

WITSON, Eng. dorp, gr. Monmouth.

WITT, zie Wittsland (de).

WITTAU, zie Wittow.

WITTE BANK, Deen. bank, aan de kust van het hert. Sleeswijk, bij het eil. Sylt.

WITTE BERGEN, op het eil. Candia.

WITTE DRIV, riv. in Turkijë, sandschakat Dukagin en Perserin.

WITTE DRIFT, riv. van de Kaap de Goede Hoop, distr. George, valt in de Keurbooms riv.

WITTE EILAND, Afr. eil., tot die van Los behoorende. 2. Een der Kaap Verdische eil. bij St. Lucia.

WITTE GEBERGTE of *White Hills*, gebergte in de N. Amer. prov. New Hampshire, door de Indianen *Adschio Kotschak* genoemd, tot de Apalachen behoorende, met 6 hooge toppen, waarvan de Washington, 6,500 voet hoog, de hoogste is. 2. Zie Himalaya.

WITTE KAAP, kaap op het Japansch eil. Niphon, vorst. Awa. 2. Kaap aan de Noord kust van het Oost Ind. eil. Sumbawa. 3. Kaap in Natolië, aan de golf van Scala Nova.

WITTELSBACH, zie Aicha.

WITTELSBERG, Keur-Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 400 inw.

WITTEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht. 2 Pruis. dorp, regdst. Arnsberg, kreits Bochum, aan de Ruhr, met 1580 inw.

WITTENBERG, Pruis. kreits, regdst. Merseburg, op 15½ V. M. 26,910 inw. bevattende, met aanzienlijke bosschen, en gedeeltelijk ook vruchtbaar land, dat rogge, tarw, gerst, hop en slechten wijn voortbrengt. De handel in hout is zeer belangrijk; de veeteelt vrij goed, en men graaft er ijzer, vitriool, kiezel- en aluinaarde. 2. Hoofdstad van den kreits, eene sterke vesting aan de Elbe, de wieg der hervorming, met 4 poorten, 2 voorsteden aan de beide zijden der Elbe, een sterk kasteel, 5 kerken, waaronder die van het kasteel, de graven van LUTHER en MELANCHTON,

vier huizen men hier nog aanwijst, en de Maria kerk, die het graf van den, door de beeldstormerij in 1521, zoo bekenden BUGGENHAGEN, benevens schoone schilderstukken van KRANACH bevat. Verder is er een lyceüm en een seminarium voor predikanten, beide eene zwakke vergoeding voor de verlorene hoogeschool, eene der oudsten van Duitschland; eene school voor vroedvrouwen, weeshuis, hospitaal en 6,350 inw., die laken- en linnenweverijen, brouwerijen, branderijen, land- en tuinbouw, visscherij, handel in hout en 5 jaarmarkten hebben. (Hervorming in 1517; belegering in 1813; stormen in 1814). 30. 17. L. en 51. 53. N. B.

WITTENBERGE, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 880 inw.

WITTENBURG, Mecklenburg-Schwerinsche stad, distr. Schwerin, met 1400 inw. 2. Hanov. dorp, vorst. Calenberg, met 100 inw.

WITTENHALL of *Willenhall*, Eng. vlek, gr. Stafford.

WITTENHAM (KLEIN), Eng. kerspel, gr. Berk. 2. *Lang* of *West* W., Eng. kerspel, gr. Berks.

WITTENHOFEN, Baden. dorp, Seekreits, met 650 inw.

WITTENSEE, Deen. meer, hert. Sleeswijk, ambt Hütten.

WITTENSTEIN, zie Weissenstein.

WITTERING, 3 Eng. kerspels, gr. Northampton, en 2 in Sussex.

WITTE RIVIER, tak van de Zondags riv., aan de kaap de Goede Hoop.

WITTERSHAM, Eng. kerspel, gr. Kent.

WITTERSCHLITZ, Pruis. dorp, regdst. Keulen, kreits Bonn; 580 inw.

WITTERZÉE, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 220 inw.

WITTEWIERUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam, met de buurt de Post. (Slag van 1568.)

WITTE ZEE, golf van de IJszee in Rusland, aan den mond der Dwina, met aanzienlijke baaijen, als die van Dwinskaja, Onegskaja en Kandalaskaja, waarvan de laatste vele eil. bevat. Zij heeft helder water, en genoegzame diepte voor oorlogschepen.

WITTGENDORF, Pruis. dorp, regdst. Liegnitz, met 820 inw.

WITTGENSTEIN, zie Witgenstein.

WITTICHENAU, KULOW, Pruis. stad, regdst. Frankfort, met 1580 inw.

WITTIGENAU, zie Wittingau.

WITTIGSHAMMER, zie Seibersbach.

WITTIM, tak van de Lena in Rusland.

WITTINGAU of *Wittgow*, Boh. stad, kreits Budweis, met 2800 inw.

WITTINGEN, Hanov. vlek, vorst. Lüneburg, met 870 inw.

WITTINGTON of *Wellington*, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 1300 inw. 2. Eng. buurt, gr. Norfolk.

WITTINNEN, zie Memel.

WITTLICH, Pruis. kreits, regdst. Trier, op 14¾ V. M. 25,470 inw. bevattende, met vele bergen en groote bosschen, maar in de dalen eenen tamelijk goeden grond. Hij wordt door de Moezel, Lieser, Alf, Salm, enz. bespoeld. Landbouw, veeteelt, bosschen en weinig wijnoogst zijn de voornaamste art. van bestaan. 2. Hoofdstad van voorn. kreits, met een kasteel en 1860 inw. Bij dezelve zijn de ruïnen van kasteel, met eene oude gerigtstafel.

WITTLINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 430 inw.

WITTMARSCHEN, zie Wietmarsen.

WITTMUND, Hanov. ambt, vorst. Oost Vriesland, met 9,500 inw. 2. Vlek aldaar, aan een kanaal, met eene luthersche kerk, school, armhuis en 1680 inw., die veel handel in paarden drijven.

WITTON, vijf Eng. vlekken, gr. Ches, met 2000 inw.; gr. Huntingdon, Lancas en 2 in Norfolk. 2. Nog eenige Eng. vlekken met bijnamen, als: *East*, gr. York, met 700 inw.; *Gilbert*, gr. Durham, met 400 inw.; *Le Wear*, gr. Durham; *Long*, gr. Northumberland; *Nether*, gr. Northumberland; *Sheales*, gr. Northumberland; *Upper*, gr. Warwick en *West*, gr. York.

WITTONA, Rus. riv., gouv. Esthland.

WITTOW, schiereil. van het Pruis. eil. Rügen, regdst. Straalsund, met visscherij, zeevaart, bijzonder veel koren en eene noodhaven.

WITTS (DE) EILANDEN, bergen aan de Z. kust van Van Diemensland, door TASMAN ontdekt, en voor eilanden gehouden. De Engelschen noemen dezelve thans *Peaked Hills*.

WITTSJÖ, Zweed. vlek, Christiaanstadt-län.

WITTSLAND (DE), het Noord Westelijk gedeelte van Nieuw Holland, tusschen kaap Dussajour of de Westelijkste punt van Van Diemensland en kaap Willem, of tusschen 13. 38. en 21. 37. Z. B. en 131. 58. en 145. 25. L. Het land, door het schip *Vianen*, dat hier in 1628 schipbreuk leed, ontdekt, en naar WILLEM DE WITT genoemd, is zeer uitgestrekt, doch sedert TASMAN in 1644, en DAMPIER in 1688 en 1699, niet bezocht; terwijl ook de poging onder BAUDIN, in 1801 en

1803

1803, om de kust op te nemen, mislukte. Wij kunnen dus slechts opgeven, wat de eerstgenoemde reizigers ons hebben medegedeeld. Volgens hen, is de kust steil en gevaarlijk, doch ten Z. meer vlak; water moet men er graven; evenwel vond men er planten en boomen, waaronder de gomboomen, wier gom dezelfde kracht als het drakenbloed had, de hoogste waren. Ook vond men er eene soort van peulvruchten, bloemen, smal gras en amandelboomen. De landvogels waren niet grooter dan eene meerle; doch bij de gegravene waterkuilen kwamen ook kraaijen, valken, gieren, vette en groote tortelduiven, enz.; zelden zag men er zeevogels, soms echter pelikanen, vischarenden, sneppen en waterhoenders. Verder zag men er eene soort van magere honden, die er als wolven uitzagen, en kleine slangen. De zee heeft veel walvisschen, groene schildpadden, haaijen, roggen, oesters en andere schelpdieren; kleine visch is er weinig, maar de Maleijers komen hier den *trinpang* voor de tafel der Chinezen vangen, hetwelk zij ook in de Torres straat doen; kleine vliegen zijn er eene plaag. De inw. worden als zeer ruw, onbeschaafd en onvriendelijk opgegeven; zij gaan geheel naakt, eten hetgene de zee aanspoelt, en vasten of slapen zoo lang, tot zij weder wat vinden. Jagt- noch vischgereedschap was bij hen bekend; woningen heeft men er niet bemerkt. Zij hadden bogen, pijlen, sagaaijen en knodsen, wierpen de Europeanen met steenen, en vlugtten voor het geschut; wenschelijk ware het dat men omtrent dit land nadere berigten ontving. De Franschen hebben hier verscheidene punten benoemd, als de golven Joseph Buonaparte, Laplace, Forestier en andere; de kapen Dombes, Berquin, St. Lambert, Bernier, Rhulière, Mollien, Borda, Berthollet, Coulomb, Boileau, Latreille, Huyghens, Latouche, Bossuet, Jaubert, Fresier, enz., de eilanden Barthelemy, Lacrosse, Lesueur, den archipel Buonaparte, die van Champagny, de eilanden Adèle, Caffarelli, Lacepède, Gantheaume, Rivoli, enz.

WITTSTOCK, Pruis. stad, regdst. Potsdam, aan de Glinz en Dosse, met muren, 4 poorten, 2 kerken en 4,650 inw.

WITWICA, Galic. dorp, kreits Stry.

WITZE, Hanov. tak van de Weser.

WITZELSDORF, Oostenr. vlek, kwart. Onder den Mannhartsberg, op de Hong. grenzen.

WITZENDORF, Hanov. dorp, vorst. Lüneburg, aan de Witze.

WITZENHAUSEN, Keur-Hes. ambt, prov. Neder Hessen, met 11,170 inw. 2. Hoofdplaats, aan de Werra, in een aangenaam dal, met eene brug over de riv., muren, 3 poorten, een ambthuis, kerk, hospitaal, stadsschool, en 2,240 inw., die looijerijen, linnenweverijen, azijnstokerijen, jaarmarkten en scheepvaart hebben.

WITZWORTH, Deen. kerspel, hert. Sleeswijk, met 1060 inw.

WIVELISCOMB, Eng. vlek, gr. Somerset.

WIVELSFIELD, Eng. kerspel, gr. Sussex.

WIVENHOE, Eng. dorp en kerspel, gr. Sussex, met 1050 inw.

WIVERBY, Eng. kerspel, gr. Leicester.

WIVERTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WIWIRZEN, Rus. stad, goüv. Wilna.

WIX, Eng. kerspel, gr. Essex, met 700 inw.

WIXALL, Eng. buurt, gr. Salop.

WIXFORD of *Wicklesford*, Eng. buurt, gr. Warwick.

WIYOULA, distr. op het Gezelschaps eil. Otaheiti.

WIZE, Eng. riv., gr. Cumberland, die in de Waver valt. 2. Turk. stad in Rumelië, de zetel van eenen Griekschen bisschop.

WIZNA, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 1100 inw.

WKRA, tak van de Bog in Polen.

WLACHEN, zie Walachië.

WLACHOWITZ, Morav. vlek, kreits Hradisch.

WLADIKAWKAS, Rus. stad in Azië, gouv. Circassië, hoofdvesting en eigenlijke sleutel van den Kaukazus, met eene voorstad, breede straten, houten huizen en door Osseten en Russen bewoond; terwijl de vesting door jagers en Kozakken bezet is.

WLADIMEROWKA, Rus. kolonie, gouv. Kaukazië.

WLADIMIR of *Wolodimir*, Rus. gouv. in Europa, tusschen Twer, Jaroslaw, Kostroma, Nishegorod, Riäsan en Moskwa, of tusschen 55. 22. en 61. 1. L. en 54. 58. en 57. 11. N. B. gelegen, en op 880 V. M. 1,306,050 inw. bevattende. Het is eene heuvelachtige landstreek, hier en daar met veel heiden en moerassen, doch deels vrij vruchtbaar. De voornaamste riv. is de Oka, met de Muromka en de Kliasma, met de Nerl, Sudogda, Schernja, Kolokscha, Kamanka, Unsha, Tesa en Mogilewka, en de voorn. meren de Pleschtscheje-

wo-

wo of Saleski en de Pojanowoe, soms met drijvende eil. De luchtsgesteldheid is gematigd; de riv. zijn van November tot Maart bevroren; de winters zijn zeer streng, de zomers heet, en afwisselde koortsen zijn er dan soms aanstekend. De landbouw is de voorn. bezigheid, en levert: rogge, gerst, haver, tarw, boekweit, gierst, erwten, vlas en hennep, ook hop, velerlei tuinvruchten, en van boomvruchten heeft men er vooral appelen en kersen. De bosschen leveren beziën en aan vele handen werk; schoon zij dunner worden. De veeteelt, vooral de paardenfokkerij, is van veel belang; rundvee en schapen heeft elke boer, en er worden veel hoenders en ganzen gehouden: de visscherij beteekent weinig. Het rijk der delfstoffen geeft ijzer, alabaster, potaarde en eenige steenen. Verder heeft men er garen- en wolspinnerij en weverijen, fabr. van laken, katoen, chits, linnen, tafelgoed, wollen stoffen, ijzerwaren, kristal, enz. zeepziederijen, looijerijen, papiermolens, glasblazerijen, potaschziederijen, branderijen, enz. De uitvoer bestaat bijzonder in: linnen, leder, laken, glas, papier, ijzerwaren, zeep, potasch, boomvruchten, hout, steen en kalk. De inw. zijn Russen, en van den Griekschen godsdienst. De adel heeft meer onderdanen dan de kroon. De regering is als in de overige gouv. Het gouv. wordt in 13 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., tusschen 57. 45. en 58. 26. L. en 53. 48. en 56. 21. N. B. gelegen, en door de Kliasma en het meer Pojanowoe bespoeld, met middelmatig bouw- en tuinland. Een voornaam voortbrengsel zijn de kersen. 3. Hoofdstad der prov., zetel van den gouverneur en de hooge ambtenaren en van eenen bisschop. Zij is eene der oudste steden van Rusland, voorheen eene residentie der grootvorsten en de hoofdstad van Groot Rusland, doch thans veel verminderd. Zij ligt aan de Kliasma, heeft 6 poorten, is groot, maar slecht gebouwd, met 25 kerken, waarvan de Mariakerk, met de oud grootvorstelijke kleeding, en de Dmitriewsche hoofdkerk merkwaardig zijn. Verder twee kloosters, een seminarium voor priesters en 1500 inw., die weverijen van zijden stoffen, looijerijen, zeepziederijen en vooral kersenteelt en tuinbouw, benevens jaarmarkten hebben. 58. 12. L. en 56. 17. N. B. 4. Rus. kreits, gouv. Volhynië, tusschen 41. 58. en 42. 48. L. en 50. 22. en 50. 57. N. B., door de Bog en eenige kleinere riv. bespoeld, veel koren, erwten, vlas, hop, tabak, en genoegzaem hout voortbrengende. Men heeft er ook goede weiden en ijzergroeven. 3. Hoofdstad van voorn. kreits, met verscheidene Grieksche en roomsche kerken, eene school, synagoge en 2 à 3000 inw., die handel drijven, en jaarmarkten, benevens bij de stad, papiermolens, katoenfabr., glasblazerijen en potaschziederijen hebben. 42. 5. L. 50. 44. N. B.

WLADISLAW, Morav. vlek, kreits Iglau, met 430 inw.

WLADISLAWOW, Rus. stad, gouv. Wilna.

WLADITSCHYNSK, Rus. vlek, gouv. Archangel.

WLAHI, zie Wallendorf.

WASCHIM, Boh. stad, kreits Kaurzim, met 1570 inw.

WLASCHKA, Rus. riv., gouv. Wologda. 2. Distr. in Walachië, Zara de Sus, met zeer veel weiden, tusschen de riv. Ardschisch en Wedea, bijna uitgestorven, doch nu weder eenigzins bevolkt.

WLASOWKA, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

WLASTISLAW of *Waczlaw*, Boh. dorp, kreits Leutmeritz.

WLODAWA, Pool. stad, waiw. Masovië, aan de Wlodawka, met 1400 inw., jaarmarkten en handel.

WLODOWICE, Pool. stad, waiw. Krakau, met 820 inw.

WLODZIMIRSZ, zie Wladimir.

WLODZYMIRZEC, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 820 inw.

WLOKI, Pool. stad, waiw. Plock, met 100 huizen.

WLOSZEZANOW, Pool. stad, waiw. Krakau, met 130 huizen.

WLOSZOWNA, Pool. stad, waiw. Sandomir.

WLTAWAU, zie Worlik.

WOAHU, zie Owahu (in het Bijvoegsel).

WÖBBEL, buurt in Lippe-Schaumburg, ambt Blomberg, met 50 huizen.

WÖBBELIN, dorp in Mecklenburg Schwerin, ambt Neustadt.

WOBECZNIZ, Boh. dorp, kreits Beraun.

WOBLITZSEE, zie Havel.

WOBURN, Eng. marktvlek, gr. Bedford, met 2,400 inw, 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Middlesex, met 1220 inw. 3. *Bishops* W., Eng. kerspel, gr. Buckingham, met 1,600 inw.

WOCHALES GALLAS, stam van Arabieren in Abyssinië.

WOCHEINERTHAL, Illyr. dal, kreits Laibach, tusschen de Carnische Alpen.

WOGHNA, Rus. vlek, gouv. Moskau.
WOCHRA, Rus. tak van den Dnieper, gouv. Smolensko.
WOCHSA, Rus. riv., gouv. Kostroma.
WODARKA, Rus. vlek, gouv. Kiew.
WODCISLAWICE, zie Loslau.
WODECQ, Nederl. dorp, prov. Henegouwen, arr. Doornik, met 2,800 inw.
WODESHOLM, Rus. eil., gouv. Esthland.
WODLO, Rus. meer, gouv. Olonez.
WODNIAN of *Wodniany*, Boh. stad, kreits Prachin, met 1900 inw.
WODOLARO, Rus. vlek, Slobodische Ukraine.
WODSTENA, Zweed. stad, Linköping-län, met 1420 inw.
WODYNIE, Pool. stad, waiw. Masovië, met 55 huizen.
WODZISLAW, Pool. stad, waiw. Krakau, met 210 huizen.
WOEIWA, klein eil. bij het Japan. eil. Niphon, bewoond en bebouwd.
WOENSDRECHT, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda, ten Z. van Bergen op Zoom, en met de polders Noord- en Zuidland, 850 inw. tellende.
WOENSEL, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, met 3 roomsche kerken, 2 scholen en 2;650 inw., die veel linnen weven.
WOERAMATTA, klein eil. in de Ind. zee. 149. 22. L. 7. 2. Z. B.
WOERDEN, Nederl. stad in Zuid Holland, distr. 's Gravenhage, aan den Rijn, die haar in twee, bijna even groote deelen, scheidt. Zij is door schoone vestingwerken, die tevens eene schoone wandeling opleveren, omringd, en door de forten Kruip-in, Oranje en Linschoten, nog meer versterkt. Deze forten zijn echter nu aan het bestuur der domeinen, en worden niet meer onderhouden, gelijk onder het dep. van oorlog. De stad heeft 2 poorten, eene schoone hervormde, eene luthersche, remonstrantsche en roomsche kerk, een roomsch katholijk weeshuis (het hervormde is sedert eenen geruimen tijd, tot andere einden gebruikt, doch wordt weder hersteld), een proveniershuis, thans aan geringe lieden verhuurd, en verder een stadhuis, een kasteel, nog onlangs eene strafgevangenis voor de militairen, doch nu weder aan het dep. van oorlog; een oud stadhuis, eene stadswaag, op eene groote steenen brug, die tevens tot de vischmarkt is ingerigt; eene geheel nieuwe en ruime school, het gemeenlandshuis van het collegie van het grootwaterschap van Woerden, schoone kazernen, een algemeen magazijn ter berging van krijgsbehoeften, eenen kruidtoren, buiten de stad de noodige loodsen voor legerwagens en 2,800 inw., die grootendeels van de pannenbakkerij en steenfabr., welke in de uitgestrekte voorstad gevonden worden, den handel, den landbouw en den drukken doortogt, zoo te land als te water, bestaan. (Geboorteplaats van JAN DE BAKKER en EWALDUS KIST. — Plundering in 1813.) 22. 24. L. en 52. 5. N. B.
WOERDEN (HET GROOT WATERSCHAP VAN), een regtsgebied, aan hetwelk het bestuur der dijken, kaden, wegen, wateren, sluizen, molens, enz. is toevertrouwd, en dat zich niet alleen over het voormalig baljuwschap van Woerden, maar ook over een gedeelte der prov. Utrecht, en tot aan Sparendam, in Hollands N. gedeelte uitstrekt, en te zamen eene uitgebreidheid van 20,000 morgen lands bevat.
WOERKUM, zie Woudrichem.
WOESAFO, een der Carolinen eil.
WOESTEN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 1000 inw.
WOESTIJN VAN SAHRA, zie deze, zoowel als de overige woestijnen van eenig belang, bij derzelver art. van onderscheiding.
WOEWANPOEPOE, Afr. riv.; valt in zee, ten N. van kaap Lucca.
WOFILA, distr. in Abyssinië, landstreek Tigré, tusschen Wofila en Lasta, door Gallas bewoond, waaronder veel christenen zijn. De voorn. plaatsen zijn Jyah en Mocurra.
WOGDO, zoutmeer in Rusland.
WOGGARA, heete en vochtige prov. van het lands. Ambarra in Abyssinië, met de stad Tabulaque.
WOGHAZOGHUR, plaats aan de O. kust van Afrika, land der Somaulis.
WOGMEER, ook wel *Obdammer meer*, drooggemaakte polder in Noord Holland, kwartier Hoorn, een oud dorp, waarvan reeds in 1063 gesproken werd.
WOGRAM, zie Pillau.
WOGULEN of *Mansi*, volkstam in Rusland, ten O. en W. van het Uralisch gebergte, in de gouv. Tomsk, Perm, Tobolsk, enz. Zij zijn zeer gevoelloos, morsig, drinken gaarne, maar zijn anders stil en onderworpen. Zij behooren, volgens de spraak, tot de Finnen, doch volgens de gelaatstrekken, tot de Kalmukken, zijn voor een derde christenen, overigens Schamanen; doch zij kennen noch letters noch jaren. Hunne schatting bestaat in elandsvellen en pelterijen. Zij leven voornamelijk van de jagt en visscherij; het huiswezen bezorgen de vrouwen, die voor 5 tot

25 roebels gekocht worden.

WOGULEI, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

WOGULKA, Rus. tak van de Ob, gouv. Tobolsk.

WOHHAWHURI, Afr. stad, aan de Sierra Leonakust, land der Susus.

WOHLAU, Pruis. stad, regdst. Breslau, met veel fabr. en 1720 inw.

WOHLEN, zie Wolen.

WOHLFART, Rus. kerspel, gouv. Finland.

WÖHLSDORF, dorpje in Coburg-Saalfeld, ambt Saalfeld, met 50 inw.

WOHLTWISCHE, Brunsw. dorp, kreits Saldern, met 500 inw.

WOHNFURT, Beij. vlek, Neder Mainkreits, met 70 huizen.

WOHRA, Keur-Hes. riv., prov. Opper Hessen, valt bij Kirchhain in de Ohm.

WÖHRD, zie Neurenburg.

WOHRDEN, Deen. vlek, hert. Holstein, met 700 inw.

WOHYN, Pool. vlek, waiw. Podlachië.

WOIRETZ, zie Hoyerswerda.

WOILAND, Rus. plaats op het eil. Moon, gouv. Finland.

WOILO, Chin. stad in Mongolië, landschap Koschotei.

WOINGUMBAUG POND, meer in de N. Amer. prov. Connecticut.

WOINIESZENSK, Rus. stad, gouv. Cherson, voormalige hoofdplaats der Kozakken, aan de Bog.

WOISCHNIK, Pruis. vlek, regdst. Oppeln, met 900 inw.

WOISKOE, Rus. meer, gouv. Pleskow.

WOISLAWICE, Pool. stad, waiw. Lublin, met 220 huizen.

WOISLOW, eil. in de N. Amer. prov. Maine, gr. Hancock.

WOIVAROO, Rus. kerspel, gouv. Esthland.

WOIZ, Rus. goudmijn, gouv. Olonez.

WOIJERAT, landstreek in Abyssinië, in het land Tigré, zeer woest, met veel bosschen, en rijk aan elefanten, leeuwen, rhinocerossen en alle soorten van wild. In de bosschen vindt men veel witten honig. Men wil dat de inw. van Portugesche soldaten afstammen, die hier in de 16de eeuw kwamen wonen; op welke afkomst zij zeer trotsch zijn. Zij zijn grooter en sterker dan de overige Abyssiniërs, en zeer getrouw aan hun opperhoofd. Het voornaamste vlek is Atsella.

WOKEY, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WOKING, Eng. kerspel, gr. Surrey.

WOKINGHAM of *Oakingham*, Eng. stad, gr. Berks, met 2080 inw.

WOKINOFIMA, Jap. stad, eil. Ximo.

WOKOKURA, Jap. stad, eil. Ximo.

WOKSARSKA, Rus. kerspel, gouv. Tobolsk.

WOLA, Pool. distr., waiw. Masovië en Plock. 2. W. of *Wole*, groote riv. in het binnenland van Afrika; volgens de Negers, de grootste, die zij ooit gezien hebben.

WOLANOW, Pool. D., waiw. Sandomir.

WOLANY, Turk. vlek, landschap Walachië, in Zara de Schosz.

WOLAJANAGUR, O. Ind. koopstad, prov. Carnate, aan de Palar.

WOLANOW, Pool. stad, waiw. Sandomir.

WOLAU, zie Wohlau.

WOLBECK, Pruis. stad, regdst. Munster, met 960 inw.

WÖLBLING, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, kwart. Boven het Weener Woud.

WOLBORCE of *Wolborcz*, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 880 inw.

WOLBORKA, Pool. riv., waiw. Kalisch.

WOLBRUN, Pool. stad, waiw. Krakau, met 430 inw.

WÖLCHINGEN, zie Boxberg.

WOLCHINO, Pruis. dorp, gouv. Twer.

WOLCHONSKISCH WOUD, zie Alanisch gebergte.

WOLCHONSKY, groep van de Lagere eil., ten N. van Barilay de Tolly, bewoond, en door BELLINGHAUSEN in 1819 ontdekt.

WOLCHOW, Rus. riv., welke het meer Ilmen met dat van Ladago vereenigt.

WOLCOTT, vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Orleans, met 120 inw. 2. Vlek aldaar, prov. Connecticut, gr. Newhaven, met 960 inw. 3. Vlek aldaar, prov Nieuw York, gr. Cayuga, met 380 inw.

WOLCZE, Galic. dorp, kreits Sanok.

WOLCZINSK of *Wolotschinsk*, Rus. vlek, gouv. Volhynië.

WOLCZYN of *Wolcschin*, Rus. stad, gouv. Minsk. 2. Rus. stad, gouv. Grodno.

WOLCZYSK, Rus. stad, gouv. Podolië.

WOLD of *Old*, Eng. kerspel, gr. Northampton, met 370 inw.

WOLDECK, stad in Mecklenb. Strelitz, met 1900 inw.

WOLDENBERG, Pruis. stad, regdst. Frankfort, met 1760 inw., lakenweverij, looijerij, landbouw en veeteelt. 2. Hanov. ambt, vorst. Hildesheim, op 3½ V. M. 9,900 inw. bevattende.

WOLDHAM, Eng. kerspel, gr. Kent.

WOLD NEWTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WOLDINGHAM, Eng kerspel, gr. Surrey.

WOLDUTCHI, Arab. stam in Abyssinië.

Wo-

Wole, zie Wola.

Wolen, Zwits. dorp, kanton Aargau, met fabr. van stroohoeden.

Woleny, Turk. vlek in Walachië.

Woleschin, zie Weleschin.

Wolf, eil. der N. Amer. Rep., prov. Georgië. 296. 16. L. en 31. 19. N. B. 2. Eil. bij de kust van Labrador. 322. 6. L. en 53. 55. N. B. 3. W. of *Groot Eil.*, eil. in het meer Ontario, hetwelk de haven van Kingston vormt. 4. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Louisiana, die in den Mississippi valt. 5. Riv. aldaar, prov. Tennessee, die in den Mississippi valt. 6. Riv. aldaar, prov. Mississippi, die in de golf van Mexico valt, en aan derzelver mond, de baai Louis vormt. 7. Klein eil. in de Stille Zuidzee. 244. 28. L. en 55. N. B. 8. Rots bij de O. kust van Labrador, niet ver van Wolfs eil.

Wolfaartsdijk, voormalig Nederl. eil., prov. Zeeland, thans door den Wilhelmina polder, met Zuid- en Oost-Beveland vereenigd, en slechts eene landstreek bevattende, die den naam van het eil. heeft behouden, en waarin de dorpen Sabinge en Oostkerke gelegen zijn. Er is hier een veer over de Zuidvliet of Zandkreek op Katgene in Noord Beveland.

Wolfartshausen of *Wolfertshausen*, Beij. vlek, Isarkreits, aan de Loisach, met 2 poorten, 2 voorsteden, bierbrouwerij, houthandel en 930 inw.

Wolfegg, Wurtemb. dorp, Donaukreits, met 150 inw.

Wolfenborn, Keur-Hes. dorp, prov. Hanau.

Wolfenbuttel, distr. van het hert. Brunswijk, in 5 kreitsger. verdeeld. 2. Kreitsger. aldaar, om de stad van dien naam, en op 3½ V. M. 10,950 inw. bevattende. 3. Stad en zetel van het oppergeregtshof van Brunswijk, Lippe, Waldek en andere regeringscollegiën, aan de Ocker, met vervallene vestingwerken, 3 poorten, de eigenlijke of *Heinrichsstad*, 2 voorsteden *Augustusstadt* en *Gotteslager*, 4 opene plaatsen, waarvan de slotplaats en de marktplaats aanmerkelijk zijn; een vorstelijk kasteel, thans voor fabr. geschikt; een oud tuighuis, thans eene kazerne, schoone boekerij met meer dan 200,000 boekdeelen en verscheidene handschriften; 3 luthersche kerken, eene roomsche kerk, eene synagoge, weeshuis, ziekenhuis, een groot armhuis, gevangenis met dwangarbeid, tuchthuis, een gymnasium, verscheidene andere scholen en 6,800 inw., die velerlei handwerken, lak-, papier-, behangsel-, leder-, likeur-, lint- en andere fabr., weverijen, looijerijen, boekdrukkerijen en aanzienlijken handel en jaarmarkten hebben, en veel moesgroenten telen. 28. 12. L. 52. 9. N. B.

Wolfenhausen, Nassausch dorp, ambt Runkel, met 500 inw.

Wolfenweiler, Baden. dorp, Treisamkreits, met 350 inw.

Wolferbutt, dorp in Saksen-Weimar, ambt Volkershausen.

Wolferlow, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 1550 inw.

Wolfersdijk, zie Wolfaartsdijk.

Wölfersheim, gr. hert. Hes. stad, vorst. Opper Hessen, met 790 inw.

Wolferstedt, dorp in Weimar, ambt Allstedt, met 600 inw.

Wolfersweiler, Oldenburgsch D., ambt Rohfelden, met 410 inw.

Wolferthem, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met Mensegħem, 130 inw. bevattende.

Wolfertshausen, zie Wolfartshausen.

Wolfesanger, zie Wolfsanger.

Wolffen, Wulfen, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

Wolfflange, Nederl. buurt, gr. hert. Luxemburg, met vier leigroeven.

Wolfgang, Beij. vlek, Isarkreits, met 500 inw.

Wolfgang (St.), Oostenr. vlek, land Boven den Ens, Hundruckviertel, aan de Wolfgang, met 540 inw. 2. W. *am Weichtelbach*, Oostenr. dorp, kreits Salzburg.

Wolfgangersee, zie Abersee.

Wolfhagen, Keur-Hes. stad, prov. Neder Hessen, aan de Diemel, met muren, velerlei fabr. en 2,000 inw.

Wolfhamcote, Eng. kerspel, gr. Warwick, met 420 inw.

Wolfhillcreek, riv. in de N. Amer. prov. Virginië, gr. Washington.

Wolfis, dorp in Saksen-Gotha, met 1050 inw.

Wolfisheim, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Straatsburg, met 620 inw.

Wolfleben, Pruis. dorp, regdst. Erfurt, met 300 inw.

Wolford, N. Amer. dorp in Opper Canada, distr. Johnstown, met 300 inw., koren-, zaag- en volmolens.

Wolfmannshausen, dorp in Saksen-Meiningen, ambt Römhild, met 360 inw.

Wolfpassing, Oostenr. dorp, land Onder de Ens, met 1100 inw.

Wolframitz of *Olbranowice*, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 550 inw.

WOLFRATHSHAUSEN, zie Wolfarthshausen.

WOLFS, Hong. dorp, kom. Oedenburg.

WOLFSANGER, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, ambt Ahna, met 650 iuw.

WOLFSBERG, Illyr. stad, kreits Klagenfurt, met 1170 inw. 2. Boh. dorp, kreits Leutmeritz. 3. Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

WOLFSBRONN, Beij. dorp, Rezatkreits.

WOLFSBURG, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 920 inw.

WOLFSECK, Oostenr. vlek, Hausrückviertel, met 630 inw.

WOLFSHAGEN, Brunsw. dorp, kreits Harzburg, aan de Innerste, met 940 inw.

WOLFSHALDEN, Zwits. dorp, kanton Appenzell, met koren- en wijnbouw

WOLFSKEHLEN, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Starkenburg, met 700 inw.

WOLFSKIRCHEN, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 560 inw.

WOLFSMÜNSTER, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 350 inw.

WOLFSNEWTON, Eng. kerspel, gr. Monmouth.

WOLFSSEIFEN, Pruis. dorp, regdst. Aken.

WOLFSSÜND, straat tusschen de Deensche eil. Zeeland en Moen.

WOLFSSTEIN, Beij. stad, Rijnkreits, met 640 inw. 2. Zie Wöllstein.

WOLFSTHAL, Oostenr. vlek, tusschen Weenen en Presburg.

WOLFSWAARD, Nederl. heerlijkheid, prov. Gelderland, aan den Rijn, bij de stad Heusden.

WOLFSWINKEL, Pruis. plaats, regdst. Potsdam, met 100 inw.

WOLGA, riv. in Rusland, die in het gouv. Twer, op 57. 5. N. B., op de Alanische hoogten, bij het dorp Wolchino-Werchowie, als eene geringe beek, ontspringt, de meren Oselck, Plara en Wolga doorloopt, en dan in de nabijheid van Ostaschkow, de uitwatering der Seeliger, de Selicharowka ontvangt, vervolgens 20 vademen breed wordt, en tusschen hooge oevers, het gouv. doorstroomt. Bij Rschew-Wladimirow wordt zij bevaarbaar, en is bij Twer, reeds 100 vademen breed. Na Twer in eene Oostelijke rigting, doorloopen te hebben, wendt zij zich N. O. waarts naar Jaroslaw, en dan Z. O. waarts naar Kostroma, Nishegorod, Simbirsk, Saratow en Astrakan, alwaar zij, na eenen loop van 400 mijlen, door 8 armen, de Busun, Baldun, Kutun, Achtuba, enz., die meer dan 70 eil. omvatten, en 65 monden vormen, op 45. 72. N. B., in de Kaspische zee valt. De riv. bevat vele eil., en is gelijk de vischrijkste riv. van de aarde. De scheepvaart op dezelve is zeer levendig, en wel het levendigste van alle riv. in Rusland, vooral aan de Europische zijde. De voorn. riv., die zij ontvangt, zijn: de Wesuga, Twerza, Sestra, Soscha, Mologa, Scheksna, Kgtorosla, Kostroma, Oka, Sura, Wetluga, enz. en in Azië: de Kama, Sok en Samara.

WOLGA GEBERGTE, gebergte in het Rus. gouv. Saratow, hetwelk de namen Guselski Gori, Smei Gori en Solokoi Gori draagt, en naar de Z. woestijn van Astrakan overgaat. Het heeft weinig bosch, veel mineralen, en is niet hooger dan 500 voeten.

WOLGASCHE-KALMUKSCHE STEPPEN, Rus. woestijnen, tusschen de Ural, Wolga, de Kaspische zee en Samara, met schralen grond, zoutzeeën, slecht water en geen hout, doch aan de riv. vruchtbaar land en eenige bosschen. Hier zwerven meestal Kalmukken.

WOLGAST, Pruis. stad, regdst. Straalsond, kreits Greifswalde.

WOLGO, Rus. meer, gouv. Twer.

WOLGUSCHA, Rus. riv., gouv. Moskou.

WOLHOPE, Eng. kerspel, gr. Hereford.

WOLHYNIË, zie Volhynië.

WOLIA, Rus. vlek, gouv. Jekaterinoslaw.

WOLIN, WOLINIE of *Zwolin*, Boh. vlek, kreits Prachin, met 1250 inw.

WOLINKA, zie Wolnika.

WOLKAMKA, Rus. riv., gouv. Twer.

WOLKATZI, Rus. vlek, gouv. Pultawa.

WOLKENSKAJA, Rus. kerspel, gouv. Finland.

WOLKENSTEIN, Saks. stad. kreits Erzgebergte, met 1050 inw. 2. Oostenr. vlek in Stiermarken, bij de riv. Ens en Salz. 3. Tirol. dorp, kreits Eisack, met 1500 inw.

WOLKERSDORF AAN DER HOCHLEUTEN (*Hohenleithen*), Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 1640 inw.

WOLKMANSDORF, dorp in Saksen-Weimar, ambt Neustadt.

WOLKOWYSK, Rus. kreits, gouv. Grodno, door de Niemen en kleinere riv. bespoeld, met bosschen, veel koren, honig en was. 2. Stad aldaar, met 450 inw.

WOLKRANGE, zie Hondelange.

WOLKRESENSK, Rus. stad, gouv. Moskou, met 1000 inw.

WOLKWITZ, zie Liebertwolkwitz.

WOLLAMAI (KAAP), O. punt van het eil. Philips, aan de Z. kust van Nieuw Hol-

Holland. 163. 5. L. 38. 33. Z. B.

WOLLAND, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WOLLASTON, Eng. kerspel, gr. Northampton, met 850 inw. 2. Kaap ten N. van Chesterfield, in het land der Eskimos, in Eng. N. Amer.

WOLLATON, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WOLLAWOLLAH, riv. van N. Amer., die in de Columbia valt. 2. W. *Indianen*, volkstam aan gen. riv. en aan de Columbia; 1600 man sterk.

WOLLBACH, Baden. dorp, Treisamkreits, ambt Lörrach, met 800 inw.

WOLLBECK, zie Wolbeck.

WOLLENAU, Morav. dorp, kreits Klattau, met eenen papiermolen.

WÖLLENBURG, zie Wellenburg.

WOLLERSHAUSEN, Hanov. dorp, vorst. Grubenhagen, met 270 inw.

WOLLEY, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WOLLHAUSEN, Zwits. vlek, kanton Lucern.

WOLLIN, Pruis. eil., regdst. Stettin, kreits Usedom-Wollin, op 4½ V. M. 5,970 inw. tellende, door de Swine van Usedom gescheiden, met veel bosch, goede weiden en vogelvangst. De inw. zijn visschers en schippers. 2. Stad aldaar, aan de Divenow, met 2,650 inw., weverijen van wollen stoffen, looijerijen, visscherij, scheepvaart en handel in hout.

WOLLINGEHUISEN, Nederl. gehucht, prov. Groningen, arr. Winschoten, onder Vlachtwedde behoorende.

WOLLKRAMSHAUSEN, Pruis. vlek, regdst. Erfurt, met 430 inw.

WOLLMATINGEN, Baden. dorp, Seekreits, met 650 inw.

WOLLMIRSLEBEN, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, met 2,400 inw.

WOLLMIRSTEDT, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, op 12 V. M., 28,350 inw. bevattende. 2. Hoofdst. van gen. kreits, aan de Ohre, met 2 kerken, hospitaal, linnenweverij, enz., en 2,450 inw.

WOLLNZACH, WOLLNZOCH, Beij. vlek, Isarkreits, met 950 inw.

WOLLOWA, Rus. vlek, gouv. Kaluga.

WOLLSEIFEN, Pruis. dorp, regdst. Aken, met 420 inw.

WOLLSTEIN of *Welstein*, gr. hert. Hes. vlek, Rijnprov., met 1200 inw.

WOLMA, Rus. riv., gouv. Wologda. 2. Rus. vlek, gouv. Minsk.

WOLMAR, Rus. stad, gouv. Lyfland, kreits Riga, met 2000 inw.

WOLMIRSTADT, zie Wollmirstedt.

WOLNA, Rus. stad, gouv. Minsk.

WOLNIKA of *Wolinka*, Boh. riv., die in de Watawa valt.

WOLNOWACHA, Rus. Aziat. riv., gouv. Jekaterinoslaw.

WOLNZACH, zie Wollnzach.

WOLOCZYN, Rus. stad, gouv. Wilna.

WOLOCZYSKA, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 1400 inw.

WOLODIMIR, zie Wladimir.

WOLODIMIROWKA, Rus. slobode, gouv. Astrakan, met 1000 inw.

WOLOGA, Rus. riv., tak van de Wolga, gouv. Novogorod.

WOLOGDA, Rus. gouv. in Europa, tusschen Archangel, Tobolsk, Perm, Wiatka, Kostroma, Jaroslaw, Novogorod en Olonez, of tusschen 56. 32. en 75. 24. L. en 58. 23. en 64. 56. N. B. gelegen, en op 8,406⅗ V. M. 608,270 inw. bevattende. De grond is meestal vlak; slechts ten N. O. zijn eenige hoogten van het Uralisch gebergte. De grond bestaat uit leem, klei, mergel, veen en heide, is gedeeltelijk zeer vruchtbaar, vooral in het Z. W., en wordt door de Dwina, met de Suchona, Jug, Wytschegda, Sysola en Ustjuga, de Waga en de Petschora, het Noordelijk Catharina kanaal benevens het Kubenskische, de twee Pjatigorskische meren de Kondas, enz., bespoeld. Er zijn veel moerassen, waarvan sommige 40 tot 130 wersten in den omtrek hebben.

De luchtsgesteldheid is zeer koud, doch over het algemeen gezond: op sommige plaatsen bevriest de kwik soms 3 dagen lang. De riv. zijn gewoonlijk van half November tot April en Mei, bevroren. De landbouw moet met veel zorg behandeld worden, en levert rogge, gerst, haver en een weinig tarw, veel vlas, hennep en hop, en in het Z. W. ook veel tuin- en boomvruchten. De bosschen zijn een rijkdom des lands, geven in onderscheidene opzigten, aan vele handen werk, en leveren ook veel beziën, paddestoelen, enz.; terwijl zij eene groote menigte van eekhorens, elanden, rendieren, hazen, wezels, hermelijnen, marters, dassen, veelvraten, beeren, wolven, vossen, wilde katten, lynxen, hoenders, valken, enz. bevatten. Verder heeft men er veel paarden, rundvee, schapen, geiten en varkens, die hier heerlijke weiden vinden; gevogelte, weinig bijen en visch. Uit het delfstoffelijk rijk is er: graniet, horen- en vuursteen, kwarts, veldspath, zandsteen, vollersaarde, kalksteen, mergel, gips, alsmede ijzererts, kopererts en veel zout en turf. De fabr. zijn weinig; zij leveren laken, chits, katoen, linnen van onderscheidene soort, papier, bordpa-

pier, glas, ijzerwaren, brandewijn, leder, kaarsen, talk, houtwaren, enz. De handel is niet onbelangrijk, daar Wologda als het middelpunt van den Siberischen handel kan aangemerkt worden; dezelve wordt des zomers met vaartuigen, en des winters met sleden gedreven. De uitvoer bestaat in: smeer, kaarsen, teer, pelterijen, houtwaren, matten, varkensborstels, kalk, terpentijn, harst, potasch, vet vee, zilverwerk en eenige andere fabrijkwaren. De inw. zijn Russen, Syrjanen en Samojeden; de beide eersten belijden den Griekschen godsdienst. De standen zijn adel, geestelijkheid, burgers en boeren, van welke laatsten ⅔ aan de kroon, en de overigen aan den adel behooren. De regering is als in de overige gouv. Het wordt in 10 kreitsen verdeeld. 2. Kreits in voorn. gouv., op 66 V. M. 71,520 inw. bevattende, vlak en moerassig, doch zeer goed bebouwd, door de Pjatigorskische meren, de Wologda, Suchona en vele andere riv. en meren bespoeld, en koren, vlas, hennep, rapen en vele moesgroenten, ook appelen en kersen opleverende. De bosschen geven alle soorten van hout, en de inw. zijn zeer vlijtig. 3. Hoofdstad van het gouv., de zetel van den gouverneur, de overige ambtenaren en eenen bisschop, aan de beide zijden der Wologda, uit 5 wijken bestaande, waarin 57 kerken, 2 kloosters, verscheidene liefdadige inrigtingen, een theologisch seminarium, gymnasium, kreitsschool en 10,350 inw., die aanzienlijke looijerijen, kaarsenmakerijen, mouterijen, fabr. van zijden stoffen, linnen, lak, loodwit, verwen, terpentijn, passement, gouden, zilveren en verlakte waren, zeepziederijen en aanzienlijken handel, vooral met Petersburg en Archangel, en ook met China en de Aleutische eil., zoo wel als met Engelsche en Oostzee steden drijven, bovengenoemde waren verzenden, en daarvoor buitenlandsche artikelen invoeren. De stad is met vele vrucht- en moestuinen omringd. 57. 51. L. 59. 13. N. B.

WOLOKOLAMSK, Rus. kreits, gouv. Moskow, tusschen 52. 28. en 53. 64. L. en 55. 40. en 56. 30. N. B. gelegen, en op 42 V. M. 55,350 inw. bevattende, vlak, met goede bosschen, en door eenige riv. en veel meren bespoeld. De inw. bestaan van den landbouw en het vrachtvaren. 2. Stad aldaar, aan de Gorodenka, met eene vesting op eenen berg, wallen, grachten, 2 poorten, 2 voorsteden, 9 kerken, eene school, een zoutmagazijn en 2,520 inw., die handel met Moskow drijven. 53. 35. L. 56. 10. N. B.

WOLOKONSKAYA, Rus. vlek, gouv. Woronesch.

WOLONDILLY, riv. in Nieuw Zuid-Wallis op Nieuw Holland.

WOLONGA, Rus. riv., gouv. Archangel.

WOLOSZNITZA, tak van de Petschora in Aziatisch Rusland.

WOLOTJA, Rus. vlek, gouv. Tula.

WOLOTSCHOK, Rus. riv., gouv. Twer.

WOLOTSCHYN, Rus. stad, gouv. Wilna, kreits Oschmiana.

WOLOW, Pool. dorp, waiw. Sandomir.

WOLPA, Rus. stad, gouv. Grodno.

WÖLPE of *Welpe*, Hanov. ambt, vorst. Calenberg, met 5,520 inw.

WOLPSTH, Eng. D., gr. Northumberland.

WOLSCHANKA, Rus. tak van de Donez, gouv. Slobodische Ukraine.

WOLSEY, Eng. buurt, gr. Norfolk.

WOLSINGHAM, Eng. kerspel, gr. Durham, met 2000 inw.

WOLSINGTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WOLSK, Rus. kreits, gouv. Saratow, tusschen 64. 10. en 68. 40. L. en 51. 32. en 52. 5. N. B., eene groote opene vlakte, door eenen tak van de Obtschei Syrt en door de beide Irgis bespoeld, behalve eenig struikgewas, zonder hout, en door de zoutheid van den grond, met weinig landbouw (alleen langs de Wolga en Teritscha) maar veel veeteelt. Er zijn veel koloniën, en de bevolking wordt op 100,000 zielen gerekend. 2. Hoofdstad, aan de Wolga, met 3 kerken, een voornaam instituut van onderwijs en 500 inw., die looijerijen, pottenbakkerijen en tigchelovens, landbouw en handel met koren en visch hebben. 65. 3. L. 52. 4. N. B.

WOLSTANTON, Eng. kerspel, gr. Stafford, met 840 inw.

WOLSTON, Eng. kerspel, gr. Warwick, met 550 inw.

WOLSUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

WOLSZTYN, Pruis. stad, regdst. Posen, kreits Bomst, met 1880 inw.

WOLTAWA, tak van de Moldau riv., in Bohemen.

WOLTENIKA, Rus. vlek, gouv. Nishegorod.

WOLTERDINGEN, Baden. dorp, Seeen Donaukreits, met 600 inw.

WOLTERSUM, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam; ten Z. van het Damsterdiep.

WOLTERTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WOLTHAUSEN, Hanov. dorp, vorst. Lu-

Lüneburg, aan de Oerze, met zalmvangst.
WOLTHUSEN, Hanov. dorp, vorst. Oost Vriesland, bij Embden.
WOLTORF, Hanov. dorp, vorst. Hildesheim, met 630 inw. Het behoort gedeeltelijk tot Brunswijk.
WOLTSCHA, Rus. tak van de Samara.
WOLTSCHANSK, Rus. kreits, gouv. Slobodische Ukraine, tusschen 54. 12. en 55. 28. L. en 49. 48. en 50. 32. N. B., en op $57\frac{1}{2}$ V. M. 85,000 inw. bevattende, heuvelachtig vlak, door de Donez en vele kleinere riv. bespoeld, met veel bosch en tamelijk goed bouwland, tuinbouw en sterke veeteelt. 2. Hoofdstad, aan de Woltschanka, met 2,650 inw., landbouw en jaarmarkten.
WOLTSCHIK, Rus. tak van de Bog, gouv. Podolië.
WOLTWISCHE, Brunsw. dorp, kreitsger. Salder, met 630 inw.
WOLUJARWA, Rus. meer, gouv. en kreits St. Petersburg.
WOLUWE, Nederl. riv., prov. Z. Braband, die bij Vilvorde in de Senne valt. 2. *St. Stevens* W., Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Brussel, met 660 inw. 3. *St. Pieters* W., Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 750 inw.
WOLVEGA, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met lusthuizen en 700 inw. Het was voorheen de woonpl. van den beroemden O. Z. VAN HAREN.
WOLVERCOTE, Eng. D., gr. Oxford.
WOLVEREN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel.
WOLVERHAMPTON, Eng. vlek, gr. Stafford, aan het Bristolsche kanaal, met blik-, koper-, ijzer- en andere fabrijken en 14,900 inw.
WOLVERLEY, Eng. vlek, gr. Worcester.
WOLVERTEM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Brussel, met 1900 inw.
WOLVERTON, 4 Eng. kerspels, gr. Buckingham, Norfolk, Somerset en Warwick.
WOLVES EILANDEN, groep kleine eil. der N. Amer. Rep., aan de kust van Maine. 310. 56. L. en 45. 4. N. B.
WOLVES, NEWTON, Eng. kerspel, gr. Monmouth.
WOLVEY, Eng. dorp, gr. Warwick, met 800 inw.
WOLVISTON, Eng. vlek, gr. Durham.
WOLXHEIM, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, met 870 inw.
WOLYN, Pool. stad, waiw. Podlachië.
WOLYNSK, zie Volhynië.
WOMAMIX, O. Ind. gebied, prov. Guzeratte, met een visschersdorp van dien naam.
WOMB, Zweed. vlek, Malmohus-län.
WOMAT, kaap ten Z. van het Cape Barren eil., in de Bass straat, bij Nieuw Holland.
WOMBDON, Eng. dorp, gr. Somerset.
WOMBINELLORE, O. Ind. stad, distr. Salem. 11. 44. N. B.
WOMBLETON, Eng. vlek, gr. York.
WOMBOURNE, Eng. kerspel, gr. Stafford, met 1000 inw.
WOMBRIDGE of *Wambridge*, Eng. kerspel, gr. Salop.
WOMBURTA, distr. in Abyssinië, in het rijk Tigré, landschap Enderta.
WOMBWELL, Eng. vlek, gr. York, met 740 inw.
WOMBSIÖN, Zweed. meer, Malmohus-län.
WOMELSDORF, dorp der N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Berks.
WOMENSWOLD of *Wimlingswold*, Eng. kerspel, gr. Kent.
WOMERSLEY, Eng. kerspel, gr. York.
WOMERSUM, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met 400 inw.
WOMMELGEM, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 1280 inw.
WOMMELS, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.
WOMY, eil. ten N. O. van Nieuw Guinea, met eene goede haven.
WONASTOW, Eng. kerspel, gr. Monmouth.
WONBACH, gr. hert. Hes. dorp, prov. Opper Hessen, met 500 inw.
WONDA, riv. in Senegambië, gedeeltelijk Baqui of Witte en Ba-Wulima, of Roode riv. genoemd.
WONDELGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 1250 inw.
WONDETI, stad in het land der Susses, aan de Sierra Leonakust van Afr.
WONDOLLEK, Pruis. dorp, regdst. Gumbinnen, met eene fabr. van ijzerwerk.
WONDRZEGOW, Boheem. vlek, kreits Kaurzim.
WONERSH of *Ognersh*, Eng. kerspel, gr. Surrey, met 820 inw.
WONFURT, Beij. dorp, Opper Mainkreits, landger. Haszfurt.
WONGO, rijke goudmijn aan de N. O. kust van het eil. Celebes.
WONGROWIZ of *Wagrowitz*, Pruis. kreits, regdst. Bromberg, op 25 V. M. 29,510 inw. bevattende, met het groote bosch Choyna, en door de Netze, Welna en vele kleine meren bespoeld, met veel landbouw en veeteelt. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Welna, met 870 inw.
WONK, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1220 inw.

Wonnsees, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 600 inw.

Wons, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden.

Wonsback, Deen. kerspel, hert. Holstein, met 450 inw.

Wonseradeel, Nederl. grietenij, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met veel wei- en bouwland, en 27 dorpen.

Wonsheim, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met 450 inw.

Wonsiedel, zie Wunsiedel.

Wonsocz, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 730 inw.

Wonston, Eng. kerspel, gr. Southampton, met 600 inw. 2. Eng. buurt, gr. Devon.

Wontergem, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 1000 inw.

Woo, Rus. riv., gouv. Lyfland.

Wooburne, zie Woburn.

Wood, Eng. buurt, gr. Somerset. 2. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 3,500 inw. 3. W. *Bay*, zandige baai in straat Magellaan. 4. W. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Oneida. 5. W. *Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, die in het meer Champlain valt. 6. Zie Preston's Creek. 7. Klein eil. der N. Amer. Rep., op de kust van de prov. Maine. 307. 22. L. 8. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Mississippi, die in den Mississippi valt. 287. 49. L. en 38. N. B. 9. N. Amer. eil., bij Prins Edwards eil. 10. Volkplanting op het W. Ind. eil. Barbadoes.

Woodah, eil. van Nieuw Holland, in de golf van Carpentaria. 13. 22. Z. B.

Woodbank, Eng. vlek, gr. Ches.

Woodbaston, Eng. buurt, gr. Stafford.

Woodbastwick, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

Woodberry, vlek in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Bedford, met 1650 inw. 2. Vlek aldaar, gr. Huntingdon, met 1070 inw.

Woodborough, 2 Eng. kerspels, gr. Nottingham en Wilts. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Virginië; hoofdplaats van het gr. Bath.

Woodbridge, Eng. marktvlek, gr. Suffolk, met eene haven en 4,500 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Connecticut, gr. New Haven, met 2,030 inw. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Middlesex. 4. Baai in het Z. W. van het W. Ind. eil. Hayti.

Woodburn, vlek in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Montgomery.

Woodbury, Eng. kerspel, gr. Devon, met 1360 inw. 2. Eng. buurt, gr. Dorset. 3. Vlek der N. Amer. prov. Vermont, gr. Caledonië, met 250 inw. 4. Vlek der N. Amer. prov. Connecticut, gr. Litchfield. 5. Vlek der N. Amer. prov. New Jersey, gr. Gloucester. 6. Vlek der N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Bedford, met 1650 inw.

Woodchester, Eng. dorp, gr. Gloucester, met 840 inw.

Woodchurch, Eng. vlek, gr. Ches. 2. Eng. kerspel, gr. Kent, met 870 inw.

Woodcot, Eng. vlek, gr. Ches. 2. Eng. buurt, gr. Dorset. 3. Eng. buurt, gr. Salop. 4. Eng. kerspel, gr. Southampton.

Woodcote, Eng. vlek, gr. Warwick.

Woodcroft, Eng. buurt, gr. Northampton.

Wood-Dalling, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 480 inw.

Wood-Ditton, Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 750 inw.

Wood-Eaton, Eng. kerspel, gr. Oxford. 2. Eng. buurt, gr. Stafford.

Wooden, Eng. vlek, gr. Northumberland.

Wooden's Island, eil. in de Stille Zuidzee, aan de Z. kust van Koning George den derden's Archipel.

Wood-End, Eng. buurt, gr. Gloucester. 2. Eng. buurt, gr. Northampton.

Woodenderby, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

Woodford, 6 Eng. kerspels, gr. Essex, Ches, Dorset, 2 in Northampton en Wilt. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Vermont, gr. Bennington, met 250 inw. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Kentucky, met 12,300 inw., door de Kentucky, met hare takken, bespoeld, en zeer vruchtbaar. De hoofdplaats is Versailles.

Woodford-Bridge, Eng. buurt, gr. Essex.

Woodgreen, Eng. dorp, gr. Southampton.

Woodhall, Eng. kerspel, gr. Lincoln. 2. Eng. buurt en vlek, gr. York.

Woodham, Eng. buurt, gr. Buckingham. 2. Eng. vlek, gr. Durham. 3. W. *Ferris*, Eng. kerspel, gr. Essex, met 740 inw. 4. W. *Mortimer*, Eng. kerspel, gr. Essex. 5. *Walter* W., Eng. kerspel, gr. Essex.

Woodhaven, Schot. dorp, gr. Fife.

Woodhay (Oost), Eng. kerspel, gr. Southampton, met 1000 inw. 2. *West* W., Eng. kerspel, gr. Berks.

Woodhill (Green), Eng. buurt, gr. Somerset.

Woodhorn, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WOODHOUSE, 5 Eng. vlekken, gr. Derby, Northumberland, 2 in Stafford en Leicester. 2. W. *Point*, kaap aan de W. kust van Koning George den derden 's Archipel, zijnde de Z. O. punt van Norfolk sound. 242. 36. L. 56. 46. N. B.

WOODHURST, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

WOODLAKE, meer in de N. Amer. prov. Tennessee.

WOODLAND, Eng. kerspel, gr. Devon. 2. Twee Eng. buurten, gr. Gloucester en Lancas.

WOODLANDS, 2 Eng. vlekken, gr. Derby, en een kerspel, gr. Dorset.

WOODLEIGH, Eng. kerspel, gr. Devon.

WOODLES ISLAND, een der Mulgraves eil. in Australië, door MARSHALL ontdekt. 190. 40. L. en o. 5. Z. B.

WOODLESFORD, Eng. vlek, gr. York.

WOODLEY, Eng. buurt, gr. Berk.

WOODLOES, Eng. vlek, gr. Warwick.

WOODMANCOT, 2 Eng. buurten, gr. Gloucester.

WOODMANCOTE, 2 Eng. kerspels, gr. Southampton en Sussex.

WOODMANSEA, Eng. vlek, gr. York.

WOODMANSTONE, Eng. kerspel, gr. Surrey.

WOODMANTOWN, Eng. buurt, gr. Devon.

WOODMERCOTE, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WOODNESSBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Kent, met 620 inw.

WOODNEWTON, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WOODNORTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WOOD-PERRY, Eng. buurt, gr. Oxford.

WOODPLUMPTON, Eng. vlek, gr. Lancas, met 1400 inw.

WOOD-RISING, Eng. kersp., gr. Norfolk.

WOODS (LAKE OF), meer in het N. Amer. Noord Westelijk gebied, op 47. 42. 40. N. B.

WOODSBOROUGH, vlek in de N. Amer. Rep., gr. Frederick.

WOODSETTS, Eng. vlek, gr. York.

WOODSFIELD, Eng. buurt, gr. Worcester. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Monroe.

WOODSFORD, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WOODSGAP, tak van de Blaauwe bergen, in de N. Amer. prov. Virginië.

WOODSIDE, 4 Eng. vlekken, gr. Cumberland, met 520 inw.; gr. Northumberland, Salop en Westmoreland.

WOODSONSVILLE, dorp in de N. Amer. prov. Kentucky.

WOODSPEEN, Eng. buurt, gr. Berk.

WOODSTOCK, Eng. marktvlek, gr. Oxford, met 1500 inw. 2. Vlek der N. Amer. prov. Vermont, gr. Windsor, met 2,670 inw. 3. Vlek der N. Amer. prov. Connecticut, gr. Windham, met 2,650 inw. 4. Vlek der N. Amer. prov. Virginië, gr. Shenandoah. 5. Vlek der N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Ulster, met 1000 inw. 6. Vlek der N. Amer. prov. N. Carolina, gr. Hyde.

WOODSTONE, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

WOODSTOWN, vlek der N. Amer. Rep., prov. New Jersey, gr. Salem.

WOODTHORPE, Eng. vlek, gr. Derby.

WOODTON of *Wootton*, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 380 inw.

WOODVILLE, Eng. buurt, gr. Kent. 2. Dorp der N. Amer. prov. Tennessee, gr. Warren. 3. Dorp der N. Amer. prov. Virginië, gr. Hanover. 4. Vlek aldaar, prov. Mississippi, gr. Wilkinson. 5. Vlek aldaar, prov. Virginië, gr. Culpeper.

WOODWALTON, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

WOODY HEAD, kaap aan de kust van Nieuw Zeeland, in de Stille Zuidzee. 37. 42. Z. B. 2. W. *Island*, eil. in de Stille Zuidzee. 123. 51. L. en 1. 46. Z. B. 3. W. *Point*, kaap aan de W. kust van N. Amer. 145. 51. L. en 50. N. B.

WOODYATES (OOST en WEST), 2 Eng. buurten, gr. Dorset.

WOOJEDA of *Wagida*, stad in Algiers, prov. Tlemsan.

WOOL, Eng. vlek, gr. Dorset, met 480 inw.

WOOLAIJACHUK, meer in het W. binnenland van N. Amer., hetwelk zich door de Theetinah, in het Slavenmeer ontlast.

WOOLAND, Eng. kerspel, gr. Dorset.

WOOLASTON, 3 Eng. kerspels, gr. Gloucester, Nottingham en Salop.

WOOLAVINGTON, Eng. kerspel, gr. Somerset.

WOOLBOROUGH, Eng. kerspel, gr. Devon.

WOOLCOMBE. 2 Eng. buurten, gr. Dorset.

WOOLDALE, Eng. kerspel, gr. York, W. deel, met 3,080 inw.

WOOLER, Eng. marktvlek, gr. Northumberland, met 1450 inw.

WOOLFARDISWORTHY, 2 Eng. kerspels, gr. Devon.

WOOLFORD (GROOT en KLEIN), Eng. kerspel, gr. Warwick.

WOOLHAMPTON, Eng. kerspel, gr. Berks.

WOOLHOPE, Eng. kerspel, gr. Hereford, met 500 inw.

WOOLLASON, Eng. buurt, gr. Oxford.

WOOLLEY, 2 Eng. kerspels, gr. Huntingdon en York.

WOOLLI, WULLI of *Yuli*, koningrijk in Senegambië, met de riv. Wulli, veel boschrijke heuvels en welbebouwde dalen, die katoen, tabak en moesgroenten hebben; terwijl de bergen koren voortbrengen. De bewoners zijn Mandingo's, deels Mahomedanen, deels heidenen. De koning heet *Mansa*. De hoofdstad is Kassana.

WOOLLOOCAMBOO, Afr. stad in Sudan, ten N. van den Niger.

WOOLLOS (ST.), Eng. buurt, gr. Monmouth.

WOOLPATIE, plaats aan de Sierra Leona-kust, land der Buttoniërs.

WOOLPIT, Eng. dorp, gr. Somerset.

WOOLSINGTON, Eng. vlek, gr. Northumberland.

WOOLSTANTON, Eng. vlek, gr. Stafford, met 850 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Salop.

WOOLSTHORPE, Eng. kerspel, gr. Lincoln, met 450 inw.

WOOLSTON, Eng. kerspel, gr. Gloucester. 2. Eng. vlek, gr. Lancas. 3. Eng. buurt, gr. Sussex. 4. *Groot* en *Klein* W., 2 Eng. kerspels, gr. Buckingham.

WOOLSTONE, Eng. vlek, gr. Berk.

WOOLSTONHOLME, Eng. vlek, gr. Lancas.

WOOLSTONWOOD, Eng. vlek, gr. Ches.

WOOLSTROP, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WOOLTON (LITTLE en MUCH), 2 Eng. kerspels, gr. Lancas.

WOOLVERCOTT, Eng. vlek, gr. Oxford.

WOOLVERDINGTON, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WOOLVERSTONE, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WOOLVERTON, 3 Eng. kerspels, gr. Southampton, Norfolk en Somerset.

WOOLVISTON, Eng. vlek, gr. Durham, met 390 inw.

WOOLWICH, Eng. marktvlek, gr. Kent. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Maine, gr. Lincoln, met 1050 inw., zaagmolens en scheepsbouw. 3. Vlek der N. Amer. prov. New Jersey, gr. Gloucester, met 3060 inw.

WOOLY, zie Woolli.

WOONY, O. Ind. stad, prov. Berar.

WOOPERTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

WOORA, Afr. riv. in Sudan, tusschen de rijken Kaybie en Kong.

WOORDAUN, stad in Neder Egypte, aan den W. Nijl oever, zijnde het oude *Latopolis*.

WOOSTER, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Wayne. 2. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Washington.

WOOTTON, verscheidene Eng. kerspels, als in de gr. Bedford, Berks, Kent, Gloucester, Lincoln, Northampton, Oxford, Southampton, Stafford en Surrey. Nog eenige met bijnamen, als: W. *Basset*, gr. Wilts, met 1400 inw.; *Courtney*, gr. Somerset, met 370 inw.; *Under Edge*, gr. Gloucester, met 1530 inw.; *Fitzpaine*, gr. Dorset, met 330 inw.; *Glanville*, gr. Dorset; *St. Lawrence*, gr. Southampton, met 510 inw.; *Noord*, drie in de gr. Dorset, Norfolk en Somerset; *Rivers*, gr. Wilt; *Zuid*, gr. Norfolk; *Underwood*, gr. Berks; *Wawen* of *Waven*, gr. Warwick, met 570 inw.

WOOWO, Afr. riv. in Sudan, tusschen Maramoo en Wawivau.

WOPEK, tak van de Rus. riv. Dnieper, gouv. Smolensko.

WÖPERI, zie Maderaspatan.

WOPIMI, landschap op Nieuw Guinea, bij de Geelvink baai, volgens berigten, door FOREST medegedeeld.

WOPORZAN, Boh. dorp, kreits Tabor.

WOPPENRICHT, Beij. dorp, Regenkreits.

WORA, tak van de Rus. riv. Ugra, gouv. Kaluga.

WORANG, dorp der Papoes op Nieuw Guinea, bij de straat Revenge.

WORANOWKA, Rus. vlek, gouv. Kiew.

WORASA, Rus. riv., gouv. Twer.

WORB, Zwits. dorp, kanton Bern.

WORBECKE, tak van de Werra in het vorst. Lippe-Detmold.

WORBIS, zie Stadt Worbis.

WORBLINGEN, Baden. dorp, Seekreits, met 370 inw.

WORCESTER, Eng. gr., tusschen Stafford, Warwick, Gloucester, Hereford en Shrop, of tusschen 14. 59. en 15. 40. L. en 51. 56. en 52. 26. N. B. gelegen, en op 30$\frac{3}{4}$ V. M. 161,000 inw. bevattende. De oppervlakte is heuvelachtig; bergen, heuvels, vruchtbare dalen, vlakten en heerlijke weiden, wisselen elkander af; doch er is weinig bosch. Onder de gebergten is de heuvelrij Malvern, en verder de Abberley, Woodberg, Bredon, Clent en Lickey-hills. Onder de bosschen is de Malvern-Chace en een deel van Wireforest. De voornaamste riv. is de Severn, met de Stour, Salwarp, Boven Avon, enz. Verder is hier het Worcester kanaal, van Birmingham tot Worcester, en twee gezondheidsbronnen. De luchtsgesteldheid is aangenaam en gezond, en

de

de voortbrengsels zijn: koren, peul- en tuinvruchten, vlas, saffraan, hop, boomvruchten en een weinig hout; de gewone huisdieren, gevogelte en bijen, klein wild en visch; leem, steenkolen en zout. Behalve van den land- en tuinbouw, de veeteelt en de mijnen, bestaan de inw. van den handel en de porcelein-, handschoen-, kousen-, laken-, tapijt-, mutsen-, ijzerwaren- en naaldenfabr. De uitvoer bestaat in: fabrijkwaren, koren, hop, wol, boter, kaas, hammen, kalveren, ossen, porter, brandewijn, leem, enz. Het gr. wordt in 6 hundreds verdeeld. 2. Hoofdstad en zetel van eenen bisschop, aan de Severn, met eene hoofd- en 14 andere kerken, verscheidene bedehuizen, een hospitaal, 7 armenhuizen, een tuchthuis, 3 latijnsche scholen, een schoon raadhuis, eenen schouwburg en 11,300 inw., die de aanzienlijkste handschoenfabr. des rijks, brouwerijen en branderijen hebben, en veel handel, vooral in hop, drijven. 15. 40. L. en 52. 9. N. B. 3. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, op 86¾ V. M. 73,600 inw. bevattende, met eenige bergtakken, en door de Millers, Blackstone, Pinch River en Queuebaugh, benevens het meer Quansigamog bespoeld. Het heeft veel bosch, maar ook vruchtbare dalen, die veel boomvruchten, hennep en vlas voortbrengen. Verder is er ijzererts, tigchelaarde, steen, lei, kalk en aanzienlijke veeteelt, benevens een groot getal molens van allerlei soort, smederijen, potaschziederijen, enz. 4. Hoofdstad van voorn. gr., met een raadhuis, 3 kerken, eene bank, postkantoor, gevangenis, akademie van oudheden en 2,600 inw., die lakenweverij, potaschziederij, smederijen, papier-, zaag- en volmolens, benevens eenigen handel hebben. 5. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Otsego, met 1140 inw. 6. Vlek aldaar, prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery, met 870 inw. 7. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Maryland, op 30¾ V. M. 17,420 inw. bevattende, met de eil. Pope en Drum, en door de Deep-Branch, St. Martin- en Marshalls Creek, enz. bespoeld, meestal zand, doch met goed korenland. De hoofdplaats is Snowhill. 8. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Washington, met 400 inw. 9. Vlek aldaar, prov. Vermont, gr. Washington.

Worcum, zie Workum.

Wörd, Fr. vlek, dep. Neder Rijn, arr. Weissenburg. 2. Zie Nürnburg.

Wörden, Oldenwördum, Deen. vlek, hert. Holstein, met 800 inw.

Wordingborg, Deen. stad, eil. Zeeland, met een veer naar Falster.

Wordsfield, Eng. buurt, gr. Norfolk.

Wordwell, Eng. kersp., gr. Suffolk.

Wore, Eng. kerspel, gr. Salop.

Worfield, Eng. kersp., gr. Salop.

Wörfingen, Pruis. stad, regdst. Keulen, aan den Rijn, met 1200 inw.

Woringen, Pruis. stad, regdst. Keulen, bij den Rijn, met 1200 inw., die scheepvaart en visscherij hebben.

Wörgel, Oostenr. dorp in Tyrol, kreits Schwaz, aan de Inn.

Workey, dorp op het Moluksche eil. Weham, in de Aroe groep.

Workhowa, Rus. dorp, gouv. Woronesch.

Workington, Eng. vlek, gr. Cumberland, aan den mond van de Derwent, met een œconomisch genootschap, eene haven en 5,200 inw., die zeildoekfabr., kuiperijen, smederijen, visscherij en steenkolenhandel hebben. 14. 5. L. en 53. 42. N. B. 2. Vlek in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Guernsey.

Worksall (High en Low) 2 Eng. vlekken, gr. York, N. gedeelte.

Worksop, Eng. marktvlek, gr. Nottingham, met 3,700 inw.

Workum, Nederl. stad, prov. Vriesland, arr. Sneek, aan de Zuiderzee, bij vele vischrijke meren, met eene haven, voor welker mond, het *Zool* genoemd, eene zandbank ligt. Zij heeft eene voorname sluis en 3000 inw, die scheepsbouw, schelpkalkbranderijen, pottenbakkerijen en zoutkeeten hebben. 2. Zie Woudrichem.

Worlaby of *Worletby*, Eng. kersp., gr. Lincoln.

Worldham (Oost en West) 2 Eng. kerspels, gr. Southampton.

Worle, Eng. kersp., gr. Somerset.

Worleston, Eng. vlek, gr. Ches.

Worley, O. Ind. vlek, eil. Bombay, met een fort.

Worlik, Orlik of *Wltawan*, Boh. heerl., kreits Prachin.

Worlingham (Groot en Klein), 2. Eng. kerspels, gr. Suffolk.

Worlington, Eng. kerspel, gr. Suffolk. 2. *Oost* en *West* W., 2 Eng. kerspels, gr. Devon.

Worlingworth, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

Wörlitz, stad in Anhalt-Dessau, aan een meer, met 1850 inw. en brouwerij.

Worm, Nederl. riv., prov. Limburg, die over de grenzen van het rijk stroomt. Zie verder Wurm.

WORMBRIDGE, Eng. kersp., gr. Hereford.

WORMDIT (Pool. ORNETA), Pruis. stad, regdst. Koningsbergen.

WORMELDANGE, Nederl. dorp, gr. hert. Luxemburg, met 1450 inw.

WORMELOW, Eng. buurt, gr. Hereford.

WORMENHALL, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

WORMER, Nederl. polder, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Haarlem, van 1624 tot 1626 bedijkt, en in Enge en Wijde Wormer verdeeld. Hij bevatte op 1800 morgen Rijnlandsche maat, zeer uitgestrekte weiden, toen dezelve door de verschrikkelijke overstrooming van 4 Februarij 1825, weder geheel onder water gezet werd, en tot heden toe, nog niet weder droog is. 2. Dorp in bovengenoemden polder, een der oudste dorpen van deze streken, met 1150 inw., die voorheen veel beschuit voor de zeelieden bakten. Van dezelve is nog een toren overig. A. HOFENS, H. VAN WORMER en PIETER URELIUS zijn hier geboren.

WORMERVEER, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Haarlem, het Noordelijkste der vier Zaanlandsche dorpen, met eene hervormde en twee doopsgezinden kerken, weesen armenhuizen, het Blaauwhofje en 2000 inw., die fabr., en daaronder de beroemde papierfabr. van den heer DE GELDER, hebben.

WORMGAY of *Wermegay*, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

WORMHILL, Eng. vlek, gr. Derby.

WORMHOUT, Fr. dorp, dep. van 't Noorden, arr. Bergues, met 3,070 inw.

WORMINGFORD, Eng. kerspel, gr. Essex.

WORMINGTON, Eng. kerspel, gr. Gloucester.

WORMLEIGHTON, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WORMLEY, Eng. kerspel, gr. Hertford.

WORMO, groote en bewoonde scheer in het Rus. gouv. Finland, met het kerspel Ingo.

WORMS, gr. hert. Hes. ambt, Rijnprov., met 6,250 inw. 2. Stad aldaar, de zetel van een consistorie, voorheen eene belangrijke rijksstad, niet ver van den Rijn, met vestingwerken, 5 poorten, 2 roomsche, 2 luthersche en eene hervormde kerk, synagoge, ziekenhuis, hospitaal, hervormd weeshuis, eene munt, een klooster, gymnasium, vele lagere scholen, vele blijken van voormalige welvaart en 6,250 inw., die aanzienlijken wijnbouw, landbouw, veeteelt, tabaksfabr., looijerijen, velerlei handwerken, eene welbezochte koren- en jaarmarkt, en eenigen handel hebben. (Rijksdagen van 1495, 1517 en 1521.) 26. 1. L. en 49.' 38. N. B. 3. W. of *Wormsö*, Rus. eil., gouv. Esthland, op $1\frac{3}{4}$ V. M. 1100 inw. bevattende, met het dorp Olei, landbouw, veeteelt en visscherij. De inw., afstammelingen van Zweden, hebben eenen eigenen tongval. 41. L. 59. N. B. 4. Zie Bormio.

WORMSHEAD, kaap van Wallis, gr. Glamorgan, op het schiereil. Gower.

WORMSHILL of *Wormsell*, Eng. kerspel, gr. Kent.

WORMSLEY, 2 Eng. kerspels, gr. Hereford en Oxford.

WORMSÖ, zie Worms, No. 3.

WORMSTALL, Eng. buurt, gr. Berks.

WORNDORF, Baden. dorp, Donaukreits, met 510 inw.

WORNENS EILAND, Deen. eil., ten N. van Groenland.

WORNIE of *Midniki*, Rus. stad, gouv. Wilna, kreits Rosienne.

WÖRNITZ, zie Wernitz.

WÖRÖ, Rus. kerspel, prov. Finland, kreits Wasa, met de ijzerhut *Kimo*.

WOROBIEW SELO, Rus. dorp, gouv. Moskow, met een keizerlijk lustslot.

WOROBIEWSKI, Rus. vlek, gouv. Kaluga, met 1000 inw.

WOROBOWSKOI UMEL, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

WOROJA, Rus. dorp, gouv. Archangel.

WORONA, tak van de Rus. riv. Choper, gouv. Tambow. 2. Rus. riv., gouv. Pensa.

WORONESCH, Rus. gouv., tusschen Tambow, Saratow, het land der Donsche Kozakken, Jekaterinoslaw, de Slobodische Ukraine en Kursk, of tusschen 55.21. en 59. 7. L. en 48.37. en 52.53. N. B. gelegen, en op $1547\frac{4}{5}$ V. M. 1,436,350 inw. bevattende, geheel vlak, met weinig heuvels, doch veel groote en kleine bosschen, en eenen zeer vruchtbaren grond, door de Don met de Woronesch, Sosna, Bogutschara, Khoper, Otsereda, Ikorez, Bitjug, Kalitwa, Dewiza en Donez met de Oskol, enz. en vele kleine meren en groote moerassen doorsneden. De lucht is gematigd, en de menschen bereiken eenen hoogen ouderdom. De voortbr. zijn: rogge, tarw, gerst, haver, boekweit, gierst, maïs, maanzaad, erwten, linzen, vlas, hennep, tuin- en moesgroenten, hop, saffraan, peper, tabak, boomvruchten, vooral kersen, en hier en daar druiven; genoegzaam hout, zeer veel schapen en varkens, ook veel paarden, minder rundvee, veel ganzen, hoen-

hoenders en bijen, doch weinig jagt en visscherij. Van delfstoffen heeft men er alleen ijzer, leem, krijt, kalk, zandsteen en salpeter. Groote fabrijken zijn er niet; slechts eenige laken- en karsaaifabr., looijerijen, touwbanen, pottenbakkerijen, scheepstimmerwerven en een aantal branderijen. De uitvoer bestaat in: koren, maanzaad, grutten, boom- en tuinvruchten, brand- en scheepstimmerhout, paarden, vet vee, wol, huiden, varkensborstels, honig, was, grof laken en salpeter. De koopsteden zijn Woronesch en Ostrogoshk. De inw. zijn Groot- en Klein Russen, benevens eenige Duitschers. De standen zijn adel (niet talrijk), kolonisten en boeren. De regering is als in de overige prov. Het gouv. wordt in 13 kreitsen verdeeld. 2. Kreits aldaar, tusschen 56. 28. en 57. 49. L. en 51. 15. en 52. 2. N. B., heuvelachtig, zeer vruchtbaar, en wel bebouwd. 3. Hoofdstad van het gouv., zetel van eenen bisschop, van den gouverneur en hooge ambtenaren, op en tegen eenen heuvel, aan de Woronesch, en uit drie deelen bestaande, als: de *Bovenstad*, met de paleizen des stadhouders en van den bisschop, de hoofdkerk, het raadhuis en het koophof; de *Benedenstad* en de voorstad *Akatowa*, die te zamen 18 kerken, 2 kloosters, een armhuis, gymnasium, seminarium voor priesters en 15,000 inw. hebben, welke lakenfabr., looijerijen, zeepziederijen en vitrioolstokerijen, benevens eenen aanzienlijken handel op de Zwarte zee, met Siberië en Orenburg, en welbezochte jaarmarkten hebben. PETER DE GROOTE leide hier eene scheepstimmerwerf aan, die naar Tawrow verlegd is, benevens eenen kruidtuin, die echter slecht onderhouden wordt. Bij de stad zijn kalkgroeven. 57. 1. L. 51. 40. N. B. 4. Rus. dorp, gouv. Pskow.

WORONEZKOE, Rus. meer, gouv. St. Petersburg.

WORONKI, Rus. vlek, gouv. Pultawa.

WORONOWKA, Rus. stad, gouv. Kiew.

WORONOWSKAJA GUBA, straat tusschen de eil. Waigat en Nova Zembla.

WORONTZOVO, Rus. dorp, gouv. Smolensk, kreits Duchowtschina.

WORONZOW, kaap in Cook's invaart, aan de W. kust van N. Amer. 228. 22. L. 60. 8. N. B.

WOROSZILOWKA, 2 Rus. steden, gouv. Podolië; beide met 200 inw.

WORPLESDON, Eng. kerspel, gr. Surrey.

WORRECONNE, N. Amer. riv., een tak van de Missouri.

WORRINGEN, zie Woringen.

WORSAN, plaats op het W. Ind. eil. Barbadoes, kerspel St. Thomas.

WORSBOROUGH, Eng. vlek, gr. York, met 1070 inw. 2. Plaats op Prins Edward's eil., gr. Queens.

WORSKEMSKOE, Rus. dorp, gouv. Wiatka.

WORSKLA, Rus. tak van den Dnieper, gouv. Pultawa. 2. Rus. tak der riv. Donez, gouv. Kursk.

WORSKLONY, Rus. stad, gouv. Witebsk, met jaarmarkten.

WORSLEY, Eng. vlek, gr. Lancas, met 6,150 inw. 2. *Green* W., Eng. buurt, gr. Essex.

WORSLEYWILL, Eng. vlek, gr. Lancas, in het gebergte, met rijke steenkolengroeven.

WORSTADT, zie Werstatt.

WORSTEAD, Eng. vlek, gr. Norfolk, met 620 inw., die wollen stoffen en kousen weven.

WORSTHORNE, Eng. vlek, gr. Lancas, met 300 inw.

WORSTON, Eng. vlek, gr. Lancas.

WORTEGHEM, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Oudenaarde, met 2,800 inw.

WORTEL, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 450 inw.

WORTH, Eng. vlek, gr. Ches. 2. W. of *Worde*, 2 Eng. kerspels, gr. Kent en Sussex. 3. *Francis* W., Eng. buurt, gr. Dorset. 4. W. *Matravers*, Eng. kerspel, gr. Dorset. 5. Oostenr. kanaal in Carinthië, voor houtvloten geschikt. 6. Zie Clagenfurt en Werde.

WORTHAM, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WORTHEN, Eng. kerspel, gr. Salop, met 2000 inw.

WORTHING, Eng. vlek, gr. Sussex, met 2,700 inw. 2. Eng. buurt, gr. Norfolk.

WORTHINGBURY, Eng. kerspel in Wallis, gr. Flint, met 510 inw.

WORTHINGTON, Eng. vlek, gr. Lancas. 2. Eng. kerspel, gr. Leicester, met 1110 inw.

WORTHINGTON, vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Hampshire, met 1400 inw. 2. Vlek aldaar, prov. Ohio, gr. Franklin.

WORTHY (ABBOTS), Eng. buurt, gr. Southampton. 2. W. *Headbourne*, Eng. kerspel, gr. Southampton. 3. *Kings* W., Eng. kerspel, gr. Southampton. 4. *Martyr* W., Eng. kerspel, gr. Southampton.

WORTING, Eng. kerspel, gr. Southampton.

WORTLEY, 2 Eng. vlekken, gr. York. 2. Eng. buurt, gr. Gloucester.

WORTON, Eng. buurt, gr. Middlesex. 2. *Nether* en *Over* W., 2. Eng. kerspels, gr. Oxford.

WORTWELL, Eng. buurt, met 430 inw.

WORUMBANG, grensvesting tegen Jallonkadoe, in het Afr. landschap Manding, in Senegambië.

WOSCH, Rus. meer, gouv. Novogorod.

WOSCHA, Rus. riv., gouv. Novogorod.

WOSCHBACH, Baden. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 620 inw.

WOSCHITZ, zie Altwozicz.

WOSECK, Boh. dorp, kreits Pilsen.

WÖSENDORF, zie Wesendorf.

WOSERIN, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Sternberg.

WOSFOR, zie Kertsch.

WOSH, zie Voje.

WOSILIEWSKOE, Rus. meer, gouv. Moskow, kreits Wereja.

WOSKRESENSK, Rus. stad, gouv. Moskow, met 1000 inw., pottenbakkerijen, tigchelovens, jaarmarkten en handel. Bij dezelve ligt het klooster Nieuw Jerusalem. 2. Rus. fabrijkpl., gouv. Orenburg, aan de Tor, met 3,240 inw. en smederijen. 3. Rus. sterkte, op de N. W. kust van N. Amer.

WOSKRESENSKOE, 3 Rus. dorpen, gouv. Nishegorod, Kostroma en Cherson.

WOSLENKI, Rus. dorp, gouv. Tula.

WOSLYCE, Rus. stad, gouv. Grodno.

WOSNESENSKOI, Rus. stad en kerspel, gouv. Olonez, met 970 inw. 2. Rus. vlek, gouv. Simbirsk.

WOSNESSENSK, Rus. stad, gouv. Nikolajew, aan de Bug. 2. Rus. fabrijkplaats, gouv. Tambow.

WOSPORK, zie Weissenberg.

WOSTANI, zie Egypte.

WOSTENHOLM, N. Amer. kaap in de Hudsonsbaai. 300. 6. L. 62. 40. N. B.

WOSTERUM, Zweed. kerspel, Calmar-län, met eenen papiermolen.

WOSTITZ, WLASATICE, Morav. vlek, kreits Znaïm, met 1070 inw.

WOSUKI, Jap. stad, eil. Ximo.

WOTA, stad op het eil. Java, residentschap Grobogan.

WOTHERSOME, Eng. vlek, gr. York.

WOTOHRPE of *Wridthorpe*, Eng. vlek, gr. Northampton.

WOTGISKA, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

WOTÿCZE of *Wotitz*, Boh. stad, kreits Beraun, met 1300 inw.

WOTIAKEN, stam van Finnen, die zichzelven *Udi* of *Murdi* noemen, en in de Rus. gouv. Wiatka, Kasan en Orenburg, in bijzondere dorpen wonen. Zij zijn klein van gestalte, leelijk van gedaante, met eenen dunnen baard, en ligt geel haar, liefhebbers van den drank, vreesachtig en besluiteloos, maar zindelijker en levendiger dan de overigen van hunnen stam; verder goede landbouwers, bijenhouders, schrijnwerkers, verlakkers, wolwevers en spinners. Hunne taal is zuiver Finsch, en zij hebben nog hunne oude verdeeling in stammen bewaard, waarnaar zij hunne dorpen benoemen. Hunne adelijke geslachten zijn of uitgestorven, of met het overige volk vermengd. Men rekent dat er in Kasan 58,000, in Wiatka 55,000, en in Orenburg 30,000 wonen.

WOTKA, Rus. riv., gouv. Wiatka.

WOTOE, WOLLOE, WOLLOCK of *Wallalock*, land in Afrika, aan de Ivoorkust, ten O. van Jack Lahoo.

WOTSCHENSKAJA, Rus. dorp, gouv. Wologda, aan de Aussa.

WOTTAWA, zie Ottawa.

WOTTON'S-END, Eng. buurt, gr. Gloucester.

WOUBRECHTEGEM, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Oudenaarde, met 600 inw.

WOUBRUGGE, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, in de heerl. Esselijkerwoude, met veel doortogt van schepen, een net kerkje, een regthuis, en met Jakobswoude, Esselijkerwoude, enz. 1100 inw. tellende.

WOUD, Nederl. heerl. en dorp, het laatste ook *Rijkewoud* genoemd, 1½ uur Z. van Delft, en merkwaardig door zekeren boer ADAM VAN DEN BURGH.

WOUDENBURG, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, wel gelegen, en met de gehuchten Geerestein en Zuidbroek, 1400 inw. tellende.

WOUDRICHEM of *Woerkum*, Nederl. vesting, prov. Noord Braband, distr. 's Hertogenbosch, op eenen zeer aangenamen uithoek, over de zamenvloeijing der Maas en Waal gelegen. Zij is de hoofdstad van het vruchtbare land van Altona, en bevat met de buurt Oudendijk, ongeveer 850 inw., welke meestal in de visscherij op de bovengenoemde riv., hun bestaan moeten vinden.

WOUDSEND, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, geheel op een eiland, met 900 inw., zoutkeeten en scheepsbouw.

WOUDSHOORN, zie Oudshoorn.

WOUGHTON ON THE GREEN, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

WOULDHAM, Eng. kerspel, gr. Kent.

WOULLA, hoofdstad van het Afr. land Limbo of Limba, aan de Sierra Leona kust.

WOULO GALLAS, stam der Gallas in Abyssinië.

WOULTER BRAINE, zie Braine l'Aleu.
WOUMEN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 2190 inw.
WOUNDON, Eng. buurt, gr. Stafford.
WOUSCHEIR, prov. van het rijk der Wachabiten, in Nedsjed.
WOUW, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Breda, ten W. van Bergen op Zoom, met twee roomsche kerken, twee scholen, een liefdadig gesticht, en met Heerle, Oost- en West-Laar en Langendijk, 2,250 inw.
WOUWBRUGGE, zie Woubrugge.
WOW, O. Ind. sterkte, prov. Guzuratte.
WOWAMIA, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.
WOXA, WUOXA, Rus. riv., prov. Finland, die in het Ladoga meer valt, met veel watervallen.
WOXNA, Zweed. riv., die uit Noorwegen komt, en in de Liusna-elf valt. 2. Zweed. ijzermijn, Gefleborg-län.
WOXTORP, Zweed. kerspel, Jonköping-län.
WOYADIEU SOMANLIS, stam der Somaulis, een volk aan de O. kust van Afrika.
WOYCIECHOW, Pool. stadje, waiw. Lublin.
WOYCIESZKOW, Pool. stad, waiw. Podlachië, aan de Bialawoda.
WOYNICZ of *Woynicze*, Galic. stad, kreits Bochnia.
WOYNILOW, Galic. vlek, kreits Stry.
WOYNITZ, zie Woynicz.
WOYNUTA, Rus. stad, gouv. Wilna.
WOYSZLAWICE, Pool. vlek, waiw. Lublin.
WRA, Zweed. vlek, Kronaberg-län.
WRAB, Boh. vlek, kreits Kaurzim.
WRABLE, zie Verebely.
WRABNESS, Eng. kerspel, gr. Essex.
WRACLAW, zie Breslau.
WRACLAWEK, WRAZLAWEK of *Wroklawek*, Pool. stad, waiw. Masovië, met 1350 inw.
WRAGBY, Eng. kerspel, gr. York.
WRAGHOLME, Eng. buurt, gr. Lincoln.
WRAKENDORF of *Vereknye*, Hong. dorp, kom. Presburg.
WRAMB, Zweed. kerspel, Christiaanstadt-län.
WRAMPLINGHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.
WRANAU, Morav. dorp, kreits Brünn, met eene prachtige kloosterkerk.
WRANAY of *Wrani*, Boh. vlek, kreits Rackonitz, met 600 inw. en een dal.
WRANGELSÖ of *Wrangelsholm*, Rus. eil., gouv. Esthland, zonder bouwland of bosch, alleen met weiden en 600 inw., die van de veeteelt en visscherij bestaan. 42. 51. L. 59. 38. N. B.
WRANGLE, Eng. kerspel, gr. Lincoln.
WRANO, zie Varano.
WRASNOE, Rus. dorp, gouv. Orel.
WRASTAN, de Armenische naam van Georgië.
WRATH CAPE, Schot. voorgebergte, gr. Sutherland.
WRATISLAWA, zie Neubrück.
WRATTING (GROOT en KLEIN), Eng. kerspels in Suffolk. 2. *West* W., Eng. kerspel, gr. Cambridge, met 580 inw.
WRATZOW, Morav. vlek, kreits Hradisch.
WRAWBY, Eng. kerspel, gr. Lincoln.
WRAXALL, 4 Eng. kerspels, waarvan 2 in 'tgr. Dorset, en 2 in Wiltshire.
WRAY of *Wrea*, 2 Eng. vlekken, gr. Lancas.
WRAYTON, Eng. vlek, gr. Lancas.
WRAZLAWEK, zie Wraclawek.
WRBNTHAL of *Würbenthal*, Morav. stad, kreits Troppau, met 1040 inw.
WRCHLABY, zie Hohenelbe.
WRECHNY LIBICHOW, zie Ober Libichow.
WREDA, Zweed. kersp., Jonköping-län.
WREDENHAGEN, dorp in 't gr. hert. Mecklenburg-Schwerin.
WREIGHILL, Eng. vlek, gr. Northumberland.
WREKIN, Eng. riv., gr. Lancas.
WREMEN, Hanov. vlek, lands. Wursten, met 220 huizen.
WRELTON, Eng. vlek, gr. York.
WRENA, Zweed. kerspel, Nyköping-län.
WRENBURY, Eng. vlek, gr. Ches.
WRENNINGHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk, met 400 inw.
WRENTHAM, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 150 inw. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Norfolk, met 2,500 inw.
WRENTHORPE, Eng. buurt, gr. York.
WRESCHEN of *Wzresno*, Pruis. stad, regdst. Posen, met 2,420 inw., lakenweverij, linnenweverijen en landbouw.
WRESSEL, Eng. vlek, gr. York.
WRESSEN, Eng. buurt, gr. Devon.
WRESTLINGWORTH, Eng. kerspel, gr. Bedford.
WRETHAM (OOST en WEST), Eng. kerspels, gr. Norfolk.
WRETTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk. 2. Eng. buurt, gr. Ches.
WREW, Rus. vlek, aan de Wrewka, gouv. Pskow.
WREXHAM, Eng. marktvlek in Wallis, gr. Denbigh, met 3000 inw., flanel-, kant-, ijzer- en koperfabr.

en handel.

Wribbenhall, Eng. buurt, gr. Worcester.

Wriddlington, Eng. buurt, gr. Dorset.

Wrietzen, zie Briezen.

Wriggleton of *Writhlington*, Eng. kerspel, gr. Somerset.

Wrightington, Eng. vlek, gr. Lancas, met 1260 inw.

Wrigsta, Zweed. kerspel, Jonköping-län.

Wrightsborough, dorp der N. Amer, Rep., prov. Georgië, gr. Columbia.

Wrightsburg, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Ashtabula.

Wrightstown, vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Bucks.

Wrightsville, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. York.

Wrinehill, Eng. buurt, gr. Stafford.

Wrington, Eng. marktvlek, gr. Somerset, met 1100 inw.

Wringworthy, Eng. buurt, gr. Devon.

Wrinton, Eng. vlek, gr. Somerset.

Wrisbergholzen, Hanov. vlek, vorst. Hildesheim, ambt Winzenburg, met 420 inw.

Wrissa, O. Ind. stad, prov. Sinde.

Writtle, Eng. dorp, gr. Essex, met 1830 inw.

Wrockwardine, Eng. kerspel, gr. Salop.

Wroklawek, zie Wraclawek.

Wrona, Pool. riv., waiw. Sandomir.

Wronke, Pruis. stad, regdst. Posen, kreits Samter, aan de Warthe, met 1800 inw. en lakenweverij.

Wroot, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

Wrotham, Eng. kerspel, gr. Kent.

Wrottesley, Eng. buurt, gr. Stafford.

Wroughton, 2 Eng. kerspels, gr. Buckingham en Wilt.

Wroxall, Eng. kerspel, gr. Warwick.

Wroxeter, Eng. kerspel, gr. Salop.

Wroxham, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

Wroxton, Eng. kerspel, gr. Oxford.

Wrynehill, Eng. vlek, gr. Ches.

Wrzesno, zie Wreschen.

Wrzistie, zie Bistra.

Wschowa, zie Fraustadt.

Wseluk, Rus. meer, gouv. Twer.

Wsetin, Morav. stad, kreits Hradisch, met eene voorstad, eene roomsche, luthersche en hervormde kerk, lakenweverij en 2800 inw.

Wsielub, Rus. stad, gouv. Grodno.

Wszeruby, zie Neumarkt.

Wuag, eil. ten N. W. van Nieuw Guinea, in Australië.

Wuchan, Chin. meer, prov. Kian-nan.

Wuckoury, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

Wucsin, Slavon. vlek, kom. Verözc.

Wuda, W. Afr. riv. in Senegambië.

Wudacaire, stad in de woestijn van Sahra; ten Z. van Zuela.

Wudo, distr. in Beludschistan, prov. Ihalawan, op de grenzen van Lus, met eene kleine en slecht gebouwde hoofdstad van denzelfden naam.

Wudwan, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

Wuhle, Pruis. riv., regdst. Potsdam.

Wuhlenburg, Hanov. dorp, vorst. Lüneburg, met 160 inw.

Wührden, Oldenburgsch ambt, kreits Ovelgönne, eene moerassige streek, aan de Weser, en een kerspel, met 1570 inw.

Wuhueitscheu, Chin. stad, prov. Kian-nan.

Wuhuhien, Chin. stad, prov. Kian-nan.

Wui, tak van de Tobal in Aziat. Rusland.

Wuja, distr. van het eil. Pau of Tacanora, in den Fidje archipel, met sandelhout.

Wuka, Arab. stad, in het land der Wachabiten.

Wukangtscheu, Chin. stad, prov. Hukang. 128. 9. L. 26. 34. N. B.

Wukianghien, Chin. stad, prov. Kian-nan.

Wukowar, Slavon. vlek, kom. Syrmië, met 5,660 inw.

Wüksunsk, Rus. fabrijkpl., gouv. Nishegorod.

Wukwa, dorp in Afghanistan, prov. Derah Ismael Khan.

Wuldau, Boh. vlek, kreits Budweis.

Wuldenhorn, Deen. kerspel in Holstein, distr. Norder Ditmarsen.

Wulfen, dorp in Anhalt-Cöthen, met 300 inw. 2. Zie Wolffen.

Wülfersdorf, Oostenr. dorp, land Onder de Ens, aan de Zaya, met 760 inw.

Wülfershausen, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 750 inw.

Wülfinghausen, Hanov. dorp, vorst. Calenberg, met 250 inw.

Wülfrath, 2 Pruis. dorpen, regdst. Dusseldorp; kreits Mettman; het eene met 260, en het andere met 650 inw.

Wullad Darba, Afr. stad in Sudan, slechts bij naam bekend.

Wulgih, Afr. stad in het land Affady, in Sudan.

Wull, een der Z. W. Carolinen eil., mogelijk wel het *Cowent* van Carte-

TERET. 149. 29. L. 5. N. B.

WULLEDSCHE, Arab. vlek, lands. Yemen.

WULLEH, O. Ind. vlek, prov. Guzeratte.

WÜLLENSTÄTTEN, Beij. kerkdorp, Opper Donaukreits, met 1910 inw.

WÜLLERSDORF, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 1700 inw.

WULLI, zie Wooli.

WULMA, riv. in Senegambië.

WULMERSOM, zie Haekendover.

WULMSTORF, Hanov. dorp, gr. Hoya.

WULPEN, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Veurne, met 550 inw.

WULSEN, dorp in Anhalt- Cöthen, met 560 inw.

WULTA, tak van de Purally, in de Beludschistansche prov. Lus.

WULTSCHA, Turk. tak van de Aluta, in Walachië.

WULU, dorp op het O. Ind. eil. Java, landschap Matarem.

WULU WULO, zie Foulpoint.

WULVEN, Nederl. heerl., prov. en arr. Utrecht, ten O. van Heemstede, met het huis te Wulven.

WULVERGEM, Nederl. dorp. prov. West Vlaanderen, arr. Iperen, met 490 inw.

WULVERHORST, Nederl. heerl., prov. en arr. Utrecht, in het land van Montfoort, aan de lange Linschoten, waaronder die van Kromwijk en de Staar behooren, met het huis te Wulverhorst, bij Polanen.

WULVERINGEM, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Veurne, met 950 inw.

WÜLZBURG, zie Weissenburg.

WÜMME, Hanov. riv., vorst. Lüneburg, Verden en Bremen.

WUNDUN, O. Ind. stad, prov. Bejapoor.

WUNN, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

WUNSANG, Afr. stad der Susus, aan de Sierra Leonakust.

WUNSCHELBURG of *Hradek*, Pruis. stad, regdst. Breslau, met 3 poorten, twee voorsteden, brouwerijen, laken- en linnenweverij, handel en 1000 inw.

WUNSDORF z e Wunsturf.

WUNSIEGEL, Beij landgerigt, Neder Mainkreits op 5¾ V. M. 16,800 inw. bevattende, met veel bergen, ruwe luchtsgesteldheid, door de Röszlau bespoeld, en koren, vlas, hennep, aardappelen, boom- en tuinvruchten, vee, ijzer en andere delfstoffen opbrengende. 2. Hoofdst., aan de Röszlau, met 4 poorten, 3 kerken, lazareth, hospitaal, en 2600 inw., die fabr. van wol, linnen, en katoenen waren, geweren, enz. benevens vele smederijen hebben.

WUNSTORF, Hanov. stad, vorst. Calenberg, met 1700 inw., lakenweverij, looijerij, enz.

WUNSTORFER AUE, riv. in Keur-Hessen, prov. Schauenburg.

WUNU, O. Ind. dorp, op het eil. Java, landschap Panaraga.

WUPPELS, Oldenburgsch dorp, ambt Minden, met 400 inw.

WÜPPER, zie Wipper.

WÜPPENS, Zwits. vlek, kanton Freyburg.

WUPPERFELD, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorf, met 1220 inw.

WÜRBEN, Pruis. dorp, regdst. Breslau, met 520 inw.

WÜRBENTHAL, zie Wrbnthal.

WURDA, tak van de Godavery in de O. Ind. prov. Berar.

WÜRENLOS, Zwits. dorp, kanton Aargau.

WURGAUM, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

WÜRGES, Nassausch dorp, ambt Idstein, met 820 inw.

WURGLUH, Algerijnsche stad in het N. der prov. Constantine, zeer volkrijk.

WÜRGSDORF, 2 Pruis. dorpen, regdst. Liegnitz: *Neder* W. heeft met de kolonie Halbendorf, 1100 inw. en *Opper* W., telt 560 inw.

WURGUNCHERY, O. Ind. stad, prov. Malabaar.

WURINGEN, zie Woringen.

WURLA, Turk. stad, sandsch. Sabukhan, in Natolië.

WÜRM, Pruis. vlek, regdst. Aken, met 1400 inw. 2. Beij. riv., Isarkreits, die in de Amber valt. 3. Baden. tak van den Neckar.

WURMANSQUICK, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 400 inw.

WURMBACH, Stiermark. dorp, kreits Marburg.

WURMBERG, Wurtemb. dorp, Neckarkreits, met 750 inw.

WURMLINGEN, Wurtemb. dorp, Schwarzwaldkreits, met 900 inw.

WÜRMSDORF, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, kwartier Boven den Mannhartsberg.

WURROVA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

WURSA, O. Ind. stad, prov. Khandesh.

WÜRSCHEN, Saks. stad, prov. Lausitz.

WÜRSELEN, Pruis. dorp, regdst. Aken.

WURST, kaap op het eil. Sachalin. 55. 27. N. B.

WURSTERLAND of *Wursten*, Hanov. distr. hert. Bremen, met 6,350 inw., die

zeer welvarend zijn, en van de visscherij en scheepvaart bestaan.

WURTEMBERG, koningrijk in Europa, tot het Duitsche verbond behoorende, en tusschen Beijeren, de Bodenzee en Baden, of tusschen 25. 55. en 28. 10. L. en 47. 35. en 49. 45. N. B. gelegen, en op 348 V. M. 1,445,400 inw. bevattende. Het land is zeer bergachtig, en voornamelijk door het Schwarzwald en de Alb bedekt. De hoogste punten van het eerste, in dit land, zijn: de Kniebis, Alexanders- en Rossbuhlschans. De Alb, of Zwabische Alb, heeft vele holen, en is in de Rauhe Alb, Hochstrass en Albuch verdeeld. De hoogste toppen zijn: de Hohenberg, de Deilinger- en Schafberg, Lochenstein en Obernhorn. Verder heeft men nog het Ellwangische, Limburgsche en Löwensteiner gebergte. Op de hoogten is gebrek aan water, maar het lagere land wordt door talrijke rivieren bespoeld, die deels in den Donau, deels in den Rijn stroomen. In den Donau, die hier nog niet bevaarbaar is, vallen de Elta, de Beer, Beeren of Beera, de Schwarzach, Lauter, Roth, Iller, Blau, Brenz, Egge en vele andere. In den Rijn, in het land: de Argen, Schussen en Aach, en buiten hetzelve: de hier stroomende Kinzig, Murg, All, Salza of Salzbach, Kraich en de Neckar, welke de voornaamste rivier is, en hier de Erznach, Prim, Glatsch, Lauter, Zaber, Sulm, Ens, Kocher, Jaxt, enz. ontvangt. Verder de Tauber en de meren de Bodenzee, de Federzee, de Ober-Schwabische meren en vele kleine, welke des zomers uitdroogen, en tot weiden dienen. Ook zijn er vele kolken en gezondheidsbronnen, onder welke laatste het Wildbad zeerbekend is.

De luchtsgesteldheid is over het algemeen gematigd, zacht en gezond, vooral ten N., doch op het gebergte zeer guur. Behalve in de bergachtige streken, is de grond zeer vruchtbaar, en brengt alles voort, wat tot onderhoud en veraangenaming des levens noodig is. De voortbr. zijn, uit het rijk der planten: spelt, tarw, rogge, gerst, haver, gierst, boekweit, maïs, erwten, linzen, boonen, klaver, velerlei keuken- en tuingewassen, bijzonder veel aardappelen, boomvruchten, ook kwetsen, kersen, abrikozen, perziken, noten, kastanjes, een weinig amandelen en beziën, zeer goeden wijn. raap-, hennep-, lijn-, maan-, koriander-, komijn- en mosterdzaad, venkel, vele geneeskrachtige kruiden; verder vlas, hennep, tabak, hop, meekrap en onderscheidene soorten van hout. Uit het rijk der dieren: paarden, ezels, muilezels, rundvee, schapen, geiten, varkens, konijnen, zijdehazen, herten, wilde zwijnen, vossen, dassen, marters, wezels, fretten, wilde katten, eekhorens, otters, zeer veel tam gevogelte, als: ganzen, eenden, hoenders, kalekuten, paauwen, maar weinig duiven; verder wild gevogelte, kor- en andere hoenders, fazanten, sneppen, zwanen, zeer veel zangvogels, en in de riv. en kolken, veel visch. Uit het rijk der delfstoffen: weinig stofgoud, maar zilver, koper, lood, bismuth, bruinsteen, ijzer, zand-, molen-, kalk- en andere steenen, marmer, kwarts, vuursteen, natrolith, veldspath, lei, glimmer, bazalt, kalkspath, schiefer, gips, albaster, wet- en slijpsteen, granaten, agaten, amethisten, chalcedonen en andere gesteenten, benevens vele versteeningen, ook van thans onbekende dieren, planten, enz. Verder steenkolen, zwarte barnsteen, harstachtig hout, zwavel, turf, salpeter, vitriool, aluin, zout, porcelein- en vele andere soorten van aarde. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, op eenen hoogen trap; de veeteelt, mede vrij aanzienlijk; de visscherij, de boomvruchtenteelt, de wijnoogst, de bosschen (van veel belang), de mijnen, en verder de fabrijken in linnen, garen, laken, kasimir, allerhande wollen stoffen, paardendekken, vloerkleeden, zijde, katoen, leder, kanten, tabak, houtwaren (vooral houten klokken), ijzer, staal, lood, koper, geel koper, goud en zilver, glas, verw, scheikundige waren, aardewerk, lak en muzijk-, wis- en natuurkundige instrumenten; verder lijmkokerijen, wasbleeken, papier-, olie-, kruid-, pel-, en korenmolens, brouwerijen, branderijen, azijnstokerijen en potaschziederijen. Eindelijk de handel, welke, schoon Wurtemberg niet tot de handeldrijvende staten van Duitschland behoort, en zelfs geene eigenlijke groote koopstad heeft, niet onbelangrijk is, en door de voortreffelijke wegen en aanzienlijke scheepvaart, zeer bevorderd wordt. De binnenlandsche handel, door de menigvuldige jaar-, week- en veemarkten ondersteund, brengt veel geld in omloop; terwijl de buitenlandsche meestal met de aangrenzende staten, Baden en Beijeren, en verder met Frankfort, Zwitserland, Frankrijk en ons Vaderland gedreven, veel voordeel aanbrengt. De uitvoer be-

bestaat voornamelijk in: koren, hout, vee, wol, linnen, garen, katoen, wollen stoffen, touwwerk, tuinzaden, leder, pik, teer, gips, potasch, hout, metalen en andere fabrijkwaren; terwijl hier voornamelijk werkstoffen, koloniale waren, droogerijen, verwstoffen, vlas, hennep, katoen, kruiden, vellen, tabaksbladen, oliezaad, hop, zout, visch, varkens, lood, tin, koper, geel koper, zilver, goud, enz. alsmede zijden, katoenen en galanterie-waren, traan, boter, enz. ingevoerd worden. De voornaamste handeldrijvende steden zijn: Heilbronn, Stuttgard, Ulm, Calw en Friedrichshafen.

De inw. zijn, behalve eenige Waldenzers, Hugenoten en Joden, allen Duitschers van Zwabischen en Frankenlandschen oorsprong; zeer verschillend in zeden, gewoonten en kleeding, naar de streken, die zij bewonen. Zij belijden grootendeels den lutherschen, velen ook den roomschen, en eenigen den hervormden, doopsgezinden en andere christelijke godsdiensten. De luthersche, roomsche en hervormde christenen hebben allen gelijke burgerlijke regten. De standen zijn onderscheiden in hoogen en minderen adel en burgers, waartoe ook de boeren gerekend worden. Kunsten en wetenschappen zijn in het vaderland van WIELAND, SCHILLER en SCHILLING, in groote achting, en zelden vindt men een land, alwaar het volk, over het algemeen, zoo goed is onderwezen; zelden zal men, vooral in Oud Wurtemb., iemand vinden, die niet lezen en schrijven kan, waartoe voorzeker de weldadige verordening, dat alle kindederen van 6 tot 14 jaren, de school moeten bezoeken, veel toebrengt. De inrigtingen tot onderwijs worden in algemeene en bijzondere onderscheiden; tot de eersten behooren: de hoogeschool te Tubingen, waarmede sedert 1817 de roomsche universiteit van Elwangen vereenigd is; 9 gymnasiën en lyceën, 12 geleerde scholen, 59 latijnsche en 2181 lagere scholen. Tot de bijzondere inrigtingen behooren: het theologisch seminarium, verschillende kweekscholen voor onderwijzers, de geneeskundige inrigtingen voor militaire geneesheeren, bijzondere scholen voor heelkundigen, vroedvrouwen en veeartsen, eene militaire school, een landhuishoudkundig instituut, met eene school voor het boschwezen, een doofstommen instituut, een koninklijk instituut voor de vrouwelijke jeugd van den beschaafden stand, industrie- en zondagsscholen, en verscheidene kunstscholen. Verder zijn er bijbelgenootschappen, gezelschappen voor landhuishoudkunde, handel en fabrijken, vaderlandsche geschiedenis, enz., eene koninklijke en vele bijzondere bibliotheken, verzamelingen van munten, penningen, schilderijen en oudheden, sterrenwachten, kruidtuinen en vele boekwinkels en boekdrukkerijen.

De regeringsvorm is eene bepaalde monarchie, naar eene constitutie, in 1819 in werking gebragt. De vorst voert den titel van koning, en heeft de geheele uitvoerende magt; doch de wetgevende magt en die om de belastingen te bepalen, deelt hij met de landstenden. De koning is lid van het Duitsche verbond, waarin hij den 6 rang, en *in plenum*, 4 stemmen heeft. De kroon is erfelijk in het mannelijk, en bij geheele uitsterving, ook in het vrouwelijk geslacht. De meerderjarigheid is op 18 jaren bepaald. De koning, thans WILHELM I., geboren in 1781, en sedert 1816, aan de regering, belijdt den lutherschen godsdienst; doch is aan geene geloofsbelijdenis verbonden. Bij zijne troonsbeklimming moet hij de handhaving der constitutie verzekeren, en wordt daarna gehuldigd. De erfgenaam wordt *kroonprins* genoemd. De hofstoet is zeer eenvoudig. Er zijn twee ridderorden, als: die der Wurtemburgsche kroon, uit de vereeniging van de groote orde van den gouden adelaar, en die van burgerlijke verdiensten, beide uit drie klassen, grootkruisen, commandeurs en ridders bestaande; ook zijn er medailles voor burgers en militairen. De hooge staatscollegiën zijn de geheime kanselaris en de geheime raad. De ministers zijn: van justitie, van buitenlandsche zaken en van binnenlandsche zaken, van finantiën, van de politie der hoofdstad, van kerken schoolwezen en van oorlog. De vergadering der landstenden bestaat uit twee kamers, waarvan de eerste uit de prinsen van het koninklijk huis, de hoofden der vorstelijke familiën en de plaatsvervangers der vorstelijke gemeenten, benevens de door den koning erfelijk verklaarde, of voor hun leven hiertoe benoemde leden, bestaat; de tweede uit de afgevaardigden vande ridderschap, 6 protestantsche superintendenten, den roomschen landsbisschop, een lid van het domkapittel, den oudsten deken, den kanselier der universiteit en de afgevaardigden der steden en ambten is zamengesteld. De landdag wordt alle 3 jaren, en bij elke verandering in de regering, te Stuttgard gehouden; terwijl in den tusschentijd een collegie van gedeputeerden zitting houdt.

houdt. Het land is in 4 kreitsen verdeeld, die elk een regeringscollegie, geregtshof en eene kamer van finantiën aan het hoofd hebben, en wederom in ambten gesplitst worden. De politie is aan de kreits-, ambts- en gemeente- besturen opgedragen. Er is een hoog geregtshof, waarin de minister van justitie voorzit. De onderscheidene godsdienstige gezindten hebben hunne bijzondere besturen.

De inkomsten van dit rijk werden in 1825, op 9,404,560 florijnen (ruim 4 millioen Nederl. guldens), de uitgaven op 9,512,000, en de schulden op ruim 25 millioen geschat, welke laatsten in 25 jaren zullen worden afgelost, waartoe een amortisatie-fonds is opgerigt. De inkomsten komen voort uit directe belastingen, tollen, accijnsen, straatwegen, opgelden, zegels, belasting op den tabak, enz., de domeinen en andere vorstelijke inkomsten. Het leger bestaat uit 20,000 man, welke door conscriptie, van 21 tot 27 jaren, worden voltallig gemaakt; doch in vredestijd wordt slechts zoo veel infanterie in dienst gehouden, als men behoeft, om de wachten te betrekken, en de noodige cavalerie en artillerie om zich te oefenen. Het contingent aan het Duitsche verbond is 10,275 man infanterie, 1994 man cavalerie, 1005 man artillerie en trein, 140 pionniers, enz., en 28 stukken geschut. Het land heeft geene vestingen. De militaire school is te Ludwigsburg. De 4 kreitsen zijn de Neckar-, Schwarzwald-, Donau- en Jaxtkreits. De hoofdstad is Stuttgard.

WÜRTINGEN, Wurtemb. D., Schwarzwaldkreits, met 660 inw.

WURZACH, Wurtemb. dorp, Donaukreits, aan de Bibrach, met 1030 inw.

WURZBACH, vlek in Reusz, ambt Ebersdorf, met 1000 inw.

WÜRZBURG, twee landgerigten in den Beij. Neder Mainkreits; het eene op 2¾ V. M. 10,280, het andere op 2¾ V. M., 12,500 inw. bevattende, beide met aanzienlijken wijnoogst. 2. Beij. stad, hoofdplaats van den Neder Mainkreits en der beide voornoemde ambten, de zetel van den commissaris-generaal, van onderscheidene regeringscollegiën en van eenen bisschop, door eenen hoogen muur en diepe grachten omringd, en door den Main, waarover eene schoone brug ligt, in twee deelen verdeeld. De stad heeft 6 poorten, een prachtig residentie-slot, 33 kerken, waaronder de eerwaardige dom, met vele merkwaardigheden, verscheidene liefdadige inrigtingen, waarbij het *Julius* hospitaal, met een huis voor kraamvrouwen, kruidtuin, ontleedkamer en krankzinnigenhuis, het *Karolinen* instituut voor verminkten, en 13 andere hospitalen; een weeshuis, 2 ziekenhuizen, eene lombard, een tucht- en werkhuis, eene roomsche hoogeschool met 28 professoren, eene boekerij, een kabinet van naturaliën, eene polytechnische school voor schoolonderwijzers en eene voor priesters, eene school voor vroedvrouwen en eene voor de vee-artsenijkunde, verscheidene lagere en zondagscholen en opvoedingsgestichten, een schouwburg, een leesmuseüm, de verzameling van schilderijen van VON MURTEN en 20,000 inw., die fabr. van laken, wollen stoffen, leder, speelkaarten, tabak, salpeter, glauberzout, heelen natuurkundige instrumenten, enz., azijnstokerij, scheepvaart en visscherij hebben, en aanzienlijken handel drijven. Boven de stad, op eene 400 voet hooge rots, is de vesting *Marienburg*, met een oud kasteel, kerk, tuighuis en zeer grooten wijnkelder, en bij de stad, die geheel met wijnbergen omringd is, een kasteel. De kunstenaars BAUER en KÖNIG, die drukpersen met stoom- en andere werktuigen vervaardigen, zijn beroemd. 27. 35. L. 49. 46. N. B.

WURZEN, Saks. distr., Leipziger kreits, op 9 V. M. 15,000 inw., in 3 ambten bevattende. 2. Ambt aldaar, met 11,000 inw. 3. Stad aldaar, aan de Mulde, de zetel der regering, met muren, voorstad, kasteel, 3 kerken, een hospitaal en 2,500 inw., linnen- en kousenweverij, en brouwerij.

WÜRZ of *Werzierw*, Rus. meer, gouv. Lyfland, 3¾ V. M. groot.

WURZU, dorp in Afghanistan, in de vlakte van Schilgur, prov. Ghasni.

WUSBUTE, gebergte in de woestijn van Beludschistan, prov. Makran.

WUSKA, zie Wiska.

WUSSI, dorp in Beludschistan, landschap Sind, distr. Tham.

WUSTAPOLLY, O. Ind. stad der Noordelijke Circars.

WÜSTENSACHSEN, Beij. vlek, Neder Mainkreits, met 1050 inw.

WUSTERHAUSEN AN DER DOSSE, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 2,140 inw. 2. Zie Königswusterhausen.

WÜSTERSEE, meer in Saksen-Meiningen, dat door eenen aardval ontstaan is.

WUSTERWITZ, Pruis. dorp, regdst. Köslin.

WÜSTE WALTERSDORF, zie Waltersdorf.

WUSTROW, Hanov. stad, vorst. Lüneburg, met 620 inw. 2. Mecklenburg

burg- Schwerinsch kerspel, ambt Rednitz, met 1480 inw.

WUSTWESEL, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 1540 inw.

WUTACH, Baden. tak van den Rijn, Seekreits.

WUTEGRA, zie Wytegra.

WUTEL, een der Carolinen groep Eap.

WUTGOR, dorp in Afghanistan, prov. Derah Ghan Khan.

WÜTHING of *Wieting*, Illyr. schoutambt, kreits Klagenfurt.

WUTHRATH, Pruis. vlek, regdst. Dusseldorp, met 260 inw.

WUTINGTSCHEN, Chin. stad, prov. Shantong.

WUTINHO, tak van de Kankuchu, in de Chin. prov. Schensi.

WUTSCHIN, zie Wuczin.

WUYANGHIEN, Chin. stad, prov. Hukang.

WUZNIA, Rus. tak van de Jisza, gouv. Kiew.

WYACONDA, N. Amer. riv., prov. Louisiana, die in den Mississippi valt.

WYALUSING, riv. en vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne, met 580 inw.

WYANDOTS, volkstam der N. Amer. Rep., prov. Ohio, 1000 koppen sterk.

WYASTON, Eng. buurt, gr. Derby.

WYBASTON, Eng. buurt, gr. Stafford.

WYBERTON, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WYBOR, Rus. vlek, gouv. Pskow.

WYBORKA, Rus. riv., gouv. Pskow.

WYBRANOWKA, Galic. vlek, kreits Brzezany.

WYBUNBURY of *Wibbunbury*, Eng. kerspel, gr. Ches.

WYBURG, zie Wiburg.

WYCHONICE, Rus. stad, gouv. Minsk.

WYCK, Deen. vlek, op het eil. Föhr, bij de kust van het hert. Sleeswijk, met 700 inw. 2. Zie Wick.

WYCKERED, zie Wickerath.

WYCYSZIEY, zie Weiza.

WYCLIFFE, Eng. vlek, gr. York.

WYCOMBE (CHIPPING of HIGH), Eng. marktvlek, gr. Buckingham, met 2,500 inw. 2. *West* W., Eng. dorp en kerspel, gr. Buckingham, met 1400 inw.

WYCOMING FALLS, waterval der N. Amer. riv. Susquehanna, een uur boven Wilkesbarre.

WYCOODAH, O. Ind. stad, prov. Karnatik.

WYE, riv. in Z. Wallis, gr. Cardigan en Hereford; valt in de Severn. 2. Eng. riv., gr. Derby, die in de Derwent valt. 3. Eng. kerspel en dorp, gr. Kent, met 1320 inw. 4. W. *Mills*, N. Amer. D., prov. Maryland, gr. Talbot.

WYEMATTIH, dorp op Nieuw Zeeland, eil. Eaheinomauwe, met 300 inw.

WYENAD, O. Ind. distr., prov. Malabaar, aan de O. zijde van het Ghatische gebergte, 68 V. M. groot, en met de hoofdstad Panambust Cola.

WYERAG, O. Ind. stad, prov. Aurungabad.

WYERSDALE (NETHER en OVER), 2 Eng. buurten, gr. Lancas.

WYERSTONE of *Wyverstone*, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WYFIELD of *Wifehold*, Eng. buurt, gr. Berks.

WYFORDBY of *Wyverby*, Eng. kerspel, gr. Leicester.

WYHAM, Eng. kerspel, gr Lincoln.

WYHE, Nederl. dorp, prov. Overijssel, kwartier Salland, 3 uren Z. van Zwolle, aan den IJssel, in zeer vruchtbare omstreken, met schoone korenakkers en weilanden. Het strekt tot eene pleisterplaats tusschen Zwol en Deventer, en heeft eene kerk, waarin de graftomben van den baron VAN DEDEM, *Heer van de Gelder*, TRANSILLANIS ADOLF, *baron van Voorst tot Hagevoorde* en ROBBERT, *baron van Ittersum*, benevens een fraai nieuw orgel. Er is een zeer oude holle populierboom, waarin wel 8 personen staan kunnen. Het dorp heeft veel doortogt en 2,800 inw.

WYK, Nederl. dorp, prov. Drenthe, op de grenzen van Overijssel. 2. W. *op Zee*, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Haarlem, een armoedig visschers dorp. 3. Pruis. dorp, regdst. Straalsond, eil. Rugen. 4. Zie Beverwijk, Maastricht en Wijk bij Duurstede.

WYK BIJ DUURSTEDE, Nederl. stadje, prov. Utrecht, eene der oudsten van ons land, aan den Rijn, in een schoon oord, met oude muren, 4 poorten, en een oud slot. Zij was voorheen grooter, en heeft thans nog een stadhuis, eene groote markt, hervormde en roomsche kerk, gasthuis en 2000 inw., die van den landbouw en de veeteelt bestaan.

WYKDDY, dorp op het eil. Nieuw Zeeland, met 50 huizen.

WYK OP ZEE, zie Wyk, No. 2.

WYKE, 2 Eng. buurten, gr. Dorset en Gloucester. 2. W. *Regis*, Eng. dorp, gr. Dorset.

WYKEHAM of *Wycombe*, Eng. vlek, gr. Leicester. 2. Eng. kerspel, gr. York, met 510 inw. 3. *Oost* W., Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WYKEL, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, bij Halen, met 400 inw. Geboorteplaats van den grooten

vestingbouwkundigen KOEHOORN, die hier eene prachtige graftombe heeft.

WYKEN, Eng. kerspel, gr. Warwick.

WYKENS of *Wyke-Dyve*, Eng. kerspel, gr. Northampton.

WYKER MEER, gedeelte van het IJ, in N. Holland, tusschen de bannen van Velzen, Beverwijk en Assendelft, voorheen veel grooter.

WYKIN, Eng. buurt, gr. Leicester.

WYKOWSKOI, Rus. ijzerhut, gouv. Kaluga, kreits Peremyschl.

WYL, Zwits. stad, kanton St. Gallen, met 1600 inw. en linnenweverij.

WYLAM, Eng. vlek, gr. Northumberland, met 800 inw.

WYLLIESBURG, vlek der N. Amer. prov. Virginië, gr. Charlotte.

WYLEZYN, Pruis. stadje, regdst. Posen.

WYLHOF, zie Hofwyl.

WYLIMOW, Boh. vlek, kreits Czaslau.

WYLRE, Nederl. D., prov. Limburg, arr. Maastricht, met 1300 inw.

WYM, Rus. tak van de Wytschegda, gouv. Wologda.

WYMBRITZERADEEL, Nederl. grietenij, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met veel weiland en 28 dorpen.

WYMERING, Eng. kerspel, gr. Southampton, met 740 inw.

WYMINGTON of *Wimmington*, Eng. kerspel, gr. Bedford.

WYMONDHAM of *Windham*, Eng. marktvlek, gr. Norfolk, met 1550 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Leicester.

WYMONDLEY, 2 Eng. kerspels, gr. Hertford.

WYMPE, Nederl. tak van de Kleine Nethe, prov. Antwerpen.

WYNAAD, O. Ind. distr., prov. Malabaar, met de hoofdstad van dien naam. 11. 47. N. B.

WYNALDUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden; 400 inw.

WYNANSRAEDT, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 450 inw.

WYNANT'S KILL, riv. der N. Amer. prov. Nieuw York, die in de Hudson valt.

WYNEGEM, Nederl. dorp, prov. en arr. Antwerpen, met 600 inw.

WYNENDALE, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Veurne. (Gevecht van 1708).

WYNFELDEN, zie Weinfelden.

WYNGAARDEN en RUIGBROEK, Nederl. heerl., prov. Holland, Z. gedeelte, met het dorp Wyngaarden, dat goed weiland heeft.

WYNGENE, aanzienlijk Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Brugge, met 5000 inw.

WYNJETERP, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Heerenveen, met 800 inw.

WYNKELE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Gent, met 2000 inw.

WYNKOOPERSBAAI of *Zandbaai*, baai aan de Z. kust van Java, in de Preanger regentschappen.

WYNOXBERGEN, zie Winoxberg.

WYNSTER, Eng. riv., gr. Lancas, die in de Kenn valt.

WYOMING, zie Wilkisbarre.

WYPATOTO, kaap en baai op het Gezelschaps-eiland Ahaheinah.

WYRA GHUR, O. Ind. stad, prov. Gundwaneh.

WYRARDISBURY of *Wraysbury*, Eng. kerspel, gr. Buckingham.

WYRBALE, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 1700 inw.

WYRE, PIDDLE, Eng. buurt, gr. Worcester.

WYRLEY (GROOT en KLEIN), twee Eng. buurten, gr. Stafford.

WYRZYSK, zie Wirsitz.

WYSALL of *Wishou*, Eng. kerspel, gr. Nottingham.

WYSAUKEN, riv. in de Noord Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Bradford.

WYSCHA, Rus. riv., gouv. Pensa.

WYSCHMA, Rus. vlek, gouv. Tobolsk.

WYSCHNEI - WOLOTSCHOK, zie Wishnei-Wolotschok.

WYSCHOGOROD, zie Wischogorod.

WYSHAEGEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Roermond, met 160 inw.

WYSKE-AN, Zweed. riv., Halmstadt-län.

WYSKITKI, Pool. stad, waiw. Marovië, met 700 inw.

WYSLYTEN, Pool. stad, waiw. Masovië, met 1580 inw.

WYSMIRAYCE, Pool. stad, waiw. Sandomir.

WYSOKIE, 3 kleine Rus. steden, gouv. Volhynië, Grodno en Bialystock. 2. Pool. stad, waiw. Lublin.

WYSOKY MEYTO, zie Hohemauth.

WYSOWITZ, zie Wissowitz.

WYSOX, vlek der N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Luzerne, met 620 inw.

WYSS, Rus. tak van de Siniuka, die in de Bog valt, gouv. Kiew.

WYSZAINEN, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 950 inw.

WYSZGRODEK, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 120 huizen.

WYSZKOW, Pool. stad, waiw. Plock, met 430 inw.

WYSZMIRZYCA, Pool. stad, waiw. Sandomir, aan de Pilica.

WYSZNICE, Pool. stad, waiw. Podlachië.

WYSZOGROD, Pool. stad waiw. Plock, met 1850 inw., die 3 kerken, een

een klooster, armenhuis, handel met wol, laken en koren, benevens jaarmarkten hebben.

WYTANGHIH, riv. op Nieuw Zeeland, bij kaap Pococke.

WYTHE, gr. in de N. Amer. prov. Virginië, met 8,550 inw., door de Kenhawa, Cripple en Reed bespoeld, met veel lood, alsmede ijzer, kalk, salpeter, enz. De hoofdpl. is Evansham.

WYTEBET, Rus. riv., gouv. Kaluga.

WYTEGRA, WYTIRGA of *Wiitegra*, Rus. kreits, gouv. Olonez, tusschen 52. 39. en 55. 4. L. en 60. 30. en 61. 30. N. B. gelegen, door de Wytegra, Muromka, enz. bespoeld, vochtig, met veel bosch en eenigen landbouw 2. Hoofdstad, aan de riv. van dien naam, met 2 kerken, groote koren-, brandewijn- en zoutmagazijnen en 1900 inw., die uitgebreide kaartenfabr., laken- en wollenstoffenweverij, tigchelovens, scheepvaart en handel hebben. 53. 55. L. 61. N. B.

WYTHAM of *Wightham*, Eng. kerspel, gr. Berk. 2 W. *on the Hill*, Eng. buurt, gr. Lincoln. 3. *Noord* en *Zuid* W. 2 Eng. kerspels, gr. Lincoln.

WYTHEBURN, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WYTHOP, Eng. vlek, gr. Cumberland.

WYTIRGA, zie Wytegra.

WYTON, Eng. vlek, gr. York.

WYTSCHAETE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 2,750 inw.

WYTSCHEGDA, Rus. tak van de Dwina, gouv. Wologda, aan wier oevers zoutbronnen gevonden worden. 2. Rus. tak van de Kama, gouv. Wiatka.

WYTSCHERA, Rus. tak van de Kama, gouv. Perm.

WYTUTAKI of *Wytootackee*, kleine groep eil., tot den Archipel van Cook behoorende, in 1789 door BLIGH ontdekt, en door hem, in 1792, op nieuw bezocht. Zij bestaat uit één groot en 8 kleine eil., is wel bebouwd, en met kokos-, brood- en andere boomen bezet. Ook vond men er hoenders, maar geene varkens, noch honden. De inw. leven meest van de visscherij, en komen veel met de inw. der Sociëteits eilanden overeen. 217. 58. L. 18. 5. Z. B.

WYUWU, distr. op het Gezelschaps eil. Otaheite.

WYVERSTONE, Eng. kerspel, gr. Suffolk.

WYVILL, Eng. kerspel, gr. Lincoln.

WYYOTI, distr. op het Gezelschaps eil. Otaheite, met de haven Langara of Owhajuwa, door de Spanjaarden in 1772, *Porto d'Aguila* genoemd.

WYZWA, Rus. stadje, gouv. Volhynië, kreits Kowel, aan de Wonowka, met 270 inw.

WYZRNA, zie Höhe.

XABEA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 4000 inw. 16. 56. L. 38. 58. N. B.

XACA, zie Jaca.

XACAGUA, riv. op het eil. Porto-Rico.

XACAPIXTLA, volkplanting in Mexico, distr. Cuernavaca.

XADRAQUE, zie Jadraque.

XAGUA, riv. in Midden Amer., prov. Honduras. 2. Baai aan de Z. kust van het eil. Cuba, met een dorp, dat eene der beste W. Indische havens heeft. 296. 26. L. 22. 10. N. B.

XAINTES, zie Saintes.

XAINTONGE, zie Saintonge.

XAINTRAILLES, Fr. vlek, dep. Lot en Garonne, arr. Nerac, met 700 inw.

XALA, dorp in Mexico, prov. Xalisco.

XALAMA, Spaan. gebergte, prov. Leon.

XALAPA, volkplanting in Mexico, intend. Oaxaca. 2. Stad in Mexico, prov. Vera-Cruz, aan den voet van het bazaltgebergte van Macultepec, in eene vlakte, waarvan de hoogten met digte bosschen bezet zijn. Zij heeft eene kerk, 3 kloosters, een hospitaal, en volgens HUMBOLDT, 17,000 inw., die aanzienlijken handel drijven, en de grootste jaarmarkt van het rijk hebben. Naar deze stad wordt het geneesmiddel *xalappe* genoemd. 280. 40. L. 19. 30. N. B.

XALATLACO (SANTA MARIA DE), volkplanting in Mexico, intend. Oaxaca, met 420 huisgezinnen.

XALCOMULCO, volkpl. in Mexico, distr. Xalapa.

XALISCO of *Nieuw Galicië*, onbeduidende volkpl. in Mexico. 2. Zie Guadalaxara.

XALON, Spaan. riv., prov. Aragon, die in de prov. Soria, op de Sierra Ministra, ontspringt, de Xiloca en Mesa opneemt, en bij Alagon, boven Saragossa, in de Ebro valt.

XALPANTEPEC, Mexic. volkpl., distr. Guauchinango, met 132 huisgezinnen.

XALTENGO, Mexic. volkpl., intend.

Mexico, met 180 huisgezinnen.

XALTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca, met 112 huisgezinnen.

XALTOCAN, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 300 huisgezinnen.

XAMA, riv. van Quito in Z. Amer., die op 0. 8. 36. N. B. in zee valt..

XAMAPA, riv. in de Mexic. prov. Vera-Cruz.

XAMBELA, Turk. dorp, sandschakat Naxos, eil. Sifanto.

XAMILTEPEC, vlek in de Mexic. prov. Oaxaca, met 700 Indiaansche huisgezinnen, die aanzienlijken handel met honig, was, cacao, katoen en zout drijven.

XAMIXUNAERS, volk in N. Brazilië.

XAMO, zie Camul.

XAMPOLAN, vlek in de Mexic. prov. Yucatan.

XAMUEN, Chin. eil., prov. Shantong.

XAMUNDI, riv. in Nieuw Granada, prov. Antioquia, die in de Cauca valt.

XAN, Aziat. riv. in Georgië, die in de Kur valt.

XANCOINS of *Sancoins*, Fr. vlek, dep. Nièvre, aan de Argent.

XANDER, Fr. vlek, dep. Neder Charente.

XANGA, een der Querimba eil. in de Ind. zee, bij Afrika. 10. 45. Z. B.

XANGOLE, Chin. stad, prov. Peking.

XANGUE, Spaan. vlek, prov. Aragon.

XANIBBA, gebergte in de woestijn van Sahra, vol versteeningen, waarmede de grond ook bedekt is.

XANILA, dorpje in Fez, op den karavaanweg naar Egypte; 47 uren O. N. O. van Mourzouk.

XANSI, zie Chansi.

XANTEN, zie Santen.

XANTONG, zie Shantong.

XAOCHEU, Chin. stad, prov. Quangtong.

XAQUES, klein eil. in den mond der riv. Plata. 35. 28. Z. B.

XARAFUEL, Spaan. stad, prov. Valencia, met 2000 inw.

XARAMA, JARAMA, Spaan. riv., prov. Guadalaxara en Toledo, die de Manzanares, Henares en Tajuna opneemt, en bij Aranjuez, in de Taag valt.

XARAMILLO, Spaan. riv., prov. Burgos.

XARAQUE, Spaan. vlek, prov. Seville.

XARAYES, Z. Amer. meer in Brazilië en Paraguay, door de jaarlijksche overstroomingen veroorzaakt, en dan wel 100 mijlen lang en 40 breed.

XARNOVNIZZA, Dalmatische riv., kreits Spalatro.

XARO, vlek op het Philipp. eil. Panay.

XATIVA, zie San Felipe.

XAUXA of *Jauxa*, prov. in Peru, tusschen de provinciën Tarma, Huanta, Angaraes, Yauyos en Guarochiri gelegen, 15 mijlen lang en 12 breed, en uit een dal, met eene aangename luchtsgesteldheid, bestaande; terwijl de omliggende hoogten aan zware koude zijn blootgesteld. Zij is wel van water voorzien, brengt tarw, gerst en velerlei moesgroenten voort, en heeft zeer veel hoornvee en schapen, wier wol gezien is. Ook zijn er zilvermijnen die nog weinig gebruikt zijn. Zij heeft 52,000 inw. De hoofdstad en eene rivier dragen denzelfden naam; de laatste is zeer vischrijk, en valt in de Apurimac.

XAUXILLA, Mexic. sterkte, intend. Valladolid.

XAVIER (ST.), zie Sanguesa. 2. Zie Sabi. 3. Mexic. riv., die in de riv. De los Dolores valt. 4. Z. Amer. volkpl. in het gouv. en de prov. Buenos-Ayres, aan de Parana. 5. Z. Amer. volkpl., prov. Buenos-Ayres, aan den N. oever der Uruguay. 6. Riv. in Canada, die in de Pickoouagamis valt. 7. Eil. van Canada, aan de vereeniging der St. Xavier en Pickoouagamis. 8. Z. Amer. stad, prov. Moxos. 9. Stad in Quito; 10 uren Z. O. van St. Josef de Huales. 10. Stad in Mexico, prov. Nieuw Biscaye. 11. Z. Amer. stad, prov. Chiquitos. 12. Mexic. stad, prov. Nieuw Navarre. 13. *St.* X. *de Macaguana*, Z. Amer. stad in Nieuw Granada. 14. X. *Gogo*, kleine zeehaven van Whidah, in West Afrika. 15. *Zante*, dorpje van Whidah, in Afrika. 16. Zie Colorado.

XAVIERA, Spaan. stad, prov. Aragon.

XAWEROWO, Rus. stad, gouv. Volhynië, met 42 huizen.

XAXALES, Mexic. dorp aan de Rio del Norte.

XAXO, volkpl. in Caraccas, prov. Maracaïbo.

XEA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

XEBBEREN, zie Cheberos.

XEBEQUEN, zie Chebequen.

XELSA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

XELVA, Spaan. vlek, prov. Valencia, bij de Guadalaviar.

XENBE, N. deel van het kon. Inhambane, aan de O. kust van Afrika.

XENDAY, Japan. stad op Niphon.

XENIA, vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Green, met 600 inw.

XENIL, GENIL of *Singilis*, Spaan. riv., prov. Granada en Seville, die op de Sierra Nevada ontspringt, de Darro, Rianzul, Salado, Cubilles, enz. opneemt, en, na eenen loop van 31 mijlen, in den Guadalquivir valt.

XENSI, zie Chensi.

XEREZ, Spaan. vlek, prov. Granada. 2. Z. Amer. stad van Carracas. 3. Mexic. stad, intend. Zacatecas, met veeteelt. 4. Stam der Indianen in de Mexic. prov. Nieuw Mexico.

XEREZ DE LOS CAVALLEROS, Spaan. stad, prov. Badajoz, met muren, 4 kerken, 9 kloosters en 8,700 inw., die linnenweverijen, looijerijen, hoedenfabr. en handel hebben.

XEREZ DE LA FRONTERA, Spaan. distr. en stad, prov. Seville, met een koninklijk geregtshof, 9 kerken, 21 kloosters, 11 kapellen, 4 hospitalen en 20,000 inw., die een vaderlandsch genootschap en school, heerlijken wijn, olijven, tarw en paarden hebben. 2. Stad in Midden Amer., prov. Honduras, aan de Cholutica, met eene heete luchtsgesteldheid, cacao- en indigoteelt. 289. 48. L. 12. 50. N. B.

XERICA, ZERICA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 3,800 inw.

XERNES, stam van Indianen, in de Mexic. prov. Nieuw Mexico.

XERTA, Spaan. vlek, prov. Catalonië, met 2,200 inw.

XERTE, Spaan. vlek, prov. Estremadura.

XERTIGNY, Fr. dorp, dep. Vosges, arr. Epinal, met 2,530 inw.

XETAFE, Spaan. vlek, prov. Madrid.

XEXUY, riv. in Paraguay, die in de Paraguay valt. 2. X. *Guazu*, riv. in Paraguay, die in de Paraguay valt. 3. X. *Mini*, riv. in Paraguay, die in de Xexuy valt.

XHENDELESSE, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Verviers, met 1070 inw.

XHENDERMAEL, Nederl. dorp, prov. en arr. Luik, met 750 inw.

XHORIS, Nederl. dorp, prov. Luik, arr. Huy, met 600 inw.

XIACCA, zie Jaca.

XIASZ of *Xionz*, Pool. stad, waiw. Krakau, met 130 huizen.

XIBACA, Japan. stad op Niphon.

XICALANGO, kaap in de Mexic. prov. Tabasco.

XICALAPA, riv. in Midden Amer. prov. Suchillepeques.

XICALTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

XICAPOTLA, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 157 huisgezinnen.

XICARO, dorp in Midden Amer., prov. Nicaragua.

XICAYAN, Mexic. dorp, prov. Oaxaca.

XICOCHIMALCO, dorp in de Mexic. prov. Vera-Cruz.

XICOCO, SICOCO of *Sikof*, Japan. eil., het derde in grootte, ten Z. W. van Niphon, en ten O. van Ximo, wel bergachtig, doch met minder inhammen en havens dan de beide anderen: slechts ten N. W. en N. O. zijn twee groote bergen. Het breede en wel bevaren kanaal, dat hetzelve van Niphon scheidt, is vol eil. De Zuidelijkste kaap heet Scheiuisaki; aan de O. kust heeft men de kapen Otsusaki en Ojen, en aan de West kust Misaki, doch geene is door de zeelieden naauwkeurig opgenomen, en behalve BENJOWSKY, die hier aan land kwam, doch terstond weder terug moest, heeft geen Europeaan op dit eil. geweest, zoodat het bijna niet bekend is. Om hetzelve liggen Awatsi en andere eil. De zee is ook hier zeer stormachtig. Ten Z. is de Awa Narroto, of Maalstroom van Awa, zeer merkwaardig. De vlakke inhoud wordt op 808 V. M. geschat, en het is in 4 vorst. verdeeld.

XICONA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

XICOQUES, stam der Indianen in Midden Amer., prov. Honduras.

XICOTLUN, dorp in Mexico, prov. Puebla.

XILOCA, Spaan. riv., prov. Aragon.

XILOCASTRO, vlek op Morea, kant. Voistitza, met eene goede haven.

XILOTEPEC, Mexic. stad, intend. Mexico. 2. Mexic. volkpl., intend. Xalapa.

XILOTLAN, Mexic. volkpl., intend. Valladolid.

XIMA, Japan. vorst., eil. Niphon, aan de zee, met vele bergen, maar weinig water, en daardoor schraal. De inw. bestaan van de vischvangst. Toosi en Ako zijn de havens.

XIMABARA, Japan. stad, eil. Ximo.

XIMAGUINO, Japan. stad, eil. Xicoco.

XIMBURA, volkpl. in Quito, prov. Loxa.

XIMENA, Spaan. stad, prov. Jaen.

XIMENA, riv. in Midden Amer., prov. Costa-Rica. 2. X. *de la Frontera*, Spaan. vlek, prov. Seville, met rijke zoutbronnen.

XIMO of *Kiusiu*, Jap. eil., het tweede in grootte, ten Z. W. van Niphon, waarvan het slechts door een smal kanaal gescheiden is. Het is door eene menigte groote en kleine eil., in eene zeer stormachtige zee, omringd, zoo dat geen groot schip hetzelve kan naderen, te meer daar hier, in de Diemens-straat, de bank Faisaki zeer gevaarlijk is. Het eil. heeft veel bergen, waaronder sommige zeer hoog, en gedeeltelijk ook vulkanen zijn; van welke eenige, als de Unsen, de Figo en Aso, nog branden. In de Diemens-straat, ten Z., welke dit eil. van Tanegasima en Jakunosima scheidt, is kaap Tschitschagof, ten O. kaap Nagaeff, d'Anville en Cochrane; ten W. Tschesme, de Satzuma-

baai, de groote baai van Simabara en kaap Tschirikoff. Het eil. heeft veel kleine riv., waaronder de Kusnojawa, en veel gezondheidsbronnen, waaronder die van Obamma, Jumotto, Tskasacki, enz. de voornaamste zijn. KRUSENSTERN roemt zeer de schoonheid van dit land, dat tot aan de bergen, ja zelfs op de rotsen aan de kusten, bebouwd is. Eenen der bergen noemde KRUSENSTERN *Piek Horner*. Het wordt met de omgelegene eil. op 130 V. M. geschat, en in 9 vorst. verdeeld.

XIMONOSEQUI, Japan. zeehaven op het eil. Niphon. 150. 6. L. 33. 50. N. B.

XINCA, Spaan. tak van de Ebro.

XINCHEU, Chin. stad, prov. Huquang.

XIONDZ, XIONS of *Kschions*, Pruis. stad, regdst. Posen, met 850 inw.

XIONZ, zie Xiasz.

XINOTEGA, dorp in Midden Amer., prov. Nicaragua.

XIPICAPA, volkpl. in Quito, prov. Guayaquil. 1. 23. Z. B.

XIQUIPILAS, dorp in Midden Amer., prov. Chiapa.

XIQUILPAN, Mexic. stadje, prov. Mechoacan, met 350 inw., die veel suikermolens hebben.

XITOTOL, dorp in Midden Amer., prov. Chiapa.

XIUNTSCHEU, Chin. stad, prov. Setchuen.

XIXONA, Spaan. stad, prov. Valencia, met 4,800 inw., die wijn-, ooft- en landbouw hebben, en veel amandelen en aardbeziën uitvoeren.

XOOA, riv. in Zuid Amer., in Nieuw Granada, die in de Apure valt.

XOCHIMILCO, N. Amer. meer, prov. Mexico, met zuiver water, en gemeenschap hebbende met het meer Tezcuco. 2. Dorp aldaar, met zeer veel inw., die meestal timmerlieden en smeden zijn.

XOCOTEAPA, volkpl. in Mexico, distr. Acayuca.

XOCOTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. La Puebla, met 210 huisgezinnen.

XOLO, zie Soloo.

XONACATEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 820 huisgezinnen.

XONACATLAN, volkpl. in Mexico, distr. San Juan de los Llanos, met 540 huisgezinnen.

XOCA, zie Shoa.

XOXUTLA, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 316 huisgezinnen.

XUANDAY, stad in Zuid Anam.

XUCANEB, gebergte in Midden Amer. prov. Vera-Paz.

XUCAR, zie Jucar.

XUCHALTENGO, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca.

XUCHIAPAS, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 80 huisgezinnen.

XUCHITLAN, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 190 huisgezinnen.

XUCURAY, riv. in Quito, prov. Mainos.

XUEKIANG, Chin. stad, prov. Setchuen.

XULI, stad in Peru, distr. la Paz 16. 25. Z. B. 2. Klein eil. aan de kust van Peru. 16. 50. Z. B.

XULLA, groep eil., ten O. van Celebes, uit 4 eil.: Xulla, Xulla Mangola, Liffa Mahila en Xulla Bessey bestaande, die door smalle kanalen van elkander gescheiden zijn. Zij zijn hoog, met veel bosch en wel bewoond; waarschijnlijk hebben zij dezelfde voortbrengsels als de Molukken. De Nederlanders hebben op het laatstgenoemde eil. een kantoor. Zij liggen tusschen 140. 45. en 143. 55. L. en 1. 55. en 2. 30. N. B.

XUN, Chin. stad, prov. Setchuen.

XUNAHE, distr. van het rijk Anam, prov. Noord-Anam.

XUNAM, distr. van het rijk Anam, prov. Noord-Anam.

XUNGAPEO, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

XUNGUNXA, Chin. stad, prov. Peking.

XUNKING of *Chunking*, Chin. stad, prov. Setchuen.

XUNTE, Chin. stad, prov. Peking.

XUPPAMME, Oostenr. dorp in de Militairgrenzen, Peterwardyner generaliteit, aan de Save, met 2 kerken en handel met de Turken.

XURULLO, zie Jurullo.

XUTHAM, zie Xunam.

XUXUY of *Jujuy* (SAN SALVADOR DE), stad in Zuid Amer., prov. Tucuman, met 3000 inw. 23. 19. Z. B.

NB. *De woorden, die men op Y niet mogt vinden, zoeke men op I en IJ.*

Y, Chin. stad, prov. Kiannan. 2. Twee Chin. steden, prov. Shantong.

YA, Chin. stad, prov. Setchuen.

YABAQUE, een der Lucaysche of Bahama eil. 22. 30. N. B.

YABARI, YAVARI, YAHUARI, riv. in Peru, die op 47. Z. B., in de riv. der Amazonen valt.

YABARKULSKAJA, Rus. Aziat. dorp, gouv. Tobolsk.

YABAZA, Z. Amer. riv., prov. Dariën, die in de Chucunaqui valt.

YABEVIRI, riv. in Peru, prov. Chaco, die in de Paraguay valt. 2. Z. Amer. riv. in Paraguay.

YABO, Afr. stad, aan de Goudkust, rijk Inta.

YABOUS, tak van den Nijl in Abyssinië.

YACA, 2 Z. Amer. riv. in Paraguay, die in de Parana vallen. 2. Riv. in Nieuw Granada, prov. Popayan, die in de Putumayo valt.

YACAN, volkpl. in Peru, prov. Tarma.

YACARE, riv. in Z. Amer., prov. Buenos-Ayres, die in de Uruguay valt. 2. Y. *Guzau*, riv. in Buenos-Ayres, die in de Parana valt. 3. Y. *Mini*, riv. in Buenos-Ayres, die in de Parana valt.

YACAYOBI, Z. Amer. riv. in Paraguay, die in de Picazura valt.

YACCA, zie Yaca en Jaca.

YACHAN, Chin. stad, prov. Kiannan.

YACINTO (ST.), stad in Brazilië, distr. Tapajos.

YACONG TALA, een aantal bij elkander liggende kleine meren in Thibet.

YACOOTAT, zie Behringstraat.

YACUAPIRI, riv. in Brazilië; valt in de Madera.

YACUI, riv. in Buenos-Ayres, die in de Uruguay valt. 2. Riv. in Paraguay; valt in de Ucay.

YACUMARE, volkpl. in Nieuw Granada, distr. Pamplona.

YADAWUTTEE, riv. in de Ind. prov. Balaghaut.

YADDLETHORPE, Eng. vlek, gr. Lincoln.

YADI, Rus. riv. in Azië, die in de golf van Obskaja valt, 67. 25. N. B.

YADJE, Afr. stad aan de Goudkust, rijk Bouroum.

YADJOUR, stad in Sudan, rijk Gaman.

YADKIN, riv. der N. Amer. Rep., prov. Noord Carolina, die de Rocky riv. ontvangt, en in Zuid Carolina, den naam van Groote Pedee aanneemt.

YAFFORTH, Eng. vlek, gr. York.

YAGANTIQUE, vlek in Midden Amer., prov. St. Salvador.

YAGHAN, Turk. Aziat. dorp, prov. Erzerum.

YAGO (ST.), zie St. Jago. 2. Y. of *St. Jago*, stad in N. Amer., in Californië; 40 mijlen W. van Loretto.

YAGUACHE of *St. Jacinto de Yaguache*, volkpl. in Peru, prov. Guayaquil.

YAGUAJES, volkpl. in Quito, prov. Quixos en Macas.

YAGUALUTEA, dorp in de Mexic. prov. Mexico.

YAGUARA, riv. van Nieuw Granada, prov. Popayan.

YAGUARAIBA, Braz. riv., prov. San Vincente; valt in de Parana.

YAGUARATU, riv. in Brazilië, die in de Parana valt.

YAGUES, zie St. Jagues.

YAGUARI, riv. in Paragury, die in de Picazuru valt.

YAGUARICARA, kleine riv. in Brazilië, prov. Para; valt in de Topayos.

YAGUARIPE, riv. in Brazilië, die op 13. 12. Z. B. in den Atl. Oceaan valt.

YAGUAROCHA, meer in Quito, bij de stad Ibarra. o. 23. N. B.

YAGUARON, volkplanting in Paraguay. 320. 28. L. 25. 33. N. B.

YAGUEPIRI, riv. in Brazilië, die in de Negro valt.

YAGUERA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Neiva.

YAGUI, kleine riv. in Paraguay.

YAHEBIRI, tak van de Parana, in Z. Amer. 24. 20. Z. B.

YAHOGANY, gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië.

YAHOOS, bewoners van het land Hio, in de binnenlanden van Afrika.

YAHUALICA, volkpl. van Mexico, met 140 huisgezinnen.

YAHUGO, volkpl. in Mexico, distr. Villalta.

YAHUIBE, Mexic. volkpl., distr. Villalta.

YAHUVARI, zie Yavari.

YAILE, riv. in de O. Ind. prov. Aurungabad.

YAITCHNEI, Rus. eil., in de golf van Penginskaia. 60. 30. N. B.

YAKHAN, Chin. stad op Korea, prov. Hoanghai.

YAKISCHAN, een der Chin. Likeo eil.

YAKO, Chin. meer in Tibet.

YAKOWAS, stam der Birmannen, in de prov. Arracan.

YALALA, Mexic. volkpl., distr. Villalta.

YALARO, tak van de Madera riv. in Z. Amer.

YALATLACO, Mexic. volkpl., intend. Mexico, met 280 huisgezinnen.

YALDHAM, Eng. buurt, gr. Kent.

YALDING, Eng. kerspel, gr. Kent.

YALE, stad op het eil. Ceylon, aan de riv. van dien naam. 103. 6. L. 6. 52. N. B.

YALEMA of *Elma*, zie Gallas.

YALEPUL, 2 kleine steden op Ceylon.

YALLAH'S, baai op de Z. kust van het W. Ind. eil. Jamaïca, ten O. van kaap Yallah, die op 201. 25. L. 17. 53. N. B. ligt, en bij welke de riv. van dien naam in zee valt.

YALME, Eng. riv., gr. Devon.

YALONG, tak van de Chin. riv. Jan-tse-kiang, 150 mijlen lang.

YALU, riv. op Corea, die in de Geele zee valt.

YALVERDON, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

YAMA, zie Chamat.

YAMACHICHE, heerl. in Neder Canada, gr. St. Maurice.

YAMAGAS, volkstam in Mexico, tusschen de Colorado en Gila.

YAMANEKKA, stad in Sudan, ten W. van Kaschna.

YAMAOS, volkstam in Nieuw Granada, aan de Maranon.

YAMARI, riv. in Braziliё, die in de Madera valt.

YAMASKA, riv. in Canada, die in den St. Laurens valt. 305. 1. L. 46. N. B.

YAMBAJALCA, volkpl. in Peru, prov. Cachapoyas.

YAMBE, volkpl. in Quito, prov. Esmeraldas.

YAMBRASAMBA, volkpl. in Peru, prov. Chachapoyas.

YAMENA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos.

YAMEOS, volkpl. in Quito, prov. Mainas. 4. 26. Z. B.

YAMHO, riv. in China, prov. Petcheli.

YAMIMKA, Rus. riv., gouv. Tobolsk.

YAMINA, Afr. stad in Sudan, rijk Bambarra, aan den Niger, door de reizen van MUNGO PARK bekend. 24. W. Z. W. van Sego. 13. 15. N. B. 2. Rijk in Senegambiё, ten Z. van de Gambia, met eene hoofdstad van denzelfden naam.

YAMON, stad in Peru, prov. Lupa. 2. Baai aan de N. kust van Luçon. 140. 23. L. 14 21. N. B.

YAMOR, volkpl. in Peru, prov. Caxatombo.

YAMPARAES, prov. van Peru, die zich van de stad La Plata tot Santa Cruz de la Sierra uitstrekt, en 7,000 inw. heeft.

YAMSBAAI, baai op het Sandwichs eil. Onihau. 217. 45. L. 21. 50. N. B.

YAMSCHMUPIRA, Chin. riv., gouv. Mukden.

YAMUTHA, een der Aleutische eil. 198. 15. L. 53. 40. N. B.

YAMYSCHEFSKAJA, Rus. sterkte, gouv. Tomsk. 95. 36. L. 60. 12. N. B.

YAN, tak van de Jan-tse-kiang, in China.

YANA, riv. in Quito, prov. Mainas.

YANABAYA, volkpl. in Peru, prov. Larecaxa.

YANABINI, Z. Amer. riv., die in de Parima valt.

YANAC, volkpl. in Peru, prov. Castro Virreyna.

YANACA, volkpl. in Peru, prov. Aimaraez.

YANACACHE, volkpl. in Peru, prov. Sicasica.

YANACOA, volkpl. in Peru, prov. Canes en Canches.

YANAON, Fr. factorij op de kust van Coromnadel.

YANAPAMPA, volkpl. in Peru, prov. Quispicanchi.

YANAQUIJUYA, volkpl. in Peru, prov. Arequipa.

YANAS, volkpl. in Peru, prov. Conchucos.

YANASSA, riv. in Quito, prov. Quixos en Masas, die in de Morona valt, op 3. 17. Z. B.

YANAUCA of *Yanaura*, eil. in den mond van de riv. der Amazonen.

YANA YACU, riv. in Quito, prov. Mainas, die in de Yana valt.

YANCAO, volkpl. in Peru, prov. Chancay.

YANCEYVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Virginiё, gr. Louisa.

YANCHEU- YANTSCHEU, Chin. stad, prov. Nanking, aan de Kiang, met 200,000 inw.

YAN-CONFODEY, Afr. dorp, aan de kust van Guinea.

YANDABOU, Birmannische stad, prov. Birma, met veel pottenbakkerijen.

YANFONG, stad op Corea, 13 mijlen O. Z. O. van Ou-tchuen.

YANG, Chin. stad, prov. Chansi. 2. Chin. stad, prov. Yunnan. 3. Chin. stad, prov. Kingkitao.

YANGA, volkpl. in Peru, prov. Canta.

YANG-CHAN, Chin. stad, prov. Quangtong.

YANG-CONG, Chin. tak van de Kincha.

YANGCONGHO, Chin. stad, prov. Junnan.

YANG-

YANGHIEN, Chin. stad, prov. Schensi.
YANGHO, Chin. tak van de San-cam-ho.
YANG-KANG, Chin. stad, prov. Tschekiang.
YANG-KIAN, Chin. stad, prov. Quangtong.
YANG-KIAN-HIEN, Chin. stad, prov. Kanton, met veel handel en visscherij.
YANG-KIN, stad op Corea, 5 mijlen Z. O. van Kingkitao.
YANG-LI, Chin. stad, prov. Quangsi.
YANG-OU, Chin. stad, prov. Honan.
YANG-SIN, Chin. stad, prov. Shantong.
YANG-SO, Chin. stad, prov. Quangsi.
YANG-TCHEN, stad op Corea in Tchusin.
YANG-TCHEOU, Chin. stad, prov. Kiannan.
YANG-TCHING, Chin. stad, prov. Honan.
YANG-TCHUEN, stad op Corea, 12 mijlen W. Z. W. van Kingkitao.
YANG-TCHUN, Chin. stad, prov. Quangtong.
YANG-TE, stad op Corea, 28 mijlen O. van Hantcheou.
YANGTSCHEU, twee Chin. steden op Korea, pror. Kingki en Tchusin.
YANGTSCHEUFU, zie Jangtschufu.
YANG-TSE KIANG, zie Jan-tse-kiang.
YANGUA, riv. in Paraguay, die in de Parana valt.
YANGUAS, Spaan. vlek, prov. Soria, aan de Cicados.
YANGUIN, CHAINWAH, stad in het rijk Birma, aan den O. oever der Irrawuddy. 113. 31. L. 17. 7. N. B.
YANGUITLAN, Mexic. volkpl., intend. Mexico, met 900 inw.
YANGYANHIEN, Chin. stad, prov. Canton.
YANI, kon. in W. Afr., op den N. oever der Gambia. 2. Volkpl. in Peru, prov. Cochabamba.
YANKO, Chin. stad, prov. Shantong.
YANKTONGS, Indianen aan de Missouri, wel 300 mijlen van den mond der riv.; 4,200 in getal.
YANLIANG of *Juho*, Chin. riv., prov. Petcheli.
YANOWA, Rus. vlek, gouv. Minsk.
YANQUI, volkpl. in Peru, prov. Collahuas.
YANTA, volkpl. in Peru, prov. Canta.
YANTCHIN, Chin. stad, prov. Quangsi.
YANTIC of *Norwich*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Connecticut.
YANTY, zie Jani.
YANWATH, Eng. vlek, gr. Westmoreland.
YANWORTH of *Enworth*, Eng. vlek, gr. Gloucester.
YANZI, Spaan. vlek, prov. Navarre.
YAO, Chin. stad, prov. Chansi.
YAO-NGANFU, Chin. stad, prov. Yunnan, met het gebied over twee steden. Er is veel muskus en eene zoutmijn in den omtrek. 119. 5. L. 25. 32. N. B.
YAOS, vlek in het land Hio, in de binnenlanden van Afr.
YAO-TCHEOU, stad der Mantchou Tartaren. 140. L. 40. 43. N. B. 2. Chin. stad, bij het meer Poyang.
YAON, riv. in Sudan, meer dan 200 voeten breed. 2. Stadje aan voornoemde riv.
YAOUR, plaats in den staat Houssa in Nigritië, alwaar MUNGO PARK, toen hij den Niger afvoer, in 1808 overleed.
YAOURA, stad in Sudan, ten W. van de Quolla.
YAOURI, zie Jauwur.
YAP, zie Eap.
YAO-YAM, Chin. stad, prov. Petcheli.
YAPA, volkpl. in Peru, prov. Chachapoyas.
YAPE, riv. in Z. Amer., prov. Dariën.
YAPEL, volkpl. in Chili, prov. Santiago.
YAPEYA, volkpl. in Buenos-Ayres, aan de Uruguay.
YAPEYU, volkpl. in Paraguay.
YAPHAM, Eng. vlek, gr. York.
YAPITINGO, riv. in Braziliës, prov. Ilheos.
YAPO, riv. in Braziliës, prov. San Vincente.
YAPTON, Eng. kerspel, gr. Sussex, met 510 inw.
YAPUI, riv. in Buenos-Ayres.
YAQUARY, riv. in Paraguay, die in de Parana valt.
YAQUE, riv. op Hayti, die voorbij Port St. Yaque en Santiago in de zee valt.
YAQUEACU, Braz. riv., prov. Pernambuco.
YAQUEHIRI, riv. in Z. Amer., die in de Parima valt.
YAQUESON (PORT), haven aan de N. kust van het eil. Hayti.
YAQUIA, volkpl. in Peru, prov. Conchucos.
YAQUINI, riv. van Paraguay, die in de Parana valt.
YARACUI, Z. Amer. riv., prov. Venezuela, die tusschen Porto Cabello en Point Chiribuche in zee valt.
YARAPAZI, riv. in Z. Amer., die in de Amazonen riv. valt.
YARAUCA, tak van de riv. der Amazonen, welke met die riv., het eil. Guaricura vormt.
YARBOROUGH, Eng. dorp, gr. Lincoln.
YARCOMBE of *Yarticombe*, Eng. kerspel, gr. Devon, met 700 inw.
YARCUND, zie Jerken.

YARGIA TSAMPU, riv. in Thibet, die niet ver van de Jant-se-kiang ontspringt, en zich in het zand verliest.

YARDLEY, 3 Eng. kerspels, gr. Hertford, met 560; gr. Worcester, met 2000, en gr. Northampton, met 500 inw.

YARE, Eng. riv., gr. Norfolk, die van Norwich tot Yarmouth bevaarbaar is, en in de Noordzee valt. 2. Volkpl. van Caraccas, in Venezuëla.

YARFORD, Eng. buurt, gr. Somerset,

YARI, tak van de Amazonen riv., die op o. 49. Z. B. in dezelve valt.

YARKHILL of *Yarcle*, Eng. kerspel, gr. Hereford.

YARLESIDE, Eng. vlek, gr. Lancas, met 400 inw.

YARLEY, Eng. vlek, gr. Huntingdon.

YARLINGTON, Eng. kerspel, gr. Somerset.

YARM of *Yaurm*, Eng. vlek, gr. York, N. gedeelte, met 1650 inw.

YARMARCA, volkpl. in Peru, prov. Chachapoyas.

YARMOUTH, Eng. zeestad, gr. Norfolk, op eene landtong, aan de Yare, tusschen de Brydon en de zee, door eene brug, met Little Yarmouth en Suffolk vereenigd, vrij wel gebouwd, met 2 kerken, verscheidene bedehuizen, 3 hospitalen, eenen schouwburg, eene beurs, een museüm, schoone kaaijen, eene haven en 14,900 inw., die aanzienlijke scheepvaart, haring- en walvischvangst en handel met haring en andere visch, benevens een zeebad hebben. 2. Vlek op het N. W. einde van het eil. Wight, met eene haven voor kleine schepen. 3. Zeehaven der N. Amer. Rep., prov. Massachusetts, gr. Barnstable, met 2150 inw. 4. Stad op de W. kust van Nieuw Schotland.

YARNESCOMBE, Eng. kerspel, gr. Devon.

YARNFIELD, Eng. buurt, gr. Somerset.

YARNTON, Eng. kerspel, gr. Oxford.

YAROCALLA, volkpl. in Peru, prov. Caxatambo.

YAROS, zie Charos.

YARPOLE, Eng. vlek, gr. Hereford.

YARROW, Schot. kerspel, gr. Selkirk, met 1220 inw. 2. Schot. riv., gr. Selkirk, die in de Etterick valt.

YARUBA, Eng. buurt, gr. Somerset.

YARULA, dorp in Midden Amer., prov. Honduras.

YARUM, Eng. vlek, gr. York.

YARUNCAI, riv. in Quito, prov. Cuença.

YARUQUI, volkpl. in Quito. 10. 7. Z. B.

YARUQUIES, volkpl. in Quito, prov. Riobamba.

YARUSE, riv. in Quito, prov. Jaen de Bracamoros.

YARWELL, Eng. kerspel, gr. Northampton.

YASACUY, Z. Amer. riv. in Caraccas.

YASOR, tak van den Mississippi, in de N. Amer. prov. Tennessee. 2. Eng. kerspel, gr. Hereford.

YASSIN, Afr. stad in Kordofan.

YATAPIRI, riv. in Brazilië, die in de Parime valt.

YATA PRIMERO, riv. in Quito, prov. Moxos.

YATCHING, Chin. stad, prov. Fokiën.

YATE, Eng. kerspel, gr. Gloucester, met 1720 inw. 2. Eng. vlek, gr. Lancas. 3. Dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

YATEHOUSE, Eng. vlek, gr. Ches.

YATELEY, Eng. buurt, gr. Southampton.

YATESBURY, Eng. kersp., gr. Wilt.

YATERA, haven aan de Z. kust van het O. Ind. eil. Cuba.

YATE'S RIVER, riv. van W. Afr., die op 5. 31. L. 82. 8. N. B. in zee valt.

YATHKIED, meer in N. Amer. 279. 46. L. 63. 10. N. B.

YATI, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena.

YATOVA, Spaan. vlek, prov. Valencia.

YATTABAS, stam der Beetjuanen in Z. Afrika.

YATTENDON, Eng. kerspel, gr. Berk.

YATTON, 3 Eng. kerspels, gr. Hereford, gr. Somerset, met 1220 inw. en gr. Wilt.

YAUARAYA, Braz. riv., prov. Seara, die in de Amazonen riv. valt.

YAUCA, volkpl. in Peru, prov. Camana.

YAUCO, dorp aan de Z. kust van het eil. Porto Rico, met 2650 inw., die in den vruchtbaren grond, rijst, maïs en tabak telen.

YAUGHOOM, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.

YAULI, volkpl. in Peru, prov. Guarochiri.

YAULY, O. Ind. stad, prov. Berar.

YAURI, volkpl. in Peru, prov. Canes en Canches.

YAURISQUE, volkpl. in Peru, prov. Chilques en Masques.

YAURY, klein eil. bij Nieuw Guinea, ten O. van kaap de Goede Hoop.

YAUTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 373 huisgezinnen.

YAUYOS, prov. van Peru, tusschen de prov. Guarochiri, Xauxa, Angaraes, Castro Virreyna en Canete; 34 mijlen lang en 38 breed, met eenen zeer ongelijken berg- en rotsachtigen grond en een koud klimaat; terwijl de inw. grootendeels van de veeteelt, vooral van ho-

horenvee en schapen, leven.

YAVARI of *Jahavari*, tak van den Maranon in W. Brazilië.

YAVEIRI, riv. in Peru, prov. Choco.

YAVERLAND, Eng. kerspel, eil. Wight.

YAVI, eil. van Buenos-Ayres, prov. Tucuman.

YAVINCAN, volkpl. op de landengte van Dariën, aan de Tuira.

YAVIZA, volkpl. in Peru, prov. Guarochiri.

YAXALUM, vlek in Midden Amer., prov. Chiapa.

YAXHAM, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

YAXLEY, Eng. vlek, gr. Huntingdon, met 1400 inw. 2. Eng. kerspel, gr. Suffolk.

YAY, zie Carolinen.

YAYNANGHEOM, stad der Birmannen, aan de Irrawuddy.

YAZEC, riv. in Brazilië, die tusschen de Gorbal en Yutay, in de riv. der Amazonen valt.

YAZECHE, volkpl. in Mexico, intend. Villalta.

YAZER, Eng. kerspel, gr. Hereford.

YAZONA, volkpl. in Mexico, intend. Villalta.

YAZOO of *Yasoo*, riv. in de N. Amer. prov. Mississippi; valt in den Mississippi.

YAZOOS, stam der Indianen, prov. Mississippi.

YBA, dorp op het Philipp. eil. Manilla.

YBAGAY, dorp op het Philipp. eil. Paray.

YBAICHALVAL, Spaan. riv., prov. Biscaye, die onder den naam van Nerva, in Biscaye ontspringt, de Durango, Salcedon, Gorbea, enz. opneemt, en bij Portugalete, in zee valt.

YBES, zie Ips.

YBERA, meer in de prov. Rio de la Plata, in Amer., tusschen de riv. de la Plata, Uraguay en Parana.

YBICUY, tak van de Uruguay in Z. Amer.

YBITIMIRI, kerspel in Paraguay. 320. 53. L. 25. 45. Z. B.

YBOR, tak van de Taag, in de Spaan. prov. Toledo.

YBRIHO, Spaan. vlek, prov. Burgos.

YCAQUE, N. punt van baai Mancenilla, op het eil. St. Domingo.

YCHLAWRCOED, Eng. kerspel, gr. Monmouth, met 650 inw.

YDRIA, zie Idria.

YE, Chin. stad, prov. Honan.

YEACOS (PUNTA DE), *Punt Jacobus*, kaap aan de N. kust van het eil. Cuba. 297. 21. L. 23. 29. N. B. 2. Kaap aan de Z. kust van het eil. Cuba. 298. 55. L. 19. 59. N. B.

YEADON, Eng. vlek, gr. York, W. gedeelte, met 2000 inw.

YEALMTON of *Yalmton*, Eng. kerspel, gr. Devon, met 1000 inw.

YEANSTON, Eng. buurt, gr. Somerset.

YEARDSLEY, Eng. buurt, gr. Ches.

YEARSLEY, Eng. vlek, gr. York.

YEAVELEY, Eng. vlek, gr. Derby.

YEAVERING, Eng. buurt, gr. Northumberland.

YEBINETO, riv. in Quito, prov. Mainas, die in de Urquicia valt.

YECLA, Spaan. vlek, prov. Murcia, met 2200 inw.

YECORA, Spaan. vlek, prov. Burgos. 2. Spaan. vlek, prov. Alava.

YECUDAHUE, kleine riv. in Chili, prov. Maule.

YEDDINGHAM, Eng. kerspel, gr. York.

YEEHA, stad in Abyssinië, met de overblijfsels van een zeer groot en oud klooster.

YEGGUTY, O. Ind. stad, prov. Mysore.

YEKEIN, zie Arracan.

YEKILL, eil. voor den mond der Turtle riv., in de N. Amer. prov. Georgië, gr. Glym.

YELAMBO, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Antigua.

YELANDOOR, O. Ind. stad, prov. Mysore.

YELCUNDEL, O. Ind. distr., prov. Hyderabad.

YELDERSLEY, Eng. buurt, gr. Derby.

YELDHAM (GROOT), Eng. kerspel, gr. Essex, met 450 inw. 2. *Klein* Y., Eng. kerspel, gr. Essex.

YELFORD, Eng. vlek, gr. Oxford.

YELL of *Zell*, een der N. Schetlands eil., met een kerspel van dien naam en 1600 inw.

YELLAND, CONYERS en REDMAYNE, Eng. vlekken bij elkander, gr. Lancas.

YELLAPURA, O. Ind. stad, prov. Canara.

YELLAWALLAN, O. Ind. stad, prov. Mysore.

YELLING, Eng. kerspel, gr. Huntingdon.

YELLISON, Eng. buurt, gr. York, W. gedeelte.

YELLOW-BUSHA of *Yalo Bushur*, tak van den Mississippi in de N. Amer. Rep. 2. Y. *Breeches Creek*, riv. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, die in de Susquehanna valt. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, met 500 inw. 4. *Groote* en *Kleine* Y *Creek*, 2 riv. der N. Amer. Rep., prov. Ohio. 5. Rivier in Ierland, gr. King. 6. Y. *Springs*, gezondheidsbronnen in de N. Amer. Rep., prov. Ohio.

YELLOWSTONE RIVER, een der voornaamste takken van de Missouri, welke in het Rotsgebergte, op 43. 45. ontspringt, N. O. loopt, de Clarke, Tongue en Bighorn ontvangt, en op 47. 2. in de Missouri valt.

YELPOORA, O. Ind. stad, prov. Canara.

YELTES, tak van de Douero in Spanje, prov. Salamanca.

YELVERTOFT, Eng. kerspel, gr. Northampton.

YELVERTON, Eng. kerspel, gr. Norfolk.

YEMEN of *Jemen*, Arab. landschap, het meest van allen, en voorheen onder den naam van *Gelukkig Arabië*, bekend. Het ligt tusschen Hedsjas, Nedsjed, Oman, de Arabische en Roode zee, of tusschen 58. 55. en 71. 30. L. en 12. 43. en 18. 40. N. B., en bestaat uit het eigenlijke Yemen, dat het koningrijk Szanna, benevens verscheidene kleine onafhankelijke distr. bevat, en Hadramaut 1. *Eigenlijk* Y., het Westelijk deel van voornoemd landschap, tusschen Hedsjas, Nedsjed, Hadramaut en de Arabische en Roode zee, eene oppervlakte van 3,240 V. M. beslaande. Ten O. heeft men er de bergen van Nedsjed, welke de natuurlijke grenzen met dat landschap uitmaken, en zeer hoog, doch weinig met hout bezet zijn. Zij vallen naar de Roode zee af, en worden *Schebel*, of Hoogland, genoemd; terwijl de kust *Tehama* heet. Op het Hoogland is de luchtsgesteldheid zeer gezond, en de anders steenachtige grond wel van water voorzien, en goed bebouwd. Hier groeit de Mocca koffij, de rijkdom van het geheele land. De kust, of het lage land, is meestal zand; echter hier en daar bebouwd. Langs dezelve zijn veel koraalriffen, die het tegen overstrooming beveiligen, en hier en daar eenige goede havens hebben. Eigenlijke rivieren zijn er niet; in den regentijd worden er wel veel beken gevuld, doch deze droogen in andere jaargetijden weder uit. Slechts twee riv., de Meidam en Szanna, brengen haar water in de zee; terwijl de Zebid, Abassii, Kbir, enz. niet altijd van water voorzien zijn.

De luchtsgesteldheid is wel zeer heet, doch wordt door de landwinden des daags niet weinig gematigd; de nachten zijn koel: aardbevingen en sprinkhanen zijn er geen ongewone plagen. In het gebergte heeft men des zomers nog wel eens regen; op de vlakten op dien tijd nimmer. De inw. zijn Arabieren, meestal gezeten, doch ook gedeeltelijk als Beduïnen; ook vindt men er eenige joden, die echter zeer veracht zijn, en buiten de steden moeten wonen. Verder Banjanen, Abyssiniërs en Negers, die als slaven dienen. Het getal der inwoners wordt op 4 millioen zielen geschat. Het opperhoofd des lands is de iman van geheel Yemen, die de hoogste geestelijke en wereldlijke magt in zich vereenigt. Hij is sultan en kalif, doch noemt zich, daar hij als Mahomedaan, het kalifaat in het geslacht van OSMAN erkent, slechts *iman*; ten tijde van NIEBUHR echter, noemde hij zich ook *beheerscher der geloovigen*. De troon is erfelijk van den vader op den zoon, zonder het regt van eerstgeboorte, daar de iman naar willekeur, uit zijne zonen zijnen opvolger benoemd. Hij is geen volstrekt alleenheerscher, maar heeft eenen hoogen raad van 7 *kodda's* bij zich, terwijl zijn wil door de wetten des lands bepaald is. Zijn eerste minister heet *fakih*, terwijl de overige hooge ambtenaren, ten tijde van NIEBUHR, waren: de opzigter over de inkomsten der moskeën en andere geestelijke inrigtingen, de geheim- secretaris, de opzigter over de tollen, gebouwen en tuinen, de directeur der kanselarij, die der munt, enz. Volgens CLOUPET heeft de iman zulk een wantrouwen in de grooten des rijks, dat hij deze eereposten slechts aan vrijgelatene slaven geeft. In elk distr. is een stadhouder, die *dola emir*, of zoo hij van hooge afkomst is, *wali* genoemd wordt. Hij heeft het bevel over de troepen, en ontvangt de inkomsten, doch is verpligt zelf op het tolhuis te zitten, en jaarlijks eene naauwkeurige rekening en verantwoording te doen; gewoonlijk blijft hij 2 à 3 jaren aan. Onder hem staan de onder- *dola's*, *scheiks* en de *hakims* in de dorpen, maar in elk distr. is ook een controleur of *bas-kateb*, die onmiddelbaar onder den iman staat. Verder staan onder den stadhouder: de *emir bahr*, in de zeeplaatsen, de *emir bab el medine*, in de vestingen, de *emir el suk*, die op de juiste maten en gewigten let, enz. De politie wordt zeer geprezen, en SEETZEN zegt, dat men in Yemen, overal even zoo zeker als in eenen beschaafden staat van Europa kan reizen.

De Arabieren zijn vrije menschen, en de minste inbreuk op hunne vrijheid zou het land in oproer brengen. Zoo de vorst om te veroveren, wil oorlogen, moet hij zelf de kosten dragen. De heerschende geest omtrent het regt van eigendom en onafhankelijkheid verhinderen hem ook zijne onderdanen te onder-

onderdrukken. De wetgeving is onafhankelijk van het bestuur, en het wetboek is de Koran. In elk distr. is een *kadi*, die van het hooge geregtshof te Szanna afhangt: NIEBUHR prijst dezelve zeer, doch CLOUPET daarentegen beschuldigt hen zeer omkoopbaar te zijn. De inkomsten van den iman schat NIEBUHR op 480,000, CLOUPET echter op 40 millioen piasters. Volgens den eersten heeft de iman een staande leger van 4000 man infanterie en 1000 man cavallerie in vredestijd. Zij gebruiken geen geschut in het veld, maar zijn met geweren, sabels, lansen en dolken gewapend. CLOUPET schat het leger op 60,000 man, zonder krijgstucht. De vestingen bestaan uit hooge muren, door zwaar geschut verdedigd. Wanneer het land bedreigt wordt, is elk burger soldaat. Zie verder Szanna en Hadramaut.

MUNTEN.

Gouden stukken van $1\frac{1}{2}$ en $\frac{3}{4}$ dollar . . . . *f* 3,75 en *f* 1, $87\frac{1}{2}$.
Zilveren —— — $\frac{1}{2}$ —— . . . . » 1,25.

De koperen munten heeten *Kkir*, *Komassi*, *Bali* en *Harf*. De Venetiaansche Dukaten zijn hier het meest in omloop.

YEN, stad in de woestijn van Sahra, hoofdplaats van Borges. 2. Zie Petcheli.

YENBOA AAN HET PALMWOUD, Arab. stad, landschap Hedsjas, met veel water, schoone tuinen, eene menigte palmboomen en oorlogzuchtige inw.; eene mijl van de zee.

YENBOA EL BAHAR, Arab. zeestad, landschap Hedsjas, in eene groote vlakte, met uitgestrekte vestingwerken, die torens hebben, en verder nog met eenen hoogen muur omringd. Zij heeft lage huizen, vele moskëen en ongeveer 3000 inw., die eene goede haven hebben (waarvan echter de ingang moeijelijk is), en aanzienlijken handel drijven. 65. 12. L. 24. 7. N. B.

YEN-CHAN-HIEN, Chin. stad, prov. Petcheli.

YEN-CHI, Chin. stad, prov. Honan.

YEN-CHIN-CHING, Chin. stad, prov. Shantong.

YENDON, Eng. riv., gr. Stafford, die in de Churnet valt.

YENGI, stad van Corea; 8 mijlen N. O. van Kang.

YEN-HO, Chin. riv., prov. Schensi.

YEN-KING, Chin. stad, prov. Petcheli.

YEN-LI, Chin. stad, prov. Houquang.

YEN-LIN, Chin. stad, prov. Honan.

YENNE of *Hyenne*, Sardin. vlek, prov. Chamberry, met 2,500 inw.

YEN-NGAN-FOE, Chin. stad, prov. Chansi, aan de Minho en het meer Lieu, met het bestuur over 27 steden, waaronder 8 groote wapenplaatsen en vestingen. In den omtrek wordt veel steenölie, vermiljoen en marmer gevonden, en jaagt men sabels en andere pelsdieren. 36. 44. N. B.

YEN-PING, Chin. stad, prov. Fokiën.

YEN-TCHANG, Chin. stad, prov. Chansi.

YEN-TCHEOU, Chin. stad, prov. Tchekiang. 2. Chin. stad, prov. Shantong. 35. 44. N. B.

YENTCHIN, Chin. stad, prov. Shantong.

YEN-TCHING, Chin. stad, prov. Kiannan. 2. Chin. stad, prov. Honan. 3. Chin. stad, prov. Shantong.

YEN-TCHUEN, Chin. stad, prov. Chansi.

YEN-TING, Chin. stad, prov. Setchuen.

YEOU, Chin. stad, prov. Houquang.

YEOU-NHING, Chin. stad, prov. Kiannan.

YEOVELEY, Eng. vlek, gr. Derby.

YEOVERIN, Eng. vlek, gr. Somerset, met 3000 inw.

YEOVIL, Eng. kerspel, gr. Somerset.

YEOWAH, stad der Birmannen, aan de Irrawuddy. 293. 16. L. 20. 55. N. B.

YEPES, Spaan. vlek, prov. Toledo, met 2,200 inw.

YEPPE, stam der Slangen Indianen, aan de Yellowstone, in het gebied Missouri wonende, en uit ongeveer 1000 zielen bestaande.

YERABUENA, Z. Amer. haven in Chili, prov. Coquimbo. 2. Haven in Peru. 17. 35. N. B.

YERE, Fr. tak van de Loire, dep. Eure en Loir.

YERES, 2 Fr. riv., als: eene in het dep. Seine en Marne, en eene in het dep. Neder Seine; de eerste valt in de Seine en de tweede in zee.

YERKIN, zie Jerken.

YERMULLA, voorgebergte in de Ind. prov. Balaghaut.

YERNAGOODUM, O. Ind. stad, prov. N. Circars, met veel teakhout- en andere boomen.

YERNAPILLY, O. Ind. dorp, prov. Karnatik, met kopergroeven.

YERNÉE, Nederl. dorp, gr. hert. Limburg, arr. Hui, met 100 inw.

YERO of *Hiëro*, haven op het Turk. eil. Mitylene, in Natolië, eene der beste in den Archipel, waar veel olijven uitgevoerd worden. 44. 10. L. 38. 59. N. B.

YERRACURRAN, O. Ind. stad, prov. Ma-

Malabaar.

YERRAGOINTHA, O. Ind. stad, prov. Balgahaut.

YERSEKE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Goes, met eene meestoof, 650 inw. en de buurt Yersekendam, benevens een veer.

YERVILLE, Fr. vlek, dep. Neder Seine, met 1400 inw.

YESTE, Spaan. riv., prov. Murcia.

YESTER, Schot. kersp. in O. Lothian.

YETHE (LA), Spaan. vlek, prov. Gallicië.

YETHOLM of *Zetholm*, Schot kerspel, gr. Roxburgh, met 1150 inw. en een dorp van dien naam.

YETKEM of *Hitcumb*, riv. in Marocco, ten Z. van den Bu Regreg.

YETLAPADA, O. Ind. riv., N. Circars.

YETLINGTON, Eng. buurt, gr. Northumberland.

YEU-HIEN, Chin. vlek, prov. Yukang.

YEU-LA, YEU-LUM en YEUNA-KUM, drie der Chin. Likeo of Lieu Kieu eil.

YEUNE LE CHATEL, Fr. vlek, dep. Loiret.

YEURUKS of *Jeuruks*, afstammelingen der Turkomannen, die in de Turk. sands. Salonika en Kostendil geplaatst werden, om de Grieken in toom te houden.

YEUUEKTE-PIRA, Chin. riv., gouv. Kirin.

YEUWIER, O. Ind. stad, prov. Guzeratte.

YEVENES, Spaan. vlek, prov. Toledo.

YEWNDOUN, stad in Birma, prov. Birma.

YEWOEY, Chin. vesting, prov. Schansi.

YEWTON, Eng. buurt, gr. Devon.

YEYNANG-GHEOUN, stad in Birma, prov. Birma, aan de Irrawuddy, met vele pagoden, haven, handel en zeer beroemde groeven van steenölie. 112. 9. L. 20. 28. N. B.

YEZD, Perz. dorp in Laristan.

YFELUG, 13 eil. tot de groote groep Ulea der Carolinen eil. behoorende.

Y-FONG, Chin. stad, prov. Honan.

YGBARAS, vlek op het Philippijnsch eil. Panay.

YGUALADA, Spaan. vlek, prov. Catalonië. 2. Distr. in de Mexic. prov. Puebla.

YGUAZA, tak van de riv. Parana in La Plata.

YGUIO, vlek op het Philippijnsch eil. Manilla.

YGUISAN, eil. der Philippijnen. 140. 18. L. 11. 35. N. B.

YHIEN, Chin. stad, prov. Kiannan.

YHO, Chin. riv., prov. Shantong.

YICH KENNISH, eil. der Hebriden, tusschen Noord Uist en Benbecula.

YIELDEN, Eng. kerspel, gr. Bedford.

YIHA, dal in Abyssinië, distr. Tembla, aan de riv. March.

YIL of *Yla*, het Zuidelijkste der Schot. Westersche eil.

YLAGANG, vlek op het Philipp. eil. Manilla.

YLANA, Rus. stad, prov. Finland.

YLEANG, Chin. stad, prov. Yunnan.

YLEY, Eng. buurt, gr. Worcester.

YLIHO, riv. in de Chin. prov. Setchuen.

Y-LIN, Chin. stad, prov. Huquang.

YLINTSCHEU, Chin. stad, prov. Hukang, met handel en scheepvaart. 129. 44. L. 30. 49. N. B.

YLLESTA, Zweed. kerspel, Skaraborg-län.

YLO of *Ilo*, Perz. haven, distr. Arequipa. 17. 38. Z. B.

YINGHEO, stad in Birma, prov. Birma, aan den grooten weg naar Arracan.

YISSER, riv. van Algiers, die bij Jinnett, in zee valt.

YMASKA, groote N. Amer. riv., die Neder Canada van Vermont scheidt, en in het meer St. Peter valt.

Y-MEN, Chin. stad, prov. Yunnan.

YMENHIEN, Chin. stad, prov. Yunnan.

YMUS, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

YNAGOA, zie Cinagoa.

YNAMBARI, een der oorsprongen der Ucayala in Peru.

YNATILAN, stad op de W. kust van het Philippijnsch eil. Sebu.

YNAVANGA, dorp op het Philipp. eil. Manilla.

YNDAN, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

YN-CHAN, Chin. stad, prov. Kiannan. 2. Chin. stad, prov. Houquang.

YNG of *Yn*, Chin. stad, prov. Chansi.

YNGAREN, Zweed. meer, Lynköping-län.

YNGEN, Zweed. meer, Karlstadt-län.

YNGKHAN, Chin. stad op Korea, prov. Kingnan.

YNIESTA, Spaan. vlek, prov. Cuenca, met 2000 inw.

Y-NING, Chin. stad, op Corea.

YNOJOSA, Spaan. vlek, prov. Cuença. 2. Spaan. vlek, prov. Mancha.

YNTA, volkstam in Mexico, intend. Nieuw Biscaye.

YN-TCHENG, stad op Corea, 8 mijlen O. van Outchuen.

YN-TCHING, Chin. stad, prov. Houquang.

YN-TE, Chin. stad, prov. Quangtong.

YN-YUEI, Chin. stad, prov. Yunnan.

YO, Rus. stad, gouv. Finland. 2. Klein eil. bij Nieuw Guinea, in Australië.

YOCALLA, volkpl. in Peru, prov. Porco.

YOCARBAYA, volkplanting in Peru, prov. Larecaja.

YOCHAN, Chin. stad, prov. Kiannan.

YOCHIN, stad op Corea, 4 mijlen N. O. van Hantcheou.

YOCKLEDON, Eng. vlek, gr. Salop.

YOCOM CREEK, riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in den Potomac valt.

YOCON, volkplanting van Quito, prov. Cuença.

YOCOPO, riv. van Guiana, die in zee valt.

YOHI, riv. van Guiana, die in den Orinoco valt.

YOHOGANY, zie Youghiogeny.

YOINGAO, eil. bij de Chin. prov. Kanton.

YOKEFLEET, Eng. vlek, gr. York.

YO-KEOU, Chin. stad van Corea.

YOKEN, Chin. stad in Korea, prov. Tsjusin.

YOLOACQUIN, vlek in Midden Amer., prov. St. Salvador.

YOLOTEPEC, volkplanting in Mexico, intend. Oaxaca.

YOLTON, Eng. buurt, gr. York.

YOM-TCHIM, Chin. stad, prov. Petcheli.

YOMTUN, Chin. riv., prov. Petcheli.

YONGE, vlek in Canada, distr. Johnstown, met 1500 inw. en 10 zaagmolens.

YONG-FONG, Chin. stad, prov. Kiangsi.

YONG-FOU, Chin. stad, prov. Fokiën.

YONGHELAHE, riv. op Madagascar, die aan de W. zijde van dat eil., in zee valt. 64. 50. L. 23. 30. Z. B.

YONG-HING, Chin. stad, prov. Houquang.

YONG-HO, Chin. stad, prov. Schansi.

YONKERS, vlek in de N. Amer. prov. Nieuw York, gr. Westchester.

YONG-LI, stad op Corea; 10 mijlen Z. O. van Koangtcheou.

YONG-MING, Chin. stad, prov. Houquang.

YONG-NGAN, Chin. stad, prov. Fokiën. 2. Chin. stad, prov. Quangtong. 3. Chin. stad, prov. Houquang. 4. Chin. stad, prov. Quangsi.

YONG-NGAO, klein Chin. eil., aan de kust van Quangtong.

YONGNHING, Chin. stad, prov. Kiangsi.

YONGNING, Chin. stad, prov. Quangsi. 25. 6. N. P. 2. Chin. stad, prov. Koeitcheou. 25. 55. N. B. Chin. stad van den 1 rang, prov. Yunnan, op de grenzen van Thibet. 27. 50. N. B.

YONG-PE, Chin. stad, prov. Yunnan.

YONG-PING, Chin. stad, prov. Petcheli.

YONG-SIN, Chin. stad, prov. Kiangsi. 2. Stad op Corea; 38 mijlen O. van Hantcheou.

YONG-TCHEOU, Chin. stad, prov. Fokiën.

YONG-TONG, stad op Corea; 13 mijlen O. van Setchuen.

YONG-TSE, Chin. stad, prov. Honan.

YONG-TSONG, Chin. stad, prov. Koeitcheou.

YONG-YONG, Chin. stad, prov. Honan.

YONNE, Fr. riv., welke in het Zuiden van het dep. Nièvre ontspringt, en na de Beuvron ontvangen te hebben, in het dep. Yonne komt, hetwelk zij van het Z. naar het N. doorloopt, en na aldaar de Vannes, Armançon, Armance, Seray, Cure, Voisin, Vrin en Tholon opgenomen te hebben, valt zij in het dep. Seine en Marne, bij Montereau, in de Marne. 2. Dep. van Frankrijk, uit deelen van het voormalig Bourgondië en Champagne bestaande, tusschen Seine, Marne, Aube, Côte-d'Or, Nièvre en Loiret, of tusschen 20. 41. en 21. 56. L. en 47. 12. en 48. 42. N. B. gelegen, en op 134½ V. M. in 5 arr., 37 kantons en 48. gemeenten, 326,350 inw. bevattende. De grond is meestal vlak, met weinig heuvels, ten W. leemachtig, en met veel bosschen bezet. Ten Z. en O. is dezelve steen- en kalkachtig; ten N. vet, en over het algemeen vruchtbaar. De luchtsgesteldheid is zacht, aangenaam en gezond. De voornaamste riv. is de Yonne (zie hier boven) en verder de Quanne, Loing, vele kolken en deelen van het kanaal van Bourgondië en Briare. De voortbrengselen zijn: de gewone huisdieren, gevogelte, wild, visch, bijen, koren, tuin- en peulvruchten, wijn, hennip, boomvruchten, veel hout, ijzer, oker, kalk en andere steenen, en minerale bronnen. De inw. zijn allen roomsch. Landbouw is een voornaam middel van bestaan, minder de veeteelt, maar de wijnoogst in de geheele prov., is, ook voor den handel, van veel belang. Verder heeft men er fabr. van laken, katoen, wollen stoffen en aardewerk, smederijen en tigchelovens. De uitvoer bestaat, behalve in eenige fabrijkwaren, in: wijn, koren, hooi, houtskolen, vee, wol, enz. Het dep. zendt 3 afgevaardigden. De arr. zijn: Auxerre, Avalon, Tonnerre, Joigny en Sens. De hoofdplaats is Auxerre.

YONNINGTSCHEN, Chin. stad, prov. Koeitcheou, met het gebied over twee steden.

YONPEFU, Chin. stad, prov. Yunnan, met aanzienlijken handel. 118. 38. L.

L. 26. 42. N. B.

YONTSCHANFU, Chin. stad, prov. Yunnan, aan de Lanetsang, eene der volkrijkste steden der prov., met het gebied over 3 steden en 3 vestingen, aanzienlijken handel en in den omtrek veel goud, marmer, barnsteen, was, honig, vlas en zijde.

YOPAS (LAS), Mexic. riv., die in de Stille Zuidzee valt. 17. 10. N. B.

YOPEZ, Mexic. riv., intend. Puebla; valt in de Stille Zuidzee.

YORK, het grootste van al de Eng. gr., tusschen Westmoreland, Durham, de Noordzee, de riv. Humber, Lincoln, Nottingham, Derby, Ches en Lancas, of tusschen 14. 48. en 17. 47. L. en 53. 15. en 54. 34. N. B. gelegen, en op 255 V. M., 978, 550 inw. bevattende. Ten N. en W. is het land woest en vol bergen; doch ook met vele romaneske partijen. Van binnen is het aangenaam en vruchtbaar, en aan de kusten met krijtbergen en rotsen. In het gebergte is de grond steenachtig; elders vrij vruchtbaar. Het gebergte de Peak, loopt met twee armen, door het gr., waarvan de Oostelijke naar de zee gaat, en in de kapen Flamborough en Spurn eindigt; de Westelijke echter, onder verschillende benamingen, als: Craven, Black en Edge, naar Westmoreland en Durham overgaat, terwijl de Ingleborough, de Wharn, de Pennigant, Hutton, Morvill, Pide, Pinnow, enz. de hoogste toppen zijn. Onder de bosschen zijn: de Applegarth, Swaledale, Pickaring, Bolland, New Stainmore, enz. de voornaamste. De Noordzee maakt hier verschillende bogten, als: de Filey-, Bridlingtons- en Robenhods baai, maar behalve den mond van de Humber, geene groote golven. De voornaamste riv. zijn: de bronnen en takken van de Humber, als: de Trent, de Ouse, Ure, Swale, Derwent, Wharf, Air, Calder, Dun en Hull; verder de Tees, Lune, Ribdle en Mersey. De voornaamste kanalen zijn dat van Liverpool en Leeds, van Rochdale en van Barnsley; kleine meren zijn het Hornsey meer en Maulwater. Gezondheidbronnen vindt men bij Harrowgate, Scarborough, enz.

De lucht is in het binnenland vrij gezond, maar op het gebergte guur; aan de kusten vochtig en mistig, en in de Z. O. natte landen ongezond. De voortbrengsels zijn: koren, peul- en zeer smakelijke tuinvruchten, aardappelen, vlas, zoethout, raapzaad, kaardedistel, boomvruchten en hout. Verder de gewone huisdieren en gevogelte, wild, ook wilde katten en vossen, rivier- en zeevisch, koper, lood, ijzer, steenkolen, kalksteen, agaat, amber, marmer, vitriool en aluin. Landbouw en veeteelt zijn voorname takken van bestaan; ook de tuinbouw, visscherij en mijnen. Verder zijn er fabr. van laken, linnen, papier, glas en ijzerwaren. De uitvoer bestaat in: laken, staal, metalen waren, wollen kousen en mutsen, grof lijnwaad, trilje, beddetijken, papier, aardewerk, glas, zeevisch, timmerhout, molensteen, lood, paarden, ossen, boter, kaas en huiden. Het gr. wordt in drie deelen, North-, East- en West-Riding, verdeeld. 2. Hoofdstad van gen. gr., de tweede stad in rang van Engeland, en de zetel van den tweeden aartsbisschop van het land, aan de Ouse, waarover eene brug van 5 bogen, met muren, 9 groote en kleine poorten, een oud kasteel, thans tot eene gevangenis dienende; eene hoofdkerk of Munster, eene der schoonste Gothische gebouwen des rijks; 16 andere kerken, 9 kapellen, cellen, bedehuizen, zieken- en verscheidene armenhuizen, eene nieuwe gevangenis, een kapittelhuis, *assembly-room*, schouwburg en vele schoone gebouwen, benevens 17,770 inw., die weinig fabr. en handel, maar beroemde harddraverijen en heerlijke wandelingen aan de Ouse hebben. Niet ver van de stad is het krankzinnigenhuis der Kwakers, *Retreat* genoemd. 16. 34. L. 53. 58. N. B. 3. Gr. der N. Amer. prov. Maine, het Z. W. der prov., op 54¾ V. M., 46,300 inw. tellende, hoog, en met verscheidene op zich zelven staande bergen, waaronder de Agamentius en Bonabeag. Het wordt bespoeld door de Saco, Little Ossipee Piscataqua, Kennebuk, Mousum en York riv. De kust heeft veel klippen en de havens Brabert, York, Cape Neddock Wells en Winter Harbour. Aan de kusten is de grond schraal; maar meer landwaarts in vruchtbaar, waar hij tarw, maïs, rogge en aardappelen geeft. Er zijn zeer veel koren- en zaagmolens, ook volmolens, smederijen, potaschziederijen, handel in hout, scheepvaart en visscherij. 4. Hoofdplaats van voorn. gr., aan de riv. van dien naam, waarover eene brug, met verstrooide huizen aan de rivier, 2 kerken, eene latijnsche en vele lagere scholen, eene haven, regthuis, gevangenis en 3,050 inw., die meestal van den handel en landbouw bestaan. 43. 8. N. B. 5. Distr.

der

der N. Amer. prov. Z. Carolina, met 14,950 inw., door de Catawba, Broad, Kings en Bullocksriv. bespoeld, en met de woonplaats der Catawba Indianen. De hoofdplaats is Yorkville. 6. Vlek der N. Amer. prov. Illinois, gr. Crawford. 7. Y. of *Yorktown*, vlek der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. West Chester, met 2000 inw. 8. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, op 51⅓ V. M., 31,860 inw. bevattende, heuvelachtig, met eenige voorbergen der Apalachen. De grond is kalk- en leemachtig en zandig, niet zeer vruchtbaar, en door de Susquehanna, Conewago en Codorus bespoeld. Het land is wel bebouwd, en landbouw en veeteelt zijn de voorn. takken van bestaan. Ook zijn er velerlei boomvruchten, aanzienlijke bosschen, zaag- en kruidmolens en smederijen. 9. Hoofdstad van gen. gr., aan de Codorus, met regte straten, eene groote opene plaats, raadhuis, 6 kerken, akademie, bank, postkantoor, armenhuis en 2850 inw., die linnen en wollen kousenweverij, verwerijen, looijerijen, hoeden-, spijker-, ijzerwaren- en horlogiefabrijken, benevens welbezochte markten en handel hebben. 300. 54. L. 39. 58. N. B. 10. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, met 1640 inw. 11. Gr. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, met 4,300 inw., niet zeer vruchtbaar, en met de hoofdplaats Yorktown. 12. Riv. der N. Amer. Rep., prov. Virginië, die in de Chesapeak valt. 13. Vlek der N. Amer. prov. Ohio, gr. Belmont. 14. Vlek aldaar, gr. Montgomery. 15. Baai aan de Z. W. kust van het eil. St. Vincent. 16. Baai beneden Nieuw York, gevormd door de uitwatering der Oost en Hudsons riv. 17. Gr. in Neder Canada, distr. Montréal, aan de N. zijde van de Uttawas en St. Laurens riv., tusschen de landen aan de Hudsons baai en de genoemde riv., met welke nog de Roode riv., de Zalm riv., de Noord riv., de Monniks riv. en de Assumption, benevens het meer Tammerlain en vele kleinere, hetzelve bespoelen. Het land is grootendeels nog woestenij, met bergen en bosschen bezet. De volkplantingen der Europeanen liggen aan de Uttawas en den St. Laurens. De grond is er zeer goed, en alleen aan de Uttawas heeft men wel 30 nieuwe vlekken. De hoofdplaats is New Long Island. 18. Hoofdstad van Opper Canada, Home distr., de zetel van eenen gouverneur, het parlement en de provinciale collegiën, aan den mond der Dori in het meer Ontario, en aan eene kleine baai, die door Gibralter punt gevormd wordt, met eenige vestingwerken. Zij is goed gebouwd, heeft verscheidene opene plaatsen, een gouvernements-, parlements- en raadhuis, episcopale kerk, school, districts-gevangenis, eene haven, die eene geheele vloot kan bevatten, en waar ook des winters de schepen kunnen binnen loopen, en 3000 inw. Op Gibralter punt staan blokhuizen, die de haven verdedigen. Hier wordt de York Gazette uitgegeven. De omtrek is vruchtbaar en gezond. 298. 14. L. 43. 35. N. B. 19. Fort aan de Hudsons baai, bij de riv. Nelson. 20. Berg in Nieuw Holland, door OXLEY dus genoemd; 329 voeten hoog. 21. Baai op Van Diemensland, gr. Cornwall, bij Georgetown. 22. Distr. in Van Diemensland, gr. Buckingham, op een schiereil. 23. Schiereil. van Nieuw Holland, in Flindersland, door de Franschen *Cambacères* genoemd, en op kaap Spencer of Berthier uitloopende. 24. De twee N. O. punten van Nieuw Holland, waarvan de Oostelijkste op 141. 6. L. en 10. 42. Z. B. ligt. Van hier ging COOK het Z. deel der Torres straat door. 25. Klein eil., aan de O. kust van Antigua. 26. Een der Gallipagos eil., in de Stille Zuidzee. 27. Drie kleine eilanden, aan de N. O. kust van Nieuw Holland, bij kaap Cornwallis, wel bewoond, doch door onvriendelijke menschen. 28. Y. *Minster*, voorgebergte aan de kust van het Vuurland. 307. 21. L. 55. 26. Z. B. 29. *Nieuw* Y., zie Nieuw York. 30. Y. *Punt*, kaap in straat Magellaan. 304. 14. L. 53. 39. N. B. 31. Y. *Road*, vaart in straat Magellaan, bij de kust van Zuid Amerika. 303. 54. L. 53. 39. Z. B. 32. Y. *Sulphur Springs*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië, gr. Adams.

YORKTOWN of *York*, vlek der N. Amer. prov. Virginië, gr. York, aan de Z. zijde der York riv.

YORKVILLE, N. Amer. vlek, prov. Z. Carolina, hoofdpl. van het gr. York.

YORO, distr. en vlek in Midden Amer., prov. Camayagua.

YOSCHIRI, Chin. stad in Korea, prov. Tcuenla, met eene haven.

YOSSION, Zweed. meer, Gefleborg-län, waardoor de Ljusna-elf stroomt.

YO-TCHEOU, Chin. stad, prov. Houquang, hoofdplaats van het distr. Hunan, en de zetel van den gouverneur, aan het meer Tong-ting en den mond der Yuenkiang, met eene haven aan de Jan-tsekiang. Het is eene der grootste, bloei-

 jend-

lendste en vrolijkste steden van geheel China, met den uitgebreidsten handel, daar alles wat langs de Yuenkiang en Honkiang, over het meer gaat, deze stad moet aandoen. In den omtrek zijn veel kalk- en lazuursteengroeven. 130. 33. L. 29. 23. N. B.

YOTAI, Chin. gebergte, prov. Yunnan.

YOTAO, Chin. eil. bij Korea, prov. Kian-nan.

YOU, Chin. stad, prov. Tschekiang.

YOUAN, Chin. stad, prov. Kiang-si.

YOUB (EL), Algerijnsch dorp, 16 mijlen Z. W. van Tlemsan.

YOUGANE, Rus. tak van de Obi, gouv. Tobolsk.

YOUGHALL, Ier. stad, gr. Cork, aan den mond der Blackwater in de Youghall baai, met 6000 inw., eene goede haven en handel met koren, aardappelen, enz.

YOULGRAVE, Eng. kerspel, gr. Derby.

YOULTHORPE, Eng. kerspel, gr. Derby.

YOUNG, kaap aan de N. kust van het eil. Chatham, in de Stille Zuidzee. 200. 31. L. 43. 48. Z. B.

YOUNGS EILAND, klein eil. bij de Z. kust van het eil. St. Vincent.

YOUNG NICK'S HEAD, kaap aan de O. kust van Nieuw Zeeland.

YOUNG POINT, kaap aan de O. kust van St. Vincent. 316. 35. L. 13. 12. N. B. 2. Kaap aan de N. kust van het Admiraliteits eiland. 243. 19. L. 58. 11. N. B.

YOUNGSTOWN, dorp der N. Amer. Rep., prov. Nieuw York, gr. Cambria. 2. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Pennsylvanië. 3. Vlek der N. Amer. Rep., prov. Ohio, gr. Trumbull, met 780 inw.

YOUNGSVILLE, dorp der N. Amer. Rep., prov. Z. Carolina, distr. Sumpter.

YOUNG WILLIAMS ISLAND, eil. bij de Carolinen, ten Z. van de groep Cellak. 172. 45. L. 6. 30. N. B.

YOUNG WOMANS CREEK, riv. in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Porter.

YOUSSEL, Fr. vlek, dep. Gard.

YOWDA, O. Ind. stad, prov. Berar.

YOWRY, klein eil. in de Ind. zee. 148. 31. L. o. 15. Z. B.

YOX of *Yaugh Glades*, dorp der N. Amer. Rep., prov. Maryland, gr. Allegany.

YOXALL, Eng. kerspel, gr. Stafford, met 1350 inw.

YOXFORD, Eng. kerspel, gr. Suffolk, met 1000 inw.

YOXHIOGENY, riv. in de N. Amer. prov. Virginië.

YPACARY, meer in Z. Amer., door het overstroomen der Paraguay gevormd. 25. 23. Z. B.

YPAHO, Chin. riv., prov. Koeitcheou.

YQUAMANDIZU, kerspel in Paraguay. 320. 48. L. 24. 6. Z. B.

YQUILAO, eil. aan de W. kust van Z. Amer., ten Z. van de eil. van Chiloë.

YPS, zie Ips.

YQUIZAN, dorp op het Philippijnsch eil. Zebu.

YRAME, Arab. dorp van Yemen.

YREQUA, Spaan. tak van de Ebro, prov. Burgos.

YRI (de *Eurotas* der ouden), Turk. riv. op Morea.

YRIEUX (ST.), Fr. arr., dep. Opper Vienne, hetwelk op 14½ V. M., in 4 kantons en 30 gemeenten, 36,120 inw. bevat. 2. Hoofdstad bij de bron der Loue, met een hospitaal, 5000 inw., sergie- en hoedenfabrijken, looijerijen en groeven van porceleinaarde en antimonium.

YRIGA, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

YRODOVER, Fr. stad, dep. Ille en Vilaine, met 2,100 inw.

YRSEE, zie Irrsee.

YRUELAS, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

YRUN, zie Irun.

YSABEL, zie Nieuw Georgië.

YSABLE, Fr. tak van de Aix, dep. Loire.

YSANE, Zweed. kerspel, Karlskrona-län.

YSAROG, dorp op het Philippijnsch eil. Manilla.

YSBI, Zweed. kerspel, Halmstadt-län.

YSBRECHTUM, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek.

YSCAR, Spaan. vlek, prov. Segovia.

YSER, riv. in het Fr. dep. van het Noorden, en in de Nederl. prov. West Vlaanderen.

YSI, een der Likeo eil. bij China.

YSIDRO (ST.), kerspel van Buenos-Ayres. 319. 23. L. 34. 28. Z. B.

YSSAOU, zekere orde van slangenbezweerders in Tripoli, die het volk voor heiligen houdt. Zij ontnemen den slangen en anderen dieren het gif, genezen zieken, rooven en mishandelen Christenen en Joden, en zijn in twee secten verdeeld, die altijd in twist zijn.

YSSODUN, zie Issoudun.

YSTWITH, Eng. riv. in Cardigan, vorst. Wallis, die in de Ier. zee valt.

YTA, volkplanting in Paraguay, aan de Paraguay. 320. 21. L. 25. 30. Z. B.

YTANGUA, kerspel in Paraguay.

YTAPUA of *Itapua*, volkpl. in Pa-

Paraguay, aan de Parana.
YTARE, Amer. riv. van Chili.
YTATA, prov. van Chili, met de hoofdstad Coulenon.
YTATY of *Itati*, volkpl. aan de Parana, in Buenos-Ayres. 319. 35. L. 29. 17. Z. B.
Y-TCHANG, Chin. stad, prov. Hukang.
Y-TCHIN, Chin. stad, prov. Chansi.
Y-TCHING, Chin. stad, prov. Hukang. 2. Stad aldaar, 18 mijlen N. van Kingkitao gelegen.
YTENES, tak van de Madeira in Z. Amerika.
YTHAN of *Ithan*, Schot. riv., gr. Aberdeen, die bij het dorp Newburgh, in zee valt.
Y-TON, Chin. stad, prov. Hukang.
YTONES, zie Guapore.
Y-TSCHEN, 2 Chin. steden, prov. Petcheli en Shantong.
Y-TSCHING-HIEN, Chin. stad, prov. Hukang.
Y-TSCHU, Chin. stad, gouv. Mukden.
Y-TSCHY, Chin. riv., prov. Koeitcheou.
YTSER, Zweed. kerspel, Gefleborg-län.
YTTER ENHORNS, Zweed. kerspel, Nyköping-län.
YTTER GRANS, Zweed. kerspel, Upsala-län.
YTTERNäs, Rus. haven op het eil. Jomala, tot de Alands eilanden, in de Oostzee, behoorende.
YTTERÖE, Zweed. scheer, Karls-krona-län.
YTTERÖEN, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 2,350 inw.
YTTERSELA, Zweed. kerspel, Nyköping-län.
YTTER TJURBO, Zweed. harrad, Westeras-län.
YTTERTHAL of *Brixenthal*, Tyrol. dal, kreits Innsbruck.
YTTRE HOLMEDAL, Noorw. kerspel, stift Drontheim, met 2,280 inw.
YTUY, riv. op het Philipp. eil. Manilla.
YU, Chin. riv., die in de Hoai valt. 2. Chin. riv., die in de Kan-kiang valt. 3. Chin. stad, prov. Chansi. 4. Chin. stad, prov. Petcheli. 5. Twee Chin. steden, prov. Honan.
YUANGGLIA, volgens BARROW, eene prov. van Zuid Anam, in Achter Indië.
YUBAL, volkpl. in Quito, prov. Cuença.
YUCA, kleine riv. van St. Domingo, die in den Oceaan valt. 2. Volkplanting van Nieuw Granada, prov. Velez, met 760 huisgezinnen.
YUCAL, volkplanting in Nieuw Granada, prov. Carthagena.
YUCATAN, schiereiland in Mexico, het Oostelijk gedeelte des lands. 2. Zie Merida.
YUCAY (SANTIAGO DE), volkplanting in Peru, prov. Urubamba.
YUCAYALE, riv. in Peru, die onder den naam van Apurimac, op 16 Z. B. ontspringt, en zich in 3 armen deelt, welke in den Maranon vallen.
YU-CHAN, Chin. stad, prov. Kiangsi.
YUCUL, volkplanting in Peru, prov. Chancay.
YUE, Chin. stad, prov. Yunnan.
YUEI-ING-FOE, Chin. eil., prov. Tcuenlo.
YUEN, Chin. riv.; valt in de Tongting. 2. Chin. stad, prov. Houquang.
YUEN-CHAN, Chin. stad, prov. Kiangsi.
YUENCHANTAO, Chin. eil. in den archipel van Korea.
YUEN-CHE, Chin. stad, prov. Petcheli.
YUEN-KIANG, riv. in China, prov. Hukang; valt in de Jan-tse-kiang.
YUEN-MEOU-HIEN, Chin. stad, prov. Yunnan.
YUEN-OU, Chin. stad, prov. Honan.
YUEN-SI, Chin. stad, prov. Houquang.
YUEN-TCHEOU, Chin. stad, prov. Kiangsi. 27. 50. N. B.
YUEN-YANG, Chin. stad, prov. Houquang.
YUERES, Fr. riv., dep. Seine en Oise.
YUE-TSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.
YUFUENHO, Chin. riv., prov. Chansi.
YUGUENHIEN, Chin. stad, prov. Kanton, met veel zwart rozenhout.
YUKO, Chin. riv., prov. Petcheli en Kuansi.
YUHUARI, tak der Amazonen riv., in Zuid Amerika.
YUINEIMA, riv. van Paraguay, Z. Amer. die in de Parana valt.
YUIPA, Z. Amer. riv. van Paraguay, die in de Uruguay valt.
YUISPIN, volkplanting aan de Parana, in Buenos-Ayres.
YUKAGEN, zie Jukagiren.
YU-KANG, Chin. stad, prov. Kian-nan.
YU-KAO, Chin. stad, prov. Kian-nan.
YUKHAN, stad in Korea, prov. Kinchan.
YUKIM-HIEN, Chin. stad, prov. Koeitcheou.
YU-KING, Chin. stad, prov. Koeitcheou.
YULI, zie Woolli.
YU-LING, Chin. vesting, prov. Schensi, vlak aan den grooten muur. 127. 1. L. 38. 18. N. B.
YU-LON, Chin. stad, prov. Chansi.
YULTUS, Indiaansche volkstam in Mexico, in verbond met de Cumanches.
YULUHIEN, Chin. stad, prov. Chansi.
YULUPIRA, Chin. riv., gouv. Mukden.
YUMA, YUMBA, zie Long Island.
YUMBEL, volkpl. in Chili, prov. Itata.
YUMBO, volkpl. van Nieuw Granada, prov.

prov. Popayan.

YUME, tak der Amazonen riv. in Zuid Amerika.

YUMETA, zie Exuma.

YUMETOS, groep der Bahama eil.

YUMETTY KEYS, eene rei van kleine en lage W. Ind. eil., tot de Bahama's behoorende, bij Long Island.

YUM-NIEN-TSCHEU, Chin. stad, prov. Koeitcheou.

YUMSONG, klein eil. bij de Chin. kust. 139. 3. L. 31. 42. N. B.

YUN, Chin. stad, prov. Yunnan.

YUNA, riv. van St. Domingo, die in de baai van Samana valt.

YUNAN, zie Junnan.

YUNCHANTAO, Chin. eil. in den archipel van Korea.

YUNDUZA (SANTA CRUZ DE), volkpl. in Mexico, intend. Puebla.

YUNEKIANSU, Chin. stad, prov. Yunnan, met veel zijde, palmhout en ander houtgewas. Zij heeft het gebied over eenige vestingen. 119. 49. L. 23. 56. N. B.

YUNG, Chin. stad, prov. Kuansi.

YUNGA, volkplanting in Peru, prov. Couchucos.

YUNGAO, volkplanting in Peru, prov. Huailas.

YUNGAR, N. Amer. riv. in Louisiana.

YUNFONG, Chin. eil., prov. Kian-nan.

YUNG-FOU, Chin. stad, prov. Quangsi.

YUNG-HIEN, Chin. steden, prov. Kuansi en Setchuen.

YUNG-HO, Chin. stad, prov. Chansi.

YUNG-KANG, Chin. stad, prov. Quangsi.

YUNG-NGAN-POU, Chin. sterkte, prov. Chansi.

YUNG-NING, Chin. stad, prov. Setchuen. 2. Chin. stad, prov. Chansi.

YUNG-PE, zie Yong-pe.

YUNG-PING, Chin. stad, prov. Yunnan.

YUNGTANMEN, Chin. stad, prov. Fokiën.

YUNG-TCHUN, Chin. stad, prov. Quangsi.

YUNGUI, volkplanting in Peru, prov. Chancay.

YUNGUYO, volkplanting in Peru, prov. Omasuyos.

YUNG-YANG-HIEN, Chin. stad, prov. Honan.

YUN-HO, Chin. stad, prov. Tchekiang, aan het koninklijk kanaal.

YUNK-HAN, Chin. stad op Korea, prov. Hoanghai.

YUN-LEAN-HO, kanaal in China, tusschen Toogtcheou en Peking.

YUN-LONG-TSCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.

YUN-MONG, Chin. stad, prov. Houquang.

YUNNAN of *Yunnan-fu*, zie Junnan.

YUN-NAN-TSCHEU, Chin. stad, prov. Chansi.

YUNN-GAO, Chin. stad, prov. Yunnan.

YUNQUERA, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

YUNSHAN, prov. van het rijk der Birmannen, tusschen Lowashan, China, Anam, Siam en de prov. Birma gelegen, zeer bergachtig, en door de Menam, Anan en eenige andere riv. bespoeld. Van de voortbrengsels en bewoners weten wij nog niets. Waarschijnlijk wonen hier de Yuns, waarvan BUCHANAN spreekt, en dan zou deze prov. de daargenoemde prov. Sayammai, Chiancay of Sham zijn, in welker gebergde ook de wilde stammen Gium en Kium woonachtig zijn. De hoofdpl. is Zemes.

YUNTA, volkplanting in Peru, prov. Tucuman.

YUNTAI, Chin. eil., prov. Kian-nan, wel bebouwd en bewoond.

YUN-TCHUN, Chin. stad, prov. Fokiën.

YUN-TOU, Chin. stad, prov. Kiangsi.

YUNT-SCHEU, Chin. stad, prov. Yunnan.

YUPAN, volkplanting in Peru, prov. Conchucos.

YUPANA, kleine riv. van Cumana, die in de Cuyuni valt.

YUPAS, stam der Indianen in Mexico.

YUPITEPEQUE, riv. in Midden Amerika, prov. Chiquimula.

YUQUI, riv. in Paraguay, die in de Paraguay valt.

YUQUIPA, volkplanting in Quito, prov. Quixos en Macas.

YURA, volkplanting in Peru, prov. Collahuas.

YURACARES, riv. in Peru, prov. Santa-Cruz de la Sierra.

YURACAYO, volkplanting in Peru, prov. Chancay.

YURANI, riv. in Guiana, die in de Cuyuni valt.

YURBA, tak van de riv. Maranhon, in Z. Amerika.

YURE, zie Ure.

YURI, kleine riv. in Guyana, die in de Arebato valt.

YURIMA, riv. in Peru, prov. Pomabamba, die in de Beni valt.

YURIRA, dorp in Mexico, prov. Guanaxuato, met het prachtigste Augustijnen klooster van geheel Mexico.

YURIRAPUNDARO, Mexic. volkpl., intend. Mechoachan, met 480 Indiaansche huisgezinnen.

YURMASICA, volkplanting in Peru, prov. Chachapoyas.

YURNA, klein eil. aan de kust van Bra-

Brazilië. 327. 6. L.

YURUA, riv. in Peru, tak van de Maranhon. 2. Klein eil. aan de kust van Brazilië, tegenover het eil. Marajo.

YURUANI, kleine riv. van Guiana, in Surinamen, die in de Caroni valt.

YURUARIO, riv. van Guiana, die in de Curguni valt.

YURUBASI, tak van de Rio Negro, in Z. Amerika.

YUS, Rus. meer, gouv. Tomsk.

YUSEOIN, Chin. vesting, prov. Chensi.

YUSGATE, dorp in Midden Amer., prov. Honduras.

YU-TAO, Chin. stad, prov. Shantong.

YUTAY of *Jutay*, riv. in Peru, die in de Maranhon valt. 2. 40. Z. B.

YU-TCHIN, Chin. stad, prov. Kian-nan.

YU-TCHING, Chin. stad, prov. Honan. 2. Chin. stad, prov. Honan.

YUTI, volkplanting in Paraguay, aan den oever der Tebiquariguaza.

YU-TIEN, Chin. stad, prov. Petcheli.

YU-TSCHEU, Chin. stad, prov. Chansi.

YU-TSCHING-HIEN, Chin. stad, prov. Chensi.

YUT-SE, Chin. stad, prov. Chansi.

YU-TSIEN, Chin. stad, prov. Tschekiang.

YUY, riv. in Buenos-Ayres, die in de Uruguay valt.

YVERDUN, Zwits. distr., kant. Waadtland, met 8,850 inw. 2. Y. of *Ifferten*, hoofdstad van het distr., aan het meer van Neufchatel, op een eiland, met 2 voorsteden, een schoon kasteel, vermaard door het opvoedingsgesticht van PESTALOZZI, eene kerk, collegie, armenschool, schoon raadhuis, eene haven, 2,480 inw., die welbezochte baden, bleeken, handel en een genootschap van schippers hebben.

YVES, Nederl. dorp, prov. Namen, arr. Philippeville, met 830 inw.

YVETOT, Fr. arr., dep. Neder Seine, hetwelk op 21½ V. M., in 10 kantons en 202 gemeenten, 128,650 inw. bevat. 2. Hoofdplaats van het arr., de stapelplaats der *toiles cretonnes*, met een kasteel en 9,420 inw., die zeer veel fabrijken van mousselin, sjamoos, satinet, piqués, linnen en wollen stoffen, hoeden, enz. en goede verwerijen hebben.

YVETTE, Fr. riv., dep. Seine en Oise, die bij Savigny in de Orge valt.

YVIZA, zie Ibiza.

YVONAUD, Zwits. D., kant. Waadtland.

YVOY, Fr. stad, dep. Ardennes, met lakenfabr. en korenhandel.

YVOY LE PRÉ, Fr. dorp, dep. Cher, arr. Saucerre, met 2400 inw..

YVOIRE, Savoysch D., prov. Chablais.

YVORNE, Zwits. D., kant. Waadtland.

YVRE, Fr. stad, dep. Sarte; 2000 inw.

YVREA, zie Ivrea.

YWINGEN, Zweed. meer, Linköping-län.

YXHUACAN, dorp in de Mexic. prov. Vera-Cruz.

YXLAN, Zweed. kersp., Stokholm-län.

YXNERUM, Zweed. kerspel, Linköping-län.

YXNINGEN, Zweed. meer, Linköping-län.

YXTATAN, dorp in Midden Amerika, prov. Totonucapan, met 1120 inw. en eene rijke zoutgroef.

Y-YANG, Chin. stad, prov. Honan.

YZENDYKE, zie Iseudike.

YZENDOORN, Nederl. dorp, prov. Gelderland, arr. Tiel, aan den Waaldijk, met 300 inw.

YZERON, Fr. stad, dep. Rhône, arr. Lyon, met 500 inw.

De art., die men niet op Z. vindt, zoeke men op S.

ZAAB, Afr. lands. in het rijk van Algiers, ook wel *Zeb* genoemd, ten Z. van de prov. Constantine, tusschen 33. en 34. N. B., door de Jidde bespoeld, en wegens de menigte van dadelboomen beroemd.

ZAAERI, Aziat. vesting in Mingrelië, met eenen Griekschen bisschop.

ZAAIVELD, dorp op het O. Ind. eil. Ceylon.

ZAAMSLAG, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Hulst, met de gehuchten Noten en het Zaamslagsche veer. Het heeft eene nette hervormde kerk, eene brouwerij en 1750 inw. Hierbij de groote en kleine tempel, een stuk lands.

ZAAN, Nederl. riv., prov. Holland, welke bij Zaandam in het IJ valt.

ZAANDAM, Nederl. stad, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Haarlem, aan de N. zijde van het IJ, voorheen uit twee aanzienlijke dorpen, O. en W. Zaandam bestaande, en in 1811 tot eene stad verheven. Zij is door de Zaan, in Oost en West Z. verdeeld, welke beide deelen door eenen met fraaije huizen bebouwden dam, van 3 sluizen voorzien, vereenigd worden. De stad is open, en

en heeft 2 groote hervormde, eene luthersche, twee doopsgezinden, 2 roomsche en eene jansenisten kerk, eene synagoge, een stads wees- en armenhuis, en eenige andere liefdadige gestichten der onderscheidene godsdienstige genootschappen; bijzondere wees-, diakonie- en armenhuizen, het huisje, waarin PETER DE EERSTE, czaar van Rusland, in 1697 woonde, goede inrigtingen voor het lager onderwijs en 9000 inw., waaronder zeer rijke kapitalisten zijn, en die wel 203, zoo houtzaag-, papier-, pel-, verw-, snuif-, run- en loodwit- als andere molens, benevens stijfselfabr. en aanzienlijken handel in hout, lijnzaad, koren en papier hebben. Voorheen bloeide hier ook de kleine visscherij. De huizen zijn meestal van hout, maar buitengemeen zindelijk.

ZAANDIJK, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Haarlem, rijk en welvarend, met 1600 inw., olie-, pel- en papiermolens, onder welke laatste de papierfabr. der heeren KOOL en COMP., VAN DER LEY en HONIG beroemd zijn Hier is een natuurkundig gezelschap.

ZAAP of *Zapy*, Boh. vlek, kreits Kaurzim, met een vervallen slot.

ZAAR, Hong. dorp, kom. Liptau.

ZAB, Turk. tak van den Tigris, pachalik Mossul, de *Sabatus* der ouden, en ter onderscheiding der Kleine Zab, de *Groote* genoemd.

ZABACHE, zie Azof.

ZABALETAS, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Antioquia.

ZABBAR, vlek op het eil. Malta, met 2,400 inw.

ZABDE, zie Kardu.

ZABECZAREN, stam der Slowaken, in Hongarije en Moravië.

ZABELN, Rus. vlek, gouv. Esthland.

ZABELSTEIN, Beij. slot, Neder Mainkreits. 2. Zie Zavelstein.

ZABELTITZ of *Zabelutz*, Saks. kerkdorp, kreits Meissen.

ZABER, Wurtemb. riv., die bij Laufen, in den Neckar valt.

ZABERFELD, Wurtemb. dorp, Neckarkreits, met 680 inw.

ZABERGAU, het land aan de beide zijden van de riv. Zaber in Wurtemberg.

ZABERN, zie Bergzabern, Elsaszzabern of Rheinzabern.

ZABIN, Rus. stad, gouv. Minsk. 2. Pool. vlek, waiw. Lublin, met 78 huizen.

ZABIRMA, Afr. riv. in Sudan.

ZABLAT, Boh. stad, kreits Budweis.

ZABLATY, zie Sablath.

ZABLOCIE, twee Rus. vlekken, gouv. Grodno.

ZABLOTOW, Galic. vlek, kreits Kolomea.

ZABLUDOW, Rus. stad, prov. Bialystock, met 1400 inw.

ZABLUTOW, zie Zabludow.

ZABNO, Galic. vlek, kreits Tarnow.

ZABOLO of *Sabolo*, Zevenb. vlek, land der Saksers.

ZABONAJA, Rus. vlek, gouv. Woronesch.

ZABOROWO, Pruis. stad, regdst. Posen, met 910 inw.

ZABRIZAU, Pruis. stad, regdst. Oppeln.

ZABRZE, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 440 inw.

ZABRZEH, zie Hohenstadt.

ZABU, dorp in de woestijn van Sahara, in de kleine Oase en rijstvelden.

ZABULISTAN, voormalige Indostansche prov., welke de tegenwoordige Afghanische prov. Kabul, Ghizne en een gedeelte van Lumghan bevat.

ZACA, Egypt. dorp, op de grenzen van Syrië.

ZACABA, dorp in Midden Amer., prov. Solola.

ZACACHE, volkpl. van Mexico, intend. Oaxaca, met 400 huisgezinnen.

ZACALONISSI, klein eil. der Jonische Rep., bij Ithaca gelegen.

ZACAN, volkpl. in Midden Amer., prov. Chiquimula, aan de Laguna dolce, met eene kerk, kleine haven en eene aanzienlijke bevolking.

ZACAPUASTLA, volkpl. in Mexico, intend. Mexico.

ZACATAN, riv. in Midden Amer., prov. Vera-Paz.

ZACATE, riv. in Midden Amer., prov. St. Salvador.

ZACATECAS, prov. van Mexico, voorheen een deel van Nieuw Gallicië, tusschen Chihuahua, Nieuw Leon, San Luis Potosi, Guanaxuato en Xalisco, of tusschen 274. 27. en 277. 29. L. en 21. 40. en 24. 48. N. B. gelegen, en op $849\frac{1}{2}$ V. M. 171,200 inw. bevattende. Het is eene hooge vlakte, op het laatst 6000 voeten boven de zee, en een deel der Sierra Madro. Noch bij HUMBOLDT, noch bij ALCEDO, vinden wij eene enkele riv. genoemd; bij ARROWSMITH lezen wij wel van aeene riv., doch zonder naam. HUMBOLDT noemt echter de beide meren van St. Juan de Panuco, als veel keukenzout en zoutzure alcali bevattende. Het voornaamste voortbr. is zilver, waarin deze prov. de rijkste van Mexico is; van verdere mineralen lezen wij niet. In de N. streken wordt tarw en maïs gebouwd, en er zijn groo'e bosschen, die door veel gevogelte en wil-

wilde dieren bewoond worden. Koperen zilversmederijen zijn er in menigte; doch van andere fabr. of van handel, vinden wij bij bovengenoemde reizigers, geen berigt. De inw. wonen meest in de hoofdsteden bij de bergwerken. De oorspronkelijke bewoners zijn verdreven, en door blanken, kleurlingen en negers vervangen. De bijzondere verdeeling is tot nu toe niet bekend. 2. Hoofdstad der prov., de zetel der ambtenaren, door bergen omringd, die zeer veel zilvermijnen hebben. Zij bestaat uit eene straat, met hooge huizen, waar achter de hutten der armen staan, eene kerk, 4 kloosters, voornaam collegie der Jesuïten, hospitaal en 33,000, waaronder zeer gegoede, inw. Niet ver van de stad is een prachtige tempel, met het wonderdoende beeld van *N. S. de Guadalupe*. De rijkste mijnen der stad zijn: Juan Baptista de Francisco en Guadalupe de Vela Granda. 275. 59. L. en 23. 1. N. B.

ZACATENA, Spaan. dorp, prov. La Mancha, aan de Guadiana.

ZACATEPEC, volkplanting in Mexico, intend. Mexico.

ZACATULA, riv. en vlek in Mexico, intend. Mexico, met eene kleine haven.

ZACATZAN, Mexic. vlek, intend. Mexico.

ZACCANOPOLI, dorp in Napels, prov. Calabrië Ulteriore, met 800 inw.

ZACH, berg op het Japansch eil. Niphon; door KRUSENSTERN dus genoemd.

ZACHAH, roofvolk in Sudan, ten N. en O. van het meer Behar Soldan.

ZACHARIAS RUN, riv. in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Montgomery.

ZACHAN of *Sochan*, Pruis. stad, regdst. Stettin, met 660 inw.

ZACHARIE (ST.), Fr. vlek, dep. Var, met 1520 inw.

ZACHEK, Rus. stad, gouv. Grodno.

ZACHEO of *Desechio*, W. Ind. eil., bij Haïti behoorende, tusschen Hayti en Porto Rico.

ZACHOROWITZ, Morav. heerl., kreits Hradisch.

ZACKEN, Pruis. riv., regdst. Liegnitz, die bij Hirschberg in den Bober valt.

ZACKERSDORF, zie Csakany.

ZACKINGEN, zie Czakany.

ZACKRZEWO, Pool. vlek, waiw. Masovië.

ZACONIA, zie Braccio di Maina.

ZACUALPA, dorp in Midden Amer., prov. Sololo.

ZACYNTHUS, zie Zante.

ZAD, groote Afr. riv. van Sudan.

ZADAHARA, Rus. stad, prov. Lesghistan.

ZADAN, stad op de W. kust van Celebes. 137. 55. L. en 2. 55. Z. B.

ZADAON, zie Sadao.

ZADEPOOR, zie Dschudpore.

ZADO, groote stad aan de Slavenkust, in het land Kerrapay of Krepe.

ZADOCH, ZUGAKAI of *Zätähär*, Rus. distr. in Lesghistan, met 2000 inw.

ZADORRA, Spaan. tak van de Ebro, prov. Alava.

ZAËGI, zie Chayet.

ZAFANIN, dorp in Fez; 11 mijlen Z. O. van Melilla.

ZAFARANA, hoog land in Egypte, aan het gebergte Ghareb.

ZAFFARIA, Sicil. stad, intend. Catania.

ZAFFARINA, stad in het N. gedeelte van Marokko.

ZAFFE RAHINIMI, KASSIMAMBU, KANAMBU en IBRAHIM, inwoners van Madagascar, waarschijnlijk van Arabischen oorsprong.

ZAFFRABAD, O. Ind. stad, prov. Allahabad, met 20,000 inw. en katoenweverij.

ZAFIA, Turk. Aziat. riv., die in de Caspische zee valt.

ZAFRA', Spaan. vlek, prov. Seville.

ZAFRON, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

ZAGAN-NOR, Rus. Aziat. meer, gouv. Irkutsk.

ZAGAROLO, stad van den Kerk. Staat, legatie Rome.

ZAGERI, Rus. vesting, gouv. Kaukazië.

ZAGGOS, stam van Arabieren in Algiers, prov. Titteri.

ZAGHAVA, koopstad in Nubië.

ZAGHUR, Rus. vlek, prov. Daghestan.

ZAGICZI, zie Seitz.

ZAGIWNOE, Rus. vesting der Uralische Kozakken, prov. Astrakan.

ZAGON, distr. in Zevenbergen, land der Szeklers.

ZAGORA, zie Sagora.

ZAGORIA, zie Trau.

ZAGORISCHE DISTRICTEN (OPPER en NEDER), twee Hong. distr. in het Croatisch Provinciaal.

ZAGOROWA, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 900 inw.

ZAGORY, Rus. stad, gouv. Wilna.

ZAGRAB, zie Agram.

ZAGRIVA, Hong. dorp, kom. Arva, met 2,270 inw.

ZAGROS, gebergte in de Perz. prov. Kurdistan, op de grenzen van Turkije.

ZAGUANANAS, tak van de Colorado, in de Mexic. landen der Indianen.

ZAGWAN, zie Zawan.

ZAGYVA, Hong. riv., die bij Szolnok, in den Donau valt.

ZAHARA, Spaan. vlek, prov. Seville.

ZÄHDEN, zie Zehden.

ZAHLBACH, gr. hert. Hes. dorp, Rijnprov., met de ruïnen eener romeinsche waterleiding.

ZAHLE, zie Salahaja.

ZAHNA, Pruis. stad, regdst. Merseburg, met 1350 inw.

ZAHNO, zie Zanow.

ZAHOHILLO, dorp in Midden Amer., prov. Nicaragua.

ZAHOREGAS, Spaan. vlek, prov. Cuença.

ZAHOROWITZ, Morav. dorp, kreits Hradisch, met 750 inw.

ZAHOUIT AIETISAK, dorp in Marocco, ten N. van Marocco.

ZAHRADKA, Boh. vlek, kreits Czaslau.

ZAHRENSTORF, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 710 inw.

ZÄHRINGEN, Baden. dorp, Treisamkreits, met 500 inw.

ZAJESZDA, Croatisch vlek, kom. Warasdin.

ZAI, Rus. riv., gouv. Orenburg.

ZAIKAM, Zevenb. dorp, land der Hongaren.

ZAIMBI, tak van den grooten Atlas, in Fez.

ZAIMITSCHKE, Rus. dorp, gouv. Tschernigow.

ZAIMUTSCHA, Rus. D., gouv. Astrakan.

ZAINAH, vlek in Algiers, prov. Constantine, met aanmerkelijke ruïnen, waarschijnlijk die van het oude *Zama*.

ZAINBERG, zie Fahrnleuten.

ZAINE, riv. in Tunis, N. gedeelte.

ZAINSK, Rus. dorp, gouv. Kasan.

ZAÏRE, CONGO, RIO DE PADRONO, BANBILI (volgens BARROW eerst *Rio de St. Jorgo*, en volgens de nieuwste berigten van BOWDICH, in het binnenland *Coango* genoemd), Afr. riv., de grootste in Neder Guinea, waarvan de oorsprong nog niet genoegzaam bekend is. Volgens sommigen zou dezelve ontstaan zijn uit de vereeniging van verscheidene riv., waarvan de Borbola of Zahir, eene derzelve, uit het meer Achelunda (Aquilunda) zou voortkomen, en zich met de Oambre, Bancaor en andere tot deze riv. zou vereenigen. Ook de inw. verzekerden BOWDICH, dat de riv. uit een groot meer, op de O. grenzen van Cassange, ontsprong. De bronnen van de Coango zijn in het rijk Matamba. Volgens onderscheidene opgaven stroomen deze eerst Z. en dan W. waarts, volgens anderen echter N. Oude en verscheidene nieuwe schrijvers gelooven dat deze riv. de uitwatering van den zoo merkwaardigen Niger of Joliba is. Anderen wederom zoeken de bronnen van deze riv. ten N. van de evennachtslijn, alwaar zij uit groote moerassen haren oorsprong zou nemen. De eerste, die van een meer ten O. gesproken heeft, is BARROW, die hetzelve bij eene zee vergelijkt, en zelfs de Kuama, die ten O. stroomt, uit hetzelve doet voortkomen. BUTTEL en CAVANDI noemen dit meer *Aquilande*, *Chilande*, en plaatsen het op 7½. Z. B. Een nieuw fransch reiziger, D'ETOURVILLE, berispt deze benaming als eene verbastering der Portugezen en geeft den waren naam als *Zawilandu* (zie dat art.) op. Wij meenden dit een en ander te moeten doen voorafgaan, en zullen nu kortelijk hetgene wij van den loop des strooms weten, volgens TUCKEY'S reis opgeven, en met de nieuwste berigten vervolgen; schoon wij hier de gewone orde omkeeren, en van den mond, de riv. opwaarts volgen zullen. Zij valt op 6. Z. B. en 30. 46. L., ten N. van kaap Padraon, of Monte Seca, in zee, vormt verscheidene eil., die met onderscheidene vruchtboomen bedekt, doch aan overstrooming en afkabbeling blootgesteld zijn, zoodat men zelfs drijvende stukken lands, met boomen er op, aantreft. Nu loopt de riv., veel minder geworden zijnde, door hooge leigebergten, die soms het bed zoo naauw maken, dat men het doorwaden kan, van Sondie, 28 mijlen van den mond, tot Inga. Ten O. is de riv. slechts 1000 à 1200 voeten breed, en hier vindt men onderscheidene watervallen, die in den regentijd vooral, een ontzagverwekkend geluid maken; terwijl een deel van het water door onderaardsche kanalen schijnt voort te stroomen, en eerst bij de punt van Shandy, weder te voorschijn komt, alwaar men tot aan de punt van Lembou, niets dan gevaarlijke draaikolken heeft. Van Inga loopt de riv. van het Noorden Z. O. waarts; bij Mavonda Boaya was zij door rotsen ingesloten, doch in het midden geheel open, met eenen zachten stroom en 4 à 6,000 voeten breed: dit was 4 à 5 mijlen boven het land der Yellalas. Zoo ver kwam TUCKEY. Volgens de berigten van BOWDICH ging de riv. nu Noordelijk langs de grenzen van Mokoko, dan weder Z. waarts door Beudeuque (een landschap, 3 dagreizen van St. Salvador); vervolgens loopt zij door Goungo-Batta naar het land Matemba, en laat Cabasa, 3 dagreizen ten Z. W., liggen. De Zaïre heeft eenen sterken stroom; zij zwelt in den regentijd op, maar minder dan andere riv.; het onderscheid tusschen den hoogsten en laagsten stand bedraagt niet meer dan negen tot elf voeten. Als takken

van de Zaïre vinden wij de Bancao, Vambre, Barbola, Bokian, Kinkou, Friangambi; verder de Lelunda of Leluna, de Cousa, de *Ambriz*, ook, Vambre en Umbre genoemd, de Loze, Onzo, Mazula, Danda, Bengo en Coanza. 2. Hoofdstad van het rijk Ngojo, door CASSENEUVE *Zaïre* genoemd, twee mijlen van voorn. riv.

ZAISNIZKE, Pool. dorp, waiw. Cracau.

ZAISSENHAUSEN, Baden. dorp, Murgen Pfinzkreits, met 900 inw.

ZAITOUN, vlek in de woestijn van Sbara, Oostelijk van Mourzouk.

ZAITOIVEE, Algerijnsch riv., die in de Yesser valt.

ZAITZOWA, Rus. dorp, gouv. Jekaterinoslaw.

ZAIZKOFEN, Beij. dorp, Regenkreits.

ZAIZOW, stad in de woestijn van Sahara, ten O. van Mourzouk.

ZAK RIVIER, riv. aan de kaap de Goede Hoop, die uit de Nieuweveldsbergen komt.

ZAKARI, plaats in Sudan, ten N. van Kaschua.

ZAKHARINA, Rus. D., gouv. Wologda.

ZAKLIKOW, Pool. stad, waiw. Lublin.

ZAKLUCZYN, Galic. heerl., kr. Bochnia.

ZAKONIA, zie Braccio de Maina.

ZAKOPANE, Galic. dorp, kreits Sandec.

ZAKROCZYN, Pool. stad, waiw. Plock, met 450 inw.

ZALA, zie Zella.

ZALACZKOI, Rus. D., gouv. Archangel.

ZALAMEA DE LA SERENA, zie Salamea.

ZALANGO, klein eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Gauyaquil.

ZALANY, Zevenb. D., land der Saksers.

ZALATHNA, Hong. D., kom. Thurocz.

ZALDUENDO, Spaan. vlek, prov. Alava.

ZALESCZYK, Galic. stad, kreits Czortkow, met 5,400 inw.

ZALK of *Zallik*, Nederl. heerl. en dorp, prov. Overijssel, kwartier Salland, aan den linker oever van den IJssel, met het huis Buckhorst.

ZALLO, Spaan. tak van de Zadorra.

ZALM RIVIER, riv. op het eil. Sachalin, door LA PEYROUSE dus genoemd.

ZALOSCE, Galic. heerl., kreits Zloczow.

ZALOSZA, Rus. vlek, gouv. Minsk.

ZALT BOMMEL, zie Bommel.

ZALUIZE, Rus. dorp, gouv. Podolië.

ZALUSAN, Hong. dorp, kom. Gömör.

ZALWALD, zie Saalfeld.

ZAMAROCZ, Hong. D., kom. Trentsin.

ZAMARTE, zie Jacobsdorf.

ZAMAYON, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

ZAMBA, volkplanting in Nieuw Granada, prov. Carthagena. 2. Baai aan de kust van Nieuw Granada, prov. Carthagena. 3. Zeehaven van Z. Amer., in de golf van Dariën.

ZAMBAGONDA, distr. in Neder Guinea, landschap Benguela.

ZAMBATES, prov. van het Philippijnsch eil. Manilla, bergachtig, en slechts langs de kusten bebouwd. De inw., *Zambaten* genoemd, bestaan meest van de veeteelt, en hebben eenen bijzonderen tongval. Men telt er 24,460 inw. De hoofdplaats is Licon.

ZAMBE, landpunt aan de kust van Carthagena, prov. Nieuw Granada.

ZAMBEZE, zie Cuama.

ZAMBOR, Hong. vlek, kom. Zemplin.

ZAMBORONDON, Z. Amer. volkplanting van Quito, prov. Guayaquil.

ZAMBRANO, kaap in Napels, prov. Calabrië Ulteriore, aan de golf van St. Eufemia. 37. 48. N. B.

ZAMBRE, zie Maravi.

ZAMBROW, Pool. stad, waiw. Augustowo.

ZAMFARA, zie Xanfara.

ZAMIANOWSKAJA, Rus. vlek, gouv. Astrakan.

ZAMICHOW, Rus. stad, gouv. Podolië, met 240 huizen.

ZAMIEL, stad in het Afr. landschap Tumurkie, ten O. van Sudan.

ZAMISLAWICE, Rus. stad, gouv. Minsk.

ZAMKALAUCH, kanaal in Egypte, in den omtrek van Belbeis.

ZAMMA, Afr. riv. in het rijk Gaman, in Sudan.

ZAMNATE, Rus. dorp in Circassië, land der Osseten.

ZAMORA, Spaan. prov., een deel van het voormalig koningrijk Leon, tusschen Valladolid, Toro, Salamanca en Portugal, of tusschen 10. 48. en 12. 5. L. en 41. 33. en 42. 14. N. B. gelegen, en op 74¾ V. M., 6,500 inw. bevattende. Zij is hoog, en met veel bergen, waaronder de Sierra de la Culebra; maar ook met groote vlakten en dalen. De grond is er schraal en zandig, doch bij behoorlijke bemesting, vrij vruchtbaar; boomen heeft men er echter niet dan een weinig op de bergen. De voorn. riv. is de Douero, welke het land in twee deelen scheidt; verder met de Valdaraguay, de Esla, Alasto, Manzanares, Maderal en Tormes; meren of gezondheidsbronnen van eenig belang zijn er niet. De luchtsgesteldheid is zacht, en de winter regenachtig. De landbouw wordt er zeer verwaarloosd, doch levert nog tarw, gerst, rogge, erwten en wik, schoon niet genoegzaam. Tuinvruchten, vlas en hennep heeft men

voor de behoefte, en boomvruchten in overvloed; verder is er middelmatige wijn. Van vee worden slechts geiten in menigte gehouden; zelfs heeft men er weinig wild en visch. Van de mineralen, die er zeker, in de bergen zijn, zoekt men niets dan bouwsteen, pot- en tigchelaarde. Ook de fabr. zijn van weinig belang; zij leveren wollen en linnen stoffen, hoeden, salpeter, leder en aardewerk. Het land zou zeer arm zijn, doch aan de kusten wordt dit door smokkelhandel met Portugal vergoed; terwijl andere inw. buiten de prov. hun bestaan zoeken. De uitvoer bestaat in: vee, wol, huiden, kaas, weed, enz. waarvoor koren, olie, zout en alle benoodigdheden des levens moeten ingekocht worden. De prov. wordtin 7 partidos verdeeld. 2. Hoofdstadder prov., zetel van den kapitein-generaal en van eenen bisschop, aan deDouero, voorheen versterkt, thans nog metvervallene muren, donker en eentoonig, met een kasteel, eene hoofd- en 13 andere kerken, 6 kloosters, 2 hospitalen, een seminarium, collegie en œconomisch gezelschap. Zij telt 9000 inw., die linnen- en wolweverijen, salpeterziederij, handel in wijn, boomvruchten, weed en koren hebben. 12. 36. L. 41. 38. N. B. 3. Z. Amer. stad in Mexico, intend. Valladolid, zeer aangenaam gelegen, met 300 huisgezinnen. 4. Stad in Quito, prov. Jaen de Bracamoros, aan de riv. van dien naam.

ZAMORINO, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

ZAMOSC, distr. in. het Pool. waiw. Lublin, met veel moerassen en bosch. 2. Hoofdstad van hetzelve, eene der sterkste vestingen van Polen, schoon gebouwd, met een groot slot, opene markt, schoon stadhuis, tuighuis, 4 kerken, klooster, hospitaal, schouwburg, gymnasium, met eene boekerij en 1500 inw. 50. 43. N. B.

ZAMOST, Boh. vlek, kreits Budweis.

ZAMPALA, CHEMPOALLA of *Zempoala*, stad in Mexico, aan de dusgen. riv. 279. 56. L. 20. 10. N. B.

ZAMSZINO, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

ZAMUCAS, volkpl. in Peru, prov. Chaco.

ZAMUDIOS, riv. in Nieuw Granada, prov. Chaco.

ZANA, zie Sana.

ZANCARA, Spaan. tak van de Gigualla, prov. Cuença.

ZANCAS, volkpl. van Vilcas Huaman in Peru.

ZANCUDOS, zendelingspost in Nieuw Granada, prov. San Juan de los Llanos.

ZAND, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam, met eene ruime kerk, waarin een uitmuntend orgel; met onderscheidene buurten, 2000 inw.

ZANDDIJK BINNEN en BUITEN, twee Nederl. buurten, prov. Zeeland, distr. Middelburg, op Walcheren.

ZAND RIVIER (DE GROOTE), zie Mahawelle.

ZANDE, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Brugge, met 500 inw.

ZAND EILAND, Austr. eil., bij Nieuw Caledonië.

ZAND MEER, meer in het N. Amer. N. W. gebied.

ZANDPOORT, Nederl. buurt, in N. Holland, onder Velzen behoorende.

ZANDVIRDE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Sneek, ook wel *Zandvoort* genoemd, met Zandvirder of Zandvoorder Rijp eene buurt.

ZANDVOORDE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 550 inw.

ZANDVOORT, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwartier Haarlem.

ZANE, vlek in de N. Amer. prov. Ohio, gr. Logan, met 320 inw.

ZANESVILLE, stad in de N. Amer. prov. Ohio, hoofdplaats van het gr. Muskingum, in een schoon oord, met een raadhuis, 4 kerken, 2 banken, 2 drukkerijen, postkantoor, eene gevangenis en 1000 inw., die wolfabr., glasblazerijen, veel molens, steenkolengroeven, jaar- en weekmarkten, en handel hebben. 295. 30. L. 39. 58. N. B.

ZANFARA, plaats in Sudan, tusschen Kashna en Noofy.

ZANGUAL, volkpl. in Peru, prov. Truxillo.

ZANGUEBAR (KUST VAN), volgens de opgaven der Arabische schrijvers, wordt de geheele streek lands, van Abyssinië tot aan het land Oakoak (*Macous*) het gebied der Zangues, Zingues of Zindges genoemd. Wij verstaan echter onder den naam van Zanguebar, slechts het land van de kust van Mozambique ten N., tot aan de riv. Guilimancy, waarvan wij echter ook al niet dan schrale berigten hebben.

Volgens hetgene men ons van de riv. verhaalt, schijnt het dat de bergen Noordwaarts opklimmen, zich meer en meer van de kust verwijderen, en eindelijk wel aan het gebergte van Abyssinië stooten. Van kaap Delgado tot aan de riv. Guilimancy, vormt het land eene groote bogt, waarin eene menigte van klippen, eilanden en zandbanken liggen. De kust is laag, heeft vele riv., is hier en daar moerassig, en wordt

voor ongezond gehouden. Het land heeft voortreffelijk hout, vooral eene soort van teakhout, en verder suikerriet, katoen en indigo in het wild, alsmede tamarinde, quajavabessen, koffij, enz. De regentijd is in November, wanneer al de riv. buiten hare oevers treden. In de bosschen vindt men elefanten, rhinocerossen, panters, leeuwen, buffels, antilopen en in de riv. rivierpaarden; verder gevogelte, wild en visch in overvloed. De inw., die men op 50,000 schat, zijn van Arabische afkomst. De voornamen hebben zich bij dezelve bewaard, maar de mindere standen hebben zich met Negers in het binnenland vermengd. Zij zijn groot en sterk, schoon en sprekend van gelaat, doch traag. De vrouwen der lagere klassen bezorgen het land, vlechten matten, en weven grove stoffen tot kleeding. De mannen visschen, jagen of slapen. Ondertusschen bewijzen diepe van kalksteen gebouwde bronnen en ruïnen van begraafplaatsen en steenen huizen, dat er voorheen hier meer werkzaamheid heeft bestaan. Men vindt hier de bogt van Tongui, de haven Rouango, de golf Quimbingy, St. Raphael, de kapen Delgado, Kierra, Quivongo, Pointe de la Pagade Cavilya Pouna, Moino Mocou, de dorpen Hamboczy, Caboissera, Monseno, Mongallo, Condy, enz., de riv. Touvouman, Mouton, Moucou, Lindu, Sanega, Quiramba, Coava, Quasimajugo, las Palmas, Whotunda, Tcngantes en Tonger, enz., de eilanden Mionge, Mizimbaty, Sougomenara, Geiten eiland, Zanguebar en vele andere. 2. Eiland voor de groote bogt van het voornoemde kustland, ook wel *Zanzibar*, *Zindgibar*, en door de inboorlingen *Souayeli* genoemd; 15 mijlen lang en 5 mijlen breed, aan de West zijde, bij de stad, met eene voortreffelijke haven, die goeden ankergrond heeft; schoon het eiland bij sterken stroom moeijelijk te naderen is. De Oostelijke kust is steil, en met hout begroeid, en daar er geene hooge bergen zijn, heerscht de zeelucht over het geheele eiland, waardoor de anders brandende lucht veel verkoeld wordt. Het eiland heeft veel hout, goede weiden, en is wel van water voorzien. Men bouwt er rijst en *djoary* (*holcus sorghum*). Voorts is er veel visch, alsmede Zuidvruchten, kokosnoten en bananen. De inw. zijn mede Arabieren, doch gedeeltelijk met anderen vermengd; hun getal wordt op 60,000 geschat. Zij staan onder eenen schach, die door den iman van Maskate benoemd wordt, en aan wien het eiland aanzienlijke inkomsten oplevert, vooral door den handel, die het met Isle de France, Bourbon en Madagascar drijft. De uitvoer bestaat in: slaven, gom, ivoor, elpenbeen, antimonium, blaauwe vitriool, messen, laken en piasters. Men wil echter dat de Eng. O. Ind. Comp. met den iman, ter afkooping van dit eil., in onderhandeling is. Ook wil men dat er geene bezetting is; 100 man der inboorlingen vormen een corps ter handhaving der policie. Tusschen dit eil. en het vaste land liggen de eilanden Isle du Nord, Tumbal, Isle Ronde, Isle de Serpent, Isle de la Petite Basse en Isle aux Cerises.

ZANHAGA, zie Zenhaga.

ZANIEMYSL, zie Santomischl.

ZANJIBAR, zie Zanguebar.

ZANJON, riv. in Chili, die in de Valdivia valt. 2. *Primero Z.*, riv. in Quito, prov. Mainas.

ZANKO, Hong. dorp, kom. Szalad.

ZANKRITTER, Brunsw. buurt, distr. Blankberg.

ZANNONE, zie Sennone.

ZANOJE, volkpl. in Nieuw Granada, op den oever der Guarico.

ZANOW, Pruis. stad, regdst. Cöslin, met 700 inw.

ZANTE, een der Jonische eilanden, door een kanaal van Cefalonica gescheiden, en tusschen 38. 25. en 38. 45. L. en 37. 46. en 38. 8. N. B. gelegen en op $5\frac{3}{4}$ V. M. 37,180 inw. bevattende. Het heeft twee kapen, Cap della Grotte en Cap Cera, en is het schoonste der Jonische eil., waarom de Italianen het de bloem van de Levant noemen. Het is door hooge rotsen omringd, waarvan de Skopo de voorn. is, en die de heerlijke vlakte van Chierri insluiten. Deze vlakte, die wel door geene riv., maar door eenige bronnen, en in den winter ook door de bergriv. Flumara, welke des zomers geheel droog wordt, bespoeld wordt, bestaat uit eenen aaneengeschakelden wijngaard, slechts hier en daar door eene streek bouwland of weiden afgebroken, en met tuinhuizen en dorpen geschakeerd. De grond is zandig, en gedeeltelijk met zwavel bezwangerd; maar juist hierin komt het voorn. voortbr. des eil., de krent, zoo uitmuntend voort, waarvan de teelt verder door de zachte en drooge lucht, zeer bevorderd wordt. Deze is er zeer gezond; GALT vond er zelfs menschen van 90 tot 100 jaren oud. Van den anderen kant vindt men weinige plaatsen, die meer

aan

aan aardbevingen zijn blootgesteld dan dit kleine eiland. Ook zijn er twee soorten van vliegen of muggen eene groote plaag. Eene natuurlijke zeldzaamheid zijn de pikbronnen, die HERODOTUS reeds kende, en op het Zuidelijk gedeelte des eil. gevonden worden. Behalve een weinig koren en vee, van welk laatste men slechts ezels, geiten en schapen houdt, heeft het eil. alles in overvloed; vooral krenten (waarvan jaarlijks wel 8 à 9 millioen ponden worden ingezameld), wijnen (die meestal bedwelmend zijn), katoen, zijde, olijfolie, moesgroenten van allerlei soort, peulvruchten, de schoonste boomvruchten, als: oranje-appelen, citroenen, limoenen, cederen, granaat-appelen, amandelen, pistachen, johannesbrood en aloë. Bosschen zijn er niet, maar geheele heiningen van mirten, olijven, laurieren, enz. Wild is er even weinig als gevogelte; aan de kusten zijn robben. Rundvee, schapen, varkens en gevogelte komen uit Morea, en jaarlijks gaan er 4 à 5000 boeren naar dat land, om er te werken, waarvoor zij zich in koren laten betalen. Verder hebben de inw. fabr. van fijn katoenen garen, van kleeden uit geiten haar, van likeuren, enz. De vrouwen spinnen, en de mannen zijn schippers en zeelieden. De voornaamste uitvoer bestaat in: krenten, en verder olijven en katoenen garen. De meeste inw. zijn Grieken, doch in de hoofdstad wonen eenige joden. Zij worden voor de ijverigste en vernuftigste, maar ook voor de slechtste en wraakgierigste van al de Jonische eil. gehouden. Hunne taal is de nieuwe Grieksche; zij belijden meestendeels den Griekschen godsdienst, en zijn in adel, burgers en boeren onderscheiden. Het eil. zendt eenen afgevaardigden in den senaat, en 7 in het wetgevend ligchaam der republiek. Het heeft zijn eigen bestuur, dat meestal van den adel afhangt. 2. Hoofdstad van het eil. en de grootste van al de eil., de zetel der regering, van eenen Griek. aartsbisschop en eenen room. bisschop, aan de O. kust van het eil., tegen eenen heuvel, op welks top het fort staat, hetwelk de stad en de haven bestrijkt. Zij is zeer goed op de Italiaansche wijze gebouwd, heeft eene ruime marktplaats, eene hoofd- en verscheidene andere kerken. Onder de liefdadige inrigtingen behooren de *Kontumaz*, met het gezondheids bureau, het lazareth, tevens het quarantainehuis, een Grieksch en roomsch klooster met hospitalen, het soldaten hospitaal en de lombard. Verder is er een paleis van den roomschen bisschop met eene verzameling van schilderijen, het adreshuis met de archiven, het tolhuis, het arsenaal en 19,000 inw. (waaronder 2000 joden, die in eene afzonderlijke wijk wonen, welke des nachts afgesloten wordt), die katoenspinnerij, weverij van haren tapijten, zijden stoffen, linnen, gouden kettingen, armbanden, benevens looijerijen, zeepziederijen, zeer levendigen handel en scheepvaart hebben. Voorheen was hier slechts eene reede; thans is er eene haven met eene moelje, die tevens tot eene wandeling dient, en waarop een vuurtoren is. De inw. gaan met hunne eigene schepen naar Konstantinopel, Barcelona, Marseille, enz. 38. 52. L. 37. 55. N. B.

ZANTOCH, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, aan den mond der Netze in de Warte, met 550 inw.

ZANTOMYSL, zie Santomischl.

ZANTOPOL, zie Antopol.

ZANZIBAR, zie Zanguebar.

ZANZOUR, Afr. dorp in Tripoli; 5 mijlen W. N. W. van Tripoli.

ZAOZERE, Rus. vlek, gouv. Pskow.

ZAORE, dorp in Opper Egypte, aan den Nijl; 4 mijlen N. van Benisuef.

ZAPALLAS, Z. Amer. riv. van Nieuw Granada, prov. Pastos.

ZAPALOTA, dorp in Midden Amer., prov. Chiapa.

ZAPANGAS, Z. Amer. volkplanting van Costa-Rica.

ZAPANQUI, Z. Amer. volkplanting in Peru, prov. Sicasica.

ZAPARAS, Z. Amer. volkplanting van Caraccas, prov. Maracaïbo.

ZAPARDIEL, Spaan. tak van de Douero, prov. Valladolid. 2. Spaan. volkplanting, prov. Salamanca.

ZAPATERO, klein Amer. eil. aan de W. kust van het meer van Nicaragua.

ZAPATILLO LAGOON, baai aan de O. kust van Yucatan. 288. 10. L. 18. 52. N. B.

ZAPATOSA, meer van Nieuw Granada, prov. Santa Martha.

ZAPEL, kerspel in Mecklenb. Schwerin, ambt Krivitz, met 620 inw.

ZAPELS, inw. van het binnenland van Afrika, in Senegambië.

ZAPFENBURG, zie Reinhardswald.

ZAPONE, vlek in Midden Amer., prov. Nicaragua.

ZAPOPAN, stad in Mexico, prov. Xalisco, met een wonderdoend beeld.

ZAPOROGSCHE KOZAKKEN, zie Kozakken.

ZAPOTE of *Zapote Yacu*, riv. van Z. Amer., die in de Casavantay valt.

ZAPOTECAS (SAN ILDEFONSO DE LOS), stad in Mexico, intend. Oaxaca.

ZAPOTITLAN, volkpl. in Mexico, intend. Puebla de los Angelos.

ZAPOTLAN, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid. 2. Een aantal onbeduidende volkpl. in Mexico.

ZAPPOLINO, vlek in den Kerk. Staat, legatie Rome.

ZAPUESA, volkpl. van Nieuw Granada, aan het meer Zapatosa.

ZAPUTERA, eil. van Midden Amer., prov. Nicaragua, distr. Granada.

ZAPUTSCHA, Rus. vlek, gouv. Rjäsan.

ZAQUALCO, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

ZAQUALPA, stad in Mexico, intend. Puebla de los Angelos.

ZAQUANANAS, zie Calorallo.

ZARA, kreits in het koningrijk Dalmatië, uit vastland en eilanden bestaande, en op 112½ V. M. 112,400 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van den kreits en van het geheele koningrijk, de zetel van het gouv., van eene regtbank, een censuur en andere collegiën, benevens eenen aartsbisschop, aan het kanaal van Zara, op eene landtong, die, door eene diepe gracht, van het vaste land is afgescheiden, vrij wel gebouwd, met eene poort aan de landzijde, eene hoofd- en 5 andere kerken, 8 kloosters, een lazareth, eene bank van leening, een gymnasium, eene geleerde school, twee seminariën, genootschap voor den landbouw, boekdrukkerij, land- en zeeartseuaal, kazernen, magazijnen, schouwburg, haven en 4,850 inw., die rosoglio-stokerijen, looijerijen, zijden en wollen stoffen weverijen, handel met wijn en vijgen, en veel verzendingshandel hebben. Men heeft er gebrek aan drinkwater, dat alleen de regenbakken moeten opleveren. Er zijn Romeinsche oudheden. 33. 4. L. 44. N. B.

ZARALKO, Turk. vlek op Morea.

ZARAGOCILLA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena.

ZARAGOSA, zie Saragossa.

ZARAKAS, VULSI, (voorheen *Stymphalis*), Turk. meer op 't schiereil. Morea.

ZARA LAKALIA, een der Kerkennas eil., bij Fusus, tusschen kaap Vadul en Staka.

ZARA RUMANASKA, zie Walachië.

ZARAND, Zevenb. kom., in het land der Hongaren, op 25⅓ V. M. 6,050 cijnsbare huisgezinnen bevattende, laag, doch met bergen, en door de Witte Koros bespoeld. Veeteelt en mijnen zijn de voorn. bezigheden. Het wordt in 4 distr. verdeeld. 2. Distr. in Hongarije, kom. Arad. 3. Z. of *Sarand*, vlek aldaar, aan de Witte Koros, met eenen Griekschen protopope. 39. 17. L. 46. 25. N. B.

ZARANDFALVA, zie Zorndorf.

ZARAOUNIZA, Dalmatisch vlek, kreits Spalatro.

ZARATA, volkpl. van Nieuw Granada, prov. Santa Martha. 9. 46. N. B.

ZARATAN, Spaan. vlek, prov. Valladolid. 2. Eil. in Midden Amer., in de golf van Honduras.

ZARAUZ, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa, met 127 huizen.

ZARA VECCHIA, zie Biograd.

ZARAVES, Spaan. vlek, prov. Soria.

ZARBE, riv. van Nieuw Granada, prov. Los Marquetones.

ZARCA, dorp in Neder Egypte.

ZARCANA, Spaan. riv., prov. Cuença.

ZARDEZ, stad in Tripoli, in het binnenland, met 7 rotspilaren.

ZARECZE, Rus. vlek, gouv. Minsk.

ZAREK, Pool. stad, waiw. Kalisch.

ZAREM, Chin. meer in Mongolië.

ZARENDORF, dorp in Mecklenburg-Schwerin, met 720 inw.

ZAREWA, Rus. riv., gouv. Wologda.

ZAREWIZEN, Rus. riv. gouv. Smolensk.

ZAREWO, zie Astrakan.

ZAREWOKOKSCHAISK, Rus. kreits, gouv. Kasan, tusschen 65. 9. en 66. 58. L. en 56. 1. en 56. 50. N. B., aan de linker zijde der Wolga, heuvelachtig, door de beide Kokschagas en de Kasanka bespoeld, met groote bosschen, die gedeeltelijk het hout aan de vloot leveren. De kreits heeft weinig bouwmaar veel weiland. Vee- en bijenteelt zijn, naast de bosschen, de voorn. takken van bestaan. 2. Hoofdstad, aan de Molok-Kokschaga, met 5 kerken en 3,120 inw., meestal Russen, die landbouw en handwerken hebben. 65. 30. L. 56. 36. N. B.

ZAREWOSANDSCHURSK, Rus. stad, gouv. Wiatka, kreits Jaransk, aan de Kokschaga, met 3,130 inw.

ZARGETZ, Hong. dorp, kom. Trentsin.

ZARICZE, Rus. dorp, gouv. Minsk.

ZARIGRAD, Rus. dorp, gouv. Witebsk.

ZARIPA, Z. Amer. riv. van Caraccas, die in de Apure valt.

ZARISTSCHIA, Rus. dorp, gouv. Jaroslaw.

ZARITZA, Rus. D., gouv. Moskow.

ZARKI, Pool. stad, waiw. Krakau, met 2300 inw.

ZARNATA, Turk. stad op Morea, bij de golf van Coron.

ZARNIKOW, zie Czarnikow.

ZARNOTZ, , zie Zernowitz.
ZARNOW, Pool. stad, waiw. Sandomir.
ZARNOWICY, Pool. stadje, waiw. Krakau, aan de Pilica, met 820 inw.
ZARNOWITZ, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.
ZAROSCHKINO, Rus. dorp, gouv. Tambow.
ZAROWE, zie Sorau.
ZARRA, Spaan. vlek, prov. Valencia, met 1300 inw.
ZARRAH, dorp in Tunis, ten O. van Gabs.
ZARREN, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Veurne, met 1050 inw.
ZARRENTIN, Mecklenb. Schwerinsch vlek, met 860 inw.
ZARSKOJE SELO, zie Sophia.
ZARSZYN, Galic. vlek, kreits Sanok.
ZARTEN, Baden. dorp, Treisamkreits.
ZARUDZIE, Galic. heerl., kreits Zloczow.
ZARUMA, stad in Nieuw Granada, prov. Quito, met 6000 inw. 3. 37. Z. B.
ZARUTSCHE, Rus. dorp, gouv. Kostroma.
ZARYZINSKOI, Rus. D., gouv. Mankape.
ZARZA LA MAYOR, Spaan. vlek, prov. Estremadura.
ZARZALEJO, Spaan. vlek, prov. Segovia.
ZARZOSA, Spaan. vlek, prov. Soria.
ZARZOSILLO, Spaan. vlek, prov. Salamanca.
ZARZUELA, Spaan. vlek, prov. Cuença.
ZASAWA, Boh. dorp, kreits Kaurzim.
ZASIELSKOI, Rus. vlek, gouv. Saratow.
ZASKAT, Boh. vlek, kreits Bunzlau.
ZASLAW, zie Saslawl.
ZASMUK, ZASMUKY, Boh. vlek, kreits Kaurzim.
ZASTRUP, zie Sassendorf.
ZASZTU-ONDUR, gebergte in Aziat. Rusland.
ZATAS, riv. in Portugal, prov. Alentejo, die in de Taag valt.
ZATAHAR, zie Zadoch.
ZATECZ, zie Saatz.
ZATMAR, zie Szathmar.
ZATOR, Galic. stad, kreits Myslenicze.
ZAUDITZ, Pruis. vlek, regdst. Oppeln, met 920 inw.
ZAURA, riv. van Guyana, distr. Suriname, die in de Cuyuni valt.
ZAUT MAGGIO, dorp in Tripoli, ten O. van Ori, rondom in heuvelen, olijfpalmen en andere boomen.
ZAVALETA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Antioquia.
ZAVARA, riv. aan de O. kust van Afr., ten N. van Manica.
ZAVATERELLO, dorp in Piëmont, prov. Voghera, met 1700 inw.
ZAVELSTEIN, Wurtemb. stadje, Schwarzwaldkreits, met 350 inw.
ZAVIRAS, tak van den grooten Atlas in Barbarije, bij Fez.
ZAWADOW, Galic. dorp, kreits Lemberg.
ZAWALOW, Galicisch vlek, kreits Brzezany.
ZAWAN, ZAGWAN, kleine stad in Tunis.
ZAWATOW, Galic. dorp, kreits Brzezany.
ZAWEH, Perz. distr., zie Korasan.
ZAWER, landstreek in Onafhankelijk Tartarije, ten Z. van de Tedzen.
ZAWICHOST, Pool. stad, waiw. Sandomir, met 160 huizen.
ZAWIDOWKA, Rus. vlek, gouv. Saratow.
ZAWIDZIE, Pool. vlek, waiw. Kalisch.
ZAWIEH, dorp in de woestijn van Sahara, in het W. gedeelte, bij Fezzan.
ZAWIESCHIN, Boh. dorp, kreits Prachin.
ZAWILANDU ook AQUILONGA, AQUILONDA of *Aquilunda* genoemd, op welken laatsten naam wij het reeds hebben opgegeven, verdient echter onder deze ware benaming, na de nieuwste berigten, die wij, vooral van D'ETOURVILLE, na dien tijd ontvangen hebben, hier nog eene plaats. Het is een meer in Neder Guinea, dat meer dan 100 uren van het Noorden naar het Zuiden lang is, doch waarvan de breedte niet zoo gemakkelijk kan bepaald worden, daar dezelve ongelijk is, en de Oostelijke oevers niet gevonden zijn. Het is een onafzienbare waterplas, die ongeregeld hooger en lager wordt, naarmate de sneeuw smelt, en de regens op verscheidene plaatsen haar water vermeerderen. Nu eens is het water troebel, dan weder helder; nu ondiep, dan diep en zwart; nu heeft het het voorkomen van eene woedende zee, dan van een ontzaggelijk moeras, dat naauwelijks water genoeg heeft, om niet in eene zandwoestijn te veranderen. De W. oever van het meer wordt door hooge bergen bepaald. Op verscheidene plaatsen vond D'ETOURVILLE aldaar met 140 tot 180 vademen, geen grond. Hoe verder men van de kust komt, hoe hooger de grond wordt. De daar wonende Augongas verzekerden, dat in den regentijd, het meer zoo groot werd, dat men dagen konde varen, zonder land te zien. De oevers zijn zeer steil, vooral van de plaats daar de Goud riv. in hetzelve valt, tot daar waar de

Zaïre uit hetzelve voortkomt.

Zawyed, dorp in Opper Egypte.

Zaya, zie Zeya.

Zayani, dorp ten Z. van Marocco.

Zayas de Pascones, Spaan. vlek, prov. Burgos.

Zayo of *Congo*, zie Congo.

Zayte, riv. op de W. zijde van het eil. Celebes, die in zee valt, op 138. 1. L. o. 30. N. B.

Zayula, stad in Mexico, prov. Mexico, met 500 huisgezinnen.

Zayultepec, volkpl. in Mexico, intend. Oaxaca, met 140 huisgezinnen.

Zazivnoi, Rus. sterkte, gouv. Oufa.

Zbaraz, Galic. stad, kreits Tarnopol.

Zbanszyn, zie Banteln.

Zbirow, Boh. vlek, kreits Beraun.

Zboro, Hong. vlek, kom. Sarosch.

Zborow, Galic. vlek, kreits Zloczow.

Zborowsky, Pruis. dorp, regdst. Oppeln, met 540 inw.

Zbozy, Boh. dorp, kreits Czaslau.

Zbraslaw, zie Königsaal.

Zbraslawicze, Boh. vlek, kreits Czortkow. 2. Rus. stad, gouv. Podolië.

Zbuszyn, Pool. stad, waiw. Podlachië.

Zdabia, bron en rustpl. in de woestijn van Sahara, tusschen Mourzouk en Kashna.

Zdanitze, zie Stanitz.

Zdaunek, Zdaunky, Morav. heerl., kreits Hradisch, met 600 inw.

Zdechowicze, Boh. dorp, kreits Beraun.

Zdiar, zie Saar.

Zdislawicz, Boh. heerl., kreits Kaurzim.

Zdonice, zie Stanitz.

Zduchowitz, Boh. dorp, kreits Beraun.

Zdunek, zie Zdaunek.

Zduny, Pruis. stad, regdst. Posen, met 3,410 inw.

Zea, Ceos of *Morted*, eil. aan de Zuidelijkste punt van het Grieksche schiereil, waarvan het door een kanaal van 2 mijlen breedte, is afgescheiden. Het bevat op 3½ V. M. 5000 inw., is aan de kust laag, in het midden hooger; al de heuvels zijn in tallooze kunstige terrassen herschapen, en de grond is vruchtbaar aan gerst, edele vruchten, wijn en katoen. Men heeft er goede veeteelt, vooral geiten, zijdeteelt, loodерts, enz. maar gebrek aan hout, olie en water. De inw. zijn meestal Grieken. Zij bestaan van den landbouw, de zijde- en veeteelt, scheepvaart en het vervaardigen van geiten haren stoffen, die waterdigt zijn. 2. Hoofdstad van het eil, de zetel van eenen Griek. bisschop, met verscheidene Griek. kerken, eene roomsche kapel, eene reede en haven, en 1000 huizen. De inw. hebben verscheidene schepen, en drijven handel met wijn, geiten haren en zijden stoffen. Waarschijnlijk stond hier voorheen *Karthäa*.

Zeah, zie Atlas.

Zeal Monachorum, Eng. kerspel, gr. Devon, met 620 inw.

Zeamah, riv. in Algiers, weinig bekend.

Zeb, zie Zaab.

Zebbay, stad in de woestijn van Sahara; ten O. van Mourzouk.

Zebboy, vlek op Malta, met 4,450 inw.

Zebdaineh, dorp in Syrië; 5 mijlen N. W. van Damascus.

Zebdan, Turk. D., prov. Damascus.

Zebea, riv. in Afrika, die op de grenzen van Abyssinië ontspringt, en bij Meinde, in de Ethiopische zee valt.

Zebec of *Kibbi*, riv. in het Z. van Abyssinië.

Zebeer, Perz. dorp in Irak-Arabi.

Zebew, Turk. dorp, prov. Bawa.

Zeben, Kis-Szeben, Sabinow, Izeben, Hong. stad, kom. Sarosch, met 2,100 inw.

Zebernik, zie Borbereck.

Zebid, distr. in het Arab. landschap Yemen, aan de Roode zee, zoo ver het door de Wady's bespoeld wordt, tamelijk vruchtbaar. 2. Stad en zetel van den dola, in een groot vruchtbaar dal, dat door de Zebid bespoeld wordt, met muren, een kasteel, 4 poorten, vele moskeën, vele grafsteden, karavanseра's en baden, eene hoogeschool voor de Sunniten, die geheel Yemen van geestelijken voorziet. Zij was voorheen veel bloeijender, heeft thans nog slechte huizen en vervallene waterleidingen, benevens een weinig handel. 14. 12. N. B.

Zebitz, dorp in Anhalt-Dessau, ambt Rodegast.

Zebogi, Rus. dorp in Circassië, land der Osseten.

Zebolyaty, riv. in Brazilië, die in Rio de la Plata ontspringt, en in den Oceaan valt.

Zebu, een der Philippijnsche eil., tusschen 140. 34. en 141. 20. L. en 9. 30. en 10. 58. N. B. gelegen, 202 V. M. groot, eigenlijk eene rots, ten N. met kaap Butolaqui, ten Z. met Punta de Tannen, door vlijtige en moedige inw. bewoond, die van den weinig vruchtbaren grond het meeste voordeel trekken, katoenweverijen hebben, en met de voortbrengsels der bosschen, als ebben- en kampechehout en was, benevens stofgoud uit de riv. en vogelnestjes handel drijven. Dit was het eerste eil., dat de

de Spanjaarden hier overmeesterden. De inw. hebben allen het Christendom aangenomen. 2. Hoofdstad, aan de O. kust, met eenen bisschop, die over verscheidene prov. het bestuur heeft. Er is een fort, en eene haven, waaruit veel handel gedreven wordt.

ZEBUG, vlek op Malta, met 4,450 inw.

ZECHINI, Turk. eil. in Natolië, bij Neifari.

ZECHLIN, Pruis. vlek, regdst. Potsdam, met 400 inw.

ZECKAR, bergachtige landstreek in Algiers, prov. Titteri.

ZEDBABA MARIAM, distr. in Abyssinië, landschap Amhara.

ZEDDAI, stad in Sudan, tusschen Jenna en Timbuctoo.

ZEDDAM, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, in een vermakelijk oord, met weiden, korenvelden en bosschen, eene hervormde en roomsche kerk, vele landhuizen en 2,150 inw.

ZEDELGHEM, Nederl. dorp, prov. West Vlaanderen, arr. Brugge, met 2,000 inw.

ZEDEN, zie Zehden.

ZEDENIK, zie Zehdenik.

ZEDERSDORF, dorp in Coburg-Saalfeld, ambt Coburg, met 200 inw.

ZEDLITZ, Pruis. dorp, hert. Breslau. 2. Zie Alt-Zedlitz en Sedlecz.

ZEDROS, riv. van Nieuw Granada, prov. Choco, die in de Zuidzee valt.

ZEDRZEJEW, Pool. stad, waiw. Krakau.

ZEE, zie Noordzee, IJszee, Zuidzee, enz.

ZEEGAM, plaats in Abyssinië, landschap Amhara.

ZEEGSE, Nederl. dorp, prov. Drenthe, onder het dorp Vries behoorende.

ZEEKOE RIVIER of *Sinwoewoe*, riv. aan de kaap de Goede Hoop; valt in de Kromme Riviers baai.

ZEELAND, Nederl. prov., uit verscheidene eil. (Walcheren met St. Joostland, Noord Beveland, Zuid Beveland met Wolfaartsdijk, Schouwen, Duiveland, Tholen en St. Philipsland), en het voormalige Staats- (nu Zeeuwsch-) Vlaanderen bestaande, tusschen het Brouwershavensche gat, de Grevelinge, den Krammer, de Eendragt, Noord Braband, Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen, of tusschen 21. 1. en 21. 55. L. en 51. 12. en 51. 45. N. B. gelegen, en op 71½ V. M. (volgens den Staats-almanak van 1826) 122,820 (en volgens DE KANTER en DRESSELHUIS 124,550) inw. bevattende.

De grond is over het algemeen laag, en moet door kostbare dijken, door paalwerken, steenstortingen, bekrammingen, rijsbermen en andere kostbare middelen meer, tegen de overstroomingen, en soms geweldige aanvallen der zee, beschermd worden. In Walcheren, Schouwen, Zuid Beveland en Tholen, vindt men nog een aantal ronde heuvelen, onregelmatig verspreid, en van verschillende hoogte; zij worden vloed- of vlietbergen genoemd. De grond is vet en zeer vruchtbaar; zelden heeft men er misgewas. De zoogenoemde Zeeuwsche stroomen zijn eigenlijk twee armen van de Schelde, waarvan de Wester Schelde of Hont, het Hellegat en de Brakman en de Ooster Schelde, de Zuidvliet of Zandkreek, aan het einde het Katschegat, de Schengen, het Keeten en Mastgat, met de Mosselkreek en Krabbekreek en de Eendragt, tot takken heeft. Verder de Krammer, het Dijkwater en de Grevelinge, bij den uitloop het Brouwershavensche gat genoemd. De luchtsgesteldheid is er gematigd en gezond, en hetgene men omtrent de ongezondheid dier prov. en de Zeeuwsche koortsen, te veel verspreidt, wordt door deskundigen, op goeden grond, tegengesproken. De voortbr. zijn: tarwe, gerst, haver, rogge, witte boonen, paarden- en duivenboonen, boekweit, erwten, beroemde aardappelen, vlas, meekrap, koolzaad, klaver, vogel- en mosterdzaad, mangelwortels, enz. De landbouw is in deze prov., tot eene groote hoogte gebragt. De veeteelt is, niettegenstaande de schoone weiden, minder dan in Holland; men maakt er alleen schapenkaas. Behalve rundvee, paarden en schapen, heeft men er veel tam en wild gevogelte, konijnen, veel visch, waaronder een klein vischje, de *smelt*, vermaarde mosselen en oesters, alsmede ansjovis. De visscherij is er niet onbelangrijk, zoowel op de stroomen, als buiten dezelve. De paalworm is hier eene geduchte plaag voor de waterheiningen en sluiswerken.

Behalve van landbouw, veeteelt en visscherij, bestaan de inw. van garenspinnerijen, linnen- en wolweverijen, branderijen, brouwerijen, veel meestoven, oliemolens, kalkovens, zoutkeeten en scheepstimmerwerven, en van den handel, die voorheen zeer bloeijend was, en ook thans, vooral op de W. Indiën, meer en meer begint te bloeijen. De uitvoer bestaat in: koren, meekrap, vlas, boonen, erwten, vee, gezouten vleesch, wol, visch, mosselen, oesters, aardappelen, olie, eenige fabrijkwaren, enz. Het groot-

grootste deel der inw. belijden den hervormden godsdienst, en zijn zeer op hunne eigene zeden en gewoonten gesteld. Voor het onderwijs is uitmuntend gezorgd. Er is een genootschap der wetenschappen en twee natuurkundige gezelschappen, eene teeken-akademie, eene teekenschool, enz. Zeeland is, ter bezorging van den waterstaat, in polders verdeeld, die uit kalamiteuse (welke aan zee gelegen zijn, en door subsidiën uit 's rijks kas onderhouden worden) en niet kalamiteuse (welke zich zelven onderhouden) en binnen polders (die op zich zelven staan) bestaan. De kosten der dijken, die te zamen eene lengte van 110 uren gaans uitmaken, worden jaarlijks op een millioen guldens gerekend. De prov. wordt bestuurd door eenen gouverneur en 44 staten, waarvan 6 uit den adel, 20 uit de steden en 18 uit den landelijken stand. Zij zendt 3 leden in de staten-generaal: het collegie van gedeputeerde staten bestaat uit 7 leden: de steden hebben burgemeesters, wethouders en raden, en het platte land burgemeesters en raden. De prov. wordt in 5 distr., Middelburg, Zierikzee, Goes, Sluis en Hulst verdeeld. De hoofdstad is Middelburg. 2. Nederl. heerl., prov. Gelderland, kwartier Nymegen, over Pannerden, aan de Waal, met 21 zielen. 3. Nederl. dorp, prov. 's Hertogenbosch, met 1400 inw.

ZEELAND (NIEUW), zie Nieuw Zeeland.

ZEELANDIA, fort in de Nederl. kolonie Surinamen.

ZEELE, zie Zele.

ZEELHEM, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 440 inw.

ZEELST, Nederl. dorp, prov. Noord Braband, distr. Eindhoven, met 1050 inw.

ZEERIWIN-ZERIMAN, plaats in de woestijn van Sahra, aan den weg der karavanen van Marokko.

ZEERYP, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

ZEFTEH, land in Egypte, prov. Garbieh, met veel moskeën en eene Koptische kerk.

ZEGGO, stad in Midden Afrika, op den karavaan weg van Kashna en Ashantee.

ZEGHAWA, zie Seghava.

ZEGHEN, zie Zeighan.

ZEGMA, stad in Diarbek, in Aziat. Turkije.

ZEGRZ, Pool. dorp, waiw Plock.

ZEGVELD, Nederl. dorp, prov. en arr. Utrecht, met een klein kerkje en 500 inw.

ZEGZEG of *Segseg*, stad in Sudan, tot Houssa behoorende; 4 dagen Z. W. van Kashna.

ZEHAU, zie Schau.

ZEHDEN, Pruis. stad, regdst. Frankfort, kreits Königsberg, met 1150 inw.

ZEHDENIK, Pruis. stad, regdst. Potsdam, kreits Templin, met 2,400 inw.

ZEHLENDORF, Pruis. dorp, regdst. Potsdam.

ZEHMA, dorp in Gotha-Altenburg, ambt Altenburg, met kalkgroeven.

ZEHNA, dorp in Mecklenburg-Schwerin, ambt Gustrow, met 260 inw.

ZEHNITZ, dorp in Anhalt-Dessau, ambt Radegast.

ZEHOL, zie Dschehol.

ZEHREN, Saks. dorp, kreits Meissen.

ZEHUSSICZE, zie Schutschütz.

ZEIANA, Afr. stad in Tripoli, 4 mijlen van Begasi.

ZEIBAN, het grootste eil. in de Roode zee, tot Yemen behoorende.

ZEIBO, stad op het eil. St. Domingo.

ZEIDEN, zie Feketehalom.

ZEIDENWALD, gebergte in Zevenbergen, in het land der Saksers.

ZEIDLER, Boh. D., kreits Leutmeritz.

ZEIGHAN, ZEGHEN of *Zeghan*, stad in Fezzan, in een palmbosch. 14. 6. L. 27. 26. N. B.

ZEIL, Beij. landgerigt, Neder Mainkreits, op $2\frac{1}{4}$ V. M. 5,620 inw. bevattende, door den Main bespoeld, en veel boomvruchten, wijn en voeder voor het talrijk vee opleverende. 2. Stad aldaar, met een kasteel, 1150 inw. en potaschziederijen. 3. Wurtemb. heerl., Donaukreits, op $4\frac{1}{2}$ V. M. 9,700 inw. bevattende. 4. *Ober* en *Unter* Z., Twee dorpen in genoemde heerlijkheid.

ZEILUN, zie Ceylon.

ZEILERN, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, viertel Boven het Weener Woud.

ZEILITZHEIM, Beij. dorp, Opper Mainkreits, met 600 luthersche inw.

ZEILSDORF, zie Kieritzsch.

ZEINA, zie Genau.

ZEININGEN, Zwits. dorp, kanton Aargau, met 700 inw.

ZEISELMAUER, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, aan den Donau.

ZEISEN, eil. in den Atl. Oceaan, aan de kust van Nieuw Granada.

ZEISENHAUSEN, zie Zaissenhausen.

ZEIST, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, met veel hernhutters, die hier eene nette kerk, een broeder- en zusterhuis, opvoedingsgesticht, fabr. en fraaije winkels hebben. Verder vindt men er eene hervormde kerk, schoone gebouwen, waaronder het huis te Zeist, en met Hoekwege 1800 inw. De om-

trek is buitengemeen fraai, en het dorp wordt veel bezocht.

ZEISZKAM, Beij. dorp, Rijnkreits, met 1070 inw.

ZEITHAYN, Saks. dorp, kreits Meissen.

ZEITIN BURNU, kaap op het Grieksche eil Mitylene, bij Yero.

ZEITLOSS, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 300 inw.

ZEITON, vlek op Malta, met 3,800 inw., eigenlijk uit de vlekken Bisbut en Biscallin bestaande. 2. Zie Isdin.

ZEITZ, Pruis. kreits, regdst. Merseburg, op 4½ V. M. 23,900 inw. bevattende. 2. Hoofdstad van gen. kreits, aan de Witte Elster, met muren, 6 poorten, 4 luth. kerken, een weeshuis, met eene industrieschool, 2 hospitalen, een gymnasium, en vele andere inrigtingen voor onderwijs, velerlei fabr. en 7,650 inw.

ZEIVES, zie Kampel.

ZEIWA, Rus. riv., gouv. Perm.

ZEKELHEID, zie Szekelyhid.

ZELAYA, vlek in Mexico, prov. Guanaxuato, aan de Rio Grande, met eene regtbank. Zij is wel gebouwd, in een vruchtbaar oord, heeft 5 kloosters en de kerk der Mexicanen, die den hoogsten toren in Mexico heeft, een collegie, hospitaal, 2500 inw., aanzienlijken handel, markten, suiker, wijn en olijventeelt. 277. 4. L. 20. 38. N. B.

ZELDALES, tak van de Tabasco in Mexico, prov. Tabasco, en in Midden Amerika, prov. Chiapa.

ZELDERT, Nederl. dorp, prov. Utrecht, arr. Amersfoort.

ZELE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Dendermonde, met 1550 inw.

ZELECHOW, Pool. stadje, waiw. Podlachië, aan de Wilga.

ZELEH, Turk. stad in Siwas.

ZELENIN, klein eil. in de IJszee, aan de Z. W. kust van Nova Zembla.

ZELENOIKOLOK, Rus. sterkte op de Uralische bergen, gouv. Caucasus.

ZELESNICZE, zie Eisenstadt.

ZELEZENSKAJA, Rus. sterkte, gouv. Kolywan.

ZELEZNE MESTO, zie Eisenstadt.

ZELHEM, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Zutphen, met 2210 inw. en veel doortogt.

ZELIM, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

ZELIONAPLE, dorp in de N. Amer. prov. Pennsylvanië, gr. Butler.

ZELKI, Rus. vlek, gouv. Witebsk.

ZELKIH, Turk. dorp in Azië, prov. Bagdad, met veel dadels.

ZELKING, heerl. in Neder Oostenr., bij Mölk.

ZELL, Baden., stad, Treisamkreits, met 4,630 inw. 2. Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 520 inw. 3. Oostenr. vlek, Neder Mühlviertel. 4. Beij. D., Isarkreits. 5. Beij. dorp, Mainkreits. 6. Z. *am Harmersbach*, Baden. stad, Kinzigkreits, met 1110 inw. 7. Z. *am Zellersee*, Oostenr. vlek, kreits Salzburg. 8. Z. *an der Pramb*, Oostenr. vlek, Innviertel. 9. Z. *im Hamm*, Pruis. stad. regdst. Coblenz, met 2000 inw. 10. Z. *im Zillerthale*, Tyrol. vlek, kreits Innsbruck, met 670 inw. 11. Z. *ob der Ips*, Oostenr. vlek, land Ouder de Ens. 12. Z. *über der Trasen*, Oostenr. vlek, kwartier Bohet Wener Woud, met 156 huizen. 13. Z. *unter dem Stichelberg*, Wurtembergsch dorp, Donaukreits. 14. Zie Celle, Liebenzell, Mariazell, Neuenzelle, Radolfzell en Yell.

ZELLANG, stad op de W. kust van Celebes. 137. 19. L. 4. 20. Z. B.

ZELLE, gr. hert. Hes. dorp, vorst. Opper Hessen, met 570 inw. 2. Zie Celle en Neuenzelle.

ZELLENBERG, Fr. stad, dep. Opper Rijn, arr. Colmar.

ZELLERBAD, zie Liebenzell.

ZELLIK, Nederl. dorp, prov. Zuid Braband, arr. Brussel, met 650 inw.

ZELLIN, Pruis. vlek, regdst. Frankfort, aan den Oder, met 1300 inw.

ZELLINGEN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, aan de Main, met 1650 inw., die koren-, ooft- en wijnbouw hebben.

ZELLWEILER, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Bar, met 950 inw.

ZELLNEIKA, Rus. vlek, gouv. Pultawa.

ZELO BUON PERSICO, Lomb. Ven. vlek, prov. Lodi en Crema.

ZELTINGEN, Pruis. dorp, regdst. Trier, aan de Moezel, met 1150 inw.

ZELWALD, zie Saalfeld.

ZELWIA, Rus. riv. en stad, gouv. Grodno; de laatste met 1000 inw., veel handel en eene zeer bezochte jaarmarkt.

ZELWICE, Rus. tak van de Teterew, gouv. Kiew.

ZELZAETE, Nederl. dorp, prov. O. Vlaanderen, arr. Eecloo, met 2700 inw.

ZEMANCE, riv. in Senegambië, die, volgens sommigen, in de Gambia valt.

ZEMANIAH, Ind. stad, prov. Allahabad.

ZEMBEZE, zie Zaïre en Maravi.

ZEMBIN, Rus. vlek, gouv. Minsk.

ZEMBS, Fr. tak van de Ill, dep. Neder Rijn.

ZEMDEJAS, Spaan. vlek, prov. Guadalaxara.

ZE-

ZEMEH, stad in het rijk der Birmannen, prov. Yunschan.
ZEMEH, stad in het rijk der Birmannen, prov. Pegu.
ZEMINO, zie Gimino.
ZEMLIN, zie Semlin.
ZEMLIZA KYAMALSKAJA, zie Amerekanskoi-Noss.
ZEMONIOO, Dalmatisch vlek, kreits Zara.
ZEMPELBURG, ZEMPLIN, Pruis. stad, regdst. Mariënwerder, met 2570 inw.
ZEMPIN, Pruis. dorp, regdst. Stettin.
ZEMPLIN, zie Zempelburg en Semplin.
ZEMPTZ, zie Wartberg.
ZEMTE, stad in Marocco, Z. W. van Mequinez.
ZEMZA, landschap in Neder Guinea, rijk Angola.
ZEMZUM DE GHWZA, bronnen in Tripoli, in het land der Oostriv. 31. 67. N. B.
ZENAGAL, zie Senegal.
ZENAGARA, stam der Arabieren in Egypte.
ZENATI, riv. in Algiers, die naderhand *Seibouse* genoemd wordt.
ZENDERO, landschap in Abyssinië, aan de Zebid.
ZENDERUK, Perz. riv., prov. Jeek, die voorbij Ispahan stroomt.
ZENEBRA, stad in het rijk Butua of Mutua, aan de Oostkust van Afrika.
ZENEGUANCA, baai van Nieuw Granada, op de kust der prov. Santa Martha.
ZENETYE, stam van Arabieren in Nubië.
ZENG, ZENGH, SEGNA, SEIN, stad der Croatische Militairgrenzen, aan de Adriatische zee, met 2,600 inw., die in koren, honig, was, zout, tabak, enz. handelen.
ZENGAN, zie Zingan.
ZENGHI, riv. in Armenië, die in de Aras valt.
ZENGUIA, dorp in Syrië, pachalik Aleppo.
ZENGWI, tak van de riv. Kur in Aziatisch Rusland.
ZENICZA, Turk. vlek in Bosnië, sandschakat Travnik.
ZENITARA, riv. in Nieuw Granada, prov. Antioquia, die in de Magdalena riv. valt.
ZENIZO, klein eil. van Nieuw Granada, aan de kust der prov. Carthagena, bij de Magdalena.
ZENKOW, zie Senkow.
ZENLANG, meer in Afghanistan, landschap Kachemir.
ZENN, Beij. riv., Rezatkreits, die bij Vach, in de Rezat valt.
ZENNEWIJNEN, Nederl. buurt, prov. Gelderland, arr. Tiel, met 150 inw.
ZENNOR, Eng. kerspel in Cornwallis, met 670 inw.
ZENSIGA, zie Zuenziga.
ZENTHA, zie Szenta.
ZENTLALPAN, volkpl. in Mexico, intend. Mexico, met 270 huisgezinnen.
ZENTORA, kleine riv. in Quito, prov. Mainas.
ZEPEDA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Santa Martha.
ZEPITA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Pamplona.
ZEPITSCH, Illyr. D., kreits Fiume.
ZEPPEREN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 1250 inw.
ZEPTAU of *Zöptau*, Morav. vlek, kreits Olmutz.
ZERAM, zie Ceram.
ZERARA, landschap in het N. deel van Marocco.
ZERAWITZ of *Zierawitz*, Morav. vlek, kreits Hradisch, met 800 inw.
ZERAWUR, plaats in Perzië, prov. Kerman.
ZERBI, zie Dsjerbi.
ZERBST, ambt in Anhalt-Dessau, met 1500 inw. 2. Stad aldaar, de hoofdplaats en zetel van een kerkbestuur, en van de regtbank voor Anhalt-Dessau en Schwarzenburg; voorheen de residentie der vorsten van Anhalt-Zerbst, en de geboorteplaats der Russische keizerin CATHARINA DE II. Zij ligt aan de Nuthe, heeft muren, 6 poorten, de voorstad *Ankulen*, een oud kasteel, 2 luthersche en eene hervormde kerk, 2 hospitalen, een weeshuis, een tucht- en werkhuis, eene hoofdschool, het Franciseüm, eene meisjes- en armenschool, en andere gestichten. Zij telt 7,300 inw., die veel bij het vertrek van het hof verloren, en nu nog brouwerijen (hoewel veel minder dan voorheen) goud- en zilversmederijen, tabaks-, porcelein- en lakenfabr., benevens wasbleeken, tuinbouw, boomvruchtenteelt en 4 jaarmarkten hebben. 29. 45. L. en 51. 58. N. B.
ZERBY, plaats in Egypte, landschap Fajum.
ZEREL, Rus. dorp, gouv. Lijfland, op het eil. Oesel, kerspel Jamma.
ZERETE, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena.
ZEREZUELA, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Bogota.
ZERGAMOTTO, dorp in Nubië, landschap Sukkot.
ZERIKA, zie Xerika.
ZERKEGEM, Nederl. dorp, prov.

West Vlaanderen, arr. Brugge, met 590 inw.

ZERKOW, Pruis. stad, regdst. Posen, kreits Wreschen, met 1000 inw.

ZERKOWNOI, Rus. dorp, gouv. Olonez.

ZERMAGNA, Oostenr. vlek in Dalmatië, kreits Zara, aan de Zermagna.

ZERMUNY, Rus. stad, gouv. Wilno.

ZERNATO, zie Maina.

ZERNETZ, zie Cernetz.

ZERNIKI, SCHERNIK of *Zierniki*, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 160 inw.

ZERNIN, Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, met 530 inw.

ZERNOGORA, zie Montenegro.

ZERNOWITZ, ZARNOTZ of *Zsarnovia*, Hong. vlek, kom. Bars, aan de Gran, met 4000 inw.

ZEROTIN, Boh. dorp, kreits Rakonitz, met de St. Blasii gezondheidsbronnen.

ZEROVICZ, zie Serowicz.

ZERRAH, meer in Perzië, lands. Iran, waarin de Hirmend valt.

ZERROHAH, landschap in de woestijn van Sahara.

ZERROKEE, groote riv. in Sudan, tusschen Katakou en Bahr el Gazel.

ZERTER, zie Sarter.

ZERTRUD LAMAI, Nederl. dorp, prov. Z. Braband, arr. Leuven, met Autgaerde 1320 inw.

ZERUMA, dorp in Nieuw Granada, prov. Guayaquil.

ZERZO, Spaan. riv., prov. Burgos.

ZES EILANDEN, eil. bij de N. kust van Java. 128. 35. L. en 6. 36. Z. B.

ZESVOLKEN, zie Irokezen.

ZESIS, zie Wenden.

ZETEGANTI, riv. in Z. Amer., prov. Dariën, die in de golf van St. Miguel valt.

ZETEL, Oldenb. kersp., kreits Neuenburg, met 3,300 inw.

ZETTIN, Oostenr. stad in Croatië.

ZETWING, Boh. vlek, kreits Budweis, aan de Malschund.

ZEUBACH, Beij. D., Op. Mainkreits.

ZEULENRODA, stad in het vorst. Reusz oudste linie, hoofdpl. van het ambt Graiz, met eene kerk, eene burgerschool, tuchthuis, hospitaal en 3,610 inw., die fabr. van kousen, wollen stoffen, hoeden, enz. en ijzersmederijen, benevens welbezochte jaarmarkten en handel, vooral in ossen, hebben.

ZEULN, Beij. vlek, Opper Mainkreits, met 800 inw.

ZEUSENHAUSEN, zie Zaissenhausen.

ZEUTERN, Baden. dorp, Murg- en Pfinzkreits, met 1220 inw.

ZEUTZLEBEN, Beij. dorp, Neder Mainkreits, met 500 inw.

ZEVACO of *Zesaca*, eil. in de Stille Zuidzee, bij de kust van Veragua. 296. L. 8. N. B.

ZEVECOTE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 670 inw.

ZEVEN, zie Kloosterzeven.

ZEVENAER, Nederl. stad, prov. Gelderland, kwartier Arnhem, aan de Pruis. grenzen, met Oud Zevenaar 2220 inw. tellende, die meestal van den landbouw bestaan.

ZEVENBERGEN (*Transilvania*), groot vorst. in Europa, aan Oostenrijk behoorende, tusschen Hongarije, de Bukowina, Moldavië en Walachië, of tusschen 40. 27. en 43. 43. L. en 45. 33. en 47. 38. N. B. gelegen, en op 865$\frac{3}{4}$ V. M. 1,510,000 inw. bevattende. Het land is zeer hoog, en vormt eene soort van schuinsche vlakte, overal met bergen bedekt, tusschen welke groote en kleine dalen zijn. De voornaamste bergen zijn de Karpaten, die het land in eene halve maan omringen, en naar alle zijden, takken in het land zenden; de hoogste toppen zijn de Butschetsch, de Reticzat en de Szurul. De kruinen zijn deels kaal, deels met bergplanten en struikgewas bedekt; sommigen hebben tot in Julij sneeuw. Tot op eene hoogte van 5,400 voeten, dragen zij meestal bosschen, en men vindt er vele holen en kloven, waarvan de Almascher grot en Torzburger kloof de voorn. zijn. De voornaamste riv. zijn: de Marosch, met de Aranyosch en Kokel; de Szamos, met de groote en kleine Szamos; de Alt of Aluta, met de Fekete, Homorod, Cibin en Burzen. Onder de menigvuldige meren en kolken zijn: het Hodosch, het St. Anna en het Pirischker meer (het laatste door deszelfs vergiftige uitwasemingen bekend) de voorn.; het Hellenmoeras, om deszelfs diepte merkwaardig, en onder de gezondheidsbronnen, die van Borsseck, Homrod, Szeldebosch, Bodok, Arapatak, Rodna, Baussen, Gyogy, enz. de bekendste. De lucht is gematigd, doch op het gebergte koud, en het weder zeer veranderlijk; echter overal gezond. De voorn. voortbr. zijn, uit het dierenrijk: paarden, ezels, rundvee, buffels, schapen, geiten, varkens, wild, ook beeren, wolven, wilde zwijnen, reeën, vossen, hazen, wilde katten, dassen, otters, marders, fretten, wezels, eekhorens, minder herten, wilde geiten en hermelijnen, lynxen, enz., veel tam en wild gevogelte, schildpadden, visch, kreeften, bijen en slakken. Uit het plan-

plantenrijk: koren, vooral tarw en gierst, boekweit, vlas, hennep, maanzaad, tabak, saffraan (hoewel slechts in het wild), aardnoten, tuinvruchten, wijn, boomvruchten, zelfs kastanjes en amandelen, en veel hout in de bosschen. Uit het rijk der delfstoffen: goud, meer dan zilver, weinig koper en lood, veel ijzer, kwikzilver, antimonium, rattenkruid, velerlei verw-aarde, krijt, schoon marmer, valsche diamanten, chrysoliet, amethisten, chalcedon, granaat, opazen, karneolen, potlood, porceleinaarde, bergölie, steenkolen, zwavel, glauberzout, aluin, vitriool, steenzout, enz.

De inw. zijn Magyaren of Hongaren, Szeklers en Saksers; ook zijn er vele Walachiërs, Zigeuners of Heidenen, Joden, Armeniërs, Grieken en Bulgaren. Men vindt er onderscheidene geloofsbelijdenissen, als: de roomsche, vereenigde Grieksche, hervormde, luthersche, sociniaansche, eigenlijke Grieksche (het grootste getal der inw.) en joodsche. De roomschen hebben 3 lyceën, verscheidene gymnasiën en scholen; de vereenigde Grieken een gymnasium; de hervormden collegiën; de lutherschen gymnasiën; de socinianen een collegie en 2 gymnasiën; doch het verder onderwijs is op den laagsten trap. Er zijn twee geleerde genootschappen voor de beoefening der Hongaarsche taal en geschiedenis; de boekerijen zijn alleen bij de scholen, en in geheel Zevenbergen zijn slechts 2 boekwinkels, 7 drukkerijen en 12 papiermolens. De standen zijn: adel (in hoogen, midden en lagen adel verdeeld), burgers en boeren (in vrijen en leenpligtigen verdeeld); de lijfeigenschap is afgeschaft. De voornaamste middelen van bestaan zijn: landbouw, boomvruchtenteelt, wijnbouw, veeteelt, mijnwerken, handwerken, linnenweverijen, grof laken-, wollen stoffen- en Turksch garenweverijen, hoeden- en lederfabr., doch alles in het klein; verder smederijen, potaschziederijen, glasblazerijen, aluin-, vitriool- en salpeterziederijen, wasbleeken, kruid- en papiermolens. De handel is in handen der Grieken, Armeniërs en eenige Saksers; doch de invoer veel sterker dan de uitvoer. De uitvoer bestaat in: koren, paarden, weinig vee, touwwerk, zadelmakers, schrijnwerkers en smeden, huiden, zout, enz.; de invoer daarentegen in linnen, laken en andere wollen stoffen, zijden- en galanterie-waren, glas, meubels, werktuigen en instrumenten, werkstoffen, rundvee, paarden, schapen, varkens, honig, was, wijn, koloniale waren, boeken, kaarten, enz. De handel is hier even zeer gedrukt als in Hongarijë; doch het meest wint het land door den doorvoer, daar alle waren uit Turkijë naar Hongarijë en Duitschland, door Zevenbergen gaan. De voorn. koopstad is Kroonstadt. Er zijn eenige goede wegen, doch de meesten zijn slecht.

Het land is, als grootvorst., een onafscheidelijk deel van de Oostenr. monarchie, aan welke het erfelijk is, in het mannelijk en vrouwelijk geslacht, en heeft eenen bepaalden monarchalen regeringsvorm. De grootvorsten hebben belangrijke voorregten, en eenen sterken invloed op de landdagen; zij hebben deel aan de wetgevende magt, en bezitten de uitvoerende magt geheel, zoo als ook het regt van gracie, munt, uitspraak over hoog verraad, in vrede en oorlog, het regt om landdagen uitteschrijven, tot den adelstand te verheffen, verlatene of vervallene goederen aan zich te trekken, ambten te begeven, ook bisschoppen, prelaten en militaire beambten te benoemen, en vele voorregten meer. Zij voeren den titel van grootvorst van Zevenbergen en graaf der Szeklers. De landstenden bestaan uit de 3 hoofdinwoners: 1°. de *Magyaren* of *Hongaren*, waarvan de vertegenwoordigers door de gespanschapsvergaderingen, uit den adel, die hiervan leden zijn, verkozen worden, 2°. de *Szeklers*, waarvan de vergaderingen der stoelen, uit den adel en de vrije *Szeklers* bestaande, de vertegenwoordigers kiezen, en 3°. de *Saksers*, die geen adel, noch onderscheid van rang hebben, en waar de stoelen dezelve verkiezen. De landdag bestaat dus uit de oversten der Magyaarsche en Szekler stoelen, de afgevaardigden der gespanschappen, der Szekler en Saksische stoelen, der 5 koninklijke vrijsteden en 23 aangeslagen plaatsen, het koninklijk gouvernement, de afgevaardigden van het domkapittel te Karlsburg en de magnaten, welke beide laatsten door den grootvorst verkozen worden. Zij bepalen de verandering of afschaffing der wetten, met toestemming van den grootvorst; even zoo het bepalen van belastingen, het vervullen der hoogste posten, het verleenen van burgerregt aan vreemden, tegen betaling van 1000 dukaten, en in zekere gevallen regt te spreken. De hooge regering is het gouvernement te Clausenburg, dat onmiddellijk onder de Zevenbergsche hofkanselarij te Weenen staat, hetwelk tevens het

hoogste geregtshof is, en waaronder de districts-, gespanschaps-, stoel- en mindere besturen staan. Het collegie van finantiën resideert te Hermannstadt; verder zijn er mindere regtbanken, plaatselijke regters, enz.

De inkomsten worden op 4 à 5 millioen geschat, welke uit de hoofdelijke belastingen, op de bezittingen, domeinen, tienden, post, zout, mijnwerken, enz. gevonden worden. Het land levert 4 oostenrijksche regimenten, deels door werving, deels door conscriptie, benevens de grensregimenten. In nood heeft er eene algemeene oproeping plaats. Het generaal commando is te Hermannstadt; de eenige vesting is Karlsburg. Het land wordt in 3 groote landschappen: het land der Magyaren of Hongaren, dat der Szeklers en dat der Saksers, verdeeld, waarvan het eerste in gespanschappen en distr., het tweede in stoelen, en het derde in stoelen en distr. gesplitst wordt. De hoofdstad is Clausenburg. 2. Nederl. stad, prov. N. Braband, distr. Breda, aan eene vaart, die gemeenschap heeft met het Hollandsch diep, met eene hervormde en twee roomsche kerken, een liefdadig gesticht, twee schoolgebouwen, en met den Moerdijk 3,190 inw.

ZEVENHOVEN, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. ged., distr. 's Gravenhage, midden in den Zevenhovenschen polder, met 250 inw., veenderijen en smederijen.

ZEVENHUIZEN, Nederl. buurt, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, met landbouw, veeteelt, tabaksbouw en 150 inw. 2. Nederl. veenkolonie, prov. en arr. Groningen, met veel veenderijen. 3. Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, arr. Rotterdam, bij eenen grooten plas, met 1100 inw.

ZEVENTIG BRONNEN, bronnen van de riv. Sheilif, in Algiers.

ZEVENWOLDEN, voormalig deel van de prov. Vriesland, met veenderijen en hout. Thans maakt het grootendeels het arr. Heerenveen uit.

ZEVEN ZUSTERS, hooge berg in Noorwegen, stift Nordland, 4000 voeten hoog.

ZEVEREN, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 900 inw.

ZEVICO DELLA TORRE, Spaan. vlek, prov. Palencia.

ZEVIO, Lomb.Ven.vlek, prov. Verona.

ZEVISTI ZUS, zie Caucasus.

ZEWAN BURÉ, distr. in Abyssinië, landsch. Tigré, ten Z. O. van Dixan, op het gebergte.

ZEY, beek, die bij Mentz in den Rijn valt.

ZEYA of *Zaya*, Oostenr. riv., die bij Sierndorf in de March valt.

ZEYADYE, stam van Arabieren, tusschen Sudan en Nubië.

ZEYBO, vervallene stad op Haïti, dep. Enganna.

ZEYDEYEH, stam van Arabieren in Egypte.

ZEYEN, Nederl. buurt, prov. Drenthe, bij het dorp Vries behoorende.

ZEYL, zie Zeil.

ZEYLA of *Zaila*, stad in het land der Somanlis, aan de O. kust van Afrika, op eene landpunt, die met rotsen en zandbanken omringd is, aan de Hoanza en eene golf van dien naam. 60. 49. L. 11. 18. N. B.

ZEYNATYB, riv. in Nubië, land Oostelijk van den Nijl.

ZEYRING of *Opper Zeyring*, Stierm. vlek, kreits Judenburg, met 460 inw.

ZEZARINE, Perz. eil., prov. Fars, bij kaap Kern.

ZEZERE, Port. riv., prov. Estremadura, die op het gebied Estrella ontspringt, en bij Payo de Pille, in de Taag valt.

ZGIERZ, Pool. stad, waiw. Masovië, met 460 inw.

ZHA of *Ensa*, tak van de Mulvia of Malva in Marocco.

ZHAI, stam der Tibbo's, in de woestijn van Sahara.

ZHE-HOL, zomer-residentie van den keizer van China, een uur ten N. van den grooten muur gelegen.

ZHOBE, zie Shoba.

ZHOORE, riv. in Algiers, welke op het gebergte Beniwelbaau ontspringt.

ZHORZ-STRANECZKA, Morav. vlek, kreits Iglau, met 200 inw.

ZIA, zie Zea.

ZIAK, Boh. dorp, kreits Czaslau.

ZIAMBERG, zie Senftenberg.

ZIAN, stam der Arabieren in Marocco.

ZIA-TSCHAN, prov. van Corea.

ZIB, Turk. dorp, prov. Akka.

ZIBELLE, Pruis. vlek, regdst. Liegnitz.

ZIBID, zie Zebid.

ZIBIRIJOA, volkpl. in Mexico, prov. Cinaloa.

ZIBREIRA, Port. vlek, prov. Beira.

ZICALPA, volkpl. in Mexico, prov. Riobamba.

ZICAPUZALCO, volkpl. in Mexico, intend. Mexico.

ZICAVO, Fr. vlek, eil. Corsica, met 1200 inw.

ZICHEDASBASS, Rus. vesting, prov. Imirethi.

ZICHEN, Kaukazische volkstam in Rusland.

ZICHLIN, Pool. stad, waiw. Masovië, met 740 inw.

ZICUICHI, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

ZIDEN, zie Dschedda.

ZIDI, distr. in Beludschistan, prov. Jhalawan.

ZIDLOCHOWICE, zie Seelowitz.

ZIEBINGEN, Pruis. dorp, regdst. Frankfort, met 520 inw.

ZIEGELHAUSEN, Baden. dorp, Neckarkreits, met 1000 inw.

ZIEGELHEIM, Saks. heerl., kreits Erzgebergte, ambt Zwickau.

ZIEGENHAIN, dorp in Sasken-Weimar, ambt Jena, met 250 inw. 2. Keur-Hes. ambt, prov. Opper Hessen, met 10,500 inw. 3. Stad en hoofdpl., aan de Schwalm, midden in moerassen, met slechte vestingwerken, de voorstad *Weinhausen*, en 1100 inw., die 4 jaarmarkten hebben.

ZIEGENHALS, Pruis. stad, regdst. Oppeln, met 2,400 inw.

ZIEGENORTH of *Zesgenort*, Pruis. dorp, regdst. Stettin, met 820 inw.

ZIEGENRÜCK, Pruis. stad, regdst. Erfurt, hoofdpl. van den Neustadter kreits, aan de Saale, met 580 inw., linnenweverij, papiermolens, smederijen en bosschen.

ZIEGESER, zie Ziesar.

ZIEL of *Zihl*, riv. in het Zwits. kanton Bern.

ZIELENZIG, Pruis. stad, regdst. Frankfort, aan de Poste, met 3,220 inw., die laken-, kousen- en linnenweverij, hoedeu- en handschoenfabr. en looijerijen hebben.

ZIEMETSHAUSEN, Beij. vlek, Rezatkreits, met 1500 inw.

ZIENWALD of *Zinnwald*, Saks. stad, kreits Meissen, met 300 inw.

ZIERAWITZ, zie Zerawitz.

ZIERENBERG, Keur-Hes. ambt, prov. Neder Hessen, met 11,180 inw. 2. Stad aldaar, aan de Warme, met 3 poorten, 1000 inw., handwerken, linnenweverij en jaarmarkten.

ZIERIKZEE, Nederl. distr., prov. Zeeland, hetwelk op de eil. Schouwen, Duiveland, Tholen en St. Philipsland, in 3 kantons, 4 steden en 25 gemeenten, 23,810 inw bevat. 2. Hoofdstad van het distr., op het eil. Schouwen, met welbeplante wallen en singels, 5 poorten, eene haven van een groot half uur gaans lang, aan welks einde, op een huis, des nachts, een licht ten dienste der zeevaart brandt; eene oude haven, een stadhuis met twee schilderstukken van GERAERTS, en eenen toren met een klokkenspel, de groote of Sint Lievens Munsterkerk, de grootste uit Zeeland, met een koor, waarin het graf van SIMON SCHUTTEN, het praalgraf van HENDRIK DE POTTERE en AGATHA VAN WISSENKERKE. Ook is er het graf van LEMMIUS, een schoone predikstoel, een zeer fraai orgel en onvoltooide toren. Verder de kleine kerk, de walsche, de luthersche en roomsche kerk, eene opene plaats, waarop de Schouwensche botermarkt, vischmarkt, breede of steenen brug, beurs, waag, scheepstimmerwerf, 's Gravenstein (thans het gevangenhuis, bank van leening, weeshuis, armen-kinderhuis, inrigting tot spijsuitdeeling), latijnsche school, goede inrigtingen voor het lager onderwijs en (in 1826) 6,680 inw., die brouwerijen, looijerijen, meestoven, touwslagerijen, eene zeepziederij, zoutraffinaderij, bezemmakerij, traankokerij, grut-, zaag-, olie-, pel- en korenmolens hebben. Ook zijn er bij dezelve oesterputten. 21. 35. L. en 51. 30. N. B.

ZIERKERSEE, meer in het hert. Mecklenburg-Strelitz.

ZIERNIK, ZIERNIKI, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 210 inw.

ZIERNSEE, meer in Mecklenb. Strelitz.

ZIESAR of *Ziegeser*, Pruis. stad, regdst. Maagdenburg, met 1700 inw.

ZIETHE, tak van de Fuhne in Anhalt-Köthen.

ZIETHEN, dorp in Mecklenburg-Strelitz, vorst. Ratzeburg.

ZIEZAR, Spaan. vlek, prov. Murcia, aan de Segura.

ZIEZOW, dorp in Mecklenburg-Strelitz, ambt Stargard.

ZIGEUNERS, BOHEMERS, GIPSIES, GITANOS of *Heidenen*, een Indisch volk, dat zich tegen het einde der 14de eeuw, bijzonder in Moldavië en Wallachië, nedergezet, en ook in andere deelen van Europa verspreid heeft. Zij leven in de grootste verachting en morsigheid, en worden door iedereen met den meesten smaad en gestrengheid behandeld. Een weinig mamaliga, of koeken van maïs, gezouten, soms half verrotte visch, en weggeworpen en stinkend vleesch, is hun voedsel. Met lompen bedekt en bloote voeten, zwerven zij rond, en wonen onder tenten. Zij zijn zoo talrijk, dat men hen in de beide vorst. wel op 150,000 zielen schat. Doen zij eenige misdaad, dan worden zij met de wreedste stokslagen op de voetzolen gestraft. Zij hebben eigenlijk geenen godsdienst, en zijn in 4 klassen verdeeld, als: *Lingurary*, of lepel-

 ma-

makers, de talrijkste, die ook een weinig landbouw hebben; *Ursary*, of muzijkanten, die van hun instrument bestaan; *Lagesh*, die van waarzeggen en stelen leven, en *Burkasch*, de slechtste der 4 kasten, die zelfs niet eens onder tenten, maar in bosschen en op mesthoopen zwerven, en van wortels, gras en aas bestaan. Ook in Zevenbergen, Hongarije, Dalmatië, Galicië, Moravië en zelfs in Frankrijk, hebben zich deze ongelukkige menschen verspreid, waar men hen hier en daar gedrongen heeft, om vaste woonplaatsen te kiezen.

ZIGHIN, zie Zeighau.

ZIGOS, zie Maina.

ZIGURESCHTI, Turk. dorp in Walachië, distr. Gorsy.

ZIHL, zie Ziel.

ZIKANKA, Boh. D., kreits Chrudim.

ZILACH, ZILAHU, ZILLENMARKT, Zevenb. distr., kom. Mittel Szolnok, met 42 plaatsen. 2. Vlek aldaar, met 2 kerken, een gymnasium en wijnbouw.

ZILEH of *Zela*, Turk. stad, prov. Amasan, pachalik Siwas.

ZILENZIG, zie Zielenzig.

ZILIMONESCHTI, dorp in Moldavië, zinut Baku.

ZILINA, zie Silein.

ZILLA, Fr. vlek op het eil. Corsica, met 550 inw.

ZILLBACH, Weim. dorp, ambt Kaltennordheim, met 300 inw.

ZILLEBA, Arab. dorp, prov. Yemen.

ZILLEBEKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen, met 1250 inw.

ZILLENMARKT of *Zillah*, zie Zilah.

ZILLER, Tyrol. tak van de Inn, kreits Innsbrück, waarnaar het *Zillerthal* genoemd is, dat op 14½ V. M., 12,300 inw., meestal van vee- en koornhandel levende, bevat.

ZILLHAUSEN, Wurtemburgsch dorp, Schwarzwaldkreits.

ZILLINGSDORF, Oostenr. vlek, land Onder de Ens, met 86 huizen.

ZILLS, Zwits. dorp, kanton Graauwbunderland, met 280 inw.

ZILLSLACHT, Zwits. dorp, kanton Thurgau.

ZILLY, Pruis. dorp, regdst. Maagdenburg, kreits Oschersleben, met 710 inw.

ZILM MONAU, Afr. riv. aan de Peperkust.

ZILVOLDE, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Zutphen, met 960 inw. en veel tabaksteelt.

ZIMACOTA, volkpl. van Nieuw Granada, prov. Tunja, met 1000 inw.

ZIMALZEN, Mexic. stad, prov. Mexico.

ZIMARA, Turk. dorp, pachalik Siwas.

ZIMAPAN, Mexic. stad, prov. Mexico, met ruim 1000 inw. en mijnwerken.

ZIMANRO, zeeëngte bij de Sunda eil., tusschen de eil. Satrao, Solor en Lomblem.

ZIMATLAN, volkpl. in Mezico, prov. Oaxaca, met 615 huisgezinnen.

ZIMBAS, stam der Shaggas in het binnenland van Afrika, ten Z. van het meer Marawi.

ZIMBAL, tak van het Songarisch gebergte in Mongolië.

ZIMBO, zie Gagas.

ZIMBURG, Morav. slot, kr. Hradisch.

ZIMI, riv. van Nieuw Granada, prov. Carthagena, die in de Stille Zuidzee valt, met een dorp van dien naam, aan derzelver oevers.

ZIMITARA, riv. van Nieuw Granada, prov. Carthagena, die in de Magdalena valt.

ZIMITI, stad in Nieuw Granada, prov. Carthagena. 303. 40. L. 7. 42. N. B.

ZIMMERBACH, Wurtemb. riv., Neckarkreits, die in den Neckar valt.

ZIMMERN, Baden. dorp, Main- en Tauberkreits, met 280 inw. 2. Dorp aldaar, Seekreits, met 220 inw. 3. Dorp in Hohenzollern-Hechingen. 4. Dorp in Hohenzollern-Sigmaringen; 480 inw.

ZIMNO, Pool. stad, waiw. Augustowo, met 750 inw.

ZIMURH SCHELLAH, stam der Berberen, in het N. van Marocco.

ZINAPECUARO, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

ZINARI, Turk. eil., aan de kust van Natolië, alleen door zeeroovers bezocht.

ZINDGIBAR, zie Zanguebar.

ZINGA, volkplanting in Peru, prov. Huamalies.

ZINGHI, zie Zanguebar.

ZINGHETCH GOMMARA, riv. in Abyssinië; valt in het meer Dembea.

ZINGHINCHOR, Port. volkpl., aan de Cazamanca, in Senegambië.

ZINGST, Pruis. eil., regdst. Straalsond, met eenige dorpen.

ZINGUES, zie Zanguebar.

ZINJAN, Perz. stad in Irak; 7 mijlen N. W. van Sultania.

ZINKOW, Rus. stad, gouv. Podolië; 1800 inw. 2. Rus. stad, gouv. Pultawa.

ZINNA, Pruis. stad, regdst. Potsdam, aan de Nuthe, met 1170 inw.

ZINNE, zie Felsenberg.

ZINNWALD, zie Boheemsch Zinnwald en Zienwald.

ZINOWSKAJA, Rus. vlek, gouv. Wiatka.

ZINQUINSHOR, zie Zinghinchor.

ZINSICH, zie Sinzig.

ZINSWEILER, Fr. dorp, dep. Neder Rijn, arr. Weissenburg, aan de Zinzel.

ZINTELAPA, vlek in Midden Amer., prov. Chiapa.

ZINTEN, Pruis. stad, regdst. Koningsbergen, met 1720 inw.

ZINTO, riv. van Nieuw Granada, prov. Santa Martha, die op 11. 17. N. B. in eene kleine baai van dien naam valt.

ZINU, zeehaven aan de kust van Dariën.

ZINZAREN, volkstam in Hongarijë, Zevenbergen en Romanië, welke eigenlijke Walachiërs zijn zouden.

ZINZEL, Fr. tak van de Zorn, dep. Neder Rijn.

ZINZELEJO, volkpl. in Nieuw Granada, prov. Carthagena.

ZIOPATA, baai aan de kust van Nieuw Granada, prov. Carthagena.

ZIORICA, eil. in den Orinoco, tegenover La Guyana.

ZIPA, Rus. Aziat. tak van de Witim.

ZIPACON, volkpl. van Nieuw Granada, prov. Bogota.

ZIPAQUIRA, volkpl. van Nieuw Granada, met 800 huisgezinnen.

ZIPOR, Rus. dorp, gouv. Georgië.

ZIPPELZERBST, zie Zörbig.

ZIPPLINGEN, Wurtemb. dorp, Jaxtkreits, met 950 inw.

ZIPS of *Szepes Varmegye*, Hong. kom., kreits aan deze zijde van de Theisz, op 66½ V. M. 164,150 inw. bevattende, welke van verschillenden godsdienst, en, om hunne vlijt, beroemd zijn. Het land is door verscheidene takken van de Karpaten bedekt, die hier de hoogste punt, de Lomnitz hebben, en wordt door de Poprad en Göllnitz, benevens verscheidene kleinere riv. en beken bespoeld; ook zijn er veel minerale bronnen. De luchtsgesteldheid is guur, zoo dat er geen genoegzaam koren, en in het geheel geen wijn meer groeit; daarentegen heeft het land gerst, vlas, erwten, boomvruchten, hout, rundvee, schapen, varkens, wild, gevogelte, visch, bijen, kreeften, ijzer, koper en vele andere delfstoffen; terwijl, behalve in de mijnen, de inw. in de linnenweverij, looijerij, pottenbakkerij en handel een ruim bestaan vinden. Het kom. is in 4 distr. verdeeld, en heeft de hoofdstad Leutschau.

ZIPSENDORF, Pruis. dorp, regdst. Merseburg.

ZIPSERHAUS of *Szepervar*, Hong. hoofdpl. eener heerl. in het kom. Zips.

ZIPUAZA of *Zipueza*, voormalige vrijstad der Indianen, thans een klein dorp in Nieuw Granada, prov. Santa Martha.

ZIRCZ, Hong. vlek, kom. Veszprim.

ZIREIKA, Rus. vlek, gouv. Tambow.

ZIRGAN, Rus. dorp, gouv. Orenburg.

ZIRITA, riv. van Caraccas, die in het meer van Maracaïbo valt, met eene stad van dien naam.

ZIRKAPKA, Rus. tak van de Kolyma.

ZIRKE, zie Czirke.

ZIRKEN, Rus. stad, gouv. Grusië.

ZIRKLACH, Illyr. D., kreits Laibach.

ZIRKNITZ, zie Czirknitz.

ZIRKWITZ, Pruis. vlek, regdst. Breslau, met 400 inw.

ZIRL, Tyrol. D., kreits Oberinnthal.

ZIRLANKA, Rus. tak van de Kolyma, gouv. Irkutsk.

ZIRLAU, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

ZIRMUNY, Rus. stad, gouv. Grodno.

ZIRNDORF, zie Zürndorf.

ZIRMA, staat in Sudan, dien wij alleen bij naam kennen.

ZIRONA, Dalmat. eil., kreits Spalatro.

ZIS, riv. in Afr., die van den berg van dien naam (zijnde een gedeelte van den Atlas), tusschen Fez en Tafilet valt, en zich in de zandwoestijnen van Tafilet verliest.

ZISKA, Pruis. kolonie, regdst. Breslau.

ZISPATA, volkpl. van Nieuw Granada, prov. Carthagena, aan eenen der takken van de Cauca.

ZITALA, vlek in Midden Amer., prov. Chiapa en St. Salvador.

ZITAQUARO, volkplanting in Mexico, intend. Valladolid.

ZITALLA, volkpl. in Mexico, met 175 huisgezinnen.

ZITLALTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Mexico.

ZITOMIERZ, zie Schitomir.

ZITTA, Turk. stad in Natolië, pachalik Marasch, aan het gebergte Amanus.

ZITTAU of *Sittau*, Saks. prov. aan de Mandau, met dubbelde muren, 4 poorten, 4 voorsteden, 8 kerken, een hospitaal, een wees- en tuchthuis, eenen schouwburg, ruime markten, een gymnasium, eene boekerij, verzameling van naturaliën en munten, eene teekenschool, vele lagere scholen en 8000 inw., die laken-, katoen- en linnenfabrijken, looijerijen, pottenbakkerijen, brouwerij en papiermolen, en de hoofdzetel van den Lausnitzer garen- en linnenhandel hebben, alsmede veel handel in koloniale waren drijven. De stad is rondom met tuinen omringd, en heeft wel 35 fabrijkdorpen onder haar gebied. Geboorteplaats van MICHAËLIS. 50. 52. N. B. 2. Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, ambt Schwerin, met 870 inw.

ZITUNY, zie Zeitun.

ZITZENHAUSEN, Baden. D., Seekreits.

ZIWI, Rus. geb., gouv. Georgië.

Zis, zie Zis.
Zizdra, zie Schisdra.
Zizelau, Oostenr. dorp, kreits Hausruck.
Ziżeliczk, zie Chlumetz.
Zizers, Zwits. vlek, kanton Graauwbunderland, aan den Rijn, met 800 inw., die wijn en ooft bouwen.
Zlabings, zie Slawonice.
Zlaczew of *Sluczewo*, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 700 inw.
Zlaski, Pool. vlek, waiw. Kalisch.
Zlatna, zie Goldenmark.
Zlatnik, Hong. dorp, kom. Neitra.
Zlatocz of *Zlatowce*, Hong. dorp, kom. Trentschin.
Zleb of *Zleby*, Boh. D., kreits Czaslau.
Zlicko Gurim, zie Kaurzim.
Zlin, Morav. stad, kreits Hradisch, aan de Drewniza, met 1000 inw.
Zlinlawaza, Rus. vlek, gouv. Tschernigow.
Zloczew, Zloscewo, Pool. stadje, waiw. Kalisch, met 500 inw.
Zloczow Brod of *Zloczower kreits*, Galic. kreits, op 92 V. M. 207,850 inw., waaronder veel joden, bevattende. Hij heeft ten Z. O. veel bergen, en wordt door de Bog, Sered en veel kleine meren bespoeld, is over het algemeen tamelijk vruchtbaar, doch deels ook met zand, moeras en bosch. Landbouw, veeteelt en eenige fabr. van zakkenlinnen zijn de voornaamste bezigheden. 2. Stad aldaar, met eene roomsche, hervormde, vereenigde en grieksche kerk, een oud kasteel en 6,200 inw., die zeildoek maken. 42. 30. L. en 49. 50. N. B.
Zlonice of *Zlonitz*, Boh. vlek, kreits Rakonitz.
Zloscewo, zie Zloczew.
Zlucz, zie Sluck.
Zluczewo, zie Zlaczow.
Zluticze, zie Luditz.
Zmijew, Rus. stad, gouv. Slobodische Ukraine, aan de Donez.
Zmygrod, Galic. vlek, kreits Jaslo.
Zna, Rus. riv., gouv. Tambow en Twer.
Znamenskoe, Rus. vlek, gouv. Smolensko, kreits Juchnow.
Znaym of *Znogmo*, Morav. kreits, 137,400 inw. bevattende, door de Taya, Igla, Rakitna, Jacomirzka en Oslawa bespoeld, en met de meeste kolken van Moravië. Ten N. heeft de kreits bergen; maar ten O. is hij vruchtbaar, en brengt bijzonder koren, boomvruchten, wijn, vlas, anijs, mosterdzaad en venkel, benevens een weinig saffraan, voort. Ook zijn er goede bosschen en veeteelt, maar buiten spinnerij, weinig fabr., doch aanzienlijken handel. 2. Hoofdstad van den kreits, op eene hoogte, aan de Taya, met muren, verscheidene voorsteden, eenen ouden burg (thans een militair hospitaal), kerk en kloosters, gymnasium, hoogeschool en ruim 5,000 inw., die lakenweverij hebben, en veel mosterdzaad teelen. 33. 43. L. en 48. 41. N. B.
Znierhow, Pool. stad, waiw. Cracau.
Znigly, Rus. riv., gouv. Kiew.
Znin of *Schnin*, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 1160 inw.
Znogmo, zie Znaym.
Zoaro, stad in Nubië, rijk Amri. 2. Zie Souara.
Zobeide, Arabieren in Turkije, pachalik Bagdad.
Zobelsberg, Illyr. heerl., kreits Neustädtl.
Zöbing, Oostenr. vlek, kwart. Boven den Mannhartsberg, distr. Krems, aan de Kamp. 2. Wurtemb. vlek, Jaxtkreits, met 750 inw.
Zöblitz, Saks. stad, kreits Erzgebergte, met 900 inw.
Zobra, Arab. stad, lands. Yemen.
Zobten, Zotten, Pruis. stad, regdst. Breslau, aan den voet van den 2320 voet hoogen Zobtenberg, met 1250 inw.
Zocaus, riv. in Quito, prov. Quixos en Macas.
Zochicoatlan, stad in Mexico, intend. Mexico.
Zoconusco, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.
Zocotora, zie Socotora.
Zocuyo, zie Tocuyo.
Zodin, Rus. stad, gouv. Minsk.
Zoelen, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, aan de Linge, met 770 inw.
Zoelmond of *Sermond*, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwart. Tiel, met veel doortogt en 380 inw.
Zoen, Noorw. vlek, stift Aggerhuus, aan de Christiansfiorden.
Zoerendonk of *Zurendonk*, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, aan de Zoer, met 550 inw.
Zoerle Parwys, Nederl. dorp, prov. Antwerpen, arr. Turnhout, met 570 inw.
Zoest, Nederl. dorp, prov. Utrecht, distr. Amersfoort, ten W. van die stad, met de buurten de Borgt en Isselt, 1500 inw. tellende, en door de knollen beroemd.
Zoestdijk, vorstelijk lustslot, prov. Utrecht, arr. Amersfoort, onder Baarn behoorende, en in 1816, door het dankbaar Vaderland, aan Z. K. H. den prins van Oranje, als eene erkentenis voor Hoogstdeszelfs betoonden moed bij Water-

terloo geschonken, en thans in een schoon paleis herschapen.

ZOETEDALSVALLEI, dal aan de Kaap de Goede Hoop, distr. Calcedon, met duifsteenholen.

ZOETEMELKSRIVIER, riv. aan de kaap de Goede Hoop; valt in de Kafferkustriv.

ZOETEMELKSVALLEI, dal aan de kaap de Goede Hoop, distr. Stellenbosch.

ZOETERMEER, Nederl. dorp, prov. Holland, Zuidelijk gedeelte, in heerlijke uitgeveende polders, met eene hervormde, roomsche, remonstrantsche en jansenisten kerk, 750 inw., vele buitenplaatsen en weiden.

ZOETERWOUDE, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Leijden, in heerlijke weilanden, die de beste Leijdsche boter opleveren, eene roomsche en hervormde kerk, 1900 inw. en de buurten: het Leijdsche Schouw, Noord- en Zuidbuurten, Meren en Wijnpoort, Gelderswouden en Benthuizen.

ZOFALA, zie Sofala.

ZOFINGEN, Zwits. distr., kanton Aargau, met 20 plaatsen, waaronder de stad van dien naam, aan de Wigger, klein, maar wel gebouwd, met eene kerk, raadhuis, stadsboekerij, waarin vele handschriften der Zwitsersche hervormers, verzameling van munten, handteekeningen en schilderijen; het Zwits. genootschap, een genootschap voor de kunsten en 1680 inw., die katoen-, linnen-, en zijden bandfabr., chits- en katoendrukkerijen, linnenbleeken, looijerijen, enz. hebben.

ZOGHIR of *Sokar*, Arab. eil. in de Roode zee, tot Yemen behoorende.

ZOGNO, Lomb.Ven. D., prov.Bergamo.

ZÖGÖD, Zevenb. D., land der Szeklers.

ZOGONO, zie Soconusco.

ZOGWAN, zie Zowan.

ZOHAR, zie Sohar.

ZOHHOH, tak van de Bahar el Azdek, een arm van den Nijl, in Abyssinië.

ZOLA, Perz. riv., prov. Azerbidia.

ZOLDER, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 2000 inw.

ZOLIBA, zie Niger.

ZOLIOM, zie Altsohl.

ZOLKIEW, Galic. kreits, op 100¼ V. M. 195,780 inw. bevattende, heuvelachtig, met aanzienlijke bosschen, en door de Bog en vele kleine riv. bespoeld. De vruchtbare grond brengt koren, vlas, hennep en moesgroenten in overvloed voort. De veeteelt is aanzienlijk, doch de inw. bestaan bijna alleen van den landbouw. 2. Hoofdstad, aan eene kleine riv., met een kasteel, eene vereenigde kerk, school, militaire hospitaal en 4,140 inw. 41. 40. L. 50. 4. N. B.

ZOLKIEWKA, Pool. stad, waiw. Lublin.

ZOLLGRÜN, dorp in het vorst. Reuss jongere linie, ambt Schleiz.

ZOLLIKON, Zwits. D., kanton Zurich.

ZÖLLSDORF, zie Kieritzsch.

ZOLNOK, zie Szolnok.

ZOLODONOSKA, Rus. stad, gouv. Pultawa, aan den Dnieper.

ZOLOTITZA, Rus. dorp, gouv. Archangel, kreits Onega, op een schiereil., aan de golf van Onega.

ZOLOTNIA, Rus. vlek, gouv. Cherson.

ZOLOTNIKOWSKAJA, Rus. vlek, gouv. Wladimir.

ZOLOTUHKINO, Rus. dorp, gouv. Jaroslaw, met jaar- en veemarkten.

ZOLUDEK, Rus. stad, gouv. Grodno.

ZOLYNIA, Galic. vlek, kreits Rzeszow, met 2500 inw.

ZOLYOM, zie Altsohl en Sohl.

ZOMA, riv. in het Kafferland.

ZOMBINO, eil. van Tunis, ten W. van kaap Bon.

ZOMBOR, zie Sombor.

ZOMEREN, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, met eene roomsche en hervormde kerk en 2,610 inw., die veel in turf handelen.

ZON, Nederl. dorp, prov. N. Braband, distr. Eindhoven, met Breugel 1740 inw. tellende, en veel veenderijen.

ZONA, Rus. tak van de Oka, gouv. Orel.

ZONAR, Spaan. lagune, prov. Cordova.

ZONCHIO, stad op Morea, aan de golf van Zonchio.

ZONDAGS RIVIER of *Nukokamma*, riv. aan de kaap de Goede Hoop, die in het Sneeuwgebergte ontstaat, de Camdebo, Melk, Vogel, Kleine Zondags en andere riv. ontvangt, en in de Algoa baai valt.

ZONDERGROND, eil. in den Gevaarlijken of Lagen Archipel, door SCHOUTEN en LE MAIRE, beoosten het eiland Waterland, in 1616 ontdekt. Het verkreeg dezen naam, doordien men in de nabijheid te vergeefs het dieplood gebruikte, om er ankergrond te vinden. Waarschijnlijk is het door KOTZEBUE wedergevonden, en hetzelfde met hetgene hij *Romanzoff* heeft genoemd.

ZONDERWIJK, zie Veldhoven.

ZONEWKA, Rus. vlek, gouv. Kursk.

ZONHOVEN, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Hasselt, met 2600 inw.

ZONNEBEKE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 1960 inw.

ZONNEGEM, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Oudenaarden; 350 inw.

ZONNEMAARE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Schouwen,

wen, met 400 inw.

ZONPOUR, zie Jionpur.

ZONS (SONS), Pruis. stad, regdst. Dusseldorp, met 980 inw.

ZONZEIRON, volkplanting in Brazilië, prov. Sergippe.

ZONZONATE, zie Sonsonnati.

ZOOIAT, stad in de woestijn van Sahra, ten W. van Sebha.

ZOOM, distr. in Nubië. 2. Volgens sommigen den naam van een Nederl. watertje, prov. N. Braband, bij Bergen op den Zoom, waardoor deze stad gemeenschap met de Ooster Schelde heeft.

ZOONAREWKUT, Rus. volkpl., gouv. Saratow.

ZOONGA en ZOONGA KAMPENZY, eil. aan de kust van Neder Guinea, in Afrika.

ZOPFINGEN, zie Zofingen.

ZOPIA, riv. van Nieuw Granada, prov. Antioquia.

ZOPTE, tak van de Loquitz, in het hert. Coburg-Saalfeld.

ZOQUES, stam van Indianen in Midden Amer., prov. Chiapa.

ZORANY, Rus. stad, gouv. Wilna.

ZORAWA, Perz. dorp, prov. Azerbidia.

ZÖRBIG, KLEIN ZERBST of *Zippelzerbst*, Pruis. stad, regdst. Merseburg, aan de Strenkbach, met 2,200 inw.

ZORGE, Pruis. riv., regdst. Erfurt, die in de Helme valt. 2. Brunswijksch dorp, kreits Walkenried, aan de Zorge, met 1000 inw. 3. Zie Sorge.

ZORITA, Spaan. vlek, prov. Valladolid.

ZORN, Fr. riv., dep. Neder Rijn, die in den Rijn valt.

ZORNDORF, ZARANDFALVA, Hong. vlek, kom. Wieselburg. 2. Pruis. dorp, regdst. Frankfort.

ZORRICA, vlek op Malta, met 5,460 inw.

ZORSZKOW, Pool. stad, waiw. Lublin.

ZORULUS, Turk. riv., regdst. Rumelië, sandschakat Wisa.

ZOSSEN, Pruis. stad, regdst. Potsdam, met 3 poorten, 3 voorsteden, een kasteel, kerk, hospitaal en 1360 inw., die linnenweverij, visscherij en wijnoogst hebben.

ZOTTANCE, Galic. vlek, kreits Zolkiew, met 2,100 inw.

ZOTTEN of *Zottenberg*, zie Zobten.

ZOUFETE, riv. in Neder Egypte.

ZOUTELANDE, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Middelburg, eil. Walcheren, voorheen zeer bloeijend, doch door het zand grootendeels verstoven; thans met 460 inw.

ZOUTKAMP, zie Zoltkamp.

ZOUR EL HAMMAN, bewoonde rots aan de kust van Algiers, prov. Tlemsan.

ZOURA of *Raz el Maber*, kaap in Tunis, aan de golf van Cabes.

ZOURKENNIS, eil. aan de kust van Tunis, waarvan het grootste op 10. 8. L. en 34. 20. N. B. ligt.

ZOUTPANNEN, zoutmeren aan de Z. punt van Afr., bijzonder aan de W. kust.

ZOUTEVEEN, Nederl. ambt, prov. Holland, Z. ged., distr. Rotterdam, in Delfland, zonder dorp.

ZOVANY, Zevenb. dorp, land der Hongaren, kom. Kraszna.

ZOWAH, riv. in Algiers, prov. Constantine.

ZOWAMORE, ZEMBROE of *Zimbza*, eil. aan de kust van Tunis, bij kaap Bon.

ZOWAN of *Zogwan*, stad in Tunis, aan den voet van het geb. van dien naam, met weverijen en bleken.

ZOWARA, zie Zoara.

ZOYALTEPEC, volkpl. in Mexico, intend. Valladolid.

ZOZOCOLHONANGO, vlek in Midden Amer., prov. Chiapa.

ZOZOLCO, Mexic. dorp, intend. Valladolid.

ZOZORANGA, volkpl. in Quito, prov. Loxa.

ZRIN, Croatisch dorp in het Banaat.

ZRUCS, ZRUCZE, Boh. vlek, kreits Czaslau, met 60 huizen.

ZSAIKA, Rus. vlek, gouv. Cherson.

ZSAMBEK, Hong. vlek, kom. Pesth.

ZSAMBOKRETH, Hong. vlek, kom. Neitra, aan de Neitra.

ZSAMBOLY of *Haszfeld*, Hong. vlek, kom. Torontal.

ZSAR, Hong. dorp, kom. Liptau, met 290 inw. en eene zuurbron.

ZSARNOTZA of *Scharnovitz*, Hong. vlek, kom. Bars.

ZSARNOVIA, zie Zernowitz.

ZSCHANAD, zie Chonad.

ZSCHAND, zie Meissen.

ZSCHEPEL, zie Csepel.

ZSCHETNEK, zie Csetnek.

ZSCHINGUTAI (GROOT), zie Groot Zschingutai. Bij hetzelve ligt Klein Zschingutai, met 130 huizen.

ZSCHONGRAD, zie Czongrad.

ZSCHOPAU, Saks. stad, kreits Erzgebergte, aan de riv. van dien naam, met een koninklijk slot, 2 kerken, 4000 inw., linnen-, laken-, katoen- en andere fabr., branderijen en pottenbakkerijen.

ZSCHORLAU, Saks. vlek, kreits Erzgebergte, met 400 inw.

ZSCHOSSEN, zie Te-tsien.

ZSOLT, zie Pesth.

ZUA, riv. van Caraccas en Cumana, die

die in de Chivata valt.

ZUANE (ST.), kaap aan de N. kust van Candia. 43. 27. L. 35. 15. N. B.

ZUAN-LO, Chin. prov. van Corea.

ZUAQUEO, Mexic. riv., prov. Ostimuri, die in de Hiaqui valt.

ZUBAKI, riv. op het Japan. eil. Niphon, welke ten Z. van kaap Nankaba, in eene golf valt.

ZUBERECZ, Hong. D., kom. Arva.

ZUBIA, Spaan. vlek, prov. Granada.

ZUBIENA, vlek in Piëmont, kreits Biella, met 5,050 inw.

ZUBIKHA, Rus. dorp, gouv. Wladimir.

ZUDIMY, stad in Sudan, eene dagreize ten W. van Kashna.

ZUBKOWICE, Rus. vlek, gouv. Minsk.

ZUBSUCH, Galic. dorp, kreits Sandec, met 2,200 inw.

ZUBZOW, zie Subzow.

ZUCA, volgens sommigen, eene golf in Tripoli, landstreek Lubey, die echter volgens LANTHIER en DELLA CELLA hier niet bestaat. BLAQUIÈRE houdt het voor eene zoutzee.

ZUCCARELLO, Sard. vlek, hert. Genua, met 1450 inw.

ZUCCLA, stad van Tunis, met ruïnen.

ZUCHRIA, zie Jenisa.

ZUCKA, Pruis. dorp, regdst. Dantzig.

ZUCKERS, Pruis. D., regdst. Cöslin.

ZUCKMANTEL, Morav. stad, kreits Troppau, met 3000 inw.

ZUCKOW, zie Zucka.

ZUDA, Arab. stad in Yemen.

ZUDAHARA, Rus. stad, gouv. Podolië.

ZUECA, plaats in de Wadi el Agaal, in de woestijn van Sahra. 2. Zie Giudeca.

ZUELA, zie Zuila.

ZUENNE, beek, die zich op een uur afstands van Brussel, in de Senne ontlast.

ZUENZIGA, oase in de Sahara, in de woestijn Goczin.

ZUERA, Spaan. vlek, prov. Aragon.

ZUEROS, Spaan. vlek, prov. Cordova, met 2000 inw.

ZUF, zie Ghaur.

ZUFFURABAD, O. Ind. stad, prov. Allahabad, met 20,000 inw. 2. Mahomedaansche naam van de sterkte, Beider in Indostan.

ZUG, het kleinste van al de Zwits. kantons, tusschen Zurich, Schwyz, Lucern en Aargau, of tusschen 25. 50. en 26. 9. L. en 46. 58. en 47. 10. N. B. gelegen, en op 5¾ V. M. 14,500 inw. tellende. De oppervlakte is vol bergen, welke het dal tusschen de Lorenz en Reusz omringen, dat slechts kleine heuvels heeft, en onder den naam van *Baarerboden* bekend is. De grond is meestal vruchtbaar. Onder de bergen zijn: de Ruffi, de Rossberg, de Zugerberg, de Morgarter- en Dreilandersteín. De riv. zijn: de Reusz, met de Lorenz en eenige kleinere. Verder zijn er de Zuger-, Egeri- en Finstermeren. De luchtsgesteldheid is wel die der Alpen, doch zoo zacht, dat er zelfs wijn groeit. De voortbr. bestaan in: een weinig koren, veel boomvruchten, noten en kastanjes, een weinig wijn, hout, de gewone huisdieren, visch, bouwsteen, turf, enz. De inw. zijn van Duitsche afkomst, spreken Duitsch, en belijden den roomschen godsdienst. De voorn. takken van bestaan zijn: veeteelt, weinig landbouw, sterke boomkweekerij, 2 papiermolens, doch verder geene fabr. De uitvoer bestaat in: boter, kaas, vee, wol, hout, huiden, gedroogde vruchten en kastanjes.

Het kanton heeft eene democratische regering; de roomsche godsdienst is de heerschende. Elk ingezeten is door de wet volkomen gelijk, en er zijn geene dienst- of leenpligten; elk burger is op zijn 19de jaar soldaat. Het volk oefent de oppermagt door den landdag, de verkozene gemeenten en den drievoudigen landraad uit. De landdag komt elken eesten Mei bijeen, en verkiest den landamman, de bestuurders en de ambtenaren. De landamman is het hoofd van den staat, en wordt voor 2 jaren verkozen. De gemeenten komen den 2 Mei bijeen, en verkiezen de leden van den kantonsraad, van den drievoudigen landraad, van de regtbank, van het kanton en het bestuur der gemeenten. De drievoudige landraad bestaat uit den kantonsraad en 2 leden, die aan elk lid van den kantonsraad worden bijgevoegd; deze is de wetgevende magt van het kanton, die gewoonlijk 3 maal 's jaars vergadert. De kantonsraad bestaat uit den landamman en 34 leden, maakt de hoogste regtbank, de besturende en uitvoerende magt uit, en benoemt den stadhouder, onderstadhouder en de criminele regtbank, welke laatste uit 25 leden bestaat; terwijl de kantonsraad verder voor de gezondheid, finantiën, opvoeding, enz. zorgt, en wetten voordraagt. De regtbank van het kanton bestaat uit den stadhouder en 6 regters, en besluit in alle burgerlijke zaken. Elke gemeente heeft een bijzonder bestuur, uit eenen voorzitter en 2 raden bestaande, die voor de policie en kleine zaken zorgen. De belastingen zijn weinig; het kanton levert aan het bondgenootschap 250 man en

1250 franken. Het wordt in 2 ambten verdeeld. 2. Hoofdstad aan het meer en den berg, beide van denzelfden naam, met muren, 2 kerken, een klooster, hospitaal, raadhuis, tuighuis, een klein gymnasium en 2500 inw., die allen van den landbouw, de visscherij en eene jaarmarkt bestaan.

ZUGER MEER, Zwits. meer, kanton Zug, 2 mijlen lang, zeer vischrijk en in het Boven- en Beneden meer verdeeld.

ZUGAKAR, zie Zadoch.

ZUGELHUASEN, zie Ziegelhausen.

ZUGGIN, plaats in Abyssinië, lands. Amhara.

ZUGO, zie Klein Saros.

ZUGUANARES, zie Rio Colorado.

ZUGUCHNITU, zie Tschuruchatuewskoi.

ZUGUM, plaats in Sudan, bij de vereeniging van de riv. Gulbi en Quarra-luandad.

ZUHERAS, Spaan. vlek, prov. Cordova.

ZUHRI, distr. in Beludschistan, prov. Ihalawan, met eene hoofdstad van dien naam, die eenen leemen muur en 2 à 3,000 huizen heeft. 86. 6. L. en 28. 39. N. B.

ZUIAMBAXONDA, lands. in Neder Guinea, in Afrika, weinig bekend.

ZUID AMERIKA, zie Amerika. 2. *Vereenigde Staten van Z. A.*, eene der nieuwe Rep. in Z. Amer., ook onder den naam van Buenos-Ayres bekend, welke, echter nog niet algemeen erkend zijnde, wij beter oordeelen in het *Bijvoegsel* te beschrijven.

ZUID ANAM, zie Cochinchina.

ZUID ANAMBES, groep eil. bij Borneo. 123. 59. L. 2. 20. N. B.

ZUIDBAAI, baai in de N. Amer. prov. Vermont, gr. Rutland.

ZUIDBERGEN, Nederl. buurt, prov. Drenthe, onder Emmen behoorende.

ZUID BEVELAND, het grootste der Zeeuwsche eil., na de vasthechting met Wolfaartsdijk en Oost Beveland, ruim 16 V. M. oppervlakte beslaande, en tusschen de Ooster Schelde, Zandkreek, Wester Schelde en het Sloe gelegen. Het heeft geene duinen, maar is rondom door dijken bezet, rijk in veldvruchten, vooral veel meekrap, kersenboomen en houtgewas, en over het algemeen zeer schoon, alhoewel de naam van *paradijs* van Zeeland meer van een voormalig klooster *Paradisius Mariæ* afkomt. De voornaamste stad is Goes, en men vindt er vele fraaije dorpen en buitenplaatsen; het maakt met Noord Beveland, het derde distr. van de prov. Zeeland uit.

ZUID BEIJERLAND, zie Hitsert.

ZUID BRABAND, zie Braband.

ZUIDBROEK, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Winschoten, wel bevolkt, met eenen vruchtbaren grond, veel doortogt en 1350 inw.

ZUIDBURG, zie Oostzouburg.

ZUIDDORP of *Zuiddorpe*, Nederl. dorp, prov. Zeeland, distr. Hulst, met eene nieuwe roomsche kerk en 700 inw.

ZUID EILAND, eil. bij Celebes, aan de Z. W. punt van Butong. 2. Het tweede groote eil. van de groep Bonin, 3½ mijl in den omtrek, ten N. bergachtig en met hooge boomen, en ten Z. vlak. 27. N. B.

ZUID CANARA, O. Ind. distr., prov. Canara, met 396,670 inw. De hoofdstad is Mangatore.

ZUID CAROLINA, zie Carolina.

ZUID CENTINEL, een der Andamans eil., bij Klein Andaman.

ZUID COIMBATOOR, O. Ind. distr., prov. Coimbatoor; hoofdpl. Daraporam.

ZUIDERBROEK, Nederl. polder, prov. Holland, N. gedeelte, in de vier Noorderkoggen.

ZUIDERDRAGTEN, zie Dragten.

ZUIDERWOUDE, Nederl. dorp, prov. Holland, N. ged., kwartier Alkmaar.

ZUIDERZEE, golf van de Noordzee, in ons vaderland, uit kleine beginselen ontstaan, en nu een aanzienlijk gedeelte der prov. Holland, Gelderland, Overijssel en Vriesland bespoelende. Zij is 23 uren lang, en 5½ tot 15 uren breed; de kleinste breedte is tusschen Stavoren en Enkhuizen. Zij wordt door de eil. Texel, Vlieland, Terschelling en Ameland, van de Noordzee gescheiden, gelijk hier ook verscheidene banken, als: het Voorland bij Wieringen, het Vogelzand, het Breezand, de Waard, het Lange Zand, de Grint, de Abt, enz. gevonden worden. De voorn. gaten, waardoor deze golf gemeenschap met de Noordzee heeft, zijn vooral de golf Stortemelk, het Schulpe- en Noordergat, en verder het nieuwe Spanjaardsgat, het Landsdiep, het Marsdiep, het Duinkersgat en vele anderen, die echter deels verzand zijn. (Zie verder de artikelen Texel, Nieuwe Diep, enz.) Deelen van deze zee zijn het Vla, eene bank bij Wieringen, Val van Urk, Hoornsche Hop, Goudzee bij Marken en Pampus, eene bank, welke voor eenen arm der zee, het IJ (zie dat art.) genoemd, ligt; aan de O. zijde hebben wij het Kamperdiep, Kamperzand, Zwolsche Diep, enz. In dezelve wordt ten N. haring, en ten Z. zeer veel platvisch gevangen. Men ziet er, bijzonder in het Schul-

Schulpegat en ter reede van Texel, nu en dan bruinvisschen; doch groote visschen anders zeldzaam.

ZUID HOLLAND, zie Holland.

ZUIDGEEST, Nederl. landstreek, prov. N. Braband, bij Bergen op den Zoom, zonder dorpen.

ZUIDHORN, Nederl. dorp, prov. en arr. Groningen, niet ver van de trekvaart op Groningen, met aanzienlijke huizen en landgoederen, zeer veel doortogt en met Noordhorn 1450 inw. Hierbij behoort de Bril.

ZUIDJUTLAND, zie Sleeswijk.

ZUIDKAAP, de Zuidelijkste punt van Van Diemensland. 164. 34. L. 43. 30. Z. B.

ZUIDLAARDER MEER, Nederl. meer, prov. Drenthe, bij de dorpen Zuid- en Noordlaren.

ZUIDLAARDERVEEN, Nederl. dorp, prov. Drenthe, onder Zuidlaren behoorende.

ZUIDLAND, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Briel, met den polder Velgersdijk. 2. Nederl. gehucht, prov. Zeeland, distr. Zierikzee, eil. Schouwen, bij Kerkwerve behoorende.

ZUIDLAREN, Nederl. dorp, prov. Drenthe, aan den grooten weg op Groningen, met voor- en najaarsmarkten, veel vertier en met de 4 gehuchten, 1000 inw.

ZUID LINSCHOTEN, zie Linschoten.

ZUIDMEER of *Zumeer*, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden, met het Zumeerder heideveld.

ZUID NATUNAS, groep eil. bij Borneo, rijk Sambas. 126. 34. L. 4. 45. N. B.

ZUIDOOSTBAAI, baai op het Z. O. van het eil. Eaheinomauwe van Nieuw Zeeland. 40. 45. Z. B.

ZUIDOOST EILANDEN, één groot en verscheidene kleine eil., tot de Zuid-Oostelijke der Louisiaden behoorende.

ZUIDOOSTERLAND, gedeelte van Spitsbergen, tusschen 36. 15. en 33. 45. L. en 77. 2. en 78. 38. N. B. Ten W. grenst het aan het Wybe Jansz Water, dat verscheidene eil. bevat, ten O. aan de Noordzee, ten Z. aan Walter Tymensfioerd en ten N. aan Nieuw Vriesland. Men vindt er de Diepe baai.

ZUIDOOSTKAAP, kaap op Nieuw Guinea, door D'ENTRECASTEAUX dus genoemd. 166. 6. L. 8. 43. Z. B.

ZUIDOOSTKUST VAN CELEBES, een schiereil., gewoonlijk *Tambiko* genoemd, tusschen baai Bony en Solo, met veel bergen, bosschen en goede ijzermijnen, weinig bekend. De inw. zijn Boggezen en Haraforen. De hoofdstad is Tamboki. Het land staat onder Bony.

ZUIDSCHALKWIJK, met VIJFHUIZEN en NIEUWERKERK, eene Nederl. heerl., prov. Holland, Z. gedeelte, aan het Haarlemmer meer.

ZUIDSCHARWOUDE, Nederl. dorp, prov. Holland, kwartier Hoorn, met eene nieuwe kerk.

ZUID SCHERMER, zie Schermer.

ZUIDSCHOTE, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Iperen; 560 inw.

ZUID SCHOTLAND, zie Groot Brittanje.

ZUID SCHOTLAND (NIEUW), eene groep eil., aan de Zuidpool, tusschen 315. en 333. L. en 61. en 63. Z. B., door kapitein SMITH, in 1819 wedergevonden, en door BELLINGHAUSEN, BRANSFIELD en anderen, nader onderzocht, mogelijk wel tot een vrij uitgestrekt eil. behoorende, en reeds in 1599, door den Nederlander DIRK GERRITS, die tot de Nassausche vloot behoorde, met het jagt de *Blijde Boodschap*, ontdekt, waarom het op sommige kaarten *Gerritszland* genoemd is. Kapitein PALMER vond er in 1821, in de Washingtons engte, eene voortreffelijke haven, naar hem Palmersport genoemd, en op 332. 13. L. en 61. 41. N. B. gelegen. Verder kent men er de kapen Noord Voorland, Williams, de Schireffsbaai, de eil. Nelson, Loyds, Peter I., Alexander I., enz. Het land heeft hooge sneeuwbergen, maar, behalve het wintermos, geen spoor van groei, en, behalve schoon gevlekte zeeluipaarden, geene zoogdieren, maar vele pinguins, zeehoenders, witte duiven en meeuwen; ook heeft men er veel steenkolen gevonden. Engelschen en Amerikanen bezochten hetzelve om de walvischvangst, doch de traan wordt niet voor zoo goed gehouden als die der N. streken.

ZUIDSTRAAT, straat tusschen de eil. Newfoundland en Kaap Breton, in N. Amerika.

ZUIDVLIET of *Zandkreek*, ook wel *Diep* genoemd, tak van de Schelde, tusschen de Zeeuwsche eil. Wolfaartsdijk en Noord Beveland.

ZUIDVOORLAND, kaap in het Z. van Engeland, gr. Kent.

ZUIDVOORN, zie Land van Voorn en Goeree.

ZUIDWACHTER EIL., groep van 8 of 9 eil., ten W. van Celebes, in de baai van Tombo, met veel bosch. Tusschen de twee grootste is eeu ruim kanaal.

ZUID WALLIS, zie Wallis.

ZUID WENDING, Nederl. veenkolonie, prov. Groningen, kwart. Winscho-

schoten, onder Veendam behoorende.

ZUID WESTKAAP, de Z. W. punt van Van Diemensland. 163. 44. L. 43. 34. Z. B.

ZUID WILLEMSKANAAL, zie Willemskanaal.

ZUIDWOLDE, Nederl. dorp, prov. Groningen, kwart. Apingadam, aan de trekvaart, een uur van Groningen. 2. Nederl. dorp, prov. Drenthe, met 3 buurten, 1000 inw. en veenderijen.

ZUIDWYK, Nederl. heerl., prov. Holland, Z. ged., distr. 's Gravenhage, bij Wassenaar behoorende, met vele buitenplaatsen en schoon land.

ZUIDZEE, GROOTE ZUIDZEE, GROOTE STILLE ZUIDZEE, de grootste van alle zeeën van den aardbol, tusschen de Likeo eil., Japan, Jesso, de Kurilen en Kamschatka ten W.; de Aleutische eil. ten N.; de W. kust van Amer. ten O., en de Zuidelijke IJszee ten Z. — Zij heeft ten O. slechts 3 ingangen, als de straat van Magellaan en die der straat Le Maire, welke laatste voorheen het meest werd gebruikt; doch thans zeilt men liever beoosten het Statenland heen, en na kaap Hoorn verkend te hebben, tracht men dus de Zuidzee te bereiken. De pogingen om van dezen kant eene vierde invaart, om het N. van Amer. heen, te vinden, zijn tot nu toe vruchteloos geweest. Ten W. heeft men de volgende ingangen: 1°. Voorbij kaap d'Entrecasteaux op van Diemensland. 2°. Door de Bassstraat, tusschen Nieuw Holland en Van Diemensland (beide de meest gebruikte). 3°. Door de Torresstraat, tusschen Nieuw Holland en Nieuw Guinea. 4°. Van de Molukken om de N. W. kust van Nieuw Guinea heen, waar wel zes doorvaarten zijn, die echter door Europische schepen weinig gebruikt worden, doch waaronder vooral de straat Dampier, als de veiligste, vermelding dient. 5°. Uit de Chin. zee, tusschen Magindanao en Manille, op verscheidene plaatsen. 6°. Uit dezelfde zee, tusschen Manilla en Taiwan, en door de Likeo eil. Deze uitgestrekte oceaan beslaat, volgens de berekening van GAUSZ, eene oppervlakte van 2,834,000 V. M., en dus ¼ van de geheele aarde. Den naam van *Stille zee*, haar door MAGELLAAN, bij zijne reize om de wereld, gegeven, verdient zij niet, daar des winters op dezelve zware stormen en orkanen heerschen, die vooral bij het verwisselen der passaten zich doen gevoelen; terwijl de scheepvaart door de menigte van riffen en koraalbanken zeer moeijelijk wordt gemaakt. Tusschen de keerkringen is een haar eigen verschijnsel, namelijk het lichten van het water, dat zich aldaar als zilverstof vertoont; doch ook dáár stroomen hare wateren in ontzaggelijke vlakten van zwavel en ontvlamde pik, somtijds gelijk de zee, naar een melkmeer, somwijlen naar eenen langen beweegbaren en golvenden lichtstroom gelijkende, welker uiterste einden zich in den horizont verliezen. Deze verschijnselen worden alleen door slijmdieren of naakte zeewormen (*molusken*) en weeke plantdieren (*zoophyten*) veroorzaakt; terwijl men door microscropische waarnemingen, ontdekt heeft, dat eene soort van kleine roode schelpdieren, de zoogenaamde bloedzeeën veroorzaken, die sommige zeevaarders hebben waargenomen, en dat de stofzeeën, die men bij Nieuw Guinea en Nieuw Holland heeft gezien, door de eijeren van zekere zeedieren, die eene graauwe kleur hebben, deze gedaante verkrijgen.

Behalve eb en vloed, heeft deze zee nog andere bewegingen, die door den dampkring, en door de werking der zon op het poolijs, veroorzaakt worden. De wateren, die het grootste deel van den aardbol bedekken, stroomen steeds, door eene algemeene en eigendommelijke beweging, van het O. naar het W., en dus in eene tegenovergestelde rigting van den loop der spheroïde; maar worden door de passaatwinden beheerscht, waaruit tusschen de keerkringen, alle stroomen haren oorsprong nemen. Door het water, hetwelk door het smelten van het ijs aan de polen voortkomt, ontstaat er een tegenovergestelde stroom, welke het water tegen de middaglijn aandrijft, en deze beide verliezen zich op deze wijze in zoo vele verschillende zamenstellingen en nieuwe rigtingen, dat men onmogelijk daarvoor algemeene regelen kan opgeven, daar alles van de sterkte van den wind, en de grootte der tegen elkander instroomende golven afhangt. Over de golven, eil., zeeëngten, klippen, enz., welke in deze zee gelegen zijn, zie men verder Australië.

ZUILA, ZUELA of *Zella*, stad in de woestijn van Sahra, met zeer gastvrije inw. en zeer vele ruïnen. 26. 12. N. B.

ZUJA, zie Suja.

ZUKOW, Pruis. dorp, regdst. Dantzig, kreits Karlhaus, met 43 huizen.

ZUKUSIE of *Silacote*, dorp in het Nederl. aandeel op Timor, met eene goede haven, die door 2 rijen rotsen beschut.

ZüLCH, zie Zülz. 2. Z. of *Zülpich*, Pruis. stad, regdst. Keulen; 1100 inw.

ZULE, riv. in Nieuw Granada, prov. Pamplona; valt in 't meer Maracaïbo.

ZULFI, Arab. stad, land der Wachabiten.

ZULIN, Galic. dorp, kreits Stry, met ijzermijnen.

ZüLLICHAU, Pruis. kreits, regdst. Frankfort, op 14¼ V. M. 29,600 inw. tellende, door den Oder en andere kleine riv. en meren bespoeld, met goeden grond, die koren, peulvruchten, vlas, hop, boomvruchten en zelfs wijn voortbrengt; verder is er veeteelt en linnenweverij. 2. Hoofdstad, met muren en grachten, 4 voorsteden, een kasteel, eene luth. en herv. kerk, weeshuis, koninklijk opvoedingsgesticht en 5,400 inw., die laken-, kousen-, hoeden-, linnen-, poeder- en stijfselfabr., looijerijen, branderijen en azijnstokerijen hebben, en hop en wijn teleu.

ZULKIEW, Pool. riv., waiw. Lublin.

ZULLA of *Thulla*, stad in Abyssinië, in het kustland.

ZULMIS, stam der Arabieren in Algiers, prov. Constantine.

ZüLPICH, zie Zülch.

ZüLZ of *Zülch*, Pruis. stad, regdst. Oppeln, met 2,280 inw.

ZüLZENDORF, Pruis. dorp, regdst. Breslau.

ZULTE, Nederl. dorp, prov. Oost Vlaanderen, arr. Gent, met 1600 inw.

ZULTEPEC, stad in Mexico, prov. Mexico, met zeer veel zilver en 400 huisgezinnen.

ZUMAGLIA, Sard. dorp in Piëmont, prov. Biella, met 700 inw.

ZUMANSCHAH, stad in Afghanistan, prov. Leja.

ZUMAMPA, volkplanting in Tucuman, aan de Dulce.

ZUMAYA, Spaan. vlek, prov. Guipuscoa.

ZUMDORFE, Zwits. dorp, kanton Uri.

ZUMMA, stad in Sudan, tusschen Kashna en Sakkatan.

ZUMPANGO, meer in Mexico, prov. Mexico. 2. Vlek aldaar, met 700 familiën, die veel maïsbouw en muilezelsfokkerij hebben.

ZUMSTEIN, Zwits. dorp, kanton Appenzell, met 3000 inw. en fabr.

ZUNA, volkpl. en riv. van Quito, welke laatste met de Vulcano vereenigd, de Upano vormt.

ZUNCHWA, zie Zungua.

ZUNDEN, HUNTE, Pruis. riv., regdst. Maagdenburg, die in de Jetze valt.

ZUNDERDORP, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Alkmaar.

ZUNFT, zie Gilde.

ZUNGHAR, N. Afr. stad in het binnenland van Tunis.

ZUNGUA of *Zunchwa*, Chin. stad, prov. Petcheli.

ZUNI, volkplanting in Nieuw Granada, prov. Antioquia.

ZUNIGA (POINT), kaap aan de kust van Californië of Nieuw Albion. 262. 2. L. 30. 30. N. B.

ZUNINACA, riv. ten O. van Peru, prov. der Chiquitos Indianen, die in de Potaquissimi valt.

ZUNSWEYER, Baden. dorp, Kinzigkreits, met 700 inw.

ZUOLA, vlek van den Kerk. Staat, leg. Forli.

ZUPPA, Dalmatisch distr., kreits Cattaro, met 3,440 inw.

ZUPRANI, Rus. stad, gouv. Wilna.

ZUR, zie Sur.

ZUPUTUBA, riv. in Z. Amer., prov. Matto-Grosso.

ZURAWNA, Galic. vlek, kreits Brzezany.

ZURE BERGEN, bergen aan de Kaap de Goede Hoop, ten O. van den Rhenosterberg.

ZURE BERG RIV., riv., welke op de voorn. bergen ontspringt, en in de Zwarte zee valt.

ZUR BURG, zie Burg.

ZURCHAU, Saksen-Gothasch dorp, ambt Ottenburg.

ZUREND, Perz. stad, prov. Kerman.

ZURENDONK, zie Zoerendonk.

ZURGHIEN, stam der Mooren, in de woestijn van Sahra.

ZURJENA, Spaan. D., prov. Granada.

ZURI, Dalmatisch dorp, kreits Zara.

ZURICH of *Zürch*, Zwits. kant., tusschen Schaffhausen, Thurgau, St. Gallen, Schwyz, Zug, Aargau en het gr. hert. Baden, of tusschen 26. 2. en 26. 39. L. en 47. 9. en 47. 41. N. B. gelegen, en op 45. V. M. 192,200 inw. bevattende. Heuvels, bergen en dalen wisselen met groote meren af, en leveren vele schilderachtige partijen. De grond is over het algemeen zeer vruchtbaar, echter meer door bebouwing, dan uit zich zelven. De bergen zijn: de Allmanskette met de Hornli, 3,590 voeten hoog; de Lägerberg met de Hochwache, en de Albiskette met de Uetli; alle deze bergen zijn met bosch en weiden bedekt. De voorn. riv. zijn: de Rijn, de Reusz, de Thur, de Tösz, de Sihl of Sil, de Glat en Limmath. Onder de meren verdienen het Zuricher, Greifen, Katzen en Turler meer, en onder de gezondheidsbronnen het Nidel- of Nydel, het Geiren- en Rösli-

bad,

bad, die bij Zollikhof en Arnheim en in de Drath Schmittlein genoemd te worden. De lucht is zacht, en het weder veranderlijk, zonder echter nadeelig voor de gezondheid te zijn. De voortbrengselen zijn: koren (ook gierst en spelt), peul- en tuinvruchten (vooral aardappelen), raapzaad, hennep, vlas, zeer veel boomvruchten, wijn en hout. Verder de gewone huisdieren, gevogelte, visch, steenkolen, turf, leem, kalk en gips. De inw. zijn Duitschers, en grootendeels gereformeerd. De middelen van bestaan zijn: de landbouw (met zeer veel zorg), boomkweekerij, wijnbouw, de mijnen, de veeteelt, vooral rundvee, visscherij en aanzienlijke fabr. in zijde en katoen, schoon minder dan voorheen; verder in laken, wollen stoffen, tabak, papier, glas, weinig linnen, enz.; ook zijn er likeurstokerijen en branderij. De uitvoer bestaat in: wijn, gedroogde en versche vruchten, kirschwasser, brandewijn, katoen, garen, mousselin, laken, tabak en papier; de invoer vooral in: zout, koren, werk- en verwstoffen, potasch, hout, linnen, enz. De voornaaamste koopsteden zijn Zurich en Winterthur. Het kanton heeft eene aristocratische vertegenwoordigende regering: de hervormde godsdienst is de heerschende: alle burgers hebben gelijke staatkundige en burgerlijke regten, en zijn aan dezelfde wetten onderworpen; terwijl elk burger tot den militairen dienst is verpligt. De burgers zijn in 65 kiescollegiën verdeeld, waarvan 13 voor de stad Zurich, en 52 voor het overige gedeelte des lands. Alle meerderjarige burgers zijn stemgeregtigd; dienstbaren, trekkende armen, bankroetiers en veroordeelden uitgezonderd. Aan het hoofd des kantons is een groote en kleine raad, welke de souvereiniteit en wetgevende magt uitoefent, en uit 212 leden bestaat; de kleine raad, welke de uitvoerende magt in handen heeft, bestaat uit 25 leden. Tot den eersten benoemt de hoofdstad 26, Winterthur 5, de overige kiesvergaderingen 51 afgevaardigden; terwijl de andere 130 door den grooten raad zelf ingekozen worden, gelijk deze ook den kleinen raad uit zijn midden benoemt, belastingen bepaalt, ambtenaren aanstelt, en voor het geheele welzijn des lands waakt. De kleine raad, welks leden hunne plaats in den grooten raad behouden, stelt wetten en besluiten voor, en brengt die nader zelve ten uitvoer, bezorgt de dagelijksche regeringszaken, de correspondentie met de andere kantons en vreemde mogendheden, is het opperste geregtshof, enz. Twee burgemeesters zijn gewoonlijk voorzitters in de beide raden. Om lid van den grooten raad te worden, moet men 30 jaren oud zijn, en 10,000 Zwitsersche franken bezitten. Verder is er voor diplomatische zaken, een staatsraad, uit eenen burgemeester en 5 leden van den kleinen raad bestaande, een kerkenraad, vredegeregten, ambtbesturen, enz. Het kanton heeft zijne eigene wetten. De inkomsten worden op 671,857, en de uitgaven op 670,323 Zwits. franken, gerekend. Het levert aan het bondgenootschap 3,700 man en 74,000 franken, en werd voorheen in 6 distr., doch nu in 11 ambten, verdeeld. 2. Distr. aldaar, de stad en haren omtrek met 10,600 inw. bevattende. 3. Hoofdst. van het kanton, aan het meer van dien naam, en door de Limmat, in de groote en kleine stad verdeeld, met wallen, grachten, 9 poorten, 2 voorsteden (Thalacker en Stadelhofen), 4 hervormde kerken, waaronder de groote Munster, weeshuis, hospitaal, liefdadige inrigting, schoon raadhuis en vele andere schoone gebouwen, 5 tuighuizen, een *collegium humanitatis*, *gymnasium Carolinum*, kunst- en handwerksschool, een instituut voor de zangkunst, een natuurkundig genootschap met eene boekerij, verzameling van naturaliën en kruidtuin, bijzonder geneeskundig genootschap, het Helvetisch genootschap voor vaderlandsche geschiedenis en staatkunde, een genootschap van kunstoefenaars, eene aanzienlijke stadsboekerij met een kabinet van munten; nog eene boekerij, verscheidene bijzondere verzamelingen van allerlei aard, een genootschap van ondersteuning met een instituut voor blinden, een Zwitsersch genootschap tot algemeen nut, een bijbelgenootschap, goede lagere scholen en ruim 10,300 inw., die fabrijken in zijden en katoenen stoffen, mousselin, chits, laken, wollen stoffen en kasimir, tabakskerverijen, klokken- en geschutgieterij, verwerij en looijerijen, lettergieterijen, papiermolens en boekdrukkerijen hebben, en aanzienlijken handel drijven. De omtrek is zeer schoon; voor de stad is de Schutzenplaats met het gedenkteeken voor CONR. GESSNER, die hier, zoowel als SAL. GESSNER, HOTTINGER, LAVATER, HIRZEL, PESTALOZZI, enz. geboren werd. 26. 12. L. 47. 22. N. B.

ZURICHER MEER, meer in het voorn. kanton, 4⅛ mijl lang en ½ breed, en 1279 voet

voet boven de zee, door de brug van Rapperschweil, in het Boven- en Beneden meer verdeeld, waarvan het eerste tot de kantons St. Gallen en Schwyz behoort. Het is 80 tot 100 vademen diep, zeer vischrijk, vriest zeer zelden toe, en wordt sterk bevaren. Behalve verschillende beken, die in hetzelve stroomen, vloeit door hetzelve de Linth, welke door de Mog versterkt wordt, en gemeenschap met het Vier Waldstädter meer maakt, gelijk de Limmat zulks met de Aar doet.

ZURITA, Spaan. vlek, prov. Toledo. 2. Z. *de la Frontera*, Spaan. vlek, prov. Salamanca.

ZÜRNDORF of *Zirndorf*, Beij. dorp, Rezatkreits, landger. Neurenburg.

ZUROMIM, Pool. stad, waiw. Plock, met 600 inw.

ZUROW, Galic. vlek, kreits Stry. 2. Mecklenburg-Schwerinsch kerspel, ambt Mecklenburg, met 400 inw.

ZUROWICE, Rus. stad, gouv. Grodno.

ZURQUEN, Spaan. tak van de Tormes, prov. Salamanca.

ZURSZYN, Galic. vlek, kreits Sanok.

ZURUFHAITU, Rus. vesting, gouv. Irkutsk, die aanzienlijken handel met de Chinezen heeft.

ZURZA, zie Giurgewo.

ZURZACH, Zwits. vlek, kanton Aar, met 830 inw.

ZURZUCHI, zie Sudschuk-Kala.

ZUSAM, Beij. riv., Opper Donau- en Rezatkreits, met 1150 inw.

ZUSAM-ALTHEIM, Beij. dorp, Opper Donaukreits, met 1150 inw.

ZÜSCH, Pruis. dorp, regdst. Trier, met 480 inw.

ZÜSCHEN, stad in Waldeck, ambt Eder, met 1000 inw.

ZUSMARSHAUSEN, Beij. landgerigt, Rezatkreits, op 4½ V. M. 12,450 inw. bevattende, door de Zusam bespoeld, met veel bosch, akkers en weiden. 2. Vlek aldaar, met een kasteel, een hospitaal en 780 inw.

ZUSTERS (ZEVEN), zie Zeven Zusters.

ZUTENDAEL, Nederl. dorp, prov. Limburg, arr. Maastricht, met 770 inw.

ZUTO, Dalmatisch eil., kreits Zara.

ZUTPHEN, Nederl. kwartier, prov. Gelderland, gewoonlijk het graafschap Zutphen, of alleen het graafschap, genoemd, hetwelk in 14 kantons, 79,000 inw. bevat. 2. De hoofdstad van het kwartier, eene nette en versterkte stad, aan den regter oever van den IJssel, waarover hier eene schipbrug ligt. Zij wordt door de Berkel, in twee deelen gescheiden, heeft 5 poorten, de St. Walburgs kerk, met eenen fraaijen toren, een kunstig gegoten koperen doopvont, eene fraaije ijzeren kroon, eene prachtige marmeren graftombe van het oud adelijk geslacht der VAN HEEKEREN'S, eene oude boekerij, met eenige oude boeken en handschriften en een fraai orgel; de Nieuwstads- of St. Jans kerk, thans het eigendom der roomschgezinden; de Minnebroeders kerk, die door de Nederduitsche hervormde gemeente gebruikt wordt, en in den loop dezes jaars, op eene smaakvolle wijze voor den eeredienst is ingerigt. Verder eene luthersche- en doopsgezinden kerk, eene synagoge, twee weeshuizen, een gasthuis, een oude mannen- en vrouwenhuis, het *Bornhof* genoemd, het Ruitershofje, eene fabrijk ter wering van bedelarij, waarin wol gesponnen en tapijten geweven worden, en hetwelk vrij wel aan deszelfs doel beantwoordt; het stadhuis, onlangs vernieuwd, een eerwaardig en fraai gebouw bij het *'s Graven* of *'s Gravenhof*, thans een bestraat marktplein; het wijnhuis met eenen kunstigen toren, met twee omgangen en een schoon klokkenspel; eene latijnsche school, de droogenaps toren, eene concert- en komediezaal, een zeer bezocht natuurkundig genootschap, onder de spreuk: *Nut is ons doel*, een dergelijk voor jonge lieden, onder de spreuk: *De struik wordt eindelijk een boom*, een dep. der maatschappij *Tot nut van 't algemeen*, dat den grond gelegd heeft voor de bloeijende teekenschool en het wis- en aardrijkskundig instituut; terwijl ook deszelfs leesbibliotheek en spaarbank volmaakt aan het doel beantwoorden; goede inrigtigen voor het lager onderwijs, waaronder drie opvoedingsgestichten, enz. De stad heeft 1300 huizen en 7,600 inw., die leerlooijerijen, leertouwerijen, lijmziederijen, eene zeepziederij, wasbleekerijen en de reeds genoemde wolspinnerij en tapijtweverij hebben, alsmede eenigen handel drijven. Geboorteplaats van GERRET-, GERRIT ZENBOLT- en HENDRIK VAN ZUTPHEN, WILLEM BAUDART, en eens de woonplaats van den geleerden MARTINET. 23. 42. L. 52. 7. N. B.

ZUTTEMEER, meer op de N. grenzen van de Nederl. prov. Drenthe, bij Roderwolde.

ZUTZ, Zwits. vlek, kanton Graauwbunderland, met 500 inw.

ZUXA, Spaan. riv., prov. Estremadura, die in de Guadiana valt.

ZUURBRAK of *Mozeskraal*, Hottentotsch D., aan de Kaap de Goede Hoop, aan

aan de Buffeljagtriv.; behoort aan het zendelingsgenootschap te Londen.

ZUURDING, zie Everdingen.

ZUURDYK, Nederl. dorp, prov. Groningen, arr. Apingadam.

ZUYAS (ISLE DE), klein eil., aan de W. kust van N. Amer.; 2 mijlen in den omtrek groot.

ZUZENDORF, Fr. D., dep. Neder Rijn.

ZUZENHAUSEN, Baden. dorp, Neckarkreits, aan de Elsenz, met 950 inw.

ZUZURO, Turk. riv. op Creta.

ZVIAFTE, kaap aan de kust van Tripoli, in N. Afrika. 34. 8. L. 31. 13. N. B.

ZWAAG, Nederl. dorp, prov. Holland, N. gedeelte, kwart. Hoorn, met Zwaagdijk, een fraai gehucht, 1100 inw. tellende.

ZWAAG WESTEINDE, Nederl. dorp, prov. Vriesland, arr. Leeuwarden; 530 inw.

ZWABEN, voorheen een kreits van Duitschland, en wel het Z W. gedeelte van hetzelve, naar de inw., Zwaben, *Suaven* of *Sueven*, genoemd. Thans is dit land onder Wurtemberg, Beijeren, Baden, Hohenzollern, Lichtenstein en Hessen verdeeld.

ZWABISZKY, kleine Rus. stad, gouv. Wilna, kreits Ponewez.

ZWALM, kleine Nederl. riv., prov. Limburg, die uit Duitschland komt, en voorbij Zwalmen in de Maas valt.

ZWALUWE (HOOGE en LAGE), twee Nederl. dorpen, prov. Noord Braband, distr. Breda, met 2 hervormde en eene roomsche kerk, 2 schoolgebouwen en veel doortogt.

ZWAMMERDAM, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. 's Gravenhage, aan den Ouden Rijn, met eene nette hervormde, eene remonstrantsche en roomsche kerk; de eerste met den prachtigen grafkelder van den heer VAN VOSHOL. Het dorp telt 900 inw., die van den landbouw en veemelkerij bestaan, en heeft vele buitenplaatsen.

ZWANEN RIVIER, riv. op Nieuw Holland, in Edelsland, welke VLAMING alzoo noemde, om de menigte zwarte zwanen, die hij daar vond. Zij valt op 133. 26. L. en 32. 5. Z. B. in zee.

ZWANENHAVEN, haven op Van Diemens eiland, bij de riv. Huon.

ZWANIEC, Rus. stad, gouv. Podolië, met 1300 inw. en handel.

ZWARTE BERG, een kaal gebergte aan de Kaap de Goede Hoop, ten N. van Caledon, met heete bronnen.

ZWARTE DOORN RIVIER, riv. aan de Kaap de Goede Hoop, die in de Groene riv. valt.

ZWARTE DRIN, zie Drin.

ZWARTE RUGGEN, distr. aan de Kaap de Goede Hoop, bij Graaf Reynet.

ZWARTEWAAL, Nederl. dorp, prov. Holland, Z. gedeelte, distr. Brielle, met de zoogenoemde 4 polders, 1200 inw. tellende, die meestal van de visscherij bestaan.

ZWARTEWATER, Nederl. stroom, prov. Overijssel, welke uit 4 groote en vele kleinere wateren, tusschen Deventer en Zwol ontstaat, en door het Zwolsche diep, zich in de Zuider zee ontlast.

ZWARTE ZEE, KARA DENGHISI, zee in het Z. O. van Europa, in Turkije, bijna eirond, en met hare groote golf, de zee van Azof, 10,765 V. M. groot, zeer stormachtig, en in den winter maar even stil. Ten W. zijn de oevers vlak, ten Z. steil, en met bosschen bedekt, en met zeer goede reeden, die gemakkelijk tegen vijandelijke aanvallen kunnen gedekt worden, maar slechts eene haven, die van Varna, en ook slechts eene golf, die van Burgos. Door den Bosphorus, of de straat van Konstantinopel, heeft zij met de zee van Marmora gemeenschap. Zij heeft eene oppervlakte van 8000 (volgens HASSEL; sommigen rekenen 14000) V. M., en ontvangt de rivieren: de Dieper, Dniester, Bog, Don, Donau, enz. en heeft hierdoor weinig zout, maar veel steur, makreelen, enz. Merkwaardig is het dat deze zee geene eil. heeft.

ZWARTEKLIP of *Oorlogskloof rivier*, riv. aan de Kaap de Goede Hoop; valt in de Groote riv., bij het dorp Uitenhage.

ZWARTKOPS RIVIER, riv. aan de Kaap de Goede Hoop; valt in de Algoabaai.

ZWARTKOPSRIVIERS BAAI, golf aldaar bij de Kromme Riviers baai, vol klippen.

ZWARTLAND, distr. aan de Kaap de Goede Hoop, zeer vruchtbaar in koren en rijst.

ZWARTLINTJE RIVIER, riv. aan de Kaap de Goede Hoop, welke op de Karree bergen ontspringt.

ZWARTRIVIER, riv. aan de Kaap de Goede Hoop, distr. George.

ZWARTSLUIS, Nederl. vlek, prov. Overijssel, kwartier Vollenhoven, aan het Zwartewater, met 2500 inw., waaronder veel schippers. Het is zeer welvarend, drijft handel in turf, heeft kalkovens, eene scheepstimmerwerf enz.

ZWATOPOL, Rus. D., gouv. Cherson.

ZWAVELBERG, berg op het Eng. W. Ind. eil. St. Christophe, die op den top een hol met zwavel heeft, dat altijd rookt. 2. Vuurspuwende berg op het W. Ind. eil. Guadaloupe.

ZWAVEL EILAND, een der Likeo eil., bij

bij China, met eenen vuurspuwenden berg, op de W. zijde, uit welken een witte rook opklimt, die de lucht met stinkende zwaveldampen vervult. Het Zuiden van het eil. is hoog en bloedrood van kleur. 2. Volgens sommigen, een eil. bij de Marianen. 222. L. 24. 48. N. B.

ZWÄZEN, Weim. dorp, ambt Jena.

ZWDION, tak van de Rus. riv. Teterew, gouv. Kiew.

ZWEDEN EN NOORWEGEN, twee rijken in Europa, den grootsten halven cirkel uitmakende, die zich van de Noord kaap, tot diep in de Oostzee uitstrekt, en slechts in het N. O., met Rusland te zamen hangt. Te zamen beslaan zij, volgens de jongste berigten, 13,575 V. M. met 3,455,000 inw. Beide rijken staan, schoon onder eenen koning vereenigd, op zich zelven, en » ofschoon thans een » broederlijke band beide rijken omvat, zegt HASSELT, » en zij door de natuurlijke ligging en grenzen, reeds lang » vereenigd moesten zijn, gelijk zij door » gelijke afstamming, en vooral ook door » gemeen belang, tot broeders geschapen schijnen, zal er nog menige eeuw » verloopen, eer de Noorman den » Zweed en de Zweed den Noorman » hartelijk zal omarmen, en uit beide » één volk zal voortkomen; daar tusschen beide volken nog de grootste » ijverzucht heerscht, en Noorwegen de » goede dagen niet ligt vergeten zal, » die het als een deel van Denemarken » genoot." Zie verder de bijzondere art. Zweden en Noorwegen.

ZWEDEN, SWENIGE of *Swea Rike*, Eur. koningrijk, tusschen Rusland, de golf van Bothnië, de Sont, het Kattegat, de Noordzee en Noorwegen, of tusschen 28. 32. en 41. 30. L. en 55. 22. en 69. 1. N. B. gelegen, en op 7,935½ V. M. 2,534,400 inw. bevattende.

Het is een bergachtig land, dat door eene groote bergketen doorsneden, en met vele meren, moerassen en heiden opgevuld is, en boven 60. N. B., vele woeste en onvruchtbare plaatsen, maar tevens ook vele bekoorlijke partijen en stoute gezigten heeft. De kusten zijn aan de golf van Bothnië en de Oostzee, met veel inhammen, landtongen, ontelbare eilanden en klippen (*scheeren* of *skären* genoemd). De grond is bijna overal zandig, steenachtig, met ijzer bezwangerd, en hier en daar moerassig. Beneden de 60. is dezelve bij goede bebouwing vruchtbaar. Het gebergte is het Scandinavische, dat hier ten Z. het Sevo, ten N. Kiolen of Kölen genoemd wordt, en onderscheidene takken in het landt zendt, die verschillende namen dragen. Het Kiolen gebergte heeft bergen van 5 tot 8000 voeten hoogte, welke *Fiallar* genoemd worden, en met altijddurende sneeuw en ijs bedekt zijn, hetwelk ook bij minder hooge bergen, gedurende een goed gedeelte des jaars, het geval is: slechts de laagste bergen hebben boomen. De sneeuwlinie begint hier op 4,100 voet hoogte; boven dezelve groeijen nog eenige mossen, maar boven 6,100 voeten, houdt alle groei op. De hoogste bergen zijn: de Sneehattan, de Syltoppen, de Sulitelma, de Areskutan en de Svuckufiall. Zweden grenst aan twee zeeën, de Noord- en Oostzee. In de eerste vallen de riv. de Gota-elf met de Sewa-elf, de Aethra of Falkenbergs-a, de Nossa-a, de Laga-a en de Ronne-a; in de Sont: de Kaflinge-a. In de Oostzee stroomen: de Helga-a, de Morrum en Rothnebey-a, de Aem-elf, de Motala, de Trosa- en Nykoping-elf, de Sag-elf, de Dal-elf, de Liusna-elf, de Niurunda-elf, de Indols-elf met de Langa, Harka en Amra; de Angermann-elf met vele takken, de Lulea-, Pitea-, Umea- en Tornea-elf en vele kleinere. De grootste meren van Zweden zijn: het Wener, Wetter, Hielmar, Meler, Siljan, Dellen, Stor-siö, Ann, Kallen, Hotangen, Windala en Lulea meer, benevens vele kleinere. Onder de kanalen noemen wij het Trolhatta-, het Stromsholms-, het Södertelge en het Arboga kanaal. Gezondheidsbronnen telt men er 360, waaronder die van Loka, Sater, Ramlosa en Rotneby de voornaamste zijn.

De luchtsgesteldheid is koud, doch gezond, schoon in het Zuiden veel zachter en aangenamer dan in het Noorden. Lente is er niet, want de zoogenoemde lente is het onaangenaamste van alle jaargetijden. De zomer is kort, maar aangenaam; de herfst schoon, en de winter streng, maar over het algemeen is de lucht zuiver en gezond. De voortbr. zijn, uit het dierenrijk: kleine maar sterke paarden, middelbaar rundvee, dat veel melk geeft, schapen, geiten, veel varkens, rendieren (als huisdieren bij de Lappen), honden (voor de jagt alhier van veel belang), wild, waaronder hazen en weinig herten en reeën, maar beeren, wolven, lijnxen, veelvraten, vossen, marders, otters, eekhorens, dassen en hermelijnen, limmings, velerlei soorten van zeehonden, tam en wild gevogelte, vooral

hoenders en ganzen; zeer veel visch, in het Zuiden bijen en tallooze zwermen van vliegen en muggen. Uit het plantenrijk: tarw, rogge, gerst, haver, peulvruchten (vooral erwten), moesgroenten (bijzonder aardappelen, kool en rapen), vlas, hennep, hop en tabak; verder boomvruchten, doch meest steenvruchten, eene menigte van allerlei soort van beziën en mossen, voeder voor het vee, benevens overvloed van zwaar en ander hout. Uit het delfstoffelijk rijk: weinig goud, maar zilver, en vooral koper en ijzer; voorts aluin, zwavel, vitriool, kalk, marmer, albaster, porfier, graniet, slijp-, molen- en zandsteen, lei, asbest, zeilsteen, talk, kalmei, spiesglas, zwart krijt, amethist, goede leemaarde, steenkolen en turf.

De inw. zijn Zweden, Finnen en Lappen, die, op eenige weinige roomschen, hervormden, grieken, hernhutters, zwedenborgianen en 150 joden na, allen den lutherschen godsdienst belijden, en in adel, geestelijkheid, burgers en boeren verdeeld zijn. De meeste steden in Zweden zijn weinig meer dan dorpen; de gebouwen zijn niet groot en meestal van hout, en de huizen van binnen niet zeer vrolijk; op vele plaatsen worden de laatste met groene zoden bedekt, hetgeen dezelve een bijzonder aanzien geeft. De middelen van bestaan zijn: de landbouw, die in het Noorden vele hinderpalen ontmoet, en zich slechts tot gerst en rogge bepaalt, zoodat de weinige bewoners daar nog veelal hun brood met meel van boombast of wortelen vermengen; doch in het midden en Zuiden is die van meer belang, schoon nog voor veel verbetering vatbaar. Verder de veeteelt, vooral in het Z., en, wat het rendier aangaat, in het N.; de visscherij, zoo wel bij al de kustbewoners, als bij een deel der Lappen, het voornaamste bestaan; de bosschen, mede een voorname tak van bestaan; de mijnen nog vrij aanzienlijk, schoon niet zoo veel meer opleverende als voorheen, en de fabrijken, hier eerst in de 18de eeuw ingevoerd, en welke zijden stoffen, laken, katoen, linnen, suiker, tabak, papier, kousen, leder, verwstoffen, uurwerken, zeep, spiegels, glas en vooral vele metalen, salpeter, zwavel, vitriool, aluin, aardewerk, veel bier en brandewijn leveren; terwijl het land voor den handel bijzonder gunstig gelegen is, vele goede havens heeft, en de Zweden koene zeelieden zijn. Ook de binnenlandsche handel is van belang, doch kon echter nog levendiger zijn, daar dezelve, zoowel door goede wegen en kanalen, als de sledevaarten in den winter, zeer bevorderd wordt. De uitvoer bestaat voornamelijk in: ijzer, staal, koper, hout en visch, en verder in aluin, vitriool, haver, hennep, linnen en zijden stoffen, zeildoek, boter, gerookte en gezouten visch, kalk, pik, teer, kruid, zout, gezouten vleesch, spek, aardewerk en eenige koloniale waren en tigchelsteenen. De invoer in: zout, koren, artzenijwaren, verw- en werkstoffen, tabak, enz. Na het verlies van Finland, ging de invoer weldra den uitvoer te boven, waardoor de regering verpligt werd den invoer van wijn, arak, rum, katoenen stoffen, thee en porter te verbieden; hetwelk echter veel aanleiding tot smokkelhandel gaf, waartegen de geheele kust met kanonneerboten, brikken en schoners bezet is. Voornamelijk handelt Zweden met Groot-Brittanje, Portugal, de Oostzee, Middellandsche zee, ons Vaderland en ook met Oost- en West Indiën. In 1823 beliep de geheele invoer 3,591,699, en de uitvoer 4,506,576 Rijksdaalders banco. De voornaamste koopsteden zijn: Stokholm en Goteburg, en verder Christiaanstad, Cimbrisham, Falkenberg, Falsterbo, Gefle en vele andere, die alle bijzondere voorregten genieten. Ook door banken, assurantie-kantoren, enz. wordt de handel ras bevorderd. De wetenschappen begonnen eerst laat, en wel onder Gustaaf III., eigenlijk in eenige aanmerking te komen, en schoon het land vele kundige mannen heeft, worden zij door den weinigen aftrek der boeken, en hieruit voortvloeijende slechte gelegenheid tot drukken, verhinderd te schijnen. De meeste der 29 boekwinkels in het rijk zijn nog van weinig belang. Echter zijn vele vakken van wetenschap in de Zweedsche taal bewerkt, en Linneus, Wallerius, Retzius, Bergmann, Wadstrom, Botin, Linderholm en vele andere namen, mogen met eerbied genoemd worden. Voor de bevordering der wetenschappen dienen, 1. de hoogescholen te Upsala en Lund; de eerste in 1824 met 1367 studenten; — de 14 gymnasiums, de volksscholen in burger- en kerspel-scholen verdeeld; de laatste echter niet toereikend, daar sommige kerspels te uitgestrekt zijn, zoo dat de kinderen te ver moeten loopen, en dus vele zonder onderwijs moeten opgroeijen; echter zijn de

land-

landscholen zeer veel vermeerderd, en men heeft hier en daar de Lancastersche leerwijze ingevoerd. Verder zondags- en bijzondere scholen voor de zeevaart, militaire scholen voor de soldaten kinderen, enz. Tot uitbreiding der wetenschappen dienen de Zweed. akademie, de akademie der wetenschappen te Stokholm, die te Upsala, de akademie der schoone kunsten, geschiedenis en oudheden te Stokholm, het gezelschap van letterkunde te Goteburg, de akademie van den landbouw, die der krijgskunde te Karlsberg, het genootschap *Propatria* te Stokholm, het bijbelgenootschap, het physiographisch genootschap te Lund, het Scandinavisch genootschap te Stokholm en eenige genootschappen voor den landbouw; verder onderscheidene boekerijen, waaronder de koninklijke 40,000 boekdeelen telt; zoo ook die te Lund, te Upsala met 35,000 boekdeelen, te Goteburg, enz. verzamelingen van naturaliën bij het bergcollegie te Stokholm, en de hoogeschool te Upsal, het zoölogisch kabinet van de akademie der wetenschappen, het koninklijk museüm, sterrewachten, kruidtuinen, het landmeters kantoor te Stokholm, enz. Voor de kunsten heeft men de akademie der vrije kunsten, de muzijk-akademie, verzamelingen van schilderijen, enz.

De regeringsvorm is eene bepaalde monarchie, aan welker hoofd een koning is, doch welks bestuur de vertegenwoordigers des volks of de rijksstanden in handen hebben. De koning heeft wel groote doch bepaalde voorregten; in alle zaken van belang moet hij den staatsraad raadplegen, en is dus wel het meest bepaald van alle Europische constitutionele koningen; zelfs bij het aangaan van verbonden, of bij oorlog en vrede, moet hij dezen staatsraad raadplegen. Hij heeft het opperbevel over land- en zeemagt; is de laatste instantie in regten, heeft het regt van vergiffenis te schenken en straffen te verminderen, het regt om tot den adelstand te verheffen, enz. De troon is erfelijk in het huis van BERNADOTTI, die door KAREL XIII., tot zoon werd aangenomen, en wel alleen in het mannelijk geslacht, naar de eerstgeboorte. De meerderjarigheid is op 20 jaren bepaald. De koning moet den lutherschen godsdienst belijden; hij wordt door den aartshertog van Upsal gezalfd en gekroond. De kroonprins heeft een jaargeld van 100,000 rijksd., de overige prinsen heeten er vorsten.

De tegenwoordige koning is KAREL JOHAN, met den titel: *door Gods genade, koning van Zweden en Noorwegen, der Gothen en Wenden*, enz. De rijksstanden bestaan uit den adel (heeren, ridders en knapen). Elk hoofd van een geslacht heeft op zijn 24 jaar het stemgeregt. De geestelijkheid wordt door de bisschoppen van elk stift vertegenwoordigd, de burgers door afgevaardigden der steden, en de boeren door afgevaardigden uit elk harrad of distr. Deze vergadering heeft groote voorregten, komt gewoonlijk om de vijf jaren bijeen, en duurt meestal drie maanden. Zij geeft hare toestemming tot het heffen van belastingen, heeft het bestuur over het amortisatiekantoor: zonder hare toestemming, kan de koning geene geldleeningen doen, geene domeinen verkoopen, verpanden of schenken, geene verandering in de munt of in de uitgestrektheid des rijks maken, wetten geven of veranderen, enz. Zij benoemt ook den opperregter, het toevoorzigt over de drukpers enz. De hofstoot is veel vereenvoudigd; aan het hoofd staan: de rijksmaarschalk, de opperkamerheer, de opperhofmaarschalk, de opperhofjagermeester, enz. Er zijn 5 ridderorden; als: die der seraphijnen, van het zwaard, van de noordster, van Wasa en van KAREL XIII. Bij den koning zijn: 1. de staatsraad, uit 9 geborene Zweden, adelijken of burgers bestaande, en wel den minister van justitie, eenen minister voor buitenlandsche zaken, 6 raden en eenen hofkanselier, waarbij nu ook den Noorweegschen minister van binnenlandsche zaken, en 2 Noorweegsche staatsraden komen. Ook heeft elke secretaris van staat stem en zitting in den staatsraad, waar hij datgene voorstelt, wat tot zijn vak behoort. Zonder dezen staatsraad, kan de koning niets besluiten; hij moet denzelven hooren, doch alsdan beslist hij. 2. De commissie voor alle belangen des rijks, uit 4 adelijke en 4 burgerlijke leden bestaande. 3. De kanselarij, uit eenen president en 12 afgevaardigden, benevens de secretarissen van staat, voor het dep. van oorlog, binnenlandsche zaken, finantiën, handel, godsdienst, onderwijs en armenwezen bestaande. Het land is in läns, en deze weder in voogdijen verdeeld, welke laatste weder in harrads gesplitst worden. De stad Stokholm is een län op zich zelve; de anderen hebben eenen *landhofding* (landhoofdman) aan het hoofd, die eene kanselarij, uit eenen secretaris, kamerraad,

landregtmeester en landboekhouder bestaande, bij zich heeft. Elke voogdij heeft eenen *kronofogde* of kroonvoogd; het geheele binnenlandsch bestuur wordt door de koninklijke hofkanselarij geregeld. De mijnen zijn in bergambten en voogdijen, met bijzondere besturen, verdeeld.

Zweden heeft zijne eigene burgerlijke en lijfstraffelijke wetten. Het hoogste geregtshof is de hooge koninklijke regtbank, waar de koning twee stemmen heeft; verder de geregtshoven te Stokholm, Jonköping, welke vermeerderd zullen worden, de lagmans-gerigten, die eenmaal in het jaar, in elk distr. gehouden worden, en de harads-gerigten, die 3 maal 's jaars, openlijk gehouden worden. De policie is in het algemeen, in handen van den landhoofdman, en verder in die der harads- en bijzondere gerigten. Stokholm en Goteburg hebben eenen officier van policie. Zij is over het algemeen zeer goed ingerigt. Kerkelijk is Zweden in 12 stiften verdeeld, die hun bijzonder bestuur hebben. De inkomsten van Zweden kan men niet wel hooger dan 7 millioen rijksd. rekenen, ofschoon sommigen die hooger stellen. Zij worden steeds door de uitgaven, die door de stenden op 8 millioen bepaald zijn, overschreden. Zij vloeijen voort uit de domeinen, grondlasten, tienden, mijnen, de geestelijkheid, hoofdelijke belasting, de eigenlijke grondlasten, tollen, posterijen zegel, brandewijn, regtshoven, passen voor Turkije, belasting op sterke dranken, herbergen, billards, kagchels, enz. uit het monopolie der salpeter, de loterij en de algemeene belasting, en worden door bijzondere collegiën bestuurd. De schuld werd in 1819 op ruim 6 millioen rijksd. begroot; echter is de buitenlandsche schuld geheel afgelost, doch het land wordt vooral door circa 26 millioen papieren geld, waarvan jaarlijks ½ millioen wordt ingetrokken, zeer gedrukt. De bank, eene schoone inrigting, is onder het opzigt der stenden. De landmagt bestond in 1825, uit 45,200 man, behalve de landmilitie, waaronder 35,860 man infanterie, 5650 man kavalerie, en 3680 man artillerie; in oorlog kan het leger op 100,000 man gebragt worden. Behalve de staatsambtenaren, loodsen en postillons, zijn alle inw. van 20 tot 25 jaren, tot den dienst verpligt. Eigenlijke vestingen heeft Zweden weinig; wapenplaatsen zijn: Malmo, Christiaanstadt, Karlskrona, Bahus en Calmar. Behalve de vuursteenen, heeft Zweden bijna alle krijgsbehoeften van zich zelven. De zeemagt kan wel niet hooger dan 6 schepen van linie en 4 fregatten opgegeven worden, waarbij de scheeren-vloot uit 264 schebekken, kanonneerboten, barkassen, galeijen en gewapende sloepen bestaande, welke de kust verdedigen. De matrozen worden of geworven, of uit sommige kustdistr., die van de conscriptie vrij zijn, genomen; de voornaamste oorlogshaven is Karlskrona. Buiten Europa bezit Zweden het W. Ind. eil. Barthelemy. Het land wordt op verschillende wijzen verdeeld, als: in Noord, Midden en Zuid Zweden, in läns, in lagmanschappen of geregtsdistr. en in mijndistr. De oude verdeeling in Eigenlijk Zweden, Gothland, Nordland, en Lapland is niet meer in gebruik; doch wordt nog veel gevolgd. De algemeenste is in läns, waarvan er 24 zijn. De hoofdstad is Stokholm.

MUNTEN.

Zweden heeft gemunt en papieren geld. — Gemunt is:

GOUD.

1 Dukaat à 1 Rijksd.,	46 ß.	ƒ 5,57.

ZILVER.

1 Rijksd. à	48 ß.	ƒ 2,62.
1 Dubbelde plat	32 ß.	- 1,75.
1 Plat à	16 ß.	- $0,87^5$.
½ — à	8 ß.	- 0,43.
1 Stuk van	4 ß.	- $0,21^5$.
1 ———	2 (24 oeren.)	- $0,10^5$.

KOPER.

Dubbelde Slanten à	6 rondstuk ½ ß.	ƒ $0,02^5$.
Slanten à	3 ———	- 0,01.
Rondstuk of Oeren à	$\frac{1}{12}$ ß.	- $0,00^5$.
Fyrkars ——— à	¾ oere	-

IN PAPIER.

Bankbriefjes van 12, 16, 24 ß tot 1000 Rijksd.

Boek en rekening wordt gehouden in rijksdaald., schellingen en oeren.

Ingebeelde munt zijn daalders van 6 ß, waarvan 6 een Rijksd. maken.

Men wisselt van hier op:

Amsterdam	44¾	ß specie	voor 1	Rijksd. banco.
	of			
	46	——	—— 1	—— courant.
Hamburg	47⅜	——	—— 3	mark banco.
London	3¼	Rijksd.	—— 1	£ sterl.
Parijs	25½	ß specie	—— 3	franc.

ZWEDEN, het grootste aantal der bewoners van het voornoemde rijk, afstammelingen van de Kelten en stamgenooten van de Nooren en Deenen, doch onder zich weder in eigenlijke Zweden, Oost- en West Gothen onderscheiden. Hunne taal is Duitsch- Gothisch, en heeft veel overeenkomst met Noorsch en Deensch. De Zweed heeft een aangenaam voorkomen, is meer schraal en mager dan grof en dik, met eene blanke huid en, vooral de vrouwen, schoone blaauwe oogen. Zij zijn sterk en hard, hebben vele aangename hoedanigheden, eenen zekeren ernst, veel vatbaarheid, goed oordeel, en met een woord, veel verstand en moed. Verder gastvrijheid en gezelligheid, eene groote eenvoudigheid in levenswijze, ongeveinsde godsdienstigheid en eene eerlijkheid, bij het grootste deel der inw., die bewondering wekt, maar bij meerdere beschaving wel eens in arglistigheid, twist, kabalen en intrigues ontaardt. Zij beminnen met vurige drift het vaderland, den vorst, en alles wat zij voor groot houden, doch zijn ook spoedig geneigd den vorst, die zijnen pligt verzuimt, af te zetten, en van kant te helpen. Zij hebben veel gevoel voor eene zekere gelijkheid, waarom de meesten den adel en de grooten haten. Zij hebben allen een zeker phlegma en talmachtigheid, en zijn geneigd tot den drank, het rooken en kaauwen van tabak; ja eten en drinken zijn bij hen de hoogste zinnelijke genoegens. Zij houden minder van de muzijk, dan van dansen en het tooneel; doch over het algemeen zijn de zeden nog weinig bedorven, waarvan de sterkte des ligchaams geen gering bewijs is. Zij huwen niet vroeg, doch de huwelijken zijn zeer vruchtbaar.

ZWEEDORF, Mecklenburg - Schweringsch dorp, met 350 inw.

ZWEELOO, ZWEEL of *Zwelle*, Nederl. dorp, prov. Drenthe, Z. O. van Assen, met 200 inw.

ZWEERS, eil. in de golf van Carpentarië, tot de Willesley groep behoorende, met den inspectie heuvel en de investigators reede, die tegen alle winden beschut is, en visch, schildpadden en hout in overvloed heeft. 137. 25. L. 17. 8. Z. B.

ZWEIBRÜCKEN, zie Tweebruggen.

ZWEISIMMEN, zie Obersimmenthal.

ZWELLENDAM, distr. aan de Kaap de Goede Hoop, ten O. en N. van het distr. Tulbagh, thans voor een deel *Caledon* genoemd, zoodat het nu slechts tot de Gaurits rivier loopt. 2. Hoofdstad aan de Klip riv., met gedeeltelijk verstrooide huizen. 34. Z. B.

ZWENIGORODKA, Rus. vlek, gouv. Kiew, met 200 huizen.

ZWENITZ, zie Zwönitz.

ZWENKAU, Saks. stadje, kreits Leipzig, aan de Elster, met 820 inw.

ZWERINOPOWSKAJA, Rus. vesting, gouv. Tobolsk.

ZWESTEN, Keur-Hes. dorp, prov. Neder Hessen, met 900 inw.

ZWETL of *Zwethal*, Oostenr. stad, land Onder de Ens, niet ver van den mond der Zwetl in de Kamp riv., met 1200 inw. 2. Oostenr. vlek, Mühlviertel.

ZWETSEN, dorp in het vorst. Reuss, ambt Greitz.

ZWEVEGEM, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Kortrijk, met 4,170 inw.

ZWEVEZEEL, Nederl. dorp, prov. W. Vlaanderen, arr. Brugge, met 3,270 inw.

ZWICKAU, Saks. ambt, kreits Erzgebergte, hetwelk uit het eigenlijk ambt Zwickau, met 42,000 inw., de Schönbergsche- en Penigk- Glauchasche bezittingen bestaat. 2. Hoofdstad aan de Mulda, voorheen eene vesting, thans met vervallene muren, een kasteel (nu een tucht- en werkhuis), verscheidene voorsteden, 4 kerken, een gymnasium met eene boekerij, 2 oorlogsmagazijnen, een hospitaal en 4,160 inw., die laken-, katoen-, verw-, spijker-, karmijn- en lakfabr., looijerijen, boek-

druk-

drukkerij, papier- en andere molens, en handel hebben. 3. Boheem. vlek, kreits Bunzlau, met 150 inw.

ZWICKOW, zie Klingenberg.

ZWIEFALTEN, Wurtemb. vlek, Donaukreits, met linnenweverij.

ZWIEFEL, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 920 inw. en fabr. van houten huisraad.

ZWIERZYNIEC, Pool. dorp, waiw. Lublin.

ZWIESEL, Beij. vlek, Neder Donaukreits, met 900 inw.

ZWIGGELT, Nederl. buurt, prov. Drenthe, onder Westerholte behoorende.

ZWIJNDRECHT, Nederl. dorp, prov. Holland, Zuider gedeelte, distr. Dordrecht. Het is de moestuin van Dordrecht, heeft 560 inw., zoutkeeten, eene glasblazerij en beroemde paardenmarkt.

ZWIJNEN of *Varkens eiland*, eil. aan de W. kust van Sumatra, tot de Banjak groep behoorende. 2. O. Ind. eil. in de straat Sunda, op 5. 45. Z. B. 3. Eiland tusschen Timor en Nieuw Guinea. 4. Eil. aan de kust van Canara. 5. Een der Ind. Bahama eilanden, bij Providence. 6. Een gedeelte der Afrikaansche Bissagos eil.

ZWIJNEN HOEK of PUNT, kaap op Sumatra, land der Lampongs.

ZWIN, inham in de Nederl. prov. Zeeland, distr. Sluis.

ZWINDEREN, Nederl. buurt, prov. Drenthe, onder Ooster Hesselen behoorende.

ZWINEMUNDE, zie Swinemunde.

ZWINGENBERG, gr. hert. Hes. stad, vorstendom Starkenburg, met 1200 inw.

ZWINOGROD, Galic. stad, kreits Zaleszczyk. 2. Zie Swenigorodka.

ZWISCHENAHN, Oldenb. dorp, kreits Oldenburg, met 170 inw.

ZWITSERLAND of *Helvetië*, gemeenebest, of liever bondgenootschap, in Europa, tusschen Baden, de Bodenzee, Tyrol, het Lomb. Venet. koningrijk, Sardinië en Frankrijk, of tusschen 23. 41. en 28. 6. L. en 45. 50. en 47. 50. N. B. gelegen, en op 873½ V. M. 1,714,810 inw. bevattende.

Zwitserland is het hoogste land van Europa, en behoort door de menigvuldige afwisselingen van stoute en aangenaame gezigten, tot de merkwaardigste van ons werelddeel. » Het is » een land" zegt CROME » alwaar de na» tuur met zich zelve in tweestrijd is, » de schrikverwekkende met de ver» rukkendste tooneelen, de bevrozen » met de verzengde luchtstreek, » Groenlands onvruchtbaarheid met de » lagchende vruchtbaarheid van een » Tempe afwisselt; waar de mensch » niet minder in tweestrijd is, en zoo wel » de woeste eenvoudigheid van de eerste » tijden, in het eenzaam herdersdal, met » de fijnste beschaving der steden ver» toont; in het kort, een land, dat elken » reiziger verrukt, en waardig is de » hoogeschool des kunstenaars, des » wijsgeers en des dichters te wezen." Het land wordt van het Noorden naar het Zuiden steeds hooger, en is geheel door de Alpen (zie dat art.) bedekt, waarvan hier de Rhetische, de Zwitsersche en Penninische Alpen zich uit den hoofdstam verspreiden, en door de inw. in hooge Alpen (die van 7,800 — 14,000 voet hoog, en meestal met altijddurende sneeuw en ijs bedekt zijn), middelbare Alpen (die van 5,500 — 7,800 voet zijn, en schoone natuurtooneelen opleveren) en lage of voor-Alpen (die van 2000 tot 5,500 voet hoog, en met bosschen en weiden voor het vee bedekt zijn) onderscheiden worden. De hoogste bergen zijn: de Montrosa, Matterhorn, Finsterahorn, Jungfrauhorn, Monch, Schreckhorn, Eiger, Wetterhorn, Blumlisalp, Alt-Els, Galenstock, Dolderhorn, Diableret, Todi, Susterhorn, Tittlis, Kistenberg, Spitzliberg, St. Bernhard, Vogelberg, Scheerhorn en Spaneter, allen boven de 10,000 voet hoog. Verder heeft men ten W. het Juragebergte, met de Montendre, Dole, Chasseron, enz. en het Jurtengebergte of Jorat met de Mont Pelerin; alle deze gebergten geven aan een aanzienlijk aantal rivieren den oorsprong, zoo als: de Rijn, (zie dat art.) die hier de Aar, Thur en Tosz ontvangt; de Rhône met de Siders, de Sitter, Visonza en Drance; de Tessin of Ticino en de Inn, benevens verscheidene kleinere, welke meestal in de groote meren vallen, als: in het meer van Geneve, de Bodenzee, het Luganer of Lauiser meer, de Vierwalstädter zee, het Zuricher meer, het Neuenburger meer of meer van Neufchatel en vele kleinere, waar onder het Thuner- en Brienzer meer, Lacdejoux, Sarner meer, Sempacheren Mauen meer, Halweiler- en Richen meer, Zuger- en Egeri meer, Greiffen- en Pfeffikon meer, Silper meer, enz. Kanalen heeft men er niet, maar zeere vele groote en kleine watervallen, waarvan die van den Rijn bij Lauffen, de Reichenbacher- en Pissevacheval het meest bekend zijn. Ook zijn er vele gezondheidsbronnen, vooral die

te

te Baden en Schinnach, het Weissenburger bad, het Nodelbad te Zurich, het bad aan den Rigiberg, Fluenbad, Pfeffers bad, enz.

Tusschen de bergen vindt men groote en kleine dalen, welke echter in vruchtbaarheid, veel van elkander verschillen; even zoo is door de verschillende hoogten, ook de luchtsgesteldheid, zoo dat men dezelve in eene koude, gematigde en heete kan onderscheiden. De voornaamste voortbrengsels zijn, uit het dierenrijk: rundvee (de hoofdrijkdom der Alpenbewoners), schapen (zoo wel op de bergen als in de dalen), varkens, paarden (niet genoegzaam), ezels, muilezels, herten, reëen, hazen, wilde zwijnen, steenbokken, wilde geiten, eekhorens, wezels, hermelijnen, dassen, otters, lynxen, beeren, wolven, vossen, mormeldieren, spitsmuizen, gevogelte, vooral wild gevogelte, waaronder allerlei hoenders, fazanten, snippen, ganzen, eenden, insolanen, en op de Alpen, lammergieren, adelaars, havikken, sperwers, valken, enz. Uit het planteurijk: wijn, boomvruchten, vooral appelen, peeren, kersen, pruimen, noten, kastanjes, enz. echter ook vijgen, amandelen, moerbeziën en olijven; hout, genoegzaam, maar koren niet toereikende; hennep, vlas, voeder voor het vee, artzenij- en andere kruiden, enz. Uit het delfstoffelijk rijk: goud en goudzand, zilver en koper, weinig lood, ijzer, kwikzilver, antimonium, kobalt, aluin, salpeter, zwavel, asphalt, steenkolen, turf, barnsteen, wetsteen, veldspath, duifsteen, krijt, marmer, leem, porceleinaarde, vollersaarde, graniet, gneisz, kwarts, zand- en molensteen, albaster, mariënglas, lei, jaspis, granaat, agaat, kristal, zout, doch tot nu toe niet genoegzaam; echter is er onlangs door den directeur der zoutmijnen VON CHARPENTIER, in Waadtland, eene aanzienlijke zoutgroef ontdekt, waarvan de opbrengst reeds op 15 millioen centenaars zuiver zout berekend is.

De inw. zijn uit verschillende volken zamengesteld, doch meest van Duitschen oorsprong; aan de grenzen van Frankrijk en in Geneve, zijn zij van Fransche afkomst, en in Tessino en een deel van Graauwbunderland, Italianen en Tusciërs. De talen zijn: Duitsch, uit eenen harden meestal uit de keel gesproken toon, met vele oud-Duitsche woorden en bijzondere tongvallen; Fransch, Italiaansch en eene soort van Latijn of Walsch. De inw. zijn met onveranderlijke standvastigheid, aan hunne zeden en gewoonten, gelijk ook aan hun vaderland verkleefd, en om hunne braafheid en eerlijkheid, gezocht, en hierom door de meeste vorsten tot hunne lijfwachten aangenomen, schoon de inw. in de onderscheidene kantons veel van elkander verschillen, en de laatste omwentelingen en woelingen, in godsdienst, regering, middelen van bestaan, zeden en gewoonten, enz. geenen voordeeligen invloed hebben gehad. — De godsdienst is de roomsche of hervormde. De kantons Lucern, Uri, Schwyz, Unterwalden, Zug, Freyburg, Solothurn, Tessino, Wallis en een deel van Appenzell belijden den roomschen godsdienst; Zurich, Bern, Bazel, Schaffhausen, Waadt, Neuenburg, Geneve en een deel van Appenzell den hervormden godsdienst; beide godsdiensten worden in Glarus, Thurgau, Aargau, St. Gall en Graauwbunderland beleden, schoon in deze kantons de hervormden het talrijkste zijn. Over het algemeen kan men ruim 3 hervormden tegen 2 roomschen, in Zwitserland, rekenen. Standen zijn er niet; elk Zwitser is vrij man, en volkomen bezitter van het zijne, doch met verschillende regten, in de onderscheidene kantons. De middelen van bestaan zijn: de veeteelt, vooral de rundvee fokkerij, de grootste rijkdom deslands en die veel kaas, boter en huiden levert; minder de schapenfokkerij, veel geiten, enz. De wijnoogst, die onder anderen den Ryffwijn of *vin de Vaux* levert; de boomvruchten, die cider en poirée leveren, en ook in menigte uitgevoerd worden; de bosschen, de landbouw (zoo ver de gelegenheid die toelaat), weinige mijnwerken en vele fabrijken, die katoenen en wollen stoffen, benevens linnen van allerlei soort, tafelgoed, papier en papieren behangsels, zijden stoffen, leder, horologiën, goud- en zilverwaren en andere kostbaarheden, stijfsel, aardewerk, porcelein, tabak, brandewijn, kirschwasser, ijzerwaren, rijtuigen, gereedschappen, enz. leveren. Verder de handel, welke echter veel geleden heeft, en door de omliggende steden, niet bevoordeeld wordt. De uitvoer bestaat in: vee, huiden, kaas, boter, wijn, cider, kirschwasser, klaver, boomvruchten, leijen, marmer, kristal, linnen, zijden en katoenen stoffen, horologiën, strooboeden en papier. De invoer in: koren, kostbare wijnen, laken,

ken, zuidvruchten, koloniale en fabrijkwaren, werkstoffen, metalen en zout, doch vooral wint het land door het vervoeren der waren en den verzendingshandel; terwijl het verder door het verhuren van krijgsvolk aan vreemde mogendheden, en de menigvuldige reizigers, zijne inkomsten vinden moet, en voorheen daarin vond. De tijdsomstandigheden hebben echter deze bronnen doen verminderen; het land verarmt meer en meer, en vele Zwitsers zijn verpligt hun bestaan buiten 's lands te zoeken. Den meesten handel drijft het land met Duitschland, Frankrijk en Italië. Er zijn zeer goede wegen, eenige echter zijn minder, doch worden verbeterd, of door stoombooten, begint men de gemeenschap te bewerken. De herbergen zijn er goed, doch gelijk over het algemeen, het reizen aldaar zeer duur.

De Zwitsersche letterkunde heeft met die van Duitschland gelijken gang gehouden, schoon in dezen de hervormde kantons verre boven de roomschen uitmunten, in welke laatsten het op sommige plaatsen nog zeer duister is. Geneve is het Vaderland van Beza, Casaubon, Necker, Mallet en Rousseau. Waadtland van Tissot, en wie hoort de namen van Bodmer, Breitinger, Haller, Gessner, Bronner, Zollikoffer, Pestalozzi, Herzel, Sulzer, Zimmerman, Muller, Zwingli, Fellenberg en zoo vele anderen niet met eerbied noemen; terwijl als schilders, Holbein, Graff, Angelika Kaufmann en anderen hebben uitgemunt. Ook het onderwijs verschilt in de beide soorten van kantons zeer veel, schoon ook in de herv. kantons het schoolwezen nog voor veel verbetering vatbaar is, daar de scholen slecht ingerigt zijn, en weinig onderwijzers de noodige bekwaamheden hebben. Echter wordt hieraan met ernst gemerkt, terwijl het in de roomsche kantons, geheel in de handen der geestelijken, en boven alle beschrijving slecht is. Er is eene hoogeschool te Bazel, doch de meeste Zwitsers gaan in Duitschland studeren; wijl te Bazel, niet dan inboorlingen tot professors beroepen worden. Te Lauzanne, Bern, Zurich en Geneve zijn beroemde atheneën, en op de meeste groote plaatsen, gymnasiën, die echter ook nog niet op de gewenschte hoogte zijn. Slechts in eenige kantons, is het onderwijs een voorwerp van de zorg des bestuurs, zoo dat de weinige goede inrigtingen meestal voor eigene rekening zijn. Onder deze zijn de inrigtingen van Pestalozzi en Tellenberg, de teekenscholen van Geneve en Zurich, de kunst- en handwerks schoolen te Zurich en Bern, enz. bekend. Er zijn vele geleerde en nuttige genootschappen, als: het Helvetisch genootschap voor vaderlandsche beschaving te Zofingen, een letterkundig genootschap te St. Gall, een genootschap voor de vaderlandsche geschiedenis te Zurich, een genootschap voor de natuurkunde te Geneve, voor de landhuishoudkunde en natuurlijke historie te Bern, Chur en Lausanne, een geneeskundig genootschap te Zurich, Bern, Bazel en Geneve, ter bevordering van het goede en nuttige te Bazel, kunstgenootschap te Zurich en Geneve, bijbelgenootschap, enz. verscheidene boekerijen, bijzonder in de hoofdsteden, bijzondere verzamelingen van boeken, instrumenten, naturaliën, schilderijen, sterrenwachten, leesbibliotheken, enz.

De 22 kantons zijn elk op zich zelven souverein, doch door een gemeenschappelijk verbond, ter handhaving van derzelver vrijheid, onafhankelijkheid en zekerheid vereenigd. Het land is als onzijdig door de mogendheden erkend, en de algemeene belastingen worden door eene landvergadering of den landdag behartigd, die uit de afgevaardigden der 22 kantons bestaat. Elk kanton heeft eene stem, gewoonlijk komt deze vergadering jaarlijks in Julij bijeen, in de hoofdstad van het voorzittend kanton (Zurich, Bern of Lucern), welks burgemeester voorzitter is, en den titel van *landamman*, met het voorvoegsel van *excellentie* voert. Zij verklaart oorlog, en maakt vrede en verbonden met andere mogendheden, benoemt gezanten, en maakt alle schikkingen tot zekerheid van den staat, bepaalt de organisatie der troepen van het contingent, benoemt den generaal en zijnen staf, en bepaalt met de regeringen der kantons, derzelver uitrusting, enz. Wanneer de vergadering niet bijeen is, wordt zij door het voorzittend kanton, en zoo het noodig geoordeeld wordt, door eenige van haar benoemde leden vertegenwoordigd, welke de belangen van het bondgenootschap waarnemen. Het voorzittend kanton heeft eene kanselarij en staats-secretaris, door den landdag verkozen. Elk kanton levert een bepaalt contingent van 2 man van de 100 zielen, te zamen 33,758 man uitmakende, die echter slechts van tijd tot tijd geoefend, maar verder niet dan in

nood

nood gebruikt worden. Zij zijn verdeeld in 32 comp. artillerie, 2 comp. sappeurs, eene comp. pontonniers, 17 comp. kavalerie, 10 comp. tirailleurs, 204 comp. infanterie, 20 comp. jagers, 386 man staf en 1400 man trein. Verder is elk Zwitser geboren soldaat, en allen worden verdeeld in het verbondscontingent, de verbondsreserve en den landweer, waarvan de twee eersten het leger des verbonds uitmaken, en 67,500 man tellen. Elk kanton zorgt voor de uitrusting, enz. Behalve het weinig belangrijke Aarborg, zijn er geene vestingen, doch het land is door de natuur zelve versterkt. Verder levert elk kanton eene bepaalde som, te zamen 514,075 franken uitmakende. Er is eene bijzondere oorlogskas, welke tot op het dubbeld van het kontingent kan aangroeijen, en alleen voor het geheele verbond in oorlogszaken kan gebruikt worden. Het eene kanton kan bij gevaar of onlusten, het andere te hulp roepen, hetwelk tot hulp verpligt is. Bij gevaar van buiten, komen de kosten op het bondgenootschap, en bij onlusten van binnen, komen zij voor rekening van het hulpvragend kanton. Alle verschillen tusschen de kantons, over onderwerpen, waarin niet door de bondsvergadering voorzien is, worden door scheidsmannen uit andere kantons, op eene bepaalde wijze beslist. De nationale schuld is afbetaald. Voor de politie zijn algemeene maatregelen vastgesteld, doch de regtspleging is, zoowel als het bestuur in de bijzondere kantons, verschillende. Wij hebben die zoo veel mogelijk aldaar opgegeven. De kantons zijn: Zurich, Bern, Lucern, Uri, Schwyz, Unterwalden, Glarus, Zug, Freyburg, Solothurn, Bazel, Schaffhausen, Appenzell, St. Gall, Graauwbunderland, Argau, Thurgau, Tessin, Waadt, Wallis, Neuenburg of Neufchatel en Geneve.

MUNTEN.

Ofschoon reeds in 1803, door den landdag besloten werd, dat al de kantons eene en dezelfde munt zouden aannemen, heerscht hierin nog eene groote verscheidenheid. Wij zullen de voornaamste opgeven.

1 Zwits. frank	à 10 Batzen	*f* 0,69.
1 Guld. ——	à 16 ——	- 1,10.
1 Ecu. ——	à 40 ——	- 2,76.
halve naar evenredigheid.		
1 Stuk ——	à 10 ——	- 0,68 ook 0,62.
1 —— ——	à 20 ——	- 1,36.

Stukken van 10 en 5 Batzen, 2 en 4 Franken, naar evenredigheid.

Boek en rekening worden gehouden in Livres, Sous en Deniers, of in Franken, Batzen en Rappen. Er is veel vreemd geld, vooral Louis d'Or, Fransche twintig Francs-stukken, Brabandsche Dalers, enz. in omloop.

Men wisselt van hier op:

Amsterdam	152½	Francs	voor 100 Guld. banco.
Hamburg	128⅜	——	—— 100 mark ——
Londen	14¼	——	—— 1 £ sterl.
Parijs	66⅔	——	—— 100 francs.

ZWITTAU of *Zwittawa*, Morav. stad, kreits Olmutz, met 2,500 inw., die laken- en linnenfabr. en vlashandel hebben.

ZWITTAWKA, Morav. vlek, kreits Brünn.

ZWODA, Boh. riv., die bij Falkenau in de Eger valt.

ZWOL of *Zwolle*, Nederl. stad, hoofdstad der prov. Overijssel, eene bemuurde stad, aan het Zwarte Water, waardoor dezelve met de Zuiderzee en Vecht, gelijk door de Willemsvaart, met den IJssel gemeenschap heeft, met schoone wallen, 3 buiten en 5 binnen poorten, ruime markt, negen kerken, waaronder de groote of St. Michelskerk der hervormden, met eenen fraaijen predikstoel, een uitmuntend orgel, waaraan een kunstige trap en plat verwulfsel, en de Lieve Vrouwekerk met eenen hoogen toren, die in 1815, door den bliksem van haren spits beroofd werd, uitmunten; 4 roomsche-, eene luthersche-, eene doopsgezinden kerk en eene synagoge. Verder een gouvernementshuis, een thans van voren fraai vernieuwd stadhuis, een huis van burgerlijke en militaire verzekerde bewaring, weeshuis, gasthuis, vrouwenhuis, buiten gasthuis, stadswaag, latijnsche school en vele goede inrigtingen voor het lager onderwijs. Zij telt 13,500 inw., die eenen aanzienlijken handel drijven, daar Zwol eene stapel-

pelplaats tusschen Holland en Duitschland is, en verder twee zoutkeeten, eene zeepziederij, azijnmakerij, linnen- en katoendrukkerij, drie speldenmakerijen, kousenfabr., bokkinghangen, waskaarsenfabr., wasblekerij, brouwerijen, branderijen, scheepstimmerwerven en looijerijen hebben. Buide stad zijn groote voorsteden, eene groote beestenmarkt en een nieuw aangelegd kerkhof, buiten de Dieserpoort, waarop een gedenkteeken voor den hier geboren dichter FEITH; een joden kerkhof, buiten de Kamperpoort, enz. Om dezelve zijn schoone wandelingen, en een half uur ten N. O., eene begraafplaats voor de omliggende buurtschappen, op de plaats waar het oude bergklooster door THOMAS à KEMPIS vernieuwd, gestaan heeft. Geboorteplaats van VAN HAARSOLTE, SONSBEEK, TORRENTIUS, P. BUIS, MOONEN, VOLLENHOVE, KOK, BURMANNUS, TER BURG, COENRAAD WERTZ, R. FEITH en vele anderen. 23. 45. L. 52. 30. N. B.

ZWÖNITZ, Saks. stad, kreits Erzgebergte, ambt Grünhain, met 1200 inw.

ZWOLEN, ZWOLIN, Pool. stad, waiw. Sandomir. 2. Zie Altsohl.

ZWOLLE, zie Zwol.

ZWOLLER KERSPEL, regtsgebied der stad Zwol, een afzonderlijk schoutambt uitmakende, hetwelk, behalve de dorpen Windesheim en Mastenbroek, nog de buurten Genne en Holten, Berkum, Haarst, Herculo, Herfte, Ittersum, Langenholte, Oldeneel, Schelle, 's Heerenbroek, Spoolde, Voorst en Westenholte, Wythmen, Zalne, Zuthem, Streukelen en Hasselerdijk bevat (zie die art.).

ZWONIGRAD, vlek in de Croatische Militairgrenzen.

ZWORNIK, zie Isvornik.

ZWOMAH, stam der Arabieren in Algiers.

ZYADE, stam der Beduïnen in Kordofan.

ZYCHLIN, Pool. stad, waiw. Masovië.

ZYDACZOW, Galic. stad, kreits Stry, aan de Stry en Dniester, met 3 kerken.

ZYDERVELD, Nederl. dorp, prov. Gelderland, kwartier Tiel.

ZYDOWO, Pruis. stad, regdst. Bromberg, met 250 inw.

ZYGHUR of *Zaighur*, O. Ind. stad, prov. Bejapore, met eene zeehaven, aan eene baai en veel handel in peper, teakhout, zout en hennep. 91. 9. L. 17. 16. N. B.

ZYGMUNTOW, Pool. stad, waiw. Sandomir, met 74 huizen.

ZYMA, Rus. tak van de Petschora, gouv. Wologda.

ZYNKOW, Rus. stad, gouv. Podolië.

ZYORY, zie Sorau.

ZYPE, de oudste en grootste bedijking van Holland, Noordelijk gedeelte, in het kwartier Alkmaar, in 1553 bedijkt, 9060 morgen groot, en deels uit bouw- doch meest uit weiland bestaande, met schoone wegen en eene heerlijke trekvaart, de groote Sloot en onderscheidene buurten, als: Schagerbrug, St. Maartensbrug en Burgebrug, Keizerbrug en het Zand, pleisterplaats dergenen, die den Helder bezoeken. Door dezelve loopt het groote kanaal. Zij wordt in Noord- en Zuid Zype onderscheiden. Ook hebben de doopsen roomschgezinden er hunne kerken. 2. Uitspanningsplaats op het Zeeuwsche eil. Schouwen, voorheen met de gebouwen der Admiraliteit voor de in- en uitgaande regten.

ZYSKALENFIELD, hoog gebergte in Noorwegen, stift Drontheim.

ZYTNO, Pool. stad, waiw. Kalisch, met 250 inw.

ZYTOMIRSZ, zie Shitomir.

ZYWILSK of *Tsywilsk*, Rus. kreits, gouv. Kasan, tusschen 64. 47. en 65. 52. L. en 55. 10. en 55. 50. N. B., vlak, met veel bosch, goed bouwland en voortreffelijke weiden, wel bebouwd en bevolkt. 2. Stad aldaar, met 1500 inw., korenhandel en jaarmarkten. 65. 15. L. 55. 41. N. B.

ZYZEMSK, Rus. stad, gouv. Wilna.

ZYZMORY, Rus. stad, gouv. Wilna.